

SCRIPTORVM CLASSICORVM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

PLATONIS OPERA

RECOGNOVIT
BREVIQUE ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

IOANNES BURNET

TOMVS V
TETRALOGIAM IX DEFINITIONES ET SPVRIA
CONTINENS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

OXFORD

UNIVERSITY PRESS

Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP

*Oxford University Press is a department of the University of Oxford.
It furthers the University's objective of excellence in research, scholarship,
and education by publishing worldwide in*

Oxford New York

*Auckland Cape Town Dar es Salaam Hong Kong Karachi
Kuala Lumpur Madrid Melbourne Mexico City Nairobi
New Delhi Shanghai Taipei Toronto*

With offices in

*Argentina Austria Brazil Chile Czech Republic France Greece
Guatemala Hungary Italy Japan Poland Portugal Singapore
South Korea Switzerland Thailand Turkey Ukraine Vietnam*

*Oxford is a registered trade mark of Oxford University Press
in the UK and in certain other countries*

*Published in the United States
by Oxford University Press Inc., New York*

Copyright Oxford University Press

First published 1907

*All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means,
without the prior permission in writing of Oxford University Press.
Within the UK, exceptions are allowed in respect of any fair dealing for the
purpose of research or private study, or criticism or review, as permitted
under the Copyright, Designs and Patents Act, 1988, or in the case of
reprographic reproduction in accordance with the terms of the licences
issued by the Copyright Licensing Agency. Enquiries concerning
reproduction outside these terms and in other countries should be
sent to the Rights Department, Oxford University Press,
at the address above*

ISBN 978-0-19-814546-2

30

*Printed in Great Britain on acid-free paper by
CPI Group (UK) Ltd, Croydon, CR0 4YY*

PRAEFATIO

QVOD mihi primo contigit ut totum Platonem ex optimis libris ederem, id sane maiore ex parte clarissimis viris debetur qui nostra aetate in codicibus excutiendis et aestimandis elaboraverunt, quorum duo in primis honoris causa nominandi sunt, Immanuel Bekker et Martinus Schanz. et Bekkerus quidem fundamentum iecit, sed plurimos optimaе notae libros non novit; novit Schanzius, sed editionem suam incohata[m] reliquit¹. multorum collationibus usus est Godofredus Stallbaum, sermonis Platonici interpres luculentissimus, sed parum accurate descriptis (cf. tom. IV Praef.). ad recensionem nil fere novi attulerunt Turicenses et C. F. Hermann, cum in emendatione operam suam collocare maluerint.

Quae cum ita se habere perspexissem, hanc mihi legem imposui, ut in iis acquiescerem quae satis firmata esse viderentur; quae contra ab aliis omissa aut non satis accurate tradita essent, ipse retractarem. nunc igitur superest ut quae mea sint, quae aliorum propria exponam, quae res statim opinor apparebit, si de optimis libris deinceps viderimus.

A.—Parisinum 1807 post Bekkerum contulit Schanz, qui in *Clitophonte* et *Legum I–VI* collationes suas evulgavit. In *Politia* contulerant Ludovicus Campbell

¹ Desunt adhuc *Politicus*, *Parmenides*, *Philebus*, *Respublica*, *Timaëus*, *Critias*, *Minos*, *Legum VI–XII*, *Epinomis*, *Epistulae*, *Spuria*.

PRAEFATIO

et Iacobus Adam. ego in *Timaeo*, *Critia*, *Legum III-XII*, *Epinomide*, *Epistulis* et *Spuriis* ipse contuli (cf. tom. IV Praef.).

B.—Clarkiani 39 in omnibus dialogis praeter *Politicum*, *Parmenidem*, *Philebum*, praesto erant collationes Schanzianae. *Parmenidem* cum pulvisculo excusserat W. W. Waddell. *Politicum* et *Philebum* ipse contuli. cum autem sero intellexissem veteris diorthotae (B²) correctiones et recentiorum (b) a Schanzio parum curiose notatas esse, huic malo inde a tetralogia V et in tetralogia I iterum anno M.CM.V impressa quodam modo succurrere studui.

T.—Tetralogiam I prius ediderat Schanz quam Veneti App. Class. 4, 1 praestantiam intellexit, sed postea, cum *Euthyphronem*, *Apologiam*, *Critonem* in usum scholarum iterum ederet, hunc quoque librum adhibuit. ego primus cum in *Phaedone* tum in *Politico* et *Philebo* a Schanzio nondum editis eius lectiones publici iuris feci.

W.—Vindobonensem suppl. phil. gr. 7, librum a Schanzio iniuria spretum, ut nunc fere constat inter omnes, cognovi partim ex ipsius editione, partim e viri doctissimi Iosephi Král collationibus, quas mecum comiter communicavit. in *Sophista* Apeltii editione usus sum. in tetralogia I anno M.CM.V iterum impressa in *Phaedone* quoque huius libri testimonium adhibui.

P.—Excerpta Palatina Vaticana (173) meum in usum contulit Petrus S. M^eIntyre, cuius collatione in *Gorgia* et *Timaeo* usus sum.

F.—Vindobonensem suppl. phil. gr. 39 in *Politia* contulerat Schneider, ego ex hac collatione intellexi

PRAEFATIO

librum ex exemplari uncialibus litteris exarato descriptum esse. cum igitur pro sua singulari humanitate reliquos dialogos meum in usum contulisset Iosephus Král, hunc novum testem in *Gorgia*, *Menone*, *Hippia* utroque, *Ione*, *Menexeno*, *Clitophonte*, *Timaeo*, *Critia*, *Minoe* produxi (cf. tom. III, IV Praef.).

Levioris momenti est quod membrana papyracea quotquot innotuerunt in censum vocavi. etiam in *Theaeteto* ex *Anonymo Commentario* nonnulla in rem meam convertere potui, cum anno M.CM.V tomus I denuo prelo mandaretur.

Haec igitur fere sunt quae in textu recensendo de meo addere potui; quod ad emendationem attinet, spero me numquam temere a tradita scriptura recessisse. hoc enim mihi proposui ut ad archetypum quinto aut sexto saeculo exaratum quam proxime accederem, quo tempore adhuc in Academia florebant Platonis diadochi.

De tetralogia IX et *Spuriis* longus esse nolo, cum nuper de iis copiose disputavit O. Immisch¹, cuius rationibus ego prorsus adsentior. scilicet ut hic quoque longe integerrimus testis est Parisinus A, ita negari non potest diversae memoriae vestigia etiam nunc servari in codice Laurentiano lxxx. 17 (L = Stallbaumii δ) et in Vaticani 796 (O = Bekkeri Ω²) marginalibus. quin etiam ipse vidi dum librum conferebam multa inde in Parisino ipso adscripta esse manu saeculi, ut videtur, XII (A³). huius tamen memoriae idoneus testis hodie non exstare videtur, ut valde dolendum sit Vindobonensem F nihil post *Minoem* habere.

¹ Philologische Studien zu Plato, II (1903).

² Hic liber a Bekkero et Bastio collatus hodie inveniri non potest.

PRAEFATIO

In *Legibus* edendis malui plerumque traditam scripturam etiam corruptam repraesentare quam Musuri lectiones ex Aldina arripere; sunt enim fere vulnera obtegentis, non sanantis, correctiunculae, et multis locis, ut mihi persuasi, vera emendatio citius ex librorum erroribus elucebit. nimirum haud raro impedita et turbata oratio est, sed tam saepe distinctione leviter immutata vidi omnia plana et perspicua fieri, ut non liceat desperare de locis quae nondum sanare contigerit. de traiectionibus et anacoluthiis huic scribendi generi propriis non est quod moneam; hoc tantum dico, persaepe particulas μέν, δέ, οὖν postpositas librariis et editoribus fraudi fuisse, cum has voculas nisi in secundo loco concoquere non possent.

Spuria, quae olim in tomo sexto cum *Supplemento*, ut aiunt, *Platonico* edere constitui, mutato consilio huic tomo adieci, ut quinque voluminibus includerem omnia quae pro Platoniciis antiquitus circumferebantur. *Supplementum* in editione maiore, si vires suppetent, auctum et emendatum tradam.

IOANNES BURNET.

*Scribebam Andreamboli
e collegio S. Salvatoris et D. Leonardi
mense Novembri M.CM.VI.*

Nuper repertus est codex O (Vaticanus graecus I, perperam olim numero 796 insignitus), sed nondum denuo collatus. Vide H. Rabe in *Museo Rhenano* vol. lxiii. pp. 235 sqq.

mense Novembri M.CM.XIII.

DIALOGORVM ORDO

TOMVS I

TETRALOGIA I

ED. STEPH.

EVTHYPHRO	I. pp. 2-16
APOLOGIA SOCRATIS	I. pp. 17-42
CRITO	I. pp. 43-54
PHAEDO.	I. pp. 57-118

TETRALOGIA II

CRATYLVS	I. pp. 383-440
THEAETETVS.	I. pp. 142-210
SOPHISTA	I. pp. 216-268
POLITICVS	II. pp. 257-311

TOMVS II

TETRALOGIA III

PARMENIDES.	III. pp. 126-166
PHILEVS	II. pp. 11-67
SYMPOSIUM	III. pp. 172-223
PHAEDRVS	III. pp. 227-279

TETRALOGIA IV

ALCIBIADES I	II. pp. 103-135
ALCIBIADES II	II. pp. 138-151
HIPPARCHVS	II. pp. 225-232
AMATORES	I. pp. 132-139

DIALOGORVM ORDO

TOMVS III

TETRALOGIA V

THEAGES	I. pp. 121-131
CHARMIDES	II. pp. 153-176
LACHES	II. pp. 178-201
LYSIS	II. pp. 203-223

TETRALOGIA VI

EVTHYDEMVS	I. pp. 271-307
PROTAGORAS	I. pp. 309-362
GORGIAS	I. pp. 447-527
MENO	II. pp. 70-100

TETRALOGIA VII

HIPPIAS MAIOR	III. pp. 281-304
HIPPIAS MINOR	I. pp. 363-376
IO	I. pp. 530-542
MENEXENVS	II. pp. 234-249

TOMVS IV

TETRALOGIA VIII

CLITOPHO	III. pp. 406-410
RESPVBLICA	II. pp. 327-621
TIMAEVS	III. pp. 17-105
CRITIAS	III. pp. 106-121

DIALOGORVM ORDO

TOMVS V

TETRALOGIA IX

MINOS	II. pp. 313-321
LEGES	II. pp. 624-969
EPINOMIS	II. pp. 973-992
EPISTVLAE	III. pp. 309-363

DEFINITIONES	III. pp. 411-416

NOOEYOMENOI

DE IVSTO	III. pp. 372-375
DE VIRTUTE	III. pp. 376-379
DEMODOCVS	III. pp. 380-386
SISYPHVS	III. pp. 387-391
ERYXIAS	III. pp. 392-406
AXIOCHVS	III. pp. 364-372

SIGLA

A = cod. Parisinus graecus 1807

A² = idem post diorthosin (eadem manu ut videtur)

A³ = manus saeculi xii (ut videtur)

a = manus Constantini (saec. xiv)

a² = manus altera saeculi xiv

a³ = manus saeculi xv-xvi

L = cod. Laurentianus lxxx. 17 = (Stallb. Flor. δ)

O = cod. Vaticanus graecus 1 (Bekkeri Ω)

F = cod. Vindobonensis 55, suppl. phil. Gr. 39

Y = cod. Vindobonensis 21 (= Bekkeri Υ)

Z = cod. Parisinus 3009

scr. rec. = lectiones librorum post litteras renatas exaratorum

ΜΙΝΩΣ ἡ ΠΕΡΙ ΝΟΜΟΥ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΕΤΑΙΡΟΣ

St. M
P. 348

ΣΩ. Ὁ νόμος ἡμῖν τί ἐστιν;

a

ΕΤ. Ὅποιον καὶ ἐρωτᾷς τῶν νόμων;

ΣΩ. Τί δ'; ἐστὶν ὅτι διαφέρει νόμος νόμου κατ' αὐτὸ τοῦτο, κατὰ τὸ νόμος εἶναι; σκοπεῖ γὰρ δὴ ὁ τυγχάνω ἐρωτῶν σε. ἐρωτῶ γάρ, ὥσπερ εἰ ἀνηρόμην τί ἐστὶν χρυσός, 5 εἴ με ὡσαύτως ἀνήρου ὅποιον καὶ λέγω χρυσόν, οἶομαί σε οὐκ ἂν ὀρθῶς ἐρέσθαι. οὐδὲν γὰρ που διαφέρει οὔτε χρυσὸς χρυσοῦ οὔτε λίθος λίθου κατὰ γε τὸ λίθος εἶναι καὶ κατὰ 6 τὸ χρυσός· οὕτω δὲ οὐδὲ νόμος που νόμου οὐδὲν διαφέρει, ἀλλὰ πάντες εἰσὶν ταῦτόν. νόμος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἐστὶν ὁμοίως, οὐχ ὁ μὲν μᾶλλον, ὁ δ' ἥττον· τοῦτο δὴ αὐτὸ ἐρωτῶ, τὸ πᾶν τί ἐστὶν νόμος. εἰ οὖν σοι πρόχειρον, εἰπέ. 5

ΕΤ. Τί οὖν ἄλλο νόμος εἴη ἂν, ὧ Σώκρατες, ἀλλ' ἢ τὰ νομιζόμενα;

ΣΩ. Ἡ καὶ λόγος σοι δοκεῖ εἶναι τὰ λεγόμενα, ἢ ὄψις τὰ ὁρώμενα, ἢ ἀκοὴ τὰ ἀκουόμενα; ἢ ἄλλο μὲν λόγος, ἄλλο δὲ τὰ λεγόμενα· καὶ ἄλλο μὲν ὄψις, ἄλλο δὲ τὰ ὁρώμενα· c

a 1 ὁ F: abscisso margine periit in A a 2 ὅποιον AF
Alexander: ποῖον Hermann τῶν νόμων AF Alexander: τὸν νόμον
vulg. a 5 εἰ ἀνηρόμην A: εἰ ἀνηρώμην F: ἂν εἰ ἡρόμην Hermann
a 6 με A: μὲν F ἀνήρου A: ἂν ἤρου F οἶομαί A: οἶμαί F
a 7 ἐρέσθαι A: αἶρεσθαι F b 5 εἰπέ A: εἴπε F b 9 ἄλλο
δὲ A: ἄλλα δὲ F (et mox ἄλλα δὲ τὰ ὁρώμενα) c 1 καὶ ἄλλο . . .
ὁρώμενα F: om. A

καὶ ἄλλο μὲν ἀκοή, ἄλλο δὲ τὰ ἀκουόμενα, καὶ ἄλλο διὶ νόμος, ἄλλο δὲ τὰ νομιζόμενα; οὕτως ἢ πῶς σοι δοκεῖ;

ΕΤ. Ἄλλο μοι νῦν ἐφάνη.

5 ΣΩ. Οὐκ ἄρα νόμος ἐστὶν τὰ νομιζόμενα.

ΕΤ. Οὐ μοι δοκεῖ.

ΣΩ. Τί δῆτ' ἂν εἴη νόμος; ἐπισκεψώμεθ' αὐτὸ ὧδε. εἴ τις ἡμᾶς τὰ νυνδὴ λεγόμενα ἀνήρετο, “Ἐπειδὴ ὄψει φατέ
 314 τὰ ὁρώμενα ὁρᾶσθαι, τίνι ὄντι τῇ ὄψει ὁράται;” ἀπεκρινάμεθ' ἂν αὐτῷ ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν δηλούσῃ τὰ πράγματα· εἰ δ' αὖ ἤρετο ἡμᾶς, “Τί δέ; ἐπειδὴ ἀκοή τὰ ἀκουόμενα ἀκούεται, τίνι ὄντι τῇ ἀκοῇ;” ἀπεκρινάμεθ' ἂν
 5 αὐτῷ ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὠτων δηλούσῃ ἡμῖν τὰς φωνάς. οὕτω τοῖνυν καὶ εἰ ἀνέροιτο ἡμᾶς, “Ἐπειδὴ νόμῳ τὰ νομιζόμενα νομίζεται, τίνι ὄντι τῷ νόμῳ νομίζεται;
 b πότερον αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει, ὥσπερ τὰ μανθανόμενα μανθάνεται δηλούσῃ τῇ ἐπιστήμῃ, ἢ εὗρεσει τινὶ, ὥσπερ τὰ εὗρισκόμενα εὗρίσκεται, οἷον τὰ μὲν ὑγιεινὰ καὶ νοσώδη ἱατρικῇ, ἀ δὲ οἱ θεοὶ διανοοῦνται, ὥς φασι ν οἱ μάντιες, μαν-
 5 τικῇ; ἢ γάρ που τέχνη ἡμῖν εὗρεσίς ἐστιν τῶν πραγμάτων ἢ γάρ;”

ΕΤ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Τί οὖν ἂν τούτων ὑπολάβοιμεν μάλιστα τὸν νόμον εἶναι;

10 ΕΤ. Τὰ δόγματα ταῦτα καὶ ψηφίσματα, ἔμοιγε δοκεῖ. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις φαίη νόμον εἶναι; ὥστε κινδυνεύει, ὃ
 c σὺ ἐρωτᾷς, τὸ ὅλον τοῦτο, νόμος, δόγμα πόλεως εἶναι.

ΣΩ. Δόξαν, ὥς ἔοικε, λέγεις πολιτικὴν τὸν νόμον.

ΕΤ. Ἐγώ γε.

c 2 ἄλλο δὲ A : ἄλλα δὲ F c 3 ἄλλο δὲ A : ἄλλα δὲ F post νομιζόμενα b 8 ἢ καὶ . . . c 3 νομιζόμενα (omissis b 9 ἢ ἄλλο . . . c 2 ἀκουόμενα) iterat F c 4 ἄλλο μοι A : ἀλλ' ὅμοιον F c 8 ἀνήρετο A : ἂν ἤρετο F a 3 τὰ πράγματα A F : ἡμῖν τὰ χρώματα vulg. ἡμᾶς A F : om. vulg. ἀκοή A : om. F a 5 ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ in marg. A² : ὅτι αἰσθῆσαι F : om. A b 3 καὶ A : καὶ τὰ F b 4 μαντικῇ ἢ A : μαντική F

ΣΩ. Καὶ ἴσως καλῶς λέγεις· τάχα δὲ ὧδε ἄμεινον εἰσό-
 μεθα. λέγεις τινὰς σοφούς;—ΕΤ. Ἐγωγε.—ΣΩ. Οὐκοῦν 5
 οἱ σοφοὶ εἰσιν σοφία σοφοί;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τί δέ; οἱ
 δίκαιοι δικαιοσύνη δίκαιοι;—ΕΤ. Πάνν γε.—ΣΩ. Οὐκοῦν
 καὶ οἱ νόμιμοι νόμῳ νόμιμοι;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οἱ δὲ
 ἄνομοι ἀνομία ἄνομοι;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οἱ δὲ νόμιμοι δί- d
 καιοι;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οἱ δὲ ἄνομοι ἄδικοι;—ΕΤ. Ἀδικοι.
 —ΣΩ. Οὐκοῦν κάλλιστον ἡ δικαιοσύνη τε καὶ ὁ νόμος;—
 ΕΤ. Οὕτως.—ΣΩ. Αἰσχιστον δὲ ἡ ἀδικία τε καὶ ἡ ἀνομία;
 —ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Καὶ τὸ μὲν σφάζει τὰς πόλεις καὶ τᾶλλα 5
 πάντα, τὸ δὲ ἀπόλλυσι καὶ ἀνατρέπει;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Ὡς
 περὶ καλοῦ ἄρα τινὸς ὄντος δεῖ τοῦ νόμου διανοεῖσθαι, καὶ
 ὡς ἀγαθὸν αὐτὸ ζητεῖν.—ΕΤ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΩ. Οὐκοῦν δόγμα ἔφαμεν εἶναι πόλεως τὸν νόμον;—
 ΕΤ. Ἐφαμεν γάρ.—ΣΩ. Τί οὖν; οὐκ ἔστιν τὰ μὲν χρηστὰ e
 δόγματα, τὰ δὲ πονηρά;—ΕΤ. Ἐστὶν μὲν οὖν.—ΣΩ. Καὶ
 μὴν νόμος γε οὐκ ἦν πονηρός.—ΕΤ. Οὐ γάρ.—ΣΩ. Οὐκ
 ἄρα ὁρθῶς ἔχει ἀποκρίνεσθαι οὕτως ἀπλῶς ὅτι νόμος ἔστι
 δόγμα πόλεως.—ΕΤ. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.—ΣΩ. Οὐκ ἄρα 5
 ἀρμόττοι ἂν τὸ πονηρὸν δόγμα νόμος εἶναι.—ΕΤ. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν δόξα γέ τις καὶ αὐτῷ μοι καταφαίνεται
 ὁ νόμος εἶναι· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἡ πονηρὰ δόξα, ἄρα οὐκ ἤδη
 τοῦτο κατάδηλον, ὡς ἡ χρηστή, εἶπερ δόξα νόμος ἔστί;—
 ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Δόξα δὲ χρηστὴ τίς ἐστίν; οὐχ ἡ ἀληθής; 10
 —ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οὐκοῦν ἡ ἀληθὴς δόξα τοῦ ὄντος ἐστὶν 315
 ἐξεύρεσις;—ΕΤ. Ἐστὶν γάρ.—ΣΩ. Ὁ νόμος ἄρα βούλεται
 τοῦ ὄντος εἶναι ἐξεύρεσις.

ΕΤ. Πῶς οὖν, ὦ Σώκρατες, εἰ ὁ νόμος ἐστὶν τοῦ ὄντος
 ἐξεύρεσις, οὐκ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρώμεθα περὶ τῶν 5
 αὐτῶν, εἰ τὰ ὄντα γε ἡμῖν ἐξηγῆται;

d 1 ἄνομοι (bis) A : ἀνόμιμοι (bis) F d 8 αὐτὸ A : αὐτῷ F
 e 1 χρηστὰ A : χρυσὰ F e 7 αὐτῷ A : αὐτό F e 10 οὐχ ἡ A :
 οὐχί F a 3 ἐστὶν τοῦ ὄντος A : τοῦ ὄντος ἐστὶν F

ΣΩ. Βούλεται μὲν οὐδὲν ἡττον ὁ νόμος εἶναι τοῦ ὄντος
 ἐξεύρεσις· οἱ δ' ἄρα μὴ τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ νόμοις χρώμενοι
 b ἄνθρωποι, ὥς δοκοῦμεν, οὐκ ἀεὶ δύνανται ἐξευρίσκειν ὁ
 βούλεται ὁ νόμος, τὸ ὄν. ἐπεὶ φέρε ἴδωμεν ἐὰν ἄρα ἡμῶν
 ἐνθένδε κατάδηλον γένηται εἴτε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ νόμοις χρώ-
 μεθα ἢ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ εἰ ἅπαντες τοῖς αὐτοῖς ἢ ἄλλοι
 5 ἄλλοις.

ΕΤ. Ἀλλὰ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, οὐ χαλεπὸν γινῶναι,
 ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται ἄλλοι τε
 ἄλλοις. ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῶν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους
 θύειν ἀλλ' ἀνόσιον, Καρχηδόνιοι δὲ θύουσιν ὥς ὅσιον ὄν
 c καὶ νόμιμον αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἔνιοι αὐτῶν καὶ τοὺς αὐτῶν
 ὑεῖς τῷ Κρόνῳ, ὥς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. καὶ μὴ ὅτι βάρ-
 βαροι ἄνθρωποι ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ
 ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὗτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἔκγονοι οἷας
 5 θυσίας θύουσιν Ἑλληνες ὄντες. ὥσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
 οἶσθ' ἂν καὶ αὐτὸς ἀκούων οἷοις νόμοις ἐχρώμεθα πρὸ τοῦ
 περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖά τε προσφάττοντες πρὸ τῆς
 ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ καὶ ἐγχυτιστρίας μεταπεμπόμενοι· οἱ
 d δ' αὖ ἐκείνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ
 τοὺς ἀποθανόντας· ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιούμεν. μυρία
 δ' ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν· πολλή γὰρ εὐρυχωρία τῆς
 ἀποδείξεως ὥς οὔτε ἡμεῖς ἡμῶν αὐτοῖς ἀεὶ κατὰ ταῦτα νομί-
 5 ζομεν οὔτε ἀλλήλοισι οἱ ἄνθρωποι.

ΣΩ. Οὐδέν τοι θαυμαστόν ἐστιν, ὦ βέλτιστε, εἰ σὺ μὲν
 ὀρθῶς λέγεις, ἐμὲ δὲ τοῦτο λέληθεν. ἀλλ' ἔως ἂν σύ τε
 κατὰ σαντὸν λέγῃς ἃ σοι δοκεῖ μακρῷ λόγῳ καὶ πάλιν ἐγώ,
 e οὐδὲν μὴ ποτε συμβῶμεν, ὥς ἐγὼ οἶμαι· ἐὰν δὲ κοινὸν τεθῇ
 τὸ σκέμμα, τάχ' ἂν ὁμολογήσαιμεν. εἰ μὲν οὖν βούλει,

a 8 ἐξεύρεσις A: εὐρεσις F οἱ A: εἰ F χρώμενοι re vera
 A F: χρῶνται Par. 1642 b 7 τε A: γε F c 1 καὶ τοὺς αὐτῶν A:
 om. F c 2 καὶ σὺ Par. 1642: σὺ A: καὶ οὐκ F c 6 ἐχρώμεθα A:
 χρώμεθα F c 8 ἐγχυτιστρίας A F: ἐγχυτριστρίας vulg. οἱ δ'
 A: οὐδ' F d 1 ἔτι A: om. F

πυνθανόμενός τι παρ' ἐμοῦ κωμῇ μετ' ἐμοῦ σκόπει· εἰ δ' αὖ βούλει, ἀποκρινόμενος.

ΕΤ. 'Αλλ' ἐθέλω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνεσθαι ὅτι ἂν 5 βούλη.

ΣΩ. Φέρε δὴ σύ, πότερα νομίζεις τὰ δίκαια ἄδικα εἶναι καὶ τὰ ἄδικα δίκαια, ἢ τὰ μὲν δίκαια δίκαια, τὰ δὲ ἄδικα ἄδικα;—ΕΤ. 'Εγὼ μὲν τά τε δίκαια δίκαια καὶ τὰ ἄδικα ἄδικα.—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ παρὰ πᾶσιν οὕτως ὡς ἐνθάδε νο- 316 μίζεται;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις;—(ΕΤ. Καὶ ἐν Πέρσαις).—ΣΩ. 'Αλλὰ αἰεὶ δήπου;—ΕΤ. 'Αεὶ.—ΣΩ. Πότερον δὲ τὰ πλείον ἔλκοντα βαρύτερα νομίζεται ἐνθάδε, τὰ δὲ ἔλαττον κωφότερα, ἢ τούναντίον;—ΕΤ. Οὐκ, 5 ἀλλὰ τὰ πλείον ἔλκοντα βαρύτερα, τὰ δὲ ἔλαττον κωφότερα.—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν Καρχηδόνι καὶ ἐν Λυκαίᾳ;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τὰ μὲν καλὰ, ὡς ἔοικε, πανταχοῦ νομίζεται καλὰ καὶ τὰ αἰσχροὶ αἰσχροὶ, ἀλλ' οὐ τὰ αἰσχροὶ καλὰ οὐδὲ b τὰ καλὰ αἰσχροὶ.—ΕΤ. Οὕτως.—ΣΩ. Οὐκοῦν, ὡς κατὰ πάντων εἰπεῖν, τὰ ὄντα νομίζεται εἶναι, οὐ τὰ μὴ ὄντα, καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν.—ΕΤ. *Εμοίγε δοκεῖ.—ΣΩ. *Ὅς ἂν ἄρα τοῦ ὄντος ἁμαρτάνῃ, τοῦ νομίμου ἁμαρτάνει. 5 ΕΤ. Οὕτω μὲν, ὦ Σώκρατες, ὡς σὺ λέγεις, καὶ φαίνεται ταῦτα νόμιμα καὶ ἡμῖν αἰεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις· ἐπειδὴν δ' ἐννοήσω ὅτι οὐδὲν πανόμεθα ἄνω κάτω μετατιθέμενοι τοὺς c νόμους, οὐ δύναμαι πεισθῆναι.

ΣΩ. *Ἴσως γὰρ οὐκ ἐννοεῖς ταῦτα μεταπεττευόμενα ὅτι ταῦτά ἐστιν. ἀλλ' ὥδε μετ' ἐμοῦ αὐτὰ ἄθρει. ἤδη ποτὲ ἐνέτυχες συγγράμματι περὶ ὑγείας τῶν καμνόντων;—ΕΤ. 5 *Εγώ γε.—ΣΩ. Οἶσθα οὖν τίνος τέχνης τοῦτ' ἐστὶ τὸ σύγ-

ε 7 πότερα A : πότερον F a 2 οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις; A F : om. Herm., qui ἐν Πέρσαις pro παρὰ πᾶσιν supra a 3 καὶ ἐν Πέρσαις add. vulg. : om. A F ἀλλά: A, sed d : in ras. : ἀλλ' F a 4 δὲ A : om. F πλείον A : πλείονα F (et mox a 6) a 6 βαρύτερα F : βαρύτερα νομίζεται ἐνθάδε A b 2 πάντων A : πάντα F b 5 ἁμαρτάνῃ A : ἁμάρτοι F b 6 καὶ φαίνεται ταῦτα A : ταῦτα φαίνεται καὶ F : ταῦτα φαίνεται Basileensis altera

- γραμμα;—ΕΤ. Οἶδα, ὅτι ἱατρικῆς.—ΣΩ. Οὐκοῦν ἱατροὺς καλεῖς τοὺς ἐπιστήμονας περὶ τούτων;—ΕΤ. Φημί.—ΣΩ.
- d Πότερον οὖν οἱ ἐπιστήμονες ταῦτα περὶ τῶν αὐτῶν νομίζουσιν ἢ ἄλλοι ἄλλα;—ΕΤ. Ταῦτα ἔμοιγε δοκοῦσι.—ΣΩ. Πότερον οἱ Ἕλληνες μόνοι τοῖς Ἕλλησιν ἢ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Ἕλλησι, περὶ ὧν ἂν εἰδῶσι, ταῦτα νομίζουσι;—ΕΤ. Ταῦτα δήπου πολλῇ ἀνάγκῃ ἐστὶν τοὺς εἰδότας αὐτοὺς αὐτοῖς συννομίζειν καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους.—ΣΩ. Καλῶς γε ἀπεκρίνω. οὐκοῦν καὶ ἀεὶ;—ΕΤ. Ναί, καὶ ἀεὶ.
- ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ οἱ ἱατροὶ συγγράφουσι περὶ ὑγιείας ἅπερ e καὶ νομίζουσιν εἶναι;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Ἱατρικὰ ἄρα καὶ ἱατρικοὶ νόμοι ταῦτα τὰ συγγράμματα ἐστὶν τὰ τῶν ἱατρῶν.—ΕΤ. Ἱατρικὰ μέντοι.—ΣΩ. Ἄρ' οὖν καὶ τὰ γεωργικὰ συγγράμματα γεωργικοὶ νόμοι εἰσὶν;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τίνων 5 οὖν ἐστὶν τὰ περὶ κήπων ἐργασίας συγγράμματα καὶ νόμιμα;—ΕΤ. Κηπουρῶν.—ΣΩ. Κηπουρικοὶ ἄρα νόμοι ἡμῖν εἰσιν οὗτοι.—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τῶν ἐπισταμένων κήπων ἄρχειν;—ΕΤ. Πῶς δ' οὔ;—ΣΩ. Ἐπίστανται δ' οἱ κηπουροί.—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τίνων δὲ τὰ περὶ ὄψου σκευασίας συγγράμματά 10 τε καὶ νόμιμα;—ΕΤ. Μαγεύρων.—ΣΩ. Μαγειρικοὶ ἄρα οὗτοι νόμοι εἰσὶ;—ΕΤ. Μαγειρικοί.—ΣΩ. Τῶν ἐπισταμένων, ὡς 317 ἔοικεν, ὄψου σκευασίας ἄρχειν;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Ἐπίστανται δέ, ὥς φασιν, οἱ μάγειροι;—ΕΤ. Ἐπίστανται γάρ.—ΣΩ. Εἴεν· τίνων δὲ δὴ τὰ περὶ πόλεως διοικήσεως συγγράμματά τε καὶ νόμιμά ἐστιν; ἄρ' οὐ τῶν ἐπισταμένων 5 πόλεων ἄρχειν;—ΕΤ. Ἐμοιγε δοκεῖ.—ΣΩ. Ἐπίστανται δὲ ἄλλοι τινὲς ἢ οἱ πολιτικοί τε καὶ οἱ βασιλικοί;—ΕΤ. Οὗτοι μὲν οὖν.—ΣΩ. Πολιτικὰ ἄρα ταῦτα συγγράμματά ἐστιν,

d 2 ἄλλοι ἄλλα A : ἄλλοι ἄλλοι F   d 4 αὐτοῖς A : αὐτοὶ F
 εἰδῶσι A : ἰδῶσι F   d 9 οἱ A : om. F   e 4 γεωργικοὶ F : om. A
 e 6 κηπουρῶν A : κηπουρῶν F sed ου supra ω F   νόμοι A : οἱ νόμιμοι
 F ἡμῖν A et s. v. F : om. F   e 10 οὗτοι F : om. A   a 6 τε
 A : om. F   a 7 ταῦτα συγγράμματα A : τὰ συγγράμματα
 ταῦτα F

οὓς οἱ ἄνθρωποι νόμους καλοῦσι, βασιλέων τε καὶ ἀνδρῶν
ἀγαθῶν συγγράμματα.—ΕΤ. Ἀληθῇ λέγεις. b

ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν οἷ γε ἐπιστάμενοι οὐκ ἄλλοτε ἄλλα
συγγράψουσι περὶ τῶν αὐτῶν;—ΕΤ. Οὐ.—ΣΩ. Οὐδὲ μετα-
θήσονται ποτε περὶ τῶν αὐτῶν ἕτερα καὶ ἕτερα νόμιμα;—
ΕΤ. Οὐ δῆτα.—ΣΩ. Ἐὰν οὖν ὀρώμεν τινεσ ὅπου οὖν τοῦτο 5
ποιοῦντας, πότῃ φήσομεν ἐπιστήμονας εἶναι ἢ ἀνεπιστή-
μονας τοὺς τοῦτο ποιοῦντας;—ΕΤ. Ἀνεπιστήμονας.—ΣΩ.
Οὐκοῦν καὶ ὁ μὲν ἂν ὀρθὸν ᾖ, νόμιμον αὐτὸ φήσομεν ἐκάστῳ
εἶναι, ἢ τὸ ἱατρικὸν ἢ τὸ μαγειρικὸν ἢ τὸ κηπουρικόν;—
ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Ὁ δ' ἂν μὴ ὀρθὸν ᾖ, οὐκέτι φήσομεν τοῦτο c
νόμιμον εἶναι;—ΕΤ. Οὐκέτι.—ΣΩ. Ἄνομον ἄρα γίγνεται.
—ΕΤ. Ἀνάγκη.—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι
τοῖς περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ ὅλως περὶ πόλεως
διακοσμήσεώς τε καὶ περὶ τοῦ ὥς χρὴ πόλιν διοικεῖν, τὸ μὲν 5
ὀρθὸν νόμος ἐστὶ βασιλικός, τὸ δὲ μὴ ὀρθὸν οὐ, ὃ δοκεῖ
νόμος εἶναι τοῖς μὴ εἰδόσιν· ἔστιν γὰρ ἄνομον.—ΕΤ. Ναί.
—ΣΩ. Ὅρθῶς ἄρα ὡμολογήσαμεν νόμον εἶναι τοῦ ὄντος d
εὔρεσιν.—ΕΤ. Φαίνεται.

ΣΩ. Ἔτι δὲ καὶ τόδε ἐν αὐτῷ διαθεώμεθα. τίς ἐπιστήμων
διανείμει ἐπὶ γῇ τὰ σπέρματα;—ΕΓ. Γεωργός.—ΣΩ. Οὗτος
δὲ τὰ ἄξια σπέρματα ἐκάστη γῇ διανέμει;—ΕΤ. Ναί.— 5
ΣΩ. Ὁ γεωργὸς ἄρα νομεὺς ἀγαθὸς τούτων, καὶ οἱ τούτου
νόμοι καὶ διανομαὶ ἐπὶ ταῦτα ὀρθαί εἰσιν;—ΕΤ. Ναί.—
ΣΩ. Τίς δὲ κρουμάτων ἐπὶ τὰ μέλη ἀγαθὸς νομεὺς, καὶ τὰ
ἄξια νείμει; καὶ οἱ τίνος νόμοι ὀρθοί εἰσιν;—ΕΤ. Οἱ τοῦ
αὐλητοῦ καὶ τοῦ κιθαριστοῦ.—ΣΩ. Ὁ νομικώτατος ἄρα ἐν e
τούτοις, οὗτος αὐλητικώτατος.—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τίς δὲ τὴν

a 8 οἱ Α: om. F νόμους Α: om. F ἀνδρῶν F: om. Α
b 3 συγγράψουσι Α: συγγράφουσι F οὐ . . . b 4 τῶν αὐτῶν Α:
om. F b 5 ὅπου οὖν Α: ὅποιον F b 8 ἐν F: om. Α
c 6 δ Α: om. F Stob. c 7 εἶναι Α: εἶναι βασιλικός F d 3 δια-
θεώμεθα Hermann: διαθώμεθα Α: θεασώμεθα F Stob. d 4 ἐπὶ γῇ Α:
ἐπ' αἵματι F (ἐν τῇ γῇ Stob. Α) d 7 καὶ Α Stob.: καὶ αἱ F d 8 καὶ
secl. Hermann: νείμει pro d 9 νείμει Boeckh

- τροφήν ἐπὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα διανείμει ἄριστος; οὐχ
 ὅσπερ τὴν ἀξίαν;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Αἱ τοῦτου ἄρα διανομαὶ
 5 καὶ οἱ νόμοι βέλτιστοι, καὶ ὅστις περὶ ταῦτα νομικώτατος,
 καὶ νομεὺς ἄριστος.—ΕΤ. Πάνυ γε.—ΣΩ. Τίς οὗτος;—
 318 ΕΤ. Παιδοτρίβης.—ΣΩ. Οὗτος τὴν ἀνθρωπείαν ἀγέλην τοῦ
 σώματος νέμειν κράτιστος;—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Τίς δὲ τὴν τῶν
 προβάτων ἀγέλην κράτιστος νέμειν; τί ὄνομα αὐτῷ;—ΕΤ.
 Ποιμήν.—ΣΩ. Οἱ τοῦ ποιμένος ἄρα νόμοι ἄριστοι τοῖς προ-
 5 βάτοις.—ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οἱ δὲ τοῦ βουκόλου τοῖς βουσί.—
 ΕΤ. Ναί.—ΣΩ. Οἱ δὲ τοῦ τίνος νόμοι ἄριστοι ταῖς ψυχαῖς
 τῶν ἀνθρώπων; οὐχ οἱ τοῦ βασιλέως; φάθι.—ΕΤ. Φημί δή.
 b ΣΩ. Καλῶς τοῖνυν λέγεις. ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν τίς τῶν
 παλαιῶν ἀγαθὸς γέγονεν ἐν τοῖς αὐλητικοῖς νόμοις νομο-
 θέτης; ἴσως οὐκ ἐννοεῖς, ἀλλ' ἐγὼ βούλει σε ὑπομνήσω;—
 ΕΤ. Πάνυ μὲν οὖν.—ΣΩ. Ἄρ' οὖν ὁ Μαρσύας λέγεται καὶ
 5 τὰ παιδικὰ αὐτοῦ Ὀλυμπος ὁ Φρύξ;—ΕΤ. Ἀληθῆ λέγεις.—
 ΣΩ. Τούτων δὴ καὶ τὰ αὐλήματα θειότατά ἐστι, καὶ μόνα
 κινεῖ καὶ ἐκφαίνει τοὺς τῶν θεῶν ἐν χρειᾷ ὄντας· καὶ ἔτι καὶ
 c νῦν μόνα λοιπά, ὥς θεία ὄντα.—ΕΤ. Ἔστι ταῦτα.—ΣΩ. Τίς δὲ
 λέγεται τῶν παλαιῶν βασιλέων ἀγαθὸς νομοθέτης γεγονέναι,
 οὗ ἔτι καὶ νῦν τὰ νόμιμα μένει ὥς θεία ὄντα;—ΕΤ. Οὐκ ἐννοῶ.
 ΣΩ. Οὐκ οἶσθα τίνες παλαιοτάτοις νόμοις χρῶνται τῶν
 5 Ἑλλήνων;
 ΕΤ. Ἄρα Λακεδαιμονίους λέγεις καὶ Λυκούργου τὸν νομο-
 θέτην;
 ΣΩ. Ἀλλὰ ταῦτά γε οὐδέπω ἴσως ἔτη τριακόσια ἢ ὀλίγω
 τούτων πλείω. ἀλλὰ τούτων τῶν νομίμων τὰ βέλτιστα πόθεν
 d ἦκει; οἶσθα;
 ΕΤ. Φασί γε ἐκ Κρήτης.
 ΣΩ. Οὐκοῦν οὔτοι παλαιοτάτοις νόμοις χρῶνται τῶν
 Ἑλλήνων;

a 2 σώματος A F (sed os in ras. A et a ut vid. s. v. A²)   b 2 ἐν
 F: om. A (γέγονε τοῖς)   νόμοις secl. Hermann   c 1 λοιπά A:
 λοιπά ἐστιν F   c 6 λέγεις A: λέγοις F

ET. Ναί.

5

ΣΩ. Οἴσθα οὖν τίνες τούτων ἀγαθοὶ βασιλῆς ἦσαν; Μίνως καὶ Ῥαδάμανθους, οἱ Διὸς καὶ Εὐρώπης παῖδες, ὧν οὔδε εἰσὶν οἱ νόμοι.

ET. Ῥαδάμανθὺν γέ φασιν, ὦ Σώκρατες, δίκαιον ἄνδρα, τὸν δὲ Μίνων ἄγριόν τινα καὶ χαλεπὸν καὶ ἄδικον.

10

ΣΩ. Ἀττικόν, ὦ βέλτιστε, λέγεις μῦθον καὶ τραγικόν.

ET. Τί δέ; οὐ ταῦτα λέγεται περὶ Μίνω;

e

ΣΩ. Οὐκ οὖν ὑπὸ γε Ὅμηρου καὶ Ἡσιόδου καίτοι γε πιθανώτεροί εἰσιν ἢ σύμπαντες οἱ τραγωδοποιοί, ὧν σὺ ἀκούων ταῦτα λέγεις.

ET. Ἀλλὰ τί μὲν οὗτοι περὶ Μίνω λέγουσιν;

5

ΣΩ. Ἐγὼ δὴ σοι ἔρω, ἵνα μὴ καὶ σὺ ὥσπερ οἱ πολλοὶ ἀσεβῆς. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅτι τούτου ἀσεβέστερόν ἐστιν οὐδ' ὅτι χρὴ μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι, πλὴν εἰς θεοὺς καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐξαμαρτάνειν, δεύτερον δὲ εἰς τοὺς θεοὺς ἀνθρώπους· ἀλλὰ πάνν πολλὴν χρὴ προμήθειαν ποιεῖσθαι ἀεὶ, ὅταν μέλλῃς ἄνδρα ψέξειν ἢ ἐπαινέσεσθαι, μὴ οὐκ ὀρθῶς εἴπῃς. τούτου καὶ ἔνεκα χρὴ μανθάνειν διαγιγνώσκειν χρηστούς καὶ πονηροὺς ἄνδρας. νεμεσῆ γὰρ ὁ θεός, ὅταν τις ψέγῃ τὸν ἑαυτῷ ὅμοιον ἢ ἐπαινῇ τὸν ἑαυτῷ ἐναντίως ἔχοντα· ἔστι δ' οὗτος ὁ ἀγαθός. μὴ γάρ τι οἶον λίθους μὲν εἶναι ἱεροὺς καὶ ξύλα καὶ ὄρνεα καὶ ὄφεις, ἀνθρώπους δὲ μὴ· ἀλλὰ πάντων τούτων ἱερώτατόν ἐστιν ἄνθρωπος ὁ ἀγαθός, καὶ μιαινώτατον ὁ πονηρός.

10

319

5

Ἦδη οὖν καὶ περὶ Μίνω, ὥς αὐτὸν Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγκωμιάζουσι, τούτου ἔνεκα φράσω, ἵνα μὴ ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπου εἰς ἥρω Διὸς ὑὸν λόγῳ ἐξαμαρτάνῃς. Ὅμηρος γὰρ περὶ Κρήτης λέγων ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐν αὐτῇ εἰσιν

b

d 7 prius καὶ A : τε καὶ F d 10 μίνων A : μίνω F e 1 τί δὲ (δαί A²) οὐ ταῦτα A : οὐ ταῦτα δέ τι F e 2 γε re vera A : τε F e 3 τραγωδιοποιοί AF e 7 οὐδ' ὅτι A : οὐδ' οὕτω F a 1 ἐπαινέ- σεσθαι A : ἐπαινέσθαι (sic) F a 5 τι AF : τοι vulg. a 7 τούτων A : om. F δ A : om. F a 9 μίνω ὥς A : μίνως F b 3 ἐν αὐτῇ εἰσιν A : εἰσὶν ἐν αὐτῇ F

καὶ ἐνενήκοντα πόλεις, τῇσι δέ, φησίν—

- 5   ἐνι Κνωσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστῆς.

- c ἔστιν οὖν τοῦτο Ὅμηρον ἐγκώμιον εἰς Μίνων διὰ βραχέων
εἰρημένον, οἷον οὐδ' εἰς ἓνα τῶν ἡρώων ἐποίησεν Ὅμηρος.
ὅτι μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς σοφιστῆς ἐστὶν καὶ ἡ τέχνη αὐτῇ
παγκάλη ἐστί, πολλαχοῦ καὶ ἄλλοθι δηλοῖ, ἅτᾳρ καὶ ἐνταῦθα.
5   λέγει γὰρ τὸν Μίνων συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει τῷ Διὶ ἐν
λόγοις καὶ φοιτᾶν παιδευθησόμενον ὥς ὑπὸ σοφιστοῦ ὄντος
τοῦ Διός. ὅτι οὖν τοῦτο τὸ γέρας οὐκ ἐστὶν ὅτῳ ἀπένειμεν
Ὅμηρος τῶν ἡρώων, ὑπὸ Διὸς πεπαιδευθῆναι, ἀλλῃ ἢ Μίνῳ,
d τοῦτ' ἐστὶν ἔπαινος θαυμαστός. καὶ Ὀδυσσεΐας ἐν Νεκυίᾳ
δικάζοντα χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχοντα πεποίηκε τὸν Μίνων,
οὗ τὸν Ῥαδάμανθυν· Ῥαδάμανθυν δὲ οὐτ' ἐνταῦθα δικά-
ζοντα πεποίηκεν οὔτε συγγιγνόμενον τῷ Διὶ οὐδαμοῦ. διὰ
5   ταῦτά φημι· ἐγὼ Μίνων ἀπάντων μάλιστα ὑπὸ Ὅμηρου
ἐγκεκωμιάσθαι. τὸ γὰρ Διὸς ὄντα παῖδα μόνον ὑπὸ Διὸς
πεπαιδευθῆναι οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου—τοῦτο γὰρ ση-
μαίνει τὸ ἔπος τὸ—

ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστῆς,

- e συνουσιαστὴν τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Μίνων. οἱ γὰρ ὄαροι λόγοι
εἰσὶν, καὶ ὀαριστῆς συνουσιαστῆς ἐστὶν ἐν λόγοις—ἐφοῖτα
οὖν δι' ἐνάτου ἔτους εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον ὁ Μίνως, τὰ μὲν
μαθησόμενος, τὰ δὲ ἀποδειξόμενος ἂν τῇ προτέρᾳ ἐννετηρίδι
5   ἐμεμαθήκει παρὰ τοῦ Διός. εἰσὶν δὲ οἱ ὑπολαμβάνουσι τὸν
ὀαριστὴν συμπότην καὶ συμπαιστὴν εἶναι τοῦ Διός, ἀλλὰ
τῷδε ἂν τις τεκμηρίῳ χρῶτο ὅτι οὐδὲν λέγουσιν οἱ οὕτως
320 ὑπολαμβάνοντες· πολλῶν γὰρ ὄντων ἀνθρώπων καὶ Ἑλ-

b 5 κνωσὸς A F   b 6 ἐννέωρος A : ἐννέωρος F (et infra d 9)
c 4 παγκάλη A : παγκάλης F   c 5 λέγει F : λέγοι A   μίνων A : μίνω F
d 1 νεκυία F : νεκυία A   d 3 ραδάμανθυν alterum A : om. F
δικάζοντα πεποίηκεν A : πεποίηκε δικάζοντα F   d 5 ÷ ἀπάντων A :
πάντων F   d 9 ὁ ὀαριστῆς F (et mox)   e 4 προτέρᾳ F : προτεραίᾳ A
e 5 ἐμεμαθήκει A : μεμάθηκε F

λήνων καὶ βαρβάρων, οὐκ ἔστιν οἴτινες ἀπέχονται συμποσίων
καὶ ταύτης τῆς παιδείας, οὗ ἔστιν οἶνος, ἄλλοι ἢ Κρήτες καὶ
Λακεδαιμόνιοι δεύτεροι, μαθόντες παρὰ Κρητῶν. ἐν Κρήτῃ
δὲ εἰς οὗτός ἐστι τῶν ἄλλων νόμων οὗς Μίνως ἔθηκε, μὴ 5
συμπίνειν ἀλλήλοις εἰς μέθην. καίτοι δήλον ὅτι ἂ ἐνόμιζεν
καλὰ εἶναι, ταῦτα νόμιμα ἔθηκεν καὶ τοῖς αὐτοῦ πολίταις.
οὐ γάρ που, ὥσπερ γε φαῦλος ἄνθρωπος, ὁ Μίνως ἐνόμιζεν b
μὲν ἕτερα, ἐποίει δὲ ἄλλα παρ' ἂ ἐνόμιζεν· ἀλλὰ ἦν αὕτη
ἡ συνουσία ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διὰ λόγων ἐπὶ παιδείᾳ εἰς
ἀρετήν. ὅθεν δὴ καὶ τοὺς νόμους τούτους ἔθηκε τοῖς αὐτοῦ
πολίταις, δι' οὗς ἢ τε Κρήτη τὸν πάντα χρόνον εὐδαιμονεῖ 5
καὶ Λακεδαιμών, ἀφ' οὗ ἤρξατο τούτοις χρῆσθαι, ἅτε θείοις
οὖσιν.

Ῥαδάμανθος δὲ ἀγαθὸς μὲν ἦν ἀνὴρ· ἐπεπαίδευτο γὰρ
ὑπὸ τοῦ Μίνω. ἐπεπαίδευτο μέντοι οὐχ ὅλην τὴν βασιλικήν c
τέχνην, ἀλλ' ὑπηρεσίαν τῇ βασιλικῇ, ὅσον ἐπιστατεῖν ἐν
τοῖς δικαστηρίοις· ὅθεν καὶ δικαστὴς ἀγαθὸς ἐλέχθη εἶναι.
νομοφύλακι γὰρ αὐτῷ ἐχρήτο ὁ Μίνως κατὰ τὸ ἄστυ, τὰ δὲ
κατὰ τὴν ἄλλην Κρήτην τῷ Τάλφ. ὁ γὰρ Τάλως τρίς 5
περιγίει τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὰς κώμας, φυλάττων τοὺς νόμους
ἐν αὐταῖς, ἐν χαλκοῖς γραμματείοις ἔχων γεγραμμένους τοὺς
νόμους, ὅθεν χαλκοὺς ἐκλήθη. εἴρηκε δὲ καὶ Ἡσίοδος ἀδελφὰ
τούτων εἰς τὸν Μίνων. μνησθεῖς γὰρ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος d
φησὶν—

ὁς βασιλεύματος γένητο θνητῶν βασιλῆων,
καὶ πλείστων ἤνασσε περικτιόνων ἀνθρώπων,

Ζηνὸς ἔχων σκῆπτρον· τῷ καὶ πολέων βασιλεύειν. 5

καὶ οὗτος λέγει τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν
παιδείαν τὴν τοῦ Διὸς, ἥ εὖθυνη τὴν Κρήτην.

a 3 οὗ A: οὗτ' F   b 3 ἐγὼ A: om. F   παιδεία A: παιδείαις
F   c 1 μίνω A: μίνως F   c 5 τάλφ A (sed λ in ras.):
τῆλλω F   τάλως A: τῆλλως F   c 7 γραμματείοις A: γραμ-
ματίοις F   d 3 γένητο A: γένοιτο F   βασιλῆων A: βασι-
λειῶν F

ΕΤ. Διὰ τί οὖν ποτε, ὦ Σώκρατες, αὕτη ἡ φήμη κατε-
e σκέδασται τοῦ Μίνω ὡς ἀπαιδεύτου τινὸς καὶ χαλεποῦ ὄντος;

ΣΩ. Δι' ὃ καὶ σύ, ὦ βέλτιστε, ἐὰν σωφρονῆς, εὐλαβήσῃ,
καὶ ἄλλος πᾶς ἀνὴρ ὅτῳ μέλει τοῦ εὐδόκιμον εἶναι, μηδέποτε
ἀπεχθάνεσθαι ἀνδρὶ ποιητικῶ μηδενί. οἱ γὰρ ποιηταὶ μέγα
5 δύνανται εἰς δόξαν, ἐφ' ὁπότερα ἂν ποιῶσι εἰς τοὺς ἀνθρώ-
πους, ἢ εὐλογοῦντες ἢ κακηγοροῦντες. ὁ δὲ καὶ ἐξήμαρτεν
ὁ Μίνως, πολεμήσας τῇδε τῇ πόλει, ἐν ᾗ ἄλλη τε πολλὴ
σοφία ἐστὶ καὶ ποιηταὶ παντοδαποὶ τῆς τε ἄλλης ποιήσεως
321 καὶ τραγῳδίας. ἡ δὲ τραγῳδία ἐστὶν παλαιὸν ἐνθάδε, οὐχ
ὡς οἴονται ἀπὸ Θέσπιδος ἀρξαμένη οὐδ' ἀπὸ Φρυνίχου, ἀλλ'
εἰ θέλεις ἐννοῆσαι, πάνυ παλαιὸν αὐτὸ εὐρήσεις ὃν τῆσδε
τῆς πόλεως εὕρημα. ἔστιν δὲ τῆς ποιήσεως δημοτερπέστατον
5 τε καὶ ψυχαγωγικώτατον ἡ τραγῳδία. ἐν ᾗ δὲ καὶ ἐντείνοντες
ἡμεῖς τὸν Μίνων τιμωρούμεθα ἀνθ' ὧν ἡμᾶς ἠνάγκασε τοὺς
δασμοὺς τελεῖν ἐκείνους. τοῦτο οὖν ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως,
ἀπεχθόμενος ἡμῖν, ὅθεν δὴ, ὁ σὺ ἐρωτᾷς, κακοδοξότερος
b γέγονεν. ἐπεὶ ὅτι γε ἀγαθὸς ἦν καὶ νόμιμος, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς
πρόσθεον ἐλέγομεν, νομεὺς ἀγαθός, τοῦτο μέγιστον σημείον,
ὅτι ἀκίνητοι αὐτοῦ οἱ νόμοι εἰσίν, ἅτε τοῦ ὄντος περὶ πόλεως
οἰκήσεως ἐξευρόντος εὖ τὴν ἀλήθειαν.

5 ΕΤ. Δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, εἰκότα τὸν λόγον εἰρηκέναι.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, δοκοῦσί σοι παλαι-
οτάτοις Κρήτες οἱ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυνος πολῖται νόμοις
χρῆσθαι;

ΕΤ. Φαίνονται.

10 ΣΩ. Οὗτοι ἄρα τῶν παλαιῶν ἄριστοι νομοθέται γεγό-
c νασιν, νομῆς τε καὶ ποιμένες ἀνδρῶν, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος
ἔφη ποιμένα λαῶν εἶναι τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν.

ε 2 εὐλαβήσῃ A (sed ηἰ in ras.): εὐλαβῆς ἢ F e 6 prius ἢ A :
om. F κακηγοροῦντες F : κατηγοροῦντες A a 2 οἴονται
A : οἶόν τε F a 5 ψυχαγωγικώτατον A : ψυχαγωγιμώτατον F
a 7 δασμοὺς A : δεσμοὺς F b 5 εἰρηκέναι γε vera A F b 7 κρήτες
A F : κριταῖς s. v. F μίνως A F ραδαμάνθυνος A : ραδάμανθυς F

ΕΤ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Φέρε δὴ πρὸς Διὸς φιλίου· εἴ τις ἡμᾶς ἔροιτο, ὁ τῷ σώματι ἀγαθὸς νομοθέτης τε καὶ νομεὺς τί ἐστὶν ταῦτα ἃ 5 διανέμων ἐπὶ τὸ σῶμα βέλτιον αὐτὸ ποιεῖ, εἴποιμεν ἂν καλῶς τε καὶ διὰ βραχέων ἀποκρινόμενοι, ὅτι τροφήν τε καὶ πόρους, τῇ μὲν αὔξων, τοῖς δὲ γυμνάζων καὶ συνιστὰς τὸ σῶμα αὐτό.

ΕΤ. Ὅρθῶς γε.

ΣΩ. Εἰ οὖν δὴ μετὰ τοῦτο ἔροιτο ἡμᾶς, “Τί δὲ δὴ ποτε d ἐκεῖνά ἐστιν, (ἃ) ὁ ἀγαθὸς νομοθέτης τε καὶ νομεὺς διανέμων ἐπὶ τὴν ψυχὴν βελτίω αὐτὴν ποιεῖ;” τί ἂν ἀποκρινάμενοι οὐκ ἂν αἰσχυρθεῖμεν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν; 5

ΕΤ. Οὐκέτι τοῦτ’ ἔχω εἰπεῖν.

ΣΩ. Ἀλλὰ μέντοι αἰσχυρόν γε τῇ ψυχῇ ἡμῶν ἐστὶν ἐκατέρου, τὰ μὲν ἐν αὐταῖς φαίνεσθαι μὴ εἰδυίας, ἐν οἷς αὐταῖς ἔνεστι καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ φλαῦρον, τὰ δὲ τοῦ σώματος καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐσκέφθαι. 10

c 5 ἀγαθὸς νομοθέτης A : νομοθέτης ἀγαθὸς F d 2 & om. A F
d 4 αὐτῶν F et s. v. A² : om. A τῆς A : ὑπὲρ τῆς F d 8 ἐν
αὐταῖς A : ἐανταῖς F d 9 ἀγαθὸν καὶ F et καὶ s. v. A² : ἀγαθὸν A
φλαῦρον A : φαῦρον F

ΝΟΜΟΙ

ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΞΕΝΟΣ ΚΛΕΙΝΙΑΣ ΚΡΗΣ
ΜΕΓΙΛΛΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ

St. II
p. 624

A

a ΑΘ. Θεὸς ἢ τις ἀνθρώπων ὑμῖν, ᾧ ξένοι, εἴληφε τὴν αἰτίαν τῆς τῶν νόμων διαθέσεως;

ΚΛ. Θεός, ᾧ ξένε, θεός, ὥς γε τὸ δικαιοτάτον εἰπεῖν· παρὰ μὲν ἡμῖν Ζεύς, παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις, ὅθεν ὄδε
5 ἐστίν, οἶμαι φάναι τούτους Ἀπόλλωνα. ἦ γάρ;

ΜΕ. Ναί.

ΑΘ. Μῶν οὖν καθ' Ὅμηρον λέγεις ὥς τοῦ Μίνω φοι-
b τῶντος πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἐκάστοτε συνουσίαν δι' ἐνάτου
ἔτους καὶ κατὰ τὰς παρ' ἐκείνου φήμας ταῖς πόλεσιν ὑμῖν
θέντος τοὺς νόμους;

ΚΛ. Λέγεται γὰρ οὕτω παρ' ἡμῖν· καὶ δὴ καὶ τὸν ἀδελ-
5 φόν γε αὐτοῦ Ῥαδάμανθυν—ἀκούετε γὰρ τὸ ὄνομα—δικαιο-
625 τатον γεγόνεuai. τοῦτον οὖν φαίμεν ἂν ἡμεῖς γε οἱ Κρήτες,
ἐκ τοῦ τότε διανέμειν τὰ περὶ τὰς δίκας, ὀρθῶς τοῦτον τὸν
ἐπαινον αὐτὸν εἰληφέναι.

ΑΘ. Καὶ καλόν γε τὸ κλέος ὑεῖ τε Διὸς μάλα πρόπον.
5 ἐπειδὴ δὲ ἐν τοιούτοις ἦθεσι τέθραφθε νομικοῖς σύ τε καὶ
ὄδε, προσδοκῶ οὐκ ἂν ἀηδῶς περὶ τε πολιτείας τὰ νῦν
καὶ νόμων τὴν διατριβήν, λέγοντάς τε καὶ ἀκούοντας ἅμα κατὰ
b τὴν πορείαν, ποιήσασθαι. πάντως δ' ἦ γε ἐκ Κνωσοῦ ὁδὸς
εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον καὶ ἱερόν, ὥς ἀκούομεν, ἱκανή, καὶ

625 a 6 ἀηδῶς A : ἀηδῶς ἡμᾶς L O   τε L O : om. A   b 1 ποιή-
σασθαι Schanz : ποιήσεσθαι libri   κνωσοῦ A (cf. Schanz, Praef. § 1)

ἀνάπαυλαι κατὰ τὴν ὁδόν, ὥς εἰκός, πνίγους ὄντος τὰ νῦν,
ἐν τοῖς ὑψηλοῖς δένδρεσιν εἰσι σκιαραί, καὶ ταῖς ἡλικίαις
πρέπον ἂν ἡμῶν εἴη τὸ διαναπαύεσθαι πυκνὰ ἐν αὐταῖς, 5
λόγοις τε ἀλλήλους παραμυθουμένους τὴν ὁδὸν ἅπασαν οὕτω
μετὰ ῥαστώνης διαπερᾶναι.

ΚΛ. Καὶ μὴν ἔστιν γε, ὦ ξένε, προϊόντι κυπαρίττων τε
ἐν τοῖς ἄλσεσιν ὕψη καὶ κάλλη θαυμάσια, καὶ λειμῶνες ἐν c
οἷσιν ἀναπανόμενοι διατρίβοιμεν ἄν.

ΑΘ. Ὅρθως λέγεις.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν· ἰδόντες δὲ μᾶλλον φήσομεν. ἀλλ' 5
ἔωμεν ἀγαθῇ τύχῃ.

ΑΘ. Ταῦτ' εἴη. καὶ μοι λέγε· κατὰ τί τὰ συσσίτια
τε ὑμῖν συντέταχεν ὁ νόμος καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν
ὄπλων ἕξι;

ΚΛ. Οἶμαι μὲν, ὦ ξένε, καὶ παντὶ ῥᾷδιον ὑπολαβεῖν εἶναι
τά γε ἡμέτερα. τὴν γὰρ τῆς χώρας πάσης Κρήτης φύσιν 10
ὁρᾶτε ὥς οὐκ ἔστι, καθάπερ ἡ τῶν Θετταλῶν, πεδιάς, διὸ d
δὴ καὶ τοῖς μὲν ἵπποις ἐκεῖνοι χρώνται μᾶλλον, δρόμοισιν
δὲ ἡμεῖς· ἦδε γὰρ ἀνώμαλος αὐ καὶ πρὸς τὴν τῶν πεζῇ
δρόμων ἄσκησιν μᾶλλον σύμμετρος. ἐλαφρὰ δὲ τὰ ὄπλα
ἀναγκαῖον ἐν τῷ τοιούτῳ κεκτῆσθαι καὶ μὴ βάρους ἔχοντα 5
θεῖν· τῶν δὲ τόξων καὶ τοξευμάτων ἡ κουφότης ἀρμόττειν
δοκεῖ. ταῦτ' οὖν πρὸς τὸν πόλεμον ἡμῖν ἅπαντα ἐξήρτυται,
καὶ πάνθ' ὁ νομοθέτης, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται, πρὸς τοῦτο βλέ- e
πων συνετάττετο· ἐπεὶ καὶ τὰ συσσίτια κινδυνεύει συναγα-
γεῖν, ὁρῶν ὥς πάντες ὁπόταν στρατεύονται, τόθ' ὑπ' αὐτοῦ
τοῦ πράγματος ἀναγκάζονται φυλακῆς αὐτῶν ἕνεκα συσσι-
τεῖν τοῦτον τὸν χρόνον. ἄνοιαν δὲ μοι δοκεῖ καταγνῶναι τῶν 5
πολλῶν ὥς οὐ μανθανόντων ὅτι πόλεμος ἀεὶ πᾶσιν διὰ βίου
συνεχῆς ἐστι πρὸς ἀπάσας τὰς πόλεις· εἰ δὲ πόλεμον γε
ὄντος φυλακῆς ἕνεκα δεῖ συσσιτεῖν καὶ τινὰς ἄρχοντας καὶ
ἀρχομένους διακεκοσμημένους εἶναι φύλακας αὐτῶν, τοῦτο 626

d 7 ἐξήρτυται Α Ο : ἐξήρτηται L

καὶ ἐν εἰρήνῃ δραστήον. ἦν γὰρ καλοῦσιν οἱ πλείστοι τῶν
 ἀνθρώπων εἰρήνην, τοῦτ' εἶναι μόνον ὄνομα, τῷ δ' ἔργῳ
 πάσαις πρὸς πάσας τὰς πόλεις ἀεὶ πόλεμον ἀκήρυκτον κατὰ
 φύσιν εἶναι. καὶ σχεδὸν ἀνευρήσεις, οὕτω σκοπῶν, τὸν
 5 Κρητῶν νομοθέτην ὡς εἰς τὸν πόλεμον ἅπαντα δημοσίᾳ καὶ
 ἰδίᾳ τὰ νόμιμα ἡμῖν ἀποβλέπων συνετάξατο, καὶ κατὰ ταῦτα
 b οὕτω φυλάττειν παρέδωκε τοὺς νόμους, ὡς τῶν ἄλλων οὐδενὸς
 οὐδὲν ὄφελος ὃν οὔτε κτημάτων οὔτ' ἐπιτηδευμάτων, ἂν
 μὴ τῷ πολέμῳ ἄρα κρατῇ τις, πάντα δὲ τὰ τῶν νικωμένων
 ἀγαθὰ τῶν νικούντων γίνεσθαι.

5 ΑΘ. Καλῶς γε, ὦ ξένε, φαίνη μοι γεγυμνάσθαι πρὸς τὸ
 διειδέναι τὰ Κρητῶν νόμιμα. τότε δέ μοι φράζε ἔτι σαφέ-
 στερον· ὃν γὰρ ὄρον ἔθου τῆς εὐ πολιτευομένης πόλεως,
 c δοκεῖς μοι λέγειν οὕτω κεκοσμημένην οἰκεῖν δεῖν, ὥστε
 πολέμῳ νικᾶν τὰς ἄλλας πόλεις. ἡ γάρ;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν· οἶμαι δὲ καὶ τῷδε οὕτω συνδοκεῖν.

ΜΕ. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως ἀποκρίναιτο, ὦ θεῖε, Λακεδαι-
 5 μονίων γε ὁστισούν;

ΑΘ. Πότερ' οὖν δὴ πόλεσι μὲν πρὸς πόλεις ὀρθὸν τοῦτ'
 ἐστί, κώμῃ δὲ πρὸς κώμην ἕτερον;

ΚΛ. Οὐδαμῶς.

ΑΘ. Ἀλλὰ ταῦτόν;

10 ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τί δέ; πρὸς οἰκίαν οἰκία τῶν ἐν τῇ κώμῃ, καὶ πρὸς
 ἄνδρα ἀνδρὶ ἐνὶ πρὸς ἓνα, ταῦτόν ἐστι;

ΚΛ. Ταῦτόν.

d ΑΘ. Αὐτῷ δὲ πρὸς αὐτὸν πότερον ὡς πολεμῷ πρὸς
 πολέμιον διανοητέον; ἢ πῶς ἔτι λέγομεν;

ΚΛ. Ὡς ξένε Ἀθηναῖε—οὐ γάρ σε Ἀττικὸν ἐθέλοισι' ἂν
 προσαγορεύειν· δοκεῖς γάρ μοι τῆς θεοῦ ἐπωνυμίας ἄξιός
 5 εἶναι μᾶλλον ἐπονομάζεσθαι· τὸν γὰρ λόγον ἐπ' ἀρχὴν

b 2 οὕτ' ἐπιτηδευμάτων om. A sed add. in marg. A² d 2 λέγομεν
 Eus. et fecit A² cum Vat. 1029: λέγωμεν A L O

ὀρθῶς ἀναγαγὼν σαφέστερον ἐποίησας, ὥστε ῥᾶον ἀνευρήσεις ὅτι νυνδὴ ὑφ' ἡμῶν ὀρθῶς ἐρρήθη τὸ πολεμίους εἶναι παντας πᾶσιν δημοσίᾳ τε, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστους αὐτοὺς σφίσιν αὐτοῖς.

ΑΘ. Πῶς εἴρηκας, ὦ θαυμάσιε; e

ΚΛ. Κἀνταῦθα, ὦ ξένε, τὸ νικᾶν αὐτὸν αὐτὸν πασῶν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη, τὸ δὲ ἡττᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ πάντων αἰσχιστόν τε ἅμα καὶ κάκιστον. ταῦτα γὰρ ὥς πολέμου ἐν ἐκάστοις ἡμῶν ὄντος πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς σημαίνει. 5

ΑΘ. Πάλιν τοίνυν τὸν λόγον ἀναστρέψωμεν. ἐπειδὴ γὰρ εἰς ἕκαστος ἡμῶν ὁ μὲν κρείττων αὐτοῦ, ὁ δὲ ἡττων ἐστί, πότερα φῶμεν οἰκίαν τε καὶ κώμην καὶ πόλιν ἔχειν 627
ταῦτόν τοῦτο ἐν αὐταῖς ἢ μὴ φῶμεν;

ΚΛ. Τὸ κρείττω τε αὐτῆς εἶναι λέγεις τινά, τὴν δ' ἡττω;

ΑΘ. Ναί.

ΚΛ. Καὶ τοῦτο ὀρθῶς ἦρου· πάνν γὰρ ἔστι καὶ σφόδρα 5
τὸ τοιοῦτον, οὐχ ἥκιστα ἐν ταῖς πόλεσιν. ἐν ὁπόσαις μὲν γὰρ οἱ ἀμείνονες νικῶσιν τὸ πλῆθος καὶ τοὺς χείρους, ὀρθῶς ἂν αὕτη κρείττων τε αὐτῆς λέγοιθ' ἢ πόλις, ἐπαινοῦτό τε ἂν δικαιοτάτα τῇ τοιαύτῃ νίκῃ· τούναντίον δέ, ὅπου τάναντία. 10

ΑΘ. Τὸ μὲν τοίνυν εἴ ποτέ ἐστίν που τὸ χεῖρον κρείττων b
τοῦ ἀμείνονος ἐάσωμεν—μακροτέρου γὰρ λόγου—τὸ δὲ ὑπὸ σοῦ λεγόμενον μανθάνω νῦν, ὥς ποτε πολίται, συγγενεῖς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως γεγονότες, ἄδικοι καὶ πολλοὶ συνελθόντες, δικαίους ἐλάττους ὄντας βιάσονται δουλούμενοι, καὶ ὅταν 5
μὲν κρατήσωσιν, ἡττων ἢ πόλις αὐτῆς ὀρθῶς αὕτη λέγοιτ' ἂν ἅμα καὶ κακή, ὅπου δ' ἂν ἡττῶνται, κρείττων τε καὶ ἀγαθή.

ΚΛ. Καὶ μάλα ἄτοπον, ὦ ξένε, τὸ νῦν λεγόμενον· ἔμως c
δὲ ὁμολογεῖν οὕτως ἀναγκαιοτάτον.

ΑΘ. Ἐχε δὴ. καὶ τόδε πάλιν ἐπισκεψώμεθα· πολλοὶ

d 7 ὀρθῶς ὑφ' ἡμῶν Eus.

ἀδελφοί που γένοιτ' ἂν ἐνὸς ἀνδρός τε καὶ μιᾶς ὑεῖς, καὶ
 5 δὴ καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν τοὺς πλείους μὲν ἀδίκους αὐτῶν
 γίγνεσθαι, τοὺς δὲ ἐλάττους δικαίους.

ΚΛ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΑΘ. Καὶ οὐκ ἂν εἴη γε πρέπον ἐμοί τε καὶ ὑμῖν τοῦτο
 θηρεύειν, ὅτι νικῶντων μὲν τῶν πονηρῶν ἢ τε οἰκία καὶ ἡ
 10 συγγένεια αὕτη πᾶσα ἤττων αὐτῆς λέγοιτ' ἂν, κρείττων δὲ
 d ἤττωμένων· οὐ γὰρ εὐσχημοσύνης τε καὶ ἀσχημοσύνης
 ῥημάτων ἕνεκα τὰ νῦν σκοπούμεθα πρὸς τὸν τῶν πολλῶν
 λόγον, ἀλλ' ὀρθότητός τε καὶ ἀμαρτίας περὶ νόμων, ἥτις
 ποτ' ἐστὶν φύσει.

5 ΚΛ. Ἀληθέστατα, ὦ ξέने, λέγεις.

ΜΕ. Καλῶς μὲν οὖν, ὥς γε ἐμοὶ συνδοκεῖν, τό γε τοσοῦ-
 τον, τὰ νῦν.

ΑΘ. Ἴδωμεν δὴ καὶ τόδε· τούτοις τοῖς ἄρτι λεγομένοις
 ἀδελφοῖς γένοιτ' ἂν πού τις δικαστής;

10 ΚΛ. Πάνυ γε.

ΑΘ. Πότερος οὖν ἀμείνων, ὅστις τοὺς μὲν ἀπολέσειεν
 e αὐτῶν ὅσοι κακοί, τοὺς δὲ βελτίους ἄρχειν αὐτοὺς αὐτῶν
 προστάξειεν, ἢ ὅδε ὃς ἂν τοὺς μὲν χρηστοὺς ἄρχειν, τοὺς
 χείρους δ' ἐάσας ζῆν ἄρχεσθαι ἐκόντας ποιήσειεν; τρίτον
 δέ που δικαστὴν πρὸς ἀρετὴν εἴπωμεν, εἴ τις εἴη τοιοῦτος
 5 ὅστις παραλαβὼν συγγένειαν μίαν διαφερομένην, μήτε ἀπο-
 628 λέσειεν μηδένα, διαλλάξας δὲ εἰς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον,
 νόμους αὐτοῖς θεῖς, πρὸς ἀλλήλους παραφυλάττειν δύναιτο
 ὥστε εἶναι φίλους.

ΚΛ. Μακροῦ ἀμείνων γίγνοιτ' ἂν ὁ τοιοῦτος δικαστής τε
 5 καὶ νομοθέτης.

ΑΘ. Καὶ μὴν τούναντίον γε ἢ πρὸς πόλεμον ἂν βλέπων
 αὐτοῖς τοὺς νόμους διανομοθετοί.

ΚΛ. Τοῦτο μὲν ἀληθές.

c 5 πλείους AL O: πλείστους O² d 6 ἐμοὶ AL: καὶ ἐμοὶ O (sed
 καὶ punct. not.) e 3 ἐκόντας] ἄκοντας ci. C. Ritter

ΑΘ. Τί δ' ὁ τὴν πόλιν συναρμόττων; πρὸς πόλεμον αὐτῆς ἂν τὸν ἕξωθεν βλέπων τὸν βίον κοσμοῖ μᾶλλον, 10 ἢ πρὸς πόλεμον τὸν ἐν αὐτῇ γιγνόμενον ἐκάστοτε, ἥ δὴ b καλεῖται στάσις; ὃν μάλιστα μὲν ἅπας ἂν βούλοιτο μήτε γενέσθαι ποτὲ ἐν ἑαυτοῦ πόλει γενόμενόν τε ὥς τάχιστα ἀπαλλάττεσθαι.

ΚΛ. Δῆλον ὅτι πρὸς τοῦτον. 5

ΑΘ. Πότερα δὲ ἀπολομένων αὐ τῶν ἐτέρων εἰρήνην τῆς στάσεως γενέσθαι, νικησάντων δὲ ποτέρων, δέξαιτ' ἂν τις, μᾶλλον ἢ φιλίας τε καὶ εἰρήνης ὑπὸ διαλλαγῶν γενομένης, οὕτω τοῖς ἕξωθεν πολεμίοις προσέχειν ἀνάγκην εἶναι τὸν νοῦν; c

ΚΛ. Οὕτω πᾶς ἂν ἐθέλοι πρότερον ἢ 'κείνως περὶ τὴν αὐτοῦ γίγνεσθαι πόλιν.

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ νομοθέτης ὡσαύτως;

ΚΛ. Τί μήν; 5

ΑΘ. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ ἀρίστου ἕνεκα πάντα ἂν τὰ νόμιμα τιθεῖν πᾶς;

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Τό γε μὴν ἄριστον οὔτε ὁ πόλεμος οὔτε ἡ στάσις, ἀπευκτὸν δὲ τὸ δεηθῆναι τούτων, εἰρήνην δὲ πρὸς ἀλλήλους 10 ἅμα καὶ φιλοφροσύνη, καὶ δὴ καὶ τὸ νικᾶν, ὥς ἔοικεν, αὐτὴν αὐτὴν πόλιν οὐκ ἦν τῶν ἀρίστων ἀλλὰ τῶν ἀναγκαίων d ὁμοιον ὥς εἰ κάμνον σῶμα ἱατρικῆς καθάρσεως τυχὸν ἡγοῖτό τις ἄριστα πράττειν τότε, τῷ δὲ μὴδὲ τὸ παράπαν δεηθέντι σώματι μὴδὲ προσέχοι τὸν νοῦν, ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸς πόλεως εὐδαιμονίαν ἢ καὶ ἰδιώτου διανοούμενος οὕτω τις 5 οὗτ' ἂν ποτε πολιτικὸς γένοιτο ὀρθῶς, πρὸς τὰ ἕξωθεν πολεμικὰ ἀποβλέπων μόνον καὶ πρῶτον, οὗτ' ἂν νομοθέτης ἀκριβῆς, εἰ μὴ χάρις εἰρήνης τὰ πολέμου νομοθετοῖ μᾶλλον ἢ τῶν πολεμικῶν ἕνεκα τὰ τῆς εἰρήνης. e

b 2 μῆτε . . . b 3 τε] μὴδὲ . . . δὲ Boeckh
secl. Schanz d 6 ὀρθῶς] ὀρθῶς Boeckh

b 9 ἀνάγκην εἶναι

ΚΛ. Φαίνεται μὲν πως ὁ λόγος οὗτος, ὧ ξένε, ὀρθῶς εἰρησθαι, θαυμάζω γε μὴν εἰ τὰ τε παρ' ἡμῶν νόμιμα καὶ ἔτι τὰ περὶ Λακεδαίμονα μὴ πᾶσαν τὴν σπουδὴν τούτων
5 ἕνεκα πεποίηται.

629 ΑΘ. Τάχ' ἂν ἴσως· δεῖ δὲ οὐδὲν σκληρῶς ἡμᾶς αὐτοῖς διαμάχεσθαι τὰ νῦν ἀλλ' ἡρέμα ἀνερωτᾶν, ὥς μάλιστα περὶ ταῦτα ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων σπουδαζόντων. καί μοι τῷ λόγῳ συνακολουθήσατε. προστησώμεθα γοῦν Τύρταιον,
5 τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε δὲ πολίτην γενόμενον, ὃς δὴ μάλιστα ἀνθρώπων περὶ ταῦτα ἐσπούδακεν εἰπὼν ὅτι—

οὗτ' ἂν μνησαίμην οὗτ' ἐν λόγῳ ἀνδρα τιθείμην

b οὗτ' εἴ τις πλουσιώτατος ἀνθρώπων εἴη, φησὶν, οὗτ' εἰ πολλὰ ἀγαθὰ κεκτημένος, εἰπὼν σχεδὸν ἅπαντα, ὃς μὴ περὶ τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' αἰεὶ. ταῦτα γὰρ ἀκήκοάς που καὶ σὺ τὰ ποιήματα· ὅδε μὲν γὰρ οἶμαι διακορὴς αὐτῶν ἐστι.

5 ΜΕ. Πάνν μὲν οὖν.

ΚΛ. Καὶ μὴν καὶ παρ' ἡμᾶς ἐλήλυθε κομισθέντα ἐκ Λακεδαίμονος.

ΑΘ. Ἰθὶ νυν ἀνερώμεθα κοινῇ τουτοῦν τὸν ποιητὴν οὐ-
τωσί πως· “ὦ Τύρταιε, ποιητὰ θειώτατε—δοκεῖς γὰρ δὴ
c σοφὸς ἡμῖν εἶναι καὶ ἀγαθός, ὅτι τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ διαφέροντας διαφερόντως ἐγκεκωμίας—ἤδη οὖν τυγχά-
νομεν ἐγὼ τε καὶ ὅδε καὶ Κλεινίας ὁ Κνώσιος οὐτοσί συμ-
φερόμενοί σοι περὶ τούτου σφόδρα, ὥς δοκοῦμεν· εἰ δὲ περὶ
5 τῶν αὐτῶν λέγομεν ἀνδρῶν ἢ μή, βουλόμεθα σαφῶς εἰδέναι. λέγε οὖν ἡμῖν· ἄρα εἶδη δύο πολέμου καθάπερ ἡμεῖς ἡγῆ καὶ σὺ σαφῶς; ἢ πῶς;” πρὸς ταῦτ' οἶμαι κὰν πολλὸν φανλό-
d τερος εἴποι Τυρταίου τις τάληθές, ὅτι δύο, τὸ μὲν ὁ καλοῦ-
μεν ἅπαντες στάσις, ὃς δὴ πάντων πολέμων χαλεπώτατος,

a 1 αὐτοῖς Bekker: αὐτοὺς libri   b 1 οὗτ' . . . οὗτ' . . .] οὐδ' . . .
οὐδ' . . . Boeckh (ex Tyrtaeo)   b 8 νυν Schanz: νῦν A: νῦν δὴ O
ἀνερώμεθα A O: δὴ ἐρώμεθα A² (δὴ supra ἂν)   c 3 ἐγὼ τε fecit
A² (τ s. v.): ἐγώ γε A   κνώσιος A sed add. σ s. v. A² (sic saepius),
Schanz, Praef. § 1

ὥς ἔφαμεν ἡμεῖς νυνδὴ· τὸ δὲ ἄλλο πολέμου θήσομεν οἶμαι
γένος ἅπαντες ᾧ πρὸς τοὺς ἐκτός τε καὶ ἄλλοφύλους χρώ-
μεθα διαφερόμενοι, πολὺ πραότερον ἐκείνου. 5

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Φέρε δὴ, ποτέρους, καὶ πρὸς πότερον ἐπαινῶν τὸν
πόλεμον, οὕτως ὑπερεπήνεσας, τοὺς δὲ ἔψεξας τῶν ἀνδρῶν;
ἔοικας μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἐκτός· εἰρηκας γοῦν ὧδε ἐν τοῖς
ποιήμασιν, ὥς οὐδαμῶς τοὺς τοιοῦτους ἀνεχόμενος, οἳ μὴ e
τολήσῃσιν μὲν ὁρᾶν φόνον αἵματόεντα,

καὶ δηῖον ὀρέγοντ' ἐγγύθεν ἱστάμενοι.

οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα εἴποισιν ἂν ἡμεῖς ὅτι “ Σὺ μὲν ἐπαι-
νεῖς, ὥς ἔοικας, ᾧ Τύρταϊε, μάλιστα τοὺς πρὸς τὸν ὀθνεῖόν 5
τε καὶ ἔξωθεν πόλεμον γιγνομένους ἐπιφανεῖς.” φαίη ταῦτ'
ἂν που καὶ ὁμολογοῖ;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἡμεῖς δέ γε ἀγαθῶν ὄντων τούτων ἔτι φαμέν ἀμεί- 630
νους εἶναι καὶ πολὺ τοὺς ἐν τῷ μεγίστῳ πολέμῳ γιγνομένους
ἀρίστους διαφανῶς· ποιητὴν δὲ καὶ ἡμεῖς μάρτυρ' ἔχομεν,
Θέογνιν, πολίτην τῶν ἐν Σικελίᾳ Μεγαρέων, ὅς φησιν—

πιστὸς ἀνὴρ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀντερύσασθαι 5
ἄξιος ἐν χαλεπῇ, Κύρνε, διχοστασίῃ.

τοῦτον δὴ φαμεν ἐν πολέμῳ χαλεπωτέρῳ ἀμείνονα ἐκείνου
πάμπολυ γίγνεσθαι, σχεδὸν ὅσον ἀμείνων δικαιοσύνη καὶ
σωφροσύνη καὶ φρόνησις εἰς ταῦτὸν ἐλθοῦσαι μετ' ἀνδρείας, b
αὐτῆς μόνης ἀνδρείας. πιστὸς μὲν γὰρ καὶ ὑγιὴς ἐν στά-
σεσιν οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄνευ συμπάσης ἀρετῆς· διαβάντες

d 3 ἔφαμεν ἡμεῖς νῦν δὴ libri : φαμέν ἡμεῖς νῦν δὴ Photius (probante
Cobet) d 7 ἐπαινῶν secl. Badham d 9 πρὸς τοὺς] πρὸς τὸν
πρὸς τοὺς Boeckh : τοὺς πρὸς τὸν Ast : πρὸς τὸν Baiter e 3 ὀρέγοντο
A e 6 γιγνομένους Eus. : γιγνόμενον libri a 7 δὴ Proclus
in Remp. 187, 16 Kroll cum libris : δέ Eus. b 1 ἐλθοῦσαι Eus.
Proclus : ἐλθοῦσα libri b 2 αὐτῆς μόνης ἀνδρείας Eus. Proclus :
om. libri

δ' εὖ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐν ᾧ πολέμῳ
 5 φράζει Τύρταιος τῶν μισθοφόρων εἰσὶν πάμπολλοι, ὧν
 οἱ πλείστοι γίγνονται θρασεῖς καὶ ἄδικοι καὶ ὕβρισται καὶ
 ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἀπάντων, ἐκτὸς δὴ τινων εὖ μάλα
 ὀλίγων. ποῖ δὴ τελευτᾷ νῦν ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος, καὶ τί
 c φανερόν ποτε ποιῆσαι βουληθεὶς λέγει ταῦτα; δῆλον ὅτι
 τόδε, ὥς παντὸς μᾶλλον καὶ ὁ τῆδε παρὰ Διὸς νομοθέτης,
 πᾶς τε οὐ καὶ σμικρὸν ὄφελος, οὐκ ἄλλο ἢ πρὸς τὴν μεγί-
 στην ἀρετὴν μάλιστα βλέπων ἀεὶ θήσει τοὺς νόμους· ἔστι
 5 δέ, ὥς φησιν Θέογνις, αὕτη πιστότης ἐν τοῖς δεινοῖς, ἣν
 τις δικαιοσύνην ἂν τελέαν ὀνομάσειεν. ἦν δ' αὖ Τύρταιος
 ἐπήνεσεν μάλιστα, καλὴ μὲν καὶ κατὰ καιρὸν κεκοσμημένη
 τῷ ποιητῇ, τετάρτη μέντοι ὅμως ἀριθμῷ τε καὶ δυνάμει τοῦ
 d τιμία εἶναι λέγοιτ' ἂν ὀρθότατα.

ΚΛ. Ὡς ξένε, τὸν νομοθέτην ἡμῶν ἀποβάλλομεν εἰς
 τοὺς πόρρω νομοθέτας.

ΑΘ. Οὐχ ἡμεῖς γε, ὦ ἄριστε, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ὅταν
 5 οἰώμεθα πάντα τὰ τ' ἐν Λακεδαίμονι καὶ τὰ τῆδε πρὸς
 τὸν πόλεμον μάλιστα βλέποντας Λυκοῦργόν τε καὶ Μίνω
 τίθεσθαι τὰ νόμιμα.

ΚΛ. Τὸ δὲ πῶς χρῆν ἡμᾶς λέγειν;

ΑΘ. Ὡς περ τό τε ἀληθὲς οἶμαι καὶ τὸ δίκαιον ὑπὲρ γε
 e θείας διαλεγόμενους λέγειν, οὐχ ὥς πρὸς ἀρετῆς τι μόριον,
 καὶ ταῦτα τὸ φαυλότατον, ἐτίθει βλέπων, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν
 ἀρετὴν, καὶ κατ' εἶδη ζητεῖν αὐτῶν τοὺς νόμους οὐδ' ἄπερ
 οἱ τῶν νῦν εἶδη προτιθέμενοι ζητοῦσιν. οὐ γὰρ ἂν ἕκαστος
 5 ἐν χρεῖα γίγνηται, τοῦτο ζητεῖ νῦν παραθέμενος, ὁ μὲν τὰ
 περὶ τῶν κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὁ δὲ τῆς αἰκίας πέρι, ἄλλοι
 δὲ ἄλλ' ἅτι α μυρία τοιαῦτα· ἡμεῖς δὲ φαμεν εἶναι τὸ περὶ

b 4 ἐν ᾧ πολέμῳ Eus. : ἐν τῷ πολέμῳ libri
 om. Clemens b 7 εὖ Eus. : om. libri

Eus. : ἄλλοσε Heindorf
 Eus. : ἄλλοσε Heindorf

c 8 τετάρτη A
 c 8 τετάρτη A

d 9 τε ΑΟ² : γε Ο et
 fecit A² (γ s. v.) e 1 θείας] δῆλον ὅτι πολιτείας schol. : πολιτείας
 add. Stephanus alii : fort. ἀληθείας (cf. Phaedr. 247 c 5)

νόμους ζήτημα τῶν εὖ ζητούντων ὥσπερ νῦν ἡμεῖς ἡρξά- **631**
μεθα. καὶ σοῦ τὴν μὲν ἐπιχείρησιν τῆς ἐξηγήσεως περὶ
τοὺς νόμους παντάπασιν ἄγαμαι· τὸ γὰρ ἀπ' ἀρετῆς ἄρ-
χεσθαι, λέγοντα ὡς ἐτίθει ταύτης ἕνεκα τοὺς νόμους, ὀρθόν·
ὅτι δὲ πάντα εἰς μόριον ἀρετῆς, καὶ ταῦτα τὸ σμικρότατον, **5**
ἐπαναφέροντα ἔφησθ' αὐτὸν νομοθετεῖν, οὔτε ὀρθῶς ἔτι μοι
κατεφάνης λέγων τόν τε ὕστερον νῦν λόγον τοῦτον πάντα
εἶρηκα διὰ ταῦτα. πῇ δὴ οὖν σε ἔτ' ἂν ἐβουλόμην διελό-
μενον λέγειν αὐτός τε ἀκούειν; βούλει σοι φράζω; **b**

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. “ὦ ξένε,” ἐχρῆν εἰπεῖν, “οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ
εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πάσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλήσιν·
ἔχουσιν γὰρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀπο- **5**
τελοῦντες. πάντα γὰρ τὰγαθὰ πορίζουσιν. διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ
ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἡρτῆται δ' ἐκ τῶν
θείων θάτερα, καὶ ἂν μὲν δέχεται τις τὰ μείζονα πόλις,
κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττωνα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. ἔστι **c**
δὲ τὰ μὲν ἐλάττωνα ὧν ἡγείται μὲν ὑγίεια, κάλλος δὲ δεύ-
τερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχύς εἷς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας
πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς
ἄλλ' ὁζὺ βλέπων, ἄνπερ ἂμ' ἔπεται φρονήσει· ὁ δὲ πρῶτον **5**
αὖ τῶν θείων ἡγεμονοῦν ἐστὶν ἀγαθῶν, ἡ φρόνησις, δεύ-
τερον δὲ μετὰ νοῦ σώφρων ψυχῆς ἕξις, ἐκ δὲ τούτων μετ'
ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἂν εἶη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ
ἀνδρεία. ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἔμπροσθεν τέτακται φύ- **d**
σει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως. μετὰ δὲ ταῦτα
τὰς ἄλλας προστάξεις τοῖς πολίταις εἰς ταῦτα βλεπούσας
αὐτοῖς εἶναι διακελευστέον, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνθρώπινα
εἰς τὰ θεῖα, τὰ δὲ θεῖα εἰς τὸν ἡγεμόνα νοῦν σύμπαντα **5**

a6 ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ἐπαναφέροντα A b6 πάντα A : πάντα
Eus. vulg. διπλᾶ] διττὰ Eus. Stob. b8 τις libri cum Stob. :
om. Eus. πόλις κτᾶται libri cum Eus. : παρίστασθαι Stob. :
παρίσταται Badham : προσκτᾶται Hug c4 δὲ δὴ libri cum
Stob. : δὲ Eus. c6 ἀγαθῶν A Eus. : ἀγαθὸν vulg. c7 νοῦ
Eus. : νοῦν A L O Stob.

- βλέπειν· περί τε γάμους ἀλλήλοις ἐπικοινωνομένους, μετὰ τε ταῦτα ἐν ταῖς τῶν παίδων γεννήσεσιν καὶ τροφαῖς ὅσοι
- e τε ἄρρενες καὶ ὅσαι θήλειαι, νέων τε οὐτῶν καὶ ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον ἰόντων μέχρι γήρως, τιμῶντα ὀρθῶς ἐπιμελεῖσθαι δεῖ καὶ ἀτιμάζοντα, ἐν πάσαις ταῖς τούτων ὁμιλίαις τὰς τε λύπας αὐτῶν καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας συμπάντων
- 632 τε ἐρώτων τὰς σπουδὰς ἐπεσκεμμένον καὶ παραπεφυλαχότα, ψέγειν τε ὀρθῶς καὶ ἐπαινεῖν δι' αὐτῶν τῶν νόμων· ἐν ὀργαῖς τε αὖ καὶ ἐν φόβοις, ὅσαι τε διὰ δυστυχίαν ταραχαὶ ταῖς ψυχαῖς γίγνονται καὶ ὅσαι ἐν εὐτυχίαις τῶν τοιούτων ἀποφυγαί, ὅσα τε κατὰ νόσους ἢ κατὰ πολέμους ἢ πενίας ἢ τὰ τούτοις ἐναντία γιγνόμενα προσπίπτει τοῖς ἀνθρώποις παθήματα, ἐν πᾶσιν τοῖς τοιούτοις τῆς ἐκάστων διαθέσεως δι-
- b δακτέον καὶ ὀριστέον τό τε καλὸν καὶ μῆ. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνάγκη τὸν νομοθέτην τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν καὶ τὰ ἀναλώματα φυλάττειν οὕτως ἄν γίγνηται τρόπον, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους πᾶσιν τούτοις κοινωνίας καὶ διαλύσεις ἐκοῦσιν
- 5 τε καὶ ἄκουσιν καθ' ὅποιον ἂν ἕκαστον πράττωσιν τῶν τοιούτων πρὸς ἀλλήλους ἐπισκοπεῖν, τό τε δίκαιον καὶ μὴ ἐν οἷς ἔστιν τε καὶ ἐν οἷς ἐλλείπει, καὶ τοῖς μὲν εὐπειθέσιν τῶν νόμων τιμὰς ἀπονέμειν, τοῖς δὲ δυσπειθέσι δίκας τακτὰς
- c ἐπιτιθέναι, μέχρι περ ἂν πρὸς τέλος ἀπάσης πολιτείας ἐξελεθῶν, ἴδῃ τῶν τελευτησάντων τίνα δεῖ τρόπον ἐκάστοις γίνεσθαι τὰς ταφὰς καὶ τιμὰς ἄστινας αὐτοῖς ἀπονέμειν δεῖ· κατιδὼν δὲ ὁ θεὸς τοὺς νόμους ἅπασιν τούτοις φύλακας
- 5 ἐπιστήσῃ, τοὺς μὲν διὰ φρονήσεως, τοὺς δὲ δι' ἀληθοῦς δόξης ἰόντας, ὅπως πάντα ταῦτα συνδήσας ὁ νοῦς ἐπόμενα σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη ἀποφῆνῃ, ἀλλὰ μὴ πλούτῳ μὴ δὲ
- d φιλοτιμίᾳ.” οὕτως, ὧ ξένοι, ἔγωγε ἤθελον ἂν ὑμᾶς καὶ ἔτι νῦν βούλομαι διεξελθεῖν πῶς ἐν τοῖς τοῦ Διὸς λεγομένοις

d 6 posterius τε A et fecit O² (τ s. v.) : δὲ O Eus. e 3 πάσαις] πάσαις τε ci. Stallbaum a 1 τε A² O² (τ s. v.) Eus. : δὲ A O b 5 ἕκαστον A O : ἕκαστοι L c 4 ἅπασιν] πᾶσι Eus. c 5 ἐπιστήσῃ O Eus. : ἐπιστήσεται A sed oi supra ai (sic) A²

νόμοις τοῖς τε τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, οὓς Μῶως τε καὶ
Λυκοῦργος ἐθέτην, ἔνεστίν τε πάντα ταῦτα, καὶ ὅπη τάξιν
τινὰ εἰληφότα διάδηλά ἐστιν τῷ περὶ νόμων ἐμπείρῳ τέχνῃ 5
εἶτε καὶ τισιν ἔθελον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἡμῖν οὐδαμῶς ἐστι
καταφανή.

ΚΛ. Πῶς οὖν, ὦ ξένε, λέγειν χρὴ τὰ μετὰ ταῦτα;

ΑΘ. Ἐξ ἀρχῆς πάλιν ἔμοιγε δοκεῖ χρῆναι διεξελεῖν,
καθάπερ ἡρξάμεθα, τὰ τῆς ἀνδρείας πρῶτον ἐπιτηδεύματα, e
ἔπειτα ἕτερον καὶ αὖθις ἕτερον εἶδος τῆς ἀρετῆς διεξιμένον,
ἐὰν βούλησθε· ὅπως δ' ἂν τὸ πρῶτον διεξέλθωμεν, πειρασώ-
μεθα αὐτὸ παράδειγμα θέμενοι καὶ τὰλλ' οὕτω διαμυθολο-
γούντες παραμύθια ποιήσασθαι τῆς ὁδοῦ, ὕστερον δὲ ἀρετῆς 5
πάσης ἃ γε νυνδὴ διήλθομεν ἐκείσε βλέποντα ἀποφανοῦμεν,
ἂν θεὸς ἐθέλῃ.

ΜΕ. Καλῶς λέγεις, καὶ πειρῶ πρῶτον κρίνειν τὸν τοῦ 633
Διὸς ἐπαινέτην τόνδε ἡμῖν.

ΑΘ. Πειράσομαι, καὶ σέ τε καὶ ἐμαντόν· κοινὸς γὰρ ὁ
λόγος. λέγετε οὖν τὰ συσσίτιά φαμεν καὶ τὰ γυμνάσια
πρὸς τὸν πόλεμον ἐξηυρῆσθαι τῷ νομοθέτῃ; 5

ΜΕ. Ναί.

ΑΘ. Καὶ τρίτον ἢ τέταρτον; ἴσως γὰρ ἂν οὕτω χρεῖη
διαριθμῆσασθαι καὶ περὶ τῶν τῆς ἄλλης ἀρετῆς εἶτε μερῶν
εἶτε ἅττ' αὐτὰ καλεῖν χρεῶν ἐστι, δηλοῦντα μόνον ἃ λέγει.

ΜΕ. Τρίτον τοίνυν, ἔγωγ' εἵποίμ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίων b
ὁστισοῦν, τὴν θήραν ἡῦρε.

ΑΘ. Τέταρτον δέ, ἢ πέμπτον εἰ δυναίμεθα, λέγειν
πειρώμεθα.

ΜΕ. Ἔτι τοίνυν καὶ τὸ τέταρτον ἔγωγε πειρώμην ἂν 5
λέγειν, τὸ περὶ τὰς καρτερήσεις τῶν ἀλγυδόνων πολὺν παρ'
ἡμῖν γιγνόμενον, ἔν τε ταῖς πρὸς ἀλλήλους ταῖς χερσὶ μάχαις
καὶ ἐν ἀρπαγαῖς τισιν διὰ πολλῶν πληγῶν ἐκάστοτε γιγνο-

e3 πειρασώμεθα A: πειρασόμεθα O et fecit A² (o supra ω)
e6 & scr. rec. : τὰ A L O b8 γιγνόμενων] γιγνομέναις Ast

μένων· ἔτι δὲ καὶ κρυπτεία τις ὀνομάζεται θαυμαστῶς πολύ-
 c πονος πρὸς τὰς καρτερήσεις, χειμῶνων τε ἀνυποδησῖαι καὶ
 ἀστρωσῖαι καὶ ἄνευ θεραπόντων αὐτοῖς ἑαυτῶν διακονήσεις
 νύκτωρ τε πλανωμένων διὰ πάσης τῆς χώρας καὶ μεθ'
 ἡμέραν. ἔτι δὲ καὶ ταῖς γυμνοπαῖδαις δεινὰ καρτερήσεις
 5 παρ' ἡμῖν γίνονται τῇ τοῦ πνίγους ῥώμῃ διαμαχομένων, καὶ
 πάμπολλα ἕτερα, σχεδὸν ὅσα οὐκ ἂν παύσαιτό τις ἐκάστοτε
 διεξιῶν.

ΑΘ. Εὖ γε, ὦ Λακεδαιμόνιε ξένε, λέγεις. τὴν ἀνδρείαν
 δέ, φέρε, τί θῶμεν; πότερον ἀπλῶς οὕτως εἶναι πρὸς φόβους
 d καὶ λύπας διαμάχην μόνον, ἢ καὶ πρὸς πόθους τε καὶ ἡδονὰς
 καὶ τινὰς δεινὰς θωπείας κολακικάς, αἱ καὶ τῶν σεμνῶν
 οἰομένων εἶναι τοὺς θυμοὺς ποιοῦσιν κηρίνους.

ΜΕ. Οἶμαι μὲν οὕτω· πρὸς ταῦτα σύμπαντα.

5 ΑΘ. Εἰ γοῦν μεμνήμεθα τοὺς ἔμπροσθεν λόγους, ἦττω
 τινὰ ὅδε καὶ πόλιν ἔλεγεν αὐτὴν αὐτῆς καὶ ἀνδρα. ἢ γάρ, ὦ
 ξένε Κνώσιε;

ΚΛ. Καὶ πάνν γε.

e ΑΘ. Νῦν οὖν πότερα λέγομεν τὸν τῶν λυπῶν ἦττω κακὸν
 ἢ καὶ τὸν τῶν ἡδονῶν;

ΚΛ. Μᾶλλον, ἔμοιγε δοκεῖ, τὸν τῶν ἡδονῶν· καὶ πάντες
 που μᾶλλον λέγομεν τὸν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν κρατούμενον τοῦτον
 5 τὸν ἐπονειδίστως ἦττονα ἑαυτοῦ πρότερον ἢ τὸν ὑπὸ τῶν
 λυπῶν.

634 ΑΘ. Ὁ Διὸς οὖν δὴ καὶ ὁ Πυθικὸς νομοθέτης οὐ δῆπου
 χωλὴν τὴν ἀνδρείαν νενομοθετήκατον, πρὸς τὰριστερὰ μόνον
 δυναμένην ἀντιβαίνειν, πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ κομψὰ καὶ θωπευ-
 τικὰ ἀδυνατοῦσαν; ἢ πρὸς ἀμφοτέρα;

5 ΚΛ. Πρὸς ἀμφοτέρα ἔγωγε ἀξιῶ.

d 3, 4 ποιοῦσιν [οἶμαι μὲν οὕτω π]ρὸς ταῦτα ξύμπαντα A (sed inclusa
 in ras.): κηρίνους πρὸς ταῦτα ξύμπαντα in marg. A² cum ind ad
 ποιῶσιν: ποιῶσι πρὸς ταῦτα ξύμπαντα (om. οἶμαι μὲν οὕτω) O (sed
 κηρίνους in marg.): μαλάττουσαι ante κηρίνους add. vulg. a 3 καὶ
 ante κομψὰ om. A: add. s. v. A²

ΑΘ. Λέγωμεν τοίνυν πάλιν ἐπιτηδεύματα ποῖα ἔσθ' ὑμῖν ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσιν, ἃ γεύοντα τῶν ἡδονῶν καὶ οὐ φεύγοντα αὐτάς, καθάπερ τὰς λύπας οὐκ ἔφευγεν, ἀλλ' ἄγοντα εἰς μέσας, ἡνάγκαζε καὶ ἔπειθεν τιμαῖς ὥστε κρατεῖν αὐτῶν; ποῦ δὴ τοῦτ' ἔστιν ταῦτόν περὶ τὰς ἡδονὰς συν- b
τεταγμένον ἐν τοῖς νόμοις; λεγέσθω τί τοῦτ' ἔστιν ὃ καὶ ἀπεργάζεται ὑμῖν ὁμοίως πρὸς τε ἀλγηδόνας καὶ πρὸς ἡδονὰς τοὺς αὐτοὺς ἀνδρείους, νικῶντάς τε ἃ δεῖ νικᾶν καὶ οὐδαμῶς ἥττους πολεμίων τῶν ἐγγύτατα ἑαυτῶν καὶ 5
χαλεπωτάτων.

ΜΕ. Οὕτω μὲν τοίνυν, ὦ ξένε, καθάπερ πρὸς τὰς ἀλγηδόνας εἶχον νόμους ἀντιτεταγμένους πολλοὺς εἰπεῖν, οὐκ ἂν ἴσως εὐποροῖην κατὰ μεγάλα μέρη καὶ διαφανῇ λέγων περὶ c
τῶν ἡδονῶν· κατὰ δὲ σμικρὰ ἴσως εὐποροῖην ἄν.

ΚΛ. Οὐ μὴν οὐδ' ἂν αὐτὸς ἔγωγε ἐν τοῖς κατὰ Κρήτην νόμοις ἔχοιμι ἐμφανὲς ὁμοίως ποιεῖν τὸ τοιοῦτον.

ΑΘ. ὦ ἄριστοι ξένων, καὶ οὐδέν γε θαυμαστόν. ἀλλ' 5
ἂν ἄρα τις ἡμῶν περὶ τοὺς ἐκάστων οἴκοι νόμους ψέξῃ τι, βουλόμενος ἰδεῖν τό τε ἀληθὲς ἅμα καὶ τὸ βέλτιστον, μὴ χαλεπῶς ἀλλὰ πρῶως ἀποδεχώμεθα ἀλλήλων.

ΚΛ. Ὅρθως, ὦ ξένε Ἀθηναῖε, εἴρηκας, καὶ πειστέον.

ΑΘ. Οὐ γὰρ ἄν, ὦ Κλεινία, τηλικοῖσδε ἀνδράσιν πρέποι d
τὸ τοιοῦτον.

ΚΛ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΑΘ. Εἰ μὲν τοίνυν ὀρθῶς ἢ μή τις ἐπιτιμᾷ τῇ τε Λακω-
νικῇ καὶ τῇ Κρητικῇ πολιτείᾳ, λόγος ἂν ἕτερος εἴη· τὰ δ' 5
οὖν λεγόμενα πρὸς τῶν πολλῶν ἴσως ἐγὼ μᾶλλον ἔχοιμ' ἂν ὑμῶν ἀμφοτέρων λέγειν. ὑμῖν μὲν γάρ, εἴπερ καὶ με-
τριῶς κατεσκευάσται τὰ τῶν νόμων, εἷς τῶν καλλίστων ἂν

b 3 ὑμῖν A O : ἡμῖν L O² c 6 ἡμῶν A O² (ᾧν s. v.) : ἡμᾶς O
ψέξῃ τί A (ψ in ras.) : in marg. γρ. ἐζήτει A O c 9 πειστέον ex
πιστεον A² d 5 λόγος Eus. : δ λόγος libri δ' οὖν Bekker : γ'
οὖν libri cum Eus. d 7 μὲν om. Eus. εἴπερ καὶ] εἰ Eus. (εἰ καὶ
Theod.)

εἴη νόμων μὴ ζητεῖν τῶν νέων μηδένα ἔαν ποῖα καλῶς
 e αὐτῶν ἢ μὴ καλῶς ἔχει, μιᾷ δὲ φωνῇ καὶ ἐξ ἑνὸς στόματος
 πάντας συμφωνεῖν ὡς πάντα καλῶς κεῖται θέντων θεῶν,
 καὶ ἕαν τις ἄλλως λέγῃ, μὴ ἀνέχεσθαι τὸ παράπαν ἀκού-
 οντας· γέρων δὲ εἴ τις τι συννοεῖ τῶν παρ' ὑμῖν, πρὸς
 5 ἄρχοντά τε καὶ πρὸς ἡλικιώτην μηδεὶς ἐναντίον νέου
 ποιεῖσθαι τοὺς τοιούτους λόγους.

ΚΛ. Ὅρθοτάτά γε, ὦ ξέने, λέγεις, καὶ καθάπερ μάντις,
 635 ἀπὼν τῆς τότε διανοίας τοῦ τιθέντος αὐτά, νῦν ἐπιεικῶς μοι
 δοκεῖς ἐστοχάσθαι καὶ σφόδρα ἀληθῆ λέγειν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἡμῖν τὰ νῦν ἐρημία μὲν νέων, αὐτοὶ δ'
 ἔνεκα γήρως ἀφείμεθ' ὑπὸ τοῦ νομοθέτου διαλεγόμενοι περὶ
 5 αὐτῶν τούτων μόνοι πρὸς μόνοις μηδὲν ἂν πλημμελεῖν;

ΚΛ. Ἔστι ταῦτα οὕτως, εἰς ἃ καὶ μηδὲν γε ἀνῆς ἐπι-
 τιμῶν τοῖς νόμοις ἡμῶν· οὐ γὰρ τό γε γινῶναι τι τῶν μὴ
 καλῶν ἀτιμον, ἀλλὰ ἴσως ἐξ αὐτοῦ συμβαίνει γίγνεσθαι
 b τῷ μὴ φθόνῳ τὰ λεγόμενα ἀλλ' εὐνοίᾳ δεχομένῳ.

ΑΘ. Καλῶς· οὐ μὴν ἐπιτιμῶν γε ἐρῶ τοῖς νόμοις πω,
 πρὶν βεβαίως εἰς δύναμιν διασκέψασθαι, μᾶλλον δὲ ἀπορῶν.
 ὑμῖν γὰρ ὁ νομοθέτης μόνοις Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ὧν
 5 ἡμεῖς πυνθανόμεθα, τῶν μεγίστων ἡδονῶν καὶ παιδιῶν ἐπέ-
 ταξεν ἀπέχεσθαι καὶ μὴ γεύεσθαι, τὸ δὲ τῶν λυπῶν καὶ
 φόβων, ὅπερ ἄρτι διεληλύθαμεν, ἡγήσατο εἴ τις ἐκ παίδων
 c φευξέεται διὰ τέλους, ὅποταν εἰς ἀναγκαίους ἔλθῃ πόρους
 καὶ φόβους καὶ λύπας, φευξέισθαι τοὺς ἐν ἐκείνοις γεγυ-
 μνασμένους καὶ δουλεύσειν αὐτοῖς. ταῦτόν δὴ τοῦτ', οἶμαι,
 καὶ πρὸς τὰς ἡδονὰς ἔδει διανοεῖσθαι τὸν αὐτὸν νομοθέτην,
 5 λέγοντα αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν ὡς ἡμῖν ἐκ νέων εἰ ἄπειροι τῶν
 μεγίστων ἡδονῶν οἱ πολῖται γενήσονται, καὶ ἀμελέητοι
 γιγνόμενοι ἐν ταῖς ἡδοναῖς καρτερεῖν καὶ μηδὲν τῶν αἰσchrῶν

ε3 ἀνεσθαι A: ἀνέχεσθαι A² (ἐχ s. v.) ε4 ὑμῖν A O² (ὅ
 s. v.) Eus.: ἡμῖν O ε5 καὶ πρὸς A O² (καὶ s. v.): καὶ O Eus.
 ε7 λέγεις] κελεύεις Eus. α6 καὶ s. v. A: om. Schanz b i εὐνοίαι
 ex ἐννοιαί fecit A² b 4 μόνοις O et in marg. a²: νόμοις A

ἀναγκάζεσθαι ποιεῖν, ἔνεκα τῆς γλυκυθυμίας τῆς πρὸς τὰς ἡδονὰς ταυτὸν πείσονται τοῖς ἡττωμένοις τῶν φόβων· δου- d
λεύουσιν τρόπον ἕτερον καὶ ἔτ' αἰσχύῳ τοῖς γε δυναμένοις
καρτερεῖν ἐν ταῖς ἡδοναῖς καὶ τοῖς κεκτημένοις τὰ περὶ τὰς
ἡδονάς, ἀνθρώποις ἐνίοτε παντάπασιν κακοῖς, καὶ τὴν ψυχὴν
τῇ μὲν δούλῃ τῇ δὲ ἐλευθέρῃ ἐξουσιν, καὶ οὐκ ἄξιοι ἀπλῶς 5
ἀνδρεῖοι καὶ ἐλευθέριοι ἔσονται προσαγορεύεσθαι. σκο-
πεῖτε οὖν εἴ τι τῶν νῦν λεγομένων ὑμῖν κατὰ τρόπον δοκεῖ
λέγεσθαι.

ΚΛ. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν γέ πως λεγομένου τοῦ λόγου· περὶ e
δὲ τηλικούτων εὐθὺς πεπιστευκέναι ῥαδίως μὴ νέων τε ἢ
μᾶλλον καὶ ἀνοήτων.

ΑΘ. Ἄλλ' εἰ τὸ μετὰ ταῦτα διεξίοιμεν ὧν προυθέμεθα,
ὦ Κλεινία τε καὶ Λακεδαιμόνιε ξένε—μετ' ἀνδρείαν γὰρ δὴ 5
σωφροσύνης πέρι λέγωμεν—τί διαφέρουν ἐν ταύταις ταῖς
πολιτείαις ἢ ταῖς τῶν εἰκῇ πολιτευομένων ἀνευρήσομεν,
ὥσπερ τὰ περὶ τὸν πόλεμον νυνδῆ; 636

ΜΕ. Σχεδὸν οὐ ῥαδίον· ἀλλ' ἔοικεν γὰρ τά τε συσσίτια
καὶ τὰ γυμνάσια καλῶς ἡρῆσθαι πρὸς ἀμφοτέρας.

ΑΘ. Ἐοικεν δῆτα, ὦ ξένοι, χαλεπὸν εἶναι τὸ περὶ τὰς
πολιτείας ἀναμφισβητήτως ὁμοίως ἔργῳ καὶ λόγῳ γίνεσθαι. 5
κινδυνεύει γάρ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασιν, οὐ δυνατόν εἶναι
προστάξαι τι πρὸς ἐν σῶμα ἐν ἐπιτήδευμα, ἐν ᾧ οὐκ ἂν
φανείη ταυτὸν τοῦτο τὰ μὲν βλάπτουν τὰ ἡμῶν σώματα,
τὰ δὲ καὶ ὠφελοῦν. ἐπεὶ καὶ τὰ γυμνάσια ταῦτα καὶ τὰ b
συσσίτια πολλὰ μὲν ἄλλα νῦν ὠφελεῖ τὰς πόλεις, πρὸς δὲ
τὰς στάσεις χαλεπά—δηλοῦσιν δὲ Μιλησίων καὶ Βοιωτῶν
καὶ Θουρίων παῖδες—καὶ δὴ καὶ παλαιὸν νόμον δοκεῖ τοῦτο
τὸ ἐπιτήδευμα καὶ κατὰ φύσιν, τὰς περὶ τὰ ἀφροδίσια 5
ἡδονὰς οὐ μόνον ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ θηρίων, διεφθαρκέναι.
καὶ τούτων τὰς ὑμετέρας πόλεις πρῶτας ἂν τις αἰτιῶτο καὶ

a 8 τὰ ἡμῶν L O : τὰ ἡμῶν ÷ A : ἡμῶν τὰ Aldina b 4 παλαιὸν
νόμον A O : παλαιῶν νόμων fecit A² : o supra ω bis scripsit et νόμιμον
in marg. a² : παλαιὸν νόμιμον L (ut vid.)

- c ὅσαι τῶν ἄλλων μάλιστα ἄπτονται τῶν γυμνασίων· καὶ εἴτε παίζοντα εἴτε σπουδάζοντα ἐννοεῖν δεῖ τὰ τοιαῦτα, ἐννοητέον ὅτι τῇ θηλείᾳ καὶ τῇ τῶν ἀρρένων φύσει εἰς κοινωνίαν ἰούσῃ τῆς γεννήσεως ἢ περὶ ταῦτα ἡδονὴ κατὰ φύσιν ἀποδεδοῦσθαι
- 5 δοκεῖ, ἀρρένων δὲ πρὸς ἄρρενας ἢ θηλειῶν πρὸς θηλείας παρὰ φύσιν καὶ τῶν πρώτων τὸ τόλμημ' εἶναι δι' ἀκράτειαν ἡδονῆς. πάντες δὲ δὴ Κρητῶν τὸν περὶ Γανυμήδη μῦθον
- d κατηγοροῦμεν ὥς λογοποισιάντων τούτων· ἐπειδὴ παρὰ Διὸς αὐτοῖς οἱ νόμοι πεπιστευμένοι ἦσαν γεγονέναι, τοῦτον τὸν μῦθον προστεθηκέναι κατὰ τοῦ Διός, ἵνα ἐπόμενοι δὴ τῷ θεῷ καρπῶνται καὶ ταύτην τὴν ἡδονήν. τὸ μὲν οὖν τοῦ
- 5 μύθου χαιρέτω, νόμων δὲ πέρι διασκοπουμένων ἀνθρώπων ὀλίγου πᾶσά ἐστιν ἢ σκέψις περὶ τε τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας ἐν τε πόλεσιν καὶ ἐν ἰδίοις ἡθεσιν· δύο γὰρ αὗται πηγαὶ μεθεῖνται φύσει ῥεῖν, ὧν ὁ μὲν ἀρυτόμενος ὄθεν τε
- e δεῖ καὶ ὁπότε καὶ ὁπόσον εὐδαιμονεῖ, καὶ πόλις ὁμοίως καὶ ἰδιώτης καὶ ζῶν ἅπαν, ὁ δ' ἀνεπιστημόνως ἅμα καὶ ἐκτὸς τῶν καιρῶν τάναντία ἂν ἐκείνῳ ζῷ.

- ME. Λέγεται μὲν ταῦτα, ὧ ζένε, καλῶς πως· οὐ μὴν
- 5 ἀλλ' ἀφασία γ' ἡμᾶς λαμβάνει τί ποτε χρὴ λέγειν πρὸς ταῦτα, ὅμως δ' ἔμοιγε ὀρθῶς δοκεῖ τὸ τὰς ἡδονὰς φεύγειν διακελεύεσθαι τὸν γε ἐν Λακεδαίμονι νομοθέτην, περὶ δὲ τῶν ἐν Κνωσῷ νόμων ὅδε, ἂν ἐθέλῃ, βοηθήσει. τὰ δ' ἐν
- 637 Σπάρτῃ κάλλιστ' ἀνθρώπων δοκεῖ μοι κείσθαι τὰ περὶ τὰς ἡδονάς· οὐ γὰρ μάλιστ' ἀνθρωποι καὶ μεγίσταις προσπίπτουσιν ἡδοναῖς καὶ ὕβρεσι καὶ ἀνοίᾳ πάσῃ, τοῦτ' ἐξέβαλεν ὁ νόμος ἡμῶν ἐκ τῆς χώρας συμπάσης, καὶ οὐτ' ἂν ἐπ'
- 5 ἀγρῶν ἴδοις, οὐτ' ἐν ἄστεσιν ὅσων Σπαρτιάταις μέλει, συμπόσια οὐδ' ὁπόσα τούτοις συνεπόμενα πάσας ἡδονὰς κινεῖ κατὰ δύναμιν, οὐδ' ἐστὶν ὅστις ἂν ἀπαντῶν κωμάζοντί τι
- b μετὰ μέθης οὐκ ἂν τὴν μεγίστην δίκην εὐθὺς ἐπιθείῃ, καὶ οὐδ'

d γ ἡθεσι(ν) A L O: ἡθεσι al. a γ ἀπαντῶν] ἀπάντων A b ι οὐδ' Schweighäuser: οὐτ' libri

ἀν Διουνύσια πρόφασιν ἔχοντ' αὐτὸν λύσαιτο, ὥσπερ ἐν ἀμάξαις εἰδὼν ποτε παρ' ὑμῖν ἐγώ, καὶ ἐν Τάραντι δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἀποίοις πᾶσαν ἐθεασάμην τὴν πόλιν περὶ τὰ Διουνύσια μεθύουσιν· παρ' ἡμῖν δ' οὐκ ἔστ' οὐδὲν 5 τοιοῦτον.

ΑΘ. ὦ Λακεδαιμόνιε ξένε, ἐπαινετὰ μὲν πάντ' ἐστὶν τὰ τοιαῦτα, ὅπου τινὲς ἐνέεισιν καρτερήσεις, ὅπου δὲ ἀνεῖνται, βλακικώτερα· ταχὺ γάρ σου λάβοιτ' ἂν τις τῶν παρ' ἡμῶν c ἀμυνόμενος, δεικνὺς τὴν τῶν γυναικῶν παρ' ὑμῖν ἀνεσιν. ἅπασιν δὴ τοῖς τοιούτοις, καὶ ἐν Τάραντι καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρ' ὑμῖν δέ, μία ἀπόκρισις ἀπολύεσθαι δοκεῖ τοῦ μὴ κακῶς ἔχειν ἀλλ' ὀρθῶς· πᾶς γὰρ ἀποκρινόμενος ἐρεῖ θαυμάζοντι 5 ξένῳ, τὴν παρ' αὐτοῖς ἀθήειαν ὀρώντι, “Μὴ θαύμαζε, ὦ ξένε· νόμος ἔσθ' ἡμῖν οὗτος, ἴσως δ' ὑμῖν περὶ αὐτῶν τούτων ἕτερος.” ἡμῖν δ' ἐστὶ νῦν, ὦ φίλοι ἄνδρες, οὐ περὶ τῶν d ἀνθρώπων τῶν ἄλλων ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν νομοθετῶν αὐτῶν κακίας τε καὶ ἀρετῆς. ἔτι γὰρ οὖν εἵπωμεν πλείω περὶ ἀπάσης μέθης· οὐ γὰρ σμικρὸν ἐστὶν τὸ ἐπιτήδευμα οὐδὲ φαύλου διαγνῶναι νομοθέτου. λέγω δ' οὐκ οἴνου περὶ 5 πόσεως τὸ παράπαν ἢ μή, μέθης δὲ αὐτῆς πέρι, πότερον ὥσπερ Σκύθαι χρῶνται καὶ Πέρσαι χρηστέον, καὶ ἔτι Καρχηδόνιοι καὶ Κελτοὶ καὶ Ἰβηρες καὶ Θρᾷκες, πολεμικὰ σύμπαντα ὄντα ταῦτα γένη, ἢ καθάπερ ὑμεῖς· ὑμεῖς μὲν γάρ, e ὕπερ λέγεις, τὸ παράπαν ἀπέχεσθε, Σκύθαι δὲ καὶ Θρᾷκες ἀκράτῳ παντάπασι χρώμενοι, γυναικῆς τε καὶ αὐτοί, καὶ κατὰ τῶν ἱματίων καταχεόμενοι, καλὸν καὶ εὐδαιμον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύειν νενομίκασι. Πέρσαι δὲ σφόδρα μὲν χρῶνται 5 καὶ ταῖς ἄλλαις τρυφαῖς ἅς ὑμεῖς ἀποβάλλετε, ἐν τάξει δὲ μᾶλλον τούτων.

ΜΕ. ὦ λῶστέ, διώκομεν δέ γε ἡμεῖς πάντας τούτους, 638 ὅταν ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας λάβωμεν.

ΑΘ. ὦ ἀριστε, μὴ λέγε ταῦτα· πολλαὶ γὰρ δὴ φυγαὶ

b 2 ῥύσαιο Athenaeus

e 1 ταῦτα A O² : ταῦτα τὰ L O

καὶ διώξεις ἀτέκμαρτοι γεγόνασιν τε καὶ ἔσονται, διὸ φα-
 5 νερόν ὄρον τοῦτον οὐκ ἂν ποτε λέγοιμεν, ἀλλὰ ἀμφισβητή-
 σιμον, περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ μή, νίκην τε καὶ ἡτταν
 λέγοντες μάχης. ἐπειδὴ γὰρ αἱ μείζους τὰς ἐλάττους πόλεις
 b νικῶσιν μαχόμεναι καὶ καταδουλοῦνται, Συρακόσιοι μὲν
 Λοκρούς, οἳ δὴ δοκοῦσιν εὐνομώτατοι τῶν περὶ ἐκείνων τὸν
 τόπον γεγονέναι, Κείους δὲ Ἀθηναῖοι· μυρία δὲ ἄλλα τοιαῦτ'
 ἂν εὔροιμεν. ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἐκάστου ἐπιτηδεύματος πειρώ-
 5 μεθα λέγοντες πείθει· ἡμᾶς αὐτούς, νίκας δὲ καὶ ἡττας
 ἐκτὸς λόγου τὰ νῦν θῶμεν, λέγωμεν δ' ὥς τὸ μὲν τοιόνδ'
 ἐστὶν καλόν, τὸ δὲ τοιόνδε οὐ καλόν. πρῶτον δ' ἀκούσατέ
 τί μου, περὶ αὐτῶν τούτων ὥς δεῖ τό τε χρηστὸν καὶ τὸ μὴ
 σκοπεῖν.

c ΜΕ. Πῶς οὖν δὴ λέγεις;

ΑΘ. Δοκοῦσί μοι πάντες οἱ λόγῳ τι λαβόντες ἐπιτή-
 δευμα, καὶ προθέμενοι ψέγειν αὐτὸ ἢ ἐπαινεῖν εὐθὺς ῥηθέν,
 οὐδαμῶς δρᾶν κατὰ τρόπον, ἀλλὰ ταῦτόν ποιεῖν οἷον εἰ δὴ
 5 τις, ἐπαινέσαντός τινος πυροῦς βρῶμα ὡς ἀγαθόν, εὐθὺς
 ψέγοι, μὴ διαπυθόμενος αὐτοῦ μήτε τὴν ἐργασίαν μήτε τὴν
 προσφορὰν, ὅντινα τρόπον καὶ οἷστισι καὶ μεθ' ὧν καὶ ὅπως
 ἔχοντα καὶ ὅπως προσφέρειν ἔχουσιν. νῦν δὴ ταῦτόν μοι
 d δοκοῦμεν ἡμεῖς ἐν τοῖς λόγοις ποιεῖν· περὶ μέθης γὰρ ἀκού-
 σαντες τοσοῦτον μόνον, εὐθὺς οἱ μὲν ψέγειν αὐτό, οἱ δ'
 ἐπαινεῖν, καὶ μάλα ἀτόπως. μάρτυσιν γὰρ καὶ ἐπαινέταις
 χρώμενοι ἐπαινοῦμεν ἑκάτεροι, καὶ οἱ μὲν, ὅτι πολλοὺς
 5 παρεχόμεθα, ἀξιοῦμέν τι λέγειν κύριον, οἱ δέ, ὅτι τοὺς μὴ
 χρωμένους αὐτῷ ὀρώμεν νικῶντας μαχομένους· ἀμφισβη-
 τεῖται δ' αὖ καὶ τοῦτο ἡμῖν. εἰ μὲν δὴ καὶ περὶ ἐκάστῳ
 e οὕτω καὶ τῶν ἄλλων νομίμων διέξιμεν, οὐκ ἂν ἔμοιγε κατὰ
 νοῦν εἶη, τρόπον δὲ ἄλλον, ὃν ἐμοὶ φαίνεται δεῖν, ἐθέλω

a 7 λέγοντες] γρ. βλέποντες cod. Voss. b 1 συρακόσιοι O :
 συρακοῦσιοι A : συρακοῦσσιοι L O² (vs s. v.) b 4 αὐτοῦ] αὐ τοῦ A
 c 5 πυροῦς] τυροῦς Cornarius c 8 προσφέρειν secl. Madvig
 d 3 μάρτυ-σιν A d 4 χρώμενοι L O : om. A

λέγειν περὶ αὐτοῦ τούτου, τῆς μέθης, πειρώμενος ἂν ἄρα
δύνωμαι τὴν περὶ ἀπάντων τῶν τοιούτων ὀρθὴν μέθοδον
ἡμῖν δηλοῦν, ἐπειδὴ καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις ἔθνη περὶ αὐτῶν 5
ἀμφισβητοῦντα ὑμῖν πόλεσι δυοῖν τῷ λόγῳ διαμάχουτ' ἄν.

ME. Καὶ μὴν εἴ τινα ἔχομεν ὀρθὴν σκέψιν τῶν τοιούτων,
οὐκ ἀποκνητέον ἀκούειν. 639

AΘ. Σκεψώμεθα δὴ πη τῇδε. φέρε, εἴ τις αἰγῶν τροφήν,
καὶ τὸ ζῶον αὐτὸ κτήμα ὥς ἔστιν καλόν, ἐπαινοῖ, ἄλλος δέ
τις ἑωρακὼς αἴγας χωρὶς νεμομένας αἰπόλου ἐν ἐργασίμοις
χωρίοις δρώσας κακὰ διαψέγοι, καὶ πᾶν θρέμμα ἄναρχον ἢ 5
μετὰ κακῶν ἀρχόντων ἰδὼν οὕτω μέμφοιτο, τὸν τοῦ τοιούτου
ψόγον ἡγούμεθα ὑγιὲς ἂν ποτε ψέξαι καὶ ὀτιοῦν;

ME. Καὶ πῶς;

AΘ. Χρηστὸς δὲ ἄρχων ἔσθ' ἡμῖν ἐν πλοίοις πότερον ἔαν
τὴν ναυτικὴν ἔχῃ ἐπιστήμην μόνου, αὐτ' οὖν ναυτιᾷ ἄντε μή, ἢ b
πῶς ἂν λέγοιμεν;

ME. Οὐδαμῶς, ἂν γε πρὸς τῇ τέχνῃ ἔχῃ καὶ τοῦτο τὸ
πάθος ὃ λέγεις.

AΘ. Τί δ' ἄρχων στρατοπέδων; ἂρ' ἔαν τὴν πολεμικὴν 5
ἔχῃ ἐπιστήμην, ἱκανὸς ἄρχειν, καὶν δειλὸς ὦν ἐν τοῖς δεινοῖς
ὑπὸ μέθης τοῦ φόβου ναυτιᾷ;

ME. Καὶ πῶς;

AΘ. Ἄν δὲ αὐτὸς μὴτε ἔχῃ τὴν τέχνην δειλὸς τε ἦ;

ME. Παντάπασιν τινα πονηρὸν λέγεις, καὶ οὐδαμῶς 10
ἀνδρῶν ἄρχοντα ἀλλὰ τινων σφόδρα γυναικῶν.

AΘ. Τί δ' ἐπαινέτην ἢ ψέκτην κοινωνίας ἡστιανοσοῦν ἢ c
πέφυκέν τε ἄρχων εἶναι μετ' ἐκείνου τε ὠφέλιμός ἐστιν,
ὃ δὲ μὴτε ἑωρακὼς εἴη ποτ' ὀρθῶς αὐτὴν αὐτῇ κοινωνοῦσαν
μετ' ἄρχοντος, αἰὲ δὲ ἄναρχον ἢ μετὰ κακῶν ἀρχόντων

Θ 5 ἡμῖν] ὑμῖν Hug   Θ 6 δυεῖν A L O   α 2 δὴ A O : δέ L
(ut vid.) Eus.   α 6 κακῶν Eus. : τῶν κακῶν libri   α 7 ἡγούμεθα
Eus. : ἡγώμεθα libri   β 6 καὶν Stephanus : καὶ libri   β 7 ὑπὸ] ὥς
ὑπὸ Cobet   γ 4 ἄναρχον . . . ἀρχόντων] ἀναρχόντων A sed in marg.
χον ἢ μετὰ κακῶν ἀρ A²

5 συνοῦσαν; οἴομεθα δὴ ποτε τοὺς τοιοῦτους θεωροὺς τῶν τοιοῦτων κοινωνιῶν χρηστόν τι ψέξειν ἢ ἐπαινέσεσθαι;

ME. Πῶς δ' ἂν, μηδέποτε γε ἰδόντας μηδὲ συγγενομένους
d ὀρθῶς γενομένῳ μηδενὶ τῶν τοιοῦτων κοινωνημάτων;

AΘ. Ἐχε δὴ· τῶν πολλῶν κοινωνιῶν συμπότας καὶ συμπόσια θεῖμεν ἂν μίαν τινὰ συνουσίαν εἶναι;

ME. Καὶ σφόδρα γε.

5 AΘ. Ταύτην οὖν μὴν ὀρθῶς γιγνομένην ἤδη τις πώποτε ἐθεάσατο; καὶ σφῶν μὲν ἀποκρίνασθαι ῥάδιον ὥς οὐδὲ πώποτε τὸ παράπαν—οὐ γὰρ ἐπιχώριον ὑμῖν τοῦτο οὐδὲ νόμιμον—ἐγὼ δὲ ἐντετύχηκά τε πολλαῖς καὶ πολλαχοῦ, καὶ προσέτι πάσας ὥς ἔπος εἰπεῖν διηρώτηκα, καὶ σχεδὸν ὅλην

e μὲν οὐδεμίαν ὀρθῶς γιγνομένην ἐώρακα οὐδὲ ἀκήκοα, μόρια δ' εἴ που σμικρὰ καὶ ὀλίγα, τὰ πολλὰ δὲ σύμπανθ' ὥς εἰπεῖν διημαρτημένα.

KL. Πῶς δὴ ταῦτα, ὦ ξένε, λέγεις; εἰπὲ ἔτι σαφέστερον·
5 ἡμεῖς μὲν γάρ, ὅπερ εἶπες, ἀπειρία τῶν τοιοῦτων, οὐδὲ ἐντυγ-
640 χάνοντες ἂν ἴσως εὐθύς γε γνοῖμεν τό τε ὀρθὸν καὶ μὴ γιγνόμενον ἐν αὐτοῖς.

AΘ. Εἰκὸς λέγεις· ἀλλ' ἐμοῦ φράζοντος πειρῶ μαρθάνειν. τὸ μὲν γὰρ ἐν πάσαις τε συνόδοις, καὶ κοινωνίαις πράξεων
5 ὠντωννουῶν, ὥς ὀρθὸν πανταχοῦ ἐκάστοις ἄρχοντα εἶναι, μαρθάνεις;

KL. Πῶς γὰρ οὐ;

AΘ. Καὶ μὴν ἐλέγομεν νυνδὴ μαχομένων ὥς ἀνδρεῖον δεῖ τὸν ἄρχοντ' εἶναι.

10 KL. Πῶς δ' οὐ;

AΘ. Ὁ μὴν ἀνδρεῖος τῶν δειλῶν ὑπὸ φόβων ἡττοῖν τεθορύβηται.

c 5 οἴομεθα A¹ Eus. : οἴομεθα A O δὴ A O² (s. v.) Eus. : ἔν O
et s. v. A² c 6 ἐπαινέσθαι Eus. d 5 μὴν A (sed ras. ante
μ) O : in marg. γρ. ὑμῶν A O d 7 ἐπιχωρον A : acc. et i s. v. A²
e 2 ὥς ἔπος εἰπεῖν O (sed ἔπος punct. not.) a 11 τῶν δειλῶν A ·
τὸν δειλὸν L O

ΚΛ. Καὶ τοῦτο οὕτως.

b

ΑΘ. Εἰ δ' ἦν τις μηχανὴ μηδὲν τὸ παράπαν δεδιότα μηδὲ
θορυβούμενον ἐπιστῆσαι στρατοπέδῳ στρατηγόν, ἅρ' οὐ τοῦτ'
ἂν παντὶ τρόπῳ ἐπράττομεν;

ΚΛ. Σφόδρα μὲν οὖν.

5

ΑΘ. Νῦν δέ γε οὐ στρατοπέδου περὶ λέγομεν ἄρξοντος
ἐν ἀνδρῶν ὀμιλίας ἐχθρῶν ἐχθροῖς μετὰ πολέμου, φίλων δ'
ἐν εἰρήνῃ πρὸς φίλους κοινωνησόντων φιλοφροσύνης.

ΚΛ. Ὅρθῶς.

ΑΘ. Ἔστιν δέ γε ἡ τοιαύτη συνουσία, εἴπερ ἔσται μετὰ c
μέθης, οὐκ ἀθόρυβος. ἥ γάρ;

ΚΛ. Πῶς γάρ; ἀλλ' οἶμαι πᾶν τοῦναντίον.

ΑΘ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν καὶ τούτοις ἄρχοντος δεῖ;

ΚΛ. Τί μῆν; ὥς οὐδενί γε πράγματι.

5

ΑΘ. Πότερον οὖν ἀθόρυβον, εἰ δυνατόν εἴη, τὸν τοιοῦτον
ἄρχοντα ἐκπορίζεσθαι δεῖ;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Καὶ μὴν περὶ γε συνουσίας, ὥς ἔοικεν, αὐτὸν φρό-
νιμον εἶναι δεῖ· γίγνεται γὰρ φύλαξ τῆς τε ὑπαρχούσης 10
φιλίας αὐτοῖς, καὶ ἔτι πλείονος ἐπιμελητῆς ὅπως ἔσται διὰ d
τὴν τότε συνουσίαν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Οὐκοῦν νήφοντά τε καὶ σοφὸν ἄρχοντα μεθύνων
δεῖ καθιστάναι, καὶ μὴ τοῦναντίον; μεθύοντων γὰρ μεθύων 5
καὶ νέος ἄρχων μὴ σοφός, εἰ μὴ κακὸν ἀπεργάσαιτό τι μέγα,
πολλῇ χρωτ' ἂν ἀγαθῇ τύχῃ.

ΚΛ. Παμπόλλῃ μὲν οὖν.

ΑΘ. Οὐκοῦν εἰ μὲν γιγνομένων ὥς δυνατόν ὀρθότατα
τούτων ἐν ταῖς πόλεσι τῶν συνουσιῶν μέμφοιτό τις, ἐπι- 10
καλῶν αὐτῷ τῷ πράγματι, τάχ' ἂν ὀρθῶς ἴσως μέμφοιτο· εἰ e
δὲ ἀμαρτανόμενον ὥς οἶόν τε μάλιστα ἐπιτήδευμά τις ὀρῶν
λοιδορεῖ, πρῶτον μὲν δῆλον ὥς ἀγνοεῖ τοῦτ' αὐτὸ γιγνόμενον

b6 ἄρξοντος re vera A

e1 αὐτῷ L (ut vid.) O²: αὐτῶν AO

οὐκ ὀρθῶς, εἴθ' ὅτι πᾶν τούτῳ τῷ τρόπῳ φανεῖται πονηρόν,
 5 δεσπότου τε καὶ ἄρχοντος νήφοντος χωρὶς πραττόμενον. ἡ οὐ
 συννοεῖς τοῦθ', ὅτι μεθύων κυβερνήτης καὶ πᾶς παντὸς ἄρχων
 641 ἀνατρέπει πάντα εἴτε πλοῖα εἴτε ἄρματα εἴτε στρατόπεδον,
 εἴθ' ὅτι ποτ' εἴη τὸ κυβερνώμενον ὑπ' αὐτοῦ;

ΚΛ. Παντάπασιν τοῦτό γε ἀληθές εἴρηκας, ὦ ξένε· τοῦπὶ
 τῷδε δ' ἡμῖν λέγε, τί ποτε, ἂν γίγνηται τοῦτο ὀρθὸν τὸ
 5 περὶ τὰς πόσεις νόμιμον, ἀγαθὸν ἂν δράσειεν ἡμᾶς; οἶον, ὃ
 νυνδὴ ἐλέγομεν, εἰ στράτευμα ὀρθῆς ἡγεμονίας τυγχάνοι, νίκη
 πολέμου τοῖς ἐπομένοις ἂν γίγνοιτο, οὐ σμικρὸν ἀγαθόν, καὶ
 b τᾶλλ' οὕτω· συμποσίου δὲ ὀρθῶς παιδαγωγηθέντος τί μέγα
 ιδιώταις ἢ τῇ πόλει γίγνοιτ' ἂν;

ΑΘ. Τί δέ; παιδὸς ἐνὸς ἢ καὶ χοροῦ παιδαγωγηθέντος
 κατὰ τρόπον ἐνός, τί μέγα τῇ πόλει φαῖμεν ἂν γίγνεσθαι; ἢ
 5 τοῦτο οὕτως ἐρωτηθέντες εἵπομεν ἂν ὥς ἐνὸς μὲν βραχύ τι
 τῇ πόλει γίγνοιτ' ἂν ὄφελος, εἰ δ' ὅλως ἐρωτᾷς παιδείαν τῶν
 παιδευθέντων τί μέγα τὴν πόλιν ὀνύνησιν, οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν
 ὅτι παιδευθέντες μὲν εὖ γίγνουσιτ' ἂν ἄνδρες ἀγαθοί, γενό-
 c μενοι δὲ τοιοῦτοι τά τε ἄλλα πράττοιεν καλῶς, ἔτι δὲ κἂν
 νικῶεν τοὺς πολεμίους μαχόμενοι. παιδεία μὲν οὖν φέρει
 καὶ νίκην, νίκη δ' ἐνίστε ἀπαιδευσίαν· πολλοὶ γὰρ ὑβριστό-
 5 ὕβριν ἐνεπλήσθησαν, καὶ παιδεία μὲν οὐδεπώποτε γέγονεν
 Καδμεία, νίκαι δὲ ἀνθρώποις πολλαὶ δὴ τοιαῦται γεγόνασιν
 τε καὶ ἔσονται.

ΚΛ. Δοκεῖς ἡμῖν, ὦ φίλε, τὴν ἐν τοῖς οἴκοις κοινὴν
 d διατριβὴν ὥς εἰς παιδείας μεγάλῃν μοῖραν τείνουσαν λέγειν,
 ἂν ὀρθῶς γίγνηται.

ΑΘ. Τί μήν;

ΚΛ. Ἔχοις ἂν οὖν τὸ μετὰ τοῦτ' εἰπεῖν ὥς ἔστιν τὸ νῦν
 5 εἰρημένον ἀληθές;

a 1 εἴτε πλοῖον εἴτε ἄρμα Stob.

a 4 ὀρθὸν] ὀρθῶς Schanz

b 5 βραχύ τι τῇ] βραχὺ τῇ A L: βραχύ τι O (sed ἢ supra ι)

ΑΘ. Τὸ μὲν ἀληθές, ὦ ξένε, δισχυρίζεσθαι ταῦτα οὕτως ἔχειν, πολλῶν ἀμφισβητούντων, θεοῦ· εἰ δ' ὅπη ἐμοὶ φαίνεται δεῖ λέγειν, οὐδεὶς φθόνος, ἐπεὶ περ ὠρμήκαμέν γε τοὺς λόγους περὶ νόμων καὶ πολιτείας ποιεῖσθαι τὰ νῦν.

ΚΛ. Τοῦτ' αὐτὸ δὴ πειρώμεθα, τὸ σοὶ δοκοῦν περὶ τῶν 10
νῦν ἀμφισβητουμένων καταμαθεῖν. e

ΑΘ. Ἄλλα χρὴ ποιεῖν οὕτως, ὑμᾶς τε ἐπὶ τὸ μαθεῖν καὶ ἐμὲ ἐπὶ τὸ δηλῶσαι πειρώμενον ἁμῶς γέ πως, συντείνειν, τὸν λόγον. πρῶτον δέ μου ἀκούσατε τὸ τοιόνδε. τὴν πόλιν ἅπαντες ἡμῶν Ἕλληνας ὑπολαμβάνουσιν ὡς φιλόλογός τέ ἐστι 5
καὶ πολύλογος, Λακεδαιμόνα δὲ καὶ Κρήτην, τὴν μὲν βραχύλογον, τὴν δὲ πολύνοιαν μᾶλλον ἢ πολυλογίαν ἀσκούσαν· σκοπῶ δὴ μὴ δόξαν ὑμῖν παράσχωμαι περὶ σμικροῦ πολλὰ 642
λέγειν, μέθης πέρι, σμικροῦ πράγματος, παμμήκη λόγον ἀνακαθαίρομενος. τὸ δὲ ἢ κατὰ φύσιν αὐτοῦ διόρθωσις οὐκ ἂν δύναίτο ἄνευ μουσικῆς ὀρθότητός ποτε σαφές οὐδὲ ἱκανὸν ἐν τοῖς λόγοις ἀπολαβεῖν, μουσικὴ δὲ ἄνευ παιδείας τῆς 5
πάσης οὐκ ἂν αὐ ποτε δύναίτο· ταῦτα δὲ παμπόλλων ἐστὶν λόγων. ὁρᾶτε οὖν τί ποιῶμεν εἰ ταῦτα μὲν ἐάσαιμεν ἐν τῷ παρόντι, μετεκβαίμεν δ' εἰς ἕτερόν τινα νόμων πέρι λόγον. b

ΜΕ. ὦ ξένε Ἀθηναῖε, οὐκ οἶσθ' ἴσως ὅτι τυγχάνει ἡμῶν ἡ ἐστία τῆς πόλεως οὐσα ὑμῶν πρόξενος. ἴσως μὲν οὖν καὶ πᾶσιν τοῖς παισίν, ἐπειδὴν ἀκούσωσιν ὅτι τινός εἰσιν πόλεως πρόξενoi, ταύτῃ τις εὐνοία ἐκ νέων εὐθύς 5
ἐνδύεται ἕκαστον ἡμῶν τῶν προξένων τῇ πόλει, ὡς δευτέρα οὔση πατρίδι μετὰ τὴν αὐτοῦ πόλιν· καὶ δὴ καὶ ἐμοὶ νῦν ταῦτόν τοῦτο ἐγγέγονεν. ἀκούων γὰρ τῶν παίδων εὐθύς, εἴ τι μέμφουιντο ἢ καὶ ἐπαινοῖεν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίους, c
ὡς “Ἡ πόλις ὑμῶν, ὦ Μέγилле,” ἔφασαν, “ἡμᾶς οὐ καλῶς ἢ καλῶς ἔρρεξε”—ταῦτα δὴ ἀκούων, καὶ μαχόμενος πρὸς αὐτὰ ὑπὲρ ὑμῶν αἰὶ πρὸς τοὺς τὴν πόλιν εἰς ψόγον ἄγοντας,

a γ περὶ σμικροῦ L (ut vid.) O² : περὶ σμικρὰ Λ Ο
παίδων in marg. cod. Voss.

b 8 ἐκ τῶν

- 5 *πάσαν εὐνοίαν ἔσχον, καὶ μοι νῦν ἢ τε φωνὴ προσφιλῆς ὑμῶν, τό τε ὑπὸ πολλῶν λεγόμενον, ὡς ὅσοι Ἀθηναίων εἰσὶν ἀγαθοὶ διαφερόντως εἰσὶν τοιοῦτοι, δοκεῖ ἀληθέστατα λέγεσθαι· μόνοι γὰρ ἄνευ ἀνάγκης αὐτοφυῶς, θεία μοῖρα*
d *ἀληθῶς καὶ οὕτι πλαστῶς εἰσιν ἀγαθοί. θαρρῶν δὲ ἐμοῦ γε ἔνεκα λέγοις ἂν τοσαῦτα ὅποσα σοι φίλον.*

- ΚΛ. Καὶ μὲν, ὦ ξέने, καὶ τὸν παρ' ἐμοῦ λόγον ἀκούσας τε καὶ ἀποδεξάμενος, θαρρῶν ὅποσα βούλει λέγε. τῇδε γὰρ*
 5 *ἴσως ἀκήκοας ὡς Ἐπιμενίδης γέγονεν ἀνὴρ θεῖος, ὃς ἦν ἡμῖν οἰκεῖος, ἔλθων δὲ πρὸ τῶν Περσικῶν δέκα ἔτεσιν πρότερον παρ' ὑμᾶς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ μαντείαν, θυσίας τε ἐθύσατό*
e *τινας ἃς ὁ θεὸς ἀνείλεν, καὶ δὴ καὶ φοβουμένων τὸν Περσικὸν Ἀθηναίων στόλον, εἶπεν ὅτι δέκα μὲν ἐτῶν οὐχ ἤξουσιν, ὅταν δὲ ἔλθωσιν, ἀπαλλαγῇσονται πράξαντες οὐδὲν ὧν ἡλιπίζον, παθόντες τε ἢ δράσαντες πλείω κακά. τότ' οὖν ἐξενώθησαν*
 5 *ὑμῖν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καὶ εὐνοίαν ἐκ τόσου ἔγωγε ὑμῖν καὶ*
643 *οἱ ἡμέτεροι ἔχουσιν γουῆς.*

- ΑΘ. Τὰ μὲν τοίνυν ὑμέτερα ἀκούειν, ὡς ἔοικεν, ἔτοιμ' ἂν εἴη· τὰ δ' ἐμὰ βούλεσθαι μὲν ἔτοιμα, δύνασθαι δὲ οὐ πάννυ ῥάδια, ὅμως δὲ πειρατέον. πρῶτον δὲ οὖν πρὸς τὸν λόγον*
 5 *ὀρισώμεθα παιδείαν τί ποτ' ἐστὶν καὶ τίνα δύνάμιν ἔχει· διὰ γὰρ ταύτης φαμὲν ἰτέον εἶναι τὸν προκεχειρισμένον ἐν τῷ νῦν λόγον ὑφ' ἡμῶν, μέχριπερ ἂν πρὸς τὸν θεὸν ἀφίκηται.*

ΚΛ. Πάννυ μὲν οὖν δρῶμεν ταῦτα, εἴπερ σοί γε ἡδύ.

- b** *ΑΘ. Λέγοντος τοίνυν ἐμοῦ τί ποτε χρὴ φάναι παιδείαν εἶναι, σκέψασθε ἂν ἀρέσκη τὸ λεχθέν.*

ΚΛ. Λέγοις ἄν.

- ΑΘ. Λέγω δὴ, καὶ φημι τὸν ὁτιοῦν ἀγαθὸν ἄνδρα μέλ-*
 5 *λοντα ἔσεσθαι τοῦτο αὐτὸ ἐκ παίδων εὐθὺς μελετᾶν δεῖν, παίζοντά τε καὶ σπουδάζοντα ἐν τοῖς τοῦ πράγματος ἐκάστοις προσήκουσιν. οἷον τὸν μέλλοντα ἀγαθὸν ἔσεσθαι γεωργὸν*

d 6 δέκα] pKa Meursius
om. Eus.

b 4 δὴ] οὖν Eus.

b 5 δεῖν

ἢ τινα οἰκοδόμον, τὸν μὲν οἰκοδομοῦντά τι τῶν παιδείων
οἰκοδομημάτων παίζειν χρή, τὸν δ' αὖ γεωργοῦντα, καὶ ὄργανα c
ἐκατέρω σμικρά, τῶν ἀληθινῶν μιμήματα, παρασκευάζειν τὸν
τρέφοντα αὐτῶν ἐκάτερον, καὶ δὴ καὶ τῶν μαθημάτων ὅσα
ἀναγκαῖα προμεμαθηκέναι προμανθάνειν, οἷον τέκτονα μετρεῖν
ἢ σταθμᾶσθαι καὶ πολεμικὸν ἱππεύειν παίζοντα ἢ τι τῶν 5
τοιούτων ἄλλο ποιοῦντα, καὶ πειρᾶσθαι διὰ τῶν παιδιῶν
ἐκεῖσε τρέπειν τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας τῶν παίδων, οἳ
ἀφικομένους αὐτοὺς δεῖ τέλος ἔχειν. κεφάλαιον δὲ παιδείας
λέγομεν τὴν ὀρθὴν τροφήν, ἣ τοῦ παίζοντος τὴν ψυχὴν εἰς d
ἔρωτα μάλιστα ἄξει τούτου ὃ δεήσει γενόμενον ἀνδρ' αὐτὸν
τέλειον εἶναι τῆς τοῦ πράγματος ἀρετῆς· ὁρᾶτε οὖν εἰ μέχρι
τούτου γε, ὅπερ εἶπον, ὑμῖν ἀρέσκει τὸ λεχθέν.

ΚΑ. Πῶς γὰρ οὗ;

5

ΑΘ. Μὴ τοῖνυν μηδ' ὃ λέγομεν εἶναι παιδείαν ἀόριστον
γένηται. νῦν γὰρ ὀνειδίζοντες ἐπαινοῦντές θ' ἐκάστων τὰς
τροφάς, λέγομεν ὡς τὸν μὲν πεπαιδευμένον ἡμῶν ὄντα τινά,
τὸν δὲ ἀπαιδευτον ἐνίστε εἰς τε καπηλείας καὶ ναυκληρίας e
καὶ ἄλλων τοιούτων μάλα πεπαιδευμένων σφόδρα ἀνθρώπων·
οὐ γὰρ ταῦτα ἡγουμένων, ὡς ἔοικ', εἶναι παιδείαν ὃ νῦν λόγος
ἂν εἴη, τὴν δὲ πρὸς ἀρετὴν ἐκ παίδων παιδείαν, ποιοῦσαν
ἐπιθυμητὴν τε καὶ ἔραστὴν τοῦ πολίτην γενέσθαι τέλεον, 5
ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι ἐπιστάμενον μετὰ δίκης. ταύτην
τὴν τροφήν ἀφορισάμενος ὃ λόγος οὗτος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, 644
νῦν βούλοιτ' ἂν μόνην παιδείαν προσαγορεύειν, τὴν δὲ εἰς
χρήματα τείνουσαν ἢ τινα πρὸς ἰσχύν, ἣ καὶ πρὸς ἄλλην
τινὰ σοφίαν ἄνευ νοῦ καὶ δίκης, βάνανυσόν τ' εἶναι καὶ
ἀνελεύθερον καὶ οὐκ ἀξίαν τὸ παράπαν παιδείαν καλεῖσθαι. 5

c 6 ποιοῦντα libri cum Aristide Eus. : ποιῶν Boeckh : secl. Hermann
παιδιῶν scr. rec. cum Aristide Eus. : παιδείων A L O d 4 ὑμῖν L
(ut vid.) : ἡμῖν A O e 1 τὰς καπηλείας Eus. e 2 ἄλλων τινῶν
τοιούτων Eus. μάλα libri cum Eus. : ἄλλα Stallbaum : ἐπιτηδεύματα
Winckelmann πεπαιδευμένων . . . ἀνθρώπων A L O cum Eus. :
πεπαιδευμένον . . . ἄνθρωπον al. a 1 ὡς ἐμοὶ A Eus. et in marg.
L O : ἐξ ὧν L O

ἡμεῖς δὴ μηδὲν ὀνόματι διαφερώμεθ' αὐτοῖς, ἀλλ' ὁ νυνδὴ λόγος ἡμῖν ὁμολογηθεὶς μενέτω, ὥς οἷ γε ὀρθῶς πεπαιδευμένοι σχεδὸν ἀγαθοὶ γίνονται, καὶ δεῖ δὴ τὴν παιδείαν
 b μηδαμοῦ ἀτιμάζειν, ὥς πρῶτον τῶν καλλίστων τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν παραγινόμενον· καὶ εἴ ποτε ἐξέρχεται, δυνατὸν δ' ἐστὶν ἐπανορθοῦσθαι, τοῦτ' αἰεὶ δραστέον διὰ βίου παντὶ κατὰ δύναμιν.

5 ΚΛ. Ὅρθως, καὶ συγχωροῦμεν ἃ λέγεις.

ΑΘ. Καὶ μὴν πάλαι γε συνεχωρήσαμεν ὥς ἀγαθῶν μὲν ὄντων τῶν δυναμένων ἄρχειν αὐτῶν, κακῶν δὲ τῶν μὴ.

ΚΛ. Λέγεις ὀρθότατα.

ΑΘ. Σαφέστερον ἔτι τοίνυν ἀναλάβωμεν τοῦτ' αὐτὸ ὅτι
 c ποτὲ λέγομεν. καὶ μοι δι' εἰκόνης ἀποδέξασθε ἐάν πως δυνατὸς ὑμῖν γένωμαι δηλῶσαι τὸ τοιοῦτον.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἓνα μὲν ἡμῶν ἕκαστον αὐτὸν τιθῶμεν;

5 ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Δύο δὲ κεκτημένον ἐν αὐτῷ συμβούλῳ ἐναντίῳ τε καὶ ἄφρονε, ὃ προσαγορεύομεν ἡδονὴν καὶ λύπην;

ΚΛ. Ἔστι ταῦτα.

ΑΘ. Πρὸς δὲ τούτῳ ἀμφοῖν αὖ δόξας μελλόντων, οἷν
 10 κοινὸν μὲν ὄνομα ἐλπίς, ἴδιον δέ, φόβος μὲν ἢ πρὸ λύπης
 d ἐλπίς, θάρρος δὲ ἢ πρὸ τοῦ ἐναντίου· ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις λογισμὸς ὅτι ποτ' αὐτῶν ἄμεινον ἢ χεῖρον, ὃς γενόμενος δόγμα πόλεως κοινὸν νόμος ἐπωνόμασται.

ΚΛ. Μόγισ μὲν πως ἐφέπομαι, λέγε μὴν τὸ μετὰ ταῦτα
 5 ὥς ἐπομένον.

ΜΕ. Καὶ ἐν ἐμοὶ μὴν ταῦτὸν τοῦτο πάθος ἐνι.

ΑΘ. Περὶ δὴ τούτων διανοηθῶμεν οὕτωςί. θαῦμα μὲν ἕκαστον ἡμῶν ἡγησώμεθα τῶν ζῶν θεῶν, εἴτε ὥς παλγνιον ἐκείνων εἴτε ὥς σπουδῇ τινι συνεστηκός· οὐ γὰρ δὴ τοῦτό

a 6 δὴ ΑΟ : δὲ L (ut vid.) Eus.
 παντὸς L O c 1 μοι] μου Schanz
 vulg. c 9 οἷν ΑΟ Eus. : οἷον L

b 3 παντὶ ΑΟ² (i s. v.) Eus. :
 c 4 αὐτὸν Α Eus. : αὐτῶν

γε γινώσκομεν, τότε δὲ ἴσμεν, ὅτι ταῦτα τὰ πάθη ἐν ἡμῖν **e**
οἷον νεῦρα ἢ σμήρηνθοί τινες ἐνούσαι σπῶσίν τε ἡμᾶς καὶ
ἀλλήλαις ἀνθέλκουσιν ἐναντίαι οὔσαι ἐπ' ἐναντίας πράξεις,
οὗ δὴ διωρισμένη ἀρετὴ καὶ κακία κεῖται. μιᾷ γάρ φησιν ὁ
λόγος δεῖν τῶν ἑλξεων συνεπόμενον αἰεὶ καὶ μηδαμῇ ἀπολειπό- **5**
μενον ἐκείνης, ἀνθέλκειν τοῖς ἄλλοις νεύροις ἕκαστον, ταύτην
δ' εἶναι τὴν τοῦ λογισμοῦ ἀγωγὴν χρυσήν καὶ ἱεράν, τῆς **645**
πόλεως κοινὸν νόμον ἐπικαλούμενην, ἄλλας δὲ σκληρὰς καὶ
σιδηρὰς, τὴν δὲ μαλακὴν ἅτε χρυσήν οὔσαν, τὰς δὲ ἄλλας
παντοδαποῖς εἶδεσιν ὁμοίας. δεῖν δὴ τῇ καλλίστῃ ἀγωγῇ
τῇ τοῦ νόμου αἰεὶ συλλαμβάνειν· ἅτε γὰρ τοῦ λογισμοῦ καλοῦ **5**
μὲν ὄντος, πρᾶον δὲ καὶ οὐ βιαίου, δεῖσθαι ὑπηρετῶν αὐτοῦ τὴν
ἀγωγὴν, ὅπως ἂν ἐν ἡμῖν τὸ χρυσοῦν γένος νικᾷ τὰ ἄλλα
γένη. καὶ οὕτω δὴ περὶ θαυμάτων ὡς ὄντων ἡμῶν ὁ μῦθος **b**
ἀρετῆς σεσωμένος ἂν εἴη, καὶ τὸ κρεῖττω ἑαυτοῦ καὶ ἥττω
εἶναι τρόπον τινὰ φανερόν ἂν γίγνοιτο μᾶλλον ὃ νοεῖ, καὶ
ὅτι πόλιν καὶ ἰδιώτην, τὸν μὲν λόγον ἀληθῆ λαβόντα ἐν
ἑαυτῷ περὶ τῶν ἑλξεων τούτων, τούτῳ ἐπόμενον δεῖ ζῆν, **5**
πόλιν δὲ ἢ παρὰ θεῶν τινος ἢ παρὰ τούτου τοῦ γνόντος
ταῦτα λόγον παραλαβοῦσαν, νόμον θεμένην, αὐτῇ τε ὁμιλεῖν
καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. οὕτω καὶ κακία δὴ καὶ ἀρετὴ
σαφέστερον ἡμῖν διηρθρωμένον ἂν εἴη· ἐναργεστέρου δ' **c**
αὐτοῦ γενομένου καὶ παιδεία καὶ τᾶλλα ἐπιτηδεύματα ἴσως
ἔσται μᾶλλον καταφανή, καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν τοῖς οἴκοις
διατριβῆς, ὃ δοξασθεῖν μὲν ἂν εἶναι φαύλου πέρι μήκος πολὺ
λόγων περιττὸν εἰρημένον, φανείη δὲ τάχ' ἂν ἴσως τοῦ μήκους **5**
γ' αὐτῶν οὐκ ἀπάξιον.

ΚΛ. Εὖ λέγεις, καὶ περαίνωμεν ὅτι περ ἂν τῆς γε νῦν διατριβῆς ἄξιον γίγνηται.

ε3 ἀνθέλκουσιν	Eus. : ἀνθέλκουσαι	A (λ in ras.)	LO	ε5 ἔλξων
Λ (sed λ in ras.)	ε6 ἀνθελκεῖν	(sed λ in ras.)	A	α3 οὐσαν
A o cum Eus. :	οὐσαν καὶ μονοειδῆ	cod. Riccardianus		α5 τῇ
om. Eus.	α6 βιαίου	÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ A :	βιαίου	O Eus. :
βεβαίον L et γρ. O	α7 ἐν Eus. :	om. libri		β2 σσασμένος
libri Eus.	β5 τούτων om. Eus.	β6 τούτων τοῦ	αὐτοῦ	τούτου Eus.

- d ΑΘ. Λέγε δή· προσφέροντες τῷ θαύματι τούτῳ τὴν μέθην, ποῖόν τί ποτε αὐτὸ ἀπεργαζόμεθα;

ΚΛ. Πρὸς τί δὲ σκοπούμενος αὐτὸ ἐπανερωτᾷς;

- ΑΘ. Οὐδέν πω πρὸς ὅτι, τοῦτο δὲ ὅλως κοινωνήσαν τούτῳ
5 ποῖόν τι συμπίπτει γίγνεσθαι. ἔτι δὲ σαφέστερον ὃ βούλομαι πειράσομαι φράζειν. ἐρωτῶ γὰρ τὸ τοιόνδε· ἄρα σφοδροτέρας τὰς ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ θυμοὺς καὶ ἔρωτας ἢ τῶν οἴνων πόσις ἐπιτείνει;

ΚΛ. Πολύ γε.

- e ΑΘ. Τί δ' αὖ τὰς αἰσθήσεις καὶ μνήμας καὶ δόξας καὶ φρονήσεις; πότερον ὡσαύτως σφοδροτέρας; ἢ ἀμπαν ἀπολείπει ταῦτα αὐτόν, ἂν κατακορῆς τις τῇ μέθῃ γίγνηται;

ΚΛ. Ναί, ἀμπαν ἀπολείπει.

- 5 ΑΘ. Οὐκοῦν εἰς ταῦτόν ἀφικνεῖται τὴν τῆς ψυχῆς ἕξι τῇ τότε ὅτε νέος ἦν παῖς;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἦκιστα δὴ τότε ἂν αὐτὸς αὐτοῦ γίγνοιτο ἐγκρατής.

- 646 ΚΛ. Ἦκιστα.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν πονηρότατος, φαμέν, ὁ τοιοῦτος;

ΚΛ. Πολύ γε.

- ΑΘ. Οὐ μόνον ἄρ', ὡς ἔοικεν, ὁ γέρων δις παῖς γιγνοίτ'
5 ἄν, ἀλλὰ καὶ ὁ μεθυσθεὶς.

ΚΛ. Ἄριστα εἶπες, ὦ ξένε.

ΑΘ. Τούτου δὴ τοῦ ἐπιτηδεύματος ἔσθ' ὅστις λόγος ἐπιχειρήσει πείθειν ἡμᾶς ὡς χρὴ γεύεσθαι καὶ μὴ φεύγειν παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν;

- 10 ΚΛ. Ἔοικ' εἶναι· σὺ γοῦν φῆς καὶ ἔτοιμος ἦσθα νυνδὴ λέγειν.

- b ΑΘ. Ἀληθῇ μέντοι μνημονεύεις· καὶ νῦν γ' εἴμ' ἔτοιμος, ἐπειδὴ περ σφώ γε ἐθελήσειν προθύμως ἔφατον ἀκούειν.

e 4 ναί L (ut vid.) O : om. A (τὸ ναί ἐν ἄλλοις οὐ κεῖται in marg. O)
e 7 τί μήν . . . e 8 ἐγκρατής om. A (add. in marg. A²)

ΚΛ. Πῶς δ' οὐκ ἀκουσόμεθα; κἂν εἰ μηδενὸς ἄλλου
 χάριν, ἀλλὰ τοῦ θαυμαστοῦ τε καὶ ἀτόπου, εἰ δεῖ ἐκόντα 5
 ποτὲ ἄνθρωπον εἰς ἅπασαν φαυλότητα ἑαυτὸν ἐμβάλλειν.

ΑΘ. Ψυχῆς λέγεις· ἦ γάρ;

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τί δέ; σῶματος, ὧ ἐταῖρε, εἰς πονηρίαν, λεπτότητά
 τε καὶ αἰσχος καὶ ἀδυναμίαν, θαυμάζοιμεν ἂν εἴ ποτέ τις 10
 ἐκῶν ἐπὶ τὸ τοιοῦτον ἀφικνεῖται; c

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τί οὖν; τοὺς εἰς τὰ ἰατρείᾳ αὐτοὺς βαδίζοντας ἐπὶ
 φαρμακοποσίᾳ ἀγνοεῖν οἴομεθα ὅτι μετ' ὀλίγον ὕστερον καὶ
 ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔξουσιν τοιοῦτον τὸ σῶμα, οἷον εἰ διὰ 5
 τέλους ἔχειν μέλλοιεν, ζῆν οὐκ ἂν δέξαιτο; ἢ τοὺς ἐπὶ τὰ
 γυμνάσια καὶ πόρους ἰόντας οὐκ ἴσμεν ὥς ἀσθενεῖς εἰς τὸ
 παραχρῆμα γίνονται;

ΚΛ. Πάντα ταῦτα ἴσμεν.

ΑΘ. Καὶ ὅτι τῆς μετὰ ταῦτα ὠφελίας ἔνεκα ἐκόντες 10
 πορεύονται;

ΚΛ. Κάλλιστα. d

ΑΘ. Οὐκοῦν χρὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων πέρι
 διαανοεῖσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον;

ΚΛ. Πάνυ γε.

ΑΘ. Καὶ τῆς περὶ τὸν οἶνον ἄρα διατριβῆς ὡσαύτως 5
 διανοητέον, εἴπερ ἐνὶ τούτῳ ἐν τούτοις ὀρθῶς διανοηθῆναι.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. *Ἄν ἄρα τινὰ ἡμῖν ὠφελίαν ἔχουσα φαίνεται μηδὲν
 τῆς περὶ τὸ σῶμα ἐλάττω, τῇ γε ἀρχῇ τὴν σωμασκήν νικᾷ
 τῷ τὴν μὲν μετ' ἀλγυδόνων εἶναι, τὴν δὲ μή. 10

ΚΛ. Ὅρθως λέγεις, θαυμάζοιμι δ' ἂν εἴ τι δυναίμεθα e
 τοιοῦτον ἐν αὐτῷ καταμαθεῖν.

ΑΘ. Τοῦτ' αὐτὸ δὴ νῦν, ὥς ἔοιχ', ἡμῖν ἤδη πειρατέον

b 4 ἀκουσόμεθα fecit A²: ἀκουσώμεθα A b 5 δεῖ A (sed εἰ
 in ras.) c 4 φαρμακοποσίᾳ L (ut vid.) O et fecit A² (i s. v.):
 φαρμακοποσίαν A

φράζειν. καί μοι λέγε· δύο φόβων εἶδη σχεδὸν ἐναντία
5 δυνάμεθα κατανοῆσαι;

ΚΛ. Ποῖα δῆ;

ΑΘ. Τὰ τοιάδε· φοβούμεθα μὲν που τὰ κακά, προσ-
δοκῶντες γενήσεσθαι.

ΚΛ. Ναί.

10 ΑΘ. Φοβούμεθα δέ γε πολλάκις δόξαν, ἡγούμενοι δοξά-
ζεσθαι κακοί, πράττοντες ἢ λέγοντές τι τῶν μὴ καλῶν· ὃν
647 δὴ καὶ καλοῦμεν τὸν φόβον ἡμεῖς γε, οἶμαι δὲ καὶ πάντες,
αἰσχύνην.

ΚΛ. Τί δ' οὔ;

ΑΘ. Τούτους δὴ δύο ἔλεγον φόβους· ὧν ὁ ἕτερος ἐναν-
5 τῖος μὲν ταῖς ἀλγηδόνων καὶ τοῖς ἄλλοις φόβοις, ἐναντίος
δ' ἐστὶ ταῖς πλείσταις καὶ μεγίσταις ἡδοναῖς.

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ καὶ νομοθέτης, καὶ πᾶς οὐ καὶ σμικρὸν
ὄφελος, τοῦτον τὸν φόβον ἐν τιμῇ μεγίστῃ σέβει, καὶ καλῶν
10 αἰδῶ, τὸ τούτῳ θάρρος ἐναντίον ἀναίδειάν τε προσαγορεύει
b καὶ μέγιστον κακὸν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πᾶσι νενόμικεν;

ΚΛ. Ὅρθῳς λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν τά τ' ἄλλα πολλὰ καὶ μεγάλα ὁ φόβος ἡμᾶς
οὗτος σφύζει, καὶ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ νίκην καὶ σωτηρίαν ἐν
5 πρὸς ἐν οὐδὲν οὕτως σφόδρα ἡμῖν ἀπεργάζεται; δύο γὰρ οὖν
ἐστὸν τὰ τὴν νίκην ἀπεργαζόμενα, θάρρος μὲν πολεμίων,
φίλων δὲ φόβος αἰσχύνης πέρι κακῆς.

ΚΛ. Ἔστι ταῦτα.

ΑΘ. Ἄφοβον ἡμῶν ἄρα δεῖ γίγνεσθαι καὶ φοβερὸν
c ἕκαστον· ὧν δ' ἐκάτερον ἔνεκα, διηρήμεθα.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν ἄφοβόν γε ἕκαστον βουλευθέντες ποιεῖν
φόβων πολλῶν τινων, εἰς φόβον ἄγοντες αὐτὸν μετὰ νόμου,
5 τοιοῦτον ἀπεργαζόμεθα.

ΚΛ. Φαινόμεθα.

ΑΘ. Τί δ' ὅταν ἐπιχειρῶμέν τινα φοβερὸν ποιεῖν μετὰ δίκης; ἄρ' οὐκ ἀναισχυντία συμβάλλοντας αὐτὸν καὶ προσ-
γυμνάζοντας νικᾶν δεῖ ποιεῖν διαμαχόμενον αὐτοῦ ταῖς
ἡδοναῖς; ἢ τῇ μὲν δειλία τῇ ἐν αὐτῷ προσμαχόμενον καὶ
νικῶντα αὐτὴν δεῖ τέλεον οὕτω γίνεσθαι πρὸς ἀνδρείαν, δ
ἄπειρος δὲ δήπου καὶ ἀγύμναστος ὦν τῶν τοιούτων ἀγώνων
ὁστισοῦν οὐδ' ἂν ἡμισυς ἑαυτοῦ γένοιτο πρὸς ἀρετὴν, σῶφρων
δὲ ἄρα τελέως ἔσται μὴ πολλαῖς ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις προ-
τρεπούσαις ἀναισχυντεῖν καὶ ἀδικεῖν διαμεμαχημένος καὶ 5
νενικηκὼς μετὰ λόγου καὶ ἔργου καὶ τέχνης ἐν τε παιδιαῖς
καὶ ἐν σπουδαῖς, ἀλλ' ἀπαθὴς ὦν πάντων τῶν τοιούτων;

ΚΛ. Οὐκ οὖν τὸν γ' εἰκότα λόγον ἂν ἔχοι.

ΑΘ. Τί οὖν; φόβου φάρμακον ἔσθ' ὅστις θεὸς ἔδωκεν e
ἀνθρώποις, ὥστε ὅποσῳ πλέον ἂν ἐθέλῃ τις πίνειν αὐτοῦ,
τοσοῦτ' ἄλλοι αὐτὸν νομίζουσιν καθ' ἐκάστην πόσιν δυστυχῇ
γίνεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτῷ
πάντα, καὶ τελευτῶντα εἰς πᾶν δέος ἰέναι τὸν ἀνδρείοτατον 648
ἀνθρώπων, ἐκκοιμηθέντα δὲ καὶ τοῦ πώματος ἀπαλλαγέντα
πάλιν ἐκάστοτε τὸν αὐτὸν γίνεσθαι.

ΚΛ. Καὶ τί τοιοῦτον φαίμεν ἂν, ὦ ξένε, ἐν ἀνθρώποις
γεγονέναι πῶμα; 5

ΑΘ. Οὐδέν· εἰ δ' οὖν ἐγένετό ποθεν, ἔσθ' ὅτι πρὸς
ἀνδρείαν ἦν ἂν νομοθέτῃ χρήσιμον; οἷον τὸ τοιόνδε περὶ
αὐτοῦ καὶ μάλα εἵχομεν ἂν αὐτῷ διαλέγεσθαι· Φέρε, ὦ
νομοθέτα, εἴτε Κρησὶν εἴθ' οἰστισινοῦν νομοθετεῖς, πρῶτον
μὲν τῶν πολιτῶν ἄρ' ἂν δέξαιο βάσανον δυνατὸς εἶναι b
λαμβάνειν ἀνδρείας τε πέρι καὶ δειλίας;

ΚΛ. Φαίη που πᾶς ἂν δῆλον ὅτι.

ΑΘ. Τί δέ; μετ' ἀσφαλείας καὶ ἄνευ κινδύνων μεγάλων
ἢ μετὰ τῶν ἐναντίων; 5

c 10 γρ. δειλία in marg. ΑΟ (ἀπ' ὁρθώσεως· οὐκ εὔ Ο): διαίτη Α
(sed ιαίτη in ras.) Ο e 2 ἐθέλη L O et in marg. γρ. a³: ἔλη Α
a 9 νομοθετεῖς Α (sed εἰ in ras) πρῶτον Α (sed ν s. v.)

ΚΛ. Καὶ τοῦτο μετὰ τῆς ἀσφαλείας συνομολῶγήσει πᾶς.

ΑΘ. Χρῶο δ' ἂν εἰς τοὺς φόβους τούτους ἄγων καὶ ἐλέγχων ἐν τοῖς παθήμασιν, ὥστε ἀναγκάζειν ἄφοβον γί-
 c γνεσθαι, παρακελευόμενος καὶ νουθετῶν καὶ τιμῶν, τὸν δὲ ἀτιμάζων, ὅστις σοι μὴ πείθοιτο εἶναι τοιοῦτος οἷον σὺ τάττοις ἐν πᾶσιν; καὶ γυμνασάμενον μὲν εὖ καὶ ἀνδρείως ἀζήμιον ἀπαλλάττοις ἄν, κακῶς δέ, ζημίαν ἐπιτιθείς; ἢ τὸ
 5 παράπαν οὐκ ἂν χρῶο, μηδὲν ἄλλο ἐγκαλῶν τῷ πώματι;

ΚΛ. Καὶ πῶς οὐκ ἂν χρῶτο, ὦ ξέने;

ΑΘ. Γυμνασία γοῦν, ὦ φίλε, παρὰ τὰ νῦν θαυμαστὴ ῥαστώνης ἂν εἴη καθ' ἓνα καὶ κατ' ὀλίγους καὶ καθ' ὀπόσους
 d τις αἰεὶ βούλοιτο· καὶ εἴτε τις ἄρα μόνος ἐν ἐρημίᾳ, τὸ τῆς αἰσχύνης ἐπίπροσθεν ποιούμενος, πρὶν εὖ σχεῖν ἡγούμενος ὁρᾶσθαι μὴ δεῖν, οὕτω πρὸς τοὺς φόβους γυμνάζοιτο, πῶμα μόνον ἀντὶ μυρίων πραγμάτων παρασκευαζόμενος, ὁρθῶς ἂν
 5 τι πράττοι, εἴτε τις ἑαυτῷ πιστεύων φύσει καὶ μελέτῃ καλῶς παρεσκευασθαι, μηδὲν ὀκνοῖ μετὰ συμποτῶν πλειόνων γυμναζόμενος ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἐν τῇ τοῦ πώματος ἀναγκαίᾳ
 e διαφορᾷ δύνάμιν ὑπερθέων καὶ κρατῶν, ὥστε ὑπ' ἀσχημοσύνης μηδὲ ἐν σφάλλεσθαι μέγα μὴδ' ἄλλοιοῦσθαι δι' ἀρετὴν, πρὸς δὲ τὴν ἐσχάτην πόσιν ἀπαλλάττοιο πρὶν ἀφικνεῖσθαι, τὴν πάντων ἦτταν φοβούμενος ἀνθρώπων τοῦ
 5 πώματος.

ΚΛ. Ναί· σωφρονοῖ γὰρ (ἄν), ὦ ξέने, καὶ ὁ τοιοῦτος οὕτω πράττων.

649 ΑΘ. Πάλιν δὴ πρὸς τὸν νομοθέτην λέγωμεν τάδε· Εἶεν, ὦ νομοθέτα, τοῦ μὲν δὴ φόβου σχεδὸν οὔτε θεὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις τοιοῦτον φάρμακον οὔτε αὐτοὶ μεμηχανήμεθα— τοὺς γὰρ γόητας οὐκ ἐν θοίνῃ λέγω—τῆς δὲ ἀφοβίας καὶ
 5 τοῦ λίαν θαρρεῖν καὶ ἀκαίρως ἂ μὴ χρή, πότερον ἔστιν πῶμα, ἢ πῶς λέγομεν;

d 4 ὁρθῶς A L O² (ὡς s. v.): ὁρθὸν O e 1 διαφορᾷ libri:
 διαφορᾷ ed. Basileensis e 6 ἄν add. ci. Stallbaum a 6 τοῦ
 πατρ:άρχου τὸ βιβλίον· λέγωμεν in marg. O

ΚΛ. Ἔστιν, φήσει πον, τὸν οἶνον φράζων.

ΑΘ. Ἡ καὶ τὸνναντίον ἔχει τοῦτο τῷ νυνδῇ λεγομένῳ;
πιόντα τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν αὐτοῦ ποιεῖ πρῶτον ἵλεων εὐθὺς
μᾶλλον ἢ πρότερον, καὶ ὁπόσῳ ἂν πλέον αὐτοῦ γεύηται, **b**
τοσοῦτῳ πλείονων ἐλπιδῶν ἀγαθῶν πληροῦσθαι καὶ δυνάμει
εἰς δόξαν; καὶ τελευτῶν δὴ πάσης ὁ τοιοῦτος παρρησίας
ὡς σοφὸς ὢν μεστοῦται καὶ ἐλευθερίας, πάσης δὲ ἀφοβίας,
ὥστε εἰπεῖν τε ἀόκνω^ε ὅτιοῦν, ὡσαύτως δὲ καὶ πρᾶξαι; *pās* 5
ἡμῖν, οἶμαι, ταῦτ' ἂν συγχωροῖ.

ΚΛ. Τί μὴν;

ΑΘ. Ἀναμνησθῶμεν δὴ τόδε, ὅτι δὴ ἔφαμεν ἡμῶν ἐν
ταῖς ψυχαῖς δεῖν θεραπεύεσθαι, τὸ μὲν ὅπως ὅτι μάλιστα
θαρρήσομεν, τὸ δὲ τὸνναντίον ὅτι μάλιστα φοβησόμεθα. **c**

ΚΛ. Ἄ τῆς αἰδοῦς ἔλεγε, ὡς οἴομεθα.

ΑΘ. Καλῶς μνημονεύετε. ἐπειδὴ δὲ τὴν τε ἀνδρείαν
καὶ τὴν ἀφοβίαν ἐν τοῖς φόβοις δεῖ καταμελετᾶσθαι, σκε-
πτέον ἄρα τὸ ἐναντίον ἐν τοῖς ἐναντίοις θεραπεύεσθαι δέον 5
ἂν εἴη.

ΚΛ. Τό γ' οὖν εἰκός.

ΑΘ. Ἄ παθόντες ἄρα πεφύκαμεν διαφερόντως θαρραλέοι
τ' εἶναι καὶ θρασεῖς, ἐν τούτοις δέον ἂν, ὡς ἔοικ', εἴη τὸ
μελετᾶν ὡς ἥκιστα εἶναι ἀναισχύντους τε καὶ θρασύτητος 10
γέμοντας, φοβεροὺς δὲ εἰς τό τι τολμᾶν ἐκάστοτε λέγειν **d**
ἢ πάσχειν ἢ καὶ δρᾶν αἰσχροὺς ὅτιοῦν.

ΚΛ. Ἔοικεν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ταῦτά ἐστι πάντα ἐν οἷς ἐσμὲν τοιοῦτοι,
θυμός, ἔρως, ὕβρις, ἀμαθία, φιλοκέρδεια, δειλία, καὶ ἔτι 5
τοιᾶδε, πλοῦτος, κάλλος, ἰσχύς, καὶ πάνθ' ὅσα δι' ἡδονῆς
αὐ μεθύσκοντα παράφρονas ποιεῖ; τούτων δὲ εὐτελῇ τε καὶ
ἀσιωεστέραν πρῶτον μὲν πρὸς τὸ λαμβάνειν πείραν, εἴτα

a 9 τὸν ἄνθρωπον fecit A² (ἔν s. v.): τὸνθρώπον A b 1 ἢ s. v. A:
om. pr. A c 1 θαρρήσομεν A O: θαρρήσωμεν fecit A² c 5 ἄρα
in marg. a³: ἔρα A L O d 1 τι A L O¹: om. O d 5 δειλία
secl. Ast

- εἰς τὸ μελετᾶν, πλὴν τῆς ἐν οἴῳ βασάνου καὶ παιδιᾶς, τίνα
 e ἔχομεν ἡδονὴν εἰπεῖν ἕμμετρον μᾶλλον, ἂν καὶ ὅπωςτιοῦν
 μετ' εὐλαβείας γίγνηται; σκοπῶμεν γὰρ δὴ· δυσκόλου ψυχῆς
 καὶ ἀγρίας, ἐξ ἧς ἀδικαίαι μυρίαί γίνονται, πότερον ἰόντα
 εἰς τὰ συμβόλαια πείραν λαμβάνειν, κινδυνεύοντα περὶ
 650 αὐτῶν, σφαλερώτερον, ἢ συγγενόμενον μετὰ τῆς τοῦ Διο-
 νύσου θεωρίας; ἢ πρὸς τὰ φροδίδια ἡττημένης τινὸς ψυχῆς
 βάσανον λαμβάνειν, ἐπιτρέποντα αὐτοῦ θυγατέρας τε καὶ
 υἱεῖς καὶ γυναῖκας, οὕτως, ἐν τοῖς φιλτάτοις κινδυνεύσαντες,
 5 ἡθος ψυχῆς θεάσασθαι; καὶ μυρία δὴ λέγων οὐκ ἂν τίς ποτε
 ἀνύσειεν ὅσῳ διαφέρει τὸ μετὰ παιδιᾶς τὴν ἄλλως ἀνευ
 μισθοῦ ζημιώδους θεωρεῖν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο μὲν αὐτὸ περὶ
 b γε τούτων οὐτ' ἂν Κρήτας οὐτ' ἄλλους ἀνθρώπους οὐδένας
 οἴομεθα ἀμφισβητῆσαι, μὴ οὐ πείραν τε ἀλλήλων ἐπικικῆ
 ταύτην εἶναι, τό τε τῆς εὐτελείας καὶ ἀσφαλείας καὶ τάχους
 διαφέρειν πρὸς τὰς ἄλλας βασάνους.
 5 ΚΛ. Ἀληθὲς τοῦτό γε.
 ΑΘ. Τοῦτο μὲν ἄρ' ἂν τῶν χρησιμωτάτων ἐν εἴῃ, τὸ
 γινῶναι τὰς φύσεις τε καὶ ἕξεις τῶν ψυχῶν, τῇ τέχνῃ ἐκείνῃ
 ἧς ἐστὶν ταῦτα θεραπεύειν· ἔστιν δέ που, φαμέν, ὥς οἶμαι,
 πολιτικῆς. ἦ γάρ;
 10 ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

B

- 652 ΑΘ. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ὥς ἔοικε, σκεπτέον ἐκείνῳ περὶ
 αὐτῶν, πότερα τοῦτο μόνον ἀγαθὸν ἔχει, τὸ κατιδεῖν πῶς
 ἔχομεν τὰς φύσεις, ἢ καὶ τι μέγεθος ὠφελείας ἄξιον πολλῆς
 σπουδῆς ἔνεστ' ἐν τῇ κατ' ὀρθὸν χρείᾳ τῆς ἐν οἴῳ συνου-
 5 σίας. τί οὖν δὴ λέγομεν; ἔνεσθ', ὥς ὁ λόγος ἔοικεν βού-
 λεσθαι σημαίνειν· ὅπῃ δὲ ὅπως, ἀκούωμεν προσέχοντες
 b τὸν νοῦν, μὴ πῇ παραποδισθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ.

d 9 παιδιᾶς fecit A²: παιδείας (ut vid.) A 650 a 1 αὐτῷ
 ci. Bekker a 4 κινδυνεύσαντες A L O: κινδυνεύσαντα Bekker
 a 6 παιδιᾶς fecit A²: παιδείας (ut vid.) A

ΚΛ. Λέγ' οὖν.

ΑΘ. Ἀναμνησθῆναι τοῖνυν ἔγωγε πάλιν ἐπιθυμῶ τί ποτε λέγομεν ἡμῖν εἶναι τὴν ὀρθὴν παιδείαν. τούτου γάρ, ὥς 653
γε ἐγὼ τοπάξω τὰ νῦν, ἔστιν ἐν τῷ ἐπιτηδεύματι τούτῳ
καλῶς κατορθομένῳ σωτηρία.

ΚΛ. Μέγα λέγεις.

ΑΘ. Λέγω τοῖνυν τῶν παίδων παιδικὴν εἶναι πρώτην 5
αἴσθησιν ἡδονῆν καὶ λύπην, καὶ ἐν οἷς ἀρετὴ ψυχῇ καὶ
κακία παραγίγνεται πρῶτον, ταῦτ' εἶναι, φρόνησιν δὲ καὶ
ἀληθεῖς δόξας βεβαίους εὐτυχῆς ὄψι καὶ πρὸς τὸ γῆρας
παρεγένετο· τέλος δ' οὖν ἔστ' ἄνθρωπος ταῦτα καὶ τὰ ἐν
τούτοις πάντα κεκτημένος ἀγαθὰ. παιδείαν δὲ λέγω τὴν b
παραγιγνομένην πρῶτον παισὶν ἀρετὴν· ἡδονὴ δὲ καὶ φιλία
καὶ λύπη καὶ μῖσος ἂν ὀρθῶς ἐν ψυχαῖς ἐγγίγνωνται μήπω
δυναμένων λόγῳ λαμβάνειν, λαβόντων δὲ τὸν λόγον, συμ-
φωνήσωσι τῷ λόγῳ ὀρθῶς εἰθίσθαι ὑπὸ τῶν προσηγόντων 5
ἔθων, αὕτη 'σθ' ἢ συμφωνία σύμπασα μὲν ἀρετὴ, τὸ δὲ
περὶ τὰς ἡδονὰς καὶ λύπας τεθραμμένον αὐτῆς ὀρθῶς ὥστε
μισεῖν μὲν ἃ χρὴ μισεῖν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους, c
στέργειν δὲ ἃ χρὴ στέργειν, τοῦτ' αὐτὸ ἀποτεμῶν τῷ λόγῳ
καὶ παιδείᾳ προσαγορεύων, κατὰ γε τὴν ἐμὴν ὀρθῶς ἂν
προσαγορεύοις.

ΚΛ. Καὶ γάρ, ὦ ξέने, ἡμῖν καὶ τὰ πρότερον ὀρθῶς σοι 5
παιδείας πέρι καὶ τὰ νῦν εἰρῆσθαι δοκεῖ.

ΑΘ. Καλῶς τοῖνυν. τούτων γὰρ δὴ τῶν ὀρθῶς τεθραμ-
μένων ἡδονῶν καὶ λυπῶν παιδείων οὐσῶν χαλᾶται τοῖς
ἀνθρώποις καὶ διαφθείρεται κατὰ πολλὰ ἐν τῷ βίῳ, θεοὶ
δὲ οἰκτίραντες τὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπίπονον πεφυκὸς γένος, d
ἀναπαύλας τε αὐτοῖς τῶν πόνων ἐτάξαντο τὰς τῶν ἑορτῶν
ἀμοιβὰς τοῖς θεοῖς, καὶ Μούσας Ἀπόλλωνά τε μουσηγέτην

a 1 τούτου A: τοῦτο L O   b 2 πρώτην pr. O   b 4 λόγῳ]
λόγον Eus.   b 6 αὕτη 'σθ'] αὐτῇσθ' A O: αὕτη ἔσθ' Eus.: αὐτῆς θ' vulg.
c 9 κατὰ] τὰ Aldina   d 1 τῶν ἀνθρώπων A: corr. A² (ἀν s. v.)

καὶ Διόνυσον συνεορταστὰς ἔδοσαν, ἣν ἐπανορθῶνται, τὰς
 5 τε τροφὰς γενομένας ἐν ταῖς ἐορταῖς μετὰ θεῶν. ὁρᾶν ἂ
 χρὴ πότερον ἀληθὲς ἡμῖν κατὰ φύσιν ὁ λόγος ὑμνῆται τὰ
 νῦν, ἢ πῶς. φησὶν δὲ τὸ νέον ἅπαν ὥς ἔπος εἰπεῖν τοῖς
 τε σώμασι καὶ ταῖς φωναῖς ἡσυχίαν ἄγειν οὐ δύνασθαι,
 e κινεῖσθαι δὲ αἰεὶ ζητεῖν καὶ φθέγγεσθαι, τὰ μὲν ἀλλόμενα
 καὶ σκιρτῶντα, οἷον ὀρχούμενα μεθ' ἡδονῆς καὶ προσπαί-
 ζοντα, τὰ δὲ φθεγγόμενα πάσας φωνάς. τὰ μὲν οὖν ἄλλα
 ζῶα οὐκ ἔχειω αἰσθησιν τῶν ἐν ταῖς κινήσεσιν τάξεων οὐδὲ
 5 ἀταξιῶν, οἷς δὴ ῥυθμὸς ὄνομα καὶ ἁρμονία· ἡμῖν δὲ οὐς
 654 εἶπομεν τοὺς θεοὺς συγχορευτὰς δεδοσθαι, τούτους εἶναι καὶ
 τοὺς δεδωκότας τὴν ἔνρυθμόν τε καὶ ἐναρμόνιον αἰσθησιν
 μεθ' ἡδονῆς, ἥ δὴ κινεῖν τε ἡμᾶς καὶ χορηγεῖν ἡμῶν τούτους,
 ᾧδαῖς τε καὶ ὀρχήσεσιν ἀλλήλοις συνείροντας, χορούς τε
 5 ὠνομακέναι παρὰ τὸ τῆς χαρᾶς ἔμφυτον ὄνομα. πρῶτον
 δὴ τοῦτο ἀποδεξώμεθα; θῶμεν παιδείαν εἶναι πρώτην διὰ
 Μουσῶν τε καὶ Ἀπόλλωνος, ἢ πῶς;

ΚΛ. Οὕτως.

ΑΘ. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἀπαιδευτος ἀχόρευτος ἡμῖν ἔσται, τὸν
 b δὲ πεπαιδευμένον ἱκανῶς κεχορευκότα θετέον;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Χορεία γε μὴν ὀρχησίς τε καὶ ᾧδὴ τὸ σύνολόν
 ἐστίν.

5 ΚΛ. Ἀναγκαῖον.

ΑΘ. Ὁ καλῶς ἄρα πεπαιδευμένος ἄδειν τε καὶ ὀρχεῖσθαι
 δυνατὸς ἂν εἴη καλῶς.

ΚΛ. Ἔοικεν.

ΑΘ. Ἰδῶμεν δὴ τί ποτ' ἐστὶ τὸ νῦν αὖ λεγόμενον.

10 ΚΛ. Τὸ ποῖον δῆ;

d 4 post ἐπανορθῶνται distinxi τὰς τε τροφὰς γενομένας A L O :
 τὰς γενομένας τροφὰς vulg. d 5 & A L O : γρ. οὖν Laur. lxxxv, 9 :
 δὴ Schanz a 2 ἔνρυθμον] εὐρυθμον in marg. L a 3 ἢ δὴ
 Aldina : ἥδη A L O a 4 ἀλλήλοις A : ἀλλήλους O a 5 παρὰ
 τὸ Schanz : παρὰ ÷ ÷ A : τὸ παρὰ O et fecit A² (τὸ s. v.)
 a 6 ἀποδεξώμεθα corr. L et in marg. O

ΑΘ. “Καλῶς ᾄδει,” φαμέν, “καὶ καλῶς ὀρχεῖται”. πό-
τερον “εἰ καὶ καλὰ ᾄδει καὶ καλὰ ὀρχεῖται” προσθῶμεν ἢ μή; c

ΚΑ. Προσθῶμεν.

ΑΘ. Τί δ’ ἂν τὰ καλὰ τε ἡγούμενος εἶναι καλὰ καὶ τὰ
αἰσχροῖς αἰσχροῖς οὕτως αὐτοῖς χρήται; βέλτιον ὁ τοιοῦτος
πεπαιδευμένος ἡμῖν ἔσται τὴν χορείαν τε καὶ μουσικὴν ἢ 5
ὅς ἂν τῷ μὲν σώματι καὶ τῇ φωνῇ τὸ διανοηθὲν εἶναι καλὸν
ἱκανῶς ὑπηρετεῖν δυνήθῃ ἐκάστοτε, χαίρῃ δὲ μὴ τοῖς καλοῖς
μηδὲ μισῇ τὰ μὴ καλὰ; ἢ κείνος ὅς ἂν τῇ μὲν φωνῇ καὶ
τῷ σώματι μὴ πάνυ δυνατὸς ᾗ κατορθοῦν, ἢ διανοεῖσθαι, τῇ d
δὲ ἡδονῇ καὶ λύπῃ κατορθοῖ, τὰ μὲν ἀσπαζόμενος, ὅσα καλὰ,
τὰ δὲ δυσχεραίνων, ὅποσα μὴ καλὰ;

ΚΑ. Πολὺ τὸ διαφέρειν, ὦ ξένε, λέγεις τῆς παιδείας.

ΑΘ. Οὐκοῦν εἰ μὲν τὸ καλὸν ᾧδῆς τε καὶ ὀρχήσεως πέρι 5
γιγνώσκωμεν τρεῖς οὗτες, ἴσμεν καὶ τὸν πεπαιδευμένον τε καὶ
ἀπαιδευτον ὀρθῶς· εἰ δὲ ἀγνοοῦμέν γε τοῦτο, οὐδ’ εἴ τις
παιδείας ἐστὶν φυλακὴ καὶ ὅπου διαγιγνώσκειν ἂν ποτε
δυναίμεθα. ἄρ’ οὐχ οὕτως; e

ΚΑ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΑΘ. Ταῦτ’ ἄρα μετὰ τοῦθ’ ἡμῖν αὖ καθάπερ κυσὶν ἰχθυ-
ούσαις διερευνητέον, σχῆμά τε καλὸν καὶ μέλος καὶ ᾧδὴν 5
καὶ ὀρχησιν· εἰ δὲ ταῦθ’ ἡμᾶς διαφυγόντα οἰχθήσεται, μάταιος
ὁ μετὰ ταῦθ’ ἡμῖν περὶ παιδείας ὀρθῆς εἶθ’ Ἑλληνικῆς εἴτε
βαρβαρικῆς λόγος ἂν εἴη.

ΚΑ. Ναί.

ΑΘ. Εἴεν· τί δὲ δὴ τὸ καλὸν χρὴ φάναι σχῆμα ἢ μέλος
εἶναι ποτε; φέρε, ἀνδρικῆς ψυχῆς ἐν πόνοις ἐχομένης καὶ 10
δειλῆς ἐν τοῖς αὐτοῖς τε καὶ ἴσοις ἄρ’ ὁμοία τά τε σχήματα 655
καὶ τὰ φθέγματα συμβαίνει γίνεσθαι;

ΚΑ. Καὶ πῶς, ὅτε γε μηδὲ τὰ χρώματα;

ΑΘ. Καλῶς γε, ὦ ἐταῖρε. ἀλλ’ ἐν γὰρ μουσικῇ καὶ

c 1 εἰ Α: om. O   c 5 χορείαν Α: χορηγίαν O   e 10 ἐχο-
μένης Stephanus: ἐρχομένης libri

- 5 σχήματα μὲν καὶ μέλη ἔνεστω, περὶ ρύθμὸν καὶ ἁρμονίαν οὐσης τῆς μουσικῆς, ὥστε εὐρυθμον μὲν καὶ εὐάρμοστον, εὖχρων δὲ μέλος ἢ σχῆμα οὐκ ἔστιν ἀπεικάσαντα, ὥσπερ οἱ χοροδιδάσκαλοι ἀπεικάζουσιν, ὀρθῶς φθέγγεσθαι· τὸ δὲ τοῦ δειλοῦ τε καὶ ἀνδρείου σχῆμα ἢ μέλος ἔστιν τε, καὶ
- b ὀρθῶς προσαγορεύειν ἔχει τὰ μὲν τῶν ἀνδρείων καλὰ, τὰ τῶν δειλῶν δὲ αἰσχυρά. καὶ ἵνα δὴ μὴ μακρολογία πολλή τις γίγνηται περὶ ταῦθ' ἡμῖν ἅπαντα, ἀπλῶς ἔστω τὰ μὲν ἀρετῆς ἐχόμενα ψυχῆς ἢ σώματος, εἴτε αὐτῆς εἴτε τινὸς
- 5 εἰκότος, σύμπαντα σχήματά τε καὶ μέλη καλὰ, τὰ δὲ κακίας αὐ, τοῦναντίον ἅπαν.

ΚΛ. Ὅρθῶς τε προκαλῇ καὶ ταῦθ' ἡμῖν οὕτως ἔχειν ἀποκεκρίσθω τὰ νῦν.

- ΑΘ. Ἔτι δὴ τόδε· πότερον ἅπαντες πάσαις χορεῖαις
- c ὁμοίως χαίρομεν, ἢ πολλοῦ δεῖ;

ΚΛ. Τοῦ παντὸς μὲν οὖν.

- ΑΘ. Τί ποτ' ἂν οὖν λέγομεν τὸ πεπλανηκὸς ἡμῶς εἶναι; πότερον οὐ ταῦτά ἐστι καλὰ ἡμῖν πᾶσιν, ἢ τὰ μὲν αὐτά,
- 5 ἀλλ' οὐ δοκεῖ ταῦτά εἶναι; οὐ γάρ που ἐρεῖ γέ τις ὥς ποτε τὰ τῆς κακίας ἢ ἀρετῆς καλλίονα χορεύματα, οὐδ' ὥς αὐτὸς μὲν χαίρει τοῖς τῆς μοχθηρίας σχήμασιν, οἱ δ' ἄλλοι ἐναντία ταύτης Μούσῃ τινί· καίτοι λέγουσιν γε οἱ πλείστοι μου-
- d σικῆς ὀρθότητα εἶναι τὴν ἡδονὴν ταῖς ψυχαῖς πορίζουσιν δύναμιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὔτε ἀνεκτὸν οὔτε ὅσιον τὸ παράπαν φθέγγεσθαι, τόδε δὲ μᾶλλον εἰκὸς πλανᾶν ἡμᾶς.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

- 5 ΑΘ. Ἐπειδὴ μιμήματα τρόπων ἐστὶ τὰ περὶ τὰς χορείας, ἐν πράξεσιν τε παντοδαπαῖς γιγνόμενα καὶ τύχαις, καὶ ἤθεσι καὶ μιμήσεσι διεξιόντων ἐκάστων, οἷς μὲν ἂν πρὸς τρόπον τὰ ῥηθέντα ἢ μελωδηθέντα ἢ καὶ ὁπωσοῦν χορευθέντα, ἢ

b 2 δὲ post δειλῶν A: post τὰ O c 1 χαίρομεν fecit A²: χαίρωμεν (ut vid.) A c 3 λέγομεν fecit A²: λέγωμεν (ut vid.) A L O d 7 καὶ secl. Orelli (sed pertinet ἤθεσι quoque ad διεξιόντων) μιμήσεσι L O: μιμήμασι A O² (μα s. v.)

κατὰ φύσιν ἢ κατὰ ἔθος ἢ κατ' ἀμφοτέρω, τούτους μὲν καὶ **e**
 τούτοις χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν αὐτὰ καὶ προσαγορεύειν
 καλὰ ἀναγκαῖον, οἷς δ' ἂν παρὰ φύσιν ἢ τρόπον ἢ τινα
 συνηθείαν, οὔτε χαίρειν δυνατόν οὔτε ἐπαινεῖν αἰσχρὰ τε
 προσαγορεύειν. οἷς δ' ἂν τὰ μὲν τῆς φύσεως ὀρθὰ συμ- **5**
 βαίνειν, τὰ δὲ τῆς συνηθείας ἐναντία, ἢ τὰ μὲν τῆς συνη-
 θείας ὀρθὰ, τὰ δὲ τῆς φύσεως ἐναντία, οὗτοι δὲ ταῖς ἡδοναῖς
 τοὺς ἐπαίνους ἐναντίους προσαγορεύουσιν· ἡδέα γὰρ τούτων **656**
 ἕκαστα εἶναί φασι, πονηρὰ δέ, καὶ ἐναντίον ἄλλων οὐς
 οἶονται φρονεῖν αἰσχύνονται μὲν κινεῖσθαι τῷ σώματι τὰ
 τοιαῦτα, αἰσχύνονται δὲ ᾄδειν ὥς ἀποφαινόμενοι καλὰ μετὰ
 σπουδῆς, χαίρουσιν δὲ παρ' αὐτοῖς. **5**

ΚΛ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Μὴν οὖν τι βλάβην ἔσθ' ἥντινα φέρει τῷ χαίροντι
 πονηρίας ἢ σχήμασιν ἢ μέλεσιν, ἢ τιν' ὠφελίαν αὐ τοῖς
 πρὸς τὰναντία τὰς ἡδονὰς ἀποδεχομένοις;

ΚΛ. Εἰκὸς γε. **10**

ΑΘ. Πότερον εἰκὸς ἢ καὶ ἀναγκαῖον ταῦτόν εἶναι ὅπερ **b**
 ὅταν τις πονηροῖς ἤθεσιν συνῶν κακῶν ἀνθρώπων μὴ μισῇ,
 χαίρῃ δὲ ἀποδεχόμενος, ψέγῃ δὲ ὥς ἐν παιδιᾷ μοῖρα, ὀνει-
 ρώττων αὐτοῦ τὴν μοχθηρίαν; τότε ὁμοιοῦσθαι δήπου ἀνάγκη
 τὸν χαίροντα ὁποτέρους ἂν χαίρῃ, ἐὰν ἄρα καὶ ἐπαινεῖν **5**
 αἰσχύνηται· καίτοι τοῦ τοιούτου τί μείζον ἀγαθὸν ἢ κακὸν
 φαίμεν ἂν ἡμῖν ἐκ πάσης ἀνάγκης γίγνεσθαι;

ΚΛ. Δοκῶ μὲν οὐδέν.

ΑΘ. Ὅπου δὴ νόμοι καλῶς εἰσι κείμενοι ἢ καὶ εἰς τὸν **c**
 ἔπειτα χρόνον ἔσονται τὴν περὶ τὰς Μούσας παιδείαν τε
 καὶ παιδιάν, οἰόμεθα ἐξέσεσθαι τοῖς ποιητικοῖς, ὅτι περ ἂν
 αὐτὸν τὸν ποιητὴν ἐν τῇ ποιήσει τέρπῃ ῥυθμοῦ ἢ μέλους
 ἢ ῥήματος ἐχόμενον, τοῦτο διδάσκοντα καὶ τοὺς τῶν εὐνόμων **5**

a 6 λέγεις L (ut vid.) O: λέγοις A O² ('Ὁρθότατ' ἂν λέγοις Hermann)
a 7 μὴν οὖν τι A (sed: μ in ras. et ὦν οὖν τι extra versum) **a** 8 αὐ τοῖς
 in marg. cod. Voss.: αὐτοῖς A L O **b** 3 παιδιᾷ fecit A²: παιδείας A
b 4 αὐτοῦ A: αὐτοῦ vulg. **c** 2 (περὶ) τὴν περὶ Schanz

παῖδας καὶ νέους ἐν τοῖς χοροῖς, ὅτι ἂν τύχῃ ἀπεργάζεσθαι πρὸς ἀρετὴν ἢ μοχθηρίαν;

ΚΛ. Οὗτοι δὴ τοῦτό γε λόγον ἔχει· πῶς γὰρ ἄν;

- d ΑΘ. Νῦν δέ γε αὐτὸ ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἔξεστι δρᾶν, πλὴν κατ' Αἴγυπτον.

ΚΛ. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δὴ πῶς τὸ τοιοῦτον φῆς νευομοθετηῖσθαι;

- 5 ΑΘ. Θαῦμα καὶ ἀκοῦσαι. πάλαι γὰρ δὴ ποτε, ὡς ἔοικεν, ἐγνώσθη παρ' αὐτοῖς οὗτος ὁ λόγος ὃν τὰ νῦν λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι καλὰ μὲν σχήματα, καλὰ δὲ μέλη δεῖ μεταχειρίζεσθαι ταῖς συνηθείαις τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν νέους· ταξάμενοι δὲ ταῦτα, ἅττα ἐστὶ καὶ ὅποι' ἅττα ἀπέφηναν ἐν τοῖς ἱεροῖς,
- e καὶ παρὰ ταῦτ' οὐκ ἔξῃν οὔτε ζωγράφοις, οὔτ' ἄλλοις ὕσσι σχήματα καὶ ὅποι' ἅττα ἀπεργάζονται, καινοτομεῖν οὐδ' ἐπινοεῖν ἄλλ' ἅττα ἢ τὰ πάτρια, οὐδὲ νῦν ἔξεστιν, οὔτε ἐν τούτοις οὔτε ἐν μουσικῇ συμπάσῃ. σκοπῶν δὲ εὐρήσεις
- 5 αὐτόθι τὰ μυριοστὸν ἔτος γεγραμμένα ἢ τετυπωμένα—οὐχ ὡς ἔπος εἰπεῖν μυριοστὸν ἀλλ' ὄντως—τῶν νῦν δεδημιουργημένων οὔτε τι καλλίονα οὔτ' αἰσχίω, τὴν αὐτὴν δὲ τέχνην ἀπειργασμένα.
- 657

ΚΛ. Θανμαστὸν λέγεις.

- ΑΘ. Νομοθετικὸν μὲν οὖν καὶ πολιτικὸν ὑπερβαλλόντως.
- 5 ἀλλ' ἔτερα φαῦλ' ἂν εὖροις αὐτόθι· τοῦτο δ' οὖν τὸ περὶ μουσικὴν ἀληθές τε καὶ ἄξιον ἐννοίας, ὅτι δυνατὸν ἄρ' ἦν περὶ τῶν τοιούτων νομοθετεῖσθαι βεβαίως θαρροῦντα μέλη τὰ τὴν ὀρθότητα φύσει παρεχόμενα. τοῦτο δὲ θεοῦ ἢ θείου τινὸς ἀνδρὸς ἂν εἴη, καθάπερ ἐκεῖ φασιν τὰ τὸν πολλὸν τοῦτον
- b σεσωμμένα χρόνον μέλη τῆς Ἰσίδος ποιήματα γεγονέναι. ὥσθ', ὅπερ ἔλεγον, εἰ δύναιτό τις ἐλεῖν αὐτῶν καὶ ὀπωσοῦν τὴν ὀρθότητα, θαρροῦντα χρὴ εἰς νόμον ἄγειν καὶ τάξιν αὐτά· ὡς ἡ τῆς ἰδουῆς καὶ λύπης ζήτησις τοῦ καινῆς ζητεῖν αἰεὶ

d8 συνηθείαις A (sed ηθεί in ras. A²): συνουσίαις Schanz
a9 ἀνδρὸς Eus.: om. libri b4 τοῦ Aldina: που libri

μουσικῇ χρῆσθαι σχεδὸν οὐ μεγάλην τινὰ δύναμιν ἔχει 5
πρὸς τὸ διαφθεῖραι τὴν καθιερωθεῖσαν χορείαν ἐπικαλοῦσα
ἀρχαιότητα. τὴν γοῦν ἐκεῖ οὐδαμῶς ἔοικε δυνατὴ γεγενῆσθαι
διαφθεῖραι, πᾶν δὲ τοῦναντίον.

ΚΛ. Φαίνεται οὕτως ἂν ταῦτα ἔχειν ἐκ τῶν ὑπὸ σοῦ τὰ c
νῦν λεχθέντων.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν θαρροῦντες λέγομεν τὴν τῇ μουσικῇ καὶ τῇ
παιδιᾷ μετὰ χορείας χρεῖαν ὀρθὴν εἶναι τοιῶδέ τινα τρόπῳ;
χαίρομεν ὅταν οἴωμεθα εὖ πράττειν, καὶ ὁπόταν χαίρωμεν, 5
οἴομεθα εὖ πράττειν αὖ; μὴν οὐχ οὕτως;

ΚΛ. Οὕτω μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν ἔν γε τῷ τοιούτῳ, χαίροντες, ἡσυχίαν οὐ
δυνάμεθα ἄγειν.

ΚΛ. Ἔστι ταῦτα.

10

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐχ ἡμῶν οἱ μὲν νέοι αὐτοὶ χορεύειν ἔτοιμοι, d
τὸ δὲ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν ἐκείνους αὖ θεωροῦντες διάγειν
ἡγούμεθα πρεπόντως, χαίροντες τῇ ἐκείνων παιδιᾷ τε καὶ
ἐορτάσει, ἐπειδὴ τὸ παρ' ἡμῖν ἡμᾶς ἐλαφρὸν ἐκλείπει νῦν, ὃ
ποθοῦντες καὶ ἀσπαζόμενοι τίθεμεν οὕτως ἀγῶνας τοῖς δυνα- 5
μένοις ἡμᾶς ὅτι μάλιστ' εἰς τὴν νεότητα μνήμη ἐπεγείρειν;

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Μὴν οὖν οἴομεθα καὶ κομιδῇ μάτην τὸν νῦν λεγό-
μενον λόγον περὶ τῶν ἐορταζόντων λέγειν τοὺς πολλοὺς, ὅτι e
τοῦτον δεῖ σοφώτατον ἡγεῖσθαι καὶ κρίνειν νικᾶν, ὃς ἂν
ἡμᾶς εὐφραίνεισθαι καὶ χαίρειν ὅτι μάλιστα ἀπεργάζεται;
δεῖ γὰρ δὴ, ἐπεὶ περ ἀφείμεθά γε παίζειν ἐν τοῖς τοιούτοις,
τὸν πλείστους καὶ μάλιστα χαίρειν ποιοῦντα, τοῦτον μάλιστα 5
τιμᾶσθαι τε, καὶ ὅπερ εἶπον νυνδὴ, τὰ νικητήρια φέρειν.
ἄρ' οὐκ ὀρθῶς λέγεται τε τοῦτο καὶ πράττουτ' ἂν, εἰ ταύτῃ 658
γίγνοιτο;

b 6 ἐπικαλοῦσα Aldina : ἐπικαλοῦσαν libri c 3 λέγομεν fecit A²
(cum Vat. 1029) : λέγωμεν A (ut vid.) L O d 3 παιδιᾷ O et fecit
A² : παιδεία A (ut vid.) d 8 οἴομεθα fecit A² (cum Vat. 1029) :
οἴωμεθα A O e 4 γε O : om. A

ΚΛ. Τάχ' ἄν.

- ΑΘ. ὦ μακάριε, μὴ ταχὺ τὸ τοιοῦτον κρίνωμεν,
 5 ἀλλὰ διαιροῦντες αὐτὸ κατὰ μέρη σκοπώμεθα τοιῶδέ τι
 τρόπον· τί ἄν, εἴ ποτέ τις οὕτως ἀπλῶς ἀγῶνα θεῖν ὄντινόν,
 μηδὲν ἀφορίσας μήτε γυμνικὸν μήτε μουσικὸν μήθ' ἵππικόν,
 ἀλλὰ πάντας συναγαγὼν τοὺς ἐν τῇ πόλει προείποι, θεῖς
 νικητήρια, τὸν βουλόμενον ἤκειν ἀγωνιούμενον ἡδονῆς πέρι
 b μόνον, ὃς δ' ἄν τέρψῃ τοὺς θεατὰς μάλιστα, μηδὲν ἐπιτατ-
 τόμενος φτίνει τρόπον, νικήσῃ δὲ αὐτὸ τοῦτο ὅτι μάλιστα
 ἀπεργασάμενος καὶ κριθῇ τῶν ἀγωνισαμένων ἥδιστος γεγο-
 νέναι—τί ποτ' ἄν ἡγούμεθα ἐκ ταύτης τῆς προρρήσεως
 5 συμβαίνειν;

ΚΛ. Τοῦ πέρι λέγεις;

- ΑΘ. Εἰκός που τὸν μὲν τινα ἐπιδεικνύναι, καθάπερ
 Ὅμηρος, ῥαψωδίαν, ἄλλον δὲ κιθαρωδίαν, τὸν δὲ τινα τρα-
 γωδίαν, τὸν δ' αὖ κωμωδίαν, οὐ θαυμαστὸν δὲ εἴ τις καὶ
 c θαύματα ἐπιδεικνὺς μάλιστ' ἄν νικᾶν ἡγοίτο· τούτων δὴ
 τοιούτων καὶ ἐτέρων ἀγωνιστῶν μυρίων ἐλθόντων ἔχομεν
 εἰπεῖν τίς ἄν νικῶ δικάως;

- ΚΛ. Ἄτοπον ἦρου· τίς γὰρ ἄν ἀποκρίνοίτο σοι τοῦτο ὥς
 5 γνοὺς ἄν ποτε πρὶν ἀκοῦσαί τε, καὶ τῶν ἀθλητῶν ἐκάστων
 αὐτήκοος αὐτὸς γενέσθαι;

ΑΘ. Τί οὖν δῆ; βούλεσθε ἐγὼ σφῶν τὴν ἄτοπον ἀπό-
 κρισιν ταύτην ἀποκρίνωμαι;

ΚΛ. Τί μῆν;

- ΑΘ. Εἰ μὲν τοῖνυν τὰ πάνν σμικρὰ κρίνοι παῖδια, κρινοῦσιν
 τὸν τὰ θαύματα ἐπιδεικνύντα· ἦ γάρ;

- d ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Ἐὰν δέ γ' οἱ μείζους παῖδες, τὸν τὰς κωμωδίας·
 τραγωδίαν δὲ αἷ τε πεπαιδευμένοι τῶν γυναικῶν καὶ τὰ νέα
 μενράκια καὶ σχεδὸν ἴσως τὸ πλῆθος πάντων.

- 5 ΚΛ. Ἴσως δῆτα.

c 7 ἀπόκρισιν ταύτην A: ταύτην ἀπόκρισιν vulg.

ΑΘ. 'Ραψφδὸν δέ, καλῶς 'Ιλιάδα καὶ 'Οδύσσειαν ἥ τι
 τῶν 'Ησιοδείων διατιθέντα, τάχ' ἂν ἡμεῖς οἱ γέροντες ἥδιστα
 ἀκούσαντες νικᾶν ἂν φαίμεν πάμπολυ. τίς οὖν ὀρθῶς ἂν
 νενικηκὼς εἴη; τοῦτο μετὰ τοῦτο· ἡ γάρ;

ΚΛ. Ναί.

10

ΑΘ. Δήλον ὥς ἔμοιγε καὶ ὑμῶν ἀναγκαῖόν ἐστιν φάναί **e**
 τοὺς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἡλικιωτῶν κριθέντας ὀρθῶς ἂν
 νικᾶν. τὸ γὰρ ἔθος ἡμῶν τῶν νῦν δὴ πάμπολυ δοκεῖ τῶν
 ἐν ταῖς πόλεσιν ἀπάσαις καὶ πανταχοῦ βέλτιστον γίγνεσθαι.

ΚΛ. Τί μήν;

5

ΑΘ. Συγχωρῶ δὴ τό γε τοσοῦτον καὶ ἐγὼ τοῖς πολλοῖς,
 δεῖν τὴν μουσικὴν ἡδονὴν κρίνεσθαι, μὴ μέντοι τῶν γε ἐπιτυ-
 χόντων, ἀλλὰ σχεδὸν ἐκείνην εἶναι Μοῦσαν καλλίστην ἥτις
 τοὺς βελτίστους καὶ ἱκανῶς πεπαιδευμένους τέρπει, μάλιστα
 δὲ ἥτις ἕνα τὸν ἀρετῇ τε καὶ παιδείᾳ διαφέροντα· διὰ ταῦτα **659**
 δὲ ἀρετῆς φάμεν δεῖσθαι τοὺς τούτων κριτάς, ὅτι τῆς τε
 ἄλλης μετόχους αὐτοὺς εἶναι δεῖ φρονήσεως καὶ δὴ καὶ τῆς
 ἀνδρείας. οὔτε γὰρ παρὰ θεάτρον δεῖ τὸν γε ἀληθῆ κριτὴν
 κρίνειν μανθάνοντα, καὶ ἐκπληττόμενον ὑπὸ θορύβου τῶν **5**
 πολλῶν καὶ τῆς αὐτοῦ ἀπαιδευσίας, οὔτ' αὖ γιγνώσκοντα δι'
 ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν ἐκ ταύτου στόματος οὐπερ τοὺς θεοὺς
 ἐπεκαλέσατο μέλλων κρίνειν, ἐκ τούτου ψευδόμενον ἀποφαί- **b**
 νεσθαι ῥαθύμως τὴν κρίσιν· οὐ γὰρ μαθητὴς ἀλλὰ διδάσκαλος,
 ὥς γε τὸ δίκαιον, θεατῶν μᾶλλον ὁ κριτὴς καθίξει, καὶ ἐναν-
 τιωσόμενος τοῖς τὴν ἡδονὴν μὴ προσηκόντως μηδὲ ὀρθῶς
 ἀποδιδούσι θεαταῖς. ἐξῆν γὰρ δὴ τῷ παλαιῷ τε καὶ 'Ελλη- **5**
 νικῷ νόμῳ, (οὐ) καθάπερ ὁ Σικελικὸς τε καὶ 'Ιταλικὸς νόμος
 νῦν, τῷ πλήθει τῶν θεατῶν ἐπιτρέπων καὶ τὸν νικῶντα
 διακρίνων χειροτονίαις, διέφθαρκε μὲν τοὺς ποιητὰς αὐτοὺς
 —πρὸς γὰρ τὴν τῶν κριτῶν ἡδονὴν ποιοῦσιν οὖσαν φαύλην, **c**
 ὥστε αὐτοὶ αὐτοὺς οἱ θεαταὶ παιδεύουσιν—διέφθαρκεν δ'
 αὐτοῦ τοῦ θεάτρου τὰς ἡδονάς· δέον γὰρ αὐτοὺς ἀεὶ βελτίω

a 5 θορύβου] τοῦ θορύβου Eus.

b 6 οὐ add. Winckelmann

τῶν αὐτῶν ἡθῶν ἀκούοντας βελτίω τὴν ἡδονὴν ἴσχειν, νῦν
 5 αὐτοῖς δρῶσω πᾶν τοῦναντίον συμβαίνει. τί ποτ' οὖν ἡμῖν
 τὰ νῦν αὖ διαπερανθέντα τῷ λόγῳ σημαίνειν βούλεται;
 σκοπεῖσθ' εἰ τόδε.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Δοκεῖ μοι τρίτον ἢ τέταρτον ὁ λόγος εἰς ταῦτον
 d περιφερόμενος ἦκειν, ὥς ἄρα παιδεία μὲν ἐστ' ἡ παίδων
 ὀλκή τε καὶ ἀγωγή πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου λόγον ὀρθὸν εἰρη-
 μένον, καὶ τοῖς ἐπιεικεστάτοις καὶ πρεσβυτάτοις δι' ἐμπειρίαν
 συνδεδογμένον ὥς ὄντως ὀρθὸς ἐστιν· ἔν' οὖν ἡ ψυχὴ τοῦ
 5 παιδὸς μὴ ἐναντία χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι ἐθίζεται τῷ νόμῳ
 καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ νόμου πεπεισμένοις, ἀλλὰ συνέπεται
 χαίρουσά τε καὶ λυπουμένη τοῖς αὐτοῖς τούτοις οἷσπερ ὁ
 e γέρον, τούτων ἕνεκα, ἃς ᾧδ' αὖ καλοῦμεν, ὄντως μὲν ἐπ' ὤδαι
 ταῖς ψυχαῖς αὐταὶ νῦν γεγονέναι, πρὸς τὴν τοιαύτην ἡν
 λέγομεν συμφωνίαν ἐσπουδασμέναι, διὰ δὲ τὸ σπουδὴν μὴ
 δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν νέων ψυχάς, παιδιαὶ τε καὶ ἔδαι
 5 καλεῖσθαι καὶ πράττεσθαι, καθάπερ τοῖς κάμνουσιν τε καὶ
 ἀσθενῶς ἴσχουσιν τὰ σώματα ἐν ἡδέσι τισὶν σιτίοις καὶ
 660 πώμασι τὴν χρηστὴν πειρῶνται τροφὴν προσφέρειν οἷς μέλει
 τούτων, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν ἐν ἀηδέσει, ἵνα τὴν μὲν ἀσπά-
 ζονται, τὴν δὲ μισεῖν ὀρθῶς ἐθίζονται. ταῦτον δὲ καὶ τὸν
 ποιητικὸν ὁ ὀρθὸς νομοθέτης ἐν τοῖς καλοῖς ῥήμασι καὶ
 5 ἐπαινετοῖς πείσει τε, καὶ ἀναγκάσει μὴ πείθων, τὰ τῶν
 σωφρόνων τε καὶ ἀνδρείων καὶ πάντως ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐν
 τε ῥυθμοῖς σχήματα καὶ ἐν ἁρμονίαισιν μέλη ποιοῦντα ὀρθῶς
 ποιεῖν.

b ΚΛ. Νῦν οὖν οὕτω δοκοῦσίν σοι, πρὸς Διός, ᾧ ξένε, ἐν
 ταῖς ἄλλαις πόλεσι ποιεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ καθ' ὅσον αἰσθά-
 νομαι, πλὴν παρ' ἡμῖν ἢ παρὰ Λακεδαιμονίοις, ἃ σὺ νῦν

c5 αὐτοῖς Vat. 1029: αὖ τοῖς ΑΘ d6 πεπεισμένοις]
 τεθειμένοις Eus. d7 τούτοις om. Eus. e6 τισὶν] τέ τισι
 Eus. a3 δὴ] δὲ Eus. a6 σωφρονούντων in marg. O
 a7 ἁρμονίαισιν A: ἁρμονίαισι O² (σι s. v.): ἁρμονίαις O

λέγεις οὐκ οἶδα πραττόμενα, καινὰ δὲ ἅττα ἀεὶ γιγνόμενα
περὶ τε τὰς ὀρχήσεις καὶ περὶ τὴν ἄλλην μουσικὴν σύμπασαν, 5
οὐχ ὑπὸ νόμων μεταβαλλόμενα ἀλλ' ὑπὸ τινων ἀτάκτων
ἡδονῶν, πολλοῦ δεουσῶν τῶν αὐτῶν εἶναι καὶ κατὰ ταῦτά, ὥς
σὺ κατ' Αἴγυπτον ἀφερμηνεύεις, ἀλλ' οὐδέποτε τῶν αὐτῶν. **c**

ΑΘ. ᾠριστα γ', ὦ Κλεωία. εἰ δ' ἔδοξά σοι ἂ σὺν λέγεις
λέγειν ὥς νῦν γιγνόμενα, οὐκ ἂν θαυμάζοιμι εἰ μὴ σαφῶς
λέγων ἂ διανοοῦμαι τοῦτο ἐποίησα καὶ ἔπαθον· ἀλλ' ἂ
βούλομαι γίγνεσθαι περὶ μουσικὴν, τοιαυτ' ἅττα εἶπον ἴσως 5
ᾧστε σοὶ δόξαι ταῦτα ἐμὲ λέγειν. λοιδορεῖν γὰρ πράγματα
αἰνίατα καὶ πόρρω προβεβηκότα ἀμαρτίας οὐδαμῶς ἡδύ,
ἀναγκαῖον δ' ἐνίοτέ ἐστιν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα συνδοκεῖ καὶ **d**
σοί, φέρε, φῆς παρ' ὑμῖν καὶ τοῖσδε μᾶλλον ἢ παρὰ τοῖς
ἄλλοις Ἑλλήσιν γίγνεσθαι τὰ τοιαῦτα;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Τί δ' εἰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις γίγνοιθ' οὕτω; πότερον 5
αὐτὰ καλλιόνως οὕτως εἶναι φαῖμεν ἢ καθάπερ νῦν γίγνεται
γιγνόμενα;

ΚΛ. Πολύ πον τὸ διαφέρουν, εἰ καθάπερ παρά τε τοῖσδε
καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ ἔτι καθάπερ εἶπες σὺ νυνδὴ δεῖν εἶναι, **10**
γίγνοιτο.

ΑΘ. Φέρε δὴ, συννομολογησώμεθα τὰ νῦν. ἄλλο τι παρ'
ὑμῖν ἐν πάσῃ παιδείᾳ καὶ μουσικῇ τὰ λεγόμενά ἐστι τάδε; **e**
τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζετε λέγειν ὥς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ
σώφρων ὢν καὶ δίκαιος εὐδαίμων ἐστὶ καὶ μακάριος, ἐάντε
μέγας καὶ ἰσχυρὸς ἐάντε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς ᾗ, καὶ ἐὰν 5
πλουτὴ καὶ μή· ἐὰν δὲ ἄρα πλουτὴ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα
μᾶλλον, ᾗ δὲ ἀδικος, ἀθλιὸς τ' ἐστὶ καὶ ἀνιαρῶς ζῇ. καὶ
“Οὗτ' ἂν μνησαίμην,” φησὶν ὑμῖν ὁ ποιητής, εἴπερ ὀρθῶς
λέγει, “οὗτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην,” ὅς μὴ πάντα τὰ
λεγόμενα καλὰ μετὰ δικαιοσύνης πρᾶττοι καὶ κτῶτο, καὶ δὴ

d8 διάφορον pr. O: corr. O² (ε s. v.)
σμικρὸς Λ² Eus.

e4 μικρὸς A Iambl. :

- 661 “καὶ δητῶν” τοιοῦτος ὢν “ὀρέγοιτο ἐγγύθεν ἱστάμενος,”
 ἄδικος δὲ ὢν μήτε τολμῶ “ὀρῶν φόνον αἱματόεντα” μήτε
 νικῶ θέων “Θρηίκιον Βορέην,” μήτε ἄλλο αὐτῷ μηδὲν τῶν
 λεγομένων ἀγαθῶν γίγνοιτό ποτε. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν
 5 λεγόμεν’ ἀγαθὰ οὐκ ὀρθῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ὡς ἄριστον
 μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος, μυρία
 δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται· καὶ γὰρ ὁξὺ ὀρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ
 b πάντα ὅσα ἔχεται τῶν αἰσθήσεων εὐαισθητῶς ἔχειν, ἔτι δὲ
 καὶ τὸ ποιεῖν τυραννοῦντα ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ, καὶ τὸ δὴ τέλος
 ἀπάσης μακαριότητος εἶναι τὸ πάντα ταῦτα κεκτημένον ἀθά-
 νατον εἶναι γενόμενον ὅτι τάχιστα. ὑμεῖς δὲ καὶ ἐγώ
 5 πού τάδε λέγομεν, ὡς ταῦτά ἐστι σύμπαντα δικαίοις μὲν
 καὶ ὁσίοις ἀνδράσιν ἄριστα κτήματα, ἀδίκους δὲ κάκιστα
 σύμπαντα, ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς ὑγιείας· καὶ δὴ καὶ τὸ ὀρᾶν
 c καὶ τὸ ἀκούειν καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ παράπαν ζῆν μέγιστον
 μὲν κακὸν τὸν σύμπαντα χρόνον ἀθάνατον ὄντα καὶ κεκτη-
 μένον πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ πλὴν δικαιοσύνης τε καὶ
 ἀρετῆς ἀπάσης, ἔλαττον δέ, ἂν ὡς ὀλίγιστον ὁ τοιοῦτος
 5 χρόνον ἐπιζῷ. ταῦτα δὴ λέγειν, οἶμαι, τοὺς παρ’ ὑμῖν
 ποιητάς, ἅπερ ἐγώ, πείσετε καὶ ἀναγκάσετε, καὶ ἔτι τούτοις
 ἐπομένους ῥυθμούς τε καὶ ἁρμονίας ἀποδιδόντας παιδεύειν
 οὕτω τοὺς νέους ἡμῶν. ἦ γάρ; ὀρᾶτε. ἐγώ μὲν γὰρ λέγω
 d σαφῶς τὰ μὲν κακὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκους εἶναι,
 τοῖς δὲ δικαίοις κακὰ, τὰ δ’ ἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς οἷτως
 ἀγαθὰ, τοῖς δὲ κακοῖς κακὰ· ὅπερ οὖν ἡρόμην, ἄρα συμφω-
 νοῦμεν ἐγώ τε καὶ ὑμεῖς, ἦ πῶς;
 5 ΚΛ. Τὰ μὲν ἔμοιγε φαινόμεθ’ ὅπως, τὰ δ’ οὐδαμῶς.
 ΑΘ. Ἄρ’ οὖν ὑγίειάν τε κεκτημένον καὶ πλοῦτον καὶ
 τυραννίδα διὰ τέλους—καὶ ἔτι προστίθῃμι ὑμῖν ἰσχὺν δια-
 e φέρουσιν καὶ ἀνδρείαν μετ’ ἀθανασίας, καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτῷ
 τῶν λεγομένων κακῶν εἶναι γιγνόμενον—ἀδικίαν δὲ καὶ ὕβριν

c 5 ἐπιζῷ scripti: ἐπιζῶν A (sed i. in ras.) Iambl.: ἐπιζῶση Eus.:
 ἐπιζῇ Ast: ἐπιζῶν ᾧ Schanz c 6 πείσετε Eus.: ποιήσετε A L O
 d i κακὰ O Eus. Iambl. et in marg. a³: καλὰ A

ἔχοντα ἐν αὐτῷ μόνον, τὸν οὕτω ζῶντα ἴσως ὑμᾶς οὐ πείθω
μὴ οὐκ ἄρα εὐδαίμονα ἀλλ' ἄθλιον γίγνεσθαι σαφῶς;

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

5

ΑΘ. Εἴεν· τί οὖν τὸ μετὰ τοῦτ' εἰπεῖν ἡμᾶς χρεών;
ἀνδρεῖος γὰρ δὴ καὶ ἰσχυρὸς καὶ καλὸς καὶ πλούσιος, καὶ
ποιῶν ὅτιπερ ἐπιθυμοὶ τὸν βίον ἅπαντα, οὐχ ὑμῖν δοκεῖ, 662
εἴπερ ἄδικος εἴη καὶ ὑβριστής, ἐξ ἀνάγκης αἰσχροῦς ἂν ζῇν;
ἢ τοῦτο μὲν ἴσως ἂν συγχωρήσαίτε, τό γε αἰσχροῦς;

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Τί δέ; τὸ καὶ κακῶς;

5

ΚΛ. Οὐκ ἂν ἔτι τοῦθ' ὁμοίως.

ΑΘ. Τί δέ; τὸ καὶ ἀηδῶς καὶ μὴ συμφερόντως αὐτῷ;

ΚΛ. Καὶ πῶς ὃν ταῦτά γ' ἔτι συγχωροῖμεν;

ΑΘ. Ὅπως; εἰ θεὸς ἡμῖν, ὥς ἔοικεν, ᾧ φίλοι, δοίη τις **b**
συμφωνίαν, ὥς νῦν γε σχεδὸν ἀπάδομεν ἀπ' ἀλλήλων. ἐμοὶ
γὰρ δὴ φαίνεται ταῦτα οὕτως ἀναγκαῖα, ὥς οὐδέ, ᾧ φίλε
Κλεωῖα, Κρήτη νῆσος σαφῶς· καὶ νομοθέτης ὢν ταύτη
πειρώμην ἂν τοὺς τε ποιητὰς ἀναγκάζειν φθέγγεσθαι καὶ 5
πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει, ζήμειν τε ὀλίγου μεγίστην ἐπιτι-
θεῖν ἂν, εἴ τις ἐν τῇ χώρᾳ φθέγγαιτο ὥς εἰσὶν τινες
ἄνθρωποι ποτε πονηροὶ μὲν, ἡδέως δὲ ζῶντες, ἢ λυσιτελοῦντα **c**
μὲν ἄλλα ἐστὶ καὶ κερδαλέα, δικαιότερα δὲ ἄλλα, καὶ πόλλ'
ἄττ' ἂν παρὰ τὰ νῦν λεγόμενα ὑπὸ τε Κρητῶν καὶ Λακε-
δαιμονίων, ὥς ἔοικε, καὶ δήπου καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων,
διάφορα πείθοιμ' ἂν τοὺς πολίτας μοι φθέγγεσθαι. φέρε 5
γάρ, ᾧ πρὸς Διὸς τε καὶ Ἀπόλλωνος, ᾧ ἄριστοι τῶν ἀνδρῶν,
εἰ τοὺς νομοθετήσαντας ὑμῖν αὐτοὺς τούτους ἐροίμεθα θεούς·
“Ἄρ' ὁ δικαιότατός ἐστιν βίος ἡδιστος, ἢ δὴ ἐστὸν τινα βίω, **d**
οἷν ὁ μὲν ἡδιστος ὢν τυγχάνει, δικαιότατος δ' ἕτερος;” εἰ δὴ
δύο φαίεν, ἐροίμεθ' ἂν ἴσως αὐτοὺς πάλιν, εἴπερ ὀρθῶς
ἐπανερωτῶμεν· “Ποτέρους δὲ εὐδαιμονεστέρους χρὴ λέγειν,
τοὺς τὸν δικαιότατον ἢ τοὺς τὸν ἡδιστον διαβιῶντας βίον;” 5
εἰ μὲν δὴ φαίεν τοὺς τὸν ἡδιστον, ἄτοπος αὐτῶν ὁ λόγος

ἂν γίγνοιτο. βούλομαι δέ μοι μὴ ἐπὶ θεῶν λέγεσθαι τὸ
 e τοιοῦτον, ἀλλ' ἐπὶ πατέρων καὶ νομοθετῶν μᾶλλον, καὶ μοι
 τὰ ἔμπροσθεν ἠρωτημένα πατέρα τε καὶ νομοθέτην ἠρωτήσθω,
 ὁ δ' εἰπέτω ὡς ὁ ζῶν τὸν ἥδιστον βίον ἐστὶν μακαριώτατος·
 εἴτα μετὰ ταῦτα ἕξωγ' ἂν φαίην· “ὦ πάτερ, οὐχ ὡς εὐδαι-
 5 μονέστατά με ἐβούλον ζῆν; ἀλλ' αἰεὶ διακελευόμενος οὐδὲν
 ἐπαύου ζῆν με ὡς δικαιοτάτα.” ταύτη μὲν οὖν ὁ τιθέμενος
 εἴτε νομοθέτης εἴτε καὶ πατὴρ ἄτοπος ἂν οἶμαι καὶ ἄπορος
 φαίνοιτο τοῦ συμφωνούντως ἑαυτῷ λέγειν· εἰ δ' αὖ τὸν
 δικαιοτάτον εὐδαιμονέστατον ἀποφαίνοιτο βίον εἶναι, ζητοῖ
 10 πον πᾶς ἂν ὁ ἀκούων, οἶμαι, τί ποτ' ἐν αὐτῷ τὸ τῆς ἡδονῆς
 663 κρείττον ἀγαθὸν τε καὶ καλὸν ὁ νόμος ἐνδὸν ἐπαινεῖ. τί γὰρ
 δὴ δικαίῳ χωριζόμενον ἡδονῆς ἀγαθὸν ἂν γίγνοιτο; φέρε,
 κλέος τε καὶ ἔπαινος πρὸς ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν ἅρ' ἐστὶν
 ἀγαθὸν μὲν καὶ καλόν, ἀηδὲς δέ, δύσκλεια δὲ τάναντία;
 5 ἥκιστα, ὦ φίλε νομοθέτα, φήσομεν. ἀλλὰ τὸ μήτε τινα
 ἀδικεῖν μήτε ὑπὸ τινος ἀδικεῖσθαι μὴν ἀηδὲς μὲν, ἀγαθὸν δὲ
 ἢ καλόν, τὰ δ' ἕτερα ἡδέα μὲν, αἰσχροὶ δὲ καὶ κακά;

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Οὐκοῦν ὁ μὲν μὴ χωρίζων λόγος ἡδύ τε καὶ δίκαιον
 b καὶ ἀγαθὸν τε καὶ καλὸν πιθανός γ', εἰ μὴδὲν ἕτερον, πρὸς
 τό τινα ἐθέλειν ζῆν τὸν ὅσιον καὶ δίκαιον βίον, ὥστε νομο-
 θέτη γε αἰσχιστος λόγων καὶ ἐναντιώτατος ὅς ἂν μὴ φῇ
 ταῦτα οὕτως ἔχειν· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἐκὼν ἐθέλοι πείθεσθαι
 5 πράττειν τοῦτο ὅτῳ μὴ τὸ χαίρειν τοῦ λυπεῖσθαι πλέον
 ἔπεται. σκοτοδιναῖν δὲ τὸ πόρρωθεν ὁρώμενον πᾶσιν τε ὡς
 ἔπος εἰπεῖν καὶ δὴ καὶ τοῖς παισὶ παρέχει, νομοθέτης
 εἰ μὴ δόξαν εἰς τοῦναντίον τούτου καταστήσει, τὸ σκότος
 c ἀφελών, καὶ πείσει ἁμῶς γέ πως ἔθεσι καὶ ἐπαίνοισι καὶ
 λόγοις ὡς ἐσκιαγραφημένα τὰ δίκαιά ἐστι καὶ ἀδिका, τὰ μὲν
 ἀδिका τῷ τοῦ δικαίου ἐναντίως φαινόμενα, ἐκ μὲν ἀδίκου καὶ

● 7 εἴτε καὶ O : εἴτε A et γρ. O
 μὴ A O : δὲ τὴν al. : δ' ἡμῖν Aldina

b 8 εἰ μὴ L (ut vid.) : δ' εἰ

κακοῦ ἑαυτοῦ θεωρούμενα ἡδέα, τὰ δὲ δίκαια ἀηδέστατα, ἐκ δὲ δικαίου πάντα τὰναντία παντὶ πρὸς ἀμφοτέρα. 5

ΚΛ. Φαίνεται.

ΑΘ. Τὴν δ' ἀλήθειαν τῆς κρίσεως ποτέραν κυριωτέραν εἶναι φῶμεν; πότερα τὴν τῆς χείρονος ψυχῆς ἢ τὴν τῆς βελτίονος;

ΚΛ. Ἀναγκαῖον πού τὴν τῆς ἀμείνουσος. d

ΑΘ. Ἀναγκαῖον ἄρα τὸν ἄδικον βίου οὐ μόνον αἰσχίῳ καὶ μοχθηρότερον, ἀλλὰ καὶ ἀηδέστερον τῇ ἀληθείᾳ τοῦ δικαίου τε εἶναι καὶ ὁσίου βίου.

ΚΛ. Κινδυνεύει κατὰ γε τὸν νῦν λόγον, ὦ φίλοι. 5

ΑΘ. Νομοθέτης δὲ οὐ τι καὶ σμικρὸν ὄφελος, εἰ καὶ μὴ τοῦτο ἦν οὕτως ἔχον, ὥς καὶ νῦν αὐτὸ ἤρῃχ' ὁ λόγος ἔχειν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο ἐτόλμησεν ἂν ἐπ' ἀγαθῷ ψεύδεσθαι πρὸς τοὺς νέους, ἔστιν ὅτι τούτου ψεύδος λυσιτελέστερον ἂν ἐψεύσατό ποτε καὶ δυνάμενον μᾶλλον ποιεῖν μὴ βία ἀλλ' ἐκόντας πάντας πάντα τὰ δίκαια; e

ΚΛ. Καλὸν μὲν ἡ ἀλήθεια, ὦ ξένε, καὶ μόνιμον· ἔοικε μὴν οὐ ῥᾶδιον εἶναι πείθειν.

ΑΘ. Εἴτεν· τὸ μὲν τοῦ Σιδωνίου μυθολόγημα ῥᾶδιον 5 ἐγένετο πείθειν, οὕτως ἀπίθανον ὄν, καὶ ἄλλα μυρία;

ΚΛ. Ποῖα;

ΑΘ. Τὸ σπαρέντων ποτὲ ὀδόντων ὀπλίτας ἐξ αὐτῶν φῦναι. καίτοι μέγα γ' ἐστὶ νομοθέτῃ παράδειγμα τοῦ πείσειν ὅτι ἂν ἐπιχειρῇ τις πείθειν τὰς τῶν νέων ψυχάς, 664 ὥστε οὐδὲν ἄλλο αὐτὸν δεῖ σκοποῦντα ἀνευρίσκειν ἢ τί πείσας μέγιστον ἀγαθὸν ἐργάσαιοτο ἂν πόλιν, τούτου δὲ πέρι πᾶσαν μηχανὴν εὐρίσκειν ὄντιν' αὖ ποτε τρόπον ἢ τοιαύτη συνοικία πᾶσα περὶ τούτων ἐν καὶ ταῦτον ὅτι μάλιστα 5 φθέγγοιτ' αἰεὶ διὰ βίου παντὸς ἐν τε ὥδαῖς καὶ μύθοις καὶ λόγοις. εἰ δ' οὖν ἄλλη πῃ δοκεῖ ἢ ταύτῃ, πρὸς ταῦτα οὐδεὶς φθόνος ἀμφισβητῆσαι τῷ λόγῳ.

c 5 παντὶ] γρ. πάντῃ in marg. a³ e 1 ποιεῖν] πείθειν ποιεῖν c¹.
Stephanus e 2 πάντας Eus.: om. libri a 4 ὄντιν' ἔν
Schanz

- b ΚΛ. 'ΑΛΛ' οὐ μοι φαίνεται πρὸς γε ταῦτα δύνασθαι ἡμῶν ἀμφισβητῆσαι ποτ' ἂν οὐδέτερος.

ΑΘ. Τὸ μετὰ τοῦτο τοῖνυν ἐμὸν ἂν εἶη λέγειν. φημί γὰρ ἅπαντας δεῖν ἐπάδειν τρεῖς ὄντας τοὺς χοροὺς ἔτι νέαις
 5 οὔσαις ταῖς ψυχαῖς καὶ ἀπαλαῖς τῶν παίδων, τὰ τε ἄλλα καλὰ λέγοντας πάντα ὅσα διεληλύθαμέν τε καὶ ἔτι διέλθοιμεν ἂν, τὸ δὲ κεφάλαιον αὐτῶν τοῦτο ἔστω· τὸν αὐτὸν ἡδιστόν τε καὶ ἄριστον ὑπὸ θεῶν βίον λέγεσθαι φάσκοντες,
 c ἀληθέστατα ἐροῦμεν ἅμα, καὶ μᾶλλον πείσομεν οὓς δεῖ πείθειν ἢ ἐὰν ἄλλως πως φθεγγώμεθα λέγοντες.

ΚΛ. Συγχωρητέον ἃ λέγεις.

ΑΘ. Πρῶτον μὲν τοῖνυν ὁ Μουσῶν χορὸς ὁ παιδικὸς
 5 ὀρθότατ' ἂν εἰσίοι πρῶτος· τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ μέσον ἄσόμενος ἀπάσῃ σπουδῇ καὶ ὅλῃ τῇ πόλει, δεύτερος δὲ ὁ μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, τὸν τε Παιᾶνα ἐπικαλούμενος μάρτυρα τῶν λεγομένων ἀληθείας πέρι καὶ τοῖς νέοις ἴλεων μετὰ πειθοῦς
 d γίνεσθαι ἐπευχόμενος. δεῖ δὲ δὴ καὶ ἔτι τρίτους τοὺς ὑπὲρ τριάκοντα ἔτη μέχρι τῶν ἐξήκοντα γεγονότας ἄδειν· τοὺς δὲ μετὰ ταῦτα—οὐ γὰρ ἔτι δυνατοὶ φέρειν ὥδ'—μυθολόγους περὶ τῶν αὐτῶν ἡθῶν διὰ θείας φήμης καταλελείφθαι.

- 5 ΚΛ. Λέγεις δέ, ὦ ξέने, τίνας τούτους τοὺς χοροὺς τοὺς τρίτους; οὐ γὰρ πάνυ συνίεμεν σαφῶς ὅτι ποτὲ βούλει φράζω αὐτῶν πέρι.

ΑΘ. Καὶ μὴν εἰσὶν γε οὗτοι σχεδὸν ὧν χάριν οἱ πλείστοι τῶν ἔμπροσθεν ἐρρήθησαν λόγων.

- e ΚΛ. Οὐπω μεμαθήκαμεν, ἀλλ' ἔτι σαφέστερον πειρῶ φράζω.

ΑΘ. Εἴπομεν, εἰ μεμνήμεθα, κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, ὡς ἡ φύσις ἀπάντων τῶν νέων διάπυρος οὔσα ἡσυχίαν οὐχ οἷα
 5 τε ἄγειν οὔτε κατὰ τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὴν φωνὴν εἶη, φθέγγοιτο δ' αἰεὶ ἀτάκτως καὶ πηδῶ, τάξεως δ' αἰσθησιν τούτων ἀμφοτέρων, τῶν ἄλλων μὲν ζῶων οὐδὲν ἐφάπτοιτο, ἢ δὲ ἀνθρώπου φύσις ἔχει μόνη τοῦτο· τῇ δὴ τῆς κινήσεως

τάξει ῥυθμὸς ὄνομα εἴη, τῇ δὲ αὖ τῆς φωνῆς, τοῦ τε ὀξέος 665
ἄμα καὶ βαρέος συγκεραννυμένων, ἁρμονία ὄνομα προσαγο-
ρεύοιτο, χορεία δὲ τὸ συναμφότερον κληθείη. θεοὺς δὲ ἔφαμεν
ἐλεοῦντας ἡμᾶς συγχορευτάς τε καὶ χορηγοὺς ἡμῖν δεδωκέναι
τόν τε Ἀπόλλωνα καὶ Μούσας, καὶ δὴ καὶ τρίτον ἔφαμεν, 5
εἰ μεμνήμεθα, Διόνυσον.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ μεμνήμεθα;

ΑΘ. Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν
χορὸς εἴρηνται, τὸν δὲ τρίτον καὶ τὸν λοιπὸν χορὸν ἀνάγκη b
τοῦ Διόνυσου λέγεσθαι.

ΚΛ. Πῶς δὴ; λέγε· μάλα γὰρ ἄτοπος γίγνοιτ' ἂν ὥς
γε ἐξαίφνης ἀκούσαντι Διόνυσον πρεσβυτῶν χορὸς, εἰ ἄρα
οἱ ὑπὲρ τριάκοντα καὶ πεντήκοντα δὲ γεγονότες ἔτη μέχρι 5
ἐξήκοντα αὐτῷ χορεύουσιν.

ΑΘ. Ἀληθέστατα μέντοι λέγεις. λόγον δὴ δεῖ πρὸς
ταῦτα οἶμαι, ὅπῃ τοῦτο εὐλογον οὕτω γιγνόμενον ἂν γίγνοιτο.

ΚΛ. Τί μὲν;

ΑΘ. Ἀρ' οὖν ἡμῖν τά γε ἔμπροσθεν ὁμολογεῖται; 10

ΚΛ. Τοῦ πέρι; c

ΑΘ. Τὸ δεῖν πάντ' ἄνδρα καὶ παῖδα, ἐλεύθερον καὶ
δοῦλον, θῆλυν τε καὶ ἄρρενα, καὶ ὅλη τῇ πόλει ὅλην τὴν
πόλιν αὐτὴν αὐτῇ ἐπάδουσιν μὴ παύεσθαι ποτε ταῦτα ἃ
διεληλύθαμεν, ἀμῶς γέ πως αἰεὶ μεταβαλλόμενα καὶ πάντως 5
παρεχόμενα ποικιλίαν, ὥστε ἀπληστίαν εἶναι τινα τῶν
ὑμνων τοῖς ᾄδουσιν καὶ ἡδονήν.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐχ ὁμολογοῦτ' ἂν δεῖν ταῦτα οὕτω πρᾶτ-
τεσθαι;

ΑΘ. Ποῦ δὴ τοῦθ' ἡμῖν τὸ ἄριστον τῆς πόλεως, ἡλικίαις d
τε καὶ ἄμα φρονήσεσιν πιθανώτατον ὃν τῶν ἐν τῇ πόλει,
ἱδὸν τὰ κάλλιστα μέγιστ' ἂν ἐξεργάζοιτο ἀγαθά; ἢ τοῦτο

a 2 ἁρμονία L O: ἁρμονίας A et fecit O² (σ s. v.) b 4 γε A et
fecit O² (γ s. v.): τε O et fecit A² (τ s. v.) b 7 δὴ δεῖ] δὲ δεῖ A
et corr. O (ε et εἰ s. v.): δεῖ δὴ O

ανοήτως οὕτως ἀφήσομεν, ὃ κυριώτατον ἂν εἴη τῶν καλλίσ-
 5 των τε καὶ ὠφελιμωτάτων ὧδῶν;

ΚΛ. Ἀλλὰ ἀδύνατον τὸ μεθίεναι, ὥς γε τὰ νῦν λεγόμενα.

ΑΘ. Πῶς οὖν πρέπον ἂν εἴη τοῦτο; ὁρᾶτε εἰ τῇδε.

ΚΛ. Πῇ δῆ;

ΑΘ. Πᾶς που γιγνόμενος πρεσβύτερος ὅκνου πρὸς τὰς
 e ὧδὰς μεστός, καὶ χαίρει τε ἥττον πράττων τοῦτο καὶ ἀνάγκης
 γιγνομένης αἰσχύνοιτ' ἂν μᾶλλον, ὅσῳ πρεσβύτερος καὶ
 σωφρονέστερος γίγνεται, τόσῳ μᾶλλον. ἄρ' οὐχ οὕτως;

ΚΛ. Οὕτω μὲν οὖν.

5 ΑΘ. Οὐκοῦν ἐν θεάτρῳ γε καὶ παντοίοις ἀνθρώποις ἄδειν
 ἐστὼς ὀρθὸς ἔτι μᾶλλον αἰσχύνοιτ' ἂν· καὶ ταῦτά γ' εἰ
 καθάπερ οἱ περὶ νίκης χοροὶ ἀγωνιζόμενοι πεφωνασκηκότες
 ἰσχυροὶ τε καὶ ἄσιτοι ἀναγκάζονται ἄδειν οἱ τοιοῦτοι, παντά-
 πασὶν που ἀηδῶς τε καὶ αἰσχυνηλῶς ἄδοντες ἀπροθύμως
 10 ἂν τοῦτ' ἐργάζωντο;

666 ΚΛ. Ἀναγκαιότατα μέντοι λέγεις.

ΑΘ. Πῶς οὖν αὐτοὺς παραμυθησόμεθα προθύμους εἶναι
 πρὸς τὰς ὧδὰς; ἄρ' οὐ νομοθετήσομεν πρῶτον μὲν τοὺς
 παῖδας μέχρι ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ παράπαν οἶνου μὴ γεύ-
 5 εσθαι, διδάσκοντες ὥς οὐ χρή πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύειν εἰς τε
 τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, πρὶν ἐπὶ τοὺς πόνους ἐγχειρεῖν
 πορεύεσθαι, τὴν ἐμμανῇ εἰλαβουμένους ἕξιν τῶν νέων·
 μετὰ δὲ τοῦτο οἶνον μὲν δὴ γεύεσθαι τοῦ μετρίου μέχρι
 b τριάκοντα ἐτῶν, μέθης δὲ καὶ πολυοινίας τὸ παράπαν τὸν
 νέον ἀπέχεσθαι· τετταράκοντα δὲ ἐπιβαίνοντα ἐτῶν, ἐν τοῖς
 συσσιτίοις εὐωχηθέντα, καλεῖν τοὺς τε ἄλλους θεοὺς καὶ δὴ
 καὶ Διόνυσον παρακαλεῖν εἰς τὴν τῶν πρεσβυτέρων τελετὴν
 5 ἅμα καὶ παιδιάν, ἣν τοῖς ἀνθρώποις ἐπίκουρον τῆς τοῦ γήρως
 αὐστηρότητος ἐδωρήσατο τὸν οἶνον φάρμακον, ὥστε ἀνηβᾶν
 ἡμᾶς, καὶ δυσθυμίας λήθῃ γίγνεσθαι μαλακώτερον ἐκ

a γ εἰλαβουμένους A L O Stob. : εὐλαβούμενοι Aldina b ι τὸν
 νέον A² : τῶν νέων (ut vid.) A b 4 πρεσβυτέρων Gal. Stob. :
 πρεσβυτάτων A : πρεσβυτῶν O Ath. b 7 λήθῃ scripsi : λήθην libri

σκληροτέρου τὸ τῆς ψυχῆς ἡθος, καθάπερ εἰς πῦρ σίδηρον c
ἐντεθέντα γιγνόμενον, καὶ οὕτως εὐπλαστότερον εἶναι;
πρῶτον μὲν δὴ διατεθεὶς οὕτως ἕκαστος ἄρ' οὐκ ἂν ἐθέλοι
προθυμότερόν γε, ἥττον αἰσχυρόμενος, οὐκ ἐν πολλοῖς ἀλλὰ
ἐν μετρίοις, καὶ οὐκ ἐν ἀλλοτρίοις ἀλλ' ἐν οἰκείοις, ἄδειν 5
τε καὶ ὁ πολλάκις εἰρήκαμεν ἐπάδειν;

ΚΛ. Καὶ πολὺ γε.

ΑΘ. Εἰς μὲν γε τὸ προάγειν τοίνυν αὐτοὺς μετέχειν
ἡμῖν ᾧδῆς οὗτος ὁ τρόπος οὐκ ἂν παντάπασιν ἀσχήμων d
γίγνοιτο.

ΚΛ. Οὐδαμῶς.

ΑΘ. Ποίαν δὲ ἥσουσιν οἱ ἄνδρες φωνήν; ἡ μοῦσαν [ἡ]
δῆλον ὅτι πρέπουσαν αὐτοῖς δεῖ γέ τινα;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ; 5

ΑΘ. Τίς ἂν οὖν πρόποι θείοις ἀνδράσιν; ἄρ' ἂν ἡ τῶν
χορῶν;

ΚΛ. Ἡμεῖς γοῦν, ὦ ξένε, καὶ οὔδε οὐκ ἄλλην ἂν τινα
δυναίμεθα ᾧδῆν ἢ ἦν ἐν τοῖς χοροῖς ἐμάθομεν συνήθεις 10
ἔδειν γενόμενοι.

ΑΘ. Εἰκότως γε· οὕτως γὰρ οὐκ ἐπήβολοι γεγόνατε τῆς
καλλίστης ᾧδῆς. στρατοπέδον γὰρ πολιτείαν ἔχετε ἀλλ' e
οὐκ ἐν ἄστεσι κατφκηκότων, ἀλλ' οἷον ἀθρόους πώλους ἐν
ἀγέλῃ νεμομένους φορβάδας τοὺς νέους κέκτησθε· λαβὼν
δ' ὑμῶν οὐδεὶς τὸν αὐτοῦ, παρὰ τῶν συννόμων σπάσας
σφόδρα ἀγριαίνοντα καὶ ἀγανακτοῦντα, ἵπποκόμον τε ἐπέ- 5
στησεν ἰδίᾳ καὶ παιδεύει ψήχων τε καὶ ἡμερῶν, καὶ πάντα
προσήκοντα ἀποδιδούς τῇ παιδοτροφίᾳ ὅθεν οὐ μόνον ἀγαθὸς
ἂν στρατιώτης εἴη, πόλιν δὲ καὶ ἄστη δυνάμενος διοικεῖν, 667
ὃν δὴ κατ' ἀρχὰς εἶπομεν τῶν Τυρταίου πολεμικῶν εἶναι
πολεμικώτερον, τέταρτον ἀρετῆς ἀλλ' οὐ πρῶτον τὴν ἀνδρείαν

c 4 γε Boeckh: τε libri d 3 ἥσουσιν Porson: ἔισουσιν libri (sed
ἄι in ras. A) post φωνήν distinxi et ἡ alterum seclusi d 4 δε?]
δῆ Stephanus: ἀεί Schanz d 9 ἦν Aldina: τὴν libri d 10 γενό-
μενοι A: γενομένοις O et fecit A² (σ s. v.)

κτῆμα τιμῶντα ἀεὶ καὶ πανταχοῦ, ἰδιώταις τε καὶ συμπάσῃ

5 πόλει.

ΚΛ. Οὐκ οἶδα ἡμῶν, ὦ ξένε, ὅπῃ πάλιν αὐ τοὺς νομοθέτας φαυλίζεις.

ΑΘ. Οὐκ, ὠγαθέ, προσέχων τούτῳ τὸν νοῦν δρῶ τοῦτο, εἶπερ· ἀλλ' ὁ λόγος ὅπῃ φέρει, ταύτη πορευόμεθα, εἰ βού-
10 λεσθε. εἰ γὰρ ἔχομεν μοῦσαν τῆς τῶν χορῶν καλλίῳ καὶ
b τῆς ἐν τοῖς κοινοῖς θεάτροις, πειρώμεθα ἀποδοῦναι τούτοις οὓς φαμεν ἐκείνην μὲν αἰσχύνεσθαι, ζητεῖν δέ, ἥτις καλλίστη, ταύτης κοινωνεῖν.

ΚΛ. Πάνυ γε.

5 ΑΘ. Οὐκοῦν πρῶτον μὲν δεῖ τόδε γε ὑπάρχειν ἅπασιν ὅσοις συμπαρέπεταί τις χάρις, ἣ τοῦτο αὐτὸ μόνον αὐτοῦ τὸ σπουδαιότατον εἶναι, ἢ τινα ὀρθότητα, ἢ τὸ τρίτον ὠφελίαν; οἷον δὴ λέγω ἐδωδῇ μὲν καὶ πόσει καὶ συμπύσῃ τροφῇ
c παρέπεσθαι μὲν τὴν χάριν, ἣν ἡδονὴν ἂν προσείποιμεν· ἣν δὲ ὀρθότητά τε καὶ ὠφελίαν, ὅπερ ὑγιεινὸν τῶν προσφερο- μένων λέγομεν ἐκάστοτε, τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ὀρθότατον.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

5 ΑΘ. Καὶ μὴν καὶ τῇ μαθήσει παρακολουθεῖν μὲν τό γε τῆς χάριτος, τὴν ἡδονήν, τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ τὴν ὠφελίαν καὶ τὸ εὖ καὶ τὸ καλῶς τὴν ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἀποτελοῦσαν.

ΚΛ. Ἔστω οὕτως.

ΑΘ. Τί δὲ τῇ τῶν ὁμοίων ἐργασίᾳ ὅσαι τέχναι εἰκα-
d στικάί; ἄρ' οὐκ, ἂν τοῦτο ἐξεργάζωνται, τὸ μὲν ἡδονὴν ἐν αὐτοῖς γίνεσθαι παρεπόμενον, ἐὰν γίγηται, χάριω αὐτὸ δικαιότατον ἂν εἴη προσαγορεύειν;

ΚΛ. Ναί.

5 ΑΘ. Τὴν δέ γε ὀρθότητά που τῶν τοιούτων ἢ ἰσότης ἂν, ὥς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν, ἐξεργάζεται τοῦ τε τοσοῦτου καὶ τοῦ τοιούτου πρότερον, ἀλλ' οὐχ ἡδονή.

d 1 ἐξεργάζονται Α : ἐξεργάζονται Α² Ο² (ο s. v.)

ΚΛ. Καλῶς.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἡδονῇ κρίνεται ἂν μόνον ἐκείνο ὀρθῶς, ὃ
μήτε τινα ὠφελίαν μήτε ἀλήθειαν μήτε ὁμοιότητα ἀπεργαζό- 10
μενον παρέχεται, μηδ' αὐτὸ γε βλάβην, ἀλλ' αὐτοῦ τούτου e
μόνου ἔνεκα γίγνεται τοῦ συμπαρεπομένου τοῖς ἄλλοις, τῆς
χάριτος, ἣν δὴ κάλλιστά τις ὀνομάσαι ἂν ἡδονήν, ὅταν μηδὲν
αὐτῇ τούτων ἐπακολουθῇ;

ΚΛ. Ἀβλαβῇ λέγεις ἡδονὴν μόνον. 5

ΑΘ. Ναί, καὶ παιδιάν γε εἶναι τὴν αὐτὴν ταύτην λέγω
τότε, ὅταν μήτε τι βλάβη μήτε ὠφελὴ σπουδῆς ἢ λόγου
ἄξιον.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ πᾶσαν μίμησιν φαῖμεν ἂν ἐκ τῶν νῦν 10
λεγομένων ἥκιστα ἡδονῇ προσήκειν κρίνεσθαι καὶ δόξῃ μὴ
ἀληθεῖ—καὶ δὴ καὶ πᾶσαν ἰσότητά· οὐ γὰρ εἴ τῳ δοκεῖ ἢ 668
μή τις χαίρει τῳ, τό γε ἴσον ἴσον οὐδὲ τὸ σύμμετρον ἂν εἴη
σύμμετρον ὅλως—ἀλλὰ τῷ ἀληθεῖ πάντων μάλιστα, ἥκιστα
δὲ ὁπωσὺν ἄλλω;

ΚΛ. Παντάσας μὲν οὖν. 5

ΑΘ. Οὐκοῦν μουσικὴν γε πᾶσάν φαμεν εἰκαστικὴν τε
εἶναι καὶ μιμητικὴν;

ΚΛ. Τί μὴν;

ΑΘ. Ἦκιστ' ἄρα ὅταν τις μουσικὴν ἡδονῇ φῇ κρίνεσθαι,
τοῦτον ἀποδεκτέον τὸν λόγον, καὶ ζητητέον ἥκιστα ταύτην 10
ὥς σπουδαίαν, εἴ τις ἄρα που καὶ γίγνεται, ἀλλ' ἐκείνην τὴν b
ἔχουσιν τὴν ὁμοιότητα τῷ τοῦ καλοῦ μιμήματι.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Καὶ τούτοις δὴ τοῖς τὴν καλλίστην ᾠδὴν τε ζητοῦσι
καὶ μούσαν ζητητέον, ὥς εἰκεν, οὐχ ἥτις ἡδεῖα ἀλλ' ἥτις 5
ὀρθή· μιμήσεως γὰρ ἦν, ὥς φαμεν, ὀρθότης, εἰ τὸ μιμηθὲν
οὔτε καὶ οἶον ἦν ἀποτελοῖτο.

ε 6 παιδιάν A²: παιδειαν (ut vid.) A   a 1 ἢ μή τις ἢ εἴ τις in
marg. cod. Voss.   b 6 φαμέν A et in marg. O : ἔφαμεν O

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Καὶ μὴν τοῦτό γε πᾶς ἂν ὁμολογοῖ περὶ τῆς μου-
 10 σικῆς, ὅτι πάντα τὰ περὶ αὐτὴν ἐστὶν ποιήματα μίμησίς τε
 c καὶ ἀπεικασία· καὶ τοῦτό γε μὴν οὐκ ἂν σύμπαντες ὁμολο-
 γοῖεν ποιηταί τε καὶ ἀκροαταί καὶ ὑποκριταί;

ΚΛ. Καὶ μάλα.

ΑΘ. Δεῖ δὴ καθ' ἕκαστόν γε, ὡς ἔοικε, γινώσκειν τῶν
 5 ποιημάτων ὅτι ποτ' ἐστὶν τὸν μέλλοντα ἐν αὐτῷ μὴ ἁμαρτή-
 σεσθαι· μὴ γὰρ γινώσκων τὴν οὐσίαν, τί ποτε βούλεται
 καὶ ὅτου ποτ' ἐστὶν εἰκὼν ὄντως, σχολῇ τὴν γε ὀρθότητα
 τῆς βουλήσεως ἢ καὶ ἁμαρτίαν αὐτοῦ διαγνώσεται.

ΚΛ. Σχολῇ· πῶς δ' οὐ;

d ΑΘ. Ὁ δὲ τὸ ὀρθῶς μὴ γινώσκων ἄρ' ἂν ποτε τό γε
 εἶ καὶ τὸ κακῶς δυνατὸς εἴη διαγνώναι; λέγω δὲ οὐ πάνν
 σαφῶς, ἀλλ' ὥδε σαφέστερον ἴσως ἂν λεχθεῖη.

ΚΛ. Πῶς;

5 ΑΘ. Εἰσὶν δὴπου κατὰ τὴν ὄψιν ἡμῖν ἀπεικασίαι μυρίαί.

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τί οὖν εἴ τις καὶ ἐν τούτοις ἀγνοοῖ τῶν μεμιμη-
 μένων ὅτι ποτ' ἐστὶν ἕκαστον τῶν σωμάτων; ἄρ' ἂν ποτε
 τό γε ὀρθῶς αὐτῶν εἰργασμένον γνοίῃ; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε,
 10 οἷον τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ σώματος καὶ ἐκάστων τῶν μερῶν
 e τὰς θέσεις εἰ ἔχει, ὅσοι τέ εἰσιν καὶ ὅποια παρ' ὅποια αὐτῶν
 κείμενα τὴν προσήκουσαν τάξιν ἀπέληφεν—καὶ ἔτι δὴ χρώ-
 ματά τε καὶ σχήματα—ἢ πάντα ταῦτα τεταραγμένως εἴρ-
 γασται· μὴν δοκεῖ ταῦτ' ἂν ποτε διαγνώναί τις τὸ παράπαν
 5 ἀγνοῶν ὅτι ποτ' ἐστὶ τὸ μεμιμημένον ζῶον;

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Τί δ' εἰ γινώσκουμεν ὅτι τὸ γεγραμμένον ἢ τὸ
 πεπλασμένον ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ τὰ μέρη πάντα τὰ ἑαυτοῦ
 669 καὶ χρώματα ἅμα καὶ σχήματα ἀπέληφεν ὑπὸ τῆς τέχνης;

d 9 τὸ τοιόνδε οἷον τοὺς ἀ extra versum A (pro ἀριθμοὺς ci. ῥυθμοὺς
 Heindorf, ἀρμούς Badham) e 1 εἰ Α Ο : ἢ L (ut vid.) et in marg. a³
 e 7 ἢ τὸ πεπλασμένον in marg. A³: om. A

ἀρά γε ἀναγκαῖον ἤδη τῷ ταῦτα γνόντι καὶ ἐκεῖνο ἐτοίμως
γιγνώσκειν, εἴτε καλὸν εἴτε ὅπη ποτὲ ἐλλιπὲς ἂν εἴη κάλ-
λους;

ΚΛ. Πάντες μεντὰν ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὦ ξένε, τὰ καλὰ 5
τῶν ζῶων ἐγιγνώσκομεν.

ΑΘ. Ὅρθότατα λέγεις. ἄρ' οὖν οὐ περὶ ἐκάστην εἰκόνα,
καὶ ἐν γραφικῇ καὶ ἐν μουσικῇ καὶ πάντῃ, τὸν μέλλοντα
ἔμφρονα κριτὴν ἔσεσθαι δεῖ ταῦτα τρία ἔχειν, ὃ τέ ἐστι
πρώτον γιγνώσκειν, ἔπειτα ὡς ὀρθῶς, ἔπειθ' ὡς εἶν, τὸ b
τρίτον, εἴργασται τῶν εἰκόνων ἡτισοῦν ῥήμασί τε καὶ μέλεσι
καὶ τοῖς ῥυθμοῖς;

ΚΛ. Ἔοικε γοῦν.

ΑΘ. Μὴ τοίνυν ἀλείπωμεν λέγοντες τὸ περὶ τὴν μου- 5
σικὴν ἢ χαλεπόν· ἐπειδὴ γὰρ ὑμνεῖται περὶ αὐτὴν δια-
φερόντως ἢ τὰς ἄλλας εἰκόνας, εὐλαβείας δὴ δεῖται πλείστης
πασῶν εἰκόνων. ἁμαρτῶν τε γάρ τις μέγιστ' ἂν βλάπτοιο,
ἴθιη κακὰ φιλοφρονούμενος, χαλεπώτατόν τε αἰσθῆσθαι διὰ c
τὸ τοὺς ποιητὰς φαυλοτέρους εἶναι ποιητὰς αὐτῶν τῶν
Μουσῶν. οὐ γὰρ ἂν ἐκεῖναί γε ἐξαμάρτοιέν ποτε τοσοῦτον
ὥστε ῥήματα ἀνδρῶν ποιήσασαι τὸ χρῶμα γυναικῶν καὶ
μέλος ἀποδοῦναι, καὶ μέλος ἐλευθέρων αὐ καὶ σχήματα 5
συνθεῖσαι ῥυθμοὺς δούλων καὶ ἀνελευθέρων προσαρμόττειν,
οὐδ' αὐ ῥυθμοὺς καὶ σχῆμα ἐλευθέριον ὑποθεῖσαι μέλος ἢ
λόγον ἐναντίον ἀποδοῦναι τοῖς ῥυθμοῖς, ἔτι δὲ θηρίων φωνὰς
καὶ ἀνθρώπων καὶ ὀργάνων καὶ πάντας ψόφους εἰς ταῦτόν d
οὐκ ἂν ποτε συνθεῖεν, ὡς ἔν τι μιμούμεναι· ποιηταὶ δὲ
ἀνθρώπιοι σφόδρα τὰ τοιαῦτα ἐμπλέκοντες καὶ συγκυκῶντες
ἀλόγως, γέλωτ' ἂν παρασκευάζοιεν τῶν ἀνθρώπων ὅσους
φησὶν Ὀρφεὺς λαχεῖν ὥραν τῆς τέρψιος. ταῦτά γε γὰρ 5
ὀρώσι πάντα κυκώμενα, καὶ ἔτι διασπῶσιν οἱ ποιηταὶ ῥυθμόν
μὲν καὶ σχήματα μέλους χωρίς, λόγους ψιλοὺς εἰς μέτρα

a 3 ἐλλιπὲς ex ἐλλειπες A² a 9 ὃ τε] ὃ τι Boeckh b 6 περὶ]
τὸ περὶ Aldina c 4 χρῶμα] σχῆμα Aldina καὶ μέλος ἀποδοῦναι
in marg. A²: om. A d 6 ἔ*τι A: εἴ τι Badham

- e τιθέντες, μέλος δ' αὖ καὶ ῥυθμὸν ἄνευ ῥημάτων, ψιλῇ κιθα-
ρίσει τε καὶ αὐλήσει προσχρώμενοι, ἐν οἷς δὴ παγχάλεπον
ἄνευ λόγου γιγνόμενον ῥυθμόν τε καὶ ἁρμονίαν γινώσκειν
ὅτι τε βούλεται καὶ ὅτῳ ἔοικε τῶν ἀξιολόγων μιμημάτων·
5 ἀλλὰ ὑπολαβεῖν ἀναγκαῖον ὅτι τὸ τοιοῦτόν γε πολλῆς ἀγροι-
κίας μεστὸν πᾶν, ὅπόσον τάχους τε καὶ ἀπταισίας καὶ φωνῆς
θηριώδους σφόδρα φίλον ὥστ' αὐλήσει γε χρῆσθαι καὶ
670 κιθαρίσει πλὴν ὅσον ὑπὸ ὀρχησίν τε καὶ ψδῆν, ψιλῷ δ'
ἐκατέρῳ πᾶσά τις ἀμουσία καὶ θαυματουργία γίγνεται ἂν τῆς
χρήσεως. ταῦτα μὲν ἔχει ταύτῃ λόγον· ἡμεῖς δέ γε οὐχ
ὅτι μὴ δεῖ ταῖς Μούσαις ἡμῶν προσχρῆσθαι τοὺς ἤδη τρια-
5 κοντούτας καὶ τῶν πεντήκοντα πέραν γεγονότας σκοπούμεθα,
ἀλλ' ὅτι ποτὲ δεῖ. τὸδε μὲν οὖν ἐκ τούτων ὁ λόγος ἡμῖν
δοκεῖ μοι σημαίνειν ἤδη, τῆς γε χορικῆς Μούσης ὅτι πεπαι-
b δεῦσθαι δεῖ βέλτιον τοὺς πεντηκοντούτας ὅσοισπερ ἂν ᾄδων
προσῆκη. τῶν γὰρ ῥυθμῶν καὶ τῶν ἁρμονιῶν ἀναγκαῖον
αὐτοῖς ἔστιν εὐαισθητῶς ἔχειν καὶ γινώσκειν· ἢ πῶς τις
τὴν ὀρθότητα γνώσεται τῶν μελῶν, ᾧ προσῆκεν ἢ μὴ προσ-
5 ἦκεν τοῦ θωριστί, καὶ τοῦ ῥυθμοῦ ὃν ὁ ποιητὴς αὐτῷ
προσῆψεν, ὀρθῶς ἢ μὴ;

ΚΛ. Δῆλον ὡς οὐδαμῶς.

- ΑΘ. Γελοῖος γὰρ ὃ γε πολὺς ὄχλος ἡγούμενος ἱκανῶς
γινώσκειν τό τε εὐάρμοστον καὶ εὐρυθμον καὶ μή, ὅσοι
10 προσάδων αὐτῶν καὶ βαίνειν ἐν ῥυθμῷ γεγόνασι διηναγκα-
c σμένοι, ὅτι δὲ δρῶσιν ταῦτα ἀγνοοῦντες αὐτῶν ἕκαστα, οὐ
συλλογίζονται. τὸ δέ που προσήκοντα μὲν ἔχον πᾶν μέλος
ὀρθῶς ἔχει, μὴ προσήκοντα δὲ ἡμαρτημένως.

ΚΛ. Ἀναγκαιότατα.

- 5 ΑΘ. Τί οὖν ὁ μὴδ' ὅτι ποτ' ἔχει γινώσκων; ἄρα, ὅπερ
εἵπομεν, ὡς ὀρθῶς γε αὐτὸ ἔχει, γινώσεται ποτε ἐν ὁφθαλμοῖς;

ΚΛ. Καὶ τίς μηχανή;

ε 4 μιμημάτων] μιμητῶν Ast a 5 πέραν A et in marg. L O :
πέρα L O b 10 αὐτῶν] αὐλῷ Badham c 5 ὅπερ ci. Bekker :
ὅτιπερ libri

ΑΘ. Τοῦτ' οὖν, ὡς ἔοικεν, ἀνευρίσκομεν αὐτὰ τὰ νῦν, ὅτι τοῖς ᾠδοῖς ἡμῖν, οὓς νῦν παρακαλοῦμεν καὶ ἐκόντας τινὰ τρόπον ἀναγκάζομεν ᾄδειν, μέχρι γε τοσούτου πεπαιδευθῆναι d σχεδὸν ἀναγκαῖον, μέχρι τοῦ δυνατὸν εἶναι συνακολουθεῖν ἕκαστον ταῖς τε βάσεσιν τῶν ῥυθμῶν καὶ ταῖς χορδαῖς ταῖς τῶν μελῶν, ἵνα καθορώμεν τὰς τε ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς, ἐκλέγεσθαι τε τὰ προσήκοντα οἷοί τ' ᾧσιν ἂ τοῖς τηλικούτοις τε 5 καὶ τοιούτοις ᾄδειν πρόπον, καὶ οὕτως ᾄδωσιν, καὶ ᾄδοντες αὐτοὶ τε ἡδονὰς τὸ παραχρήμα ἀσινεῖς ἡδωνται καὶ τοῖς νεωτέροισι ἡγεμόνες ἡθῶν χρηστῶν ἀσπασμοῦ προσήκοντος γίνωνται· e μέχρι δὲ τοσούτου παιδευθέντες ἀκριβεστέραν ἂν παιδείαν τῆς ἐπὶ τὸ πλῆθος φερούσης εἶεν μετακεχειρισμένοι καὶ τῆς περὶ τοὺς ποιητὰς αὐτοῦς. τὸ γὰρ τρίτον οὐδεμία ἀνάγκη ποιητῇ γιννώσκειν, εἴτε καλὸν εἴτε μὴ καλὸν τὸ μίμημα, 5 τὸ δὲ ἁρμονίας καὶ ῥυθμοῦ σχεδὸν ἀνάγκη, τοῖς δὲ πάντα τὰ τρία τῆς ἐκλογῆς ἕνεκα τοῦ καλλίστου καὶ δευτέρου, ἢ μηδέποτε ἱκανὸν ἐπ' αὐτὸν γίνεσθαι νέοις πρὸς ἀρετὴν. καὶ 671 ὅπερ ὁ λόγος ἐν ἀρχαῖς ἐβουλήθη, τὴν τῷ τοῦ Διονύσου χορῷ βοήθειαν ἐπιδείξαι καλῶς λεγομένην, εἰς δύναμιν εἴρηκεν· σκοπώμεθα δὴ εἰ τοῦθ' οὕτω γέγονεν. θορυβώδης μὲν που ὁ σύλλογος ὁ τοιοῦτος ἐξ ἀνάγκης προϊούσης τῆς 5 πόσεως ἐπὶ μᾶλλον ἀεὶ συμβαίνει γινόμενος, ὅπερ ὑπεθέμεθα κατ' ἀρχὰς ἀναγκαῖον εἶναι γίνεσθαι περὶ τῶν νῦν λεγομένων. b

ΚΛ. Ἀνάγκη.

ΑΘ. Πᾶς δέ γε αὐτὸς αὐτοῦ κουφότερος αἵρεται καὶ γέγηθέν τε καὶ παρρησίας ἐμπίμπλαται καὶ ἀνηκουστίας ἐν τῷ τοιούτῳ τῶν πέλας, ἄρχων δ' ἱκανὸς ἀξιοῖ ἑαυτοῦ τε καὶ 5 τῶν ἄλλων γεγενῆσθαι.

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Οὐκοῦν ἔφαμεν, ὅταν γίνηται ταῦτα, καθάπερ τινα

c8 αὐτὰ Boeckh : αὐτὰ libri e3 ἐπὶ s. v. A : περὶ Badham
a6 πόσεως *** | ἐπὶ A : πόσεως ἔτι Eus. ἀεὶ Eus. : ÷ εἰ A : εἰ vulg.
b1 λεγομένων Eus. : γιγνομένων libri

- σίδηρον τὰς ψυχὰς τῶν πινόντων διαπύρους γιγνομένας
 10 **μαλθακωτέρας** γίγνεσθαι καὶ νεωτέρας, ὥστε εὐαγώγους
c συμβαίνειν τῷ δυναμένῳ τε καὶ ἐπισταμένῳ παιδεύειν τε
 καὶ πλάττειν, καθάπερ ὅτ' ἦσαν νέαι; τοῦτον δ' εἶναι τὸν
 πλάστην τὸν αὐτὸν ὥσπερ τότε, τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην, οὗ
 5 νόμους εἶναι δεῖ συμποτικούς, δυναμένους τὸν εὐελπίω καὶ
 θαρραλέον ἐκείνον γιγνόμενον καὶ ἀναισχυντότερον τοῦ
 δέοντος, καὶ οὐκ ἐθέλοντα τάξιν καὶ τὸ κατὰ μέρος σιγῆς
 καὶ λόγου καὶ πόσεως καὶ μούσης ὑπομένειν, ἐθέλειν ποιεῖν
 πάντα τούτοις τὰναντία, καὶ εἰσιόντι τῷ μὴ καλῷ θάρρει
d τὸν κάλλιστον διαμαχόμενον φόβον εἰσπέμπειν οἷους τ'
 εἶναι μετὰ δίκης, ὃν αἰδῶ τε καὶ αἰσχύνην θεῖον φόβον
 ὠνομάκαμεν;

ΚΛ. Ἔστιν ταῦτα.

- 5 **ΑΘ.** Τούτων δέ γε τῶν νόμων εἶναι ἰομοφύλακας καὶ
 συνδημιουργοὺς αὐτοῖς τοὺς ἀθорύβους καὶ νήφοντας τῶν
 μὴ νηφόντων στρατηγούς, ὧν δὴ χωρὶς μέθῃ διαμάχεσθαι
 δεινότερον ἢ πολεμίοις εἶναι μὴ μετὰ ἀρχόντων ἀθорύβων,
 καὶ τὸν αὖ μὴ δυνάμενον ἐθέλειν πείθεσθαι τούτοις καὶ τοῖς
e ἡγεμόσιν τοῖς τοῦ Διονύσου, τοῖς ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γε-
 γονόσιν, ἴσην καὶ μείζω τὴν αἰσχύνην φέρειν ἢ τὸν τοῖς
 τοῦ Ἄρεως ἀπειθοῦντα ἄρχουσιν.

ΚΛ. Ὅρθως.

- 5 **ΑΘ.** Οὐκοῦν εἴ γε εἷη τοιαύτη μὲν μέθῃ, τοιαύτη δὲ
 παιδιά, μὴν οὐκ ὠφεληθέντες ἂν οἱ τοιοῦτοι συμπόται καὶ
 μᾶλλον φίλοι ἢ πρότερον ἀπαλλάττοντο ἀλλήλων, ἀλλ' οὐχ
672 ὥσπερ τὰ νῦν ἐχθροί, κατὰ νόμους δὲ πᾶσαν τὴν συνουσίαν
 συγγενόμενοι καὶ ἀκολουθήσαντες, ὁπότε ἀφηγοῖντο οἱ
 νήφοντες τοῖς μὴ νήφουσιν;

ΚΛ. Ὅρθως, εἴ γε δὴ εἷη τοιαύτη οἷαν νῦν λέγεις.

- 5 **ΑΘ.** Μὴ τοίνυν ἐκείνῳ γ' ἔτι τῆς τοῦ Διονύσου δωρεᾶς

b 10 **μαλθακωτέρας** Eus. **c** 6 οὐ θέλοντα Eus. **d** 1 τὸν Eus. :
 τὸν μὴ libri **d** 9 πείθεσθαι **c** x πεισθαι A² (θε s. v.) **a** 2 ἀφη-
 γοῖντο A : ἀφίκοιντο L O **a** 4 εἷη A : ἐπὶ O et s. v. A²

ψέγωμεν ἀπλῶς, ὥς ἔστιν κακὴ καὶ εἰς πόλιν οὐκ ἀξία
 παραδέχεσθαι. καὶ γὰρ ἔτι πλείω τις ἂν ἐπεξέλθοι λέγων·
 ἐπεὶ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν ὃ δωρεῖται λέγειν μὲν ὄκνος
 εἰς τοὺς πολλοὺς διὰ τὸ κακῶς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὸ ὑπο-
 λαβεῖν καὶ γυνῶναι λεχθέν.

b

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ;

ΑΘ. Λόγος τις ἅμα καὶ φήμη ὑπορρεῖ πως ὥς ὁ θεὸς
 οὗτος ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἥρας διεφορήθη τῆς ψυχῆς τὴν
 γνώμην, διὸ τὰς τε βακχείας καὶ πᾶσαν τὴν μανικὴν ἐμ- 5
 βάλλει χορείαν τιμωρούμενος· ὅθεν καὶ τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦτ'
 αὐτὸ δεδώρηται. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα τοῖς ἀσφαλὲς ἡγου-
 μένοις εἶναι λέγειν περὶ θεῶν ἀφήμι λέγειν, τὸ δὲ τοσόνδε
 οἶδα, ὅτι πᾶν ζῶον, ὅσον αὐτῷ προσήκει νοῦν ἔχειν τελεω- c
 θέντι, τοῦτον καὶ τοσοῦτον οὐδὲν ἔχον ποτὲ φύεται· ἐν
 τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ μήπω κέκτῃται τὴν οἰκείαν φρό-
 νησιν, πᾶν μαίνεται τε καὶ βοᾷ ἀτάκτως, καὶ ὅταν ἀκταινώσῃ
 ἑαυτὸ τάχιστα, ἀτάκτως αὖ πηδᾷ. ἀναμνησθῶμεν δὲ ὅτι 5
 μουσικῆς τε καὶ γυμναστικῆς ἔφαμεν ἀρχὰς ταύτας εἶναι.

ΚΛ. Μεμνήμεθα· τί δ' οὐ;

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ ὅτι τὴν ῥυθμοῦ τε καὶ ἁρμονίας αἵ-
 σθησιν τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ἐνδεδωκέναι τὴν ἀρχὴν ταύτην d
 ἔφαμεν, Ἀπόλλωνα δὲ καὶ Μούσας καὶ Διόνυσον θεῶν
 αἰτίους γεγενέαι;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Καὶ δὴ καὶ τὸν οἶνόν γε, ὥς ἔοικεν, ὁ τῶν ἄλλων 5
 λόγος, ἵνα μανῶμεν, φησὶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ τῶν ἀνθρώπων
 δεδόσθαι· ὁ δὲ νῦν λεγόμενος ὑφ' ἡμῶν φάρμακον ἐπὶ τοῦ-
 ναντίον φησὶν αἰδοῦς μὲν ψυχῆς κτήσεως ἕνεκα δεδόσθαι,
 σώματος δὲ ὑγείας τε καὶ ἰσχύος.

ΚΛ. Κάλλιστα, ὦ ξένε, τὸν λόγον ἀπεμνημόνευκας. 10

ΑΘ. Καὶ τὰ μὲν δὴ τῆς χορείας ἡμίσεα διαπεπε- e

b 5 ἐμβάλλει Α : ἐμβάλλειν L O et fecit A² d 2 θεῶν] τούτων
 Cornarius

ράνθω· τὰ δ' ἡμίσεα, ὅπως ἂν ἔτι δοκῇ, περανοῦμεν ἢ καὶ ἑάσομεν.

ΚΛ. Ποῖα δὴ λέγεις, καὶ πῶς ἐκάτερα διαιρῶν;

5 ΑΘ. Ὅλη μὲν που χορεία ὅλη παιδευσίς ἦν ἡμῖν, τούτου δ' αὖ τὸ μὲν ῥυθμοὶ τε καὶ ἁρμονίαι, τὸ κατὰ τὴν φωνήν.

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τὸ δέ γε κατὰ τὴν τοῦ σώματος κίνησιν ῥυθμὸν μὲν κοινὸν τῇ τῆς φωνῆς εἶχε κινήσει, σχῆμα δὲ ἴδιον.

673 ἐκεῖ δὲ μέλος ἢ τῆς φωνῆς κίνησις.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Τὰ μὲν τοίνυν τῆς φωνῆς μέχρι τῆς ψυχῆς πρὸς ἀρετὴν παιδείας οὐκ οἶδ' ὄντινα τρόπον ὠνομάσαμεν μου-

5 σικήν.

ΚΛ. Ὅρθῳς μὲν οὖν.

ΑΘ. Τὰ δέ γε τοῦ σώματος, ἃ παίζοντων ὄρχησιν εἵπομεν, ἐὰν μέχρι τῆς τοῦ σώματος ἀρετῆς ἢ τοιαύτη κίνησις γίγνηται, τὴν ἔντεχρον ἀγωγὴν ἐπὶ τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ

10 γυμναστικήν προσείπωμεν.

ΚΛ. Ὅρθότατα.

b ΑΘ. Τὸ δὲ τῆς μουσικῆς, ὃ νυνδὴ σχεδὸν ἡμῖν διελθύνει τῆς χορείας εἵπομεν καὶ διαπεπεράνθαι, καὶ νῦν οὕτως εἰρήσθω· τὸ δ' ἡμῖν λέγωμεν, ἢ πῶς καὶ πῇ ποιητέον;

5 ΚΛ. ὦ ἄριστε, Κρησὶν καὶ Λακεδαιμονίοις διαλεγόμενος, μουσικῆς πέρι διελθόντων ἡμῶν, ἐλλειπόντων δὲ γυμναστικῆς, τί ποτε οἶε σοι πότερον ἡμῶν ἀποκρινεῖσθαι πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν;

c ΑΘ. Ἀποκεκρίσθαι ἔγωγ' ἂν σε φαίην σχεδὸν ταῦτ' ἐρόμενον σαφῶς, καὶ μαθάνω ὥς ἐρώτησις οὔσα αὕτη τὰ νῦν ἀπόκρισις τέ ἐστιν, ὥς εἶπον, καὶ ἔτι πρόσταξις διαπεράνασθαι τὰ περὶ γυμναστικῆς.

ΚΛ. Ἄρισθ' ὑπέλαβές τε καὶ οὕτω δὴ ποίει.

a 4 ἀρετὴν παιδείας ci. C. Ritter : ἀρετῆς παιδείαν libri *

ΑΘ. Ποιητέον· οὐδὲ γὰρ πάνν χαλεπόν ἐστιν εἰπεῖν ὑμῖν 5
 γε ἀμφοτέροις γνώριμα. πολὺ γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ τέχνῃ πλέον
 ἐμπειρίας ἢ ἐν ἐκείνῃ μετέχετε.

ΚΛ. Σχεδὸν ἀληθὴ λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν αὖ ταύτης ἀρχὴ μὲν τῆς παιδείας τὸ κατὰ
 φύσιν πηδᾶν εἰθίσθαι πᾶν ζῶον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον, ὡς d
 ἔφαμεν, αἰσθησιν λαβὼν τοῦ ῥυθμοῦ ἐγέννησέν τε ὄρχησιν
 καὶ ἔτεκεν, τοῦ δὲ μέλους ὑπομιμνήσκοντος καὶ ἐγείροντος
 τὸν ῥυθμόν, κοινωθέντ' ἀλλήλοις χορείαν καὶ παιδιὰν ἐτε-
 κήτην. 5

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Καὶ τὸ μὲν, φαμέν, ἤδη διεληλύθαμεν αὐτοῦ, τὸ δὲ
 πειρασόμεθα ἐφεξῆς διελθεῖν.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἐπὶ τοῖνυν τῇ τῆς μέθης χρεία τὸν κολοφῶνα 10
 πρῶτον ἐπιθῶμεν, εἰ καὶ σφῶν συνδοκεῖ. e

ΚΛ. Ποῖον δὴ καὶ τίνα λέγεις;

ΑΘ. Εἰ μὲν τις πόλις ὡς οὔσης σπουδῆς τῷ ἐπιτηδεύ-
 ματι τῷ νῦν εἰρημένῳ χρήσεται μετὰ νόμων καὶ τάξεως,
 ὡς τοῦ σωφρονεῖν ἔνεκα μελέτῃ χρωμένη, καὶ τῶν ἄλλων 5
 ἡδονῶν μὴ ἀφίξεται ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον,
 τοῦ κρατεῖν αὐτῶν ἔνεκα μηχανωμένη, τοῦτον μὲν τὸν
 τρόπον ἅπασιν τούτοις χρηστέον· εἰ δ' ὡς παιδιᾷ τε, καὶ
 ἐξέσται τῷ βουλομένῳ καὶ ὅταν βούληται καὶ μεθ' ὧν ἂν
 βούληται πίνειν μετ' ἐπιτηδευμάτων ὠντινωνοῦν ἄλλων, οὐκ 674
 ἂν τιθείμην ταύτην τὴν ψήφον, ὡς δεῖ ποτε μέθῃ χρῆσθαι
 ταύτην τὴν πόλιν ἢ τοῦτον τὸν ἄνδρα, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τῆς
 Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων χρείας προσθείμην ἂν τῷ τῶν
 Καρχηδονίων νόμῳ, μηδέποτε μηδένα ἐπὶ στρατοπέδου γεύ- 5
 εσθαι τούτου τοῦ πώματος, ἀλλ' ὑδροποσίαις συγγίγνεσθαι
 τοῦτον τὸν χρόνον ἅπαντα, καὶ κατὰ πόλιν μῆτε δούλην

d 4 παιδιὰν A (sed ei s. v. A²) e 5 μελέτῃ Eus. : μελέτης libri
 a 4 τῶν om. Eus. a 6 ὑδροποσίαις A² L Eus. : ὑδροπωσίαις A (ut
 vid.) O : ὑδροποσίᾳ Stob. a 7 δούλον μῆτε δούλην L O Eus. Stob.

- μήτε δοῦλον γεύεσθαι μηδέποτε, μηδὲ ἄρχοντας τοῦτον τὸν
b ἐνιαυτὸν ὃν ἂν ἄρχωσιν, μηδ' αὖ κυβερνήτας μηδὲ δικαστὰς
 ἐνεργοὺς ὄντας οἶνον γεύεσθαι τὸ παράπαν, μηδ' ὅστις βου-
 λευσόμενος εἰς βουλὴν ἀξίαν τινὰ λόγου συνέρχεται, μηδέ
 γε μεθ' ἡμέραν μηδένα τὸ παράπαν εἰ μὴ σωμασκίας ἢ
 5 νόσων ἕνεκα, μηδ' αὖ νύκτωρ ὅταν ἐπωσῇ τις παιῖδας
 ποιεῖσθαι ἀνὴρ ἢ καὶ γυνή. καὶ ἄλλα δὲ πάμπολλα ἂν τις
 λέγοι ἐν οἷς τοῖς νοῦν τε καὶ νόμον ἔχουσιν ὀρθὸν οὐ ποτέος
c οἶνος· ὥστε κατὰ τὸν λόγον τοῦτον οὐδ' ἀμπελώνων ἂν πολλῶν
 δεοί οὐδ' ἦτινι πόλει, τακτὰ δὲ τὰ τ' ἄλλ' ἂν εἴη γεωργή-
 ματα καὶ πᾶσα ἡ δίαίτα, καὶ δὴ τὰ γε περὶ οἶνον σχεδὸν
 ἀπάντων ἐμμετρότατα καὶ ὀλίγιστα γίγνεται ἂν. οὗτος, ὦ
 5 ξένοι, ἡμῖν, εἰ συνδοκεῖ, κολοφὼν ἐπὶ τῷ περὶ οἶνον λόγῳ
 ῥηθέντι εἰρήσθω.

ΚΛ. Καλῶς, καὶ συνδοκεῖ.

Γ

- 676 ΑΘ. Ταῦτα μὲν οὖν δὴ ταύτη· πολιτείας δὲ ἀρχὴν τίνα
 ποτὲ φῶμεν γεγρονέναι; μὴν οὐκ ἐνθένδε τις ἂν αὐτὴν ῥᾶστά
 τε καὶ κάλλιστα κατίδοι;

ΚΛ. Πόθεν;

- 5 ΑΘ. Ὅθενπερ καὶ τὴν τῶν πόλεων ἐπίδοσιν εἰς ἀρετὴν
 μεταβαίνουσιν ἅμα καὶ κακίαν ἐκάστοτε θεατέον.

ΚΛ. Λέγεις δὲ πόθεν;

ΑΘ. Οἶμαι μὲν ἀπὸ χρόνου μήκους τε καὶ ἀπειρίας καὶ

- b** τῶν μεταβολῶν ἐν τῷ τοιούτῳ.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Φέρε, ἀφ' οὗ πόλεις τ' εἰσὶν καὶ ἄνθρωποι πολι-

674 b 2 μηδ' Gal. Eus. Stob. : οὐδὲ A   b 7 ἐν οἷς] ὡς Eus.
 c 1 ἀμπελώνων Eus. : ἀμπέλων libri cum Stob.   c 2 τὰ τ' ἄλλ' τὰ
 τᾶλλ' A : τᾶλλα Eus. : τὰ ἄλλα Stob.   c 4 ἐμμετρότατα L O Stob. :
 ἐμμετριώτατα A O²   676 a 5 εἰς A : ἐπ' L (ut vid.) O   a 6 μετα-
 βαίνουσιν] μεταβαινουσῶν ci. Boeckh

τενόμενοι, δοκεῖς ἄν ποτε κατανοῆσαι χρόνου πλήθος ὅσον
γέγονεν;

5

ΚΛ. Οὐκ οὐκ ῥᾷδίον γε οὐδαμῶς.

ΑΘ. Τὸ δέ γε ὥς ἄπλετόν τι καὶ ἀμήχανον ἂν εἴη;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν τοῦτό γε.

ΑΘ. Μῶν οὖν οὐ μυρίαί μὲν ἐπὶ μυρίαῖς ἡμῖν γεγόνασι
πόλεις ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τοῦ πλήθους 10
λόγον οὐκ ἐλάττους ἐφθαρμένοι; πεπολιτευμένοι δ' αὖ πάσας
πολιτείας πολλάκις ἐκασταχοῦ; καὶ τοτὲ μὲν ἐξ ἐλαττόνων
μείζους, τοτὲ δ' ἐκ μειζόνων ἐλάττους, καὶ χείρους ἐκ
βελτιόνων γεγόνασι καὶ βελτίους ἐκ χειρόνων;

ΚΛ. Ἀναγκαῖον.

5

ΑΘ. Ταύτης δὴ πέρι λάβωμεν, εἰ δυναίμεθα, τῆς με-
ταβολῆς τὴν αἰτίαν· τάχα γὰρ ἂν ἴσως δείξειεν ἡμῖν τὴν
πρώτην τῶν πολιτειῶν γένεσιν καὶ μετάβασιν.

ΚΛ. Εὖ λέγεις, καὶ προθυμείσθαι δεῖ, σὲ μὲν ὃ διανοῇ
περὶ αὐτῶν ἀποφαινόμενον, ἡμᾶς δὲ συνεπομένους. 10

ΑΘ. Ἄρ' οὖν ὑμῖν οἱ παλαιοὶ λόγοι ἀλήθειαν ἔχειν τινα 677
δοκοῦσιν;

ΚΛ. Ποῖοι δὴ;

ΑΘ. Τὸ πολλὰς ἀνθρώπων φθορὰς γεγονέναι κατακλυ-
σμοῖς τε καὶ νόσοις καὶ ἄλλοις πολλοῖς, ἐν οἷς βραχὺ τι 5
τῶν ἀνθρώπων λείπεσθαι γένος.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν πιθανὸν τὸ τοιοῦτον πᾶν παντί.

ΑΘ. Φέρε δὴ, νοήσωμεν μίαν τῶν πολλῶν ταύτην τὴν
τῷ κατακλυσμῷ ποτε γενομένην.

ΚΛ. Τὸ ποῖόν τι περὶ αὐτῆς διανοηθέντες; 10

ΑΘ. Ὡς οἱ τότε περιφυγόντες τὴν φθορὰν σχεδὸν ὄρειοι b
τινες ἂν εἶεν νομῆς, ἐν κορυφαῖς που σμικρὰ ζώπυρα τοῦ
τῶν ἀνθρώπων διασεσωμένα γένους.

ΚΛ. Δῆλον.

b 6 ῥᾷδίον γε O : ῥᾷδιον A : ῥᾷδον γε L (ut vid.) fecit A² (οὐγε s. v.)
b 7 ἄπλετον L O : ἄπειρον A c 2 ἐξ ÷ ἐλαττόνων A a 6 τῶν]
τὸ τῶν ci. Boeckh a 9 ποτε om. Eus.

- 5 ΑΘ. Καὶ δὴ τοὺς τοιοῦτους γε ἀνάγκη πού τῶν ἄλλων ἀπείρους εἶναι τεχνῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς ἅστεσι πρὸς ἀλλήλους μηχανῶν εἷς τε πλεονεξίας καὶ φιλονικίας καὶ ὑπόσ' ἄλλα κακουργήματα πρὸς ἀλλήλους ἐπινοοῦσιν.

ΚΛ. Εἰκὸς γοῦν.

- c ΑΘ. Θῶμεν δὴ τὰς ἐν τοῖς πεδίοις πόλεις καὶ πρὸς θαλάττῃ κατοικούσας ἄρδην ἐν τῷ τότε χρόνῳ διαφθείρεσθαι;

ΚΛ. Θῶμεν.

- ΑΘ. Οὐκοῦν ὄργανά τε πάντα ἀπόλλυσθαι, καὶ εἴ τι
5 τέχνης ἦν ἐχόμενον σπουδαίως ἡνύρημένον ἢ πολιτικῆς ἢ καὶ σοφίας τινὸς ἐτέρας, πάντα ἔρρειν ταῦτα ἐν τῷ τότε χρόνῳ φήσομεν; πῶς γὰρ ἂν, ὦ ἄριστε, εἴ γε ἔμενεν τάδε οὕτω τὸν πάντα χρόνον ὥς νῦν διακεκόσμηται, καινὸν ἀνιηρύσκετό ποτε καὶ ὅτιοῦν;

- d ΚΛ. Τοῦτο ὅτι μὲν μυριάκις μύρια ἔτη διελάνθανεν ἄρα τοὺς τότε, χίλια δὲ ἀφ' οὗ γέγονεν ἢ δις τοσαῦτα ἔτη, τὰ μὲν Δαιδάλῳ καταφανῇ γέγονεν, τὰ δὲ Ὀρφεί, τὰ δὲ Παλαμῆδει, τὰ δὲ περὶ μουσικὴν Μαρσῶ καὶ Ὀλύμπῳ,
5 περὶ λύραν δὲ Ἀμφίονι, τὰ δὲ ἄλλα ἄλλοις πάμπολλα, ὥς ἕπος εἰπεῖν χθὲς καὶ πρῶην γεγυότα.

ΑΘ. Ἄριστ', ὦ Κλεινία, τὸν φίλον ὅτι παρέλιπες, τὸν ἀτεχνῶς χθὲς γενόμενον.

ΚΛ. Μῶν φράξεις Ἐπιμενίδην;

- e ΑΘ. Ναί, τοῦτον· πολὺ γὰρ ὑμῖν ὑπερεπήδησε τῷ μηχανήματι τοὺς σύμπαντας, ὦ φίλε, ὁ λόγῳ μὲν Ἡσίοδος ἐμαντεύετο πάλαι, τῷ δὲ ἔργῳ ἐκεῖνος ἀπετέλεσεν, ὥς ὑμεῖς φατε.

- 5 ΚΛ. Φαμὲν γὰρ οὖν.

b γ εἰς] ἕκ Cobet c 1 θῶμεν] φῶμεν Schanz (et mox c 3)
c 2 ἄρδην L O Eus. et γρ. a³: ἄρα ἦν A c 7 πῶς γὰρ κτλ. hospitii
cont. Immisch: Cliniae trib. vulg. d 1 τοῦτο cum c 9 ὅτιοῦν
coniungit A (sed το punct. not.): τοῦ (του) L O: in marg. ὅτιοῦν χωρὶς
τοῦ τοῦ (του) L O² a³ d 2 γέγονεν secl. Hermann d 3 γέγονεν
secl. Ast d 7 ἄριστ' in marg. cod. Voss.: ἀρ' ἴστ' A O: ἀρ' οἶσθ'
vulg.

ΑΘ. Οὐκοῦν οὕτω δὴ λέγωμεν ἔχειν τότε, ὅτ' ἐγένετο
ἡ φθορά, τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους πράγματα, μυρίαν μὲν
τινα φοβερὰν ἐρημίαν, γῆς δ' ἀφθόνου πλῆθος ἀμύητον,
ζῶων δὲ τῶν ἄλλων ἐρρόντων, βουκόλι' ἅττα, καὶ εἴ τί που
αἰγῶν περιλειφθὲν ἐτύγχανεν γένος, σπάνια καὶ ταῦτα 10
νέμουσιν εἶναι ζῆν τότε κατ' ἀρχάς; 678

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Πόλεως δὲ καὶ πολιτείας πέρι καὶ νομοθεσίας, ὧν
νῦν ὁ λόγος ἡμῖν παρέστηκεν, ἂρ' ὥς ἔπος εἰπεῖν οἰόμεθα
καὶ μνήμην εἶναι τὸ παράπαν; 5

ΚΛ. Οὐδαμῶς.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἐξ ἐκείνων τῶν διακειμένων οὕτω τὰ νῦν
γέγονεν ἡμῖν σύμπαντα, πόλεις τε καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι
καὶ νόμοι, καὶ πολλὴ μὲν πονηρία, πολλὴ δὲ καὶ ἀρετή;

ΚΛ. Πῶς λέγεις; 10

ΑΘ. Ἄρ' οἰόμεθα, ὦ θαυμάσιε, τοὺς τότε, ἀπείρους ὄντας b
πολλῶν μὲν καλῶν τῶν κατὰ τὰ ἄστη, πολλῶν δὲ καὶ τῶν
ἐναντίων, τελέους πρὸς ἀρετὴν ἢ πρὸς κακίαν γεγονέναι;

ΚΛ. Καλῶς εἶπες, καὶ μαυθάνομεν ὃ λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν προϊόντος μὲν τοῦ χρόνου, πληθύνοντος δ' 5
ἡμῶν τοῦ γένους, εἰς πάντα τὰ νῦν καθεστηκότα προελήλυθεν
πάντα;

ΚΛ. Ὅρθότατα.

ΑΘ. Οὐκ ἐξαίφνης γε, ὥς εἰκός, κατὰ σμικρὸν δὲ ἐν
παμπόλλῳ τινὶ χρόνῳ. 10

ΚΛ. Καὶ μάλα πρέπει τοῦθ' οὕτως. c

ΑΘ. Ἐκ γὰρ τῶν ὑψηλῶν εἰς τὰ πεδία καταβαίνειν,
οἶμαι, πᾶσιν φόβος ἔναυλος ἐγεγόνει.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Ἄρ' οὐχ ἄσμενοι μὲν ἑαυτοὺς ἐώρων δι' ὀλιγότητα 5

ε 6 λέγωμεν] λέγομεν in marg. cod. Voss.   ε 8 δ' A' et s. v. O:
δὲ Eus. : τ' L O   α 7 ἐξ ÷ ἐκείνων A   β 3 ἡ A L et in marg.
γρ. O : ἡ καὶ O   β 7 πάντα A et γρ. O : ἅπαντα O

ἐν τοῖς περὶ ἐκείνων τὸν χρόνον, πορεῖα δέ, ὥστ' ἐπ' ἀλλή-
λους τότε πορεύεσθαι κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν, σὺν ταῖς
τέχναις ὥς ἔπος εἰπεῖν πάντα σχεδὸν ἀπωλώλει; συμμίσγειν
οὖν ἀλλήλοις οὐκ ἦν οἶμαι σφόδρα δυνατόν· σίδηρος γὰρ
d καὶ χαλκὸς καὶ πάντα τὰ μεταλλεῖα συγκεχυμένα ἠφάνιστο,
ὥστε ἀπορία πᾶσα ἦν τοῦ ἀνακαθαίρεσθαι τὰ τοιαῦτα, δρυο-
τομίας τε εἶχον σπάνω. εἰ γάρ πού τι καὶ περιγεγονὸς ἦν
ὄργανον ἐν ὄρεσι, ταῦτα μὲν ταχὺ κατατριβέντα ἠφάνιστο,
5 ἄλλα δὲ οὐκ ἔμελλεν γενήσεσθαι, πρὶν πάλιν ἢ τῶν μεταλ-
λέων ἀφίκοιτο εἰς ἀνθρώπους τέχνη.

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΑΘ. Γενεαῖς δὴ πόσαις ὕστερον οἰόμεθα τοῦθ' οὕτως
γεγονέναι;

e ΚΛ. Δῆλον ὅτι παμπόλλαις τισίν.

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ τέχναι, ὅσαι περ σιδήρου δέονται καὶ
χαλκοῦ καὶ τῶν τοιούτων ἀπάντων, τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ
ἔτι πλείονα ἠφανισμέναι ἂν εἶεν ἐν τῷ τότε;

5 ΚΛ. Τί μὴν;

ΑΘ. Καὶ τοῖνυν στάσις ἅμα καὶ πόλεμος ἀπωλώλει κατὰ
τὸν τότε χρόνον πολλαχῇ.

ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Πρῶτον μὲν ἡγάπων καὶ ἐφιλοφρονοῦντο ἀλλήλους
10 δι' ἐρημίαν, ἔπειτα οὐ περιμάχητος ἦν αὐτοῖς ἡ τροφή.
679 νομῆς γὰρ οὐκ ἦν σπάνις, εἰ μὴ τισιν κατ' ἀρχὰς ἴσως, ἢ
δὴ τὸ πλεῖστον διέζων ἐν τῷ τότε χρόνῳ· γάλακτος γὰρ
καὶ κρεῶν οὐδαμῶς ἐνδεεῖς ἦσαν, ἔτι δὲ θηρεύοντες οὐ
φαύλην οὐδ' ὀλίγην τροφήν παρείχοντο. καὶ μὴν ἀμπε-
5 χύνης γε καὶ στρωμνῆς καὶ οἰκήσεων καὶ σκευῶν ἐμπύρων
τε καὶ ἀπύρων ἡντόρουν· αἱ πλαστικά γὰρ καὶ ὅσαι πλε-
κτικά τῶν τεχνῶν οὐδὲ ἐν προσδέονται σιδήρου, ταῦτα δὲ

c6 πορεῖα Stephanus : * * πόρεια A : τὰ πορεῖα Schanz c8 ἀπο-
λώλει pr. A (et mox e6) d3 πού τι O : .που A : τί που vulg.
d7 ἂν L O et s. v. A² : δῆ A et s. v. O² d8 πο·σαις A (fort. fuit
πῶς aīς) e2 δέονται O et in marg. γρ. A² : λέγονται A et γρ. O

πάντα τούτω τῷ τέχνα θεὸς ἔδωκε πορίζειν τοῖς ἀνθρώποις, b
 ἵν' ὁπότε εἰς τὴν τοιαύτην ἀπορίαν ἔλθοιεν, ἔχοι βλάβστην
 καὶ ἐπίδοσιν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. πένητες μὲν δὴ διὰ
 τὸ τοιοῦτον σφόδρα οὐκ ἦσαν, οὐδ' ὑπὸ πενίας ἀναγκάζο-
 μενοι διάφοροι ἑαυτοῖς ἐγίνοντο· πλούσιοι δ' οὐκ ἂν ποτε 5
 ἐγένοντο ἄχρυσοί τε καὶ ἀνάργυροι ὄντες, ὁ τότε ἐν ἐκείνοις
 παρῆν. ἥ δ' ἂν ποτε συνοικία μήτε πλούτος συνοικῇ μήτε
 πενία, σχεδὸν ἐν ταύτῃ γενναιότατα ἦθη γίγνοιτ' ἂν· οὔτε
 γὰρ ὕβρις οὔτ' ἀδικία, ζῆλοί τε αὖ καὶ φθόνοι οὐκ ἐγγί- c
 γνούνται. ἀγαθοὶ μὲν δὴ διὰ ταῦτά τε ἦσαν καὶ διὰ τὴν
 λεγομένην εὐθήειαν· ἃ γὰρ ἤκουον καλὰ καὶ αἰσχρά, εὐθήεις
 ὄντες ἠγοῦντο ἀληθέστατα λέγεσθαι καὶ ἐπείθοντο. ψεῦδος
 γὰρ ὑπονοεῖν οὐδεὶς ἠπίστατο διὰ σοφίαν, ὥσπερ τὰ νῦν, 5
 ἀλλὰ περὶ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων τὰ λεγόμενα ἀληθῆ νομί-
 ζοντες ἔζων κατὰ ταῦτα· διόπερ ἦσαν τοιοῦτοι παντάπασιν
 οἷους αὐτοὺς ἡμεῖς ἄρτι διεληλύθαμεν.

ΚΛ. Ἐμοὶ γοῦν δὴ καὶ τῷδε οὕτως ταῦτα συνδοκεῖ. d

ΑΘ. Οὐκοῦν εἵπωμεν ὅτι γενεαὶ διαβιοῦσαι πολλὰι τοῦτον
 τὸν τρόπον τῶν πρὸ κατακλισμοῦ γεγονότων καὶ τῶν νῦν
 ἀτεχνότεροι μὲν καὶ ἀμαθέστεροι πρὸς τε τὰς ἄλλας μέλ- 5
 λουσιν εἶναι τέχνας καὶ πρὸς τὰς πολεμικάς, ὅσαι τε πεζαὶ
 καὶ ὅσαι κατὰ θάλατταν γίγνονται τὰ νῦν, καὶ ὅσαι δὴ κατὰ
 πόλιν μόνον αὐτοῦ, δίκαι καὶ στάσεις λεγόμεναι, λόγοις
 ἔργοις τε μεμηχανῆναι πάσας μηχανὰς εἰς τὸ κακουργεῖν e
 τε ἀλλήλους καὶ ἀδικεῖν, εὐθέστεροι δὲ καὶ ἀνδρειότεροι
 καὶ ἅμα σωφρονέστεροι καὶ σύμπαντα δικαιοτέροι; τὸ δὲ
 τούτων αἴτιον ἤδη διεληλύθαμεν.

ΚΛ. Ὅρθῳς λέγεις. 5

ΑΘ. Λελέχθω δὴ ταῦτα ἡμῖν καὶ τὰ τούτοις συνεπόμενα
 ἔτι πάντα εἰρήσθω τοῦδ' ἕνεκα, ἵνα νοήσωμεν τοῖς τότε
 νόμων τίς ποτ' ἦν χρεῖα καὶ τίς ἦν νομοθέτης αὐτοῖς. 680

b 8 γενναιότατα A L Stob. et γρ. L O : δικαιοτάτα L O d 4 ἀτεχνώ-
 τεροι pr. A

ΚΛ. Καὶ καλῶς γε εἴρηκας.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν ἐκείνοι μὲν οὐτ' ἐδέοντο νομοθετῶν οὔτε
 πω ἐφίλει κατὰ τούτους τοὺς χρόνους γίγνεσθαι τὸ τοιοῦτον;
 5 οὐδὲ γὰρ γράμματα ἔστι πω τοῖς ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς
 περιόδου γεγονόσιν, ἀλλ' ἔθεσι καὶ τοῖς λεγομένοις πατρίοις
 νόμοις ἐπόμενοι ζῶσι.

ΚΛ. Εἰκὸς γοῦν.

ΑΘ. Πολιτείας δέ γε ἤδη καὶ τρόπος ἐστίν τις οὗτος.

10 ΚΛ. Τίς;

b ΑΘ. Δοκοῦσί μοι πάντες τὴν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολι-
 τείαν δυναστείαν καλεῖν, ἥ καὶ νῦν ἔτι πολλαχοῦ καὶ ἐν
 Ἑλλήσι καὶ κατὰ βαρβάρους ἐστίν· λέγει δ' αὐτὴν που καὶ
 Ὅμηρος γεγονέναι περὶ τὴν τῶν Κυκλώπων οἰκισιν, εἰπὼν—

5 τοῖσιν δ' οὐτ' ἀγοραὶ βουλευφόροι οὔτε θέμιστες,
 ἀλλ' οἳ γ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα
 ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι, θεμιστεύει δὲ ἕκαστος
 c παῖδων ἢ δ' ἀλόχων, οὐδ' ἀλλήλων ἀλέγουσιν.

ΚΛ. Ἐοικέν γε ὁ ποιητῆς ὑμῖν οὗτος γεγονέναι χαρίεις.
 καὶ γὰρ δὴ καὶ ἄλλα αὐτοῦ διεληλύθαμεν μάλ' ἀστεία, οὐ
 μὴν πολλά γε· οὐ γὰρ σφόδρα χρώμεθα οἱ Κρήτες τοῖς
 5 ξενικοῖς ποιήμασιν.

ME. Ἡμεῖς δ' αὖ χρώμεθα μὲν, καὶ ἔοικέν γε κρατεῖν
 τῶν τοιούτων ποιητῶν, οὐ μέντοι Λακωνικόν γε ἀλλὰ τινα
 d μᾶλλον Ἰωνικὸν βίον διεξέρχεται ἐκάστοτε. νῦν μὴν εὖ
 τῷ σῷ λόγῳ ἔοικε μαρτυρεῖν, τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν ἐπὶ τὴν
 ἀγριότητα διὰ μυθολογίας ἐπανενεγκών.

ΑΘ. Ναί· συμμαρτυρεῖ γάρ, καὶ λάβωμέν γε αὐτὸν μη-
 5 νυτὴν ὅτι τοιαῦται πολιτεῖαι γίγνονταί ποτε.

ΚΛ. Καλῶς.

ΑΘ. Μῶν οὖν οὐκ ἐκ τούτων τῶν κατὰ μίαν οἰκισιν καὶ

α 6 λεγομένοις] γρ. λειπομένοις O πατρίοις A L et corr. O :
 πατρίοις O b 4 γεγοναι ut vid. pr. A (corr. A²) c 7 μέντοι
 A : μήντοι O et fecit A² (η s. v.)

κατὰ γένος διεσπαρμένων ὑπὸ ἀπορίας τῆς ἐν ταῖς φθοραῖς,
ἐν αἷς τὸ πρεσβύτατον ἄρχει διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἐκ **e**
πατρὸς καὶ μητρὸς γεγονέναι, οἷς ἐπόμενοι καθάπερ ὄρνιθες
ἀγέλην μίαν ποιήσουσι, πατρονομούμενοι καὶ βασιλείαν
πασῶν δικαιοτάτην βασιλεύοντες;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν. 5

ΑΘ. Μετὰ δὲ ταῦτά γε εἰς τὸ κοινὸν μείζους ποιοῦντες
πόλεις πλείους συνέρχονται, καὶ ἐπὶ γεωργίας τὰς ἐν ταῖς
ὑπωρεῖαις τρέπονται πρώτας, περιβόλους τε αἱμασιώδεις τινὰς **68i**
τειχῶν ἐρύματα τῶν θηρίων ἔνεκα ποιοῦνται, μίαν οἰκίαν αὐ
κοινὴν καὶ μεγάλην ἀποτελοῦντες.

ΚΛ. Τὸ γοῦν εἰκὸς ταῦθ' οὕτως γίγνεσθαι.

ΑΘ. Τί δέ; τὸδε ἄρα οὐκ εἰκός; 5

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Τῶν οἰκήσεων τούτων μειζόνων αὐξανομένων ἐκ
τῶν ἐλαττόνων καὶ πρώτων, ἐκάστην τῶν σμικρῶν παρέιναι
κατὰ γένος ἔχουσαν τὸν τε πρεσβύτατον ἄρχοντα καὶ αὐτῆς
ἔθη ἅττα ἴδια διὰ τὸ χωρὶς ἀλλήλων οἰκεῖν, ἕτερα ἀφ' **b**
ἐτέρων ὄντων τῶν γεννητόρων τε καὶ θρεψάντων, ἃ εἰθί-
σθησαν περὶ θεοῦς τε καὶ ἑαυτοῦς, κοσμιωτέρων μὲν κοσμιώ-
τερα καὶ ἀνδρικῶν ἀνδρικώτερα, καὶ κατὰ τρόπον οὕτως
ἐκάστους τὰς αὐτῶν ἂν αἰρέσεις εἰς τοὺς παῖδας ἀποτυπου- **5**
μένους καὶ παῖδων παῖδας, ὃ λέγομεν, ἤκειν ἔχοντας ἰδίους
νόμους εἰς τὴν μείζονα συνοικίαν.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὗ;

ΑΘ. Καὶ μὴν τοὺς γε αὐτῶν νόμους ἀρέσκειν ἐκάστοις **c**
ἀναγκαῖόν που, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων ὑστέρους.

ΚΛ. Οὕτως.

ΑΘ. Ἀρχῇ δὴ νομοθεσίας οἶον ἐμβάντες ἐλάβομεν, ὥς
ἔοικεν. 5

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

e 1 αἷς] οἷς Ast
e 4 πᾶσαν fecit A²

e 3 ποιησι pr. A : corr. A² (σου s. v.)
b 5 ἂν αἰρέσεις Schneider : ἀναιρέσεις libri

ΑΘ. Τὸ γοῦν μετὰ ταῦτα ἀναγκαῖον αἰρεῖσθαι τοὺς
 συνελθόντας τούτους κοινούς τινας ἑαυτῶν, οἳ δὴ τὰ πάντων
 10 ἰδόντες νόμιμα, τὰ σφισιν ἀρέσκοντα αὐτῶν μάλιστα εἰς
 d βασιλεῦσι φανερά δείξαντες ἐλέσθαι τε δόντες, αὐτοὶ μὲν
 νομοθέται κληθήσονται, τοὺς δὲ ἄρχοντας καταστήσαντες,
 ἀριστοκρατίαν τινὰ ἐκ τῶν δυναστειῶν ποιήσαντες ἢ καὶ
 τινα βασιλείαν, ἐν ταύτῃ τῇ μεταβολῇ τῆς πολιτείας οἰκῇ-
 5 σουσιν.

ΚΛ. Ἐφεξῆς γοῦν ἂν οὕτω τε καὶ ταύτῃ γίγνοιτο.

ΑΘ. Τρίτον τοίνυν εἵπωμεν ἔτι πολιτείας σχῆμα γιγνό-
 μενον, ἐν ᾧ δὴ πάντα εἶδη καὶ παθήματα πολιτειῶν καὶ ἅμα
 πόλεων συμπίπτει γίγνεσθαι.

10 ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ τοῦτο;

e ΑΘ. Ὁ μετὰ τὸ δεύτερον καὶ Ὀμηρος ἐπεσημήνατο,
 λέγων τὸ τρίτον οὕτω γεγονέναι. “κτίσσε δὲ Δαρδανίην”
 γάρ πού φησιν, “ἐπεὶ οὕπω Ἴλιος ἱρὴ

ἐν πεδίῳ πεπόλιστο, πόλις μερόπων ἀνθρώπων,

5 ἀλλ’ ἔθ’ ὑπωρείας ᾤκουν πολυπιδάκου Ἰδης.”

682 λέγει γὰρ δὴ ταῦτα τὰ ἔπη καὶ ἐκεῖνα, ἃ περὶ τῶν Κυκλώ-
 πων εἴρηκεν, κατὰ θεόν πως εἰρημένα καὶ κατὰ φύσιν·
 θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ τὸ ποιητικὸν ἐνθεαστικὸν ὃν γένος
 ὑμνωδοῦν, πολλῶν τῶν κατ’ ἀλήθειαν γιγνομένων σὺν τισιν
 5 Χάρισιν καὶ Μούσαις ἐφάπτεται ἐκάστοτε.

ΚΛ. Καὶ μάλα.

ΑΘ. Εἰς δὴ τὸ πρόσθεν προέλθωμεν ἔτι τοῦ νῦν ἐπελ-
 θόντος ἡμῖν μύθου· τάχα γὰρ ἂν σημήνιέ τι τῆς ἡμετέρας
 περὶ βουλήσεως. οὐκοῦν χρῆ;

b ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Κατωκίσθη δὴ, φαμέν, ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς μέγα

d 6 τε ΑΟ : γε L e 5 πολυπιδάκος Homeri libri a 3 ἐνθεαστικὸν
 secl. Boeckh γένος ÷ ÷ A a 7 τοῦ νῦν L (ut vid.) O : τοίνυν
 A et γρ. O

τε καὶ καλὸν πεδίον Ἴλιον, ἐπὶ λόφον τιwὰ οὐχ ὑψηλὸν
καὶ ἔχοντα ποταμοὺς πολλοὺς ἄνωθεν ἐκ τῆς Ἰδης ὥρμη-
μένους.

5

ΚΛ. Φασὶ γοῦν.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν πολλοῖς τισι χρόνοις τοῖς μετὰ τὸν
κατακλυσμὸν τοῦτο οἰόμεθα γεγονέναι;

ΚΛ. Πῶς δ' οὐκ ἐν πολλοῖς;

ΑΘ. Δεινὴ γοῦν ἔοικεν αὐτοῖς λήθη τότε παρεῖναι τῆς 10
νῦν λεγομένης φθορᾶς, ὅθ' οὕτως ὑπὸ ποταμοὺς πολλοὺς c
καὶ ἐκ τῶν ὑψηλῶν ῥέοντας πόλιν ὑπέθεσαν, πιστεύσαντες
οὐ σφόδρα ὑψηλοῖς τισιν λόφοις.

ΚΛ. Δήλον οὖν ὥς παντάπασί τι(να) μακρὸν ἀπεῖχον
χρόνον τοῦ τοιοῦτου πάθους.

5

ΑΘ. Καὶ ἄλλαι γε οἶμαι πόλεις τότε κατῴκουν ἤδη
πολλαί, πληθυνόντων τῶν ἀνθρώπων.

ΚΛ. Τί μὴν;

ΑΘ. Αἷ γέ που καὶ ἐπεστρατεύσαντο αὐτῇ, καὶ κατὰ θά-
λατταν δὲ ἴσως, ἀφόβως ἤδη πάντων χρωμένων τῇ θαλάττῃ. 10

ΚΛ. Φαίνεται.

d

ΑΘ. Δέκα δ' ἔτη που μέιναντες Ἀχαιοὶ τὴν Τροίαν
ἀνάστατον ἐποίησαν.

ΚΛ. Καὶ μάλα.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ὅντι δεκέτει, ὃν τὸ 5
Ἴλιον ἐπολιορκεῖτο, τὰ τῶν πολιορκούντων ἐκάστων οἶκοι
κακὰ πολλὰ συνέβαινον γιγνόμενα περὶ τὰς στάσεις τῶν
νέων, οἱ καὶ ἀφικομένους τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς αὐτῶν
πόλεις τε καὶ οἰκίας οὐ καλῶς οὐδ' ἐν δίκῃ ὑπεδέξαντο,
ἀλλ' ὥστε θανάτους τε καὶ σφαγὰς καὶ φυγὰς γενέσθαι e
παμπόλλας· οἱ πάλιν ἐκπεσόντες κατῆλθον μεταβαλόντες
ὄνομα, Δωριῆς ἀντ' Ἀχαιῶν κληθέντες διὰ τὸ τὸν συλλέ-
ξαντα εἶναι τὰς τότε φυγὰς Δωριᾶ. καὶ δὴ ταῦτά γε ἤδη

c 4 τινα Stephanus : τι libri
τοὺς τότε φυγάδας O

e 4 τὰς τότε φυγὰς A et γρ. O :

5 πάνθ' ὑμεῖς, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, τάντεῦθεν μυθολογεῖτέ τε καὶ διαπεραίνετε.

ΜΕ. Τί μήν;

ΑΘ. Ὅθεν δὴ κατ' ἀρχὰς ἐξετραπόμεθα περὶ νόμων δια-
 λεγόμενοι, περιπεσόντες μουσικῇ τε καὶ ταῖς μέθαις, νῦν
 10 ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν ἀφίγμεθα ὥσπερ κατὰ θεόν, καὶ ὁ λόγος
 ἡμῖν οἶον λαβὴν ἀποδίδωσιν· ἥκει γὰρ ἐπὶ τὴν εἰς Λακεδαί-
 683 μονα κατοίκισιν αὐτήν, ἣν ὑμεῖς ὀρθῶς ἔφατε κατοικεῖσθαι
 καὶ Κρήτην ὡς ἀδελφοῖς νόμοις. νῦν οὖν δὴ τοσόνδε
 πλεονεκτοῦμεν τῇ πλάνῃ τοῦ λόγου, διὰ πολιτειῶν τινων
 καὶ κατοικισμῶν διεξελθόντες· ἐθεασάμεθα πρώτην τε καὶ
 5 δευτέρα καὶ τρίτην πόλιν, ἀλλήλων, ὡς οἰόμεθα, ταῖς
 κατοικήσεις ἐχομένας ἐν χρόνου τιwδς μήκεσιν ἀπλέτοις,
 νῦν δὲ δὴ τετάρτη τις ἡμῖν αὕτη πόλις, εἰ δὲ βούλεσθε,
 ἔθνος ἥκει κατοικιζόμενόν τέ ποτε καὶ νῦν κατῳκισμένον.
 b ἐξ ὧν ἀπάντων εἴ τι συνεῖναι δυνάμεθα τί τε καλῶς ἢ μὴ
 κατῳκίσθη, καὶ ποῖοι νόμοι σφύζουσιν αὐτῶν τὰ σφύζομενα
 καὶ ποῖοι φθειροῦσι τὰ φθειρόμενα, καὶ ἀντὶ ποίων ποῖα
 μετατεθέντα εὐδαίμονα πόλιν ἀπεργάζοιτ' ἂν, ᾧ Μέγιστ' ἄν
 5 τε καὶ Κλεινία, ταῦτα δὴ πάλιν οἶον ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν λεκτέον,
 εἰ μή τι τοῖς εἰρημένοις ἐγκαλοῦμεν λόγοις.

ΜΕ. Εἰ γοῦν, ᾧ ξένε, τις ἡμῖν ὑπόσχοιτο θεὸς ὥς, ἐὰν
 c ἐπιχειρήσωμεν τὸ δεύτερον τῇ τῆς νομοθεσίας σκέψει, τῶν
 νῦν εἰρημένων λόγων οὐ χείρους οὐδ' ἐλάττους ἀκουσόμεθα,
 μακρὰν ἂν ἔλθοιμι ἔγωγε, καὶ μοι βραχεῖ' ἂν δόξειεν ἢ νῦν
 παροῦσα ἡμέρα γίνεσθαι. καίτοι σχεδόν γ' ἐστὶν ἢ ἐκ
 5 θερυνῶν εἰς τὰ χειμερινὰ τοῦ θεοῦ τρεπομένου.

ΑΘ. Χρὴ δὴ ταῦτα, ὡς ἔοικεν, σκοπεῖν.

ΜΕ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Γενώμεθα δὴ ταῖς διανοαῖς ἐν τῷ τότε χρόνῳ,
 ὅτε Λακεδαίμων μὲν καὶ Ἄργος καὶ Μεσσήνη καὶ τὰ μετὰ

ε 5 τε L O: om. A a 1 κατοίκησιν A κατοικεῖσθαι] κατῳκίσθαι
 Ast a 8 νῦν L (ut vid.) O: πρὸ νῦν A et γρ. O b 1 εἴ τι A O:
 εἴ τι καὶ L

τούτων ὑποχείρια τοῖς προγόνοις ὑμῶν, ᾧ Μέγилле, ἱκανῶς d
ἐγεγόνει· τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἔδοξεν αὐτοῖς, ὥς γε λέγεται
τὸ τοῦ μύθου, τριχῇ τὸ στράτευμα διανείμαντας, τρεῖς πόλεις
κατοικίζειν, Ἄργος, Μεσσήνην, Λακεδαίμονα.

ME. Πάνν μὲν οὖν. 5

AΘ. Καὶ βασιλεὺς μὲν Ἄργους Τήμενος ἐγίγνετο,
Μεσσήνης δὲ Κρεσφόντης, Λακεδαίμονος δὲ Προκλῆς καὶ
Εὐρυσθένης.

ME. Πῶς γὰρ οὗ;

AΘ. Καὶ πάντες δὴ τούτοις ᾤμοσαν οἱ τότε βοηθήσειν, 10
ἐάν τις τὴν βασιλείαν αὐτῶν διαφθείρῃ. e

ME. Τί μήν;

AΘ. Βασιλεία δὲ καταλύεται, ᾧ πρὸς Διός, ἣ καὶ τις
ἀρχὴ πώποτε κατελύθη, μὴν ὑπὸ τινων ἄλλων ἢ σφῶν αὐ-
τῶν; ἣ νυνδὴ μὲν, ὀλίγον ἔμπροσθεν τούτοις περιτυχόντες 5
τοῖς λόγοις, οὕτω ταῦτ' ἐτίθεμεν, νῦν δ' ἐπιλελήσμεθα;

ME. Καὶ πῶς;

AΘ. Οὐκοῦν νῦν δὴ μᾶλλον βεβαιωσόμεθα τὸ τοιοῦτον·
περιτυχόντες γὰρ ἔργοις γενομένοις, ὥς ἔοικεν, ἐπὶ τὸν
αὐτὸν λόγον ἐληλύθαμεν, ὥστε οὐ περὶ κενόν τι ζητήσομεν 10
τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ γεγονός τε καὶ ἔχον ἀλήθειαν. 684
γέγονεν δὴ τάδε· βασιλείαι τρεῖς βασιλευμέναις πόλεσιν
τριτταῖς ᾤμοσαν ἀλλήλαις ἐκάτεραι, κατὰ νόμους οὓς ἔθεντο
τοῦ τε ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι κοινούς, οἱ μὲν μὴ βιαιοτέραν
τὴν ἀρχὴν ποιήσεσθαι προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ γένους, 5
οἱ δέ, ταῦτα ἐμπεδούντων τῶν ἀρχόντων, μήτε αὐτοὶ τὰς
βασιλείας ποτὲ καταλύσειν μήτ' ἐπιτρέψειν ἐπιχειροῦσιν
ἐτέροις, βοηθήσειν δὲ βασιλῆς τε βασιλευσὶν ἀδικουμένοις b
καὶ δήμοις, καὶ δῆμοι δήμοις καὶ βασιλεῦσιν ἀδικουμένοις.
ἂρ' οὐχ οὕτως;

ME. Οὕτω μὲν οὖν.

e 5 ὀλίγον ἔμπροσθεν secl. Badham a 1 τὸν αὐτὸν λόγον secl.
Badham b 2 δῆμοι A : δῆμον fecit A²

5 ΑΘ. Οὐκοῦν τό γε μέγιστον ταῖς καταστάσεσιν τῶν πολιτειῶν ὑπῆρχεν ταῖς ἐν ταῖς τρισὶ πόλεσι νομοθετουμέναις, εἴτε οἱ βασιλῆς ἐνομοθέτουν εἴτ' ἄλλοι τινές;

ΜΕ. Ποῖον;

ΑΘ. Τὸ βοηθοὺς γε εἶναι τὰς δύο ἐπὶ τὴν μίαν ἀεὶ
10 πόλιν, τὴν τοῖς τεθεῖσιν νόμοις ἀπειθοῦσαν.

ΜΕ. Δῆλον.

c ΑΘ. Καὶ μὴν τοῦτό γε οἱ πολλοὶ προστάττουσιν τοῖς νομοθέταις, ὅπως τοιοῦτους θήσουσιν τοὺς νόμους οὓς ἐκόντες οἱ δῆμοι καὶ τὰ πλήθη δέξονται, καθάπερ ἂν εἴ τις γυμνασταῖς ἢ ἱατροῖς προστάττοι μεθ' ἡδονῆς θεραπεύειν τε
5 καὶ ἰᾶσθαι τὰ θεραπευόμενα σώματα.

ΜΕ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Τὸ δέ γ' ἐστὶν ἀγαπητὸν πολλάκις εἰ καὶ τις μετὰ λύπης μὴ μεγάλης δύναιτο εὐεκτικὰ τε καὶ ὑγιῆ σώματα ἀπεργάζεσθαι.

10 ΜΕ. Τί μὴν;

d ΑΘ. Καὶ τότε γε ἔτι τοῖς τότε ὑπῆρχεν οὐ σμικρὸν εἰς ῥαστώνην τῆς θέσεως τῶν νόμων.

ΜΕ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Οὐκ ἦν τοῖς νομοθέταις ἡ μεγίστη τῶν μέμψεων,
5 ἰσότητα αὐτοῖς τινα κατασκευάζουσιν τῆς οὐσίας, ἥπερ ἐν ἄλλαις νομοθετουμέναις πόλεσι πολλαῖς γίγνεται, ἔάν τις ζητῇ γῆς τε κτήσιν κινεῖν καὶ χρεῶν διάλυσιν, ὁρῶν ὥς οὐκ ἂν δύναιτο ἄνευ τούτων γενέσθαι ποτὲ τὸ ἴσον ἱκανῶς· ὥς ἐπιχειροῦντι δὴ νομοθέτῃ κινεῖν τῶν τοιούτων τι πᾶς ἀπαντᾷ
e λέγων μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, καὶ ἐπαρᾶται γῆς τε ἀναδασμοὺς εἰσηγούμενον καὶ χρεῶν ἀποκοπάς, ὥστ' εἰς ἀπορίαν καθίστασθαι πάντ' ἄνδρα. τοῖς δὲ δὴ Δωριεῦσι καὶ τοῦθ' οὕτως ὑπῆρχεν καλῶς καὶ ἀνεμεσήτως, γῆν τε ἀναμφισ-
5 βητήτως διανέμεσθαι, καὶ χρέα μεγάλα καὶ παλαιὰ οὐκ ἦν.

c i Καὶ μὴν . . . c 10 Τί μὴν; secl. ci. Zeller d 6 ἄλλαις
scr. rec. : ἀλλήλαις A L O d 9 τῶν . . . e i κινεῖν in marg. A² :
om. A¹

ME. Ἀληθῆ.

AΘ. Πῇ δὴ ποτε οὖν, ὦ ἄριστοι, κακῶς οὕτως αὐτοῖς ἐχώρησεν ἢ κατοίκισις τε καὶ νομοθεσία;

ME. Πῶς δὴ καὶ τί μεμφόμενος αὐτῶν λέγεις;

685

AΘ. Ὅτι τριῶν γενομένων τῶν οἰκήσεων τὰ δύο αὐτῶν μέρη ταχὺ τὴν τε πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους διέφθειρεν, τὸ δὲ ἐν μόνον ἔμεινεν, τὸ τῆς ὑμετέρας πόλεως.

ME. Οὐ πάνν ῥάδιον ἐρωτᾷς.

5

AΘ. Ἀλλὰ μὴν δεῖ γε ἡμᾶς τοῦτο ἐν τῷ νῦν σκοποῦντας καὶ ἐξετάζοντας, περὶ νόμων παίζοντας παιδιὰν πρεσβυτικὴν σῶφρονα, διελθεῖν τὴν ὁδὸν ἀλύπως, ὥς ἔφαμεν ἡνίκα ἡρχόμεθα πορεύεσθαι.

b

ME. Τί μὴν; καὶ ποιητέον γε ὥς λέγεις.

AΘ. Τίν' οὖν ἂν σκέψιν καλλίω ποιησαίμεθα περὶ νόμων ἢ τούτων οἱ ταύτας διακεκοσμήκασιν; ἢ πόλεων περὶ τίνων εὐδοκιμωτέρων τε καὶ μειζόνων κατοικήσεων σκοποῖμεθ' ἄν;

5

ME. Οὐ ῥάδιον ἀντὶ τούτων ἐτέρας λέγειν.

AΘ. Οὐκοῦν ὅτι μὲν διεννοοῦντό γε οἱ τότε τὴν κατασκευὴν ταύτην οὐ Πελοποννήσῳ μόνον ἔσσεσθαι βοηθὸν ἱκανήν, σχεδὸν δῆλον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἑλλησιν πᾶσιν, εἴ τις τῶν βαρβάρων αὐτοὺς ἀδικοῖ, καθάπερ οἱ περὶ τὸ Ἴλιον οἰκοῦντες τότε, πιστεύοντες τῇ τῶν Ἀσσυρίων δυνάμει τῇ περὶ Νῖνον γενομένη, θρασυνόμενοι τὸν πόλεμον ἡγειραν τὸν ἐπὶ Τροίαν. ἦν γὰρ ἔτι τὸ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης σχῆμα τὸ σφζόμενον οὐ σμικρόν· καθάπερ νῦν τὸν μέγαν βασιλέα φοβούμεθα ἡμεῖς, καὶ τότε ἐκείνῃ τὴν συσταθεῖσαν σύνταξιν ἐδέδισαν οἱ τότε. μέγα γὰρ ἔγκλημα πρὸς αὐτοὺς ἢ τῆς Τροίας ἄλωσις τὸ δεύτερον ἐγεγόνει· τῆς ἀρχῆς γὰρ τῆς ἐκείνων ἦν μόριον. πρὸς δὴ ταῦτ' ἦν πάντα ἢ τοῦ στρατοπέδου τοῦ τότε διανεμηθεῖσα εἰς τρεῖς πόλεις κατα-

d

e 8 κατοίκισις scr. reccl.: κατοίκησις A L O   b 5 κατοικήσεων
Stephanus: κατοικήσεων libri   c 6 βασιλέα ÷ A   c 7 σύνταξιν
A²: om. A (ut vid.)   d 2 ταῦτ' ἦν Schneider: ταύτην A L O:
ταῦτα vulg.

- σκευὴ μία ὑπὸ βασιλέων ἀδελφῶν, παίδων Ἑρακλέους,
 5 καλῶς, ὥς ἐδόκει, ἀνηρμημένη καὶ κατακεκοσμημένη καὶ
 διαφερόντως τῆς ἐπὶ τὴν Τροίαν ἀφικομένης. πρῶτον μὲν
 γὰρ τοὺς Ἑρακλείδας τῶν Πελοπιδῶν ἀμείνους ἡγούντο
 ἀρχόντων ἄρχοντας ἔχειν, ἔπειτ' αὐτὸ στρατόπεδον τοῦτο
 e τοῦ ἐπὶ Τροίαν ἀφικομένου διαφέρειν πρὸς ἀρετὴν· νενικη-
 κέναι γὰρ τούτους, ἡττᾶσθαι δ' ὑπὸ τούτων ἐκείνους, Ἀχαιοὺς
 ὄντας ὑπὸ Δωριῶν. ἄρ' οὐχ οὕτως οἰόμεθα καὶ τινι διανοίᾳ
 ταύτῃ κατασκευάζεσθαι τοὺς τότε;
- 5 ΜΕ. Πάνυ μὲν οὖν.
- ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ τὸ βεβαίως οἶεσθαι ταῦθ' ἔξιεν εἰκὸς
 686 αὐτοὺς καὶ χρόνον τιν' ἂν πολὺν μένειν, ἅτε κεκοινωνηκότας
 μὲν πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων ἀλλήλοις, ὑπὸ γένους δὲ
 ἑνὸς τῶν βασιλέων ἀδελφῶν ὄντων διακεκοσμηθῆναι, πρὸς
 τούτοις δ' ἔτι καὶ πολλοῖς μάντεσι κεχρημένους εἶναι τοῖς
 5 τε ἄλλοις καὶ τῷ Δελφικῷ Ἀπόλλωνι;
- ΜΕ. Πῶς δ' οὐκ εἰκός;
- ΑΘ. Ταῦτα δὴ τὰ μεγάλα οὕτως προσδοκώμενα διέπτατο,
 ὥς ἔοικε, τότε ταχύ, πλην ὅπερ εἵπομεν νυνδὴ σμικροῦ
 b μέρους τοῦ περὶ τὸν ὑμέτερον τόπον, καὶ τοῦτο δὴ πρὸς τὰ
 δύο μέρη πολεμοῦν οὐ πώποτε πέπνυται μέχρι τὰ νῦν· ἐπεὶ
 γενομένη γε ἡ τότε διάνοια καὶ συμφωνήσασα εἰς ἓν, ἀνυ-
 πόστατον ἂν τινα δύναμιν ἔσχε κατὰ πόλεμον.
- 5 ΜΕ. Πῶς γὰρ οὐ;
- ΑΘ. Πῶς οὖν καὶ πῇ διώλετο; ἄρ' οὐκ ἄξιον ἐπισκοπεῖν
 τηλικούτων καὶ τοιοῦτον σύστημα ἥτις ποτὲ τύχῃ διέφθειρε;
- ΜΕ. Σχολῇ γὰρ οὖν δὴ τις ἂν ἄλλο σκοπῶν, ἢ νόμους
 c ἢ πολιτείας ἄλλας θεάσαιο σφζούσας καλὰ καὶ μεγάλα
 πράγματα ἢ καὶ τοῦναντίον διαφθειρούσας τὸ παράπαν, εἰ
 ἀμελήσειε τούτων.

d 5 ὥς om. Stephanus   d 7 πεδοπιδων A   e 2 ἡττῆσθαι
 Boeckh   e 3 τινι A L et γρ. O : τῇ A² (s. v.) O   a 3 δια-
 κεκοσμηθῆναι A et γρ. O : διακεκοσμημένους L O   a 4 χρημενους
 A : κεχρημένους fecit A²   b 2 τὰ libri (ἐν ὅλοις ἀντιγράφοις in marg.
 O) : τοῦ Aldina

ΑΘ. Τοῦτο μὲν ἄρα, ὥς ἔοικεν, εὐτυχῶς πως ἐμβεβή-
καμέν γε εἰς τινα σκέψιν ἱκανήν. 5

ΜΕ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν, ᾧ θαυμάσιε, λελήθαμεν ἄνθρωποι πάντες,
καὶ τὰ νῦν δὴ ἡμεῖς, οἴόμενοι μὲν ἐκάστοτέ τι καλὸν ὄρᾶν
πρᾶγμα γενόμενον καὶ θαυμαστὰ ἂν ἐργασάμενον, εἴ τις ἄρα
ἠπιστήθη καλῶς αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ τινα τρόπον, τὸ δὲ νῦν d
γε ἡμεῖς τάχ' ἂν ἴσως περὶ τοῦτο αὐτὸ οὐτ' ὀρθῶς διανοοί-
μεθα οὔτε κατὰ φύσιν, καὶ δὴ καὶ περὶ τὰ ἄλλα πάντες
πάντα, περὶ ὧν ἂν οὕτω διανοηθῶσι;

ΜΕ. Λέγεις δὲ δὴ τί, καὶ περὶ τίνος σοι φῶμεν μάλιστ' 5
εἰρηῇσθαι τοῦτον τὸν λόγον;

ΑΘ. Ὡγαθέ, καὶ αὐτὸς ἐμαντοῦ νυνδὴ κατεγέλασα.
ἀποβλέψας γὰρ πρὸς τοῦτον τὸν στόλον οὐ πέρι διαλεγό-
μεθα, ἔδοξέ μοι πάγκαλός τε εἶναι καὶ θαυμαστὸν κτήμα
παραπεσεῖν τοῖς Ἑλλησιν, ὅπερ εἶπον, εἴ τις ἄρα αὐτῷ τότε 10
καλῶς ἐχρήσατο. e

ΜΕ. Οὐκοῦν εὖ καὶ ἐχόντως νοῦν σύ τε πάντα εἶπες καὶ
ἐπηνέσαμεν ἡμεῖς;

ΑΘ. Ἴσως· ἐννοῶ γε μὴν ὥς πᾶς, ὃς ἂν ἴδῃ τι μέγα
καὶ δύναμιν ἔχον πολλήν καὶ ῥώμην, εὐθὺς ἔπαθε τοῦτο, ὥς 5
εἶπερ ἐπίσταιτο ὁ κεκτημένος αὐτῷ χρῆσθαι τοιούτῳ τε ὄντι
καὶ τηλικούτῳ, θαυμάστ' ἂν καὶ πολλὰ κατεργασάμενος
εὐδαιμονοῖ.

ΜΕ. Οὐκοῦν ὀρθὸν καὶ τοῦτο; ἢ πῶς λέγεις; 687

ΑΘ. Σκύπει δὴ ποῖ βλέπων ὁ τὸν ἔπαινον τοῦτον περὶ
ἐκάστου τιθέμενος ὀρθῶς λέγει· πρῶτον δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ
νῦν λεγομένου, πῶς, εἰ κατὰ τρόπον ἠπιστήθησαν τάξαι τὸ
στρατόπεδον οἱ τότε διακοσμοῦντες, τοῦ καιροῦ πως ἂν 5
ἔτυχον; ἄρ' οὐκ εἰ συνέστησάν τε ἀσφαλῶς αὐτὸ διέσφζόν
τε εἰς τὸν αἰὶ χρόνον, ὥστε αὐτούς τε ἐλευθέρους εἶναι καὶ

d 4 περὶ ÷ Α 6 ον Α : ὄντι fecit Α' a 4 πῶς] πως Hermann
(et mox a 5 πῶς) a 7 τε alterum O : γε Α et γ s. v. O

- ἄλλων ἄρχοντας ὧν βουληθεῖεν, καὶ ὅλως ἐν ἀνθρώποις πᾶσι
 b καὶ Ἑλλησι καὶ βαρβάροις πράττειν ὅτι ἐπιθυμοῖεν αὐτοί
 τε καὶ οἱ ἔκγονοι; μὴ οὐ τούτων χάριν ἐπαινοῖεν ἄν;

ME. Πάνυ μὲν οὖν.

- AΘ. Ἄρ' οὖν καὶ ὅς ἂν ἰδὼν πλοῦτον μέγαν ἢ τιμὰς
 5 διαφερούσας γένους, ἢ καὶ ὅτι οὖν τῶν τοιούτων, εἴπῃ ταῦτα
 ταῦτα, πρὸς τοῦτο βλέπων εἶπεν, ὥς διὰ τοῦτο αὐτῷ γεννησό-
 μενα ὧν ἂν ἐπιθυμῇ πάντα ἢ τὰ πλείστα καὶ ὅσα ἀξιώτατα
 λόγου;

ME. Ἔοικε γοῦν.

- c AΘ. Φέρε δὴ, πάντων ἀνθρώπων ἐστὶ κοινὸν ἐπιθύμημα
 εἶναι τι τὸ νῦν ὑπὸ τοῦ λόγου δηλούμενον, ὥς αὐτὸς φησιν ὁ
 λόγος;

ME. Τὸ ποῖον;

- 5 AΘ. Τὸ κατὰ τὴν τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἐπίταξιν τὰ γιγνό-
 μενα γίνεσθαι, μάλιστα μὲν ἅπαντα, εἰ δὲ μή, τά γε
 ἀνθρώπινα.

ME. Τί μήν;

- AΘ. Οὐκοῦν ἐπείπερ βουλόμεθα πάντες τὸ τοιοῦτον
 10 αἰεὶ, παῖδές τε ὄντες καὶ ἄνδρες πρεσβῦται, τοῦτ' αὐτὸ καὶ
 εὐχοίμεθ' ἂν ἀναγκαίως διὰ τέλους;

ME. Πῶς δ' οὔ;

- d AΘ. Καὶ μὴν τοῖς γε φίλοις που συνευχοίμεθ' ἂν ταῦτα
 ἅπερ ἐκείνοι ἑαυτοῖσιν.

ME. Τί μήν;

AΘ. Φίλος μὲν υἱὸς πατρί, παῖς ὧν ἀνδρί.

- 5 ME. Πῶς δ' οὔ;

AΘ. Καὶ μὴν ὧν γ' ὁ παῖς εὐχεται ἑαυτῷ γίνεσθαι,
 πολλὰ ὁ πατὴρ ἀπεύξαιτ' ἂν τοῖς θεοῖς μηδαμῶς κατὰ τὰς
 τοῦ ὑέος εὐχὰς γίνεσθαι.

ME. Ὅταν ἀνότητος ὧν καὶ ἔτι νέος εὐχεται, λέγεις;

b 2 ἐπαινοῖεν Ast : ἐπιθυμοῖεν libri c 10 ἄνδρες A L γρ. O :
 ἄνδρες καὶ O c 11 εὐχοίμεθ' ἂν] εὐχοίμεθα A : εὐχόμεθα L O
 d 2 ἑαυτοῖσιν A γρ. O : αὐτοῖς L O d 6 ὧν γ' A O : ὧν A² γρ. O

ΑΘ. Καὶ ὅταν γε ὁ πατὴρ ὧν γέρων ἦ καὶ σφόδρα νεα- 10
νίας, μηδὲν τῶν καλῶν καὶ τῶν δικαίων γινώσκων, εὐχεται e
μάλα προθύμως ἐν παθήμασιν ἀδελφοῖς ὧν τοῖς γενομένοις
Θησεὶ πρὸς τὸν δυστυχῶς τελευτήσαντα Ἰππόλυτον, ὁ δὲ
παῖς γινώσκη, τότε, δοκεῖς, παῖς πατρὶ συνεύζεται;

ΜΕ. Μανθάνω ὁ λέγεις. λέγειν γάρ μοι δοκεῖς ὥς οὐ 5
τοῦτο εὐκτέον οὐδὲ ἐπεικτέον, ἔπεισθαι πάντα τῇ ἑαυτοῦ βου-
λήσει, τὴν βούλησιν δὲ πολὺ μᾶλλον τῇ ἑαυτοῦ φρονήσει·
τοῦτο δὲ καὶ πόλιν καὶ ἕνα ἡμῶν ἔκαστον καὶ εὐχεσθαι δεῖν
καὶ σπεύδειν, ὅπως νοῦν ἔξει.

ΑΘ. Ναί, καὶ δὴ καὶ πολιτικόν γε ἄνδρα νομοθέτην ὥς 688
αἰεὶ δεῖ πρὸς τοῦτο βλέποντα τιθέναι τὰς τάξεις τῶν νόμων,
αὐτός τε ἐμνήσθην καὶ ὑμᾶς ἐπαναμνησκω, κατ' ἀρχὰς εἰ
μεμνήμεθα τὰ λεχθέντα, ὅτι τὸ μὲν σφῶν ἦν παρακείμεμα
ὥς χρεὼν εἶη τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην πάντα πολέμου χάριν 5
τὰ νόμιμα τιθέναι, τὸ δὲ ἐμὸν ἔλεγον ὅτι τοῦτο μὲν πρὸς
μίαν ἀρετὴν οὐσῶν τεττάρων κελεύοι τίθεσθαι τοὺς νόμους,
δέοι δὲ δὴ πρὸς πᾶσαν μὲν βλέπειν, μάλιστα δὲ καὶ πρὸς b
πρώτην τὴν τῆς συμπάσης ἡγεμόνα ἀρετῆς, φρόνησις δ' εἶη
τοῦτο καὶ νοῦς καὶ δόξα μετ' ἔρωτός τε καὶ ἐπιθυμίας τούτοις
ἐπομένης. ἥκει δὴ πάλιν ὁ λόγος εἰς ταυτόν, καὶ ὁ λέγων
ἐγὼ νῦν λέγω πάλιν ἄπερ τότε, εἰ μὲν βούλεσθε, ὥς παίζων, 5
εἰ δ', ὥς σπονδάζων, ὅτι δὴ φημι εὐχῇ χρῆσθαι σφαλερὸν
εἶναι νοῦν μὴ κεκτημένον, ἀλλὰ τὰναντία ταῖς βουλήσεσιν
οἱ γίγνεσθαι. σπονδάζοντα δ' εἴ με τιθέναι βούλεσθε, c
τίθετε· πάνν γὰρ οὖν προσδοκῶ νῦν ὑμᾶς εὐρήσειν, τῷ λόγῳ
ἐπομένους ὃν ὀλίγον ἔμπροσθε προυθέμεθα, τῆς τῶν βασι-
λέων τε φθορᾶς καὶ ὅλου τοῦ διανοήματος οὐ δειλίαν οὔσαν

d 10 ἡ om. A sed s. v. add. A² e 6 εὐκτέον A (ut vid.) O :
εὐκταῖον A² et ai s. v. O e 7 γρ. πολὺ in marg. A L O : μηδὲν
A L O (δὲ ÷ ÷ ÷ μηδὲν A) a 4 παρακείμεμα A L O : παρακείμεσμα
A² (σ s. v.) b 1 καὶ om. Stob. b 2 τὴν] καὶ Stob. b 4 ὁ
λέγων ἐγὼ] ἀλλαχοῦ καὶ ὁ ἔλεγον ἐγὼ· οὐκ εἶ in marg. O b 6 εἰ δ'
Boeckh : εἴθ' libri b 7 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ Badham c 3 βασιλείων]
βασιλειῶν Boeckh

- 5 τὴν αἰτίαν, οὐδ' ὅτι τὰ περὶ τὸν πόλεμον οὐκ ἠπίσταντο ἄρχοντές τε καὶ οὓς προσήκεν ἄρχεσθαι, τῇ λοιπῇ δὲ πάσῃ κακίᾳ διεφθαρμένα, καὶ μάλιστα τῇ περὶ τὰ μέγιστα τῶν
 d ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀμαθία. ταῦτ' οὖν ὥς οὕτω γέγονε περὶ τὰ τότε, καὶ νῦν, εἴ που, γίγνεται, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον οὐκ ἄλλως συμβήσεται, ἐὰν βούλησθε, πειράσομαι ἰὼν κατὰ τὸν ἐξῆς λόγον ἀνευρίσκειν τε καὶ ὑμῖν δηλοῦν
 5 κατὰ δύναμιν ὥς οὖσιν φίλοις.

ΚΛ. Λόγῳ μὲν τοίνυν σε, ὦ ξέने, ἐπαινεῖν ἐπαχθέστερον, ἔργῳ δὲ σφόδρα ἐπαινεσόμεθα· προθύμως γὰρ τοῖς λεγομένοις ἐπακολουθήσομεν, ἐν οἷς ὃ γε ἐλεύθερος ἐπαινῶν καὶ μὴ μάλιστ' ἐστὶν καταφανής.

- e ΜΕ. Ἄριστ', ὦ Κλεινία, καὶ ποιῶμεν ἃ λέγεις.

ΚΛ. Ἔσται ταῦτα, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ. λέγε μόνον.

- ΑΘ. Φαμέν δή νυν, καθ' ὁδὸν ἰόντες τὴν λοιπὴν τοῦ λόγου, τὴν μεγίστην ἀμαθίαν τότε ἐκείνῃ τὴν δύναμιν
 5 ἀπολέσαι καὶ νῦν ταῦτόν τοῦτο πεφυκέναι ποιεῖν, ὥστε τὸν γε νομοθέτην, εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, πειρατέον ταῖς πόλεσιν φρόνησιν μὲν ὅσῃν δυνατὸν ἐμποιεῖν, τὴν δ' ἄνοιαν ὅτι μάλιστα ἐξαιρεῖν.

ΚΛ. Δῆλον.

- 689 ΑΘ. Τίς οὖν ἡ μεγίστη δικαίως ἂν λέγοιτο ἀμαθία; σκοπεῖτε εἰ συνδόξει καὶ σφῶν λεγόμενον· ἐγὼ μὲν δὴ τὴν τοιάνδε τίθεμαι.

ΚΛ. Ποίαν;

- 5 ΑΘ. Τὴν ὅταν τῷ τι δόξαν καλὸν ἢ ἀγαθὸν εἶναι μὴ φιλή τούτου ἀλλὰ μισή, τὸ δὲ πονηρὸν καὶ ἄδικον δοκοῦν εἶναι φιλή τε καὶ ἀσπάσῃται. ταύτην τὴν διαφωνίαν λύπης τε καὶ ἡδονῆς πρὸς τὴν κατὰ λόγον δόξαν ἀμαθίαν φημὶ εἶναι

c 6 προσήκεν scr. recc.: προσέκειν Α Ο d 2 (γίγνεται), γίγνεται ci. Bekker d 8 ἐλευθέρως Ast e 3 δῆ] δὲ δῆ Stob. e 6 γε Stob.: τε Α Ο εἰ τοῦθ' Stob.: εἴθ' Α et pr. Ο e 7 ἄνοιαν libri cum Stob.: ἄνοιαν Boeckh (ignorantiam Ficinus) (et mox b 3) a 5 δόξαν scr. recc. (et fort. pr. Α): δόξη Α' L O Stob. a 7 τὴν om. Stob.

τὴν ἐσχάτην, μεγίστην δέ, ὅτι τοῦ πλήθους ἐστὶ τῆς ψυχῆς·
τὸ γὰρ λυπούμενον καὶ ἡδόμενον αὐτῆς ὅπερ δῆμός τε καὶ **b**
πλήθος πόλεώς ἐστιν. ὅταν οὖν ἐπιστήμαις ἢ δόξαις ἢ λόγῳ
ἐναντιῶται, τοῖς φύσει ἀρχικοῖς, ἢ ψυχῇ, τοῦτο ἄνοιαν προσ-
αγορεύω, πόλεώς τε, ὅταν ἄρχουσιν καὶ νόμοις μὴ πείθεται
τὸ πλήθος, ταυτόν, καὶ δὴ καὶ ἐνὸς ἀνδρός, ὅποταν καλοὶ ἐν **5**
ψυχῇ λόγοι ἐνόντες μηδὲν ποιῶσιν πλέον ἀλλὰ δὴ τούτοις
πᾶν τοῦναντίον, ταύτας πάσας ἀμαθίας τὰς πλημμελεστάτας
ἐγώ γ' ἂν θεῖην πόλεώς τε καὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν, ἀλλ' **c**
οὐ τὰς τῶν δημιουργῶν, εἰ ἄρα μου καταμανθάνετε, ὦ ξένοι,
ὁ λέγω.

ΚΛ. Μανθάνομέν τε, ὦ φίλε, καὶ συγχωροῦμεν ἃ
λέγεις. **5**

ΑΘ. Τοῦτο μὲν τοίνυν οὕτω κείσθω δεδογμένον καὶ λεγό-
μενον, ὡς τοῖς ταῦτ' ἀμαθαίνουσι τῶν πολιτῶν οὐδὲν ἐπι-
τρεπτέον ἀρχῆς ἐχόμενον καὶ ὡς ἀμαθέσιν ὀνειδιστέον, ἂν
καὶ πάννυ λογιστικοὶ τε ὦσι καὶ πάντα τὰ κομψὰ καὶ ὅσα
πρὸς τάχος τῆς ψυχῆς πεφυκότα διαπεπονημένοι ἅπαντα, **d**
τοὺς δὲ τοῦναντίον ἔχοντας τούτων ὡς σοφοὺς τε προσρητέον,
ἂν καὶ τὸ λεγόμενον μήτε γράμματα μήτε νεῖν ἐπίστωνται,
καὶ τὰς ἀρχὰς δοτέον ὡς ἔμφορσιν. πῶς γὰρ ἂν, ὦ φίλοι, ἄνευ
συμφωνίας γένοιτ' ἂν φρονήσεως καὶ τὸ σμικρότατον εἶδος; **5**
οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἡ καλλίστη καὶ μεγίστη τῶν συμφωνιῶν
μεγίστη δικαιοσύνη ἂν λέγοιτο σοφία, ἧς ὁ μὲν κατὰ λόγον
ζῶν μέτοχος, ὁ δὲ ἀπολειπόμενος οἰκοφθόρος καὶ περὶ πόλιν
οὐδαμῇ σωτὴρ ἀλλὰ πᾶν τοῦναντίον ἀμαθαίνων εἰς ταῦτα
ἐκάστοτε φανεύεται. ταῦτα μὲν οὖν, καθάπερ εἶπομεν ἄρτι, **e**
λελεγμένα τεθήτω ταύτη.

ΚΛ. Κείσθω γὰρ οὖν.

a 9 τὴν ÷ A   b 5 καὶ δὴ A Eus. Stob. : δὴ O (sed γμ. καὶ)
c 2 μου A Eus. : που Stob. : ἐμοῦ O (sed γμ. μου)   c 4 δ Eus.
c 7 ταῦτ' ἀμαθαίνουσι in marg. a¹ : ταῦτα ἀμαθαίνουσι Eus. : εἰς ταῦτα
ἀμαθαίνουσι Stob. : ταῦτα μανθάνουσι A L O   d 2 τούτων libri
cum Stob. : τούτοις Eus. (τούτους Theod.)

ΑΘ. Ἀρχοντας δὲ δὴ καὶ ἀρχομένους ἀναγκαῖον ἐν ταῖς
5 πόλεσιν εἶναί που.

ΚΛ. Τί μήν;

690 ΑΘ. Εἶεν· ἀξιώματα δὲ δὴ τοῦ τε ἀρχεῖν καὶ ἄρχεσθαι
ποῖά ἐστι καὶ πόσα, ἐν τε πόλεσιν μεγάλας καὶ σμικραῖς ἐν τε
οἰκίαις ὡσαύτως; ἄρ' οὐχὶ ἐν μὲν τό τε πατὴρ καὶ μητρός; καὶ
ὅλως γονέας ἐκγόνων ἀρχεῖν ἀξίωμα ὀρθὸν πανταχοῦ ἂν εἴη;

5 ΚΛ. Καὶ μάλα.

ΑΘ. Τούτῳ δέ γε ἐπόμενον γενναίους ἀγεννῶν ἀρχεῖν·
καὶ τρίτον ἔτι τούτοις συνέπεται τὸ πρεσβυτέρους μὲν ἀρχεῖν
δεῖν, νεωτέρους δὲ ἄρχεσθαι.

ΚΛ. Τί μήν;

b ΑΘ. Τέταρτον δ' αὖ δούλους μὲν ἀρχεσθαι, δεσπότας δὲ
ἄρχεῖν.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Πέμπτον γε οἶμαι τὸ κρεῖττον μὲν ἀρχεῖν, τὸν
5 ἥττω δὲ ἀρχεσθαι.

ΚΛ. Μάλα γε ἀναγκαῖον ἀρχὴν εἶρηκας.

ΑΘ. Καὶ πλείστην γε ἐν σύμπασιν τοῖς ζώοις οὔσαν καὶ
κατὰ φύσιν, ὥς ὁ Θηβαῖος ἔφη ποτὲ Πίνδαρος. τὸ δὲ
μέγιστον, ὥς ἔοικεν, ἀξίωμα ἔκτον ἂν γίγνοιτο, ἔπεσθαι μὲν
10 τὸν ἀνεπιστήμονα κελεῖν, τὸν δὲ φρονούντα ἡγεῖσθαι τε καὶ
c ἀρχεῖν. καίτοι τοῦτό γε, ὦ Πίνδαρε σοφώτατε, σχεδὸν οὐκ ἂν
παρὰ φύσιν ἔγωγε φαίην γίγνεσθαι, κατὰ φύσιν δέ, τὴν τοῦ
νόμου ἐκόντων ἀρχὴν ἀλλ' οὐ βίαιον πεφυκυῖαν.

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

5 ΑΘ. Θεοφιλῇ δέ γε καὶ εὐτυχῇ τινα λέγοντες ἐβδόμην
ἀρχήν, εἰς κληρόν τινα προάγομεν, καὶ λαχόντα μὲν ἀρχεῖν,
δυσκληροῦντα δὲ ἀπιόντα ἄρχεσθαι τὸ δικαιοτάτον εἶναί
φάμεν.

ο 4 δὲ O Stob. et δ s. v. A²: τε A a 2 ἐν τε οἰκίαις καὶ οἰκίαις
Stob. b 4 καὶ πέμπτον γε Stob. τὸ A O: τὸν Stob. τὸν om.
pr. O Stob. et punct. not. A² (ἥττω Stob.) b 6 ἀναγκαῖον A (sed
a supra o A²): ἀναγκαίαν L (ut vid.) O Stob.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. “Ὁρᾷς δὴ,” φαίμεν ἄν, “ὧ νομοθέτα,” πρὸς τινα **d**
παίζοντες τῶν ἐπὶ νόμων θέσιν ἰόντων ῥαδίως, “ὅσα ἐστὶ
πρὸς ἄρχοντας ἀξιώματα, καὶ ὅτι πεφυκότα πρὸς ἄλληλα
ἐναντίως; νῦν γὰρ δὴ στάσεων πηγὴν τινα ἀνυρῆκαμεν ἡμεῖς,
ἣν δεῖ σε θεραπεύειν. πρῶτον δὲ μεθ’ ἡμῶν ἀνάσκειναι πῶς **5**
τε καὶ τί παρὰ ταῦτα ἀμαρτόντες οἱ περὶ τε Ἄργος καὶ Μεσ
σήνην βασιλῆς αὐτοὺς ἅμα καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων δύναμιν,
οὐσαν θανασστήν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, διέφθειραν. ἄρ’ οὐκ **e**
ἀγνοήσαντες τὸν Ἡσίοδον ὀρθότατα λέγοντα ὡς τὸ ἥμισυ
τοῦ παντὸς πολλάκις ἐστὶ πλεόν; ὁπόταν ἢ τὸ μὲν ὅλον
λαμβάνειν ζημιῶδες, τὸ δ’ ἥμισυ μέτριον, τότε τὸ μέτριον
τοῦ ἀμέτρου πλεόν ἡγήσατο, ἅμεινον ὃν χείρονος.” **5**

ΚΛ. Ὁρθότατά γε.

ΑΘ. Πότερον οὖν οἰόμεθα περὶ βασιλείας τοῦτ’ ἐγγιγνό-
μενον ἐκάστοτε διαφθείρειν πρότερον, ἢ ἐν τοῖσιν δῆμοις;

ΚΛ. Τὸ μὲν εἰκὸς καὶ τὸ πολύ, βασιλέων τοῦτ’ εἶναι **691**
νόσημα ὑπερφηφάνως ζώντων διὰ τρυφάς.

ΑΘ. Οὐκοῦν δῆλον ὡς πρῶτον τοῦτο οἱ τότε βασιλῆς
ἔσχον, τὸ πλεονεκτεῖν τῶν τεθέντων νόμων, καὶ ὁ λόγῳ τε
καὶ ὄρκῳ ἐπήνεσαν, οὐ συνεφώνησαν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἡ δια- **5**
φωνία, ὡς ἡμεῖς φαμεν, οὐσα ἀμαθία μεγίστη, δοκοῦσα δὲ
σοφία, πάντ’ ἐκείνα διὰ πλημμέλειαν καὶ ἀμουσίαν τὴν
πικρὰν διέφθειρεν;

ΚΛ. Ἔοικε γοῦν.

ΑΘ. Εἴτεν· τί δὴ τὸν νομοθέτην ἔδει τότε τιθέντα εὐ- **b**
λαβηθῆναι τούτου περὶ τοῦ πάθους τῆς γενέσεως; ἄρ’ ὧ
πρὸς θεῶν νῦν μὲν οὐδὲν σοφὸν γινῶναι τοῦτο οὐδ’ εἰπεῖν
χαλεπόν, εἰ δὲ προῦδεῖν ἦν τότε, σοφώτερος ἂν ἦν ἡμῶν ὁ
προῦδών; **5**

d 3 ὅτι A et in marg. L O : ὅσα L O πρὸς] περὶ Madvig
d 6 ἀμαρτόντες A L et corr. O : ἀμορτάνοντες O **e** 3 ὁπόταν . . .
e 5 χείρονος secl. Hermann

ΜΕ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

ΑΘ. Εἰς τὸ γεγονὸς παρ' ὑμῖν, ὦ Μέγилле, ἔστιν νῦν γε κατιδόντα γινῶναι, καὶ γνόντα εἰπεῖν ῥάδιον, ὃ τότε ἔδει γίγνεσθαι.

10 ΜΕ. Σαφέστερον ἔτι λέγε.

ΑΘ. Τὸ τοίνυν σαφέστατον ἂν εἴη τὸ τοιόνδε.

ΜΕ. Τὸ ποῖον;

c ΑΘ. Ἐάν τις μείζονα διδῶ τοῖς ἐλάττωσι [δύναμιν] παρὲς τὸ μέτριον, πλοίοις τε ἱστία καὶ σώμασιν τροφήν καὶ ψυχαῖς ἀρχάς, ἀνατρέπεταί που πάντα, καὶ ἐξυβρίζοντα τὰ μὲν εἰς νόσους θεῖ, τὰ δ' εἰς ἔκγονον ὕβρεως ἀδικίαν.

5 τί οὖν δὴ ποτε λέγομεν; ἄρά γε τὸ τοιόνδε, ὥς Οὐκ ἔστ', ὦ φίλοι ἄνδρες, θνητῆς ψυχῆς φύσις ἥτις ποτὲ δυνήσεται τὴν μεγίστην ἐν ἀνθρώποις ἀρχὴν φέρειν νέα καὶ ἀνυπεύ-

d θυνος, ὥστε μὴ τῆς μεγίστης νόσου ἀνοίας πληρωθεῖσα αὐτῆς τὴν διάνοιαν, μῖσος ἔχειν πρὸς τῶν ἐγγύτατα φίλων, ὃ γενόμενον ταχὺ διέφθειρεν αὐτὴν καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἠφάνισεν αὐτῆς; τοῦτ' οὖν εὐλαβηθῆναι γνόντας τὸ μέτριον
5 μεγάλων νομοθετῶν. ὥς οὖν δὴ τότε γενόμενον, νῦν ἔστιν μετριώτατα τοπάσαι· τὸ δ' ἔοικεν εἶναι—

ΜΕ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Θεὸς εἶναι κηδόμενος ὑμῶν τις, ὅς τὰ μέλλοντα προορῶν, δίδυμον ὑμῖν φυτεύσας τὴν τῶν βασιλέων γένεσιν

e ἐκ μονογενοῦς, εἰς τὸ μέτριον μᾶλλον συνέστειλε. καὶ μετὰ τοῦτο ἔτι φύσις τις ἀνθρωπίνη μεμειγμένη θείᾳ τινὶ δυνάμει, κατιδοῦσα ὑμῶν τὴν ἀρχὴν φλεγμαίνουσιν ἔτι, μείγνυσιν τὴν

692 κατὰ γῆρας σώφρονα δύναμιν τῇ κατὰ γένος αὐθάδει ῥώμῃ, τὴν τῶν ὀκτῶ καὶ εἴκοσι γερόντων ἰσόψηφον εἰς τὰ μέγιστα τῇ τῶν βασιλέων ποιήσασα δυνάμει. ὃ δὲ τρίτος σωτήρ

c 1 δύναμιν om. Stob.

c 2 παρὲς A² O Stob. : παρὲς A

c 4 θεῖ libri cum Stob. : θεῖ ÷ ÷ ÷ ÷ A : γρ. πίπτει in marg. A L O

c 5 λέγομεν] γρ. λέγω O d 1 ἀγνοίας Ast d 5 ante νῦν distinxi

d 6 τοπάσαι· τὸ δ' scripsi : τοπάσαι, τόδ' vulg. d 8 εἶναι] οἶμαι

AlJina a 1 γῆρας A et γρ. O : ἀγορᾶς O

ὑμῖν ἔτι σπαργῶσαν καὶ θυμουμένην τὴν ἀρχὴν ὀρών, οἷον
ψάλιον ἐνέβαλεν αὐτῇ τὴν τῶν ἐφόρων δύναμιν, ἐγγὺς τῆς 5
κληρωτῆς ἀγαγὼν δυνάμεως· καὶ κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον
ἢ βασιλεία παρ' ὑμῖν, ἐξ ᾧν ἔδει σύμμεικτος γενομένη καὶ
μέτρον ἔχουσα, σωθεῖσα αὐτῇ σωτηρίας τοῖς ἄλλοις γέγονεν
αἰτία. ἐπεὶ ἐπὶ γε Τημένω καὶ Κρεσφόντῃ καὶ τοῖς τότε b
νομοθέταις, οἵτινες ἄρα ἦσαν νομοθετοῦντες, οὐδ' ἡ Ἀρι-
στοδήμου μερὶς ἐσώθη ποτ' ἄν—οὐ γὰρ ἱκανῶς ἦσαν νομο-
θεσίας ἔμπειροι· σχεδὸν γὰρ οὐκ ἄν ποτ' ᾤήθησαν ὅρκοις
μετριάσαι ψυχὴν νέαν, λαβοῦσαν ἀρχὴν ἐξ ἧς δυνατὸν ἦν 5
τυραννίδα γενέσθαι—νῦν δ' ὁ θεὸς ἔδειξεν οἷαν ἔδει καὶ
δεῖ δὴ τὴν μενοῦσαν μάλιστα ἀρχὴν γίγνεσθαι. τὸ δὲ παρ'
ἡμῶν γινώσκεσθαι ταῦτα, ὅπερ εἶπον ἔμπροσθεν, νῦν μὲν c
γεινόμενον οὐδὲν σοφόν—ἐκ γὰρ παραδείγματος ὁρᾶν γεγο-
νός οὐδὲν χαλεπόν—εἰ δ' ἦν τις προορῶν τότε ταῦτα καὶ
δυνάμενος μετριάσαι τὰς ἀρχὰς καὶ μίαν ἐκ τριῶν ποιῆσαι,
τά τε νοηθέντα ἂν καλὰ τότε πάντα ἀπέσωσε καὶ οὐκ ἂν 5
ποτε ὁ Περσικὸς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς στόλος
ἂν ὤρμησε, καταφρονήσας ὡς ὄντων ἡμῶν βραχέος ἀξίων.

ΚΑ. Ἀληθῇ λέγεις.

ΑΘ. Αἰσχροῦς γοῦν ἡμύναντο αὐτούς, ᾧ Κλεινία. τὸ δ' d
αἰσχρὸν λέγω οὐχ ὡς οὐ νικῶντές γε οἱ τότε καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλατταν καλὰς νενικήκασιν μάχας· ἀλλὰ ὃ φημι
αἰσχρὸν τότε εἶναι, τότε λέγω, τὸ πρῶτον μὲν ἐκείνων τῶν
πόλεων τριῶν οὐσῶν μίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀμῦναι, τὸ 5
δὲ δύο κακῶς οὕτως εἶναι διεφθαρμένα, ὥστε ἡ μὲν καὶ
Λακεδαιμόνα διεκώλυνεν ἐπαμύνειν αὐτῇ, πολεμοῦσα αὐτῇ
κατὰ κράτος, ἡ δ' αὖ πρωτεύουσα ἐν τοῖς τότε χρόνοις τοῖς
περὶ τὴν διανομήν, ἡ περὶ τὸ Ἄργος, παρακαλουμένη ἀμύ- e
νειν τὸν βάρβαρον οὐθ' ὑπήκουσεν οὐτ' ἡμυνεν. πολλὰ δὲ
λέγων ἂν τις τὰ τότε γενόμενα περὶ ἐκείνον τὸν πόλεμον,

b γ μενοῦσαν scr. Ven. 184 : μὲν οὔσαν A L O : in marg. ἴσως μένου-
σαν a³ c β στόλος ἂν A O : ἂν στόλος corr. O vulg.

- τῆς Ἑλλάδος οὐδαμῶς εὐσχήμονα ἂν κατηγοροῖ· οὐδ' αὖ
 5 ἀμύνασθαι τὴν γε Ἑλλάδα λέγων ὀρθῶς ἂν λέγοι, ἀλλ' εἰ
 μὴ τό τε Ἀθηναίων καὶ τὸ Λακεδαιμονίων κοινῇ διανόημα
 693 ἤμυνεν τὴν ἐπιούσαν δουλείαν, σχεδὸν ἂν ἤδη πάντ' ἦν με-
 μειγμένα τὰ τῶν Ἑλλήνων γένη ἐν ἀλλήλοις, καὶ βάρβαρα
 ἐν Ἑλλησι καὶ Ἑλληνικὰ ἐν βαρβάροις, καθάπερ ὦν Πέρσαι
 τυραννοῦσι τὰ νῦν διαπεφορημένα καὶ συμπεφορημένα κακῶς
 5 ἐσπαρμένα κατοικεῖται. ταῦτ', ὦ Κλεινία καὶ Μέγилле,
 ἔχομεν ἐπιτιμᾶν τοῖς τε πάλαι πολιτικοῖς λεγομένοις καὶ
 νομοθέταις καὶ τοῖς νῦν, ἵνα τὰς αἰτίας αὐτῶν ἀναζητοῦντες,
 b ἀνευρίσκωμεν τί παρὰ ταῦτα ἔδει πράττειν ἄλλο· οἷον δὴ
 καὶ τὸ παρὸν εἶπομεν, ὥς ἄρα οὐ δεῖ μεγάλας ἀρχὰς οὐδ'
 αὖ ἀμείκτους νομοθετεῖν, διανοηθέντας τὸ τοιόνδε, ὅτι πόλιν
 ἐλευθέραν τε εἶναι δεῖ καὶ ἔμφρονα καὶ ἑαυτῇ φίλην, καὶ
 5 τὸν νομοθετοῦντα πρὸς ταῦτα βλέποντα δεῖ νομοθετεῖν. μὴ
 θαυμάσωμεν δὲ εἰ πολλάκις ἤδη προθέμενοι ἅττα, εἰρήκαμεν
 ὅτι πρὸς ταῦτα δεῖ νομοθετεῖν βλέποντα τὸν νομοθέτην,
 c τὰ δὲ προτεθέντα οὐ ταῦτα ἡμῖν φαίνεται ἐκάστοτε· ἀλλὰ
 ἀναλογίζεσθαι χρή, ὅταν πρὸς τὸ σωφρονεῖν φῶμεν δεῖν
 βλέπειν, ἢ πρὸς φρόνησιν ἢ φιλίαν, ὥς ἔσθ' οὗτος ὁ σκοπὸς
 οὐχ ἕτερος ἀλλ' ὁ αὐτός, καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ἡμᾶς τοιαῦτα
 5 ἂν γίγνηται ῥήματα μὴ διαταραττέτω.

ΚΛ. Πειρασόμεθα ποιεῖν οὕτως ἐπανιόντες τοὺς λόγους·
 καὶ νῦν δὴ τὸ περὶ τῆς φιλίας τε καὶ φρονήσεως καὶ ἐλευ-
 θερίας, πρὸς ὅτι βουλόμενος ἔμελλες λέγειν δεῖν στοχάζεσθαι
 d τὸν νομοθέτην, λέγε.

ΑΘ. Ἀκουσον δὴ νυν. εἰσὶν πολιτειῶν οἷον μητέρες δύο
 τινές, ἐξ ὧν τὰς ἄλλας γεγονέναι λέγων ἂν τις ὀρθῶς λέγοι,
 καὶ τὴν μὲν προσαγορεύειν μοναρχίαν ὀρθόν, τὴν δ' αὖ δη-
 5 μοκρατίαν, καὶ τῆς μὲν τὸ Περσῶν γένος ἄκρον ἔχειν, τῆς
 δὲ ἡμᾶς· αἱ δ' ἄλλαι σχεδὸν ἅπασαι, καθάπερ εἶπον, ἐκ

8 5 ἐσπαρμένα secl. Cobet   c 2 πρὸς τὸ σωφρονεῖν secl. Schanz
 c 3 ἢ πρὸς A² (ἢ s. v.): πρὸς A O   c 6 πειρασόμεθα A O: πειρασώ-
 μεθα A⁴   d 5 περσῶν | ÷ γένος A

τούτων εἰς διὰπεποικιλμένοι. δεῖ δὴ οὖν καὶ ἀναγκαῖον μεταλαβεῖν ἀμφοῖν τούτων, εἴπερ ἐλευθερία τ' ἔσται καὶ φιλα μετὰ φρονήσεως· ὁ δὲ βούλεται ἡμῖν ὁ λόγος προσ- e
τάττειν, λέγων ὡς οὐκ ἂν ποτε τούτων πόλις ἄμοιρος γενο-
μένη πολιτευθῆναι δύναιτ' ἂν καλῶς.

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΑΘ. Ἡ μὲν τοίνυν τὸ μοναρχικόν, ἡ δὲ τὸ ἐλεύθερον 5
ἀγαπήσασα μειζόνως ἢ ἔδει μόνον, οὐδετέρα τὰ μέτρια
κέκτηται τούτων, αἱ δὲ ὑμέτεραι, ἡ τε Λακωνικὴ καὶ Κρη-
τικὴ, μᾶλλον. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πέρσαι τὸ μὲν πάλοι οὕτω
πως, τὸ νῦν δὲ ἦττον. τὰ δ' αἷτια διέλθωμεν· ἡ γάρ; 694

ΚΛ. Πάντως, εἴ γέ που μέλλομεν ὁ προυθέμεθα περαίνειν.

ΑΘ. Ἀκούωμεν δὴ. Πέρσαι γάρ, ὅτε μὲν τὸ μέτριον
μᾶλλον δουλείας τε καὶ ἐλευθερίας ἦγον ἐπὶ Κύρου, πρῶτον
μὲν ἐλεύθεροι ἐγένοντο, ἔπειτα δὲ ἄλλων πολλῶν δεσπόται. 5
ἐλευθερίας γὰρ ἄρχοντες μεταδιδόντες ἀρχομένοις καὶ ἐπὶ
τὸ ἴσον ἄγοντες, μᾶλλον φίλοι τε ἦσαν στρατιῶται στρατη-
γοῖς καὶ προθύμους αὐτοὺς ἐν τοῖς κινδύνοις παρίχοντο· καὶ b
εἴ τις αὐτὸν φρόνιμος ἦν ἐν αὐτοῖς καὶ βουλευεῖν δυνατός, οὐ
φθονεροῦ τοῦ βασιλέως ὄντος, διδόντος δὲ παρρησίαν καὶ
τιμῶντος τοὺς εἰς τι δυναμένους συμβουλευεῖν, κοινὴν τὴν τοῦ
φρονεῖν εἰς τὸ μέσον παρίχετο δύναμιν, καὶ πάντα δὴ τότε 5
ἐπέδωκεν αὐτοῖς δι' ἐλευθερίαν τε καὶ φιλίαν καὶ νοῦ κοινωνίαν.

ΚΛ. Ἐοικέν γέ πως τὰ λεγόμενα οὕτω γεγενέσθαι.

ΑΘ. Πῇ δὴ οὖν ποτε ἀπώλετο ἐπὶ Καμβύσου καὶ πάλιν c
ἐπὶ Δαρείου σχεδὸν ἐσώθη; βούλεσθε οἶον μαντεία διανοη-
θέντες χρώμεθα;

ΚΛ. Φέρει γοῦν ἡμῖν σκέψιν τοῦτο ἐφ' ὅπερ ὠρμήκαμεν.

ΑΘ. Μαντεύομαι δὴ νῦν περὶ γε Κύρου, τὰ μὲν ἄλλ' 5
αὐτὸν στρατηγὸν τε ἀγαθὸν εἶναι καὶ φιλόπολιν, παιδείας

a 3 μέτριον] μέσον Hertlein   b 4 εἰς τι L O² (σ s. v.): εἴ τι O:
τι A (sed εἴ s. v. A²)   b 6 ἐπέδωκεν Stephanus: ἀπέδωκεν libri
c 1 ἀπώλετο ÷ A   c 4 τοῦτο] τοῦ Badham   c 6 φιλόπολιν]
φιλόπονον Athenaeus

δὲ ὀρθῆς οὐχ ἦφθαι τὸ παράπαν, οἰκονομία τε οὐδὲν τὸν νοῦν προσεσχηκέναι.

ΚΛ. Πῶς δὴ τὸ τοιοῦτον φῶμεν;

- d ΑΘ. Ἐοικεν ἐκ νέου στρατεύεσθαι διὰ βίου, ταῖς γυναιξίν παραδοὺς τοὺς παῖδας τρέφειν. αἱ δὲ ὥς εὐδαίμονας αὐτοὺς ἐκ τῶν παιδων εὐθὺς καὶ μακαρίους ἤδη γεγονότας καὶ ἐπιδεεῖς ὄντας τούτων οὐδενὸς ἔτρεφον· κωλύουσai δὲ ὥς οὖσιν ἱκανῶς εὐδαίμοσιν μήτε αὐτοῖς ἐναντιοῦσθαι μηδένα εἰς μηδέν, ἐπαινεῖν τε ἀναγκάζουσai πάντας τὸ λεγόμενον ἢ πραττόμενον ὑπ' αὐτῶν, ἔθρεψαν τοιούτους τινάς.

ΚΛ. Καλὴν, ὥς ἔοικας, τροφήν εἴρηκας.

- e ΑΘ. Γυναικείαν μὲν οὖν βασιλίδων γυναικῶν νεωστὶ γεγονυῖαν πλουσίαν, καὶ ἐν ἀνδρῶν ἐρημίᾳ, διὰ τὸ μὴ σχολάζειν ὑπὸ πολέμων καὶ πολλῶν κινδύνων, τοὺς παῖδας τρεφουσῶν.

- 5 ΚΛ. Ἐχει γὰρ λόγον.

- ΑΘ. Ὁ δὲ πατήρ γε αὐτοῖς αὐτοῖς ποίμνια μὲν καὶ πρόβατα καὶ ἀγέλας ἀνδρῶν τε καὶ ἄλλων πολλῶν πολλὰς ἐκτάτο, αὐτοὺς δὲ οἷς ταῦτα παραδώσειν ἔμελλεν ἡγνύει τὴν πατρῴαν οὐ παιδευομένους τέχνην, οὖσαν Περσικὴν—ποιμένων ὄντων Περσῶν, τραχείας χώρας ἐκγόνων—σκληρὰν καὶ ἱκανὴν ποιμένας ἀπεργάζεσθαι μάλα ἰσχυροὺς καὶ δυναμένους θυραυλεῖν καὶ ἀγρυπνεῖν καὶ εἰ στρατεύεσθαι δέοι στρατεύεσθαι· διεφθαρμένην δὲ παιδείαν ὑπὸ τῆς λεγομένης εὐδαιμονίας τὴν Μηδικὴν περιεῖδεν ὑπὸ γυναικῶν τε καὶ εὐνούχων παιδευ-
b θέντας αὐτοῦ τοὺς υἱεῖς, ὅθεν ἐγένοντο οἴους ἦν αὐτοὺς εἰκὸς γενέσθαι, τροφήν ἀνεπιπλήκτω τραφέντας. παραλαβόντες δ' οὖν οἱ παῖδες τελευτήσαντος Κύρου τρυφῆς μεστοὶ καὶ ἀνεπιπληξίας, πρῶτον μὲν τὸν ἕτερον ἄτερος ἀπέκτεινε τῷ
5 ἴσῳ ἀγανακτῶν, μετὰ δὲ τοῦτο αὐτὸς μαινόμενος ὑπὸ μέθης τε καὶ ἀπαιδευσίας τὴν ἀρχὴν ἀπώλεσεν ὑπὸ Μήδων τε καὶ

a 2 Περσικὴν secl. Stallbaum: Περσικὴν . . . a 3 ἐκγόνων secl. Ast
b 1 αὐτοὺς εἰκὸς A: εἰκὸς αὐτοὺς O

τοῦ λεγομένου τότε εὐνούχου, καταφρονήσαντος τῆς Καμβύσου μωρίας.

ΚΛ. Λέγεται δὴ ταῦτά γε, καὶ ἔοικεν σχεδὸν οὕτω πως **c** γεγονέναι.

ΑΘ. Καὶ μὴν καὶ πάλιν εἰς Πέρσας ἐλθεῖν τὴν ἀρχὴν διὰ Δαρείου καὶ τῶν ἑπτὰ λέγεται πού.

ΚΛ. Τί μήν;

5

ΑΘ. Θεωρῶμεν δὴ συνεπόμενοι τῷ λόγῳ. Δαρείος γὰρ βασιλέως οὐκ ἦν υἱός, παιδεία τε οὐ διατρυφώσῃ τεθραμμένος, ἐλθὼν δ' εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ λαβὼν αὐτὴν ἑβδομος, διείλετο ἑπτὰ μέρη τεμόμενος, ὧν καὶ νῦν ἔτι σμικρὰ ὀνείρατα λείπεται, καὶ νόμους ἡξίου θέμενος οἰκεῖν ἰσότητα **10** κοινήν τινα εἰσφέρων, καὶ τὸν τοῦ Κύρου δασμόν, ὃν **d** ὑπέσχετο Πέρσαις, εἰς τὸν νόμον ἐνέδει, φιλίαν πορίζων καὶ κοινωνίαν πᾶσιν Πέρσαις, χρήμασι καὶ δωρεαῖς τὸν Περσῶν δῆμον προσαγόμενος· τοιγαροῦν αὐτῷ τὰ στρατεύματα μετ' εὐνοίας προσεκτήσατο χώρας οὐκ ἐλάττους ὧν **5** κατέλιπε Κῦρος. μετὰ δὲ Δαρεῖον ὁ τῇ βασιλικῇ καὶ τρυφώσῃ πάλιν παιδευθεὶς παιδείᾳ Ξέρξης—“ὦ Δαρεῖε,” εἰπεῖν ἔστιν δικαιοτάτον ἴσως, “ὅς τὸ Κύρου κακὸν οὐκ ἔμαθες, ἐθρέψω δὲ Ξέρξην ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡθεσιν ἐν οἷσπερ **e** Κῦρος Καμβύσῃν”—ὁ δέ, ἅτε τῶν αὐτῶν παιδείων γενόμενος ἕκγονος, παραπλήσια ἀπετέλεσεν τοῖς Καμβύσου παθήμασιν· καὶ σχεδὸν ἕκ γε τοσούτου βασιλεὺς ἐν Πέρσαις οὐδεὶς πω μέγας ἐγγέγονεν ἀληθῶς, πλήν γε ὀνόματι. τὸ δ' αἴτιον **5** οὐ τύχης, ὥς ὁ ἐμὸς λόγος, ἀλλ' ὁ κακὸς βίος ὃν οἱ τῶν διαφερόντως πλουσίων καὶ τυράννων παῖδες τὰ πολλὰ ζῶσιν· **696** οὐ γὰρ μή ποτε γένηται παῖς καὶ ἀνὴρ καὶ γέρων ἐκ ταύτης τῆς τροφῆς διαφέρων πρὸς ἀρετήν. ἂ δὴ, φαμέν, τῷ νομοθέτῃ σκεπτέον, καὶ ἡμῖν δὲ ἐν τῷ νῦν πορόντι. δίκαιον

c 4 ἑπτὰ] ἐξ Valckenaer **d** 1 κοινήν τινα A: τινα κοινήν O
d 3 τὸν L (ut vid.) O: τῶν A **d** 7 ὦ . . . **e** 2 Καμβύσῃν secl. Hermann: ante ὦ lacunam statuit Badham **e** 6 τύχης] τύχη Stephanus
ὁ ἐμὸς A: οὐμὸς A² (οὐ s. v.)

5 μὴν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τοῦτό γε τῇ πόλει ὑμῶν ἀποδιδόναι, ὅτι πενία καὶ πλούτῳ καὶ ἰδιωτεία καὶ βασιλείᾳ διαφέρουσιν οὐδ' ἡντινοῦν τιμὴν καὶ τροφὴν νέμετε, ἅς μὴ τὸ κατ' ἀρχὰς
 b ὑμῖν θεῖον παρὰ θεοῦ διεμαντεύσατό τις. οὐ γὰρ δὴ δεῖ κατὰ πόλιν γε εἶναι τὰς τιμὰς ὑπερεχούσας, ὅτι τίς ἐστιν πλούτῳ διαφέρων, ἐπεὶ οὐδ' ὅτι ταχὺς ἢ καλὸς ἢ ἰσχυρὸς ἄνευ τινὸς ἀρετῆς, οὐδ' ἀρετῆς ἧς ἂν σωφροσύνη ἀπῇ.

5 ΜΕ. Πῶς τοῦτο, ὦ ξένη, λέγεις;

ΑΘ. Ἀνδρεία που μόριον ἀρετῆς ἐν;

ΜΕ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Δίκασον τοίνυν αὐτὸς τὸν λόγον. ἀκούσας εἴ σοι δέξαι' ἂν σύνοικον ἢ γείτονα εἶναί τινα σφύδρα μὲν ἀνδρείον,
 10 μὴ σφύδρα δὲ ἀλλ' ἀκόλαστον.

c ΜΕ. Εὐφήμει.

ΑΘ. Τί δέ; τεχνικὸν μὲν καὶ περὶ ταῦτα σοφόν, ἄδικον δέ;

ΜΕ. Οὐδαμῶς.

5 ΑΘ. Ἀλλὰ μὴν τό γε δίκαιον οὐ φύεται χωρὶς τοῦ σωφρονεῖν.

ΜΕ. Πῶς γὰρ ἄν;

ΑΘ. Οὐδὲ μὴν ὅν γε σοφὸν ἡμεῖς νυνδὴ προυθέμεθα, τὸν τὰς ἡδονὰς καὶ λύπας κεκτημένον συμφώνους τοῖς ὀρθοῖς
 10 λόγοις καὶ ἐπομέναις.

ΜΕ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΑΘ. Ἔτι δὴ καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα τῶν ἐν ταῖς πό-
 d λεσιμ τιμήσεων ἕνεκα, ποῖαί τε ὀρθαὶ καὶ μὴ γίνονται ἐκάστοτε.

ΜΕ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Σωφροσύνη ἄνευ πάσης τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἐν
 5 ψυχῇ τιμὴ μεμονωμένη τίμιον ἢ ἄτιμον γίγνεται' ἂν κατὰ δίκην;

ΜΕ. Οὐκ ἔχω ὅπως εἴπω.

b 9 δεξαι Α: δέξαιο Α² (o s. v.)   d 1 μὴ om. pr. Α Ο (s. v. Α²)

ΑΘ. Καὶ μὴν εἴρηκάς γε μετρίως· εἰπὼν γὰρ δὴ ὦν ἡρό-
μην ὀποτερονοῦν, παρὰ μέλος ἔμοιγ' ἂν δοκεῖς φθέγξασθαι.

ΜΕ. Καλῶς τοίνυν γεγρονῶς ἂν εἴη. 10

ΑΘ. Εἶεν· τὸ μὲν δὴ πρόσθημα ὦν τιμαί τε καὶ ἀτιμίας
οὐ λόγου, ἀλλὰ τιως μᾶλλον ἀλόγου σιγῆς, ἄξιον ἂν εἴη. e

ΜΕ. Σωφροσύνην μοι φαίνῃ λέγειν.

ΑΘ. Ναί. τὸ δέ γε τῶν ἄλλων πλείστα ἡμᾶς ὠφελοῦν
μετὰ τῆς προσθήκης μάλιστ' ἂν τιμώμενον ὀρθότατα τιμῶτο,
καὶ τὸ δεύτερον δευτέρως· καὶ οὕτω δὴ κατὰ τὸν ἐξῆς λόγον 5
τὰς ἐφεξῆς τιμὰς λαγχάνον ἕκαστον ὀρθῶς ἂν λαγχάνοι.

ΜΕ. Ἔχει ταύτη. 697

ΑΘ. Τί οὖν; οὐ νομοθέτου καὶ ταῦτα αὐτὸν φήσομεν εἶναι
διανέμειν;

ΜΕ. Καὶ μάλα.

ΑΘ. Βούλει δὴ τὰ μὲν ἅπαντα καὶ ἐφ' ἕκαστον ἔργον 5
καὶ κατὰ σμικρὰ ἐκείνῳ δῶμεν νεῖμαι, τὸ δὲ τριχῇ διελεῖν,
ἐπειδὴ νόμων ἔσμεν καὶ αὐτοὶ πως ἐπιθυμηταί, πειραθῶμεν,
διατεμεῖν χωρὶς τὰ τε μέγιστα καὶ δεύτερα καὶ τρίτα;

ΜΕ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Λέγομεν τοίνυν ὅτι πόλιν, ὡς ἔοικεν, τὴν μέλλουσαν 10
σφύζεσθαι τε καὶ εὐδαιμονήσειν εἰς δύναμιν ἀνθρωπίνην δεῖ b
καὶ ἀναγκαῖον τιμὰς τε καὶ ἀτιμίας διανέμειν ὀρθῶς. ἔστιν
δὲ ὀρθῶς ἄρα τιμιώτατα μὲν καὶ πρῶτα τὰ περὶ τὴν ψυχὴν
ἀγαθὰ κείσθαι, σωφροσύνης ὑπαρχούσης αὐτῇ, δεύτερα δὲ
τὰ περὶ τὸ σῶμα καλὰ καὶ ἀγαθὰ, καὶ τρίτα τὰ περὶ τὴν 5
οὐσίαν καὶ χρήματα λεγόμενα· τούτων δὲ ἂν ἐκτός τις
βαίνῃ νομοθέτης ἢ πόλις, εἰς τιμὰς ἢ χρήματα προάγουσα
ἢ τι τῶν ὑστέρων εἰς τὸ πρόσθεν τιμαῖς τάττουσα, οὐθ' c
ὅσιον οὔτε πολιτικὸν ἂν δρῶν πρᾶγμα. εἰρήσθω ταῦτα ἢ
πῶς ἡμῖν;

ΜΕ. Πάνν μὲν οὖν εἰρήσθω σαφῶς.

d 10 τοίνυν | ÷ ÷ γεγρονῶς A d 11 ὦν A et in marg. O : om. O
a 10 λέγομεν L (ut vid.) O Stob. : λέγωμεν A

- 5 ΑΘ. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἡμᾶς ἐπὶ πλέον ἐποίησεν εἰπεῖν
 ἢ Περσῶν πέρι διάσκεψις τῆς πολιτείας· ἀνευρίσκομεν δὲ
 ἐπὶ ἔτι χεῖρους αὐτοὺς γεγονότας, τὴν δὲ αἰτίαν φαμέν, ὅτι
 τὸ ἐλεύθερον λίαν ἀφελόμενοι τοῦ δήμου, τὸ δεσποτικὸν δ'
 ἐπαγαγόντες μᾶλλον τοῦ προσήκουτος, τὸ φίλον ἀπώλεσαν
 d καὶ τὸ κοινὸν ἐν τῇ πόλει. τούτου δὲ φθαρέντος, οὐθ' ἡ τῶν
 ἀρχόντων βουλὴ ὑπὲρ ἀρχομένων καὶ τοῦ δήμου βουλευέται,
 ἀλλ' ἕνεκα τῆς αὐτῶν ἀρχῆς, ἃν τι καὶ σμικρὸν πλέον ἐκά-
 στοτε ἡγῶνται ἔσσεσθαι σφισιν, ἀναστάτους μὲν πόλεις,
 5 ἀνάστατα δὲ ἔθνη φίλια πυρὶ καταφθείραντες, ἐχθρῶς τε
 καὶ ἀνηλεήτως μισοῦντες μισοῦνται· ὅταν τε εἰς χρεῖαν τοῦ
 μάχεσθαι περὶ ἑαυτῶν τοὺς δήμους ἀφικνῶνται, οὐδὲν κοινὸν
 ἐν αὐτοῖς αὐτὰ μετὰ προθυμίας τοῦ ἐθέλειν κινδυνεύειν καὶ
 e μάχεσθαι ἀνευρίσκουσιν, ἀλλὰ κεκτημένοι μυριάδας ἀπεράν-
 τους λογισμῶ, ἀχρήστους εἰς πόλεμον πάσας κέκτηνται, καὶ
 καθάπερ ἐνδεεῖς ἀνθρώπων μισθούμενοι, ὑπὸ μισθωτῶν καὶ
 ὀθνεῖων ἀνθρώπων ἡγοῦνται ποτε σωθῆσεσθαι. πρὸς δὲ
 698 τούτοις ἀμαθαίνειν ἀναγκάζονται, λέγοντες ἔργοις ὅτι λῆρος
 πρὸς χρυσόν τε καὶ ἄργυρόν ἐστιν ἐκάστοτε τὰ λεγόμενα
 τίμια καὶ καλὰ κατὰ πόλιν.

ME. Πάνν μὲν οὖν.

- 5 ΑΘ. Τὰ μὲν δὴ περὶ γε Περσῶν, ὥς οὐκ ὀρθῶς τὰ νῦν
 διοικεῖται διὰ τὴν σφόδρα δουλείαν τε καὶ δεσποτείαν, τέλος
 ἐχέτω.

ME. Πάνν μὲν οὖν.

- ΑΘ. Τὰ δὲ περὶ τὴν τῆς Ἀττικῆς αὐτῆς πολιτείας τὸ μετὰ
 10 τοῦτο ὡσαύτως ἡμᾶς διεξελθεῖν χρεών, ὥς ἡ παντελὴς καὶ
 b ἀπὸ πασῶν ἀρχῶν ἐλευθερία τῆς μέτρον ἐχούσης ἀρχῆς ὑφ'
 ἐτέρων οὐ σμικρῶ χείρων· ἡμῶν γὰρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον,
 ὅτε ἡ Περσῶν ἐπίθεσις τοῖς Ἑλλησιν, ἴσως δὲ σχεδὸν ἅπασιν

c 7 ἐπὶ ἔτι] ἐπὶ ἐπὶ ἔτι pr. A : ἐπὶ ἔτη ci. Schneider d 6 ἀνηλεή-
 τως A L : ἀνελεήτως O : ἀνηλέως corr. O (η et ω s. v.) μισοῦνται
 om. ut vid. pr. A (νται ὅτ' ἂν extra versum) a 9 πολιτείας]
 πολιτείαν scr. recc.

τοῖς τὴν Εὐρώπην οἰκοῦσιν, ἐγίγνετο, πολιτεία τε ἦν παλαιὰ
καὶ ἐκ τιμημάτων ἀρχαί τινες τεττάρων, καὶ δεσπότις ἐνὴν 5
τις αἰδώς, δι' ἣν δουλεύοντες τοῖς τότε νόμοις ζῆν ἠθέλομεν.
καὶ πρὸς τούτοις δὴ τὸ μέγεθος τοῦ στόλου κατὰ τε γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν γενόμενον, φόβον ἄπορον ἐμβάλόν, δουλείαν
ἔτι μείζονα ἐποίησεν ἡμᾶς τοῖς τε ἄρχουσιν καὶ τοῖς νόμοις c
δουλεύσαι, καὶ διὰ πάντα ταῦθ' ἡμῖν συνέπεσε πρὸς ἡμᾶς
αὐτοὺς σφόδρα φιλία. σχεδὸν γὰρ δέκα ἔτεσιν πρὸ τῆς ἐν
Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἀφίκετο Δᾶτις Περσικὸν στόλον ἄγων,
πέμψαντος Δαρείου διαρρήδην ἐπὶ τε Ἀθηναίους καὶ Ἑρε- 5
τριᾶς, ἐξανδραποδισάμενον ἀγαγεῖν, θάνατον αὐτῷ προειπὼν
μὴ πράξαντι ταῦτα. καὶ ὁ Δᾶτις τοὺς μὲν Ἑρετριᾶς ἐν τινι
βραχεῖ χρόνῳ παντάπασιν κατὰ κράτος τε εἶλεν μυριάσι d
συχναῖς, καὶ τινα λόγον εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀφήκεν
φοβερόν, ὥς οὐδεὶς Ἑρετριῶν αὐτὸν ἀποπεφευγὼς εἶη·
συνάψαντες γὰρ ἄρα τὰς χεῖρας σαγηνεύσαιεν πᾶσαν τὴν
Ἑρετρικὴν οἱ στρατιῶται τοῦ Δάτιδος. ὁ δὲ λόγος, εἴτ' 5
ἀληθὴς εἶτε καὶ ὅπῃ ἀφίκετο, τοὺς τε ἄλλους Ἕλληνας καὶ
δὴ καὶ Ἀθηναίους ἐξέπληττεν, καὶ πρεσβευομένοις αὐτοῖς
πανταχόσε βοηθεῖν οὐδεὶς ἤθελεν πλὴν γε Λακεδαιμονίων· e
οὗτοι δὲ ὑπὸ τε τοῦ πρὸς Μεσσήνην οὗτος τότε πολέμου καὶ
εἰ δὴ τι διεκώλυεν ἄλλο αὐτούς—οὐ γὰρ ἴσμεν λεγόμενον—
ὑστεροὶ δ' οὖν ἀφίκοντο τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης γενομένης
μιᾷ ἡμέρᾳ. μετὰ δὲ τοῦτο παρασκευαί τε μεγάλαι λεγό- 5
μεναι καὶ ἀπειλαὶ ἐφοίτων μυρίαὶ παρὰ βασιλέως. προϊόντος
δὲ τοῦ χρόνου, Δαρεῖος μὲν τεθνάναι ἐλέχθη, νέος δὲ καὶ
σφοδρὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ παρειληφέναι τὴν ἀρχὴν καὶ οὐδαμῶς
ἀφίστασθαι τῆς ὁρμῆς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πᾶν τοῦτο ᾤοντο ἐπὶ 699
σφᾶς αὐτοὺς παρασκευάζεσθαι διὰ τὸ Μαραθῶνι γενόμενον,
καὶ ἀκούοντες Ἀθῶν τε διορυττόμενον καὶ Ἑλλήσποντον
ζευγνύμενον καὶ τὸ τῶν νεῶν πλήθος, ἡγήσαντο οὔτε κατὰ

c 1 τε AL Aristides et γρ. O : τότε O c 3 σφοδρὰ Aldina
Θ 4 ὑστεροὶ A et corr O : ὑστερον O ἐν secl. Schanz

- 5 γῆν σφίσιν εἶναι σωτηρίαν οὔτε κατὰ θάλατταν· οὔτε γὰρ
βοηθήσειν αὐτοῖς οὐδένα—μεμνημένοι ὥς οὐδ' ὅτε τὸ πρό-
τερον ἦλθον καὶ τὰ περὶ Ἑρέτριαν διεπράξαντο, σφίσι γε
οὐδείς τότε ἐβοήθησεν οὐδ' ἐκινδύνευσεν συμμαχόμενος· ταύ-
b τὸν δὴ προσεδόκων καὶ τότε γενήσεσθαι τό γε κατὰ γῆν—καὶ
κατὰ θάλατταν δ' αὖ πᾶσαν ἀπορίαν ἐώρων σωτηρίας, νεῶν
χιλίων καὶ ἔτι πλεόνων ἐπιφερομένων. μίαν δὴ σωτηρίαν
συνενόουν, λεπτὴν μὲν καὶ ἄπορον, μόνην δ' οὖν, βλέψαντες
5 πρὸς τὸ πρότερον γενόμενον, ὥς ἐξ ἀπόρων καὶ τότε ἐφαίνετο
γενέσθαι τὸ νικῆσαι μαχομένους· ἐπὶ δὲ τῆς ἐλπίδος ὀχού-
μενοι ταύτης ἤρρισκον καταφυγὴν αὐτοῖς εἰς αὐτοὺς μόνους
c εἶναι καὶ τοὺς θεούς. ταῦτ' οὖν αὐτοῖς πάντα φιλίαν ἀλλήλων
ἐνεποίει, ὁ φόβος ὁ τότε παρὼν ὃ τε ἐκ τῶν νόμων τῶν
ἔμπροσθεν γεγονώς, ὃν δουλεύοντες τοῖς πρόσθεν νόμοις
ἐκέκτηντο, ἦν αἰδῶ πολλάκις ἐν τοῖς ἄνω λόγοις εἵπομεν,
5 ἥ καὶ δουλεύειν ἔφαμεν δεῖν τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἔσσεσθαι,
ἧς ὁ δειλὸς ἐλεύθερος καὶ ἄφοβος· ὃν εἰ τότε μὴ δέος ἔλαβεν,
οὐκ ἂν ποτε συνελθὼν ἡμύνετο, οὐδ' ἡμυνεν ἱεροῖς τε καὶ
τάφοις καὶ πατρίδι καὶ τοῖς ἄλλοις οἰκείοις τε ἅμα καὶ φίλοις,
d ὥσπερ τότε ἐβοήθησεν, ἀλλὰ κατὰ σμικρὰ ἂν ἐν τῷ τότε
ἡμῶν ἕκαστος σκεδασθεὶς ἄλλος ἄλλοσε διεσπάρη.

ME. Καὶ μάλα, ὦ ξένε, ὀρθῶς τε εἵρηκας καὶ σαυτῷ τε
καὶ τῇ πατρίδι προπόντως.

- 5 AΘ. Ἔστι ταῦτα, ὦ Μέγилле· πρὸς γὰρ σὲ τὰ ἐν τῷ
τότε χρόνῳ γενόμενα, κοινωνὸν τῇ τῶν πατέρων γεγονότα
φύσει, δίκαιον λέγειν. ἐπισκόπει μὴν καὶ σὺ καὶ Κλεινίας
εἴ τι πρὸς τὴν νομοθεσίαν προσήκοντα λέγομεν· οὐ γὰρ μύθων
e ἕνεκα διεξέρχομαι, οὐ λέγω δ' ἕνεκα. ὁρᾶτε γάρ· ἐπειδὴ
τινα τρόπον ταῦτόν ἡμῖν συμβεβήκει πάθος ὅπερ Πέρσαις,
ἐκείνοις μὲν ἐπὶ πᾶσαν δουλείαν ἄγουσιν τὸν δῆμον, ἡμῖν δ'

a 6 πρότερον A : πρώτον O   b 2 δ' αὖ L (ut vid.) O : δὴ A (sed au
s. v. A²)   c 5 ἥ καὶ] καὶ ἥ Aristides   c 6 ἧς (non ἦ) A cum cett.
δν . . . δέος] δ . . . δῆμος δέος ci. C. Ritter   e 2 ξυμβεβήκει Schanz
e 3 ἄγουσι A : ἀγαγοῦσι L O

αὐτὸνναντίον ἐπὶ πᾶσαν ἐλευθερίαν προτρέπουσι τὰ πλήθη, πῶς δὴ καὶ τί λέγωμεν τοῦντεῦθεν, οἱ προγεγονότες ἡμῖν 5
ἐμπροσθεν λόγοι τρόπον τινα καλῶς εἰσιν εἰρημένοι.

ΜΕ. Λέγεις εὖ· πειρῶ δ' ἔτι σαφέστερον ἡμῖν σημῆναι 700
τὸ νῦν λεγόμενον.

ΑΘ. Ἔσται ταῦτα. οὐκ ἦν, ὦ φίλοι, ἡμῖν ἐπὶ τῶν παλαιῶν νόμων ὁ δῆμός τινων κύριος, ἀλλὰ τρόπον τινα ἐκὼν ἐδούλευε τοῖς νόμοις. 5

ΜΕ. Ποίοις δὴ λέγεις;

ΑΘ. Τοῖς περὶ τὴν μουσικὴν πρῶτον τὴν τότε, ἵνα ἐξ ἀρχῆς διέλθωμεν τὴν τοῦ ἐλευθέρου λίσαν ἐπίδοσιν βίου. διηρημένη γὰρ δὴ τότε ἦν ἡμῖν ἡ μουσικὴ κατὰ εἶδη τε ἑαυτῆς ἅττα καὶ σχήματα, καὶ τι ἦν εἶδος ᾠδῆς εὐχαὶ πρὸς θεοῦς, ὄνομα δὲ ὕμνοι ἐπεκαλοῦντο· καὶ τούτῳ δὴ τὸ ἐναντίον ἦν ᾠδῆς ἕτερον εἶδος—θρήνους δέ τις ἂν αὐτοὺς μάλιστα ἐκάλεσεν—καὶ παίωνες ἕτερον, καὶ ἄλλο, Διουνύσου γένεσις οἶμαι, διθύραμβος λεγόμενος. νόμους τε αὐτὸ τοῦτο τοῦνομα 5 ἐκάλουν, ᾠδὴν ὥς τινα ἐτέραν· ἐπέλεγον δὲ κιθαρωδικούς. τούτων δὴ διατεταγμένων καὶ ἄλλων τινῶν, οὐκ ἐξῆν ἄλλο εἰς ἄλλο καταχρῆσθαι μέλους εἶδος· τὸ δὲ κύριος τούτων γινῶναι τε καὶ ἅμα γνόντα δικάσαι, ζημιοῦν τε αὖ τὸν μὴ πειθόμενον, οὐ σύριγξ ἦν οὐδέ τινες ἄμουσοι βοαὶ πλήθους, καθάπερ τὰ νῦν, οὐδ' αὖ κρότοι ἐπαίνους ἀποδιδόντες, ἀλλὰ τοῖς μὲν γεγυνοσὶ περὶ παίδευσιν δεδογμένον ἀκούειν ἦν 5 αὐτοῖς μετὰ σιγῆς διὰ τέλους, παισὶ δὲ καὶ παιδαγωγοῖς καὶ τῷ πλείστῳ ὄχλῳ ῥάβδου κοσμούσης ἢ νουθέτησις ἐγίγνετο. ταῦτ' οὖν οὕτω τεταγμένως ἤθελεν ἄρχεσθαι τῶν πολιτῶν τὸ πλήθος, καὶ μὴ τολμᾶν κρίνειν διὰ θορύβου· μετὰ δὲ ταῦτα, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἄρχοντες μὲν τῆς ἀμούσου παρανομίας ποιηταὶ ἐγίγνοντο φύσει μὲν ποιητικοί, ἀγνώμονες δὲ περὶ τὸ δίκαιον τῆς Μούσης καὶ τὸ νόμιμον, βακχεύοντες καὶ 5

α ι σημῆναι Α (sed σ s. v. et va in ras. A²)   b 2 τούτῳ Α : τοῦτο L O   b 7 ἄλλο A L O (ἄλλα τὰ ἀντίγραφα διὰ τοῦ ο in marg. O) : ἄλλω corr. O (ω s. v.)

μάλλον τοῦ δέοντος κατεχόμενοι ὑφ' ἡδονῆς, κεραυνύντες δὲ
 θρήνους τε ὕμνοις καὶ παίωνας διθυράμβοις, καὶ αὐλωδίας
 δὴ ταῖς κιθαρωδαῖς μιμούμενοι, καὶ πάντα εἰς πάντα συνά-
 e γοντες, μουσικῆς ἄκουτες ὑπ' ἀνοίας καταψευδόμενοι ὡς
 ὀρθότητα μὲν οὐκ ἔχοι οὐδ' ἡντιοῦν μουσικῇ, ἡδονῇ δὲ τῇ
 τοῦ χαίροντος, εἴτε βελτίων εἴτε χείρων ἂν εἴη τις, κρίνεται
 ὀρθότατα. τοιαῦτα δὲ ποιοῦντες ποιήματα, λόγους τε ἐπιλέ-
 5 γοντες τοιούτους, τοῖς πολλοῖς ἐνέθεσαν παρανομίαν εἰς τὴν
 μουσικὴν καὶ τόλμαν ὡς ἱκανοῖς οὖσιν κρίνειν· ὅθεν δὴ τὰ
 701 θέατρα ἐξ ἀφώνων φωνήεντ' ἐγένοντο, ὡς ἐπαίοντα ἐν
 μουσαῖς τό τε καλὸν καὶ μῆ, καὶ ἀντὶ ἀριστοκρατίας ἐν αὐτῇ
 θεατροκρατία τις πονηρὰ γέγονεν. εἰ γάρ δὴ καὶ δημοκρατία
 ἐν αὐτῇ τις μόνον ἐγένετο ἐλευθέρων ἀνδρῶν, οὐδὲν ἂν πάν-
 5 γε δεινὸν ἦν τὸ γεγονός· νῦν δὲ ἤρξε μὲν ἡμῖν ἐκ μουσικῆς
 ἢ πάντων εἰς πάντα σοφίας δόξα καὶ παρανομία, συνεφέ-
 σπето δὲ ἐλευθερία. ἄφοβοι γὰρ ἐγίνοντο ὡς εἰδότες, ἡ
 δὲ ἄδεια ἀναισχυντίαν ἐνέτεκεν· τὸ γὰρ τὴν τοῦ βελτίονος
 b δόξαν μὴ φοβεῖσθαι διὰ θράσος, τοῦτ' αὐτό ἐστιν σχεδὸν
 ἡ πονηρὰ ἀναισχυντία, διὰ δὴ τινος ἐλευθερίας λίαν ἀπο-
 τε. ολμημένης.

ME. Ἀληθέστατα λέγεις.

5 ΑΘ. Ἐφεξῆς δὴ ταύτῃ τῇ ἐλευθερίᾳ ἡ τοῦ μὴ ἐθέλειν τοῖς
 ἄρχουσι δουλεύειν γίγναιτ' ἂν, καὶ ἐπομένη ταύτῃ φεύγειν
 πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ πρεσβυτέρων δουλείαν καὶ νουθέτησιν,
 καὶ ἐγγὺς τοῦ τέλους οὖσιν νόμων ζητεῖν μὴ ὑπηκόοις εἶναι,
 c πρὸς αὐτῷ δὲ ἤδη τῷ τέλει ὄρκων καὶ πίστεων καὶ τὸ παράπαν
 θεῶν μὴ φροντίζειν, τὴν λεγομένην παλαιὰν Τιτανικὴν φύσιν
 ἐπιδεικνύσι καὶ μιμουμένοις, ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν ἐκεῖνα ἀφικο-
 μένους, χαλεπὸν αἰῶνα διάγοντας μὴ ληξαί ποτε κακῶν. τίνος
 5 δὴ καὶ ταυθ' ἡμῖν αὖ χάριν ἐλέχθη; δεῦν φαίνεται ἔμοιγε
 οἷόν περ ἵππον τὸν λόγον ἐκάστοτε ἀναλαμβάνειν, καὶ μὴ

a 3 δὴ O et s. v. A²: ἂν A   a 4 αὐτῇ L (ut vid.): ἐαυτῇ A O
 a 5 ἡμῖν] ὑμῖν A O   a 8 ἀναισχυντίαν] τὴν ἀναισχυντίαν in marg. a³
 b 7 νουθέτησιν L: νομοθέτησιν A O   c 3 ἀφικομένοις Schanz

καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα, βία ὑπὸ τοῦ λόγου
φερόμενον, κατὰ τὴν παροιμίαν ἀπό τινος ὄνου πεσεῖν, ἀλλ' d
ἐπανερωτῶν τὸ νυνδὴ λεχθέν, τὸ τίνος δὴ χάριν ἔνεκα ταῦτα
ἐλέχθη;

ME. Καλῶς.

AΘ. Ταῦτα τοῖνυν εἴρηται ἐκείνων ἔνεκα. 5

ME. Τίνων;

AΘ. Ἐλέξαμεν ὥς τὸν νομοθέτην δεῖ τριῶν στοχαζόμενον
νομοθετεῖν, ὅπως ἡ νομοθετουμένη πόλις ἐλευθέρα τε ἔσται
καὶ φίλη ἑαυτῇ καὶ νοῦν ἔξει. ταῦτ' ἦν· ἡ γὰρ;

ME. Πάνν μὲν οὖν. 10

AΘ. Τούτων ἔνεκα δὴ πολιτείας τήν τε δεσποτικωτάτην e
προελόμενοι καὶ τὴν ἐλευθερικωτάτην, ἐπισκοποῦμεν νυνὶ
ποτέρα τούτων ὀρθῶς πολιτεύεται· λαβόντες δὲ αὐτῶν ἑκα-
τέρας μετριότητά τινα, τῶν μὲν τοῦ δεσπόζειν, τῶν δὲ τοῦ
ἐλευθεριάσαι, κατεῖδομεν ὅτι τότε διαφερόντως ἐν αὐταῖς 5
ἐγένετο εὐπραγία, ἐπὶ δὲ τὸ ἄκρον ἀγαρόντων ἑκατέρων,
τῶν μὲν δουλείας, τῶν δὲ τὸν ἀντατίον, οὐ συνήνεγκεν οὔτε
τοῖς οὔτε τοῖς.

ME. Ἀληθέστατα λέγεις. 702

AΘ. Καὶ μὴν αὐτῶν γ' ἔνεκα καὶ τὸ Δωρικὸν ἐθεασάμεθα
κατοικιζόμενον στρατόπεδον καὶ τὰς τοῦ Δαρδάνου ὑπωρείας
τε καὶ τὴν ἐπὶ θαλάττῃ κατοίκισιν, καὶ τοὺς πρώτους δὴ τοὺς
περιλιπεῖς γενομένους τῆς φθορᾶς, ἔτι δὲ τοὺς ἔμπροσθεν 5
τούτων γενομένους ἡμῖν λόγους περὶ τε μουσικῆς καὶ μέθης
καὶ τὰ τούτων ἔτι πρότερα. ταῦτα γὰρ πάντα εἴρηται τοῦ
κατιδεῖν ἔνεκα πῶς ποτ' ἂν πόλις ἄριστα οἰκοῖ, καὶ ἰδίᾳ
πῶς ἂν τις βέλτιστα τὸν αὐτοῦ βίον διαγάγοι· εἰ δὲ δὴ τι b
πεποιήκαμεν προὔργου, τίς ποτ' ἂν ἐλεγχος γίγνοιτο ἡμῖν
πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς λεχθεῖς, ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλεινία;

d 1 ὄνου O²: νοῦ A L O d 2 χάριν secl. Hermann: ἔνεκα om.
Vat. 177 e 6 ἀγαρόντων L (ut vid.) O et in marg. γρ. A²: ἀγαθὸν
τῶν A et γρ. O a 4 θαλάττῃ L (ut vid.) O et ηι s. v. A²: θάλατταν A
a 5 περιλιπεῖς fecit A²

- ΚΛ. Ἐγώ τινα, ὦ ξένε, μοι δοκῶ κατανοεῖν. ἔοικεν κατὰ
 5 τύχην τινὰ ἡμῖν τὰ τῶν λόγων τούτων πάντων ὧν διεξήλθομεν
 γεγονέναι· σχεδὸν γὰρ εἰς χρεῖαν αὐτῶν ἔγωγ' ἐλήλυθα τὰ
 νῦν, καὶ κατὰ τινα αὐτοῦ καιρὸν σύ τε παραγέγονας ἅμα καὶ
 c Μείγλλος ὄδε. οὐ γὰρ ἀποκρύψομαι σφῶ τὸ νῦν ἐμοὶ
 συμβαῖνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἰωνόν τινα ποιουμαι. ἡ γὰρ
 πλείστη τῆς Κρήτης ἐπιχειρεῖ τινα ἀποικίαν ποιήσασθαι,
 καὶ προστάττει τοῖς Κνωσίοις ἐπιμεληθῆναι τοῦ πράγματος,
 5 ἡ δὲ τῶν Κνωσίων πόλις ἐμοὶ τε καὶ ἄλλοις ἐννέα· ἅμα δὲ
 καὶ νόμους τῶν τε αὐτόθι, εἴ τινες ἡμᾶς ἀρέσκουσιν, τίθεσθαι
 κελεύει, καὶ εἴ τινες ἐτέρωθεν, μηδὲν ὑπολογιζομένους τὸ
 ξενικὸν αὐτῶν, ἃν βελτίους φαίνωνται. νῦν οὖν ἐμοὶ τε καὶ
 d ὑμῖν ταύτην δῶμεν χάριν· ἐκ τῶν εἰρημένων ἐκλέξαντες, τῷ
 λόγῳ συστησώμεθα πόλιν, οἷον ἐξ ἀρχῆς κατοικίζοντες,
 καὶ ἅμα μὲν ἡμῖν οὗ ζητοῦμεν ἐπίσκεψις γενήσεται, ἅμα
 δὲ ἐγὼ τάχ' ἂν χρησαίμην εἰς τὴν μέλλουσαν πόλιν ταύτην
 5 τῇ συστάσει.

ΑΘ. Οὐ πόλεμόν γε ἐπαγγέλλεις, ὦ Κλεινία· ἀλλ' εἰ μὴ
 τι Μεγίλλῳ πρόσαντες, τὰ παρ' ἐμοῦ γε ἡγοῦ σοι πάντα κατὰ
 νοῦν ὑπάρχειν εἰς δύναμιν.

ΚΛ. Εὖ λέγεις.

10 ΜΕ. Καὶ μὴν καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ.

e ΚΛ. Κάλλιστ' εἰρήκατον. ἀτὰρ πειρώμεθα λόγῳ πρῶτον
 κατοικίσειν τὴν πόλιν.

Δ

- 704 ΑΘ. Φέρε δὴ, τίνα δεῖ διανοηθῆναί ποτε τὴν πόλιν
 ἔσεσθαι; λέγω δὲ οὔτι τοῦνομα αὐτῆς ἐρωτῶν ὅτι ποτ' ἔστι
 τὰ νῦν, οὐδὲ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὅτι δεήσει καλεῖν αὐτήν—
 τοῦτο μὲν γὰρ τάχ' ἂν ἴσως καὶ ὁ κατοικισμὸς αὐτῆς ἢ τις
 5 τόπος, ἢ ποταμοῦ τινας ἢ κρήνης ἢ θεῶν ἐπωνυμία τῶν ἐν τῷ
 b τόπῳ, προσθεῖη τὴν αὐτῶν φήμην καινῇ γενομένη τῇ πόλει—

τόδε δὲ περὶ αὐτῆς ἔστιν ὁ βουλόμενος μᾶλλον ἐπερωτῶ,
πότερον ἐπιθαλαττίδιος ἔσται τις ἢ χερσαία.

ΚΛ. Σχεδὸν, ὦ ξένε, ἀπέχει θαλάττης γε ἢ πόλις, ἧς πέρι
τὰ νυνδὴ λεχθέντα ἡμῖν, εἰς τινας ὀγδοήκοντα σταδίου. 5

ΑΘ. Τί δέ; λιμένες ἄρ' εἰσὶν κατὰ ταῦτα αὐτῆς, ἢ τὸ
παράπαν ἀλίμενος;

ΚΛ. Εὐλίμενος μὲν οὖν ταύτῃ γε ὥς δυνατόν ἔστιν
μάλιστα, ὦ ξένε.

ΑΘ. Παπαί, οἶον λέγεις. τί δὲ περὶ αὐτὴν ἢ χώρα; c
πότερα páμφορος ἢ καὶ τινων ἐπιδεής;

ΚΛ. Σχεδὸν οὐδενὸς ἐπιδεής.

ΑΘ. Γείτων δὲ αὐτῆς πόλις ἄρ' ἔσται τις πλησίον;

ΚΛ. Οὐ πάνυ, διὸ καὶ κατοικίζεται· παλαιὰ γάρ τις ἐξοί- 5
κησις ἐν τῷ τόπῳ γενομένη τὴν χώραν ταύτην ἔρημον
ἀπείργασται χρόνον ἀμήχανον ὅσον.

ΑΘ. Τί δὲ πεδίῳν τε καὶ ὄρων καὶ ὕλης; πῶς μέρος
ἐκάστων ἡμῖν εἴληχεν;

ΚΛ. Προσέεικε τῇ τῆς ἄλλης Κρήτης φύσει ὅλη. 10

ΑΘ. Τραχυτέραν αὐτὴν ἢ πεδαιωτοτέραν ἂν λέγοις. d

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Οὐ τοίνυν ἀνιάτός γε ἂν εἴη πρὸς ἀρετῆς κτήσι.
εἰ μὲν γὰρ ἐπιθαλαττία τε ἔμελλεν εἶναι καὶ εὐλίμενος καὶ
μὴ páμφορος ἀλλ' ἐπιδεής πολλῶν, μεγάλου τινὸς ἔδει 5
σωτηρὸς τε αὐτῇ καὶ νομοθετῶν θείων τινῶν, εἰ μὴ πολλὰ
τε ἔμελλεν ἦθῃ καὶ ποικίλα καὶ φαῦλα ἔξειν τοιαύτη φύσει
γενομένη· νῦν δὲ παραμύθιον ἔχει τὸ τῶν ὀγδοήκοντα στα-
δίῳν. ἐγγύτερον μέντοι τοῦ δέοντος κείμεναι τῆς θαλάττης,
σχεδὸν ὅσον εὐλιμενωτέραν αὐτὴν φῆς εἶναι, ὅμως δὲ ἀγα- 705
πητὸν καὶ τοῦτο. πρόσσοικος γὰρ θάλαττα χώρα τὸ μὲν
παρ' ἐκάστην ἡμέραν ἡδύ, μάλα γε μὴν ὄντως ἀλμυρὸν καὶ

b 3 ἐπιθαλαττίδιος A Eus. : ἐπιθαλαττιαῖος L O (sed δι supra αι O)
et fecit A² (αι supra δι) c 8 δὲ A O Eus. : δαί A² : αὐ s. v. O :
δ' αὐ vel αὐ δὲ al. c 10 ὅλη Eus. : ὅλη libri a 1 φῆς αὐτὴν Eus.

- πικρὸν γειτόνημα· ἐμπορίας γὰρ καὶ χρηματισμοῦ διὰ καπη-
 5 λείας ἐμπιμπλάσα αὐτήν, ἥθη παλίμβολα καὶ ἄπιστα ταῖς
 ψυχαῖς ἐντίκτουσα, αὐτήν τε πρὸς αὐτήν τὴν πόλιν ἄπιστον
 καὶ ἄφιλον ποιεῖ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὡσαύτως.
 παραμύθιον δὲ δὴ πρὸς ταῦτα καὶ τὸ πάμφορος εἶναι κέκτηται,
 b τραχεία δὲ οὖσα δῆλον ὡς οὐκ ἂν πολύφορός τε εἴη καὶ
 πάμφορος ἅμα· τοῦτο γὰρ ἔχουσα, πολλὴν ἐξαγωγὴν ἂν
 παρεχομένη, νομίσματος ἀργυροῦ καὶ χρυσοῦ πάλιν ἀντεμ-
 πίμπλαιτ' ἂν, οὐ μείζον κακὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν πόλει ἀνθ'
 5 ἐνὸς ἐν οὐδὲν ἂν γίγνοιτο εἰς γενναίων καὶ δικαίων ἡθῶν
 κτῆσι, ὡς ἔφαμεν, εἰ μεμνήμεθα, ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις.

ΚΛ. Ἀλλὰ μεμνήμεθα, καὶ συγχωροῦμεν τότε λέγειν
 ἡμᾶς ὀρθῶς καὶ τὰ νῦν.

- c ΑΘ. Τί δὲ δὴ; ναυπηγησίμης ὕλης ὁ τόπος ἡμῶν τῆς
 χώρας πῶς ἔχει;

- ΚΛ. Οὐκ ἔστιν οὔτε τις ἐλάττη λόγου ἀξία οὔτ' αὖ πεύκη,
 κυπάριττός τε οὐ πολλή· πίτυν τ' αὖ καὶ πλάτανον ὀλίγην
 5 ἂν εὔροι τις, οἷς δὴ πρὸς τὰ τῶν ἐντὸς τῶν πλοίων μέρη
 ἀναγκαῖον τοῖς ναυπηγοῖς χρῆσθαι ἐκάστοτε.

ΑΘ. Καὶ ταῦτα οὐκ ἂν κακῶς ἔχοι τῇ χώρᾳ τῆς φύσεως.

ΚΛ. Τί δὴ;

- ΑΘ. Μιμήσεις πονηρὰς μιμεῖσθαι τοὺς πολεμίους μὴ
 d ῥαδίως δύνασθαι τινα πόλιν ἀγαθόν.

ΚΛ. Εἰς δὴ τί τῶν εἰρημένων βλέψας εἶπες ὁ λέγεις;

- ΑΘ. ὦ δαιμόνιε, φύλαττέ με εἰς τὸ κατ' ἀρχὰς εἰρη-
 μένον ἀποβλέπων, τὸ περὶ τῶν Κρητικῶν νόμων ὡς πρὸς
 5 ἐν τι βλέποιν, καὶ δὴ καὶ τοῦτ' ἐλεγέτην αὐτὸ εἶναι σφῶ
 τὸ πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν εἶπον ὡς ὅτι μὲν
 εἰς ἀρετὴν ποι βλέποι τὰ τοιαῦτα νόμιμα κείμενα, καλῶς
 ἔχοι, τὸ δὲ ὅτι πρὸς μέρος ἀλλ' οὐ πρὸς πᾶσαν σχεδόν, οὐ

a 6 τε om. Eus.

b 1 πολύφορός τε (τις Stob.) εἴη καὶ πάμφορος
 I.O Eus. Stob.: πολύφορος A (sed πάμφορος fecit et reliqua extra
 versum add. A')

b 3 ἀργυροῦ Eus.: ἀργίρου libri c 5 τὰ
 τῶν ἐντὸς] τὰντὸς Badham d 5 ἐλεγέτην A I.O: ἐλέγετον vulg.

πάνν συνεχώρουν· νῦν οὖν ὑμεῖς μοι τῆς παρούσης νομο- **e**
 θεσίας ἀντιφυλάξατε ἐπόμενοι, ἔαν ἄρα τι μὴ πρὸς ἀρετὴν
 τεῖνουν ἢ πρὸς ἀρετῆς μόριον νομοθετῶ. τοῦτον γὰρ δὴ
 τίθεσθαι τὸν νόμον ὀρθῶς ὑποτίθεμαι μόνον, ὃς ἂν δίκην
 τοξότου ἐκάστοτε στοχάζηται τούτου ὅτῳ ἂν συνεχῶς τούτων **706**
 αἰεὶ καλόν τι συνέπηται μόνῳ, τὰ δὲ ἄλλα σύμπαντα παρα-
 λείπει, ἔαντε τις πλοῦτος ἔαντε ἄρα τι τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων ὃν τυγχάνῃ ἄνευ τῶν προειρημένων. τὴν δὲ δὴ
 μίμησιν ἔλεγον τὴν τῶν πολεμίων τὴν κακὴν τοιάνδε γί- **5**
 γνεσθαι, ὅταν οἰκῇ μὲν τις πρὸς θαλάττῃ, λυπῆται δ' ὑπὸ
 πολεμίων, οἷον—φράσω γὰρ οὔτι μνησικακεῖν βουλόμενος
 ὑμῖν—Μίνως γὰρ δὴ ποτε τοὺς οἰκοῦντας τὴν Ἀττικὴν
 παρεστήσατο εἰς χαλεπὴν τινα φορὰν δασμοῦ, δύναμιν **b**
 πολλὴν κατὰ θάλατταν κεκτημένος, οἱ δ' οὔτε πω πλοῖα
 ἐκέκτηντο, καθάπερ νῦν, πολεμικά, οὔτ' αὖ τὴν χώραν πλήρη
 ναυπηγησίων ξύλων ὥστ' εὐμαρῶς ναυτικὴν παρασχέσθαι
 δύναμιν· οὐκ οἶοί τ' ἐγένοντο διὰ μιμήσεως ναυτικῆς **5**
 αὐτοὶ ναῦται γενόμενοι εὐθὺς τότε τοὺς πολεμίους ἀμύ-
 νασθαι. ἔτι γὰρ ἂν πλεονάκεις ἐπὶ τὰ ἀπολέσαι παῖδας αὐτοῖς
 συνήνεγκεν, πρὶν ἀντὶ πεζῶν ὀπλιτῶν μονίμων ναυτικούς **c**
 γενομένους ἐθισθῆναι, πυκνὰ ἀποπηδῶντας, δρομικῶς εἰς τὰς
 ναῦς ταχὺ πάλιν ἀποχωρεῖν, καὶ δοκεῖν μηδὲν αἰσχροὺ ποιεῖν
 μὴ τολμῶντας ἀποθνήσκειν μένοντας ἐπιφερομένων πολε-
 μίων, ἀλλ' εἰκυίας αὐτοῖς γίγνεσθαι προφάσεις καὶ σφόδρα **5**
 ἐτοίμας ὅπλα τε ἀπολλύσιν καὶ φεύγουσι δὴ τινὰς οὐκ
 αἰσχροὺς, ὥς φασιν, φυγάς. ταῦτα γὰρ ἐκ ναυτικῆς ὀπλι-
 τείας ῥήματα φιλεῖ συμβαίνειν, οὐκ ἄξια ἐπαίνων πολλάκις
 μυρίων, ἀλλὰ τοῦναντίον· ἔθῃ γὰρ πονηρὰ οὐδέποτε ἐθίζειν **d**
 δεῖ, καὶ ταῦτα τὸ τῶν πολιτῶν βέλτιστον μέρος. ἦν δέ που
 τοῦτό γε καὶ παρ' Ὀμήρου λαβεῖν, ὅτι τὸ ἐπιτήδευμα ἦν
 τὸ τοιούτου οὐ καλόν. Ὀδυσσεὺς γὰρ αὐτῷ λαιδορεῖ τὸν

a 1 τοῖτων A (ut vid.) L O : τοῦ τῶν A² et γρ. O : τῶν γρ. a²
 a 2 καλόν L O : καλῶν A μόνῳ A et γρ. O (sed ὡν s. v.) : μόνῳ
 A² (ν s. v.) O (sed i s. v.) : μόνον γρ. a² : μόνου ci. Ritter

5 Ἀγαμέμνονα, τῶν Ἀχαιῶν τότε ὑπὸ τῶν Τρώων κατεχο-
μένων τῇ μάχῃ, κελεύοντα τὰς ναῦς εἰς τὴν θάλατταν
καθέλκειν, ὃ δὲ χαλεπαίνει τε αὐτῷ καὶ λέγει—

e ὃς κέλεαι πολέμοιο συνεσταότος καὶ αὐτῆς
νῆας εὐσέλμους ἅλαδ' ἔλκειν, ὅφρ' ἔτι μᾶλλον
Τρωσὶ μὲν εὐκτὰ γένηται ἐελδομένοισιν περ ἔμψης,
ἡμῖν δ' αἰπὺς ὄλεθρος ἐπιρρέπῃ· οὐ γὰρ Ἀχαιοί
5 στήσουσιν πολέμου νηῶν ἅλαδ' ἐλκομένων,
ἀλλ' ἀποπαπτανέουσιν, ἐρωήσουσι δὲ χάρμης·

707 ἔνθα κε σὴ βουλὴ δηλήσεται, οἷ' ἀγορεύεις.

ταῦτ' οὖν ἐγίνωσκε καὶ ἐκεῖνος, ὅτι κακὸν ἐν θαλάττῃ
τριήρεις ὀπλίταις παρεστῶσαι μαχομένοις· καὶ λέοντες ἂν
ἐλάφους ἐθισθεῖεν φεύγειν τοιούτοις ἔθεσι χρώμενοι. πρὸς
5 δὲ τούτοις αἱ διὰ τὰ ναυτικὰ πόλεων δυνάμεις ἅμα σωτηρίᾳ
τιμὰς οὐ τῷ καλλίστῳ τῶν πολεμικῶν ἀποδιδόασιν· διὰ
κυβερνητικῆς γὰρ καὶ πευτηκουταρχίας καὶ ἐρετικῆς, καὶ
b παντοδαπῶν καὶ οὐ πάνυ σπουδαίων ἀνθρώπων γιγνομένης,
τὰς τιμὰς ἐκάστοις οὐκ ἂν δύναιτο ὀρθῶς ἀποδιδόναι τις.
καίτοι πῶς ἂν ἔτι πολιτεία γίγνοιτο ὀρθῇ τούτου στερομένη;

ΚΑ. Σχεδὸν ἀδύνατον. ἀλλὰ μὲν, ὦ ξένε, τὴν γε περὶ
5 Σαλαμῖνα ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς βαρβάρους
γενομένην ἡμεῖς γε οἱ Κρήτες τὴν Ἑλλάδα φαμὲν σῶσαι.

ΑΘ. Καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων
c λέγουσι ταῦτα. ἡμεῖς δέ, ὦ φίλε, ἐγώ τε καὶ ὄδε, Μέ-
γилλος, φαμὲν τὴν πεζὴν μάχην τὴν ἐν Μαραθῶνι γενομένην
καὶ ἐν Πλαταιαῖς, τὴν μὲν ἄρξαι τῆς σωτηρίας τοῖς Ἑλλησι,
τὴν δὲ τέλος ἐπιθεῖναι, καὶ τὰς μὲν βελτίους τοὺς Ἕλληνας
5 ποιῆσαι, τὰς δὲ οὐ βελτίους, ἢν' οὕτως λέγωμεν περὶ τῶν
τότε συσσωσασῶν ἡμᾶς μαχῶν· πρὸς γὰρ τῇ περὶ Σαλαμῖνα
τὴν περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον σοι προσθήσω κατὰ θάλατταν μάχην.

e 2 εὐσέλμους A L O ἅλαδ' pr. A (ut vid.) et mox a 5
σωτηρίας Badham a 7 ἐρετικῆς Aldina: ἐρετρικῆς libri καὶ ante
παντοδαπῶν A L O: om. vulg. c 2 ἐν secl. Schanz

ἀλλὰ γὰρ ἀποβλέποντες νῦν πρὸς πολιτείας ἀρετὴν, καὶ d
χώρας φύσιν σκοπούμεθα καὶ νόμων τάξιν, οὐ τὸ σφῆζεσθαί
τε καὶ εἶναι μόνον ἀνθρώποις τιμιώτατον ἡγούμενοι, καθάπερ
οἱ πολλοί, τὸ δ' ὥς βελτίστους γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι
τοσοῦτον χρόνον ὅσον ἂν ᾧσιν· εἴρηται δ' ἡμῖν οἶμαι καὶ 5
τοῦτο ἐν τοῖς πρόσθεν.

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Τοῦτο τοῖνυν σκοπώμεθα μόνον, εἰ κατὰ τὴν αὐτὴν
ὁδὸν ἐρχόμεθα βελτίστην οὔσαν πόλεσι κατοικήσεων πέρι
καὶ νομοθεσιῶν. 10

ΚΛ. Καὶ πολὺ γε.

ΑΘ. Λέγε δὴ τοῖνυν τὸ τούτοις ἐξῆς· τίς ὁ κατοικιζό- e
μενος ὑμῖν λεῶς ἔσται; πότερον ἐξ ἀπάσης Κρήτης ὁ ἐθέ-
λων, ὥς· ὅχλου τινὸς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκάσταις γεγεννημένου
πλείονος ἢ κατὰ τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφήν; οὐ γάρ που τὸν
βουλομένον γε Ἑλλήνων συνάγετε. καίτοι τινὰς ὑμῖν ἔκ 5
τε Ἀργους ὀρώ καὶ Αἰγίνης καὶ ἄλλοθεν τῶν Ἑλλήνων εἰς
τὴν χώραν κατῳκισμένους. τὸ δὲ δὴ παρὸν ἡμῖν λέγε πόθεν 708
ἔσεσθαι φῆς στρατόπεδον τῶν πολιτῶν τὰ νῦν;

ΚΛ. Ἐκ τε Κρήτης συμπάσης ἔοικεν γενήσεσθαι, καὶ
τῶν ἄλλων δὲ Ἑλλήνων μάλιστά μοι φαίνονται τοὺς ἀπὸ
Πελοποννήσου προσδέξασθαι συνοίκους. καὶ γὰρ ὁ νῦν 5
δὴ λέγεις, ἀληθὲς φράξεις, ὥς ἐξ Ἀργους εἰσίν, καὶ τό γε
μάλιστ' εὐδοκιμοῦν τὰ νῦν ἐνθάδε γένος, τὸ Γορτυνικόν· ἐκ
Γόρτυνος γὰρ τυγχάνει ἀπωκηκὸς ταύτης τῆς Πελοποννη-
σιακῆς.

ΑΘ. Οὐ τοῖνυν εὐκολος ὁμοίως γίγνuit' ἂν ὁ κατοικισμὸς b
ταῖς πόλεσιν, ὅταν μὴ τὸν τῶν ἐσμῶν γίγνηται τρόπον, ἐν
γένος ἀπὸ μιᾶς ἰὸν χώρας οἰκίζεται, φίλον παρὰ φίλων,
στενοχωρία τινὲ πολιορκηθὲν γῆς ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις
παθήμασιν ἀναγκασθέν. ἔστιν δ' ὅτε καὶ στάσειςιν βιαζό- 5

d9 κατοικήσεων A: κατοικήσεων LO a3 γενήσεσθαι A:
γίγνεσθαι LO a5 προσδέξεσθαι Aldina

μενον ἀναγκάζοιτ' ἂν ἐτέρωσε ἀποξενουῖσθαι πόλεώς τι
 μόριον· ἥδη δέ ποτε καὶ συνάπασα πόλις τινῶν ἔφυγεν,
 ἄρδην κρείττονι κρατηθεῖσα πολέμῳ. ταῦτ' οὖν πάντ' ἐστὶ
 c τῇ μὲν ῥᾶω κατοικίζεσθαι τε καὶ νομοθετεῖσθαι, τῇ δὲ χαλεπώ-
 τερα. τὸ μὲν γὰρ ἔν τι εἶναι γένος ὁμόφωνον καὶ ὁμόνομον
 ἔχει τινὰ φιλίαν, κοινωνὸν ἱερῶν ὃν καὶ τῶν τοιούτων
 πάντων, νόμους δ' ἐτέρους καὶ πολιτείας ἄλλας τῶν οἰκοθεν
 5 οὐκ εὐπετῶς ἀνέχεται, τὸ δ' ἐνίοτε πονηρίᾳ νόμων ἐστα-
 σιακὸς καὶ διὰ συνήθειαν ζητοῦν ἔτι χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς
 ἦθεσιν δι' ἃ καὶ πρότερον ἐφθάρη, χαλεπὸν τῷ κατοικί-
 d ζοντι καὶ νομοθετοῦντι καὶ δυσπειθεῖς γίγνεται· τὸ δ' αὖ
 παντοδαπὸν ἐς ταῦτόν συνερρηκὸς γένος ὑπακούσαι μέν
 τινων νόμων καινῶν τάχα ἂν ἐθελήσειε μᾶλλον, τὸ δὲ συμ-
 πνεῦσαι, καὶ καθάπερ ἵππων ζεύγος καθ' ἓνα εἰς ταυτόν, τὸ
 5 λεγόμενον, συμφυσῆσαι, χρόνου πολλοῦ καὶ παγχάλεπον.
 ἀλλ' ὄντως ἐστὶν νομοθεσία καὶ πόλεων οἰκισμοὶ πάντων
 τελεώτατον πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν.

ΚΛ. Εἰκόσ· ὅπη δ' αὖ βλέπων τοῦτ' εἴρηκας, φράζ' ἔτι
 σαφέστερον.

e ΑΘ. Ὡλαθέ, ἔοικα περὶ νομοθετῶν ἐπανιῶν καὶ σκοπῶν
 ἅμα ἐρεῖν τι καὶ φαῦλον· ἀλλ' ἔαν πρὸς καιρὸν τινα λέγωμεν,
 πᾶγμ' οὐδὲν γίγνοιτ' ἂν ἔτι. καίτοι τί ποτε δυσχεραίνω;
 σχεδὸν γάρ τοι πάντα οὕτως ἔοικ' ἔχειν τὰ ἀνθρώπινα.

5 ΚΛ. Τοῦ δὴ πέρι λέγεις;

709 ΑΘ. Ἐμελλον λέγειν ὥς οὐδεὶς ποτε ἀνθρώπων οὐδὲν
 νομοθετεῖ, τύχαι δὲ καὶ συμφοραὶ παντοῖαι πίπτουσαι παν-
 τοίως νομοθετοῦσι τὰ πάντα ἡμῖν. ἥ γὰρ πόλεμός τις
 βιασάμενος ἀνέτρεψε πολιτείας καὶ μετέβαλε νόμους, ἥ
 5 πενίας χαλεπῆς ἀπορία· πολλὰ δὲ καὶ νόσοι ἀναγκάζουσιν

c i τε καὶ νομοθεῖσθαι L O et in marg. A³ (ἐν ἑλλφ εἶρον): om. A
 d 4 καθ' ἓνα] καθ' ἓν ci. Stallbaum: καθέντα ci. Hermann d 6 ὄντως
 A et in marg. L O: ὅμως L O et in marg. γρ. a³: γρ. οὕτως a³
 d 7 τελεωτάτων Badham e i ἐπανιῶν A et corr. O: ἐπαινῶν O
 a 3 τὰ πάντα] ἅπαντα Stob. a 4 μετεβαλε A

καινοτομεῖν, λοιμῶν τε ἐμπιπτόντων, καὶ χρόνον ἐπὶ πολὺν ἐνιαυτῶν πολλῶν πολλάκις ἀκαιρίαι. ταῦτα δὴ πάντα προῖδῶν τις ἄξειεν ἂν εἰπεῖν ὅπερ ἐγὼ νυνδὴ, τὸ θνητὸν μὲν μηδένα νομοθετεῖν μηδέν, τύχας δ' εἶναι σχεδὸν ἅπαντα **b** τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· τὸ δ' ἔστιν περὶ τε ναυτιλίαν καὶ κυβερνητικὴν καὶ ἱατρικὴν καὶ στρατηγικὴν πάντα ταῦτ' εἰπόντα δοκεῖν εὖ λέγειν, ἀλλὰ γὰρ ὁμοίως αὖ καὶ τότε ἔστιν λέγοντα εὖ λέγειν ἐν τοῖς αὐτοῖς τούτοις. 5

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ὡς θεὸς μὲν πάντα, καὶ μετὰ θεοῦ τύχη καὶ καιρός, τὰνθρώπινα διακυβερνῶσι σύμπαντα. ἡμερώτερον μὲν τρίτον συγχωρῆσαι τούτοις δεῖν ἔπessθαι τέχνην· καιρῷ γὰρ χει- **c** μῶνος συλλαβέσθαι κυβερνητικὴν ἢ μή, μέγα πλεονέκτημα ἔγωγ' ἂν θείην. ἢ πῶς;

ΚΛ. Οὕτως.

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ὡσαύτως κατὰ τὸν αὐτὸν **5** ἂν ἔχοι λόγον, καὶ δὴ καὶ νομοθεσίᾳ ταῦτόν τοῦτο δοτέον· τῶν ἄλλων συμπιπτόντων, ὅσα δεῖ χώρα συντυχεῖν, εἰ μέλλοι ποτὲ εὐδαιμόνως οἰκήσειν, τὸν νομοθέτην ἀληθείας ἐχόμενον τῇ τοιαύτῃ παραπessεῖν ἐκάστοτε πόλει δεῖν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις. 10

ΑΘ. Οὐκοῦν ὃ γε πρὸς ἕκαστόν τι τῶν εἰρημένων ἔχων **d** τὴν τέχνην κἂν εὐξασθαί που δύναιτο ὀρθῶς, τί παρὸν αὐτῷ διὰ τύχης, τῆς τέχνης ἂν μόνον ἐπιδέοι;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Οἷτε ἄλλοι γε δὴ πάντες οἱ νυνδὴ ῥηθέντες, κελευό- **5** μνοι τὴν αὐτῶν εὐχὴν εἰπεῖν, εἴποιεν ἄν. ἢ γάρ;

a 6 τε secl. Ast   a 7 ἀκαιρίαι A (ut vid.) corr. O Stob. (Ecl.) : ἀκαιρία O Stob. (Flor.) : ἀκαιρίας Stallbaum   a 8 ἄξειεν] ἄρξειεν Stob. : ἀξιώσειν ci. Stallbaum   τὸ om. Stob.   θνητὸν A O Stob. : θνητῶν L   b 2 τε om. Stob.   b 4 ὁμοίως O : ὅμως A Stob.   b 5 εὖ λέγοντα λέγειν Stob.   c 2 ἢ μή libri cum Stob. (Ecl.) : om. Stob. (Flor.)   c 5 καὶ libri cum Stob. : κἂν Schanz (καὶ ἐν Ast)   c 7 μέλλοι A O : μέλλει Stob. (Flor.)   d 2 παρὸν A (ut vid.) O : παρ' in marg. L et γρ. O et (ex ras.) A²

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ταῦτόν δὴ καὶ νομοθέτης οἶμαι δράσειεν.

ΚΛ. Ἐγώ γ' οἶμαι.

10 ΑΘ. “Φέρε δὴ, νομοθέτα,” πρὸς αὐτὸν φῶμεν, “τί σοι
e καὶ πῶς πόλιν ἔχουσιν δῶμεν, ὃ λαβὼν ἔξεις ὥστ' ἐκ τῶν
λοιπῶν αὐτὸς τὴν πόλιν ἱκανῶς διοικῆσαι;”

ΚΛ. Τί μετὰ τοῦτ' εἰπεῖν ὀρθῶς ἔστιν ἄρα;

ΑΘ. Τοῦ νομοθέτου φράζομεν τοῦτο, ἥ γάρ;

5 ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τόδε· “Τυραννουμένην μοι δότε τὴν πόλιν,” φήσει·
“τύραννος δ' ἔστω νέος καὶ μνημῶν καὶ εὐμαθῆς καὶ ἀνδρείος
καὶ μεγαλοπρεπῆς φύσει· ὃ δὲ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν
δεῖν ἔπρεσθαι σύμπασιν τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι, καὶ νῦν τῇ
710 τυραννουμένῃ ψυχῇ τοῦτο συνεπέσθω, ἐὰν μέλλῃ τῶν ἄλλων
ὑπαρχόντων ὄφελος εἶναί τι.”

ΚΛ. Σωφροσύνην μοι δοκεῖ φράζειν, ὦ Μέγилле, δεῖν
εἶναι τὴν συνεπομένην ὃ ξένος. ἥ γάρ;

5 ΑΘ. Τὴν δημῳδὴ γε, ὦ Κλεινία, καὶ οὐχ ἦν τις σεμνύνων
ἂν λέγοι, φρόνησιν προσαναγκάζων εἶναι τὸ σωφρονεῖν,
ἀλλ' ὅπερ εὐθὺς παισὶν καὶ θηρίοις, τοῖς μὲν ἀκρατῶς ἔχειν
πρὸς τὰς ἡδονάς, σύμφυτον ἐπανθεῖ, τοῖς δὲ ἐγκρατῶς· ὃ
b καὶ μονούμενον ἔφαμεν τῶν πολλῶν ἀγαθῶν λεγομένων οὐκ
ἄξιον εἶναι λόγου. ἔχετε γὰρ ὃ λέγω πού.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Ταύτην τοῖνυν ἡμῖν ὁ τύραννος τὴν φύσιν
5 ἐχέτω πρὸς ἐκείναις ταῖς φύσεσιν, εἰ μέλλει πόλις ὡς
δυνατόν ἐστι τάχιστα καὶ ἄριστα σχήσειν πολιτείαν
ἣν λαβοῦσα εὐδαιμονέστατα διάξει. θάττων γὰρ ταύτης
καὶ ἀμείνων πολιτείας διάθεσις οὗτ' ἔστιν οὗτ' ἂν ποτε
γένοιτο.

d 8 δὴ] ἂν Schanz   e 3 ἄρα L: ἄρα A O alteri tribuentes (in
personis distinguendis C. Ritterum secutus sum)   e 4 φρά-
ζομεν A² O: φράζωμεν A L (ut vid.)   b 6 ἄριστα] ῥᾶστα
Badham

ΚΛ. Πῶς δὴ καὶ τίνι λόγῳ τοῦτο, ᾧ ξένε, λέγων ἂν τις c
ὀρθῶς λέγειν αὐτὸν πείθῃ;

ΑΘ. Ῥαδίον που τοῦτό γε νοεῖν ἐστ', ᾧ Κλεινία, κατὰ
φύσιν ὡς ἔστι τοῦθ' οὕτω.

ΚΛ. Πῶς λέγεις; εἰ τύραννος γένοιτο, φῆς, νέος, σώ- 5
φρων, εὐμαθής, μνήμων, ἀνδρείος, μεγαλοπρεπής;

ΑΘ. Εὐτυχής, πρόσθετος, μὴ κατ' ἄλλο, ἀλλὰ τὸ γενέσθαι
τε ἐπ' αὐτοῦ νομοθέτην ἄξιον ἐπαίνου, καὶ τινα τύχην εἰς
ταῦτόν ἀγαγεῖν αὐτῷ· γενομένου γὰρ τούτου, πάντα σχεδὸν d
ἀπειργασταὶ τῷ θεῷ, ἅπερ ὅταν βουλευθῇ διαφερόντως εὖ
πρᾶξαι τινα πόλιν. δεύτερον δέ, ἐάν ποτέ τινες δύο ἄρχοντες
γίγνωνται τοιοῦτοι, τρίτον δ' αὖ καὶ κατὰ λόγον ὡσαύτως
χαλεπώτερον ὅσῳ πλείους, ὅσῳ δ' ἐναντίον, ἐναντίως. 5

ΚΛ. Ἐκ τυραννίδος ἀρίστην φῆς γενέσθαι πόλιν ἂν, ὡς
φαίνει, μετὰ νομοθέτου γε ἄκρου καὶ τυράννου κοσμίῳ, καὶ
ῥᾶστα τε καὶ τάχιστ' ἂν μεταβαλεῖν εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ τοιούτου,
δεύτερον δὲ ἐξ ὀλιγαρχίας—ἡ πῶς λέγεις;—καὶ τὸ τρίτον e
ἐκ δημοκρατίας.

ΑΘ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐκ τυραννίδος μὲν πρῶτον, δεύτερον
δὲ ἐκ βασιλικῆς πολιτείας, τρίτον δὲ ἐκ τινος δημοκρατίας.
τὸ δὲ τέταρτον, ὀλιγαρχία, τὴν τοῦ τοιούτου γένεσιν χαλε- 5
πώτατα δύναιτ' ἂν προσδέξασθαι· πλείστοι γὰρ ἐν αὐτῇ
δυνάσται γίγνονται. λέγομεν δὴ ταῦτα γίνεσθαι τότε,
ὅταν ἀληθὴς μὲν νομοθέτης γένηται φύσει, κοινὴ δὲ αὐτῷ
τις συμβῇ ῥώμη πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει μέγιστον δυναμένους·
οὗ δ' ἂν τοῦτο ἀριθμῷ μὲν βραχύτατον, ἰσχυρότατον δέ, 711
καθάπερ ἐν τυραννίδι, γένηται, ταύτῃ καὶ τότε τάχος καὶ
ῥαστώνῃ τῆς μεταβολῆς γίνεσθαι φιλεῖ.

ΚΛ. Πῶς; οὐ γὰρ μανθάνομεν.

ΑΘ. Καὶ μὴν εἰρηγαί γ' ἡμῖν οὐχ ἅπαξ ἀλλ' οἶμαι πολ- 5
λάκις· ὑμεῖς δὲ τάχα οὐδὲ τεθέασθε τυραννουμένην πόλιν.

c 2 πείθῃ A: ἂν πείθῃ O   d 1 αὐτῷ libri: αὐτῷ Aldina
e 1 καὶ . . . e 2 δημοκρατίας secl. Hermann   e 8 κοινῇ A
e 9 ξυμβῇ ῥώμῃ A: ῥώμῃ ξυμβῇ O

ΚΛ. Οὐδέ γε ἐπιθυμητὴς ἔγωγ' εἰμὶ τοῦ θεάματος.

b ΑΘ. Καὶ μὴν τοῦτό γ' ἂν ἴδοις ἐν αὐτῇ τὸ νυνδὴ λεγόμενον.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Οὐδὲν δεῖ πόνων οὐδέ τινος παμπόλλου χρόνου τῷ
5 τυράννῳ μεταβαλεῖν βουληθέντι πόλεως ἦθι, πορεῦεσθαι δὲ αὐτὸν δεῖ πρῶτον ταύτῃ, ὅπῃ περ ἂν ἐθελήσῃ, ἕαντε πρὸς ἀρετῆς ἐπιτηδεύματα, προτρέπεσθαι τοὺς πολίτας, ἕαντε ἐπὶ τοῦναντίον, αὐτὸν πρῶτον πάντα ὑπογράφοντα τῷ πράττειν,
c τὰ μὲν ἐπαινοῦντα καὶ τιμῶντα, τὰ δ' αὖ πρὸς ψόγον ἄγοντα, καὶ τὸν μὴ πειθόμενον ἀτιμάζοντα καθ' ἐκάστας τῶν πράξεων.

ΚΛ. Καὶ πῶς οἰόμεθα ταχὺ συνακολουθήσειν τοὺς ἄλλους πολίτας τῷ τὴν τοιαύτην πειθῶ καὶ ἄμα βίαν εἰληφότε;

5 ΑΘ. Μηδεὶς ἡμᾶς πειθέτω, ὦ φίλοι, ἄλλη θάπτον καὶ ῥᾶον μεταβάλλειν ἂν ποτε πόλιν τοὺς νόμους ἢ τῇ τῶν δυναστευόντων ἡγεμονίᾳ, μηδὲ νῦν γε ἄλλη γίνεσθαι μηδ' αὐθὶς ποτε γενήσεσθαι. καὶ γὰρ οὖν ἡμῖν οὐ τοῦτ' ἐστὶν
d ἀδύνατον οὐδὲ χαλεπῶς ἂν γενόμενον· ἀλλὰ τόδ' ἐστὶ τὸ χαλεπὸν γενέσθαι, καὶ ὀλίγον δὴ τὸ γεγονὸς ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ, ὅταν δὲ συμβῇ, μυρία καὶ πάντ' ἐν πόλει ἀγαθὰ ἀπεργάζεται, ἐν ᾗ ποτ' ἂν ἐγγένηται.

5 ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

ΑΘ. Ὅταν ἔρως θεῖος τῶν σωφρόνων τε καὶ δικαίων ἐπιτηδευμάτων ἐγγένηται μεγάλαις τισὶν δυναστείαις, ἢ κατὰ μοναρχίαν δυναστευούσαις ἢ κατὰ πλούτων ὑπεροχὰς δια-
e φερούσαις ἢ γενῶν, ἢ τὴν Νέστορος ἕαν ποτέ τις ἐπανενέγκῃ φύσιν, ὃν τῇ τοῦ λέγειν ῥώμῃ φασὶ πάντων διενεγκόντα ἀνθρώπων πλεον ἔτι τῷ σωφρονεῖν διαφέρειν. τοῦτ' οὖν ἐπὶ μὲν Τροίας, ὥς φησι, γέγονεν, ἐφ' ἡμῶν δὲ οὐδαμῶς,
5 εἰ δ' οὖν γέγονεν ἢ καὶ γενήσεται τοιοῦτος ἢ νῦν ἡμῶν ἐστὶν τις, μακαρίως μὲν αὐτὸς ζῇ, μακάριοι δὲ οἱ συνήκοοι τῶν

b 4 δεῖ Α et εἰ s. v. O : δὴ L O (et mox **b** 6)
 corr. O : οἰώμεθα Α O : οὐκ οἰόμεθα Badham
 ci. Stallbaum

c 3 οἰόμεθα Α² et
e 5 ἡμῶν] ἐφ' ἡμῶν

ἐκ τοῦ σωφρονοῦντος στόματος ἰόντων λόγων. ὥσαύτως δὲ καὶ συμπάσης δυνάμεως ὁ αὐτὸς πέρι λόγος, ὥς ὅταν εἰς ταῦτόν τῳ φρονεῖν τε καὶ σωφρονεῖν ἡ μεγίστη δύναμις ἐν 712 ἀνθρώπῳ συμπέσῃ, τότε πολιτείας τῆς ἀρίστης καὶ νόμων τῶν τοιούτων φύεται γένεσις, ἄλλως δὲ οὐ μὴ ποτε γένηται. ταῦτα μὲν οὖν καθαπερεὶ μῦθος τις λεχθεὶς κεχρησμένησθω, καὶ ἐπιδεδείχθω τῇ μὲν χαλεπὸν ὄν τὸ πόλιν εὖνομον γί- 5 γνεσθαι, τῇ δ', εἴπερ γένοιτο ὃ λέγομεν, πάντων τάχιστόν τε καὶ ῥᾶστον μακρῶ.

ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Πειρώμεθα προσαρμόττοντες τῇ πόλει σοι, καθάπερ b παῖδες πρεσβῦται, πλάττειν τῳ λόγῳ τοὺς νόμους.

ΚΛ. Ἴωμεν δὴ καὶ μὴ μέλλωμεν ἔτι.

ΑΘ. Θεὸν δὴ πρὸς τὴν τῆς πόλεως κατασκευὴν ἐπικαλώ- μεθα· ὁ δὲ ἀκούσειέν τε, καὶ ἀκούσας ἴλεως εὖμενής τε ἡμῖν 5 ἔλθοι συνδιακοσμήσων τήν τε πόλιν καὶ τοὺς νόμους.

ΚΛ. Ἐλθοι γὰρ οὖν.

ΑΘ. Ἀλλὰ τίνα δὴ ποτε πολιτείαν ἔχομεν ἐν νῷ τῇ πόλει προστάττειν; c

ΚΛ. Οἷον δὴ τί λέγεις βουλευθεῖς; φράζ' ἔτι σαφέ- στερον. οἷον δημοκρατίαν τινὰ ἢ ὀλιγαρχίαν ἢ ἀριστοκρατίαν ἢ βασιλικήν; οὐ γὰρ δὴ τυραννίδα γέ που λέγοις ἂν, ὥς γ' ἡμεῖς ἂν οἰηθεῖμεν. 5

ΑΘ. Φέρε δὴ τοίνυν, πότερος ὑμῶν ἀποκρίνασθαι πρό- τερος ἂν ἐθέλοι, τὴν οἴκοι πολιτείαν εἰπὼν τίς τούτων ἐστίν;

ΜΕ. Μῶν οὖν τὸν πρεσβύτερον ἐμὲ δικαιότερον εἰπεῖν πρότερον;

ΚΛ. Ἴσως. d

ΜΕ. Καὶ μὴν συννοῶν γε, ὦ ξένε, τὴν ἐν Λακεδαίμονι πολιτείαν οὐκ ἔχω σοι φράζειν οὕτως ἥντινα προσαγορεύει· αὐτὴν δεῖ. καὶ γὰρ τυραννίδι δοκεῖ μοι προσεοικέναι—τὸ

a 8 Πῶς] Καλῶς ci. Susemihl   b 2 παῖδες A: παῖδα L O
b 5 ἀκούσας A: ὑπακούσας L O (fort. ἐπακούσας)   c 5 οἰήθημεν O
(sed ei supra η): οἰηθείημεν A

- 5 γὰρ τῶν ἐφόρων θαυμαστὸν ὡς τυραννικὸν ἐν αὐτῇ γέγονε
—καί τις ἐνίοτέ μοι φαίνεται πασῶν τῶν πόλεων δημοκρα-
τουμένη μάλιστ' εὐικένη. τὸ δ' αὖ μὴ φάναι ἀριστοκρατίαν
e αὐτὴν εἶναι παντάπασιν ἄτοπον· καὶ μὲν δὴ βασιλεία γε
διὰ βίου τ' ἐστὶν ἐν αὐτῇ καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν καὶ πρὸς
πάντων ἀνθρώπων καὶ ἡμῶν αὐτῶν λεγομένη. ἐγὼ δὲ οὕτω
νῦν ἐξαίφνης ἂν ἐρωτηθεῖς, ὄντως, ὅπερ εἶπον, οὐκ ἔχω
5 διορισάμενος εἰπεῖν τίς τούτων ἐστὶν τῶν πολιτειῶν.

ΚΛ. Ταῦτόν σοι πάθος, ὦ Μέγилле, καταφαίνομαι πε-
πονθένει· πάνυ γὰρ ἀπορῶ τὴν ἐν Κνωσῶ πολιτείαν τούτων
τινὰ διυσιχνίζόμενος εἰπεῖν.

- ΑΘ. Ὅντως γάρ, ὦ ἀριστοί, πολιτειῶν μετέχετε· ἄς δὲ
10 ὠνομάκαμεν νῦν, οὐκ εἰσὶν πολιτεῖαι, πόλεων δὲ οἰκῆσεις
113 δεσποζόμενων τε καὶ δουλευουσῶν μέρεσιν ἑαυτῶν τισι, τὸ τοῦ
δεσπότης δὲ ἐκάστη προσαγορεύεται κράτος. χρῆν δ' εἶπερ
του τοιούτου τὴν πόλιν ἔδει ἐπονομάζεσθαι, τὸ τοῦ ἀληθῶς
τῶν τὸν νοῦν ἐχόντων δεσπότης θεοῦ ὄνομα λέγεσθαι.

- 5 ΚΛ. Τίς δ' ὁ θεός;

ΑΘ. Ἄρ' οὖν μύθῳ σμικρά γ' ἐτι προσχρηστέον, εἰ μέλ-
λομεν ἐμμελῶς πως δηλώσαι τὸ νῦν ἐρωτώμενον;

ΚΛ. Οὐκοῦν χρὴ ταύτῃ δρᾶν;

- ΑΘ. Πάνυ μὲν οὖν. τῶν γὰρ δὴ πόλεων ὧν ἔμπροσθε
b τὰς συνοικήσεις διήλθομεν, ἐτι προτέρα τούτων πάμπαν
λέγεται τις ἀρχή τε καὶ οἴκησις γεγονέναι ἐπὶ Κρόνου μάλ'
εὐδαίμων, ἧς μίμημα ἔχουσά ἐστιν ἥτις τῶν νῦν ἀριστα
οἰκεῖται.

- 5 ΚΛ. Σφόδρ' ἂν, ὥς ἔοικ', εἴη περὶ αὐτῆς δέον ἀκοῦεν.

ΑΘ. Ἐμοὶ γοῦν φαίνεται· διὸ καὶ παρήγαγον αὐτὴν εἰς
τὸ μέσον τοῖς λόγοις.

d 5 θαυμαστῶς ὡς Schanz   d 6 καί τις] καίτοι Stephanus
δημοκρατουμένη libri   e 4 ἂν ἐρωτηθεῖς] ἀνερωτηθεῖς Madvig
e 6 καταφαίνομαι] καὶ γὰρ φαίνομαι Hermann   a 3 του scripsi: τὸ
A: τοῦ L (ut vid.): τὸ τοῦ O   ἀληθῶς AO et in marg. L: ἀληθοῦς
L et corr. O   a 4 τὸν secl. Ast   b 3 ἀριστα οἰκεῖται A et in
marg. L O: ἀριστοκρατεῖται L O

ΚΛ. Ὅρθότατά γε δρῶν· καὶ τὸν γε ἐξῆς περαίνων ἂν μῦθον, εἴπερ προσήκων ἐστίν, μάλ' ὀρθῶς ἂν ποιούης. **c**

ΑΘ. Δραστέον ὥς λέγετε. φήμην τοίνυν παραδε-
δέγμεθα τῆς τῶν τότε μακαρίας ζωῆς ὥς ἀφθονά τε καὶ
αὐτόματα πάντ' εἶχεν. ἡ δὲ τούτων αἰτία λέγεται τοιάδε
τις. γινώσκων ὁ Κρόνος ἄρα, καθάπερ ἡμεῖς διεληλύθαμεν, **5**
ὥς ἀνθρωπεία φύσις οὐδεμία ἱκανὴ τὰ ἀνθρώπινα διοικουσα
αὐτοκράτωρ πάντα, μὴ οὐχ ὕβρεώς τε καὶ ἀδικίας μεστοῦ-
σθαι, ταῦτ' οὖν διανοούμενος ἐφίστη τότε βασιλέας τε καὶ
ἄρχοντας ταῖς πόλεσιν ἡμῶν, οὐκ ἀνθρώπους ἀλλὰ γένους **d**
θειοτέρου τε καὶ ἀμείνου, δαίμονας, οἷον νῦν ἡμεῖς δρῶμεν
τοῖς ποιμνίοις καὶ ὅσων ἡμεροὶ εἰσιν ἀγέλαι· οὐ βοῦς βοῶν
οὐδὲ αἶγας αἰγῶν ἄρχοντας ποιοῦμεν αὐτοῖσί τινας, ἀλλ'
ἡμεῖς αὐτῶν δεσπόζομεν, ἄμεινον ἐκείνων γένος. ταῦτόν δὲ **5**
καὶ ὁ θεὸς ἄρα καὶ φιλάνθρωπος ὢν, τὸ γένος ἄμεινον ἡμῶν
ἐφίστη τὸ τῶν δαιμόνων, ὃ διὰ πολλῆς μὲν αὐτοῖς ῥαστώνης,
πολλῆς δ' ἡμῖν, ἐπιμελούμενον ἡμῶν, εἰρήνην τε καὶ αἰδῶ **e**
καὶ εὐνομίαν καὶ ἀφθονίαν δίκης παρεχόμενον, ἀστασίαστα
καὶ εὐδαίμονα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀπηργάζετο γένη. λέγει
δὴ καὶ νῦν οὗτος ὁ λόγος, ἀληθείᾳ χρώμενος, ὥς ὅσων ἂν
πόλεων μὴ θεὸς ἀλλὰ τις ἄρχῃ θνητός, οὐκ ἔστιν κακῶν **5**
αὐτοῖς οὐδὲ πόνων ἀνάφυξις· ἀλλὰ μιμῆσθαι δεῖν ἡμᾶς
οἶεται πάσῃ μηχανῇ τὸν ἐπὶ τοῦ Κρόνου λεγόμενον βίον,
καὶ ὅσον ἐν ἡμῖν ἀθανασίας ἔνεστι, τούτῳ πειθομένους δη-
μοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ τὰς τ' οἰκήσεις καὶ τὰς πόλεις διοικεῖν, τὴν **714**
τοῦ νοῦ διανομὴν ἐπονομάζοντας νόμον. εἰ δ' ἀνθρωπος εἷς
ἢ ὀλιγαρχία τις, ἢ καὶ δημοκρατία ψυχὴν ἔχουσα ἡδονῶν

c 1 προσήκων pr. O ποιοίης A et in marg. O : ποιήσης L O
c 6 οὐδαμῇ οὐδεμία Iulianus **c 8** ἐφίστη τότε Iulianus : ἐφίστητο
libri τε L O : γε A et in marg. O : om. Iulianus **d 2** τε om.
pr. O Iulianus **d 6** ἄρα καὶ om. Iulianus [τὸ] γένος Stallbaum :
τότε γένος Hermann **e 2** εὐνομίαν A et in marg. L O : εὐθυερίαν
L O et in marg. γρ. A² (αἰδῶ καὶ δὴ ἀφθονίαν Iulianus) **e 4** ὅσων
ἂν . . . **e 5** ἀρχῇ ὅσων . . . ἀρχεῖ Iulianus **e 6** ἀνάψυξις Iulianus
a 2 ὀνομάζοντας Iulianus **a 3** καὶ om. Iulianus

- καὶ ἐπιθυμιῶν ὀρεγομένην καὶ πληροῦσθαι τούτων δεομένην,
 5 στέγουσαν δὲ οὐδὲν ἄλλ' ἀνηνύτω καὶ ἀπλήστῳ κακῷ νοσή-
 ματι συνεχομένην, ἄρξει δὴ πόλεως ἢ τινος ιδιώτου κατα-
 πατήσας ὁ τοιοῦτος τοὺς νόμους, ὁ νυνδὴ ἐλέγομεν, οὐκ ἔστι
 σωτηρίας μηχανή. σκοπεῖν δὴ δεῖ τοῦτον τὸν λόγον ἡμᾶς,
 b ὦ Κλεωία, πότερον αὐτῷ πεισόμεθα ἢ πῶς δράσομεν.

ΚΛ. Ἀνάγκη δήπου πείθεσθαι.

- ΑΘ. Ἐννοεῖς οὖν ὅτι νόμων εἶδη τινές φασιν εἶναι το-
 σαῦτα ὅσαπερ πολιτειῶν, πολιτειῶν δὲ ἄρτι διεληλύθαμεν
 5 ὅσα λέγουσιν οἱ πολλοί; μὴ δὴ φαύλου πέρι νομίσης εἶναι
 τὴν νῦν ἀμφισβήτησιν, περὶ δὲ τοῦ μεγίστου· τὸ γὰρ δίκαιον
 καὶ ἄδικον οἱ χρὴ βλέπειν, πάλιν ἡμῖν ἀμφισβητούμενον
 ἐλήλυθεν. οὔτε γὰρ πρὸς τὸν πόλεμον οὔτε πρὸς ἀρετὴν
 c ὅλην βλέπειν δεῖν φασι τοὺς νόμους, ἀλλ' ἥτις ἂν καθε-
 στηκῦα ἢ πολιτεία, ταύτη ἰδεῖν τὸ συμφέρον, ὅπως ἄρξει
 τε αἰεὶ καὶ μὴ καταλυθήσεται, καὶ τὸν φύσει ὅρον τοῦ δικαίου
 λέγεσθαι κάλλισθ' οὕτω.

- 5 ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Ὅτι τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ἐστίν.

ΚΛ. Λέγ' ἔτι σαφέστερον.

ΑΘ. Ὡδὲ. τίθεται δήπου, φασίν, τοὺς νόμους ἐν τῇ
 πόλει ἐκάστοτε τὸ κρατοῦν. ἢ γάρ;

- 10 ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις.

- d ΑΘ. Ἀρ' οὖν οἶει, φασίν, ποτὲ δῆμον νικήσαντα, ἢ τινα
 πολιτείαν ἄλλην, ἢ καὶ τύραννον, θήσεσθαι ἐκόντα πρὸς ἄλλο
 τι πρῶτον νόμους ἢ τὸ συμφέρον ἑαυτῷ τῆς ἀρχῆς τοῦ μένειν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἂν;

- 5 ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ ὅς ἂν ταῦτα τὰ τεθέντα παραβαίνῃ,
 κολάσει ὁ θέμενος ὡς ἀδικοῦντα, δίκαια εἶναι ταῦτ' ἐπονο-
 μάζων;

ΚΛ. Ἐοικε γοῦν.

a 5 νοσῆματι seci Hermann   b 7 καὶ Α : καὶ τὸ L O   c 2 ταύτη
 ἰδεῖν Schneider : ταύτη δεῖν libri   d 2 τύραννον A et in marg. γρ.
 O : τυραννίδα L O

ΑΘ. Ταῦτ' ἄρ' ἀεὶ καὶ οὕτω καὶ ταύτῃ τὸ δίκαιον ἂν ἔχοι.

ΚΛ. Φησὶ γοῦν οὗτος ὁ λόγος.

10

ΑΘ. Ἔστι γὰρ τοῦτο ἐν ἐκείνων τῶν ἀξιωματῶν ἀρχῆς περί.

e

ΚΛ. Ποίων δῆ;

ΑΘ. Τῶν ἂ τότε ἐπεσκοποῦμεν, τίνας τίνων ἀρχεῖν δεῖ. καὶ ἐφάνη δὴ γονέας μὲν ἐκγόνων, νεωτέρων δὲ πρεσβυτέρους, γενναίους δὲ ἀγεννῶν, καὶ σύχν' ἅττα ἦν ἄλλ', εἰ 5 μεμνήμεθα, καὶ ἐμπόδια ἕτερα ἑτέροισι· καὶ δὴ καὶ ἐν ἡν αὐτῶν τοῦτο, καὶ ἔφαμέν που κατὰ φύσιν τὸν Πίνδαρον 715 ἄγειν δικαιοῦντα τὸ βιαιότατον, ὥς φάναι.

ΚΛ. Ναί, ταῦτ' ἦν ἂ τότε ἐλέχθη.

ΑΘ. Σκόπει δὴ ποτέροις τισὶν ἡ πόλις ἡμῖν ἐστὶν παραδοτέα. γέγονεν γὰρ δὴ μυριάκις ἤδη τὸ τοιοῦτον ἐν τισὶ 5 πόλεσιν.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ἀρχῶν περιμαχῆτων γενομένων, οἱ νικήσαντες τὰ τε πράγματα κατὰ τὴν πόλιν οὕτως ἐσφετέρισαν σφόδρα, ὥστε ἀρχῆς μὴδ' ὅτιοῦν μεταδιδόναι τοῖς ἡττηθείσιν, μήτε 10 αὐτοῖς μήτε ἐκγόνοις, παραφυλάττοντες δὲ ἀλλήλους ζῶσιν, ὅπως μὴ ποτέ τις εἰς ἀρχὴν ἀφικόμενος ἐπαναστῇ μεμνη- b μένος τῶν ἐμπροσθεν γεγονότων κακῶν. ταύτας δὴ που φαμέν ἡμεῖς νῦν οὕτ' εἶναι πολιτείας, οὕτ' ὀρθοὺς νόμους ὅσοι μὴ συμπάσης τῆς πόλεως ἕνεκα τοῦ κοινοῦ ἐτέθησαν· οἱ δ' ἕνεκά τινων, στασιώτας ἀλλ' οὐ πολίτας τούτους φα- 5 μέν, καὶ τὰ τούτων δίκαια ἅ φασιν εἶναι, μάτην εἰρήσθαι. λέγεται δὲ τοῦδ' ἕνεκα ταῦθ' ἡμῖν, ὥς ἡμεῖς τῇ σῇ πόλει ἀρχὰς οὐθ' ὅτι πλούσιός ἐστίν τις δώσομεν, οὐθ' ὅτι τῶν τοιούτων ἄλλο οὐδὲν κεκτημένος, ἰσχὺν ἢ μέγεθος ἢ τι c γένος· ὅς δ' ἂν τοῖς τεθείσιν νόμοις εὐπειθέστατός τε ᾗ καὶ

d 11 ἀξιωματῶν Schulthess (cf. 690 a, 1), ἀδικημάτων libri: δικαιο-
μάτων Winckelmann b 5 στασιώτας... πολίτας] στασιωτείας...
πολιτείας Aldina c 2 τε om. Stob.

νικᾷ ταύτην τὴν νίκην ἐν τῇ πόλει, τούτῳ φαμέν καὶ τὴν
 τῶν θεῶν ὑπηρεσίαν δοτέον εἶναι τὴν μεγίστην τῷ πρώτῳ,
 5 καὶ δευτέραν τῷ τὰ δεύτερα κρατοῦντι, καὶ κατὰ λόγον οὕτω
 τοῖς ἐφεξῆς τὰ μετὰ ταῦθ' ἕκαστα ἀποδοτέον εἶναι. τοὺς
 δ' ἄρχοντας λεγομένους νῦν ὑπέρτας τοῖς νόμοις ἐκάλεσα
 d οὔτι καινοτομίας ὀνομάτων ἔνεκα, ἀλλ' ἡγοῦμαι παντὸς
 μᾶλλον εἶναι παρὰ τοῦτο σωτηρίαν τε πόλει καὶ τούναντίον.
 ἐν ἣ μὲν γὰρ ἂν ἀρχόμενος ἦ καὶ ἄκυρος νόμος, φθορὰν
 ὀρώ τῇ τοιαύτῃ ἐτοίμην οὔσαν· ἐν ἣ δὲ ἂν δεσπότης τῶν
 5 ἀρχόντων, οἱ δὲ ἄρχοντες δοῦλοι τοῦ νόμου, σωτηρίαν καὶ
 πάντα ὅσα θεοὶ πόλεσιν ἔδοσαν ἀγαθὰ γιγνόμενα καθορῶ.

ΚΛ. Ναὶ μὰ Δία, ὦ ξένε· καθ' ἡλικίαν γὰρ ὁξὺ βλέπεις.

ΑΘ. Νέος μὲν γὰρ ὢν πᾶς ἄνθρωπος τὰ τοιαῦτα ἀμ-
 e βλύτατα αὐτὸς αὐτοῦ ὀρᾷ, γέρων δὲ ὀξύτατα.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

ΑΘ. Τί δὴ τὸ μετὰ ταῦτα; ἄρ' οὐχ ἦκοντας μὲν καὶ
 παρόντας θῶμεν τοὺς ἐποίκους, τὸν δ' ἐξῆς αὐτοῖς διαπε-
 5 ραντέον ἂν εἴη λόγον;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΑΘ. “Ἄνδρες” τοῖνυν φῶμεν πρὸς αὐτούς, “ὁ μὲν δὴ
 θεός, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν καὶ
 716 μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχων, εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν
 περιπορευόμενος· τῷ δὲ ἀεὶ συνέπεται δίκη τῶν ἀπολειπο-
 μένων τοῦ θείου νόμου τιμωρός, ἧς ὁ μὲν εὐδαιμονήσειν
 μέλλων ἐχόμενος συνέπεται ταπεινὸς καὶ κεκοσμημένος, ὁ
 5 δὲ τις ἐξαρθεῖς ὑπὸ μεγαλαυχίας, ἣ χρήμασιν ἐπαιρόμενος
 ἢ τιμαῖς, ἣ καὶ σώματος εὐμορφίᾳ ἅμα νεύτῃ καὶ ἀνοίᾳ
 φλέγεται τὴν ψυχὴν μεθ' ὕβρεως, ὥς οὔτε ἄρχοντας οὔτε
 τιμὸς ἡγεμόνος δεόμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἱκανὸς ὢν ἡγεί-

c 4 θεῶν] θεσμῶν Orelli : νόμων Schulthess c 7 δ' om. A : add.
 A² d 6 θεοὶ] οἱ θεοὶ Stob. a 2 περιπορευόμενος libri cum
 Plut. Clem. Eus. Stob. : πορευόμενος. [Ar.] de mundo a 4 καὶ
 κεκοσμημένος om. A : add. in marg. A² cum cett. Plut. Clem. Eus.
 Stob. d δέ τις libri cum Clem. Eus. Stob. : εἰ δέ τις Plut.
 Theodoretus

σθαί, καταλείπεται ἔρημος θεοῦ, καταλειφθεῖς δὲ καὶ ἔτι **b**
 ἄλλους τοιοῦτους προσλαβὼν σκιρτᾷ ταραττων πάντα ἅμα,
 καὶ πολλοῖς τισιν ἔδοξεν εἶναί τις, μετὰ δὲ χρόνον οὐ πολὺν
 ὑποσχὼν τιμωρίαν οὐ μεμπτὴν τῇ δίκῃ ἐαυτὸν τε καὶ οἶκον
 καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ἐποίησεν. πρὸς ταῦτ' οὖν οὕτω **5**
 διατεταγμένα τί χρὴ δρᾶν ἢ διανοεῖσθαι καὶ τί μὴ τὸν
 ἔμφρονα;”

ΚΛ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε· ὥς τῶν συνακολουθησόντων
 ἐσόμενον τῷ θεῷ δεῖ διανοηθῆναι πάντα ἄνδρα.

ΑΘ. “Τίς οὖν δὴ πρᾶξις φίλη καὶ ἀκόλουθος θεῷ; μία, **c**
 καὶ ἓνα λόγον ἔχουσα ἀρχαῖον, ὅτι τῷ μὲν ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον
 ὄντι μετρίῳ φίλον ἂν εἴη, τὰ δ' ἄμετρα οὔτε ἀλλήλοις οὔτε
 τοῖς ἐμμέτροις. ὁ δὲ θεὸς ἡμῖν πάντων χρημάτων μέτρον
 ἂν εἴη μάλιστα, καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ πού τις, ὥς φασιν, **5**
 ἄνθρωπος· τὸν οὖν τῷ τοιούτῳ προσφιλῇ γενησόμενον, εἰς
 δύναμιν ὅτι μάλιστα καὶ αὐτὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίγνε-
 σθαι, καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον ὁ μὲν σῶφρων ἡμῶν **d**
 θεῷ φίλος, ὅμοιος γάρ, ὁ δὲ μὴ σῶφρων ἀνόμιός τε καὶ
 διάφορος καὶ (ὁ) ἄδικος, καὶ τὰ ἅλλ' οὕτως κατὰ τὸν αὐτὸν
 λόγον ἔχει. νοήσωμεν δὴ τούτοις ἐπόμενον εἶναι τὸν
 τοιόνδε λόγον, ἀπάντων κάλλιστον καὶ ἀληθέστατον οἶμαι **5**
 λόγων, ὥς τῷ μὲν ἀγαθῷ θύειν καὶ προσομιλεῖν ἀεὶ τοῖς
 θεοῖς εὐχαῖς καὶ ἀναθήμασι καὶ συμπάσῃ θεραπείᾳ θεῶν
 κάλλιστον καὶ ἄριστον καὶ ἀνυσιμώτατον πρὸς τὸν εὐδαί-
 μονα βίον καὶ δὴ καὶ διαφερόντως πρέπον, τῷ δὲ κακῷ **e**
 τούτων τὰναντία πέφυκεν. ἀκάθαρτος γὰρ τὴν ψυχὴν ὁ γε
 κακός, καθαρὸς δὲ ὁ ἐναντίος, παρὰ δὲ μιανοῦ δῶρα οὔτε
 ἄνδρ' ἀγαθὸν οὔτε θεὸν ἔστι ποτὲ τό γε ὀρθὸν δέχεσθαι. **717**
 μᾶτην οὖν περὶ θεοῦ ὁ πολὺς ἐστὶ πόνος τοῖς ἀνοσίοις,
 τοῖσι δὲ ὁσίοις ἐγκαιρότατος ἅπασιν. σκοπὸς μὲν οὖν
 ἡμῖν οὗτος οὐ δεῖ στοχάζεσθαι· βέλη δὲ αὐτοῦ καὶ οἶον ἢ

δ 3 ὁ add. ci. Ritter   δ 6 ἀεὶ Schanz: δεῖ libri: δὴ vulg.
 α 3 τοῖσιν A: τοῖσι O² (σι s. v.): τοῖς O   εὐκαιρότατος Suidas
 α 4 αὐτοῦ] αὐ Badham

- 5 τοῖς βέλεσιν ἔφεσις τὰ ποῖ' ἂν λεγόμενα ὀρθότατα φέροιτ' ἄν; πρῶτον μὲν, φαμέν, τιμὰς τὰς μετ' Ὀλυμπίους τε καὶ τοὺς τὴν πόλιν ἔχοντας θεοὺς τοῖς χθονίοις ἂν τις θεοῖς ἄρτια καὶ δεύτερα καὶ ἀριστερὰ νέμων ὀρθότατα τοῦ τῆς
- b εὐσεβείας σκοποῦ τυγχάνοι, τὰ δὲ τούτων ἄνωθεν [τὰ περιττὰ] καὶ ἀντίφωνα, τοῖς ἔμπροσθεν ῥηθείσιν νυνδῆ. μετὰ θεοὺς δὲ τούσδε καὶ τοῖς δαίμοσιν ὃ γε ἔμφρων ὀργιάζοιτ' ἄν, ἥρωσιν δὲ μετὰ τούτους. ἐπακολουθοὶ δ' αὐτοῖς ἰδρύματα
- 5 ἴδια πατρῶν θεῶν κατὰ νόμον ὀργιαζόμενα, γονέων δὲ μετὰ ταῦτα τιμαὶ ζώντων· ὥς θέμις ὀφείλοντα ἀποτίνειν τὰ πρῶτά τε καὶ μέγιστα ὀφειλήματα, χρεῶν πάντων πρεσβύτατα, νομίζω δέ, ἃ κέκτηται καὶ ἔχει, πάντα εἶναι τῶν
- c γεννησάντων καὶ θρεψαμένων πρὸς τὸ παρέχειν αὐτὰ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκείνοις κατὰ δύναμιν πᾶσαν, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς οὐσίας, δεύτερα τὰ τοῦ σώματος, τρίτα τὰ τῆς ψυχῆς, ἀποτίνοντα δανείσματα ἐπιμελείας τε καὶ ὑπερπονούντων ὠδῖνας
- 5 παλαιὰς ἐπὶ νέοις δανεισθείσας, ἀποδιδόντα δὲ παλαιοῖς ἐν τῷ γήρᾳ σφόδρα κεχρημένοις. παρὰ δὲ πάντα τὸν βίον ἔχειν τε καὶ ἐσχηκέναι χρὴ πρὸς αὐτοῦ γονέας εὐφημίαν
- d διαφερόντως, διότι κούφων καὶ πτηνῶν λόγων βαρυτάτη ζημία—πᾶσι γὰρ ἐπίσκοπος τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐτάχθη Δίκης Νέμεσις ἄγγελος—θυμουμένοις τε οὖν ὑπέεικεν δεῖ καὶ ἀποπιμπλάσι τὸν θυμόν, ἑάντ' ἐν λόγοις ἑάντ' ἐν ἔργοις
- 5 δρῶσιν τὸ τοιοῦτον, συγγιγνώσκοντα, ὥς εἰκότως μάλιστα πατὴρ ὑεὶ δοξάζων ἀδικεῖσθαι θυμοῖτ' ἂν διαφερόντως. τελευτησάντων δὲ γονέων ταφὴ μὲν ἢ σωφρονεστάτη καλλίστη, μήτε ὑπεαίροντα τῶν εἰθισμένων ὄγκων μήτ' ἑλλεί-
- e ποντα ὦν οἱ προπάτορες τοὺς ἑαυτῶν γεννητὰς ἐτίθεσαν, τὰς τε αὖ κατ' ἐναιατὸν τῶν ἤδη τέλος ἔχόντων ὡσαύτως ἐπιμελείας τὰς κόσμον φερούσας ἀποδιδόναι· τῷ δὲ μὴ

a 5 ἔφεσις] γρ. ἄφεσις in marg. a¹ λεγόμενα] φερόμενα Schanz
 a 8 ἀριστερὰ O (ut vid.): ἀριστεία A L et corr. O b 1 τὰ δὲ τοῖς
 δὲ Aldina τὰ περιττὰ seclusi (cf. Plut. Is. Os. 361 A) d 8 τὸν
 εἰθισμένον ὄγκον Stob. e 1 τοῖς] εἰς τοὺς Stephanus

παραλείπειν μνήμην ἐνδελεχῇ παρεχόμενον, τούτῳ μάλιστ' 718
 αἰεὶ πρεσβεύειν, δαπάνης τε τῆς διδομένης ὑπὸ τύχης τὸ
 μέτριον τοῖς κεκμηκόσιν νέμοντα. ταῦτ' ἂν ποιοῦντες καὶ
 κατὰ ταῦτα ζῶντες ἐκάστοτε ἕκαστοι τὴν ἀξίαν ἂν παρὰ θεῶν
 καὶ ὅσοι κρείττονες ἡμῶν κοιμιζόμεθα, ἐν ἐλπίσιν ἀγαθαῖς 5
 διάγοντες τὸ πλεῖστον τοῦ βίου.” ἃ δὲ πρὸς ἐκγόνους καὶ
 συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ πολίτας, ὅσα τε ξενικὰ πρὸς θεῶν
 θεραπεύματα καὶ ὁμιλίας συμπάντων τούτων ἀποτελοῦντα
 τὸν αὐτοῦ βίον φαιδρυνάμενον κατὰ νόμον κοσμεῖν δεῖ, b
 τῶν νόμων αὐτῶν ἡ διέξοδος, τὰ μὲν πείθουσα, τὰ δὲ μὴ
 ὑπέικοντα πειθοῖ τῶν ἡθῶν βίᾳ καὶ δίκη κολάζουσα, τὴν
 πόλιν ἡμῖν συμβουλευθέντων θεῶν μακαρίαν τε καὶ εὐδαί-
 μονα ἀποτελεῖ· ἃ δὲ χρὴ μὲν αὖ καὶ ἀναγκαῖον εἶπειν 5
 νομοθέτην ὅστις ἄπερ ἐγὼ διανοεῖται, ἐν δὲ σχήματι νόμου
 ἀναρμοστῇ λεγόμενα, τούτων πέρι δοκεῖ μοι δείγμα προ-
 ενεγκόντα αὐτῷ τε καὶ ἐκείνοις οἷς νομοθετήσῃ, τὰ λοιπὰ c
 πάντα εἰς δύναμιν διεξελθόντα, τὸ μετὰ τοῦτο ἄρχεσθαι τῆς
 θέσεως τῶν νόμων. ἔστιν δὲ διὰ ταῦτα ἐν τίνι μάλιστα
 σχήματι κείμενα; οὐ πάνυ ῥᾶδιον ἐν ἐνὶ περιλαβόντα εἶπειν
 αὐτὰ οἶόν τινα τύπῳ, ἀλλ' οὕτωςί τινα τρόπον λάβωμεν, ἃν 5
 τι δυνώμεθα περὶ αὐτῶν βεβαιώσασθαι.

ΚΑ. Λέγε τὸ ποῖον.

ΑΘ. Βουλοίμην ἂν αὐτοὺς ὥς εὐπειθεστάτους πρὸς ἀρετὴν
 εἶναι, καὶ δῆλον ὅτι πειράσεται τοῦτο ὁ νομοθέτης ἐν ἀπάσῃ
 ποιεῖν τῇ νομοθεσίᾳ.

10

ΚΑ. Πῶς γὰρ οὐ;

d

ΑΘ. Τὰ τοίνυν διὰ λεχθέντα ἔδοξέν τί μοι προὔργον
 δρᾶν εἰς τὸ περὶ ᾧ ἂν παραινῇ, μὴ παντάπασιν ὠμῆς ψυχῆς
 λαβόμενα, ἡμερώτερόν τε ἂν ἀκούειν καὶ εὐμενέστερον· ὥστε
 εἰ καὶ μὴ μέγα τι, σμικρὸν δέ, τὸν ἀκούοντα ὅπερ φησὶν 5
 εὐμενέστερον γιγνόμενον εὐμαθέστερον ἀπεργάσεται, πάν

a 2 τε secl. Ast   a 3 ἂν] δ' ἂν Stob.   d 4 λαβόμενα in marg. γρ.
 Α² (cum ind. ad μάλλον δ') Ο²: μάλλον ÷ ÷ δ' Α: μάλλον δ' Ο (ut vid.)

ἀγαπητόν. οὐ γὰρ πολλή τις εὐπέτεια οὐδὲ ἀφθονία τῶν
προθυμουμένων ὥς ἀρίστων ὅτι μάλιστα καὶ ὥς τάχιστα
e γίγνεσθαι, τὸν δὲ Ἑσίοδον οἱ πολλοὶ σοφὸν ἀποφαίνουσι
λέγοντα ὥς ἡ μὲν ἐπὶ τὴν κακότητα ὁδὸς λεία καὶ
ἀνιδιτὶ παρέχει πορεύεσθαι, μάλα βραχεία οὔσα, τῆς δὲ
ἀρετῆς, φησὶν,

5 ἰδρώτα θεοὶ προπάροισεν ἔθηκαν
ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτήν,
719 καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
ῥηιδίῃ δὴ ἵπεται φέρειν, χαλεπή περ ἐοῦσα.

ΚΛ. Καὶ καλῶς γ' ἔοικεν λέγοντι.

ΑΘ. Πάνυ μὲν οὖν. ὁ δὲ προάγων λόγος ὃ γέ μοι
5 ἀπείργασται, βούλομαι ὑμῖν εἰς τὸ μέσον αὐτὸ θέιναι.

ΚΛ. Τίθει δὴ.

ΑΘ. Λέγωμεν δὴ τῷ νομοθέτῃ διαλεγόμενοι τόδε· “Εἰπὲ
b ἡμῖν, ὦ νομοθέτα· εἶπερ ὅτι χρὴ πράττειν ἡμᾶς καὶ λέγειν
εἰδείης, ἄρα οὐ δῆλον ὅτι καὶ ἂν εἴποις;”

ΚΛ. Ἀναγκαῖον.

ΑΘ. “Σμικρῷ μὲν δὴ πρόσθεν ἄρα οὐκ ἠκούσαμεν σου
5 λέγοντος ὥς τὸν νομοθέτην οὐ δεῖ τοῖς ποιηταῖς ἐπιτρέπειν
ποιεῖν ὃ ἂν αὐτοῖς ἦ φίλον; οὐ γὰρ ἂν εἰδεῖεν τί ποτ'
ἐναντίον τοῖς νόμοις ἂν λέγοντες βλάπτειν τὴν πόλιν.”

ΚΛ. Ἀληθῇ μέντοι λέγεις.

ΑΘ. Ὑπὲρ δὴ τῶν ποιητῶν εἰ τάδε λέγοιμεν πρὸς αὐτόν,
10 ἄρ' ἂν τὰ λεχθέντα εἴη μέτρια;

ΚΛ. Ποῖα;

c ΑΘ. Τάδε· “Παλαιὸς μῦθος, ὦ νομοθέτα, ὑπό τε αὐτῶν
ἡμῶν ἀεὶ λεγόμενός ἐστιν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν συνδε-
δογμένος, ὅτι ποιητής, ὅποταν ἐν τῷ τρίποδι τῆς Μούσης

Θ3 ἀνιδιτεῖ A: corr. a et in marg. adscr. τὸ ἀνιδιτεῖ διὰ τοῦ ἱ
Constantinus a 2 β(ῆιδιῃ δ)ῆπειτα] inclusa in ras. A φέρειν
AL O: πέλει scr. recc. cum Hesiodo b 4 μὲν L O et s. v. A²:
om. A b 6 ποιεῖν A et in marg. L O: λέγειν L O γὰρ ἔν]
γὰρ Ast

καθίσχεται, τότε οὐκ ἔμφρων ἐστίν, οἷον δὲ κρήνη τις τὸ
ἐπιὸν ρεῖν ἐτοίμως ἔῃ, καὶ τῆς τέχνης οὔσης μιμήσεως 5
ἀναγκάζεται, ἐναντίως ἀλλήλοις ἀνθρώπους ποιῶν διατιθε-
μένους, ἐναντία λέγειν αὐτῷ πολλάκις, οἶδεν δὲ οὐτ' εἰ ταῦτα
οὐτ' εἰ θάτερα ἀληθῆ τῶν λεγομένων. τῷ δὲ νομοθέτῃ τοῦτο d
οὐκ ἔστι ποιεῖν ἐν τῷ νόμῳ, δύο περὶ ἐνός, ἀλλὰ ἓνα περὶ
ἐνός ἀεὶ δεῖ λόγον ἀποφαίνεσθαι. σκέψαι δ' ἐξ αὐτῶν
τῶν ὑπὸ σοῦ νυνδὴ λεχθέντων. οὔσης γὰρ ταφῆς τῆς μὲν
ὑπερβεβλημένης, τῆς δὲ ἑλλειπούσης, τῆς δὲ μετρίας, τὴν 5
μίαν ἐλόμενος σύ, τὴν μέσην, ταύτην προστάττεται καὶ ἐπή-
νεσας ἀπλῶς· ἐγὼ δέ, εἰ μὲν γυνή μοι διαφέρουσα εἴη πλούτῳ
καὶ θάπτει αὐτὴν διακελεύοιτο ἐν τῷ ποιήματι, τὸν ὑπερβάλ-
λοντα ἂν τάφον ἐπαινοῖην, φειδωλὸς δ' αὖ τις καὶ πένης ἀνὴρ e
τὸν καταδεῖα, μέτρον δὲ οὐσίας κεκτημένος καὶ μέτριος αὐτὸς
ὦν τὸν αὐτὸν ἂν ἐπαινέσαι. σοὶ δὲ οὐχ οὕτω ῥητέον ὥς νῦν
εἶπες μέτριον εἰπών, ἀλλὰ τί τὸ μέτριον καὶ ὁπόσον ῥητέον,
ἢ τὸν τοιοῦτον λόγον μήπω σοι διανοοῦ γίγνεσθαι νόμον". 5

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. Πότερον οὖν ἡμῖν ὁ τεταγμένος ἐπὶ τοῖς νόμοις μηδὲν
τοιοῦτον προαγορεύῃ ἐν ἀρχῇ τῶν νόμων, ἀλλ' εὐθὺς ὁ δεῖ
ποιεῖν καὶ μὴ φράζει τε, καὶ ἐπαπειλήσας τὴν ζημίαν, ἐπ'
ἄλλον τρέπεται νόμον, παραμυθίας δὲ καὶ πειθοῦς τοῖς 720
νομοθετουμένοις μηδὲ ἐν προσδιδῷ; καθάπερ ἱατρὸς δέ τις,
ὁ μὲν οὕτως, ὁ δ' ἐκείνως ἡμᾶς εἴωθεν ἐκάστοτε θεραπεύειν—
ἀναμιμνησκώμεθα δὲ τὸν τρόπον ἐκάτερον, ἵνα τοῦ νομοθέτου
δεώμεθα, καθάπερ ἱατροῦ δέοιντο ἂν παῖδες τὸν παρότατον 5
αὐτὸν θεραπεύειν τρόπον ἑαυτοῦς. οἷον δὴ τί λέγομεν; εἰσὶν
πού τινες ἱατροί, φαμέν, καὶ τινες ὑπὲρταί τῶν ἱατρῶν,
ἱατροὺς δὲ καλοῦμεν δῆπου καὶ τούτους.

33 ἐπαινέσαι ci. Bekker : ἐπαινέσοι libri cum Stob. e 4 μέτριον
I. O et fecit A³ (i s. v.) : μέτρον A e 8 προαγορεύῃ A (ut vid.) O²
(η s. v.) : προαγορεύει O : προαγορεύοι A³ (τὰ ἀντίγραφα ὅλα ὑποτακτικῶς
in marg. O) e 9 φράζει A O : φράζει O² (ei s. v.) : φράζει A²
a 1 τρέπεται A O : τρέπειτο A²

b ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἐάντε γε ἐλεύθεροι ὧσιν ἑάντε δοῦλοι, κατ' ἐπίταξιν δὲ τῶν δεσποτῶν καὶ θεωρίαν καὶ κατ' ἐμπειρίαν τὴν τέχνην κτῶνται, κατὰ φύσιν δὲ μή, καθάπερ οἱ ἐλεύθεροι αὐτοὶ τε
5 μεμαθήκασιν οὕτω τοὺς τε αὐτῶν διδάσκουσι παῖδας. θεΐης ἂν ταῦτα δύο γένη τῶν καλουμένων ἱατρῶν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Ἄρ' οὖν καὶ συννοεῖς ὅτι, δούλων καὶ ἐλευθέρων
c ὄντων τῶν καμνόντων ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς μὲν δούλους σχεδόν τι οἱ δοῦλοι τὰ πολλὰ ἱατρεύουσιν περιτρέχοντες καὶ ἐν τοῖς ἱατροῖς περιμένοντες, καὶ οὔτε τινα λόγον ἐκάστου πέρι νοσήματος ἐκάστου τῶν οἰκετῶν οὐδεὶς τῶν τοιούτων
5 ἱατρῶν διδῶσιν οὐδ' ἀποδέχεται, προστάξας δ' αὐτῷ τὰ δόξαντα ἐξ ἐμπειρίας, ὥς ἀκριβῶς εἰδώς, καθάπερ τύραννος αὐθαδῶς, οἴχεται ἀποπηδήσας πρὸς ἄλλον κάμνοντα οἰκέτην, καὶ ῥαστώνην οὕτω τῷ δεσπότῃ παρασκευάζει τῶν καμνόντων
d τῆς ἐπιμελείας· ὁ δὲ ἐλεύθερος ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ τῶν ἐλευθέρων νοσήματα θεραπεύει τε καὶ ἐπισκοπεῖ, καὶ ταῦτα ἐξετάζων ἀπ' ἀρχῆς καὶ κατὰ φύσιν, τῷ κάμνοντι κοινού-
μενος αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις, ἅμα μὲν αὐτὸς μαθάνει τι
5 παρὰ τῶν νοσοούντων, ἅμα δὲ καὶ καθ' ὅσον οἷός τε ἐστίν, διδάσκει τὸν ἀσθενοῦντα αὐτόν, καὶ οὐ πρότερον ἐπέταξεν πρὶν ἂν πῃ συμπείσῃ, τότε δὲ μετὰ πειθοῦς ἡμερούμενον ἀεὶ
e παρασκευάζων τὸν κάμνοντα, εἰς τὴν ὑγίαιαν ἄγων, ἀποτελεῖν πειρᾶται; πότερον οὕτως ἢ ἐκείνως ἱατρός τε ἰώμενος ἀμείνων καὶ γυμναστὴς γυμνάζων· διχῇ τὴν μίαν ἀποτελῶν δύναμιν, ἢ μοναχῇ καὶ κατὰ τὸ χεῖρον τοῖν δυοῖν καὶ ἀγριώτερον
5 ἀπεργαζόμενος;

ΚΛ. Πολύ που διαφέρουν, ὦ ξένε, τὸ διπλῇ.

ΑΘ. Βούλει δὴ καὶ θεασώμεθα τὸ διπλοῦν τοῦτο καὶ ἀπλοῦν ἐν ταῖς νομοθεσίαις αὐταῖς γιγνόμενον;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι;

10 ΑΘ. Φέρε δὴ πρὸς θεῶν, τίν' ἄρα πρῶτον νόμον θεῖτ' ἂν

ὁ νομοθέτης; ἄρ' οὐ κατὰ φύσιν τὴν περὶ γενέσεως ἀρχὴν
πρώτην πόλεων πέρι κατακοσμήσει ταῖς τάξεσιν; 721

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῶν γενέσεων πάσαις πόλεσιν ἄρ' οὐχ
ἡ τῶν γάμων σύμμειξις καὶ κοινωνία;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ; 5

ΑΘ. Γαμικοὶ δὴ νόμοι πρῶτοι κινδυνεύουσιν τιθέμενοι
καλῶς ἂν τίθεσθαι πρὸς ὀρθότητα πάσῃ πόλει.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Λέγωμεν δὴ πρῶτον τὸν ἀπλοῦν, ἔχοι δ' ἂν πως
ἴσως ᾧδε— 10

Γαμεῖν δέ, ἐπειδὴν ἐτῶν ἢ τις τριάκοντα, μέχρι ἐτῶν πέντε
καὶ τριάκοντα, εἰ δὲ μή, ζημιοῦσθαι χρήμασιν τε καὶ ἀτιμία,
χρήμασι μὲν τόσοις καὶ τόσοις, τῇ καὶ τῇ δὲ ἀτιμία.

Ὅ μὲν ἀπλοῦς ἔστω τις τοιοῦτος περὶ γάμων, ὁ δὲ
διπλοῦς ᾧδε— 5

Γαμεῖν δέ, ἐπειδὴν ἐτῶν ἢ τις τριάκοντα, μέχρι τῶν πέντε
καὶ τριάκοντα, διανοηθέντα ὥς ἐστιν ἢ τὸ ἀνθρώπινον γένος
φύσει τινὶ μετείληφεν ἀθανασίας, οὗ καὶ πέφυκεν ἐπιθυμίαν
ἴσχειν πᾶς πᾶσαν· τὸ γὰρ γενέσθαι κλειὸν καὶ μὴ ἀνώνυμον
κεῖσθαι τετελευτηκότα τοῦ τοιούτου ἐστὶν ἐπιθυμία. γένος
οὖν ἀνθρώπων ἐστὶν τι συμφυὲς τοῦ παντὸς χρόνου, ὃ διὰ
τέλους αὐτῷ συνέπεται καὶ συνέψεται, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀθά-
νατον οὖν, τῷ παίδας παίδων καταλειπόμενον, ταῦτόν καὶ ἐν
ὧν ἀεί, γενέσει τῆς ἀθανασίας μετείληφέναι· τούτου δὴ
ἀποστερεῖν ἐκόντα ἑαυτὸν οὐδέποτε ὄσιον, ἐκ προνοίας δὲ
ἀποστερεῖ ὅς ἂν παίδων καὶ γυναικὸς ἀμελή. πειθόμενος
μὲν οὖν τῷ νόμῳ ἀζήμιος ἀπαλλάττοιο ἂν, μὴ πειθόμενος δὲ
αὖ, μηδὲ γαμῶν ἔτη τριάκοντα γεγονῶς καὶ πέντε, ζημιούσθω
μὲν κατ' ἐνιαυτὸν τόσῳ καὶ τόσῳ, ἵνα μὴ δοκῇ τὴν μοναυλίαν

b 2 δὲ in marg. A²: δὴ Α b 3 τῇ καὶ τῇ δὲ LO: τῇδε
καὶ τῇδε A Stob. b 6 ἢ s. v. A²: om. A c 5 κατα-
λειπόμενον] καταλιπόμενον vulg. (ἴλα τὰ ἀντίγραφα διὰ τοῦ διφθόγγου in
marg. O)

οὐ κέρδος καὶ ῥαστώνην φέρειν, καὶ μὴ μετεχέτω δὲ τιμῶν
 5 ὧν ἂν οἱ νεώτεροι ἐν τῇ πόλει τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν
 τιμῶσιν ἐκάστοτε.

Τοῦτον δὴ παρ' ἐκείνων τὸν νόμον ἀκούσαντα ἔξεστιν
 περὶ ἐνὸς ἐκάστου διανοηθῆναι, πότερον αὐτοὺς διπλοῦς οὕτω
 e δεῖ γίγνεσθαι τῷ μήκει τὸ σμικρότατον, διὰ τὸ πείθειν τε
 ἄμα καὶ ἀπειλεῖν, ἢ τῷ ἀπειλεῖν μόνον χρωμένους ἀπλοῦς
 γίγνεσθαι τοῖς μήκεσιν.

ME. Πρὸς μὲν τοῦ Λακωνικοῦ τρόπου, ὧ ξένε, τὸ τὰ
 5 βραχύτερα ἀεὶ προτιμᾶν· τούτων μὴν τῶν γραμμάτων εἴ
 τις κριτὴν ἐμὲ κελεύει γίγνεσθαι πότερα βουλοίμην ἂν ἐν τῇ
 πόλει μοι γεγραμμένα τεθῆναι, τὰ μακρότερ' ἂν ἐλοίμην,
 722 καὶ δὴ καὶ περὶ παντὸς νόμου κατὰ τοῦτο τὸ παράδειγμα, εἰ
 γίγνοιτο ἐκάτερα, ταῦτόν τοῦτ' ἂν αἰροίμην. οὐ μὴν ἀλλὰ
 πον καὶ Κλεινίᾳ τῷδ' ἀρέσκειν δεῖ τὰ νῦν νομοθετούμενα·
 τούτου γὰρ ἡ πόλις ἡ νῦν τοῖς τοιοῦτοις νόμοις χρῆσθαι
 5 διανοουμένη.

ΚΑ. Καλῶς γ', ὦ Μέγилле, εἶπες.

ΑΘ. Τὸ μὲν οὖν περὶ πολλῶν ἢ ὀλίγων γραμμάτων
 ποιήσασθαι τὸν λόγον λίαν εὐηθες—τὰ γὰρ οἶμαι βέλτιστα,
 b ἀλλ' οὐ τὰ βραχύτατα οὐδὲ τὰ μήκη τιμητέον—τὰ δ' ἐν τοῖς
 νυνδὴ νόμοις ῥηθεῖσιν οὐ διπλῷ θάτερα τῶν ἐτέρων διάφορα
 μόνον εἰς ἀρετὴν τῆς χρείας, ἀλλ' ὅπερ ἐρρήθη νυνδὴ, τὸ
 τῶν διττῶν λατρῶν γένος ὀρθότατα παρετέθη. πρὸς τοῦτο
 5 δὲ οὐδεὶς ἔοικε διανοηθῆναι πῶποτε τῶν νομοθετῶν, ὥς ἐξὸν
 δυοῖν χρῆσθαι πρὸς τὰς νομοθεσίας, πειθοῖ καὶ βίᾳ, καθ' ὅσον
 οἶόν τε ἐπὶ τὸν ἄπειρον παιδείας ὄχλον, τῷ ἐτέρῳ χρωῖνται
 c μόνον· οὐ γὰρ πειθοῖ κεραννύντες τὴν[†] μάχην νομοθετοῦσιν,
 ἀλλ' ἀκράτῳ μόνον τῇ βίᾳ. ἐγὼ δ', ὦ μακάριοι, καὶ τρίτον
 ἔτι περὶ τοὺς νόμους ὁρῶ γίγνεσθαι δέον, οὐδαμῇ τὰ νῦν
 γιγνόμενον.

d 4 καὶ μὴ LO et fecit A² (καὶ s. v.) : μὴ A a 2 αἰροίμην scr.
 recc. : ἐροίμην A L O b 4 τοῦτο LO : τούτω A et in marg. LO
 c 1 μάχην] ἀρχὴν ci. Stallbaum : ἀνάγκην Ast

ΚΑ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

5

ΑΘ. Ἐξ αὐτῶν ὧν νυν(δὴ) διειλέγμεθα ἡμεῖς κατὰ θεόν
τινα γεγονός. σχεδὸν γὰρ ἐξ ὅσου περὶ τῶν νόμων ἤργμεθα
λέγειν, ἐξ ἑωθινοῦ μεσημβρία τε γέγονε καὶ ἐν ταύτῃ παγκάλῃ
ἀναπαύλῃ τινὶ γεγονάμεν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ περὶ νόμων διαλεγό-
μενοι, νόμους δὲ ἄρτι μοι δοκοῦμεν λέγειν ἄρχεσθαι, τὰ δ'
ἐμπροσθεν ἦν πάντα ἡμῖν προοίμια νόμων. τί δὲ ταῦτ'
εἴρηκα; τόδε εἰπεῖν βουλευθεῖς, ὅτι λόγων πάντων καὶ ὅσων
φωνὴ κεκοινῶνῃκεν προοίμιά τέ ἐστιν καὶ σχεδὸν οἶόν
τινες ἀνακινήσεις, ἔχουσαί τινα ἔντεχνον ἐπιχείρησιν χρή-
σιμον πρὸς τὸ μέλλον περαίνεσθαι. καὶ δὴ πού κίθαρυδικῆς
ᾠδῆς λεγομένων νόμων καὶ πάσης μούσης προοίμια θαυμαστῶς
ἐσπουδασμένα πρόκειται· τῶν δὲ ὄντως νόμων ὄντων, οὓς δὴ
πολιτικούς εἶναι φάμεν, οὐδεὶς πώποτε οὔτ' εἶπέ τι προοίμιον
οὔτε συνθέτης γενόμενος ἐξήνεγκεν εἰς τὸ φῶς, ὥς οὐκ ὄντος
φύσει. ἡμῖν δὲ ἢ νῦν διατριβὴ γεγονυῖα, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ,
σημαίνει ὥς ὄντος, οἳ τέ γε δὴ διπλοῖ ἔδοξαν νυνδὴ μοι
λεχθέντες νόμοι οὐκ εἶναι ἀπλῶς οὕτω πως διπλοῖ, ἀλλὰ
δύο μὲν τινε, νόμος τε καὶ προοίμιον τοῦ νόμου· ὃ δὴ τυραν-
νικὸν ἐπίταγμα ἀπεικασθὲν ἐρρήθη τοῖς ἐπιτάγμασιν τοῖς
τῶν ἱατρῶν οὓς εἵπομεν ἀνελευθέρους, τοῦτ' εἶναι νόμος
ἄκρατος, τὸ δὲ πρὸ τούτου ῥηθέν, πειστικὸν λεχθὲν ὑπὸ
τοῦδε, ὄντως μὲν εἶναι πειστικόν, προοιμίον μὴν τοῦ περὶ
λόγους δύναμιν ἔχειν. ἵνα γὰρ εὐμενῶς, καὶ διὰ τὴν εὐμένειαν
εὐμαθέστερον, τὴν ἐπίταξιν, ὃ δὴ ἐστιν ὁ νόμος, δέξηται ὃ τὸν
νόμον ὁ νομοθέτης λέγει, τούτου χάριν εἰρησθαί μοι κατεφάνη
πᾶς ὁ λόγος οὗτος, ὃν πείθων εἶπεν ὁ λέγων· διὸ δὴ κατὰ
γε τὸν ἐμὸν λόγον τοῦτ' αὐτό, προοίμιον, ἀλλ' οὐ λόγος ἂν
ὀρθῶς προσαγορευοίτο εἶναι τοῦ νόμου. ταῦτ' οὖν εἰπὼν,
τί τὸ μετὰ τοῦτο ἂν μοι βουλευθείην εἰρησθαι; τόδε, ὥς
τὸν νομοθέτην πρὸ πάντων τε αἰεὶ τῶν νόμων χρεῶν ἐστιν

c 6 νυνδὴ ci. Schanz : νῦν libri
s. v.)

Θ 4 ἐμοί] ἔμοιγε fecit A² (γε

5 μὴ ἀμοίρους αὐτοὺς προοιμίῳ ποιεῖν καὶ καθ' ἕκαστον, ἧ διοίσουσιν ἑαυτῶν ὅσον νυνδὴ τῷ λεχθέντε διηνεγκάτην.

ΚΛ. Τό γ' ἐμὸν οὐκ ἂν ἄλλως νομοθετεῖν διακελεύοιτο ἡμῶν τὸν τούτων ἐπιστήμονα.

c ΑΘ. Καλῶς μὲν τοῖνυν, ᾧ Κλεινία, δοκεῖς μοι τό γε τοσοῦτον λέγειν, ὅτι πᾶσιν γε νόμοις ἔστιν προοίμια καὶ ὅτι πάσης ἀρχόμενον νομοθεσίας χρὴ προτιθέναι παντὸς τοῦ λόγου τὸ πεφυκὸς προοίμιον ἐκάστοις—οὐ γὰρ σμικρὸν τὸ
5 μετὰ τοῦτο ἔστιν ῥηθησόμενον, οὐδ' ὀλίγον διαφέρουν ἢ σαφῶς ἢ μὴ σαφῶς αὐτὰ μνημονεύεσθαι—τὸ μέντοι μεγάλων πέρι λεγομένων νόμων καὶ σμικρῶν εἰ ὁμοίως προοιμιάζεσθαι προστάττομεν, οὐκ ἂν ὀρθῶς λέγοιμεν. οὐδὲ γὰρ ἄσματος
d οὐδὲ λόγου παντὸς δεῖ τὸ τοιοῦτον δρᾶν—καίτοι πέφυκέν γε εἶναι πᾶσι, ἀλλ' οὐ χρηστέον ἅπασιν—αὐτῷ δὲ τῷ τε ῥήτορι καὶ τῷ μελωδῷ καὶ νομοθέτῃ τὸ τοιοῦτον ἐκάστοτε ἐπιτρεπτέον.

5 ΚΛ. Ἀληθέστατα δοκεῖς μοι λέγειν. ἀλλὰ δὴ μηκέτ', ᾧ ξένε, διατριβὴν πλείω τῆς μελλήσεως ποιώμεθα, ἐπὶ δὲ τὸν λόγον ἐπανέλθωμεν καὶ ἀπ' ἐκείνων ἀρχώμεθα, εἴ σοι φίλον, ὦν οὐχ ὥς προοιμιαζόμενος εἶπες τότε. πάλιν οὖν, οἷόν
e φασιν οἱ παίζοντες, ἀμεινόνων ἐξ ἀρχῆς δευτέρων ἐπαναπολήσωμεν, ὥς προοίμιον ἀλλ' οὐ τὸν τυχόντα λόγον περαίνοντες, καθάπερ ἄρτι· λάβωμεν δ' αὐτῶν ἀρχὴν ὁμολογοῦντες προοιμιάζεσθαι. καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν τιμῆς προγόνων τε
5 θεραπείας, καὶ τὰ νυνδὴ λεχθέντα ἱκανά· τὰ δ' ἐξῆς πειρώμεθα λέγειν, μέχριπερ ἂν σοι πᾶν τὸ προοίμιον ἱκανῶς εἰρῆσθαι δοκῇ. μετὰ δὲ τοῦτο ἤδη τοὺς νόμους αὐτοὺς διεξείλεγον.

724 ΑΘ. Οὐκοῦν περὶ θεῶν μὲν καὶ τῶν μετὰ θεοὺς καὶ γονέων ζώντων τε πέρι καὶ τελευτησάντων τότε ἱκανῶς προοιμιασάμεθα, ὥς νῦν λέγομεν· τὸ δὲ ἀπολειπόμενον ἔτι

d 3 καὶ τῷ νομοθέτῃ vulg.
e 7 ἥδη s. v. A²: om. A

d 7 ἀρχόμεθα fecit A² (o s. v.)

τοῦ τοιοῦτου φαίνει μοι σὺ διακελεύεσθαι τὰ νῦν οἶον πρὸς
τὸ φῶς ἐπανάγειν.

5

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἀλλὰ μὴν μετὰ γε τὰ τοιαῦτα, ὡς χρὴ τὰ περὶ
τὰς αὐτῶν ψυχὰς καὶ τὰ σώματα καὶ τὰς οὐσίας σπουδῆς
τε πέρι καὶ ἀνέσεως ἴσχειν, προσήκόν τ' ἐστὶ καὶ κοινό- b
τατον ἀναπεμπαζομένους τόν τε λέγοντα καὶ τοὺς ἀκούοντας
παιδείας γίγνεσθαι κατὰ δύναμιν ἐπηβόλους· ταῦτ' οὖν ἡμῖν
αὐτὰ μετ' ἐκεῖνα ὄντως ἐστὶν ῥητέα τε καὶ ἀκουστέα.

ΚΛ. Ὀρθότατα λέγεις.

5

E

ΑΘ. Ἀκούοι δὴ πᾶς ὅσπερ νυνδὴ τὰ περὶ θεῶν τε ἤκουε 726
καὶ τῶν φίλων προπατόρων· πάντων γὰρ τῶν αὐτοῦ κτημάτων
μετὰ θεοὺς ψυχὴ θεϊότατον, οἰκειότατον ὄν. τὰ δ' αὐτοῦ διττὰ
πάντ' ἐστὶ πᾶσιν. τὰ μὲν οὖν κρείττω καὶ ἀμείνω δεσπόζοντα,
τὰ δὲ ἥττω καὶ χείρω δοῦλα· τῶν οὖν αὐτοῦ τὰ δεσπόζοντα 5
αἰεὶ προτιμητέον τῶν δουλευόντων. οὕτω δὴ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν
μετὰ θεοὺς ὄντας δεσπότης καὶ τοὺς τούτοις ἐπομένους τιμᾶν 727
δεῖν λέγων δευτέρα, ὀρθῶς παρακαλέομαι. τιμᾶ δ' ὡς ἔπος
εἰπεῖν ἡμῶν οὐδεὶς ὀρθῶς, δοκεῖ δέ· θεῖον γὰρ ἀγαθόν· που
τιμῇ, τῶν δὲ κακῶν οὐδὲν τίμιον, ὃ δ' ἡγούμενος ἢ τισι
λόγοις ἢ δώροις αὐτὴν αὔξειν ἢ τισιν ὑπείξεισιν, μηδὲν 5
βελτίω δὲ ἐκ χείρονος αὐτὴν ἀπεργαζόμενος, τιμᾶν μὲν
δοκεῖ, δρᾶ δὲ τοῦτο οὐδαμῶς. αὐτίκα παῖς εὐθύς γενό-
μενος ἄνθρωπος πᾶς ἡγείται πάντα ἱκανὸς εἶναι γινώσκειν,
καὶ τιμᾶν οἶεται ἐπαινῶν τὴν αὐτοῦ ψυχὴν, καὶ προθυμούμενος b
ἐπιτρέπει πράττειν ὅτι ἂν ἐθέλῃ, τὸ δὲ νῦν λεγόμενόν ἐστιν
ὡς δρῶν ταῦτα βλάπτει καὶ οὐ τιμᾶ· δεῖ δέ, ὥς φαμεν,

726 a 1 ὅσπερ νῦν δὴ libri : ὥσπερ νῦν Stob. a 2 τῶν αὐτοῦ] τῶν
ἐν τῷ βίῳ Stob. a 4 πάντ' ἐστὶ πᾶσιν] παρὰ πᾶσι Stob. a 5 αὐτοῦ]
δύο Stob. 727 a 3 θεῖον γὰρ ἀγαθόν ci. Stallbaum : θετέον γὰρ
ἀγαθόν Ritter a 4 τιμῇ] ψυχῇ Schanz a 7 γενόμενος εὐθύς Stob.
b 1 προθυμούμενος] προθυμεν A (corr. A²)

- μετά γε θεοὺς δευτέραν. οὐδέ γε ὅταν ἄνθρωπος τῶν αὐτοῦ
 5 ἐκάστοτε ἁμαρτημάτων μὴ ἑαυτὸν αἴτιον ἡγήται καὶ τῶν
 πλείστων κακῶν καὶ μεγίστων, ἀλλὰ ἄλλους, ἑαυτὸν δὲ ἀεὶ
 ἀναίτιον ἐξαιρῇ, τιμῶν τὴν αὐτοῦ ψυχὴν, ὥς δὴ δοκεῖ, ὁ δὲ
 c πολλοῦ δεῖ δρᾶν τοῦτο· βλάπτει γάρ. οὐδ' ὁπότεν ἡδοναῖς
 παρὰ λόγον τὸν τοῦ νομοθέτου καὶ ἔπαινον χαρίζεται, τότε
 οὐδαμῶς τιμᾷ, ἀτιμάζει δὲ κακῶν καὶ μεταμελείας ἐμπιμπλὰς
 αὐτήν. οὐδέ γε ὁπότεν αὖ τὰναντία τοὺς ἐπαινουμένους
 5 πόνους καὶ φόβους καὶ ἀλγηδόνας καὶ λύπας μὴ διαπονή
 καρτερῶν ἀλλὰ ὑπέικη, τότε οὐ τιμᾷ ὑπέικων· ἄτιμον γὰρ
 αὐτὴν ἀπεργάζεται δρῶν τὰ τοιαῦτα σύμπαντα. οὐδ' ὁπότεν
 d ἡγήται τὸ ζῆν πάντως ἀγαθὸν εἶναι, τιμᾷ, ἀτιμάζει δ' αὐτὴν
 καὶ τότε· τὰ γὰρ ἐν ᾿Αίδου πράγματα πάντα κακὰ ἡγουμένης
 τῆς ψυχῆς εἶναι, ὑπέικει καὶ οὐκ ἀντιτείνει διδάσκων τε καὶ
 ἐλέγχων ὥς οὐκ οἶδεν οὐδ' εἰ τὰναντία πέφυκεν μέγιστα
 5 εἶναι πάντων ἀγαθῶν ἡμῖν τὰ περὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἐκεῖ.
 οὐδὲ μὴν πρὸ ἀρετῆς ὁπότεν αὖ προτιμᾷ τις κάλλος, τοῦτ'
 ἔστιν οὐχ ἕτερον ἢ ἡ τῆς ψυχῆς ὄντως καὶ πάντως ἀτιμία.
 ψυχῆς γὰρ σῶμα ἐντιμότερον οὗτος ὁ λόγος φησὶν εἶναι,
 e ψευδόμενος· οὐδὲν γὰρ γηγενὲς Ὀλυμπίων ἐντιμότερον, ἀλλ'
 ὁ περὶ ψυχῆς ἄλλως δοξάζων ἀγνοεῖ ὥς θαυμαστοῦ τούτου
 κτήματος ἀμελεῖ. οὐδέ γε ὁπότεν χρήματά τις ἐρᾷ κτᾶσθαι
 728 μὴ καλῶς, ἢ μὴ δυσχερῶς φέρη κτώμενος, δώροις ἄρα τιμᾷ
 τότε τὴν αὐτοῦ ψυχὴν—παντὸς μὲν οὖν λείπει—τὸ γὰρ
 αὐτῆς τίμιον ἅμα καὶ καλὸν ἀποδίδοται σμικροῦ χρυσίου·
 πᾶς γὰρ ὃ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ
 5 ἀντάξιος. ὥς δὲ εἰπεῖν συλλήβδην, ὅς ἄπερ ἂν νομοθέτης
 αἰσυχρὰ εἶναι καὶ κακὰ διαριθμούμενος τάττη καὶ τὸναντίον
 ἀγαθὰ καὶ καλά, τῶν μὲν ἀπέχεσθαι μὴ ἐθέλῃ πάσῃ μηχανῇ,

b 7 ἐξαιρῇ Stob.: ἐξαίρη libri d 2 ἡγουμένης A L O: ἡγούμενος Stob.
 a 2 παντὸς A² O Stob.: πάντως A (ut vid.) Cornarius λείπει A O
 Stob.: λυπεῖ O² (v s. v.) Cornarius a 3 χρυσίου O Stob.: χρυσοῦ A
 a 5 ὅς ἄπερ ἂν A O: ὅσαπερ ἂν O²: ὅσαπερ Stob. a 7 ἐθέλῃ]
 ἐθέλει Peipers

τὰ δὲ ἐπιτηδεύειν σύμπασαν κατὰ δύναμιν, οὐκ οἶδεν ἐν
τούτοις πᾶσιν πᾶς ἄνθρωπος ψυχὴν θειότατον ὃν ἀτιμώτατα **b**
καὶ κακοσχημονέστατα διατιθεῖς. τὴν γὰρ λεγομένην δίκην
τῆς κακουργίας τὴν μεγίστην οὐδεὶς ὥς ἔπος εἰπεῖν λογίζεται,
ἔστιν δ' ἡ μεγίστη τὸ ὁμοιοῦσθαι τοῖς οὖσιν κακοῖς ἀνδράσιν,
ὁμοιούμενον δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς φεύγειν ἄνδρας καὶ λόγους **5**
καὶ ἀποσχίζεσθαι, τοῖς δὲ προσκολλᾶσθαι διώκοντα κατὰ τὰς
συνουσίας· προσπεφυκότα δὲ τοῖς τοιούτοις ἀνάγκη ποιεῖν
καὶ πάσχειν ἃ πεφύκασιν ἀλλήλους οἱ τοιοῦτοι ποιεῖν καὶ **c**
λέγειν. τοῦτο οὖν δὴ τὸ πάθος δίκη μὲν οὐκ ἔστιν—καλὸν
γὰρ τό γε δίκαιον καὶ ἡ δίκη—τιμωρία δέ, ἀδικίας ἀκόλουθος
πάθη, ἧς ὁ τε τυχὼν καὶ μὴ τυγχάνων ἄθλιος, ὁ μὲν οὐκ
ιατρενόμενος, ὁ δέ, ἵνα ἕτεροι πολλοὶ σφύζωνται, ἀπολλύμενος. **5**
τιμὴ δ' ἐστὶν ἡμῖν, ὥς τὸ ὅλον εἰπεῖν, τοῖς μὲν ἀμείνοσιν
ἔπεσθαι, τὰ δὲ χεῖρονα, γενέσθαι δὲ βελτίω δυνατά, τοῦτ'
αὐτὸ ὥς ἄριστα ἀποτελεῖν.

Ψυχῆς οὖν ἀνθρώπῳ κτῆμα οὐκ ἔστιν εὐφυνέστερον εἰς
τὸ φυγεῖν μὲν τὸ κακόν, ἰχνεῦσαι δὲ καὶ ἐλεῖν τὸ πάντων **d**
ἄριστον, καὶ ἐλόντα αὐτῷ κοινῇ συνοικεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον·
διὸ δεύτερον ἐτάχθη τιμῇ, τὸ δὲ τρίτον—πᾶς ἂν τοῦτό γε
νοήσειεν—τὴν τοῦ σώματος εἶναι κατὰ φύσιν τιμὴν· τὰς δ'
αὐτῶν τιμὰς δεῖ σκοπεῖν, καὶ τούτων τίνες ἀληθεῖς καὶ ὅσαι **5**
κίβδηλοι, τοῦτο δὲ νομοθέτου. μηνύειν δὴ μοι φαίνεται
τάσδε καὶ τοιάσδε τιμὰς αὐτὰς εἶναι, τίμιον εἶναι σῶμα οὐ
τὸ καλὸν οὐδὲ ἰσχυρὸν οὐδὲ τάχος ἔχον οὐδὲ μέγα, οὐδέ
γε τὸ ὑγιεινόν—καίτοι πολλοῖς ἂν τοῦτό γε δοκοῖ—καὶ μὴν **e**
οὐδὲ τὰ τούτων γ' ἐναντία, τὰ δ' ἐν τῷ μέσῳ ἀπάσης ταύτης
τῆς ἕξεως ἐφαπτόμενα σωφρονέστατα ἅμα τε ἀσφαλέστατα
εἶναι μακρῶ· τὰ μὲν γὰρ χαύνους τὰς ψυχὰς καὶ θρασείας
ποιεῖ, τὰ δὲ ταπεινάς τε καὶ ἀνελευθέρους. ὥς δ' αὐτως **5**

b 4 οὖσιν A Stob.: om. vulg. c 1 posterius καὶ A² (s. v.):
om. A c 2 δὴ οὖν Stob. c 4 πάθει fecit a¹ (ei s. v.)
c 7 χεῖρω Stob. d 2 ξυνοικεῖν κοινῇ Stob. d 3 τιμῇ Aldina:
τιμῇ libri d 6 μοι om. Stob. e 3 τε] τε καὶ Stob.

- ἡ τῶν χρημάτων καὶ κτημάτων κτήσις, καὶ τιμήσεως κατὰ τὸν αὐτὸν ῥυθμὸν ἔχει· τὰ μὲν ὑπέρογκα γὰρ ἐκάστων
- 729** τούτων ἐχθρας καὶ στάσεις ἀπεργάζεται ταῖς πόλεσιν καὶ ἰδίᾳ, τὰ δ' ἐλλείποντα δουλείας ὥς τὸ πολὺ. μὴ δὴ τις φιλοχρημονεῖτω παίδων γ' ἔνεκα, ἵνα ὅτι πλουσιωτάτους καταλίπη· οὔτε γὰρ ἐκείνοις οὔτε αὖ τῇ πόλει ἄμεινον. ἡ
- 5** γὰρ τῶν νέων ἀκολάκευτος οὐσία, τῶν δ' ἀναγκαίων μὴ ἐνδεής, αὕτη πασῶν μουσικωτάτη τε καὶ ἀρίστη· συμφωνοῦσα γὰρ ἡμῖν καὶ συναρμόττουσα εἰς ἅπαντα ἄλυπον τὸν
- b** βίον ἀπεργάζεται. παισὶν δὲ αἰδῶ χρηὴ πολλήν, οὐ χρυσὸν καταλείπειν. οἰόμεθα δὲ ἐπιπλήττοντες τοῖς νέοις ἀναισχυντοῦσιν τοῦτο καταλείψειν· τὸ δ' ἔστιν οὐκ ἐκ τοῦ νῦν παρακελεύματος τοῖς νέοις γιγνόμενον, ὃ παρακελεύονται
- 5** λέγοντες ὥς δεῖ πάντα αἰσχύνεσθαι τὸν νέον. ὁ δὲ ἔμφρων νομοθέτης τοῖς πρεσβυτέροις ἂν μᾶλλον παρακελεύοιτο αἰσχύνεσθαι τοὺς νέους, καὶ πάντων μάλιστα εὐλαβεῖσθαι μὴ ποτέ τις αὐτὸν ἴδῃ τῶν νέων ἢ καὶ ἐπακούσῃ δρῶντα ἢ
- c** λέγοντά τι τῶν αἰσchrῶν, ὥς ὅπου ἀναισχυντοῦσι γέροντες, ἀνάγκη καὶ νέους ἐνταῦθα εἶναι ἀναιδεστάτους· παιδεῖα γὰρ νέων διαφέρουσά ἐστιν ἅμα καὶ αὐτῶν οὐ τὸ νουθετεῖν, ἀλλ' ἄπερ ἂν ἄλλον νουθετῶν εἴποι τις, φαίνεσθαι ταῦτα αὐτὸν
- 5** δρῶντα διὰ βίου. συγγένειαν δὲ καὶ ὁμογνίων θεῶν κοινω- νίαν πᾶσαν ταύτου φύσιν αἵματος ἔχουσιν τιμῶν τις καὶ σεβόμενος, εὖνους ἂν γενεθλίους θεοὺς εἰς παίδων αὐτοῦ σπορὰν ἴσχοι κατὰ λόγον. καὶ μὴν τό γε φίλων καὶ ἐταίρων
- d** πρὸς τὰς ἐν βίῳ ὁμιλίας εὐμενεῖς ἂν τις κτῶτο, μείζους μὲν καὶ σεμνοτέρας τὰς ἐκείνων ὑπηρεσίας εἰς αὐτὸν ἡγούμενος ἢ 'κεῖνοι, ἐλάττους δ' αὖ τὰς αὐτοῦ διανοούμενος εἰς τοὺς φίλους χάριτας αὐτῶν τῶν φίλων τε καὶ ἐταίρων. εἰς μὴν
- 5** πόλιν καὶ πολίτας μακρῶ ἄριστος ὅστις πρὸ τοῦ Ὀλυμ-

a 2 ὡς] ὡς ἐπὶ Stob.

a 3 φιλοχρηματεῖτω Stob.

ε 4 παρα-

κελεύσματος fecit A² (σ s. v.)

ε 5 δὲ] τε Stob.

ε 6 πᾶσαν

A Stob. : ἅπασαν fecit A²

ε 7 γενεθλίου Stob. : γενέσθαι οὗς libri

α 1 εὐμενεῖς A L O : εὐμενὲς Stob.

d 4 τε om. Stob.

πίασιν καὶ ἀπάντων ἀγώνων πολεμικῶν τε καὶ εἰρηνικῶν
 νικᾶν δέξαιτ' ἂν δόξῃ ὑπηρεσίας τῶν οἴκοι νόμων, ὡς
 ὑπηρετηκὼς πάντων κάλλιστ' ἀνθρώπων αὐτοῖς ἐν τῷ βίῳ. **e**
 πρὸς δ' αὖ τοὺς ξένους διανοητέον ὡς ἀγιώτατα συμβόλαια
 ὄντα· σχεδὸν γὰρ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ξένων καὶ εἰς τοὺς
 ξένους ἁμαρτήματα παρὰ τὰ τῶν πολιτῶν εἰς θεὸν ἀνηρη-
 μένα τιμωρὸν μᾶλλον. ἔρημος γὰρ ὦν ὁ ξένος ἐταίρων τε **5**
 καὶ συγγενῶν ἐλεεινότερος ἀνθρώποις καὶ θεοῖς· ὁ δυνά-
 μενος οὖν τιμωρεῖν μᾶλλον βοηθεῖ προθυμότερον, δύναται
 δὲ διαφερόντως ὁ ξένιος ἐκάστων δαίμων καὶ θεὸς τῷ ξενίῳ **730**
 συνεπόμενοι Δίι. πολλῆς οὖν εὐλαβείας, ᾧ καὶ σμικρὸν
 προμηθείας ἔνι, μηδὲν ἁμάρτημα περὶ ξένους ἁμαρτόντα ἐν
 τῷ βίῳ πρὸς τὸ τέλος αὐτοῦ πορευθῆναι. ξενικῶν δ' αὖ
 καὶ ἐπιχωρίων ἁμαρτημάτων τὸ περὶ τοὺς ἱκέτας μέγιστον **5**
 γίγνεται ἁμάρτημα ἐκάστοις· μεθ' οὗ γὰρ ἱκετεύσας μάρ-
 τυρος ὁ ἱκέτης θεοῦ ἔτυχεν ὁμολογιῶν, φύλαξ διαφέρων
 οὗτος τοῦ παθόντος γίγνεται, ὥστ' οὐκ ἂν ποτε ἀτιμώρητος
 πάθοι ὁ τυχὼν ὦν ἔπαθε.

Τὰ μὲν οὖν περὶ γονέας τε καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ, **b**
 περὶ πόλιν τε καὶ φίλους καὶ συγγένειαν, ξενικά τε καὶ
 ἐπιχώρια, διεληλύθαμεν σχεδὸν ὁμιλήματα, τὸ δὲ ποῖός τις
 ὦν αὐτὸς ἂν κάλλιστα διαγάγοι τὸν βίον, ἐπόμενον τούτῳ
 διεξελεθῆναι· ὅσα μὴ νόμος, ἀλλ' ἔπαινος παιδεύων καὶ ψόγος **5**
 ἐκάστους εὐνήϊους μᾶλλον καὶ εὐμενεῖς τοῖς τεθήσεσθαι
 μέλλουσιν νόμοις ἀπεργάζεται, ταῦτ' ἐστὶν μετὰ τοῦτο ἡμῖν
 ῥητέον. ἀλήθεια δὴ πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἡγεῖται, **c**
 πάντων δὲ ἀνθρώποις· ἧς ὁ γενήσεσθαι μέλλων μακάριός
 τε καὶ εὐδαίμων ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς μέτοχος εἶη, ἵνα ὡς πλείστον
 χρόνον ἀληθῆς ὦν διαβιοί. πιστὸς γάρ· ὁ δὲ ἄπιστος ᾧ
 φίλον ψεῦδος ἐκούσιον, ὅτῳ δὲ ἀκούσιον, ἄνους. ὦν οὐδέ- **5**

e 4 τὰ A² O² : om. A O Stob. **a 7** ἔτυχεν] ÷ ÷ ἔτυχεν A :
 ἀπέτυχεν Badham **b 4** διαγάγοι A L O² Stob. : διάγοι O **b 5** ὅσα
 Ast : ὅσ' ἂν libri : ὅσ' οὖν Stob. : ὅσ', ἂν Schmidt **b 6** καὶ εὐμενεῖς
 om. Stob. **c 4** διαβιῶη Clemens

- τερον ζηλωτόν. ἄφίλος γὰρ δὴ πᾶς ὃ γε ἄπιστος καὶ ἀμαθής, χρόνου δὲ προϊόντος γνωσθεῖς, εἰς τὸ χαλεπὸν γῆρας ἐρημίαν αὐτῷ πᾶσαν κατεσκευάσατο ἐπὶ τέλει τοῦ βίου, ὥστε ζώντων
- d** καὶ μὴ ἐταίρων καὶ παίδων σχεδὸν ὁμοίως ὄρφανὸν αὐτῷ γενέσθαι τὸν βίον. τίμιος μὲν δὴ καὶ ὁ μηδὲν ἀδικῶν, ὁ δὲ μηδ' ἐπιτρέπων τοῖς ἀδικούσιν ἀδικεῖν πλεον ἢ διπλασίας τιμῆς ἄξιος ἐκείνου· ὁ μὲν γὰρ ἐνός, ὁ δὲ πολλῶν ἀντάξιος
- 5** ἐτέρων, μηνύων τὴν τῶν ἄλλων τοῖς ἄρχουσιν ἀδικίαν. ὁ δὲ καὶ συγκολάζων εἰς δύναμιν τοῖς ἄρχουσιν, ὁ μέγας ἀνὴρ ἐν πόλει καὶ τέλειος, οὗτος ἀναγορευέσθω νικηφόρος ἀρετῇ.
- e** τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον ἔπαινον καὶ περὶ σωφροσύνης χρὴ λέγειν καὶ περὶ φρονήσεως, καὶ ὅσα ἄλλα ἀγαθὰ τις κέκτηται δυνατὰ μὴ μόνον αὐτὸν ἔχειν ἀλλὰ καὶ ἄλλοις μεταδιδόναι· καὶ τὸν μὲν μεταδιδόντα ὡς ἀκρότατον χρὴ τιμᾶν, τὸν δ' αὖ
- 5** μὴ δυνάμενον, ἐθέλοντα δέ, ἔαν δεύτερον, τὸν δὲ φθονοῦντα καὶ ἐκόντα μηδενὶ κοινοῦν διὰ φιλίας γιγνόμενον ἀγαθῶν
- 731** τιῶν αὐτὸν μὲν ψέγειν, τὸ δὲ κτῆμα μηδὲν μᾶλλον διὰ τὸν κεκτημένον ἀτιμάζειν, ἀλλὰ κτᾶσθαι κατὰ δύναμιν. φιλονικεῖτω δὲ ἡμῖν πᾶς πρὸς ἀρετὴν ἀφθόνως. ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος τὰς πόλεις αὔξει, ἀμιλλώμενος μὲν αὐτός, τοὺς
- 5** ἄλλους δὲ οὐ κολούων διαβολαῖς· ὁ δὲ φθονερός, τῇ τῶν ἄλλων διαβολῇ δεῖν οἰόμενος ὑπερέχειν, αὐτός τε ἡττον συντείνει πρὸς ἀρετὴν τὴν ἀληθῆ, τοὺς τε ἀνθαμιλλωμένους εἰς ἀθυμίαν καθίστησι τῷ ἀδίκως ψέγεσθαι, καὶ διὰ ταῦτα
- b** ἀγύμναστον τὴν πόλιν ὅλην εἰς ἀμιλλαν ἀρετῆς ποιῶν, σμικροτέραν αὐτὴν πρὸς εὐδοξίαν τὸ ἑαυτοῦ μέρος ἀπεργάζεται. θυμοειδῆ μὲν δὴ χρὴ πάντα ἄνδρα εἶναι, πρᾶον δὲ ὡς ὅτι μάλιστα. τὰ γὰρ τῶν ἄλλων χαλεπὰ καὶ δυσίατα
- 5** ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀνίατα ἀδικήματα οὐκ ἔστιν ἄλλως ἐκφυγεῖν ἢ μαχόμενον καὶ ἀμυνόμενον νικῶντα καὶ τῷ μηδὲν ἀνιέναι κολάζοντα, τοῦτο δὲ ἄνευ θυμοῦ γενναίου ψυχῇ πᾶσα

c6 γε] τε Hermann
A et s. v. O²: δεῖ LO
κωλύων LO

d7 ἀρετῇ] ἀρετῆς Iulianus
a5 κολούων A et fecit O² (o et ou s. v.):
a7 πρὸς] εἰς Stob.

ἀδύνατος δρᾶν. τὰ δ' αὖ τῶν ὅσοι ἀδικούσιν μὲν, ἰατὰ c
 δέ, γινώσκειν χρή πρῶτον μὲν ὅτι πᾶς ὁ ἄδικος οὐχ ἐκὼν
 ἄδικος· τῶν γὰρ μεγίστων κακῶν οὐδεὶς οὐδαμοῦ οὐδεν
 ἐκὼν κεκτήτο ἂν ποτε, πολὺν δὲ ἥκιστα ἐν τοῖς τῶν ἑαυτοῦ
 τιμιωτάτοις. ψυχὴ δ', ὥς εἵπομεν, ἀληθείᾳ γέ ἐστιν πᾶσιν 5
 τιμιώτατον· ἐν οὖν τῷ τιμιωτάτῳ τὸ μέγιστον κακὸν οὐδεὶς
 ἐκὼν μὴ ποτε λάβῃ καὶ ζῇ διὰ βίου κεκτημένος αὐτό. ἀλλὰ
 ἐλεεινὸς μὲν πάντως ὅ γε ἄδικος καὶ ὁ τὰ κακὰ ἔχων, ἐλεεῖν
 δὲ τὸν μὲν ἰάσιμα ἔχοντα ἐγχωρεῖ καὶ ἀνείργοντα τὸν θυμὸν d
 πραῦνειν καὶ μὴ ἀκραχολοῦντα γυναικείως πικραίνόμενον
 διατελεῖν, τῷ δ' ἀκράτως καὶ ἀπαραμυθίως πλημμελεῖ καὶ
 κακῷ ἐφίεσθαι δεῖ τὴν ὀργήν· διὸ δὴ θυμοειδῆ πρέπειν καὶ
 πρᾶόν φάμεν ἐκάστοτε εἶναι δεῖν τὸν ἀγαθόν. 5

Πάντων δὲ μέγιστον κακὸν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἔμ-
 φυτον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐστιν, οὗ πᾶς αὐτῷ συγγνώμην ἔχων
 ἀποφυγὴν οὐδεμίαν μηχανᾶται· τοῦτο δ' ἐστιν ὁ λέγουσιν e
 ὡς φίλος αὐτῷ πᾶς ἄνθρωπος φύσει τέ ἐστιν καὶ ὀρθῶς
 ἔχει τὸ δεῖν εἶναι τοιοῦτον. τὸ δὲ ἀληθείᾳ γε πάντων
 ἁμαρτημάτων διὰ τὴν σφόδρα ἑαυτοῦ φιλίαν αἴτιον ἐκάστῳ
 γίγνεται ἐκάστοτε. τυφλοῦται γὰρ περὶ τὸ φιλούμενον ὁ 5
 φιλῶν, ὥστε τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ καλὰ κακῶς
 κρίνει, τὸ αὐτοῦ πρὸ τοῦ ἀληθοῦς αἰεὶ τιμᾶν δεῖν ἡγούμενος· 732
 οὔτε γὰρ ἑαυτὸν οὔτε τὰ ἑαυτοῦ χρή τὸν γε μέγαν ἄνδρα
 ἐσόμενον στέργειν, ἀλλὰ τὰ δίκαια, ἑάντε παρ' αὐτῷ ἑάντε
 παρ' ἄλλῳ μᾶλλον πραττόμενα τυγχάνῃ. ἐκ ταύτου δὲ
 ἁμαρτήματος τούτου καὶ τὸ τὴν ἀμαθίαν τὴν παρ' αὐτῷ 5
 δοκεῖν σοφίαν εἶναι γέγονε πᾶσιν· ὅθεν οὐκ εἰδότες ὡς ἔπος
 εἶπεν οὐδέν, οἰόμεθα τὰ πάντα εἰδέναι, οὐκ ἐπιτρέποντες δὲ
 ἄλλοις ἢ μὴ ἐπιστάμεθα πράττειν, ἀναγκαζόμεθα ἁμαρτάνειν b
 αὐτοὶ πράττοντες. διὸ πάντα ἄνθρωπον χρή φεύγειν τὸ

c 1 αὐ τῶν] αὐτῶν A c 3 οὐδαμοῦ] οὐδαμῶς Stob. c 4 κεκτήτο
 fecit A² (1 s. v.): κέκτητο A τῶν om. Stob. c 6 τιμιώτα(τον·
 ἐν οὖν τῷ τιμιωτάτῳ)] inclusa add. A²: om. A c 8 τὰ om.
 Stob.

σφόδρα φιλεῖν αὐτόν, τὸν ὃ' ἑαυτοῦ βελτίῳ διώκειν αἰέ, μηδεμίαν αἰσχύνῃ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πρόσθεν ποιούμενον.

- 5 Ἄ δὲ σμικρότερα μὲν τούτων καὶ λεγόμενα πολλάκις ἐστίν, χρήσιμα δὲ τούτων οὐχ ἥττον, χρὴ λέγειν ἑαυτὸν ἀναμιμνήσκοντα· ὥσπερ γάρ τινος ἀπορρέοντος αἰεὶ δεῖ τὸνναντίον ἐπιρρεῖν, ἀνάμνησις δ' ἐστὶν ἐπιρροὴ φρονήσεως ἀπολεί-
c πούσης. διὸ δὴ γελώτων τε εἴργεσθαι χρὴ τῶν ἐξαισιῶν καὶ δακρύων, παραγγέλλειν δὲ παντὶ πάντ' ἄνδρα, καὶ ὅλην περιχάρειαν πᾶσαν ἀποκρυσσόμενον καὶ περιωδυνίαν εὐσχημονεῖν πειρᾶσθαι, κατὰ τε εὐπραγίας ἱσταμένου τοῦ δαίμονος
5 ἐκάστου, καὶ κατὰ τύχας οἶον πρὸς ὑψηλὰ καὶ ἀνάντη δαιμόνων ἀνθισταμένων τισὶν πράξεσιν, ἐλπίζειν δ' αἰεὶ τοῖς γε ἀγαθοῖσι τὸν θεὸν ἃ δωρεῖται πόνων μὲν ἐπιπιπτόντων
d ἀντὶ μεϊζόνων ἐλάττους ποιήσῃ τῶν τ' αὖ νῦν παρόντων ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολάς, περὶ δὲ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐναντία τούτων αἰεὶ πάντ' αὐτοῖς παραγενήσεσθαι μετ' ἀγαθῆς τύχης. ταύταις δὴ ταῖς ἐλπίσιν ἕκαστον χρὴ ζῆν καὶ ταῖς ὑπομνή-
5 σεσι πάντων τῶν τοιούτων, μηδὲν φειδόμενον, ἀλλ' αἰεὶ κατὰ τε παιδιᾶς καὶ σπουδᾶς ἀναμιμνήσκοντα ἕτερόν τε καὶ ἑαυτὸν σαφῶς.

- Νῦν οὖν δὴ περὶ μὲν ἐπιτηδευμάτων, οἷα χρὴ ἐπιτηδεύειν,
e καὶ περὶ αὐτοῦ ἐκάστου, ποῖόν τινα χρεὼν εἶναι, λέλεκται σχεδὸν ὅσα θεῖά ἐστι, τὰ δὲ ἀνθρώπινα νῦν ἡμῖν οὐκ εἴρηται, δεῖ δέ· ἀνθρώποις γὰρ διαλεγόμεθα ἀλλ' οὐ θεοῖς. ἔστιν δὴ φύσει ἀνθρώπειον μάλιστα ἡδοναῖ καὶ λῦπαι καὶ
5 ἐπιθυμίαι, ἐξ ὧν ἀνάγκη τὸ θνητὸν πᾶν ζῶον ἀτεχνῶς οἶον ἐξηρτησθαι τε καὶ ἐκκρεμάμενον εἶναι σπουδαῖς ταῖς μεγίσταις· δεῖ δὴ τὸν κάλλιστον βίον ἐπαινεῖν, μὴ μόνον ὅτι τῷ
733 σχήματι κρατεῖ πρὸς εὐδοξίαν, ἀλλὰ καὶ ὥς, ἄν τις ἐθέλῃ γεύεσθαι καὶ μὴ νέος ὧν φυγὰς ἀπ' αὐτοῦ γένηται, κρατεῖ καὶ τούτῳ ὃ πάντες ζητοῦμεν, τῷ χαίρειν πλείω, ἐλάττω

b3 αἰ Stob.: δεῖ libri
ἀπολιπούσης A² (i s. v.) O

b8 ἀπολείπουσης AL et γρ. O:
d1 τῶν L (ut vid.) O: τὸν A

δὲ λυπεῖσθαι παρὰ τὸν βίον ἅπαντα. ὥς δὲ ἔσται τοῦτο
 σαφές, ἂν γεύηται τις ὀρθῶς, ἐτοίμως καὶ σφόδρα φανή- 5
 σεται. ἡ δὲ ὀρθότης τίς; τοῦτο ἤδη παρὰ τοῦ λόγου χρή
 λαμβάνοντα σκοπεῖν· εἴτε οὕτως ἡμῖν κατὰ φύσιν πέφυκεν
 εἴτε ἄλλως παρὰ φύσιν, βίον χρή παρὰ βίον ἡδῖω καὶ
 λυπηρότερον ᾧδε σκοπεῖν. ἡδονὴν βουλόμεθα ἡμῖν εἶναι,
 λύπην δὲ οὐθ' αἰρούμεθα οὔτε βουλόμεθα, τὸ δὲ μῆδέτερον **b**
 ἀντὶ μὲν ἡδονῆς οὐ βουλόμεθα, λύπης δὲ ἀλλάττεσθαι
 βουλόμεθα· λύπην δ' ἐλάττω μετὰ μείζονος ἡδονῆς βουλό-
 μεθα, ἡδονὴν δ' ἐλάττω μετὰ μείζονος λύπης οὐ βουλόμεθα,
 ἴσα δὲ ἀντὶ ἴσων ἐκάτερα τούτων οὐχ ὥς βουλόμεθα ἔχοιμεν 5
 ἂν διασαφεῖν. ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶν πλήθει καὶ μεγέθει
 καὶ σφοδρότησιν ἰσότησιν τε, καὶ ὅσα ἐναντία ἐστὶν πᾶσι
 τοῖς τοιούτοις πρὸς βούλησιν, διαφέροντά τε καὶ μῆδὲν
 διαφέροντα πρὸς αἴρεσιν ἐκάστων. οὕτω δὴ τούτων ἐξ **c**
 ἀνάγκης διακεκοσμημένων, ἐν ᾧ μὲν βίῳ ἔνεστι πολλὰ ἐκά-
 τερα καὶ μεγάλα καὶ σφοδρά, ὑπερβάλλει δὲ τὰ τῶν ἡδονῶν,
 βουλόμεθα, ἐν ᾧ δὲ τὰ ἐναντία, οὐ βουλόμεθα· καὶ αὖ ἐν
 ᾧ ὀλίγα ἐκάτερα καὶ σμικρὰ καὶ ἡρεμαῖα, ὑπερβάλλει δὲ τὰ 5
 λυπηρά, οὐ βουλόμεθα, ἐν ᾧ δὲ τὰναντία, βουλόμεθα. ἐν
 ᾧ δ' αὖ βίῳ ἰσορροπεῖ, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν δεῖ δια-
 νοεῖσθαι· τὸν ἰσορροπον βίον ὥς τῶν μὲν ὑπερβαλλόντων
 τῷ φίλῳ ἡμῖν βουλόμεθα, τῶν δ' αὖ τοῖς ἐχθροῖς οὐ βουλό- **d**
 μεθα. πάντας δὴ δεῖ διανοεῖσθαι τοὺς βίους ἡμῶν ὥς ἐν
 τούτοις ἐνδεδεμένοι πεφύκασιν, καὶ δεῖ διανοεῖσθαι ποίους
 φύσει βουλόμεθα· εἰ δέ τι παρὰ ταῦτα ἄρα φαμὲν βού-
 λεσθαι, διὰ τινα ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν τῶν ὄντων βίῳ αὐτὰ 5
 λέγομεν.

Τίνας δὴ καὶ πόσοι εἰσὶ βίοι, ὧν πέρι δεῖ προελόμενον
 τὸ βούλητόν τε καὶ [ἐκούσιον ἀβούλητόν τε καὶ] ἀκούσιον

a 8 βίον] βίον δὲ scr. recc. c 7 δεῖ διανοεῖσθαι secl. Stallbaum
 c 8 ὑπερβαλλόντων] ὑπερβάλλοντα Ritter d 3 δεῖ διανοεῖσθαι secl.
 Stallbaum d 7 ὧν πέρι] ὧν περ A (sed add. acc. et i s. v. A²)
 d 8 ἐκούσιον ἀβούλητόν τε καὶ seclusi

- e ἰδόντα εἰς νόμον ἑαυτῷ ταξάμενον, τὸ φίλον ἅμα καὶ ἡδὺ καὶ ἀριστόν τε καὶ κάλλιστον ἐλόμενον, ζῆν ὡς οἶόν τ' ἐστὶν ἄνθρωπον μακαριώτατα; λέγωμεν δὴ σώφρονα βίον ἕνα εἶναι καὶ φρόνιμον ἕνα καὶ ἕνα τὸν ἀνδρείον, καὶ τὸν ὑγιεινόν
- 5 βίον ἕνα ταξώμεθα· καὶ τούτοις οὖσιν τέτταρσιν ἐναντίους ἄλλους τέτταρας, ἄφρονα, δειλόν, ἀκόλαστον, νοσῶδη. σῶφρονα μὲν οὖν βίον ὁ γινώσκων θήσει πρῶον ἐπὶ πάντα,
- 734 καὶ ἡρεμαίᾳς μὲν λύπας, ἡρεμαίᾳς δὲ ἡδονάς, μαλακᾶς δὲ ἐπιθυμίας καὶ ἔρωτας οὐκ ἐμμανεῖς παρεχόμενον, ἀκόλαστον δέ, ὀξύν ἐπὶ πάντα, καὶ σφοδρὰς μὲν λύπας, σφοδρὰς δὲ ἡδονάς, συντόνους δὲ καὶ οἰστρώδεις ἐπιθυμίας τε καὶ ἔρωτας
- 5 ὡς οἶόν τε ἐμμανεστάτους παρεχόμενον, ὑπερβαλλούσας δὲ ἐν μὲν τῷ σώφρονι βίῳ τὰς ἡδονὰς τῶν ἀχθηδόνων, ἐν δὲ τῷ ἀκολάστῳ τὰς λύπας τῶν ἡδονῶν μεγέθει καὶ πλήθει καὶ πυκνότησιν. ὅθεν ὁ μὲν ἡδίῳ ἡμῖν τῶν βίων, ὁ δὲ
- b λυπηρότερος ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει κατὰ φύσιν γίνεσθαι, καὶ τόν γε βουλούμενον ἡδέως ζῆν οὐκέτι παρῑκεί ἐκόντα γε ἀκολάστως ζῆν, ἀλλ' ἡδὴ δηλόν ὡς, εἰ τὸ νῦν λεγόμενον ὀρθόν, πᾶς ἐξ ἀνάγκης ἄκων ἐστὶν ἀκόλαστος· ἡ γὰρ δι'
- 5 ἀμαθίαν ἡ δι' ἀκράτειαν ἡ δι' ἀμφότερα, τοῦ σωφρονεῖν ἐνδεῆς ὢν ζῆ ὁ πᾶς ἀνθρώπινος ὄχλος. ταῦτα δὲ περὶ νοσῶδους τε καὶ ὑγιεινοῦ βίου διανοητέον, ὡς ἔχουσι μὲν ἡδονὰς καὶ λύπας, ὑπερβάλλουσι δὲ ἡδοναὶ μὲν λύπας ἐν ὑγιείᾳ,
- c λυπαὶ δὲ ἡδονὰς ἐν νόσοις. ἡμῖν δὲ ἡ βούλησις τῆς αἰρέσεως τῶν βίων οὐχ ἵνα τὸ λυπηρὸν ὑπερβάλλῃ· ὅπου δ' ὑπερβάλλεται, τοῦτον τὸν βίον ἡδίῳ κεκρίκαμεν. ὁ δὲ σῶφρων τοῦ ἀκολάστου καὶ ὁ φρόνιμος τοῦ ἄφρονος, φαίμεν
- 5 ἄν, καὶ ὁ τῆς ἀνδρείας τοῦ τῆς δειλίας ἐλάττονα καὶ σμικρότερα καὶ μανότερα ἔχων ἀμφότερα, τῇ τῶν ἡδονῶν ἐκάτερος ἐκάτερον ὑπερβάλλων, τῇ τῆς λύπης ἐκείνων ὑπερβαλλόντων
- d αὐτούς, ὁ μὲν ἀνδρείος τὸν δειλόν, ὁ δὲ φρόνιμος τὸν ἄφρονα

a₃ σφοδρὰς δὲ L (ut vid.) O: σφοδράς τε A et fecit O² (τ s.v.)
c₆ μανότερα O: μανώτερα A O²

νικῶσιν, ὥστε ἡδίους εἶναι τοὺς βίους τῶν βίων, σῶφρονα
καὶ ἀνδρεῖον καὶ φρόνιμον καὶ ὑγιεινὸν δειλοῦ καὶ ἄφρονος
καὶ ἀκολάστου καὶ νοσώδους, καὶ συλλήβδην τὸν ἀρετῆς
ἐχόμενον κατὰ σῶμα ἢ καὶ κατὰ ψυχὴν τοῦ τῆς μοχθηρίας 5
ἐχομένου βίου ἡδίω τε εἶναι καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπερέχειν ἐκ
περιττοῦ κάλλει καὶ ὀρθότητι καὶ ἀρετῇ καὶ εὐδοξίᾳ, ὥστε
τὸν ἔχοντα αὐτὸν ζῆν εὐδαιμονέστερον ἀπεργάζεσθαι τοῦ e
ἐναντίου τῷ παντὶ καὶ ὅλῳ.

Καὶ τὸ μὲν προοίμιον τῶν νόμων ἐνταυθοῖ λεχθὲν τῶν
λόγων τέλος ἔχέτω, μετὰ δὲ τὸ προοίμιον ἀναγκαῖόν που
νόμον ἔπessθαι, μᾶλλον δὲ τό γε ἀληθὲς νόμους πολιτείας 5
ὑπογράφειν. καθάπερ οὖν δὴ τινα συνυφῆν ἢ καὶ πλέγμ'
ἄλλ' ὅτιοῦν, οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν οἶόν τ' ἐστὶν τὴν τε ἐφυφῆν
καὶ τὸν στήμονα ἀπεργάζεσθαι, διαφέρειν δ' ἀναγκαῖον τὸ
τῶν στημόνων πρὸς ἀρετὴν γένος—ἰσχυρόν τε γὰρ καὶ τινα
βεβαιότητα ἐν τοῖς τρόποις εἰληφός, τὸ δὲ μαλακώτερον καὶ 735
ἐπιεικέα τιμὴ δικαία χρώμενον—ὅθεν δὴ τοὺς τὰς ἀρχὰς ἐν
ταῖς πόλεσιν ἄρξοντας δεῖ διακρίνεσθαι τινα τρόπον ταύτῃ
καὶ τοὺς σμικρὰ παιδεία βασανισθέντας ἐκάστοτε κατὰ λόγον.
ἐστὸν γὰρ δὴ δύο πολιτείας εἶδη, τὸ μὲν ἀρχῶν καταστάσεις 5
ἐκάστοις, τὸ δὲ νόμοι ταῖς ἀρχαῖς ἀποδοθέντες.

Τὸ δὲ πρὸ τούτων ἀπάντων δεῖ διανοεῖσθαι τὰ τοιαῦτα.
πάσαν ἀγέλην ποιμὴν καὶ βουκόλος τροφεύς τε ἵππων καὶ b
ὅσα ἄλλα τοιαῦτα παραλαβὼν, οὐκ ἄλλως μὴ ποτε ἐπιχειρήσει
θεραπεύειν ἢ πρῶτον μὲν τὸν ἐκάστη προσήκοντα καθαρμὸν
καθαρεῖ τῇ συνοικήσει, διαλέξας δὲ τὰ τε ὑγιῇ καὶ τὰ μὴ καὶ
τὰ γενναῖα καὶ ἀγεννῆ, τὰ μὲν ἀποπέμψει πρὸς ἄλλας τινας 5
ἀγέλας, τὰ δὲ θεραπεύσει, διανοούμενος ὡς μάταιος ἂν ὁ
πόνος εἴη καὶ ἀνήνυτος περὶ τε σῶμα καὶ ψυχάς, ἅς φύσις

a 2 τὰς L O Stob. : μεγάλας A et γρ. O : τὰς μεγάλας vulg.
a 5 καταστάσεις A L O Stob. : κατάστασις A² O² (add. acc. et i s.v.)
b 2 παραλαβὼν τοιαῦτα Stob. ἐπιχειρήσει L O : ἐπιχειρήσῃ A (sed
hi in ras.) L² O² Stob. b 4 καθαρεῖ Ast : καθάρῃ A L O Stob.
b 5 ἀποπέμψει A L O Stob. b 6 θεραπεύσει A L Stob. et fecit O²
(ei s. v.) : θεραπεύσῃ O

- c καὶ πονηρὰ τροφὴ διεφθαρκυῖα προσάπολλυσιν τὸ τῶν ὑγιῶν καὶ ἀκηράτων ἡθῶν τε καὶ σωμάτων γένος ἐν ἐκάστοις τῶν κτημάτων, ἃν τις τὰ ὑπάρχοντα μὴ διακαθαίρηται. τὰ μὲν δὴ τῶν ἄλλων ζώων ἐλάττων τε σπουδὴ καὶ παραδείγματος
- 5 ἔνεκα μόνον ἄξια παραθέσθαι τῷ λόγῳ, τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων σπουδῆς τῆς μεγίστης τῷ τε νομοθέτῃ διερευνᾶσθαι καὶ φράζειν τὸ προσήκον ἐκάστοις καθαρμοῦ τε πέρι καὶ συμπασῶν
- d τῶν ἄλλων πράξεων. αὐτίκα γὰρ τὸ περὶ καθαρμοὺς πόλεως ᾧδ' ἔχον ἂν εἴη· πολλῶν οὐσῶν τῶν διακαθάρσεων αἱ μὲν ῥάους εἰσὶν, αἱ δὲ χαλεπώτεραι, καὶ τὰς μὲν τύραννος μὲν ὦν καὶ νομοθέτης ὁ αὐτός, ὅσαι χαλεπαὶ τ' εἰσὶν καὶ ἄρισται,
- 5 δύναιτ' ἂν καθῆραι, νομοθέτης δὲ ἄνευ τυραννίδος καθιστὰς πολιτεῖαν καὶ ἡν καὶ νόμους, εἰ καὶ τὸν πρῶτον τῶν καθαρμῶν καθήρειεν, ἀγαπώντως ἂν καὶ τὸ τοιοῦτον δρᾷσειεν. ἔστι δ' ὁ μὲν ἄριστος ἀλγεινός, καθάπερ ὅσα τῶν
- e φαρμάκων τοιουτότροπα, ὁ τῇ δίκῃ μετὰ τιμωρίας εἰς τὸ κολάζειν ἄγων, θάνατον ἢ φυγὴν τῇ τιμωρίᾳ τὸ τέλος ἐπιτιθεῖς· τοὺς γὰρ μέγιστα ἐξημαρτηκότας, ἀνιάτους δὲ ὄντας, μεγίστην δὲ οὖσαν βλάβην πόλεως, ἀπαλλάττειν
- 5 εἴωθεν. ὁ δὲ πρῶτερός ἐστι τῶν καθαρμῶν ὁ τοιοῦτος ἡμῖν· ὅσοι διὰ τὴν τῆς τροφῆς ἀπορίαν τοῖς ἡγεμόσιν ἐπὶ τὰ τῶν ἐχόντων μὴ ἔχοντες ἐτοίμους αὐτοὺς ἐνδείκνυνται παρε-
- 736 σκευακότες ἔπεσθαι, τούτοις ὡς νοσήματι πόλεως ἐμπεφυκότες, δι' εὐφημίας ἀπαλλαγὴν, ὄνομα ἀποικίαν τιθέμενος, εὐμενῶς ὅτι μάλιστα ἐξεπέμψατο. παντὶ μὲν οὖν νομοθετοῦντι τοῦτο ἁμῶς γέ πως κατ' ἀρχὰς δραστέον, ἡμῖν μὴν ἔτι τούτων
- 5 ἀκοπώτερα τὰ περὶ ταῦτ' ἐστὶ συμβεβηκότα νῦν· οὔτε γὰρ ἀποικίαν οὐτ' ἐκλογὴν τινα καθάρσεως δεῖ μηχανᾶσθαι πρὸς τὸ παρόν, οἷον δὲ τινων συρρεόντων ἐκ πολλῶν τὰ μὲν πηγῶν

c 6 τε] γε Stob.
ἀγαπητῶς L O et γρ. A¹
s. v. A²: om. A
ci. Ast
Madvig

d 7 ἀγαπώντως A Stob. et in marg. L O :
e 4 βλάβην οὖσαν Stob. e 6 τῆς
a 2 ἀπαλλαγὴν secl. Wagner : ἀπαλλαγῇ
a 5 ἀκοπώτερα Ritter : ἀτοπώτερα libri a 7 ἐκ secl.

τὰ δὲ χειμάρρων εἰς μίαν λίμνην, ἀναγκαῖον προσέχοντας τὸν **b**
νοῦν φυλάττειν ὅπως ὅτι καθαρώτατον ἔσται τὸ συρρέον
ὔδωρ, τὰ μὲν ἐξαντλοῦντας, τὰ δ' ἀποχετεύοντας καὶ παρατρέ-
ποντας. πόνος δ', ὡς ἔοικεν, καὶ κίνδυνός ἐστιν ἐν πάσῃ
κατασκευῇ πολιτικῇ. τὰ δ' ἐπέπερ λόγῳ γ' ἐστὶν τὰ νῦν ἀλλ' **5**
οὐκ ἔργῳ πραττόμενα, πεπεράνθω τε ἡμῖν ἡ συλλογὴ καὶ κατὰ
νοῦν ἡ καθαρότης αὐτῆς ἔστω συμβεβηκυῖα· τοὺς γὰρ κακοὺς
τῶν ἐπιχειρούντων εἰς τὴν νῦν πόλιν ὡς πολιτευσομένους **c**
συνιέναι πειθοῖ πάσῃ καὶ ἱκανῷ χρόνῳ διαβασανίσαντες,
διακωλύσωμεν ἀφικνεῖσθαι, τοὺς δ' ἀγαθοὺς εἰς δύναμιν
εὐμενεῖς ἱλεῖ τε προσαγώμεθα.

Τόδε δὲ μὴ λαθανέτω γιγνόμενον ἡμᾶς εὐτύχημα, ὅτι **5**
καθάπερ εἵπομεν τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἀποικίαν εὐτυχεῖν,
ὡς γῆς καὶ χρεῶν ἀποκοπῆς καὶ νομῆς πέρι δεινὴν καὶ
ἐπικίνδυνον ἔριν ἐξέφυγεν, ἣν νομοθετεῖσθαι ἀναγκασθεῖση
πόλει τῶν ἀρχαίων οὔτε ἔαν οἷόν τε ἀκίνητον οὔτ' αὖ κινεῖν **d**
δυνατὸν ἐστί τινα τρόπον, εὐχὴ δὲ μόνον ὡς ἔπος εἰπεῖν λεί-
πεται, καὶ σμικρὰ μετάβασις εὐλαβῆς ἐν πολλῷ χρόνῳ σμικρὸν
μεταβιβάζουσιν, ἥδε· τῶν κινούντων ἀεὶ κεκτημένων μὲν
αὐτῶν γῆν ἄφθονον ὑπάρχειν, κεκτημένων δὲ καὶ ὀφειλέτας **5**
αὐτοῖς πολλοὺς ἐθελόντων τε τούτων πῃ τοῖς ἀπορουμένοις
δι' ἐπιείκειαν κοινωνεῖν, τὰ μὲν ἀφιέντας, τὰ δὲ νεμομένους, **e**
ἀμῇ γέ πῃ τῆς μετριότητος ἐχομένους καὶ πενίαν ἡγουμένους
εἶναι μὴ τὸ τὴν οὐσίαν ἐλάττω ποιεῖν ἀλλὰ τὸ τὴν ἀπληστίαν
πλείω. σωτηρίας τε γὰρ ἀρχὴ μεγίστη πόλεως αὕτη γίνεταί,
καὶ ἐπὶ ταύτης οἷον κρηπῖδος μονίμου ἐποικοδομεῖν δυνατὸν **5**
ὄντινα ἂν ὕστερον ἐποικοδομῇ τις κόσμον πολιτικὸν προσή-
κοντα τῇ τοιαύτῃ καταστάσει· ταύτης δὲ σαθρᾶς οὐσης τῆς
μεταβάσεως, οὐκ εὐπορος ἢ μετὰ ταῦτα πολιτικὴ πράξις **737**

b 5 πολιτικὴ κατασκευῇ Stob. τὰ δ' Stob. : τὰδ' A (sed o s.v.)
L O (ἀλλαχοῦ τὸ τὰδ' ὠβέλίσται in marg O) : ἀλλ' vulg. ἐπειδήπερ
Stob. d 4 ἥδε, τῶν Bekker : ἡ δὲ τῶν libri d 5 ὑπάρχειν
libri : ὑπάρχει Aldina e 7 τῆς | ÷ ÷ μεταβάσεως A : τῆς βάσεως
ci. Hermann

- οὐδεμιᾷ γίγνuit' ἂν πόλει. ἦν ἡμεῖς μὲν, ὥς φαμεν, ἐκφεύ-
γομεν· ὅμως δὲ εἰρήσθαι γε ὀρθότερον, εἰ καὶ μὴ ἐξεφεύγομεν,
ὅπῃ ποτ' ἂν ἐποιούμεθα αὐτῆς τὴν φυγὴν. εἰρήσθω δὴ νυν
5 ὅτι διὰ τοῦ μὴ φιλοχρηματεῖν μετὰ δίκης, ἄλλη δ' οὐκ ἔστιν
οὗτ' εὐρεῖα οὔτε στενὴ τῆς τοιαύτης μηχανῆς διαφυγῆ· καὶ
τοῦτο μὲν οἶον ἔρμα πόλεως ἡμῖν κείσθω τὰ νυν. ἀνεγκλή-
b τους γὰρ δεῖ τὰς οὐσίας πρὸς ἀλλήλους κατασκευάζεσθαι
ἀμῶς γέ πως, ἢ μὴ προϊέναι πρότερον εἰς τοῦμπροσθεν
ἐκόντα εἶναι τῆς ἄλλης κατασκευῆς οἷς ἢ παλαιὰ ἐγκλή-
ματα πρὸς ἀλλήλους, [καὶ] ὅσοις νοῦ καὶ σμικρὸν μετῇ·
5 οἷς δέ, ὥς ἡμῖν νυν, θεὸς ἔδωκε καινὴν τε πόλιν οἰκίζειν
καὶ μὴ τινὰς ἐχθρας εἶναι πῶ πρὸς ἀλλήλους, τούτους
ἐχθρας αὐτοῖς αἰτίους γενέσθαι διὰ τὴν διανομὴν τῆς γῆς
τε καὶ οἰκήσεων οὐκ ἀνθρώπινος ἂν εἴη μετὰ κάκης πάσης
ἀμαθία.
- c Τίς οὖν δὴ τρόπος ἂν εἴη τῆς ὀρθῆς διανομῆς; πρῶτον
μὲν τὸν αὐτῶν ὄγκον τοῦ ἀριθμοῦ δεῖ τάξασθαι, πόσον εἶναι
χρεῶν· μετὰ δὲ τοῦτο τὴν διανομὴν τῶν πολιτῶν, καθ' ὅποσα
μέρη πλήθει καὶ ὀπηλίκῃ διαιρετέον αὐτούς, ἀνομολογητέον·
5 ἐπὶ δὲ ταῦτα τὴν τε γῆν καὶ τὰς οἰκίσεις ὅτι μάλιστα ἴσας
ἐπιμεμητέον. ὄγκος δὲ πλήθους ἱκανὸς οὐκ ἄλλως ὀρθῶς
γίγνuit' ἂν λεχθεὶς ἢ πρὸς τὴν γῆν καὶ πρὸς τὰς τῶν
d πλησιοχώρων πόλεις· γῆ μὲν ὅποση πόσους σώφρονας
ὄντας ἱκανὴ τρέφειν, πλείονος δὲ οὐδὲν προσδεῖ, πλήθους
δέ, ὅποσοι τοὺς προσχώρους ἀδικοῦντάς τε αὐτοὺς ἀμύνασθαι
δυνατοὶ καὶ γείτοσιν ἑαυτῶν ἀδικουμένοις βοηθήσαι μὴ παντά-
5 πασιν ἀπόρως δύναιντ' ἂν. ταῦτα δέ, ἰδόντες τὴν χώραν καὶ
τοὺς γείτονας, ὀριούμεθα ἔργῳ καὶ λόγοις· νυν δὲ σχήματος

a 2 οὐδεμιᾷ ci. Bekker : οὐδὲ μία libri   a 5 μετὰ δίκης] μετ'
ἀδικίας Heindorf   a 7 ἡμῖν] γρ. λιμὴν O   b 1 δεῖ O : δὴ A et
corr. O   b 3 ἐκόντας Ast   οἷς ἢ] οἷς ἂν ἢ Ast : οἷς ἢ libri   b 4 καὶ
addubitavit Stallbaum   b 5 καινὴν L (ut vid.) O et γρ. a³ : κοινήν
A et γρ. O   c 2 αὐτῶν Boeckh : αὐτῶν A : αὐτὸν L O   c 4 αὐτοὺς
Hermann : αὐτοῖς libri   c 7 πρὸς τὰς A L O : τὰς vulg.   d 1 γῆ
L O : γῆ A : γῆς Aldina

ἔνεκα καὶ ὑπογραφῆς, ἵνα περαίνηται, πρὸς τὴν νομοθεσίαν
ὁ λόγος ἴτω.

Πεντάκις μὲν χίλιόι ἔστωσαν καὶ τετταράκοντα, ἀριθμοῦ **e**
τινος ἔνεκα προσήκοντος, γεωμόροι τε καὶ ἀμυνούντες τῇ
νομῇ· γῇ δὲ καὶ οἰκήσεις ὡσαύτως τὰ αὐτὰ μέρη διανεμη-
θῆτων, γενόμενα ἀνὴρ καὶ κλῆρος συννομή. δύο μὲν δὴ μέρος
τοῦ παντὸς ἀριθμοῦ τὸ πρῶτον νεμηθήτω, μετὰ δὲ ταῦτα τρία **5**
τὸν αὐτόν· πέφυκε γὰρ καὶ τέτταρα καὶ πέντε καὶ μέχρι τῶν
δέκα ἐφεξῆς. δεῖ δὴ περὶ ἀριθμῶν τό γε τοσοῦτον πάντα
ἄνδρα νομοθετοῦντα νευοηκέναι, τίς ἀριθμὸς καὶ ποῖος **738**
πάσαις πόλεσιν χρησιμώτατος ἂν εἴη. λέγωμεν δὴ τὸν
πλείστας καὶ ἐφεξῆς μάλιστα διανομὰς ἐν αὐτῷ κεκτημένον.
ὁ μὲν δὴ πᾶς εἰς πάντα πάσας τομὰς εἴληχεν· ὁ δὲ τῶν
τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίων εἰς τε πόλεμον καὶ ὅσα **5**
κατ' εἰρήνην πρὸς ἅπαντα τὰ συμβόλαια καὶ κοινωνήματα,
εἰσφορῶν τε πέρι καὶ διανομῶν, οὐ πλείους μίᾳς δεουσῶν
ἐξήκοντα δύναται· ἂν τέμνεσθαι τομῶν, συνεχεῖς δὲ ἀπὸ μίας
μέχρι τῶν δέκα. **b**

Ταῦτα μὲν οὖν δὴ καὶ κατὰ σχολὴν δεῖ βεβαίως λαβεῖν,
οἷς ἂν ὁ νόμος προστάτῃ λαμβάνειν· ἔχει γὰρ οὖν οὐκ ἄλλως
ἢ ταύτῃ, δεῖ δὲ αὐτὰ ῥηθῆναι τῶνδε ἔνεκα κατοικίζοντι
πόλιν. οὗτ' ἂν καινὴν ἐξ ἀρχῆς τις ποιῇ οὗτ' ἂν παλαιὰν **5**
διεφθαρμένην ἐπισκευάζηται, περὶ θεῶν γε καὶ ἱερῶν, ἅττα
τε ἐν τῇ πόλει ἐκάστοις ἰδρῦσθαι δεῖ καὶ ὠντων ἐπονομά-
ζεσθαι θεῶν ἢ δαιμόνων, οὐδεὶς ἐπιχειρήσει κινεῖν νοῦν ἔχων
ὅσα ἐκ Δελφῶν ἢ Δωδώνης ἢ παρ' Ἀμμωνος ἢ τινες ἔπεισαν **c**
παλαιοὶ λόγοι ὀπηδῇ τινας πείσαντες, φασμάτων γενομένων
ἢ ἐπιπνοίας λεχθείσης θεῶν, πείσαντες δὲ θυσίας τελεταῖς
συμμείκτους κατεστήσαντο εἴτε αὐτόθεν ἐπιχωρίους εἴτ' οὖν
Τυρρηνικὰς εἴτε Κυπρίας εἴτε ἄλλοθεν ὀθενοῦν, καθιέρωσαν **5**
δὲ τοῖς τοιούτοις λόγοις φήμας τε καὶ ἀγάλματα καὶ βωμοὺς

e3 διανεμηθήτω Bekker : διανεμηθέντων vulg. **e6** τοῦ αὐτοῦ ci.
Stephanus **a1** τίς A et in marg. γρ. O : καὶ τίς L O **a2** λέγωμεν
A et in marg. O : λέγομεν L O **a4** δ] οὐ Ast ex Cornario

- καὶ ναοὺς, τεμένη τε τούτων ἐκάστοις ἐτεμένισαν· τούτων
d νομοθέτῃ τὸ σμικρότατον ἀπάντων οὐδὲν κινήτεον, τοῖς δὲ
μέρεσιν ἐκάστοις θεὸν ἢ δαίμονα ἢ καὶ τινα ἥρωα ἀποδοτέον,
ἐν δὲ τῇ τῆς γῆς διανομῇ πρῶτοις ἐξαίρετα τεμένη τε καὶ
πάντα τὰ προσήκοντα ἀποδοτέον, ὅπως ἂν σύλλογοι ἐκάστων
5 τῶν μερῶν κατὰ χρόνους γιγνόμενοι τοὺς προσταχθέντας
εἰς τε τὰς χρείας ἐκάστας εὐμάρειαν παρασκευάζωσι καὶ
φιλοφρονῶνται τε ἀλλήλους μετὰ θυσιῶν καὶ οἰκειῶνται
e καὶ γνωρίζωσιν, οὗ μείζον οὐδὲν πόλει ἀγαθὸν ἢ γνωρίμους
αὐτοὺς αὐτοῖς εἶναι. ὅπου γὰρ μὴ φῶς ἀλλήλοις ἐστὶν
ἀλλήλων ἐν τοῖς τρόποις ἀλλὰ σκότος, οὗτ' ἂν τιμῆς τῆς
ἀξίας οὗτ' ἀρχῶν οὔτε δίκης ποτέ τις ἂν τῆς προσηκούσης
5 ὀρθῶς τυγχάνοι· δεῖ δὴ πάντα ἄνδρα ἐν πρὸς ἐν τοῦτο
σπεύδειν ἐν πάσαις πόλεσιν, ὅπως μῆτε αὐτὸς κίβδηλός
ποτε φανείται ὀψοῦν, ἀπλοῦς δὲ καὶ ἀληθὴς αἰεὶ, μῆτε
ἄλλος τοιοῦτος ὢν αὐτὸν διαπατήσῃ.
- 739** Ἡ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο φορὰ, καθάπερ πεττῶν ἀφ' ἱεροῦ, τῆς
τῶν νόμων κατασκευῆς, ἀθήης οὔσα, τάχ' ἂν θαυμάσαι τὸν
ἀκούοντα τὸ πρῶτον ποιήσειεν· οὐ μὴν ἀλλ' ἀναλογιζομένῳ
καὶ πειρωμένῳ φανείται δευτέρως ἂν πόλις οἰκίσθαι πρὸς
5 τὸ βέλτιστον. τάχα δ' οὐκ ἂν τις προσδέξαιτο αὐτὴν διὰ τὸ
μὴ σύνθητες νομοθέτῃ μὴ τυραννοῦντι· τὸ δ' ἐστὶν ὀρθότατον
εἰπεῖν μὲν τὴν ἀρίστην πολιτείαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην,
b δοῦναι δὲ εἰπόντα αἵρεσιν ἐκάστῳ τῷ τῆς συνοικήσεως κυρίῳ.
ποιῶμεν δὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ τὰ νῦν ἡμεῖς, εἰπόντες
ἀρετῇ πρώτην πολιτείαν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην· τὴν δὲ
αἵρεσιν Κλεινία τε ἀποδιδῶμεν τὰ νῦν καὶ εἴ τις ἄλλος αἰεὶ
5 ποτε ἐβελήσειεν ἐπὶ τὴν τῶν τοιούτων ἐκλογὴν ἐλθὼν κατὰ
τὸν ἑαυτοῦ τρόπον ἀπονείμασθαι τὸ φίλον αὐτῷ τῆς αὐτοῦ
πατρίδος.

Πρώτη μὲν τοίνυν πόλις τέ ἐστιν καὶ πολιτεία καὶ νόμοι

a 1 τὸ L O et s. v. A²: om. A   **a** 6 ὀρθότατον A L O: ὀρθότατα
O² (a s. v.)   **b** 2 ποιῶμεν A O: ποιοῦμεν L O²   **b** 4 αἰεὶ ποτε
scripsi: ἂν εἴποτε A: ἂν δὴ ποτε L O

ἄριστοι, ὅπου τὸ πάλαι λεγόμενον ἂν γίγνηται κατὰ πᾶσαν c
 τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα· λέγεται δὲ ὡς ὄντως ἐστὶ κοινὰ τὰ
 φίλων. τοῦτ' οὖν εἴτε που νῦν ἔστιν εἴτ' ἔσται ποτέ—
 κοινὰς μὲν γυναῖκας, κοινούς δὲ εἶναι παῖδας, κοινὰ δὲ χρή-
 ματα σύμπαντα—καὶ πάσῃ μηχανῇ τὸ λεγόμενον ἴδιον 5
 πανταχόθεν ἐκ τοῦ βίου ἅπαν ἐξήρηται, μεμηχάνηται δ' εἰς
 τὸ δυνατόν καὶ τὰ φύσει ἴδια κοινὰ ἀμῇ γέ πῃ γεγονέναι,
 οἷον ὄμματα καὶ ὦτα καὶ χεῖρας κοινὰ μὲν ὄραν δοκεῖν καὶ
 ἀκούειν καὶ πράττειν, ἐπαινεῖν τ' αὖ καὶ ψέγειν καθ' ἓν ὅτι d
 μάλιστα σύμπαντας ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς χαίροντας καὶ λυπου-
 μένους, καὶ κατὰ δύνάμιν οὔτινες νόμοι μίαν ὅτι μάλιστα
 πόλιν ἀπεργάζονται, τούτων ὑπερβολῇ πρὸς ἀρετὴν οὐδεὶς
 ποτε ὅρον ἄλλον θέμενος ὀρθότερον οὐδὲ βελτίω θήσεται. 5
 ἢ μὲν δὴ τοιαύτη πόλις, εἴτε που θεοὶ ἢ παῖδες θεῶν αὐτὴν
 οἰκοῦσι πλείους ἐνός, οὕτω διαζῶντες εὐφραινόμενοι κατοι-
 κοῦσι· διὸ δὴ παράδειγμά γε πολιτείας οὐκ ἄλλη χρὴ e
 σκοπεῖν, ἀλλ' ἐχομένους ταύτης τὴν ὅτι μάλιστα τοιαύτην
 ζητεῖν κατὰ δύνάμιν. ἦν δὲ νῦν ἡμεῖς ἐπικεχειρήκαμεν, εἴη
 τε ἂν γενομένη πως ἀθανασίας ἐγγύτατα καὶ ἡ μία δευτέρως·
 τρίτην δὲ μετὰ ταῦτα, ἔαν θεὸς ἐθέλῃ, διαπερανούμεθα. 5
 νῦν δ' οὖν ταύτην τίνα λέγομεν καὶ πῶς γενομένην ἂν
 τοιαύτην;

Νειμάσθων μὲν δὴ πρῶτον γῆν τε καὶ οἰκίας, καὶ μὴ
 κοινῇ γεωργούντων, ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον μείζον ἢ κατὰ τὴν 740
 νῦν γένεσιν καὶ τροφὴν καὶ παίδευσιν εἴρηται· νεμέσθων δ'
 οὖν τοιᾶδε διανοία πως, ὡς ἄρα δεῖ τὸν λαχόντα τὴν λήξιν
 ταύτην νομίζειν μὲν κοινὴν αὐτὴν τῆς πόλεως συμπάσης,
 πατρίδος δὲ οὔσης τῆς χώρας θεραπεύειν αὐτὴν δεῖ μειζόνως 5
 ἢ μητέρα παῖδας, τῷ καὶ δέσποιναν θεὸν αὐτὴν οὔσαν θνητῶν
 ὄντων γεγονέναι, ταῦτα δ' ἔχειν διανοήματα καὶ περὶ τοὺς
 ἐγχωρίους θεοὺς τε ἅμα καὶ δαίμονας. ὅπως δ' ἂν ταῦτα εἰς b

c i γίγνηται A O : γίγνοιτο L e 6 λέγωμεν pr. A (ut vid.)
 a 5 δεῖ secl. Stallbaum : ἀεὶ scr. Schanz a 7 ταῦτα . . . b i
 δαίμονας secl. Usener

- τὸν αἰὲ χρόνον οὕτως ἔχοντα ὑπάρχει, τάδε προσδιασητέον, ὅσαι εἰσὶ τὰ νῦν ἡμῖν ἐστὶαι διανεμηθεῖσαι τὸν ἀριθμόν, ταύτας δεῖν αἰεὶ τοσαύτας εἶναι καὶ μήτε τι πλείους γίγνεσθαι
- 5 μήτε τί ποτε ἐλάττους. ὧδ' οὖν ἂν τὸ τοιοῦτον βεβαίως γίγνοιτο περὶ πᾶσαν πόλιν· ὁ λαχὼν τὸν κλῆρον καταλείπτει αἰεὶ ταύτης τῆς οἰκίσεως ἓνα μόνον κληρονόμον τῶν ἑαυτοῦ παίδων, ὃν ἂν αὐτῷ μάλιστα ἢ φίλον, διάδοχον
- c καὶ θεραπευτὴν θεῶν καὶ γένους καὶ πόλεως τῶν τε ζώντων καὶ ὄσους ἂν ἤδη τέλος εἰς τὸν τότε χρόνον ἔχῃ· τοὺς δὲ ἄλλους παῖδας, οἷς ἂν πλείους ἑνὸς γίνωνται, θηλείας τε ἐκδόσθαι κατὰ νόμον τὸν ἐπιταχθησόμενον, ἄρρενάς τε, οἷς
- 5 ἂν τῆς γενέσεως ἐλλείπη τῶν πολιτῶν, τούτοις ὑεῖς διανεμείν, κατὰ χάριν μὲν μάλιστα, ἐὰν δέ τισιν ἐλλείπωσιν χάριτες, ἢ πλείους ἐπίγονοι γίνωνται θήλεις ἢ τινες ἄρρενες ἐκάστων, ἢ καὶ τούναντίον ὅταν ἐλάττους ᾖσιν, παίδων ἀφορίας γενομένης, πάντων τούτων ἀρχὴν ἣν ἂν θώμεθα μεγίστην καὶ τιμιωτάτην, αὕτη σκεψαμένη τί χρὴ χρῆσθαι τοῖς περιγενομένοις ἢ τοῖς ἐλλείπουσι, πορίζετω μηχανὴν ὅτι μάλιστα ὅπως αἱ πεντακισχίλια καὶ τετταράκοντα οἰκίσεις αἰὲ μόνον
- 5 ἔσονται. μηχαναὶ δ' εἰσὶν πολλαί· καὶ γὰρ ἐπισχέσεις γενέσεως οἷς ἂν εὖρους ἢ γένεσις, καὶ τούναντίον ἐπιμέλεια καὶ σπουδαὶ πλήθους γεννημάτων εἰσὶν τιμαῖς τε καὶ ἀτιμίαις καὶ νοουθηθήσεσι πρεσβυτῶν περὶ νέους διὰ λόγον
- e νοουθηθητικῶν ἀπαντῶσαι (αἰ) δύνανται ποιεῖν ὃ λέγομεν. καὶ δὴ καὶ τό γε τέλος, ἂν πᾶσα ἀπορία περὶ τὴν ἀνίσωσιν τῶν πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα οἰκῶν γίγνηται, ἐπίχυσις δὲ ὑπερβάλλουσα ἡμῖν πολιτῶν διὰ φιλοφροσύνην τὴν τῶν
- 5 συνοικούντων ἀλλήλοις συμβαίνει καὶ ἀπορῶμεν, τὸ παλαιόν που ὑπάρχει μηχανήμα, ὃ πολλάκις εἵπομεν, ἐκπομπή

b 3 ἐστὶαι A² (αι s.v.): ἐστι A   b 6 πᾶσαν A L: πᾶσαν τὴν O
d 1 ἀρχὴν A (sed ex emend.) L O: ἀρχή Schanz   d 6 οἷς s.v. A²:
om. A   ἢ A et γρ. O: εἴη O   e 1 νοουθηθητικῶν A et in
marg. O: νοουθητικῶν L O   ἀπαντῶσαι (αἰ) δύνανται Winckelmann:
ἀπαντας αἰ δύνανται Schanz (ὡς in ras. habet A): ἀπαντῶσαι δυναταί ci.
Schneider

αποικίων, φίλη γιγνομένη παρὰ φίλων, ὧν ἂν ἐπιτήδειον
εἶναι δοκῇ. ἐάν τ' αὖ καὶ τούναντίον ἐπέλθῃ ποτὲ κύμα
κατακλυσμὸν φέρον νόσων, ἥ πολέμων φθορά, ἐλάττους δὲ 741
πολὺ τοῦ τεταγμένου ἀριθμοῦ δι' ὀρφανίας γένωνται, ἐκόντας
μὲν οὐ δεῖ πολίτας παρεμβάλλειν νόθῃ παιδείᾳ πεπαι-
δευμένους, ἀνάγκην δὲ οὐδὲ θεὸς εἶναι λέγεται δυνατὸς
βιάζεσθαι. 5

Ταῦτ' οὖν δὴ τὸν νῦν λεγόμενον λόγον ἡμῖν φῶμεν
παραινεῖν λέγοντα· Ὡ πάντων ἀνδρῶν ἄριστοι, τὴν ὁμοιό-
τητα καὶ ἰσότητα καὶ τὸ ταῦτόν καὶ ὁμολογούμενον τιμῶντες
κατὰ φύσιν μὴ ἀνίετε κατὰ τε ἀριθμὸν καὶ πᾶσαν δύναμιν
τὴν τῶν καλῶν καγαθῶν πραγμάτων· καὶ δὴ καὶ νῦν τὸν b
ἀριθμὸν μὲν πρῶτον διὰ βίον παντὸς φυλάξατε τὸν εἰρη-
μένου, εἴτα τὸ τῆς οὐσίας ὕψος τε καὶ μέγεθος, ὃ τὸ πρῶτον
ἐνείμασθε μέτριον ὄν, μὴ ἀτιμάσῃτε τῷ τε ὠνεῖσθαι καὶ τῷ
πωλεῖν πρὸς ἀλλήλους—οὔτε γὰρ ὁ νείμας κληῖρος ὦν θεὸς 5
ὑμῖν σύμμαχος οὔτε ὁ νομοθέτης—νῦν γὰρ δὴ πρῶτον τῷ
ἀπειθοῦντι νόμος προστάττει, προειπὼν ἐπὶ τούτοις κληροῦ-
σθαι τὸν ἐθέλοντα ἢ μὴ κληροῦσθαι, ὥς πρῶτον μὲν τῆς c
γῆς ἱερᾶς οὔσης τῶν πάντων θεῶν, εἴτα ἱερέων τε καὶ
ἱερειῶν εὐχὰς ποιησομένων ἐπὶ τοῖς πρώτοις θύμασι καὶ
δευτέροις καὶ μέχρι τριῶν, τὸν πριάμενον ἢ ἀποδόμενον
ὦν ἔλαχεν οἰκοπέδων ἢ γηπέδων τὰ ἐπὶ τούτοις πρέποντα 5
πάσχειν πάθῃ· γράψαντες δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς θήσουσι κυπα-
ριττίνας μνήμας εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον καταγεγραμμένας,
πρὸς τούτοις δ' ἔτι φυλακτήρια τούτων, ὅπως ἂν γίγνηται,
καταστήσουσιν ἐν ταύτῃ τῶν ἀρχῶν ἥτις ἂν ὀξύτατον ὄραν d
δοκῇ, ἵνα αἱ παρὰ ταῦτα ἐκάστοτε παραγωγαὶ γιγνόμεναι μὴ
λανθάνωσιν αὐτούς, ἀλλὰ κολάζωσι τὸν ἀπειθοῦντα ἅμα νόμφ
καὶ τῷ θεῷ. ὅσον γὰρ δὴ τὸ νῦν ἐπιταττόμενον ἀγαθὸν

e8 τ' A O² (s. v.): δ' O a3 παρεμβάλλειν L O: ὑπερβάλλειν A
et in marg. γρ. L O b5 κληῖρος A (sed σ in ras.) O: κληῖρον A² O²
(ν s. v.) c3 εὐχὰς L (ut vid.) O: εὐχαῖς A O² (aἰς s. v.) d4 τὸ
s. v. Λ²: om. A

5 ὃν τυγχάνει πάσαις ταῖς πειθομέναις πόλεσι, τὴν ἐπομένην κατασκευὴν προσλαβόν, κατὰ τὴν παλαιὰν παροιμίαν οὐδεὶς εἴσεται ποτε κακὸς ὢν, ἀλλ' ἔμπειρός τε καὶ ἐπικεικὸς ἔθεσι
 e γεγόμενος· χρηματισμὸς γὰρ οὗτ' ἔνεστιν σφόδρα ἐν τῇ τοιαύτῃ κατασκευῇ, συνέπεται τε αὐτῇ μηδὲ δεῖν μηδ' ἐξεῖναι χρηματίζεσθαι τῶν ἀνελευθέρων χρηματισμῶν μηδενὶ μηδένα, καθ' ὅσον ἐπονείδιστος λεγομένη βανασία ἦθος ἀπο-
 5 τρέπει ἐλεύθερον, μηδὲ τὸ παράπαν ἀξιούν ἐκ τῶν τοιούτων συλλέγειν χρήματα.

Πρὸς τούτοις δ' ἔτι νόμος ἔπεται πᾶσι τούτοις, μηδ'
 742 ἐξεῖναι χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον κεκτῆσθαι μηδένα μηδενὶ ἰδιώτῃ, νόμισμα δὲ ἕνεκα ἀλλαγῆς τῆς καθ' ἡμέραν, ἣν δημιουργοῖς τε ἀλλάττεσθαι σχεδὸν ἀναγκαῖον, καὶ πᾶσιν ὁπόσων χρεῖα τῶν τοιούτων μισθοὺς μισθωτοῖς, δούλοις καὶ
 5 ἐποίκοις, ἀποτίνειν. ὦν ἕνεκά φαμεν τὸ νόμισμα κτητέον αὐτοῖς μὲν ἔντιμον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρώποις ἀδόκιμον· κοινὸν δὲ Ἑλληνικὸν νόμισμα ἕνεκά τε στρατειῶν καὶ ἀποδημῶν εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οἷον πρεσβειῶν ἢ καὶ
 b τινος ἀναγκαίας ἄλλης τῇ πόλει κηρυκείας, ἐκπέμπειν τινὰ ἂν δέῃ, τούτων χάριν ἀνάγκη ἐκάστοτε κεκτῆσθαι τῇ πόλει νόμισμα Ἑλληνικόν. ἰδιώτῃ δὲ ἂν ἄρα ποτὲ ἀνάγκη τις γίγνηται ἀποδημεῖν, παρέμενος μὲν τοὺς ἄρχοντας ἀποδη-
 5 μείτω, νόμισμα δὲ ἂν ποθεν ἔχων ξενικὸν οἴκαδε ἀφίκηται περιγεγόμενον, τῇ πόλει αὐτὸ καταβαλλέτω πρὸς λόγον ἀπολαμβάνων τὸ ἐπιχώριον· ἰδιούμενος δὲ ἂν τις φαίνεται, δημόσιόν τε γιγνέσθω καὶ ὁ συνειδῶς καὶ μὴ φράζων ἀρᾷ καὶ ὀνειδίζει μετὰ τοῦ ἀγαγόντος ἔνοχος ἔστω, καὶ ζημίᾳ
 c πρὸς τούτοις μὴ ἐλάττονι τοῦ ξενικοῦ κομισθέντος νομίσματος. γαμούντα δὲ καὶ ἐκδιδόντα μήτ' οὖν διδόναι μήτε δέχεσθαι προῖκα τὸ παράπαν μηδ' ἡντιοῦν, μηδὲ νόμισμα παρακατατίθεσθαι ὅτψ μὴ τις πιστεύει, μηδὲ δανείζειν ἐπὶ
 5 τόκῳ, ὥς ἐξὸν μὴ ἀποδιδόναι τὸ παράπαν τῷ δανεισαμένῳ μήτε τόκον μήτε κεφάλαιον· ταῦτα δ' ὅτι βέλτιστ' ἐστὶν

πόλει ἐπιτηδεύματα ἐπιτηδεύειν, ὥδε ἂν τις σκοπῶν ὀρθῶς
 ἂν αὐτὰ διακρίνοι, ἐπαναφέρων εἰς τὴν ἀρχὴν αἰεὶ καὶ τὴν **d**
 βούλησιν. ἔστιν δὴ τοῦ νοῦν ἔχοντος πολιτικοῦ βούλησις,
 φαμέν, οὐχ ἥνπερ ἂν οἱ πολλοὶ φαίεν, δεῖν βούλεσθαι τὸν
 ἀγαθὸν νομοθέτην ὥς μεγίστην τε εἶναι τὴν πόλιν ἢ νοῶν
 εὖ νομοθετοῖ, καὶ ὅτι μάλιστα πλουσίαν, κεκτημένην δ' αὖ **5**
 χρύσεια καὶ ἀργύρεια, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
 ἄρχουσαν ὅτι πλείστων· προσθεῖεν δ' ἂν καὶ ὥς ἀρίστην
 δεῖν βούλεσθαι τὴν πόλιν εἶναι καὶ ὥς εὐδαιμονεστάτην
 τὸν γε ὀρθῶς νομοθετοῦντα. τούτων δὲ τὰ μὲν δυνατὰ **e**
 ἐστὶν γίνεσθαι, τὰ δ' οὐ δυνατά· τὰ μὲν οὖν δυνατὰ βού-
 λουτ' ἂν ὁ διακοσμῶν, τὰ δὲ μὴ δυνατὰ οὗτ' ἂν βούλοιο
 ματαίᾳς βουλήσεις οὗτ' ἂν ἐπιχειροῖ. σχεδὸν μὲν γὰρ
 εὐδαίμονας ἅμα καὶ ἀγαθοὺς ἀνάγκη γίνεσθαι:—τοῦτο μὲν **5**
 οὖν βούλουτ' ἅν—πλουσίους δ' αὖ σφόδρα καὶ ἀγαθοὺς
 ἀδύνατον, οὓς γε δὴ πλουσίους οἱ πολλοὶ καταλέγουσι·
 λέγουσιν δὲ τοὺς κεκτημένους ἐν ὀλίγοις τῶν ἀνθρώπων
 πλείστου νομίσματος ἄξια κτήματα, ἃ καὶ κακός τις κεκτήτ'
 ἂν. εἰ δ' ἔστιν τοῦτο οὕτως ἔχον, οὐκ ἂν ἔγωγε αὐτοῖς **743**
 ποτε συγχωροίην τὸν πλούσιον εὐδαίμονα τῇ ἀληθείᾳ γί-
 γνεσθαι μὴ καὶ ἀγαθὸν ὄντα· ἀγαθὸν δὲ ὄντα διαφόρως καὶ
 πλούσιον εἶναι διαφερόντως ἀδύνατον. “Τί δή;” φαίη τις
 ἂν ἴσως. “Ὅτι, φαίμεν ἂν, ἥ τε ἐκ δικαίου καὶ ἀδίκου κτήσις **5**
 πλέον ἢ διπλασία ἐστὶν τῆς ἐκ τοῦ δικαίου μόνον, τά τε
 ἀναλώματα μῆτε καλῶς μῆτε αἰσchrῶς ἐθέλοντα ἀναλίσκεσθαι
 τῶν καλῶν καὶ εἰς καλὰ ἐθελόντων δαπανᾶσθαι διπλασίῳ
 ἐλάττονα· οὐκ οὐ ποτὲ ἂν τῶν ἐκ διπλασίων μὲν κτημάτων, **b**
 ἡμίσεων δὲ ἀναλωμάτων ὁ τὰ ἐναντία τούτων πράττων
 γένοιτ' ἂν πλουσιώτερος. ἔστιν δὲ ὁ μὲν ἀγαθὸς τούτων,

d 3 βουλευέσθαι O

ἀργυρία vulg.

scr. recc.

L O

d 6 χρύσεια καὶ ἀργύρεια A L O : χρυσία καὶ

a 3 διαφόρως A L O Origenes Stob. : διαφερόντως

b 1 κτημάτων A et corr. L O (κτ s. v.) : χρημάτων

- ὁ δὲ οὐ κακὸς ὅταν ᾗ φειδωλός, τοτὲ δὲ ποτε καὶ πάγκακος,
 5 ἀγαθὸς δέ, ὅπερ εἴρηται τὰ νῦν, οὐδέποτε. ὁ μὲν γὰρ δι-
 καίως καὶ ἀδίκως λαμβάνων καὶ μήτε δικαίως μήτε ἀδίκως
 ἀναλίσκων πλούσιος, ὅταν καὶ φειδωλὸς ᾗ, ὁ δὲ πάγκακος,
 ὥς τὰ πολλὰ ὦν ἄσωτος, μάλα πένης· ὁ δὲ ἀναλίσκων τε
 c εἰς τὰ καλὰ καὶ κτῶμενος ἐκ τῶν δικαίων μόνον οὐτ' ἂν
 διαφέρων πλούτῳ ῥαδίως ἂν ποτε γένοιτο οὐδ' αὖ σφόδρα
 πένης. ὥστε ὁ λόγος ἡμῖν ὀρθός, ὥς οὐκ εἰσὶν οἱ παμ-
 πλούσιοι ἀγαθοί· εἰ δὲ μὴ ἀγαθοί, οὐδὲ εὐδαιμόνες.
 5 Ἡμῖν δὲ ἡ τῶν νόμων ὑπόθεσις ἐνταῦθα ἔβλεπεν, ὅπως
 ὥς εὐδαιμονέστατοι ἔσονται καὶ ὅτι μάλιστα ἀλλήλοις φίλοι·
 εἶεν δὲ οὐκ ἂν ποτε πολῖται φίλοι, ὅπου πολλαὶ μὲν δίκαι
 d ἐν ἀλλήλοις εἶεν, πολλαὶ δὲ ἀδικίαι, ἀλλ' ὅπου ὥς ὅτι
 σμικρόταται καὶ ὀλίγισται. λέγομεν δὴ μήτε χρυσὸν δεῖν
 μήτε ἄργυρον ἐν τῇ πόλει, μήτε αὖ χρηματισμὸν πολὺν διὰ
 βαναυσίας καὶ τόκων μηδὲ βοσκημάτων αἰσχροῶν, ἀλλ' ὅσα
 5 γεωργία δίδωσι καὶ φέρει, καὶ τούτων ὅποσα μὴ χρηματιζό-
 μενον ἀναγκάσειεν ἀμελεῖν ὦν ἔνεκα πέφυκε τὰ χρήματα
 ταῦτα δ' ἐστὶ ψυχὴ καὶ σῶμα, ἃ χωρὶς γυμναστικῆς καὶ
 e τῆς ἄλλης παιδείας οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄξια λόγου. διὸ
 δὴ χρημάτων ἐπιμέλειαν οὐχ ἅπαξ εἰρήκαμεν ὥς χρὴ τελευ-
 ταῖον τιμᾶν· οὐτῶν γὰρ τριῶν τῶν ὑπάντων περὶ ἃ πᾶς
 ἄνθρωπος σπουδάζει, τελευταῖον καὶ τρίτον ἐστὶν ἡ τῶν
 5 χρημάτων ὀρθῶς σπουδαζομένη σπουδὴ, σώματος δὲ πέρι
 μέση, πρώτη δὲ ἡ τῆς ψυχῆς. καὶ δὴ καὶ νῦν ἦν διεξερχό-
 μεθα πολιτείαν, εἰ μὲν τὰς τιμὰς οὕτω τάττεται, ὀρθῶς
 νενομοθέτηται· εἰ δέ τις τῶν προσταττομένων αὐτόθι νόμων

b 4 οὐ κακὸς A (in marg. οὐ κακὸς ἀπ' ὀρθώσεως O) : οὐκ ἀγαθὸς L (ut vid.) O πάγκακος L (ut vid.) O : πάγκαλος A et fecit O² (λ s. v.)
 ad hunc locum O et Laur. lix, i in marg. τέλος τῶν διορθωθέντων
 ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος (v. O. Immisch, *de rec. Platonicae praesidiis*
atque rationibus, p. 49), item in A manus saec. XII (A³) adscripsit
 τῆ(λος) τῶν διορθ(ω)θέντων ὑπὸ τοῦ μεγάλ(ου) Λέο(ν)τος d 2 χρυσὸν
 Λ L : εἶναι χρυσὸν O (sed εἶναι punct. not.) Stob. d 6 ἀναγκάσειεν
 A O² Stob. : ἀναγκάσει O e 8 νενομοθέτηται A O² (νενο et η s. v.) :
 νομοθεῖται (sic) O : νομοθετεῖται Stob.

σωφροσύνης ἔμπροσθεν ὑγίειαν ἐν τῇ πόλει φανέϊται ποιῶν 744
τιμίαν, ἣ πλοῦτον ὑγείας καὶ τοῦ σωφρονεῖν, οὐκ ὀρθῶς
ἀναφανέϊται τιθέμενος. τοῦτ' οὖν δὴ πολλάκις ἐπισημαί-
νεσθαι χρή τὸν νομοθέτην—Τί τε βούλομαι; καὶ Εἴ μοι
συμβαίνει τοῦτο ἢ καὶ ἀποτυγχάνω τοῦ σκοποῦ;—καὶ οὕτω 5
τάχ' ἂν ἴσως ἐκ τῆς νομοθεσίας αὐτός τε ἐκβαίνοι καὶ τοὺς
ἄλλους ἀπαλλάττοι, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον οὐδ' ἂν ἔνα ποτέ.

Ὁ δὲ λαχὼν κεκτήσθω, φαμέν, τὸν κλῆρον ἐπὶ τούτοις
οἷς εἰρήκαμεν. ἦν μὲν δὴ καλὸν καὶ τᾶλλα ἴσα πάντ' b
ἔχοντα ἓνα ἕκαστον ἐλθεῖν εἰς τὴν ἀποικίαν· ἐπειδὴ δὲ οὐ
δυνατόν, ἀλλ' ὁ μὲν τις πλείω κεκτημένος ἀφίξεται χρή-
ματα, ὁ δ' ἐλάττωνα, δεῖ δὴ πολλῶν ἕνεκα, τῶν τε κατὰ
πόλιν καιρῶν ἰσότητος ἕνεκα, τιμήματα ἀνισα γενέσθαι, ἵνα 5
ἀρχαί τε καὶ εἰσφοραὶ καὶ διανομαί, τὴν τῆς ἀξίας ἐκάστοις
τιμὴν μὴ κατ' ἀρετὴν μόνον τὴν τε προγόνων καὶ τὴν αὐτοῦ,
μηδὲ κατὰ σωμάτων ἰσχύος καὶ εὐμορφίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ c
πλούτου χρήσιν καὶ πενίαν, τὰς τιμάς τε καὶ ἀρχὰς ὡς
ἰσαίεταται τῷ ἀνίσῳ συμμέτρῳ δὲ ἀπολαμβάνοντες μὴ δια-
φέρωνται. τούτων χάριν τέτταρα μεγέθει τῆς οὐσίας τιμή-
ματα ποιεῖσθαι χρεῶν, πρώτους καὶ δευτέρους καὶ τρίτους 5
καὶ τετάρτους, ἢ τισιν ἄλλοις προσαγορευομένους ὀνόμασιν,
ὅταν τε μένωσιν ἐν τῷ αὐτῷ τιμήματι καὶ ὅταν πλου-
σιώτεροι ἐκ πενήτων καὶ ἐκ πλουσίων πένητες γιγνόμενοι
μεταβαίνωσιν εἰς τὸ προσῆκον ἕκαστοι ἑαυτοῖσιν τίμημα. d

Τόδε δ' ἐπὶ τούτοις αὖ νόμου σχῆμα ἔγωγε ἂν τιθείην ὡς
ἐπόμενον. δεῖ γὰρ ἐν πόλει πον, φαμέν, τῇ τοῦ μεγίστου
νοσήματος οὐ μεθεξούση, ὃ διάστασιν ἢ στάσιν ὀρθότερον
ἂν εἶη κεκληῖσθαι, μήτε πενίαν τὴν χαλεπὴν ἐνεῖναι παρά 5
τισιν τῶν πολιτῶν μήτε αὖ πλοῦτον, ὡς ἀμφοτέρων τικτόν-

c 1 μηδὲ O: μήτε A et fecit O² (add. acc. supra η et τ supra δ)
c 2 χρήσιν] κτήσιν Ast πενίαν A et fecit O¹ (ν s. v.): πενίας O
c 6 καὶ ante τετάρτους s. v. A³: om. A c 7 πλουσιώτεροι LO:
πλουσιώτατοι A et fecit O² (ατ s. v.) d 1 ἑαυτοῖσιν A: ἑαυτοῖς LO
d 4 νοσήματος LO Stob.: νομίσματος A et in marg. LO d 6 ἀμφο-
τέρων L: ἀμφοτέρα A O Stob.

των ταῦτα ἀμφοτέρα· νῦν οὖν ὄρον δεῖ τούτων ἐκατέρου
τὸν νομοθέτην φράζειν. Ἔστω δὴ πενίας μὲν ὄρος ἢ τοῦ
e κλήρου τιμῇ, ὃν δεῖ μένειν καὶ ὃν ἄρχων οὐδεὶς οὐδενὶ ποτε
περιόψεται ἐλάττω γιγνόμενον, τῶν τε ἄλλων κατὰ ταῦτα
οὐδεὶς ὅστις φιλότιμος ἐπ' ἀρετῇ. μέτρον δὲ αὐτὸν θέμενος
ὁ νομοθέτης διπλάσιον ἑάσει τούτου κτᾶσθαι καὶ τριπλάσιον
5 καὶ μέχρι τετραπλασίου· πλείονα δ' ἂν τις κτᾶται τούτων,
εὐρῶν ἢ δοθέντων ποθὲν ἢ χρηματισάμενος, ἢ τινι τύχῃ
745 τοιαύτῃ κτησάμενος ἄλλῃ τὰ περιγιγνόμενα τοῦ μέτρου, τῇ
πόλει ἂν αὐτὰ καὶ τοῖς τὴν πόλιν ἔχουσιν θεοῖς ἀπονέμων
εὐδόκιμός τε καὶ ἀζήμιος ἂν εἴη· ἐὰν δὲ τις ἀπειθῇ τούτῳ
τῷ νόμῳ, φανεῖ μὲν ὁ βουλόμενος ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσιν, ὁ δὲ
5 ὀφλὼν ἄλλο τοσοῦτον μέρος ἀποτείσει τῆς αὐτοῦ κτήσεως,
τὰ δ' ἡμίσεα τῶν θεῶν. ἢ δὲ κτήσις χωρὶς τοῦ κλήρου
πάντων πᾶσα ἐν τῷ φανερῷ γεγράφθω παρὰ φύλαξιν
ἄρχουσιν, οἷς ἂν ὁ νόμος προστάξῃ, ὅπως ἂν αἱ δίκαι
b περὶ πάντων, ὅσαι εἰς χρήματα, ῥάδιαί τε ᾧσι καὶ σφόδρα
σαφεῖς.

Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο πρῶτον μὲν τὴν πόλιν ἰδρῦσθαι δεῖ
τῆς χώρας ὅτι μάλιστα ἐν μέσῳ, καὶ τᾶλλα ὅσα πρόσφορα
5 πόλει τῶν ὑπαρχόντων ἔχοντα τόπον ἐκλεξάμενον, ἃ νοῆσαι
τε καὶ εἰπεῖν οὐδὲν χαλεπόν· μετὰ δὲ ταῦτα μέρη δώδεκα
διελέσθαι, θέμενον Ἑστίας πρῶτον καὶ Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς
ιερόν, ἀκρόπολιν ὀνομάζοντα, κύκλον περιβάλλοντα, ἀφ'
c οὗ τὰ δώδεκα μέρη τέμνειν τὴν τε πόλιν αὐτὴν καὶ πᾶσαν
τὴν χώραν. ἴσα δὲ δεῖ γίνεσθαι τὰ δώδεκα μέρη τῷ τὰ
μὲν ἀγαθῆς γῆς εἶναι σμικρά, τὰ δὲ χείρονος μείζω. κλή-
ρους δὲ διελεῖν τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίου, τούτων
5 τε αὖ δίχα τεμεῖν ἕκαστον καὶ συγκληρῶσαι δύο τμήματα,
τοῦ τε ἐγγὺς καὶ τοῦ πόρρω μετέχοντα ἐκάτερον· τὸ πρὸς

d 7 δεῖ A: δὴ O e 1 δεῖ O: δὴ A a 2 θεοῖς . . . c 3 κλήρους
δὲ om. A: add. in marg. inf. A³ b 1 ὅσαι] ὅσα ci. Stephanus
c 5 τεμεῖν L (ut vid.) O: τέμνειν A et γρ. O c 6 ἐκάτερον] ἐκατέρου
Ast: ἐκάστοτε Schanz

τῇ πόλει μέρος τῷ πρὸς τοῖς ἐσχάτοις εἰς κλήρος, καὶ τὸ
 δευτερον ἀπὸ πόλεως τῷ ἀπ' ἐσχάτων δευτέρῳ, καὶ τὰλλα d
 οὕτως πάντα. μηχανᾶσθαι δὲ καὶ ἐν τοῖς δίσχα τμήμασι τὸ
 νυνδὴ λεγόμενον φανλότητός τε καὶ ἀρετῆς χώρας, ἐπαν-
 ισουμένους τῷ πλήθει τε καὶ ὀλιγότητι τῆς διανομῆς.
 νείμασθαι δὲ δὴ καὶ τοὺς ἄνδρας δώδεκα μέρη, τὴν τῆς 5
 ἄλλης οὐσίας εἰς ἴσα ὅτι μάλιστα τὰ δώδεκα μέρη συνταξά-
 μενον, ἀπογραφῆς πάντων γενομένης· καὶ δὴ καὶ μετὰ τοῦτο
 δώδεκα θεοῖς δώδεκα κλήρους θέντας, ἐπονομάσαι καὶ καθιε-
 ρῶσαι τὸ λαχὸν μέρος ἐκάστῳ τῷ θεῷ, καὶ φυλὴν αὐτὴν e
 ἐπονομάσαι. τέμνειν δ' αὖ καὶ τὰ δώδεκα τῆς πόλεως τμή-
 ματα τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ καὶ τὴν ἄλλην χώραν διέ-
 νεμον· καὶ δύο νέμεσθαι ἕκαστον οἰκήσεις, τὴν τε ἐγγὺς
 τοῦ μέσου καὶ τὴν τῶν ἐσχάτων. καὶ τὴν μὲν κατοίκισιν 5
 οὕτω τέλος ἔχειν.

Ἐννοεῖν δὲ ἡμᾶς τὸ τοιόνδε ἐστὶν χρεῶν ἐκ παντὸς τρό-
 που, ὡς τὰ νῦν εἰρημένα πάντα οὐκ ἂν ποτε εἰς τοιοῦτους
 καιροὺς συμπέσοι, ὥστε συμβῆναι κατὰ λόγον οὕτω σύμ-
 παντα γενόμενα, ἄνδρας τε οἳ μὴ δυσχερανοῦσι τὴν τοιαύτην 746
 συνοικίαν, ἀλλ' ὑπομενοῦσιν χρήματά τε ἔχοντες τακτὰ καὶ
 μέτρια διὰ βίου παντὸς καὶ παίδων γενέσεις ἅς εἰρήκαμεν
 ἐκάστοις, καὶ χρυσοῦ στερόμενοι καὶ ἐτέρων ὧν δῆλος ὁ
 νομοθέτης προστάξων ἐστὶν ἐκ τούτων τῶν νῦν εἰρημένων, 5
 ἔτι δὲ χώρας τε καὶ ἄστεος, ὡς εἴρηκεν, μεσότητάς τε καὶ
 ἐν κύκλῳ οἰκήσεις πάντη, σχεδὸν οἷον οὐεῖρατα λέγων, ἣ
 πλάττων καθάπερ ἐκ κηροῦ τινα πόλιν καὶ πολίτας. ἔχει
 δὴ τὰ τοιαῦτα οὐ κακῶς τινα τρόπον εἰρημένα, χρὴ δ' ἐπ- b
 αναλαμβάνειν πρὸς αὐτὸν τὰ τοιαῦτα. πάλιν ἄρα ἡμῖν ὁ
 νομοθετῶν φράζει τόδε· “Ἐν τούτοις τοῖς λόγοις, ὦ φίλοι,

d 4 πλήθει L O: πάθει A d 5 δὴ A: δεῖ L O d 7 καὶ
 μετὰ A et γρ. O: καὶ τὸ μετὰ L O e 5 κατοίκισιν Boeckh:
 κατοίκησιν libri a 6 εἴρηκεν A L O: εἰρήκαμεν O² (αμ s. v.)
 a 8 ἔχει δὴ in marg. A²: σχεδὴ A (ἐ in marg. A²): ἔχει δὴ voluit
 a (acc. et spir. supra σ, εἰ supra ε, et acc. supra η) b 1 δ' ἐπαν-
 αλαμβάνειν L O: δὲ πάντα λαμβάνειν A

- μηδ' αὐτὸν δοκεῖτέ με λεληθέναι τὸ νῦν λεγόμενον ὥς
 5 ἀληθῇ διεξέρχεται τινα τρόπον. ἀλλὰ γὰρ ἐν ἐκάστοις τῶν
 μελλόντων ἔσεσθαι δικαιοτάτων οἶμαι τὸδε εἶναι, τὸν τὸ
 παράδειγμα δεικνύντα, οἷον δεῖ τὸ ἐπιχειρούμενον γίνεσθαι,
 μηδὲν ἀπολείπειν τῶν καλλίστων τε καὶ ἀληθεστάτων, ᾧ δὲ
 c ἀδύνατόν τι συμβαίνειν τούτων γίνεσθαι, τοῦτο μὲν αὐτὸ
 ἐκκλίνειν καὶ μὴ πράττειν, ὅτι δὲ τούτου τῶν λοιπῶν
 ἐγγύτατά ἐστιν καὶ συγγενέστατον ἔφυ τῶν προσηκόντων
 πράττειν, τοῦτ' αὐτὸ διαμηχανᾶσθαι ὅπως ἂν γίγνηται, τὸν
 5 νομοθέτην δ' εἶσαι τέλος ἐπιθεῖναι τῇ βουλήσει, γενομένου
 δὲ τούτου, τότε ἤδη κοινῇ μετ' ἐκείνου σκοπεῖν ὅτι τε συμ-
 φέρει τῶν εἰρημένων καὶ τί πρόσαντες εἴρηται τῆς νομοθε-
 σίας· τὸ γὰρ ὁμολογούμενον αὐτὸ αὐτῷ δεῖ πῶς πανταχῇ
 d ἀπεργάζεσθαι καὶ τὸν τοῦ φαυλοτάτου δημιουργὸν ἄξιον
 ἐσόμενον λόγον.”

- Νῦν δὴ τοῦτ' αὐτὸ προθυμητέον ἰδεῖν μετὰ τὴν δόξαν τῆς
 τῶν δώδεκα μερῶν διανομῆς, τὸ τίνα τρόπον δῆλον δὴ τὰ
 5 δώδεκα μέρη, τῶν ἐντὸς αὐτοῦ πλείστας ἔχοντα διανομάς,
 καὶ τὰ τούτοις συνεπόμενα καὶ ἐκ τούτων γεννώμενα, μέχρι
 τῶν τετταράκοντά τε καὶ πεντακισχιλίων—ὅθεν φρατρίας καὶ
 δήμους καὶ κώμας, καὶ πρὸς γε τὰς πολεμικὰς τάξεις τε
 e καὶ ἀγωγάς, καὶ ἔτι νομίσματα καὶ μέτρα ξηρά τε καὶ ὑγρά
 καὶ σταθμά—πάντα ταῦτα ἔμμετρά τε καὶ ἀλλήλοις σύμ-
 φωνα δεῖ τὸν γε νόμον τάττειν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδ'
 ἐκείνα φοβητέα, δείσαντα τὴν δόξαν ἂν γίνεσθαι σμι-
 5 κρολογίαν, ἂν τις προστάτῃ πάντα ὁπόσ' ἂν σκευὴ κτῶνται,
 μηδὲν ἄμετρον αὐτῶν εἶναι, καὶ κοινῇ λόγῳ νομίσαντα
 747 πρὸς πάντα εἶναι χρησίμους τὰς τῶν ἀριθμῶν διανομὰς καὶ
 ποικίλσεις, ὅσα τε αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ποικίλλονται καὶ ὅσα

b 6 τὸδε O : τόνδε A L et fecit O² (v s. v.) c 6 ἐκείνους O et
 (ut vid.) pr. A d 4 post τρόπον distinxit Ast, lacunam statuit
 Wagner δῆλον δὴ] διελεῖν δεῖ Hermann e 1 ἀγωγάς] ἀγῶνας
 fecit A² e 3 νόμον A O : νομοθέτην O² (θέτην s. v.) τάττειν
 A O : διατάττειν L

ἐν μήκεσι καὶ ἐν βάθεσι ποικίλματα, καὶ δὴ καὶ ἐν φθόγγοις
καὶ κινήσει ταῖς τε κατὰ τὴν εὐθυπορίαν τῆς ἄνω καὶ κάτω
φορᾶς καὶ τῆς κύκλῳ περιφορᾶς· πρὸς γὰρ ταῦτα πάντα 5
δεῖ βλέψαντα τὸν γε νομοθέτην προστάττειν τοῖς πολίταις
πᾶσιν εἰς δύναμιν τούτων μὴ ἀπολείπεσθαι τῆς συντάξεως.
πρὸς τε γὰρ οἰκονομίαν καὶ πρὸς πολιτείαν καὶ πρὸς τὰς b
τέχνας πάσας ἐν οὐδὲν οὕτω δύναμιν ἔχει παίδειον μάθημα
μεγάλην, ὥς ἡ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς διατριβή· τὸ δὲ μέγιστον,
ὅτι τὸν νυστάζοντα καὶ ἀμαθῆ φύσει ἐγείρει καὶ εὐμαθῆ καὶ
μνήμονα καὶ ἀγχίνουν ἀπεργάζεται, παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν 5
ἐπιδιδόντα θείᾳ τέχνῃ. ταῦτα δὴ πάντα, ἐὰν μὲν ἄλλοις
νόμοις τε καὶ ἐπιτηδεύμασιν ἀφαιρῇται τις τὴν ἀνελευθερίαν
καὶ φιλοχρηματίαν ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν μελλόντων αὐτὰ
ικανῶς τε καὶ ὀνησίμως κτήσεσθαι, καλὰ τὰ παιδεύματα καὶ c
προσέχοντα γίγνεται· ἂν· εἰ δὲ μή, τὴν καλουμένην ἂν τις
πανουργίαν ἀντὶ σοφίας ἀπεργασάμενος λάθοι, καθάπερ
Αἰγυπτίους καὶ Φοίνικας καὶ πολλὰ ἕτερα ἀπειργασμένα
γένη νῦν ἔστιν ἰδεῖν ὑπὸ τῆς τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων καὶ 5
κτημάτων ἀνελευθερίας, εἴτε τις νομοθέτης αὐτοῖς φαῦλος
ἂν γενόμενος ἐξηργάσατο τὰ τοιαῦτα εἴτε χαλεπὴ τύχη
προσπεσοῦσα εἴτε καὶ φύσις ἄλλη τις τοιαύτη. καὶ γάρ, d
ὦ Μέγиллэ τε καὶ Κλεινία, μὴδὲ τοῦθ' ἡμᾶς λανθανέτω περὶ
τόπων ὥς οὐκ εἰσὶν ἄλλοι τινὲς διαφέροντες ἄλλων τόπων
πρὸς τὸ γεννᾶν ἀνθρώπους ἀμείνους καὶ χεῖρους, οἷς οὐκ
ἐναντία νομοθετητέον· οἱ μὲν γέ που διὰ πνεύματα παντοῖα 5
καὶ δι' εἰλήσεις ἀλλόκοτοί τέ εἰσιν καὶ ἐναίσιοι αὐτῶν, οἱ δὲ
δι' ὕδατα, οἱ δὲ καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφήν, ἀνα-
διδούσαν οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἀμείνω καὶ χεῖρω, ταῖς δὲ e
ψυχαῖς οὐχ ἥττον δυναμένην πάντα τὰ τοιαῦτα ἐμποιεῖν,

a 3 μήκεσι] μήκεσι παρέχονται Stob. b 2 ἔχει παίδειον] παρέχει
παιδείας Stob. c 3 σοφίας A O : τῆς σοφίας L d 3 οὐκ libri
cum Gal. Stob. : secl. Ast d 6 δι' εἰλήσεις Ruhnken : δειλήσεις
libri ἐναίσιοι A O Stob. Phrynichus : ἀναίσιοι O² (à s. v.) : ἐξαίσιοι
Ast d 7 δι' αὐτὴν Stob. : διὰ ταύτην libri : διὰ Gal.

- τούτων δ' αὖ πάντων μέγιστον διαφέρουσιν ἂν τόποι χώρας
 ἐν οἷς θεία τις ἐπίπνοια καὶ δαιμόνων λήξεις εἶναι, τοὺς αἰεὶ
 5 κατοικιζομένους ἴλεψ δεχόμενοι καὶ τοῦναντίον. οἷς ὁ γε
 νοῦν ἔχων νομοθέτης, ἐπισκεψάμενος ὡς ἄνθρωπον οἶδόν τ'
 ἐστὶν σκοπεῖν τὰ τοιαῦτα, οὕτω πειρῶτ' ἂν τιθῆναι τοὺς νό-
 μους. ὁ δὲ καὶ σοὶ ποιητέον, ὦ Κλεινία· πρῶτον τρεπτέον
 ἐπὶ τὰ τοιαῦτα μέλλοντί γε κατοικίσειν χώραν.
 10 ΚΛ. Ἄλλ', ὦ ξένη Ἀθηναίε, λέγεις τε παγκάλως ἐμοί
 τε οὕτως ποιητέον.

Σ

- 751 ΑΘ. Ἄλλὰ μὴν μετὰ γε πάντα τὰ νῦν εἰρημένα σχεδὸν
 ἂν ἀρχῶν εἶέν σοι καταστάσεις τῇ πόλει.

ΚΛ. Ἔχει γὰρ οὖν οὕτω.

- ΑΘ. Δύο εἶδη ταῦτα περὶ πολιτείας κόσμον γιγνόμενα
 5 τυγχάνει, πρῶτον μὲν καταστάσεις ἀρχῶν τε καὶ ἀρξόντων,
 ὅσας τε αὐτὰς εἶναι δεῖ καὶ τρόπον ὄντινα καθισταμένας·
 ἔπειτα οὕτω δὴ τοὺς νόμους ταῖς ἀρχαῖς ἐκάσταις ἀποδοτέον,
 b οὕστινὰς τε αὖ καὶ ὅσους καὶ οἷους προσήκον ἂν ἐκάσταις
 εἴη. σμικρὸν δὲ ἐπισχόντες πρὸ τῆς αἰρέσεως, εἴπωμεν
 προσήκοντά τινα λόγον περὶ αὐτῆς ῥηθῆναι.

ΚΛ. Τίνα δὴ τοῦτον;

- 5 ΑΘ. Τόνδε. παντί που δῆλον τὸ τοιοῦτον, ὅτι μέγαλον
 τῆς νομοθεσίας ὄντος ἔργου, τοῦ πόλιν εὖ παρεσκευασμένην
 ἀρχὰς ἀνεπιτηδέους ἐπιστῆσαι τοῖς εὖ κειμένοις νόμοις, οὐ
 μόνον οὐδὲν πλέον εὖ τεθέντων, οὐδ' ὅτι γέλως ἂν ἀάπολους
 c συμβαίνει, σχεδὸν δὲ βλάβαι καὶ λῶβαι πολὺν μέγισται ταῖς
 πόλεσι γίγνεται ἂν ἐξ αὐτῶν.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὕ;

- ΑΘ. Τοῦτο τοίνυν νοήσωμέν σοι περὶ τῆς νῦν, ὦ φίλε,
 5 πολιτείας τε καὶ πόλεως συμβαῖνον. ὁρᾷς γὰρ ὅτι πρῶτον

747 e 4 τοὺς L (ut vid.) O : τοῖς A
 vid.) O² (α s. v.) : γιγνόμενον A O

751 a 4 γιγνόμενα L (ut

μὲν δεῖ τοὺς ὀρθῶς ἰόντας ἐπὶ τὰς τῶν ἀρχῶν δυνάμεις βά-
σανον ἱκανὴν αὐτοὺς τε καὶ γένος ἐκάστων ἐκ παίδων μέχρι
τῆς αἰρέσεως εἶναι δεδωκότας, ἔπειτα αὖ τοὺς μέλλοντας
αἰρήσεσθαι τεθράφθαι [τε] ἐν ἡθεσι νόμων εὖ πεπαιδευμένους
πρὸς τὸ δυσχεραίνοντάς τε καὶ ἀποδεχομένους ὀρθῶς κρίνειν d
καὶ ἀποκρίνειν δυνατοὺς γίγνεσθαι τοὺς ἀξίους ἐκατέρων·
ταῦτα δὲ οἱ νεωστὶ συνεληλυθότες ὄντες τε ἀλλήλων ἀ-
γνώτες, ἔτι δ' ἀπαιδευτοί, πῶς ἂν ποτε δύναιντο ἀμέμπως
τὰς ἀρχὰς αἰρεῖσθαι;

5

ΚΛ. Σχεδὸν οὐκ ἂν ποτε.

ΑΘ. Ἀλλὰ γὰρ ἀγῶνα προφάσεις φασὶν οὐ πάνν δέχε-
σθαι· καὶ δὴ καὶ σοὶ τοῦτο νῦν καὶ ἐμοὶ ποιητέον, ἐπείπερ
σὺ μὲν δὴ τὴν πόλιν ὑπέστης τῷ Κρητῶν ἔθνεϊ προθύμως e
κατοικιεῖν δέκατος αὐτός, ὥς φῆς, τὰ νῦν, ἐγὼ δ' αὖ σοὶ
συλλήψεσθαι κατὰ τὴν παρούσαν ἡμῖν τὰ νῦν μυθολογίαν. 752
οὐκοῦν δήπου λέγων γε ἂν μῦθον ἀκέφαλον ἐκὼν καταλί-
ποιμι· πλανώμενος γὰρ ἂν ἀπάντη τοιοῦτος ὢν ἄμορφος
φαίνοιτο.

ΚΛ. Ἄριστ' εἴρηκας, ὦ ξένε.

5

ΑΘ. Οὐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ δράσω κατὰ δύνάμιν οὔτω.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν ποιῶμεν ἥπερ καὶ λέγομεν.

ΑΘ. Ἔσται ταῦτ', ἂν θεὸς ἐθέλῃ καὶ γήρως ἐπικρατῶμεν
τό γε τοσοῦτον.

ΚΛ. Ἄλλ' εἰκὸς ἐθέλειν.

b

ΑΘ. Εἰκὸς γὰρ οὔν. ἐπόμενοι δὲ αὐτῷ λάβωμεν καὶ
τόδε.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ὡς ἀνδρείως καὶ παρακεκινδυνευμένως ἐν τῷ νῦν 5
ἡ πόλις ἡμῖν ἔσται κατωκισμένη.

c 8 αὐ τοὺς] αὐτοὺς A c 9 τε secl. Stallbaum d 1 τὸ
Aldina : τοὺς A L O d 7 φασὶν schol. T ad Crat. 421 d : om. libri
a 2 καταλίπομι· πλανώμενος γὰρ ἂν L O : καταλείπομι (εἰ ex í A²)
πλανώμενος· ἂν A et in marg. L O a 3 ἀπάντη] ἀπαντι Heindorf :
secl. Hermann

ΚΛ. Περὶ τί βλέπων καὶ ποῖ μάλιστα αὐτὸ εἶρηκας τὰ νῦν;

ΑΘ. Ὡς εὐκόλως καὶ ἀφόβως ἀπείροις ἀνδράσι νομο-
 10 θετοῦμεν, ὅπως δέξονται ποτε τοὺς νῦν τεθέντας νόμους.
 δῆλον δὲ τό γε τοσοῦτον, ὧ Κλεινία, παντὶ σχεδὸν καὶ τῷ
 c μὴ πάνυ σοφῷ, τὸ μὴ ῥαδίως γε αὐτοὺς μηδένας προσ-
 δέξεσθαι κατ' ἀρχάς, εἰ δὲ μείναιμεν πως τοσοῦτον χρόνον
 ἕως οἱ γευσάμενοι παῖδες τῶν νόμων καὶ συντραφέντες
 ἱκανῶς συνήθεις τε αὐτοῖς γενόμενοι τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῇ
 5 πόλει πάσῃ κοινωνήσκειαν· γενομένου γε μὴν οὐ λέγομεν,
 εἴπερ τιμὴ τρόπῳ καὶ μηχανῇ γίγνοιτο ὀρθῶς, πολλὴν ἔγωγε
 ἀσφάλειαν οἶμαι καὶ μετὰ τὸν τότε παρόντα χρόνον ἂν
 γενέσθαι τοῦ μείναι τὴν παιδαγωγηθεῖσαν οὕτω πόλιν.

d ΚΛ. Ἐχει γοῦν λόγον.

ΑΘ. Ἴδωμεν τοίνυν πρὸς τοῦτο εἴ πῃ τινα πόρον ἱκανὸν
 πορίζομεν ἂν κατὰ τάδε. φημί γάρ, ὧ Κλεινία, Κνωσίου
 χρήναι τῶν ἄλλων διαφερόντως Κρητῶν μὴ μόνον ἀφοσιώ-
 5 σασθαι περὶ τῆς χώρας ἣν νῦν κατοικίζετε, συντόνως δ'
 ἐπιμεληθῆναι τὰς πρώτας ἀρχὰς εἰς δύναμιν ὅπως ἂν
 ἰστώσιν ὡς ἀσφαλέστατα καὶ ἄριστα. τὰς μὲν οὖν ἄλλας
 e καὶ βραχύτερον ἔργον, νομοφύλακας δ' ἡμῖν πρώτους αἰρεῖ-
 σθαι ἀναγκαιότατον ἀπάσῃ σπουδῇ.

ΚΛ. Τίνα οὖν ἐπὶ τούτῳ πόρον καὶ λόγον ἀνευρίσκομεν;

ΑΘ. Τόνδε. φημί, ὧ παῖδες Κρητῶν, χρήναι Κνωσίους,
 5 διὰ τὸ πρεσβεύειν τῶν πολλῶν πόλεων, κοινῇ μετὰ τῶν
 ἀφικομένων εἰς τὴν συνολίκησιν ταύτην ἐξ αὐτῶν τε καὶ
 ἐκείνων αἰρεῖσθαι τριάκοντα μὲν καὶ ἑπτὰ τοὺς πάντας,
 ἐννέα δὲ καὶ δέκα ἐκ τῶν ἐποικισάντων, τοὺς δὲ ἄλλους

b 7 περὶ] πρὸς Stephanus (Περὶ τί καὶ ποῖ βλέπων Badham)
 c 1 προσδέεσθαι Stephanus : προσδέεσθαι libri c 7 χρόνον δν ἂν
 A L O (sed δν punct. not. O) d 5 ἦν . . . κατοικίζετε L (ut vid.) :
 ἦν . . . κατοικίζεται A O (sed e supra ai O²) : ἦ . . . κατοικίζεται A²
 d 7 ἰστώσιν Hermann : στῶσιν libri e 1 δ' ἡμῖν Hermann : αἰμῖν
 A : ἂν ἡμῖν fecit A² 'add. acc. et ἡ s. v.) : ἂν ἡμῖν L O : δ' ἂν ἡμῖν
 vulg.

ἐξ αὐτῆς Κνωσοῦ· τούτους δ' οἱ Κνώσιοι τῇ πόλει σοι 753
δόντων, καὶ αὐτόν σε πολίτην εἶναι ταύτης τῆς ἀποικίας
καὶ ἔνα τῶν ὀκτωκαίδεκα, πείσαντες ἢ τῇ μετρίᾳ δυνάμει
βιασάμενοι.

ΚΛ. Τί δῆτα οὐ καὶ σύ τε καὶ ὁ Μέγιλλος, ὦ ξένε, 5
ἐκοινωνησάτην ἡμῖν τῆς πολιτείας;

ΑΘ. Μέγα μὲν, ὦ Κλειμία, φρονοῦσιν αἱ Ἀθῆναι, μέγα
δὲ καὶ ἡ Σπάρτη, καὶ μακρὰν ἀποικοῦσιν ἐκάτεραι· σοὶ δὲ
κατὰ πάντα ἐμμελῶς ἔχει καὶ τοῖς ἄλλοις οἰκισταῖς κατὰ
ταῦτά, ὥσπερ τὰ περὶ σοῦ νῦν λεγόμενα. ὥς μὲν οὖν γένοιτ' b
ἂν ἐπιεικέστατα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν τὰ νῦν, εἰρήσθω,
προελθόντος δὲ χρόνου καὶ μεινάσης τῆς πολιτείας, αἵρεσις
αὐτῶν ἔστω τοιάδε τις· Πάντες μὲν κοινωνοῦντων τῆς τῶν
ἀρχόντων αἰρέσεως ὅποσοι περ ἂν ὄπλα ἱππικὰ ἢ πεζικὰ 5
τιθῶνται καὶ πολέμου κεκοινωνήκωσιν ἐν ταῖς σφετέραις
αὐτῶν τῆς ἡλικίας δυνάμεσιν· ποιεῖσθαι δὲ τὴν αἵρεσιν ἐν
ἱερῷ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἡγήται τιμιώτατον, φέρειν δ' ἐπὶ τὸν c
τοῦ θεοῦ βωμὸν ἕκαστον εἰς πινάκιον γράψαντα τοῦνομα
πατρόθεν καὶ φυλῆς καὶ δήμου ὁπόθεν ἂν δημοτεύηται,
παρεγγράφειν δὲ καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ ταῦτα οὕτως ὄνομα.
τῷ βουλομένῳ δ' ἐξέστω τῶν πινακίων ὅτι περ ἂν φαίνηται 5
μὴ κατὰ νοῦν αὐτῷ γεγραμμένον ἀνελόντα εἰς ἀγορὰν θεῖναι
μὴ ἔλαττον τριάκοντα ἡμερῶν. τὰ δὲ τῶν πινακίων κριθέντα
ἐν πρώτοις μέχρι τριακοσίων δεῖξαι τοὺς ἀρχοντας ἰδεῖν
πάσῃ τῇ πόλει, τὴν δὲ πόλιν ὡσαύτως ἐκ τούτων φέρειν d
πάλιν ὃν ἂν ἕκαστος βούληται, τοὺς δὲ τὸ δεύτερον ἐξ αὐτῶν
προκριθέντας ἑκατὸν δεῖξαι πάλιν ἅπασιν. τὸ δὲ τρίτον
φερέτω μὲν ἐκ τῶν ἑκατὸν ὁ βουλευθεὶς ὃν ἂν βούληται,
διὰ τομίῳν πορευόμενος· ἐπταὶ δὲ καὶ τριάκοντα, οἷς ἂν 5
πλείεσται γένωνται ψῆφοι, κρίναντες ἀποφηνάντων ἀρχοντας.

Τίνες οὖν, ὦ Κλειμία καὶ Μέγιλλε, πάντα ἡμῖν ταῦτ' ἐν
τῇ πόλει καταστήσουσι τῶν ἀρχῶν τε πέρι καὶ δοκιμασιῶν e

a 3 τῇ] τινι Schanz

b 1 οὖν A² (o s. v.) O² : νῦν A O

αὐτῶν; ἄρα ἐννοοῦμεν ὡς ταῖς πρῶτον οὕτω καταζευγνυ-
 μέναις πόλεσιν ἀνάγκη μὲν εἶναι τινας, οὔτινες δὲ εἶεν ἂν
 πρὸς πασῶν τῶν ἀρχῶν γεγονότες, οὐκ ἔστιν; δεῖ μὴν ἁμῶς
 5 γέ πως, καὶ ταῦτα οὐ φαύλους ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἄκρους.
 ἀρχὴ γὰρ λέγεται μὲν ἡμῖς παντὸς ἐν ταῖς παροιμίαις
 ἔργου, καὶ τό γε καλῶς ἄρξασθαι πάντες ἐγκωμιάζομεν
 ἐκάστοτε· τὸ δ' ἔστιν τε, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, πλέον ἢ τὸ
 754 ἡμῖς, καὶ οὐδεὶς αὐτὸ καλῶς γενόμενον ἐγκεκωμιάκεν
 ἱκανῶς.

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Μὴ τοίνυν γινώσκοντές γε παρῶμεν αὐτὸ ἄρρητον,
 5 μηδὲν διασαφήσαντες ἡμῖν αὐτοῖς τίνα ἔσται τρόπος. ἐγὼ
 μὲν οὖν οὐδαμῶς εὐπορῶ πλήν γε ἐνὸς εἰπεῖν πρὸς τὸ παρὸν
 ἀναγκαίου καὶ συμφέροντος λόγου.

ΚΛ. Τίνος δὴ;

ΑΘ. Φημὶ ταύτῃ τῇ πόλει, ἣν οἰκίζειν μέλλομεν, οἶον
 10 πατέρα καὶ μητέρα οὐκ εἶναι πλὴν τὴν κατοικίζουσιν αὐτὴν
 β πόλιν, οὐκ ἀγνοῶν ὅτι πολλὰ τῶν κατοικισθεισῶν διάφοροι
 ταῖς κατοικισάσαις πολλάκις ἔναι γεγονάσιν τε καὶ ἔσονται.
 νῦν μὴν ἐν τῷ παρόντι, καθάπερ παῖς, εἰ καὶ ποτε μέλλει
 διάφορος εἶναι τοῖς γεννήσασιν, ἔν γε τῇ παρουσίᾳ παιδίας
 5 ἀπορία στέργει τε καὶ στέργεται ὑπὸ τῶν γεννησάντων, καὶ
 φεύγων αἰετὶ πρὸς τοὺς οἰκείους, ἀναγκαίους μόνους εὐρίσκει
 συμμάχους· ἃ δὴ νῦν φημὶ Κυωσίοις διὰ τὴν ἐπιμέλειαν
 c πρὸς τὴν νέαν πόλιν καὶ τῇ νέᾳ πρὸς Κυωσὸν ὑπάρχειν
 ἐτοίμως γεγονότα. λέγω δὴ, καθάπερ εἶπον νυνδὴ,—δὲς γὰρ
 τό γε καλὸν ῥηθὲν οὐδὲν βλάπτει—Κυωσίους δεῖν ἐπιμελη-
 θῆναι πάντων τούτων κοινῇ, προσελομένους τῶν εἰς τὴν
 5 ἀποικίαν ἀφικομένων, τοὺς πρεσβυτάτους τε καὶ ἀρίστους

Θ 4 πρὸς πασῶν] πρὸς πασῶν Cornarius: προστασῶν ci. Schneider
 a 4 γε γρ. O: om. A (in ras.): τε O (sed punct. not.) b 1 κατοικισθεισῶν L (ut vid.) et fecit O² (εισῶν s. v.) et in marg. a: κατοικισθένων A: κατοικισθέντων fecit A¹ (add. θ et vt s. v.) b 2 κατοικισάσαις scr. recc.: κατοικήσασαις A² (κη s. v.) LO: κατοισσασαις A b 4 παιδίας scripsi: παιδείας libri c 2 δὴ L et γρ. O: γε A (in ras.) O

εἰς δύναμιν ἐλομένους, μὴ ἔλαττον ἑκατὸν ἀνδρῶν· καὶ αὐτῶν
Κνωσίων ἔστωσαν ἑκατὸν ἕτεροι. τούτους δὲ ἐλθόντας φημί
δεῖν εἰς τὴν καινὴν πόλιν συνεπιμεληθῆναι ὅπως αἶ τε ἀρχαὶ
καταστῶσιν κατὰ νόμους, καταστᾶσαί τε δοκιμασθῶσι· γε- d
νομένων δὲ τούτων, τὴν μὲν Κνωσὸν τοὺς Κνωσίους οἰκεῖν,
τὴν δὲ νέαν πόλιν αὐτὴν αὐτὴν πειρᾶσθαι σφῆζειν τε καὶ
εὐτυχεῖν. οἱ δὲ δὴ γενόμενοι τῶν ἑπτὰ καὶ τριάκοντα νῦν
τε καὶ εἰς τὸν ἔπειτα σύμπαντα χρόνον ἐπὶ τοῖσδε ἡμῖν ἡγή- 5
σθωσαν· πρῶτον μὲν φύλακες ἔστωσαν τῶν νόμων, ἔπειτα
τῶν γραμμάτων ὧν ἂν ἕκαστος ἀπογράψῃ τοῖς ἀρχουσι τὸ
πλήθος τῆς αὐτῶν οὐσίας, πλὴν ὁ μὲν μέγιστον τίμημα
ἔχων τεττάρων μυνῶν, ὁ δὲ τὸ δευτέρον τριῶν, ὁ δὲ τρίτος e
δυοῖν μναῖν, μναῖς δὲ ὁ τέταρτος. εἰ δέ τις ἕτερον φαί-
νηταί τι παρὰ τὰ γεγραμμένα κεκτημένος, δημόσιον μὲν
ἔστω τὸ τοιοῦτον ἅπαν, πρὸς τούτῳ δὲ δίκην ὑπεχέτω τῷ
βουλομένῳ μετιέναι μὴ καλὴν μηδ' εὐώνυμον ἀλλ' αἰσχροῦ, 5
εἰ μὴ ἀλίσκηται διὰ τὸ κέρδος τῶν νόμων καταφρονῶν. αἰ-
σχροκερδείας οὖν αὐτὸν γραψάμενος ὁ βουλευθεὶς ἐπεξίτω
τῇ δίκῃ ἐν αὐτοῖς τοῖς νομοφύλαξιν· εἰ δ' ὁ φεύγων ὀφλη,
τῶν κοινῶν κτημάτων μὴ μετεχέτω, διανομὴ δὲ ὅταν τῇ 755
πόλει γίγνηται τις, ἅμιρος ἔστω πλὴν γε τοῦ κλήρου,
γεγράφθω δὲ ὠφληκῶς, ἕως ἂν ζῇ, ὅπου πᾶς ὁ βουλόμενος
αὐτὰ ἀναγνώσεται. μὴ πλεον δὲ εἴκοσιν ἐτῶν νομοφύλαξ
ἀρχέτω, φερέσθω δ' εἰς τὴν ἀρχὴν μὴ ἔλαττον ἢ πεντή- 5
κοῦτα γεγονώς ἐτῶν· ἐξηκοντούτης δὲ ἐνεχθεὶς δέκα μόνον
ἀρχέτω ἔτη, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὅπως ἂν τις πλεον
ὑπερβᾷς ἐβδομήκοτα ζῇ, μηκέτι ἐν τούτοις τοῖς ἀρχουσι b
τὴν τηλικαύτην ἀρχὴν ὥς ἄρξων διανοηθήτω.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν νομοφυλάκων ταῦτα εἰρήσθω προσ-
τάγματα τρία, προϊόντων δὲ εἰς τοῦμπροσθε τῶν νόμων
ἕκαστος προστάξει τούτοις τοῖς ἀνδράσιν ὧντινων αὐτοὺς 5
δεῖ πρὸς τοῖς νῦν εἰρημένοις προσεπιμελεῖσθαι· νῦν δ' ἐξῆς

ε 8 ὀφλῇ A O : in marg. καὶ ὀφλῇ καὶ ὀφλῇ a a 7 ὅπως] ὀπόσ' Hermann

ἄλλων ἀρχῶν αἰρέσεως πέρι λέγοιμεν ἄν. δεῖ γὰρ δὴ τὰ
 μετὰ ταῦτα στρατηγούς αἰρεῖσθαι, καὶ τούτοις εἰς τὸν πό-
 c λεμον οἶόν τινας ὑπηρεσίας ἱππάρχους καὶ φυλάρχους καὶ
 τῶν πεζῶν φυλῶν κοσμητὰς τῶν τάξεων, οἷς πρόπον ἂν εἴη
 τοῦτ' αὐτὸ τοῦνομα μάλιστα, οἷον καὶ οἱ πολλοὶ ταξιάρχους
 αὐτοὺς ἐπονομάζουσι. τούτων δὲ στρατηγούς μὲν ἐξ αὐτῆς
 5 τῆς πόλεως ταύτης οἱ νομοφύλακες προβαλλέσθων, αἰρεί-
 σθων δ' ἐκ τῶν προβληθέντων πάντες οἱ τοῦ πολέμου κοινω-
 νοὶ γενόμενοι τε ἐν ταῖς ἡλικίαις καὶ γιγνόμενοι ἐκάστοτε.
 ἔαν δέ τις ἄρα δοκῇ τινι τῶν μὴ προβεβλημένων ἀμείνων
 d εἶναι τῶν προβληθέντων τωός, ἐπονομάσας ἀνθ' οὔτου ὄντινα
 προβάλλεται, τοῦτ' αὐτὸ ὁμνὺς ἀντιπροβαλλέσθω τὸν ἕτερον·
 ὁπότερος δ' ἂν δόξῃ διαχειροτονούμενος, εἰς τὴν αἵρεσιν
 ἐγκρινέσθω. τρεῖς δέ, οἷς ἂν ἡ πλείστη χειροτονία γίγνη-
 5 ται, τούτους εἶναι στρατηγούς τε καὶ ἐπιμελητὰς τῶν κατὰ
 πόλεμον, δοκιμασθέντων καθάπερ οἱ νομοφύλακες· ταξιάρ-
 χους δὲ αὐτοῖσι προβάλλεσθαι μὲν τοὺς αἰρεθέντας στρα-
 e τηγούς δώδεκα, ἐκάστη φυλῇ ταξιάρχον, τὴν δ' ἀντιπρο-
 βολὴν εἶναι, καθάπερ τῶν στρατηγῶν ἐγίγνετο τὴν αὐτὴν
 καὶ περὶ τῶν ταξιαρχῶν, καὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν καὶ τὴν
 κρίσιν. τὸν δὲ σύλλογον τοῦτον ἐν τῷ παρόντι, πρὶν πρυ-
 5 τάνεις τε καὶ βουλὴν ἡρῆσθαι, τοὺς νομοφύλακας συλλέ-
 ξαντας εἰς χωρίον ὡς ἱερώτατόν τε καὶ ἱκανώτατον καθίσαι,
 χωρὶς μὲν τοὺς ὀπλίτας, χωρὶς δὲ τοὺς ἱππέας, τρίτον δ'
 ἐφεξῆς τούτοις πᾶν ὅσον ἐμπολέμιον· χειροτονούντων δὲ
 στρατηγούς μὲν καὶ ἱππάρχους πάντες, ταξιάρχους δὲ οἱ
 756 τὴν ἀσπίδα τιθέμενοι, φυλάρχους δὲ αὐ τοῦτοις πᾶν τὸ ἱπ-
 πικὸν αἰρεῖσθω, ψιλῶν δὲ ἡ τοξοτῶν ἢ τινος ἄλλου τῶν
 ἐμπολεμίων ἡγεμόνας οἱ στρατηγοὶ ἑαυτοῖς καθιστάντων.
 ἱππάρχων δὲ κατάστασις ἂν ἡμῖν ἔτι λοιπὴ γίγνοιτο. τού-

c 1 ὑπηρεσίας A O : ὑπρέτας A² O¹ (et s. v.) : ὑπάρχους al.
 e 1 ἐκάστη φυλῇ L (ut vid.) Eus. : ἐκάστη φυλακῇ A O e 9 καὶ
 ἱππάρχους secl. Stallbaum a 1 φυλάρχους . . . a 2 αἰρεῖσθω post
 b 3 ἱππεύοντων transp. Madvig

τοὺς οὖν προβαλλέσθων μὲν οἷπερ καὶ τοὺς στρατηγοὺς 5
 προυβάλλουτο, τὴν δὲ αἵρεσιν καὶ τὴν ἀντι(προ)βολὴν τούτων
 τὴν αὐτὴν γίγνεσθαι καθάπερ ἡ τῶν στρατηγῶν ἐγίγνετο,
 χειροτονεῖτω δὲ τὸ ἱππικὸν αὐτοὺς ἐναντίον ὀρώτων τῶν **b**
 πεζῶν, δύο δὲ οἷς ἂν πλείστη χειροτονία γίγνηται, τούτους
 ἡγεμόνας εἶναι πάντων τῶν ἱππεύοντων. τὰς δὲ ἀμφισβη-
 τήσεις τῶν χειροτονιῶν μέχρι δυοῖν εἶναι· τὸ δὲ τρίτον ἐὰν
 ἀμφισβητῇ τις, διαψηφίζεσθαι τούτους οἷσπερ τῆς χειρο- 5
 τονίας μέτρον ἐκάστοις ἕκαστον ἦν.

Βουλὴν δὲ εἶναι μὲν τριάκοντα δωδεκάδας—ἐξήκοντα δὲ
 καὶ τριακόσιοι γίνουιντο ἂν πρέποντες ταῖς διανομαῖς—μέρη
 δὲ διανείμαντας τέτταρα κατὰ ἐνευήκοντα τὸν ἀριθμὸν τούτων, **c**
 ἐξ ἐκάστου τῶν τιμημάτων φέρειν ἐνευήκοντα βουλευτάς.
 πρῶτον μὲν ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων ἅπαντας φέρειν ἐξ
 ἀνάγκης, ἣ ζημιοῦσθαι τὸν μὴ πειθόμενον τῇ δοξάσῃ ζημίᾳ·
 ἐπειδὴ δ' ἐνεχθῶσι, τούτους μὲν κατασημήνασθαι, τῇ δὲ 5
 ὑστεραία φέρειν ἐκ τῶν δευτέρων τιμημάτων κατὰ ταῦτα
 καθάπερ τῇ πρόσθεν, τρίτῃ δ' ἐκ τῶν τρίτων τιμημάτων
 φέρειν μὲν τὸν βουλόμενον, ἐπάναγκες δὲ εἶναι τοῖς τῶν
 τριῶν τιμημάτων, τὸ δὲ τέταρτόν τε καὶ σμικρότατον ἐλεύ- **d**
 θερον ἀφείσθαι τῆς ζημίας, ὅς ἂν αὐτῶν μὴ βούληται φέρειν.
 τετάρτῃ δὲ φέρειν μὲν ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ σμικροτάτου
 τιμήματος ἅπαντας, ἀζήμιον δ' εἶναι τὸν ἐκ τοῦ τετάρτου
 καὶ τρίτου τιμήματος, ἐὰν ἐνεγκεῖν μὴ βούληται· τὸν δ' ἐκ 5
 τοῦ δευτέρου καὶ πρῶτου μὴ φέροντα ζημιοῦσθαι, τὸν μὲν
 ἐκ τοῦ δευτέρου τριπλασίᾳ τῆς πρώτης ζημίας, τὸν δ' ἐκ **e**
 τοῦ πρῶτου τετραπλασίᾳ. πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ τὰ κατα-
 σημανθέντα ὀνόματα ἐξενεγκεῖν μὲν τοὺς ἄρχοντας ἰδεῖν
 πᾶσι τοῖς πολίταις, φέρειν δ' ἐκ τούτων αὖ πάντα ἄνδρα ἣ
 ζημιοῦσθαι τῇ πρώτῃ ζημίᾳ· ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἐκλέ- 5

a 6 ἀντιπροβολὴν Ast: ἀντιβολὴν libri   b 5 τούτους Aldina: τούτοις libri
 c 6 δευτέρων ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ τιμημάτων A (δευτέρων
 βουλευμάτων cod. Voss.)   e 5 ἐκλέξαντας L (ut vid.) et fecit O²
 (a. s. v.): ἐκλέξαντες A O

ξαντας ἀφ' ἐκάστων τῶν τιμημάτων, τοὺς ἡμίσεις τούτων ἀποκληρώσαντας δοκιμάσαι, τούτους δ' εἶναι τὸν ἐνιαυτὸν βουλευτάς.

- Ἡ μὲν αἵρεσις οὕτω γιγνομένη μέσον ἂν ἔχοι μοναρχικῆς
 10 καὶ δημοκρατικῆς πολιτείας, ἧς αἰεὶ δεῖ μεσεύειν τὴν πολιτείαν·
 757 δοῦλοι γὰρ ἂν καὶ δεσπόται οὐκ ἂν ποτε γένοιτο φίλοι, οὐδὲ
 ἐν ἴσαις τιμαῖς διαγορευόμενοι φαῦλοι καὶ σπουδαῖοι—τοῖς
 γὰρ ἀνίσοις τὰ ἴσα ἄνισα γίγνεται ἂν, εἰ μὴ τυγχάνοι τοῦ
 μέτρου—διὰ γὰρ ἀμφοτέρωτα ταῦτα στάσεων αἱ πολιτεῖαι
 β πληροῦνται. παλαιὸς γὰρ λόγος ἀληθὴς ὢν, ὡς ἰσότης φιλό-
 τητα ἀπεργάζεται, μάλα μὲν ὀρθῶς εἴρηται καὶ ἐμμελῶς· ἥ τις
 δ' ἐστὶ ποτε ἰσότης ἢ τοῦτο αὐτὸ δυναμένη, διὰ τὸ μὴ
 β σφόδρα σαφὴς εἶναι σφόδρα ἡμᾶς διαταράττει. δυοῖν γὰρ
 ἰσοτήτων οὔσαι, ὁμωνύμοι μὲν, ἔργῳ δὲ εἰς πολλὰ σχεδὸν
 ἐναντία, τὴν μὲν ἑτέραν εἰς τὰς τιμὰς πᾶσα πόλις ἱκανὴ
 παραγαγεῖν καὶ πᾶς νομοθέτης, τὴν μέτρῳ ἴσην καὶ σταθμῷ
 5 καὶ ἀριθμῷ, κλήρῳ ἀπευθύνων εἰς τὰς διανομὰς αὐτήν· τὴν
 δὲ ἀληθεστάτην καὶ ἀρίστην ἰσότητα οὐκέτι ῥᾶδιον παντὶ
 ἰδεῖν. Διὸς γὰρ δὴ κρίσις ἐστὶ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις αἰεὶ
 σμικρὰ μὲν ἐπαρκεῖ, πᾶν δὲ ὅσον ἂν ἐπαρκέσῃ πόλεσιν ἢ
 c καὶ ἰδιώταις, πάντ' ἀγαθὰ ἀπεργάζεται· τῷ μὲν γὰρ μείζονι
 πλείω, τῷ δ' ἐλάττω σμικρότερα νέμει, μέτρια διδούσα
 πρὸς τὴν αὐτῶν φύσιν ἐκατέρῳ, καὶ δὴ καὶ τιμὰς μείζουσι
 μὲν πρὸς ἀρετὴν αἰεὶ μείζους, τοῖς δὲ τοῦναντίον ἔχουσιν
 5 ἀρετῆς τε καὶ παιδείας τὸ πρέπον ἐκατέροις ἀπονέμει κατὰ
 λόγον. ἔστω γὰρ δήπου καὶ τὸ πολιτικὸν ἡμῖν αἰεὶ τοῦτ'
 αὐτὸ τὸ δίκαιον· οὐ καὶ νῦν ἡμᾶς ὀρεγομένους δεῖ καὶ πρὸς
 ταύτην τὴν ἰσότητα, ὧ Κλεινία, ἀποβλέποντας, τὴν νῦν
 d φυομένην κατοικίσειν πόλιν. ἄλλην τε ἂν ποτέ τις οἰκίσει,
 πρὸς ταῦτόν τοῦτο σκοπούμενον χρεῶν νομοθετεῖν, ἀλλ' οὐ
 πρὸς ὀλίγους τυράννους ἢ πρὸς ἓνα ἢ καὶ κράτος δήμου τι,

Θ 10 μεσεύειν AO   α 2 διαγορευόμενοι libri: διαγενόμενοι
 Boethus (ap. Photium): διαγόμενοι Stob.   β 2 εἰς om. Stob.

πρὸς δὲ τὸ δίκαιον αἰεί, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ νυνδὴ λεχθέν, τὸ
κατὰ φύσιν ἴσον ἀνίσοις ἐκάστοτε δοθέν· ἀναγκαῖον γε μὴν 5
καὶ τούτοις παρωνυμιοῖσι ποτε προσχρησασθαι πόλιν ἀπα-
σαν, εἰ μέλλει στάσεων ἐαυτῇ μὴ προσκοινωνήσῃ κατὰ
τι μέρος—τὸ γὰρ ἐπικεκῶς καὶ σύγγνωμον τοῦ τελέου καὶ e
ἀκριβοῦς παρὰ δίκην τὴν ὀρθὴν ἐστὶν παρατεθραυμένον,
ὅταν γίγνηται—διὸ τῷ τοῦ κλήρου ἴσῳ ἀνάγκη προσχρη-
σασθαι δυσκολίας τῶν πολλῶν ἕνεκα, θεὸν καὶ ἀγαθὴν τύχην
καὶ τότε ἐν εὐχαῖς ἐπικαλουμένους ἀπορβοῦν αὐτοὺς τὸν 5
κλήρον πρὸς τὸ δικαιοτάτον. οὕτω δὲ χρηστέον ἀναγκαίως
μὲν τοῖν ἰσοτήτοι ἀμφοῖν, ὥς δ' ὅτι μάλιστα ἐπ' ὀλιγίστοις 758
τῇ ἐτέρᾳ, τῇ τῆς τύχης δεομένη.

Ταῦτα οὕτως διὰ ταῦτα, ὧ φίλοι, ἀναγκαῖον τὴν μέλλου-
σαν σφύζεσθαι δρᾶν πόλιν· ἐπειδὴ δὲ ναῦς τε ἐν θαλάττῃ
πλέουσα φυλακῆς ἡμέρας δεῖται καὶ νυκτὸς αἰεί, πόλις τε 5
ὡσαύτως ἐν κλύδωνι τῶν ἄλλων πόλεων διαγομένη καὶ
παντοδαπαῖσιν ἐπιβουλαῖς οἰκεῖ κινδυνεύουσα ἀλίσκεσθαι,
δεῖ δὴ δι' ἡμέρας τε εἰς νύκτα καὶ ἐκ νυκτὸς συνάπτειν πρὸς
ἡμέραν ἄρχοντας ἄρχουσιν, φρουροῦντάς τε φρουροῦσιν δια- b
δεχομένους αἰεί καὶ παραδιδόντας μηδέποτε λήγειν. πλήθος
δὲ οὐ δυνατὸν ὀξέως οὐδέποτε οὐδὲν τούτων πράττειν, ἀνα-
γκαῖον δὲ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν βουλευτῶν ἐπὶ τὸν πλείστον
τοῦ χρόνου ἔαν ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίῳσι μένοντας εὐθημονεῖ- 5
σθαι τὰ κατὰ τὰς αὐτῶν οἰκήσεις, τὸ δὲ δωδέκατον μέρος
αὐτῶν ἐπὶ δώδεκα μῆνας νείμαντας, ἐν ἐφ' ἐνὶ παρέχειν αὐτοὺς
φύλακας ἰόντι τέ τινί ποθεν ἄλλοθεν εἴτε καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς c
πόλεως ἐτοίμως ἐπιτυχεῖν, ἅντε ἀγγέλλειν βούληταί τις
ἐάντ' αὐτῷ πυνθάνεσθαι τι τῶν ὧν προσήκει πόλει πρὸς πόλεις
ἄλλας ἀποκρίνεσθαι τε, καὶ ἐρωτήσασαν ἐτέρας, ἀποδέξασθαι
τὰς ἀποκρίσεις, καὶ δὴ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐκάστοτε νεω- 5
τερισμῶν ἕνεκα παντοδαπῶν εἰωθότων αἰεί γίγνεσθαι, ὅπως

e 2 παρατεθραυμένον A et pr. O : παρατεθραυσμένον vulg. b 4 τὸν
A O : τὸ fecit A²

- d ἂν μάλιστα μὲν μὴ γίνωνται, γενομένων δέ, ὅτι τάχιστα αἰσθομένης τῆς πόλεως ἰαθῇ τὸ γενόμενον· δι' ἃ συλλογῶν τε αἰεὶ δεῖ τοῦτο εἶναι τὸ προκαθήμενον τῆς πόλεως κύριον καὶ διαλύσεων, τῶν τε κατὰ νόμους τῶν τε ἐξαίφνης προσ-
- 5 πιπτουσῶν τῇ πόλει. ταῦτα μὲν οὖν πάντα τὸ δωδέκατον ἂν μέρος τῆς βουλῆς εἴη τὸ διακοσμῶν, τὰ ἔνδεκα ἀναπαυόμενον τοῦ ἐνιαυτοῦ μέρος· κοινῇ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχῶν δεῖ τὰς φυλακὰς ταύτας φυλάττειν κατὰ πόλιν τοῦτο τὸ μόριον τῆς βουλῆς αἰεὶ.
- 10 Καὶ τὰ μὲν κατὰ πόλιν οὕτως ἔχοντα μετρίως ἂν εἴη e διατεταγμένα· τῆς δὲ ἄλλης χώρας πάσης τίς ἐπιμέλεια καὶ τίς τάξις; ἄρα οὐχ ἡνίκα πᾶσα μὲν ἡ πόλις, σύμπασα δὲ ἡ χώρα κατὰ δώδεκα μέρη διανεμένηται, τῆς πόλεως αὐτῆς ὁδῶν καὶ οἰκήσεων καὶ οἰκοδομιῶν καὶ λιμένων καὶ
- 5 ἀγορᾶς καὶ κρηνῶν, καὶ δὴ καὶ τεμενῶν καὶ ἱερῶν καὶ πάντων τῶν τοιούτων, ἐπιμελητὰς δεῖ τινὰς ἀποδεδειγμένους εἶναι;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

- 759 ΑΘ. Λέγωμεν δὴ τοῖς μὲν ἱεροῖς νεωκόρους τε καὶ ἱερέας καὶ ἱερείας δεῖν γίνεσθαι· ὁδῶν δὲ καὶ οἰκοδομιῶν καὶ κόσμου τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα, ἀνθρώπων τε, ἵνα μὴ ἀδικῶσιν, καὶ τῶν ἄλλων θηρίων, ἐν αὐτῷ τε τῷ τῆς πόλεως
- 5 περιβόλῳ καὶ προαστείῳ ὅπως ἂν τὰ προσήκοντα πόλεσιν γίγνηται, ἐλέσθαι δεῖ τρία μὲν ἀρχόντων εἶδη, περὶ μὲν τὸ νυνδὴ λεχθὲν ἀστυνόμους ἐπονομάζοντα, τὸ δὲ περὶ ἀγορᾶς κόσμον ἀγορανόμους. ἱερῶν δὲ ἱερέας, οἷς μὲν εἰσιν πάτριαι
- b ἱερωσύναι καὶ αἶς, μὴ κινεῖν· εἰ δέ, οἷον τὸ πρῶτον κατοικιζομένοις εἰκὸς γίνεσθαι περὶ τὰ τοιαῦτα, ἢ μηδενὶ ἢ τισιν ὀλίγοις, οἷς μὴ καθεστήκοι καταστατέον ἱερέας τε καὶ ἱερείας νεωκόρους γίνεσθαι τοῖς θεοῖς. τούτων δὴ πάντων τὰ μὲν
- 5 αἶρετὰ χρή, τὰ δὲ κληρωτὰ ἐν ταῖς καταστάσεσι γίνεσθαι,

d 2 δι' & Winckelmann: δια A L O: διδ vulg. συλλογῶν
scripsi: συλλόγων vulg. b 1 als L (ut vid.) O² Stob.: & A O

μειγνύντας πρὸς φιλίαν ἀλλήλοις δῆμον καὶ μὴ δῆμον ἐν
ἐκάστη χώρᾳ καὶ πόλει, ὅπως ἂν μάλιστα ὁμονοῶν εἴη. τὰ
μὲν οὖν τῶν ἱερέων, τῷ θεῷ ἐπιτρέποντα αὐτῷ τὸ κεχαρι-
σμένον γίγνεσθαι, κληροῦν οὕτω τῇ θεῇ τύχῃ ἀποδιδόντα, c
δοκιμάζειν δὲ τὸν αἰὲ λαγχάνοντα πρῶτον μὲν ὁλόκληρον
καὶ γνήσιον, ἔπειτα ὥς ὅτι μάλιστα ἐκ καθαρουνουσῶν οἰκή-
σεων, φόνου δὲ ἀγνόν καὶ πάντων τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰς
τὰ θεῖα ἀμαρτανομένων αὐτὸν καὶ πατέρα καὶ μητέρα κατὰ 5
ταῦτα βεβιωκότας. ἐκ Δελφῶν δὲ χρῆ νόμους περὶ τὰ θεῖα
πάντα κομισαμένους καὶ καταστήσαντας ἐπ' αὐτοῖς ἐξηγητάς,
τούτοις χρῆσθαι. κατ' ἐνιαυτὸν δὲ εἶναι καὶ μὴ μακρότερον d
τὴν ἱερωσύνην ἐκάστην, ἔτη δὲ μὴ ἔλαττον ἐξήκοντα ἡμῖν
εἴη γεγωνὸς ὁ μέλλων καθ' ἱεροὺς νόμους περὶ τὰ θεῖα ἱκανῶς
ἀγιστεύσειν· ταῦτα δὲ καὶ περὶ τῶν ἱερειῶν ἔστω τὰ νόμιμα.
τοὺς δὲ ἐξηγητὰς τρεῖς φερέτωσαν μὲν αἱ τέτταρες φυλαὶ 5
τέτταρας, ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, τρεῖς δέ, οἷς ἂν πλείστη γέ-
νηται ψῆφος, δοκιμάσαντας, ἐννέα πέμπειν εἰς Δελφοὺς
ἀνελεῖν ἐξ ἐκάστης τριάδος ἕνα· τὴν δὲ δοκιμασίαν αὐτῶν
καὶ τοῦ χρόνου τὴν ἡλικίαν εἶναι καθάπερ τῶν ἱερέων. οὗτοι e
δὲ ἔστων ἐξηγηταὶ διὰ βίου· τὸν δὲ γε λιπόντα προαιρεί-
σθωσαν αἱ τέτταρες φυλαὶ ὅθεν ἂν ἐκλίπη. ταμίης δὲ δὴ
τῶν τε ἱερῶν χρημάτων ἐκάστοις τοῖς ἱεροῖς καὶ τεμενῶν
καὶ καρπῶν τούτων καὶ μισθώσεων κυρίους αἰρεῖσθαι μὲν 5
ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων τρεῖς εἰς τὰ μέγιστα ἱερά, δύο 760
δ' εἰς τὰ σμικρότερα, πρὸς δὲ τὰ ἐμμελέστατα ἕνα· τὴν δὲ
αἵρεσιν τούτων καὶ τὴν δοκιμασίαν γίγνεσθαι καθάπερ ἡ
τῶν στρατηγῶν ἐγίγνετο. καὶ τὰ μὲν αὐτὰ περὶ τὰ ἱερά ταῦτα
γινγνέσθω.

5

b 8 ἱερέων Stob. : ἱερῶν libri c 5 αὐτὸν A L O Stob. : γρ. αὐτῶν
O (ἀπ' ὀρθώσεως) c 6 δὲ χρῆ νόμους L (ut vid.) O (in ras.) et fecit
a (δὲ χρῆ νό in ras.) : γρ. δευτερην (sic) in marg. A² (quod ipsum pr. A
habuisse videtur) : in marg. etiam χρῆ νό(μους) περὶ τὰ θεῖα A³
d 5 τρεῖς in marg. A² et fecit O² (i s. v.) : τρεῖς A O Stob. e 2 προσ-
αιρέσθωσαν Hermann e 3 δὲ A O : τε O² (τ s. v.)

- Ἀφροῦρητον δὲ δὴ μὴδὲν εἰς δύναμιν ἔστω. πόλεως μὲν οὖν αἱ φρουραὶ πέρι ταύτης γιγνέσθωσαν, στρατηγῶν ἐπιμελουμένων καὶ ταξιαρχῶν καὶ ἱππάρχων καὶ φυλάρχων καὶ
- b** πρυτάνεων, καὶ δὴ καὶ ἀστυνόμων καὶ ἀγορανόμων, ὁπότεαν αἰρεθέντες ἡμῖν καταστῶσιν τινες ἱκανῶς· τὴν δὲ ἄλλην χώραν φυλάττειν πᾶσαν κατὰ τάδε. δώδεκα μὲν ἡμῖν ἡ χώρα πᾶσα εἰς δύναμιν ἴσα μόρια νενέμηται, φυλὴ δὲ μία
- 5** τῷ μορίῳ ἐκάστῳ ἐπικληρωθεῖσα κατ' ἐνιαυτὸν παρεχέτω πέντε οἶον ἀγρονόμους τε καὶ φρουράρχους, τούτοις δ' ἔστω καταλέξασθαι τῆς αὐτῶν φυλῆς ἐκάστῳ δώδεκα τῶν πέντε
- c** ἐκ τῶν νέων, μὴ ἔλαττον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη γεγονότας, μὴ πλείον δὲ ἢ τριάκοντα. τούτοις δὲ διακληρωθήτω τὰ μόρια τῆς χώρας κατὰ μῆνα ἕκαστα ἐκάστοις, ὅπως ἂν πάσης τῆς χώρας ἔμπειροί τε καὶ ἐπιστήμονες γίνωνται πάντες.
- 5** δύο δ' ἔτη τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν φρουρὰν γίνεσθαι φρουροῖς τε καὶ ἀρχουσιν. ὅπως δ' ἂν τὸ πρῶτον λάχωσιν τὰ μέρη, τοὺς τῆς χώρας τόπους, μεταλλάττοντας ἀεὶ τὸν ἐξῆς τόπον
- d** ἐκάστου μηνὸς ἡγεῖσθαι τοὺς φρουράρχους ἐπὶ δεξιὰ κύκλῳ· τὸ δ' ἐπὶ δεξιὰ γιγνέσθω τὸ πρὸς ἑω. περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ, τῷ δευτέρῳ ἔτει, ἵνα ὥς πλείστοι τῶν φρουρῶν μὴ μόνον ἔμπειροι τῆς χώρας γίνωνται κατὰ μίαν ὥραν τοῦ
- 5** ἐνιαυτοῦ, πρὸς τῇ χώρᾳ δὲ ἅμα καὶ τῆς ὥρας ἐκάστης περὶ ἕκαστον τὸν τόπον τὸ γιγνόμενον ὥς πλείστοι καταμάθωσιν, οἱ τότε ἡγούμενοι πάλιν ἀφηγείσθωσαν εἰς τὸν εὐώνυμον
- e** αἰὲ μεταβάλλοντες τόπον, ἕως ἂν τὸ δεύτερον διεξέλθωσιν ἔτος· τῷ τρίτῳ δὲ ἅλλους ἀγρονόμους αἰρεῖσθαι καὶ φρουράρχους τοὺς πέντε τῶν δώδεκα ἐπιμελητάς. ἐν δὲ δὴ ταῖς διατριβαῖς τῷ τόπῳ ἐκάστῳ τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι τοιάνδε
- 5** τινα· πρῶτον μὲν ὅπως εὐερκῆς ἡ χώρα πρὸς τοὺς πολεμίους ὅτι μάλιστα ἔσται, ταφρεύοντάς τε ὅσα ἂν τούτου δέη καὶ

b 4 νενεμήσθω Eus.

libri cum Eusebii I

fecit A² et in marg. γρ. O :

marg. L

b 6 φρουράρχους Eusebii O : φυλάρχους

b 7 δώδεκα τῶν A (ut vid.) L O : δωδεκάτῳ

O : ἀλλαχοῦ· δαδέκατον πέντε ἐκ τῶν νέων in

ἀποσκάπτοντας καὶ ἐνοικοδομήμασιν εἰς δύναμιν εἵργοντας
 τοὺς ἐπιχειροῦντας ὁτιοῦν τὴν χώραν καὶ τὰ κτήματα κα-
 κουργεῖν, χρωμένους δ' ὑποζυγίοις καὶ τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐν
 τῷ τόπῳ ἐκάστῳ πρὸς ταῦτα, δι' ἐκείνων ποιοῦντας, ἐκείνοις 761
 ἐπιστατοῦντας, τῶν οἰκείων ἔργων αὐτῶν ἀργίας ὅτι μάλιστα
 ἐκλεγομένους. δύσβατα δὲ δὴ πάντα ποιεῖν μὲν τοῖς ἐχθροῖς,
 τοῖς δὲ φίλοις ὅτι μάλιστα εὐβάτα, ἀνθρώποις τε καὶ ὑπο-
 ζυγίοις καὶ βοσκήμασιν, ὁδῶν τε ἐπιμελουμένους ὅπως ὥς 5
 ἡμερώταται ἕκασται γίνωνται, καὶ τῶν ἐκ Διὸς ὑδάτων,
 ἵνα τὴν χώραν μὴ κακουργῇ, μᾶλλον δ' ὠφελῇ ῥέοντα ἐκ
 τῶν ὑψηλῶν εἰς τὰς ἐν τοῖς ὄρεσι νάπας ὅσαι κοίλαι, τὰς b
 ἐκροὰς αὐτῶν εἵργοντας οἰκοδομήμασί τε καὶ ταφρεύμασιν,
 ὅπως ἂν τὰ παρὰ τοῦ Διὸς ὕδατα καταδεχόμεναι καὶ πί-
 νουσai, τοῖς ὑποκάτωθεν ἀγροῖς τε καὶ τόποις πᾶσιν νάματα
 καὶ κρήνας ποιῶσαι, καὶ τοὺς αὐχμηροτάτους τόπους πολυ- 5
 ὕδρους τε καὶ εὐύδρους ἀπεργάζωνται· τά τε πηγαῖα ὕδατα,
 ἐάντε τίς ποταμὸς ἐάντε καὶ κρήνη ᾗ, κοσμοῦντες φυτεύμασί
 τε καὶ οἰκοδομήμασιν εὐπρεπέστερα, καὶ συνάγοντες μεταλ- c
 λείαις νάματα, πάντα ἄφθονα ποιῶσιν, ὕδρεῖαις τε καθ'
 ἐκάστας τὰς ὥρας, εἴ τίς που ἄλσος ἢ τέμενος περὶ ταῦτα
 ἀφειμένον ᾗ, τὰ ῥεύματα ἀφιέντες εἰς αὐτὰ τὰ τῶν θεῶν
 ἱερά, κοσμῶσι. πανταχῇ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις γυμνάσια χρή 5
 κατασκευάζειν τοὺς νέους αὐτοῖς τε καὶ τοῖς γέρονσι γερον-
 τικὰ λουτρά θερμὰ παρέχοντας, ὕλην παρατιθέντας αὐγὴν
 καὶ ξηρὰν ἄφθονον, ἐπ' ὀνήσει καμνόντων τε νόσοις καὶ d
 πόνοις τετρυμένα γεωργικοῖς σώματα δεχομένους εὐμενῶς,
 ἱατροῦ δέξιν μὴ πάνν σοφοῦ βελτίονα συχνῶ.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα κόσμος τε καὶ ὠφελία
 τοῖς τόποις γίγνοιτ' ἂν μετὰ παιδιᾶς οὐδαμῇ ἀχαρίτου· σπουδῇ 5
 δὲ περὶ ταῦτα ἦδε ἔστω. τοὺς ἐξήκοντα ἐκάστους τὸν αὐτῶν

ο 7 ἐνοικοδομήμασιν Schneider : ἐν οἰκοδομήμασιν libri a 3 μὲν
 τοῖς scripsi (τοῖς μὲν ci. Schanz) : ἐν τοῖς A O (sed ἐν punct. not. in O)
 c 3 ἄλσος L (ut vid.) O¹ et in marg. γρ. A¹ : δασος A et fort. O
 c 4 ἀνειμένον Ast d 3 δέξιν Winckelmann : δ' ἔξιν libri

- τόπον φυλάττειν, μὴ μόνον πολεμίων ἔνεκα ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων φασκόντων εἶναι· γειτόνων δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν
 e ἢ ἄλλος ἄλλον ἀδικῇ, δοῦλος ἢ ἐλεύθερος, δικάζοντας τῷ ἀδικεῖσθαι φάσκοντι, τὰ μὲν σμικρὰ αὐτοὺς τοὺς πέντε ἄρχοντας, τὰ δὲ μείζονα μετὰ τῶν δώδεκα τοὺς ἐπτακαίδεκα δικάζειν μέχρι τριῶν μυῶν, ὅσα ἂν ἕτερος ἐτέρῳ ἐπικαλῇ.
 5 δικαστὴν δὲ καὶ ἄρχοντα ἀνυπεύθυνον οὐδένα δικάζειν καὶ ἄρχειν δεῖ πλὴν τῶν τὸ τέλος ἐπιτιθέντων οἷον βασιλέων· καὶ δὴ καὶ τοὺς ἀγρονόμους τούτους, ἔαν ὑβρίζωσι τι περὶ τοὺς ὧν ἐπιμελοῦνται, προστάξεις τε προσταττοντες ἀνίσους,
 762 καὶ ἐπιχειροῦντες λαμβάνειν τε καὶ φέρειν τῶν ἐν ταῖς γεωργίαις μὴ πείσαντες, καὶ ἔαν δέχωνταί τι κολακείας ἔνεκα διδόντων, ἢ καὶ δίκας ἀδίκως διανεμῶσι, ταῖς μὲν θωπείαις ὑπέικοντες ὀνειδὴ φερέσθωσαν ἐν πάσῃ τῇ πόλει,
 5 τῶν δὲ ἄλλων ἀδικημάτων ὅτι ἂν ἀδικῶσι τοὺς ἐν τῷ τόπῳ, τῶν μέχρι μυῶς ἐν τοῖς κωμήταις καὶ γέιτοσιν ὑπεχέτωσαν ἐκόντες δίκας, τῶν δὲ μειζόνων ἐκάστοτε ἀδικημάτων ἢ καὶ
 b τῶν ἐλαττόνων, ἔαν μὴ ᾔθλωσιν ὑπέχειν, πιστεύοντες τῷ μεθίστασθαι κατὰ μῆνας εἰς ἕτερον αἰὲ τόπον φεύγοντες ἀποφευγεῖσθαι, τούτων περί λαγχάνειν μὲν ἐν ταῖς κοιναῖς δίκαις τὸν ἀδικούμενον, ἔαν δ' ἔλῃ, τὴν διπλασίαν πραττέσθω
 5 τὸν ὑποφεύγοντα καὶ μὴ ἐθελήσαντα ὑποσχεῖν ἐκόντα τιμωρίαν. διαιτάσθω δὲ οἱ τε ἄρχοντες οἱ τ' ἀγρονόμοι τὰ δύο ἔτη τοιόνδε τινὰ τρόπον· πρῶτον μὲν δὴ καθ' ἐκάστους
 c τοὺς τόπους εἶναι συσσίτια, ἐν οἷς κοινῇ τὴν δίκαιαν ποιητέον ἅπασιν· ὁ δὲ ἀποσυσσιτήσας κὰν ἡγνιαοῦν ἡμέραν, ἢ νύκτα ἀποκοιμηθεῖς, μὴ τῶν ἀρχόντων ταξάντων ἢ πάσης τινὸς ἀνάγκης ἐπιπεσούσης, ἔαν ἀποφήνωσιν αὐτὸν οἱ πέντε,
 5 καὶ γράψαντες θῶσιν ἐν ἀγορᾷ καταλελυκότα τὴν φρουράν, ὀνειδὴ τε ἐχέτω τὴν πολιτείαν ὥς προδιδούς τὸ ἑαυτοῦ μέρος, κολαζέσθω τε πληγαῖς ὑπὸ τοῦ συντυγχάνοντος καὶ

a 3 γρ. ἢ καὶ δίκας ἢ ἀδίκως in marg. O   b 3 τούτῳ περιλαγχάνειν
 A   b 4 δίκαις L (ut vid.) A² (i s. v.) O²: δίκας A O

ἐθέλοντος κολάζειν ἀτιμωρήτως. τῶν δὲ ἐρχόντων αὐτῶν d
ἐάν τις τι ὁρᾷ τοιοῦτον αὐτός, ἐπιμελείσθαι μὲν τοῦ τοιούτου
πάντας τοὺς ἐξήκοντα χρεῶν, ὁ δὲ αἰσθόμενός τε καὶ πυθό-
μένος μὴ ἐπεξίων ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνεχέσθω νόμοις καὶ
πλείονι τῶν νέων ζημιούσθω· περὶ τὰς τῶν νέων ἀρχὰς 5
ἡτιμάσθω πάσας. τούτων δὲ οἱ νομοφύλακες ἐπίσκοποι
ἀκριβεῖς ἔστωσαν, ὅπως ἡ μὴ γίγνηται τὴν ἀρχὴν ἢ γιγνό-
μενα τῆς ἀξίας δίκης τυγχάνη. δεῖ δὴ πάντ' ἄνδρα δια- e
νοεῖσθαι περὶ ἀπάντων ἀνθρώπων ὥς ὁ μὴ δουλεύσας οὐδ'
ἂν δεσπότης γένοιτο ἄξιος ἐπαίνου, καὶ καλλωπίζεσθαι χρὴ
τῷ καλῶς δουλεῦσαι μᾶλλον ἢ τῷ καλῶς ἄρξαι, πρῶτον
μὲν τοῖς νόμοις, ὥς ταύτην τοῖς θεοῖς οὔσαν δουλείαν, 5
ἔπειτ' αἰεὶ τοῖς πρεσβυτέροις τε καὶ ἐντίμως βεβιωκόσι
τοὺς νέους. μετὰ δὲ ταῦτα τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης δεῖ τῆς
ταπεινῆς καὶ ἀπόρου γεγευμένον εἶναι τὰ δύο ἔτη ταῦτα τὸν
τῶν ἀγρονόμων γεγονότα. ἐπειδὴν γὰρ δὴ καταλεγῶσιν οἱ
δώδεκα, συνελθόντες μετὰ τῶν πέντε, βουλευέσθωσαν ὥς 10
οἷόν περ οἰκέται οὐχ ἔξουσιν αὐτοῖς ἄλλους οἰκέτας τε καὶ 763
δούλους, οὐδ' ἐκ τῶν ἄλλων γεωργῶν τε καὶ κωμητῶν τοῖς
ἐκείνων ἐπὶ τὰ ἴδια χρήσονται ὑπηρετήματα διακόνοις, ἀλλὰ
μόνον ὅσα εἰς τὰ δημόσια· τὰ δ' ἄλλα αὐτοὶ δι' αὐτῶν
διανοηθήτωσαν ὥς βιωσόμενοι διακονοῦντές τε καὶ διακονού- 5
μενοι ἑαυτοῖς, πρὸς δὲ τούτοις πᾶσαν τὴν χώραν διεξερει-
νώμενοι θέρους καὶ χειμῶνος σὺν τοῖς ὅπλοις φυλακῆς τε
καὶ γνωρίσεως ἕνεκα πάντων αἰεὶ τῶν τόπων. κινδυνεύει b
γὰρ οὐδενὸς ἑλαττον μάθημα εἶναι δι' ἀκριβείας ἐπίστασθαι
πάντας τὴν αὐτῶν χώραν· οὗ δὴ χάριν κυνηγέσια καὶ τὴν
ἄλλην θήραν οὐχ ἥττον ἐπιτηδεύειν δεῖ τὸν ἡβῶντα ἢ τῆς
ἄλλης ἡδονῆς ἅμα καὶ ὠφελείας τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα γιγνο- 5
μένης πᾶσι. τούτους οὖν, αὐτούς τε καὶ τὸ ἐπιτήδευμα,
εἴτε τις κρυπτοὺς εἴτε ἀγρονόμους εἴθ' ὅτι καλῶν χαίρει,

d 6 ἡτιμάσθω Schanz νομοφύλακες ἐν τούτῳ ἀκριβεῖς ἔστωσαν
ἐπίσκοποι Stob. θ 1 δὴ] δὲ Stob. θ 2 πάντων Stob. θ 6 ἔπειτα
ἀεὶ Stob. : ἔπειτα εἰ A L O

c τοῦτο προσαγορεύων, προθύμως πᾶς ἀνὴρ εἰς δύναμιν ἐπιτη-
δευέτω, ὅσοι μέλλουσι τὴν αὐτῶν πόλιν ἱκανῶς σφῆζειν.

Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀρχόντων αἰρέσεως ἀγορανόμων πέρι καὶ
ἀστυνόμων πέρι ἦν ἡμῖν ἐπόμενον. ἔποιντο δ' ἂν ἀγρονό-
5 μοις γε ἀστυνόμοι τρεῖς ἐξήκοντα οὔσιν, τριχῇ δώδεκα μέρη
τῆς πόλεως διαλαβόντες, μιμούμενοι ἐκείνους τῶν τε ὁδῶν
ἐπιμελούμενοι τῶν κατὰ τὸ ἄστυ καὶ τῶν ἐκ τῆς χώρας
λεωφόρων εἰς τὴν πόλιν αἰεὶ τεταμένων καὶ τῶν οἰκοδομιῶν,
d ἵνα κατὰ νόμους γίνωνται πᾶσαι, καὶ δὴ καὶ τῶν ὑδάτων,
ὁπόσ' ἂν αὐτοῖς πέμπωσι καὶ παραδιδῶσιν οἱ φρουροῦντες
τεθεραπευμένα, ὅπως εἰς τὰς κρήνας ἱκανὰ καὶ καθαρὰ πο-
ρευόμενα, κοσμῇ τε ἅμα καὶ ὠφελῇ τὴν πόλιν. δεῖ δὴ καὶ
5 τούτους δυνατοὺς τε εἶναι καὶ σχολάζοντας τῶν κοινῶν ἐπι-
μελεῖσθαι· διὸ προβαλλέσθω μὲν πᾶς ἀνὴρ ἐκ τῶν μεγί-
στων τιμημάτων ἀστυνόμον ὃν ἂν βούληται, διαχειροτονη-
e θέντων δὲ καὶ ἀφικομένων εἰς ἕξ οἷς ἂν πλείσται γίνωνται,
τοὺς τρεῖς ἀποκληρωσάντων οἷς τούτων ἐπιμελές, δοκιμα-
σθέντες δὲ ἀρχόντων κατὰ τοὺς τεθέντας αὐτοῖς νόμους.

Ἄγορανόμους δ' ἐξῆς τούτοις αἰρεῖσθαι μὲν ἐκ τῶν δευτέρων
5 καὶ πρώτων τιμημάτων πέντε, τὰ δ' ἄλλα αὐτῶν γίνεσθαι
τὴν αἵρεσιν καθάπερ ἡ τῶν ἀστυνόμων· δέκα ἐκ τῶν ἄλλων
χειροτονηθέντας τοὺς πέντε ἀποκληρῶσαι, καὶ δοκιμασθέντας
αὐτοὺς ἄρχοντας ἀποφῆναι. χειροτονεῖτω δὲ πᾶς πάντα·
764 ὁ δὲ μὴ θέλων, ἐὰν εἰσαγγελθῇ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ζη-
μιούσθω πεντήκοντα δραχμαῖς πρὸς τῷ κακὸς εἶναι δοκεῖν.
ἴτω δ' εἰς ἐκκλησίαν καὶ τὸν κοινὸν σύλλογον ὁ βουλούμενος,
ἐπάναγκες δ' ἔστω τῷ τῶν δευτέρων καὶ πρώτων τιμημάτων,
5 δέκα δραχμαῖς ζημιουμένῳ ἐὰν μὴ παρὼν ἐξετάζηται τοῖς
συλλόγοις· τρίτῳ δὲ τιμῇματι καὶ τῷ τετάρτῳ μὴ ἐπάναγκες,
ἀλλὰ ἀζήμιος ἀφείσθω, ἐὰν μὴ τι παραγγείλωσιν οἱ ἄρχοντες

ο 4 περί ἦν scripsi: τρεῖν in marg. A¹ (in textu A ut vid): ἦν in
ras. et ἦν ἡμῖν in marg. a   ο 5 γε Bekker: τε libri: secl. Ast
ε 3 αὐτοῖς L O¹: αὐτοὺς A O   ε 6 δέκα ἐκ τῶν Aldina: δέκα | τῶν
A: δέκα ἡ τῶν A² L O

πάσιν ἐκ τινος ἀνάγκης συνιέναι. τοὺς δὲ δὴ ἀγορανόμους
τὸν περὶ τὴν ἀγορὰν κόσμον διαταχθέντα ὑπὸ νόμων φυλάτ-
τειν, καὶ ἱερῶν καὶ κρηνῶν ἐπιμελεῖσθαι τῶν κατ' ἀγοράν,
ὅπως μὴδὲν ἀδικῇ μηδεὶς, τὸν ἀδικοῦντα δὲ κολάζειν, πληγαῖς
μὲν καὶ δεσμοῖς δοῦλον καὶ ξένον, ἐὰν δ' ἐπιχώριος ὦν τις
περὶ τὰ τοιαῦτα ἀκοσμήῃ, μέχρι μὲν ἑκατὸν δραχμῶν νομί-
σματος αὐτοὺς εἶναι κυρίους διαδικάζοντας, μέχρι δὲ διπλα-
σίου τούτου κοινῇ μετὰ ἀστυνόμων ζημιοῦν δικάζοντας τῷ
ἀδικοῦντι. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἀστυνόμοις ἔστω ζημιώματά τε
καὶ κολάσεις ἐν τῇ ἑαυτῶν ἀρχῇ, μέχρι μὲν μνᾶς αὐτοὺς
ζημιοῦντας, τὴν διπλασίαν δὲ μετὰ ἀγορανόμων.

Μουσικῆς δὲ τὸ μετὰ τοῦτο καὶ γυμναστικῆς ἄρχοντας
καθίστασθαι πρόπον ἂν εἴη, διττοὺς ἑκατέρων, τοὺς μὲν
παιδείας αὐτῶν ἔνεκα, τοὺς δὲ ἀγωνιστικῆς. παιδείας μὲν
βούλεται λέγειν ὁ νόμος γυμνασίων καὶ διδασκαλείων ἐπι-
μελητὰς κόσμου καὶ παιδεύσεως ἅμα καὶ τῆς περὶ ταῦτα
ἐπιμελείας τῶν φοιτήσεών τε πέρι καὶ οἰκήσεων ἀρρένων
καὶ θηλειῶν κορῶν, ἀγωνίας δέ, ἐν τε τοῖς γυμνικοῖς καὶ περὶ
τὴν μουσικὴν ἀθλοθέτας ἀθληταῖς, διττοὺς αὖ τούτους, περὶ
μουσικὴν μὲν ἑτέρους, περὶ ἀγωνίαν δ' ἄλλους. ἀγωνιστικῆς
μὲν οὖν ἀνθρώπων τε καὶ ἵππων τοὺς αὐτοὺς, μουσικῆς δὲ
ἑτέρους μὲν τοὺς περὶ μονοψόδιον τε καὶ μιμητικὴν, οἶον
ῥαψωδῶν καὶ κιθαρωδῶν καὶ αὐλητῶν καὶ πάντων τῶν τοιού-
των ἀθλοθέτας ἑτέρους πρόπον ἂν εἴη γίνεσθαι, τῶν δὲ
περὶ χορωδίαν ἄλλους. πρῶτον δὴ περὶ τὴν τῶν χορῶν
παιδιὰν παῖδων τε καὶ ἀνδρῶν καὶ θηλειῶν κορῶν ἐν ὀρχή-
σεσι καὶ τῇ τάξει τῇ ἀπάσῃ γιγνομένη μουσικῇ τοὺς ἄρ-
χοντας αἰρεῖσθαι πον χρεῶν· ἱκανὸς δὲ εἰς ἄρχων αὐτοῖς,
μὴ ἔλαττον τετταράκοντα γεγονῶς ἔτῳ. ἱκανὸς δὲ καὶ περὶ

© 7 παιδείας . . . ἀγωνιστικῆς om. A O: add. in marg. A³ O² αὐ-
τῶν A³ O²: αὐτῆς L © 8 διδασκαλείων ci. Stephanus: διδασκαλιῶν
libri d 2 οἰκήσεων] ἀσκήσεων Hermann d 3 ἀγωνίας A² O²:
ἀγῶνας A O e 2 ἑτέρους secl. Stallbaum e 6 ἱκανὸς A²: ἱκανῶς
A L O

- μονωδῖαν εἷς, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγωνὺς ἐτών, εἰσ-
 αγωγεύς τε εἶναι καὶ τοῖς ἀμιλλωμένοις τὴν διάκρισιν
 ἱκανῶς ἀποδιδούς. τὸν δὲ χορῶν ἄρχοντα καὶ διαθετῆρα
 5 αἰρεῖσθαι χρὴ τοιόνδε τινα τρόπον. ὅσοι μὲν φιλοφρόνως
 ἐσχήκασι περὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς τὸν σύλλογον ἵτωσαν, ἐπιζή-
 μιοι ἔαν μὴ ἴωσιν—τούτου δὲ οἱ νομοφύλακες κριταί—τοῖς
 δ' ἄλλοις, ἔαν μὴ βούλωνται, μηδὲν ἐπάναγκες ἔστω. καὶ
 b τὴν προβολὴν δὴ τὸν αἰρούμενον ἐκ τῶν ἐμπείρων ποιητέον,
 ἔν τε τῇ δοκιμασίᾳ κατηγορήμα ἐν τοῦτ' ἔστω καὶ ἀπηγόρημα,
 τῶν μὲν ὡς ἄπειρος ὁ λαχών, τῶν δ' ὡς ἐμπειρος· ὅς δ'
 ἂν εἷς ἐκ προχειροτονηθέντων δέκα λάχη, δοκιμασθεῖς, τὸν
 5 ἐνιαυτὸν τῶν χορῶν ἀρχέτω κατὰ νόμον. κατὰ ταῦτα δὲ
 τούτοις καὶ ταύτῃ ὁ λαχὼν τὸν ἐνιαυτὸν ἐκείνον τῶν ἀφικο-
 μένων εἰς κρίσιν μονωδῶν τε καὶ συναυλιῶν ἀρχέτω, εἰς
 c τοὺς κριτὰς ἀποδιδούς ὁ λαχὼν τὴν κρίσιν. μετὰ δὲ ταῦτα
 χρεὼν ἀγωνίας ἀθλοθέτας αἰρεῖσθαι τῆς περὶ τὰ γυμνάσια
 ἵππων τε καὶ ἀνθρώπων ἐκ τῶν τρίτων τε καὶ ἔτι τῶν δευ-
 τέρων τιμημάτων· εἰς δὲ τὴν αἵρεσιν ἔστω μὲν ἐπάναγκες
 5 τοῖς τρισὶν [καὶ] πορεύεσθαι τιμήμασι, τὸ σμικρότατον δὲ
 ἀζημίον ἀφείσθω. τρεῖς δ' ἔστωσαν οἱ λαχόντες, τῶν προ-
 χειροτονηθέντων μὲν εἴκοσι, λαχόντων δὲ ἐκ τῶν εἴκοσι
 τριῶν, οὓς ἂν καὶ ψήφος ἢ τῶν δοκιμαζόντων δοκιμάσῃ· ἔαν
 d δέ τις ἀποδοκιμασθῇ καθ' ἡντιναοῦν ἀρχῆς λήξιν καὶ κρίσιν,
 ἄλλους ἀνθαιρεῖσθαι κατὰ ταῦτα καὶ τὴν δοκιμασίαν ὡσαύ-
 τως αὐτῶν πέρι ποιείσθαι.

- Λοιπὸς δὲ ἄρχων περὶ τὰ προειρημένα ἡμῖν ὁ τῆς παι-
 5 δείας ἐπιμελητῆς πάσης θηλειῶν τε καὶ ἀρρένων. εἷς μὲν
 δὴ καὶ ὁ τούτων ἄρξων ἔστω κατὰ νόμους, ἐτών μὲν γεγωνὺς
 μὴ ἔλαττον ἢ πεντήκοντα, παίδων δὲ γυναικῶν πατήρ, μά-
 λιστα μὲν υἱέων καὶ θυγατέρων, εἰ δὲ μή, θάτερα· διανοηθήτω
 e δὲ αὐτός τε ὁ προκριθεὶς καὶ ὁ προκρίνων ὡς οὖσαν ταύτην

a 2 ἢ secl. Ast
 Vat. 1029)

a 4 διαθετῆρα in marg. iterat A³ (διευθετῆρα
 C 1 ὁ λαχὼν secl. Ast C 5 τρισί(ν) καὶ A L O :
 τρισὶ A³

τὴν ἀρχὴν τῶν ἐν τῇ πόλει ἀκροτάτων ἀρχῶν πολὺ μεγίστην.
 παντὸς γὰρ δὴ φυτοῦ ἢ πρώτη βλάστη καλῶς ὀρμηθεῖσα,
 πρὸς ἀρετὴν τῆς αὐτοῦ φύσεως κυριωτάτῃ τέλος ἐπιθεῖναι
 τὸ πρόσφορον, τῶν τε ἄλλων φυτῶν καὶ τῶν ζώων ἡμέρων 5
 καὶ ἀγρίων καὶ ἀνθρώπων· ἀνθρωπος δέ, ὥς φαμεν, ἡμερον, 766
 ὅμως μὴν παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὸν καὶ φύσεως εὐτυχούς,
 θεϊότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίγνεσθαι φιλεῖ, μὴ ἱκανῶς
 δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφὲν ἀγριώτατον, ὅποσα φύει γῆ. ὦν
 ἔνεκα οὐ δεύτερον οὐδὲ πάρεργον δεῖ τὴν παίδων τροφὴν τὸν 5
 νομοθέτην ἔαν γίγνεσθαι, πρῶτον δὲ ἄρξασθαι χρεῶν τὸν
 μέλλοντα αὐτῶν ἐπιμελήσεσθαι καλῶς αἰρεθῆναι, τῶν ἐν τῇ
 πόλει ὃς ἂν ἄριστος εἰς πάντα ᾗ, τοῦτον κατὰ δύναμιν ὅτι
 μάλιστα αὐτοῖς καθιστάντα προστάττειν ἐπιμελητήν. αἱ b
 πᾶσαι τοῖνυν ἀρχαὶ πλὴν βουλῆς καὶ πυτάνεων εἰς τὸ τοῦ
 Ἀπολλωνος ἱερὸν ἔλθούσαι φερόντων ψῆφον κρύβδην, τῶν
 νομοφυλάκων ὄντιν' ἂν ἕκαστος ἡγήται κάλλιστ' ἂν τῶν
 περὶ παιδείαν ἄρξαι γενομένων· ὥ δ' ἂν πλείσται ψῆφοι 5
 συμβῶσιν, δοκιμασθεῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀρχόντων τῶν ἐλο-
 μένων, πλὴν νομοφυλάκων, ἀρχέτω ἔτη πέντε, ἕκτῃ δὲ κατὰ
 ταῦτ' ἄλλον ἐπὶ ταύτῃ τὴν ἀρχὴν αἰρεῖσθαι. c

Ἐὰν δέ τις δημοσίαν ἀρχὴν ἄρχων ἀποθάνῃ πρὶν ἐξήκειν
 αὐτῷ τὴν ἀρχὴν πλείον ἢ τριάκοντα ἐπιθεομένην ἡμερῶν,
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἄλλον καθιστάναι οἷς ἦν
 τοῦτο προσηκόντως μέλον. καὶ ἔαν ὀρφανῶν ἐπίτροπος 5
 τελευτήσῃ τις, οἱ προσήκοντες καὶ ἐπιδημοῦντες πρὸς πα-
 τρὸς καὶ μητρὸς μέχρι ἀνεψιῶν παίδων ἄλλον καθιστάντων
 ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ἢ ζημιούσθων ἕκαστος δραχμῇ τῆς ἡμέρας, d
 μέχρι περ ἂν τοῖς παισὶν καταστήσωσι τὸν ἐπίτροπον.

Πᾶσα δὲ δήπου πόλις ἀπολις ἂν γίγνοιτο, ἐν ᾗ δικαστήρια
 μὴ καθεστῶτα εἴη κατὰ τρόπον· ἀφωνος δ' αὖ δικαστῆς ἡμῖν

e 5 ἡμέρων τε καὶ Stob. a 4 (τῶν) ὅποσα ci. F. A. Wolf
 b i προστάττειν A L O : προστάτην καὶ Aldina c 5 μέλον A (sed
 post o ras.) O : μέλλον A² (in marg.) O² d i δραχμὴν fecit A²
 (v s. v.)

- 5 καὶ μὴ πλείω τῶν ἀντιδίκων ἐν ταῖς ἀνακρίσεσι φθεγγόμενος, καθάπερ ἐν ταῖς διαίταις, οὐκ ἂν ποτε ἱκανὸς γένοιτο περὶ τὴν τῶν δικαίων κρίσιν· ὦν ἔνεκα οὔτε πολλοὺς ὄντας ῥάδιον εὖ δικάζειν οὔτε ὀλίγους φαύλους. σαφὲς δὲ αἰεὶ τὸ
- e ἀμφισβητούμενον χρεῶν γίγνεσθαι παρ' ἑκατέρων, ὃ δὲ χρόνος ἅμα καὶ τὸ βραδὺν τό τε πολλάκις ἀνακρίνειν πρὸς τὸ φανερὰν γίγνεσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν σύμφορον. ὦν ἔνεκα πρῶτον μὲν εἰς γείτονας ἵεναι χρὴ τοὺς ἐπικαλοῦντας
- 5 ἀλλήλοις καὶ τοὺς φίλους τε καὶ συνειδότας ὅτι μάλιστα
- 767 τὰς ἀμφισβητούμενας πράξεις, ἐὰν δ' ἄρα μὴ ἐν τούτοις τις ἱκανὴν κρίσιν λαμβάνῃ, πρὸς ἄλλο δικαστήριον ἵτω· τὸ δὲ τρίτον, ἂν τὰ δύο δικαστήρια μὴ δύνηται διαλλάξαι, τέλος ἐπιθέτω τῇ δίκῃ.
- 5 Τρόπον δὴ τινα καὶ τῶν δικαστηρίων αἱ καταστάσεις ἀρχόντων εἰσὶν αἰρέσεις· πάντα μὲν γὰρ ἄρχοντα ἀναγκαῖον καὶ δικαστὴν εἶναί τινων, δικαστῆς δὲ οὐκ ἄρχων καὶ τινα τρόπον ἄρχων οὐ πάνυ φαῦλος γίγνεται τὴν τόθ' ἡμέραν ἥπερ ἂν κρίνων τὴν δίκην ἀποτελῇ. θέντες δὲ καὶ τοὺς
- b δικαστὰς ὡς ἄρχοντας, λέγωμεν τίνες ἂν εἶεν πρέποντες καὶ τίνων ἄρα δικασταὶ καὶ πόσοι ἐφ' ἑκαστον. κυριώτατον μὲν τοίνυν ἔστω δικαστήριον ὅπερ ἂν αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀποφήνωσιν ἑκαστοὶ κοινῇ τινας ἐλόμενοι· δύο δὲ τῶν λοιπῶν
- 5 ἔστω κριτήρια, τὸ μὲν ὅταν τις τινα ἰδιώτην ἰδιώτης, ἐπατιώμενος ἀδικεῖν αὐτόν, ἄγων εἰς δίκην βούληται διακριθῆναι, τὸ δ' ὅποταν τὸ δημόσιον ὑπὸ τινος τῶν πολιτῶν ἡγήται
- c τις ἀδικεῖσθαι καὶ βουληθῇ τῷ κοινῷ βοηθεῖν, λεκτέον ὁποῖοί τ' εἰσὶν καὶ τίνες οἱ κριταί. πρῶτον δὲ δικαστήριον ἡμῖν γιγνέσθω κοινὸν ἅπασιν τοῖς τὸ τρίτον ἀμφισβητούσιν ἰδιώταις πρὸς ἀλλήλους, γενόμενον τῇδέ πῃ. πάσας δὲ τὰς
- 5 ἀρχάς, ὅποσαι τε κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ὅποσαι πλείω χρόνον ἄρχουσιν, ἐπειδὰν μέλλῃ νέος ἐνιαυτὸς μετὰ θερυνᾶς τροπᾶς

d 6 γίγνοιτο fecit O² (ιγ s. v.)in marg. O¹λεκτέον add. O²

d 8 δὲ αἰεὶ τὸ A L O : δὴ τό γε

b 6 δίκην A O : τὴν δίκην L

c 1 δ' post

c 2 ἡμῖν A et in marg. γρ. O : om. O

τῷ ἐπιόντι μηνὶ γίγνεσθαι, ταύτης τῆς ἡμέρας τῇ πρόσθεν
πάντας χρῆ τοὺς ἄρχοντας συνελθεῖν εἰς ἐν ἱερὸν καὶ τὸν
θεὸν ὁμόσαντας οἷον ἀπάρξασθαι πάσης ἀρχῆς ἓνα δικαστήν, **d**
ὃς ἂν ἐν ἀρχῇ ἐκάστη ἄριστός τε εἶναι δόξῃ καὶ ἄριστ' ἂν
καὶ ὁσιώτατα τὰς δίκας τοῖς πολίταις αὐτῷ τὸν ἐπιόντα ἐνι-
αυτὸν φαίνεται διακρίνειν. τούτων δὲ αἰρεθέντων γίγνεσθαι
μὲν δοκιμασίαν ἐν τοῖς ἐλομένοις αὐτοῖς, ἐὰν δὲ ἀποδοκι- **5**
μασθῇ τις, ἕτερον ἀνθαιρεῖσθαι κατὰ ταῦτά, τοὺς δὲ δοκι-
μασθέντας δικάζειν μὲν τοῖς τᾶλλα δικαστήρια φνγοῦσι, τὴν
δὲ ψῆφον φανερὰν φέρειν· ἐπηκόους δ' εἶναι καὶ θεατὰς
τούτων τῶν δικῶν ἐξ ἀνάγκης μὲν βουλευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους **e**
ἄρχοντας τοὺς ἐλομένους αὐτούς, τῶν δὲ ἄλλων τὸν βουλό-
μενον. ἐὰν δέ τις ἐπαιτιᾶται τινα ἐκόντα ἀδίκως κρίναι
τὴν δίκην, εἰς τοὺς νομοφύλακας ἰὼν κατηγορεῖτω· ὁ δὲ
ὀφλὼν τὴν τοιαύτην δίκην ὑπεχέτω μὲν τοῦ βλάβους τῷ **5**
βλαφθέντι τὸ ἥμισυ τίνειν, ἐὰν δὲ μείζονος ἄξιος εἶναι δόξῃ
ζημίας, προστιμᾶν τοὺς κρίναντας τὴν δίκην ὅτι χρῆ πρὸς
τούτῳ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτίνειν τῷ κοινῷ καὶ τῷ τὴν δίκην
δικασαμένῳ. περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἐγκλημάτων ἀναγκαῖον
πρῶτον μὲν τῷ πλήθει μεταδιδόναι τῆς κρίσεως—οἱ γὰρ **768**
ἀδικούμενοι πάντες εἰσὶν, ὅποτε τις τὴν πόλιν ἀδικῇ, καὶ
χαλεπῶς ἂν ἐν δίκῃ φέροιεν ἅμοιροι γιγνόμενοι τῶν τοιούτων
διακρίσεων—ἀλλ' ἀρχὴν τε εἶναι χρῆ τῆς τοιαύτης δίκης καὶ
τελευτὴν εἰς τὸν δῆμον ἀποδιδομένην, τὴν δὲ βάσανον ἐν **5**
ταῖς μεγίσταις ἀρχαῖς τρισίν, ἃς ἂν ὁ τε φεύγων καὶ ὁ
διώκων συνομολογῇτον· ἐὰν δὲ μὴ δύνησθον κοινωυῆσαι τῆς
ὁμολογίας αὐτοί, τὴν βουλήν ἐπικρίνειν αὐτῶν τὴν αἵρεσιν
ἐκατέρου. δεῖ δὲ δὴ καὶ τῶν ἰδίων δικῶν κοινωυεῖν κατὰ **b**
δύναμιν ἅπαντας· ὁ γὰρ ἀκοινώνητος ὦν ἐξουσίας τοῦ συν-
δικάζειν ἡγείται τὸ παράπαν τῆς πόλεως οὐ μέτοχος εἶναι.
διὰ ταῦτ' οὖν δὴ καὶ κατὰ φυλὰς ἀναγκαῖον δικαστήριά τε

d ἱ ὁμόσαντας scr. reccl.: ὁνομόσαντας A L O **e8** τοῦτ' ὃ
Aldina: τούτων A L O **e9** δημοσίων] γρ. κοινῶν in marg. A³ O²
a8 αὐτοί A O: αὐτοῖς L et in marg. γρ. O

- 5 γίγνεσθαι καὶ κλήρῳ δικαστὰς ἐκ τοῦ παραχρήμα ἀδιαφθό-
ρους ταῖς δεήσεσι δικάζειν, τὸ δὲ τέλος κρίνειν πάντων τῶν
τοιούτων ἐκείνο τὸ δικαστήριον, ὃ φαμεν εἷς γε ἀνθρωπίνην
δύναμιν ὡς οἶόν τε ἀδιαφθορώτατα παρεσκευάσθαι τοῖς μὴ
c δυναμένοις μήτε ἐν τοῖς γείτοσι μήτε ἐν τοῖς φυλετικοῖς
δικαστηρίοις ἀπαλλάττεσθαι.

- Νῦν δὴ περὶ μὲν δικαστήρια ἡμῖν—ἃ δὴ φαμεν οὐθ' ὥς
ἀρχὰς οὔτε ὡς μὴ ῥάδιον εἰπόντα ἀναμφισβητήτως εἰρη-
5 κέναι—περὶ μὲν ταῦτα οἷον περιγραφὴ τις ἔξωθεν περιγε-
γραμμένη τὰ μὲν εἴρηκεν, τὰ δ' ἀπολείπει σχεδόν· πρὸς
γὰρ τέλει νομοθεσίας ἢ δικῶν ἀκριβῆς νόμων θέσις ἅμα καὶ
διαίρεσις ὀρθότατα γίγνοιτ' ἂν μακρῶ. ταύταις μὲν οὖν
d εἰρήσθω πρὸς τῷ τέλει περιμένειν ἡμᾶς, αἱ δὲ περὶ τὰς
ἄλλας ἀρχὰς καταστάσεις σχεδὸν τὴν πλείστην εἰλήφασιν
νομοθεσίαν· τὸ δὲ ὅλον καὶ ἀκριβὲς περὶ ἐνός τε καὶ πάντων
τῶν κατὰ πόλιν καὶ πολιτικὴν πᾶσαν διοικήσεων οὐκ ἔστιν
5 γενέσθαι σαφές, πρὶν ἂν ἡ διέξοδος ἀπ' ἀρχῆς τὰ τε δεύτερα
καὶ τὰ μέσα καὶ πάντα μέρη τὰ ἐαυτῆς ἀπολαβοῦσα πρὸς
τέλος ἀφίκηται. νῦν μὲν ἐν τῷ παρόντι μέχρι τῆς τῶν
e ἀρχόντων αἰρέσεως γενομένης τελευτῇ μὲν τῶν ἔμπροσθεν
αὕτη γίγνοιτ' ἂν ἱκανή, νόμων δὲ θέσεως ἀρχὴ καὶ ἀναβολῶν
ἅμα καὶ ὄκνων οὐδὲν ἔτι δεομένη.

- ΚΛ. Πάντως μοι κατὰ νοῦν, ὦ ξένε, τὰ ἔμπροσθεν εἰρη-
5 κώς, τὴν ἀρχὴν νῦν τελευτῇ προσάψας περὶ τῶν τε εἰρημένων
καὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, ταῦτα ἔτι μᾶλλον ἐκείνων
εἴρηκας φιλίως.

- 769 ΑΘ. Καλῶς τοίνυν ἂν ἡμῖν ἡ πρεσβυτῶν ἔμφρων παιδιὰ
μέχρι δεῦρ' εἴη τὰ νῦν διαπεπαισμένη.

ΚΛ. Καλὴν τὴν σπουδὴν ἔοικας δηλοῦν τῶν ἀνδρῶν.

- ΑΘ. Εἰκός γε· τόδε δ' ἐννοήσωμεν εἰ σοὶ δοκεῖ καθάπερ
5 ἐμοί.

c 6 ἀπολείπει L (ut vid.) et in marg. O : ἀπολείπει A O d 4 διοι-
κήσεων] διοίκησιν Ast d 7 τέλος A et in marg. γρ. O : τὸ
τέλος O

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ καὶ περὶ τίνων;

ΑΘ. Οἷσθ' ὅτι καθάπερ ζωγράφων οὐδὲν πέρας ἔχειν ἡ πραγματεία δοκεῖ περὶ ἐκάστων τῶν ζῶων, ἀλλ' ἡ τοῦ χραίνειν ἡ ἀποχραίνειν, ἡ ὅτιδήποτε καλοῦσι τὸ τοιοῦτον οἱ ζωγράφων παῖδες, οὐκ ἂν ποτε δοκεῖ παύσασθαι κοσμοῦσα, **b** ὥστε ἐπίδοσιν μηκέτ' ἔχειν εἰς τὸ καλλίω τε καὶ φανερώτερα γίγνεσθαι τὰ γεγραμμένα.

ΚΛ. Σχεδὸν ἐννοῶ ἀκούων καὶ αὐτὸς ταῦτα ἃ λέγεις, ἐπεὶ ἐντριβής γε οὐδαμῶς γέγονα τῇ τοιαύτῃ τέχνῃ. **5**

ΑΘ. Καὶ οὐδέν γε ἐβλάβης. χρησώμεθά γε μὴν τῷ νῦν παρατυχόντι περὶ αὐτῆς ἡμῖν λόγῳ τὸ τοιόνδε, ὥς εἴ ποτέ τις ἐπινοήσῃε γράφαι τε ὥς κάλλιστον ζῶον καὶ τοῦτ' αὖ **c** μηδέποτε ἐπὶ φαυλότερον ἀλλ' ἐπὶ τὸ βέλτιον ἴσχειν τοῦ ἐπιόντος ἀεὶ χρόνου, συννοεῖς ὅτι θνητὸς ὢν, εἰ μὴ τινα καταλείψει διάδοχον τοῦ ἐπανορθοῦν τε, ἐάν τι σφάλῃται τὸ ζῶον ὑπὸ χρόνων, καὶ τὸ παραλειφθὲν ὑπὸ τῆς ἀσθενείας **5** τῆς ἑαυτοῦ πρὸς τὴν τέχνην οἷός τε εἰς τὸ πρόσθεν ἔσται φαιδρύνων ποιεῖν ἐπιδιδόναι, σμικρόν τινα χρόνον αὐτῷ πόνος παραμενεῖ πάμπολος;

ΚΛ. Ἀληθῆ.

ΑΘ. Τί οὖν; ἂρ' οὐ τοιοῦτον δοκεῖ σοι τὸ τοῦ νομοθέτου **d** βούλημ' εἶναι; πρῶτον μὲν γράφαι τοὺς νόμους πρὸς τὴν ἀκρίβειαν κατὰ δύναμιν ἱκανῶς· ἔπειτα προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τῶν δοξάντων ἔργῳ πειρώμενον, ἂρ' οἶει τινὰ οὕτως ἄφρονα γεγενέσθαι νομοθέτην, ὥστ' ἀγνοεῖν ὅτι πάμπολλα **5** ἀνάγκη παραλείπεσθαι τοιαῦτα, ἃ δεῖ τινα συνεπόμενον ἐπανορθοῦν, ἵνα μηδαμῇ χείρων, βελτίων δὲ ἡ πολιτεία καὶ ὁ κόσμος ἀεὶ γίγνηται περὶ τὴν ὥκισμένην αὐτῷ **e** πόλιν;

ΚΛ. Εἰκός—πῶς γὰρ οὐ;—βούλεσθαι πάντα ὄντιν οὖν τὸ τοιοῦτον.

c 1 τε ὡς Heusde : τέως libri
c 3 ἀεὶ ΛΟ : δὴ in marg. γρ. Ο
μενεῖ Stephanus : παραμένει libri

c 2 τὸ ante φαυλότερον add. Ο³
c 4 τοῦ] ὅς Hermann c 8 παρα-

- 5 ΑΘ. Οὐκοῦν εἴ τίς τινα μηχανὴν ἔχοι πρὸς τοῦτο, ἔργῳ καὶ λόγοις τίνα τρόπον διδάξειεν ἂν ἕτερον εἶτε μείζονα εἶτε ἐλάττω περὶ τοῦτ' ἔχειν ἔννοιαν, ὅπως χρὴ φυλάττειν καὶ ἐπανορθοῦν νόμους, οὐκ ἂν ποτε λέγων ἀπείποι τὸ τοιοῦτον πρὶν ἐπὶ τέλος ἐλθεῖν;

770 ΚΛ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΑΘ. Οὐκοῦν ἐν τῷ νῦν παρόντι ποιητέον ἐμοὶ καὶ σφῶν τοῦτο;

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

- 5 ΑΘ. Ἐπειδὴ νομοθετεῖν μὲν μέλλομεν, ῥηρηνται δὲ ἡμῖν νομοφύλακες, ἡμεῖς δ' ἐν δυσμαῖς τοῦ βίου, οἱ δ' ὥς πρὸς ἡμᾶς νέοι, ἅμα μὲν, ὥς φαμεν, δεῖ νομοθετεῖν ἡμᾶς, ἅμα δὲ πειρᾶσθαι ποιεῖν καὶ τούτους αὐτοὺς νομοθέτας τε καὶ νομοφύλακας εἰς τὸ δυνατόν.

b ΚΛ. Τί μήν; εἴπερ οἱοί τέ γ' ἐσμὲν ἱκανῶς.

ΑΘ. Ἄλλ' οὖν πειρατέα γε καὶ προθυμητέα.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

- 5 ΑΘ. Λέγωμεν δὴ πρὸς αὐτούς· ὦ φίλοι σωτῆρες νόμων, ἡμεῖς περὶ ἐκάστων ὧν τίθεμεν τοὺς νόμους πάμπολλα παραλείψομεν—ἀνάγκη γάρ—οὐ μὴν ἀλλ' ὅσα γε μὴ σμικρὰ καὶ τὸ ὅλον εἰς δύναμιν οὐκ ἀνήσομεν ἀπεριήγητον καθάπερ τινὶ περιγραφῇ· τοῦτο δὲ δεήσει συμπληροῦν ὑμᾶς τὸ περιηγηθέν.

c ὅποι δὲ βλέποντες δράσετε τὸ τοιοῦτον, ἀκούειν χρή. Μέγιστος μὲν γὰρ καὶ ἐγὼ καὶ Κλεινίας εἰρήκαμέν τε αὐτὰ ἀλλήλοις οὐκ ὀλιγάκις, ὁμολογοῦμέν τε λέγεσθαι καλῶς· ὑμᾶς δὲ ἡμῖν βουλόμεθα συγγνώμονάς τε ἅμα καὶ μαθητὰς
5 γίνεσθαι, βλέποντας πρὸς ταῦτα εἰς ἅπερ ἡμεῖς συνεχωρήσαμεν ἀλλήλοις τὸν νομοφύλακά τε καὶ νομοθέτην δεῖν βλέπειν. ἦν δὲ ἡ συγχώρησις ἐν ἔχουσα κεφάλαιον, ὅπως

d ποτὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνοιτ' ἂν, τὴν ἀνθρώπῳ προσήκουσαν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς ἔχων ἕκ τινος ἐπιτηδεύματος ἢ τινος ἥθους ἢ ποιᾶς κτήσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ δόξης ἢ μαθημάτων

ποτέ τινων, εἴτε ἄρρην τις τῶν συνοικούντων οὐσα ἢ φύσις
 εἴτε θήλεια, νέων ἢ γερόντων, ὅπως εἰς ταῦτον τοῦτο ὁ λέ- 5
 γομεν τεταμένη σπουδὴ πᾶσα ἔσται διὰ παντὸς τοῦ βίου,
 τῶν δ' ἄλλων ὁπόσα ἐμπόδια τοῦτοις μηδὲν προτιμῶν φανέ-
 ται μηδ' ὅστισοῦν, τελευτῶν δὲ καὶ πόλεως, ἐν ἀνάστατον e
 ἀνάγκη φαίνεται γίγνεσθαι πρὶν ἐθέλῃν δούλειον ὑπομεί-
 νασα ζυγὸν ἄρχεσθαι ὑπὸ χειρόνων, ἢ λείπειν φυγῇ τὴν
 πόλιν· ὥς πάντα τὰ τοιαῦτα ἄρ' ἔσθ' ὑπομενετέον πάσχοντας
 πρὶν ἀλλάξασθαι πολιτείαν ἢ χεῖρους ἀνθρώπους πέφυκε 5
 ποιεῖν. ταῦτα ἡμεῖς τε ἔμπροσθεν συνωμολογησάμεθα, καὶ
 νῦν ὑμεῖς ἡμῶν εἰς ταῦτα ἐκάτερα βλέποντες ἐπαινείτε καὶ
 ψέγετε τοὺς νόμους ὅσοι μὴ ταῦτα δυνατοί, τοὺς δὲ δυνατοὺς 771
 ἀσπάζεσθαι τε καὶ φιλοφρόνως δεχόμενοι ζητεῖ ἐν αὐτοῖς· τὰ
 δ' ἄλλα ἐπιτηδεύματα καὶ πρὸς ἄλλα τείνοντα τῶν ἀγαθῶν
 λεγομένων χαίρειν χρὴ προσαγορεύειν.

Ἀρχὴ δὲ ἔστω τῶν μετὰ ταῦτα ἡμῖν νόμων ἥδε τις, ἀφ' 5
 ἱερῶν ἡργμένη. τὸν ἀριθμὸν γὰρ δὴ δεῖ πρῶτον ἀναλαβεῖν
 ἡμᾶς τὸν τῶν πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα, ὅσας εἶχεν
 τε καὶ ἔχει τομὰς προσφόρους ὃ τε ὅλος ἅμα καὶ ὁ κατὰ b
 φυλὰς, ὃ δὴ τοῦ παντὸς ἔθεμεν δωδεκατημόριον, ἐν καὶ εἴκοσιν
 εἰκοσάκις ὀρθότατα φύν. ἔχει δὲ διανομὰς δώδεκα μὲν ὁ πᾶς
 ἀριθμὸς ἡμῖν, δώδεκα δὲ καὶ ὁ τῆς φυλῆς· ἐκάστην δὴ τὴν
 μοῖραν διανοεῖσθαι χρεῶν ὥς οὕσαν ἱεράν, θεοῦ δῶρον, ἐπο- 5
 μένην τοῖς μηνσὶν καὶ τῇ τοῦ παντὸς περιόδῳ. διὸ καὶ πᾶσαν
 πόλιν ἄγει μὲν τὸ σύμφυτον ἱεροῦν αὐτάς, ἄλλοι δὲ ἄλλων
 ἴσως ὀρθότερον ἐνείμαντό τε καὶ εὐτυχέστερον ἐθείωσαν τὴν
 διανομήν· ἡμεῖς δὲ οὖν νῦν φαμεν ὀρθότατα προηγήσθαι τὸν c
 τῶν πεντακισχιλίων καὶ τετταράκοντα ἀριθμόν, ὅς πάσας
 τὰς διανομὰς ἔχει μέχρι τῶν δώδεκα ἀπὸ μιᾶς ἀρξάμενος
 πλὴν ἐνδεκάδος—αὕτη δ' ἔχει σμικρότατον ἱαμα· ἐπὶ θάτερα

d 6 τεταμένη Stephanus: τεταγμένη libri   e 7 ὑμεῖς ἡμῶν
 A²: ἡμεῖς ὑμῶν A   b 3 φύν A: in marg. φύναι a   h 5 ἱεραν]
 ἱερὸν Stephanus

- 5 γὰρ ὑγίης γίγνεται δυοῖν ἐστίαιν ἀπονεμηθείσαιν—ὥς δ' ἐστὶν ταῦτα ἀληθῶς ὄντα, κατὰ σχολὴν οὐκ ἂν πολὺς ἐπι-
δείξειεν μῦθος. πιστεύσαντες δὴ τὰ νῦν τῇ παρούσῃ φήμῃ
d καὶ λόγῳ, νείμωμέν τε ταύτην, καὶ ἐκάστη μοῖρα θεὸν ἢ θεῶν
παῖδα ἐπιφημίσαντες, βωμούς τε καὶ τὰ τούτοις προσήκοντα
ἀποδόντες, θυσίων πέρι συνόδους ἐπ' αὐτοῖς ποιώμεθα δύο
τοῦ μηνός, δώδεκα μὲν τῇ τῆς φυλῆς διανομῇ, δώδεκα δὲ
5 αὐτῷ τῷ τῆς πόλεως διαμερισμῷ, θεῶν μὲν δὴ πρῶτον χάριτος
ἔνεκα καὶ τῶν περὶ θεούς, δεύτερον δὲ ἡμῶν αὐτῶν οἰκειό-
τητός τε πέρι καὶ γνωρίσεως ἀλλήλων, ὥς φαίμεν ἂν, καὶ
e ὁμίλιας ἔνεκα πάσης. πρὸς γὰρ δὴ τὴν τῶν γάμων κοινω-
νίαν καὶ σύμμιξιν ἀναγκαίως ἔχει τὴν ἀγνοίαν ἐξαιρεῖν
παρ' ὧν τέ τις ἄγεται καὶ ἃ καὶ οἷς ἐκδίδωσι, περὶ παντὸς
ποιούμενον ὅτι μάλιστα τὸ μὴ σφάλεσθαι μηδαμῶς ἐν τοῖς
5 τοιοῦτοις κατὰ τὸ δυνατόν. τῆς οὖν τοιαύτης σπουδῆς ἔνεκα
χρὴ καὶ τὰς παιδιας ποιεῖσθαι χορεύοντάς τε καὶ χορευούσας
772 κόρους καὶ κόρας, καὶ ἅμα δὴ θεωροῦντάς τε καὶ θεωρου-
μένους μετὰ λόγου τε καὶ ἡλικίας τιwὸς ἐχούσης εἰκυίας
προφάσεις, γυμνοὺς καὶ γυμνὰς μέχριπερ αἰδοῦς σῶφρονος
ἐκάστων. τούτων δ' ἐπιμελητὰς πάντων καὶ κοσμητὰς τοὺς
5 τῶν χορῶν ἄρχοντας γίγνεσθαι καὶ νομοθέτας μετὰ τῶν
νομοφυλάκων, ὅσον ἂν ἡμεῖς ἐκλείπωμεν τάττοντες· ἀνα-
γκαῖον δέ, ὅπερ εἵπομεν, περὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ὅσα σμικρὰ
b καὶ πολλὰ νομοθέτην μὲν ἐκλείπειν, τοὺς δ' ἐμπείρους ἀεὶ
κατ' ἐνιαυτὸν γιγνομένους αὐτῶν, ἀπὸ τῆς χρείας μαθάνοντας,
τάττεσθαι καὶ ἐπανορθομένους κινεῖν κατ' ἐνιαυτόν, ἕως ἂν
ὁρος ἱκανὸς δόξῃ τῶν τοιούτων νομίμων καὶ ἐπιτηδευμάτων
5 γεγενέναι. χρόνος μὲν οὖν μέτριος ἅμα καὶ ἱκανὸς γίγνοιτ'
ἂν τῆς ἐμπειρίας δεκαετηρὶς θυσίων τε καὶ χορειῶν, ἐπὶ
πάντα καὶ ἕκαστα ταχθεῖς, ζῶντος μὲν τοῦ τάξαντος νομο-
c θέτου κοινῇ, τέλος δὲ σχόντος, αὐτὰς ἐκάστας τὰς ἀρχὰς

a 1 κόρους τε καὶ Eus. a 6 τάττοντας Aldina b 5 γρ. χρόνος
in marg. A³ O²: χορὸς A L O b 6 δεκαετηρὶς Schneider: δεκάτηρις
A O: δεκατέτηρος in marg. A¹: δεκαέτηρος vulg.

εἰς τοὺς νομοφύλακας εἰσφερούσας τὸ παραλειπόμενον τῆς αὐτῶν ἀρχῆς ἐπανορθοῦσθαι, μέχρι περ ἂν τέλος ἔχειν ἕκαστον δόξῃ τοῦ καλῶς ἐξεργάσθαι, τότε δὲ ἀκίνητα θεμένους, ἥδη χρῆσθαι μετὰ τῶν ἄλλων νόμων οὓς ἔταξε κατ' ἀρχὰς ὁ θεὸς 5 αὐτοῖς νομοθέτης· ὧν περὶ κινεῖν μὲν ἐκόντας μηδέποτε μηδέν, εἰ δέ τις ἀνάγκη δόξειέ ποτε καταλαβεῖν, πάσας μὲν τὰς ἀρχὰς χρῆ συμβούλους, πάντα δὲ τὸν δῆμον καὶ πάσας d θεῶν μαντείας ἐπελθόντας, ἔαν συμφωνῶσι πάντες, οὕτω κινεῖν, ἄλλως δὲ μηδέποτε μηδαμῶς, ἀλλὰ τὸν κωλύοντα ἀεὶ κατὰ νόμον κρατεῖν.

Ὅποτε τις οὖν καὶ ὀπηνίκα τῶν πέντε καὶ εἴκοσι γεγονότων 5 ἔτη, σκοπῶν καὶ σκοπούμενος ὑπ' ἄλλων, κατὰ νοῦν ἑαυτῷ καὶ πρέποντα εἰς παίδων κοινωνίαν καὶ γένεσιν ἐξηυρηκέναι πιστεύει, γαμείτω μὲν πᾶς ἐντὸς τῶν πέντε καὶ τριάκοντα e ἐτῶν, τὸ δὲ πρέπον καὶ τὸ ἀρμόττον ὥς χρῆ ζητεῖν, πρῶτον ἐπακουσάτω· δεῖ γάρ, ὥς φησιν Κλεινίας, ἔμπροσθεν τοῦ νόμου προοίμιον οἰκεῖον ἐκάστῳ προτιθέναι.

ΚΛ. Κάλλιστα, ὦ ξένε, διεμνημόνευσας, ἔλαβές τε τοῦ 5 λόγου καιρὸν καὶ μάλ' ἐμοὶ δοκοῦντ' εἶναι σύμμετρον.

ΑΘ. Εὖ λέγεις. ὦ παῖ, τοίνυν φῶμεν ἀγαθῶν πατέρων φύντι, τοὺς παρὰ τοῖς ἔμφροσιν εὐδόξους γάμους χρῆ γαμεῖν, 773 οἷ σοι παραινοῖεν ἂν μὴ φεύγειν τὸν τῶν πενήτων μηδὲ τὸν τῶν πλουσίων διώκειν διαφερόντως γάμον, ἀλλ' ἔαν τᾶλλα ἰσάζῃ, τὸν ὑποδεέστερον ἀεὶ τιμῶντα εἰς τὴν κοινωνίαν συνιέναι. τῇ τε γὰρ πόλει σύμφορον ἂν εἴη ταύτῃ ταῖς τε 5 συνιούσαις ἐστίασι· τὸ γὰρ ὁμαλὸν καὶ σύμμετρον ἀκράτου μυρίον διαφέρει πρὸς ἀρετήν. κοσμίῳ τε πατέρων χρῆ προθυμείσθαι γίγνεσθαι κηδεστὴν τὸν αὐτῷ συνειδότα ἰταμώ- b- τερων ἅμα καὶ θάττον τοῦ δέοντος πρὸς πάσας τὰς πράξεις φερόμενον· τὸν δ' ἐναντίως πεφυκότα ἐπὶ τὰναντία χρῆ κηδεύματα πορεύεσθαι. καὶ κατὰ παντὸς εἰς ἔστω μῦθος γάμου· τὸν γὰρ τῇ πόλει δεῖ συμφέροντα μνηστεύειν γάμον 5

ε 1 πᾶς L (ut vid.) O²: τὰς Α Ο

ε 2 ἐτῶν Α²: των Α

- ἕκαστον, οὐ τὸν ἡδιστον αὐτῷ. φέρεται δέ πως πᾶς αἰ
κατὰ φύσιν πρὸς τὸν ὁμοιότατον αὐτῷ, ὅθεν ἀνώμαλος ἡ
c πόλις ὅλη γίγνεται χρήμασιν τε καὶ τρόπων ἡθεσιν· ἐξ ὧν
ἂ μὴ βουλόμεθα συμβαίνειν ἡμῖν, καὶ μάλιστα συμβαίνει
ταῖς πλείσταις πόλεσι. ταῦτα δὴ διὰ λόγου μὲν νόμῳ
προστάττειν, μὴ γαμῆν πλούσιον πλουσίῳ, μηδὲ πολλὰ
5 δυνάμενον πράττειν ἄλλου τοιούτου, θάττους δὲ ἡθεσι πρὸς
βραδυτέρους καὶ βραδυτέρους πρὸς θάττους ἀναγκάζειν τῇ
τῶν γάμων κοινωνίᾳ πορεύεσθαι, πρὸς τῷ γελοῖα εἶναι θυμὸν
ἂν ἐγείραι πολλοῖς· οὐ γὰρ ῥᾶδιον ἐννοεῖν ὅτι πόλιν εἶναι
d δεῖ δίκην κρατῆρος κεκραμένην, οὐ μαινόμενος μὲν οἶνος
ἐγκεχυμένος ζεῖ, κολαζόμενος δὲ ὑπὸ νήφοντος ἐτέρου θεοῦ
καλὴν κοινωνίαν λαβὼν ἀγαθὸν πῶμα καὶ μέτριον ἀπεργά-
ζεται. τοῦτ' οὖν γιγνόμενον ἐν τῇ τῶν παίδων μείξει διορᾶν
5 ὥς ἔπος εἰπεῖν δυνατὸς οὐδεὶς· τούτων δὴ χάριν ἔαν μὲν
νόμῳ τὰ τοιαῦτα ἀναγκαῖον, ἐπάδοντα δὲ πείθειν πειρᾶσθαι
τὴν τῶν παίδων ὁμαλότητα αὐτῶν αὐτοῖς τῆς τῶν γάμων
e ἰσότητος ἀπλήστου χρημάτων οὔσης περὶ πλείονος ἕκα-
στον ποιεῖσθαι, καὶ δι' ὀνειδούς ἀποτρέπειν τὸν περὶ τὰ
χρήματα ἐν τοῖς γάμοις ἐσπουδακότα, ἀλλὰ μὴ γραπτῷ νόμῳ
βιαζόμενον.
- 5 Περὶ γάμων δὴ ταῦτ' ἔστω παραμύθια λεγόμενα, καὶ οὕ-
καὶ τὰ ἔμπροσθε τούτων ῥηθέντα, ὥς χρὴ τῆς ἀειγενοῦς
φύσεως ἀντέχεσθαι τῷ παῖδας παίδων καταλείποντα αἰετῷ
774 θεῷ ὑπηρετάς ἀνθ' αὐτοῦ παραδιδόναι. πάντα οὖν ταῦτα
καὶ ἔτι πλείω τις ἂν εἴποι περὶ γάμων, ὥς χρὴ γαμῆν,
προοιμιαζόμενος ὀρθῶς· ἂν δ' ἄρα τις μὴ πείθεται ἐκῶν,
ἀλλότριον δὲ αὐτὸν καὶ ἀκοινώνητον ἐν τῇ πόλει ἔχῃ καὶ
5 ἄγαμος ὧν γένηται πεντεκαιτριακοντούτης, ζημιούσθω κατ'
ἐνιαυτὸν ἕκαστον, ὃ μέγιστον μὲν τίμημα κεκτημένος ἕκατὸν

c 6 καὶ βραδυτέρους in marg. A³: om. A   c 7 θυμὸν ἂν
ἐγείραι Ast: θυμὸν ** ἀνεγείραι A O   e 1 ἀπλήστου A² et O⁴
(η s. v.): ἀπλείστου A O   e 7 καταλείποντα Stephanus: καταλείποντι
libri cum Stob.

δραγμαῖς, ὁ δὲ τὸ δεύτερον ἐβδομήκοντα, τρίτον δὲ ἐξή-
κοντα, ὁ δὲ τὸ τέταρτον τριάκοντα. τοῦτο δ' ἔστω τῆς Ἑρας
ἱερόν. ὁ δὲ μὴ ἐκτίνων κατ' ἐνιαυτὸν δεκαπλάσιον ὀφειλέτω· **b**
πραττέσθω δὲ ὁ ταμίας τῆς θεοῦ, μὴ ἐκπράξας δὲ αὐτὸς
ὀφειλέτω καὶ ἐν ταῖς εὐθύναις τοῦ τοιοῦτου λόγον ὑπεχέτω
πᾶς. εἰς μὲν οὖν χρήματα ὁ μὴ 'θέλων γαμεῖν ταῦτα
ζημιούσθω, τιμῆς δὲ παρὰ τῶν νεωτέρων ἀτιμος πάσης **5**
ἔστω, καὶ μηδεὶς ὑπακουέτω μηδὲν αὐτῷ ἐκὼν τῶν νέων· ἔαν
δὲ κολάζειν τινα ἐπιχειρῇ, πᾶς τῷ ἀδικουμένῳ βοηθείτω καὶ
ἀμυνέτω, μὴ βοηθῶν δὲ ὁ παραγενόμενος δειλὸς τε ἅμα **c**
καὶ κακὸς ὑπὸ τοῦ νόμου πολίτης εἶναι λεγέσθω.

Περὶ δὲ προικὸς εἴρηται μὲν καὶ πρότερον, εἰρήσθω δὲ
πάλιν ὥς ἴσα ἀντὶ ἴσων ἔστιν τὸ μήτε λαμβάνοντι μήτ'
ἐκδιδόντι διὰ χρημάτων ἀπορίαν γηράσκειν τοὺς πένυτας· τὰ **5**
γὰρ ἀναγκαῖα ὑπάρχοντά ἐστι πᾶσι τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει,
ὑβρις δὲ ἦττον γυναιξὶ καὶ δουλεία ταπεινῇ καὶ ἀνελεύθερος
διὰ χρήματα τοῖς γήμασι γίγνοιτο ἄν. καὶ ὁ μὲν πειθόμενος **d**
ἐν τῶν καλῶν ὁρώη τοῦτ' ἄν· ὁ δὲ μὴ πειθόμενος ἢ διδοὺς ἢ
λαμβάνων πλέον ἢ πεντήκοντα ἄξια δραχμῶν ἐσθῆτος χάρις,
ὁ δὲ μνᾶς, ὁ δὲ τριῶν ἡμιμναίων, ὁ δὲ δυοῖν μναῖν, ὁ τὸ
μέγιστον τίμημα κεκτημένος, ὀφειλέτω μὲν τῷ δημοσίῳ **e**
τοσοῦτον ἕτερον, τὸ δὲ δοθὲν ἢ ληφθὲν ἱερὸν ἔστω τῆς
Ἑρας τε καὶ τοῦ Διός, πραττόντων δὲ οἱ ταμίαι τούτοις
τοῖν θεοῖν, καθάπερ ἐρρήθη τῶν μὴ γαμούντων πέρι τοὺς **e**
ταμίας ἐκπράττειν ἐκάστοτε τοὺς τῆς Ἑρας ἢ παρ' αὐτῶν
ἐκάστους τὴν ζημίαν ἐκτίνειν.

Ἐγγύην δὲ εἶναι κυρίαν πατρὸς μὲν πρῶτον, δευτέραν
πάππου, τρίτην δὲ ἀδελφῶν ὁμοπατρῶν, ἔαν δὲ μηδὲ εἰς ἣ **5**
τούτων, τὴν πρὸς μητρὸς μετὰ τοῦτο εἶναι κυρίαν ὡσαύτως·

c 4 πάλιν A O : καὶ πάλιν L τὸ A O : τῷ vulg. c 5 γη-
ράσκειν A L O : διδάσκειν in marg. L O c 7 ὑβρις A² et fecit
O² (i s. v.) : ὑβρεις A O d 5 ὀφειλέτω μὲν τῷ δημοσίῳ L O
(sed in marg. γρ. διτ) et in marg. A² : ὀφ[λήσει ὀφειλέτω] μὲν τῷ διτ A
(inclusa in ras. a) : in marg. ὀφειλέτω (s. v. ὀφλήσει) A²

ἐὰν δ' ἄρα τύχη τις ἀήθης συμβαίῃ, τοὺς ἐγγύτατα γένους αἰε κυρίουσιν εἶναι μετὰ τῶν ἐπιτρόπων.

775 Ὅσα δὲ προτέλεια γάμων ἢ τις ἄλλη περὶ τὰ τοιαῦτα ἱερουργία μελλόντων ἢ γιγνομένων ἢ γεγυότων προσήκουσά ἐστιν τελείσθαι, τοὺς ἐξηγητὰς ἐρωτῶντα χρὴ καὶ πειθόμενον ἐκείνοις ἕκαστον ἡγεῖσθαι πάντα ἑαυτῷ μετρίως γίγνεσθαι.

Περὶ δὲ τῶν ἐστιάσεων, φίλους μὲν χρὴ καὶ φίλας
 5 μὴ πλείους πέντε ἐκατέρων συγκαλεῖν, συγγενῶν δὲ καὶ οἰκείων ὡσαύτως τοσοῦτους ἄλλους ἐκατέρων· ἀνάλωμα δὲ μὴ γίγνεσθαι πλεόν ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν μηδενί, τῷ μὲν εἰς χρήματα μεγίστῃ μνᾶν, τῷ δ' ἡμισυ τοῦ τοσοῦτου, τῷ δ'
 b ἐφεξῆς οὕτω, καθάπερ ὑποβέβηκεν ἐκάστῳ τὸ τίμημα. καὶ τὸν μὲν πειθόμενον τῷ νόμῳ ἐπαινεῖν χρὴ πάντας, τὸν δὲ ἀπειθοῦντα κολαζόντων οἱ νομοφύλακες ὡς ἀπειρόκαλόν τε ὄντα καὶ ἀπαίδευτον τῶν περὶ τὰς νυμφικὰς Μούσας νόμων. πίνειν
 5 δὲ εἰς μέθην οὔτε ἄλλοθί που πρέπει, πλὴν ἐν ταῖς τοῦ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ ἐορταῖς, οὐδ' ἀσφαλές, οὗτ' οὖν διὰ περὶ γάμους ἐσπουδακότα, ἐν οἷς ἔμφρονα μάλιστα εἶναι πρέπει
 c νύμφην καὶ νυμφίον μεταβολὴν οὐ σμικρὰν βίου μεταλλάττοντας, ἅμα δὲ καὶ τὸ γεννώμενον ὅπως ὅτι μάλιστα ἐξ ἐμφρόνων αἰεὶ γίγνηται· σχεδὸν γὰρ ἄδηλον ὅποια νύξ ἢ φῶς αὐτὸ γεννήσει μετὰ θεοῦ. καὶ πρὸς τούτοις δεῖ μὴ τῶν
 5 σωματῶν διακεχυμένων ὑπὸ μέθης γίγνεσθαι τὴν παιδουργίαν, ἀλλ' εὐπαγὲς ἀπλανὲς ἡσυχαιὸν τε ἐν μοίρᾳ συνίστασθαι τὸ φυόμενον. ὁ δὲ διωγνόμενος αὐτός τε φέρεται πάντῃ καὶ
 d φέρεται, λυτῶν κατὰ τε σῶμα καὶ ψυχὴν· σπείρειν οὖν παράφορος ἅμα καὶ κακὸς ὁ μεθύων, ὥστ' ἀνώμαλα καὶ ἄπιστα καὶ οὐδὲν ἐνθύπορον ἥθος οὐδὲ σῶμα ἐκ τῶν εἰκότων γεννῶν ποτ' ἂν. διὸ μᾶλλον μὲν ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν καὶ βίον χρὴ,
 5 μάλιστα δὲ ὅποσον ἂν γεννᾷ χρόνον, εὐλαβεῖσθαι καὶ μὴ πράττειν μήτε ὅσα νοσώδη ἐκόντα εἶναι μήτε ὅσα ὕβρεως ἢ

ο 7 τύχη fecit A³ συμβαίῃ L (ut vid.) O : συμβαίνει A b 6 οὐδ' Athenaeus : οὐτ' libri

ἀδικίας ἐχόμενα—εἰς γὰρ τὰς τῶν γεννωμένων ψυχὰς καὶ σώματα ἀναγκαῖον ἐξομοργνύμενον ἐκτυποῦσθαι καὶ τίττειν πάντῃ φανλότερα—διαφερόντως δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ **e** νύκτα ἀπέχεσθαι τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα· ἀρχὴ γὰρ καὶ θεὸς ἐν ἀνθρώποις ἰδρυμένη σφύζει πάντα, τιμῆς ἐὰν τῆς προσηκούσης αὐτῇ παρ' ἐκάστου τῶν χρωμένων λαγχάνη.

Νομίσαντα δ' εἶναι χρὴ τὸν γαμοῦντα ταῖν οἰκίαιν ταῖν ἐν **5** τῷ κλήρῳ τὴν ἐτέραν οἶον νεοτῶν ἐγγέννησιν καὶ τροφήν, **776** χωρισθέντα ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς τὸν γάμον ἐκεῖ ποιεῖσθαι καὶ τὴν οἴκησιν καὶ τὴν τροφήν αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων. ἐν γὰρ ταῖς φιλίαις ἐὰν μὲν πόθος ἐνῇ τις, κολλᾷ καὶ συνδεῖ πάντα ἥθη· κατακορῆς δὲ συνουσία καὶ οὐκ ἴσχουσα τὸν **5** διὰ χρόνου πόθον ἀπορρεῖν ἀλλήλων ποιεῖ ὑπερβολαῖς πλησμονῆς. ὦν δὲ χάριν μητρὶ καὶ πατρὶ καὶ τοῖς τῆς γυναικὸς οἰκείοις παρέντας χρὴ τὰς αὐτῶν οἰκήσεις, οἶον εἰς ἀποικίαν ἀφικομένους, αὐτοὺς ἐπισκοποῦντάς τε ἅμα **b** καὶ ἐπισκοπουμένους οἰκεῖν, γεννῶντάς τε καὶ ἐκτρέφοντας παῖδας, καθάπερ λαμπάδα τὸν βίον παραδιδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων, θεραπεύοντας αἰεὶ θεοὺς κατὰ νόμους.

Κτήματα δὲ τὸ μετὰ τοῦτο ποῖα ἂν τις κεκτημένος ἐμμελε- **5** στάτην οὐσίαν κεκτηῖτο; τὰ μὲν οὖν πολλὰ οὔτε νοῆσαι χαλεπὸν οὔτε κτήσασθαι, τὰ δὲ δὴ τῶν οἰκετῶν χαλεπὰ πάντῃ. τὸ δ' αἷτιον, οὐκ ὀρθῶς πως καὶ τινα τρόπον ὀρθῶς **c** περὶ αὐτῶν λέγομεν· ἐναντία γὰρ ταῖς χρεαίαις, καὶ κατὰ τὰς χρείας αὐ, ποιούμεθα περὶ δούλων καὶ τὰ λεγόμενα.

ΜΕ. Πῶς δ' αὖ τοῦτο λέγομεν; οὐ γάρ πω μανθάνομεν, **5** ὧ ξένε, ὅτι τὰ νῦν φράξεις.

ΑΘ. Καὶ μάλα γε, ὦ Μέγилле, εἰκότως· σχεδὸν γὰρ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἢ Λακεδαιμονίων εἰλωτεία πλείστην ἀπορίαν παράσχοιτ' ἂν καὶ ἔρω τοῖς μὲν ὥς εὖ, τοῖς δ' ὥς οὐκ εὖ γεγονυῖα ἐστίν—ἐλάττω δὲ ἢ τε Ἑρακλεωτῶν

b 6 κεκτηῖτο Ast : κέκτητο libri **c 3** καὶ λεγόμενα A (sed τὰ s. v. A² et καὶ τὰ λεγόμενα in marg. a) : τὰ λεγόμενα in ras. O

- d δουλεία τῆς τῶν Μαρνανδυνῶν καταδουλώσεως ἔριν ἂν ἔχοι, τὸ Θετταλῶν τ' αὐ πενεστικὸν ἔθνος—εἰς ἃ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα βλέψαντας ἡμᾶς τί χρὴ ποιεῖν περὶ κτήσεως οἰκετῶν; ὃ δὴ παρὶων τῷ λόγῳ ἔτυχον εἰπών, καὶ σύ με εἰκότως τί
- 5 ποτε φράζοιμι ἠρώτησας, τόδε ἐστίν. ἴσμεν ὅτι πού πάντες εἴπομεν ἂν ὡς χρὴ δούλους ὡς εὐμενεστάτους ἐκτῆσθαι καὶ ἀρίστους· πολλοὶ γὰρ ἀδελφῶν ἤδη δούλοι καὶ ὕεων τισὶν κρείττους πρὸς ἀρετὴν πᾶσαν γενόμενοι, σεσώκασιν δεσπότας
- e καὶ κτήματα τὰς τε οἰκήσεις αὐτῶν ὅλας. ταῦτα γὰρ ἴσμεν πού περὶ δούλων λεγόμενα.

ME. Τί μήν;

- AΘ. Οὐκοῦν καὶ τοῦναντίον, ὡς ὑγιᾶς οὐδὲν ψυχῆς δούλης, 5 οὐδὲ πιστεύειν οὐδέποτε οὐδὲν τῷ γένει δεῖ τὸν νοῦν κεκτημένον; ὃ δὲ σοφώτατος ἡμῖν τῶν ποιητῶν καὶ ἀπεφήνατο, ὑπὲρ τοῦ Διὸς ἀγορεύων, ὡς—

- 777 ἦμισυ γάρ τε νόου, φησίν, ἀπαμείρεται εὐρύοπα Ζεὺς ἀνδρῶν, οὗς ἂν δὴ κατὰ δούλιον ἡμαρ ἔλῃσι.

ταῦτα δὴ διαλαβόντες ἕκαστοι τοῖς διανοήμασιν οἱ μὲν πιστεύουσιν τε οὐδὲν γένει οἰκετῶν, κατὰ δὲ θηρίων φύσιν 5 κέντροις καὶ μάστιξι οὐ τρις μόνον ἀλλὰ πολλάκις ἀπεργάζονται δούλας τὰς ψυχὰς τῶν οἰκετῶν· οἱ δ' αὖ τὰναντία τούτων δρῶσι πάντα.

ME. Τί μήν;

- b ΚΛ. Τί οὖν δὴ χρὴ ποιεῖν, τούτων, ὧ ξέने, διαφερομένων οὕτω, περὶ τῆς ἡμετέρας αὐ χώρας ἡμᾶς, τῆς τε κτήσεως ἅμα καὶ κολάσεως τῶν δούλων πέρι;

AΘ. Τί δ', ὧ Κλεινία; δῆλον ὡς ἐπειδὴ δύσκολόν ἐστι 5 τὸ θρέμμα ἄνθρωπος, καὶ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν διόρισιν, τὸ δούλόν τε ἔργῳ διορίζεσθαι καὶ ἐλεύθερον καὶ δεσπότην, οὐδαμῶς εὐχρηστον ἐθέλειν εἶναι τε καὶ γίγνεσθαι φαίνεται,

d i μαρνανδυνῶν L d 8 γενομένοις*εσώ*κασιν A a i ἀπαμείρεται L. (ut vid.) A²O¹: ἀπαμείβεται A O b 5 διόρισιν in marg. iterat A² b 7 ἐθέλειν libri cum Stob.: ἐθέλει Ast (φαίνεται Cliniae tribuens)

χαλεπὸν δὴ τὸ κτῆμα· ἔργῳ γὰρ πολλάκις ἐπιδέδεικται περὶ **c**
 τὰς Μεσσηνίων συχνὰς εἰωθυίας ἀποστάσεις γίνεσθαι, καὶ
 περὶ γε τὰς τῶν ἐκ μῆς φωνῆς πολλοὺς οἰκέτας κτωμένων
 πόλεις, ὅσα κακὰ συμβαίνει, καὶ ἔτι τὰ τῶν λεγομένων περι-
 δύνων τῶν περὶ τὴν Ἰταλίαν γιγνομένων παντοδαπὰ κλωπῶν **5**
 ἔργα τε καὶ παθήματα. πρὸς ἃ τις ἂν πάντα βλέψας δια-
 πορήσειε τί χρὴ δρᾶν περὶ ἀπάντων τῶν τοιούτων. δύο δὴ
 λείπεσθον μόνῳ μηχανά, μήτε πατριώτας ἀλλήλων εἶναι τοὺς
 μέλλοντας ῥᾶον δουλεύσειν, ἀσυμφώνους τε εἰς δύναμιν ὅτι **d**
 μάλιστα, τρέφειν δ' αὐτοὺς ὀρθῶς, μὴ μόνον ἐκείνων ἕνεκα,
 πλέον δὲ αὐτῶν προτιμῶντας· ἡ δὲ τροφή τῶν τοιούτων
 μήτε τινα ὕβριν ὑβρίζειν εἰς τοὺς οἰκέτας, ἥττον δέ, εἰ
 δυνατόν, ἀδικεῖν ἢ τοὺς ἐξ ἴσου. διάδηλος γὰρ ὁ φύσει καὶ **5**
 μὴ πλαστῶς σέβων τὴν δίκην, μισῶν δὲ ὄντως τὸ ἄδικον, ἐν
 τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐν οἷς αὐτῷ ῥάδιον ἀδικεῖν· ὁ περὶ
 τὰ τῶν δούλων οὖν ἦθη καὶ πράξεις γιγνομένους τις ἀμείαντος
 τοῦ τε ἀνοσίου πέρι· καὶ ἀδίκου, σπείρειν εἰς ἀρετῆς ἔκφυσιν **e**
 ἱκανώτατος ἂν εἴη, ταῦτόν δ' ἔστ' εἰπεῖν τοῦτο ὀρθῶς ἅμα
 λέγοντα ἐπὶ τε δεσπότῃ καὶ τυράννῳ καὶ πᾶσαν δυναστείαν
 δυναστεύοντι πρὸς ἀσθενέστερον ἑαυτοῦ. κολάζειν γε μὴν
 ἐν δίκῃ δούλους δεῖ, καὶ μὴ νουθετοῦντας ὡς ἐλευθέρους **5**
 θρύπτεσθαι ποιεῖν· τὴν δὲ οἰκέτου πρόσρησιν χρὴ σχεδὸν
 ἐπίταξιν πᾶσαν γίνεσθαι, μὴ προσπαίζοντας μηδαμῇ μη- **778**
 δαμῶς οἰκέταις, μήτ' οὖν θηλείαις μήτε ἄρρεσιν, ἃ δὴ πρὸς
 δούλους φιλοῦσι πολλοὶ σφύδρα ἀνοήτως θρύπτοντες χαλε-
 πώτερον ἀπεργάζεσθαι τὸν βίον ἐκείνοις τε ἄρχεσθαι καὶ
 ἑαυτοῖς ἄρχειν. **5**

ΚΑ. Ὅρθῶς λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν ὅτε τις οἰκέταις κατεσκευασμένος εἰς δύναμιν

c 4 τὰ A L Athenaeus Stob. : om. O περιδύνων A² O² (i s. v.) :
 περιδύνων aut περιδυνῶν A O Athen. Stob. Hesych. s. v. **c 5** παντο-
 δαπᾶ] παντοδαπῶν Athen. : παντοδαπῶν καὶ Stob. κλωπῶν scripsi :
 κλοπῶν libri cum Athen. Stob. (sed o in ras. A) **c 6** ἂν πάντα
 Stob. : ἅπαντα libri cum Athen. **e 5** δεῖ Athen. Stob. : δ' ἀεὶ
 A O : ἀεὶ vulg.

εἷη πλήθει καὶ ἐπιτηδειότητι πρὸς ἐκάστας τὰς τῶν ἔργων
 παραβολῆς, τὸ δὲ μετὰ τοῦτο οἰκήσεις χρὴ διαγράφειν

10 τῷ λόγῳ;

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

- b ΑΘ. Καὶ συμπάσης γε ὡς ἔπος εἰπεῖν ἔοικεν τῆς οἰκοδο-
 μικῆς περὶ τὴν γε δὴ νέαν καὶ ἀοίκητον ἐν τῷ πρόσθεν πόλιν
 ἐπιμελητέον εἶναι, τίνα τρόπον ἕκαστα ἔξει τούτων περὶ τε
 ἱερὰ καὶ τείχη. γάμων δ' ἦν ἔμπροσθεν ταῦτα, ὦ Κλεινία,
 5 νῦν δ' ἔπειπερ λόγῳ γίγνεται, καὶ μάλ' ἐγχωρεῖ ταύτη
 γίγνεσθαι τὰ νῦν· ἔργῳ μὴν ὅταν γίγνηται, ταῦτ' ἔμπροσθεν
 τῶν γάμων, ἐὰν θεὸς ἐθέλῃ, ποιήσαντες, ἐκείνα ἤδη τότε ἐπὶ
 c πᾶσιν τοῖς τοιούτοις ἀποτελοῦμεν. νῦν δὲ μόνον ὅσον τινα
 τύπον αὐτῶν δι' ὀλίγων ἐπεξέλθωμεν.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

- ΑΘ. Τὰ μὲν τοῖνυν ἱερὰ πᾶσαν περίξ τὴν τε ἀγορὰν χρὴ
 5 κατασκευάζειν, καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἐν κύκλῳ πρὸς τοῖς ὑψηλοῖς
 τῶν τόπων, εὐερκείας τε καὶ καθαρότητος χάριν· πρὸς δὲ
 αὐτοῖς οἰκήσεις τε ἀρχόντων καὶ δικαστηρίων, ἐν οἷς τὰς
 δίκας ὡς ἱερωτάτοις οὔσι λήψονται τε καὶ δώσουσι, τὰ μὲν
 d ὡς ὀσίων περὶ, τὰ δὲ καὶ τοιούτων θεῶν ἰδρύματα, καὶ ἐν
 τούτοις δικαστήρια, ἐν οἷς αἱ τε τῶν φόνων πρέπουσαι δίκαι
 γίνονται· ἂν καὶ ὅσα θανάτων ἄξια ἀδικήματα. περὶ δὲ
 τειχῶν, ὦ Μέγилле, ἔγωγ' ἂν τῇ Σπάρτῃ συμφερόμην τὸ
 5 καθεύδειν ἔαν ἐν τῇ γῇ κατακείμενα τὰ τείχη καὶ μὴ ἐπανι-
 στάναι, τῶνδε εἵνεκα. καλῶς μὲν καὶ ὁ ποιητικὸς ὑπὲρ αὐτῶν
 λόγος ὑμνεῖται, τὸ χαλκᾷ καὶ σιδηρᾷ δεῖν εἶναι τὰ τείχη
 e μᾶλλον ἢ γήινα· τὸ δ' ἡμέτερον ἔτι πρὸς τούτοις γέλωτ' ἂν
 δικαίως πάμπολυν ὄφλοι, τὸ κατ' ἐνιαυτὸν μὲν ἐκπέμπειν εἰς
 τὴν χώραν τοὺς νέους, τὰ μὲν σκάψοντας, τὰ δὲ ταφρεύ-
 σοντας, τὰ δὲ καὶ διὰ τινων οἰκοδομήσεων εἰρξοντας τοὺς
 5 πολεμίους, ὡς δὴ τῶν ὄρων τῆς χώρας οὐκ ἔασοντας ἐπι-

ο 5 πρὸς τοῖς ὑψηλοῖς om. γρ. Ο d 4 ἐγὼ συμφερόμην ἂν τῇ
 Σπάρτῃ Longinus d 5 ἐπανίστασθαι Longinus ε 3 τὰ δὲ
 ταφρεύοντας in marg. A³ O²: om. A O

βαίνειν, τείχος δὲ περιβαλοίμεθα, ὁ πρῶτον μὲν πρὸς ὑγίαιαν
 ταῖς πόλεσιν οὐδαμῶς συμφέρει, πρὸς δὲ τινα μαλθακὴν ἔξιν
 ταῖς ψυχαῖς τῶν ἐνοικούντων εἴωθε ποιεῖν, προκαλούμενον
 εἰς αὐτὸ καταφεύγοντας μὴ ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμίους, μηδὲ **779**
 τῷ φρουρεῖν ἀεὶ τινὰς ἐν αὐτῇ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,
 τούτῳ τῆς σωτηρίας τυγχάνειν, τείχεσι δὲ καὶ πύλαις δια-
 νοεῖσθαι φραχθέντας τε καὶ καθεύδοντας σωτηρίας ὄντως
 ἔξιν μηχανάς, ὥς ἐπὶ τὸ μὴ πονεῖν γεγονότας, ἀγνοούντας **5**
 δ' αὖ τὴν ῥαστώνην ὥς ὄντως ἐστὶν ἐκ τῶν πόνων· ἐκ
 ῥαστώνης δὲ γε, οἶμαι, τῆς αἰσχροῦς οἱ πόνοι καὶ ῥαθυμίας
 πεφύκασιν γίνεσθαι πάλιν. ἀλλ' εἰ δὴ τείχος γέ τι χρεῶν
 ἀνθρώποις εἶναι, τὰς οἰκοδομίας χρὴ τὰς τῶν ἰδίων οἰκήσεων **b**
 οὕτως ἐξ ἀρχῆς βάλλεσθαι, ὅπως ἂν ἥ πάντα ἡ πόλις ἐν
 τείχος, ὁμαλότητί τε καὶ ὁμοιότησιν εἰς τὰς ὁδοὺς πασῶν
 τῶν οἰκήσεων ἔχουσῶν ἐνέρκειαν, ἰδεῖν τε οὐκ ἀηδὲς μιᾶς
 οἰκίας σχῆμα ἐχούσης αὐτῆς, εἰς τε τὴν τῆς φυλακῆς **5**
 ῥαστώνην ὄλῳ καὶ παντὶ πρὸς σωτηρίαν γίγνεται· ἂν διά-
 φορος. τούτων δέ, ὥς ἂν μένῃ τὰ κατ' ἀρχὰς οἰκοδομη-
 θέντα, μέλειν μὲν μάλιστα τοῖς ἐνοικοῦσι πρέπον ἂν εἴη,
 τοὺς δὲ ἀστυνόμους ἐπιμελεῖσθαι καὶ προσαναγκάζοντας τὸν **c**
 ὀλιγωροῦντα ζημιούντας, καὶ πάντων δὴ τῶν κατὰ τὸ ἄστυ
 καθαρότητός τ' ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ὅπως ἰδιώτης μηδεὶς μηδὲν
 τῶν τῆς πόλεως μήτε οἰκοδομήμασι μήτε οὖν ὀρύγμασιν
 ἐπιλήψεται. καὶ δὴ καὶ ὑδάτων τῶν ἐκ Διὸς εὐροίας τούτους **5**
 ἐπιμελεῖσθαι χρεῶν, καὶ ὅσα ἐντὸς πόλεως ἢ ὅποσα ἔξω
 πρέπον ἂν οἰκεῖν εἴη· ταῦτα δὲ πάντα συνιδόντες ταῖς χρεαῖαις
 οἱ νομοφύλακες ἐπινομοθετούντων καὶ τῶν ἄλλων ὅποσα ἂν **d**
 ὁ νόμος ἐκλείπη δι' ἀπορίαν. ὅτε δὲ ταῦτά τε καὶ τὰ περὶ
 ἀγορὰν οἰκοδομήματα καὶ τὰ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ πάντα
 ὅσα διδασκαλεῖα κατεσκευασμένα περιμένει τοὺς φοιτητὰς
 καὶ θεατὰς θέατρα, πορευόμεθα ἐπὶ τὰ μετὰ τοὺς γάμους, τῆς **5**
 νομοθεσίας ἐξῆς ἐχόμενοι.

b 7 ὡς scripsi : ἔως libri μένη Schneider : μὲν ἢ libri

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Γάμοι μὲν τοίνυν ἡμῖν ἔστωσαν γεγονότες, ὦ Κλειώ· δίαίτα δὲ πρὸ παιδογονίας οὐκ ἐλάττων ἐνιαυσίας
 e γίγναιτ' ἂν τὸ μετὰ τοῦτο, ἣν δὴ τίνα τρόπον χρὴ ζῆν νυμφίον
 καὶ νύμφην ἐν πόλει διαφερούση τῶν πολλῶν ἐσομένη—τὸ
 δὴ τῶν νῦν εἰρημένων ἐχόμενον—εἰπεῖν οὐ πάντων εὐκολώ-
 5 τατον, ἀλλὰ ὄντων οὐκ ὀλίγων τῶν ἔμπροσθεν τοιούτων,
 τοῦτο ἔτι ἐκείνων τῶν πολλῶν δυσχερέστερον ἀποδέχεσθαι
 τῷ πλήθει. τό γε μὴν δοκοῦν ὀρθὸν καὶ ἀληθὲς εἶναι πάντως
 ῥητέον, ὦ Κλειώ.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

780 ΑΘ. "Οστις δὴ διανοεῖται πόλεσιν ἀποφαίνεσθαι νόμους,
 πῇ τὰ δημόσια καὶ κοινὰ αὐτοὺς χρὴ ζῆν πράττοντας, τῶν
 δὲ ἰδίων ὅσον ἀνάγκη μηδὲ οἶεται δεῖν, ἐξουσίαν δὲ ἐκάστοις
 εἶναι τὴν ἡμέραν ζῆν ὅπως ἂν ἐθέλῃ, καὶ μὴ πάντα διὰ
 5 τάξεως δεῖν γίνεσθαι, προέμενος δὲ τὰ ἴδια ἀνομοθέτητα,
 ἡγείται τά γε κοινὰ καὶ δημόσια ἐβελήσειν αὐτοὺς ζῆν διὰ
 νόμων, οὐκ ὀρθῶς διανοεῖται. τίνος δὴ χάριν ταῦτα εἶρηται;
 τοῦδε, ὅτι φήσομεν δεῖν ἡμῖν τοὺς νυμφίους μηδὲν δια-
 b φερόντως μηδὲ ἥττον ἐν συσσιτίοις τὴν δίαίταν ποιεῖσθαι
 τοῦ πρὸ τῶν γάμων χρόνου γενομένου. καὶ τοῦτο μὲν δὴ
 θαυμαστὸν ὄν, ὅτε κατ' ἀρχὰς πρῶτον ἐγένετο ἐν τοῖς παρ'
 ὑμῖν τόποις, πολέμου τινὸς αὐτό, ὥς γ' εἰκός, νομοθετή-
 5 σαντος ἢ τιως ἐτέρου τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχοντος πράγματος
 ἐν ὀλιγανθρωπίαις ὑπὸ πολλῆς ἀπορίας ἐχομένοις, γευσα-
 μένοις δὲ καὶ ἀναγκασθεῖσι χρήσασθαι τοῖς συσσιτίοις ἔδοξεν
 c μέγα διαφέρειν εἰς σωτηρίαν τὸ νόμιμον, καὶ κατέστη δὴ
 τρόπῳ τινὶ τοιούτῳ τὸ ἐπιτήδευμα ὑμῖν τὸ τῶν συσσιτίων.

ΚΛ. Ἔοικε γούν.

ΑΘ. Ὁ δὴ ἔλεγον, ὅτι θαυμαστὸν ὄν τοῦτό ποτε καὶ
 5 φοβερὸν ἐπιτάξαι τισίν, νῦν οὐχ ὁμοίως τῷ προστάττοντι

ε 2 πολλῶν in marg. A³: om. A   b 6 ὑπὸ πολλῆς ἀπορίας (sed
 λῆς & ref. A²): ὑπὸ πολανσαπορίας in marg. A²

δυσχερὲς ἂν εἴη νομοθετεῖν αὐτό· τὸ δ' ἐξῆς τούτῳ, πεφυκός
τε ὀρθῶς ἂν γίνεσθαι γιγνόμενον, νῦν τε οὐδαμῇ γιγνόμενον,
ὀλίγου τε ποιοῦν τὸν νομοθέτην, τὸ τῶν παιζόντων, εἰς πῦρ
ξαίνειν καὶ μυρία ἕτερα τοιαῦτα ἀνήνυτα ποιοῦντα δρᾶν, οὐ
ῥᾷδιον οὐτ' εἰπεῖν οὐτ' εἰπόντα ἀποτελεῖν. d

Κ.Α. Τί δὴ τοῦτο, ὦ ξέने, ἐπιχειρῶν λέγωω ξοικας σφόδρα
ἀποκνεῖν;

ΑΘ. Ἀκούουσ' ἂν, ἵνα μὴ πολλὴ διατριβὴ γίγνηται περὶ
τούτ' αὐτὸ μάτην. πᾶν μὲν γάρ, ὅτιπερ ἂν τάξεως καὶ νόμου 5
μετέχον ἐν πόλει γίγνηται, πάντα ἀγαθὰ ἀπεργάζεται, τῶν
δὲ ἀτάκτων ἢ τῶν κακῶς ταχθέντων λύει τὰ πολλὰ τῶν εἰς
τεταγμένων ἄλλα ἕτερα. οὐ δὴ καὶ νῦν ἐφέστηκεν περὶ
τὸ λεγόμενον. ὅμιν γάρ, ὦ Κλεινία καὶ Μέγιλλε, τὰ μὲν περὶ
τοὺς ἄνδρας συσσίτια καλῶς ἅμα καί, ὅπερ εἶπον, θαυμαστῶς e
καθέστηκεν ἐκ θείας τινὸς ἀνάγκης, τὸ δὲ περὶ τὰς γυναῖκας
οὐδαμῶς ὀρθῶς ἀνομοθέτητον μεθεῖται καὶ οὐκ εἰς τὸ φῶς 781
ἦκται τὸ τῆς συσσιτίας αὐτῶν ἐπιτήδευμα, ἀλλ' ὁ καὶ ἄλλως
γένος ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων λαθραιότερον μᾶλλον καὶ ἐπικλο-
πώτερον ἔφν, τὸ θῆλυ, διὰ τὸ ἀσθενές, οὐκ ὀρθῶς τοῦτο
εἷξαντος τοῦ νομοθέτου δύστακτον ὃν ἀφείθη. διὰ δὲ τούτου 5
μεθειμένον πολλὰ ὅμιν παρέρρει, πολὺ ἄμεινον ἂν ἔχοντα, εἰ
νόμων ἔτυχεν, ἢ τὰ νῦν· οὐ γὰρ ἡμῖς μόνον ἐστίν, ὥς
δόξειεν ἂν, τὸ περὶ τὰς γυναῖκας ἀκοσμήτως περιορώμενον, b
ὅσῳ δὲ ἡ θήλεια ἡμῖν φύσις ἐστὶ πρὸς ἀρετὴν χείρων τῆς
τῶν ἀρρένων, τοσούτῳ διαφέρει πρὸς τὸ πλεόν ἢ διπλάσιον
εἶναι. τοῦτ' οὖν ἐπαναλαβεῖν καὶ ἐπανορθώσασθαι καὶ πάντα
συντάξασθαι κοινῇ γυναιξὶ τε καὶ ἀνδράσιν ἐπιτηδεύματα 5
βέλτιον πρὸς πόλεως εὐδαιμονίαν· νῦν δὲ οὕτως ἦκται τὸ
τῶν ἀνθρώπων γένος οὐδαμῶς εἰς τοῦτο εὐτυχῶς, ὥστε οὐδὲ
μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐν ἄλλοις γ' ἐστὶν τόποις καὶ πόλεσιν
νοῦν ἔχοντος, ὅπου μὴδὲ συσσίτια ὑπάρχει τὸ παράπαν c

c 7 νῦν τε] νῦν δὲ. Hermann   c 9 ποιοῦντα Ast   e 1 εἶπον in
marg. A³: ἡπόρει (sed ἡ et ei ref. A²): εἰπορι in marg. A²   a 2 ἀλλ'
δ Stephanus: ἄλλο libri

δεδογμένα κατὰ πόλιν εἶναι. πόθεν δὴ τίς γε ἔργῳ μὴ κατα-
 γελάστως ἐπιχειρήσει γυναῖκας προσβιάζεσθαι τὴν σίτῳ
 καὶ ποτῶν ἀνάλωσιν φανεράν θεωρεῖσθαι; τούτου γὰρ οὐκ
 5 ἔστιν ὅτι χαλεπώτερον ἂν ὑπομείνειεν τούτο τὸ γένος·
 εἰθισμένον γὰρ δεδυκὸς καὶ σκοτεινὸν ζῆν, ἀγόμενον δ' εἰς
 φῶς βία πάσαν ἀντίτασιν ἀντιτείνειν, πολὺ κρατήσῃ τοῦ
 d νομοθέτου. τοῦτ' οὖν ἄλλοθι μέν, ὅπερ εἶπον, οὐδ' ἂν τὸν
 λόγον ὑπομείνειε τὸν ὀρθὸν ῥηθέντα ἄνευ πάσης βοῆς, ἐνθάδε
 δὲ ἴσως ἄν. εἰ δὴ δοκεῖ λόγου γ' ἕνεκα μὴ ἀτυχῇ τὸν περὶ
 πάσης τῆς πολιτείας γενέσθαι λόγον, ἐθέλω λέγειν ὥς
 5 ἀγαθὸν ἔστι καὶ πρέπον, εἰ καὶ σφῶν συνδοκεῖ ἀκούειν, εἰ
 δὲ μή, ἔαν.

ΚΛ. 'Ἄλλ', ὦ ξένε, θαυμαστῶς τό γε ἀκοῦσαι νῶν πάντως
 που συνδοκεῖ.

ΑΘ. 'Ακούωμεν δὴ. θαυμάσητε δὲ μηδὲν ἐὰν ὑμῖν ἄνωθ' ἐν
 e ποθεν ἐπιχειρεῖν δόξω· σχολῆς γὰρ ἀπολαύομεν καὶ οὐδὲν
 ἡμᾶς ἔστί τὸ κατεπεῖγον τὸ μὴ πάντῃ πάντως σκοπεῖν τὰ
 περὶ τοὺς νόμους.

ΚΛ. 'Ορθῶς εἴρηκας.

5 ΑΘ. Πάλιν τοῖνυν ἐπὶ τὰ πρῶτα ἐπαναχωρήσωμεν
 λεχθέντα. εὖ γὰρ δὴ τό γε τοσοῦτον χρὴ πάντ' ἄνδρα
 συννοεῖν, ὥς ἡ τῶν ἀνθρώπων γενέσεις ἢ τὸ παράπαν ἀρχὴν
 782 οὐδεμίαν εἴληχεν οὐδ' ἔξει ποτέ γε τελευτήν, ἀλλ' ἦν τε αἰεὶ
 καὶ ἔσται πάντως, ἢ μῆκός τι τῆς ἀρχῆς ἀφ' οὗ γέγονεν
 ἀμήχανον ἂν χρόνον ὅσον γεγονὸς ἂν εἴη.

ΚΛ. Τί μῆν;

5 ΑΘ. Τί οὖν; πόλεων συστάσεις καὶ φθοράς, καὶ ἐπι-
 τηδεύματα παντοῖα τάξεώς τε καὶ ἀταξίας, καὶ βρώσεως καὶ
 πωμάτων τε ἅμα καὶ βρωμάτων ἐπιθυμήματα παντοδαπά,
 πάντως καὶ περὶ πάσαν τὴν γῆν ἄρ' οὐκ οἰόμεθα γεγενέσθαι,

c6 δεδυκὸς A: δεδοικὸς O et fecit A² c7 πᾶσιν Vat. 1029
 et fecit O² (i s. v.) d1 ὅπερ Bekker: οἷπερ A L O: ᾗπερ scr. recc.:
 οὔπερ Stallbaum e6 χρῆ L (ut vid.) O (in ras.) et in marg. γρ. A:
 χρόνον A: χρεῶν Schanz a6 καὶ βρώσεως secl. Ast

καὶ στροφὰς ὥρων παντοίας, ἐν αἷς τὰ ζῷα μεταβάλλειν αὐτῶν
παμπληθεῖς μεταβολὰς εἰκός; b

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τί οὖν; πιστεύομεν ἀμπέλους τε φανῆναί ποῦ ποτε
πρότερον οὐκ οὔσας; ὡσαύτως δὲ καὶ ἐλάας καὶ τὰ Δῆμητρός
τε καὶ Κόρης δῶρα; Τριπτόλεμόν τέ τινα τῶν τοιούτων 5
γενέσθαι διάκουν; ἐν ᾧ δὲ μὴ ταῦτα ἦν τῷ χρόνῳ, μὴν
οὐκ οἴομεθα τὰ ζῷα, καθάπερ νῦν, ἐπὶ τὴν ἀλλήλων ἐδωδὴν
τρέπεσθαι;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Τὸ δὲ μὴν θύειν ἀνθρώπους ἀλλήλους ἔτι καὶ νῦν c
παραμένον ὀρώμεν πολλοῖς· καὶ τοῦναντίον ἀκούομεν ἐν
ἄλλοις, ὅτε οὐδὲ βοὸς ἐτόλμων μὲν γεύεσθαι, θύματά τε οὐκ
ἦν τοῖς θεοῖσι ζῷα, πέλανοι δὲ καὶ μέλιτι καρποὶ δεδευμένοι
καὶ τοιαῦτα ἄλλα ἀγνὰ θύματα, σαρκῶν δ' ἀπείχοντο ὥς οὐχ 5
ὄσιον ὃν ἐσθίειν οὐδὲ τοὺς τῶν θεῶν βωμοὺς αἵματι μαινῶν,
ἀλλὰ Ὀρφικοί τινες λεγόμενοι βίοι ἐγίγνοντο ἡμῶν τοῖς
τότε, ἀψύχων μὲν ἐχόμενοι πάντων, ἐμψύχων δὲ τοῦναντίον
πάντων ἀπεχόμενοι. d

ΚΛ. Καὶ σφόδρα λεγόμενά τ' εἴρηκας καὶ πιστεῦεσθαι
πιθανά.

ΑΘ. Πρὸς οὖν δὴ τί ταῦτα, εἴποι τις ἄν, ὑμῖν πάντ'
ἐρρήθη τὰ νῦν; 5

ΚΛ. Ὅρθῳς ὑπέλαβες, ὦ ξέने.

ΑΘ. Καὶ τοῖνυν, εἴαν δύνωμαι, τὰ τούτοις ἐξῆς, ὦ Κλειμία,
πειράσομαι φράζειν.

ΚΛ. Λέγοις ἄν.

ΑΘ. Ὅρῳ πάντα τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τριττῆς χρείας καὶ 10
ἐπιθυμίας ἡρτημένα, δι' ὧν ἀρετή τε αὐτοῖς ἀγομένοις ὀρθῶς
καὶ τοῦναντίον ἀποβαίνει κακῶς ἀχθεῖσιν. ταῦτα δ' ἐστὶν e
ἐδωδὴ μὲν καὶ πόσις εὐθὺς γενομένοις, ἣν πέρι ἅπασαν πᾶν

b 6 μὴ A L O : μὴδὲ Aldina μὴν ref. A² : in marg. μον A²
c 3 ἐτόλμων μὲν Schanz (ἐτόλμων ci. Stallbaum) : ἐτολμῶμεν libri
d 2 λεγόμενά τ' ci Bekker : λεγόμενα α τ' libri

- ζῆον ἔμφυτον ἔρωτα ἔχον, μεστὸν οἴστρου τέ ἐστιν καὶ ἀνηκουστίας τοῦ λέγοντος ἄλλο τι δεῖν πράττειν πλὴν τὰς
 5 ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας τὰς περὶ ἅπαντα ταῦτα ἀποπληροῦντα, λύπης τῆς ἀπάσης ἀεὶ δεῖν σφᾶς ἀπαλλάττειν· τρίτη
 783 δὲ ἡμῖν καὶ μεγίστη χρεῖα καὶ ἔρως ὀξύτατος ὕστατος μὲν ὀρμάται, διαπυρωτάτους δὲ τοὺς ἀνθρώπους μαίνεται ἀπεργάζεται πάντως, ὁ περὶ τὴν τοῦ γένους σπορὰν ὕβρει πλείστη καίμενος. ἃ δὴ δεῖ τρία νοσήματα, τρέποντα εἰς
 5 τὸ βέλτιστον παρὰ τὸ λεγόμενον ἥδιστον, τρισὶ μὲν τοῖς μεγίστοις πειρᾶσθαι κατέχειν, φόβῳ καὶ νόμῳ καὶ τῷ ἀληθεῖ λόγῳ, προσχρωμένους μέντοι Μούσαις τε καὶ ἀγωνίοισι θεοῖς,
 b σβεννύντων τὴν αὐξὴν τε καὶ ἐπιρροήν.

Παῖδων δὲ δὴ γένεσιν μετὰ τοὺς γάμους θῶμεν, καὶ μετὰ γένεσιν τροφήν καὶ παιδείαν· καὶ τάχ' ἂν οὕτω προϊόντων τῶν λόγων ὃ τε νόμος ἡμῖν ἕκαστος περαίνοιτο
 5 εἰς τοῦμπροσθεν ἐπὶ συσσίτια ἡνίκα ἀφικόμεθα—τὰς τοιαύτας κοινωνίας εἴτε ἄρα γυναικῶν εἴτε ἀνδρῶν δεῖ μόνων γίνεσθαι, προσμειζάντες αὐτοῖς ἐγγύθεν ἴσως μᾶλλον κατοψόμεθα—τά τε ἐπίπροσθεν αὐτῶν, ἔτι νῦν ὄντα ἀνομο-
 c θέτητα, τάξαντες αὐτὰ ἐπίπροσθεν ποιησόμεθα, καὶ ὅπερ ἐξήθη νυνδὴ, κατοψόμεθά τε αὐτὰ ἀκριβέστερον, μᾶλλον τε τοὺς προσήκοντας αὐτοῖς καὶ πρέποντας νόμους ἂν θέιμεν.

- 5 ΚΛ. Ὁρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Φυλάξωμεν τοίνυν τῇ μνήμῃ τὰ νυνδὴ λεχθέντα· ἴσως γὰρ χρεῖαν ποτ' αὐτῶν πάντων ἔξομεν.

ΚΛ. Τὰ ποῖα δὴ διακελεύη;

ΑΘ. Ἄ τοῖς τρισὶ διωριζόμεθα ρήμασι· βρῶσιν μὲν

ο 6 δεῖν secl. Ast   a 4 τρέποντα A O : πρέποντα L   b 1 σβεν-
 νύναι Aldina   b 2 παίδων . . . d 4 καλῶς L et in marg. A³ (prae-
 missis verbis ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων φέρεται καὶ ταῦτα) O² (isdem
 verbis praemissis): in marg. habet L ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων ταῦτα οὐ
 φέρεται, ἀπὸ τοῦ παίδων δὴ γένεσιν μέχρι τοῦ διακελεύη· καλῶς.
 ἢ A³: om. L O²   b 5 ἡνίκα ἀφικόμεθα· τὰς A³ (qui sic distinxit) L O²:
 ἵνα καὶ ἀφικόμενοι (sic) εἰς τὰς Aldina   b 6 μόνων A³: μόνον O²

ἐλέγομέν· που, καὶ δεύτερον πόσιν, καὶ ἀφροδισίῳ δέ τινα 10
διαπτόησιν τρίτον. d

ΚΑ. Πάντως, ὦ ξένε, μεμνησόμεθά που (ῶν) τὰ νῦν
διακελεύη.

ΑΘ. Καλῶς. ἔλθωμεν δ' ἐπὶ τὰ νυμφικά, διδάξοντές τε
αὐτοὺς πῶς χρὴ καὶ τίνα τρόπον τοὺς παῖδας ποιεῖσθαι, καὶ 5
ἐὰν ἄρα μὴ πείθωμεν, ἀπειλήσουντές τιςιν νόμοις.

ΚΑ. Πῶς;

ΑΘ. Νύμφην χρὴ διανοεῖσθαι καὶ νυμφίον ὥς ὅτι καλ-
λίστους καὶ ἀρίστους εἰς δύναμιν ἀποδειξομένους παῖδας τῇ
πόλει. πάντες δ' ἄνθρωποι κοινωνοὶ πάσης πράξεως, ἡνίκα e
μὲν ἂν προσέχωσιν αὐτοῖς τε καὶ τῇ πράξει τὸν νοῦν, πάντα
καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἀπεργάζονται, μὴ προσέχοντες δὲ ἢ μὴ
ἔχοντες νοῦν, τὰναντία. προσεχέτω δὴ καὶ ὁ νυμφίος τῇ τε
νύμφῃ καὶ τῇ παιδοποιίᾳ τὸν νοῦν, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ 5
νύμφη, τοῦτον τὸν χρόνον διαφερόντως ὃν ἂν μήπω παῖδες
αὐτοῖς ὦσιν γεγονότες. ἐπίσκοποι δ' ἔστωσαν τούτων ἅς 784
εἰλόμεθα γυναικες, πλείους εἴτ' ἐλάττους, τοῖς ἄρχουσιν
ὁπόσας ἂν δοκῇ προστάττειν τε καὶ ὁπόταν, πρὸς τὸ τῆς
Εἰλειθυίας ἱερὸν ἐκάστης ἡμέρας συλλεγόμεναι μέχρι τρίτου
μέρους ὥρας, οἱ δὴ συλλεχθεῖσαι διαγγελλόντων ἀλλήλαις 5
εἰ τίς τινα ὁρᾷ πρὸς ἄλλ' ἅττα βλέποντα ἄνδρα ἢ καὶ γυναῖκα
τῶν παιδοποιουμένων ἢ πρὸς τὰ τεταγμένα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς
γάμοις θυσιῶν τε καὶ ἱερῶν γενομένων. ἡ δὲ παιδοποιία b
καὶ φυλακὴ τῶν παιδοποιουμένων δεκέτις ἔστω, μὴ πλείω δὲ
χρόνον, ὅταν εὖροια ᾖ τῆς γενέσεως· ἂν δὲ ἄγονοί τινες
εἰς τοῦτον γίνωνται τὸν χρόνον, μετὰ τῶν οἰκείων καὶ
ἀρχουσῶν γυναικῶν διαζεύγυσθαι κοινῇ βουλευομένους εἰς 5
τὰ πρόσφορα ἐκατέροις. ἐὰν δ' ἀμφισβήτησις τις γίγνηται
περὶ τῶν ἐκατέροις πρεπόντων καὶ προσφόρων, δέκα τῶν
νομοφυλάκων ἐλομένους, οἷς ἂν ἐπιτρέψωσιν οἱ δὲ τάξωσι, c

d 1 διαπτοίησιν A³ L O² d 2 ὦν add. Stephanus c 1 οἱ δὲ τάξωσι
scripsi: οἶδε τάξωσι A L O: οἶδε τάξουσι fecit A¹: οἶδε καὶ τάξωσι vulg.

- τούτοις ἐμμένειν. εἰσιῦσαι δ' εἰς τὰς οἰκίας τῶν νέων αἱ
 γυναῖκες, τὰ μὲν νουθετοῦσαι, τὰ δὲ καὶ ἀπειλοῦσαι, πανούτων
 αὐτοὺς τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀμαθίας· ἂν δ' ἀδυνατῶσι, πρὸς
 5 τοὺς νομοφύλακας ἰοῦσαι φραζόντων, οἱ δ' εἰργόντων. ἂν δὲ
 καὶ ἐκεῖνοί πως ἀδυνατήσωσι, πρὸς τὸ δημόσιον ἀποφη-
 νάντων, ἀναγράψαντές τε καὶ ὁμόσαντες ἢ μὴν ἀδυνατεῖν
 d τὸν καὶ τὸν βελτίω ποιεῖν. ὁ δὲ ἀναγραφεὶς ἄτιμος ἔστω,
 μὴ ἐλὼν ἐν δικαστηρίῳ τοὺς ἐγγράψαντας, τῶνδε· μήτε γὰρ
 εἰς γάμους ἔτω μήτε εἰς τὰς τῶν παίδων ἐπιτελειώσεις, ἂν δὲ
 ἦ, πληγαῖς ὁ βουληθεὶς ἀθῶος αὐτὸν κολαζέτω. τὰ αὐτὰ
 5 δὲ καὶ περὶ γυναικὸς ἔστω νόμιμα· τῶν ἐξόδων γὰρ τῶν
 γυναικείων καὶ τιμῶν καὶ τῶν εἰς τοὺς γάμους καὶ γενέθλια
 τῶν παίδων φοιτήσεων μὴ μετεχέτω, ἂν ἀκοσμοῦσα ὡσαύτως
 e ἀναγραφῇ καὶ μὴ ἔλῃ τὴν δίκην. ὅταν δὲ δὴ παῖδας γεννή-
 σονται κατὰ νόμους, ἂν ἀλλοτρίᾳ τις περὶ τὰ τοιαῦτα
 κοινωῇ γυναικὶ ἢ γυνὴ ἀνδρί, ἂν μὲν παιδοποιουμένοις ἔτι,
 τὰ αὐτὰ ἐπιζήμια αὐτοῖς ἔστω καθάπερ τοῖς ἔτι γεννωμένοις
 5 εἴρηται· μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν σωφρονῶν καὶ σωφρονοῦσα εἰς
 τὰ τοιαῦτα ἔστω πάντα εὐδόκιμος, ὁ δὲ τοῦναντίον ἐναντίως
 τιμάσθω, μᾶλλον δὲ ἀτιμαζέσθω. καὶ μετρίαζόντων μὲν
 785 περὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πλειόνων ἀνομοθετήτα σιγῇ κείσθω,
 ἀκοσμοῦντων δὲ νομοθετηθέντα ταύτῃ πραττέσθω κατὰ τοὺς
 τότε τεθέντας νόμους. βίου μὲν ἀρχὴ τοῦ παντὸς ἐκάστοις
 ὁ πρῶτος ἐνιαυτός· ὃν γεγράφθαι χρεῶν ἐν ἱεροῖσι πατρώοις
 5 ζωῆς ἀρχή· κόρῳ καὶ κόρῃ παραγεγράφθω δ' ἐν τοίχῳ
 λελευκωμένῳ ἐν πάσῃ φρατρίᾳ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρχόντων
 τῶν ἐπὶ τοῖς ἔτεσιν ἀριθμουμένων· τῆς δὲ φρατρίας αἰεὶ
 b τοὺς ζῶντας μὲν γεγράφθαι πλησίον, τοὺς δ' ὑπεκχωροῦντας
 τοῦ βίου ἐξαλείφειν. γάμου δὲ ὅρον εἶναι κόρῃ μὲν
 ἀπὸ ἑκκαίδεκα ἐτῶν εἰς εἴκοσι, τὸν μακρότατον χρόνον

d 5 γενέθλια τῶν scripsi: γενέσια τῶν A (cf. Alc. I. 120 c, 7):
 γενέσεων L O et fecit A²: γεμεθλίων in marg. L O θ 3 ἐτι] γρ.
 ἄρτι O a 5 ἀρχή A L et in marg. O: ἀρχήν O (ex emend.) post
 ἀρχή distinxi: post κόρῃ dist. vulg.

ἀφωρισμένον, κόρφῃ δὲ ἀπὸ τριάκοντα μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα· εἰς δὲ ἀρχὰς γυναικὶ μὲν τετταράκοντα, ἀνδρὶ δὲ 5 τριάκοντα ἔτη· πρὸς πόλεμον δὲ ἀνδρὶ μὲν εἴκοσι μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἐτῶν· γυναικὶ δέ, ἣν ἂν δοκῇ χρεῖαν δεῖν χρῆσθαι πρὸς τὰ πολεμικά, ἐπειδὰν παῖδας γεννήσῃ, τὸ δυνατόν καὶ πρέπον ἐκάσταις προστάττειν μέχρι τῶν πεντήκοντα ἐτῶν.

Z

ΑΘ. Γενομένων δὲ παίδων ἀρρένων καὶ θηλειῶν, τροφήν 788 μὲν που καὶ παιδείαν τὸ μετὰ ταῦτα λέγειν ὀρθότατ' ἂν γίγνοιθ' ἡμῖν, ἣν εἶναι μὲν ἀρρητον πάντως ἀδύνατον, λεγομένη δὲ διδαχῇ τινι καὶ νοουθετήσῃ μᾶλλον ἢ νόμοις εἰκνύ' ἂν ἡμῖν φαίνοιτο. ἰδίᾳ γὰρ καὶ κατ' οἰκίας πολλὰ καὶ 5 σμικρὰ καὶ οὐκ ἐμφανῇ πᾶσι γιγνόμενα, ῥαδίως ὑπὸ τῆς ἐκάστων λύπης τε καὶ ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας ἕτερα παρὰ b τὰς τοῦ νομοθέτου συμβουλὰς παραγενόμενα, παντοδαπὰ καὶ οὐχ ὅμοια ἀλλήλοις ἀπεργάζονται' ἂν τὰ τῶν πολιτῶν ἦθῃ. τοῦτο δὲ κακὸν ταῖς πόλεσιν· καὶ γὰρ διὰ σμικρότητα αὐτῶν καὶ πυκνότητα ἐπιζήμια τιθέντα ποιεῖν νόμους ἀπρεπὲς ἅμα 5 καὶ ἄσχημον, διαφθείρει δὲ καὶ τοὺς γραφῇ τεθέντας νόμους, ἐν τοῖς σμικροῖς καὶ πυκνοῖς ἐθισθέντων τῶν ἀνθρώπων παρανομεῖν. ὥστε ἀπορία μὲν περὶ αὐτὰ νομοθετεῖν, σιγᾶν δὲ c ἀδύνατον. ἃ δὲ λέγω, δηλῶσαι πειρατέον οἷον δεῖγματα ἐξευεγκόντα εἰς φῶς· νῦν γὰρ λεγομένοις ἔοικε κατὰ τι σκότος.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

5

ΑΘ. Οὐκοῦν ὅτι μὲν σώματα καὶ ψυχὰς τὴν γε ὀρθὴν πάντως δεῖ τροφήν φαίνεσθαι δυναμένην ὡς κάλλιστα καὶ ἄριστα ἐξεργάζεσθαι, τοῦτο μὲν ὀρθῶς εἰρηταί που.

ΚΛ. Τί μῆν;

a 2 ὀρθότατ' ἂν Ast: ὀρθότατα libri
a 6 ἐμφανῇ re vera A L O: ἐκφανῇ vulg.

a 5 ἰδίᾳ O²: ἰδία A O
c 8 ἐργάζεσθαι Stob.

- d ΑΘ. Σώματα δὲ κάλλιστα, οἶομαι, τό γε ἀπλούστατον,
ὡς ὀρθότατα δεῖ νέων ὄντων εὐθὺς φύεσθαι τῶν παίδων.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

- ΑΘ. Τί δέ; τόδε οὐκ ἐννοοῦμεν, ὥς ἡ πρώτη βλάστη
5 παντὸς ζῴου πολὺν μεγίστη καὶ πλείστη φύεται, ὥστε καὶ
ἔριω πολλοῖς παρέσχηκεν μὴ γίγνεσθαι τὰ γ' ἀνθρώπινα
μήκη διπλάσια ἀπὸ πέντε ἐτῶν ἐν τοῖς λοιποῖς εἴκοσιν ἔτεσιν
αὐξανόμενα;

ΚΛ. Ἀληθῆ.

- 10 ΑΘ. Τί οὖν; πολλὴ αὔξη ὅταν ἐπιρρέῃ πόνων χωρὶς
789 πολλῶν καὶ συμμέτρων, οὐκ ἴσμεν ὅτι μυρία κακὰ ἐν τοῖς
σώμασιν ἀποτελεῖ;

ΚΛ. Πάνυ γε.

- ΑΘ. Οὐκοῦν τότε δεῖται πλείστων πόνων, ὅταν ἡ πλείστη
5 τροφή προσγίγνηται τοῖς σώμασι.

ΚΛ. Τί δῆτ', ὦ ξένη; ἡ τοῖς ἄρτι γεγυνοῖσι καὶ νεωτάτοις
πόνοὺς πλείστους προστάζομεν;

ΑΘ. Οὐδαμῶς γε, ἀλλ' ἔτι καὶ πρότερον τοῖς ἐντὸς τῶν
αὐτῶν μητέρων τρεφομένοις.

- 10 ΚΛ. Πῶς λέγεις, ὦ λῶστε; ἡ τοῖς κνουμένοισι φράξεις;

- b ΑΘ. Ναί. θαυμαστὸν δ' οὐδέν ἐστιν ἀγνοεῖν ὑμᾶς τὴν
τῶν τηλικούτων γυμναστικὴν, ἣν βουλοίμην ἂν ὑμῖν καίπερ
ἄτοπον οὔσαν δηλώσαι.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

- 5 ΑΘ. Ἔστι τοίνυν παρ' ἡμῖν μᾶλλον τὸ τοιοῦτον κατα-
νοεῖν διὰ τὸ τὰς παιδίας αὐτόθι μειζύνως τινὰς παίζειν ἢ
δεῖ· τρέφουσι γὰρ δὴ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον παῖδες ἀλλὰ καὶ
πρεσβύτεροί τινες ὀρνίθων θρέμματα, ἐπὶ τὰς μάχας τὰς
πρὸς ἄλληλα. ἀσκοῦντας τὰ τοιαῦτα τῶν θηρίων πολλοῦ

- c δὴ δέουσιν ἡγείσθαι τοὺς πόνοὺς αὐτοῖς εἶναι τοὺς πρὸς
ἄλληλα μετρίους, ἐν οἷς αὐτὰ ἀνακινουσί γυμνάζοντες· πρὸς

a 3 καὶ πάνυ γε Stob. a 6 δῆτα ᾧ fecit A² (a s. v. et add. acc.) :
δητω A b 9 ἀσκοῦντας A L O : ἀσκοῦντες scr. recc.

γὰρ τούτοις λαβόντες ὑπὸ μάλης ἕκαστος, τοὺς μὲν ἐλάτ-
 τοντας εἰς τὰς χεῖρας, μείζους δ' ὑπὸ τὴν ἀγκάλην ἐντός,
 πορεύονται περιπατοῦντες σταδίους παμπόλλους ἕνεκα τῆς 5
 εὐεξίας οὗτι τῆς τῶν αὐτῶν σωμάτων, ἀλλὰ τῆς τούτων τῶν
 θρεμμάτων, καὶ τό γε τοσοῦτον δηλοῦσι τῷ δυναμένῳ κατα-
 μαθεῖν, ὅτι τὰ σώματα πάντα ὑπὸ τῶν σεισμῶν τε καὶ κινή- d
 σεων κινούμενα ἄκοπα ὀνύναι πάντων, ὅσα τε ὑπὸ ἐαυτῶν,
 ἢ καὶ ἐν αἰώραις ἢ καὶ κατὰ θάλατταν, ἢ καὶ ἐφ' ἵππων
 ὀχουμένων καὶ ὑπ' ἄλλων ὅπως οὖν δὴ φερομένων τῶν σω-
 μάτων, κινεῖται, καὶ διὰ ταῦτα τὰς τῶν σίτων τροφὰς καὶ 5
 ποτῶν κατακρατοῦντα, ὑγίειαν καὶ κάλλος καὶ τὴν ἄλλην
 ῥώμην ἡμῖν δυνατὰ ἐστὶ παραδιδόναι. τί οὖν ἂν φαίμεν
 ἐχόντων οὕτω τούτων τὸ μετὰ τοῦτο ἡμᾶς δεῖν ποιεῖν; βού-
 λεσθε ἅμα γέλῳ φράζωμεν, τιθέντες νόμους τὴν μὲν κύου- e
 σαν περιπατεῖν, τὸ γενόμενον δὲ πλάττειν τε οἶον κήρινον,
 ἕως ὑγρόν, καὶ μέχρι δυοῖν ἐτοῖν σπαργανᾶν; καὶ δὴ καὶ
 τὰς τροφὰς ἀναγκάζωμεν νόμῳ ζημιοῦντες τὰ παιδία ἢ πρὸς
 ἀγροὺς ἢ πρὸς ἱερὰ ἢ πρὸς οἰκείους ἀεὶ πη φέρειν, μέχρι περ 5
 ἂν ἱκανῶς ἴστασθαι δυνατὰ γίγνηται, καὶ τότε, διευλαβου-
 μένας ἔτι νέων ὄντων μὴ πη βία ἐπερειδομένων στρέφηται
 τὰ κῶλα, ἐπιπονεῖν φερούσας ἕως ἂν τριετὲς ἀποτελεσθῇ
 τὸ γενόμενον; εἰς δύναμιν δὲ ἰσχυρὰς αὐτὰς εἶναι χρῶν
 καὶ μὴ μίαν; ἐπὶ δὲ τούτοις ἑκάστοις, ἂν μὴ γίγνηται, ζη- 790
 μίαν τοῖς μὴ ποιοῦσι γράφωμεν; ἢ πολλοῦ γε δεῖ; τὸ γὰρ
 ἄρτι ῥῆθὲν γίγνεται ἂν πολὺ καὶ ἄφθονον.

ΚΑ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Τὸ γέλῳτα ἂν πολὺν ὀφλεῖν ἡμᾶς πρὸς τῷ μὴ 5
 ἐθέλειν ἂν πείθεσθαι γυναικεῖα τε καὶ δούλεια ἥθη τροφῶν.

ΚΑ. Ἀλλὰ τίως δὴ χάριω ἔφαμεν αὐτὰ δεῖν ῥηθῆναι;

d 2 κινούμενα L (ut vid.) Stob. : καὶ (sic) κινούμενα A (in marg. vitii
 nota) O d 4 ὀχουμένων libri cum Stob. : ὀχούμενα Ast d 5 σίτων
 A O : σιτίων fecit O² (f s. v.) e 1 φράζωμεν A (sed ω in ras.) O :
 φράζομεν L et fecit O² (o s. v.) e 3 σπαργανᾶν in marg. iterat a
 e 7 ἐπερειδομένων A : ἀπερειδομένων L O a 2 γε L et fec. A² O²
 (γ s. v.) : τε A O

ΑΘ. Τοῦδε· τὰ τῶν δεσποτῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἐν ταῖς
 b πόλεσιν ἦθη τάχ' ἂν ἀκούσαντα εἰς σύννοιαν ἀφίκοιτ' ἂν
 τὴν ὀρθήν, ὅτι χωρὶς τῆς ἰδίας διοικήσεως ἐν ταῖς πόλεσιν
 ὀρθῆς γιγνομένης μάτην ἂν τὰ κοινὰ τις οἴοιτο ἔξειν τινὰ
 βεβαιότητα θέσεως νόμων, καὶ ταῦτα ἐννοῶν, αὐτὸς νόμοις
 5 ἂν τοῖς νῦν ῥηθείσιν χρῶτο, καὶ χρώμενος, εὖ τὴν τε οἰκίαν
 καὶ πόλιν ἅμα τὴν αὐτοῦ διοικῶν, εὐδαιμονοί.

ΚΛ. Καὶ μάλ' εἰκότως εἴρηκας.

ΑΘ. Τοιγαροῦν μήπω λήξωμεν τῆς τοιαύτης νομοθεσίας,
 c πρὶν ἂν καὶ τὰ περὶ τὰς ψυχὰς τῶν πάντων νέων παίδων ἐπι-
 τηδεύματα ἀποδῶμεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἡργμεθα
 τῶν περὶ τὰ σώματα μύθων λεχθέντων διαπεραίνειν.

ΚΛ. Πάντα μὲν οὖν ὁρθῶς.

5 ΑΘ. Λάβωμεν τοίνυν τοῦτο οἶον στοιχείον ἐπ' ἀμφοτέρα,
 σώματός τε καὶ ψυχῆς τῶν πάντων νέων τὴν τιθήνησιν καὶ
 κίνησιν γιγνομένην ὅτι μάλιστα διὰ πάσης τε νυκτὸς καὶ
 ἡμέρας, ὥς ἔστι σύμφορος ἅπασιν μὲν, οὐχ ἥκιστα δὲ τοῖς
 ὅτι νεωτάτοισι, καὶ οἰκῆν, εἰ δυνατόν ἦν, οἶον αἰεὶ πλέοντας·
 d νῦν δ' ὥς ἐγγύτατα τούτου ποιεῖν δεῖ περὶ τὰ νεογενῆ παίδων
 θρέμματα. τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ ἀπὸ τῶνδε, ὥς ἐξ ἐμ-
 πειρίας αὐτὸ εἰλήφασιν καὶ ἐγνώκασιν ὅν χρήσιμον αἱ τε
 τροφοὶ τῶν σμικρῶν καὶ αἱ περὶ τὰ τῶν Κορυβάντων ἱάματα
 5 τελοῦσαι· ἥνικα γὰρ ἂν που βουλευθῶσιν κατακομίζεω τὰ
 δυσυπνοῦντα τῶν παιδίων αἱ μητέρες, οὐχ ἡσυχίαν αὐτοῖς
 προσφέρουσιν ἀλλὰ τοῦναντίον κίνησιν, ἐν ταῖς ἀγκάλας
 e αἰεὶ σείουσαι, καὶ οὐ σιγὴν ἀλλὰ τινα μελωδίαν, καὶ ἀτεχνῶς
 οἶον καταυλοῦσι τῶν παιδίων, καθάπερ ἡ τῶν ἐκφρόνων
 βακχεῖων ἰάσεις, ταύτῃ τῇ τῆς κινήσεως ἅμα χορεία καὶ
 μούσῃ χρώμεναι.

5 ΚΛ. Τίς οὖν αἰτία τούτων, ὦ ξένε, μάλιστα' ἔσθ' ἡμῖν;

ΑΘ. Οὐ πάντα χαλεπὴ γινώσκειν.

b 3 ὀρθῆς A L O : ὁρθῶς vulg.
 (ut vid.) A : νυκτός τε O et fecit A²

c 7 τε νυκτός L : τε νυκτός τε
 e 2 ἡ] αἱ Aldina

ΚΛ. Πῶς δῆ;

ΑΘ. Δειμαίνεω ἐστίν που ταῦτ' ἀμφότερα τὰ πάθη, καὶ
 ἔστι δείματα δι' ἕξιν φαύλην τῆς ψυχῆς τινα. ὅταν οὖν
 ἔξωθέν τις προσφέρῃ τοῖς τοιούτοις πάθεσι σεισμόν, ἢ τῶν 791
 ἔξωθεν κρατεῖ κίνησις προσφερομένη τὴν ἐντὸς φοβερὰν
 οὔσαν καὶ μανικὴν κίνησιν, κρατήσασα δέ, γαλήνην ἡσυχίαν
 τε ἐν τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι ἀπεργασαμένη τῆς περὶ τὰ τῆς
 καρδίας χαλεπῆς γενομένης ἐκάστων πηδῆσεως, παντάπασιν 5
 ἀγαπητόν τι, τοὺς μὲν ὕπνου λαγχάνειν ποιεῖ, τοὺς δ' ἐγρη-
 γορότας ὀρχουμένους τε καὶ αὐλουμένους μετὰ θεῶν, οἷς ἂν
 καλλιεροῦντες ἕκαστοι θύωσι, κατηργάσατο ἀντὶ μανικῶν
 ἡμῖν διαθέσεων ἕξεις ἔμφρονας ἔχειν. καὶ ταῦτα, ὥς διὰ b
 βραχέων γε οὕτως εἰπεῖν, πιθανὸν λόγον ἔχει τινά.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Εἰ δέ γε οὕτως τοιαύτην τινὰ δύναμιν ἔχει ταῦτα,
 ἐννοεῖν χρή τὸδε παρ' αὐτοῖς, ὥς ἅπανα ψυχὴ δείμασιν 5
 συνοῦσα ἐκ νέων μᾶλλον ἂν διὰ φόβων ἐθίζοιτο γίνεσθαι·
 τοῦτο δέ που πᾶς ἂν φαίη δειλίας ἀσκησιν ἀλλ' οὐκ ἀνδρείας
 γίνεσθαι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τὸ δέ γε ἐναντίον ἀνδρείας ἂν φαῖμεν ἐκ νέων εὐθὺς 10
 ἐπιτήδευμα εἶναι, τὸ νικᾶν τὰ προσπίπτουθ' ἡμῖν δείματά τε c
 καὶ φόβους.

ΚΛ. Ὅρθῶς.

ΑΘ. Ἐν δὴ καὶ τοῦτο εἰς ψυχῆς μόριον ἀρετῆς, τὴν τῶν
 παντελῶς παίδων γυμναστικὴν ἐν ταῖς κινήσεσιν, μέγα ἡμῖν 5
 φῶμεν συμβάλλεσθαι.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν τό γε μὴ δύσκολον ἐν ψυχῇ καὶ τὸ δύσ-
 κολον οὐ σμικρὸν μόριον εὐψυχίας καὶ κακοψυχίας ἐκάτερον
 γιγνόμενον γίγνεται ἂν. 10

a 4 φαίνεσθαι. A L O: φαίνεται scr. recc. b 2 γε Stephanus:
 τε A L O b 5 αὐτοῖς C. Ritter: αὐτοῖς libri ἅπανα] πᾶσα Stob.
 b 8 γίγνεσθαι] εἶναι Stob. c 4 δὴ A (sed ἢ in ras. A²)

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

- d ΑΘ. Τίνα οὖν ἂν τρόπον εὐθὺς ἐμφύοιθ' ἡμῖν ὁπότερον βουληθεῖμεν τῷ νεογενεῖ, φράζειν δὴ πειρατέον ὅπως τις καὶ καθ' ὅσον εὐπορεῖ τούτων.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

- 5 ΑΘ. Λέγω δὴ τό γε παρ' ἡμῖν δόγμα, ὥς ἡ μὲν τρυφὴ δύσκολα καὶ ἀκράχολα καὶ σφόδρα ἀπὸ σμικρῶν κινούμενα τὰ τῶν νέων ἦθῃ ἀπεργάζεται, τὸ δὲ τούτων ἐναντίον, ἥ τε σφοδρὰ καὶ ἀγρία δούλωσις, ταπεινοὺς καὶ ἀνελευθέρους καὶ μισανθρώπους ποιοῦσα, ἀνεπιτηδείους συνοίκους ἀποτελεῖ.

- e ΚΛ. Πῶς οὖν δὴ χρή τὰ μήπω φωνῆς συνιέντα, μηδὲ παιδείας τῆς ἄλλης δυνατὰ γεύεσθαί πω, τρέφειν τὴν πόλιν ἅπασαν;

- ΑΘ. Ὡδέ πως· φθέγγεσθαί που μετὰ βοῆς εὐθὺς πᾶν
5 εἴωθεν τὸ γενόμενον, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· καὶ δὴ καὶ τῷ κλάειν πρὸς τῇ βοῇ μᾶλλον τῶν ἄλλων συνέχεται.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

- ΑΘ. Οὐκοῦν αἱ τροφοὶ σκοποῦσαι τίνος ἐπιθυμεῖ, τούτοις
792 αὐτοῖς ἐν τῇ προσφορᾷ τεκμαίρονται· οὐ μὲν γὰρ ἂν προσφερομένου σιγᾷ, καλῶς οἶονται προσφέρειν, οὐ δ' ἂν κλάῃ καὶ βοᾷ, οὐ καλῶς. τοῖς δὲ παιδίοις τὸ δῆλωμα ὦν ἐρᾷ καὶ μισεῖ κλαυμοναὶ καὶ βοαί, σημεῖα οὐδαμῶς εὐτυχῇ· ἔστιν
5 δὲ ὁ χρόνος οὗτος τριῶν οὐκ ἐλάττων ἐτῶν, μόριον οὐ σμικρὸν τοῦ βίου διαγαγεῖν χεῖρον ἢ μὴ χεῖρον.

ΚΛ. Ὅρθῶς λέγεις.

- ΑΘ. Ὁ δὲ δύσκολος οὐδαμῶς τε ἔλεως ἄρ' οὐ δοκεῖ σφῶν
b θρηνώδης τε εἶναι καὶ ὀδυρμῶν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ πλήρης μᾶλλον ἢ χρεῶν ἐστιν τὸν ἀγαθόν;

ΚΛ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ.

d 2 νεω γενει (ut vid.) A : νεογενεῖ fecit A² δὴ A² (η s. v.)
O² : δεῖ A O καὶ L O² : om. A O d 7 τούτων] τούτου Stob.
e 5 γενόμενον A : γεννώμενον O et fecit A² e 6 τῷ fecit A² :
τὸ A a 4 κλαυμοναὶ in marg. iterat A² (κλαυθμοναὶ Stob.)

ΑΘ. Τί οὖν; εἴ τις τὰ τρί' ἔτη πειρῶτε πᾶσαν μηχανὴν
προσφέρων ὅπως τὸ τρεφόμενον ἡμῖν ὡς ὀλιγίστη προσχρή- 5
σεται ἀλγηδόνι καὶ φόβοις καὶ λύπῃ πάσῃ κατὰ δύναμιν,
ἂρ' οὐκ οἴομεθα εὐθυμον μᾶλλον τε καὶ ἕλεων ἀπεργάζεσθαι
τηνικαῦτα τὴν ψυχὴν τοῦ τρεφομένου;

ΚΛ. Δῆλον δὴ, καὶ μάλιστά γ' ἂν, ὦ ξένε, εἴ τις πολλὰς
ἡδονὰς αὐτῷ παρασκενάζοι. c

ΑΘ. Τοῦτ' οὐκέτ' ἂν ἐγὼ Κλεινίᾳ συνακολουθήσαιμ' ἂν,
ὦ θαυμάσιε. ἔστιν γὰρ οὖν ἡμῖν ἡ τοιαύτη πρᾶξις δια-
φθορὰ μεγίστη πασῶν· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίγνεται ἐκάστοτε
τροφῆς. ὀρώμεν δὲ εἴ τι λέγομεν. 5

ΚΛ. Λέγε τί φής.

ΑΘ. Οὐ σμικροῦ πέρι νῦν εἶναι νῶν τὸν λόγον. ὅρα δὲ
καὶ σύ, συνεπικρινέ τε ἡμᾶς, ὦ Μέγилле. ὁ μὲν γὰρ ἐμὸς δὴ
λόγος οὐθ' ἡδονὰς φησι δεῖν διώκειν τὸν ὀρθὸν βίον οὔτ' αὖ
τὸ παράπαν φεύγειν τὰς λύπας, ἀλλ' αὐτὸ ἀσπάξεσθαι τὸ d
μέσον, ὃ νυνδὴ προσεῖπον ὡς ἕλεων ὀνομάσας, ἣν δὴ διά-
θεσιν καὶ θεοῦ κατὰ τινα μαντείας φήμην εὐστόχως πάντες
προσαγορεύομεν. ταύτην τὴν ἕξιν διώκειν φημί δεῖν ἡμῶν
καὶ τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι θεῖον, μήτ' οὖν αὐτὸν προπετῇ 5
πρὸς τὰς ἡδονὰς γιγνόμενον ὅλως, ὡς οὐδ' ἐκτὸς λυπῶν
ἐσόμενον, μήτε ἄλλον, γέροντα ἢ νέον, ἑᾶν πάσχειν ταῦτόν
τοῦθ' ἡμῖν, ἄρρενα ἢ θήλυ, ἀπάντων δὲ ἥκιστα εἰς δύναμιν
τὸν ἀρτίως νεογενῆ· κυριώτατον γὰρ οὖν ἐμφύεται πᾶσι τότε e
τὸ πᾶν ἦθος διὰ ἕθος. ἔτι δ' ἔγωγ', εἰ μὴ μέλλοιμι δόξειν
παίξειν, φαίην ἂν δεῖν καὶ τὰς φερούσας ἐν γαστρὶ πασῶν
τῶν γυναικῶν μάλιστα θεραπεύειν ἐκείνον τὸν ἐνιαυτόν,
ὅπως μήτε ἡδοναῖς τισι πολλαῖς ἅμα καὶ μάργοις προσχρή- 5
σεται ἢ κύνουσα μήτε αὖ λύπαις, τὸ δὲ ἕλεων καὶ εὐμενὲς
πρᾶόν τε τιμῶσα διαζήσει τὸν τότε χρόνον.

b 4 τρί' ἔτη O (ut vid.): τριετῇ A L et γρ. O c 3 διαφθορὰ L
(ut vid.) et fecit O² (θ s. v.): διαφθορὰ A O e 5 προσχρήσεται A (ut
vid.) O Stob.: προσχρήσεται A² et (η s. v.) O² e 6 ἕλεων] λείων
Stob. e 7 διαζήσει] διασώσει Stob.

793 ΚΛ. Οὐδὲν δεῖ σε, ὦ ξένε, Μέγιστον ἀνερωτῶν πότερος ἡμῶν ὀρθότερον εἴρηκεν· ἐγὼ γὰρ αὐτός σοι συγχωρῶ τὸν λύπης τε καὶ ἡδονῆς ἀκράτου βίον φεύγειν δεῖν πάντας, μέσον δέ τινα τέμνειν αἰεί. καλῶς τοίνυν εἰρηκᾶς τε καὶ
5 ἀκήκοας ἄμα.

ΑΘ. Μάλα μὲν οὖν ὀρθῶς, ὦ Κλεινία. τόδε τοίνυν ἐπὶ τούτοις τρεῖς ὄντες διανοηθῶμεν.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ὅτι ταῦτ' ἔστιν πάντα, ὅσα νῦν διεξερχόμεθα, τὰ
10 καλούμενα ὑπὸ τῶν πολλῶν ἄγραφα νόμιμα· καὶ οὓς πατέριους
b νόμους ἐπονομάζουσιν, οὐκ ἄλλα ἐστὶν ἢ τὰ τοιαῦτα σύμ-
παντα. καὶ ἔτι γε ὁ νυνδὴ λόγος ἡμῖν ἐπιχυθείς, ὥς οὔτε
νόμους δεῖ προσαγορεύειν αὐτὰ οὔτε ἄρρητα ἔαν, εἴρηται
καλῶς· δεσμοὶ γὰρ οὗτοι πάσης εἰσὶν πολιτείας, μεταξὺ
5 πάντων ὄντες τῶν ἐν γράμμασιν τεθέντων τε καὶ κειμένων
καὶ τῶν ἔτι θησομένων, ἀτεχνῶς οἷον πάτρια καὶ παντά-
πασιν ἀρχαῖα νόμιμα, ἃ καλῶς μὲν τεθέντα καὶ ἐθισθέντα
πάσῃ σωτηρίᾳ περικαλύψαντα ἔχει τοὺς τότε γραφέντας
c νόμους, ἃν δ' ἐκτὸς τοῦ καλοῦ βαίνῃ πλημμελῶς, οἷον
τεκτόνων ἐν οἰκοδομήμασιν ἐρείσματα ἐκ μέσου ὑπορρέοντα,
συμπίπτειν εἰς ταῦτόν ποιεῖ τὰ σύμπαντα, κεῖσθαι τε ἄλλα
ὑφ' ἐτέρων, αὐτὰ τε καὶ τὰ καλῶς ὕστερον ἐποικοδομηθέντα,
5 τῶν ἀρχαίων ὑποπεσόντων. ἃ δὲ διανοομένους ἡμᾶς, ὦ
Κλεινία, σοὶ δεῖ τὴν πόλιν καινὴν οὖσαν πάντῃ συνδεῖν,
μήτε μέγα μήτε σμικρὸν παραλιπόντας εἰς δυνάμιν ὅσα
d νόμους ἢ ἔθνη τις ἢ ἐπιτηδεύματα καλεῖ· πᾶσι γὰρ τοῖς
τοιούτοις πόλιν συνδεῖται, ἄνευ δὲ ἀλλήλων ἐκάτερα τούτων
οὐκ ἔστιν μόνιμα, ὥστε οὐ χρὴ θαυμάζειν ἔαν ἡμῖν πολλὰ
ἄμα καὶ σμικρὰ δοκούντων εἶναι νόμιμα ἢ καὶ ἐθίσματα
5 ἐπιρρέοντα μακροτέρους ποιῇ τοὺς νόμους.

ΚΛ. Ἄλλ' ὀρθῶς σύ γε λέγεις, ἡμεῖς τε οὕτω διανοησόμεθα.

b 6 θησομένων ΑΟ : τεθησομένων Ο² d 4 δοκούντων ΑΟ :
δοκούντα fecit Ο² (a s. v.) d 6 γε re vera A et ut vid. L O : τῆ
Bekker

ΑΘ. Εἰς μὲν τοίνυν τὴν τοῦ τρί' ἔτη γεγονότος ἡλικίαν, κόρου καὶ κόρης, ταῦτα εἴ τις ἀκριβῶς ἀποτελοῖ καὶ μὴ e
παρέργως τοῖς εἰρημένοις χρῶτο, οὐ σμικρὰ εἰς ὠφελίαν γίγνuit' ἂν τοῖς νεωστὶ τρεφομένοις· τριετεί δὲ δὴ καὶ τετραετεί καὶ πενταετεί καὶ ἔτι ἐξετεῖ ἥθει ψυχῆς παιδῶν δέον ἂν εἴη, τρυφῆς δ' ἥδη παραλυτέον κολάζουτα, μὴ ἀτί- 5
μως, ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ τῶν δούλων γ' ἐλέγομεν, τὸ μὴ μεθ' ὕβρεως κολάζοντας ὀργὴν ἐμποιῆσαι δεῖν τοῖς κολασθεῖσιν μηδ' ἀκολάστους ἐώντας τρυφήν, ταῦτόν δραστέον τοῦτο γε 794
καὶ ἐπ' ἐλευθέροισι. παιδιαὶ δ' εἰσὶν τοῖς τηλικούτοις αὐτοφυεῖς τινες, ἃς ἐπειδὴν συνέλθωσιν αὐτοὶ σχεδὸν ἀνευρίσκουσι. συνιέναι δὲ εἰς τὰ κατὰ κώμας ἱερὰ δεῖ πάντα ἥδη τὰ τηλικαῦτα παιδία, ἀπὸ τριετοῦς μέχρι τῶν ἐξ ἑτῶν, κοινῇ 5
τὰ τῶν κωμητῶν εἰς ταῦτόν ἕκαστα· τὰς δὲ τροφούς ἔτι τῶν τηλικούτων κοσμιότητός τε καὶ ἀκολασίας ἐπιμελεῖσθαι, τῶν δὲ τροφῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἀγέλης συμπάσης, τῶν δώδεκα γυναικῶν μίαν ἐφ' ἑκάστη τετάχθαι κοσμοῦσαν κατ' b
ἐνιαυτὸν τῶν προειρημένων ἃς ἂν τάξωσιν οἱ νομοφύλακες. ταύτας δὲ αἰρεῖσθωσαν μὲν αἱ τῶν γάμων κύριαι τῆς ἐπιμελείας, ἐξ ἑκάστης τῆς φυλῆς μίαν, ἡλικας αὐταῖς· ἡ δὲ καταστάσα ἀρχέτω φοιτῶσα εἰς τὸ ἱερὸν ἑκάστης ἡμέρας 5
καὶ κολάζουσα αἰεὶ τὸν ἀδικοῦντα, δοῦλον μὲν καὶ δούλην καὶ ξένον καὶ ξένην αὐτὴ διὰ τιῶν τῆς πόλεως οἰκετῶν, πολίτην δὲ ἀμφισβητοῦντα μὲν τῇ κολάσει πρὸς τοὺς ἀστυνόμους c
ἐπὶ δίκην ἄγουσα, ἀναμφισβήτητον δὲ ὄντα καὶ τὸν πολίτην αὐτὴ κολαζέτω. μετὰ δὲ τὸν ἐξέτη καὶ τὴν ἐξέτη διακρινέσθω μὲν ἥδη τὸ γένος ἑκατέρων—κόροι μὲν μετὰ κόρων, παρθένοι δὲ ὡσαύτως μετ' ἀλλήλων τὴν διατριβὴν ποιεί- 5
σθωσαν—πρὸς δὲ τὰ μαθήματα τρέπεσθαι χρεῶν ἑκατέρους,

d 7 τρί' ἔτη Bekker: τριετῇ A L O e 6 γ' ἐλέγομεν Stephanus: γε λέγομεν A L O e 7 ἐμποιῆσαι A (ut vid.): ἐμποιήσειν A² O: γο. ἐμποιεῖν O a 1 τρυφήν L et fecit O² (h s. v.): τρυφᾶν A O a 5 ἱῶ A: om. O b 2 ἃς A L O: ὡς L² c 2 ἀναμφισβητον A sed add. acc. et τη s. v. A²

τοὺς μὲν ἄρρενας ἐφ' ἵππων διδασκάλους καὶ τόξων καὶ ἀκοντίων καὶ σφενδονήσεως, ἐὰν δέ πῃ συγχωρῶσιν, μέχρ
d γε μαθήσεως καὶ τὰ θήλεα, καὶ δὴ τὰ γε μάλιστα πρὸς τὴν τῶν ὅπλων χρείαν. τὸ γὰρ δὴ νῦν καθεστὸς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖται παρὰ τοῖς πᾶσιν ὀλίγου.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

5 ΑΘ. Ὡς ἄρα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ διαφέροντά ἐσθ' ἡμῶν φύσει πρὸς τὰς χρείας εἰς ἐκάστας τῶν πράξεων τὰ περὶ τὰς χεῖρας, ἐπεὶ τὰ γε περὶ πόδας τε καὶ τὰ κάτω τῶν μελῶν οὐδὲν διαφέροντα εἰς τοὺς πόνους φαίνεται. τὰ δὲ
e κατὰ χεῖρας ἀνοία τροφῶν καὶ μητέρων οἶον χωλοὶ γεγόνα-
 μεν ἕκαστοι. τῆς φύσεως γὰρ ἐκατέρων τῶν μελῶν σχεδὸν ἰσορροπούσης, αὐτοὶ διὰ τὰ ἔθῃ διάφορα αὐτὰ πεποιήκαμεν οὐκ ὀρθῶς χρώμενοι. ἐν ὅσοις μὲν γὰρ τῶν ἔργων μὴ μέγα
5 διαφέρει, λύρα μὲν ἐν ἀριστερᾷ χρώμενον, πλήκτρῳ δὲ ἐν δεξιᾷ, πρᾶγμα οὐδέν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. τούτοις δὲ παρα-
 δείγμασι χρώμενον καὶ εἰς ἄλλα μὴ δέον οὕτω χρῆσθαι
795 σχεδὸν ἄνοια. ἔδειξεν δὲ ταῦτα ὁ τῶν Σκυθῶν νόμος, οὐκ ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον ἀπάγων, ἐν δεξιᾷ δὲ οἰστὸν προσαγό-
 μενος μόνον, ἀλλ' ὁμοίως ἐκατέροις ἐπ' ἀμφότερά χρώμενος·
 πάμπολλα δ' ἕτερα τοιαῦτα παραδείγματα ἐν ἡνιοχείαις τέ
5 ἐστὶ καὶ ἐν ἑτέροις, ἐν οἷσιν μαθεῖν δυνατὸν ὅτι παρὰ φύσιν κατασκευάζουσιν οἱ ἀριστερὰ δεξιῶν ἀσθενέστερα κατασκευά-
 ζοντες. ταῦτα δ', ὅπερ εἵπομεν, ἐν μὲν κερατίνοις πλήκτροις
b καὶ ἐν ὀργάνοις τοιούτοις οὐδὲν μέγα· σιδηροῖς δ' εἰς τὸν πόλεμον ὅταν δέῃ χρῆσθαι, μέγα διαφέρει, καὶ τόξοις καὶ ἀκοντίοις καὶ ἐκάστοις τούτων, πολὺ δὲ μέγιστον, ὅταν ὅπλοις δέῃ πρὸς ὅπλα χρῆσθαι. διαφέρει δὲ πάμπλου μαθῶν μὴ
5 μαθόντος καὶ ὁ γυμνασάμενος τοῦ μὴ γεγυμνασμένου. καθά-
 περ γὰρ ὁ τελέως παγκράτιον ἡσκηκῶς ἢ πυγμῇ ἢ πάλην οὐκ ἀπὸ μὲν τῶν ἀριστερῶν ἀδύνατός ἐστι μάχεσθαι,

d γ χεῖρας in marg. L: χρείας ALO κάτω LO: κατὰ Α
e 3 ἔθῃ ci. Stephanus: ἔθῃ libri α 3 ἐκατέροις Gataker

χωλαίνει δὲ καὶ ἐφέλκεται πλημμελῶν, ὁπότεν αὐτόν τις μεταβιβάζων ἐπὶ θάτερα ἀναγκάζῃ διαπονεῖν, ταῦτόν δὴ c
τοῦτ', οἶμαι, καὶ ἐν ὅπλοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι χρή προσδοκᾶν ὀρθόν, ὅτι τὸν διττὰ δεῖ κεκτημένον, οἷς ἀμύ-
νοιτό τ' ἂν καὶ ἐπιτιθεῖτο ἄλλοις, μηδὲν ἀργὸν τούτων μηδὲ ἀνεπιστήμον ἔαν εἶναι κατὰ δύναμιν· Γηρυόνου δέ γε εἴ τις 5
φύσιν ἔχων ἢ καὶ τὴν Βριάρεω φύοιτο, ταῖς ἑκατὸν χερσὶν ἑκατὸν δεῖ βέλη ρίπτειν δυνατὸν εἶναι. τούτων δὴ πάντων
τὴν ἐπιμέλειαν ἀρχούσαις τε καὶ ἀρχουσι δεῖ γίγνεσθαι, ταῖς d
μὲν ἐν παιδῶν τε καὶ τροφαῖς ἐπισκόποις γιγνομέναις, τοῖς
δὲ περὶ μαθήματα, ὅπως ἀρτίποδες τε καὶ ἀρτίχειρες πάντες
τε καὶ πᾶσαι γιγνόμενοι, μηδὲν τοῖς ἔθεσιν ἀποβλάπτωσι
τὰς φύσεις εἰς τὸ δυνατόν. 5

Τὰ δὲ μαθήματά που διττά, ὥς γ' εἰπεῖν, χρῆσασθαι συμβαίνειν ἂν, τὰ μὲν ὅσα περὶ τὸ σῶμα γυμναστικῆς, τὰ δ' εὐψυχίας χάριν μουσικῆς. τὰ δὲ γυμναστικῆς αὐ δύο, τὸ μὲν ὄρχησις, τὸ δὲ πάλη. τῆς ὄρχησεως δὲ ἄλλη μὲν e
Μούσης λέξιν μιμουμένων, τό τε μεγαλοπρεπὲς φυλάττοντας ἅμα καὶ ἐλεύθερον, ἄλλη δέ, εὐεξίας ἐλαφρότητός τε ἔνεκα καὶ κάλλους, τῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ μελῶν καὶ μερῶν τὸ προσήκον καμπῆς τε καὶ ἐκτάσεως, καὶ ἀποδιδομένης ἐκά- 5
στοις αὐτοῖς αὐτῶν εὐρύθμου κινήσεως, διασπειρομένης ἅμα καὶ συνακολουθούσης εἰς πᾶσαν τὴν ὄρχησιν ἱκανῶς. καὶ
δὴ τά γε κατὰ πάλην ἃ μὲν Ἀνταῖος ἢ Κερκύων ἐν τέχναις 796
ἑαυτῶν συνεστήσαντο φιλονικίας ἀχρήστου χάριν, ἢ πυγμῆς
'Επειὸς ἢ Ἀμυκος, οὐδὲν χρήσιμα ἐπὶ πολέμου κοινωνίαν
ὄντα, οὐκ ἄξια λόγῳ κοσμεῖν· τὰ δὲ ἀπ' ὀρθῆς πάλης, ἀπ'
αὐχένων καὶ χειρῶν καὶ πλευρῶν ἐξειλήσεως, μετὰ φιλο- 5
νικίας τε καὶ καταστάσεως διαπονούμενα μετ' εὐσχήμονος

c3 δεῖ L O: δὴ A sed ἢ ex emend.

c4 ἐπιτιθεῖτο A O:

ἐπιτιθεῖτο A¹ O¹ (οἷ s. v.)

Θ2 φυλαττόντων in marg. cod. Voss.

Θ3 καὶ om. Aldina

ἀποδιδομένης] ἀποδιδοῦσα Hermann (secl. κα)

Θ6 κατατάσεως ci. Stallbaum

μετ' secl. Stallbaum (sed legit

Clemens)

- ῥώμης τε καὶ ὑγείας ἔνεκα, ταῦτ' εἰς πάντα ὄντα χρήσιμα
 οὐ παρετόν, ἀλλὰ προστακτέον μαθηταῖς τε ἅμα καὶ τοῖς
 b διδάξουσιν, ὅταν ἐνταῦθ' ὦμεν τῶν νόμων, τοῖς μὲν πάντα
 τὰ τοιαῦτα εὐμενῶς ὠρεῖσθαι, τοῖς δὲ παραλαμβάνειν ἐν
 χάρισιν. οὐδ' ὅσα ἐν τοῖς χοροῖς ἐστὶν αὐτῶν μὴματα προσή-
 κοντα μιμῆσθαι παρετόν, κατὰ μὲν τὸν τόπον τόνδε Κου-
 5 ρήτων ἐνόπλια παίγνια, κατὰ δὲ Λακεδαίμονα Διοσκόρων.
 ἡ δὲ αὐτοῦ παρ' ἡμῖν κόρη καὶ δέσποινα, εὐφρανθεῖσα τῇ
 τῆς χορείας παιδιᾷ, κεναῖς χερσὶν οὐκ ᾤθηται δεῖν ἀθύρειν,
 c πανοπλίᾳ δὲ παντελεῖ κοσμηθεῖσα, οὕτω τὴν ὄρχησιν δια-
 περαίνειν· ἃ δὴ πάντως μιμῆσθαι πρέπον ἂν εἴη κόρους τε
 ἅμα καὶ κόρας, τὴν τῆς θεοῦ χάριν τιμῶντας, πολέμου τ' ἐν
 χρεῖα καὶ ἐορτῶν ἔνεκα. τοῖς δὲ πού παισιν εὐθύς τε καὶ
 5 ὅσον ἂν χρόνον μῆπω εἰς πόλεμον ἴωσιν, πᾶσι θεοῖς προσ-
 ὄδους τε καὶ πομπὰς ποιουμένους μεθ' ὅπλων τε καὶ ἵππων
 αἰεὶ κοσμεῖσθαι δέον ἂν εἴη, θάττους τε καὶ βραδυτέρας ἐν
 ὄρχησιν καὶ ἐν πορείᾳ τὰς ἱκετείας ποιουμένους πρὸς θεοὺς
 d τε καὶ θεῶν παῖδας. καὶ ἀγῶνας δὴ καὶ προαγῶνας, εἴ
 τινων, οὐκ ἄλλων ἢ τούτων ἔνεκα προαγωνιστέον· οὗτοι γὰρ
 καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ κατὰ πόλεμον χρήσιμοι εἰς τε πολιτείαν καὶ
 ἰδίους οἴκους, οἱ δὲ ἄλλοι πόνοι τε καὶ παιδιαὶ καὶ σπουδαὶ
 5 κατὰ σώματα οὐκ ἐλευθέρων, ὧς Μέγίλλε τε καὶ Κλεινία.

Ἄν εἶπον γυμναστικὴν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις ὅτι δέοι
 διεξελεῖν, σχεδὸν δὴ διελήλυθα τὰ νῦν, καὶ ἔσθ' αὕτη
 παντελής· εἰ δὲ τινα ταύτης ὑμεῖς ἔχετε βελτίω, θέντες
 e εἰς κοινὸν λέγετε.

ΚΛ. Οὐ ῥάδιον, ὦ ξένε, παρέντας ταῦτα ἄλλα ἔχειν
 βελτίω τούτων περὶ γυμναστικῆς ἅμα καὶ ἀγωνίας εἰπεῖν.

ΑΘ. Τὸ τοῖνυν τούτοις ἐξῆς περὶ τὰ τῶν Μουσῶν τε καὶ
 5 Ἀπόλλωνος δῶρα, τότε μὲν, ὥς ἅπαντα εἰρηκότες, ὥόμεθα
 καταλείπειν μόνα τὰ περὶ γυμναστικῆς· νῦν δ' ἔστιν ὅληα

b γ παιδείᾳ Eus. κεναῖς χερσὶν post δεῖν Eus.
 καταλείπειν O τὰ L (ut vid.): τε ΑΟ

ἃ τ' ἐστὶν καὶ ὅτι πρῶτα πᾶσιν ῥητέα. λέγωμεν τοῖνυν ἐξῆς αὐτά.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν λεκτέον.

ΑΘ. Ἀκούσατε δέ μου, προακηκούτες μὲν καὶ ἐν τοῖς 797
πρόσθεν· ὅμως δὲ τό γε σφόδρα ἄτοπον καὶ ἄηθες διευ-
λαβεῖσθαι δεῖ λέγοντα καὶ ἀκούοντα, καὶ δὴ καὶ νῦν. ἐρῶ
μὲν γὰρ ἐγὼ λόγον οὐκ ἄφοβον εἰπεῖν, ὅμως δέ πη θαρρήσας
οὐκ ἀποστήσομαι.

5

ΚΛ. Τίνα δὴ τοῦτον, ὦ ξένε, λέγεις;

ΑΘ. Φημὶ κατὰ πάσας πόλεις τὸ τῶν παιδιῶν γένος
ἡγνοῖσθαι σύμπασιν ὅτι κυριώτατόν ἐστι περὶ θέσεως νό-
μων, ἣ μονίμους εἶναι τοὺς τεθέντας ἢ μή. ταχθὲν μὲν
γὰρ αὐτὸ καὶ μετασχὼν τοῦ τὰ αὐτὰ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ b
ὡσαύτως ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς παίζειν τε καὶ εὐθυμεῖσθαι τοῖς
αὐτοῖς παιγνίοις, ἐὰ καὶ τὰ σπουδῇ κείμενα νόμιμα μένειν
ἡσυχῇ, κινούμενα δὲ τὰ αὐτὰ καὶ καινοτομούμενα, μετα-
βολαῖς τε ἄλλαις ἀεὶ χρώμενα, καὶ μηδέποτε ταῦτα φίλα 5
προσαγορεύοντων τῶν νέων, μήτ' ἐν σχήμασι τοῖς τῶν αὐ-
τῶν σωμάτων μήτε ἐν τοῖς ἄλλοις σκεύεσιν ὁμολογουμένως
αὐτοῖς ἀεὶ κεῖσθαι τό τ' εὐσχημον καὶ ἄσχημον, ἀλλὰ τόν
τι νέον ἀεὶ καινοτομοῦντα καὶ εἰσφέροντα τῶν εἰωθότων c
ἕτερον κατὰ τε σχήματα καὶ χρώματα καὶ πάντα ὅσα τοιαῦτα,
τοῦτον τιμᾶσθαι διαφερόντως, τούτου πόλει λώβην οὐκ εἶναι
μείζω φαῖμεν ἢν ὀρθότατα λέγοντες· λανθάνειν γὰρ τῶν
νέων τὰ ἥθη μεθιστάντα καὶ ποιεῖν τὸ μὲν ἀρχαῖον παρ' 5
αὐτοῖς ἄτιμον, τὸ δὲ νέον ἐντιμον. τούτου δὲ πάλιν αὖ
λέγω τοῦ τε ῥήματος καὶ τοῦ δόγματος οὐκ εἶναι ζημίαν
μείζω πάσαις πόλεσιν· ἀκούσατε δὲ ὅσον φημὶ αὐτ' εἶναι
κακόν.

ΚΛ. Ἡ τὸ ψέγεσθαι τὴν ἀρχαιότητα λέγεις ἐν ταῖς d
πόλεσιν;

a 2 πρόσθεν ΑΘ : ἔμπροσθεν I.
b 5 ταῦτα Α c 8 αὐτ' αὖ τ' Α

b 1 τὰ post κατὰ Ο²: om. ΑΘ

ΑΘ. Πάνν μὲν οὖν.

ΚΛ. Οὐ φαύλους τοίνυν ἡμᾶς ἂν ἀκροατὰς πρὸς αὐτοῦ
5 τὸν λόγον ἔχοις ἂν τοῦτον, ἀλλ' ὥς δυνατόν εὐμενεστάτους.

ΑΘ. Εἰκὸς γοῦν.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

ΑΘ. Ἴτε δὴ, μειζόνως αὐτὸν ἀκούσωμέν τε ἡμῶν αὐτῶν
καὶ πρὸς ἀλλήλους οὕτως εἰπωμεν. μεταβολὴν γὰρ δὴ
10 πάντων πλὴν κακῶν πολὺ σφαλερώτατον εὐρήσομεν ἐν ὥραις
πάσαις, ἐν πνεύμασιν, ἐν διαίταις σωμάτων, ἐν τρόποις
e ψυχῶν, ἐν ὧς ἔπος εἰπεῖν οὐ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ, πλήν,
ὅτι περ εἶπον νυνδὴ, κακοῖς· ὥστε, εἴ τις ἀποβλέψει πρὸς
σώματα, ὥς πᾶσι μὲν σιτίοις, πᾶσι δ' αὖ ποτοῖς καὶ πόνοις
συνήθη γιγνόμενα, καὶ τὸ πρῶτον ταραχθέντα ὑπ' αὐτῶν,
5 ἔπειτ' ἐξ αὐτῶν τούτων ὑπὸ χρόνου σάρκας φύσαντα οἰκείας
793 τούτοις, φίλα τε καὶ συνήθη καὶ γνώριμα γενόμενα ἀπάσῃ
ταύτῃ τῇ διαίτῃ πρὸς ἡδονὴν καὶ ὑγίειαν ἄριστα διάγει, καὶ
ἂν ποτ' ἄρα ἀναγκασθῇ μεταβάλλειν αὐθις ἡντινοῦν τῶν
εὐδοκίμων διαιτῶν, τό γε κατ' ἀρχὰς συνταραχθεὶς ὑπὸ
5 νόσων μόγις ποτὲ κατέστη, τὴν συνήθειαν τῇ τροφῇ πάλιν
ἀπολαβών, ταῦτόν δὴ δεῖ νομίζειν τοῦτο γίγνεσθαι καὶ περὶ
τὰς τῶν ἀνθρώπων διανοίας τε ἅμα καὶ τὰς τῶν ψυχῶν
φύσεις. οἷς γὰρ ἂν ἐντραφῶσιν νόμοις καὶ κατὰ τινα θεῖαν
b εὐτυχίαν ἀκίνητοι γένωνται μακρῶν καὶ πολλῶν χρόνων, ὥς
μηδένα ἔχειν μνείαν μηδὲ ἀκοὴν τοῦ ποτε ἄλλως αὐτὰ σχεῖν
ἢ καθάπερ νῦν ἔχει, σέβεται καὶ φοβεῖται πᾶσα ἡ ψυχὴ
τό τι κινεῖν τῶν τότε καθεστώτων. μηχανὴν δὴ δεῖ τὸν
5 νομοθέτην ἐννοεῖν ἀμόθεν γέ ποθεν ὄντινα τρόπον τοῦτ'
ἔσται τῇ πόλει. τῇδ' οὖν ἔγωγε εὐρίσκω. τὰς παιδιδὰς
πάντες διανοοῦνται κινουμένας τῶν νέων, ὅπερ ἔμπροσθεν
ἐλέγομεν, παιδιδὰς ὄντως εἶναι καὶ οὐ τὴν μεγίστην ἐξ αὐτῶν
c σπουδὴν καὶ βλάβην συμβαίνειν, ὥστε οὐκ ἀποτρέπουσιν

d 11 πνεύμασι καὶ διαίταις Stob.

ci. Bekker

marg. A¹

e 3 δ' αὖ] δὲ Stob.

a 1 πάσῃ Stob.

e 2 ὅτι περ] ὅπερ Stob.: οἷσπερ

e 4 ταραχθέντα] ταχθέντα IN

a 4 τό γε A: τότε L O Stob.

ἀλλὰ συνέπονται ὑπείκοντες, καὶ οὐ λογίζονται τόδε, ὅτι
 τούτους ἀνάγκη τοὺς παῖδας τοὺς ἐν ταῖς παιδιαῖς νεωτερί-
 ζοντας ἐτέρους ἀνδρας τῶν ἔμπροσθεν γενέσθαι παίδων,
 γενομένους δὲ ἄλλους, ἄλλον βίον ζητεῖν, ζητήσαντας δέ, 5
 ἐτέρων ἐπιτηδευμάτων καὶ νόμων ἐπιθυμῆσαι, καὶ μετὰ τοῦτο
 ὡς ἡξίοντος τοῦ νυνδὴ λεγομένου μεγίστου κακοῦ πόλεσιν
 οὐδεὶς αὐτῶν φοβεῖται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐλάττω μετα- d
 βαλλόμενα κακὰ διεξεργάζουτ' ἅν, ὅσα περὶ σχήματα πάσχει
 τὸ τοιοῦτον· ὅσα δὲ περὶ τὰ τῶν ἡθῶν ἐπαίνουν τε καὶ ψόγου
 πέρι πυκνὰ μεταπίπτει, πάντων, οἶμαι, μέγιστά τε καὶ
 πλείστης εὐλαβείας δεόμενα ἂν εἴη. 5

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὖ;

ΑΘ. Τί οὖν; τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις πιστεύομεν, οἷς
 ἐλέγομεν ὡς τὰ περὶ τοὺς ρυθμοὺς καὶ πᾶσαν μουσικὴν
 ἐστὶν τρόπων μιμήματα βελτιόνων καὶ χειρόνων ἀνθρώπων;
 ἢ πῶς; e

ΚΛ. Οὐδαμῶς ἄλλως πως τό γε παρ' ἡμῖν δόγμα ἔχον
 ἂν εἴη.

ΑΘ. Οὐκοῦν, φαμέν, ἅπασαν μηχανητέον μηχανὴν ὅπως
 ἂν ἡμῖν οἱ παῖδες μῖτε ἐπιθυμῶσιν ἄλλων μιμημάτων 5
 ἄπτεσθαι κατὰ ὀρχήσεις ἢ κατὰ μελωδίας, μῖτε τις αὐτοὺς
 πείσῃ προσάγων παντοίας ἡδονάς;

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Ἔχει τις οὖν ἡμῶν ἐπὶ τὰ τοιαῦτα βελτίω τινα 799
 τέχνην τῆς τῶν Αἰγυπτίων;

ΚΛ. Ποίας δὲ λέγεις;

ΑΘ. Τοῦ καθιερῶσαι πᾶσαν μὲν ὀρχησιν, πάντα δὲ
 μέλη, τάξαντας πρῶτον μὲν τὰς ἐορτάς, συλλογισαμένους εἰς 5
 τὸν ἐνιαυτὸν ἄστινας ἐν οἷς χρόνοις καὶ οἷσιν ἐκάστοις
 τῶν θεῶν καὶ παισὶ τούτων καὶ δαίμοσι γίγνεσθαι χρεῶν,
 μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπὶ τοῖς τῶν θεῶν θύμασιν ἐκάστοις ἦν ᾧδὴν
 δεῖ ἐφθυμεῖσθαι, καὶ χορεῖαις ποίαισιν γεραίρειν τὴν τότε

- b θυσίαν, τάξαι μὲν πρώτον τινας, ἃ δ' ἂν ταχθῇ, Μοίραις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι θεοῖς θύσαντας κοινῇ πάντας τοὺς πολίτας, σπένδοντας καθιεροῦν ἐκάστας τὰς ῥᾶς ἐκάστοις τῶν θεῶν καὶ τῶν ἄλλων· ἂν δὲ παρ' αὐτά τις τῷ θεῶν
5 ἄλλους ὕμνους ἢ χορείας προσάγῃ, τοὺς ἱερέας τε καὶ τὰς ἱερείας μετὰ νομοφυλάκων ἐξείργοντας ὁσίως ἐξείργειν καὶ κατὰ νόμον, τὸν δὲ ἐξειργόμενον, ἂν μὴ ἐκὼν ἐξείργηται, δίκας ἀσεβείας διὰ βίου παντὸς τῷ ἐθελήσαντι παρέχειν.

ΚΛ. Ὅρθως.

- c ΑΘ. Πρὸς τούτῳ δὴ νῦν γενόμενοι τῷ λόγῳ, πάθωμεν τὸ πρέπον ἡμῖν αὐτοῖς.

ΚΛ. Τοῦ πέρι λέγεις;

- ΑΘ. Πᾶς που νέος, μὴ ὅτι πρεσβύτης, ἰδὼν ἂν ἡ καὶ
5 ἀκούσας ὁτιοῦν τῶν ἐκτόπων καὶ μηδαμῇ πως συνήθων, οὐκ ἂν ποτέ που τὸ ἀπορηθῆν περὶ αὐτῶν συγχωρήσειεν ἐπιδραμῶν οὕτως εὐθύς, στὰς δ' ἂν, καθάπερ ἐν τριόδῳ γενόμενος καὶ μὴ σφόδρα κατειδῶς ὁδόν, εἴτε μόνος εἴτε μετ'
d ἄλλων τύχοι πορευόμενος, ἀνέροιτ' ἂν αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τὸ ἀπορούμενον, καὶ οὐκ ἂν πρότερον ὀρμήσειεν, πρὶν πη βεβαιώσασαι τὴν σκέψιν τῆς πορείας ὅπῃ ποτὲ φέροι. καὶ δὴ καὶ τὸ παρὸν ἡμῖν ὡσαύτως ποιητέον· ἀτόπου γὰρ τὰ
5 νῦν ἐμπεπτωκότος λόγου περὶ νόμων, ἀνάγκη που σκέψιν πᾶσαν ποιήσασθαι, καὶ μὴ ῥαδίως οὕτως περὶ τοσούτων τηλικούτους ὄντας φάναι δισχυριζόμενους ἐν τῷ παραχρήματι σαφὲς ἂν εἰπεῖν ἔχειν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

- e ΑΘ. Οὐκοῦν τούτῳ μὲν χρόνον δώσομεν, βεβαιώσομεν δὲ τότε αὐτό, ὅπῃ σκεψώμεθα ἱκανῶς· ἵνα δὲ μὴ τὴν ἐπομένην τάξιν τοῖς νόμοις τοῖς νῦν ἡμῖν παροῦσι διαπεράνασθαι κωλυθῶμεν μάτην, ἴωμεν πρὸς τὸ τέλος αὐτῶν.
5 τάχα γὰρ ἴσως, εἰ θεὸς ἐθέλοι, καὶ ἡ διέξοδος αὕτη ὅλη

b 1 τινὰς ci. Stephanus : τίνας A δ' A¹ O³: om. A O b 4 τῷ]
τῷ A O: τῶν al. c 5 πως] πω Bekker

σχοῦσα τέλος ἱκανῶς ἂν μηνύσειε καὶ τὸ νῦν διαπορούμενον.

ΚΛ. Ἄριστ', ὦ ξένε, λέγεις, καὶ ποιῶμεν οὕτως ὥς εἴρηκας.

ΑΘ. Δεδόχθω μὲν δὴ, φαμέν, τὸ ἄτοπον τοῦτο, νόμους 10 τὰς ῥᾶς ἡμῖν γεγονέναι, καὶ καθάπερ οἱ παλαιοὶ τότε περὶ κίθαρωδῖαν οὕτω πως, ὥς ἔοικεν, ὠνόμασαν—ὥστε τάχ' ἂν οὐδ' ἐκεῖνοι παντάπασί γ' ἂν ἀφεστῶτες εἶεν τοῦ νῦν 800 λεγομένου, καθ' ὅππουν δὲ οἶόν πού τις ἦ καὶ ὕπαρ ἐργηγορῶς ὠνεῖρωξεν μαντευόμενος αὐτό—τὸ δ' οὖν δόγμα περὶ αὐτοῦ τοῦτ' ἔστω· παρὰ τὰ δημόσια μέλη τε καὶ ἱερὰ καὶ τὴν τῶν νέων σύμπασαν χορείαν μηδεὶς μᾶλλον ἢ παρ' 5 ὄντινων ἄλλον τῶν νόμων φθεγγέσθω μηδ' ἐν ὀρχήσει κινείσθω. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος ἀζήμιος ἀπαλλαττέσθω, τὸν δὲ μὴ πειθόμενον, καθάπερ ἐρρήθη νυνδὴ, νομοφύλακές τε καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερῆς κολαζόντων. κείσθω δὲ νῦν ἡμῖν b ταῦτα τῷ λόγῳ;

ΚΛ. Κείσθω.

ΑΘ. Τίνα δὴ τρόπον αὐτὰ νομοθετῶν τις μὴ παντάπασιν καταγέλαστος γίγνοιτ' ἂν; ἴδωμεν δὴ τὸ τοιόνδ' ἔτι περὶ 5 αὐτά. ἀσφαλέστατον καθάπερ ἐκμαγεῖ' ἄττ' αὐτοῖσιν πρῶτον πλάσασθαι τῷ λόγῳ, λέγω δὲ ἐν μὲν τῶν ἐκμαγείων εἶναι τοιόνδε τι· θυσίας γενομένης καὶ ἱερῶν καυθέντων κατὰ νόμον, εἴ τῳ τις, φαμέν, ἰδίᾳ παραστὰς τοῖς βωμοῖς τε καὶ ἱεροῖς, ὑὸς ἢ καὶ ἀδελφός, βλασφημοὶ πᾶσαν βλασφημίαν, c ἂρ' οὐκ, ἂν φαῖμεν, ἀθυμίαν καὶ κακὴν ὅτταν καὶ μαντείαν πατρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν οἰκείοις φθέγγοιτο ἐντιθείς;

ΚΛ. Τί μῆν;

ΑΘ. Ἐν τοίνυν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις τοῦτ' ἐστὶν ταῖς 5 πόλεσι γιγνόμενον ὥς ἔπος εἰπεῖν σχεδὸν ὀλίγου πάσαις· δημοσίᾳ γάρ τινα θυσίαν ὅταν ἀρχὴ τις θύσῃ, μετὰ ταῦτα χορὸς οὐχ εἷς ἀλλὰ πλῆθος χορῶν ἥκει, καὶ στάντες οὐ

a 3 οὖν in ras. A²: ου (ut vid.) A

b 6 γρ. ἀσφαλέστατα O

- δ πόρρω τῶν βωμῶν ἀλλὰ παρ' αὐτοὺς ἐνίοτε, πᾶσαν βλα-
σφημίαν τῶν ἱερῶν καταχέουσιν, ῥήμασί τε καὶ ῥυθμοὶς καὶ
γοῶδεστάταις ἁρμονίαις συντείνοντες τὰς τῶν ἀκρωμένων
ψυχάς, καὶ ὅς ἂν δακρῦσαι μάλιστα τὴν θύσασαν παρα-
5 χρήμα ποιήσῃ πόλιν, οὗτος τὰ νικητήρια φέρει. τοῦτον δὴ
τὸν νόμον ἄρ' οὐκ ἀποψηφίζόμεθα; καὶ εἰ ποτ' ἄρα δεῖ
τοιούτων οἴκτων γίγνεσθαι τοὺς πολίτας ἐπηκόους, ὅποτε
ἡμέραι μὴ καθαφαί τινες ἀλλὰ ἀποφράδες ὦσιν, τόθ' ἤκειν
e δέον ἂν εἴη μᾶλλον χοροὺς τινας ἔξωθεν μεμισθωμένους
ῥόδους, οἷον οἱ περὶ τοὺς τελευτήσαντας μισθούμενοι Καρικῇ
τινι μουσῇ προπέμπουσι τοὺς τελευτήσαντας; τοιούτον που
πρέπον ἂν εἴη καὶ περὶ τὰς τοιαύτας ῥᾶς γιγνόμενον, καὶ
5 δὴ καὶ στολή γέ που ταῖς ἐπικηδείοις ῥδαῖς οὐ στέφανοι
πρέποιεν ἂν οὐδ' ἐπίχρυσοι κόσμοι, πᾶν δὲ τοῦναντίον, ἵν'
ὅτι τάχιστα περὶ αὐτῶν λέγων ἀπαλλάττωμαι. τὸ δὲ το-
σοῦτον ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπανερωτῶ πάλιν, τῶν ἐκμαγείων ταῖς
ῥδαῖς εἰ πρῶτον ἐν τοῦθ' ἡμῖν ἀρέσκον κείσθω.

10 ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Εὐφημία, καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς ῥδῆς γένος εὐφημον
801 ἡμῖν πάντῃ πάντως ὑπαρχέτω; ἢ μηδὲν ἐπανερωτῶ, τιθῶ
δὲ τοῦτο οὕτως;

ΚΛ. Παντάπασιν μὲν οὖν τίθει· νικᾷ γὰρ πάσαισι ταῖς
ψήφοις οὗτος ὁ νόμος.

5 ΑΘ. Τίς δὴ μετ' εὐφημίαν δεύτερος ἂν εἴη νόμος μου-
σικῆς; ἄρ' οὐκ εὐχὰς εἶναι τοῖς θεοῖς οἷς ὀνομεν ἐκάστοτε;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τρίτος δ' οἶμαι νόμος, ὅτι γνόντας δεῖ τοὺς ποιητὰς
ὥς εὐχαὶ παρὰ θεῶν αἰτήσεις εἰσὶν, δεῖ δὴ τὸν νοῦν αὐτοῦς

b σφόδρα προσέχειν μὴ ποτε λάθωσιν κακὸν ὥς ἀγαθὸν αἰτού-
μενοι· γελοῖον γὰρ δὴ τὸ πάθος οἶμαι τοῦτ' ἂν γίγνοιτο,
εὐχῆς τοιαύτης γενομένης.

ΚΛ. Τί μῆν;

5 ΑΘ. Οὐκοῦν ἡμεῖς ἔμπροσθεν σμικρὸν τῷ λόγῳ ἐπει-

σθημεν ὥς οὔτε ἀργυροῦν δεῖ πλοῦτον οὔτε χρυσοῦν ἐν πόλει ἰδρυμένον ἐνοικεῖν;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Τίνος οὖν ποτε παράδειγμα εἰρῆσθαι φῶμεν τοῦτον τὸν λόγον; ἂρ' οὐ τοῦδε, ὅτι τὸ τῶν ποιητῶν γένος οὐ πᾶν 10 ἱκανόν ἐστι γινώσκειν σφόδρα τά τε ἀγαθὰ καὶ μή; ποιή- C σας οὖν δήπου τίς ποιητῆς ῥήμασιν ἢ καὶ κατὰ μέλος τοῦτο ἡμαρτημένον, εὐχὰς οὐκ ὀρθάς, ἡμῖν τοὺς πολίτας περὶ τῶν μεγίστων εὐχεσθαι τὰναντία ποιήσει· καίτοι τούτου, καθάπερ ἐλέγομεν, οὐ πολλὰ ἁμαρτήματα ἀνευρήσομεν μείζω. θῶμεν 5 δὴ καὶ τοῦτον τῶν περὶ μούσαν νόμων καὶ τύπων ἓνα;

ΚΛ. Τίνα; σαφέστερον εἰπὲ ἡμῖν.

ΑΘ. Τὸν ποιητὴν παρὰ τὰ τῆς πόλεως νόμιμα καὶ δίκαια ἢ καλὰ ἢ ἀγαθὰ μηδὲν ποιεῖν ἄλλο, τὰ δὲ ποιηθέντα μὴ d ἐξεῖναι τῶν ἰδιωτῶν μηδενὶ πρότερον δεικνύναι, πρὶν ἂν αὐτοῖς τοῖς περὶ ταῦτα ἀποδεδειγμένοις κριταῖς καὶ τοῖς νομοφύλαξιν δειχθῇ καὶ ἀρέσῃ· σχεδὸν δὲ ἀποδεδειγμένοι εἰσὶν ἡμῖν οὗς εἰλόμεθα νομοθέτας περὶ τὰ μουσικὰ καὶ τὸν 5 τῆς παιδείας ἐπιμελητήν. τί οὖν; ὁ πολλάκις ἐρωτῶ, κείσθω νόμος ἡμῖν καὶ τύπος ἐκμαγεῖόν τε τρίτον τοῦτο; ἢ πῶς δοκεῖ;

ΚΛ. Κείσθω· τί μὴν;

ΑΘ. Μετά γε μὴν ταῦτα ὕμνοι θεῶν καὶ ἐγκώμια κεκοι- e νωνημένα εὐχαῖς ᾄδοιτ' ἂν ὀρθότατα, καὶ μετὰ θεοὺς ὡσαύτως περὶ δαίμονάς τε καὶ ἥρωας μετ' ἐγκωμίων εὐχαὶ γίγνουιτ' ἂν τούτοις πᾶσιν πρέπουσαι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Μετά γε μὴν ταῦτ' ἤδη νόμος ἄνευ φθόνων εὐθὺς γίγνουιτ' ἂν ὅδε· τῶν πολιτῶν ὁπόσοι τέλος ἔχουσιν τοῦ βίου, κατὰ σώματα ἢ κατὰ ψυχὰς ἔργα ἐξεργασμένοι καλὰ καὶ ἐπίπονα καὶ τοῖς νόμοις εὐπειθεῖς γεγονότες, ἐγκωμίων αὐτοὺς τυγχάνειν πρέπον ἂν εἴη. 10

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

e 3 γίγνουιτ' O² : γίγνουιτ' A L O

- 802** ΑΘ. Τούς γε μὴν ἔτι ζῶντας ἐγκωμίοις τε καὶ ὕμνοις τιμᾶν οὐκ ἀσφαλές, πρὶν ἂν ἅπαντά τις τὸν βίον διαδραμὼν τέλος ἐπιστήσῃται καλόν· ταῦτα δὲ πάντα ἡμῖν ἔστω κοινὰ ἀνδράσιν τε καὶ γυναιξὶν ἀγαθοῖς καὶ ἀγαθαῖς διαφανῶς
 5 γενομένοις. τὰς δὲ ᾧδὰς τε καὶ ὀρχήσεις οὕτωςι χρῆ καθίστασθαι. πολλὰ ἔστιν παλαιῶν παλαιὰ περὶ μουσικὴν καὶ καλὰ ποιήματα, καὶ δὴ καὶ τοῖς σώμασιν ὀρχήσεις ὡσαύτως, ὧν οὐδεὶς φθόνος ἐκλέξασθαι τῇ καθισταμένῃ
 b πολιτείᾳ τὸ πρόπον καὶ ἀρμόττον· δοκιμαστὰς δὲ τούτων ἐλομένους τὴν ἐκλογὴν ποιεῖσθαι μὴ νεωτέρους πευντήκοντα ἐτῶν, καὶ ὅτι μὲν ἂν ἱκανὸν εἶναι δόξῃ τῶν παλαιῶν ποιημάτων, ἐγκρίνειν, ὅτι δ' ἂν ἐνδεές ἢ τὸ παράπαν ἀνεπιτή-
 5 δειον, τὸ μὲν ἀποβάλλεσθαι παντάπασιν, τὸ δ' ἐπανερόμενον ἐπιρρυθμίζειν, ποιητικούς ἅμα καὶ μουσικούς ἄνδρας παραλαμβάνοντας, χρωμένους αὐτῶν ταῖς δυνάμεσιν τῆς ποιήσεως,
 c ταῖς δὲ ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις μὴ ἐπιτρέποντας ἀλλ' ἢ τισιν ὀλίγοις, ἐξηγουμένους δὲ τὰ τοῦ νομοθέτου βουλήματα, ὅτι μάλιστα ὀρχησίῳ τε καὶ ᾧδῃν καὶ πᾶσαν χορείαν συστήσασθαι κατὰ τὸν αὐτῶν νοῦν. πᾶσα δ' ἄτακτός γε τάξις
 5 λαβοῦσα περὶ μοῦσαν διατριβὴ καὶ μὴ παρατιθεμένης τῆς γλυκείας μούσης ἀμείνων μυρίῳ· τὸ δ' ἡδὺ κοινὸν πάσαις. ἐν ᾗ γὰρ ἂν ἐκ παίδων τις μέχρι τῆς ἐστηκυίας τε καὶ ἔμφρονος ἡλικίας διαβιῶ, σῶφρονι μὲν μούσῃ καὶ τεταγμένῃ,
 d ἀκούων δὲ τῆς ἐναντίας, μισεῖ καὶ ἀνελεύθερον αὐτὴν προσ-αγορεύει, τραφεῖς δ' ἐν τῇ κοινῇ καὶ γλυκεῖᾳ, ψυχρὰν καὶ ἀηδῇ τὴν ταύτῃ ἐναντίαν εἶναί φησιν· ὥστε, ὅπερ ἐρρήθη νυνδὴ, τό γε τῆς ἡδονῆς ἢ ἀηδίας περὶ ἐκατέρας οὐδὲν πε-
 5 πλεονέκτηκεν, ἐκ περιττοῦ δὲ ἡ μὲν βελτίους, ἡ δὲ χείρους τοὺς ἐν αὐτῇ τραφέντας ἐκάστοτε παρέχεται.

b 5 ἐπανερόμενον] ἐπανερομένους Stephanus: ἐπανορθούμενον Ast: ἐπαναιρόμενον Hermann c 1 τισιν ὀλίγοις] ἐν τισιν ὀλίγοις ci. Stallbaum: τισιν ὀλίγαις Hermann c 4 πᾶσα δ' ἄτακτος L et in marg. A³ et in textu fecit a: πασατατακτος (ut vid.) A: πᾶσα δ' ἀτάκτως L² O d 1 δὲ secl. Hermann

ΚΛ. Καλῶς εἴρηκας.

ΑΘ. Ἐτι δὲ θηλείαις τε προπούσας ῥῥας ἄρρεσί τε
χωρίσαι που δέον ἂν εἴη τύπῃ τινὶ διορισάμενον, καὶ ἄρ- e
μονίαισιν δὴ καὶ ῥυθμοῖς προσαρμόττειν ἀναγκαῖον· δεῶν
γὰρ ὅλη γε ἀρμονία ἀπάδειν ἢ ῥυθμῷ ἄρρυθμεῖν, μηδὲν προσή-
κοντα τούτων ἐκάστοις ἀποδιδόντα τοῖς μέλεσιν. ἀναγκαῖον
δὴ καὶ τούτων τὰ σχήματά γε νομοθετεῖν. ἔστιν δὲ ἀμφο- 5
τέροις μὲν ἀμφοτέρα ἀνάγκη κατεχόμενα ἀποδιδόναι, τὰ δὲ
τῶν θηλειῶν αὐτῷ τῷ τῆς φύσεως ἐκατέρου διαφέροντι, τούτῳ
δεῖ καὶ διασαφεῖν. τὸ δὲ μεγαλοπρεπὲς οὖν καὶ τὸ πρὸς
τὴν ἀνδρείαν ῥέπον ἄρρενωπὸν φατέον εἶναι, τὸ δὲ πρὸς τὸ
κόσμιον καὶ σώφρον μᾶλλον ἀποκλῖνον θηλυγενέστερον ὥς 10
ὃν παραδοτέον ἐν τε τῷ νόμῳ καὶ λόγῳ. τάξις μὲν δὴ
τις αὕτη· τούτων δὲ αὐτῶν διδασκαλία καὶ παράδοσις 803
λεγέσθω τὸ μετὰ τοῦτο, τίνα τρόπον χρῆ καὶ οἴστισιν καὶ
πότε πράττειν ἕκαστα αὐτῶν. οἶον δὴ τις ναυπηγὸς τὴν τῆς
ναυπηγίας ἀρχὴν καταβαλλόμενος τὰ τροπιδεῖα ὑπογράφεται
τῶν πλοίων σχήματα, ταῦτόν δὴ μοι κἀγὼ φαίνομαι ἐμαυτῷ 5
δρᾶν, τὰ τῶν βίων πειρώμενος σχήματα διαστήσασθαι κατὰ
τρόπους τοὺς τῶν ψυχῶν, ὅντως αὐτῶν τὰ τροπιδεῖα κατα-
βάλλεσθαι, ποία μηχανῇ καὶ τίσιν ποτὲ τρόποις συνόντες b
τὸν βίον ἀριστα διὰ τοῦ πλοῦ τούτου τῆς ζωῆς διακομι-
σθισόμεθα, τοῦτο σκοπεῖν ὀρθῶς. ἔστι δὴ τοίνυν τὰ τῶν
ἀνθρώπων πράγματα μεγάλης μὲν σπουδῆς οὐκ ἄξια, ἀνα-
γκαῖον γε μὴν σπουδάξειν· τοῦτο δὲ οὐκ εὐτυχές. ἐπειδὴ 5
δὲ ἐνταῦθά ἐσμεν, εἴ πως διὰ προσήκοντός τινος αὐτὸ πρᾶτ-
τοιμεν, ἴσως ἂν ἡμῖν σύμμετρον ἂν εἴη. λέγω δὲ δὴ τί ποτε;
ἴσως μεντὰν τίς μοι τοῦτ' αὐτὸ ὑπολαβὼν ὀρθῶς ὑπολάβοι.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

c

- e3 ἀπάδειν O² (à s. v.): ἐπάδειν A O   ἀρρυθμεῖν A (corr. A²)
 e4 τούτων ἐκάστοις A: ἐκάστοις τούτων L: τούτων ἐκάστοις τούτων O
 e6 ἀνάγκῃ re vera A: ἀνάγκη vulg.   τὰ A: τὸ γρ. O et fecit A²
 (o s. v.) et in marg. A³   e7 θηλειῶν O² et in marg. A³ in textu
 a (θη s. v.): λειῶν A O   e8 γρ. δεῖν O   a5 τῶν A²: τω A

ΑΘ. Φημί χρῆναι τὸ μὲν σπουδαῖον σπουδάζειν, τὸ δὲ μὴ σπουδαῖον μὴ, φύσει δὲ εἶναι θεὸν μὲν πάσης μακαρίου σπουδῆς ἄξιον, ἄνθρωπον δέ, ὅπερ εἵπομεν ἔμπροσθεν, θεοῦ
 5 τι παῖγνιον εἶναι μεμηχανημένον, καὶ ὄντως τοῦτο αὐτοῦ τὸ βέλτιστον γεγονέναι· τούτῳ δὴ δεῖν τῷ τρόπῳ συνεπόμενον καὶ παίζοντα ὅτι καλλίστας παιδιὰς πάντ' ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὕτω διαβιώναι, τούναντίον ἢ νῦν διανοηθέντας.

d ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Νῦν μὲν που τὰς σπουδὰς οἴονται δεῖν ἕνεκα τῶν παιδιῶν γίγνεσθαι· τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον ἡγούνται σπουδαῖα ὄντα τῆς εἰρήνης ἕνεκα δεῖν εὖ τίθεσθαι. τὸ δ'
 5 ἦν ἐν πολέμῳ μὲν ἄρα οὐτ' οὖν παιδιὰ πεφυκυῖα οὐτ' αὖ παιδεία ποτὲ ἡμῖν ἀξιόλογος, οὔτε οὔσα οὐτ' ἐσομένη, ὃ δὴ φαμεν ἡμῖν γε εἶναι σπουδαιότατον· δεῖ δὴ τὸν κατ' εἰρήνην βίον ἕκαστον πλεῖστόν τε καὶ ἄριστον διεξελεῖν. τίς οὖν
 e ὀρθότης; παίζοντά ἐστιν διαβιωτέον τινὰς δὴ παιδιὰς, θύοντα καὶ ἄδοντα καὶ ὀρχούμενον, ὥστε τοὺς μὲν θεοὺς ἔλαως αὐτῷ παρασκευάζειν δυνατόν εἶναι, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι καὶ νικᾶν μαχόμενον· ὅποια δὲ ἄδων ἂν τις καὶ ὀρχούμενος ἀμφο-
 5 τερα ταῦτα πράττοι, τὸ μὲν τῶν τύπων εἴρηται καὶ καθάπερ ὁδοὶ τέτμηνται καθ' ἃς ἰτέον, προσδοκῶντα καὶ τὸν ποιητὴν εὖ λέγειν τὸ—

804 Τηλέμαχ', ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῆσι νοήσεις,
 ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται· οὐ γὰρ οἶω
 οὐ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφέμεν τε.

ταῦτόν δὴ καὶ τοὺς ἡμετέρους τροφίμους δεῖ διανοομένους τὰ
 5 μὲν εἰρημένα ἀποχρώντως νομίζειν εἰρῆσθαι, τὰ δὲ καὶ τὸν δαίμονά τε καὶ θεὸν αὐτοῖσιν ὑποθήσεσθαι θυσίων τε πέρι
 b καὶ χορειῶν, οἷστισί τε καὶ ὅποτε ἕκαστα ἑκάστοις προσπαίζοντές τε καὶ ἱερούμενοι κατὰ τὸν τρόπον τῆς φύσεως δια-

d 6 δ Hermann : τὸ libri   a 3 εκητι A : ἀ add. A³   a 4 ταῦτόν O : τοῦτον A et γρ. O

βιώσονται, θαύματα ὄντες τὸ πολὺ, σμικρὰ δὲ ἀληθείας ἅττα μετέχοντες.

ME. Παντάπασι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἡμῖν, ὦ ξένε, 5
διαφαυλίζεις.

AΘ. Μὴ θαυμάσης, ὦ Μέγилле, ἀλλὰ σύγγνωθί μοι· πρὸς γὰρ τὸν θεὸν ἀπιδὼν καὶ παθὼν εἶπον ὅπερ εἴρηκα νῦν. ἔστω δ' οὖν τὸ γένος ἡμῶν μὴ φαῦλον, εἴ σοι φίλον, σπουδῆς δέ τινος ἄξιον. c

Τὸ δ' ἐξῆς τούτοις, οἰκοδομαίαι μὲν εἴρηνται γυμνασίῳν ἅμα καὶ διδασκαλείων κοινῶν τριχῇ κατὰ μέσην τὴν πόλιν, ἔξωθεν δὲ ἵππων αὖ τριχῇ περὶ τὸ ἄστν γυμνάσιά τε καὶ εὐρυχώρια, τοξικῆς τε καὶ τῶν ἄλλων ἀκροβολισμῶν ἕνεκα 5
διακεκοσμημένα, μαθήσεώς τε ἅμα καὶ μελέτης τῶν νέων· εἰ δ' ἄρα μὴ τότε ἱκανῶς ἐρρήθησαν, νῦν εἰρήσθω τῷ λόγῳ μετὰ νόμῳ. ἐν δὲ τούτοις πᾶσιν διδασκάλους ἐκάστων πεπεισμένους μισθοῖς οἰκοῦντας ξένους διδάσκειν τε πάντα ὅσα d
πρὸς τὸν πόλεμόν ἐστιν μαθήματα τοὺς φοιτῶντας ὅσα τε πρὸς μουσικὴν, οὐχ ὃν μὲν ἂν ὁ πατὴρ βούληται, φοιτῶντα, ὃν δ' ἂν μή, ἔωντα τὰς παιδείας, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον πάντ' ἄνδρα καὶ παῖδα κατὰ τὸ δυνατόν, ὥς τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ 5
τῶν γεννητόρων ὄντας, παιδευτέον ἐξ ἀνάγκης. τὰ αὐτὰ δὲ δὴ καὶ περὶ θηλειῶν ὁ μὲν ἐμὸς νόμος ἂν εἴποι πάντα ὅσαπερ καὶ περὶ τῶν ἀρρένων, ἴσα καὶ τὰς θηλείας ἀσκεῖν δεῖν· καὶ e
οὐδὲν φοβηθεὶς εἴποιμ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον οὔτε ἵππικῆς οὔτε γυμναστικῆς, ὥς ἀνδράσι μὲν πρόπον ἂν εἴη, γυναιξὶ δὲ οὐκ ἂν πρόπον. ἀκούων μὲν γὰρ δὴ μύθους παλαιούς πέπεισμαι, τὰ δὲ νῦν ὥς ἔπος εἰπεῖν οἶδα ὅτι μυριάδες 5
ἀναρίθμητοι γυναικῶν εἰσι τῶν περὶ τὸν Πύοντον, ἅς Σαυρομάτιδας καλοῦσιν, αἷς οὐχ ἵππων μόνον ἀλλὰ καὶ τόξων καὶ 805
τῶν ἄλλων ὅπλων κοινωνία καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἴση προστεταγμένη ἴσως ἀσκεῖται. λογισμὸν δὲ πρὸς τούτοις περὶ τούτων

c 8 διδασκάλους] δεῖ διδασκάλους Eus.
Eus. : οὐκ ὄντας in marg. et in textu fecit A²

d 1 οἰκοῦντας A O

- τιούνδε τιwὰ ἔχω· φημί, εἴπερ ταῦτα οὕτω συμβαίνειν ἐστὶν
 5 δυνατά, πάντων ἀνοητότατα τὰ νῦν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις
 γίνεσθαι τὸ μὴ πάσῃ ῥώμῃ πάντας ὁμοθυμαδὸν ἐπιτηδεύειν
 ἄνδρας γυναιξὶν ταῦτά. σχεδὸν γὰρ ὀλίγου πᾶσα ἡμίσεια
 πόλις ἀντὶ διπλασίας οὕτως ἔστιν τε καὶ γίγνεται ἐκ τῶν
 b αὐτῶν τελῶν καὶ πόνων· καίτοι θαυμαστὸν ἂν ἀμάρτημα
 νομοθέτῃ τοῦτ' αὐτὸ γίγνοιτο.

- ΚΛ. Ὑποκρίνεται γὰρ ἐστὶ μέντοι πάμπολλα ἡμῖν, ὦ ξέने,
 παρὰ τὰς εἰσθυίας πολιτείας τῶν νῦν λεγομένων. ἀλλὰ γὰρ
 5 εἰπὼν τὸν μὲν λόγον ἔᾶσαι διεξελεῖν, εὖ διελεθόντος δέ, οὕτω
 τὸ δοκοῦν αἰρεῖσθαι δεῖν, μάλα εἰπές τε ἐμμελῶς, πεποιήκας
 τέ με τὰ νῦν αὐτὸν ἐμαντῶ ἐπιπλήττειν ὅτι ταῦτα εἶρηκα·
 c λέγε οὖν τὸ μετὰ ταῦτα ὅτι σοι κεχαρισμένον ἐστίν.

- ΑΘ. Τόδε ἔμοιγε, ὦ Κλεινία, ὁ καὶ πρόσθεν εἶπον, ὥς,
 εἰ μὲν ταῦτα ἦν μὴ ἱκανῶς ἔργοις ἐληλεγμένα ὅτι δυνατά
 ἐστὶ γίνεσθαι, τάχα ἦν ἂν τι καὶ ἀντειπεῖν τῷ λόγῳ, νῦν
 5 δὲ ἄλλο τί που ζητητέον ἐκείνῳ τῷ τούτου τὸν νόμον μηδαμῇ
 δεχομένῳ, τὸ δ' ἡμέτερον διακέλευμα ἐν τούτοις οὐκ ἀποσβή-
 σται τὸ μὴ οὐ λέγειν ὥς δεῖ παιδείας τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτι
 d μάλιστα κοινωνεῖν τὸ θῆλυ γένος ἡμῖν τῷ τῶν ἀρρένων γένει.
 καὶ γὰρ οὖν οὕτωςί πως δεῖ περὶ αὐτῶν διανοηθῆναι. φέρε,
 μὴ μετεχουσῶν ἀνδράσι γυναικῶν κοινῇ τῆς ζωῆς πάσης,
 μὴ οὐκ ἀνάγκη γενέσθαι γέ τινα τάξιν ἐτέραν αὐταῖς;

- 5 ΚΛ. Ἀνάγκη μὲν οὖν.

- ΑΘ. Τίνα οὖν ἐμπροσθεν τῶν νῦν ἀποδεδειγμένων θεῖμεν
 ἂν τῆς κοινωνίας ταύτης ἦν νῦν αὐταῖς ἡμεῖς προστάττομεν;
 πότερον ἦν Θράκες ταῖς γυναιξὶν χρώνται καὶ πολλὰ ἕτερα
 e γένη, γεωργεῖν τε καὶ βουκολεῖν καὶ ποιμαίνειν καὶ διακονεῖν
 μηδὲν διαφερόντως τῶν δούλων; ἢ καθάπερ ἡμεῖς ἅπαντές

a 5 ἀνοητότατα scr. recc.: ἀνόητα A L O b 5 εἰπὼν] εἶπον
 vulg. (ἀλλὰ γὰρ . . . b 6 δεῖν Atheniensi tribuens) διεξελεῖν
 A O¹: διελεῖν L O b 7 τέ με re vera A c 6 διακέλευμα
 A: διακέλευσμα fecit A² (σ s. v.) d 4 αὐταῖς A L O: αὐτοῖς
 γρ. O et s. v. L d 7 τῆς] τις A: corr. A²

τε οἱ περὶ τὸν τόπον ἐκείνου; νῦν γὰρ δὴ τό γε παρ' ἡμῖν
 ὧδέ ἐστιν περὶ τούτων γιγνόμενον· εἰς τινα μίαν οἴκησιν
 συμφορήσαντες, τὸ λεγόμενον, πάντα χρήματα, παρέδομεν 5
 ταῖς γυναιξὶν διαταμιεύειν τε καὶ κερκίδων ἄρχειν καὶ πάσης
 ταλασίας. ἡ τὸ τούτων δὴ διὰ μέσον φῶμεν, ὦ Μέγилле,
 τὸ Λακωνικόν; κόρας μὲν γυμνασίῳ μετόχους οὔσας ἅμα 806
 καὶ μουσικῆς ζῆν δεῖν, γυναῖκας δὲ ἄργοις μὲν ταλασίας,
 ἀσκητικὸν δὲ τινα βίον καὶ οὐδαμῶς φαῦλον οὐδ' εὐτελῆ
 διαπλέκειν, θεραπείας δὲ καὶ ταμιείας αὐ καὶ παιδοτροφίας
 εἰς τι μέσον ἀφικνεῖσθαι, τῶν δ' εἰς τὸν πόλεμον μὴ κοινω- 5
 νούσας, ὥστε οὐδ' εἴ τις ποτε διαμάχεσθαι περὶ πόλεως τε
 καὶ παίδων ἀναγκαία τύχη γίγνοιτο, οὐτ' ἂν τόξων, ὥς τινας
 Ἀμαζόνες, οὐτ' ἄλλης κοινωνήσαί ποτε βολῆς μετὰ τέχνης b
 δυνάμεναι, οὐδὲ ἀσπίδα καὶ δόρυ λαβοῦσαι μιμήσασθαι
 τὴν θεόν, ὥς πορθομένης αὐταῖς τῆς πατρίδος γενναίως
 ἀντιστάσας, φόβον γε, εἰ μὴδὲν μείζον, πολεμίοισι δύνασθαι
 παρασχεῖν ἐν τάξει τινὶ κατοφθείσας; Σαυρομάτιδας δὲ οὐδ' 5
 ἂν τὸ παράπαν τολμήσειαν μιμήσασθαι τούτον τὸν τρόπον
 διαβιοῦσαι, παρὰ γυναῖκας δὲ αὐτὰς ἄνδρες ἂν αἱ ἐκείνων
 γυναῖκες φανείν. ταῦτ' οὖν ὑμῶν τοὺς νομοθέτας ὁ μὲν c
 βουλόμενος ἐπαινεῖν ἐπαινείτω, τὸ δ' ἐμὸν οὐκ ἄλλως ἂν
 λεχθείη· τέλεον γὰρ καὶ οὐ διήμισυν δεῖν τὸν νομοθέτην
 εἶναι, τὸ θῆλυ μὲν ἀφιέντα τρυφᾶν καὶ ἀναλίσκειν διαίταις
 ἀτάκτως χρώμενον, τοῦ δὲ ἄρρενος ἐπιμεληθέντα, τελείως 5
 σχεδὸν εὐδαίμονος ἡμῖν βίου καταλείπειν ἀντὶ διπλασίου
 τῇ πόλει.

ΜΕ. Τί δράσομεν, ὦ Κλεινία; τὸν ξένον ἐάσομεν τὴν
 Σπάρτην ἡμῖν οὕτω καταδραμεῖν;

ΚΛ. Ναί· δεδομένης γὰρ αὐτῷ παρρησίας ἐατέον, ἕως ἂν d
 διεξέλθωμεν πάντη ἱκανῶς τοὺς νόμους.

a 3 δέ τινα] δὴ τινα Ast   b 4 γε O² (γ s. v.): δὲ A O   μεῖζον]
 μεῖ A: corr. A² (add. acc. et ζον s. v.)   c 3 οὐ διήμισυν Schneider:
 οὐ δι' ἡμισυν L O: ουδι ἡμισυν A: οὐδ' i ἡμισυν A²: οὐχ i ἡμισυν Stall-
 baum   c 5 ἀτάκτως A L O: ἀτάκτοις L² O²

ME. Ὁρθῶς λέγεις.

AΘ. Οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη σχεδὸν ἐμὸν πειρᾶσθαι
5 φράζειν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

AΘ. Τίς δὴ τρόπος ἀνθρώποις γίγνεται ἂν τοῦ βίου,
οἷσιν τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἴη κατεσκευασμένα μέτρια, τὰ δὲ
τῶν τεχνῶν ἄλλοις παραδεδομένα, γεωργίαι δὲ ἐκδεδομέναι
e δούλοις ἀπαρχὴν τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν ἱκανὴν ἀνθρώ-
ποις ζῶσι κοσμίως, συσσίτια δὲ κατεσκευασμένα εἴη χωρὶς
μὲν τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἐγγὺς δ' ἐχόμενα τὰ τῶν αὐτοῖς οἰκείων,
παίδων τε ἅμα θηλειῶν καὶ τῶν μητέρων αὐταῖς, ἄρχουσιν
5 δὲ καὶ ἀρχούσαις εἴη προστεταγμένα λύειν ταῦτα ἐκάστοις
τὰ συσσίτια πάντα, καθ' ἐκάστην ἡμέραν θεασαμένους καὶ
ιδόντας τὴν διαγωγὴν τὴν τῶν συσσίτων, μετὰ δὲ ταῦτα
807 σπείσαντας τὸν τε ἄρχοντα καὶ τοὺς ἄλλους οἷς ἂν τυγχάνη
θεοὺς ἢ τότε νύξ τε καὶ ἡμέρα καθιερωμένη, κατὰ ταῦτα
οὕτως οἴκαδε πορεύεσθαι; τοῖς δὲ ταύτῃ κεκοσμημένοις ἄρα
οὐδὲν λειπόμενόν ἐστιν ἀναγκαῖόν τε ἔργον καὶ παντάπασι
5 προσήκον, ἀλλ' ἐν τρόπῳ βοσκήματος ἕκαστον πεινόμενον
αὐτῶν δεῖ ζῆν; οὐκοῦν τό γε δίκαιόν φαμεν οὐδὲ καλόν, οὐδ'
οἶόν τε τὸν ζῶντα οὕτως ἀτυχεῖν τοῦ προσήκοντος, προσήκει
b δὲ ἀργῶ καὶ ῥαθύμως καταπεπιασμένῳ ζῶφι σχεδὸν ὑπ' ἄλλου
διαρπασθῆναι ζῶου τῶν σφόδρα τετρυχωμένων μετὰ ἀνδρείας
τε ἅμα καὶ τῶν πόνων. ταῦτα οὖν δὴ δι' ἀκριβείας μὲν
ἱκανῆς, ὥς καὶ νῦν, εἰ ζητοῖμεν ἅν, ἴσως οὐκ ἂν ποτε γέ-
5 νοιτο, μέχριπερ ἂν γυναικές τε καὶ παῖδες οἰκήσεις τε ἴδιαι
καὶ ἰδίως ἅπαντ' ἢ τὰ τοιαῦτα ἐκάστοις ἡμῶν κατεσκευα-
σμένα· τὰ δὲ μετ' ἐκείν' αὖ δεύτερα τὰ νῦν λεγόμενα εἰ

ε 5 δὲ A O : τε O² (τ s. v.)

σιτίων libri ταῦτα σπείσαντας A O : ταύτας πείσαντας L (πεισόντας

γρ. O)

a 3 πορεύεσθαι (ut vid.) pr. A

corr. A² (add. acc. et ντο s. v.)

μένων A L O : τετρυμένων A² O² et in marg. A³

Stephanus : ἀπάντη A L O

ε 7 ξυσσίτων Schulthess : ξυσ-

a 7 προσήκος A :

b 1 καταπεπιασμένῳ L : κατα-

πεπιασμένῳ A O

b 2 τετρυχωμένων cod. Riccardianus : τετρυφω-

b 6 ἅπαντ' ἢ

b 7 τὰ δὲ] τατα δὲ A : ταῦτα δὲ fecit A²

γίγνοιτο ἡμῖν, γίγνοιτο ἂν καὶ μάλα μετρίως. ἔργον δὲ δὴ c
 τοῖς οὕτω ζώσιν φαμεν οὐ τὸ σμικρότατον οὐδὲ τὸ φαυλό-
 τατον λείπεσθαι, μέγιστον δὲ πάντων εἶναι προστεταγμένον
 ὑπὸ δικαίου νόμου· τοῦ γὰρ πᾶσαν τῶν ἄλλων πάντων
 ἔργων βίον ἀσχολίαν παρασκευάζοντος, τοῦ Πυθιάδος τε καὶ 5
 Ὀλυμπιάδος νίκης ὀρεγομένου, διπλασίας τε καὶ ἔτι πολλῷ
 πλέονος ἀσχολίας ἐστὶν γέμων ὁ περὶ τὴν τοῦ σώματος
 πάντως καὶ ψυχῆς εἰς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν βίος εἰρημένος
 ὀρθότατα. πάρεργον γὰρ οὐδὲν δεῖ τῶν ἄλλων ἔργων δια- d
 κώλυμα γίνεσθαι τῶν τῷ σώματι προσηκόντων εἰς ἀπόδοσιν
 πόνων καὶ τροφῆς, οὐδ' αὖ ψυχῇ μαθημάτων τε καὶ ἐθῶν,
 πᾶσα δὲ νύξ τε καὶ ἡμέρα σχεδὸν οὐκ ἔστιν ἱκανὴ τοῦτ'
 αὐτὸ πράττοντι τὸ τέλεόν τε καὶ ἱκανὸν αὐτῶν ἐκλαμβάνειν· 5
 οὕτω δὴ τούτων πεφυκότων, τάξιν δεῖ γίνεσθαι πᾶσιν τοῖς
 ἐλευθέροις τῆς διατριβῆς περὶ τὸν χρόνον ἅπαντα, σχεδὸν
 ἀρξάμενον ἐξ ἕω μέχρι τῆς ἐτέρας αἰεὶ συνεχῶς ἕω τε καὶ e
 ἡλίου ἀνατολῆς. πολλὰ μὲν οὖν καὶ πυκνὰ καὶ σμικρὰ λέγων
 ἂν τις νομοθέτης ἀσχήμων φαίνοιτο περὶ τῶν κατ' οἰκίαν
 διοικήσεων, τά τε ἄλλα καὶ ὅσα νύκτωρ ἀνυπνίας πέρι πρέπει
 τοῖς μέλλουσιν διὰ τέλους φυλάξειν πᾶσαν πόλιν ἀκριβῶς. 5
 τὸ γὰρ ὅλην διατελεῖν ἡντινοῦν νύκτα εὐδοντα καὶ ὄντινοῦν
 τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ φανερὸν εἶναι πᾶσι τοῖς οἰκέταις ἐγειρό-
 μενόν τε καὶ ἐξανιστάμενον αἰεὶ πρῶτον, τοῦτο αἰσχρὸν δεῖ 808
 δεδόχθαι πᾶσι καὶ οὐκ ἐλευθέρου, εἴτ' οὖν νόμον εἴτ' ἐπιτή-
 δευμα τὸ τοιοῦτον καλεῖν ἐστὶν χρεῶν· καὶ δὴ καὶ δέσποιναν
 ἐν οἰκίᾳ ὑπὸ θεραπαينίδων ἐγείρεσθαι τινων καὶ μὴ πρῶτην
 αὐτὴν ἐγείρειν τὰς ἄλλας, αἰσχρὸν λέγειν χρὴ πρὸς αὐτοὺς 5
 δοῦλόν τε καὶ δούλην καὶ παῖδα, καὶ εἴ πως ἦν οἶόν τε, ὅλην
 καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν. ἐγειρομένους δὲ νύκτωρ δεῖ πάντας
 πράττειν τῶν τε πολιτικῶν μέρη πολλὰ καὶ τῶν οἰκονομικῶν, b
 ἄρχοντας μὲν κατὰ πόλιν, δεσποίνας δὲ καὶ δεσπότας ἐν

c 5 βίου secl. Stallbaum
 scribendum ἀρετῆς] ἀρετὴν Ast
 a 7 πάντας] πάντως Stob.

c 8 εἰς secl. ci. Stallbaum aut ἐν
 a 5 αὐτοὺς L : αὐτοὺς A O

ιδίαις οἰκίαις. ὕπνος γὰρ δὴ πολὺς οὔτε τοῖς σώμασιν οὔτε
 ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν οὐδ' αὖ ταῖς πράξεσιν ταῖς περὶ ταῦτα
 5 πάντα ἁρμόττων ἐστὶν κατὰ φύσιν. καθεύδων γὰρ οὐδεὶς
 οὐδενὸς ἄξιος, οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος· ἀλλ' ὅστις τοῦ
 ζῆν ἡμῶν καὶ τοῦ φρονεῖν μάλιστά ἐστι κηδεμών, ἐγρήγορε
 c χρόνον ὥς πλείστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνον φυλάττων
 χρήσιμον, ἔστιν δὲ οὐ πολὺ, καλῶς εἰς ἔθος ἰόν. ἐγρηγορότες
 δὲ ἄρχοντες ἐν πόλεσιν νύκτωρ φοβεροὶ μὲν κακοῖς, πολε-
 μίοις τε ἅμα καὶ πολίταις, ἀγαστοὶ δὲ καὶ τίμιοι τοῖς δικαίοις
 5 τε καὶ σῳφροσιν, ὠφέλιμοι δὲ αὐτοῖς τε καὶ συμπάσῃ τῇ
 πόλει.

Νὺξ μὲν δὴ διαγομένη τοιαύτη τις πρὸς πᾶσι τοῖς εἰρη-
 μένοισι ἀνδρείαν ἂν τινα προσπαρέχοιτο ταῖς ψυχαῖς ἐκάστων
 d τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν· ἡμέρας δὲ ὀρθρου τε ἐπανιόντων παῖδας
 μὲν πρὸς διδασκάλους που τρέπεσθαι χρεών, ἄνευ ποιμένου
 δὲ οὔτε πρόβατα οὐτ' ἄλλο οὐδὲν πω βιωτέον, οὐδὲ δὴ παῖδας
 ἄνευ τινῶν παιδαγωγῶν οὐδὲ δούλους ἄνευ δεσποτῶν. ὁ δὲ
 5 παῖς πάντων θηρίων ἐστὶ δυσμεταχειριστότατον· ὅσῳ γὰρ
 μάλιστα ἔχει πηγὴν τοῦ φρονεῖν μήπω κατηρτυμένην, ἐπί-
 βουλον καὶ δριμὺν καὶ ὑβριστότατον θηρίων γίγνεται. διὸ δὴ
 e πολλοῖς αὐτὸ οἶον χαλινοῖς τισιν δεῖ δεσμεύειν, πρῶτον μὲν,
 τροφῶν καὶ μητέρων ὅταν ἀπαλλάττηται, παιδαγωγοῖς παιδείας
 καὶ νηπιότητος χάριν, ἔτι δ' αὖ τοῖς διδάσκουσιν καὶ ὀτιοῦν καὶ
 μαθήμασιν ὥς ἐλευθέρων· ὥς δ' αὖ δοῦλον, πᾶς ὁ προστυγ-
 5 χάνων τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν κολαζέτω τὸν τε παῖδα αὐτὸν
 καὶ τὸν παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον, ἐὰν ἐξαμαρτάνῃ τίς τι
 τούτων. ἂν δ' αὖ προστυγχάνων τις μὴ κολάζῃ τῇ δίκῃ,
 οὐνείδει μὲν ἐνεχέσθω πρῶτον τῷ μεγίστῳ, ὁ δὲ τῶν νομοφυ-
 809 λάκων ἐπὶ τὴν τῶν παίδων ἀρχὴν ἡρημένος ἐπισκοπεῖτω

c 2 καλῶς A Stob. : καλὸς L O et fecit A² ἰόν A O Stob. : ἰών L
 d 5 θριων A : corr. A² (add. acc. et η s. v.) d 7 θηρίων] θηρίων
 Stob. et fecit O² (o s. v.) δη om. Stob. e 2 παιδείας] παιδείας
 A (sed δέ ex emend.) pr. O e 6 καὶ διδάσκαλον A L O : καὶ τὸν
 διδάσκαλον vulg. τι O² : om. A O

τοῦτον τὸν ἐντυγχάνοντα οἷς λέγομεν καὶ μὴ κολάζοντα δέον
 κολάζειν, ἢ κολάζοντα μὴ κατὰ τρόπον, βλέπων δὲ ἡμῖν ὅξυ
 καὶ διαφερόντως ἐπιμελούμενος τῆς τῶν παίδων τροφῆς
 κατευθυνέτω τὰς φύσεις αὐτῶν, αἰεὶ τρέπων πρὸς τὰγαθὸν 5
 κατὰ νόμους. τοῦτον δὲ αὐτὸν αὖ πῶς ἂν ἡμῖν ὁ νόμος
 αὐτὸς παιδεύσειεν ἱκανῶς; νῦν μὲν γὰρ δὴ εἴρηκεν οὐδέν πω
 σαφὲς οὐδὲ ἱκανόν, ἀλλὰ τὰ μέν, τὰ δ' οὐ· δεῖ δὲ εἰς δύναμιν b
 μὴδὲν παραλείπειν αὐτῷ, πάντα δὲ λόγον ἀφερμηνεύειν, ἵνα
 οὗτος τοῖς ἄλλοις μηνυτῆς τε ἅμα καὶ τροφεὺς γίγνηται. τὰ
 μὲν οὖν δὴ χορείας πέρι μελῶν τε καὶ ὀρχήσεως ἐρρήθη,
 τίνα τύπον ἔχοντα ἐκλεκτέα τέ ἐστὶν καὶ ἐπανορθωτέα καὶ 5
 καθιερωτέα· τὰ δὲ ἐν γράμμασι μὲν ὄντα, ἄνευ δὲ μέτρων,
 ποῖα καὶ τίνα μεταχειρίζεσθαι χρή σοι τρόπον, ὧ ἄριστε τῶν
 παίδων ἐπιμελητά, τοὺς ὑπὸ σοῦ τρεφομένους, οὐκ εἰρήκαμεν. c
 καίτοι τὰ μὲν περὶ τὸν πόλεμον ἃ δεῖ μαθάνειν τε αὐτοὺς
 καὶ μελετᾶν ἔχεις τῷ λόγῳ, τὰ δὲ περὶ τὰ γράμματα πρῶτον,
 καὶ δεύτερον λύρας πέρι καὶ λογισμῶν, ὧν ἔφαμεν δεῖν ὅσα
 τε πρὸς πόλεμον καὶ οἰκονομίαν καὶ τὴν κατὰ πόλιν διοίκησιν 5
 χρῆναι ἐκάστους λαβεῖν, καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἔτι τὰ
 χρήσιμα τῶν ἐν ταῖς περιόδοις τῶν θείων, ἄστρων τε πέρι
 καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ὅσα διοικεῖν ἀναγκαῖόν ἐστιν περὶ
 ταῦτα πάσῃ πόλει—τίνων δὴ πέρι λέγομεν; ἡμερῶν τάξεως d
 εἰς μηνῶν περιόδους καὶ μηνῶν εἰς ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν,
 ἵνα ὦραι καὶ θυσίαι καὶ ἑορταὶ τὰ προσήκοντ' ἀπολαμβά-
 νουσαι ἑαυταῖς ἕκασται τῷ κατὰ φύσιν ἄγεσθαι, ζῶσαν τὴν
 πόλιν καὶ ἐργηγορυῖαν παρεχόμεναι, θεοῖς μὲν τὰς τιμὰς 5
 ἀποδιδῶσιν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους περὶ αὐτὰ μᾶλλον ἔμφρονας
 ἀπεργάζωνται—ταῦτα οὐπω σοι πάντα ἱκανῶς, ὧ φίλε, παρὰ
 τοῦ νομοθέτου διείρηται· πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν τοῖς μετὰ ταῦτα e
 μέλλουσιν ῥηθήσεσθαι. γραμμάτων εἵπομεν ὥς οὐχ ἱκανῶς

a 2 οἷς O²: οἷ A O   a 6 τοῦτον O²: τούτων A O   b 7 χρή
 σοι Schneider: χρήσοι A L O   c 6 ἔτι τὰ A L O: γρ. τίνα δὲ L O
 d 1 δὴ L (ut vid.): δεῖ A O   d 2 τὸν ἐνιαυτόν] γρ. τῶν ἐνιαυτῶν.
 ἀπ' ὀρθώσεως καὶ καλῶς O   d 7 οὐπω] οὕτω vulg.

- ἔχεις περί τὸ πρῶτον, ἐπικαλοῦντες τί τῇ λέξει; τότε, ὥς οὐπω διείρηκέ σοι πότερον εἰς ἀκρίβειαν τοῦ μαθήματος
- 5 ἰτέον τὸν μέλλοντα πολίτην ἔσεσθαι μέτριον ἢ τὸ παράπαν οὐδὲ προσοιστέον· ὥς δ' αὐτως καὶ περὶ λύραν. προσοιστέον μέντοι νῦν φαμεν. εἰς μὲν γράμματα παιδὶ δεκετεῖ σχεδὸν ἐνιαυτοὶ τρεῖς, λύρας δὲ ἄψασθαι τρία μὲν ἔτη καὶ δέκα
- 810 γεγονόσιν ἄρχεσθαι μέτριος ὁ χρόνος, ἐμμεῖναι δὲ ἕτερα τρία. καὶ μήτε πλείω τούτων μήτ' ἐλάττω πατρὶ μηδ' αὐτῷ, φιλομαθοῦντι μηδὲ μισοῦντι, περὶ ταῦτα ἐξέστω μείζω μηδὲ ἐλάττω διατριβὴν ποιεῖσθαι παράνομον· ὁ δὲ μὴ πειθόμενος
- 5 ἄτιμος τῶν παιδείων ἔστω τιμῶν, ἅς ὀλίγον ὕστερον ῥητέον. μανθάνειν δὲ ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις δὴ τί ποτε δεῖ τοὺς νέους καὶ διδάσκειν αὐ τοὺς διδασκάλους, τοῦτο αὐτὸ πρῶτον
- b μάνθανε. γράμματα μὲν τοίνυν χρὴ τὸ μέχρι τοῦ γράψαι τε καὶ ἀναγνῶναι δυνατόν εἶναι διαπονεῖν· πρὸς τάχος δὲ ἢ κάλλος ἀπηκριβῶσθαί τισιν, οἷς μὴ φύσις ἐπέσπενυσεν ἐν τοῖς τεταγμένοις ἔτεσιν, χαίρειν ἔαν. πρὸς δὲ δὴ μαθήματα
- 5 ἄλυστα ποιητῶν κείμενα ἐν γράμμασι, τοῖς μὲν μετὰ μέτρων, τοῖς δ' ἄνευ ῥυθμῶν τμημάτων, ἃ δὴ συγγράμματα κατὰ λόγον εἰρημένα μόνον, τητῶμενα ῥυθμοῦ τε καὶ ἁρμονίας, σφαλερὰ
- c γράμμαθ' ἡμῖν ἐστὶν παρά τινων τῶν πολλῶν τοιούτων ἀνθρώπων καταλελειμμένα· οἷς, ὧ πάντων βέλτιστοι νομοφύλακες, τί χρήσεσθε; ἢ τί ποθ' ὑμῖν ὁ νομοθέτης χρήσθαι προστάξας ὀρθῶς ἂν τάξειε; καὶ μάλα ἀπορήσειν αὐτὸν προσδοκῶ.
- 5 ΚΛ. Τί ποτε τοῦτο, ὦ ξένε, φαίνη πρὸς σαυτὸν ὄντως ἡπορηκὼς λέγειν;
- ΑΘ. Ὅρθῶς ὑπέλαβες, ὦ Κλεινία. πρὸς δὲ δὴ κοινωνοὺς ὑμᾶς ὄντας περὶ νόμων ἀνάγκη τό τε φαινόμενον εὖπορον καὶ τὸ μὴ φράζειν.
- d ΚΛ. Τί οὖν; τί περὶ τούτων νῦν καὶ ποῖόν τι πεπονθὼς λέγεις;

ε 7 μέντοι νῦν Bekker : μὲν τοίνυν libri

libri a 5 παιδιων A : corr. A²

ο ι μάνθανε AL O : μανθάνειν L² O²

a 2 μηδ' Bekker : μήτ'

a 7 αὐτὸ] αὐτὸς ci. Ritter

ΑΘ. Ἐρῶ δὴ· στόμασι γὰρ πολλάκις μυρίοις ἐναντία λέγειν οὐδαμῶς εὐπορον.

ΚΛ. Τί δέ; σμικρὰ καὶ ὀλίγα δοκεῖ σοι τὰ ἔμπροσθεν 5 ἡμῖν εἰρημένα περὶ νόμων κεῖσθαι τοῖς πολλοῖς ὑπεναντία;

ΑΘ. Καὶ μάλα ἀληθές τοῦτό γε λέγεις· κελεύεις γὰρ δὴ με, ὥς ἐμοὶ φαίνεται, τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐχθοδοποῦ γεγонуίας πολλοῖς—ἴσως δ' οὐκ ἐλάττωσιν ἑτέροις προσφιλούς· εἰ δὲ ἐλάττωσιν, οὐκουν χείροσί γε—μεθ' ὧν διακελεύῃ με παρα- e κινδυνεύοντά τε καὶ θαρροῦντα τὴν νῦν ἐκ τῶν παρόντων λόγων τετμημένην ὁδὸν τῆς νομοθεσίας πορεύεσθαι μηδὲν ἀνιέντα.

ΚΛ. Τί μήν; 5

ΑΘ. Οὐ τοῖνυν ἀνίημι. λέγω μὴν ὅτι ποιηταὶ τε ἡμῖν εἰσὶν τινες ἐπὶ ἑξαμέτρων πάμπολλοι καὶ τριμέτρων καὶ πάντων δὴ τῶν λεγομένων μέτρων, οἳ μὲν ἐπὶ σπουδῇ, οἳ δ' ἐπὶ γέλωτα ὠρμηκότες, ἐν οἷς φασὶ δεῖν οἱ πολλάκις μυρίοι τοὺς ὀρθῶς παιδευομένους τῶν νέων τρέφειν καὶ διακορεῖς 10 ποιεῖν, πολυηκόους τ' ἐν ταῖς ἀναγνώσεσιν ποιοῦντας καὶ πολυμαθεῖς, ὅλους ποιητὰς ἐκμανθάνοντας· οἳ δὲ ἐκ πάντων 811 κεφάλαια ἐκλέξαντες καὶ τινὰς ὅλας ῥήσεις εἰς ταῦτόν συναγαγόντες, ἐκμανθάνειν φασὶ δεῖν εἰς μνήμην τιθεμένους, εἰ μέλλει τις ἀγαθὸς ἡμῖν καὶ σοφὸς ἐκ πολυπειρίας καὶ πολυμαθείας γενέσθαι. τούτοις δὴ σὺ κελεύεις ἐμὲ τὰ νῦν 5 παρρησιαζόμενον ἀποφαίνεσθαι τί τε καλῶς λέγουσι καὶ τί μήν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τί δὴ ποτ' ἂν οὖν περὶ ἀπάντων τούτων ἐνὶ λόγῳ φράζων εἴπομι' ἂν ἱκανόν; οἶμαι μὲν τὸ τοιοῦνδε σχεδόν, ὃ b καὶ πᾶς ἂν μοι συγχωρήσειεν, πολλὰ μὲν ἕκαστον τούτων εἰρηκέναι καλῶς, πολλὰ δὲ καὶ τούναντίον· εἰ δ' οὕτω

d 5 ὀλίγα L : ὀλίγου A O et in marg. L : ὀλίγον Hermann d 9 δ' L (ut vid.) et γρ. O : om. A O e 1 οὐκουν A e 3 τετμη- μένον A (sed o in ras.) L O e 9 δεῖν οἱ O et fecit A² : δεινοὶ A O² a 2 ταῦτό A a 5 πολυμαθείας fecit A²

τοῦτ' ἔχει, κίνδυνόν φημι εἶναι φέρουσιν τοῖς παισὶν τὴν
5 πολυμαθίαν.

ΚΛ. Πῶς οὖν καὶ τί παραινοίης ἂν τῷ νομοφύλακι;

ΑΘ. Τοῦ πέρι λέγεις;

ΚΛ. Τοῦ πρὸς τί παράδειγμά ποτε ἀποβλέψας ἂν τὸ μὲν
c ἐφ' ἑκάστην πάντας μαυθάνειν τοὺς νέους, τὸ δ' ἀποκωλύει. λέγε καὶ
μηδὲν ἀπόκνει λέγων.

ΑΘ. Ὡγαθὲ Κλεινία, κινδυνεύω κατὰ γέ τινα τρόπον
ἡτύχηκέναι.

5 ΚΛ. Τοῦ δὴ πέρι;

ΑΘ. Τοῦ μὴ παντάπασιν παραδείγματος ἀπορεῖν. νῦν
γὰρ ἀποβλέψας πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἐξ ἔω μέχρι δεῦρο δὴ
διεληλύθαμεν ἡμεῖς—ὥς μὲν ἐμοὶ φαινόμεθα, οὐκ ἄνευ τινὸς
ἐπιπνοίας θεῶν—ἔδοξαν δ' οὖν μοι παντάπασιν ποιήσει τινὲ
10 προσομοίως εἰρῆσθαι. καὶ μοι ἴσως οὐδὲν θαυμαστὸν πάθος
d ἐπῆλθε, λόγους οἰκείους οἶον ἀθρόους ἐπιβλέψαντι μάλα
ἡσθῆναι· τῶν γὰρ δὴ πλείστων λόγων οὓς ἐν ποιήμασιν ἢ
χύδην οὕτως εἰρημένους μεμάθηκα καὶ ἀκήκοα, πάντων μοι
μετριώτατοί γε εἶναι κατεφάνησαν καὶ προσήκοντες τὰ
5 μάλιστα ἀκούειν νέοις. τῷ δὴ νομοφύλακί τε καὶ παιδευτῇ
παράδειγμα οὐκ ἂν ἔχοιμι, ὥς οἶμαι, τούτου βέλτιον φράζειν,
ἢ ταῦτά τε διδάσκειν παρακελεύεσθαι τοῖσι διδασκάλοις
e τοὺς παῖδας, τά τε τούτων ἐχόμενα καὶ ὅμοια, ἂν ἄρα που
περιτυγχάνῃ ποιητῶν τε ποιήματα διεξιὼν καὶ γεγραμμένα
καταλογάδην ἢ καὶ ψιλῶς οὕτως ἄνευ τοῦ γεγράφθαι λεγόμε
15 να, ἀδελφά που τούτων τῶν λόγων, μὴ μεθίεναι τρόπῳ
μηδενί, γράφεσθαι δέ· καὶ πρῶτον μὲν τοὺς διδασκάλους
αὐτοὺς ἀναγκάζειν μαυθάνειν καὶ ἐπαινεῖν, οὓς δ' ἂν μὴ
ἀρέσκη τῶν διδασκάλων, μὴ χρῆσθαι τούτοις συνεργοῖς, οὓς
δ' ἂν τῷ ἐπαίνῳ συμψήφους ἔχῃ, τούτοις χρώμενον, τοὺς

b 5 πολυμάθειαν fecit A²: γρ. φιλομαθ. O c 1. ἐφ' ἑ A (ut vid.) L:
ἐφ' A² O c 7 δεῦρο δὴ A (sed η refictum) L O: δεῦρ' ἀε! Lex.
Bachm. d 5 τε L (ut vid.) A² (τ s. v.) O²: δὲ A O e 1 που*
A (πω fuit ut vid.) e 4 λόγων A L O: νόμων O² (ν et μ s. v.)

νέους αὐτοῖς παραδιδόναι διδάσκειν τε καὶ παιδεύειν. οὗτός 812
μοι μῦθος ἐνταῦθα καὶ οὕτω τελευτάτω, περὶ γραμματιστῶν
τε εἰρημένος ἅμα καὶ γραμμάτων.

ΚΛ. Κατὰ μὲν τὴν ὑπόθεσιν, ὦ ξένε, ἔμοιγε οὐ φαινό-
μεθα ἐκτὸς πορεύεσθαι τῶν ὑποτεθέντων λόγων· εἰ δὲ τὸ 5
ὅλον κατορθοῦμεν ἢ μή, χαλεπὸν ἴσως δισχυρίζεσθαι.

ΑΘ. Τότε γάρ, ὦ Κλεινία, τοῦτό γ' αὐτὸ ἐστὶ κατα-
φανέστερον, ὥς εἰκός, ὅταν, ὁ πολλακίς εἰρήκαμεν, ἐπὶ
τέλος ἀφικώμεθα πάσης τῆς διεξόδου περὶ νόμων.

ΚΛ. Ὅρθῶς.

b

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ μετὰ τὸν γραμματιστὴν ὁ κιθαριστὴς
ἡμῖν προσρητέος;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Τοῖς κιθαρισταῖς μὲν τοίνυν ἡμᾶς δοκῶ τῶν ἔμ- 5
προσθεν λόγων ἀναμνησθέντας τὸ προσῆκον νείμαι τῆς τε
διδασκαλίας ἅμα καὶ πάσης τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα παιδεύσεως.

ΚΛ. Ποίων δὴ πέρι λέγεις;

ΑΘ. Ἐφαμεν, οἶμαι, τοὺς τοῦ Διονύσου τοὺς ἐξηκον-
τούτας ὥδους διαφερόντως εὐαισθητοὺς δεῖν γεγονέναι περὶ 10
τε τοὺς ῥυθμοὺς καὶ τὰς τῶν ἁρμονιῶν συστάσεις, ἵνα τὴν c
τῶν μελῶν μίμησιν τὴν εὖ καὶ τὴν κακῶς μεμιμημένην, ἐν
τοῖς παθήμασιν ὅταν ψυχὴ γίγνηται, τὰ τε τῆς ἀγαθῆς
ὁμοιώματα καὶ τὰ τῆς ἐναντίας ἐκλέξασθαι δυνατὸς ὢν τις,
τὰ μὲν ἀποβάλλῃ, τὰ δὲ προφέρων εἰς μέσον ὕμνῃ καὶ 5
ἐπάδῃ ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς, προκαλούμενος ἐκάστους εἰς
ἀρετῆς ἔπρεσθαι κτῆσιν συνακολουθοῦντας διὰ τῶν μιμήσεων.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. Τούτων τοίνυν δεῖ χάριν τοῖς φθόγγοις τῆς λύρας d
προσchrῆσθαι, σαφηνείας ἕνεκα τῶν χορδῶν, τὸν τε κιθα-
ριστὴν καὶ τὸν παιδευόμενον, ἀποδιδόντας πρόσχορδα τὰ

b 9 ἐξηκοντούτας A²: ἐξηκοντούτεις A (ut vid.) O c 1 συστάσεις
A O: συντάσεις L et fecit O² (v s. v.) c 2 μίμησιν A ex emend.
(in marg. iterat A³) L et γρ. O: κίνησιν pr. A (ut vid.) O

φθέγματα τοῖς φθέγμασι· τὴν δ' ἑτεροφωνίαν καὶ ποικιλίαν
 5 τῆς λύρας, ἄλλα μὲν μέλη τῶν χορδῶν ἰσιῶν, ἄλλα δὲ τοῦ
 τὴν μελωδίαν συνθέντος ποιητοῦ, καὶ δὴ καὶ πυκνότητα
 μαυότητι καὶ τάχος βραδυτῆτι καὶ ὀξύτητα βαρύτητι σύμ-
 e φωνον καὶ ἀντίφωνον παρεχομένους, καὶ τῶν ῥυθμῶν ὡσαύτως
 παντοδαπὰ ποικίλματα προσαρμόττοντας τοῖσι φθόγγοις
 τῆς λύρας, πάντα οὖν τὰ τοιαῦτα μὴ προσφέρειν τοῖς μέλ-
 λουσιν ἐν τρισὶν ἔτεσιν τὸ τῆς μουσικῆς χρήσιμον ἐκλή-
 5 ψεσθαι διὰ τάχους. τὰ γὰρ ἐναντία ἀλλήλα ταραττοντα
 δυσμάθειαν παρέχει, δεῖ δὲ ὅτι μάλιστα εὐμαθεῖς εἶναι τοὺς
 νέους· τὰ γὰρ ἀναγκαῖα οὐ σμικρὰ οὐδ' ὀλίγα αὐτοῖς ἐστι
 προστεταγμένα μαθήματα, δείξει δὲ αὐτὰ προῖων ὁ λόγος
 ἅμα τῷ χρόνῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω περὶ τῆς μουσικῆς
 10 ἡμῖν ὁ παιδευτὴς ἐπιμελείσθω· τὰ δὲ μελῶν αὐτῶν αὐ καὶ
 ῥημάτων, οἷα τοὺς χοροδιδασκάλους καὶ ἃ δεῖ διδάσκειν, καὶ
 813 ταῦτα ἡμῖν ἐν τοῖς πρόσθεν διείρηται πάντα, ἃ δὴ καθιερω-
 θέντα ἔφαμεν δεῖν, ταῖς ἑορταῖς ἕκαστα ἀρμόττοντα, ἡδονὴν
 εὐτυχίᾳ ταῖς πόλεσιν παραδιδόντα ὠφελεῖν.

ΚΛ. Ἀληθῆ καὶ ταῦτα διείρηκας.

5 ΑΘ. Ἀληθέστατα τοίνυν. καὶ ταῦθ' ἡμῖν παραλαβὼν
 ὁ περὶ τὴν μούσαν ἄρχων αἰρεθεὶς ἐπιμελείσθω μετὰ τύχης
 εὐμενοῦς, ἡμεῖς δὲ ὀρχήσεως τε πέρι καὶ ὅλης τῆς περὶ τὸ
 σῶμα γυμναστικῆς πρὸς τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένους ἀπο-
 b δῶμεν· καθάπερ μουσικῆς τὸ διδασκαλικὸν ὑπόλοιπον ὃν
 ἀπέδομεν, ὡσαύτως ποιῶμεν καὶ γυμναστικῆς. τοὺς γὰρ
 παῖδας τε καὶ τὰς παῖδας ὀρχεῖσθαι δὴ δεῖ καὶ γυμνάζεσθαι
 μαθάνειν· ἦ γάρ;

5 ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τοῖς μὲν τοίνυν παισιν ὀρχησταί, ταῖς δὲ ὀρχη-
 στρίδες ἂν εἶεν πρὸς τὸ διαπνεεῖν οὐκ ἀνεπιτηδειότερον.

ΚΛ. Ἔστω δὴ ταύτη.

d6 δὴ καὶ πυκνότητα A² (καὶ s. v.): *δηπουκνοτητα* (ut vid.) Λ
 e1 καὶ ἀντίφωνον in marg. A³O²: om. Λ O e6 δυσμάθειαν A²
 Stob.: *δυσμαθίαν* Α

ΑΘ. Πάλιν δὴ τὸν τὰ πλείστα ἔξοντα πράγματα καλῶ-
μεν, τὸν τῶν παίδων ἐπιμελητὴν, ὃς τῶν τε περὶ μουσικὴν c
τῶν τε περὶ γυμναστικὴν ἐπιμελούμενος οὐ πολλὴν ἔξει
σχολήν.

ΚΛ. Πῶς οὖν δυνατὸς ἔσται πρεσβύτερος ὢν τοσούτων
ἐπιμελεῖσθαι; 5

ΑΘ. Ῥαδίως, ὦ φίλε. ὁ νόμος γὰρ αὐτῷ δέδωκεν καὶ
δώσει προσλαμβάνειν εἰς ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν τῶν πο-
λιτῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν οἷς ἂν ἐθέλῃ, γινώσεται δὲ οἷς
δεῖ, καὶ βουλήσεται μὴ πλημμελεῖν εἰς ταῦτα, αἰδοῦμενος
ἐμφρόνως καὶ γινώσκων τῆς ἀρχῆς τὸ μέγεθος, λογισμῷ d
τε συνὼν ὥς εὖ μὲν τραφέντων καὶ τρεφομένων τῶν νέων
πάντα ἡμῖν κατ' ὀρθὸν πλεῖ, μὴ δέ—οὔτ' εἰπεῖν ἄξιον οὔθ'
ἡμεῖς λέγομεν ἐπὶ καινῇ πόλει τοὺς σφόδρα φιλομαντευτὰς
σεβόμενοι. πολλὰ μὲν οὖν ἡμῖν καὶ περὶ τούτων εἴρηται, 5
τῶν περὶ τὰς ὀρχήσεις καὶ περὶ πᾶσαν τὴν τῶν γυμνασίων
κίνησιν· γυμνάσια γὰρ τίθεμεν καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον
ἅπαντα τοῖς σώμασι διαπονήματα τοξικῆς τε καὶ πάσης
ρίψεως καὶ πελταστικῆς καὶ πάσης ὀπλομαχίας καὶ διεξόδων e
τακτικῶν καὶ ἀπάσης πορείας στρατοπέδων καὶ στρατοπε-
δεύσεων καὶ ὅσα εἰς ἱππικὴν μαθήματα συντείνει. πάντων
γὰρ τούτων διδασκάλους τε εἶναι δεῖ κοινούς, ἀρνυμένους
μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως, καὶ τούτων μαθητὰς τοὺς ἐν τῇ 5
πόλει παῖδας τε καὶ ἄνδρας, καὶ κόρας καὶ γυναῖκας πάντων
τούτων ἐπιστήμονας, κόρας μὲν οὐσας ἔτι πᾶσαν τὴν ἐν
ὄπλοις ὀρχησιν καὶ μάχην μεμελετηκυίας, γυναῖκας δέ, διεξ-
όδων καὶ τάξεων καὶ θέσεως καὶ ἀναιρέσεως ὅπλων ἡμμένας, 814
εἰ μηδεὺς ἔνεκα, ἀλλ' εἴ ποτε δεήσειε πανδημεὶ πάσῃ τῇ
δυνάμει καταλείποντας τὴν πόλιν ἔξω στρατεύεσθαι, τοὺς
φυλάζοντας παῖδας τε καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἱκανοὺς εἶναι
τό γε τοσοῦτον, ἧ καὶ τοῦναντίον, ὧν οὐδὲν ἀπώμοτον, 5

c 4 τοσοῦτων] τοσοῦτον A d 3 μὴ δέ] μηδε A: μηδὲν fecit A²
d 7 τίθεμεν] τιθῶμεν L² cum Eus. d 8 πάντα Eus. a 3 τοὺς φυλά-
ζοντας L (ut vid.): τοὺς φυλάξαντας A O: τοῦ φυλάζοντας ci. Schneider

- ἔξωθεν πολεμίους εἰσπεσόντας ῥώμῃ τινὶ μεγάλῃ καὶ βία, βαρβάρους εἴτε Ἑλλήνας, ἀνάγκην παρασχεῖν περὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τὴν διαμάχην γίγνεσθαι, πολλή που κακία
- b πολιτείας οὕτως αἰσχροῦς τὰς γυναῖκας εἶναι τεθραμμένας, ὥς μὴδ' ὥσπερ ὄρνιθας περὶ τέκνων μαχομένας πρὸς ὀτιοῦν τῶν ἰσχυροτάτων θηρίων ἐθέλειν ἀποθνήσκειν τε καὶ πάντας κινδύνους κινδυνεύειν, ἀλλ' εὐθὺς πρὸς ἱερὰ φερομένας,
- 5 πάντας βωμούς τε καὶ ναοὺς ἐμπιμπλάναι, καὶ δόξαν τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους καταχεῖν ὥς πάντων δειλότετον φύσει θηρίων ἐστίν.

ΚΛ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ ξένε, οὐδαμῶς εὖσχημον γίγνεται
c ἄν, τοῦ κακοῦ χωρίς, τοῦτο ἐν πόλει ὅπου γίγνεται.

ΑΘ. Οὐκοῦν τιθώμεν τὸν νόμον τοῦτον, μέχρι γε το-
σούτου μὴ ἀμελεῖσθαι τὰ περὶ τὸν πόλεμον γυναῖξιν δεῖν,
ἐπιμελεῖσθαι δὲ πάντας τοὺς πολίτας καὶ τὰς πολίτιδας;

5 ΚΛ. Ἐγὼ γοῦν συγχωρῶ.

ΑΘ. Πάλῃς τοίνυν τὰ μὲν εἵπομεν, ὃ δ' ἐστὶ μέγιστον,
ὥς ἐγὼ φαίην ἄν, οὐκ εἰρήκαμεν, οὐδ' ἔστι ῥάδιον ἄνευ τοῦ
τῷ σώματι δεικνύντα ἅμα καὶ τῷ λόγῳ φράζειν. τοῦτ' οὖν
d τότε κρινοῦμεν, ὅταν ἔργῳ λόγος ἀκολουθήσας μηνύσῃ τι
σαφὲς τῶν τε ἄλλων ὧν εἴρηκεν πέρι, καὶ ὅτι τῇ πολεμικῇ
μάχῃ πασῶν κινήσεων ὅντως ἐστὶ συγγενὴς πολὺ μάλισθ'
ἡμῖν ἢ τοιαύτη πάλῃ, καὶ δὴ καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἐκείνης
5 χάριν ἐπιτηδεύειν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην ταύτης ἔνεκα μανθάνειν.

ΚΛ. Καλῶς τοῦτό γε λέγεις.

ΑΘ. Νῦν δὴ τῆς μὲν περὶ παλαιστραν δυνάμεως τὸ μέχρι
δεῦρ' ἡμῖν εἰρήσθω· περὶ δὲ τῆς ἄλλης κινήσεως παντὸς
e τοῦ σώματος, ἧς τὸ πλεῖστον μέρος ὄρχησίν τινά τις προσ-
αγορεύων ὀρθῶς ἂν φθέγγοιτο, δύο μὲν αὐτῆς εἶδη χρὴ
νομίζειν εἶναι, τὴν μὲν τῶν καλλιόνων σωματῶν ἐπὶ τὸ
σεμνὸν μιμουμένην, τὴν δὲ τῶν αἰσχιόνων ἐπὶ τὸ φαῦλον,

a 6 γρ. βιαία Ο
re vera habet A

b 6 κατα*χεῖν A²: κατασχεῖν A

e 2 ἄν

καὶ πάλιν τοῦ φαύλου τε δύο καὶ τοῦ σπουδαίου δύο ἕτερα. 5
 τοῦ δὴ σπουδαίου τὴν μὲν κατὰ πόλεμον καὶ ἐν βιαίοις ἐμ-
 πλακέντων πόνοις σωμάτων μὲν καλῶν, ψυχῆς δ' ἀνδρικῆς,
 τὴν δ' ἐν εὐπραγίαις τε οὔσης ψυχῆς σῶφρονος ἐν ἡδοναῖς
 τε ἐμμέτροις· εἰρηνικὴν ἄν τις λέγων κατὰ φύσιν τὴν τοιαύ-
 την ὄρχησιν λέγοι. τὴν πολεμικὴν δὴ τούτων, ἄλλην οὔσαν 815
 τῆς εἰρηνικῆς, πυρρίχην ἄν τις ὀρθῶς προσαγορεύοι, τὰς τε
 εὐλαβείας πασῶν πληγῶν καὶ βολῶν ἐκνεύσεσι καὶ ὑπείξει
 πάσῃ καὶ ἐκπηδήσεσιν ἐν ὕψει καὶ σὺν ταπεινώσει μιμου-
 μένην, καὶ τὰς ταύταις ἐναντίας, τὰς ἐπὶ τὰ δραστικά φερο- 5
 μένας αὐτῶν σχήματα, ἐν τε ταῖς τῶν τόξων βολαῖς καὶ ἀκοντίων
 καὶ πασῶν πληγῶν μιμήματα ἐπιχειρούσας μιμῆσθαι· τό
 τε ὀρθὸν ἐν τούτοις καὶ τὸ εὐτονον, τῶν ἀγαθῶν σωμάτων
 καὶ ψυχῶν ὁπότεν γίγνηται μίμημα, εὐθυφερὲς ὡς τὸ πολὺ b
 τῶν τοῦ σώματος μελῶν γιγνόμενον, ὀρθὸν μὲν τὸ τοιοῦτον,
 τὸ δὲ τούτοις τοῦναντίον οὐκ ὀρθὸν ἀποδεχόμενον. τὴν δὲ
 εἰρηνικὴν ὄρχησιν τῇδ' αὖ θεωρητέον ἐκάστων, εἴτε ὀρθῶς
 εἴτε μὴ κατὰ φύσιν τις τῆς καλῆς ὀρχήσεως ἀντιλαμβάνο- 5
 μενος ἐν χορείαις πρεπόντως εὐνόμων ἀνδρῶν διατελεῖ.
 τὴν τοῖνυν ἀμφισβητουμένην ὄρχησιν δεῖ πρῶτον χωρὶς τῆς
 ἀναμφισβητήτου διατεμεῖν. τίς οὖν αὕτη, καὶ πῇ δεῖ χωρὶς c
 τέμνειν ἐκατέραν; ὅση μὲν βακχεία τ' ἐστὶν καὶ τῶν ταύταις
 ἐπομένων, ἃς Νύμφας τε καὶ Πᾶνας καὶ Σειληγόνους καὶ Σα-
 τύρους ἐπονομάζοντες, ὥς φασιν, μιμοῦνται κατφνωμένους,
 περὶ καθαρμούς τε καὶ τελετάς τινας ἀποτελούντων, σύμπαν 5
 τοῦτο τῆς ὀρχήσεως τὸ γένος οὗθ' ὡς εἰρηνικὸν οὗθ' ὡς
 πολεμικὸν οὗθ' ὅτι ποτὲ βούλεται ῥάδιον ἀφορίσασθαι· διο-
 ρίσασθαι μὴ μοι ταύτη δοκεῖ σχεδὸν ὀρθότατον αὐτὸ εἶναι,
 χωρὶς μὲν πολεμικοῦ, χωρὶς δὲ εἰρηνικοῦ θέντας, εἰπεῖν ὡς d
 οὐκ ἔστι πολιτικὸν τοῦτο τῆς ὀρχήσεως τὸ γένος, ἐνταῦθα
 δὲ κείμενον ἐάσαντας κεῖσθαι, νῦν ἐπὶ τὸ πολεμικὸν ἅμα καὶ

Θ 6 ἐμπλακέντων L²: ἐμπλεκέντων ALO   b 3 τοῦναντίον ALO:
 που ἐναντίον Hermann

- εἰρηνικὸν ὥς ἀναμφισβητήτως ἡμέτερον ὃν ἐπανιέναι. τὸ
 5 δὲ τῆς ἀπολέμου μούσης, ἐν ὀρχήσεσιν δὲ τοὺς τε θεοὺς
 καὶ τοὺς τῶν θεῶν παῖδας τιμώντων, ἐν μὲν σύμπαν γίγναιτ'
 ἂν γένος ἐν δόξῃ τοῦ πράττειν εὖ γιγνόμενον, τοῦτο δὲ διχῇ
 e διαιροῖμεν ἄν, τὸ μὲν ἐκ πόνων τιῶν αὐτοῦ καὶ κινδύνων
 διαπεφευγόντων εἰς ἀγαθὰ, μείζους ἡδονὰς ἔχον, τὸ δὲ τῶν
 ἔμπροσθεν ἀγαθῶν σωτηρίας οὐσης καὶ ἐπαύξης, πραοτέρας
 τὰς ἡδονὰς κεκτημένον ἐκείνων. ἐν δὲ δὴ τοῖς τοιούτοις
 5 πού πᾶς ἄνθρωπος τὰς κινήσεις τοῦ σώματος μειζόνων μὲν
 τῶν ἡδονῶν οὐσῶν μείζους, ἐλαττόνων δὲ ἐλάττους κινεῖται,
 καὶ κοσμιώτερος μὲν ὢν πρὸς τε ἀνδρείαν μᾶλλον γεγυ-
 816 μνασμένος ἐλάττους αὖ, δειλὸς δὲ καὶ ἀγύμναστος γεγυνώς
 πρὸς τὸ σωφρονεῖν μείζους καὶ σφοδροτέρας παρέχεται
 μεταβολὰς τῆς κινήσεως· ὅλως δὲ φθεγγόμενος, εἴτ' ἐν
 ᾧδαῖς εἴτ' ἐν λόγοις, ἡσυχίαν οὐ πάνυ δυνατὸς τῷ σώματι
 5 παρέχεσθαι πᾶς. διὸ μίμησις τῶν λεγομένων σχήμασι γενο-
 μένη τὴν ὀρχηστικὴν ἐξηργάσατο τέχνην σύμπασαν. ὁ μὲν
 οὖν ἐμμελῶς ἡμῶν, ὁ δὲ πλημμελῶς ἐν τούτοις πᾶσι κινεῖται.
 b πολλὰ μὲν δὴ τοῖνυν ἄλλα ἡμῖν τῶν παλαιῶν ὀνομάτων
 ὥς εὖ καὶ κατὰ φύσιν κείμενα δεῖ διανοοῦμενον ἐπαινεῖν,
 τούτων δὲ ἔν καὶ τὸ περὶ τὰς ὀρχήσεις τὰς τῶν εὖ πρατ-
 τόντων, ὄντων δὲ μετρίων αὐτῶν πρὸς τὰς ἡδονὰς, ὥς ὀρθῶς
 5 ἅμα καὶ μουσικῶς ὠνόμασεν ὅστις ποτ' ἦν, καὶ κατὰ λόγον
 αὐταῖς θέμενος ὄνομα συμπάσαις ἐμμελείας ἐπωνόμασε, καὶ
 δύο δὴ τῶν ὀρχήσεων τῶν καλῶν εἶδη κατεστήσατο, τὸ μὲν
 πολεμικὸν πυρρήχην, τὸ δὲ εἰρηνικὸν ἐμμέλειαν, ἑκατέρῃ τὸ
 c πρέπον τε καὶ ἄρμόττον ἐπιθεῖς ὄνομα. ἃ δὴ δεῖ τὸν μὲν
 νομοθέτην ἐξηγεῖσθαι τύποις, τὸν δὲ νομοφύλακα ζητεῖν τε,
 καὶ ἀνερευνησάμενον, μετὰ τῆς ἄλλης μουσικῆς τὴν ὀρχησιν
 συνθέντα καὶ νεύσαντα ἐπὶ πάσας ἐορτὰς τῶν θυσιῶν ἐκάστη
 5 τὸ πρόσφορον, οὕτω καθιερώσαντα αὐτὰ πάντα ἐν τάξει,

d 5 δὲ τῆς A L O : δὴ τῆς scr. recc. d 6 τιμώντων re vera A O :
 τιμών L e 3 ἐπ' αἵξης A e 4 κεκτημένον A O : κεκτημένων I
 b 4 δὲ A : τε L O πρὸς τὰς L (ut vid.) : πρὸς τὰς περὶ A O

τοῦ λοιποῦ μὴ κινεῖν μηδὲν μήτε ὀρχήσεως ἐχόμενον μήτε
ῥῶδης, ἐν ταῖς δ' αὐταῖς ἡδοναῖς ὡσαύτως τὴν αὐτὴν πόλιν
καὶ πολίτας διάγοντας, ὁμοίους εἰς δύναμιν ὄντας, ζῆν εὖ d
τε καὶ εὐδαιμόνως.

Τὰ μὲν οὖν τῶν καλῶν σωμάτων καὶ γενναίων ψυχῶν
εἰς τὰς χορείας, οἷας εἴρηται δεῖν αὐτὰς εἶναι, διαπεπέρανται,
τὰ δὲ τῶν αἰσχυρῶν σωμάτων καὶ διανοημάτων καὶ τῶν ἐπὶ 5
τὰ τοῦ γέλωτος κωμωδήματα τετραμμένων, κατὰ λέξιν τε
καὶ ῥῶδην καὶ κατὰ ὀρχησιν καὶ κατὰ τὰ τούτων πάντων
μιμήματα κεκωμωδημένα, ἀνάγκη μὲν θεάσασθαι καὶ γνωρί-
ζειν· ἄνευ γὰρ γελοίων τὰ σπουδαῖα καὶ πάντων τῶν
ἐναντίων τὰ ἐναντία μαθεῖν μὲν οὐ δυνατόν, εἰ μέλλει τις e
φρόνιμος ἔσσεσθαι, ποιεῖν δὲ οὐκ αὖ δυνατόν ἀμφοτέρα, εἴ
τις αὖ μέλλει καὶ σμικρὸν ἀρετῆς μεθέξειν, ἀλλὰ αὐτῶν
ἕνεκα τούτων καὶ μανθάνειν αὐτὰ δεῖ, τοῦ μὴ ποτε δι'
ἄγνοιαν δρᾶν ἢ λέγειν ὅσα γελοῖα, μηδὲν δέον, δούλοις δὲ τὰ 5
τοιαῦτα καὶ ξένοις ἐμίσθοις προστάττειν μιμῆσθαι, σπουδὴν
δὲ περὶ αὐτὰ εἶναι μηδέποτε μηδ' ἡντιοῦν, μηδέ τινα μανθά-
νοντα αὐτὰ γίνεσθαι φανερόν τῶν ἐλευθέρων, μήτε γυναῖκα
μήτε ἄνδρα, καινὸν δὲ ἀεὶ τι περὶ αὐτὰ φαίνεσθαι τῶν μιμη-
μάτων. ὅσα μὲν οὖν περὶ γέλωτά ἐστιν παίγνια, ἃ δὴ 10
κωμωδίαν πάντες λέγομεν, οὕτως τῷ νόμῳ καὶ λόγῳ κείσθω· 817
τῶν δὲ σπουδαίων, ὥς φασι, τῶν περὶ τραγωδίαν ἡμῖν
ποιητῶν, ἐάν ποτέ τινες αὐτῶν ἡμᾶς ἐλθόντες ἐπανερωτή-
σωσιν οὕτωςί πως· “ὦ ξένοι, πότερον φοιτῶμεν ὑμῖν εἰς
τὴν πόλιν τε καὶ χώραν ἢ μή, καὶ τὴν ποίησιν φέρωμέν τε 5
καὶ ἄγωμεν, ἢ πῶς ὑμῖν δέδοκται περὶ τὰ τοιαῦτα δρᾶν;”—
τί οὖν ἂν πρὸς ταῦτα ὀρθῶς ἀποκριναίμεθα τοῖς θεοῖς ἀνδρά-
σιν; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τάδε· “ὦ ἄριστοι,” φάναι, “τῶν b
ξένων, ἡμεῖς ἐσμέν τραγωδίας αὐτοὶ ποιηταὶ κατὰ δύναμιν
ὅτι καλλίστης ἅμα καὶ ἀρίστης· πᾶσα οὖν ἡμῖν ἡ πολιτεία

d 4 οἷας L (ut vid.) O²: οἷα A O d 7 τὰ τούτων] τὰ* τούτου
τῶν A e 2 αὐ scripsi: ἂν libri: ἀλλαχοῦ· οὐκ ἀδύνατον ἀμφοτέρα
in marg. L O a 6 δέδοκται A²: δεδεικται (ut vid.) A

- συνέστηκε μίμησις τοῦ καλλίστου καὶ ἀρίστου βίου, ὃ δὴ
 5 φαμεν ἡμεῖς γε οὕτως εἶναι τραγωδίαν τὴν ἀληθεστάτην.
 ποιηταὶ μὲν οὖν ὑμεῖς, ποιηταὶ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐσμέν τῶν
 αὐτῶν, ὑμῖν ἀντίτεχνοί τε καὶ ἀνταγωνισταὶ τοῦ καλλίστου
 δράματος, ὃ δὴ νόμος ἀληθῆς μόνος ἀποτελεῖν πέφυκεν, ὥς
 c ἢ παρ' ἡμῶν ἐστὶν ἐλπίς· μὴ δὴ δόξῃτε ἡμᾶς ῥαδίως γε
 οὕτως ὑμᾶς ποτε παρ' ἡμῖν ἐάσειν σκηνάς τε πῆξαντας κατ'
 ἀγορὰν καὶ καλλιφώνους ὑποκριτὰς εἰσαγαγομένους, μείζον
 φθειγγόμενους ἡμῶν, ἐπιτρέψω ὑμῖν δημηγορεῖν πρὸς παῖδας
 5 τε καὶ γυναικας καὶ τὸν πάντα ὄχλον, τῶν αὐτῶν λέγοντας
 ἐπιτηδευμάτων περὶ μὴ τὰ αὐτὰ ἅπερ ἡμεῖς, ἀλλ' ὥς τὸ
 πολὺ καὶ ἐναντία τὰ πλείστα. σχεδὸν γάρ τοι κἂν μαινοί-
 d μεθα τελέως ἡμεῖς τε καὶ ἅπανα ἢ πόλεις, ἡτίσουσιν ὑμῖν
 ἐπιτρέποι δρᾶν τὰ νῦν λεγόμενα, πρὶν κρίναι τὰς ἀρχὰς εἴτε
 ῥήτῃ καὶ ἐπιτήδεια πεποιήκατε λέγειν εἰς τὸ μέσον εἴτε μὴ.
 νῦν οὖν, ὦ παῖδες μαλακῶν Μουσῶν ἔκγονοι, ἐπιδείξαντες
 5 τοῖς ἄρχουσι πρῶτον τὰς ὑμετέρας παρὰ τὰς ἡμετέρας ψῆδᾶς,
 ἂν μὲν τὰ αὐτὰ γε ἡ καὶ βελτίω τὰ παρ' ὑμῶν φαίνηται
 λεγόμενα, δώσομεν ὑμῖν χορόν, εἰ δὲ μὴ, ὦ φίλοι, οὐκ ἂν
 ποτε δυναίμεθα.”
- e Ταῦτ' οὖν ἔστω περὶ πᾶσαν χορείαν καὶ μάθησιν τούτων
 περὶ συντεταγμένα νόμοις ἔθῃ, χωρὶς μὲν τὰ τῶν δούλων,
 χωρὶς δὲ τὰ τῶν δεσποτῶν, εἰ συνδοκεῖ.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ συνδοκεῖ νῦν γε οὕτως;

- 5 ΑΘ. Ἔτι δὴ τοῖνυν τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶν τρία μαθήματα,
 λογισμοὶ μὲν καὶ τὰ περὶ ἀριθμοὺς ἐν μάθημα, μετρητικὴ
 δὲ μήκος καὶ ἐπιπέδου καὶ βάθους ὥς ἐν αὐτῷ δευτέρον,
 τρίτον δὲ τῆς τῶν ἀστρων περιόδου πρὸς ἄλληλα ὥς πέ-
 818 φυκεν πορεύεσθαι. ταῦτα δὲ σύμπαντα οὐχ ὥς ἀκριβεῖας
 ἐχόμενα δεῖ διαπονεῖν τοὺς πολλοὺς ἀλλὰ τινας ὀλίγους—
 οὓς δέ, προϊόντες ἐπὶ τῷ τέλει φράσσομεν· οὕτω γὰρ πρέπον
 ἂν εἴη—τῷ πληθεί δέ, ὅσα αὐτῶν ἀναγκαῖα καὶ πῶς ὀρθό-

c6 τὸ O²: om. A O

e4 πῶς δ' οὐ A¹ (s s. v.): πῶδου A

τατα λέγεται μὴ ἐπίστασθαι μὲν τοῖς πολλοῖς αἰσχρόν, δι' 5
ἀκριβείας δὲ ζητεῖν πάντα οὔτε ῥάδιον οὔτε τὸ παράπαν
δυνατόν. τὸ δὲ ἀναγκαῖον αὐτῶν οὐχ οἷόν τε ἀποβάλλειν,
ἀλλ' ἔοικεν ὁ τὸν θεὸν πρῶτον παροιμιασάμενος εἰς ταῦτα b
ἀποβλέψας εἰπεῖν ὡς οὐδὲ θεὸς ἀνάγκη μὴ ποτε φανῇ μαχό-
μενος, ὅσαι θεαί γε, οἶμαι, τῶν γε ἀναγκῶν εἰσίν· ἐπεὶ
τῶν γε ἀνθρωπίνων, εἰς ἃς οἱ πολλοὶ βλέποντες λέγουσι
τὸ τοιοῦτον, οὗτος πάντων τῶν λόγων εὐθέστατός ἐστιν 5
μακρῶ.

ΚΛ. Τίνες οὖν, ὦ ξένε, αἱ μὴ τοιαῦται ἀνάγκαι τῶν
μαθημάτων, θεαίαι δέ;

ΑΘ. Δοκῶ μὲν, ἃς μὴ τις πράξας μηδὲ αὖ μαθὼν τὸ
παράπαν οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἀνθρώποις θεὸς οὐδὲ δαίμων c
οὐδὲ ἥρως οἷος δυνατὸς ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν σὺν σπουδῇ
ποιεῖσθαι· πολλοῦ δ' ἂν δεήσειεν ἀνθρωπός γε θεῖος
γενέσθαι μήτε ἐν μήτε δύο μήτε τρία μήθ' ὅλως ἄρτια καὶ
περιττὰ δυνάμενος γιγνώσκειν, μηδὲ ἀριθμεῖν τὸ παράπαν 5
εἰδώς, μηδὲ νύκτα καὶ ἡμέραν μαριθμεῖσθαι δυνατὸς ὢν,
σελήνης δὲ καὶ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον περιφορᾶς
ἀπείρως ἔχων. ταῦτ' οὖν δὴ πάντα ὡς μὲν οὐκ ἀναγκαῖά d
ἐστι μαθήματα τῷ μέλλοντι σχεδὸν ὅτιοῦν τῶν καλλίστων
μαθημάτων εἶσεσθαι, πολλὰ καὶ μωρία τοῦ διανοήματος·
ποῖα δὲ ἕκαστα τούτων καὶ πόσα καὶ πότε μαθητέον,
καὶ τί μετὰ τίνος καὶ τί χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ πᾶσαν 5
τὴν τούτων κρᾶσιν, ταῦτά ἐστιν ἃ δεῖ λαβόντα ὀρθῶς
πρῶτα, ἐπὶ τᾶλλα ἰόντα τούτων ἡγουμένων τῶν μαθη-
μάτων μαρθάνειν. οὕτω γὰρ ἀνάγκη φύσει κατεῖληφεν, ἥ
φαιμεν οὐδένα θεῶν οὔτε μάχεσθαι τὰ νῦν οὔτε μαχεῖσθαι e
ποτε.

ΚΛ. Ἐοικέν γε, ὦ ξένε, νῦν οὕτω πως ῥηθέντα ὀρθῶς
εἰρησθαι καὶ κατὰ φύσιν ἃ λέγεις.

b 3 τῶν γε Heindorf: τῶν τε libri (sed γ supra τ cod. Voss.): τῶν
Stob. d 3 μωρία A²: μορία A

5 ΑΘ. Ἐχει μὲν γὰρ οὕτως, ὦ Κλεινία, χαλεπὸν δὲ αὐτὰ προταξάμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ νομοθετεῖν· ἀλλ' εἰς ἄλλον, εἰ δοκεῖ, χρόνον ἀκριβέστερον ἂν νομοθετησαίμεθα.

ΚΛ. Δοκεῖς ἡμῖν, ὦ ξένη, φοβεῖσθαι τὸ τῆς ἡμετέρας περὶ τῶν τοιούτων ἀπειρίας ἕθος. οὐκ οὐκ ὀρθῶς
10 φοβῆ· πειρῶ δὴ λέγειν μηδὲν ἀποκρυπτόμενος ἔνεκα τούτων.

819 ΑΘ. Φοβοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα ἃ σὺ νῦν λέγεις, μᾶλλον δ' ἔτι δέδοικα τοὺς ἡμμένους μὲν αὐτῶν τούτων τῶν μαθημάτων, κακῶς δ' ἡμμένους. οὐδαμοῦ γὰρ δεινὸν οὐδὲ σφοδρὸν ἀπειρία τῶν πάντων οὐδὲ μέγιστον κακόν, ἀλλ'
5 ἡ πολυπειρία καὶ πολυμαθία μετὰ κακῆς ἀγωγῆς γίγνεται πολὺ τούτων μείζων ζημία.

ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΑΘ. Τοσάδε τοίνυν ἐκάστων χρὴ φάναι μαυθάνειν δεῖν
b τοὺς ἐλευθέρους, ὅσα καὶ πάμπολυς ἐν Αἰγύπτῳ παῖδων ὄχλος ἅμα γράμμασι μαυθάνει. πρῶτον μὲν γὰρ περὶ λογισμοὺς ἀτεχνῶς παισὶν ἐξηρημένα μαθήματα μετὰ παιδιᾶς τε καὶ ἡδονῆς μαυθάνειν, μήλων τέ τινων διανομαὶ καὶ στεφάνων
5 πλείοσιν ἅμα καὶ ἐλάττοσιν ἀρμοττόντων ἀριθμῶν τῶν αὐτῶν, καὶ πυκτῶν καὶ παλαιστῶν ἐφεδρείας τε καὶ συλλήξεως ἐν μέρει καὶ ἐφεξῆς καὶ ὥς πεφύκασιν γίγνεσθαι. καὶ δὴ καὶ παίζοντες, φιάλας ἅμα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ ἀργύρου
c καὶ τοιούτων τιῶν ἄλλων κεραννύντες, οἱ δὲ καὶ ὅλας πως διαδιδόντες, ὅπερ εἶπον, εἰς παιδιᾶν ἐναρμόττοντες τὰς τῶν ἀναγκαίων ἀριθμῶν χρήσεις, ὠφελοῦσι τοὺς μαυθάνοντας εἰς τε τὰς τῶν στρατοπέδων τάξεις καὶ ἀγωγὰς καὶ στρα-
5 τείας καὶ εἰς οἰκονομίας αὐτῶν, καὶ πάντως χρησιμωτέρους αὐτοὺς αὐτοῖς καὶ ἐργηγορότας μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους ἀπεργάζονται· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ταῖς μετρήσεσιν, ὅσα ἔχει
d μῆκη καὶ πλάτη καὶ βάθη, περὶ ἅπαντα ταῦτα ἐνοῦσάν τινα

Θ 10 ἀποκρυπτόμενος A (sed pu in ras.): ἀποκαμπτόμενος (ut vid.) A (καμ in marg. A¹) a 5 πολυμάθεια fecit A² b 3 παιδιᾶς A²: παιδείας A c 4 στρατείας] γρ. στρατοπεδείας L O

φύσει γελοίαν τε καὶ αἰσχροὺς ἀγνοίαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις
παῖσι, ταύτης ἀπαλλάττουσιν.

ΚΛ. Ποίαν δὴ καὶ τίνα λέγεις ταύτην;

ΑΘ. ὦ φίλε Κλεινία, παντάπασί γε μὴν καὶ αὐτὸς 5
ἀκούσας ὀψέ ποτε τὸ περὶ ταῦτα ἡμῶν πάθος ἐθαύμασα,
καὶ ἔδοξέ μοι τοῦτο οὐκ ἀνθρώπινον ἀλλὰ ὑγνῶν τινῶν εἶναι
μᾶλλον θρεμμάτων, ἡσχύνθην τε οὐχ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ μόνον,
ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων. e

ΚΛ. Τοῦ πέρι; λέγ' ὅτι καὶ φῆς, ὦ ξέने.

ΑΘ. Λέγω δὴ μᾶλλον δὲ ἐρωτῶν σοι δείξω. καὶ μοι
σμικρὸν ἀπόκριναι· γινώσκεις που μῆκος;

ΚΛ. Τί μῆν; 5

ΑΘ. Τί δέ; πλάτος;

ΚΛ. Πάντως.

ΑΘ. Ἡ καὶ ταῦτα ὅτι δὴ ἐστὸν, καὶ τρίτον τούτων βάθος;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα εἶναι πάντα μετρητὰ 10
πρὸς ἄλληλα;

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Μῆκος τε οἶμαι πρὸς μῆκος, καὶ πλάτος πρὸς
πλάτος, καὶ βάθος ὡσαύτως δυνατόν εἶναι μετρεῖν φύσει. 820

ΚΛ. Σφόδρα γε.

ΑΘ. Εἰ δ' ἔστι μήτε σφόδρα μήτε ἡρέμα δυνατόν ἔνια, ἀλλὰ
τὰ μὲν, τὰ δὲ μή, σὺ δὲ πάντα ἡγῇ, πῶς οἶε πρὸς ταῦτα
διακείσθαι; 5

ΚΛ. Δῆλον ὅτι φαύλως.

ΑΘ. Τί δ' αὖ μῆκος τε καὶ πλάτος πρὸς βάθος, ἢ πλάτος
τε καὶ μῆκος πρὸς ἄλληλα; [ὥστε πῶς] ἄρ' οὐ διανοούμεθα
περὶ ταῦτα οὕτως Ἑλληνες πάντες, ὥς δυνατόν ἔστι μετρεῖσθαι
πρὸς ἄλληλα ἁμῶς γέ πως; 10

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν. b

d 2 ἀγνοίαν Ast : ἀνοίαν libri d 7 ὑγνῶν O Photius : δεινῶν A :
δινῶν L a 3 ἡρέμα L (ut vid.) O² : ρημα A O : ῥητὰ in marg. A² :
ῥήματα in textu fecit a (τα s. v.) a 8 ὥστε πῶς A O : punct. not. A²

ΑΘ. Εἰ δ' ἔστιν αὖ μηδαμῶς μηδαμῇ δυνατά, πάντες δ', ὅπερ εἶπον, "Ἕλληνες διανοούμεθα ὡς δυνατά, μὴ οὐκ ἄξιον ὑπὲρ πάντων αἰσχυρθέντα εἰπεῖν πρὸς αὐτούς· ὦ βέλτιστοι
 5 τῶν Ἑλλήνων, ἐν ἐκείνων τούτ' ἔστιν ὧν ἔφασκεν αἰσχυρὸν μὲν γεγονέναι τὸ μὴ ἐπίστασθαι, τὸ δ' ἐπίστασθαι τὰναγκαῖα οὐδὲν πᾶν καλόν;

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Καὶ πρὸς τούτοις γε ἄλλα ἔστιν τούτων συγγενή,
 c ἐν οἷς αὖ πολλὰ ἁμαρτήματα ἐκείνων ἀδελφὰ ἡμῖν ἐγγίγνεται τῶν ἁμαρτημάτων.

ΚΛ. Ποῖα δὴ;

ΑΘ. Τὰ τῶν μετρητῶν τε καὶ ἀμέτρων πρὸς ἄλληλα ἦτινι
 5 φύσει γέγονεν. ταῦτα γὰρ δὴ σκοποῦντα διαγιγνώσκειν ἀναγκαῖον ἢ παντάπασιν εἶναι φαῦλον, προβάλλοντά τε ἀλλήλοις ἀεὶ, διατριβὴν τῆς πεττείας πολὺν χαριεστέραν πρεσβυτῶν διατρίβοντα, φιλονικεῖν ἐν ταῖς τούτων ἀξίαισι σχολαῖς.

d ΚΛ. Ἰσως· ἔοικεν γοῦν ἢ τε πεττεία καὶ ταῦτα ἀλλήλων τὰ μαθήματα οὐ πάμπολυ κεχωρίσθαι.

ΑΘ. Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ μέν, ὦ Κλεινία, φημὶ τοὺς νέους δεῖν μανθάνειν· καὶ γὰρ οὔτε βλαβερὰ οὔτε χαλεπὰ ἔστιν,
 5 μετὰ δὲ παιδιᾶς ἅμα μανθανόμενα ὠφελήσει μέν, βλάβῃ δὲ ἡμῖν τὴν πόλιν οὐδέν. εἰ δέ τις ἄλλως λέγει, ἀκουστέον.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Ἀλλὰ μὴν ἂν οὕτω ταῦτα ἔχοντα φαίνεται, δῆλον ὡς ἐγκρινοῦμεν αὐτά, μὴ ταύτῃ δὲ φαινόμενα ἔχειν ἀποκρι-
 10 θήσεται.

e ΚΛ. Δῆλον· τί μήν;

ΑΘ. Οὐκοῦν νῦν, ὦ ξένε, κείσθω ταῦτα ὡς ὄντα τῶν δεόντων μαθημάτων, ἵνα μὴ διάκενα ἡμῖν ᾖ τὰ τῶν νόμων; κείσθω μέντοι καθάπερ ἐνέχυρα λύσιμα ἐκ τῆς ἄλλης πολι-

d 5 ἅμα μανθανόμενα fecit A² (μα s. v.): ἀμανθανόμενα A d 8 φαίνεται] φανῆται A O: φανείται L O²

τείας, ἐὰν ἡ τοὺς θέντας ἡμᾶς ἡ καὶ τοὺς θεμένους ὑμᾶς 5
μηδαμῶς φιλοφρονῇται.

ΚΛ. Δικαίαν λέγεις τὴν θέσιν.

ΑΘ. Ἄστρον δὴ τὸ μετὰ ταῦτα ὄρα τὴν μάθησιν τοῖς
νέοις, ἂν ἡμᾶς ἀρέσκη λεχθεῖσα ἡ καὶ τούναντίον.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

10

ΑΘ. Καὶ μὴν θαυμά γε περὶ αὐτὰ ἔστιν μέγα καὶ οὐδαμῶς
οὐδαμῇ ἀνεκτόν.

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ;

821

ΑΘ. Τὸν μέγιστον θεὸν καὶ ὅλον τὸν κόσμον φαμέν οὔτε
ζητεῖν δεῖν οὔτε πολυπραγμονεῖν τὰς αἰτίας ἐρευνῶντας—οὐ
γὰρ οὐδ' ὅσιον εἶναι—τὸ δὲ ἔοικεν πᾶν τούτου τούναντίον
γιγνόμενον ὁρθῶς ἂν γίγνεσθαι.

5

ΚΛ. Πῶς εἶπες;

ΑΘ. Παράδοξον μὲν τὸ λεγόμενον, καὶ οὐκ ἂν πρεσβύταις
τις οἰηθεῖν πρέπειν· τὸ δὲ ἐπειδάν τις τι καλόν τε οἰηθῇ
καὶ ἀληθὲς μάθημα εἶναι καὶ πόλει συμφέρον καὶ τῷ θεῷ
παντάσιν φίλον, οὐδενὶ δὴ τρόπῳ δυνατόν ἔστιν ἔτι μὴ b
φράζειν.

ΚΛ. Εἰκότα λέγεις· ἀλλ' ἄστρον περὶ μάθημα τί τοιοῦτον
ἀνευρήσομεν;

ΑΘ. ὦ ἀγαθοί, καταψευδόμεθα νῦν ὥς ἔπος εἰπεῖν 5
Ἕλληνες πάντες μεγάλων θεῶν, Ἡλίου τε ἅμα καὶ Σελήνης.

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ ψεύδος;

ΑΘ. Φαμέν αὐτὰ οὐδέποτε τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰέναι, καὶ ἄλλ'
ἅττα ἄστρα μετὰ τούτων, ἐπονομάζοντες πλανητὰ αὐτὰ.

ΚΛ. Νῆ τὸν Δία, ὦ ξένε, ἀληθὲς τοῦτο λέγεις· ἐν γὰρ c
δὴ τῷ βίῳ πολλάκις ἑώρακα καὶ αὐτὸς τόν τε Ἑωσφόρον καὶ
τὸν Ἑσπερον καὶ ἄλλους τινὰς οὐδέποτε ἰόντας εἰς τὸν αὐτὸν
δρόμον ἀλλὰ πάντῃ πλανωμένους, τὸν δὲ ἡλιόν που καὶ
σελήνην δρῶντας ταῦθ' ἃ αἰεὶ πάντες συνεπιστάμεθα.

5

Θ 11 αὐτὰ Α : ταῦτα L O a 8 τὸ δὲ Schneider : τόδε libri b 7 δὴ
A O : δὴ λέγεις O² c 5 ταῦθ' & fecit A² : ταυτα A

ΑΘ. Ταῦτ' ἔστι τοῖνυν, ὦ Μέγилλέ τε καὶ Κλειωία, νῦν ἂν δὴ φημι δεῖν περὶ θεῶν τῶν κατ' οὐρανὸν τοὺς γε ἡμετέρους
 d πολίτας τε καὶ τοὺς νέους τὸ μέχρι τοσοῦτου μαθεῖν περὶ
 πάντων τούτων, μέχρι τοῦ μὴ βλασφημεῖν περὶ αὐτά,
 εὐφημεῖν δὲ αἰεὶ θύοντάς τε καὶ ἐν εὐχαῖς εὐχομένους
 εὖσεβῶς.

5 ΚΛ. Τοῦτο μὲν ὀρθόν, εἴ γε πρῶτον μὲν δυνατόν ἐστιν
 ὃ λέγεις μαθεῖν· εἴτα, εἰ μὴ λέγομέν τι περὶ αὐτῶν ὀρθῶς
 νῦν, μαθόντες δὲ λέξομεν, συγχωρῶ καὶ γὰρ τό γε τοσοῦτον
 καὶ τοιοῦτον ὃν μαθητέον εἶναι. ταῦτ' οὖν ὥς ἔχοντά ἐσθ'
 οὕτω, πειρῶ σὺ μὲν ἐξηγεῖσθαι πάντως, ἡμεῖς δὲ συνέπεσθαι
 10 σοι μαυθάνοντες.

e ΑΘ. Ἄλλ' ἔστι μὲν οὐ ῥᾶδιον ὃ λέγω μαθεῖν, οὐδ' αὖ
 παντάπασι χαλεπόν, οὐδέ γέ τινος χρόνου παμπόλλου.
 τεκμήριον δέ· ἐγὼ τούτων οὔτε νέος οὔτε πάλαι ἀκκοῶς
 σφῶν ἂν νῦν οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ δηλώσαι δυναίμην. καίτοι
 5 χαλεπά γε ὄντα οὐκ ἂν ποτε οἶός τ' ἦν δηλοῦν τηλικούτοις
 οὔσι τηλικούτος.

ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ τί καὶ φῆς τοῦτο τὸ μάθημα
 822 ὃ θανμαστὸν μὲν λέγεις, προσῆκον δ' αὖ μαθεῖν τοῖς νέοις,
 οὐ γιννώσκειν δὲ ἡμᾶς; πειρῶ περὶ αὐτοῦ τό γε τοσοῦτον
 φράζειν ὥς σαφέστατα.

ΑΘ. Πειρατέον. οὐ γάρ ἐστι τοῦτο, ὦ ἄριστοι, τὸ δόγμα
 5 ὀρθὸν περὶ σελήνης τε καὶ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον, ὥς
 ἄρα πλανᾶται ποτε, πᾶν δὲ τοῦναντίον ἔχει τούτου—τὴν αὐτὴν
 γὰρ αὐτῶν ὁδὸν ἕκαστον καὶ οὐ πολλὰς ἀλλὰ μίαν αἰεὶ κύκλῳ
 διεξέρχεται, φαίνεται δὲ πολλὰς φερόμενον—τὸ δὲ τάχιστον
 αὐτῶν ὃν βραδύτατον οὐκ ὀρθῶς αὖ δοξάζεται, τὸ δ' ἐναντίον
 b ἐναντίως. ταῦτ' οὖν εἰ πέφυκεν μὲν οὕτως, ἡμεῖς δὲ μὴ
 ταύτη δοξομεν, εἰ μὲν ἐν Ὀλυμπίᾳ θεόντων ἵππων οὕτως ἢ
 δολιχοδρόμων ἀνδρῶν διενοοῦμεθα πέρι, καὶ προσηγορεύομεν

ε3 ἀκκοῶς A: ἀκήκοα A² (α s. v.): ἀκήκοας O ε4 σφῶν ἂν
 A O²: σφῶν & O et fecit A² α2 γε fecit A² (γ s. v.): γε A O
 b2 δόξομεν] δοξάζομεν cod. Riccardianus

τὸν τάχιστον μὲν ὡς βραδύτατον, τὸν δὲ βραδύτατον ὡς
τάχιστον, ἐγκώμιά τε ποιοῦντες ἤδομεν τὸν ἡττώμενον νενικη- 5
κότα, οὔτε ὀρθῶς ἂν οὔτ' οἶμαι προσφιλῶς τοῖς δρομεῦσιν
ἡμᾶς ἂν τὰ ἐγκώμια προσάπτειν ἀνθρώποις οὔσιν· νῦν δὲ δὴ
περὶ θεοὺς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐξαμαρτανόντων ἡμῶν, ἄρ' οὐκ c
οιόμεθα (ὁ) γελοῖόν τε καὶ οὐκ ὀρθὸν ἐκεῖ γιγνόμενον ἦν ἂν
τότε, νῦν ἐνταυθοῖ καὶ ἐν τούτοισι γίγνεσθαι γελοῖον μὲν
οὐδαμῶς, οὐ μὴν οὐδὲ θεοφιλέες γε, ψευδῇ φήμην ἡμῶν κατὰ
θεῶν ὑμνούντων. 5

ΚΛ. Ἀληθέστατα, εἴπερ γε οὕτω ταῦτ' ἐστίν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἂν μὲν δείξωμεν οὕτω ταῦτ' ἔχοντα, μαθητέα
μέχρι γε τούτου τὰ τοιαῦτα πάντα, μὴ δειχθέντων δὲ ἐατέον;
καὶ ταῦτα ἡμῖν οὕτω συγκείσθω;

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν. d

ΑΘ. Ἦδη τοίνυν χρὴ φάναι τέλος ἔχειν τά γε παιδείας
μαθημάτων πέρι νόμιμα· περὶ δὲ θήρας ὡσαύτως διανοηθῆναι
χρὴ καὶ περὶ ἀπάντων ὅποσα τοιαῦτα. κινδυνεύει γὰρ δὴ
νομοθέτῃ τὸ προσταττόμενον ἐπὶ μείζον εἶναι τοῦ νόμου 5
θέντα ἀππλλάχθαι, ἕτερον δέ τι πρὸς τοῖς νόμοις εἶναι
μεταξύ τι νουθετήσεώς τε πεφυκὸς ἅμα καὶ νόμων, ὃ δὴ
πολλάκις ἡμῶν ἐμπέπτωκεν τοῖς λόγοις, οἷον περὶ τὴν τῶν e
σφόδρα νέων παίδων τροφήν· οὐ γὰρ ἄρρητὰ φαμεν εἶναι,
λέγοντές τε αὐτά, ὡς νόμους οἶεσθαι τιθεμένους εἶναι πολλῆς
ανοίας γέμειν. γεγραμμένων δὴ ταύτῃ τῶν νόμων τε καὶ
ὅλης τῆς πολιτείας, οὐ τέλος ὁ τοῦ διαφέροντος πολίτου πρὸς 5
ἀρετὴν γίγνεται ἔπαινος, ὅταν αὐτόν τις φῇ τὸν ὑπηρετήσαντα
τοῖς νόμοις ἄριστα καὶ πειθόμενον μάλιστα, τοῦτον εἶναι τὸν
ἀγαθόν· τελεώτερον δὲ ὧδε εἰρημένον, ὡς ἄρα ὅς ἂν τοῖς τοῦ

b 4 μὲν ὡς . . . b 5 τάχιστον om. A : in marg. add. A³ c 2 δ
add. cod. Ricc. (οἰόμεθ' & Schneider) d 2 γε Stephanus : τε libri
d 5 νομοθέτῃ L (ut vid.) : νομοθετεῖν A (sed ein in ras.) : νομοθέτην O
ἐπὶ] ἐπεὶ A : ἔτι England τοῦ Aldina : τοὺς libri d 6 ἀππλλάχθαι
A O et in marg. L : ἀπαλλάττεσθαι L o 2 ἄρρητὰ Hermann : ῥητά
libri e 4 γέμειν in marg. L O : γε μὴν A L O e 5 ὅλης ***** | A

- νομοθέτου νομοθετοῦντός τε καὶ ἐπαινοῦντος καὶ ψέγοντος
- 823** πειθόμενος γράμμασιν διεξέλθῃ τὸν βίον ἄκρατον. οὗτος ὁ
 τε λόγος ὀρθότατος εἰς ἔπαινον πολίτου, τὸν τε νομοθέτην
 ὄντως δεῖ μὴ μόνον γράφειν τοὺς νόμους, πρὸς δὲ τοῖς νόμοις,
 ὅσα καλὰ αὐτῷ δοκεῖ καὶ μὴ καλὰ εἶναι, νόμοις ἐμπεπλεγμένα
 5 γράφειν, τὸν δὲ ἄκρον πολίτην μηδὲν ἡττον ταῦτα ἐμπεδοῦν
 ἢ τὰ ταῖς ζημίαις ὑπὸ νόμων κατειλημμένα. τὸ δὲ δὴ
 παρὸν ἡμῖν τὰ νῦν (εἰ) οἷον μάρτυρα ἐπαγόμεθα, δηλοῖμεν ἂν
b ὁ βουλούμεθα μᾶλλον. θήρα γὰρ πάμπολύ τι πρᾶγμά ἐστι,
 περιειλημμένον ὀνόματι νῦν σχεδὸν ἐνί. πολλὴ μὲν γὰρ ἡ
 τῶν ἐνύδρων, πολλὴ δὲ ἡ τῶν πτηνῶν, πάμπολυ δὲ καὶ τὸ
 περὶ τὰ πεζὰ θηρεύματα, οὐ μόνον θηρίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν
 5 ἀνθρώπων ἀξίαν ἐννοεῖν θήραν, τήν τε κατὰ πόλεμον, πολλὴ
 δὲ καὶ ἡ κατὰ φιλίαν θηρεύουσα, ἡ μὲν ἔπαινον, ἡ δὲ ψόγον
 ἔχει· καὶ κλωπεῖαι καὶ ληστῶν καὶ στρατοπέδων στρατο-
c πέδοις θήραι. θήρας δὲ πέρι τιθέντι τῷ νομοθέτῃ τοὺς
 νόμους οὔτε μὴ δηλοῦν ταῦθ' οἷόν τε, οὔτε ἐπὶ πᾶσι τάξεις
 καὶ ζημίας ἐπιτιθέντα ἀπειλητικὰ νόμιμα τιθέναι. τί δὴ
 δραστήειον περὶ τὰ τοιαῦτα; τὸν μὲν, τὸν νομοθέτην, ἐπαινεῖσαι
 5 καὶ ψέξαι χρεῶν τὰ περὶ θήρας πρὸς τοὺς τῶν νέων πόρους
 τε καὶ ἐπιτηδεύματα, τὸν δ' αὖ νέον ἀκούσαντα πείθεσθαι,
 καὶ μήθ' ἡδονὴν μήτε πόνον ἐξείργειν αὐτόν, τῶν δὲ περὶ
 ἕκαστα ἀπειληθέντων μετὰ ζημίας καὶ νομοθετηθέντων, τὰ
d μετ' ἐπαινὸν ῥηθέντα μᾶλλον τιμᾶν καὶ προσταχθέντα
 ἀποτελεῖν.

Τούτων δὴ προρρηθέντων, ἐξῆς ἂν γίνοιτο ἕμμετρος
 ἔπαινος θήρας καὶ ψόγος, ἥτις μὲν βελτίους ἀποτελεῖ τὰς
 5 ψυχὰς τῶν νέων ἐπαινοῦντος, ψέγοντος δὲ ἡ τἀναντία.
 λέγωμεν τοίνυν τὸ μετὰ τοῦτο ἐξῆς προσαγορεύοντες δι'
 εὐχῆς τοὺς νέους· ὦ φίλοι, εἴθ' ὑμᾶς μήτε τις ἐπιθυμία μήτ'
 ἕρως τῆς περὶ θάλατταν θήρας ποτὲ λάβοι μηδὲ ἀγκιστρείας

e9 νομοθέτου re vera A L : om. vulg. a3 δεῖ L (ut vid.) O² : δὴ
 A O a7 εἰ addidi δηλοῖμεν A : δηλοῖ μὲν vulg. b5 ἀξίαν
 A O : ἄξιον O² b7 κλωπεῖαι fecit A²

μηδ' ὅλως τῆς τῶν ἐνύδρων ζώων, μήτε ἐργηγορόσιν μήτε e
 εὔδουσιν κύρτοις ἀργὸν θήραν διαπονουμένοις. μηδ' αὖ ἄγρας
 ἀνθρώπων κατὰ θάλατταν ληστείας τε ἱμερος ἐπελθὼν ὑμῖν
 θηρευτὰς ὤμοις καὶ ἀνόμοις ἀποτελοῖ· κλωπείας δ' ἐν χώρᾳ
 καὶ πόλει μηδὲ εἰς τὸν ἔσχατον ἐπέλθοι νοῦν ἄψασθαι. μηδ' 5
 αὖ πτηνῶν θήρας αἰμύλος ἔρως οὐ σφόδρα ἐλευθέριος ἐπέλθοι
 τινὲ νέων. πεζῶν δὲ μόνον θήρευσίς τε καὶ ἄγρα λοιπῇ τοῖς 824
 παρ' ἡμῖν ἀθληταῖς, ὧν ἡ μὲν τῶν εὐδόντων αὐτὰ κατὰ μέρη,
 νυκτερεία κληθεῖσα, ἀργῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἀξία ἐπαίνου, οὐδ'
 ἦττον διαπαύματα πόνων ἔχουσα, ἄρκυσίν τε καὶ πάγαις ἀλλ'
 οὐ φιλοπόνου ψυχῆς νίκη χειρουμένων τὴν ἄγριον τῶν 5
 θηρίων ῥώμην· μόνη δὲ πᾶσιν λοιπῇ καὶ ἀρίστη ἡ τῶν
 τετραπόδων ἵπποις καὶ κυσὶν καὶ τοῖς ἑαυτῶν θήρα σώμασιν,
 ὧν ἀπάντων κρατοῦσιν δρόμοις καὶ πληγαῖς καὶ βολαῖς
 αὐτόχειρες θηρεύοντες, ὅσοις ἀνδρείας τῆς θέας ἐπιμελές.

Τούτων δὲ πάντων ἔπαινος μὲν περί καὶ ψόγος ὁ διειρη- 10
 μένος ἂν εἴη λόγος, νόμος δὲ ὅδε· Τούτους μηδεὶς τοὺς ἱεροὺς
 ὄντως θηρευτὰς κωλυέτω ὅπου καὶ ὅπῃπερ ἂν ἐθέλωσιν κυνη-
 γετέιν, νυκτερευτὴν δὲ ἄρκυσιν καὶ πλεκταῖς πιστὸν μηδεὶς
 μηδέποτε ἐάσει μηδαμοῦ θηρεῦσαι· τὸν ὀρνιθευτὴν δὲ ἐν ἀργοῖς
 μὲν καὶ ὕρεσιν μὴ κωλυέτω, ἐν ἐργασίμοις δὲ καὶ ἱεροῖς 15
 ἀγρίοις ἐξειργέτω ὁ προστυγχάνων, ἐνυγροθηρευτὴν δέ, πλὴν
 ἐν λιμέσιν καὶ ἱεροῖς ποταμοῖς τε καὶ ἔλεσι καὶ λίμναις,
 ἐν τοῖς ἄλλοις δὲ ἐξέστω θηρεύειν, μὴ χρώμενον ὁπῶν
 ἀναβολώσει μόνον.

Νῦν οὖν ἤδη πάντα χρὴ φάναι τέλος ἔχειν τά γε παιδείας 20
 περί νόμιμα.

ΚΛ. Καλῶς ἂν λέγοις.

e 4 κλοπείας fecit A² e 5 τὸν] τὸ Winckelmann a 1 τινὲ A :
 τινὰ L O a 4 ἦττον scripsi : ἡ τῶν libri διαπαύματα fecit A²
 (σ s. v.) a 11 γρ. ἱεροῦς· ἀπ' ὀρθώσεως· καλῶς in marg. L O : ἱερεῖς
 A L O a 13 ἄρκυσι Grou : κυσὶν libri a 16 ἀγρίοις A L O : γρ.
 καὶ ἱερατικοῖς O : ἀγίοις vulg.

Η

828 ΑΘ. Τούτων μὴν ἐχόμενά ἐστιν τάσασθαι μὲν καὶ νομοθετήσασθαι ἑορτὰς μετὰ τῶν ἐκ Δελφῶν μαντείων, αἵτινες θυσίαι καὶ θεοῖς οἰστισιν ἄμεινον καὶ λφον θυούσῃ τῇ πόλει γίγνουντ' ἂν· πότε δὲ καὶ πόσαι τὸν ἀριθμόν, σχεδὸν ἴσως
5 ἡμέτερον ἂν νομοθετεῖν ἐνιά γ' αὐτῶν εἴη.

ΚΛ. Τάχ' ἂν τὸν ἀριθμόν.

ΑΘ. Τὸν ἀριθμὸν δὴ λέγωμεν πρῶτον· ἔστωσαν γὰρ τῶν
b μὲν πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων μηδὲν ἀπολείπουνσαι, ὅπως ἂν μία γέ τις ἀρχὴ θύῃ θεῶν ἢ δαιμόνων τινὶ ἀεὶ ὑπὲρ πόλεώς τε καὶ αὐτῶν καὶ κτημάτων. ταῦτα δὲ συνελθόντες ἐξηγηταὶ καὶ ἱερεῖς ἱέρειαί τε καὶ μάντιες μετὰ νομοφυλάκων
5 ταξάντων ἃ παραλείπειν ἀνάγκη τῷ νομοθέτῃ· καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τούτου χρὴ γίνεσθαι ἐπιγνώμονας τοῦ παραλειπομένου τούτους τοὺς αὐτοὺς. ὁ μὲν γὰρ δὴ νόμος ἐρεῖ δώδεκα μὲν
c ἑορτὰς εἶναι τοῖς δώδεκα θεοῖς, ὧν ἂν ἡ φυλὴ ἐκάστῃ ἐπώνυμος ᾗ, θύοντας τούτων ἐκάστοις ἔμμηνα ἱερά, χοροὺς τε καὶ ἀγῶνας μουσικούς, τοὺς δὲ γυμνικούς, κατὰ τὸ πρέπον προσνέμοντας τοῖς θεοῖς τε αὐτοῖς ἅμα καὶ ταῖς ὥραις ἐκά-
5 σταις, γυναικείας τε ἑορτάς, ὅσαις χωρὶς ἀνδρῶν προσήκει καὶ ὅσαις μή, διανέμοντας. ἔτι δὲ καὶ τὸ τῶν χθονίων καὶ ὄσους αὐ θεοὺς οὐρανίους ἐπονομαστέον καὶ τὸ τῶν τούτοις ἐπομένων οὐ συμμεικτέον ἀλλὰ χωριστέον, ἐν τῷ τοῦ Πλού-
d τωνος μηνὶ τῷ δωδεκάτῳ κατὰ τὸν νόμον ἀποδιδόντας, καὶ οὐ δυσχεραντέον πολεμικοῖς ἀνθρώποις τὸν τοιοῦτον θεόν, ἀλλὰ τιμητέον ὥς ὄντα ἀεὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει ἄριστον· κοινωνία γὰρ ψυχῇ καὶ σώματι διαλύσεως οὐκ ἔστιν ἢ
5 κρεῖττον, ὥς ἐγὼ φαίην ἂν σπουδῇ λέγων. πρὸς τούτοις δὲ διάνοιαν χρὴ σχεῖν τοὺς διαιρήσοντας ἱκανῶς ταῦτα τοιάνδε, ὥς ἔσθ' ἡμῖν ἢ πόλιν οἶαν οὐκ ἂν τις ἐτέραν εὖροι τῶν νῦν

c 4 ὥραις A L O : μοίραις γρ. L O   d 6 διάνοιαν L O² et in marg.
A³: ἔνοιαν A et (ut vid.) O   χρὴ σχεῖν A O : γρ. δεῖ ἔχειν O et
ἔχειν in marg. L

περὶ χρόνου σχολῆς καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐξουσίας, δεῖ δὲ
 αὐτήν, καθάπερ ἓνα ἄνθρωπον, ζῆν εὖ· τοῖς δὲ εὐδαιμόνως **829**
 ζῶσιν ὑπάρχειν ἀνάγκη πρῶτον τὸ μήθ' ἑαυτοὺς ἀδικεῖν μήτε
 ὑφ' ἐτέρων αὐτοὺς ἀδικεῖσθαι. τούτοις δὲ τὸ μὲν οὐ πᾶν
 χαλεπὸν, τοῦ δὲ μὴ ἀδικεῖσθαι κτήσασθαι δύναμιν παγχά-
 λεπον, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτὸ τελέως σχεῖν ἄλλως ἢ τελέως **5**
 γενόμενον ἀγαθόν· ταῦτόν δὲ τοῦτο ἔστι καὶ πόλει ὑπάρχειν,
 γενομένη μὲν ἀγαθῇ βίῳς εἰρηνικός, πολεμικός δὲ ἔξωθέν τε
 καὶ ἔνδοθεν, ἃν ἢ κακῇ. τούτων δὲ ταύτῃ σχεδὸν ἐχόντων,
 οὐκ ἐν πολέμῳ τὸν πόλεμον ἐκάστοις γυμναστέον, ἀλλ' ἐν **b**
 τῇ τῆς εἰρήνης βίῳ. δεῖ τοίνυν πόλιν ἐκάστου μηνὸς νοῦν
 κεκτημένην στρατεῦσθαι μὴ ἔλαττον μιᾶς ἡμέρας, πλείους
 δέ, ὥς ἂν καὶ τοῖς ἄρχουσιν συνδοκῇ, μηδὲν χειμῶνας ἢ
 καύματα διευλαβουμένους, αὐτοὺς τε ἄμα καὶ γυναῖκας καὶ **5**
 παῖδας, ὅταν ὥς πανδημίαν ἐξάγειν δόξῃ τοῖς ἄρχουσιν, τοτὲ
 δὲ καὶ κατὰ μέρη· καὶ τινὰς αἰὲ παιδιὰς μηχανᾶσθαι καλὰς
 ἄμα θυσίαις, ὅπως ἂν γίνωνται μάχαι τινὲς ἑορταστικάι,
 μιμούμεναι τὰς πολεμικὰς ὅτι μάλιστα ἐναργῶς μάχας. **c**
 νικητήρια δὲ καὶ ἀριστεία ἐκάστοις τούτων δεῖ διανεμῆναι
 ἐγκώμιά τε καὶ ψόγους ποιεῖν ἀλλήλοις, ὁποῖός τις ἂν ἕκαστος
 γίγνηται κατὰ τε τοὺς ἀγῶνας ἐν παντί τε αὐτῇ βίῳ, τὸν
 τε ἄριστον δοκοῦντα εἶναι κοσμοῦντας καὶ τὸν μὴ ψέγοντας. **5**
 ποιητὴς δὲ ἔστω τῶν τοιούτων μὴ ἅπας, ἀλλὰ γεγρονὺς πρῶτον
 μὲν μὴ ἔλαττον πεντήκοντα ἔτων, μηδ' αὐτῶν ὁπόσοι ποιήσιν
 μὲν καὶ μοῦσαν ἱκανῶς κεκτημένοι ἐν αὐτοῖς εἰσιν, καλὸν δὲ
 ἔργον καὶ ἐπιφανὲς μηδὲν δράσαντες πώποτε· ὅσοι δὲ ἀγαθοὶ **d**
 τε αὐτοὶ καὶ τίμιοι ἐν τῇ πόλει, ἔργων ὄντες δημιουργοὶ
 καλῶν, τὰ τῶν τοιούτων ἀδέσθω ποιήματα, ἔαν καὶ μὴ
 μουσικὰ πεφύκῃ. κρίσις δὲ αὐτῶν ἔστω παρά τε τῇ παιδευτῇ
 καὶ τοῖς ἄλλοις νομοφύλαξι, τοῦτο ἀποδιδόντων αὐτοῖς γέρας, **5**
 παρρησίαν ἐν μούσαις εἶναι μόνοις, τοῖς δὲ ἄλλοις μηδεμίαν

a 2 μήθ' ἑαυτοὺς ἀδικεῖν in marg. A² O²: om. A: μήθ' ἑαυτοὺς ἀδικεῖν
 ἄλλους L O: μήτε ἀδικεῖν ἄλλους γρ. O Stob. b 7 παιδιὰς A

- ἐξουσίαν γίνεσθαι, μηδέ τινα τολμᾶν ἄδειν ἀδόκιμον μοῦσαν
 μὴ κρινάντων τῶν νομοφυλάκων, μηδ' ἂν ἡδίων ἢ τῶν Θα-
 e μύρου τε καὶ Ὀρφείων ὕμνων, ἀλλ' ὅσα τε ἱερὰ κριθέντα
 ποιήματα ἐδόθη τοῖς θεοῖς, καὶ ὅσα ἀγαθῶν ὄντων ἀνδρῶν
 ψέγοντα ἢ ἐπαινούντά τινας ἐκρίθη μετρίως δρᾶν τὸ τοι-
 οῦτον. τὰ αὐτὰ δὲ λέγω στρατείας τε περί καὶ τῆς ἐν ποιήσεσι
 5 παρρησίας γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιw ὁμοίως γίνεσθαι δεῖν.
 χρηρὲς δὲ ἀναφέρειν παραδεικνύντα ἑαυτῷ τὸν νομοθέτην τῷ
 λόγῳ· Φέρε, τίνας ποτὲ τρέφω τὴν πόλιν ὅλην παρα-
 830 σκευάσας; ἅρ' οὐκ ἀθλητὰς τῶν μεγίστων ἀγῶνων, οἷς
 ἀνταγωνισταὶ μυριοὶ ὑπάρχουσι; Καὶ πάνν γε, φαίη τις ἂν
 ὀρθῶς λέγων. Τί δῆτα; εἰ πύκτας ἢ παγκρατιαστὰς ἐτρέ-
 φομεν ἢ τι τῶν τοιούτων ἕτερον ἀγωνισμάτων ἀθλοῦντας,
 5 ἄρα εἰς αὐτὸν ἂν ἀπηντῶμεν τὸν ἀγῶνα, ἐν τῷ πρόσθεν
 χρόνῳ οὐδενὶ καθ' ἡμέραν προσμαχόμενοι; ἢ πύκται γε ὄντες
 παμπόλλας ἂν ἡμέρας ἔμπροσθεν τοῦ ἀγῶνος ἐμανθάνομεν
 b τε ἂν μάχεσθαι καὶ διεπονόμεθα, μιμούμενοι πάντα ἐκεῖνα
 ὁπόσοις ἐμέλλομεν εἰς τότε χρῆσθαι περὶ τῆς νίκης δια-
 μαχόμενοι, καὶ ὥς ἐγγύτατα τοῦ ὁμοίου λόντες, ἀντὶ ἱμάντων
 σφαίρας ἂν περιεδούμεθα, ὅπως αἱ πληγαὶ τε καὶ αἱ τῶν
 5 πληγῶν εὐλάβειαι διεμελετῶντο εἰς τὸ δυνατὸν ἱκανῶς, εἴ
 τέ τις ἡμῖν συγγυμναστῶν συνέβαινε ἀπορία πλείων, ἅρ'
 ἂν δείσαντες τὸν τῶν ἀνοήτων γέλωτα οὐκ ἂν ἐτολμῶμεν
 κρεμαννύντες εἰδῶλον ἄψυχον γυμνάζεσθαι πρὸς αὐτό; καὶ
 c ἔτι πάντων τῶν τε ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων ἀπορήσαντές
 ποτε, ἐν ἐρημίᾳ συγγυμναστῶν ἅρά γε οὐκ ἐτολμήσαμεν ἂν
 αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς σκιαμαχεῖν ὄντως; ἢ τί ποτε ἄλλο
 τὴν τοῦ χειρονομεῖν μελέτην ἂν τις φαίη γεγονέναι;
 5 ΚΛ. Σχεδόν, ὦ ξένε, οὐδὲν ἄλλο γε πλὴν τοῦτο αὐτὸ ὃ
 σὺ νῦν ἔφθεγξαι.

ΑΘ. Τί οὖν; τὸ τῆς πόλεως ἡμῖν μάχιμον ἢ χεῖρόν τι

e 1 ὀρφείων in marg. iterat A² e 2 ὄντων A L O: ὄντα L² O²
 b 4 περιεδούμεθα A² (δου in marg.) O et in textu fecit a: περιελοόμεθα
 A L O² (λ s. v.) c 2 ἐρημίαις Vat. 1029 et fecit O² (ais s. v.)

παρασκευασάμενον τῶν τοιούτων ἀγωνιστῶν εἰς τὸν μέγιστον
 τῶν ἀγώνων ἐκάστοτε τολμήσει παρίεναι, διαμαχοόμενον περὶ
 ψυχῆς καὶ παιδῶν καὶ χρημάτων καὶ ὅλης τῆς πόλεως; καὶ d
 ταῦτα δὴ φοβηθεὶς αὐτῶν ὁ νομοθέτης τὰ πρὸς ἀλλήλους
 γυμνάσια μὴ φαίνεται τισιν γελοῖα, οὐκ ἄρα νομοθετήσῃ,
 στρατεύεσθαι προστάττων μάλιστα μὲν ἐκάστης ἡμέρας τὰ
 γε σμικρὰ χωρὶς τῶν ὅπλων, χορούς τε εἰς ταῦτα ἅμα καὶ 5
 γυμναστικὴν πᾶσαν συντείνων, τὰς δὲ οἷόν τινας μείζους
 τε καὶ ἐλάττους γυμνασίας μὴ ἔλαττον ἢ κατὰ μήνα ἕκαστον
 ποιέσθαι προστάζει, ἀμίλλας τε πρὸς ἀλλήλους ποιουμένους
 κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν, ἐπὶ κατάληψιν χωρίων ἀμιλλωμέ- e
 νους καὶ ἐνέδρας, καὶ πᾶσαν μιμουμένους τὴν πολεμικὴν,
 ὄντως σφαιρομαχεῖν τε καὶ βολαῖς ὥς ἐγγύτατα τῶν
 ἀληθῶν, χρωμένους ὑποκινδύνοις βέλεσιν, ὅπως μὴ παντά-
 πασις ἄφοβος ἢ πρὸς ἀλλήλους γίγνηται παιδιὰ, δείματα δὲ 5
 παρέχῃ καὶ τινα τρόπον δηλοῖ τὸν τε εὐψυχον καὶ τὸν μή,
 καὶ τοῖς μὲν τιμάς, τοῖς δὲ καὶ ἀτιμίας διανέμων ὀρθῶς, τὴν 83i
 πόλιν ὅλην εἰς τὸν ἀληθινὸν ἀγῶνα διὰ βίου παρασκευάζῃ
 χρησίμην, καὶ δὴ καὶ τινος ἀποθανόντος οὕτως, ὥς ἀκουσίου
 τοῦ φόνου γενομένου, τιθῇ τὸν ἀποκτείναντα κατὰ νόμον
 καθαρθέντα καθαρὸν εἶναι χεῖρας, ἡγούμενος ἀνθρώπων μὲν 5
 τελευτησάντων μὴ πολλῶν, ἐτέρους πάλιν οὐ χεῖρους φύ-
 σεσθαι, φόβου δὲ οἷον τελευτήσαντος, ἐν πᾶσιν τοῖς τοιούτοις
 βάσανον οὐχ εὐρήσειν τῶν τε ἀμεινόνων καὶ χειρόνων, οὐ
 σμικρῷ πόλει μείζον κακὸν ἐκείνου; b

ΚΑ. Συμφαίμεν ἂν ἡμεῖς γε, ὦ ξένε, τὰ τοιαῦτα δεῖν καὶ
 νομοθετεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν πόλιν ἅπασαν.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν γινώσκουμεν ἅπαντες τὴν αἰτίαν διότι ποτὲ
 νῦν ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ τοιαύτη χορεία καὶ ἀγωνία σχεδὸν 5

c 9 διαμαχοόμενον Vat. 1029 et fecit O² (v s. v.): διαμαχοόμενον A L O
 d 1 καὶ (post ψυχῆς) A O: τε καὶ O² d 4 μὲν O²: om. A L O
 d 7 τε καὶ ἐλάττους secl. Hermann e 4 ἀληθῶν A et fecit O²
 (v s. v.): ἀληθῶς L O a 8 βάσανον οὐχ] βασκα οὐχ A (sed ανον
 supra κα A¹)

οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἐστίν, εἰ μὴ πάνν τι σμικρά; ἡ φῶμεν δι' ἀμαθίαν τῶν πολλῶν καὶ τῶν τιθέντων αὐτοῖς τοὺς νόμους;

ΚΛ. Τάχ' ἄν.

- c ΑΘ. Οὐδαμῶς, ὦ μακάριε Κλεινία· δύο δὲ χρὴ φάναι τούτων αἰτίας εἶναι καὶ μάλα ἱκανάς.

ΚΛ. Ποίας;

- ΑΘ. Τὴν μὲν ὑπ' ἔρωτος πλούτου πάντα χρόνον ἄσυχον
5 ποιούντος τῶν ἄλλων ἐπιμελείσθαι πλὴν τῶν ἰδίων κτημάτων, ἐξ ὧν κρεμαμένη πᾶσα ψυχὴ πολίτου παντὸς οὐκ ἂν ποτε δύναίτο τῶν ἄλλων ἐπιμέλειαν ἴσχειν πλὴν τοῦ καθ' ἡμέραν κέρδους· καὶ ὅτι μὲν πρὸς τοῦτο φέρει μάθημα ἡ καὶ ἐπιτήδευμα, ἰδίᾳ πᾶς μανθάνειν τε καὶ ἀσκεῖν ἐτοιμότητός ἐστιν,
d τῶν δὲ ἄλλων καταγελᾶ. τοῦτο μὲν ἐν καὶ ταύτην μίαν αἰτίαν χρὴ φάναι τοῦ μήτε τοῦτο μήτ' ἄλλο μηδὲν καλὸν κάγαθον ἐθέλειν ἐπιτήδευμα πόλιν σπουδάζειν, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ἀπληστίαν πᾶσαν μὲν τέχνην
5 καὶ μηχανήν, καλλίω τε καὶ ἀσχημονεστέραν, ἐθέλειν ὑπομένειν πάντα ἄνδρα, εἰ μέλλει πλούσιος ἔσσεσθαι, καὶ πρᾶξιν πράττειν ὁσιόν τε καὶ ἀνόσιον καὶ πάντως αἰσχροάν, μηδὲν δυσχεραίνοντα, ἐν μόνον ἔχη δύναμιν καθάπερ θηρίῳ τοῦ
e φαγεῖν παντοδαπὰ καὶ πιεῖν ὡσαύτως καὶ ἀφροδισίων πᾶσαν πάντως παρασχεῖν πλησμονήν.

ΚΛ. Ὅρθῶς.

- ΑΘ. Αὕτη μὲν τοίνυν, ἣν λέγω, μία κείσθω διακωλύουσα
5 αἰτία τοῦ μήτε ἄλλο καλὸν μήτε τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἱκανῶς ἐῷσα ἀσκεῖν τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐμπόρους τε καὶ ναυκλήρους καὶ διακόνους πάντως τοὺς φύσει κοσμίους τῶν ἀνθρώπων ἀπεργαζομένη, τοὺς δὲ ἀνδρείους ληστὰς καὶ τοιχωρύχους καὶ
832 ἱεροσύλους καὶ πολεμικοὺς καὶ τυραννικοὺς ποιούσα, καὶ μάλ' ἐνίστε οὐκ ἀφνεῖς ὄντας, δυστυχοῦντάς γε μὴν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ὑ6 τι σμικρά] τις μικρά Winckelmann
ποιούντες O² (ε s. v.) e 5 τοῦ secl. Ast
Hermann e 6 ἐῷσα secl.

c 5 ποιούντος A L O :
e 6 ἐῷσα secl.

ΑΘ. Πῶς μὲν οὖν αὐτοὺς οὐ λέγοιμ' ἂν τὸ παράπαν
δυστυχεῖς, οἷς γε ἀνάγκη διὰ βίου πεινωσῶσι τὴν ψυχὴν αἰεὶ 5
τὴν αὐτῶν διεξελεθεῖν;

ΚΛ. Αὕτη μὲν τοίνυν μία· τὴν δὲ δὴ δευτέραν αἰτίαν
τίνα λέγεις, ὦ ξέने;

ΑΘ. Καλῶς ὑπέμνησας.

ΚΛ. Αὕτη μὲν δὴ, φῆς σύ, μία, ἡ διὰ βίου ἄπληστος 10
ζήτησις, παρέχουσα ἄσχολον ἕκαστον, ἐμπόδιος γίγνεται τοῦ b
μὴ καλῶς ἀσκεῖν τὰ περὶ τὸν πόλεμον ἑκάστους. ἔστω· τὴν
δὲ δὴ δευτέραν λέγε.

ΑΘ. Μῶν οὐ λέγειν ἀλλὰ διατρίβειν δοκῶ δι' ἀπορίαν;

ΚΛ. Οὐκ, ἀλλὰ οἷον μισῶν δοκεῖς ἡμῖν κολάζειν τὸ 5
τοιούτου ἥθους μᾶλλον τοῦ δέοντος τῷ παραπεπτωκότι λόγῳ.

ΑΘ. Κάλλιστα, ὦ ξένοι, ἐπεπλήξατε· καὶ τὸ μετὰ τοῦτο
ἀκούοιτ' ἂν, ὥς ἔοικε.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

ΑΘ. Τὰς οὐ πολιτείας ἔγωγε αἰτίας εἶναί φημι ἅς 10
πολλάκις εἶρηκα ἐν τοῖς πρόσθεν λόγοις, δημοκρατίαν καὶ c
ὀλιγαρχίαν καὶ τυραννίδα. τούτων γὰρ δὴ πολιτεία μὲν
οὐδεμία, στασιωτεῖται δὲ πᾶσαι λέγουιτ' ἂν ὀρθότατα· ἐκόν-
των γὰρ ἐκοῦσα οὐδεμία, ἀλλ' ἀκόντων ἐκοῦσα ἄρχει σὺν
αἰεὶ τινι βίᾳ, φοβούμενος δὲ ἄρχων ἀρχόμενον οὔτε καλὸν 5
οὔτε πλούσιον οὔτε ἰσχυρὸν οὔτ' ἀνδρεῖον οὔτε τὸ παράπαν
πολεμικὸν ἐκὼν ἑάσει γίγνεσθαι ποτε. ταῦτ' οὖν ἐστὶ τὰ
δύο πάντων μὲν σμικροῦ διαφερόντως αἴτια, τούτων δ' οὖν
ὄντως διαφέρει. τὸ δὲ τῆς νῦν πολιτείας, ἣν νομοθετούμενοι
λέγομεν, ἐκπέφενγεν ἀμφοτέρω· σχολήν τε γὰρ ἄγει που d
μεγίστην, ἐλεύθεροί τε ἀπ' ἀλλήλων εἰσὶ, φιλοχρήματοι δὲ
ἥκιστ' ἂν, οἶμαι, γίγνωιτ' ἂν ἐκ τούτων τῶν νόμων, ὥστ'
εἰκότως ἅμα καὶ κατὰ λόγον ἡ τοιαύτη κατάστασις πολι-
τείας μόνῃ δέξαιτ' ἂν τῶν νῦν τὴν διαπερανθεῖσαν παιδείαν 5

a 10 ἡ L: om. A O   b 10 οὐ A O: οὖν O²   c 3 στασιωτεῖται
in marg. iterat A²   d 2 τε A et fecit O² (τ s. v.): δὲ O   d 3 γίγνωιτ'
A O (sed v s. v. A²)

τε ἄμα καὶ παιδιὰν πολεμικήν, ἀποτελεσθεῖσαν ὀρθῶς τῷ λόγῳ.

ΚΛ. Καλῶς.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ τούτοις ἐφεξῆς ἐστὶν μνησθῆναι ποτε
 e περὶ ἀπάντων τῶν ἀγῶνων τῶν γυμνικῶν, ὥς ὅσα μὲν
 αὐτῶν πρὸς πόλεμόν ἐστιν ἀγωνίσματα ἐπιτηδευτέον καὶ
 θετέον ἄθλα νικητήρια, ὅσα δὲ μὴ, χαίρειν ἑατέον; ἃ δ'
 ἔστιν, ἐξ ἀρχῆς ἄμεινον ῥηθῆναι τε καὶ νομοθετηθῆναι. καὶ
 5 πρῶτον μὲν τὰ περὶ δρόμον καὶ τάχος ὅλως ἄρ' οὐ θετέον;

ΚΛ. Θετέον.

ΑΘ. Ἔστι γοῦν πάντων πολεμικώτατον ἡ σώματος
 ὀξύτης πάντως, ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ποδῶν, ἡ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν
 833 χειρῶν· φυγεῖν μὲν καὶ ἐλεῖν ἡ τῶν ποδῶν, ἡ δ' ἐν ταῖς
 συμπλοκαῖς μάχῃ καὶ σύστασις ἰσχύος καὶ ῥώμης δεομένη.

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Οὐ μὴν χωρὶς γε ὅπλων οὐδετέρα τὴν μεγίστην
 5 ἔχει χρεῖαν.

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἄν;

ΑΘ. Σταδιοδρόμον δὴ πρῶτον ὁ κήρυξ ἡμῖν, καθάπερ
 νῦν, ἐν τοῖς ἀγῶσι παρακαλεῖ, ὁ δὲ εἴσεισιν ὅπλα ἔχων
 ψιλῶ δὲ ἄθλα οὐ θήσομεν ἀγωνιστῇ. πρῶτος δὲ εἴσεισιν
 10 ὁ τὸ στάδιον ἀμιλλησόμενος σὺν τοῖς ὅπλοις, δεύτερος δὲ
 b ὁ τὸν δίαυλον, καὶ τρίτος ὁ τὸν ἐφίππειον, καὶ δὴ καὶ τέ-
 τартος ὁ τὸν δόλιχον, καὶ πέμπτος δὲ ὃν ἀφήσομεν πρῶτον
 ὦπλισμένον, ἐξήκοντα μὲν σταδίων μῆκος πρὸς ἱερὸν Ἄρεώς
 τι καὶ πάλιν, βαρύτερον, ὀπλίτην ἐπονομάζοντες, λειοτέρας
 5 ὁδοῦ διαμιλλώμενον, τὸν δὲ ἄλλον, τοξότην πᾶσαν τοξικὴν
 ἔχοντα στολὴν, σταδίων δὲ ἑκατὸν πρὸς Ἀπόλλωνός τε καὶ
 Ἄρτέμιδος ἱερὸν τὴν δι' ὁρῶν τε καὶ παντοίας χώρας ἀμιλλώ-
 c μενον· καὶ τιθέντες τὸν ἀγῶνα μενοῦμεν τούτους, ἕως ἄν
 ἔλθωσι, καὶ τῷ νικῶντι τὰ νικητήρια δώσομεν ἐκάστων.

a 8 ὅπλα ἔχων in marg. A² O¹: om. A O et fecit A² b 1 ἐφίππειον Vat. 1029
 b 3 ἄρεώς A O: ἄρεός A² O² b 5 πᾶσαν A O: πᾶσαν
 τὴν L O²

ΚΛ. Ὁρθῶς.

ΑΘ. Τριττὰ δὴ ταῦτα ἀθλήματα διανοηθῶμεν, ἐν μὲν παιδικόν, ἐν δὲ ἀγενείων, ἐν δὲ ἀνδρῶν· καὶ τοῖς μὲν τῶν 5 ἀγενείων τὰ δύο τῶν τριῶν τοῦ μήκους τοῦ δρόμου θήσομεν, τοῖς δὲ παισὶ τὰ τούτων ἡμίσεα, τοξόταις τε καὶ ὀπλίταις ἀμιλλωμένοις, γυναιξὶν δέ, κόραις μὲν ἀνήβοις γυμναῖς στάδιον καὶ διάυλον καὶ ἐφίππιον καὶ δόλιχον, ἐν αὐτῷ τῷ d δρόμῳ ἀμιλλωμέναις, ταῖς δὲ τριακαίδεκέτεσι μέχρι γάμου μενούσαις κοινωνίας μὴ μακρότερον εἴκοσι ἔτων μηδ' ἔλαττον ὀκτωκαίδεκα· πρεπούσῃ δὲ στολῇ ταύτας ἐσταλμένας κατα- βατέον ἐπὶ τὴν ἀμιλλαν τούτων τῶν δρόμων. καὶ τὰ μὲν 5 περὶ δρόμους ἀνδράσι τε καὶ γυναιξὶ ταῦτα ἔστω· τὰ δὲ κατ' ἰσχύν, ἀντὶ μὲν πάλης καὶ τῶν τοιούτων, τὰ νῦν ὅσα βαρέα, τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις μάχην, ἕνα τε πρὸς ἕνα διαμα- e χομένους καὶ δύο πρὸς δύο, καὶ μέχρι δέκα πρὸς δέκα δια- μιλλωμένους ἀλλήλοισι. ἃ δὲ τὸν μὴ παθόντα ἢ ποιήσαντα δεῖ νικᾶν καὶ εἰς ὅποσα, καθάπερ νῦν ἐν τῇ πάλῃ διανομοθετή- σαντο οἱ περὶ τὴν πάλην αὐτὴν τί τοῦ καλῶς παλαίουτος 5 ἔργον καὶ μὴ καλῶς, ταὐτὸν δὴ καὶ τοὺς περὶ ὀπλομαχίαν ἄκρους παρακαλοῦντας, χρὴ τούτους συννομοθετεῖν κελεύειν τίς νικᾶν ἄρα δίκαιος περὶ ταύτας αὐτὰς μάχας, ὅτι μὴ παθῶν ἢ δράσας, καὶ τὸν ἡττώμενον ὡσαύτως ἥτις διακρίνει 834 τάξις. ταῦτὰ δὲ καὶ περὶ τῶν θηλειῶν ἔστω νομοθετούμενα τῶν μέχρι γάμου. πελταστικὴν δὲ ὅλην ἀντιστήσαντας δεῖ τῇ τοῦ παγκρατίου μάχῃ, τόξοις καὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθῳ ἐκ χειρός τε καὶ σφενδόναϊς ἀμιλλωμένων, διαθε- 5 μένους αὐτὴν περὶ τούτων νόμους, τῷ κάλλιστα ἀποδιδόντι τὰ περὶ ταῦτα νόμιμα τὰ γέρα καὶ τὰς νίκας διανέμειν. τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἵππων δὴ περὶ ἀγῶνος γίγνοιτο ἐξῆς ἂν νομοθε- b

c 8 ἀνήβοις] ἀγ[ήμοις A : corr. A² (γ eras. et add. ν extra v.)
d 1 ἐφίππειον fecit A²: ἐφιππον Eus. d 3 μενούσαις Eus.: μὲν
οὔσαις libri: μενούσης Boeckh d 4 ταύταις ἐσταλμέναις Eus.
e 3 ἢ A O : ἢ μὴ O² e 7 νομοθετεῖν Eus. a 5 λίθῳ ci. Schneider:
λίθων libri: λίθων βολῇ Aldina

τούμενα· ἵππων δὲ ἡμῖν χρεία μὲν οὔτε τις πολλῶν οὔτε πολλή, κατὰ γε δὴ Κρήτην, ὥστε ἀναγκαῖον καὶ τὰς σπουδὰς ἐλάττους γίνεσθαι τὰς τε ἐν τῇ τροφῇ καὶ τὰς περὶ ἀγωνίαν
 5 αὐτῶν. ἄρματος μὲν οὖν καὶ τὸ παράπαν οὔτε τις τροφεὺς ἡμῖν ἐστὶν οὔτε τις φιλοτιμία πρὸς ταῦτα οὐδενὶ γίγνεται ἂν λόγον ἔχουσα, ὥστε τούτου μὲν ἀγωνιστάς, οὐκ ἐπιχώριον, ἔσται τιθέντας νοῦν μήτε ἔχειν μήτε δοκεῖν κεκτῆσθαι.
 c μονίπποις δὲ ἄθλα τιθέντες, πῶλοις τε ἀβόλοις καὶ τελείων τε καὶ ἀβόλων τοῖς μέσοις καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς τέλος ἔχουσι, κατὰ φύσιν τῆς χώρας ἂν τὴν ἵππικὴν παιδίαν ἀποδιδόμην. ἔστω δὴ τούτων τε αὐτῶν κατὰ νόμον ἄμιλλά τε καὶ φιλο-
 5 νικία, φυλάρχους τε καὶ ἱπάρχους δεδομένη κοινὴ κρίσις ἀπάντων τῶν τε δρόμων αὐτῶν καὶ τῶν καταβαινόντων μεθ' ὅπλων· ψιλοῖς δὲ ὅπλων οὐτ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς οὔτε ἐνταῦθα
 d τιθέντες ἀγωνίας ὀρθῶς ἂν νομοθετοῖμεν. τοξότης δὲ ἀφ' ἵππων Κρῆς οὐκ ἄχρηστος, οὐδ' ἀκοντιστής, ὥστε ἔστω καὶ τούτων παιδείας χάριν ἕρις τε καὶ ἀγωνία. θηλείας δὲ περὶ τούτων νόμοις μὲν καὶ ἐπιτάξεσιν οὐκ ἄξια βιάζεσθαι τῆς
 5 κοινωνίας· ἔαν δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐμπροσθεν παιδευμάτων εἰς ἔθος ἰόντων ἢ φύσις ἐνδέχεται καὶ μὴ δυσχεραίνῃ παῖδας ἢ παρθένους κοινωνεῖν, ἔαν καὶ μὴ ψέγειν.

Ἀγωνία δὴ νῦν ἤδη καὶ μάθησις γυμναστικῆς, ὅσα τε
 e ἐν ἀγῶσιν καὶ ὅσα καθ' ἡμέραν (ἐν) διδασκάλων ἐκπονούμεθα, πάντως ἤδη πέρας ἔχει. καὶ δὴ καὶ μουσικῆς τὰ μὲν πλείεστα ὡσαύτως διαπεπέρανται, τὰ δὲ ῥαψωδῶν καὶ τῶν τούτοις ἐπομένων, καὶ ὅσαι ἐν ἑορταῖς ἄμιλλαι χορῶν ἀνα-
 5 γκαῖαι γίνεσθαι, ταχθέντων τοῖς θεοῖς τε καὶ τοῖς μετὰ θεῶν μηνῶν καὶ ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν, κοσμηθήσονται τότε, εἴτε τριετηρίδες εἴτε αὐ καὶ διὰ πέμπτων ἐτῶν, εἴθ' ὅπῃ καὶ
 835 ὅπως ἔννοιαν διδόντων τῶν θεῶν τάξεως πέρι διανεμηθῶσιν· τότε καὶ τοὺς μουσικῆς ἀγῶνας χρὴ προσδοκᾶν κατὰ μέρος

d 3 παιδείας C. Ritter
 e 1 ἐν add. Winckelmann

d 4 ἄξια O Eus. : ἀξία A L et in marg. O
 a 1 ὅπως (ἂν) Ast

ἀγωνιεῖσθαι ταχθέντας ὑπὸ τε ἀθλοθετῶν καὶ τοῦ παιδευτοῦ
 τῶν νέων καὶ τῶν νομοφυλάκων, εἰς κοινὸν περὶ αὐτῶν
 τούτων συνελθόντων καὶ γενομένων νομοθετῶν αὐτῶν, τοῦ 5
 τε πότε καὶ τίνες καὶ μετὰ τίνων τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται
 περὶ ἀπάντων χορῶν καὶ χορείας. οἷα δὲ ἕκαστα αὐτῶν
 εἶναι δεῖ κατὰ λόγον καὶ κατ' ὥδᾶς καὶ καθ' ἀρμονίας ῥυθμοῖς
 κραθείσας καὶ ὀρχήσεις, πολλάκις εἴρηται τῷ πρώτῳ νο- b
 μοθέτῃ, καθ' ἃ τοὺς δευτέρους δεῖ μεταδιώκοντας νομοθετεῖν,
 καὶ τοὺς ἀγῶνας πρεπόντως ἑκάστοις θύμασιν ἐν χρόνοις
 προσήκουσι νείμαντας, ἑορτὰς ἀποδοῦναι τῇ πόλει ἑορτάζειν.
 ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τοιαῦτα οὔτε χαλεπὸν γινῶναι τίνα 5
 τρόπον χρὴ τάξεως ἐννόμου λαγχάνειν, οὐδ' αὖ μετατιθέ-
 μενα ἔνθα ἢ ἔνθα μέγα τῇ πόλει κέρδος ἢ ζημίαν ἂν φέροι·
 ἃ δὲ μὴ σμικρὸν διαφέρει, πείθειν τε χαλεπόν, θεοῦ μὲν c
 μάλιστα ἔργον, εἴ πως οἷόν τε ἦν ἐπιτάξεις αὐτὰς παρ'
 ἐκείνου γίγνεσθαι, νῦν δὲ ἀνθρώπου τολμηροῦ κινδυνεύει
 δεῖσθαι τιος, ὃς παρρησίαν διαφερόντως τιμῶν ἐρεῖ τὰ
 δοκοῦντα ἄριστ' εἶναι πόλει καὶ πολίταις, ἐν ψυχαῖς 5
 διεφθαρμέναις τὸ πρέπον καὶ ἐπόμενον πάσῃ τῇ πολιτείᾳ
 τάττων, ἐναντία λέγων ταῖς μεγίσταισιν ἐπιθυμίαις καὶ οὐκ
 ἔχων βοηθὸν ἀνθρωπὸν οὐδένα, λόγῳ ἐπόμενος μόνῳ μόνος.

ΚΑ. Τίν' αὖ νῦν, ὦ ξένε, λόγον λέγομεν; οὐ γάρ πω d
 μανθάνομεν.

ΑΘ. Εἰκότως γε· ἀλλὰ δὴ πειράσομαι ἐγὼ φράζειν ὑμῖν
 ἔτι σαφέστερον. ὥς γὰρ εἰς παιδείαν ἦλθον τῷ λόγῳ,
 εἶδον νέους τε καὶ νέας ὁμιλοῦντας φιλοφρόνως ἀλλήλοισ· 5
 εἰσῆλθεν δὴ με, οἷον εἰκός, φοβηθῆναι, συννοήσαντα τί
 τις χρήσεται τῇ τοιαύτῃ πόλει ἐν ἣ δὴ νέοι μὲν νέαι τε
 εὐτρεφεῖς εἰσὶ, πόνων δὲ σφοδρῶν καὶ ἀνελευθέρων, οἱ
 μάλιστα ὕβριν σβεννύουσιν, ἀργοί, θυσίαι δὲ καὶ ἑορταὶ καὶ e
 χοροὶ πᾶσι μελουσιν διὰ βίου. τίνα δὴ ποτε τρόπον ἐν

u 4 κοινων A : corr. A² d 4 ἔτι L (ut vid.) O² : τι A O d 6 δὴ
 A O : δέ L d 8 δὲ A O : τε O² (τ s. v.) e 1 ὕβριν L (ut vid.)
 O² : ὑμῖν A et (ut vid.) O

- ταύτη τῇ πόλει ἀφέξονται τῶν πολλοὺς δὴ πολλὰ ἐπιθυμιῶν
 εἰς ἔσχατα βαλλουσῶν, ὧν ἂν ὁ λόγος προστάτῃ ἀπέ-
 5 χεσθαι, νόμος ἐπιχειρῶν γίγνεσθαι; καὶ τῶν μὲν πολλῶν
 οὐ θαυμαστὸν ἐπιθυμιῶν εἰ κρατοῖ τὰ πρόσθεν νόμιμα ταχ-
 836 θέντα—τὸ γὰρ μὴ πλουτεῖν τε ἐξεῖναι ὑπερβαλλόντως
 ἀγαθὸν πρὸς τὸ σωφρονεῖν οὐ σμικρόν, καὶ πᾶσα ἡ παιδεία
 μετρίους πρὸς τὰ τοιαῦτ' εἴληφεν νόμους, καὶ πρὸς τούτοις
 ἡ τῶν ἀρχόντων ὄψις διηναγκασμένη μὴ ἀποβλέπειν ἄλλοσε,
 5 τηρεῖν δ' αἰεί, τοὺς νέους τ' αὐτούς, πρὸς μὲν τὰς ἄλλας
 ἐπιθυμίας, ὅσα γε ἀνθρώπινα, μέτρον ἔχει—τὰ δὲ δὴ τῶν
 ἐρώτων παίδων τε ἀρρένων καὶ θηλειῶν καὶ γυναικῶν ἀνδρῶν
 b καὶ ἀνδρῶν γυναικῶν ὅθεν δὴ μυρία γέγονεν ἀνθρώποις ἰδίᾳ
 καὶ ὅλαις πόλεσιν, πῶς τις τοῦτο διευλαβοῖτ' ἂν, καὶ τί
 τεμῶν φάρμακον τούτοις ἐκάστοις τοῦ τοιούτου κινδύνου
 διαφυγῇ εὐρήσει; πάντως οὐ ῥᾴδιον, ὦ Κλεινία. καὶ γὰρ
 5 οὖν πρὸς μὲν ἄλλα οὐκ ὀλίγα ἡ Κρήτη τε ἡμῖν ὅλη καὶ ἡ
 Λακεδαίμων βοήθειαν ἐπιεικῶς οὐ σμικρὰν συμβάλλονται
 τιθεῖσι νόμους ἀλλοίους τῶν πολλῶν τρόπων, περὶ δὲ τῶν
 ἐρώτων—αὐτοὶ γάρ ἐσμεν—ἐναντιοῦνται παντάπασιν. εἰ
 c γάρ τις ἀκολουθῶν τῇ φύσει θήσει τὸν πρὸ τοῦ Λαίου
 νόμον, λέγων ὡς ὀρθῶς εἶχεν τὸ τῶν ἀρρένων καὶ νέων μὴ
 κοινωνεῖν καθάπερ θηλειῶν πρὸς μεῖζιν ἀφροδισίων, μάρ-
 τυρα παραγόμενος τὴν τῶν θηρίων φύσιν καὶ δεικνὺς πρὸς
 5 τὰ τοιαῦτα οὐχ ἀπτόμενον ἄρρενα ἄρρενος διὰ τὸ μὴ φύσει
 τοῦτο εἶναι, τάχ' ἂν χρῶτο πιθανῶ λόγῳ, καὶ ταῖς ὑμετέραις
 πόλεσιν οὐδαμῶς συμφωνοῖ. πρὸς δὲ τούτοις, ὁ διὰ παντός
 d φαμεν δεῖν τὸν νομοθέτην τηρεῖν, τοῦτο ἐν τούτοις οὐχ
 ὁμολογεῖ. ζητοῦμεν γὰρ αἰεὶ δὴ τί τῶν τιθεμένων πρὸς
 ἀρετὴν φέρει καὶ τί μὴ· φέρε δὴ, τοῦτο ἐὰν συγχωρῶμεν

e 3 δὴ πολλὰ A : δὴ πολλὰi O (teste Bekker) : δὴ καὶ πολλὰs Aldina
 a 2 τδ] τῷ fecit A² a 5 τ' αὐτούς] ταῦτ' οὖν Aldina b 2 κακὰ
 post πόλεσιν add. Aldina b 4 διαφυγῇ O² : διαφυγεῖν A L O
 c 1 πρὸ τοῦ L et πρὸ s. v. A² O² : τοῦ A O c 6 καὶ] εἰ καὶ Hermann
 d 1 τηρεῖν A et in marg. O² : διατηρεῖν L O

καλὸν ἢ μηδαμῶς αἰσχροὺς νομοθετεῖσθαι τὰ νῦν, τί μέρος
 ἡμῖν συμβάλλοιτ' ἂν πρὸς ἀρετὴν; πότερον ἐν τῇ τοῦ 5
 πεισθέντος ψυχῇ γιγνόμενον ἐμφύσεται τὸ τῆς ἀνδρείας
 ἦθος, ἢ ἐν τῇ τοῦ πείσαντος τὸ τῆς σώφρονος ιδέας γένος;
 ἢ ταῦτα μὲν οὐδεὶς ἂν πεισθεῖη ποτέ, μᾶλλον δὲ ἅπαν
 τούτου τοῦναντίον, τοῦ μὲν ταῖς ἡδοναῖς ὑπέικοντος καὶ
 καρτερεῖν οὐ δυναμένου ψέξει πᾶς τὴν μαλακίαν, τοῦ δ' εἰς e
 μίμησιν τοῦ θήλεος ἰόντος τὴν τῆς εἰκόνος ὁμοιότητα ἄρ'
 οὐ μέμψεται; τίς οὖν ἀνθρώπων τοῦτο ὃν τοιοῦτον νομο-
 θετήσῃ; σχεδὸν οὐδεὶς, ἔχων γε ἐν τῷ νῷ νόμον ἀληθῆ.
 πῶς οὖν φαμεν ἀληθὲς τοῦτο εἶναι; τὴν τῆς φιλίας τε καὶ 5
 ἐπιθυμίας ἅμα καὶ τῶν λεγομένων ἐρώτων φύσιν ἰδεῖν 837
 ἀναγκαῖον, εἰ μέλλει τις ταῦτα ὀρθῶς διανοηθῆσεσθαι· δύο
 γὰρ ὄντα αὐτά, καὶ ἐξ ἀμφοῖν τρίτον ἄλλο εἶδος, ἐν ὄνομα
 περιλαβὼν πᾶσαν ἀπορίαν καὶ σκότον ἀπεργάζεται.

ΚΛ. Πῶς;

5

ΑΘ. Φίλον μὲν που καλοῦμεν ὅμοιον ὁμοίῳ κατ' ἀρετὴν
 καὶ ἴσον ἴσῳ, φίλον δ' αὖ καὶ τὸ δεόμενον τοῦ πεπλουτη-
 κότες, ἐναντίον ὃν τῷ γένει· ὅταν δὲ ἐκάτερον γίγνηται
 σφοδρόν, ἔρωτα ἐπονομάζομεν.

ΚΛ. Ὅρθως.

b

ΑΘ. Φιλία τοίνυν ἢ μὲν ἀπὸ ἐναντίων δεινὴ καὶ ἀγρία
 καὶ τὸ κοινὸν οὐ πολλάκις ἔχουσα ἐν ἡμῖν, ἢ δ' ἐκ τῶν
 ὁμοίων ἡμερός τε καὶ κοινὴ διὰ βίου· μεικτὴ δὲ ἐκ τούτων
 γενομένη πρῶτον μὲν καταμαθεῖν οὐ ῥαδίᾳ, τί ποτε βούλοιτ' 5
 ἂν αὐτῷ γενέσθαι τὸν τρίτον ἔρωτά τις ἔχων τοῦτον, ἔπειτα
 εἰς τοῦναντίον ὑπ' ἀμφοῖν ἐλκόμενος ἀπορεῖ, τοῦ μὲν κελεύ-
 οντος τῆς ὥρας ἀπτεσθαι, τοῦ δὲ ἀπαγορεύοντος. ὁ μὲν
 γὰρ τοῦ σώματος ἐρῶν, καὶ τῆς ὥρας καθάπερ ὁπώρας c
 πεινῶν, ἐμπλησθῆναι παρακελεύεται ἑαυτῷ, τιμὴν οὐδεμίαν
 ἀπονέμων τῷ τῆς ψυχῆς ἡθελῇ τοῦ ἐρωμένου· ὁ δὲ πάρεργον
 μὲν τὴν τοῦ σώματος ἐπιθυμίαν ἔχων, ὀρῶν δὲ μᾶλλον ἢ

b6 τοῦτον A : τούτων O

c3 τοῦ A : om. L O

5 ἐρῶν, τῇ ψυχῇ δὲ ὄντως τῆς ψυχῆς ἐπιτεθυμηκώς, ὕβριν
 ἡγῆται τὴν περὶ τὸ σῶμα τοῦ σώματος πλησμονήν, τὸ
 σῶφρον δὲ καὶ ἀνδρεῖον καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ φρόνιμον
 αἰδοῦμενος ἅμα καὶ σεβόμενος, ἀγνεύειν ἀεὶ μεθ' ἀγνεύοντος
 d τοῦ ἐρωμένου βούλοισι' ἄν· ὁ δὲ μειχθεὶς ἐξ ἀμφοῖν τρίτος
 ἔρως οὗτός ἐστι' ὃν νῦν διεληλύθαμεν ὡς τρίτον. ὄντων δὲ
 τούτων τοσοῦτων, πότερον ἅπαντας δεῖ κωλύειν τὸν νόμον,
 ἀπείργοντα μὴ γίγνεσθαι ἐν ἡμῖν, ἢ δῆλον ὅτι τὸν μὲν
 5 ἀρετῆς ὄντα καὶ τὸν νέον ἐπιθυμοῦντα ὡς ἄριστον γίγνεσθαι
 βουλοίμεθ' ἂν ἡμῖν ἐν τῇ πόλει ἐνεῖναι, τοὺς δὲ δύο,
 εἰ δυνατὸν εἶη, κωλύοιμεν ἄν; ἢ πῶς λέγομεν, ὦ φίλε
 Μέγилλε;

ME. Πάντη τοι καλῶς, ὦ ξένε, περὶ αὐτῶν τούτων
 e εἴρηκας τὰ νῦν.

AΘ. Ἔοικά γε, ὅπερ καὶ ἐτόπαζον, τυχεῖν τῆς σῆς, ὦ
 φίλε, συνφθίας· τὸν δὲ νόμον ὑμῶν, ὅτι νοεῖ περὶ τὰ τοιαῦτα,
 οὐδέν με ἐξετάζειν δεῖ, δέχεσθαι δὲ τὴν τῷ λόγῳ συγχώ-
 5 ρησιν. Κλεινία δὲ μετὰ ταῦτα καὶ εἰς αὐθις περὶ αὐτῶν
 τούτων πειράσομαι ἐπάδων πείθειν. τὸ δέ μοι δεδομένον
 ὑπὸ σφῶν ἴτω, καὶ διεξέλθωμεν πάντως τοὺς νόμους.

ME. Ὅρθότατα λέγεις.

AΘ. Τέχνην δὴ τιν' αὐ τοῦτου τοῦ νόμου τῆς θέσεως
 838 ἐν τῷ νῦν παρόντι τὴν μὲν ῥαδίαν ἔχω, τὴν δ' αὐ τινὰ
 τρόπον παντάπασιν ὡς οἶόν τε χαλεπωτάτην.

ME. Πῶς δὴ λέγεις;

AΘ. Ἴσμεν που καὶ τὰ νῦν τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώ-
 5 πων, καίπερ παρανόμους ὄντας, ὡς εὖ τε καὶ ἀκριβῶς εἴρ-
 γονται τῆς τῶν καλῶν συνουσίας οὐκ ἄκοντες, ὡς οἶόν τε
 δὲ μάλιστα ἐκόντες.

ME. Πότε λέγεις;

AΘ. Ὅταν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ τῷ γένωνται καλοί. καὶ

c 5 δὲ ὄντως Schneider : δέοντως libri d i δὲ] δὴ ci. Stallbaum
 d 5 ὄντα AO : τε ὄντα O² τῶν νέων Vat. 1029 et fecit A²
 d 7 λέγομεν A : λέγωμεν O a i τὴν . . . τὴν] τῇ . . . τῇ Stephanus

περὶ υἱός ἢ θυγατρὸς ὁ αὐτὸς νόμος ἄγραφος ὢν ὡς οἶόν **b**
 τε ἱκανώτατα φυλάττει μήτε φανερώς μήτε λάθρα συγκαθεύ-
 δοντα ἢ πως ἄλλως ἀσπαζόμενον ἀπτεσθαι τούτων· ἀλλ'
 οὐδ' ἐπιθυμία ταύτης τῆς συνουσίας τὸ παράπαν εἰσέρχεται
 τοὺς πολλούς. **5**

ME. Ἀληθῇ λέγεις.

AΘ. Οὐκοῦν μικρὸν ῥῆμα κατασβέννυσι πάσας τὰς
 τοιαύτας ἡδονάς;

ME. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

AΘ. Τὸ ταῦτα εἶναι φάναι μηδαμῶς ὅσια, θεομισῇ δὲ **10**
 καὶ αἰσχυρῶν αἰσχιστα. τὸ δ' αἴτιον ἄρ' οὐ τοῦτ' ἐστί, τὸ **c**
 μηδένα ἄλλως λέγειν αὐτά, ἀλλ' εὐθύς γενόμενον ἡμῶν
 ἕκαστον ἀκούειν τε λεγόντων αἰεὶ καὶ πανταχοῦ ταῦτα, ἐν
 γελοίοις τε ἅμα ἐν πάσῃ τε σπουδῇ τραγικῇ λεγομένη πολ-
 λάκις, ὅταν ἢ Θυέστας ἢ τινας Οἰδίποδας εἰσάγωσιν, ἢ **5**
 Μακαρέας τινὰς ἀδελφαῖς μειχθέντας λαθραίως, ὀφθέντας
 δὲ ἐτοιμῶς θάνατον αὐτοῖς ἐπιτιθέντας δίκην τῆς ἀμαρτίας;

ME. Ὅρθότατα λέγεις τό γε τοσοῦτον, ὅτι τὸ τῆς φή-
 μης θαυμαστήν τινα δύναμιν εἴληχεν, ὅταν μηδεὶς μηδαμῶς **d**
 ἄλλως ἀναπνεῖν ἐπιχειρήσῃ ποτὲ παρὰ τὸν νόμον.

AΘ. Οὐκοῦν ὀρθὸν τὸ νυνδὴ ῥηθέν, ὅτι νομοθέτῃ, βου-
 λομένῳ τινὰ ἐπιθυμίαν δουλώσασθαι τῶν διαφερόντως τοὺς
 ἀνθρώπους δουλουμένων, ῥᾷδιον γινῶναι γε ὄντινα τρόπον **5**
 χειρώσαιο ἄν· ὅτι καθιερώσας ταύτην τὴν φήμην παρὰ πᾶσι,
 δούλοις τε καὶ ἐλευθéroις καὶ παισὶ καὶ γυναιξὶ καὶ ὅλῃ
 τῇ πόλει κατὰ τὰ αὐτά, οὕτω τὸ βεβαιότατον ἀπειργασμένος
 ἔσται περὶ τοῦτον τὸν νόμον. **e**

ME. Πάνυ μὲν οὖν· ὅπως δὲ αὐτὸ τοιοῦτον ἐθέλοντας
 λέγειν πάντας δυνατὸν ἔσται ποτὲ παρασχέιν·—

AΘ. Καλῶς ὑπέλαβες· αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἦν τὸ παρ' ἐμοῦ
 λεχθέν, ὅτι τέχνην ἐγὼ πρὸς τοῦτον τὸν νόμον ἔχοιμι **5**

b 7 κατασβέννυσι A O : κατασβεννύει L et in marg. γρ. A³ O²
c 4 λεγομένη A : λεγομένη fecit A² : λεγομένων Ast : λεγόμενα Orelli

- κατὰ φύσιν χρῆσθαι τῇ τῆς παιδογονίας συνουσίᾳ, τοῦ μὲν ἄρρενος ἀπεχομένους, μὴ κτείνοντάς τε ἐκ προνοίας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, μηδ' εἰς πέτρας τε καὶ λίθους σπεύροντας,
- 839** οὐ μήποτε φύσιν τὴν αὐτοῦ ριζωθὲν λήψεται γόνιμον, ἀπεχομένους δὲ ἀρούρας θηλείας πάσης ἐν ᾗ μὴ βούλοιο ἄν σοι φύεσθαι τὸ σπαρέν. ὁ δὲ νόμος οὗτος διηνεκῆς μὲν γενόμενος ἅμα καὶ κρατήσας, καθάπερ νῦν περὶ τὰς τῶν
- 5** γονέων συμμείξεις κρατεῖ, ἔαν καὶ περὶ τὰς ἄλλας νικήσῃ δικαίως, μυρία ἀγαθὰ ἔχει. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ πρῶτον κεῖται, λύττης δὲ ἐρωτικῆς καὶ μανίας καὶ μοιχειῶν πασῶν καὶ πωμάτων καὶ σίτων εἵργεσθαι ποιεῖ τῶν ἀμέτρων
- b** πάντων, γυναιξί τε αὐτῶν οἰκείους εἶναι φίλους· ἄλλα τε πάμπολλα ἀγαθὰ γίγνεται ἄν, εἰ τοῦ νόμου τις τούτου δύναται ἐγκρατὴς εἶναι. τάχα δ' ἂν ἡμῖν τις παραστὰς ἀνὴρ σφοδρὸς καὶ νέος, πολλοῦ σπέρματος μεστός, ἀκούων
- 5** τιθεμένου τοῦ νόμου λοιδορήσειεν ἂν ὡς ἀνόητα καὶ ἀδύνατα τιθέντων νόμιμα, καὶ βοῆς πάντα ἐμπλήσειε· πρὸς ἃ δὲ καὶ βλέψας ἐγὼ τοῦτο εἶπον τὸ ῥῆμα, ὥς τινα τέχνην κεκτή-
- c** μην, τῇ μὲν ῥάστην ἀπασῶν, τῇ δὲ χαλεπωτάτην, πρὸς τὸ τοῦτον τεθέντα ἐμμεῖναι τὸν νόμον. νοῆσαι μὲν γὰρ δὴ ῥᾶστον ὡς δυνατόν τέ ἐστίν καὶ ὅπη—φαμέν γὰρ δὴ καθιερωθὲν τοῦτο ἱκανῶς τὸ νόμιμον πᾶσαν ψυχὴν δουλώσεσθαι
- 5** καὶ παντάπασιν μετὰ φόβου ποιήσῃν πείθεσθαι τοῖς τεθείσιν νόμοις—ἀλλὰ γὰρ εἰς τοῦτο προβέβηκε νῦν, ὥστ' οὐδ' ἂν τότε γενέσθαι δοκεῖ, καθάπερ τὸ τῶν συσσιτίων ἐπιτήδευμα ἀπιστεῖται μὴ δυνατόν εἶναι δύνασθαι διὰ βίου πόλιν ὅλην
- d** ζῆν πράττουσαν τοῦτο, ἐλεγχθὲν δ' ἔργῳ καὶ γενόμενον παρ' ἡμῖν, ὅμως ἔτι τό γε γυναικῶν οὐδὲ ἐν ταῖς ὑμετέραις πόλεσιν δοκεῖ φύσιν ἔχειν γίγνεσθαι. ταύτῃ δ' αὖ, διὰ τὴν

a 2 βούλοιο A et in marg. γρ. LO: βούλοιτ' LO et fecit A²
 a 7 λύττης L (ut vid.) O²: αὐτῆς AO a 8 πωμάτων fecit A²
 σίτων AO: σιτίων O² b 1 εἶναι AO: εἶναι καὶ O³ b 3 τάχα
 L (ut vid.) O²: ταχὺ AO c 1 τῇ . . . τῇ] τὴν . . . τὴν Vat. 1029
 c 2 ἐμμεῖναι] an συμμεῖναι? c 7 τότε ALO: ποτε scr. recce.

τῆς ἀπιστίας ῥώμην, εἴρηκα ἀμφότερα ταῦτα εἶναι παγχάλεπα
μεῖναι κατὰ νόμον.

5

ΜΕ. Ὅρθως γε σὺ λέγων.

ΑΘ. Ὡς δ' οὖν οὐκ ἔστιν ὑπὲρ ἀνθρώπου, οἷόν τε δὲ
γενέσθαι, βούλεσθε ὑμῖν πειραθῶ τινα λόγον ἐχόμενον
πιθανότητος εἰπεῖν τινος;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

10

ΑΘ. Πότερον οὖν τις ἀφροδισίων ῥᾶον ἢν ἀπέχοιτο, **e**
καὶ τὸ ταχθὲν ἐθέλοι περὶ αὐτὰ μετρίως ποιεῖν, εἴ τὸ σῶμα
ἔχων καὶ μὴ ἰδιωτικῶς, ἢ φαύλως;

ΚΛ. Πολύ πον μᾶλλον μὴ ἰδιωτικῶς.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐκ ἴσμεν τὸν Ταραντῖνον Ἴκκον ἀκοῇ 5
διὰ τὸν Ὀλυμπίασιν τε ἀγῶνα καὶ τοὺς γε ἄλλους; ὧν διὰ 840
φιλονικίαν, καὶ τέχνην καὶ τὸ μετὰ τοῦ σωφρονεῖν ἀνδρείον
ἐν τῇ ψυχῇ κεκτημένος, ὥς λόγος, οὔτε τινὸς πώποτε γυ-
ναικὸς ἤψατο οὐδ' αὖ παιδὸς ἐν ὅλῃ τῇ τῆς ἀσκήσεως ἀκμῇ·
καὶ ὃ καὶ Κρίσωνα καὶ Ἀστύλον καὶ Διόπομπον καὶ ἄλλους 5
παμπόλλους ὁ αὐτός πον λόγος ἔχει. καίτοι τῶν γ' ἐμῶν καὶ
σὼν πολιτῶν, ὧ Κλεινία, πολὺν κάκιον ἦσαν πεπαιδευμένοι
τὰς ψυχὰς, τὰ δὲ σώματα πολὺ μᾶλλον σφριγῶντες. **b**

ΚΛ. Ἀληθῇ ταῦτα λέγεις ὅτι σφόδρα ὑπὸ τῶν πα-
λαιῶν ἔστιν εἰρημένα περὶ τούτων τῶν ἀθλητῶν ὥς ὄντως
ποτὲ γενόμενα.

ΑΘ. Τί οὖν; οἱ μὲν ἄρα νίκης ἕνεκα πάλης καὶ δρόμων 5
καὶ τῶν τοιούτων ἐτόλμησαν ἀπέχεσθαι λεγομένου πράγ-
ματος ὑπὸ τῶν πολλῶν εὐδαίμονος, οἱ δὲ ἡμέτεροι παῖδες
ἀδυνατήσουσι καρτερεῖν πολὺ καλλίονος ἕνεκα νίκης, ἣν
ἡμεῖς καλλίστην ἐκ παίδων πρὸς αὐτοὺς λέγοντες ἐν μύθοις **c**
τε καὶ ἐν ῥήμασιν καὶ ἐν μέλεσιν ᾄδοντες, ὥς εἰκόσ, κηλή-
σομεν;

ΚΛ. Ποίας;

α ι γε scripsi: τε libri: secl. ci. Ast δων] ὥς Heindorf
α 5 ἄστυλον Λ Ο α 6 τῶν Α² Ο²: το Λ: τω Ο

5 ΑΘ. Τῆς τῶν ἡδονῶν νίκης ἐγκρατεῖς ὄντας ἂν ζῆν
εὐδαιμόνως, ἡττωμένους δὲ τοῦναντίον ἅπαν. πρὸς δὲ τοῦ-
τοις ἔτι φόβος ὁ τοῦ μηδαμῇ μηδαμῶς ὅσιον αὐτὸ εἶναι
δύναμιν ἡμῖν οὐκ ἄρα ἔξει κρατεῖν ὧν ἄλλοι κεκρατήκασι
τούτων ὄντες χεῖρονες;

10 ΚΛ. Εἰκὸς γοῦν.

ΑΘ. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐνταῦθά ἐσμεν τούτου τοῦ νομίμου
d πέρι, διὰ κάκην δὲ τὴν τῶν πολλῶν εἰς ἀπορίαν ἐπέσομεν,
φημί τὸ μὲν ἡμέτερον νόμιμον ἀτεχνῶς δεῖν περὶ αὐτῶν
τούτων πορεύεσθαι λέγον ὥς οὐ δεῖ χεῖρους ἡμῖν εἶναι τοὺς
πολίτας ὀρνίθων καὶ ἄλλων θηρίων πολλῶν, οἱ κατὰ μεγάλας
5 ἀγέλας γεννηθέντες, μέχρι μὲν παιδογονίας ἡίθεοι καὶ ἀκή-
ρατοι γάμων τε ἀγνοῖ ζῶσιν, ὅταν δ' εἰς τοῦτο ἡλικίας
ἔλθωσι, συνδυασθέντες ἄρρην θηλεία κατὰ χάριν καὶ θήλεια
ἄρρενι, τὸν λοιπὸν χρόνον ὁσίως καὶ δικαίως ζῶσιν, ἐμμέ-
e νοντες βεβαίως ταῖς πρώταις τῆς φιλίας ὁμολογίαις· δεῖν
δὲ θηρίων γε αὐτοὺς ἀμείνους εἶναι. ἔαν δ' οὖν ὑπὸ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων τῶν πλείστων διαφθείρων-
ται, τὴν λεγομένην ἄτακτον Ἀφροδίτην ἐν αὐτοῖς ὀρώντες
5 τε καὶ ἀκούοντες μέγιστον δυναμένην, καὶ οὕτω δὴ μὴ
δυνατοὶ γίγνωνται κατακρατεῖν, δεύτερον νόμον ἐπ' αὐτοῖς
μηχανᾶσθαι χρὴ τοὺς νομοφύλακας νομοθέτας γενομένους.

841 ΚΛ. Τίνα δὴ συμβουλεύεις αὐτοῖς τίθεσθαι νόμον, ἔαν
ὁ νῦν τιθέμενος αὐτοὺς ἐκφύγῃ;

ΑΘ. Δῆλον ὅτι τὸν ἐχόμενον τούτου δεύτερον, ὦ
Κλεινία.

5 ΚΛ. Τίνα λέγεις;

ΑΘ. Ἀγύμναστον ὅτι μάλιστα ποιεῖν τὴν τῶν ἡδονῶν
ρώμην ἦν, τὴν ἐπίχυσω καὶ τροφῇν αὐτῆς διὰ πόνων ἄλλοσε
τρέποντα τοῦ σώματος. εἴη δ' ἂν τοῦτο, εἰ ἀναίδεια μὴ
ἐνεῖη τῇ τῶν ἀφροδισίων χρήσει· σπανίῳ γὰρ αὐτῷ τῷ τοιοῦτῳ

d 4 post θηρίων ras. duarum vel trium litt. A d 5 ἀγέλας L
(ut vid.) et in marg. A³: om. A O a 7 ἦν A O³: om. L (ut vid.)
pr. O

δι' αἰσχύνην χρώμενοι, ἀσθενεστέραν ἂν αὐτὴν δέσποιναν **b**
 κτῶντο ὀλιγάκις χρώμενοι. τὸ δὴ λανθάνειν τούτων δρῶντά
 τι καλὸν παρ' αὐτοῖς ἔστω, νόμιμον ἔχει καὶ ἀγράφῳ νομι-
 σθὲν νόμῳ, τὸ δὲ μὴ λανθάνειν αἰσχρὸν, ἀλλ' οὐ τὸ μὴ
 πάντως δρᾶν. οὕτω τοῦτο αἰσχρὸν αὖ καὶ καλὸν δευτέρως **5**
 ἂν ἡμῖν ἐν νόμῳ γενόμενον κέοιτο, ὀρθότητα ἔχον δευτέραν,
 καὶ τοὺς τὰς φύσεις διεφθαρμένους, οὓς ἥττους αὐτῶν προσ-
 αγορεύομεν, ἐν γένος ὄν, περιλαβόντα τρία γένη βιάζοιτ' **c**
 ἂν μὴ παρανομεῖν.

ΚΛ. Ποῖα δὴ;

ΑΘ. Τό τε θεοσεβὲς ἅμα καὶ φιλότιμον καὶ τὸ μὴ τῶν
 σωμάτων ἀλλὰ τῶν τρόπων τῆς ψυχῆς ὄντων καλῶν γεγονὸς **5**
 ἐν ἐπιθυμίᾳ. ταῦτα δὴ καθάπερ ἴσως ἐν μύθῳ τὰ νῦν
 λεγόμεν' ἐστὶν εὐχαί, πολὺ γε μὴν ἄριστα, εἴπερ γίγνοιτο,
 ἐν πάσαις πόλεσι γίγνοιτο ἄν. τάχα δ' ἂν, εἰ θεὸς ἐθέλοι,
 κἂν δυοῖν θάτερα βιασαίμεθα περὶ ἐρωτικῶν, ἢ μηδένα **d**
 τολμᾶν μηδενὸς ἄπτεσθαι τῶν γενναίων ἅμα καὶ ἐλευθέρων
 πλὴν γαμετῆς ἑαυτοῦ γυναικός, ἅθυτα δὲ παλλακῶν σπέρ-
 ματα καὶ νόθα μὴ σπείρειν, μηδὲ ἄγονα ἀρρένων παρὰ
 φύσιν· ἢ τὸ μὲν τῶν ἀρρένων πάμπαν ἀφελοίμεθ' ἄν, τὸ **5**
 δὲ γυναικῶν, εἴ τις συγγίγνοιτό τινι πλὴν ταῖς μετὰ θεῶν
 καὶ ἱερῶν γάμων ἐλθούσαις εἰς τὴν οἰκίαν, ὠνηταῖς εἴτε
 ἄλλῃ ὀψοῦν τρόπῳ κηταῖς, μὴ λανθάνων ἄνδρας τε καὶ **e**
 γυναῖκας πάσας, τάχ' ἂν ἄτιμον αὐτὸν τῶν ἐν τῇ πόλει
 ἐπαίων νομοθετοῦντες ὀρθῶς ἂν δόξαιμεν νομοθετεῖν,
 ὥς ὄντως ὄντα ξενικόν. οὗτος δὴ νόμος, εἴτε εἰς εἴτε
 δύο αὐτοὺς χρὴ προσαγορεύειν, κείσθω περὶ ἀφροδισίων **5**
 καὶ ἀπάντων τῶν ἐρωτικῶν, ὅσα πρὸς ἀλλήλους διὰ τὰς **842**
 τοιαύτας ἐπιθυμίας ὀμιλοῦντες ὀρθῶς τε καὶ οὐκ ὀρθῶς
 πράττομεν.

ΜΕ. Καὶ τοῖνυν, ὦ ξένε, ἐγὼ μὲν σοι σφόδρα δεχοίμην

c 1 περιλαβόντα Stallbaum : περιλαβὸν τὰ libri
 c 8 πόλεσι L (ut vid.) et in marg. A² : om. A O
 Clemens
 c 7 γίγνοιτο . . .
 d 3 παλλακίδων
 a 2 τε καὶ οὐκ ὀρθῶς om. A O : add. in marg. A²

5 ἂν τοῦτον τὸν νόμον, ὁ δὲ δὴ Κλεινίας αὐτὸς φραζέτω τί ποτε περὶ αὐτῶν διανοεῖται.

ΚΛ. Ἔσται ταῦτα, ὦ Μέγилле, ὅποταν γε δὴ μοι δόξη τις παραπεπτωκέναι καιρός· νῦν μὴν ἐῷμεν τὸν ξένον ἔτι εἰς τὸ πρόσθεν προΐέναι τῶν νόμων.

10 ΜΕ. Ὅρθως.

b ΑΘ. Ἀλλὰ μὴν νῦν γε προϊόντες ἤδη σχεδὸν ἐσμεν ἐν τῷ κατεσκευάσθαι μὲν συσσίτια—ὃ φαμεν ἄλλοθι μὲν ἂν χαλεπὸν εἶναι, ἐν Κρήτῃ δὲ οὐδείς ἄλλως ἂν ὑπολάβοι δεῖν γίγνεσθαι—τὸ δὲ τίνα τρόπον, πότερον ὥς ἐνθάδε ἢ

5 καθάπερ ἐν Λακεδαίμονι, ἢ παρὰ ταῦτα ἔστιν τι τρίτον εἶδος συσσιτίων ἀμφοῖν τούτοις ἄμεινον ἂν ἔχον, τοῦτο οὐτ' ἐξερρεῖν μοι χαλεπὸν εἶναι δοκεῖ, μέγα τε ἀγαθὸν εὔρεθ' ἐν οὐδὲν ἀπεργάσασθαι· καὶ γὰρ νῦν ἐμμελῶς ἔχειν κατεσκευασμένα.

c Τούτοις δ' ἐστὶν ἀκόλουθον ἢ τοῦ βίου κατασκευή, τίν' αὐτοῖς ἂν τρόπον ἔποιτο. βίος δὴ ἄλλαις μὲν πόλεσιν παντοδαπῶς ἂν καὶ πολλαχόθεν εἴη, μάλιστα δὲ ἐκ διπλασίων ἢ τούτοις· ἐκ γῆς γὰρ καὶ ἐκ θαλάττης τοῖς πλείστοις

5 τῶν Ἑλλήνων ἐστὶ κατεσκευασμένα τὰ περὶ τὴν τροφήν, τούτοις δὲ μόνον ἐκ γῆς. τῷ μὲν οὖν νομοθέτῃ τοῦτο ῥᾶον·

d οὐ γὰρ μόνον ἡμίσεις αὐτῶν γίνονται νόμοι μέτριοι, πολλὰ δ' ἐλάττους, ἔτι δ' ἐλευθέροις ἀνθρώποις μᾶλλον πρέποντες. ναυκληρικῶν μὲν γὰρ καὶ ἐμπορικῶν καὶ καπηλευτικῶν καὶ πανδοκεύσεων καὶ τελωνικῶν καὶ μεταλλειῶν καὶ δανεισμῶν

5 καὶ ἐπιτόκων τόκων καὶ ἄλλων μυρίων τοιούτων τὰ πολλὰ ἀπήλλακται, χαίρειν αὐτοῖς εἰπών, ὁ περὶ ταύτην τὴν πόλιν νομοθέτης, γεωργοῖς δὲ καὶ νομεῦσι καὶ μελιττουργοῖς καὶ τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φυλακτηρίοις τε καὶ ἐπιστάταις ὀργάνων

e νομοθετήσῃ, τὰ μέγιστα ἤδη νενομοθετηκῶς περὶ γάμων ἅμα καὶ γενέσεις παίδων καὶ τροφάς, ἔτι δὲ καὶ παιδείας

a 5 ὁ δὲ δὴ A : ὁ δὲ O : ὅδε δὲ O² b 1 μὴν L (ut vid.) O² : μὴ
A O b 3 ἄλλως L² : ἄλλος A L O b 4 δεῖν om. γρ. O b 6 ἂν
om. γρ. O b 8 ἀπεργάσασθαι A O¹ (ε s. v.) : ἀπεργάσασθαι L O
d 7 μελιττουργοῖς A O : μελιτουργοῖς L

ἀρχῶν τε καταστάσεις ἐν τῇ πόλει· νῦν δ' ἐπὶ τοὺς τὴν τροφὴν καὶ ὅσοι περὶ αὐτὴν ταύτην συνδιαπονοῦσιν ἀναγκαῖον νομοθετοῦντά ἐστιν τρέπεσθαι.

5

Πρῶτον δὴ νόμοι ἔστωσαν λεγόμενοι τοῦνομα γεωργικοί. Διὸς ὀρίου μὲν πρῶτος νόμος ὅδε εἰρήσθω· Μὴ κινεῖτω γῆς ὅρια μηδεὶς μήτε οἰκείου πολίτου γείτονος, μήτε ὁμοτέρμονος ἐπ' ἐσχατίας κεκτημένος ἄλλω ξένῳ γειτονῶν, νομίσας τὸ τὰκίνητα κινεῖν ἀληθῶς τοῦτο εἶναι· βουλέσθω δὲ πᾶς πέ- 843
τρον ἐπιχειρῆσαι κινεῖν τὸν μέγιστον ἄλλον πλὴν ὅρου μᾶλλον ἢ σμικρὸν λίθον ὀρίζοντα φιλίαν τε καὶ ἐχθραν ἔνορκον παρὰ θεῶν. τοῦ μὲν γὰρ ὁμόφυλος Ζεὺς μάρτυς, τοῦ δὲ ξένιος, οἱ μετὰ πολέμων τῶν ἐχθίστων ἐγείρονται. 5
καὶ ὁ μὲν πεισθεὶς τῷ νόμῳ ἀναίσθητος τῶν ἀπ' αὐτοῦ κακῶν γίγνοιτ' ἂν, καταφρονήσας δὲ διτταῖς δίκαις ἔνοχος ἔστω, μιᾷ μὲν παρὰ θεῶν καὶ πρώτῃ, δευτέρᾳ δὲ ὑπὸ νόμου. μηδεὶς γὰρ ἐκὼν κινεῖτω γῆς ὅρια γειτόνων· ὅς δ' ἂν κινήσῃ, b
μηνυέτω μὲν ὁ βουλόμενος τοῖς γεωργοῖς, οἱ δὲ εἰς τὸ δικαστήριον ἀγόντων. ἣν δέ τις ὄφλη τὴν τοιαύτην δίκην, ὡς ἀνάδαστον γῆν λάθρα καὶ βία ποιοῦντος τοῦ ὄφλοντος, τιμάτω τὸ δικαστήριον ὅτι ἂν δέῃ πᾶσχειν ἢ ἀποτινῆναι τὸν 5
ἡττηθέντα.

Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο βλάβαι πολλαὶ καὶ σμικραὶ γειτόνων γιγνόμεναι, διὰ τὸ θαμίζειν ἐχθρας ὄγκον μέγαν ἐντίκτουσαι, χαλεπὴν καὶ σφόδρα πικρὰν γειτονίαν ἀπεργάζονται. διὸ c
χρὴ πάντως εὐλαβεῖσθαι γείτονα γείτονι μηδὲν ποιεῖν διά-φορον, τῶν τε ἄλλων πέρι καὶ δὴ καὶ ἐπεργασίας συμπάσης σφόδρ' αἰεὶ διευλαβούμενον· τὸ μὲν γὰρ βλάπτειν οὐδὲν χαλεπὸν ἀλλ' ἀνθρώπου παντός, τὸ δ' ἐπωφελεῖν οὐδαμῇ 5
ἄπαντος. ὅς δ' ἂν ἐπεργάζεται τὰ τοῦ γείτονος ὑπερβαίνων τοὺς ὅρους, τὸ μὲν βλάβος ἀποτινέτω, τῆς δὲ ἀναιδείας ἅμα καὶ ἀνελευθερίας ἔνεκα ἰατρευόμενος διπλάσιον τοῦ βλάβους d

Θ 7 ὀρίου] ὀρίου fecit a   Θ 9 ἐν ἐσχατίαις κεκτημένου Eus.
h 2 γεωργοῖς A L O : γεωμόροις O²   C 4 σφόδρα αἰεὶ διευλαβούμενον
L O : σφόδρα διευλαβούμενον A O (sed δι ref. in ras. A²)

- ἄλλο ἐκτεισάτω τῷ βλαφθέντι· τούτων δὲ καὶ ἀπάντων τῶν
 τοιούτων ἐπιγνώμονές τε καὶ δικασταὶ καὶ τιμηταὶ γιγνέσθων
 ἀγρονόμοι, τῶν μὲν μειζόνων, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν
 5 εἴρηται, πᾶσα ἡ τοῦ δωδεκατημορίου τάξις, τῶν ἐλαττόνων
 δὲ οἱ φρούραρχοι τούτων. καὶ ἐὰν τις βοσκήματα ἐπιμέμη,
 τὰς βλάβας ὀρώντες κρινόντων καὶ τιμώντων. καὶ ἐὰν ἐσμούς
 10 ἀλλοτρίους σφετερίζῃ τις τῇ τῶν μελιττῶν ἡδονῇ συνεπό-
 μενος καὶ κατακρούων οὕτως οἰκειῶται, τινέτω τὴν βλάβην.
 καὶ ἐὰν πυρεύων τὴν ὕλην μὴ διευλαβηθῇ τῶν τοῦ γείτονος,
 τὴν δόξασαν ζημίαν τοῖς ἄρχουσι ζημιούσθω. καὶ ἐὰν φυ-
 τεύων μὴ ἀπολείπῃ τὸ μέτρον τῶν τοῦ γείτονος χωρίων,
 5 καθάπερ εἴρηται καὶ πολλοῖς νομοθέταις ἱκανῶς, ὧν τοῖς
 νόμοις χρῆ προσχρῆσθαι καὶ μὴ πάντα ἀξιοῦν, πολλὰ καὶ
 σμικρὰ καὶ τοῦ ἐπιτυχόντος νομοθέτου γιγνόμενα, τὸν μείζω
 844 πόλεως κοσμητὴν νομοθετεῖν· ἐπεὶ καὶ τῶν ὑδάτων πέρι
 γεωργοῖσι παλαιοὶ καὶ καλοὶ νόμοι κείμενοι οὐκ ἄξιοι παρο-
 χετεύειν λόγοις, ἀλλ' ὁ βουλευθεὶς ἐπὶ τὸν αὐτοῦ τρόπον
 ἄγειν ὕδωρ ἀγέτω μὲν ἀρχόμενος ἐκ τῶν κοινῶν ναμάτων,
 5 μὴ ὑποτέμνων πηγὰς φανερὰς ἰδιώτου μηδενός, ἥ δ' ἂν
 βούληται ἄγειν, πλὴν δι' οἰκίας ἢ ἱερῶν τινων ἢ καὶ μνη-
 μάτων, ἀγέτω, μὴ βλάπτων πλὴν αὐτῆς τῆς ὀχεταγωγίας.
 10 β ἀνδρία δὲ εἴ τισι τόποις σύμφυτος ἐκ γῆς τὰ ἐκ Διὸς ἰόντα
 ἀποστέγει νάματα, καὶ ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων πωμάτων,
 ὀρυττέτω μὲν ἐν τῷ αὐτοῦ χωρίῳ μέχρι τῆς κεραμίδος γῆς,
 ἐὰν δ' ἐν τούτῳ τῷ βάθῃ μηδαμῶς ὕδατι προστυγχάνῃ,
 5 παρὰ τῶν γειτόνων ὑδρευέσθω μέχρι τοῦ ἀναγκαίου πώματος
 ἐκάστοις τῶν οἰκετῶν· ἐὰν δὲ δι' ἀκριβείας ἢ καὶ τοῖς γεί-
 τοσι, τάξιν τῆς ὑδρείας ταξάμενος παρὰ τοῖς ἀγρονόμοις,
 ταύτην ἡμέρας ἐκάστης κομιζόμενος, οὕτω κοινωνεῖτω τοῖς
 15 γείτοσιν ὕδατος. ἐὰν δὲ ἐκ Διὸς ὕδατα γιγνόμενα, τὸν
 ἐπάνω γεωργοῦντα ἢ καὶ ὁμότοιχον οἰκοῦντα τῶν ὑποκάτι

ε 5 ὧν] ὧν A   b 1 ἀνδρία A² (ref. in ras.) O² (i s.v.): ἀνδρεία
 A O   b 2 ἀποστέγει Aldina: ἀποστέγειν libri   ἐλλείπει] ἐλλιπῇ
 in marg. a   πομάτων fecit A² (et mox b 5) .

βλάβη τις μὴ διδοὺς ἐκροήν, ἣ τοῦναντίον ὁ ἐπάνω μεθιεῖς
εἰκῇ τὰ ρεύματα βλάβη τὸν κάτω, καὶ περὶ ταῦτα μὴ
ἐθέλωσιν διὰ ταῦτα κοινωνεῖν ἀλλήλοις, ἐν ᾧ μὲν ἀστυ- 5
νόμον, ἐν ἀγρῷ δὲ ἀγρονόμον ἐπάγων ὁ βουλόμενος ταξάσθω
τί χρὴ ποιεῖν ἐκάτερον· ὁ δὲ μὴ ἐμμένων ἐν τῇ τάξει φθόνου
θ' ἅμα καὶ δυσκόλου ψυχῆς ὑπεχέτω δίκην, καὶ ὀφλὼν d
διπλάσιον τὸ βλάβος ἀποτινέτω τῷ βλαφθέντι, μὴ ἐθελήσας
τοῖς ἄρχουσιν πείθεσθαι.

Ὁπώρας δὲ δὴ χρὴ κοινωρίαν ποιεῖσθαι πάντας τοιάνδε
τινά. διττὰς ἡμῖν δωρεὰς ἡ θεὸς ἔχει χάριτος αὕτη, τὴν 5
μὲν παιδιὰν Διονυσιάδα ἀθησαύριστον, τὴν δ' εἰς ἀπόθεσιν
γενομένην κατὰ φύσιν. ἔστω δὴ περὶ ὀπώρας ὅδε νόμος
ταχθείς· Ὁς ἂν ἀγροίκου ὀπώρας γεύσῃται, βοτρυῶν εἴτε
καὶ σύκων, πρὶν ἐλθεῖν τὴν ὥραν τὴν τοῦ τρυγᾶν ἀρκτούρω e
σύνδρομον, εἴτ' ἐν τοῖς αὐτοῦ χωρίοις εἴτε καὶ ἐν ἄλλων,
ἱερὰς μὲν πεντήκοντα ὀφειλέτω τῷ Διονύσῳ δραχμάς, ἔαν
ἐκ τῶν ἑαυτοῦ δρέπῃ, ἔαν δ' ἐκ τῶν γειτόνων, μῶαν, ἔαν δ'
ἐξ ἄλλων, δύο μέρη τῆς μῶας. ὅς δ' ἂν τὴν γενναίαν νῦν 5
λεγομένην σταφυλὴν ἢ τὰ γενναῖα σῦκα ἐπονομαζόμενα
ὀπωρίζειν βούληται, ἔαν μὲν ἐκ τῶν οἰκείων λαμβάνῃ, ὅπως
ἂν ἐθέλῃ καὶ ὁπόταν βούληται καρπούσθω, ἔαν δ' ἐξ ἄλλων
μὴ πείσας, ἐπομένως τῷ νόμῳ, τῷ μὴ κινεῖν ὅτι μὴ κατέθετο,
ἐκείνως αἰεὶ ζημιούσθω· ἔαν δὲ δὴ δοῦλος μὴ πείσας τὸν 845
δεσπότην τῶν χωρίων ἁπτηταί του τῶν τοιούτων, κατὰ ῥᾶγα
βοτρυῶν καὶ σύκων συκῆς ἰσαρίθμους πληγὰς τούτοις μαστι-
γούσθω. μέτοικος δὲ ὠνούμενος τὴν γενναίαν ὀπώραν
ὀπωρίζετω, ἔαν βούληται, ἔαν δὲ ξένος ἐπιδημήσας ὀπώρας 5
ἐπιθυμῇ φαγεῖν διαπορευόμενος τὰς ὁδοὺς, τῆς μὲν γενναίας
ἀπτέσθω, ἔαν βούληται, μεθ' ἐνὸς ἀκολούθου χωρὶς τιμῆς,
ξένια δεχόμενος, τῆς δὲ ἀγροίκου λεγομένης καὶ τῶν τοι- b

d 6 παιδιὰν Grou: παιδείαν libri   e 9 ἐπομένως ci. Stephanus:
ἐπόμενος libri cum Eus.   νόμῳ] λόγῳ Eus.   a 1 ἐκείνως L
(ut vid): ἐκείνος A O Eus.   b 1 τῶν τοιούτων A: τὸν τοιούτον L O
et fecit A²

ούτων ὁ νόμος εἰργέτω μὴ κοινωνεῖν ἡμῖν τοὺς ξένους· ἔαν
 δέ τις αἰστωρ ὦν αὐτὸς ἢ δούλος ἄψηται, τὸν μὲν δούλον
 πληγαῖς κολάζειν, τὸν δὲ ἐλευθέρου ἀποπέμπειν νουθετή-
 5 σαυτα καὶ διδάξαντα τῆς ἄλλης ὁπώρας ἄπτεσθαι τῆς εἰς
 ἀπόθεσιν ἀσταφίδος οἴνου τε καὶ ξηρῶν σύκων ἀνεπιτηδείου
 κεκτῆσθαι. ἀπίων δὲ πέρι καὶ μήλων καὶ ῥοῶν καὶ πάντων
 c τῶν τοιούτων, αἰσχροὺς μὲν μηδὲν ἔστω λάθρα λαμβάνειν,
 ὁ δὲ ληφθεὶς ἐντὸς τριάκοντα ἐτῶν γεγωνὺς τυπτέσθω καὶ
 ἀμυνέσθω ἄνευ τραυμάτων, δίκην δ' εἶναι ἐλευθέρῳ τῶν
 τοιούτων πληγῶν μηδεμίαν. ξένῳ δὲ καθάπερ ὁπώρας ἐξέστω
 5 καὶ τῶν τοιούτων μέτοχον εἶναι· ἔαν δὲ πρεσβύτερος ὦν
 ἄπτηται τούτων, φαγῶν αὐτοῦ καὶ ἀποφέρων μηδὲν, καθάπερ
 ὁ ξένος ταύτῃ κοινωνεῖτω τῶν τοιούτων ἀπάντων, μὴ πειθό-
 d μενος δὲ τῷ νόμῳ κινδυνεύετω ἀναγώνιστος γίγνεσθαι περὶ
 ἀρετῆς, ἔαν εἰς τότε τὰ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ τοὺς τότε κριτὰς
 τις ἀναμνησκη.

Ὅδωρ δὲ πάντων μὲν τὸ περὶ τὰς κηπείας διαφερόντως
 5 τρόφιμον, εὐδιάφθαρτον δέ· οὔτε γὰρ γῆν οὔτε ἥλιον οὔτε
 πνεύματα, τοῖς ὕδασι σύντροφα τῶν ἐκ γῆς ἀναβλαστανόντων,
 ῥάδιον φθείρειν φαρμακεύσεσιν ἢ ἀποτροπαῖς ἢ καὶ κλοπαῖς,
 περὶ δὲ τὴν ὕδατος φύσιν ἐστὶν τὰ τοιαῦτα σύμπαντα δυνατὰ
 e γίγνεσθαι· διὸ δὴ βοηθοῦ δεῖται νόμου. ἔστω τοῖνυν ὅδε
 περὶ αὐτοῦ· Ἄν τις διαφθείρῃ ἐκὼν ὕδωρ ἀλλότριον, εἴτε
 καὶ πηγαῖον εἴτε καὶ συναγυρτόν, φαρμακείαις ἢ σκάμμασιν
 ἢ κλοπαῖς, ὁ βλαπτόμενος δικαζέσθω πρὸς τοὺς ἀστυνόμους,
 5 τὴν ἀξίαν τῆς βλάβης ἀπογραφόμενος· ἂν δέ τις ὄφλη
 φαρμακείαις τισὶν βλάπτων, πρὸς τῷ τιμῆματι καθηράτω τὰς
 πηγάς ἢ τὰ γγείον τοῦ ὕδατος, ὅπηπερ ἂν οἱ τῶν ἐξηγητῶν
 νόμοι ἀφηγῶνται δεῖν γίγνεσθαι τὴν κάθαρσιν ἐκάστοτε καὶ
 ἐκάστοις.

b3 αἰστωρ ὦν A: αἰστορῶν fecit A² (o supra ω et add. acc.)
 τὸν μὲν δούλον A²: τῶν μὲν δουλῶν A b6 ἀσταφίδος re vera A:
 ἀσταφίδος Photius d5 οὔτε ἥλιον L (ut vid.) et in marg. γρ. A O:
 οὔτε ὕδωρ A O e2 ἀλλότριον A O: ἀλλότριον δν L O² e8 ὕφη-
 γῶνται ci. Ast

Περὶ δὲ συγκομιδῆς τῶν ὠραίων ἀπάντων, ἐξέστω τῷ 10
 βουλομένῳ τὸ ἑαυτοῦ διὰ παντὸς τόπου κομίζεσθαι, ὅπηπερ 846
 ἂν ἡ μηδὲν μηδένα ζημιοῖ ἢ τριπλάσιον αὐτὸς κέρδος τῆς
 τοῦ γείτονος ζημίας κερδαίνει, τούτων δὲ ἐπιγνώμονας τοὺς
 ἄρχοντας γίνεσθαι, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅσα τις ἂν
 ἐκὼν ἄκουτα βλάβη βία ἢ λάθρα, αὐτὸν ἢ τῶν αὐτοῦ τι, 5
 διὰ τῶν αὐτοῦ κτημάτων, πάντα τὰ τοιαῦτα τοῖς ἄρχουσιν
 ἐπιδεικνὺς τιμωρεῖσθω, μέχρι τριῶν μνῶν ὄντος τοῦ βλάβους·
 ἔαν δ' ἐγκλημά τῳ μεῖζον ἄλλῳ πρὸς ἄλλον γίγνηται, πρὸς
 τὰ κοινὰ δικαστήρια φέρων τὴν δίκην τιμωρεῖσθω τὸν b
 ἀδικοῦντα. ἔαν δέ τις τῶν ἀρχόντων δοκῇ μετ' ἀδίκου
 γνώμης κρίνειν τὰς ζημίας, τῶν διπλασίων ὑπόδικος ἔστω
 τῷ βλαφθέντι· τὰ δὲ αὐτῶν ἀρχόντων ἀδικήματα εἰς τὰ
 κοινὰ δικαστήρια ἐπανάγειν τὸν βουλόμενον ἐκάστων τῶν 5
 ἐγκλημάτων. μυρία δὲ ταῦτα ὄντα καὶ σμικρὰ νόμιμα, καθ'
 ἃ δεῖ τὰς τιμωρίας γίνεσθαι, λήξεόν τε πέρι δικῶν καὶ
 προσκλήσεων καὶ κλητήρων, εἴτ' ἐπὶ δυοῖν εἴτ' ἐφ' ὀπόσων c
 δεῖ καλεῖσθαι, καὶ πάντα ὅποσα τοιαῦτά ἐστιν, οὗτ' ἀνο-
 μοθέτητα οἷόν τ' εἶναι γέροντός τε οὐκ ἄξια νομοθέτου,
 νομοθετούντων δ' αὐτὰ οἱ νέοι πρὸς τὰ τῶν πρόσθεν νομο-
 θετήματα ἀπομιμούμενοι, σμικρὰ πρὸς μεγάλα, καὶ τῆς 5
 ἀναγκαίας αὐτῶν χρειᾶς ἐμπείρως ἴσχοντες, μέχριπερ ἂν
 πάντα ἱκανῶς δόξῃ κείσθαι· τότε δὲ ἀκίνητα ποιησάμενοι,
 ζώντων τούτοις ἤδη χρώμενοι μέτρον ἔχουσι.

Τὸ δὲ τῶν ἄλλων δημιουργῶν ποιεῖν χρὴ κατὰ τὸδε. d
 πρῶτον μὲν ἐπιχώριος μηδεὶς ἔστω τῶν περὶ τὰ δημιουργικὰ
 τεχνήματα διαπονούντων, μηδὲ οἰκέτης ἀνδρὸς ἐπιχωρίου.
 τέχνην γὰρ ἱκανήν, πολλῆς ἀσκήσεως ἅμα καὶ μαθημάτων
 πολλῶν δεομένην, κέκτηται πολίτης ἀνὴρ τὸν κοινὸν τῆς 5
 πόλεως κόσμον σφύζων καὶ κτῶμενος, οὐκ ἐν παρέργῳ θεό-
 μενον ἐπιτηδεύειν· δύο δὲ ἐπιτηδεύματα ἢ δύο τέχνας ἀκριβῶς

b 5 ἐκάστων] ἑκαστον Ast
 Baiter: μέτριον libri

c 1 δεῖν A L O
 d 1 τὸδε A O: τὰδε O²

c 8 μέτρον

- διαπονεῖσθαι σχεδὸν οὐδεμία φύσις ἱκανὴ τῶν ἀνθρωπίνων,
e οὐδ' αὖ τὴν μὲν αὐτὸς ἱκανὸς ἀσκεῖν, τὴν δὲ ἄλλον ἀσκοῦντα
ἐπιτροπεύειν. τοῦτ' οὖν ἐν πόλει ὑπάρχον δεῖ πρῶτον
γίγνεσθαι· μηδεὶς χαλκεύων ἅμα τεκταινέσθω, μηδ' αὖ
τεκταινόμενος χαλκευόντων ἄλλων ἐπιμελείσθω μᾶλλον ἢ τῆς
5 αὐτοῦ τέχνης, πρόφασιν ἔχων ὥς πολλῶν οἰκετῶν ἐπιμελού-
μενος ἑαυτῷ δημιουργούντων, εἰκότως μᾶλλον ἐπιμελεῖται δι'
847 ἐκείνων διὰ τὸ τὴν πρόσοδον ἐκεῖθεν αὐτῷ πλείω γίγνεσθαι
τῆς αὐτοῦ τέχνης, ἀλλ' εἰς μίαν ἕκαστος τέχνην ἐν πόλει
κεκτημένος ἀπὸ ταύτης ἅμα καὶ τὸ ζῆν κτάσθω. τοῦτον δὲ
τὸν νόμον ἀστυνόμοι διαπονούμενοι σφάζοντων, καὶ τὸν μὲν
5 ἐπιχώριον, ἔαν εἷς τινα τέχνην ἀποκλίνῃ μᾶλλον ἢ τὴν τῆς
ἀρετῆς ἐπιμέλειαν, κολαζόντων ὀνειδισί τε καὶ ἀτιμίαις,
μέχρι περ ἂν κατευθύνωσιν εἰς τὸν αὐτοῦ δρόμον, ξένων δὲ
ἂν τις ἐπιτηδεύῃ δύο τέχνας, δεσμοῖσί τε καὶ χρημάτων
b ζημίαις καὶ ἐκβολαῖς ἐκ τῆς πόλεως κολάζοντες, ἀναγκάζοντων
ἓνα μόνον ἀλλὰ μὴ πολλοὺς εἶναι. μισθῶν δὲ αὐτοῖς πέρι
καὶ τῶν ἀναιρέσεων τῶν ἔργων, καὶ ἔαν τις αὐτοὺς ἕτερος
ἢ 'κεῖνοί τινα ἄλλον ἀδικῶσι, μέχρι δραχμῶν πεντήκοντα
5 ἀστυνόμοι διαδικαζόντων, τὸ δὲ πλεόν τούτου τὰ κοινὰ
δικαστήρια διακρινόντων κατὰ νόμον.

- Τέλος δὲ ἐν τῇ πόλει μηδένα μηδὲν τελεῖν μήτε ἐξαγο-
μένων χρημάτων μήτ' εἰσαγομένων· λιβανωτὸν δὲ καὶ ὅσα
c πρὸς θεοὺς τὰ τοιαῦτα ἐστὶν ξενικὰ θυμιάματα, καὶ πορφύραν
καὶ ὅσα βαπτὰ χρώματα, μὴ φερούσης τῆς χώρας, ἢ περὶ
τινα ἄλλην τέχνην δεομένην ξενικῶν τινων εἰσαγωγίμων
μηδενὸς ἀναγκαίου χάρις μήτε τις ἀγέτω, μήτε αὖ τῶν ἐν
5 τῇ χώρᾳ ἀναγκαίων ἐμμένειν ἐξαγέτω· τούτων δ' αὖ πάντων
ἐπιγνώμονας εἶναι καὶ ἐπιμελητὰς τῶν νομοφυλάκων, πέντε
ἀφαιρεθέντων τῶν πρεσβυτέρων, τοὺς ἐξῆς δώδεκα.
d Περὶ δὲ ὄπλων καὶ ὅσα περὶ τὸν πόλεμον ἅπαντα ὄργανα,

e 1 ἱκανὸς A O Stob. : ἱκανῶς vulg.
δι' ἐν τισιν ὠβέλισταί in marg. O)

e 6 δι' A O : om. vulg. (τὸ

ἐάν τινος ἢ τέχνης εἰσαγωγίμου δέῃ γίγνεσθαι ἢ φυτοῦ ἢ μεταλλευτικοῦ κτήματος ἢ δεσμευτικοῦ ἢ ζώων τινῶν ἕνεκα τῆς τοιαύτης χρείας, ἵππαρχοι καὶ στρατηγοὶ τούτων ἔστωσαν κύριοι εἰσαγωγῆς τε καὶ ἐξαγωγῆς, διδούσης τε ἅμα καὶ 5 δεχομένης τῆς πόλεως, νόμους δὲ περὶ τούτων νομοφύλακες τοὺς πρόποντάς τε καὶ ἱκανοὺς θήσουσι· καπηλείαν δὲ ἕνεκα χρηματισμῶν μήτε οὖν τούτου μήτε ἄλλου μηδενὸς ἐν τῇ χώρᾳ ὅλη καὶ πόλει ἡμῖν γίγνεσθαι. e

Τροφῆς δὲ καὶ διανομῆς τῶν ἐκ τῆς χώρας ἐγγὺς τῆς τοῦ Κρητικοῦ νόμου ἔοικεν ὀρθότης ἂν τις γιγνομένη κατὰ τρόπον γίγνεσθαι. δώδεκα μὲν γὰρ δὴ μέρη τὰ πάντα ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενα νέμειν χρῶν πάντας, ἥπερ καὶ ἀνα- 5 λωτέα· τὸ δὲ δωδέκατον μέρος ἕκαστον—οἶον πυρῶν καὶ κριθῶν, οἷσιν δὴ καὶ τὰ ἅπαντα ἀκολουθεῖτω τὰ ἄλλα ὥραϊα νεμόμενα, καὶ ὅσα ζῶα σύμπαντα πράσιμα ἐν ἐκάστοις ἢ— 848 τριχῇ διαιρείσθω κατὰ λόγον, ἐν μὲν μέρος τοῖς ἐλευθέροις, ἐν δὲ τοῖς τούτων οἰκέταις· τὸ δὲ τρίτον δημιουργοῖς τε καὶ πάντως τοῖς ξένοις, οἳ τέ τινες αὐτῶν μετοικούντων ὧσι συνοικοῦντες τροφῆς ἀναγκαίου δεόμενοι, καὶ ὅσοι χρεῖα τινὲ 5 πόλεως ἢ τινος ἰδιωτῶν εἰσαφικνουῦνται ἐκάστοτε, πάντων τῶν ἀναγκαίων ἀπονεμηθὲν τρίτον μέρος ὧνιον ἐξ ἀνάγκης ἔστω τοῦτο μόνον, τῶν δὲ δύο μερῶν μηδὲν ἐπάναγκες ἔστω πωλεῖν. πῶς οὖν δὴ ταῦτα ὀρθότατα νέμοιτ' ἂν; πρῶτον b μὲν δῆλον ὅτι τῇ μὲν ἴσα, τῇ δ' οὐκ ἴσα νέμομεν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Χεῖρω που καὶ βελτίω τούτων ἕκαστα ἀνάγκη φύειν καὶ ἐκτρέφειν τὴν γῆν. 5

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τῷ μὲν τολύμν τοιούτῳ τῶν μερῶν, τριῶν ὄντων, μηδὲν

d 4 στρατηγῶν L (ut vid.) O²: στρατῖκοι A: στρατικοὶ O θ 7 τὰ (post καὶ) secl. ci. Stallbaum a 1 πράσιμα ἐν] πράσιμ' ἂν Ast: aut δσ' ἂν scribendum aut ᾗ delendum ci. Stallbaum a 4 αὐτῶν scripsi: αὐτῶν A O: ἂν τῶν O² a 5 ὅσοι χρεῖα O²: ὅσαι χρεῖαι A L O

πλέον ἐχέτω μήτε τοῖς δεσπόταις ἢ δούλοις νεμόμενον, μήτε
 αὐτὸ τῶν ξένων, ἀλλὰ τὴν τῆς ὁμοιότητος ἰσότητα ἢ νομῇ
 c πᾶσιν ἀποδιδότω τὴν αὐτήν· λαβὼν ἕκαστος τῶν πολιτῶν τὰ
 δύο μέρη κύριος ἔστω τῆς νομῆς δούλοις τε καὶ ἐλευθέροις,
 ὁπόσ' ἂν καὶ ὅποια βούληται διανέμειν. τὸ δὲ πλέον τούτων
 μέτροις τε καὶ ἀριθμῷ τῇδε χρὴ διανέμεσθαι· λαβόντα τὸν
 5 ἀριθμὸν πάντων τῶν ζώων οἷς ἐκ τῆς γῆς δεῖ τὴν τροφήν
 γίνεσθαι, διανέμειν.

Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο αὐτοῖς οἰκήσεις δεῖ χωρὶς διατεταγμένας
 εἶναι· τάξις δὲ ἥδε πρέπει τοῖς τοιούτοις. δώδεκα κώμας
 εἶναι χρὴ, κατὰ μέσον τὸ δωδεκατημόριον ἕκαστον μίαν, ἐν
 d τῇ κώμῃ δὲ ἕκαστῃ πρῶτον μὲν ἱερὰ καὶ ἀγορὰν ἐξηρῆσθαι
 θεῶν τε καὶ τῶν ἐπομένων θεοῖς δαιμόνων, εἴτε τινὲς ἔντοποι
 Μαγνήτων εἴτ' ἄλλων ἰδρύματα παλαιῶν μνήμη διασεσ-
 μένων εἰσὶν, τούτοις ἀποδιδόντας τὰς τῶν πάλαι τιμὰς
 5 ἀνθρώπων, Ἐστίας δὲ καὶ Διὸς Ἀθηνᾶς τε, καὶ ὃς ἂν
 ἀρχηγὸς ᾖ τῶν ἄλλων τοῦ δωδεκάτου ἕκαστου μέρους, ἱερὰ
 πανταχοῦ ἰδρύσασθαι. πρῶτον δὲ οἰκοδομίας εἶναι περὶ τὰ
 e ἱερὰ ταῦτα, ὅπῃ ἂν ὁ τόπος ὑψηλότερος ᾖ, τοῖς φρουροῖς
 ὑποδοχὴν ὅτι μάλιστα εὐερκῇ· τὴν δὲ ἄλλην χώραν κατα-
 σκευάζειν πᾶσαν δημιουργῶν τριακαίδεκα μέρη διελομένους,
 καὶ τὸ μὲν ἐν ἄστει κατοικίζειν, διελομένους αὐτὰ καὶ τοῦτο
 5 εἰς τὰ δώδεκα μέρη τῆς πόλεως ἀπάσης, ἔξω τε καὶ ἐν κύκλῳ
 κατανεμηθέντας, ἐν τῇ κώμῃ δὲ ἕκαστῃ τὰ πρόσφορα γεωργοῖς
 γένῃ τῶν δημιουργῶν συνοικίζειν. τοὺς δ' ἐπιμελητὰς εἶναι
 τούτων πάντων τοὺς τῶν ἀγρονόμων ἄρχοντας, ὅσων τε καὶ
 ὠντινων ὁ τόπος ἕκαστος δέεται, καὶ ὅπου κατοικοῦντες
 10 ἀλυπότατοί τε καὶ ὠφελιμώτατοι ἔσονται τοῖσιν γεωργοῖσι.
 849 τῶν δὲ ἐν ἄστει κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιμεληθῆναι καὶ ἐπιμελεῖσθαι
 τὴν τῶν ἀστυνόμων ἀρχήν.

b8 τοῖς A L O : τὸ τοῖς (τὸ s. v.) O¹ c i λαβὼν A O : λαβὼν
 δ' vulg. d 4 διασεσσωμένων τε vera A : διασεσσωμένων fecit a (σ s. v.)
 d 5 δέ] τε fecit O² (τ s. v.) e 6 γεωργοῖς A : γεωργοῖσι vulg.
 e 7 γένῃ τῶν L (ut vid.) O² : μενοσητων A : μὲν ῥητῶν fecit A² e 10 γεωρ-
 γοῖσι A O : γεωργοῖσι L et fecit O² (υ s. v.)

Τοῖς δὲ δὴ ἀγορανόμοις τὰ περὶ ἀγοράν που δεῖ ἕκαστα
 μέλει· ἢ δ' ἐπιμέλεια, μετὰ τὴν τῶν ἱερῶν ἐπίσκεψιν τῶν
 κατ' ἀγορὰν μὴ τις ἀδικῇ τι, τῆς τῶν ἀνθρώπων χρείας τὸ 5
 δεύτερον ἂν εἴη, σωφροσύνης τε καὶ ὑβρεως ἐπισκόπους ὄντας
 κολάζειν τὸν δεόμενον κολάσεως. τῶν δὲ ὠνίων, πρῶτον
 μὲν τὰ περὶ τοὺς ξένους ταχθέντα πωλεῖν τοῖς ἀστοῖς σκοπεῖν
 εἰ γίγνεται κατὰ τὸν νόμον ἕκαστα. νόμος δ' ἐκάστῳ μηνὸς b
 τῇ νέᾳ ὧν δεῖ πραθῆναι τὸ μέρος τοῖς ξένοις ἐξάγειν τοὺς
 ἐπιτρόπους, ὅσοι τοῖς ἀστοῖς ξένοι ἢ καὶ δοῦλοι ἐπιτρο-
 πεύουσι, δωδεκατημόριον πρῶτον τοῦ σίτου, τὸν δὲ ξένον 5
 εἰς πάντα τὸν μῆνα ὠνεῖσθαι σῖτον μὲν καὶ ὅσα περὶ σῖτον
 ἀγορᾷ τῇ πρώτῃ· δεκάτῃ δὲ τοῦ μηνὸς τὴν τῶν ὑγρῶν οἱ μὲν
 πρᾶσιν, οἱ δὲ ὠνὴν ποιείσθωσαν δι' ὅλου τοῦ μηνὸς ἱκανήν·
 τρίτῃ δὲ εἰκάδι τῶν ζώων ἔστω πρᾶσις, ὅσα πρατέα ἐκάστοις c
 ἢ ὠνητέα αὐτοῖς δεομένοις, καὶ ὁπόσων σκευῶν ἢ χρημάτων
 γεωργοῖς μὲν πρᾶσις, οἶον δερμάτων ἢ καὶ πάσης ἐσθῆτος
 ἢ πλοκῆς ἢ πιλήσεως ἢ τινων ἄλλων τοιούτων, ξένοις δὲ
 ἀναγκαῖον ὠνεῖσθαι παρ' ἄλλων κτωμένοις. καπηλείας δὲ 5
 τούτων ἢ κριθῶν ἢ πυρῶν εἰς ἄλφита νεμηθέντων, ἢ καὶ τὴν
 ἄλλην σύμπασαν τροφήν, ἀστοῖς μὲν καὶ τούτων δούλοις μήτε
 τις πωλείτω μήτε ὠνεῖσθω παρὰ τοιούτου μηδεὶς μηδενός, ἐν
 δὲ ταῖς τῶν ξένων ξένος ἀγοραῖς πωλείτω τοῖς δημιουργοῖς d
 τε καὶ τούτων δούλοις, οἷνον τε μεταβαλλόμενος καὶ σίτον
 πρᾶσιν, ὃ δὴ καπηλείαν ἐπονομάζουσιν οἱ πλείστοι· καὶ
 ζώων διαμερισθέντων μάγειροι διατιθέσθων ξένοις τε καὶ
 δημιουργοῖς καὶ τούτων οἰκέταις. πᾶσαν δὲ ὕλην καύσιμον 5
 ὁσημέραι ξένος ὃ βουληθεὶς ὠνεῖσθω μὲν ἀθρόαν παρὰ τῶν
 ἐν τοῖς χωρίοις ἐπιτρόπων, πωλείτω δὲ αὐτὸς τοῖς ξένοις,
 καθ' ὅσον ἂν βούληται καὶ ὁπόταν βούληται. τῶν δὲ ἄλλων e
 χρημάτων πάντων καὶ σκευῶν ὁπόσων ἐκάστοισι χρεία,

a 3 δὴ ἀγορανόμοις τὰ περὶ ἀγοράν L O¹: δι' ἀγοράν A O a 5 τὸ
 A O: τὸ δὲ vulg. b i δ' ἐκάστῳ A L O: δὲ ἔστω vulg.: δ' ἐκάστου
 Hermann b 6 δεκάτῃ A O: τῇ δεκάτῃ L c 2 αὐτοῖς] αὐ
 τοῖς Ast καὶ om. A O: add. s. v. A¹ e i ται καὶ ὁπόταν βούλη
 in marg. A¹: om. A cum pr. O

- πωλείν εἰς τὴν κοινὴν ἀγορὰν φέροντας εἰς τὸν τόπον
 ἕκαστον, ἐν οἷς ἂν νομοφύλακές τε καὶ ἀγορανόμοι, μετ'
 5 ἀστυνόμων τεκμηράμενοι ἔδρας πρεπούσας, ὄρους θῶνται
 τῶν ὠνίων, ἐν τούτοις ἀλλάττεσθαι νόμισμά τε χρημάτων
 καὶ χρήματα νομίσματος, μὴ προϊέμενον ἄλλον ἐτέρῳ τὴν
 ἀλλαγὴν· ὁ δὲ προέμενος ὡς πιστεύων, ἑάντε κομίσηται
 καὶ ἂν μὴ, στεργέτω ὡς οὐκέτι δίκης οὔσης τῶν τοιούτων
 850 περὶ συναλλάξεων. τὸ δὲ ὠνηθὲν ἢ πραθὲν ὅσῳ πλεόν ἂν ᾖ
 καὶ πλέονος ἢ κατὰ τὸν νόμον, ὅς εἴρηκεν πόσου προσγενο-
 μένου καὶ ἀπογενομένου δεῖ μηδέτερα τούτων ποιεῖν, ἀναγρα-
 φήτω τότ' ἤδη παρὰ τοῖς νομοφύλαξιν τὸ πλεόν, ἐξαλειφέσθω
 5 δὲ τὸ ἐναντίον. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ μετοίκων ἔστω τῆς
 ἀναγραφῆς πέρι τῆς οὐσίας. ἰέναι δὲ τὸν βουλόμενον εἰς
 τὴν μετοίκισιν ἐπὶ ῥήτοισι, ὡς οἰκήσεως οὔσης τῶν ξένων τῷ
 b βουλομένῳ καὶ δυναμένῳ κατοικεῖν, τέχνην κεκτημένῳ καὶ
 ἐπιδημοῦντι μὴ πλεόν ἐτῶν εἴκοσιν ἀφ' ἧς ἂν γράψῃται,
 μετοίκιον μηδὲ σμικρὸν τελοῦντι πλὴν τοῦ σωφρονεῖν, μηδὲ
 ἄλλο αὐ τέλος ἕνεκά τινος ὠνῆς ἢ καὶ πράσσεως· ὅταν δ'
 5 ἐξήκωσιν οἱ χρόνοι, τὴν αὐτοῦ λαβόντα οὐσίαν ἀπιέναι.
 ἑὰν δ' ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις αὐτῷ συμβῇ λόγου ἀξίῳ πρὸς
 εὐεργεσίαν τῆς πόλεως γεγονέναι τινα ἱκανήν, καὶ πιστεύῃ
 πείσειν βουλὴν καὶ ἐκκλησίαν, ἢ τινα ἀναβολὴν τῆς ἐξοι-
 c κήσεως ἀξιῶν αὐτῷ γίνεσθαι κυρίως, ἢ καὶ τὸ παράπαν διὰ
 βίου τινα μὴν, ἐπελθὼν καὶ πείσας τὴν πόλιν, ἅπερ ἂν πείσῃ,
 ταῦτα αὐτῷ τέλεα γιγνέσθω. παισὶ δὲ μετοίκων, δημιουργοῖς
 οὔσι καὶ γενομένοις ἐτῶν πεντεκαίδεκα, τῆς μὲν μετοικίας
 5 ἀρχέτω χρόνος ὁ μετὰ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος, ἐπὶ
 τούτοις δὲ εἴκοσιν ἔτη μείνας, ἴτω ὅπῃ αὐτῷ φίλον, μένειν
 δὲ ἂν βούληται, κατὰ τὰ αὐτὰ μενέτω πείσας· ὁ δὲ ἀπὼν
 d ἐξαλειψάμενος ἴτω τὰς ἀπογραφάς, αἵτινες ἂν αὐτῷ παρὰ
 τοῖς ἀρχουσιν γεγραμμέναι πρότερον ὦσιν.

b 1 κατοικεῖν A L O : μετοικεῖν O¹ (μετ s. v.) b 6 ἐν τοῖς] γρ.
 ἀπ' ὀρθώσεως· ἐὰν δ' ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις in marg. L O c 6 μείνας
 ἴτω A (ut vid.) L et in marg. γρ. A¹ O : in textu μεινάτω O et fecit A²

ΑΘ. Δίκαι δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἀκόλουθοι ταῖς ἔμπροσθεν 853
πράξεσιν ἀπάσαις οὔσαι κατὰ φύσιν γίνονται ἂν τὴν τῆς
διακοσμῆσεως τῶν νόμων. ὦντινων οὖν δὴ περί δεῖ γίνεσθαι
δίκας, τὰ μὲν εἴρηται, τὰ κατὰ γεωργίας τε καὶ ὅσα τούτοις
εἶπετο, τὰ δὲ μέγιστα οὔτε εἴρηται πω, καθ' ἕν ἑκαστόν 5
τε λεγόμενον, ῥηθὲν ἦν δεῖ λαμβάνειν αὐτὸ τιμωρίαν καὶ
τίνων ποτὲ δικαστῶν τυγχάνειν, μετ' ἐκεῖν' αὐτὰ ἐξῆς ταῦτα b
ῥητέον.

ΚΛ. Ὅρθως.

ΑΘ. Αἰσχροὺν μὲν δὴ τινα τρόπον καὶ νομοθετεῖν πάντα
ὁπόσα νῦν μέλλομεν τοῦτο δρᾶν, ἐν τοιαύτῃ πόλει ἦν φαμεν 5
οἰκήσεσθαι τε εὖ καὶ τεύξεσθαι πάσης ὀρθότητος πρὸς ἐπιτή-
δευσιν ἀρετῆς· ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ τὸ καὶ ἀξιοῦν τῆς τῶν
ἄλλων μοχθηρίας τῶν μεγίστων ἐμφύεσθαι τινα μεθέξοντα,
ὥστε δεῖν νομοθετεῖν προκαταλαμβάνοντα καὶ ἀπειλοῦντα
ἐάν τις τοιοῦτος γίγνηται, καὶ τούτων ἀποτροπῆς τε ἕνεκα c
καὶ γενομένων κολάσεως τιθέναι ἐπ' αὐτοῖς νόμους, ὡς
ἐσομένους, ὅπερ εἶπον, αἰσχροὺν μὲν τινα τρόπον. ἐπειδὴ
δὲ οὐ, καθάπερ οἱ παλαιοὶ νομοθέται θεῶν παισὶν νομοθετού-
μενοι τοῖς ἥρωσιν, ὡς ὁ νῦν λόγος, αὐτοὶ τ' ἐκ θεῶν ὄντες 5
ἄλλοις τε ἐκ τοιούτων γεγονόσιν ἐνομοθέτουν, ἀλλ' ἀνθρωποὶ
τε καὶ ἀνθρώπων σπέρμασιν νομοθετοῦμεν τὰ νῦν, ἀνεμέ-
σητον δὴ φοβεῖσθαι μή τις ἐγγίγνηται τῶν πολιτῶν ἡμῖν d
οἶον κερασβόλος, ὅς ἀτεράμων εἰς τοσοῦτον φύσει γίγνοιτ'
ἂν ὥστε μὴ τήκεσθαι· καθάπερ ἐκεῖνα τὰ σπέρματα πυρί,
νόμοις οὗτοι καίπερ οὕτως ἰσχυροῖς οὔσιν ἄτηκτοι γίνωνται.

a 1 ἔμπροσθε A (ν add. A²)   a 4 τὰ ante κατὰ A² (s. v.) O²:
om. A O   a 6 post λεγόμενον distinxi: post ῥηθὲν dist. vulg.:
ῥηθὲν secl. Ast   b 5 ὁπόσα] γρ. ὅσα O   b 7 δὲ] δὴ ci. Stephanus
c 3 ἐσομένοις ci. Stephanus   c 5 αὐτοὶ A sed αὐ postea additum
d 3 καὶ ante καθάπερ add. ci. Stephanus   d 4 ἄτηκτοι A O:
ἄτακτοι L   γίνονται fecit A² et o supra ω O¹

- 5 ὦν δὴ χάριν οὐκ ἐπίχαριν λέγοιμ' ἂν πρῶτον νόμον ἱερῶν
 περὶ συλήσεων, ἃν τις τοῦτο δρᾶν τολμᾷ. καὶ πολίτην μὲν
 τῶν τεθραμμένων ὀρθῶς οὐτ' ἂν βουλοίμεθα οὔτε ἐλπιστὸν
 πᾶν τι νοσήσαι ποτε ἂν ταύτην τὴν νόσον, οἰκείται δὲ ἂν
 τούτων καὶ ξένοι καὶ ξένων δοῦλοι πολλὰ ἂν ἐπιχειρήσειαν
 10 τοιαῦτα· ὦν ἔνεκα μὲν μάλιστα, ὅμως δὲ καὶ σύμπασαν τὴν
 854 τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀσθένειαν εὐλαβούμενος, ἐρῶ τὸν
 τῶν ἱεροσύλων πέρι νόμον καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν
 τοιούτων ὅσα δυσίατα καὶ ἀνίατα. προοίμια δὲ τούτοισι,
 5 ὥς βραχύτατα. λέγοι δὴ τις ἂν ἐκείνῳ διαλεγόμενος ἅμα
 καὶ παραμυθούμενος, ὃν ἐπιθυμία κακὴ παρακαλοῦσα μεθ'
 ἡμέραν τε καὶ ἐπεγείρουσα νύκτωρ ἐπὶ τι τῶν ἱερῶν ἄγει
 b συλήσονται, τάδε· ὦ θαυμάσιε, οὐκ ἀνθρώπινόν σε κακὸν
 οὐδὲ θεῖον κινεῖ τὸ νῦν ἐπὶ τὴν ἱεροσυλίαν προτρέπον ἵεναι,
 οἷστρος δέ σε τις ἐμφυόμενος ἐκ παλαιῶν καὶ ἀκαθάρτων
 τοῖς ἀνθρώποις ἀδικημάτων, περιφερόμενος ἀλιτηριώδης, ὃν
 5 εὐλαβεῖσθαι χρεὼν παντὶ σθένει· τίς δ' ἐστὶν εὐλάβεια,
 μαθέ. ὅταν σοι προσπίπτῃ τι τῶν τοιούτων δογμάτων, ἴθι
 ἐπὶ τὰς ἀποδιοπομπήσεις, ἴθι ἐπὶ θεῶν ἀποτροπαίων ἱερὰ
 ἰκέτης, ἴθι ἐπὶ τὰς τῶν λεγομένων ἀνδρῶν ὑμῖν ἀγαθῶν
 c συνουσίας, καὶ τὰ μὲν ἄκουε, τὰ δὲ πειρῶ λέγειν αὐτός, ὥς
 δεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια πάντα ἄνδρα τιμᾶν· τὰς δὲ τῶν
 κακῶν συνουσίας φεῦγε ἀμεταστρεπτί. καὶ ἔαν μὲν σοι
 δρῶντι ταῦτα λωφᾷ τι τὸ νόσημα· εἰ δὲ μή, καλ. ἰὼ θάνατον
 5 σκεψάμενος ἀπαλλάττου τοῦ βίου.

Ταῦτα ἡμῶν ἀδόντων προοίμια τοῖς πάντα ταῦτα ἐπι-
 νοοῦσιν ὅσα ἀνόσια ἔργα καὶ πολιτοφθόρα, τῷ μὲν πειθομένῳ
 τὸν νόμον εἶναι σιγῇ δεῖ, τῷ δὲ ἀπειθοῦντι μετὰ τὸ προοίμιον

d 5 ἐπίχαριν A² O²: ἔτι χάριν A O d 6 πέρι A συλήσεων
 A L O: συλήσεως O² (σ s. v.) d 7 ἐλπιστὸν in marg. iterat A²
 d 8 πᾶν τι nos | ησαι pr. A (corr. A²) a 5 λέγοι fort. A: λέγω
 A² L O b 3 δέ σε τις A³ (ἐν ἄλλῃ οἷστρος δέ σε τις) O²: δέ ἐστὶ
 τις A O b 8 ὑμῖν L² O²: ὑμῶν A L O c 3 ἀμεταστρεπτεῖ
 A O (corr. A²) c 4 νόσημα] νόμα A (ση s. v. A²)

ἄδειν μέγα· Ὅς δ' ἂν ἱεροσυλῶν ληφθῇ, ἔαν μὲν ἦ δοῦλος ἢ d
 ξένος, ἐν τῷ προσώπῳ καὶ ταῖς χερσὶ γραφεῖς τὴν συμφορὰν,
 καὶ μαστιγωθείς ὀπόσας ἂν δόξῃ τοῖς δικασταῖς, ἐκτὸς τῶν
 ὄρων τῆς χώρας γυμνὸς ἐκβληθήτω· τάχα γὰρ ἂν δοὺς
 ταύτην τὴν δίκην γένοιτ' ἂν βελτίων σωφρονισθεῖς. οὐ γὰρ 5
 ἐπὶ κακῷ δίκη γίνεται οὐδεμία γενομένη κατὰ νόμον, δυοῖν
 δὲ θάτερον ἀπεργάζεται σχεδόν· ἡ γὰρ βελτίονα ἢ μοχθηρό-
 τερον ἦττον ἐξηργάσατο τὸν τὴν δίκην παρασχόντα. πολίτης e
 δὲ ἂν τίς ποτέ τι τοιοῦτον ὄρων ἀναφανῇ, περὶ θεοὺς ἢ
 περὶ γονέας ἢ περὶ πόλιν ἡδίκηκώς τῶν μεγάλων τινα καὶ
 ἀπορρήτων ἀδικιών, ὥς ἀνίατον ἤδη τοῦτον ὄντα ὁ δικαστὴς
 διανοείσθω, λογιζόμενος οἷας παιδείας τε καὶ τροφῆς ἐκ 5
 παιδὸς τυγχάνων οὐκ ἀπέσχετο τῶν μεγίστων κακῶν. δίκη
 δὴ τούτῳ θάνατος, ἐλάχιστον τῶν κακῶν, τοὺς δὲ ἄλλους
 παράδειγμα ὀνήσει γενόμενος, ἀκλεῖς καὶ ὑπὲρ τοὺς τῆς 855
 χώρας ὄρους ἀφανισθεῖς· παισὶ δὲ καὶ γένει, ἔαν φύγῃσι
 τὰ πατρῶα ἡθῆ, κλέος ἔστω καὶ λόγος ἔντιμος λεγόμενος,
 ὥς εὖ τε καὶ ἀνδρείως εἰς ἀγαθὸν ἐκ κακοῦ διαπεφευγόντων.
 δημόσια δὲ χρήματα οὐδενὸς τῶν τοιούτων τῇ πολιτείᾳ πρέπον 5
 ἂν εἶη γίνεσθαι, ἐν ᾗ δεῖ τοὺς αὐτοὺς αἰεὶ καὶ ἴσους ὄντας
 διατελεῖν κλήρους. ζημίας δ' ἐκτίσεις, ὅταν ἀδικεῖν ἄξια
 δοκῇ τις χρημάτων, ἐκτίνειν, ἂν ἦ τι τῶν τοῦ κλήρου κατε-
 σκευασμένου περιττεῦον, μέχρι τοσούτου ζημιωθέντα, τὸ δὲ b
 πλεόν μῆ· τὰς δ' εἰς ταῦτα ἀκριβείας ἐκ τῶν ἀπογραφῶν
 νομοφύλακες σκοποῦντες τὸ σαφὲς ἐξαγγελλόντων αἰεὶ τοῖς
 δικασταῖς, ὅπως ἂν τῶν κλήρων ἀργὸς μηδεὶς μηδέποτε
 γίγνηται δι' ἀπορίαν χρημάτων. ζημίας δὲ ἂν τις πλέονος 5
 ἄξιος εἶναι δοκῇ, ἔαν ἄρα μὴ τινες ἐθέλωσιν αὐτὸν τῶν φίλων
 ἐγγυᾶσθαι τε καὶ συνεκτίνοντες ἀπελευθεροῦν, δεσμοῖς τε
 χρονίοις καὶ ἐμφανέσι καὶ τισιν προπηλακισμοῖς κολάζειν,
 ἀτιμον δὲ παντάπασιν μηδὲνα εἶναι μηδέποτε μηδ' ἐφ' ἐνὶ c

d 6 γενομένη A L O : γιγνομένη vulg. a 2 φύγῃσι A L O :
 φεύγῃσι L² O² b 6 αὐτὸν L (ut vid.) O² : αὐτῶν A O

- τῶν ἀμαρτημάτων, μὴδ' ὑπερορίαν φυγάδα· θάνατον δὲ ἡ
 δεσμούς ἢ πληγάς, ἢ τινας ἀμόρφους ἔδρας ἢ στάσεις ἢ παρα-
 στάσεις εἰς ἱερὰ ἐπὶ τὰ τῆς χώρας ἔσχατα, ἢ χρημάτων
 5 καθάπερ ἔμπροσθεν εἶπομεν ἐκτίσεις γίνεσθαι δεῖν τὴν
 δίκην ταύτην, γιγνέσθω. δικάσται δὲ ἔστωσαν θανάτου πέρι
 νομοφύλακές τε καὶ τὸ τῶν περυσινῶν ἀρχόντων ἀριστίνδην
 d ἀπομερισθὲν δικαστήριον· εἰσαγωγὰς δὲ τούτων καὶ προσκλή-
 σεις καὶ ὅσα τοιαῦτα καὶ ὡς δεῖ γίνεσθαι, τοῖς νεωτέροις
 νομοθέταις χρὴ μέλειν, τὴν διαψήφισιν δὲ ἡμέτερον ἔργον
 νομοθετεῖν. ἔστω δὴ φανερὰ μὲν ἡ ψήφος τιθεμένη, πρὸ
 5 τούτου δὲ κατὰ τὸ στόμα τοῦ διώκοντός τε καὶ φεύγοντος ὁ
 δικαστῆς ἐξῆς ἡμῖν ἐγγύτατα κατὰ πρέσβιν ἰζέσθω, πάντες
 δ' οἱ πολῖται, ὅσοι περ ἂν ἄγωσι σχολήν, ἐπήκοοι ἔστωσαν
 σπουδῇ τῶν τοιούτων δικῶν. λέγειν δὲ ἕνα λόγον, πρῶτον
 e μὲν τὸν διώκοντα, τὸν δὲ φεύγοντα δεύτερον· μετὰ δὲ τοὺς
 λόγους τούτους ἄρχεσθαι μὲν τὸν γεραίτατον ἀνακρίνοντα,
 ἰόντα εἰς τὴν τῶν λεχθέντων σκέψιν ἱκανήν, μετὰ δὲ τὸν
 πρεσβύτατον ἐξῆς ἅπαντας χρὴ διεξελθεῖν ὅτι ἂν παρ'
 5 ἑκατέρου τις τῶν ἀντιδίκων ῥῆθὲν ἢ μὴ ῥῆθὲν ἐπιποθῇ τινα
 τρόπον· ὁ δὲ μὴδὲν ποθῶν ἄλλω τὴν ἀνάκρισιν παραδιδότω.
 τῶν δὲ ῥηθέντων ἐπισφραγισμένους ὅσα ἂν εἶναι καίρια
 856 δοκῇ, γράμμασιν σημεῖα ἐπιβάλλοντας πάντων τῶν δικαστῶν,
 θεῖναι ἐπὶ τὴν ἐστίαν, καὶ πάλιν αὔριον εἰς ταὐτὸν συνελ-
 θόντας, ὡσαύτως τε ἀνακρίνοντας διεξελθεῖν τὴν δίκην καὶ
 σημεῖα ἐπιβάλλοντας αὐ τοῖς λεχθείσιν· καὶ τρεῖς δράσαντας
 5 τοῦτο, τεκμήριά τε καὶ μάρτυρας ἱκανῶς παραλαβόντας,
 ψήφον ἱερὰν ἕκαστον φέροντα καὶ ὑποσχόμενον πρὸς τῆς
 ἐστίας εἰς δύναμιν τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ κρίνειν, οὕτω τέλος
 ἐπιθεῖναι τῇ τοιαύτῃ δίκῃ.
 b Μετὰ δὲ τὰ περὶ θεοῦ τὰ περὶ κατάλυσιν τῆς πολιτείας.
 Ὅς ἂν ἄγων εἰς ἀρχὴν ἀνθρώπων δουλώται μὲν τοὺς νόμους,

c 2 ὑπερόριον O² (ο s. v.) c 6 γιγνέσθω] τινέσθω Schramm
 e 6 παραδιδότω A L O : ἀποδιδότω O² (απο s. v.) a 7 κρίνειν Ast
 b 2 ἀνθρώπων A O : ἄνθρωπον A² O² (ο s. v.)

ἑταιρίας δὲ τὴν πόλιν ὑπήκοον ποιῇ, καὶ βιαίως δὴ πᾶν
 τοῦτο πράττων καὶ στάσιν ἐγείρων παρανομῇ, τοῦτον δὴ
 διανοεῖσθαι δεῖ πάντων πολεμιώτατον ὅλη τῇ πόλει· τὸν 5
 δὲ κοινωνοῦντα μὲν τῶν τοιούτων μηδενί, τῶν μεγίστων δὲ
 μετέχοντα ἀρχῶν ἐν τῇ πόλει, λεληθότα τε ταῦτα αὐτόν, ἢ
 μὴ λεληθότα, δειλία δ' ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῦ μὴ τιμωρούμενον, c
 δεῖ δεύτερον ἡγεῖσθαι τὸν τοιοῦτον πολίτην κάκη. πᾶς δὲ
 ἀνὴρ, οὗ καὶ σμικρὸν ὄφελος, ἐνδεικνύτω ταῖς ἀρχαῖς εἰς
 κρίσιν ἄγων τὸν ἐπιβουλεύοντα βιαίου πολιτείας μεταστά-
 σεως ἅμα καὶ παρανόμου· δικασταὶ δὲ ἕστωσαν τούτοις 5
 οἷπερ τοῖς ἱεροσύλοις, καὶ πᾶσαν τὴν κρίσιν ὡσαύτως αὐτοῖς
 γίνεσθαι καθάπερ ἐκείνοις, τὴν ψῆφον θάνατον φέρειν τὴν
 πλήθει νικῶσαν. ἐνὶ δὲ λόγῳ, πατρὸς ὀνειδὴ καὶ τιμωρίας
 παίδων μηδενὶ συνέπεσθαι, πλὴν ἐάν τιμι πατὴρ καὶ πάππος d
 καὶ πάππου πατὴρ ἐφεξῆς ὀφλῶσι θανάτου δίκην· τούτους δὲ
 ἢ πόλις ἔχοντας τὴν αὐτῶν οὐσίαν, πλὴν ὅσον κατεσκευα-
 σμένου τοῦ κλήρου παντελῶς, εἰς τὴν αὐτῶν ἀρχαίαν ἐκ-
 πεμπέσθω πατρίδα καὶ πόλιν. οἷς δ' ἂν τῶν πολιτῶν ὑεῖς 5
 ὄντες τυγχάνωσιν πλείους ἐνός, μὴ ἔλαττον δέκα ἔτη γεγο-
 νότες, κληρῶσαι μὲν τούτων δέκα, οὓς ἂν ἀποφύνη πατὴρ
 ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρὸς ἢ μητρός, τῶν δὲ λαχόντων τὰ
 ὀνόματα εἰς Δελφοὺς πεμφθέντων· ὃν δ' ἂν ὁ θεὸς ἀνέλη, e
 κληρονόμον εἰς τὸν οἶκον καταστήσαι τὸν τῶν ἐκλιπόντων
 τύχη ἀμείνωνι.

ΚΛ. Καλῶς.

ΑΘ. Κοινὸς δ' ἔτι τρίτος εἰς ἕστω νόμος περὶ δικαστῶν 5
 γε, οὓς δεῖ δικάζειν αὐτοῖς, καὶ ὁ τρόπος τῶν δικῶν, οἷς ἂν
 προδόσεως αἰτίαν ἐπιφέρων τις εἰς δικαστήριον ἄγῃ· καὶ
 μονῆς ὡσαύτως ἐκγόνοις καὶ ἐξόδου τῆς πατρίδος εἰς ἕστω
 περὶ ταῦτα νόμος οὗτος τρισί, προδότῃ καὶ ἱεροσύλῳ καὶ τῷ 857

b 3 ἑταιρείας A (sed cf. ref. A²) O : ἑταιρείαις vulg. c 6 οἷπερ
 L (ut vid.) O² : οἷπερ A O c 7 ψῆφον A O : ψῆφον δὲ O² vulg.
 e 2 ἐκλιπόντων A O : ἐκλειπόντων L et γρ. O e 4 καλῶς] καὶ ὡς A
 e 8 μονῆς A L O : περὶ μονῆς O²

τοὺς τῆς πόλεως νόμους βία ἀπολλύντι. κλέπτῃ δέ, ἐάντε
 μέγα ἐάντε σμικρὸν κλέπτῃ τις, εἰς αὐτὸν νόμος κείσθω καὶ
 μία δίκης τιμωρία σύμπασιν· τὸ μὲν γὰρ κλαπὲν δὴ χρῶν
 5 διπλάσιον πρῶτον ἐκτίνειν, ἐὰν ὄφλῃ τις τὴν τοιαύτην δίκην
 καὶ ἱκανὴν ἔχῃ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἀποτίνειν ὑπὲρ τὸν κλῆρον,
 ἐὰν δὲ μή, δεδέσθαι ἕως ἂν ἐκτείσῃ ἢ πείσῃ τὸν καταδικασά-
 μενον. ἐὰν δέ τις ὄφλῃ κλοπῆς δημοσίᾳ δίκην, πείσας τὴν
 πόλιν ἢ τὸ κλέμμα ἐκτείσας διπλοῦν, ἀπαλλατέσθω τῶν
 δεσμῶν.

ΚΛ. Πῶς δὴ λέγομεν, ὦ ξένε, μὴδὲν διαφέρειν τῷ
 5 κλέπτουτι μέγα ἢ σμικρὸν ὑφελομένῳ, καὶ ἐξ ἱερῶν ἢ ὀσίων,
 καὶ ὅσα ἄλλα ἐστὶν περὶ κλοπὴν πᾶσαν ἀνομιότητα ἔχοντα,
 οἷς δεῖ ποικίλοις οὖσιν ἔπείσθαι τὸν νομοθέτην μὴδὲν ὁμοίαις
 ζημίαις ζημιοῦντα;

ΑΘ. Ἄριστ', ὦ Κλεινία· σχεδὸν τοί με ὥσπερ φερό-
 10 μενον ἀντικρούσας ἀνήγειρας, ἐννενοηκότα δὲ καὶ πρότερον
 ὑπέμνησας ὅτι τὰ περὶ τὴν τῶν νόμων θέσιν οὐδεὶν τρόπῳ
 πώποτε γέγονεν ὀρθῶς διαπεποιημένα, ὥς γε ἐν τῷ νῦν
 παραπεπτωκότι λέγειν. πῶς δ' αὖ καὶ τοῦτο λέγομεν; οὐ
 5 κακῶς ἀπηκάσαμεν, ὅτε δούλοις ὡς ἱατρευομένοις ὑπὸ δούλων
 ἀπηκάζομεν πάντας τοὺς νῦν νομοθετουμένους. εὖ γὰρ ἐπί-
 στασθαι δεῖ τὸ τοιόνδε, ὥς εἰ καταλάβοι ποτέ τις ἱατρὸς
 τῶν ταῖς ἐμπειρίαις ἄνευ λόγου τὴν ἱατρικὴν μεταχειρίζο-
 15 μένων ἐλεύθερον ἐλευθέρῳ νοσοῦντι διαλεγόμενον ἱατρόν, καὶ
 τοῦ φιλοσοφεῖν ἐγγὺς χρώμενον μὲν τοῖς λόγοις, ἐξ ἀρχῆς
 τε ὑπτόμενον τοῦ νοσήματος, περὶ φύσεως πάσης ἐπανιόντα

α 3 κείσθω] γρ. ἐπικείσθω O et sic Eus. α 4 μία δίκης τιμωρία
 ξύμπασιν A O Eus. : γρ. καὶ μία δίκη. τιμωρίαις ξύμπασιν in marg. A² O²
 α 6 τὸν κλῆρον Stephanus : τοῦ κλῆρον libri cum Eus. β 4 λέγομεν
 A² O² : λέγωμεν A L O β 9 τοι A L O : τι vulg. γ 1 γρ. πρότερον
 L O : ἕτερον A L O γ 3 ὥς γε scr. recc. : ὥστε A (sed τε ref.)
 L O² : ὥς O γ 4 παραπεπτωκότι A L O : γρ. παρόντι in marg.
 A³ L² O² γ 5 ἀπηκάσαμεν . . . γ 6 ἀπηκάζομεν A O : ἀπεικάσαμεν
 . . . ἀπεικάζομεν fecit A² cum O² (ei s. v.) δ 2 χρώμενον L (ut vid.) :
 χρωμένω A : χρωμένῳ A² O : χρωμένῳ δλα τὰ ἀντίγραφα, οὐ καλῶς in
 marg. O

τῆς τῶν σωμάτων, ταχὺ καὶ σφόδρα γελάσειεν ἂν καὶ οὐκ
 ἂν ἄλλους εἴποι λόγους ἢ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτ' αἰεὶ προχείρους 5
 ὄντας τοῖς πλείστοις λεγομένοις ἰατροῖς· φαίη γὰρ ἂν “ὦ
 μῶρε, οὐκ ἰατρεύεις τὸν νοσοῦντα ἀλλὰ σχεδὸν παιδεύεις,
 ὡς ἰατρὸν ἀλλ' οὐχ ὑγιῇ δεόμενον γίγνεσθαι”. e

ΚΛ. Οὐκοῦν λέγων τὰ τοιαῦτα ὀρθῶς ἂν λέγοι;

ΑΘ. Τάχ' ἂν, εἰ προσδιανοοῖτό γε ὡς ὅστις περὶ νόμων
 οὕτω διεξέρχεται, καθάπερ ἡμεῖς τὰ νῦν, παιδεύει τοὺς
 πολίτας ἀλλ' οὐ νομοθετεῖ. ἄρ' οὖν οὐ καὶ τοῦτ' ἂν πρὸς 5
 τρόπον λέγειν φαίνοιτο;

ΚΛ. Ἴσως.

ΑΘ. Εὐτυχὲς δὲ ἡμῶν τὸ παρὸν γέγονεν.

ΚΛ. Τὸ ποῖον δῆ;

ΑΘ. Τὸ μηδεμίαν ἀνάγκην εἶναι νομοθετεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς 10
 ἐν σκέψει γενομένους περὶ πάσης πολιτείας πειρᾶσθαι 858
 κατιδεῖν τό τε ἄριστον καὶ τὸ ἀναγκαϊότατον, τίνα τρόπον
 ἂν γιγνόμενον γίγνοιτο. καὶ δὴ καὶ τὸ νῦν ἔξεστιν ἡμῖν,
 ὡς ἔοικεν, εἰ μὲν βουλόμεθα, τὸ βέλτιστον σκοπεῖν, εἰ δὲ
 βουλόμεθα, τὸ ἀναγκαϊότατον περὶ νόμων· αἰρώμεθα οὖν 5
 πότερον δοκεῖ.

ΚΛ. Γελοῖαν, ὦ ξένε, προτιθέμεθα τὴν αἵρεσιν, καὶ
 ἀτεχνῶς ὥσπερ κατεχομένοις νομοθέταις ὅμοιοι γιγνοίμεθ'
 ἂν ὑπὸ μεγάλης τινὸς ἀνάγκης ἤδη νομοθετεῖν, ὡς οὐκέτ' b
 ἐξὸν εἰς αὔριον· ἡμῖν δ'—εἰπεῖν σὺν θεῷ—ἔξεστι, καθάπερ ἡ
 λιθολόγοις ἢ καὶ τινος ἐτέρας ἀρχομένοις συστάσεως, παρα-
 φορήσασθαι χύδην ἐξ ὧν ἐκλεξόμεθα τὰ πρόσφορα τῇ
 μελλούσῃ γενήσεσθαι συστάσει, καὶ δὴ καὶ κατὰ σχολὴν 5
 ἐκλέξασθαι. τιθώμεν οὖν ἡμᾶς νῦν εἶναι μὴ τοὺς ἐξ ἀνάγκης
 οἰκοδομοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ σχολῆς ἔτι τὰ μὲν παρατιθε-
 μένους, τὰ δὲ συνιστάντας· ὥστε ὀρθῶς ἔχει τὰ μὲν ἤδη τῶν
 νόμων λέγειν ὡς τιθέμενα, τὰ δ' ὡς παρατιθέμενα. c

a 1 γενομένους A² (νομέ s. v. et γενομέ in marg.) O² (ομεν s. v.):
 γένους A O a 6 πότερον A O: ὀπότερον O² b 1 οὐκέτ' in marg.
 I. O (ἀπ' ὀρθώσεως): οὐκ ἔστιν A L O b 2 ἐξὸν fecit A² (ἐξων A)

ΑΘ. Γένοιτο γοῦν ἄν, ὦ Κλεινία, κατα φύσιν μᾶλλον ἡμῖν ἢ σύνοψις τῶν νόμων. ἴδωμεν γὰρ οὖν, ὦ πρὸς θεῶν, τὸ τοιόνδε περὶ νομοθετῶν.

5 ΚΛ. Τὸ ποῖον δῆ;

ΑΘ. Γράμματα μὲν που καὶ ἐν γράμμασιν λόγοι καὶ ἄλλων εἰς πολλῶν ἐν ταῖς πόλεσιν γεγραμμένοι, γράμματα δὲ καὶ τὰ τοῦ νομοθέτου καὶ λόγοι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὗ;

10 ΑΘ. Πότερον οὖν τοῖς μὲν τῶν ἄλλων συγγράμμασιν, d ποιητῶν καὶ ὅσοι ἄνευ μέτρων καὶ μετὰ μέτρων τὴν αὐτῶν εἰς μνήμην συμβουλήν περὶ βίου κατέθεντο συγγράψαντες, προσέχωμεν τὸν νοῦν, τοῖς δὲ τῶν νομοθετῶν μὴ προσέχωμεν; ἢ πάντων μάλιστα;

5 ΚΛ. Πολύ γε.

ΑΘ. Ἄλλὰ δῆτα οὐ χρὴ τὸν νομοθέτην μόνον τῶν γραφόντων περὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ δικαίων συμβουλευεῖν, διδάσκοντα οἷά τέ ἐστι καὶ ὥς ἐπιτηδευτέον αὐτὰ τοῖς μέλλουσιν εὐδαίμοσιν ἔσεσθαι;

10 ΚΛ. Καὶ πῶς οὗ;

e ΑΘ. Ἄλλὰ αἰσχροὺς δὴ μᾶλλον Ὀμήρῳ τε καὶ Τυρταίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς περὶ βίου τε καὶ ἐπιτηδευμάτων κακῶς θέσθαι γράψαντας, Λυκούργῳ δὲ ἡττον καὶ Σόλωνι καὶ ὅσοι δὴ νομοθεταὶ γενόμενοι γράμματα ἔγραψαν; ἢ τό

5 γε ὀρθόν, πάντων δεῖ γράμμάτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι τὰ περὶ τοὺς νόμους γεγραμμένα φαίνεσθαι διαπυτυττόμενα μακρῶ κάλλιστά τε καὶ ἄριστα, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἢ κατ' ἐκείνα

859 συνεπόμενα, ἢ διαφωνοῦντα αὐτοῖς εἶναι καταγέλαστα; οὕτω διανοώμεθα περὶ νόμων δεῖν γραφῆς γίγνεσθαι ταῖς πόλεσιν, ἐν πατρός τε καὶ μητρὸς σχήμασι φιλοῦντων τε καὶ νοῦν

d 1 αὐτῶν O²: αὐτὴν A L O d 3 προσέχωμεν prius A O: προσέχωμεν A² (o ex ω) O² (o s. v.): τὰ ἀντίγραφα ὅλα διὰ τοῦ ᾧ μεγάλου O e 3 κακῶς L O² (κ s. v.): καλῶς A O e 6 διαπυτυττόμενα A (ττ erasa) L O: διαπυτυττόμενα in marg. A³ L² O² e 7 ἢ om. Hermann a 1 ἢ O²: om. A O (τὰ ἀντίγραφα ὅλα δίχα τοῦ ἢ καὶ τὸ τοῦ πατριάρχου O)

ἐχόντων φαίνεσθαι τὰ γεγραμμένα, ἢ κατὰ τύραννον καὶ
δεσπότην τάξαντα καὶ ἀπειλήσαντα γράψαντα ἐν τοίχοις 5
ἀπηλλάχθαι; σκοπῶμεν οὖν δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμεῖς πότερα
ταύτη πειρώμεθα λέγειν διανοηθέντες περὶ νόμων, εἴτ' οὖν
δυνάμεθα εἶτε μὴ, ἀλλ' οὖν τό γε πρόθυμον παρεχόμενοι· b
καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν ἰόντες, ἂν ἄρα τι καὶ δέῃ πάσχειν,
πάσχωμεν. ἀγαθὸν δ' εἴη τε, καὶ ἂν θεὸς ἐθέλῃ, γίγνοιτ'
ἂν ταύτη.

ΚΛ. Καλῶς εἴρηκας, ποιῶμέν τε ὥς λέγεις. 5

ΑΘ. Διασκεπτέον ἄρα πρῶτον, ὥσπερ ἐπεχειρήσαμεν,
ἀκριβῶς τὸν περὶ τῶν τε ἱεροσυλούντων καὶ κλοπῆς πάσης
πέρι καὶ ἀδικημάτων συμπάντων, καὶ οὐ δυσχεραντέον εἰ
μεταξὺ νομοθετοῦντες τὰ μὲν ἔθεμεν, τῶν δ' ἔτι διασκοποῦμεν c
πέρι· νομοθέται γὰρ γιγνόμεθα ἀλλ' οὐκ ἐσμέν πω, τάχα δὲ
ἴσως ἂν γενοίμεθα. εἰ δὴ δοκεῖ περὶ ὧν εἴρηκα ὥς εἴρηκα
σκοπεῖσθαι, σκοπώμεθα.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν. 5

ΑΘ. Περὶ δὴ καλῶν καὶ δικαίων συμπάντων πειρώμεθα
κατιδεῖν τὸ τοιόνδε, ὅπῃ ποτὲ ὁμολογοῦμεν νῦν καὶ ὅπῃ
διαφερόμεθα ἡμεῖς τε ἡμῖν αὐτοῖς, οἳ δὴ φαίμεν ἂν προθυ-
μεῖσθαι γε, εἰ μὴδὲν ἄλλο, διαφέρειν τῶν πλείστων, οἳ πολλοί d
τε αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς αὖ.

ΚΛ. Τὰς ποίας δὲ δὴ διαφορὰς ἡμῶν ἐννοηθεὶς λέγεις;

ΑΘ. Ἐγὼ πειράσομαι φράζειν. περὶ δικαιοσύνης ὅλως
καὶ τῶν δικαίων ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων καὶ πράξεων
πάντες πῶς συνομολογοῦμεν πάντα εἶναι ταῦτα καλὰ, ὥστε 5
οὐδ' εἴ τις διυσχυρίζοιτο εἶναι τοὺς δικαίους ἀνθρώπους,
ἂν καὶ τυγχάνωσιν οὗτοι αἰσχροὶ τὰ σώματα, κατ' αὐτό γε
τὸ δικαιοτάτον ἦθος ταύτη παγκάλους εἶναι, σχεδὸν οὐδεὶς ἂν
λέγων οὕτω πλημμελῶς δόξειε λέγειν. e

ΚΛ. Οὐκοῦν ὀρθῶς;

b 7 τὸν περὶ τῶν τε Α Ο (ἀκριβῶς περὶ τε ἱερ. ἀπ' ὀρθώσεως in marg.
Ο) c 3 τὸ ὥς εἴρηκα ἐν τισιν ὠβελίσται in marg. L Ο d 6 εἶναι
secl. Hermann

ΑΘ. Ἴσως ἴδωμεν δὲ ὥς, εἰ πάντ' ἐστὶν καλὰ ὅσα δικαιοσύνης ἔχεται, τῶν πάντων τοι καὶ τὰ παθήματα ἡμῖν
5 ἐστὶν, σχεδὸν τοῖς ποιήμασιν ἴσα.

ΚΛ. Τί οὖν δῆ;

ΑΘ. Ποίημα μέν, ὅπερ ἂν ᾖ δίκαιον, σχεδὸν ὅσον περ ἂν τοῦ δικαίου κοινωνῇ, κατὰ τοσοῦτον καὶ τοῦ καλοῦ μετέχον ἐστί.

10 ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Οὐκοῦν καὶ πάθος ὅπερ ἂν δικαίου κοινωνῇ, κατὰ
860 τοσοῦτον γίνεσθαι καλὸν ὁμολογούμενον, οὐκ ἂν διαφωνοῦντα παρέχοι τὸν λόγον;

ΚΛ. Ἀληθῆ.

ΑΘ. Ἐὰν δέ γε δίκαιον μὲν ὁμολογῶμεν, αἰσχρὸν δὲ εἶναι
5 πάθος, διαφωνήσῃ τό τε δίκαιον καὶ τὸ καλόν, λεχθέντων τῶν δικαίων αἰσχύστων εἶναι.

ΚΛ. Πῶς τοῦτο εἴρηκας;

ΑΘ. Οὐδὲν χαλεπὸν ἐννοεῖν· οἱ γὰρ ὀλίγῃ πρόσθεν
τεθέντες ἡμῖν νόμοι πάντων ἐναντιώτατα παραγγέλλειν
10 δόξειαν ἂν τοῖς νῦν λεγομένοις.

ΚΛ. Ποίοις;

b ΑΘ. Τὸν ἱερόσυλόν που ἐτίθεμεν δικαίως ἂν ἀποθνήσκειν
καὶ τὸν τῶν εὖ κειμένων νόμων πολέμιον, καὶ μέλλοντες δὴ
νόμιμα τοιαῦτα τιθέναι πάμπολλα ἐπέσχομεν, ἰδόντες ὥς
ταῦτα ἐστὶν μὲν ἄπειρα παθήματα πλήθει καὶ μεγέθεσιν,
5 δικαιότατα δὲ πάντων παθημάτων καὶ συμπάντων αἰσχύιστα.
μῶν οὐχ οὕτως ἡμῖν τά τε δίκαια καὶ τὰ καλὰ τοτὲ μὲν ὥς
ταῦτα σύμπαντα, τοτὲ δὲ ὥς ἐναντιώτατα φανέται;

ΚΛ. Κινδυνεύει.

c ΑΘ. Τοῖς μὲν τοίνυν πολλοῖς οὕτω περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσυμφώνως τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια διερριμμένα προσαγορεύεται.

ΚΛ. Φαίνεται γοῦν, ὧ ξένε.

b 4 μεγέθεσιν AL O: μεγέθει O² (εἰ s. v.)
πατριάρχου καὶ τὰ λοιπὰ in marg. O

c 1 μὲν om. τὸ τοῦ

ΑΘ. Τὸ τοίνυν ἡμέτερον, ὦ Κλεινία, πάλιν ἴδωμεν πῶς
αὐτὴ περὶ αὐτὰ ταῦτα ἔχει τῆς συμφωνίας. 5

ΚΛ. Ποίας δὴ πρὸς ποίαν;

ΑΘ. Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις οἶμαι διαρρήδην ἐμὲ
εἰρηκέναι πως, εἰ δ' οὖν μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν ὥς λέγοντα
τίθετε—

ΚΛ. Τὸ ποῖον; 10

ΑΘ. Ὡς οἱ κακοὶ πάντες εἰς πάντα εἰσὶν ἄκοντες κακοί· δ
τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἀνάγκη που τούτῳ συνέπεσθαι τὸν
ἐξῆς λόγον.

ΚΛ. Τίνα λέγεις;

ΑΘ. Ὡς ὁ μὲν ἀδίκος που κακός, ὁ δὲ κακὸς ἄκων τοιοῦτος. 5
ἀκουσίως δὲ ἐκούσιον οὐκ ἔχει πράττεσθαι ποτε λόγον· ἄκων
οὖν ἐκείνῳ φαίνεται· ἂν ἀδικεῖν ὁ ἀδικῶν τῷ τὴν ἀδικίαν
ἀκούσιον τιθεμένῳ, καὶ δὴ καὶ νῦν ὁμολογητέον ἐμοί·
σύμφημι γὰρ ἄκοντας ἀδικεῖν πάντας—εἰ καὶ τις φιλονικίας
ἢ φιλοτιμίας ἔνεκα ἄκοντας μὲν ἀδίκους εἶναί φησιν, ἀδικεῖν e
μὴν ἐκόντας πολλούς, ὃ γ' ἐμὸς λόγος ἐκείνος ἀλλ' οὐχ
οὗτος—τίνα οὖν αὐτὸν τρόπον ἔγωγε συμφωνοίην ἂν τοῖς
ἐμῷ λόγῳ; εἰ με, ὦ Κλεινία καὶ Μέγилле, ἐρωτῶτε·
“Εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχοντά ἐστιν, ὦ ξέने, τί συμβουλευεῖς 5
ἡμῖν περὶ τῆς νομοθεσίας τῇ τῶν Μαγνήτων πόλει; πότερον
νομοθετεῖν ἢ μή;” “Πῶς γὰρ οὐ;” φήσω. “Διοριεῖς οὖν
αὐτοῖς ἀκούσιν τε καὶ ἐκούσια ἀδικήματα, καὶ τῶν μὲν
ἐκουσίων ἁμαρτημάτων τε καὶ ἀδικημάτων μείζους τὰς ζημίας
θήσομεν, τῶν δ' ἐλάττους; ἢ πάντων ἐξ ἴσης, ὥς οὐκ οὐντων 86i
ἀδικημάτων τὸ παράπαν ἐκουσίῳ;”

ΚΛ. Ὅρθῶς μέντοι λέγεις, ὦ ξέने· καὶ τούτοις δὴ τί
χρησόμεθα τοῖς νῦν λεγομένοις;

ΑΘ. Καλῶς ἤρουν. πρῶτον μὲν τοίνυν αὐτοῖς τὸδε 5
χρησόμεθα.

c 4 ἡμέτερον L (ut vid.) : ὑμέτερον A O c 6 ποίαν] ποῖον Ast :
ποῖα Baier : ποῖ' ἔν Schneider c 8 λέγοντα A L O : λέγοντά με O²

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

- ΑΘ. Ἀναμνησθῶμεν ὡς ἔμπροσθεν νυνδὴ καλῶς ἐλέ-
γομεν ὅτι περὶ τὰ δίκαια εἶη παμπόλλη τις ἡμῶν ταραχή τε
10 καὶ ἀσυμφωνία. τοῦτο δὲ λαβόντες πάλιν ἐρωτῶμεν ἡμᾶς
b αὐτούς· “Ἄρ’ οὖν περὶ τὴν τούτων ἀπορίαν οὐτ’ ἐξυπορή-
σαντες οὔτε διορισάμενοι τί ποτ’ ἐστὶν ταῦτα ἀλλήλων
διαφέροντα, ἃ δὴ κατὰ πάσας τὰς πόλεις ὑπὸ νομοθετῶν
πάντων τῶν πώποτε γενομένων ὡς δύο εἶδη τῶν ἀδικημάτων
5 ὄντα, τὰ μὲν ἐκούσια, τὰ δὲ ἀκούσια, ταύτη καὶ νομοθετεῖται·
ὁ δὲ παρ’ ἡμῶν νυνδὴ ῥηθεὶς λόγος, ὥσπερ παρὰ θεοῦ λεχθεὶς,
τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ἀπαλλάσσεται, δούς δὲ οὐδένα λόγον ὡς
c ὀρθῶς εἴρηκεν, κατανομοθετήσῃ τινὰ τρόπον;” οὐκ ἔστιν,
ἀλλὰ ἀνάγκη πως ταῦτα ἔμπροσθεν τοῦ νομοθετεῖν δηλῶσαι
δύο τε ὄντα καὶ τὴν διαφορὰν ἄλλην, ἵνα, ὅταν ἐκατέρωφ
τις τὴν δίκην ἐπιτιθῇ, πᾶς ἐπακολουθῇ τοῖς λεγομένοις καὶ
5 δυνατὸς ᾗ τὸ τε πρεπόντως τεθὲν ἀμῇ γέ πη κρίναι καὶ
τὸ μῆ.

- ΚΛ. Καλῶς ἡμῖν φαίνη λέγειν, ὦ ξένε· δυοῖν γὰρ θάτερον
ἡμᾶς χρεών, ἢ μὴ λέγειν ὡς πάντα ἀκούσια τὰ ἀδικήματα, ἢ
d τοῦτο ὡς ὀρθῶς εἴρηται πρῶτον διορίσαντας δηλῶσαι.

- ΑΘ. Τούτῳι τοίνυν τοῖν δυοῖν τὸ μὲν οὐκ ἀνεκτὸν ἐμοὶ
πάντως πού γίνεσθαι, τό γε δὴ μὴ λέγειν, οὕτως οἰόμενον
ἔχειν τὰληθές—οὐ γὰρ ἂν νόμιμον οὐδ’ ὅσιον ἂν εἶη—κατὰ
5 τίνα δὲ τρόπον ἐστὸν δύο, εἰ μὴ τῷ τε ἀκουσίῳ καὶ τῷ
ἐκουσίῳ διαφέρετον ἐκάτερον; ἀλλὰ ἄλλω τινὶ δὴ ποτε
πειρατέον ἀμῶς γέ πως δηλοῦν.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν, ὦ ξένε, τοῦτό γε οὐχ οἶόν τε
ἄλλως πως ἡμᾶς διανοηθῆναι.

- e ΑΘ. Ταῦτα ἔσται. φέρε δὴ, βλάβαι μὲν, ὡς ἔοικεν,

b 6 ἡμῶν A (ut vid.) L² O² (ὦ s. v.) : ἡμῖν A² L O b 7 δούς]
δος A (corr. in marg. A³ et in textu a) c 1 κ’ ἄτα νομοθετήσῃ A
c 3 ἄλλην] ἀλλήλων Hermann c 5 καὶ . . . c 7 λέγειν om. A O :
add. in marg. A³ O² d 4 γρ. νόμιμον A³ O² : ἐμὸν A L O d 6 τινι]
φτνι. ci. Bekker (aut τίνι scribendum)

ἀλλήλων τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς κοινωνίαις τε καὶ ὁμιλίαις
πολλαὶ γίνονται, καὶ τό γε ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον ἐν
αὐταῖς ἄφθονόν ἐστι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

5

ΑΘ. Μὴ τοῖνυν τις τὰς βλάβας πάσας ἀδικίας τιθεῖς,
οὕτως οἷται καὶ τὰ ἄδικα ἐν αὐταῖσι ταύτῃ γίνεσθαι διπλᾶ,
τὰ μὲν ἐκούσια δὴ, τὰ δ' ἀκούσια—βλάβαι γὰρ ἀκούσιοι
τῶν πάντων οὗτ' ἀριθμοῖς οὔτε μεγέθεσιν ἐλάττους εἰσὶ τῶν
ἐκουσίων—σκοπεῖσθε δὲ εἴτε τι λέγω λέγων ἢ μέλλω λέγειν. 862
εἴτε καὶ μηδὲν τὸ παράπαν. οὐ γάρ φημι ἕγωγε, ᾧ Κλεινία
καὶ Μέγилле, εἴ τίς τινά τι πημαίνει μὴ βουλόμενος ἀλλ'
ἄκων, ἀδικεῖν μὲν, ἄκουτα μὴν, καὶ ταύτῃ μὲν δὴ νομοθετήσω,
τοῦτο ὡς ἀκούσιον ἀδίκημα νομοθετῶν, ἀλλ' οὐδὲ ἀδικίαν τὸ 5
παράπαν θήσω τὴν τοιαύτην βλάβην, οὔτε ἂν μείζων οὔτε
ἂν ἐλάττων τῇ γίνηται. πολλὰκίς δὲ ὠφελίαν οὐκ ὀρθὴν
γενομένην τὸν τῆς ὠφελίας αἴτιον ἀδικεῖν φήσομεν, ἐὰν ἡ γ'
ἐμὴ νικᾷ. σκεδὸν γάρ, ᾧ φίλοι, οὗτ' εἴ τίς τῇ διδῶσίν τι τῶν b
ὄντων οὗτ' εἰ τοῦναντίον ἀφαιρεῖται, δίκαιον ἀπλῶς ἢ ἀδικον
χρὴ τὸ τοιοῦτον οὕτω λέγειν, ἀλλ' ἐὰν ἦθι καὶ δικαίῳ τρόπῳ
χρώμενός τις ὠφελῇ τινά τι καὶ βλάβῃ, τοῦτό ἐστιν τῷ
νομοθέτῃ θεατέον, καὶ πρὸς δύο ταῦτα δὴ βλέπτεον, πρὸς τε 5
ἀδικίαν καὶ βλάβην, καὶ τὸ μὲν βλαβὲν ὑγιὲς τοῖς νόμοις
εἰς τὸ δυνατόν ποιητέον, τό τε ἀπολούμενον σφύζοντα καὶ τὸ
πεσὸν ὑπὸ τοῦ πάλιν ἐξορθοῦντα, καὶ τὸ θανατωθὲν ἢ τρωθέν, c
ὑγιές, τὸ δὲ ἀποίνους ἐξιλασθὲν τοῖς δρώσι καὶ πάσχουσιν
ἐκάστας τῶν βλάψων, ἐκ διαφορᾶς εἰς φιλίαν πειρατέον αἰεὶ
καθιστάναι τοῖς νόμοις.

ΚΛ. Καλῶς ταῦτά γε.

5

ΑΘ. Τὰς τοῖνυν ἀδίκους αὖ βλάβας καὶ κέρδη δέ, ἐάν τις

a 8 ἡ γ' ἐμὴ νικᾷ Heusde: ἡ γε μὴν καὶ ΑΟ: ἡγεμονικαὶ in marg.
a: ἡγε μὴ νικᾷ in marg. O² vulg. b 6 γρ. βλαβὲν in marg. A³ O:
ἀβλαβὲς ΑΛΟ c 3 βλάψων in marg. iterat A² eἰς φιλίαν
in marg. A³ (ἐν ἑλλῳ) O²: εἰς διαφορὰν ΑΛΟ c 6 δέ L (ut vid.)
A² (s. v.) O²: om. ΑΟ

ἀδικῶν τινα κερδαίνειν ποιῇ, τούτων ὅποσα μὲν ἱατά, ὡς οὐσῶν ἐν ψυχῇ νόσων, ἴασθαι· τὸ δὲ τῆς ἰάσεως ἡμῖν τῆς ἀδικίας τῇδε ῥέπειν χρῆ φάναι.

10 Κ.Λ. Πῇ;

- d ΑΘ. "Ὅπως ὅτι τις ἂν ἀδικήσῃ μέγα ἢ σμικρόν, ὁ νόμος αὐτὸν διδάξει καὶ ἀναγκάσει τὸ παράπαν εἰς αὐθις τὸ τοιοῦτον ἢ μηδέποτε ἐκόντα τολμήσαι ποιεῖν ἢ διαφερόντως ἦττον πολὺ, πρὸς τῇ τῆς βλάβης ἐκτίσει. ταῦτα εἴτε ἔργοις ἢ
5 λόγοις, ἢ μεθ' ἡδονῶν ἢ λυπῶν, ἢ τιμῶν ἢ ἀτιμιῶν, καὶ χρημάτων ζημίας ἢ καὶ δώρων, ἢ καὶ τὸ παράπαν ᾧτινι τρόπῳ ποιήσῃ τις μισῆσαι μὲν τὴν ἀδικίαν, στέρξαι δὲ ἢ μὴ μισεῖν τὴν τοῦ δικαίου φύσιν, αὐτὸ ἐστὶν τοῦτο ἔργον
e τῶν καλλίστων νόμων. ὃν δ' ἂν ἀνιάτως εἰς ταῦτα ἔχοντα αἰσθηταὶ νομοθέτης, δίκην τούτοις καὶ νόμον θήσῃ τίνα; γιγνώσκων πού τοις τοιούτοις πᾶσιν ὡς οὔτε αὐτοῖς ἔτι ζῆν ἄμεινον, τοὺς τε ἄλλους ἂν διπλῇ ὠφελοῖεν ἀπαλλαττόμενοι
5 τοῦ βίου, παράδειγμα μὲν τοῦ μὴ ἀδικεῖν τοῖς ἄλλοις γενόμενοι, ποιούντες δὲ ἀνδρῶν κακῶν ἔρημον τὴν πόλιν, οὕτω
863 δὴ τῶν τοιούτων πέρι νομοθέτῃ κολαστήν τῶν ἀμαρτημάτων θάνατον ἀνάγκη νέμειν, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς.

Κ.Λ. Ἐοικε μὲν πως λέγεσθαι τὰ παρὰ σοῦ καὶ μάλα μετρίως, ἥδιον δ' ἂν ἔτι σαφέστερον ἀκούσαιμεν ταῦτα
5 ῥηθέντα, τὸ τῆς ἀδικίας τε καὶ βλάβης διάφορον καὶ τὸ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ὡς ἐν τούτοις διαπεποικίλται.

ΑΘ. Πειρατέον τοῖνυν ὡς κελεύετε δρᾶν, καὶ λέγειν.
b δῆλον γὰρ ὅτι τοσόνδε γε περὶ ψυχῆς καὶ λέγετε πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀκούετε, ὡς ἐν μὲν ἐν αὐτῇ τῆς φύσεως εἴτε τι πάθος εἴτε τι μέρος ὧν ὁ θυμός, δύσერი καὶ δύσμαχον κτῆμα ἐμπεφυκός, ἀλογίστῳ βία πολλὰ ἀνατρέπει.

5 Κ.Λ. Πῶς δ' οὐ;

ΑΘ. Καὶ μὴν ἡδονὴν γε οὐ ταῦτόν τῳ θυμῷ προσα-

d 2 διδάξει καὶ ἀναγκάσει A L² O : διδάξῃ καὶ ἀναγκάσῃ L O² a 1 δὴ
A O : μὲν δὴ A² (μὲν s. v.) b 4 ἀλογίστῳ A L² O : ἀλόγῳ L

γορευόμεν, ἐξ ἐναντίας δὲ αὐτῷ φαμεν ῥώμης δυναστεύουσιν, πειθοῖ μετὰ ἀπάτης βιαίου πράττειν πᾶν ὅτιπερ ἂν αὐτῆς ἡ βούλησις ἐθέλῃσῃ.

ΚΛ. Καὶ μάλα.

10

ΑΘ. Τρίτον μὴν ἄγνοιαν λέγων ἂν τις τῶν ἁμαρτημάτων αἰτίαν οὐκ ἂν ψεύδοιτο· διχῇ μὴν διελόμενος αὐτὸ ὁ νομοθέτης ἂν βελτίων εἴη, τὸ μὲν ἀπλοῦν αὐτοῦ κούφων ἁμαρτημάτων αἴτιον ἡγούμενος, τὸ δὲ διπλοῦν, ὅταν ἀμαθαίνῃ τις μὴ μόνον ἄγνοια συνεχόμενος ἀλλὰ καὶ δόξῃ σοφίας, ὡς εἰδὼς παντελῶς περὶ ἃ μηδαμῶς οἶδεν, μετὰ μὲν ἰσχύος καὶ ῥώμης ἐπομένης μεγάλων καὶ ἀμούσων ἁμαρτημάτων τιθεῖς αἰτία τὰ τοιαῦτα, ἀσθενείας δὲ ἐπομένης, παιδεία τε ἁμαρτήματα καὶ πρεσβυτέρων γιγνόμενα θήσῃ μὲν ἁμαρτήματα καὶ ὡς ἁμαρτάνουσιν νόμους τάξει, πραοτάτους γε μὴν πάντων καὶ συγγνώμης πλείστης ἐχομένους.

ΚΛ. Εἰκότα λέγεις.

5

ΑΘ. Ἐδουῆς μὲν τοίνυν καὶ θυμοῦ λέγομεν σχεδὸν ἅπαντες ὡς ὁ μὲν κρείττων ἡμῶν, ὁ δὲ ἥττων ἐστίν· καὶ ἔχει ταύτη.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἀγνοίας δέ γε ὡς ὁ μὲν ἡμῶν κρείττων, ὁ δὲ ἥττων, οὐκ ἠκούσαμεν πώποτε.

ΚΛ. Ἀληθέστατα.

e

ΑΘ. Πάντα δέ γε προτρέπειν ταῦτά φαμεν εἰς τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἐπισπώμενον ἕκαστον εἰς τὰναντία πολλάκις ἅμα.

ΚΛ. Πλειστάκις μὲν οὖν.

ΑΘ. Νῦν δὴ σοι τό τε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, ὃ γε ἐγὼ λέγω, σαφῶς ἂν διορισαίμην οὐδὲν ποικίλλων. τὴν γὰρ τοῦ θυμοῦ καὶ φόβου καὶ ἡδονῆς καὶ λύπης καὶ φθόνων καὶ ἐπιθυμιῶν ἐν ψυχῇ τυραννίδα, ἐάντε τι βλάβητι καὶ ἐὰν μή, πάντως ἀδικίαν προσαγορεύω· τὴν δὲ τοῦ ἀρίστου εὐδξαν, 864

b 8 πᾶν A L O : om. vulg.
A L O : οὐδ' O' (δ' s. v.)

c 3 κούφων fecit A²

d 11 οὐκ

ὀπηπερ ἂν ἔσσεσθαι τούτων ἡγήσωνται πόλις εἴτε ἰδιῶται
 τινες, ἐὰν αὕτη κρατοῦσα ἐν ψυχαῖς διακοσμῇ πάντα ἄνδρα,
 καὶ σφάλληται τι, δίκαιον μὲν πᾶν εἶναι φατέον τὸ ταύτη
 5 πραχθὲν καὶ τὸ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς γιγνόμενον ὑπήκοον
 ἐκάστων, καὶ ἐπὶ τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον ἄριστον, δοξά-
 ζεσθαι δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀκούσιον ἀδικίαν εἶναι τὴν τοιαύτην
 βλάβην. ἡμῖν δὲ οὐκ ἔστιν τὰ νῦν ὀνομάτων πέρι δύσερις
 b λόγος, ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν ἀμαρτανομένων τρία εἶδη δεδήλωται
 γιγνόμενα, ταῦτα εἰς μνήμην πρῶτον ἔτι μᾶλλον ἀναληπτέον.
 λύπης μὲν οὖν, ἣν θυμὸν καὶ φόβον ἐπονομάζομεν, ἐν εἶδος
 ἡμῖν ἔστιν.

5 ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἡδονῆς δ' αὖ καὶ ἐπιθυμιῶν δεύτερον, ἐλπιδῶν δὲ
 καὶ δόξης τῆς ἀληθοῦς περὶ τὸ ἄριστον ἔφεσις τρίτον ἔτερον.
 τούτου δὲ αὐτοῦ τρία διχῇ τμηθέντος πέντε εἶδη γέγονεν, ὥς
 c νῦν φάμεν· οἷς νόμους διαφέροντας ἀλλήλων πέντε εἶδεσιν
 θετέον ἐν δυοῖν γένεσιν.

ΚΛ. Τίσις τούτοις;

ΑΘ. Τὸ μὲν διὰ βιαίων καὶ συμφανῶν πράξεων πρατ-
 5 τόμενον ἐκάστοτε, τὸ δὲ μετὰ σκότους καὶ ἀπάτης λαθραίως
 γιγνόμενον, ἔστιν δ' ὅτε καὶ δι' ἀμφοῖν τούτοις πραχθέν·
 ᾧ δὴ καὶ νόμοι τραχύτατοι γίγνυντο ἅν, εἰ τὸ προσῆκον
 μέρος ἔχοιεν.

ΚΛ. Εἰκὸς γοῦν.

10 ΑΘ. Ἰωμεν δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἐκείσε ὁπόθεν ἐξέβημεν
 δεῦρο, περαίνοντες τὴν θέσιν τῶν νόμων. ἦν δὲ ἡμῖν
 d κείμενα περὶ τε τῶν συλόντων, οἶμαι, τοὺς θεοὺς καὶ τὰ
 περὶ προδοτῶν, ἔτι δὲ τῶν τοὺς νόμους διαφθειρόντων ἐπὶ
 καταλύσει τῆς παρούσης πολιτείας. τούτων δὴ τις ἂν ἴσως

a 2 τούτων] τούτον fecit A²: τοῦτο Cousin: τοῦτό γ' Hermann
 a 3 ψυχαῖς A L² O: ψυχῇ L O² a 4 καὶ] καὶ O et fecit A² (ν s. v.):
 καὶ A et s. v. O² b 5 πάνυ μὲν οὖν L (ut vid.) O² om. A O
 b 8 αὐτοῦ τρία A L O: αὐτοῦ τρίτου vulg. c 4 ξυμφανῶν Faehse:
 ξυμφώνων libri d i τε L (ut vid.) O² (τ s. v.): δὲ O: *** A
 d 2 περὶ] περὶ τῶν vulg. (alterum τῶν post δὲ errore om. Hermann)

πράξειέν τι μανείς, ἢ νόσοις ἢ γήρᾳ ὑπερμέτρῳ συνεχόμενος,
ἢ παιδίᾳ χρώμενος, οὐδέν πω τῶν τοιούτων διαφέρων· ὦν 5
ἂν γίγνηται τι φανερόν τοῖς ἐκλεχθεῖσιν ἐκάστοτε δικασταῖς,
ἀναφέροντος τοῦ δράσαντος ἢ τοῦ σκηπτομένου ὑπὲρ τοῦ
ποιήσαντος, κριθῇ δὲ οὕτω διατεθεῖς παρανομήσαι, τὴν μὲν e
βλάβην ἣν ἂν τινα καταβλάβῃ πάντως ἀπλὴν ἀποτινέτω, τῶν
δὲ ἄλλων δικαιωμάτων ἀφείσθω, πλὴν ἂν ἄρα τινὰ ἀποκτείνας
μὴ καθαρὸς ἢ τὰς χεῖρας φόνου· οὕτω δ' εἰς ἄλλην χώραν
καὶ τόπον ἀπελθὼν οἰκείτω τὸν ἐνιαυτὸν ἐκδημῶν, πρό- 5
τερον δὲ ἐλθὼν τοῦ χρόνου ὃν ὁ νόμος ὥρισεν, ἢ καὶ πάσης
ἐπιβὰς τῆς οἰκείας χώρας, ἐν δημοσίῳ δεσμῷ δεθεῖς ὑπὸ
τῶν νομοφυλάκων δύο ἐνιαυτούς, οὕτως ἀπαλλαττέσθω τῶν
δεσμῶν.

Φόνου δὲ καθάπερ ἡρξάμεθα, πειρώμεθα διὰ τέλους παντὸς 865
εἶδους πέρι φόνου θεῖναι τοὺς νόμους, καὶ πρῶτον μὲν τὰ
βίαια καὶ ἀκούσια λέγωμεν. Εἴ τις ἐν ἀγῶνι καὶ ἄλλοις
δημοσίοις ἅκων, εἴτε παραχρῆμα εἴτε καὶ ἐν ὑστέροις χρόνοις 5
ἐκ τῶν πληγῶν, ἀπέκτεινέν τινα φίλιον, ἢ κατὰ πόλεμον
ῥασαύτως ἢ κατὰ μελέτην τὴν πρὸς πόλεμον, ποιουμένων
ἄσκησιν [τῶν ἀρχόντων] ψιλοῖς σώμασιν ἢ μετὰ τινων ὅπλων
ἀπομιμουμένων τὴν πολεμικὴν πράξιν, καθαρθεὶς κατὰ τὸν ἐκ b
Δελφῶν κομισθέντα περὶ τούτων νόμον ἔστω καθαρὸς· ἱατρῶν
δὲ πέρι πάντων, ἂν ὁ θεραπευόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀκόντων
τελευτᾷ, καθαρὸς ἔστω κατὰ νόμον. ἔαν δὲ αὐτόχειρ μὲν,
ἅκων δὲ ἀποκτείνῃ τις ἕτερος ἕτερον, εἴτε τῷ ἑαυτοῦ σώματι 5
ψιλῷ εἴτε ὀργάνῳ ἢ βέλει ἢ πώματος ἢ σίτου δόσει ἢ πυρὸς
ἢ χειμῶνος προσβολῇ ἢ στερήσει πνεύματος, αὐτὸς τῷ
ἑαυτοῦ σώματι ἢ δι' ἐτέρων σωμάτων, πάντως ἔστω μὲν ὡς c

d 5 παιδία L: παιδεία AO d 6 ἐκλεχθεῖσιν in marg. A²:
ἐλεγχεῖσιν AO: ἐκλεγεῖσιν L e 1 γρ. κριθεῖ O a 1 φόνου
L (ut vid.): φθόνου AO πειρώμεθα om. AO (add. in marg. A²)
a 2 φόνου secl. Hermann a 7 τῶν ἀρχόντων seclusi b 1 καθαρθεὶς
L et in marg. O (τὸ τοῦ πατριάρχου ἀπ' ὀρθώσεως): καθαρσισ A:
καθαρός τις fecit et in marg. καθαρὸς τις et καθαρῶς τις A² (ros et w supra
o): κάθαρσις (ut vid.) O b 6 πώματος fecit A²

- αὐτόχειρ, δίκας δὲ τινέτω τὰς τοιάσδε· ἔαν μὲν δοῦλον κτείνει, νομίζων τὸν ἑαυτοῦ διεργάσθαι τὸν τοῦ τελευτήσαντος δεσπότην ἀβλαβῇ παρεχέτω καὶ ἀζήμιον, ἣ δίκην εἰς
 5 τὴν ἀξίαν τοῦ τελευτήσαντος ὑπεχέτω διπλὴν, τῆς δὲ ἀξίας οἱ δικασταὶ διάγνωνσιν ποιείσθωσαν, καθαρμοῖς δὲ χρήσασθαι μείζουσιν τε καὶ πλείοσι τῶν περὶ τὰ ἄθλα ἀποκτεινάντων,
 d τούτων δ' ἐξηγητὰς εἶναι κυρίους οὓς ἂν ὁ θεὸς ἀνέλῃ· ἔαν δὲ αὐτοῦ δοῦλον, καθηράμενος ἀπαλλαττέσθω τοῦ φόνου κατὰ νόμον. ἔαν δὲ τις ἐλεύθερον ἄκων ἀποκτείνει, τοὺς μὲν καθαρμοὺς τοὺς αὐτοὺς καθαρθήτω τῷ τὸν δοῦλον
 5 ἀποκτείναντι, παλαιὸν δὲ τινα τῶν ἀρχαίων μύθων λεγόμενον μὴ ἀτιμαξέτω. λέγεται δὲ ὡς ὁ θανατωθεὶς ἄρα βιαίως, ἐν ἐλευθέρῳ φρονήματι βεβιωκώς, θυμοῦταί τε τῷ
 e δράσαντι νεοθνήσκῳ, καὶ φόβου καὶ δέϊματος ἅμα διὰ τὴν βίαιον πάθην αὐτὸς πεπληρωμένος, ὁρῶν τε τὸν ἑαυτοῦ φονέα ἐν τοῖς ἦθεσι τοῖς τῆς ἑαυτοῦ συνηθείας ἀναστρεφόμενον, δειμαίνει, καὶ ταραττόμενος αὐτὸς ταραττεῖ κατὰ δυνάμιν
 5 πᾶσαν τὸν δράσαντα, μνήμην σύμμαχον ἔχων, αὐτόν τε καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ. διὸ δὴ χρεὼν ἔστιν ἄρα ὑπεξελεῖν τῷ παθόντι τὸν δράσαντα τὰς ὥρας πάσας τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἐρημῶσαι πάντας τοὺς οἰκείους τόπους συμπάσης τῆς πατρίδος· ἔαν δὲ ξένος ὁ τελευτήσας ᾖ, καὶ τῆς τοῦ ξένου
 866 χώρας εἰργέσθω τοὺς αὐτοὺς χρόνους. τούτῳ δὴ τῷ νόμῳ ἔαν μὲν ἐκὼν πείθηταί τις, ὁ τοῦ τελευτήσαντος γένει ἐγγύτατα, ἐπίσκοπος ὢν τούτων πάντων γενομένων, ἐχέτω συγγνώμην τε καὶ ἄγων πρὸς αὐτὸν εἰρήνην μέτριος ἂν εἴη
 5 πάντως· ἔαν δὲ τις ἀπειθῇ καὶ πρῶτον μὲν ἀκάθαρτος ὢν εἰς τὰ ἱερὰ τολμᾷ πορεύεσθαι καὶ θύειν, ἔτι δὲ τοὺς χρόνους μὴ ἐθέλῃ πληροῦν ἀποξενούμενος τοὺς εἰρημένους, ὁ
 b τοῦ τελευτήσαντος γένει ἐγγύτατα ἐπεξίτω μὲν φόνου τῷ κτείναντι, διπλᾶ δὲ πάντα ἔστω τὰ τιμωρήματα τῷ ὀφλόντι.

c6 χρήσασθαι A L O: χρῆσάσθω L² O² (ω s. v.) d7 βιαίως
 ἐν ἐλευθέρῳ A O: γρ. βία ὡς ἐλευθέρῳ A³: γρ. βία ὡς ἐν ἐλευθέρῳ O²
 a7 ἐθέλοι A

ἐὰν δ' ὁ προσήκων ἐγγύτατα μὴ ἐπεξίῃ τῷ παθήματι, τὸ
 μίasma ὥς εἰς αὐτὸν περιεληλυθός, τοῦ παθόντος προστρε-
 πομένου τὴν πάθην, ὁ βουλόμενος ἐπεξελθὼν τούτῳ δίκην, 5
 πέντε ἔτη ἀποσχέσθαι τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἀναγκαζέτω κατὰ
 νόμον. ἐὰν δὲ ξένος ἄκων ξένον κτείνῃ τῶν ἐν τῇ πόλει,
 ἐπεξίτω μὲν ὁ βουλόμενος ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις, μέτοικος c
 δὲ ὡς ἀπενιαντησάτω, ξένος δὲ ἂν ἢ παντάπασιν, πρὸς τῷ
 καθαρμῷ, ἕαντε ξένον ἕαντε μέτοικον ἕαντε ἄστυν κτείνῃ,
 τὸν βίον ἅπαντα τῆς χώρας τῆς τῶν νόμων τῶνδε κυρίας
 εἰργέσθω· ἐὰν δ' ἔλθῃ παρανόμως, οἱ νομοφύλακες θανάτῳ 5
 ζημιούντων αὐτόν, καὶ ἐὰν ἔχῃ οὐσίαν τινα, τῷ τοῦ παθόντος
 ἐγγύτατα γένει παραδιδόντων. ἐὰν δὲ ἄκων ἔλθῃ, ἂν μὲν
 κατὰ θάλατταν ἐκπίπτῃ πρὸς τὴν χώραν, σκηνησάμενος ἐν d
 θαλάττῃ τέγγων τοὺς πόδας πλοῦν ἐπιφυλαττέτω, κατὰ γῆν
 δὲ ἂν βία ὑπὸ τινων ἀχθῇ, ἡ πρώτη προστυχοῦσα ἀρχὴ τῶν
 ἐν τῇ πόλει λύσασα, εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐκπεμπέτω ἄστυλον.
 ἐὰν δ' ἄρα τις αὐτόχειρ μὲν κτείνῃ ἐλεύθερον, θυμῷ δὲ ἢ τὸ 5
 πεπραγμένον ἐκπραχθέν, διχῇ δὲ πρῶτον τὸ τοιοῦτον δια-
 λαβεῖν. θυμῷ γὰρ δὴ πέπρακται καὶ τοῖς ὅσοι ἂν ἐξαίφνης
 μὲν καὶ ἀπροβουλευτῶς τοῦ ἀποκτείνειν πληγαῖς ἢ τινι τοιοῦτῳ e
 διαφθείρωσί τινα παραχρήμα τῆς ὁρμῆς γενομένης, μεταμέ-
 λειά τε εὐθὺς τοῦ πεπραγμένου γίγνηται, θυμῷ δὲ καὶ ὅσοι
 προπηλακισθέντες λόγοις ἢ καὶ ἀτίμοις ἔργοις, μεταδιώκοντες
 τὴν τιμωρίαν, ὕστερον ἀποκτείνωσί τινα βουληθέντες κτείνειν 5
 καὶ τὸ πεπραγμένον αὐτοῖς ἀμεταμέλητον γίγνηται. διττοὺς
 μὲν δὴ τοὺς φόνους, ὥς ἔοικε, θετέον, καὶ σχεδὸν ἀμφοτέρους
 θυμῷ γεγονότας, μεταξὺ δὲ πού τοῦ τε ἐκουσίου καὶ ἀκουσίου 867
 δικαιοτάτ' ἂν λεγομένους. οὐ μὴν ἀλλ' εἰκὼν ἐσθ' ἐκάτερος·
 ὁ μὲν τὸν θυμὸν φυλάττων καὶ οὐκ ἐκ τοῦ παραχρήμα ἐξαίφνης
 ἀλλὰ μετὰ ἐπιβουλῆς ὕστερον χρόνῳ τιμωρούμενος ἐκουσίῳ

b 4 περιεληλυθός L (ut vid.) O² (σ s. v.): περιεληλυθός A O
 d 1 χώραν] γρ. πῶραν ἀπ' ὀρθώσεως O e 5 ἀποτίνωσι fecit A² (τί
 supra κτεί)

- 5 ἔοικεν, ὁ δὲ ἀταμιεύτως ταῖς ὀργαῖς καὶ ἐκ τοῦ παραχρήμα
 εὐθύς χρώμενος ἀπροβουλεύτως ὅμοιος μὲν ἀκουσίῳ, ἔστι
 δὲ οὐδ' οὗτος αὖ παντάπασιν ἀκούσιος ἀλλ' εἰκὼν ἀκου-
 b σίου. διὸ χαλεποὶ διορίζουσιν οἱ τῷ θυμῷ πραχθέντες φόνοι,
 πότερον ἐκουσίους αὐτοὺς ἢ τινας ὡς ἀκουσίους νομοθετητέον,
 βέλτιστον μὲν καὶ ἀληθέστατον εἰς εἰκόνα μὲν ἄμφω θεῖναι,
 5 τεμεῖν δὲ αὐτῶ χωρὶς τῇ ἐπιβουλῇ καὶ ἀπροβουλίᾳ, καὶ
 τοῖς μὲν μετ' ἐπιβουλῆς τε καὶ ὀργῇ κτείνασιν τὰς τιμωρίας
 χαλεπωτέρας, τοῖς δὲ ἀπροβουλεύτως τε καὶ ἐξαίφνης πρα-
 τήρας νομοθετεῖν· τὸ γὰρ εἰκὸς μείζονι κακῷ μειζύνως, τὸ
 c δ' ἐλάττονι τιμωρητέον ἐλαττόνως. ποιητέον δὴ καὶ τοῖς
 ἡμετέροις νόμοις οὕτω.

ΚΛ. Παντάπασιν μὲν οὖν.

- ΑΘ. Πάλιν ἐπανελθόντες τοῖνυν λέγωμεν· * Ἄν ἄρα τις
 5 αὐτόχειρ μὲν κτείνει ἑλεύθερον, τὸ δὲ πεπραγμένον ἀπρο-
 βουλεύτως ὀργῇ τινι γένηται πραχθέν, τὰ μὲν ἄλλα, καθάπερ
 ἄνευ θυμοῦ κτείναντι προσήκον τῷ πάσχειν, πασχέτω, δύο
 δ' ἐξ ἀνάγκης ἔτη φευγέτω κολάζων τὸν αὐτοῦ θυμόν. ὁ δὲ
 d θυμῷ μὲν, μετ' ἐπιβουλῆς δὲ κτείνας τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὸν
 πρόσθεν αὖ, τρία δὲ ἔτη, καθάπερ ἄτερος ἔφευγεν τὰ δύο,
 φευγέτω, μεγέθει θυμοῦ πλείω τιμωρηθεὶς χρόνον. καθύδου
 δὲ περὶ τούτοις ὧδε ἔστω. χαλεπὸν μὲν ἀκριβῶς νομοθετεῖν·
 5 ἔστι γὰρ ὅτε τούτοις ὁ τῷ νόμῳ ταχθεὶς χαλεπώτερος ἡμερώ-
 τερος ἂν, ὁ δὲ ἡμερώτερος χαλεπώτερος ἂν εἴη, καὶ τὰ περὶ
 τὸν φόνον ἀγριωτέως ἂν πράξειεν, ὁ δὲ ἡμερωτέρας· ὡς
 e δὲ τὸ πολὺ κατὰ τὰ νῦν εἰρημένα συμβαίνει γιγνόμενα.
 τούτων οὖν πάντων ἐπιγνώμονας εἶναι χρὴ νομοφύλακας,
 ἐπειδὴν δὲ ὁ χρόνος ἔλθῃ τῆς φυγῆς ἐκατέρω, πέμπειν αὐτῶν
 δικαστὰς δώδεκα ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς χώρας, ἐσκεμμένους ἐν
 5 τῷ χρόνῳ τούτῳ τὰς τῶν φυγόντων πράξεις ἔτι σαφέστερον,

a 7 ἀκούσιος L (ut vid.): ἐκουσίως A O

A² O² (ἐοί s. v.)

d 2 ἐμπροσθεν Eus.

(ρῶ s. v. A²)

τοῦ φόνου L

τα add. s. v. A² O²: om. A O

b 7 εἰκὸς A O: εἰκὸς

d 6 ὁ δὲ ἡμετερος A

d 7 τὸν φόνον A O:

καὶ τῆς αἰδοῦς τε πέρι καὶ καταδοχῆς τούτων δικαστὰς γί-
 γνεσθαι, τοὺς δὲ αὖ τοῖς δικασθεῖσιν ὑπὸ τῶν τοιούτων
 ἀρχόντων ἐμμένειν. ἔαν δ' αὐθὶς ποτε κατελθὼν ὁπότερος **868**
 αὐτοῖν ἡττηθεὶς ὀργῇ πράξῃ ταῦτόν τοῦτο, φυγὼν μηκέτι
 κατέλθῃ, κατελθὼν δέ, κατὰ τὴν τοῦ ξένου ἄφιξιν ταύτη
 πασχέτω. δοῦλον δ' ὁ κτείνας ἑαυτοῦ μὲν καθηράσθω, ἔαν
 δὲ ἀλλότριον θυμῷ, διπλῇ τὸ βλάβος ἐκτεισάτω τῷ κεκτη- **5**
 μένῳ. ὅστις δ' ἂν τῶν ἀποκτεινάντων πάντων μὴ πείθῃται
 τῷ νόμῳ, ἀλλ' ἀκάθαρτος ὢν ἀγοράν τε καὶ ἄθλα καὶ τὰ
 ἄλλα ἱερὰ μαινῇ, ὁ βουλόμενος, τόν τε ἐπιτρέποντα τῶν **b**
 προσηκόντων τῷ τελευτήσαντι καὶ τὸν ἀποκτείναντα εἰς
 δίκην καταστήσας, τὴν διπλασίαν χρημάτων τε καὶ τῶν
 ἄλλων πράξεων ἀνακαζέτω πράττειν τε καὶ ἐκτίνειν, τὸ
 δὲ ἔκτεισμα αὐτὸς αὐτῷ κομιζέσθω κατὰ τὸν νόμον. ἔαν **5**
 δέ τις θυμῷ δοῦλος δεσπότην αὐτοῦ κτείνῃ, τοὺς προσήκοντας
 τοῦ τελευτήσαντος χρωμένους τῷ κτείναντι χρεῖαν ἦν ἂν
 ἐθέλωσι, πλὴν μηδαμῇ μηδαμῶς ζωγροῦντας, καθαρὸν εἶναι **c**
 ἔαν δὲ ἄλλος τις δοῦλος ἐλεύθερον ἀποκτείνῃ θυμῷ, παρα-
 διδόντων οἱ δεσπότην τὸν δοῦλον τοῖς προσήκουσι τοῦ
 τελευτήσαντος, οἱ δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν θανατωσάντων τὸν
 δράσαντα, τρόπῳ δὲ ὧς ἂν ἐθέλωσιν. ἂν δ', ὁ γίγνεται **5**
 μὲν, ὀλιγάκις δέ, διὰ θυμὸν πατὴρ ἢ μήτηρ ὑὸν ἢ θυγατέρα
 πληγαῖς ἢ τινι τρόπῳ βιαίῳ κτείνῃ, καθάρσεις μὲν τὰς αὐτὰς
 τοῖς ἄλλοις καθαιρέσθω καὶ ἐνιαυτοὺς τρεῖς ἀπειναυτεῖν,
 κατελθόντων δὲ τῶν κτεινάντων, ἀπαλλάττεσθαι γυναικὰ τε **d**
 ἀπ' ἀνδρὸς καὶ τὸν ἄνδρα ἀπὸ γυναικός, καὶ μή ποτ' ἔτι
 κοινῇ παιδοποιήσασθαι, μηδὲ συνέστιον ὦν ἔκγονον ἢ ἀδελφὸν
 ἀπεστέρηκε γίγνεσθαι ποτε μηδὲ κοινωνὸν ἱερῶν· ὁ δὲ ἀσε-
 βῶν τε περὶ ταῦτα καὶ ἀπειθὼν ὑπόδικος ἀσεβείας γιγνέσθω **5**

a 4 δ' δ] δ A O : δὲ Eus. **b** 7 ἂν ἐθέλωσι O² (ἀπ' ὀρθώσεως) :
 ἀνέλωσι A O **c** 2 ἄλλος] ἄλλον Faehse **c** 5 ἂν ἐθέλωσιν
 A² (ἐθέλωσιν in marg.) O² (ὁμοίως καὶ ἐνθάδε) : ἀνέλωσιν A (sed θέ s. v.
 Λ²) : ἀνέλωσι vulg. ἂν δ', δ scripsi : ἔαν δέ, δ Eus. : ἂ δὲ A L O
c 8 καθαιρέσθω] καθαίρεσθαι Eus.

- τῷ ἐθέλονται. γυναῖκα δὲ γαμετὴν ἔαν ἀνὴρ δι' ὀργὴν κτείνῃ
e τινὰ τις, ἣ γυνὴ ἑαυτῆς ἀνδρα ταῦτόν τοῦτο ὡσαύτως ἐρ-
 γάσῃται, καθαίρεσθαι μὲν τοὺς αὐτοὺς καθαρμούς, τριετείς
 δὲ ἀπενιαντήσεις διατελεῖν. κατελθὼν δὲ ὅ τι τοιοῦτον
5 δράσας, τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἱερῶν μὴ κοινωνεῖτω μηδὲ ὁμοτρά-
 πεζος γιγνέσθω ποτέ· ἀπειθῶν δὲ ὁ γεννήτωρ ἢ ὁ γεννηθεὶς
 ἀσεβείας αὐτὸς ὑπόδικος γιγνέσθω τῷ ἐθέλονται. καὶ ἔαν ἀδελφὸς
 ἀδελφὸν ἢ ἀδελφήν, ἢ ἀδελφὴ ἀδελφὸν ἢ ἀδελφήν θυμῷ
 κτείνῃ, τὰ μὲν τῶν καθαρμῶν καὶ ἀπενιαντήσεων ὡσαύτως,
 καθάπερ εἴρηται τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς ἐκγόνοις, εἰρήσθω
10 δεῖν γίγνεσθαι καὶ τούτοις—ὧν ἀδελφούς τε ἀδελφῶν καὶ
 γονέας ἐστέρηκε παῖδων, τούτοις δὲ συνέστιος αὐτοῖς μηδέ-
 ποτε γιγνέσθω μηδὲ κοινωνὸς ἱερῶν—ἔαν δέ τις ἀπειθῇ,
869 τῷ τῆς περὶ ταῦτα ἀσεβείας εἰρημένῳ νόμῳ ὑπόδικος ὁρθῶς
 ἂν γίγνοιτο μετὰ δίκης. ἔαν δ' ἄρα τις εἰς τοσοῦτον ἀκρατῆς
 θυμοῦ γίγνηται πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ὥστε μανίαις ὀργῆς
 τῶν γεννητόρων τολμήσαι κτεῖναι τινα, ἔαν μὲν ὁ τελευ-
5 τήσας πρὶν τελευτῆσαι τὸν δράσαντα φόνου ἀφίῃ ἐκῶν,
 καθάπερ οἱ τὸν ἀκούσιον φόνου ἐξεργασάμενοι καθαρθεῖς,
 καὶ ἅλλα ὅσαπερ ἐκείνοι πράξας, καθαρὸς ἔστω, ἔαν δὲ μὴ
b ἀφῇ, πολλοῖς ἔνοχος ἔστω νόμοις ὁ δράσας τι τοιοῦτον· καὶ
 γὰρ αἰκίας δίκαις ταῖς ἐσχάταις ἔνοχος ἂν γίγνοιτο καὶ ἀσε-
 βείας ὡσαύτως καὶ ἱεροσυλίας, τὴν τοῦ γεννητοῦ ψυχὴν
 συλήσας, ὥστ' εἶπερ οἶόν τ' ἦν τὸ πολλάκις ἀποθνήσκειν
5 τὸν αὐτόν, καὶ τὸν πατροφόνον ἢ μητροκτόνον, ἐξεργασά-
 μενον θυμῷ τοῦτο, δικαιοτάτον θανάτων πολλῶν ἦν τυγχά-
 νειν. ᾧ γὰρ μόνῳ οὐδ' ἀμνησμένῳ θάνατον, μέλλονται ὑπὸ
c τῶν γονέων τελευτήσεσθαι, παρέξει νόμος οὐδεὶς κτεῖναι τὸν
 πατέρα ἢ μητέρα, τοὺς εἰς φῶς τὴν ἐκείνου φύσιν ἀγαγόντας,

Θ 1 τις post γυνή transp. Eus.

alterum ref. in ras.): τριετείς O

Θ 7 ἢ ἀδελφὴ . . . ἀδελφὴν om. A pr. O

α 3 γίγνηται A LO: γέννηται vulg.

ἐκούσιον A LO

Θ 2 τριετείς] τριέτις A (sed i

Θ 6 ἔαν A O Eus.: ἂν vulg.

Θ 10 ὧν] οὗς ci. Stallbaum

α 6 ἀκούσιον Cornarius:

b 4 τὸ scr. recc.: τοῦ A O

ἀλλ' ὑπομείναντα τὰ πάντα πάσχειν πρὶν τι δρᾶν τοιοῦτον νομοθετήσῃ, πῶς τούτῳ δίκης γε ἄλλως προσῆκον τυγχάνειν ἂν γίγνοιτο ἐν νόμῳ; κείσθω δὴ τῷ πατέρα ἢ μητέρα ἀποκτείναντι θυμῷ θάνατος ἢ ζημία. ἀδελφὸς δὲ ἂν ἀδελφὸν κτείνῃ ἐν στάσεσι μάχης γενομένης ἢ τινι τρόπῳ τοιούτῳ, ἀμυνόμενος ἄρχοντα χειρῶν πρότερον, καθάπερ πολέμιον ἀποκτείνας ἔστω καθαρὸς, καὶ ἔαν πολίτης πολίτην, ὡσαύτως, ἢ ξένος ξένον. ἔαν δὲ ἀστὸς ξένον ἢ ξένος ἀστὸν ἀμυνόμενος κτείνῃ, κατὰ ταῦτα ἔστω τοῦ καθαρὸς εἶναι. καὶ ἔαν δοῦλος δοῦλον, ὡσαύτως· ἔαν δὲ αὖ δοῦλος ἐλεύθερον ἀμυνόμενος ἀποκτείνῃ, καθάπερ ὁ κτείνας πατέρα, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχος ἔστω νόμοις. ὁ δὲ περὶ τῆς ἀφέσεως εἴρηται φόνου πατρί, ταῦτόν τοῦτο ἔστω περὶ ἀπάσης τῶν τοιούτων ἀφέσεως, ἔαν ὅστισιν ὄψοιεν ἀφίῃ τοῦτο ἐκάν, ὡς ἀκουσίου γεγονότος τοῦ φόνου, οἳ τε καθαρμοὶ γιγνέσθωσαν τῷ δράσαντι καὶ ἐνιαυτὸς εἰς ἔστω τῆς ἐκδημίας ἐν νόμῳ. καὶ τὰ μὲν δὴ βίαί τε καὶ ἀκούσια καὶ κατὰ τὸν θυμὸν γιγνόμενα περὶ φόνους μετρίως εἰρήσθω· τὰ δὲ περὶ τὰ ἐκούσια καὶ κατ' ἀδικίαν πᾶσαν γιγνόμενα τούτων πέρι καὶ ἐπιβουλῆς δι' ἧττας ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φθόνων, ταῦτα μετ' ἐκεῖνα ἡμῖν λεκτέον.

ΚΑ. Ὅρθως λέγεις.

ΑΘ. Πάλιν δὴ πρῶτον περὶ τῶν τοιούτων εἰς δύναμιν εἴπωμεν ὅποσα ἂν εἴη. τὸ μὲν δὴ μέγιστον ἐπιθυμία κρατοῦσα ψυχῆς ἐξηγριωμένης ὑπὸ πόθων· τοῦτο δ' ἐστὶν μάλιστα ἐνταῦθα οὗ πλείστός τε καὶ ἰσχυρότατος ἡμέρος ὢν τυγχάνει τοῖς πολλοῖς, ἢ τῶν χρημάτων τῆς ἀπλήστου καὶ ἀπείρου κτήσεως ἔρωτας μυρίου ἐντίκτουσα δύναμις διὰ φύσιν τε καὶ ἀπαιδευσίαν τὴν κακὴν. τῆς δὲ ἀπαιδευσίας ἢ τοῦ κακῶς ἐπαινεῖσθαι πλοῦτον αἰτία φήμη πρὸς τῶν

c3 γρ. ὑπομέοντα πάντα· ἀπ' ὀρθώσεως O   c4 ἄλλως AO :
 ἄλλης LO² (η s. v.)   c5 γρ. ἐννόμῳ κείσθω O   d3 ἀστὸν
 ξένος ἢ ξένον ἀστὸς Eus.   d4 ἀμυνόμενος re vera A cum Eus. :
 ἀμυνόμενον vulg.   a4 ἢ ALO : τὸ ἢ ἀλλαχοῦ ὠβελίσται in
 marg. LO

- Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων· πρῶτον γὰρ τῶν ἀγαθῶν αὐτὸ
b προκρίνοντας, τρίτον ὃν, τοὺς τ' ἐπιγιγνομένους λωβῶνται
καὶ ἑαυτοὺς. τὸ γὰρ ἀληθὲς λέγεσθαι περὶ τοῦ πλούτου
κατὰ πόλεις πάσας πάντων κάλλιστον καὶ ἄριστον, ὥς
ἐνεκα σώματός ἐστι, καὶ σῶμα ψυχῆς ἐνεκα· ἀγαθῶν μὲν
5 οὖν ὄντων ὧν ἐνεκα ὁ πλοῦτος εἶναι πέφυκε, τρίτον ἂν εἴη
μετὰ σώματος ἀρετὴν καὶ ψυχῆς. διδάσκαλος οὖν ἂν ὁ
λόγος οὗτος γίγνωιτο ὥς οὐ χρὴ πλουτεῖν ζητεῖν τὸν εὐδαί-
c μονα ἐσόμενον, ἀλλὰ δικαίως πλουτεῖν καὶ σωφρόνως· καὶ
φόνου οὕτως οὐκ ἂν γίγνωιτο ἐν πόλεσιν φόνους δεόμενοι
καθαίρεσθαι. νῦν δέ, ὅπερ ἀρχόμενοι τούτων εἵπομεν, ἐν μὲν
τοῦτ' ἐστὶ καὶ μέγιστον ὃ ποιεῖ φόνου ἐκουσίου τὰς μεγίστας
5 δίκας. δεύτερον δὲ φιλοτίμου ψυχῆς ἕξις, φθόνους ἐντί-
κτους, χαλεποὺς συνοίκους μάλιστα μὲν αὐτῷ τῷ κεκτημένῳ
τὸν φθόνον, δευτέροις δὲ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐν τῇ πόλει.
τρίτον δὲ οἱ δειλοὶ καὶ ἄδικοι φόβοι πολλοὺς δὴ φόνους
d εἰσὶν ἐξειργασμένοι, ὅταν ἢ τῷ πραττόμενῳ ἢ πεπραγμένῳ
ἂ μηδένα βούλονται σφισιν συνειδέναι γιγνόμενα ἢ γεγονότα·
τοὺς οὖν τούτων μηνυτὰς ἀναιροῦσι θανάτοις, ὅταν ἄλλῳ
μηδενὶ δύνωνται τρόπῳ. τούτων δὴ πάντων πέρι προοίμια
5 μὲν εἰρημένα ταῦτ' ἔστω, καὶ πρὸς τούτοις, ὃν καὶ πολλοὶ
λόγον τῶν ἐν ταῖς τελεταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐσπουδακότων
ἀκούοντες σφόδρα πείθονται, τὸ τῶν τοιούτων τίσιν ἐν Ἀίδου
e γίγνεσθαι, καὶ πάλιν ἀφικομένοις δεῦρο ἀναγκαῖον εἶναι τὴν
κατὰ φύσιν δίκην ἐκτεῖσαι, τὴν τοῦ παθόντος ἅπερ αὐτὸς
ἔδρασεν, ὑπ' ἄλλου τοιαύτῃ μοίρᾳ τελευτῆσαι τὸν τότε βίον.
πειθομένῳ μὲν δὴ καὶ πάντως φοβουμένῳ ἐξ αὐτοῦ τοῦ
5 προοιμίου τὴν τοιαύτην δίκην οὐδὲν δεῖ τὸν ἐπὶ τούτῳ
871 νόμον ὑμνεῖν, ἀπειθοῦντι δὲ νόμος ὅδε εἰρήσθω τῇ γραφῇ·
ὅς ἂν ἐκ προνοίας τε καὶ ἀδίκως ὄντιναοῦν τῶν ἐμφυλίων
αὐτόχειρ κτείνῃ, πρῶτον μὲν τῶν νομίμων εἰργέσθω, μήτε

c 8 φόνους scr. recc. : φόβους A O d 2 βούλωνται A cum pr. O
d 6 λόγον sed λογ ref. A² (νόμον ut vid. A)

ἱερὰ μήτε ἀγορὰν μήτε λιμένας μήτε ἄλλον κοινὸν σύλλογον
 μηδένα μιαίνων, ἕαντε τις ἀπαγορεύῃ τῷ δράσαντι ταῦτα 5
 ἀνθρώπων καὶ ἕαν μή—ὁ γὰρ νόμος ἀπαγορεύει καὶ ἀπαγο-
 ρεύων ὑπὲρ πάσης τῆς πόλεως ἀεὶ φαίνεται τε καὶ φανεῖται
 —ὁ δὲ μὴ ἐπεξῶν δέον, ἢ μὴ προαγορεύων εἵργεσθαι, τῶν **b**
 ἐντὸς ἀνεψιότητος, πρὸς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν προσήκων
 τῷ τελευτήσαντι, πρῶτον μὲν τὸ μίasma εἰς αὐτὸν καὶ τὴν
 τῶν θεῶν ἔχθραν δέχοιτο, ὡς ἡ τοῦ νόμου ἀρὰ τὴν φήμην
 προτρέπεται, τὸ δὲ δεύτερον ὑπόδικος τῷ ἐθέλονται τιμωρεῖν 5
 ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος γιγνέσθω. ὁ δὲ ἐθέλων τιμωρεῖν,
 τῶν τε ἐπὶ τούτοις λουτρῶν φυλακῆς πέρι καὶ ὅσων ἂν ἐτέρων
 ὁ θεὸς περὶ ταῦτα νόμιμα παραδῶ, πάντα ἀποτελῶν, καὶ τὴν **c**
 πρόρρησιν προαγορεύων, ἴτω ἀναγκάζων τὸν δράσαντα ὑπέ-
 χειν τὴν τῆς δίκης πρᾶξιν κατὰ νόμον. ταῦτα δὲ ὅτι μὲν
 γίγνεσθαι χρεῶν ἔστι διὰ τινων ἐπευχῶν καὶ θυσιῶν θεοῖς
 τισιν οἷς τῶν τοιούτων μέλει, φόβους μὴ γίγνεσθαι κατὰ 5
 πόλεις, ῥᾶδιον ἀποφαίνεσθαι νομοθέτῃ· τίνες δ' εἰσὶν οἱ
 θεοὶ καὶ τίς ὁ τρόπος τῶν τοιούτων δικῶν τῆς εἰσαγωγῆς
 ὀρθότατα πρὸς τὸ θεῖον ἂν γιγνόμενος εἴη, νομοφύλακες μετ'
 ἐξηγητῶν καὶ μάντεων καὶ τοῦ θεοῦ νομοθετησάμενοι, τὰς **d**
 δίκας εἰσαγόντων ταύτας. δικαστὰς δὲ αὐτῶν εἶναι τοὺς
 αὐτοὺς οὐσπερ τοῖς τὰ ἱερὰ συλῶσιν διαδικάζειν ἐρρήθη
 κυρίως· ὁ δὲ ὀφλὼν θανάτῳ ζημιούσθω καὶ μὴ ἐν τῇ τοῦ
 παθόντος χώρᾳ θαπτέσθω, ἀναιδείας ἕνεκα πρὸς τῷ ἀσεβεῖν. 5
 φυγῶν δὲ καὶ μὴ 'θελήσας κρίσιν ὑποσχεῖν φευγέτω ἀει-
 φυγίαν· ἕαν δέ τις ἐπιβῇ πού τῶν τῆς τοῦ φονευθέντος
 χώρας, ὁ προστυχὼν πρῶτος τῶν οἰκείων τοῦ ἀποθανόντος
 ἢ καὶ τῶν πολιτῶν ἀνατὶ κτεινέτω, ἢ δῆσας τοῖς ἄρχουσι **e**
 τῶν τὴν δίκην κρινάντων κτεῖναι παραδότω. ὁ δὲ ἐπισκη-
 πτόμενος ἅμα καὶ κατεγγυάτω τὸν ᾧ ἂν ἐπισκῆπτηται· ὁ
 δὲ παρεχέτω τοὺς ἐγγυητάς, ἀξιοχρεῶς οὖς ἂν ἡ τῶν περὶ

a 4 ἀγορὰν μήτε ἱερὰ Eus.   b 1 εἵργεσθω Eus.   b 5 προστρέ-
 πεται Winckelmann   d 7 πού τῶν] τούτων Cornarius   e 1 ἀνατὶ
 Λ (sed l in ras.) O² (i s. v.): ἀνατὶ O   κτεινάτω ci. Bekker

- 5 ταῦτα δικαστῶν ἀρχὴ κρίνῃ, τρεῖς ἐγγυητὰς ἀξιόχρεως παρέξειν ἐγγνωμένους εἰς δίκην· ἐὰν δὲ ἡ μὴ ἐθέλῃ ἢ ἀδυνατῇ τις καθιστάναι, τὴν ἀρχὴν παραλαβούσαν δῆσασαν φυλάττειν καὶ παρέχειν εἰς τὴν κρίσιν τῆς δίκης. ἐὰν δὲ
- 872 αὐτόχειρ μὲν μὴ, βουλεύσῃ δὲ θάνατόν τις ἄλλος ἐτέρῳ καὶ τῇ βουλήσῃ τε καὶ ἐπιβουλεύσει ἀποκτείνας αἷτιος ὦν καὶ μὴ καθαρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ φόνου ἐν πόλει ἐνοικῇ, γιγνέσθων καὶ τούτῳ κατὰ ταῦτα αἱ κρίσεις τούτων πέρι
- 5 πλὴν τῆς ἐγγύης, τῷ δὲ ὀφλόντι ταφῆς τῆς οἰκείας ἐξέστω τυχεῖν, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ ταῦτα ὡσαύτως τῷ πρόσθεν ρηθέντι περὶ αὐτὸν γιγνέσθω. τὰ αὐτὰ δὲ ἔστω ταῦτα ξένοισί τε πρὸς ξένους καὶ ἀστοῖσι καὶ ξένοις πρὸς ἀλλήλους, δούλοις
- b τε αὖ πρὸς δούλους, τῆς τε αὐτοχειρίας πέρι καὶ ἐπιβουλεύσεως, πλὴν τῆς ἐγγύης· ταύτην δέ, καθάπερ εἴρηται, τοὺς αὐτόχειρας κατεγγυᾶσθαι, τὸν δὲ προαγορεύοντα τὸν φόνον ἅμα κατεγγυᾶν καὶ τούτους. ἐὰν δὲ δοῦλος ἐλεύθερον
- 5 ἐκῶν, εἴτε αὐτόχειρ εἴτε βουλεύσας, ἀποκτείνῃ καὶ ὀφλῇ τὴν δίκην, ὁ τῆς πόλεως κοινὸς δῆμιος ἄγων πρὸς τὸ μῆμα τοῦ ἀποθανόντος, ὅθεν ἂν ὀρᾷ τὸν τύμβον, μαστιγώσας ὀπόσας
- c ἂν ὁ ἐλὼν προστάτῃ, ἐάνπερ βιωῖ παιόμενος ὁ φονεύς, θανατωσάτω. ἐὰν δέ τις δοῦλον κτείνῃ μηδὲν ἀδικοῦντα, φόβῳ δὲ μὴ μηνυτῆς αἰσχροῦ ἔργου καὶ κακῶν αὐτοῦ γίγνηται, ἢ τινος ἕνεκα ἄλλου τοιούτου, καθάπερ ἂν εἰ πολί-
- 5 τὴν κτείνας ὑπέιχε φόνου δίκας, ὡσαύτως καὶ τοῦ τοιούτου δούλου κατὰ τὰ αὐτὰ ἀποθανόντος οὕτως ὑπεχέτω.

Ἐὰν δὲ δὴ γίγνηται ἐφ' οἷσι καὶ νομοθετεῖν δεῖν καὶ οὐδαμῶς προσφιλές, μὴ νομοθετεῖν δὲ ἀδύνατον, συγγενῶν

d αὐτόχειρας φόνους ἢ δι' ἐπιβουλεύσεως γενομένους, ἐκουσίους τε καὶ ἀδίκους πάντως, οἱ τὰ μὲν πολλὰ ἐν κακῶς οἰκούσαις καὶ τρεφομέναις γίνονται πόλεσι, γένοιτο δ' ἂν πού τι

a 1 βουλεύσῃ O²: βουλευτῇ A O: βουλευθῇ A² (θ in marg.) c 3 μὴ
om. A et pr. O c 7 γίγνεται A (corr. A²) ἐφ' οἷσι O²: ἐφοκί
A et pr. O c 8 προσφιλέσι A et pr. O d 3 γένοιτο
Ast

καὶ ἐν ἧ μή τις ἂν προσδοκῆσειεν χώρα, λέγειν μὲν δὴ χρεῶν
 αὖ πάλιν τὸν ἔμπροσθε σμικρῷ ῥηθέντα λόγον, ἂν ἄρα 5
 τις ἀκούων ἡμῶν οἷος ἀποσχέσθαι γένηται μᾶλλον ἐκῶν
 διὰ τὰ τοιαῦτα φόνων τῶν πάντη ἀνοσιωτάτων. ὁ γὰρ δὴ
 μῦθος ἢ λόγος, ἢ ὅτι χρὴ προσαγορεύειν αὐτόν, ἐκ παλαιῶν e
 ἱερέων εἴρηται σαφῶς, ὥς ἡ τῶν συγγενῶν αἱμάτων τιμωρὸς
 δίκη ἐπίσκοπος νόμῳ χρῆται τῷ νυνδὴ λεχθέντι καὶ ἔταξεν
 ἄρα δράσαντί τι τοιοῦτον παθεῖν ταῦτά ἀναγκαίως ἅπερ
 ἔδρασεν· εἰ πατέρα ἀπέκτεινεν ποτέ τις, αὐτὸν τοῦτο ὑπὸ 5
 τέκνων τολμῆσαι βία πάσχοντα ἔν τισι χρόνοις, κἂν εἰ
 μητέρα, γενέσθαι τε αὐτὸν θηλείας μετασχόντα φύσεως
 ἀναγκαῖον, γενόμενόν τε ὑπὸ τῶν γεννηθέντων λιπεῖν τὸν
 βίον ἐν χρόνοις ὑστέροις· τοῦ γὰρ κοινοῦ μιανθέντος αἵματος
 οὐκ εἶναι κάθαρσιν ἄλλην, οὐδὲ ἐκπλутον ἐθέλιν γίγνεσθαι 10
 τὸ μιανθὲν πρὶν φόνον φόνῳ ὁμοίῳ ὁμοιον ἢ δράσασα ψυχὴ 873
 τεύσει καὶ πάσης τῆς συγγενείας τὸν θυμὸν ἀφιλασαμένη
 κοιμίσῃ. ταῦτα δὴ παρὰ θεῶν μὲν τινα φοβούμενον τὰς
 τιμωρίας εἴργεσθαι χρὴ τὰς τοιαύτας· εἰ δέ τινας οὕτως
 ἀθλία συμφορὰ καταλάβοι, ὥστε πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ ἀδελφῶν 5
 ἢ τέκνων ἐκ προνοίας ἐκουσίως ψυχὴν τολμῆσαι ἀποστερεῖν
 σώματος, ὁ παρὰ τοῦ θνητοῦ νομοθέτου νόμος ὧδε περὶ τῶν
 τοιούτων νομοθετεῖ, Προρρήσεις μὲν τὰς περὶ τῶν νομίμων b
 εἴργεσθαι καὶ ἐγγύας τὰς αὐτὰς εἶναι καθάπερ ἐρρήθη τοῖς
 ἔμπροσθεν· ἐὰν δέ τις ὄφλη φόνου τοιούτου, τούτων κτείνας
 τινά, οἱ μὲν τῶν δικαστῶν ὑπηρεταὶ καὶ ἄρχοντες ἀποκτεί-
 ναντες, εἰς τεταγμένην τρίοδον ἔξω τῆς πόλεως ἐκβαλλόντων 5
 γυμνόν, αἱ δὲ ἀρχαὶ πᾶσαι ὑπὲρ ὅλης τῆς πόλεως, λίθον
 ἕκαστος φέρων, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ βάλλων ἀφο-
 σιούτω τὴν πόλιν ὅλην, μετὰ δὲ τοῦτο εἰς τὰ τῆς χώρας
 ὄρια φέροντες ἐκβαλλόντων τῷ νόμῳ ἄταφον. c

d 4 μή ΑΟ: μή ποτέ Ο²   d 5 ἔμπροσθεν fecit Α² (ν s.v.)
 e 1 γρ. ἢ ὅτι ἂν χρὴ Ο   e 6 κἂν εἰ in marg. Ο²: κἂν ἢ Α: κἂν ἢ ΛΟ:
 κἂν (secl. ἥ) Hermann   a 1 πρὶν] πρὶν ἂν Ast   a 2 τεύσει] τίσει
 ΑΟ: τίσει ΛΟ² (εἰ s.v.)   a 3 κοιμίσῃ ΑΟ: κοιμίσει ΛΟ² (εἰ s.v.)
 a 5 ἢ μητρὸς om. Α et pr. Ο   b 1 τῶν] τοῦ τῶν ci. Matthiae

- Τὸν δὲ δὴ πάντων οἰκειότατον καὶ λεγόμενον φίλατον
 ὃς ἂν ἀποκτείνῃ, τί χρὴ πάσχειν; λέγω δὲ ὅς ἂν ἐαυτὸν
 κτείνῃ, τὴν τῆς εἰμαρμένης βίαν ἀποστερῶν μοῖραν, μήτε
 5 πόλεως ταξάσης δίκην, μήτε περιωδύνῃ ἀφύκτῃ προσπεσούσῃ
 τύχῃ ἀναγκασθεῖς, μηδὲ αἰσχύνης τιwὸς ἀπόρου καὶ ἀβίου
 μεταλαχών, ἀργία δὲ καὶ ἀνανδρίας δειλία ἐαυτῷ δίκην ἄδικον
 d ἐπιθῇ. τούτῳ δὴ τὰ μὲν ἄλλα θεὸς οἶδεν ἃ χρὴ νόμιμα
 γίνεσθαι περὶ καθαρμούς τε καὶ ταφάς, ὧν ἐξηγητάς τε
 ἅμα καὶ τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐπανερομένους χρὴ τοὺς
 ἐγγύτατα γένει ποιεῖν αὐτοῖσιν κατὰ τὰ προσταττόμενα·
 5 τάφους δ' εἶναι τοῖς οὕτω φθαρείσι πρῶτον μὲν κατὰ μόνας
 μηδὲ μεθ' ἑνὸς συντάφου, εἶτα ἐν τοῖς τῶν δώδεκα ὀρίοισι
 μερῶν τῶν ὅσα ἀργὰ καὶ ἀνώνυμα θάπτειν ἀκλειεῖς αὐτούς,
 μήτε στήλαις μήτε ὀνόμασι δηλοῦντας τοὺς τάφους.
 e 'Εὰν δ' ἄρα ὑποζύγιον ἢ ζῶον ἄλλο τι φονεύσῃ τινά,
 πλὴν τῶν ὅσα ἐν ἀγῶνι τῶν δημοσίων τιθεμένων ἀθλεύοντά
 τι τοιοῦτον δράσῃ, ἐπεξίτωσαν μὲν οἱ προσήκοντες τοῦ φό-
 νου τῷ κτείναντι, διαδικαζόντων δὲ τῶν ἀγρονόμων οἴσιν ἂν
 5 καὶ ὁπόσοις προστάξῃ ὁ προσήκων, τὸ δὲ ὀφλὸν ἔξω τῶν
 ὄρων τῆς χώρας ἀποκτείναντας διορίσαι. εἰ δὲ ἄψυχόν
 τι ψυχῆς ἀνθρώπου στερήσῃ, πλὴν ὅσα κεραυνὸς ἢ τι παρὰ
 θεοῦ τοιοῦτον βέλος ἰόν, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα τιwὸς προσ-
 πεσόντος ἢ αὐτὸ ἐμπεσὼν κτείνῃ τινά, δικαστὴν μὲν αὐτῷ
 874 καθιζέτω τῶν γειτόνων τὸν ἐγγύτατα ὁ προσήκων γένει,
 ἀφοσιούμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ ὑπὲρ τῆς συγγενείας ὅλης,
 τὸ δὲ ὀφλὸν ἐξορίζειν, καθάπερ ἐρρήθη τὸ τῶν ζώων γένος.
 'Εὰν δὲ τεθνεὺς μὲν αὖ τις φανῇ, ἄδελος δὲ ὁ κτείνας
 5 ἢ καὶ μὴ ἀμελῶς ζητοῦσιν ἀνεύρετος γίγνηται, τὰς μὲν
 προρρήσεις τὰς αὐτὰς γίνεσθαι καθάπερ τοῖς ἄλλοις, προ-
 αγορεύειν δὲ τὸν φόνον τῷ δράσαντι, καὶ ἐπιδικασάμενον ἐν
 b ἀγορᾷ κηρυῖναι τῷ κτείναντι τὸν καὶ τὸν καὶ ὠφληκότι φόνου
 μὴ ἐπιβαίνειν ἱερῶν μηδὲ ὅλης χώρας τῆς τοῦ παθόντος,

d 8 ὀνόμασι] νομασι A (corr. A⁷)

a 7 καὶ om. A et pr. O

ὥς, ἂν φανῇ καὶ γνωσθῇ, ἀποθανούμενον καὶ ἔξω τῆς τοῦ
παθόντος χώρας ἐκβληθησόμενον ἄταφον. οὗτος δὲ νόμος
εἰς ἡμῶν ἔστω κύριος περὶ φόνου κείμενος. 5

Καὶ τὰ μὲν περὶ τὰ τοιαῦτα μέχρι τούτων οὕτως· ὦν δὲ
ὁ κτείνας ἐφ' οἷς τε ὀρθῶς ἂν καθαρὸς εἴη, τάδε ἔστω·
Νύκτωρ φῶρα εἰς οἰκίαν εἰσιόντα ἐπὶ κλοπῇ χρημάτων ἐὰν
ἐλὼν κτείνῃ, καθαρὸς ἔστω· καὶ ἐὰν λωποδύτην ἀμυνό- c
μενος ἀποκτείνῃ, καθαρὸς ἔστω· καὶ ἐὰν ἐλευθέραν γυναῖκα
βιάζεται τις ἢ παῖδα περὶ τὰ ἀφροδίσια, νηποινὶ τεθνάτω
ὑπὸ τε τοῦ ὑβρισθέντος βία καὶ ὑπὸ πατρὸς ἢ ἀδελφῶν
ἢ ὑέων· ἐάν τε ἀνὴρ ἐπιτύχῃ γαμετῇ γυναικὶ βιαζομένη, 5
κτείνας τὸν βιαζόμενον ἔστω καθαρὸς ἐν τῷ νόμῳ· καὶ ἐάν
τις πατρὶ βοηθῶν θάνατον, μηδὲν ἀνόσιον δρῶντι, κτείνῃ
τινά, ἢ μητρὶ ἢ τέκνοις ἢ ἀδελφοῖς ἢ συγγενήτορι τέκνων,
πάντως καθαρὸς ἔστω. d

Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τροφὴν τε ζώσης ψυχῆς καὶ παιδείαν,
ὦν αὐτῇ τυχεύσῃ μὲν βιωτόν, ἀτυχησάσῃ δὲ τοῦναντίον,
καὶ περὶ θανάτων τῶν βιαιῶν ἃς δεῖ τιμωρίας γίγνεσθαι,
νεομοθετήσθω· τὰ δὲ περὶ τὴν τῶν σωμάτων τροφὴν μὲν 5
καὶ παιδείαν εἴρηται, τὸ δ' ἐχόμενον τούτων, αἱ βίαιοι
πράξεις ὑπ' ἀλλήλων ἀκούσιοί τε καὶ ἐκούσιοι γιγνόμεναι
διοριστέον εἰς δύναμιν αἷ τέ εἰσιν καὶ ὅσαι, καὶ ὦν ἂν
τυγχάνουσιν τιμωρήσεων τὸ πρόσφορον ἔχοιεν ἂν ἕκασται, e
ταῦτα μετ' ἐκείνα, ὥς ἔοικεν, ὀρθῶς ἂν νομοθετοῖτο.

Τραύματα δὲ καὶ πηρώσεις ἐκ τραυμάτων τά γε δευτέρα
μετὰ θανάτους καὶ ὁ φαυλότατος ἂν τάξειεν τῶν ἐπὶ νόμον
τρεπομένων. τὰ δὲ τραύματα, καθάπερ οἱ φόνοι διήρητο, 5
διαιρετέον, τὰ μὲν ἀκούσια, τὰ δὲ θυμῷ, τὰ δὲ φόβῳ, τὰ
δὲ ὅποσα ἐκ προνοίας ἐκούσια συμβαίνει γιγνόμενα· προρ-

b 4 οὗτος . . . b 7 καθαρὸς εἴη L O et in marg. A³ praemissis ἐν ἄλλῳ
οὕτως εἶρον (sed κυρίως pro κύριος A³ cum O²): οὐ κυρίως κείμενος καὶ τὰ
τοιαῦτα μέχρι τούτων οὕτως ὦν δὲ ὀρθῶς ἂν καθαρὸς εἴη A c 1 ἐλὼν
ref. A² (ἔχων fuit) κτείνῃ A O: κτείνῃ τις L O³ Eus. ἀμυνό-
μενος A² O² (ν s. v.) c 3 νηποινὶ A² L O²: νηποινεῖ A O e 1 τι-
μωρήσεων in marg. iterat A² e 4 νόμον scr. recc.: νόμων A O

- ρητέον δὴ τι περὶ πάντων τῶν τοιούτων τοιόνδε, ὥς ἄρα νόμους ἀνθρώποις ἀναγκαῖον τίθεσθαι καὶ ζῆν κατὰ νόμους
- 875** ἢ μηδὲν διαφέρειν τῶν πάντῃ ἀγριωτάτων θηρίων. ἡ δὲ αἰτία τούτων ἦδε, ὅτι φύσις ἀνθρώπων οὐδενὸς ἱκανὴ φύεται ὥστε γινῶναι τε τὰ συμφέροντα ἀνθρώποις εἰς πολιτεῖαν καὶ γνοῦσα, τὸ βέλτιστον αἰεὶ δύνασθαι τε καὶ ἐθέλειν πράττειν.
- 5** γινῶναι μὲν γὰρ πρῶτον χαλεπὸν ὅτι πολιτικῇ καὶ ἀληθεῖ τέχνῃ οὐ τὸ ἴδιον ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἀνάγκη μέλειν—τὸ μὲν γὰρ κοινὸν συνδίδει, τὸ δὲ ἴδιον διασπᾷ τὰς πόλεις—καὶ ὅτι συμφέρει τῷ κοινῷ τε καὶ ἰδίῳ, τοῖν ἀμφοῖν, ἣν τὸ κοινὸν
- b** τιθῆται καλῶς μᾶλλον ἢ τὸ ἴδιον· δεύτερον δέ, ἐὰν ἄρα καὶ τὸ γινῶναι τις ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκεν λάβῃ ἱκανῶς ἐν τέχνῃ, μετὰ δὲ τοῦτο ἀνυπεύθυνός τε καὶ αὐτοκράτωρ ἄρξῃ πόλεως, οὐκ ἂν ποτε δύναίτο ἐμμεῖναι τούτῳ τῷ δόγματι
- 5** καὶ διαβιβῶναι τὸ μὲν κοινὸν ἡγούμενον τρέφων ἐν τῇ πόλει, τὸ δὲ ἴδιον ἐπόμενον τῷ κοινῷ, ἀλλ' ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ ἰδιοπραγίαν ἢ θνητῇ φύσει αὐτὸν ὁρμήσει αἰεὶ, φεύγουσα μὲν ἀλόγως τὴν λύπην, διώκουσα δὲ τὴν ἡδονήν, τοῦ δὲ
- c** δικαιότερου τε καὶ ἀμείνονος ἐπίπροσθεν ἄμφω τούτῳ προστήσεται, καὶ σκότος ἀπεργαζομένη ἐν αὐτῇ πάντων κακῶν ἐμπλήσει πρὸς τὸ τέλος αὐτῇν τε καὶ τὴν πόλιν ὅλην. ἐπεὶ ταῦτα εἴ ποτέ τις ἀνθρώπων φύσει ἱκανὸς θείᾳ μοίρᾳ γεν-
- 5** νηθεὶς παραλαβεῖν δυνατὸς εἴη, νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο τῶν ἀρξόντων ἑαυτοῦ· ἐπιστήμης γὰρ οὔτε νόμος οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων, οὐδὲ θέμις ἐστὶν νοῦν οὐδενὸς ὑπήκοον οὐδὲ
- d** δοῦλον ἀλλὰ πάντων ἄρχοντα εἶναι, ἐάνπερ ἀληθινὸς ἐλεύθερός τε ὄντως ἢ κατὰ φύσιν. νῦν δὲ οὐ γάρ ἐστιν οὐδαμοῦ οὐδαμῶς, ἀλλ' ἢ κατὰ βραχύ· διὸ δὴ τὸ δεύτερον αἰρετέον, τάξιν τε καὶ νόμον, ἃ δὴ τὸ μὲν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺν ὀρᾷ καὶ
- 5** βλέπει, τὸ δ' ἐπὶ πᾶν ἀδυνατεῖ. ταῦτα δὴ τῶνδε εἵνεκα εἴρηται· νῦν ἡμεῖς τάξομεν τί χρὴ τὸν τρώσαντα ἢ τι βλά-

ε 8 τῶν L (ut vid.). O²: om. A O
δεῖ A (sed εἶ in ras.): δε O² (s. s. v.)

d 5 δὴ O et in marg. A²:

ψαντα ἕτερον ἄλλον παθεῖν ἢ ἀποτίνειν. πρόχειρον δὲ παντὶ περὶ παντὸς ὑπολαβεῖν ὀρθῶς, “Τὸν τί τρώσαντα ἢ τίνα ἢ πῶς ἢ πότε λέγεις; μυρία γὰρ ἕκαστά ἐστι τούτων e καὶ ἀάμπολυ διαφέροντα ἀλλήλων.” ταῦτ’ οὖν δὴ δικαστηρίοις ἐπιτρέπειν κρίνειν πάντα ἢ μηδὲν ἀδύνατον. ἐν μὲν γὰρ κατὰ πάντων ἀναγκαῖον ἐπιτρέπειν κρίναι, τὸ πότερον ἐγένετο ἢ οὐκ ἐγένετο ἕκαστον τούτων· τὸ δὲ μηδὲν ἐπιτρέ- 5 πειν αὖ περὶ τοῦ τί δεῖ ζημιοῦσθαι καὶ πάσχειν τί χρεῶν 876 τὸν ἀδικήσαντα τούτων τι, ἀλλ’ αὐτὸν περὶ πάντων νομοθετῆσαι σμικρῶν καὶ μεγάλων, σχεδὸν ἀδύνατον.

ΚΑ. Τίς οὖν ὁ μετὰ τούτου λόγος;

ΑΘ. “Ὅδε, ὅτι τὰ μὲν ἐπιτρεπτέον δικαστηρίοις, τὰ δὲ οὐκ 5 ἐπιτρεπτέον, ἀλλ’ αὐτῷ νομοθετητέον.

ΚΑ. Ποῖα δὴ νομοθετητέον τε καὶ ποῖα ἀποδοτέον κρίνειν τοῖς δικαστηρίοις;

ΑΘ. Τάδε δὴ μετὰ ταῦτα ὀρθότατ’ ἂν εἰπεῖν εἴη, ὥς ἐν πόλει ἐν ἣ δικαστήρια φαῦλα καὶ ἄφωνα, κλέπτοντα τὰς αὐτῶν b δόξας, κρίβδην τὰς κρίσεις διαδικάζει καί, ὁ τούτου δεινότερον, ὅταν μηδὲ σιγῶντα ἀλλὰ θορύβου μεστὰ καθάπερ θέατρα ἐπαυοῦντά τε βοῇ καὶ ψέγοντα τῶν ῥητόρων ἐκάτερον ἐν μέρει κρίνῃ, χαλεπὸν τότε πάθος ὅλη τῇ πόλει γίνεσθαι 5 φιλεῖ. τοῖς οὖν δὴ τοιοῦτοις δικαστηρίοις νομοθετεῖν ὑπὸ τινος ἀνάγκης ληφθέντα οὐκ εὐτυχὲς μὲν, ὅμως δὲ ἐξ ἀνάγκης εἰλημμένον ὅτι περὶ σμικρότατα ἐπιτρεπτέον αὐτοῖς τάττειν c τὰς ζημίας, τὰ δὲ πλείστα αὐτὸν νομοθετεῖν διαρρήδην, ἂν τις ἄρα τοιαύτη πολιτεία νομοθετῇ ποτε· ἐν ἣ δὲ ἂν πόλει δικαστήρια εἰς δύναμιν ὀρθῶς καθεστῶτα ᾗ, τραφέντων τε εὖ τῶν μελλόντων δικάζειν δοκιμασθέντων τε διὰ πάσης ἀκρι- 5 βείας, ἐνταῦθα ὀρθὸν καὶ ἔχον εὖ καὶ καλῶς τὸ πολλὰ

e 1 γρ. πότε O : πότερα A O : πότε ἄρα ci. Orelli e 3 μηδένα
δυνατόν A O a 4 Τίς οὖν κτλ.] τοῦ πατριάρχου τὸ βιβλίον τὰς δύο
ταύτας πεύσεις καὶ ἀποκρίσεις ὡς ἀφ’ ἑνὸς ἔχει προσώπου. ἀπ’ ὀρθώσεως.
εἰς τὴν ἀφ’ ἑνὸς προσώπου φράσιν οὕτω γέγραπται· ἀλλ’ αὐτῷ κτλ. (sed
a. 9 τὸ δὲ δὴ pro τάδε δὴ) O² b 5 τότε] γρ. τὸ ἀπ’ ὀρθώσεως O²
c 1 εἰλημμένον pr. A O c 6 τὸ A O : τὰ O²

- ἐπιτρέπειν κρίνειν τοῖς τοιούτοις δικασταῖς τῶν ὀφλούντων
 πέρι, τί χρή πάσχειν αὐτοὺς ἢ ἀποτίνειν. ἡμῖν δὴ τὰ νῦν ἀνε-
d μέσητον τὸ μὴ νομοθετεῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα καὶ πλείστα, ἃ
 καὶ φαυλοτέρως ἂν πεπαιδευμένοι δικασταὶ δύναιντο κατιδεῖν
 καὶ προσάπτειν ἐκάστῳ τῶν ἁμαρτημάτων τὴν ἀξίαν τοῦ
 πάθους τε καὶ πράξεως· ἐπειδὴ δὲ οἷς ἡμεῖς νομοθετοῦμεν,
 5 οὐχ ἥκιστα ἐμμελεῖς αὐτοὺς οἰόμεθ' ἂν τῶν τοιούτων
 γίνεσθαι κριτάς, ἐπιτρεπτέον δὴ τὰ πλείστα. οὐ μὴν ἀλλ'
 ὅπερ πολλάκις εἵπομέν τε καὶ ἐδράσαμεν ἐν τῇ τῶν ἐμπροσθεν
e νομοθετῇσι νόμων, τὸ περιγραφῇν τε καὶ τοὺς τύπους τῶν
 τιμωριῶν εἰπόντας, δοῦναι τὰ παραδείγματα τοῖσι δικασταῖς
 τοῦ μήποτε βαίνειν ἔξω τῆς δίκης, τότε τε ἦν ὀρθότατα ἔχον
 καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο αὐτὸ ποιητέον, ἐπανελθόντα ἤδη πάλιν
 5 ἐπὶ τοὺς νόμους. ἡ δὴ γραφὴ περὶ τραύματος ὧδε ἡμῖν
 κείσθω· Ἐάν τις διανοηθεῖς τῇ βουλήσει κτεῖναι τινα φίλιον,
 πλὴν ὧν ὁ νόμος ἐφίησιν, τρώσῃ μὲν, ἀποκτεῖναι δὲ ἀδυνα-
 τήσῃ, τὸν διανοηθέντα τε καὶ τρώσαντα οὕτως οὐκ ἄξιον
877 ἐλεεῖν, οὐδὲ αἰδούμενον ἄλλως ἢ καθάπερ ἀποκτείναντα
 ὑπέχειν τὴν δίκην φόνου ἀναγκάζειν· τὴν δὲ οὐ παντάπασι
 κακὴν τύχην αὐτοῦ σεβόμενον καὶ τὸν δαίμονα, ὃς αὐτὸν καὶ
 τὸν τρωθέντα ἐλεήσας ἀπότροπος αὐτοῖς ἐγένετο μὴ τῷ μὲν
 5 ἀνίατον ἔλκος γενέσθαι, τῷ δὲ ἐπάρατον τύχην καὶ συμ-
 φοράν, τούτῳ δὴ χάριω τῷ δαίμονι διδόντα καὶ μὴ ἐναντιού-
 μενον, τὸν μὲν θάνατον ἀφελεῖν τοῦ τρώσαντος, μετὰστασιν
b δὲ εἰς τὴν γείτονα πόλιν αὐτῷ γίνεσθαι διὰ βίου, καρπού-
 μενον ἅπασαν τὴν αὐτοῦ κτήσιν. βλάβος δέ, εἰ κατέβλαψεν
 τὸν τρωθέντα, ἐκτίνειω τῷ βλαφθέντι, τιμᾶν δὲ τὸ δικαστήριον
 ὅπερ ἂν τὴν δίκην κρίνῃ, κρίνειν δὲ οὔπερ ἂν τοῦ φόνου
 5 ἐδίκασαν εἰ ἐτελεύτησεν ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ τραύματος.
 γονέας δ' ἂν παῖς ἢ δοῦλος δεσπότην ὡσαύτως ἐκ προνοίας
 τρώσῃ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν· καὶ ἔαν ἀδελφὸς ἀδελφὸν

ε 3 τε O²: om. A L O
 vulg.

ε 4 ἐπανελθόντα A L O: ἐπανελθόντας
 b 4 posterius ἂν Aldina: αὖ A L O

ἡ ἀδελφὴν ἢ ἀδελφὴ ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν ὡσαύτως τρώσῃ,
καὶ ὄφλῃ τραύματος ἐκ προνοίας, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. **c**
γυνὴ δὲ ἄνδρα ἑαυτῆς ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀποκτείνειν τρώσασα,
ἢ ἄνῃρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, φευγέτω ἀειφυγίαν· τὴν δὲ
κτῆσιω, εἰ μὲν ὑεῖς ἢ θυγατέρες αὐτοῖς ὥσιω παῖδες ἔτι,
τοὺς ἐπιτρόπους ἐπιτροπεύειν καὶ ὡς ὀρφανῶν τῶν παῖδων **5**
ἐπιμελεῖσθαι· εἰ δὲ ἄνδρες, μὴ ἐπάναγκες ἔστω τρέφεσθαι
τὸν φεύγοντα ὑπὸ τῶν ἐκγόνων, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦς
κεκτῆσθαι. ἅπαις δὲ ὅστις ἂν τοιαύταις συμφοραῖς περι-
πέσῃ, τοὺς συγγενεῖς συνελθόντας μέχρι ἀνεψιῶν παῖδων τοῦ **d**
πεφευγότος ἀμφοτέρωθεν, πρὸς τε ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν,
κληρονόμον εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τῇ πόλει τετταρακοντακαί-
πεντακισχιλιοστὸν καταστήσῃ βουλευομένους μετὰ νομο-
φυλάκων καὶ ἱερέων, διανοηθέντας τρόπῳ καὶ λόγῳ τοιῷδε, **5**
ὡς οὐδεὶς οἶκος τῶν τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίων τοῦ
ἐνοικοῦντός ἐστιν οὐδὲ σύμπαντος τοῦ γένους οὕτως ὡς τῆς
πόλεως δημόσιός τε καὶ ἴδιος· δεῖ δὲ τὴν γε πόλιν τοὺς
αὐτῆς οἴκους ὡς ὀσιωτάτους τε καὶ εὐτυχεστάτους κεκτῆσθαι **e**
κατὰ δύναμιν. ὅταν οὖν τις ἅμα δυστυχήθῃ καὶ ἀσειβηθῇ
τῶν οἴκων, ὥστε τὸν κεκτημένον ἐν αὐτῷ παῖδας μὲν μὴ
καταλιπεῖν, ἡίθεον δὲ ἢ καὶ γεγαμηκότα ἅπαιδα τελευτῆσαι
φόνου ὀφλόντα ἐκουσίῳ ἢ τινος ἁμαρτήματος ἄλλου τῶν **5**
περὶ θεοὺς ἢ πολίτας ὧν ἂν θάνατος ἐν τῷ νόμῳ ζημία
διαρρήδην ἢ κειμένη, ἢ καὶ ἐν ἀειφυγίᾳ τις φεύγῃ τῶν
ἀνδρῶν ἅπαις, τοῦτον πρῶτον μὲν καθήρασθαι καὶ ἀπο-
διοπομπήσασθαι τὸν οἶκον χρεῶν ἔστω κατὰ νόμον, ἔπειτα
συνελθόντας, καθάπερ εἵπομεν νυνδὴ, τοὺς οἰκείους ἅμα **878**
νομοφύλαξιν σκέψασθαι γένος ὅτιπερ ἂν ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει
εὐδοκιμώτατον πρὸς ἀρετὴν καὶ ἅμα εὐτυχές, ἐν ᾧ ἂν παῖδες
γεγονότες ὥσιω πλείους· ὅθεν ἔνα τῷ τοῦ τελευτήσαντος πατρὶ

c 7 εἰ μὲν post οὐσίαν add. O²
e 5 ἄλλου O²: ἀλλ' οὐ A O

e 2 δυστυχίσῃ H. Richards
e 7 ἢ κειμένη ἢ καὶ ἐν om. A et
rg. O

- 5 καὶ τοῖς ἄνω τοῦ γένους ὑὸν ὥς ἐκείνων εἰσποιοῦντας, φήμης
 ἕνεκα ἐπονομάζοντας, γεννήτορά τε αὐτοῖς καὶ ἐστιοῦχον καὶ
 θεραπευτὴν ὁσίῳν τε καὶ ἱερῶν ἐπ' ἀμείνουσι τύχαις γίγνεσθαι
 τοῦ πατρὸς, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπευξαμένους, αὐτὸν κληρονόμον
 b καταστήσαι κατὰ νόμον, τὸν δ' ἑξαμαρτόντα ἀνώνυμον ἔαν
 καὶ ἄπαιδα καὶ ἄμοιρον κείσθαι, ὁπόταν αὐτὸν καταλάβωσιν
 αἱ τοιαῦται συμφοραί.

- *Ἔστιν δὲ οὐ πάντων, ὥς ἔοικε, τῶν ὄντων ὄρος ὄρω
 5 προσμειγνύς, ἀλλ' οἷς ἔστω μεθόριον, τοῦτο ἐν μέσῳ ὄρων
 πρότερον ἐκατέρῳ προσβάλλον γίγνοιτ' ἂν ἀμφοῖν μεταξύ·
 καὶ δὴ καὶ τῶν ἀκουσίῳν τε καὶ ἐκουσίῳν τὸ θυμῷ γιγνώ-
 μενον ἔφαμεν εἶναι τοιοῦτον. τραυμάτων οὖν ἔστω τῶν ὀργῇ
 c γενομένων· Ἐὰν ὄφλη τις, πρῶτον μὲν τίνειν τοῦ βλάβους
 τὴν διπλασίαν, ἂν τὸ τραῦμα ἰάσιμον ἀποβῇ, τῶν δὲ ἀνιάτων
 τὴν τετραπλασίαν· ἔαν δὲ ἰάσιμον μὲν, αἰσχύνην δὲ μεγάλην
 τιὰ προσβάλλῃ τῷ τρωθέντι καὶ ἐπονείδιστον, τὴν τετραπλα-
 5 σίαν ἐκτίνειν. ὅσα δέ τις τρώσας τιὰ μὴ μόνον βλάβῃ
 τὸν παθόντα ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν, ποιήσας ἀδύνατον τῇ
 πατρίδι πρὸς πολεμίους βοηθεῖν, τοῦτον δὲ μετὰ τῶν ἄλλων
 ζημιῶν ἐκτίνειν καὶ τῇ πόλει τὴν βλάβην· πρὸς γὰρ ταῖς
 d αὐτοῦ στρατείαις καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀδυνατοῦντος στρατενέσθω
 καὶ τὰς ὑπὲρ ἐκείνου πολεμικὰς ταπτέσθω τάξεις, ἧ μὴ
 δρῶν ταῦτα ὑπόδικος τῷ ἐθέλοντι τῆς ἀστρατείας γιγνέσθω
 κατὰ νόμον. τὴν δὲ δὴ τῆς βλάβης ἀξίαν, εἴτε διπλὴν εἴτε
 5 τριπλὴν εἴτε καὶ τετραπλασίαν, οἱ καταψηφισάμενοι δικασταὶ
 ταπτόντων. ἔαν δὲ ὁμόγονος ὁμόγονον τὸν αὐτὸν τρόπον
 τούτῳ τρώσῃ, τοὺς γεννήτας καὶ τοὺς συγγενεῖς μέχρι
 ἀνεψιῶν παίδων πρὸς γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, γυναικᾶς τε
 e καὶ ἀνδρας συνελθόντας, κρίναντας παραδιδόναι τιμᾶν τοῖς

b8 ἔστω τῶν A cum pr. O : ἐνεστώτων vulg. c2 ἂν om. A (ἂν
 s. v. A²) c4 τετραπλασίαν libri : τριπλασίαν Orelli c5 τρώσας]
 τρώας A (σ s. v. A²) βλάβῃ AO : βλάβῃ L O² (ει s. v.) c8 πόλει
 L (ut vid.) O² : βλάβῃ A O d7 τούτῳ τρώσῃ] τουτωσῃ A
 (τρώ s. v. A²) γεννητὰς Hermann

γεννήσασι κατὰ φύσιν· ἔαν δὲ ἀμφισβητήσιμος ἡ τίμησις
 γίγνηται, τοὺς πρὸς ἀνδρῶν εἶναι τιμῶντας κυρίους, ἔαν δὲ
 ἀδυνατώσωσιν αὐτοί, τοῖς νομοφύλαξι τελευτῶντας ἐπιτρέπειν.
 ἐκγόνοις δὲ πρὸς γουέας εἶναι τῶν τοιούτων τραυμάτων 5
 δικαστὰς μὲν τοὺς ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότας ἐπάναγκες,
 οἷς ἂν παῖδες μὴ ποιητοί, ἀληθινοὶ δέ, ὦσιν, ἂν δέ τις ὄφλη,
 τιμᾶν εἰ τεθνάναι χρή τὸν τοιοῦτον εἴτε τι μείζον ἕτερον
 τούτου πάσχειν ἢ καὶ μὴ πολλῷ μικρότερον· καὶ τῶν
 συγγενῶν τοῦ δράσαντος μηδένα δικάζειν, μηδ' ἔαν γεγονώς 879
 ἢ τὸν χρόνον ὅσον ὁ νόμος εἴρηκεν. δοῦλος δ' ἔάν τις ἐλεύ-
 θερον ὀργῇ τρώσῃ, παραδότω τὸν δοῦλον ὁ κεκτημένος τῷ
 τρωθέντι χρῆσθαι ὅτι ἂν ἐθέλῃ· ἔαν δὲ μὴ παραδιδῷ, αὐτὸς
 τὴν βλάβην ἐξιάσθω. ἔαν δὲ ἐκ συνθήκης αἰτιάται τοῦ 5
 δούλου καὶ τοῦ τρωθέντος μηχανὴν εἶναι τις τὸ γεγονός,
 ἀμφισβητήσάτω· ἔαν δὲ μὴ ἔλῃ, τριπλασίαν ἐκτείσάτω τὴν
 βλάβην, ἔλων δέ, ἀνδραποδισμοῦ ὑπόδικον ἔχέτω τὸν τεχνά-
 ζοντα μετὰ τοῦ δούλου. ὅς δ' ἂν ἄκων ἄλλος ἄλλον τρώσῃ, **b**
 τὸ βλάβος ἀπλοῦν ἀποτινέτω—τύχης γὰρ νομοθέτης οὐδεὶς
 ἱκανὸς ἄρχειν—δικασταὶ δὲ ὄντων οὔτερ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς
 τοὺς γεννήτορας ἐρρήθησαν, καὶ τιμῶντων τὴν ἀξίαν τῆς
 βλάβης. 5

Βίαία μὲν δὴ πάνθ' ἡμῖν τὰ προειρημένα πάθη, βίαιόν
 δὲ καὶ τὸ τῆς αἰκίας πᾶν γένος. ὦδε οὖν χρή περὶ τῶν
 τοιούτων πάντα ἄνδρα καὶ παῖδα καὶ γυναῖκα ἀεὶ διανοεῖσθαι,
 τὸ πρεσβύτερον ὥς οὐ μικρῷ τοῦ νεωτέρου ἐστὶ πρεσβενο-
 μενον ἔν τε θεοῖσι καὶ ἐν ἀνθρώποις τοῖς μέλλουσι σφῆζεσθαι **c**
 καὶ εὐδαιμονεῖν. αἰκίαν οὖν περὶ πρεσβύτερον ἐν πόλει
 γενομένην ὑπὸ νεωτέρου ἰδεῖν αἰσχρὸν καὶ θεομισές· ἔοικεν
 δὲ νέφ' παντὶ ὑπὸ γέροντος πληγέντι ῥαθύμως ὀργὴν ὑπο-
 φέρειν, αὐτῷ τιθεμένῳ τιμὴν ταύτην εἰς γῆρας. ὦδε οὖν 5

ε 2 post φύσιν ras. 4 vel 5 litt. A   a 4 χρῆσθαι A O Stob. :
 χρήσασθαι fecit A² cum γρ. O   b 3 ἱκανὸς L (ut vid.) Stob. : ἱκανῶς
 A O   b 6 βίαία] βία A O (βία A²)   b 7 αἰκίας (ut vid.) pr. A O

- ἔστω· Πᾶς ἡμῶν αἰδέσθω τὸν ἑαυτοῦ πρεσβύτερον ἔργῳ τε καὶ ἔπει· τὸν δὲ προέχοντα εἴκοσιν ἡλικίας ἔτεσιν, ἄρρενα ἢ θήλην, νομίζων ὡς πατέρα ἢ μητέρα διευλαβείσθω, καὶ
- d** πάσης τῆς δυνατῆς ἡλικίας αὐτὸν φυτῦσαι καὶ τεκεῖν ἀπέ-
χοιτο αἰεὶ θεῶν γενεθλίων χάριν. ὡς δ' αὐτως καὶ ξένου
ἀπείργοιτο εἴτε πάλαι ἐνοικοῦντος εἴτε νεήλυδος ἀφιγμένου·
μήτε γὰρ ὑπάρχων μήτε ἀμυνόμενος τὸ παράπαν τολμάτω
- 5** πληγαῖς τὸν τοιοῦτον νουθετεῖν. ξένου δὲ ἂν ἀσελγαίνοντα
καὶ θρασυνόμενον ἑαυτὸν τύπτουτα οἴηται δεῖν κολασθῆναι,
λαβὼν πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν ἀστυνόμων ἀπαγέτω, τοῦ τύπτειν
δὲ εἰργέσθω, ἵνα πόρρω γίγνηται τοῦ τὸν ἐπιχώριον ἂν τολ-
e μῆσαί ποτε πατάξαι. οἱ δ' ἀστυνόμοι παραλαβόντες τε καὶ
ἀνακρίναντες, τὸν ξενικὸν αὖ θεὸν εὐλαβούμενοι, ἐὰν ἄρα
ἀδίκως δοκῇ ὁ ξένος τὸν ἐπιχώριον τύπτειν, τῇ μάστιγι τὸν
ξένον ὅσας ἂν αὐτὸς πατάξῃ τοσαύτας δόντες, τῆς θρασυξενίας
- 5** πανούτων· ἐὰν δὲ μὴ ἀδικῇ, ἀπειλήσαντές τε καὶ ὀνειδίσαντες
τῷ ἀπαγαγόντι μεθιέντων ἄμφω. ἡλιξ δὲ ἡλικά καὶ τὸν
- 880** ἄπαιδα προέχοντα ἡλικία ἑαυτοῦ ἐὰν τύπτῃ, γέρων τε γέροντα
καὶ ἐὰν νέος νέον, ἀμυνέσθω κατὰ φύσιν ἄνευ βέλους ψιλαῖς
ταῖς χερσίν· ὁ δὲ ὑπὲρ τετταράκοντα γεγυῶς ἔτι ἐὰν τολμᾷ
τῷ μάχεσθαι, εἴτε ἄρχων εἴτε ἀμυνόμενος, ἄγροικος καὶ
- 5** ἀνελεύθερος ἂν λεγόμενος ἀνδραποδώδης τε, δίκης ἂν ἐπονει-
δίστου τυγχάνων τὸ πρέπον ἔχει. καὶ ἐὰν μὲν τις τοιούτοις
παραμυθίοις εὐπειθὴς γίγνηται, εὐήνιος ἂν εἴῃ· ὁ δὲ δυσ-
πειθὴς καὶ μηδὲν προοιμίον φροντίζων δέχοιτ' ἂν τὸν τοιούδε
- b** ἐτοίμως νόμον· Ἐάν τις τύπτῃ τὸν πρεσβύτερον εἴκοσιν
ἔτεσιν ἢ πλείοσιν ἑαυτοῦ, πρῶτον μὲν ὁ προστυγχάνων, ἐὰν
μὴ ἡλιξ μηδὲ νεώτερος ἢ τῶν μαχομένων, διειργέτω ἢ κακὸς
ἔστω κατὰ νόμον· ἐὰν δὲ ἐν τῇ τοῦ πληγέντος ἡλικίᾳ ἢ ἔτι
- 5** νεώτερος, ἀμυνέτω ὡς ἀδελφῷ ἢ πατρὶ ἢ ἔτι ἀνωτέρω τῷ

c 7 ἔπει libri cum Stob.: λόγῳ Eus. d 6 ἑαυτὸν] καὶ ἑαυτὸν
fecit A² e 6 γρ. ἀπάγοντι in marg. L O (ἀπ' ὀρθώσεως) a 4 τῷ]
τις αὐτῷ C. Ritter a 5 ἀνεπονειδίστου A O b 3 μῇ] γρ. μὲν
ἀπ' ὀρθώσεως O

ἀδικουμένῳ. πρὸς δ' ἔτι δίκην ὑπεχέτω τῆς αἰκίας ὁ τὸν
 πρεσβύτερον, ὡς εἴρηται, τολμήσας τύπτειν, καὶ ἐὰν ὄφλη
 τὴν δίκην, δεδέσθω μηδὲν ἐνιαυτοῦ σμικρότερον· ἐὰν δὲ οἱ c
 δικασταὶ τιμῇσωσιν πλείονος, ἔστω κύριος ὁ τιμηθεὶς αὐτῷ
 χρόνος. ἐὰν δὲ ξένος ἢ τῶν μετοίκων τις τύπτῃ τὸν πρε-
 σβύτερον εἴκοσιν ἔτεσιν ἢ πλείοσιν ἑαυτοῦ, περὶ μὲν τῶν
 παραγενομένων τῆς βοηθείας ὁ αὐτὸς νόμος ἐχέτω τὴν αὐτὴν 5
 δύναμιν, ὁ δὲ τὴν τοιαύτην δίκην ἡττηθεὶς, ξένος μὲν ὢν καὶ
 μὴ σύνοικος, δύο ἔτη δεδεμένος ἐκτινέτω ταύτην αὐτὴν τὴν
 δίκην, ὁ δὲ μέτοικός τε ὢν καὶ ἀπειθῶν τοῖς νόμοις τρία
 ἔτη δεδέσθω, ἐὰν μὴ τὸ δικαστήριον πλείονος αὐτῷ χρόνου d
 τιμῇσῃ τὴν δίκην. ζημιούσθω δὲ καὶ ὁ παραγενομένος ὀφφοῦν
 τούτων καὶ μὴ βοηθήσας κατὰ νόμον, ὁ μὲν μεγίστου τιμῆ-
 ματος ὢν μναί, δευτέρου δὲ ὢν πεντήκοντα δραχμαῖς, τρίτου
 δὲ τριάκοντα, εἴκοσι δὲ τοῦ τετάρτου· δικαστήριον δὲ γινέ- 5
 σθω τοῖς τοιοῦτοισι στρατηγοὶ καὶ ταξίαρχοι φύλαρχοί τε
 καὶ ἵππαρχοι.

Νόμοι δέ, ὡς ἔοικεν, οἱ μὲν τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων
 ἕνεκα γίνονται, διδαχῆς χάριν τοῦ τίνα τρόπον ὀμιλοῦντες
 ἀλλήλοις ἂν φιλοφρόνως οἰκοῖεν, οἱ δὲ τῶν τὴν παιδείαν e
 διαφυγόντων, ἀτεράμονι χρωμένων τινὶ φύσει καὶ μηδὲν
 τεγχεθέντων ὥστε μὴ ἐπὶ πᾶσαν ἰέναι κάκην. οὗτοι τοὺς
 μέλλοντας λόγους ῥηθήσεσθαι πεποιηκότες ἂν εἶεν· οἷς δὴ
 τοὺς νόμους ἐξ ἀνάγκης ὁ νομοθέτης ἂν νομοθετοῖ, βουλό- 5
 μενος αὐτῶν μηδέποτε χρεῖαν γίνεσθαι. πατρὸς γὰρ ἢ
 μητρὸς ἢ τούτων ἔτι προγόνων ὅστις τολμήσει ἄψασθαί ποτε
 βιαζόμενος αἰκίᾳ τινὶ, μήτε τῶν ἄνω δείσας θεῶν μήνιν μήτε
 τῶν ὑπὸ γῆς τιμωριῶν λεγομένων, ἀλλὰ ὡς εἰδὼς ἅ μηδαμῶς 88i
 οὔδεν, καταφρονῶν τῶν παλαιῶν καὶ ὑπὸ πάντων εἰρημένων,
 παρανομεῖ, τούτῳ δεῖ τινος ἀποτροπῆς ἐσχάτης. θάνατος
 μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἔσχατον, οἱ δὲ ἐν Ἀίδου τούτοις λεγό-

d 8 χριστων A (corr. A*)
 Stob. (A): μὴ οὐκ O² vulg.

e 2 τινί] γρ. τῇ O e 3 μὴ AO
 a 1 τιμωρῶν ci. C. Ritter

- 5 **α** μὲνοι πόνοι ἔτι τε τούτων εἰσὶ μάλλον ἐν ἐσχάτοις, καὶ ἀληθέστατα λέγοντες οὐδὲν ἀνύτουςω ταῖς τοιαύταις ψυχαῖς ἀποτροπῆς—οὐ γὰρ ἂν ἐγίγνοντό ποτε μητραλοῖαί τε καὶ τῶν ἄλλων γεννητόρων ἀνόσιοι πληγῶν τόλμαι—δεῖ δὴ τὰς ἐνθάδε
- β** κολάσεις περὶ τὰ τοιαῦτα τούτοισι τὰς ἐν τῷ ζῆν μηδὲν τῶν ἐν Ἄιδου λείπεσθαι κατὰ δύναμιν. ἔστω δὲ λεγόμενον τὸ μετὰ τοῦτο τῆδε· ὅς ἂν τολμήσῃ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τούτων πατέρας ἢ μητέρας τύπτειν μὴ μαρναίαις ἐχόμενος, πρῶτον μὲν
- 5 **γ** ὁ προστυγχάνων καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν βοηθείτω, καὶ ὁ μὲν μέτοικος ἢ ξένος εἰς προεδρίαν τῶν ἀγῶνων καλείσθω βοηθῶν, μὴ βοηθήσας δὲ ἀειφυγίαν ἐκ τῆς χώρας φευγέτω·
- δ** ὁ δὲ μὴ μέτοικος βοηθῶν μὲν ἔπαινον ἐχέτω, μὴ βοηθῶν δέ, ψόγον· δοῦλος δὲ βοηθήσας μὲν ἐλεύθερος γιγνέσθω, μὴ βοηθήσας δὲ πληγὰς ἑκατὸν τῇ μάστιγι τυπτέσθω, ἐν ἀγορᾷ μὲν ἂν γίγνηται τὸ γενόμενον, ὑπ' ἀγορανόμων, ἔαν δ' ἐκτὸς
- 5 **ε** ἀγορᾶς ἐν ἄστει, τῶν ἀστυνόμων κολάξῃ τὸν ἐπιδημοῦντα, ἔαν δὲ κατ' ἀγροῦς τῆς χώρας πού, τοὺς τῶν ἀγρονόμων ἄρχοντας. ἔαν δ' ἐπιχώριος ὁ παρατυγχάνων ἢ τις, ἔαντε
- δ** παῖς ἔαντε ἀνὴρ ἔαντ' οὖν γυνή, ἀμυνέτω πᾶς τὸν ἀνόσιον ἐπονομάζων· ὁ δὲ μὴ ἀμύνων ἀρᾷ ἐνεχέσθω Διὸς ὁμογνίου καὶ πατρῷου κατὰ νόμον. ἔαν δὲ τις ὄφλη δίκην αἰκίας γονέων, πρῶτον μὲν φευγέτω ἀειφυγίαν ἐξ ἄστεος εἰς τὴν
- 5 **ε** ἄλλην χώραν καὶ πάντων ἱερῶν εἰργέσθω· μὴ δὲ εἰργόμενον κολαζόντων αὐτὸν ἀγρονόμοι πληγαῖς καὶ πάντως ὥς ἂν ἐθέλωσιν, κατελθὼν δὲ θανάτῳ ζημιούσθω. ἔαν δὲ τις τῷ τοιούτῳ, ὅσοι ἐλεύθεροι, συμφάγῃ ἢ συμπῇ ἢ τινα
- ε** τοιαύτην ἄλλην κοινωνίαν κοινωνήσῃ, ἢ καὶ μόνον ἐντυγχάνων πού προσάπτηται ἐκὼν, μήτε εἰς ἱερὸν ἔλθῃ μηδὲν μήτ' εἰς ἀγορὰν μήτ' εἰς πόλιν ὅλως πρότερον ἢ καθήρηται, νομίζων κεκοινωνηκέναι ἀλιτηριώδους τύχης· ἔαν δὲ ἀπειθῶν
- 5 **ε** νόμῳ ἱερὰ καὶ πόλιν μιαινῇ παρανόμως, ὅς ἂν τῶν ἀρχόντων

c4 γενόμενον ALO: γιγνόμενον vulg.
ἀστεως A²

d4 ἄστεος ex

αἰσθόμενος μὴ ἐπάγῃ δίκην τῷ τοιούτῳ, ἐν εὐθύναις ἔστω
 τῶν κατηγορημάτων τῶν μεγίστων ἐν τούτῳ αὐτῷ. ἔαν δὲ 882
 αὐτὸς δοῦλος τύπτῃ τὸν ἐλεύθερον, εἴτ' οὖν ξένον εἴτε ἀστόν,
 βοηθείτω μὲν ὁ προστυγχάνων ἢ κατὰ τὸ τίμημα τὴν εἰ-
 ρημένην ζημίαν ἀποτινέτω, συνδήσαντες δὲ οἱ προστυγχά-
 νοντες μετὰ τοῦ πληγέντος παραδόντων τῷ ἀδικουμένῳ· ὁ 5
 δὲ παραλαβὼν, δῆσας ἐν πέδαις καὶ μαστιγώσας ὅποσας ἂν b
 ἐθέλῃ, μηδὲν βλάπτων τὸν δεσπότην, παραδότην ἐκείνῳ
 κεκτηῖσθαι κατὰ νόμον. ὁ δὲ νόμος ἔστω· Ὅς ἂν ἐλεύθερον
 δοῦλος ὦν τύπτῃ μὴ τῶν ἀρχόντων κελευόντων, παραλαβὼν
 ὁ κεκτημένος παρὰ τοῦ πληγέντος δεδεμένον αὐτὸν μὴ λύσῃ, 5
 πρὶν ἂν ὁ δοῦλος πείσῃ τὸν πληγέντα ἄξιός εἶναι τοῦ λελυ- c
 μένος ζῆν. τὰ αὐτὰ δὲ γυναιξὶν τε ἔστω πρὸς ἀλλήλας
 περὶ πάντων τῶν τοιούτων νόμιμα, καὶ πρὸς ἄνδρας γυναιξὶ
 καὶ ἀνδράσι πρὸς γυναῖκας.

I

ΑΘ. Μετὰ δὲ τὰς αἰκίας περὶ παντὸς ἐν εἰρήσθῳ τοιόνδε 884
 τι νόμιμον βιαίων πέρι. Τῶν ἀλλοτριῶν μηδένα μηδὲν
 φέρειν μηδὲ ἄγειν, μηδ' αὐτὸν χρῆσθαι μηδενὶ τῶν τοῦ πέλας,
 ἔαν μὴ πείσῃ τὸν κεκτημένον· ἐκ γὰρ δὴ τοῦ τοιούτου πάντα
 ἡρτημένα τά τε εἰρημένα κακὰ γέγονε καὶ ἔστι καὶ ἔσται. 5
 μέγιστα δὲ δὴ τῶν λοιπῶν αἱ τῶν νέων ἀκολασίαι τε καὶ
 ὕβρεις, εἰς μέγιστα δέ, ὅταν εἰς ἱερὰ γίνωνται, καὶ δια-
 φερόντως αὐτὰ μεγάλα, ὅταν εἰς δημόσια καὶ ἅγια ἢ κατὰ
 μέρη κοινὰ φυλετῶν ἢ τινων ἄλλων τοιούτων κεκοινωνη-
 κώτων· εἰς ἱερὰ δὲ ἴδια καὶ τάφους δεύτερα καὶ δευτέρως, 885
 εἰς δὲ γονέας τρίτα, χωρὶς τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων, ὅταν
 ὑβρίξῃ τις. τέταρτον δὲ γένος ὕβρεως, ὅταν ἀφροντιστῶν
 τις ἀρχόντων ἄγῃ ἢ φέρῃ ἢ χρῆταί τινι τῶν ἐκείνων μὴ

882 a 1 ἐν τούτῳ ci. Bekker : ἐν τούτῳ libri 884 a 5 γρ. τὰ
 εἰρημένα· ἀπ' ὀρθώσεως O 885 a 4 ἀρχόντων A O : τῶν ἀρχόντων
 vulg.

- 5 πείσας αὐτούς, πέμπτον δὲ τὸ πολιτικὸν ἂν εἴη ἐκάστου
τῶν πολιτῶν ὑβρισθὲν δίκην ἐπικαλούμενον. οἷς δὴ δοτέον
εἰς κοινὸν νόμον ἐκάστοις. ἱεροσυλία μὲν γὰρ εἴρηται
b συλλήβδην, βίαιός τε καὶ λάθρᾳ ἔαν γίγνηται, τί χρη πά-
σχαι· ὅσα δὲ λόγῳ καὶ ὅσα ἔργῳ περὶ θεοὺς ὑβρίζει τις
λέγων ἢ πράττων, τὸ παραμύθιον ὑποθεμένῳ ῥητέον ἃ δεῖ
πάσχειν. ἔστω δὴ τόδε. Θεοὺς ἡγούμενος εἶναι κατὰ
5 νόμους οὐδεὶς πώποτε οὔτε ἔργον ἀσεβὲς ἡργάσατο ἐκὼν
οὔτε λόγον ἀφῆκεν ἄνομον, ἀλλὰ ἐν δὴ τι τῶν τριῶν πάσχων,
ἢ τοῦτο, ὅπερ εἶπον, οὐχ ἡγούμενος, ἢ τὸ δεύτερον ὄντας οὐ
φροντίζειν ἀνθρώπων, ἢ τρίτον εὐπαραμυθίτους εἶναι θυσίαις
τε καὶ εὐχαῖς παραγομένους.
- c ΚΛ. Τί οὖν δὴ δρῶμεν ἂν ἢ καὶ λέγοιμεν πρὸς αὐτούς;
ΑΘ. Ὡγαθέ, ἐπακούσωμεν αὐτῶν πρῶτον ἃ τῷ κατα-
φρονεῖν ἡμῶν προσπαίζοντας αὐτοὺς λέγειν μαντεύομαι.
- ΚΛ. Ποῖα δὴ;
- 5 ΑΘ. Ταῦτα τάχ' ἂν ἐρεσχηλοῦντες εἴποιεν· Ὡ ξέने
Ἀθηναῖε καὶ Λακεδαιμόνιε καὶ Κνωσίε, ἀληθῆ λέγετε.
ἡμῶν γὰρ οἱ μὲν τὸ παράπαν θεοὺς οὐδαμῶς νομίζομεν, οἱ
δὲ οἷους ὑμεῖς λέγετε. ἀξιοῦμεν δὴ, καθάπερ ὑμεῖς ἡξιώκατε
d περὶ νόμων, πρὶν ἀπειλεῖν ἡμῖν σκληρῶς, ὑμᾶς πρότερον
ἐπιχειρεῖν πείθειν καὶ διδάσκειν ὥς εἰσὶ θεοί, τεκμήρια
λέγοντες ἱκανά, καὶ ὅτι βελτίους ἢ παρὰ τὸ δίκαιον ὑπό-
τινων δώρων παρατρέπεσθαι κηλούμενοι. νῦν μὲν γὰρ ταῦτα
5 ἀκούοντές τε καὶ τοιαῦθ' ἕτερα τῶν λεγομένων ἀρίστων εἶναι
ποιητῶν τε καὶ ῥητόρων καὶ μάντεων καὶ ἱερέων καὶ ἄλλων
μυριάκις μυρίων, οὐκ ἐπὶ τὸ μὴ δρᾶν τὰ ἄδικα τρεπόμεθα οἱ
e πλείστοι, δράσαντες δ' ἐξακείσθαι πειρώμεθα. παρὰ δὲ δὴ

a 7 eis secl. ci. Stallbaum c 2 ἃ τῷ αὐτῷ A² (αὐ in marg.)
c 5 εἴποιεν L O² et in marg. A³: εἴπομεν A O c 7 νομίζομεν
A L O: νομίζουσιν A² (ουσιν s. v.): ἀληθῆ λέγετε οἱ μὲν γὰρ τὸ παράπαν
θεοὺς οὐδαμῶς νομίζουσι in marg. A³ et γρ. O post οἱ δὲ add.
Stephanus (Cornario auctore); μηδὲν ἡμῶν φροντίζειν, οἱ δὲ εὐχαῖς παρά-
γεσθαι d 1 ἡμῖν om. γρ. O d 7 μυριάκις A L O: πολλάκις
O² (πολλ s. v.)

νομοθετῶν, φασκόντων εἶναι μὴ ἀγρίων ἀλλὰ ἡμέρων, ἀξιου-
μεν πειθοῖ πρῶτον χρῆσθαι πρὸς ἡμᾶς, εἰ μὴ πολλῷ βελτίω
τῶν ἄλλων λέγοντας περὶ θεῶν ὡς εἰσὶν, ἀλλ' οὖν βελτίω
γε πρὸς ἀλήθειαν, καὶ τάχα πειθοίμεθ' ἂν ἴσως ὑμῖν. ἀλλ' 5
ἐπιχειρεῖτε, εἴ τι μέτριον λέγομεν, εἰπεῖν ἃ προκαλούμεθα.

ΚΛ. Οὐκοῦν, ὦ ξένε, δοκεῖ ῥάδιον εἶναι ἀληθεύοντας
λέγειν ὡς εἰσὶν θεοί;

ΑΘ. Πῶς;

886

ΚΛ. Πρῶτον μὲν γῇ καὶ ἥλιος ἄστρα τε καὶ τὰ σύμ-
παντα, καὶ τὰ τῶν ὥρων διακεκοσμημένα καλῶς οὕτως, ἐνιαυ-
τοῖς τε καὶ μηνσὶν διειλημμένα· καὶ ὅτι πάντες Ἕλληνες τε
καὶ βάρβαροι νομίζουσιν εἶναι θεούς. 5

ΑΘ. Φοβοῦμαί γε, ὦ μακάριε, τοὺς μοχθηροὺς—οὐ γὰρ
δὴ ποτε εἶποιμ' ἂν ὡς γε αἰδοῦμαι—μή πως ἡμῶν κατα-
φρονήσωσιν. ὑμεῖς μὲν γὰρ οὐκ ἴστε αὐτῶν πέρι τὴν τῆς
διαφορᾶς αἰτίαν, ἀλλ' ἡγεῖσθε ἀκρατεῖα μόνον ἡδονῶν τε
καὶ ἐπιθυμιῶν ἐπὶ τὸν ἀσεβῆ βίον ὀρμᾶσθαι τὰς ψυχὰς b
αὐτῶν.

ΚΛ. Τὸ δὲ τί πρὸς τούτοις αἴτιον ἂν, ὦ ξένε, εἴη;

ΑΘ. Σχεδὸν ὁ παντάπασιν ὑμεῖς ἕξω ζῶντες οὐκ ἂν
εἰδείητε, ἀλλὰ ὑμᾶς ἂν λανθάνοι. 5

ΚΛ. Τί δὴ τοῦτο φράζεις τὰ νῦν;

ΑΘ. Ἀμαθία τις μάλα χαλεπή, δοκοῦσα εἶναι μεγίστη
φρόνησις.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Εἰσὶν ἡμῖν ἐν γράμμασιν λόγοι κείμενοι, οἱ παρ' ὑμῖν 10
οὐκ εἰσὶν δι' ἀρετὴν πολιτείας, ὡς ἐγὼ μανθάνω, οἱ μὲν ἔν
τισι μέτροις, οἱ δὲ καὶ ἄνευ μέτρων λέγοντες περὶ θεῶν, c
οἱ μὲν παλαιότατοι ὡς γέγονεν ἡ πρώτη φύσις οὐρανοῦ
τῶν τε ἄλλων, προϊόντες δὲ τῆς ἀρχῆς οὐ πολὺ θεογονίαν
διεξέρχονται, γενόμενοί τε ὡς πρὸς ἀλλήλους ὠμίλησαν· ἃ

a 2 τε καὶ τὰ Α Ο : τε τὰ vulg. a 7 ἡμῶν re vera Α Ο : ὁμῶν
vulg. a 9 ἀκρατεῖα Α² (ei in ras.) Ο² (ei s. v.) : ἀκρατία Α² : γρ.
δι' ἀκрасίαν Ο

- 5 τοῖς ἀκούουσιν εἰ μὲν εἰς ἄλλο τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς ἔχει, οὐ ῥᾷδιον ἐπιτιμᾶν παλαιοῖς οὖσιν, εἰς μέντοι γονέων τε θεραπείας καὶ τιμὰς οὐκ ἂν ἔγωγέ ποτε ἐπαινῶν εἴποιμι οὔτε ὡς ὠφέλιμα οὔτε ὡς τὸ παράπαν ὄντως εἴρηται. τὰ
- d μὲν οὖν δὴ τῶν ἀρχαίων περὶ μεθείσθω καὶ χαιρέτω, καὶ ὅπη θεοῖσιν φίλον, λεγέσθω ταύτη· τὰ δὲ τῶν νέων ἡμῖν καὶ σοφῶν αἰτιαθῆτω ὅπη κακῶν αἷτια. τόδε οὖν οἱ τῶν τοιούτων ἐξεργάζονται λόγοι· ἐμοῦ γὰρ καὶ σοῦ, ὅταν τεκ-
- 5 μῆρια λέγωμεν ὡς εἰσὶν θεοί, ταῦτα αὐτὰ προφέροντες, ἥλιόν τε καὶ σελήνην καὶ ἄστρα καὶ γῆν ὡς θεοὺς καὶ θεία ὄντα, ὑπὸ τῶν σοφῶν τούτων ἀναπεπεισμένοι ἂν λέγοιεν ὡς γῆν τε καὶ λίθους ὄντα αὐτὰ καὶ οὐδὲν τῶν ἀνθρωπείων
- e πραγμάτων φροντίζειν δυνάμενα, λόγοισι δὲ ταῦτα εὖ πως εἰς τὸ πιθανὸν περιπεπεμμένα.

ΚΛ. Χαλεπόν γε λόγον, ὦ ξένε, εἰρηκῶς τυγχάνεις, εἴ γε εἰς ἣν μόνον· νῦν δὲ ὅτε ἀμύπολλοι τυγχάνουσιν, ἔτι

5 χαλεπώτερον ἂν εἴη.

- ΑΘ. Τί οὖν δῆ; τί λέγομεν; τί χρή δρᾶν ἡμᾶς; πότερον ἀπολογησώμεθα οἷον κατηγορήσαντός τινος ἐν ἀσεβείῃσι ἀνθρώποις ἡμῶν, φεύγουσι περὶ τῆς νομοθεσίας λέγουσιν
- 887 ὡς δεινὰ ἐργαζόμεθα νομοθετοῦντες ὡς ὄντων θεῶν; ἢ χαίρειν ἐάσαντες ἐπὶ τοὺς νόμους τρεπώμεθα πάλιν, μὴ καὶ τὸ προοίμιον ἡμῖν μακρότερον γίγνηται τῶν νόμων; οὐ γάρ τι βραχὺς ὁ λόγος ἐκταθεὶς ἂν γίγνοιτο, εἰ τοῖσιν ἐπιθυ-
- 5 μοῦσιν ἀσεβεῖν τὰ μὲν ἀποδείξαιμεν μετρίως τοῖς λόγοις ὧν ἔφραζον δεῖν περὶ λέγειν, τὸν δὲ εἰς φόβον τρέψαιμεν, τὰ δὲ δυσχεραίνειν ποιήσαντες, ὅσα πρέπει μετὰ ταῦτα ἡδὴ νομοθετοῦμεν.
- b ΚΛ. Ἄλλ', ὦ ξένε, πολλάκις μὲν ὥς γε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοῦτ' αὐτὸ εἰρήκαμεν, ὡς οὐδὲν ἐν τῷ παρόντι δεῖ προτιμᾶν

c9 ὄντως] ὀρθῶς in marg. O² e4 ὅτε L: ὄντες A O et in marg. L² e7 ἀπολογησώμεθα A O: ἀπολογησόμεθα A² L O² e8 φεύγουσι] ψεύγουσι Winckelmann a2 τρεπόμεθα fecit A² a6 τὸν δὲ] τὰ δὲ vulg.: τῶν δὲ Winckelmann

βραχυλογίαν μᾶλλον ἢ μήκος—οὐδεὶς γὰρ ἡμᾶς, τὸ λεγόμενον, ἐπείγων διώκει—γελοῖον δὴ καὶ φαῦλον τὸ πρὸ τῶν βελτίστων τὰ βραχύτερα αἰρουμένους φαίνεσθαι. διαφέρει 5 δ' οὐ σμικρὸν ἀμῶς γέ πως πιθανότητά τινα τοὺς λόγους ἡμῶν ἔχειν, ὥς θεοὶ τ' εἰσὶν καὶ ἀγαθοὶ, δίκην τιμῶντες διαφερόντως ἀνθρώπων· σχεδὸν γὰρ τοῦτο ἡμῖν ὑπὲρ ἀπάντων τῶν νόμων κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον προσίμιον ἂν c εἶη. μηδὲν οὖν δυσχεράναντες μηδὲ ἐπειχθέντες, ἥντινά ποτε ἔχομεν δύναμιν εἰς πειθῶ τῶν τοιούτων λόγων, μηδὲν ἀποθέμενοι διεξέλθωμεν εἰς τὸ δυνατόν ἱκανῶς.

ΑΘ. Εὐχὴν μοι δοκεῖ παρακαλεῖν ὁ λεγόμενος ὑπὸ σοῦ 5 νῦν λόγος, ἐπειδὴ προθύμως συντείνεις· μέλλειν δὲ οὐκέτι ἐγχωρεῖ λέγειν. φέρε δὴ, πῶς ἂν τις μὴ θυμῷ λέγοι περὶ θεῶν ὥς εἰσὶν; ἀνάγκη γὰρ δὴ χαλεπῶς φέρειν καὶ μισεῖν ἐκείνους οἱ τούτων ἡμῖν αἴτιοι τῶν λόγων γεγέννηται καὶ d γίνονται νῦν, οὐ πειθόμενοι τοῖς μύθοις οὓς ἐκ νέων παίδων ἔτι ἐν γάλαξιν τρεφόμενοι τροφῶν τε ἤκουον καὶ μητέρων, οἷον ἐν ἐπωδαῖς μετὰ τε παιδιᾶς καὶ μετὰ σπουδῆς λεγομένων καὶ μετὰ θυσιῶν ἐν εὐχαῖς αὐτοὺς ἀκούοντές τε, καὶ 5 ὄψεις ὀρῶντες ἐπομένας αὐτοῖς ἕς ἥδιστα ὃ γε νέος ὀρᾷ τε καὶ ἀκούει πραττομένας θυόντων, ἐν σπουδῇ τῇ μεγίστῃ τοὺς αὐτῶν γονέας ὑπὲρ αὐτῶν τε καὶ ἐκείνων ἐσπουδακότας, ὥς ὅτι μάλιστα οὕσιν θεοῖς εὐχαῖς προσδιαλεγόμενους καὶ ἱκε- e τείαις, ἀνατέλλοντός τε ἡλίου καὶ σελήνης καὶ πρὸς δυσμὰς ἰόντων προκυλίσσεις ἅμα καὶ προσκυνήσεις ἀκούοντές τε καὶ ὀρῶντες Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων πάντων ἐν συμφοραῖς παντοίαις ἐχομένων καὶ ἐν εὐπραγίαις, οὐχ ὥς οὐκ ὄντων 5 ἀλλ' ὥς ὅτι μάλιστα ὄντων καὶ οὐδαμῇ ὑποψίαν ἐνδιδόντων ὥς οὐκ εἰσὶν θεοί—τούτων δὴ πάντων ὅσοι καταφρονήσαντες οὐδὲ ἐξ ἐνὸς ἱκανοῦ λόγου, ὥς φαῖεν ἂν ὅσοι καὶ σμικρὸν

d 2 νῦν, οὐ Stephanus: νῦν οὖν libri d 7 τοὺς αὐτῶν γονέας . . . d 8 ἐσπουδακότας . . . e 1 προσδιαλεγόμενους A L O: τῶν αὐτῶν γονέων . . . ἐσπουδακόντων . . . προσδιαλεγόμενων in marg. L (ἀλλαχοῦ εὔρηται) O (γρ. ἀπ' ὀρθώσεως) e 7 ὥς} οἷς A: corr. A² (ὡ s. v.)

- νου κέκτηνται, νυν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς λέγειν ἃ λέγομεν,
888 πῶς τούτους ἂν τις ἐν πράξει λόγοις δύναιτο νοουθετῶν ἅμα
 διδάσκειν περὶ θεῶν πρῶτον ὥς εἰσίν; τολμητέον δέ· οὐ γὰρ
 ἅμα γε δεῖ μανῆναι τοὺς μὲν ὑπὸ λαίμαργίας ἡδονῆς ἡμῶν,
 τοὺς δ' ὑπὸ τοῦ θυμοῦσθαι τοῖς τοιούτοις. ἴτω δὴ πρόρρησις
 5 τοιάδε τις ἄθυμος τοῖς οὕτω τὴν διάνοιαν διεφθαρμένοις, καὶ
 λέγωμεν πρῶτος, σβέσαντες τὸν θυμόν, ὥς ἐνὶ διαλεγόμενοι
 τῶν τοιούτων· ὦ παῖ, νέος εἶ, προῖων δέ σε ὁ χρόνος ποιήσκει
b πολλὰ ὧν νυν δοξάζεις μεταβαλόντα ἐπὶ τὰναντία τίθεσθαι·
 περίμεινον οὖν εἰς τότε κριτῆς περὶ τῶν μεγίστων γίγνεσθαι,
 μέγιστον δέ, ὃ νυν οὐδὲν ἡγῇ σύ, τὸ περὶ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς
 διανοηθέντα ζῆν καλῶς ἢ μή. πρῶτον δὲ περὶ αὐτῶν ἐν
 5 τι μέγα σοι μηνύων οὐκ ἂν ποτε φανείην ψευδῆς, τὸ τοιόνδε.
 οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι καὶ πρῶτον ταύτην
 δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε, γίγνονται δὲ αἰεὶ πλείους ἢ ἐλάττους
 ταύτην τὴν νόσον ἔχοντες· τόδε τοῖνυν σοι, παραγεγονὼς
c αὐτῶν πολλοῖσι, φράζοιμ' ἂν, τὸ μηδένα πώποτε λαβόντα
 ἐκ νέου ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν, ὥς οὐκ εἰσίν, δια-
 τελέσαι πρὸς γῆρας μείναντα ἐν ταύτῃ τῇ διανοήσκει, τὰ δύο
 μέντοι πάθη περὶ θεοὺς μείναι, πολλοῖσι μὲν οὐ, μείναι δὲ
 5 οὖν τισιν, τὸ τοὺς θεοὺς εἶναι μέν, φροντίζειν δὲ οὐδὲν τῶν
 ἀνθρωπίνων, καὶ τὸ μετὰ τοῦτο, ὥς φροντίζουσι μέν, εὐ-
 παραμύθητοι δ' εἰσὶν θύμασιν καὶ εὐχαῖς. τὸ δὴ σαφές
 ἂν γενόμενόν σοι περὶ αὐτῶν κατὰ δύναμιν δόγμα, ἂν ἐμοὶ
 πείθῃ, περιμενεῖς, ἀνασκοπῶν εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως ἔχει,
d πυνθανόμενος παρά τε τῶν ἄλλων καὶ δὴ καὶ μάλιστα καὶ
 παρὰ τοῦ νομοθέτου· ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῷ χρόνῳ μὴ τολμήσῃς
 περὶ θεοὺς μηδὲν ἀσεβῆσαι. πειρατέον γὰρ τῷ τοὺς νόμους
 σοι τιθέντι νυν καὶ εἰς αὐθις διδάσκειν περὶ αὐτῶν τούτων
 5 ὥς ἔχει.

ΚΛ. Κάλλισθ' ἡμῖν, ὦ ξέने, μέχρι γε τοῦ νυν εἴρηται.

ΑΘ. Παντάπασι μὲν οὖν, ὦ Μέγιλλέ τε καὶ Κλειωία·

b 8 γρ. παραγεγονός· οὐκ εἶδ' Ο

λελήθαμεν δ' ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς θαναμαστὸν λόγον ἐμπεπτω-
κότες.

ΚΛ. Τὸν ποῖον δὴ λέγεις; 10

ΑΘ. Τὸν παρὰ πολλοῖς δοξαζόμενον εἶναι σοφώτατον ἐ
ἀπάντων λόγων.

ΚΛ. Φράζ' ἔτι σαφέστερον.

ΑΘ. Λέγουσί πού τινες ὥς πάντα ἐστὶ τὰ πράγματα
γιγνόμενα καὶ γενόμενα καὶ γενησόμενα τὰ μὲν φύσει, τὰ 5
δὲ τέχνῃ, τὰ δὲ διὰ τύχην.

ΚΛ. Οὐκοῦν καλῶς;

ΑΘ. Εἰκός γέ τοί που σοφοὺς ἄνδρας ὀρθῶς λέγειν·
ἐπόμενοί γε μὴν αὐτοῖς σκεψώμεθα τοὺς ἐκείθεν τί ποτε 889
καὶ τυγχάνουσι διανοοῦμενοι.

ΚΛ. Πάντως.

ΑΘ. Ἔοικε, φασίν, τὰ μὲν μέγιστα αὐτῶν καὶ κάλλιστα
ἀπεργάζεσθαι φύσιν καὶ τύχην, τὰ δὲ σμικρότερα τέχνῃν, 5
ἣν δὴ παρὰ φύσεως λαμβάνουσιν τὴν τῶν μεγάλων καὶ
πρώτων γένεσιν ἔργων, πλάττει καὶ τεκταίνεσθαι πάντα τὰ
σμικρότερα, ἃ δὴ τεχνικὰ πάντες προσαγορεύομεν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Ὡς δ' ἔτι σαφέστερον ἐρῶ. πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν b
καὶ ἀέρα φύσει πάντα εἶναι καὶ τύχῃ φασίν, τέχνῃ δὲ οὐδὲν
τούτων, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα αὖ σώματα, γῆς τε καὶ ἡλίου
καὶ σελήνης ἄστρον τε πέρι, διὰ τούτων γεγονέναι παντελῶς
δυντῶν ἀψύχων· τύχῃ δὲ φερόμενα τῇ τῆς δυνάμεως ἕκαστα 5
ἐκάστων, ἣ συμπέπτωκεν ἀρμόττοντα οἰκείως πως, θερμὰ
ψυχροῖς ἢ ξηρὰ πρὸς ὑγρὰ καὶ μαλακὰ πρὸς σκληρά, καὶ
πάντα ὅποσα τῇ τῶν ἐναντίων κράσει κατὰ τύχην ἐξ ἀνάγ- c
κης συνεκεράσθη, ταύτῃ καὶ κατὰ ταῦτα οὕτως γεγεννηκέναι
τόν τε οὐρανὸν ὅλον καὶ πάντα ὅποσα κατ' οὐρανόν, καὶ

ε 5 τὰ μὲν . . . ε 6 τύχην ΑΘ : γρ. τὰ μὲν φύσει, τὰ δὲ τύχῃ, τὰ δὲ
διὰ τέχνῃν Ο² cum Eus. α 7 πλάττειν Α : corr. Α² (λ s. v.)
α 8 σμικρότατα Eus. c 2 ταῦτα γρ. ταῦθ' ἀπ' ὀρθώσεως Ο οὕτως
re vera Α L Eus.

ζῶα αὖ καὶ φυτὰ σύμπαντα, ὥρων πασῶν ἐκ τούτων γενο-
 5 μένων, οὐ δὲ διὰ νοῦν, φασίν, οὐδὲ διὰ τινα θεὸν οὐδὲ διὰ
 τέχνην ἀλλὰ, ὃ λέγομεν, φύσει καὶ τύχῃ. τέχνην δὲ
 ὕστερον ἐκ τούτων ὑστέραν γενομένην, αὐτὴν θνητὴν ἐκ
 d θνητῶν ὕστερα γεγεννηκέναι παιδιὰς τινας, ἀληθείας οὐ
 σφόδρα μετεχούσας, ἀλλὰ εἰδωλ' ἅττα συγγενῇ ἑαυτῶν,
 οἷ' ἡ γραφικὴ γεννᾷ καὶ μουσικὴ καὶ ὅσαι ταύταις εἰσὶν
 συνέριθοι τέχναι· αἱ δέ τι καὶ σπουδαῖον ἄρα γεννώσι τῶν
 5 τεχνῶν, εἶναι ταύτας ὅποσαι τῇ φύσει ἐκοίνωσαν τὴν αὐτῶν
 δύναμιν, οἷον αὖ ἱατρικὴ καὶ γεωργικὴ καὶ γυμναστική. καὶ
 δὴ καὶ τὴν πολιτικὴν σμικρὸν τι μέρος εἶναι φασιν κοινω-
 νοῦν φύσει, τέχνην δὲ τὸ πολὺ, οὕτω δὲ καὶ τὴν νομοθεσίαν
 e πᾶσαν οὐ φύσει, τέχνην δέ, ἧς οὐκ ἀληθεῖς εἶναι τὰς θέσεις.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Θεούς, ᾧ μακάριε, εἶναι πρῶτόν φασιν οὔτοι τέχνην,
 οὐ φύσει ἀλλὰ τισιν νόμοις, καὶ τούτους ἄλλους ἄλλη, ὅπη
 5 ἕκαστοι ἑαυτοῖσι συνωμολόγησαν νομοθετούμενοι· καὶ δὴ
 καὶ τὰ καλὰ φύσει μὲν ἄλλα εἶναι, νόμῳ δὲ ἕτερα, τὰ δὲ
 δὴ δίκαια οὐδ' εἶναι τὸ παράπαν φύσει, ἀλλ' ἀμφισβητοῦντας
 διατελεῖν ἀλλήλοις καὶ μετατιθεμένους αἰεὶ ταῦτα, ἃ δ' ἂν
 890 μετὰθωνται καὶ ὅταν, τότε κύρια ἕκαστα εἶναι, γιγνόμενα
 τέχνη καὶ τοῖς νόμοις ἀλλ' οὐ δὴ τινι φύσει. ταῦτ' ἐστίν,
 ᾧ φίλοι, ἅπαντα ἀνδρῶν σοφῶν παρὰ νέοις ἀνθρώποις,
 ἰδιωτῶν τε καὶ ποιητῶν, φασκόντων εἶναι τὸ δικαιοτάτον
 5 ὅτι τις ἂν νικᾷ βιαζόμενος· ὅθεν ἀσέβειαί τε ἀνθρώποις
 ἐμπίπτουσιν νέοις, ὥς οὐκ ὄντων θεῶν οἴους ὁ νόμος προσ-
 τάττει διανοεῖσθαι δεῖν, στάσεις τε διὰ ταῦτα ἐλκόντων πρὸς
 τὸν κατὰ φύσιν ὀρθὸν βίον, ὅς ἐστιν τῇ ἀληθείᾳ κρατοῦντα
 ζῆν τῶν ἄλλων καὶ μὴ δουλεύοντα ἐτέροις κατὰ νόμον.

c 5 οὐ δὲ] οὐδὲ A L O : οὐ Eus. d 1 παιδιὰς Eus. : παιδείας libri
 d 4 δέ τι A O : δ' εἰ τι O² cum Eus. e 3 πρῶτον εἶναι Eus.
 e 4 ἄλλῃ A L² O Eus. : ἄλλοις L e 5 ἑαυτοῖσι A L O : ἑαυτοῖς
 Eus. : γρ. ἐκάστοις L O e 6 δὲ δὴ O² Eus. : δὲ A L O a 3 ἅπαντα
 libri cum Eus. : ἅ ἅπαντᾳ ci. Schneider a 7 τε A O² (τ s. v.)
 Eus. : δὲ L O

ΚΛ. Οἷον διελέλυθας, ὦ ξένε, λόγον, καὶ ὄσσην λώβην ἢ ἀνθρώπων νέων δημοσίᾳ πόλεσίν τε καὶ ἰδίοις οἴκοις.

ΑΘ. Ἀληθῆ μέντοι λέγεις, ὦ Κλεινία. τί οὖν οἶει χρῆναι δρᾶν τὸν νομοθέτην, οὕτω τούτων πάλαι παρεσκευασμένων; ἢ μόνον ἀπειλεῖν στάντα ἐν τῇ πόλει σύμπασι τοῖς ἀνθρώ- 5 ποις, ὥς εἰ μὴ φήσουσιν εἶναι θεοὺς καὶ διανοηθήσονται δοξάζοντες τοιούτους οἷους φησὶν ὁ νόμος—καὶ περὶ καλῶν καὶ δικαίων καὶ περὶ ἀπάντων τῶν μεγίστων ὁ αὐτὸς λόγος, ὅσα δὲ πρὸς ἀρετὴν τείνει καὶ κακίαν, ὥς δεῖ ταῦτα οὕτω 6 πράττειν διανοοιμένους ὅπῃ περ ἂν ὁ νομοθέτης ὑφηγήσεται γράφων—ὅς δ' ἂν μὴ παρέχεται ἑαυτὸν τοῖς νόμοις εὐπειθῆ, τὸν μὲν δεῖν τεθνάναι, τὸν δὲ τινα πληγαῖς καὶ δεσμοῖς, τὸν δὲ ἀτιμίαις, ἄλλους δὲ πενίαις κολάζεσθαι καὶ φυγαῖς· 5 πειθῶ δὲ τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα τιθέντα αὐτοῖς τοὺς νόμους, μηδεμίαν ἔχειν τοῖς λόγοις προσάπτοντα εἰς δύναμιν ἡμεροῦν;

ΚΛ. Μηδαμῶς, ὦ ξένε, ἀλλ' εἴπερ τυγχάνει γε οὔσα 6 καὶ σμικρὰ πειθῶ τις περὶ τὰ τοιαῦτα, δεῖ μηδαμῇ κάμνειν τόν γε ἄξιον καὶ σμικροῦ νομοθέτην, ἀλλὰ πᾶσαν, τὸ λεγόμενον, φωνὴν ἰέντα, τῷ παλαιῷ νόμῳ ἐπικούρου γίγνεσθαι λόγῳ ὥς εἰσὶν θεοὶ καὶ ὅσα νυνδὴ διήλθες σύ, καὶ δὴ καὶ 5 νόμῳ αὐτῷ βοηθῆσαι καὶ τέχνη, ὥς ἐστὸν φύσει ἢ φύσεως οὐχ ἦττον, εἴπερ νοῦ γέ ἐστιν γεννήματα κατὰ λόγον ὀρθόν, ὃν σύ τε λέγεις μοι φαῖνη καὶ ἐγὼ σοι πιστεύω τὰ νῦν.

ΑΘ. Ὡς προθυμότετε Κλεινία, τί δ'; οὐ χαλεπά τέ ἐστι 6 συνακολουθεῖν λόγοις οὕτως εἰς πλήθη λεγόμενα, μήκη τε αὖ κέκτῃται διωλύγια;

ΚΛ. Τί δέ, ὦ ξένε; περὶ μέθης μὲν καὶ μουσικῆς οὕτω μακρὰ λέγοντας ἡμᾶς αὐτοὺς περιεμείναμεν, περὶ θεῶν δὲ 5 καὶ τῶν τοιούτων οὐχ ὑπομενοῦμεν; καὶ μὴν καὶ νομοθεσίᾳ γέ ἐστὶν πού τῇ μετὰ φρονήσεως μεγίστη βοήθεια, διότι

b 5 στάντα ΑΟ: πάντα L
d 7 ἦττον] ἦττονι Hermann
e 6 μὴν] δὴν A et fort. pr. O

c 1 δὲ ΑΛΟ: τε Stephanus
e 4 δὲ Α: δαί ΛΟ et fecit A²

891 τὰ περὶ νόμους προστάγματα ἐν γράμμασι τεθέντα, ὥς δώσουντα εἰς πάντα χρόνον ἔλεγχον, πάντως ἡρεμεῖ, ὥστε οὐτ' εἰ χαλεπὰ κατ' ἀρχὰς ἀκούειν ἐστὶν φοβητέον, ἀ γ' ἔσται καὶ τῷ δυσμαθεῖ πολλάκις ἐπανιώντι σκοπεῖν, οὔτε
5 εἰ μακρά, ὠφέλιμα δέ, διὰ ταῦτα λόγον οὐδαμῇ ἔχει οὐδὲ ὅσιον ἔμοιγε εἶναι φαίνεται τὸ μὴ οὐ βοηθεῖν τούτοις τοῖς λόγοις πάντα ἄνδρα κατὰ δύναμιν.

ΜΕ. Ἄριστα, ὦ ξένε, δοκεῖ μοι λέγειν Κλεινίας.

β ΑΘ. Καὶ μάλα γε, ὦ Μέγилле, ποιητέον τε ὥς λέγει. καὶ γὰρ εἰ μὴ κατεσπαρμένοι ἦσαν οἱ τοιοῦτοι λόγοι ἐν τοῖς πᾶσι ὥς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώποις, οὐδὲν ἂν ἔδει τῶν ἐπαμνούντων λόγων ὥς εἰσὶν θεοί· νῦν δὲ ἀνάγκη. νόμοις
5 οὖν διαφθειρομένοις τοῖς μεγίστοις ὑπὸ κακῶν ἀνθρώπων τίνα καὶ μᾶλλον προσήκει βοηθεῖν ἢ νομοθέτην;

ΜΕ. Οὐκ ἔστιν.

ΑΘ. Ἄλλὰ δὴ λέγε μοι πάλιν, Κλεινία, καὶ σύ—κοι-
c νωνὸν γὰρ δεῖ σε εἶναι τῶν λόγων—κινδυνεύει γὰρ ὁ λέγων ταῦτα πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ αἶρα πρῶτα ἡγεῖσθαι τῶν πάντων εἶναι, καὶ τὴν φύσιν ὀνομάζειν ταῦτα αὐτά, ψυχὴν δὲ ἐκ τούτων ὕστερον. ἔοικεν δὲ οὐ κινδυνεύειν ἀλλὰ
5 οὕτως σημαίνειν ταῦτα ἡμῖν τῷ λόγῳ.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν πρὸς Διὸς οἶον πηγὴν τινα ἀνοήτου δόξης ἀνυρῆκαμεν ἀνθρώπων ὁπόσοι πώποτε τῶν περὶ φύσεως ἐφήψαντο ζητημάτων; σκόπει πάντα λόγον ἐξετάζων· οὐ
d γὰρ δὴ σμικρόν γε τὸ διαφέρειν, εἰ φανείν οἱ λόγων ἀπτόμενοι ἀσεβῶν, ἄλλοις τε ἐξάρχοντες, μηδὲ εἴ τοῖς λόγοις ἀλλ' ἐξημαρτημένως χρώμενοι. δοκεῖ τοίνυν μοι ταῦτα οὕτως ἔχειν.

5 ΚΛ. Εὐ λέγεις· ἀλλ' ὅπη, πειρώ φράζειν.

ΑΘ. Ἐοικεν τοίνυν ἀθεστέρων ἀπτεόν εἶναι λόγων.

b 3 οὐδὲν ἂν L (ut vid.) O²: οὐδένα A et pr. O ἐπαμνούντων L
b 8 ἀλλά γε δὴ πάλιν λέγε μοι Eus. c 2 τῶν πάντων ἡγεῖσθαι Eus.
d 2 εὐ Eus.: αὐ A L O d 5 ὅπη δὴ Eus.

ΚΛ. Οὐκ ὀκητέον, ὦ ξένε. μανθάνω γὰρ ὡς νομοθεσίας ἐκτὸς οἰήσῃ βαίνειν, ἐὰν τῶν τοιούτων ἀπτώμεθα λόγων. εἰ δὲ ἔστι μηδαμῇ ἐτέρως συμφωνῆσαι τοῖς νῦν κατὰ νόμον λεγομένοις θεοῖς ὡς ὀρθῶς ἔχουσιν ἢ ταύτῃ, λεκτέον, ὦ θαυμάσιε, καὶ ταύτῃ.

ΑΘ. Λέγοιμ' ἂν, ὡς ἔοικεν, ἤδη σχεδὸν οὐκ εἰωθότα λόγον τιwὰ τύνδε. ὁ πρῶτον γενέσεως καὶ φθορᾶς αἴτιον ἀπάντων, τοῦτο οὐ πρῶτον ἀλλὰ ὕστερον ἀπεφάνησαντο εἶναι γεγονὸς οἱ τὴν τῶν ἀσεβῶν ψυχὴν ἀπεργασάμενοι λόγοι, ὁ δὲ ὕστερον, πρότερον· ὅθεν ἡμαρτήκασι περὶ θεῶν τῆς οὕτως οὐσίας.

ΚΛ. Οὐπω μανθάνω.

892

ΑΘ. Ψυχὴν, ὦ ἐταῖρε, ἡγνοκέναι κινδυνεύουσιν μὲν ὀλίγου σύμπαντες οἷόν τε ὅν τυγχάνει καὶ δύναμιν ἣν ἔχει, τῶν τε ἄλλων αὐτῆς πέρι καὶ δὴ καὶ γενέσεως, ὡς ἐν πρώτοις ἐστί, σωμάτων ἐμπροσθεν πάντων γενομένη, καὶ μεταβολῆς τε αὐτῶν καὶ μετακοσμήσεως ἀπάσης ἄρχει παντὸς μᾶλλον· εἰ δὲ ἔστιν ταῦτα οὕτως, ἂρ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὰ ψυχῆς συγγενῇ πρότερα ἂν εἴη γεγονότα τῶν σώματι προσσηκόντων, οὐσης γ' αὐτῆς πρεσβυτέρας ἢ σώματος;

ΚΛ. Ἀνάγκη.

ΑΘ. Δόξα δὴ καὶ ἐπιμέλεια καὶ νοῦς καὶ τέχνη καὶ νόμος σκληρῶν καὶ μαλακῶν καὶ βαρέων καὶ κούφων πρότερα ἂν εἴη· καὶ δὴ καὶ τὰ μεγάλα καὶ πρῶτα ἔργα καὶ πράξεις τέχνης ἂν γίγνοιτο, ὄντα ἐν πρώτοις, τὰ δὲ φύσει καὶ φύσις, ἣν οὐκ ὀρθῶς ἐπονομάζουσιν αὐτὸ τοῦτο, ὕστερα καὶ ἀρχόμενα ἂν ἐκ τέχνης εἴη καὶ νοῦ.

ΚΛ. Πῶς οὐκ ὀρθῶς;

c

ΑΘ. Φύσιν βούλονται λέγειν γένεσιν τὴν περὶ τὰ πρῶτα· εἰ δὲ φανήσεται ψυχὴ πρῶτον, οὐ πῦρ οὐδὲ ἀήρ,

Θ 1 ἐτέρως A² (σ s. v.) O²: ἐτέρω A O   Θ 2 τὸ θεοῖς ὠβέλιστα
ἐν τισιν ἀντιγράφοις O   Θ 7 δὲ A O: δὴ L   b 1 γ' αὐτῆς scripsi:
γε αὐτῆς Eus.: ταύτης libri   b 7 φύσις Eus.: φύσεις A O   ἐπο-
νομάζουσιν αὐτὸ τοῦτο] αὐτοὶ ἐπονομάζουσι, τοῦτον Eus.

ψυχὴ δ' ἐν πρώτοις γεγενημένη, σχεδὸν ὀρθότατα λέγοιτ'
 5 ἂν εἶναι διαφερόντως φύσει. ταῦτ' ἔσθ' οὕτως ἔχοντα, ἂν
 ψυχὴν τις ἐπιδείξῃ πρεσβυτέραν οὔσαν σώματος, ἄλλως
 δὲ οὐδαμῶς.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα ἐπ' αὐτὸ δὴ τοῦτο στελ-
 10 λώμεθα;

d ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Φυλάττωμεν δὴ παντάπασιν ἀπατηλὸν λόγον, μὴ
 πη πρεσβύτας ἡμᾶς ὄντας νεοπρεπῆς ὦν παραπείσῃ καὶ
 διαφυγῶν καταγελάστους ποιήσῃ, καὶ δόξωμεν μείζονα ἐπι-
 5 βαλλόμενοι καὶ τῶν σμικρῶν ἀποτυχεῖν. σκοπεῖτε οὖν.
 εἰ καθάπερ ποταμὸν ἡμᾶς ἔδει τρεῖς ὄντας διαβαίνειν ῥέοντα
 σφόδρα, νεώτατος δ' ἐγὼ τυγχάνων ἡμῶν καὶ πολλῶν ἔμ-
 πειρος ῥευμάτων, εἶπον ὅτι πρῶτον ἐμὲ χρῆναι πειραθῆναι
 e κατ' ἐμαυτόν, καταλιπόντα ὑμᾶς ἐν ἀσφαλεῖ, σκέψασθαι εἰ
 διαβατός ἐστι πρεσβυτέροις οὔσι καὶ ὑμῖν, ἢ πῶς ἔχει, καὶ
 φανέντος μὲν ταύτῃ, καλεῖν ὑμᾶς τότε καὶ συνδιαβιβάξαι
 ἐμπειρίᾳ, εἰ δὲ ἄβατος ἦν ὥς ὑμῖν, ἐν ἐμοὶ τὸν κίνδυνον
 5 γεγόνειναι, μετρίως ἂν ἐδόκουν λέγειν, καὶ δὴ καὶ νῦν ὁ
 μέλλων ἐστὶ λόγος σφοδρότερος καὶ σχεδὸν ἴσως ἄβατος
 ὥς τῇ σφῶν ῥώμῃ· μὴ δὴ σκοτοδινίαν ἱλιγγόν τε ὑμῖν
 893 ἐμποιήσῃ παραφερόμενός τε καὶ ἐρωτῶν ἀήθεις ὄντας ἀπο-
 κρίσειν, εἴτ' ἀσχημοσύνην ἀπρέπειάν τε ἐντέκῃ ἀήδῃ, δοκεῖ
 δὴ μοι χρῆναι ποιεῖν οὕτως τὰ νῦν ἐμέ, ἀνερωτᾶν πρῶτον
 ἐμαυτόν, ἀκουόντων ὑμῶν ἐν ἀσφαλεῖ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπο-
 5 κρίνασθαι πάλιν ἐμέ, καὶ τὸν λόγον ἅπαντα οὕτω διεξελθεῖν,
 μέχρι περ ἂν ψυχῆς πέρι διαπεράνηται καὶ δείξῃ πρότερον
 ὃν ψυχὴν σώματος.

ΚΛ. Ἀριστ', ὦ ξένε, δοκεῖς ἡμῖν εἰρηκέναι, ποίει τε ὥς
 λέγεις.

ο5 φύσει A O Eus. : ὅτι φύσει O²
 marg. A² d8 χρῆναι] χρείη Cobet

d3 πῃ] ποι (vel πως) in

ΑΘ. *Αγε δὴ, θεὸν εἴ ποτε παρακλητέον ἡμῖν, νῦν ἔστω **b**
 τοῦτο οὕτω γενόμενον—ἐπὶ γε ἀπόδειξιν ὥς εἰσὶν τὴν αὐτῶν
 σπουδῇ πάσῃ παρακεκλήσθων—ἐχόμενοι δὲ ὥς τινος ἀσφα-
 λοῦς πείσματος ἐπεισβαίνωμεν εἰς τὸν νῦν λόγον. καὶ μοι
 ἐλεγχομένῳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐρωτήσεσιν τοιαῖσδε ἀσφαλέ- **5**
 στατα ἀποκρίνεσθαι φαίνεται κατὰ τάδε· Ὡς ξένη, ὅποταν
 φῇ τις, ἄρα ἔστηκε μὲν πάντα, κινεῖται δὲ οὐδέν; ἢ τούτῳ
 πᾶν τοῦναντίον; ἢ τὰ μὲν αὐτῶν κινεῖται, τὰ δὲ μένει;—
 Τὰ μὲν κινεῖται πού, φήσω, τὰ δὲ μένει.—Μὴ οὖν οὐκ ἐν **c**
 χώρῳ τινὶ τὰ τε ἐστῶτα ἔστηκεν καὶ τὰ κινούμενα κινεῖται;
 —Πῶς γὰρ οὐ;—Καὶ τὰ μὲν γε ἐν μιᾷ ἐδρᾷ πού τοῦτο ἂν
 δρῶν, τὰ δὲ ἐν πλείοσιν.—Τὰ τὴν τῶν ἐστῶτων ἐν μέσῳ
 λαμβάνοντα δύναμιν λέγεις, φήσομεν, ἐν ἐνὶ κινεῖσθαι, **5**
 καθάπερ ἡ τῶν ἐστάναι λεγομένων κύκλων στρέφεται περι-
 φορά;—Ναί. μαυθάνομεν δέ γε ὥς ἐν ταύτῃ τῇ περιφορᾷ
 τὸν μέγιστον καὶ τὸν σμικρότατον κύκλον ἅμα περιάγουσα,
 ἢ τοιαύτη κίνησις ἀνὰ λόγον ἑαυτὴν διανέμει σμικροῖς τε **d**
 καὶ μέζουσιν, ἐλάττων τε οὖσα καὶ πλείων κατὰ λόγον· διὸ
 δὴ τῶν θαυμαστῶν ἀπάντων πηγὴ γέγονεν, ἅμα μεγάλοις
 καὶ σμικροῖς κύκλοις βραδυτήτάς τε καὶ τάχῃ ὁμολογούμενα
 πορεύουσα, ἀδύνατον, ὥς ἂν τις ἐλπίσειε, γίγνεσθαι πάθος. **5**
 —Ἀληθέστατα λέγεις.—Τὰ δέ γε κινούμενα ἐν πολλοῖς
 φαίνῃ μοι λέγειν ὅσα φορᾷ κινεῖται μεταβαίνοντα εἰς ἕτερον
 αἰὶ τόπον, καὶ τοτὲ μὲν ἔστιν ὅτε βάσιν ἐνὸς κεκτημένα
 τινὸς κέντρον, τοτὲ δὲ πλείονα τῷ περικυλινδεῖσθαι. προσ- **e**
 τυγχάνοντα δ' ἐκάστοτε ἐκάστοις, τοῖς ἐστῶσι μὲν διασχί-
 ζεται, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσι καὶ φερομένοις
 εἰς ἐν γιγνόμενα μέσα τε καὶ μεταξὺ τῶν τοιούτων συγκρί-
 νεται.—Λέγω γὰρ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχοντα, ὥς σὺ λέγεις. **5**

b 2 τὴν αὐτῶν, ὥς εἰσὶ Eus.   b 3 πάσῃ] παντάπασιν Eus.
 b 4 ἐπεισβαίνωμεν A L O Eus. : ἐπιβαίνωμεν vulg.   b 6 κατὰ τάδε
 Eus. : κατὰ | δὲ A : κατὰ δὲ vulg.   c 6 κύκλων A L O Eus. :
 κύκλῳ L² O²   c 8 ἄγουσα pr. O   e 1 περικυλινδεσθαι Cobet
 e 3 ἄλλοις L et γρ. O ἀπ' ὀρθώσεως καὶ καλῶς : ἀλλήλοις A O

- Καὶ μὴν καὶ συγκρινόμενα μὲν αὐξάνεται, διακρινόμενα δὲ φθίνει τότε, ὅταν ἡ καθεστηκυῖα ἐκάστων ἕξις διαμένη,
 894 μὴ μενούσης δὲ αὐτῆς, δι' ἀμφοτέρα ἀπόλλυται. γίγνεται δὴ πάντων γένεσις, ἥνικ' ἂν τί πάθος ᾖ; δῆλον ὡς ὁπόταν ἀρχὴ λαβοῦσα αὐξην εἰς τὴν δευτέραν ἔλθῃ μετάβασιν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν πλησίον, καὶ μέχρι τριῶν ἐλθοῦσα
 5 αἰσθησιν σχῆι τοῖς αἰσθανομένοις. μεταβάλλον μὲν οὖν οὕτω καὶ μετακινούμενον γίγνεται πᾶν· ἔστιν δὲ ὄντως ὄν, ὁπόταν μένῃ, μεταβαλὼν δὲ εἰς ἄλλην ἕξιν διέφθαρται παντελῶς. ἄρ' οὖν κινήσεις πάσας, εἰρήκαμεν ὡς ἐν εἰδέσιν
 b λαβεῖν μετ' ἀριθμοῦ, πλήν γε, ὧ φίλοι, δυοῖν;

ΚΛ. Ποῖαι δὴ;

ΑΘ. Σχεδόν, ὡγαθέ, ἐκείναι ὧν ἕνεκα πᾶσα ἡμῖν ἐστὶν ἡ σκέψις τὰ νῦν.

- 5 ΚΛ. Λέγε σαφέστερον.

ΑΘ. Ψυχῆς ἣν ἕνεκά που;

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

- ΑΘ. Ἔστω τοῖνυν ἡ μὲν ἕτερα δυναμένη κινεῖν κίνησις, ἑαυτὴν δὲ ἀδυνατοῦσα, ἀεὶ μία τις, ἡ δὲ αὐτὴν τ' ἀεὶ καὶ
 10 ἕτερα δυναμένη κατὰ τε συγκρίσεις ἔν τε διακρίσεσιν αὖξαις τε καὶ τῷ ξυαντίῳ καὶ γενέσεσι καὶ φθοραῖς ἄλλη μία τις
 c αὐτῶν πασῶν κινήσεων.

ΚΛ. Ἔστω γὰρ οὖν.

- ΑΘ. Οὐκοῦν τὴν μὲν ἕτερον ἀεὶ κινουσαν καὶ μεταβαλλομένην ὑφ' ἐτέρου θήσομεν ἐνάτην αὖ, τὴν τε ἑαυτὴν
 5 κινουσαν καὶ ἕτερον, ἐναρμόττουσαν πᾶσιν μὲν ποιήμασι, πᾶσιν δὲ παθήμασι, καλουμένην δὲ ὄντως τῶν ὄντων πάντων μεταβολὴν καὶ κίνησιν, ταύτην δὲ δεκάτην σχεδὸν ἐροῦμεν.

ΚΛ. Παντάπασιν μὲν οὖν.

- 10 ΑΘ. Τῶν δὴ δέκα μάλιστα ἡμῖν κινήσεων τίν' ἂν προ-

a 2 πάθος· ἢ A cum pr. O   b 8 κίνησις O²: κινήσεις A O
 c 1 αὐτῶν] αὐτῶν A   c 4 τὴν τε] τὴν δὲ cod. Ricc.   c 5 ἕτερον
 scripsi: ἐτέραν A L O: ἕτερα O² vulg.   c 10 τίν' ἂν Ast: τίνα libi

κρίναιμεν ὀρθότατα πασῶν ἐρρωμενεστάτην τε εἶναι καὶ d
πρακτικὴν διαφερόντως;

ΚΛ. Μυρίῳ ἀνάγκη που φάναι διαφέρειν τὴν αὐτὴν
αὐτὴν δυναμένην κινεῖν, τὰς δὲ ἄλλας πάσας ὑστέρας.

ΑΘ. Εὖ λέγεις. ἄρ' οὖν ἡμῖν τῶν νῦν οὐκ ὀρθῶς 5
ῥηθέντων μεταθετέον ἐν ἡ καὶ δύο;

ΚΛ. Ποῖα φής;

ΑΘ. Τὸ τῆς δεκάτης ῥηθὲν σχεδὸν οὐκ ὀρθῶς εἴρηται.

ΚΛ. Πῆ;

ΑΘ. Πρῶτον γενέσει τέ ἐστὶν καὶ ῥώμη κατὰ λόγον· τὸ 10
δὲ μετὰ τοῦτο ἔχομεν τούτου δεύτερον, ἄρτι ῥηθὲν ἀτόπως e
ἐνατον.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Ὡδε. ὅταν ἕτερον ἄλλο ἡμῖν μεταβάλλῃ καὶ τοῦτο
ἄλλο ἕτερον ἀεὶ, τῶν τοιούτων ἄρα ἔσται ποτέ τι πρῶτον 5
μεταβάλλον; καὶ πῶς, ὅταν ὑπ' ἄλλου κινῆται, τοῦτ' ἔσται
ποτέ τῶν ἀλλοιούντων πρῶτον; ἀδύνατον γάρ. ἀλλ' ὅταν
ἄρα αὐτὸ αὐτὸ κινήσαν ἕτερον ἀλλοιώσῃ, τὸ δ' ἕτερον ἄλλο,
καὶ οὕτω δὴ χίλια ἐπὶ μυρίοις γίγνηται τὰ κινηθέντα, μὴν 895
ἀρχὴ τις αὐτῶν ἔσται τῆς κινήσεως ἀπάσης ἄλλη πλὴν ἡ
τῆς αὐτῆς αὐτὴν κινήσεως μεταβολή;

ΚΛ. Κάλλιστα εἶπες, συγχωρητέα τε τούτοις.

ΑΘ. Ἔτι δὴ καὶ τῇδε εἴπωμεν, καὶ ἀποκρινώμεθα πάλιν 5
ἡμῖν αὐτοῖσιν. εἰ σταίη πως τὰ πάντα ὁμοῦ γενόμενα,
καθάπερ οἱ πλείστοι τῶν τοιούτων τολμῶσι λέγειν, τίν'
ἄρα ἐν αὐτοῖς ἀνάγκη πρώτην κίνησιν γενέσθαι τῶν εἰρη-
μένων; τὴν αὐτὴν ἑαυτὴν δήπου κινουῖσαν· ὑπ' ἄλλον γὰρ b
οὐ μίποτε ἔμπροσθεν μεταπέσῃ, μηδεμιᾶς γε ἐν αὐτοῖς
οὔσης ἔμπροσθεν μεταπτώσεως. ἀρχὴν ἄρα κινήσεων πασῶν
καὶ πρώτην ἐν τε ἐστῶσιν γενομένην καὶ ἐν κινουμένοις οὔσαν
τὴν αὐτὴν κινουῖσαν φήσομεν ἀναγκαίως εἶναι πρεσβυτάτην 5

e 4 μεταβάλλῃ A : μεταβάλλῃ L O e 5 ἄρα A b 1 τὴν
. . . b 3 μεταπτώσεως Atheniensi continuavit Hermann : Cliniae trib.
vulg. b 1 αὐτὴν ἑαυτὴν Eus. : αὐτὴν A O

καὶ κρατίστην μεταβολὴν πασῶν, τὴν δὲ ἀλλοιουμένην ὑφ' ἐτέρου, κινουσαν δὲ ἕτερα δευτέραν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

- c ΑΘ. Ὅποτε δὴ τοῖνυν ἐνταῦθά ἐσμεν τοῦ λόγου, τόδε ἀποκρινώμεθα.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

- ΑΘ. Ἐὰν ἴδωμέν· που ταύτην γενομένην ἐν τῷ γήινῳ
5 ἡ ἐνύδρῳ ἡ πυροειδεῖ, κεχωρισμένῳ ἡ καὶ συμμιγεί, τί ποτε φήσομεν ἐν τῷ τοιοῦτῳ πάθος εἶναι;

ΚΛ. Μῶν ἄρα με ἐρωτᾷς εἰ ζῆν αὐτὸ προσερούμεν, ὅταν αὐτὸ αὐτὸ κωῆ;

ΑΘ. Ναί.

- 10 ΚΛ. Ζῆν· πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τί δέ; ὁπόταν ψυχὴν ἐν τισιν ὀρώμεν, μῶν ἄλλο ἢ ταῦτόν τούτῳ; ζῆν ὁμολογητέον;

ΚΛ. Οὐκ ἄλλο.

- d ΑΘ. Ἐχέ δὴ πρὸς Διός· ἄρ' οὐκ ἂν ἐθέλοις περὶ ἕκαστον τρία νοεῖν;

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

- ΑΘ. Ἐν μὲν τὴν οὐσίαν, ἐν δὲ τῆς οὐσίας τὸν λόγον,
5 ἐν δὲ ὄνομα· καὶ δὴ καὶ ἐρωτήσεις εἶναι περὶ τὸ ὄν ἅπαν δύο.

ΚΛ. Πῶς δύο;

- ΑΘ. Τοτὲ μὲν ἡμῶν ἕκαστον τοῦνομα προτεινόμενον αὐτὸ τὸν λόγον ἀπαιτεῖν, τοτὲ δὲ τὸν λόγον αὐτὸν προτεινόμενον ἐρωτᾶν αὐ τοῦνομα. ἄρά γε τὸ τοιόνδε αὐ βουλό-
10 μεθα νῦν λέγειν;

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

- e ΑΘ. Ἔστιν που δίχα διαιρούμενον ἐν ἄλλοις τε καὶ ἐν ἀριθμῷ· τούτῳ δὴ τῷ κατ' ἀριθμὸν ὄνομα μὲν ἄρτιον, λόγος δέ, ἀριθμὸς διαιρούμενος εἰς ἴσα δύο μέρη.

b 6 μεταβολῶν Eus. c 6 εἶναι] ἐνεῖναι Eus. c 11 δέ Α :
δαί fecit A² ὅταν Eus. d 5 ὄνομα libri : τὸ ὄνομα Eus.
d 6 δύο] δυ' (sic) A e 1 post διαιρούμενον add. εἰς ἴσα (δύο) μέρη
Eus. ἄλλοις] ἄλλοισι Eus.

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τὸ τοιοῦτον φράζω. μὴ οὖν οὐ ταῦτὸν ἐκατέρως 5
προσαγορεύομεν, ἅντε τὸν λόγον ἐρωτῶμενοι τοῦνομα ἀπο-
διδῶμεν, ἅντε τοῦνομα τὸν λόγον, ἄρτιον ὀνόματι, καὶ λόγῳ
δίχα διαιρούμενον ἀριθμόν, προσαγορεύοντες ταῦτὸν οὖν;

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Ὡς δὴ ψυχὴ τοῦνομα, τίς τούτου λόγος; ἔχομεν 10
ἄλλον πλὴν τὸν νυνδὴ ῥηθέντα, τὴν δυναμένην αὐτὴν αὐτὴν 896
κινεῖν κίνησιν;

ΚΛ. Τὸ ἑαυτὸ κινεῖν φῆς λόγον ἔχειν τὴν αὐτὴν οὐσίαν,
ἥνπερ τοῦνομα ὃ δὴ πάντες ψυχὴν προσαγορεύομεν;

ΑΘ. Φημί γε· εἰ δ' ἔστι τοῦτο οὕτως ἔχον, ἄρα ἔτι 5
ποθοῦμεν μὴ ἱκανῶς δεδειχθαι ψυχὴν ταῦτὸν οὖν καὶ τὴν
πρώτην γένεσιν καὶ κίνησιν τῶν τε ὄντων καὶ γεγονότων
καὶ ἐσομένων καὶ πάντων αὐτῶν ἐναντίων τούτοις, ἐπειδὴ γε
ἀνεφάνη μεταβολῆς τε καὶ κινήσεως ἀπάσης αἰτία ἅπασιν; b

ΚΛ. Οὐκ, ἀλλὰ ἱκανώτατα δέδεικται ψυχὴ τῶν πάντων
πρεσβυτάτη, γενομένη γε ἀρχὴ κινήσεως.

ΑΘ. Ἀρ' οὖν οὐχ ἡ δι' ἕτερον ἐν ἄλλῳ γιγνομένη
κίνησις, αὐτὸ δὲ ἐν αὐτῷ μηδέποτε παρέχουσα κινεῖσθαι 5
μηδέν, δευτέρα τε, καὶ ὁπόσων ἀριθμῶν βούλοιτο ἂν τις
ἀριθμῇ αὐτὴν πολλοστήν, τοσούτων, σώματος οὔσα ὄντως
ἀψύχου μεταβολῆς;

ΚΛ. Ὅρθως.

ΑΘ. Ὅρθως ἄρα καὶ κυρίως ἀληθέστατά τε καὶ τελεώ- 10
τατα εἰρηκότες ἂν εἶμεν ψυχὴν μὲν προτέραν γεγονέναι c
σώματος ἡμῖν, σῶμα δὲ δευτέρον τε καὶ ὕστερον, ψυχῆς
ἀρχούσης, ἀρχόμενον κατὰ φύσιν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα μὲν οὖν.

e 5 οὖν secl. Stallbaum

ἀλλῳ) : τοῦτον A L O

A L O Eus. : γρ. φανείσα L O

L O Eus. : ἀρχικὴ A

L O Eus. (εἶημεν Eusebii I)

a 3 τὸ ἑαυτὸ Eus. et in marg. A³ (ἐν

a 4 d secl. Hermann

b 3 γενομένη

γε A L O Eus. : τε vulg.

c 1 εἶμεν Ang. v. : ἡμεν A (sed ἡ ref. A²)

c 2 ἡμῖν] ἡ μή Eus.

- 5 ΑΘ. Μεμνήμεθά γε μὴν ὁμολογήσαντες ἐν τοῖς πρόσθεν ὥς, εἰ ψυχὴ φανείη πρεσβυτέρα σώματος οὔσα, καὶ τὰ ψυχῆς τῶν τοῦ σώματος ἔσοιτο πρεσβύτερα.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

- ΑΘ. Τρόποι δὲ καὶ ἦθῃ καὶ βουλήσεις καὶ λογισμοὶ καὶ
d δόξαι ἀληθεῖς ἐπιμέλειαί τε καὶ μνήμαι πρότερα μήκους
σωμάτων καὶ πλατύς καὶ βάθους καὶ ῥώμης εἴη γεγονότα
ἄν, εἴπερ καὶ ψυχὴ σώματος.

ΚΛ. Ἀνάγκη.

- 5 ΑΘ. Ἄρ' οὖν τὸ μετὰ τοῦτο ὁμολογεῖν ἀναγκαῖον τῶν
τε ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι ψυχὴν καὶ τῶν κακῶν καὶ καλῶν
καὶ αἰσχυρῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων καὶ πάντων τῶν ἐναντιῶν,
εἴπερ τῶν πάντων γε αὐτὴν θήσομεν αἰτίαν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

- 10 ΑΘ. Ψυχὴν δὴ διοικοῦσαν καὶ ἐνοικοῦσαν ἐν ἅπασιν
e τοῖς πάντῃ κινουμένοις μὲν οὐ καὶ τὸν οὐρανὸν ἀνάγκη
διοικεῖν φάναι;

ΚΛ. Τί μήν;

- ΑΘ. Μίαν ἢ πλείους; πλείους· ἐγὼ ὑπὲρ σφῶν ἀπο-
5 κρυνοῦμαι. δυοῖν μὲν γέ που ἔλαττον μηδὲν τιθώμεν, τῆς
τε εὐεργέτιδος καὶ τῆς τὰναντία δυναμένης ἐξεργάζεσθαι.

ΚΛ. Σφόδρα ὀρθῶς εἴρηκας.

- ΑΘ. Εἶεν. ἄγει μὲν δὴ ψυχὴ πάντα τὰ κατ' οὐρανὸν
καὶ γῆν καὶ θάλατταν ταῖς αὐτῆς κινήσεσιν, αἷς ὀνόματά
897 ἔστιν βούλεσθαι, σκοπεῖσθαι, ἐπιμελεῖσθαι, βουλευέσθαι,
δοξάζειν ὀρθῶς ἐψευσμένως, χαίρουσαν λυπουμένην, θαρ-
ροῦσαν φοβουμένην, μισοῦσαν στέργουσαν, καὶ πάσαις
ᾧσαι τούτων συγγενεῖς ἢ πρωτουργοὶ κινήσεις τὰς δευτε-
5 ρουργοὺς αὐτὰ παραλαμβάνουσαι κινήσεις σωμάτων ἄγουσι
πάντα εἰς αὔξησιν καὶ φθίσιν καὶ διάκρισιν καὶ σύγκρισιν
καὶ τούτοις ἐπομένως θερμότητος ψύξεις, βαρύτητας κου-

c5 πρόσθεν A Eus.: ἔμπροσθεν L O
Eus.: om. A O

c9 καὶ βουλήσεις L O¹

φότητας, σκληρὸν καὶ μαλακόν, λευκὸν καὶ μέλαν, αὖστηρὸν
καὶ γλυκύ, καὶ πᾶσιν οἷς ψυχὴ χρωμένη, νοῦν μὲν προσλα- **b**
βοῦσα ἀεὶ θεὸν ὀρθῶς θεοῖς, ὀρθὰ καὶ εὐδαίμονα παιδαγωγεῖ
πάντα, ἀνοίᾳ δὲ συγγενομένη πάντα αὐτὰ τὰναντία τούτοις
ἀπεργάζεται. τιθῶμεν ταῦτα οὕτως ἔχειν, ἢ ἔτι διστάζομεν
εἰ ἐτέρως πως ἔχει; 5

ΚΛ. Οὐδαμῶς.

ΑΘ. Πότερον οὖν δὴ ψυχῆς γένος ἐγκρατὲς οὐρανοῦ καὶ
γῆς καὶ πάσης τῆς περιόδου γεγόνειναι φῶμεν; τὸ φρόνιμον
καὶ ἀρετῆς πλήρες, ἢ τὸ μηδέτερον κεκτημένον; βούλεσθε οὖν **c**
πρὸς ταῦτα ὧδε ἀποκρινώμεθα;

ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Εἰ μὲν, ὦ θαυμάσιε, φῶμεν, ἢ σύμπασα οὐρανοῦ
ὁδὸς ἅμα καὶ φορὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὄντων ἀπάντων νοῦ **5**
κινήσει καὶ περιφορᾷ καὶ λογισμοῖς ὁμοίαν φύσιν ἔχει καὶ
συγγενῶς ἔρχεται, δῆλον ὡς τὴν ἀρίστην ψυχὴν φατέον ἐπι-
μελεῖσθαι τοῦ κόσμου παντὸς καὶ ἄγειν αὐτὸν τὴν τοιαύτην
ὁδὸν ἐκείνην.

ΚΛ. Ὅρθως. 10

ΑΘ. Εἰ δὲ μανικῶς τε καὶ ἀτάκτως ἔρχεται, τὴν κακὴν. **d**

ΚΛ. Καὶ ταῦτα ὀρθῶς.

ΑΘ. Τίνα οὖν δὴ νοῦ κίνησις φύσιν ἔχει; τοῦτο ἤδη
χαλεπόν, ὦ φίλοι, ἐρώτημα ἀποκρινόμενον εἰπεῖν ἐμφρόνως·
διὸ δὴ καὶ ἐμὲ τῆς ἀποκρίσεως ὑμῖν δίκαιον τὰ νῦν προσ- **5**
λαμβάνειν.

ΚΛ. Εὖ λέγεις.

ΑΘ. Μὴ τοῖνυν ἐξ ἐναντίας οἶον εἰς ἥλιον ἀποβλέποντες,
νύκτα ἐν μεσημβρίᾳ ἐπαγόμενοι, ποιησώμεθα τὴν ἀπόκρισιν,
ὡς νοῦν ποτε θνητοῖς ὄμμασιν ὀψόμενοι τε καὶ γνωσόμενοι **10**

b 1 γλυκύ Α Ο Eus. : γλυκὺ καὶ πικρόν L O² προσλαβοῦσα Α L O :
προσλαμβάνουσα Eus. **b** 2 θεὸν Α Ο : θεῖον L Eus. et in marg. γρ. Ο
ὀρθῶς θεοῖς Α (sed θῶς in ras.) L O Eus. : θεὸς οὐσα ὀρθὰ in marg. Α³
(ἐν ἄλλῃ) Ο² : ὀρθῶς θέουσα Winckelmann **d** 2 ὀρθῶς] ὀρθότατα
Eus.

e ικανῶς· πρὸς δὲ εἰκόνα τοῦ ἐρωτωμένου βλέποντας ἀσφαλές-
στερον ὄραν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Ἡ προσέοικεν κινήσει νοῦς τῶν δέκα ἐκείνων
5 κινήσεων, τὴν εἰκόνα λάβωμεν· ἦν συναναμνησθεὶς ὑμῖν
ἐγὼ κοινῇ τὴν ἀπόκρισιν ποιήσομαι.

ΚΛ. Κάλλιστα ἂν λέγοις.

ΑΘ. Μεμνήμεθα τοῖνυν τῶν τότε ἔτι τοῦτό γε, ὅτι τῶν
πάντων τὰ μὲν κινεῖσθαι, τὰ δὲ μένειν ἔθεμεν;

10 ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τῶν δ' αὖ κινουμένων τὰ μὲν ἐν ἐνὶ τόπῳ κινεῖσθαι,
898 τὰ δ' ἐν πλείοσιν φερόμενα.

ΚΛ. Ἔστι ταῦτα.

ΑΘ. Τούτοιον δὴ τοῖν κινήσειον τὴν ἐν ἐνὶ φερομένην
ἀεὶ περὶ γέ τι μέσον ἀνάγκη κινεῖσθαι, τῶν ἐντόρων οὐσαν
5 μίμημά τι κύκλων, εἶναί τε αὐτὴν τῇ τοῦ νοῦ περιόδῳ
πάντως ὥς δυνατόν οικειοτάτην τε καὶ ὁμοίαν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Τὸ κατὰ ταῦτα δήπου καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
καὶ περὶ τὰ αὐτὰ καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καὶ ἓνα λόγον καὶ τάξιν
b μίαν ἄμφω κινεῖσθαι λέγοντες, νοῦν τὴν τε ἐν ἐνὶ φερομένην
κίνησιν, σφαίρας ἐντόρου ἀπεικασμένα φοραῖς, οὐκ ἂν ποτε
φανείμην φαῦλοι δημιουργοὶ λόγῳ καλῶν εἰκόνων.

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

5 ΑΘ. Οὐκοῦν αὖ ἢ γε μηδέποτε ὡσαύτως μηδὲ κατὰ τὰ
αὐτὰ μηδὲ ἐν ταύτῳ μηδὲ περὶ ταῦτα μηδὲ πρὸς ταῦτα μηδ'
ἐν ἐνὶ φερομένην μηδ' ἐν κόσμῳ μηδ' ἐν τάξει μηδὲ ἓν τι
λόγῳ κίνησις ἀνοίας ἂν ἀπάσης εἴη συγγενής;

ΚΛ. Εἴη γὰρ ἂν ἀληθέστατα.

c ΑΘ. Νῦν δὴ χαλεπὸν οὐδὲν ἔτι διαρρήδην εἰπεῖν ὥς,

Θ 8 τῶν τότε ἔτι τοῦτό γε] γε τοσοῦτον τῶν τότε ἔτι τοῦτό γε A L O :
τό γε τοσοῦτον τῶν τότε Eus. et in marg. A³ (ἐν ἄλλῳ) γρ. O
a 2 ταῦτα] ταύτη Eus. a 3 ἐν A¹ L O² Eus. : om. A O a 4 οὐσαν]
οὐσῶν libri cum Eus. b 5 αὐτὴ γε] αὕτη γε ἢ Eus.

ἐπειδὴ ψυχὴ μέν ἐστιν ἡ περιάγουσα ἡμῖν πάντα, τὴν δὲ οὐρανοῦ περιφορὰν ἐξ ἀνάγκης περιάγειν φατέον ἐπιμελουμένην καὶ κοσμοῦσαν ἥτοι τὴν ἀρίστην ψυχὴν ἢ τὴν ἐναντίαν.

5

ΚΛ. ὦ ξένε, ἀλλὰ ἐκ γε τῶν νῦν εἰρημένων οὐδ' ὅσιον ἄλλως λέγειν ἢ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχουσαν ψυχὴν μίαν ἢ πλείους περιάγειν αὐτά.

ΑΘ. Κάλιστα, ὦ Κλεωία, ὑπήκουσας τοῖς λόγοις· τὸδε δὲ προσυπάκουσον ἔτι.

d

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Ὁλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα, εἴπερ ψυχὴ περιάγει πάντα, ἂρ' οὐ καὶ ἐν ἑκάστον;

ΚΛ. Τί μήν;

5

ΑΘ. Περὶ ἐνὸς δὴ ποιησώμεθα λόγους, οἱ καὶ ἐπὶ πάντα ἡμῖν ἄστρα ἀρμόττοντες φανοῦνται.

ΚΛ. Τίνος;

ΑΘ. Ὁλιού πᾶς ἄνθρωπος σῶμα μὲν ὄρᾳ, ψυχὴν δὲ οὐδεῖς· οὐδὲ γὰρ ἄλλον σώματος οὐδενὸς οὔτε ζῶντος οὔτε ἀποθνήσκοντος τῶν ζῶν, ἀλλὰ ἐλπίς πολλὴ τὸ παράπαν τὸ γένος ἡμῖν τοῦτο ἀναίσθητον πάσαις ταῖς τοῦ σώματος αἰσθήσεσι περιπεφυκέναι, νοητὸν δ' εἶναι. νῶ μόνῳ δὴ καὶ διανοήματι λάβωμεν αὐτοῦ περὶ τὸ τοιόνδε.

ΚΛ. Ποῖον;

ΑΘ. Ὁλιον εἴπερ ἄγει ψυχὴν, τριῶν αὐτὴν ἐν λέγοντες δρᾶν σχεδὸν οὐκ ἀποτενξόμεθα.

ΚΛ. Τίνων;

ΑΘ. Ὡς ἡ ἐνοῦσα ἐντὸς τῷ περιφέρει τούτῳ φαινομένῳ σώματι πάντῃ διακομίζει τὸ τοιοῦτον, καθάπερ ἡμᾶς ἡ παρ' ἡμῖν ψυχὴ πάντῃ περιφέρει· ἢ ποθεν ἔξωθεν σῶμα αὐτῇ

10

d 1 προσυπάκουσον L Eus. : προσάκουσον A O (sed υπ s.v. A²O²)
d 6 ποιησώμεθα A L O : γρ. ποιησόμεθα O d 7 ἀρμόττοντες ἡμῖν
ἄστρα Eus. d 8 τίνος Eus. : τίνας A L O d 11 ἀποθανόντος
Eus. e 2 νῶ μόνῳ A L O : μόνον φ Eus. e 3 διανοήματι]
νοήματι Eus. e 5 εἴπερ ἄγει libri : εἰ περιάγει Eus. e 10 αὐτῇ
Eus. : αὐτῇ libri

899 πορισαμένη πυρὸς ἢ τινος ἀέρος, ὥς λόγος ἐστί τινων, ὥθει βία σώματι σῶμα· ἢ τρίτον αὐτῇ ψιλῇ σώματος οὐσα, ἔχουσα δὲ δυνάμεις ἄλλας τινὰς ὑπερβαλλούσας θαύματι, ποδηγεῖ.

5 ΚΛ. Ναί, τοῦτο μὲν ἀνάγκη, τούτων ἔν γέ τι δρῶσαν ψυχὴν πάντα διάγειν.

ΑΘ. Αὐτοῦ δὴ ἄμεινον ταύτην τὴν ψυχὴν, εἴτε ἐν ἄρμασιν ἔχουσα ἡμῖν ἥλιον ἄγει φῶς τοῖς ἄπασιν, εἴτε ἔξωθεν, εἴθ' ὅπως εἴθ' ὅπῃ, θεὸν ἡγεῖσθαι χρεὼν πάντα ἄνδρα. ἢ
10 πῶς;

b ΚΛ. Ναί, τὸν γέ που μὴ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀφιγμένον ἀνοίας.

ΑΘ. Ἄστρον δὴ πέρι πάντων καὶ σελήνης, ἐνιαυτῶν τε καὶ μηνῶν καὶ πασῶν ὥρων πέρι, τίνα ἄλλον λόγον
5 ἐροῦμεν ἢ τὸν αὐτὸν τοῦτον, ὥς ἐπειδὴ ψυχὴ μὲν ἢ ψυχαὶ πάντων τούτων αἰτίαι ἐφάνησαν, ἀγαθαὶ δὲ πᾶσαν ἀρετὴν, θεοὺς αὐτὰς εἶναι φήσομεν, εἴτε ἐν σώμασιν ἐνοῦσαι, ζῶα ὄντα, κοσμοῦσιν πάντα οὐρανόν, εἴτε ὅπῃ τε καὶ ὅπως; ἔσθ' ὅστις ταῦτα ὁμολογῶν ὑπομενεῖ μὴ θεῶν εἶναι πλήρη πάντα;

c ΚΛ. Οὐκ ἔστιν οὕτως, ὦ ξένε, παραφρονῶν οὐδεὶς.

ΑΘ. Τῷ μὲν τοίνυν μὴ νομίζοντι θεοὺς ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ὦ Μέγилλέ τε καὶ Κλεινία, εἰπόντες ὄρους ἀπαλαττώμεθα.

5 ΚΛ. Τίνας;

ΑΘ. Ἡ διδάσκειν ἡμῶς ὥς οὐκ ὀρθῶς λέγομεν τιθέμενοι ψυχὴν γενέσιν ἀπάντων εἶναι πρώτην, καὶ τᾶλλα ὁπόσα τούτων συνεπόμενα εἴπομεν, ἢ μὴ δυνάμενον βέλτιον λέγειν ἡμῶν, ἡμῖν πείθεσθαι καὶ ζῆν θεοὺς ἡγούμενον εἰς τὸν ἐπί-

a 7 αὐτοῦ δὴ ἄμεινον secl. Schneider et post ταύτην add. ci. δὴ
a 9 εἴθ' ὅπως καὶ ὅπῃ ci. Stallbaum b 3 δὴ A L O: δὲ δὴ O:
b 8 ὅπως L O² (π s. v.): ὅλως A O ἔσθ' Ast: εἴθ' libri b 9 ὁμο-
λογῶν A L² O: ὁμολογεῖ L O² (εἰ s. v.): ἐν ἄλλῃ: εἴτε καὶ ὅπῃ καὶ ὅπως
ἐστὶν ὁ ταῦθ' ὁμολογῶν in marg. O ὑπομενεί Stephanus: ὑπομένει
libri c 8 τούτων A O: τούτῳ O² c 9 ἡμῶν ἡμῖν L (ut vid.)
O²: ἡμῶν. ἢ ὦν A (sed ἡμῖν in marg. A³ et ἡμῖν. ἢ ὦν fecit a)

λοιπον βίον. ὁρῶμεν οὖν εἴτε ἱκανῶς ἤδη τοῖς οὐχ ἡγου- d
 μένοισ θεοὺς εἰρήκαμεν ὡς εἰσὶν θεοί, εἴτε ἐπιδεῶς.

ΚΛ. Ἦκιστά γε, ὦ ξένε, πάντων ἐπιδεῶς.

ΑΘ. Τούτοις μὲν τοίνυν ἡμῖν τὸ λόγων τέλος ἐχέτω·
 τὸν δὲ ἡγούμενον μὲν θεοὺς εἶναι, μὴ φροντίζειν δὲ αὐτοὺς 5
 τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, παραμυθητέον. Ὡς ἄριστε
 δὴ φῶμεν, ὅτι μὲν ἡγῇ θεοὺς, συγγένειά τις ἴσως σε θεία
 πρὸς τὸ σύμφυτον ἄγει τιμᾶν καὶ νομίζειν εἶναι· κακῶν δὲ
 ἀνθρώπων καὶ ἀδίκων τύχαι ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἀληθείᾳ μὲν e
 οὐκ εὐδαίμονες, δόξαις δὲ εὐδαιμονιζόμεναι σφόδρα ἀλλ'
 οὐκ ἐμμελῶς, ἄγουσί σε πρὸς ἀσέβειαν, ἐν τε μούσαις
 οὐκ ὀρθῶς ὑμνούμεναι ἅμα καὶ ἐν παντοίοις λόγοις. ἡ
 καὶ πρὸς τέλος ἴσως ἀνθρώπους ὁρῶν ἐλθόντας γηραιούς, 5
 παῖδας παῖδων καταλιπόντας ἐν τιμαῖς ταῖς μεγίσταις, 900
 ταραττή τὸ νῦν ἐν ᾧ πασι τούτοις ἰδῶν, ἡ δι' ἀκοῆς αἰσθό-
 μενος ἡ καὶ παντάπασιν αὐτὸς αὐτόπτης, προστυχῆς πολλῶν
 ἀσεβημάτων καὶ δειῶν γενομένων τισίν, δι' αὐτὰ ταῦτα
 ἐκ σμικρῶν εἰς τυραννίδας τε καὶ τὰ μέγιστα ἀφικομένους· 5
 τότε διὰ πάντα τὰ τοιαῦτα δῆλος εἶ μέμφεσθαι μὲν θεοὺς ὡς
 αἰτίους ὄντας τῶν τοιούτων διὰ συγγένειαν οὐκ ἂν ἐθέλων,
 ἀγόμενος δὲ ὑπὸ τε ἀλογίας ἅμα καὶ οὐ δυνάμενος δυσχε-
 ραίνειν θεοὺς, εἰς τοῦτο νῦν τὸ πάθος ἐλήλυθας, ὥστ' εἶναι b
 μὲν δοκεῖν αὐτούς, τῶν δὲ ἀνθρωπίνων καταφρονεῖν καὶ
 ἀμελεῖν πραγμάτων. ἵνα οὖν μὴ ἐπὶ μεῖζον ἔλθῃ σοι πάθος
 πρὸς ἀσέβειαν τὸ νῦν παρὸν δόγμα, ἀλλ' ἐάν πως οἶον
 ἀποδιοπομπήσασθαι λόγοις αὐτὸ προσιὸν γενώμεθα δυνατοί, 5
 πειρώμεθα, συνάψαντες τὸν ἐξῆς λόγον ᾧ πρὸς τὸν τὸ
 παράπαν οὐχ ἡγούμενον θεοὺς ἐξ ἀρχῆς διεπερανάμεθα,

Θ 2 εὐδαιμονιζόμεναι O Eus.: εὐδαιμονιζομέναις AL et γρ. O
 ε 5 ἀνοσίους post ἴσως in marg. add. a: om. Λ O Eus. a 2 ante
 τὸ νῦν add. ὅταν Eus. et in marg. O: om. A L O αἰσθόμενος A
 α 3 παντάπασιν fecit A²: πασιν A αὐτὸς A² (s. v.) L O: om. A Eus.
 αὐτόπτης A L O: αὐτῶν τινι Eus. προστυχῆς A L O Eus.: προστυχῶν
 O² α 5 ante ἐκ add. ὁρᾶς vulg. (non habent A Eus.) a 8 ἀγά-
 μενος fecit A² (α s. v.) ὑπὸ τε A O Eus.: ὑπὸ τίνος L et in marg. A³

c τούτῳ τὰ νῦν προσχρήσασθαι. σὺ δ', ὦ Κλεινία τε καὶ
Μέγилле, ὑπὲρ τοῦ νέου καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀπο-
κρινόμενοι διαδέχεσθε· ἂν δέ τι δύσκολον ἐμπίπτῃ τοῖς
λόγοις, ἐγὼ σφῶν ὥσπερ νυνδὴ δεξάμενος διαβιβῶ τὸν
5 ποταμόν.

ΚΛ. Ὅρθως λέγεις· καὶ σύ τε οὕτω ταῦτα δρᾷ, ποιήσομέν
τε ἡμεῖς εἰς τὸ δυνατὸν ἃ λέγεις.

ΑΘ. Ἄλλ' οὐδὲν τάχ' ἂν ἴσως εἴη χαλεπὸν ἐνδείξασθαι
τοῦτό γε, ὥς ἐπιμελεῖς σμικρῶν εἰσιν θεοὶ οὐχ ἥττον, μᾶλλον
d δέ, ἢ τῶν μεγέθει διαφερόντων. ἤκουε γάρ πον καὶ παρῆν
τοῖς νυνδὴ λεγομένοις, ὥς ἀγαθοὶ γε ὄντες πᾶσαν ἀρετὴν τὴν
τῶν πάντων ἐπιμέλειαν οἰκειοτάτην αὐτῶν οὔσαν ἐκέρχονται.

ΚΛ. Καὶ σφόδρα γε ἐπήκουεν.

5 ΑΘ. Τὸ μετὰ τοῦτο τοῖνυν κοινῇ συνεξετάζοντων τίνα
λέγοντες ἀρετὴν αὐτῶν ὁμολογοῦμεν αὐτοὺς ἀγαθοὺς εἶναι.
φέρε, τὸ σωφρονεῖν νοῦν τε κεκτήσθαι φάμεν ἀρετῆς, τὰ
δ' ἐναντία κακίας;

ΚΛ. Φαμέν.

e ΑΘ. Τί δέ; ἀρετῆς μὲν ἀνδρείαν εἶναι, δειλίαν δὲ
κακίας;

ΚΛ. Πάνν μὲν οὔν.

ΑΘ. Καὶ τὰ μὲν αἰσχροὶα τούτων, τὰ δὲ καλὰ φήσομεν;

5 ΚΛ. Ἀνάγκη.

ΑΘ. Καὶ τῶν μὲν προσήκειν ἡμῖν, εἴπερ, ὅποσα φλαῦρα,
θεοῖς δὲ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν τῶν τοιούτων μετὸν
ἐροῦμεν;

ΚΛ. Καὶ ταῦθ' οὕτως ὁμολογοῖ πᾶς ἄν.

10 ΑΘ. Τί δέ; ἀμέλειάν τε καὶ ἀργίαν καὶ τρυφὴν εἰς
ἀρετὴν ψυχῆς θήσομεν, ἢ πῶς λέγεις;

c 2 ἀποκρινόμενοι O¹ Eus.: ἀποκρινάμενοι A O c 3 ἐμπίπτῃ]
ἐγγίγνηται Eus. c 6 τε O¹ (τ s. v.) Eus.: γε A O c 9 γε
O² Eus.: om. A O μᾶλλον δὲ ἢ τῶν Eus.: ἄλλων δὲ ἢ τῶν L: ἢ
τῶν A O d 1 ἤκουε A L O Eus.: ἤκουον A² (ον s. v.) O²
d 5 συνεξετάζοντων A L O Eus.: συνεξετάζωμεν Stephanus

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Ἄλλ' εἰς τοῦναντίον;

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τάναντία ἄρα τούτοις εἰς τοῦναντίον; 901

ΚΛ. Τοῦναντίον.

ΑΘ. Τί οὖν δῆ; τρυφῶν καὶ ἀμελῆς ἀργός τε, ὃν ὁ ποιητὴς κηφήσι κοθούροις μάλιστα εἴκελον ἔφασκεν εἶναι, γίγνοιτ' ἂν [ὁ] τοιοῦτος πᾶς ἡμῖν; 5

ΚΛ. Ὅρθότατά γε εἰπών.

ΑΘ. Οὐκοῦν τόν γε θεὸν οὐ ῥητέον ἔχειν ἦθος τοιοῦτον, ὃ γέ τοι αὐτὸς μισεῖ, τῷ τέ τι τοιοῦτον φθέγγεσθαι πειρωμένῳ οὐκ ἐπιτρεπτόν.

ΚΛ. Οὐ μὲν δῆ· πῶς γὰρ ἂν; 10

ΑΘ. Ὡς δὴ προσήκει μὲν πράττειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι **b** διαφερόντως τινός, ὁ δὲ τούτου γε νοῦς τῶν μὲν μεγάλων ἐπιμελεῖται, τῶν σμικρῶν δὲ ἀμελεῖ, κατὰ τίνα ἐπαινοῦντες τὸν τοιοῦτον λόγον οὐκ ἂν παντάπασι πλημμελοῖμεν; σκοπῶμεν δὲ ὧδε. ἄρ' οὐ κατὰ δύο εἶδη τὸ τοιοῦτον πράττει 5 ὁ πράττων, εἴτε θεὸς εἴτ' ἄνθρωπος;

ΚΛ. Ποίῳ δὴ λέγομεν;

ΑΘ. *Ἡ διαφέρων οὐδὲν οἰόμενος εἶναι τῷ ὄλῳ ἀμελουμένων τῶν σμικρῶν, ἣ ῥαθυμία καὶ τρυφῇ, εἰ διαφέρει, ὁ δὲ **c** ἀμελεῖ. ἥ ἔστιν ἄλλως πως γιγνομένη ἀμέλεια; οὐ γάρ που ὅταν γε ἀδύνατον ἦ τῶν ἀπάντων ἐπιμελεῖσθαι, τότε ἀμέλεια ἔσται τῶν σμικρῶν ἢ μεγάλων, μὴ ἐπιμελουμένῳ ὧν ἂν δυνάμει θεὸς ἢ φαῦλός τις ὧν ἐλλιπὴς καὶ μὴ δυνατὸς 5 ἐπιμελεῖσθαι γίγνηται.

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΑΘ. Νῦν δὴ δὺ' ὄντες τρισὶν ἡμῖν οὖσιν ἀποκρινάσθωσαν

a 2 τοῦναντίον O et in marg. A²: εἰς τοῦναντίον L O²: om. A Eus.
a 5 δ seclusi πᾶς A² (ιν eras.) O² Eus.: πᾶσιν A O **a** 8 τοι
 L et in marg. O: τι O: om. A Eus. τέ libri: δέ Eus. **b** 2 γε
 νοῦς] τοῦ γένους Eus. **b** 3 οὖν post τίνα add. Eus. **b** 4 πασι
 A O (παντά add. A³ O²) **c** 5 ὧν] ἄνθρωπος ὧν ci. Stallbaum
 ἐλλειπὴς A et pr. O **c** 8 ὄντες A O Eus.: ὄντε O² (ε s. v.)

- d οἱ θεοὺς μὲν ἀμφοτέροι ὁμολογοῦντες εἶναι, παραιτητοὺς δὲ ἄτερος, ὃ δὲ ἀμελεῖς τῶν σμικρῶν. πρῶτον μὲν θεοὺς ἀμφοτέροι φατε γινώσκειν καὶ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν πάντα, λαθεῖν δὲ αὐτοὺς οὐδὲν δυνατὸν εἶναι τῶν ὁπόσων εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις
5 τε καὶ ἐπιστῆμαι· ταύτῃ λέγετε ἔχειν ταῦτα, ἣ πῶς;

ΚΛ. Οὕτως.

ΑΘ. Τί δέ; δύνασθαι πάντα ὁπόσων αὐτῶν δυνάμεις ἐστὶν θνητοῖς τε καὶ ἀθανάτοις;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ συγχωρήσονται καὶ ταῦτα οὕτως ἔχειν;

- e ΑΘ. Καὶ μὴν ἀγαθοὺς γε καὶ ἀρίστους ὁμολογήκαμεν αὐτοὺς εἶναι πέντε ὄντες.

ΚΛ. Σφόδρα γε.

- ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ ῥαθυμία μὲν καὶ τρυφῇ ἀδύνατον αὐτοὺς
5 ὁμολογεῖν πράττειν ὅτιοῦν τὸ παράπαν, ὄντας γε οἷους ὁμολογοῦμεν; δειλίας γὰρ ἔκγονος ἔν γε ἡμῖν ἀργία, ῥαθυμία δὲ ἀργίας καὶ τρυφῆς.

ΚΛ. Ἀληθέστατ.ι λέγεις.

- ΑΘ. Ἀργία μὲν δὴ καὶ ῥαθυμία οὐδεὶς ἀμελεῖ θεῶν· οὐ
10 γὰρ μέτεστιν αὐτῷ που δειλίας.

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

- 902 ΑΘ. Οὐκοῦν τὸ λοιπὸν, εἴπερ ἀμελοῦσι τῶν σμικρῶν καὶ ὀλίγων τῶν περὶ τὸ πᾶν, ἣ γινώσκοντες ὥς τὸ παράπαν οὐδεὶς τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, δρῶν ἂν τοῦτο, ἣ τί τὸ λοιπὸν πλὴν τῷ γινώσκειν τοῦναντίον;

- 5 ΚΛ. Οὐδέν.

ΑΘ. Πότερον οὖν, ὧ ἄριστε καὶ βέλτιστε, θῶμέν σε λέγοντα ὥς ἀγνοοῦντάς τε καὶ δέον ἐπιμελεῖσθαι δι' ἀγνοίαν ἀμελοῦντας, ἣ γινώσκοντας ὅτι δεῖ, καθάπερ οἱ φανλότατοι τῶν ἀνθρώπων λέγονται ποιεῖν, εἰδότες ἄλλα εἶναι βελτίω

d 2 δ δε] οἱ δὲ Α¹ d 4 αἱ om. Eus. d 5 λέγετε
O² (ε s. v.): λέγεται ΑΟ: δέ γε Eus. e 1 γε ΑΛΟ: τε Eus.
e 5 ὁμολογοῦμεν ΑΛΟ: λέγομεν L² O² Eus. a 3 δεῖ] γρ. οὐδὲν
δεῖ Ο a 4 τῷ ΑΛΟ Eus.: τὸ Eus. a 9 ποιεῖν secl.
Hermann βελτίω libri: βέλτιον Eus.

πράττειν ὧν δὴ πράττουσιν, διὰ τινος ἥττας ἡδονῶν ἢ λυπῶν b
οὐ ποιεῖν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἄν;

ΑΘ. Οὐκοῦν δὴ τά γε ἀνθρώπινα πράγματα τῆς τε
ἐμψύχου μετέχει φύσεως ἅμα, καὶ θεοσεβέστατον αὐτό ἐστι 5
πάντων ζώων ἀνθρωπος;

ΚΛ. Ἔοικε γοῦν.

ΑΘ. Θεῶν γε μὴν κτήματά φαμεν εἶναι πάντα ὅποσα
θυητὰ ζῶα, ὧν περ καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὕ; 10

ΑΘ. Ἦδη τοίνυν σμικρὰ ἢ μεγάλα τις φάτω ταῦτα εἶναι
τοῖς θεοῖς· οὐδετέρως γὰρ τοῖς κεκτημένοις ἡμᾶς ἀμελεῖν ἂν εἴη c
προσῆκον, ἐπιμελεστάτοις γε οὖσι καὶ ἀρίστοις. σκοπῶμεν
γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔτι πρὸς τούτοις.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Τὸ περὶ τε αἰσθήσεως καὶ δυνάμεως, ἅρ' οὐκ ἐναντίως 5
ἀλλήλοις πρὸς ῥαστώνην καὶ χαλεπότητά ἐστον πεφυκότες;

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Ὅρᾳ μὲν που καὶ ἀκούειν τὰ σμικρὰ χαλεπώτερον
ἢ τὰ μεγάλα, φέρειν δὲ αὐτὰ καὶ κρατεῖν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν
σμικρῶν καὶ ὀλίγων παντὶ ῥᾶον ἢ τῶν ἐναντίων. 10

ΚΛ. Καὶ πολὺ γε. d

ΑΘ. Ἰατρῷ δὲ προστεταγμένον ὅλον τι θεραπεύειν,
βουλομένῳ καὶ δυναμένῳ τῶν μὲν μεγάλων ἐπιμελεῖσθαι,
τῶν μορίων δὲ καὶ σμικρῶν ἀμελοῦντι, ἕξει ποτὲ καλῶς αὐτῷ
τὸ πᾶν; 5

ΚΛ. Οὐδαμῶς.

ΑΘ. Οὐ μὴν οὐδὲ κυβερνήταις οὐδὲ στρατηγοῖς οὐδ' οἰκο-
νόμοις, οὐδ' αὐτὸις τισὶν πολιτικοῖς οὐδ' ἄλλω τῶν τοιούτων

b 9 ὧν περ] ἢ νοερά Eus. b 11 ἢ ante σμικρὰ add. Eus.
φάτω A O Eus. : πεφάτω L et (γρ. ἀπ' ὀρθώσεως) O² d 2 δὲ] δὴ Eus.
d 3 ἐπιμελεῖσθαι A (re vera) L O : ἐπιμελὲς ἔσται Eus. : ἐπιμελουμένῳ O²
(οὐμένῳ S. v.) d 4 ἀμελοῦντι A O : ἀμελεῖν L O² : ἀμελὲς Eus.
ἕξει] εἶθ' ἕξει Eus. d 7 οὐδὲ] οὐδέ γε Eus.

οὐδενί, χωρὶς τῶν ὀλίγων καὶ σμικρῶν πολλὰ ἢ μεγάλα· οὐδὲ
 e γὰρ ἄνευ σμικρῶν τοὺς μεγάλους φασὶν λιθολόγοι λίθους εἶ
 κείσθαι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ ἄν;

ΑΘ. Μὴ τοίνυν τόν γε θεὸν ἀξιόσωμένον ποτε θνητῶν
 5 δημιουργῶν φαυλότερον, οἳ τὰ προσήκοντα αὐτοῖς ἔργα,
 ὅσπερ ἂν ἀμείνους ᾧσιν, τόσῳ ἀκριβέστερα καὶ τελεώτερα
 μιᾷ τέχνῃ σμικρὰ καὶ μεγάλα ἀπεργάζονται· τὸν δὲ θεὸν
 ὄντα τε σοφώτατον βουλούμενόν τ' ἐπιμελεῖσθαι καὶ δυνά-
 903 μενον, ὦν μὲν ῥᾶον ἦν ἐπιμεληθῆναι σμικρῶν ὄντων, μηδαμῇ
 ἐπιμελεῖσθαι καθάπερ ἄργον ἢ δειλόν τινα διὰ πόνους
 ῥαθυμοῦντα, τῶν δὲ μεγάλων.

ΚΛ. Μηδαμῶς δόξαν τοιαύτην περὶ θεῶν, ᾧ ξένη, ἀποδε-
 5 χώμεθα· οὐδαμῇ γὰρ οὔτε ὅσιον οὔτ' ἀληθὲς τὸ διανόημα
 διαανοίμεθ' ἄν.

ΑΘ. Δοκοῦμεν δέ μοι νῦν ἤδη μάλιστα μετρίως διειλέχθαι
 τῷ φιλαιτίῳ τῆς ἀμελείας πέρι θεῶν.

ΚΛ. Ναί.

10 ΑΘ. Τῷ γε βιάζεσθαι τοῖς λόγοις ὁμολογεῖν αὐτὸν μὴ
 b λέγειν ὀρθῶς· ἐπφθῶν γε μὴν προσδεῖσθαι μοι δοκεῖ μύθων
 ἔτι τινῶν.

ΚΛ. Ποίων, ὠγαθέ;

ΑΘ. Πείθωμεν τὸν νεανίαν τοῖς λόγοις ὥς τῷ τοῦ παντὸς
 5 ἐπιμελουμένῳ πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ ἀρετὴν τοῦ ὅλου πάντ'
 ἐστὶ συντεταγμένα, ὦν καὶ τὸ μέρος εἰς δύναμιν ἕκαστον
 τὸ προσήκον πάσχει καὶ ποιεῖ. τούτοις δ' εἰσὶν ἄρχοντες
 προστεταγμένοι ἐκάστοις ἐπὶ τὸ σμικρότατον αἰεὶ πάθης καὶ
 πράξεως, εἰς μερισμὸν τὸν ἔσχατον τέλος ἀπειργασμένοι·
 c ὦν ἕν καὶ τὸ σόν, ᾧ σχέτλιε, μόνιον εἰς τὸ πᾶν συντείνει

Θ 1 τῶν σμικρῶν Eus. cum Vat. 1029 λιθολόγοι A Eus. : οἱ λιθολόγοι
 A² vulg. (φασὶν . . . λίθους om. pr. O) Θ 4 γε om. Eus. Θ 8 τ'
 ἐπιμελεῖσθαι καὶ δυνάμενον in marg. A³ : om. pr. A O α 1 ἦν om.
 Eus. α 7 μάλιστα A L O : γρ. καὶ μάλα O cum Eus. b 4 πεί-
 σωμεν Eus. b 5 ὅλου A² (marg.) O² (s. v.) Eus. : λόγου A O

βλέπον αεί, καίπερ πάνσμικρον ὄν, σὲ δὲ λέληθεν περὶ τοῦτο αὐτὸ ὡς γένεσις ἔνεκα ἐκείνου γίγνεται πᾶσα, ὅπως ἢ τῷ τοῦ παντὸς βίῃ ὑπάρχουσα εὐδαίμων οὐσία, οὐχ ἔνεκα σοῦ γιγνομένη, σὺ δ' ἔνεκα ἐκείνου. πᾶς γὰρ λατρός καὶ πᾶς 5 ἔντεχνος δημιουργὸς παντὸς μὲν ἔνεκα πάντα ἐργάζεται, πρὸς τὸ κοινῇ συντείνον βέλτιστον μέρος μὴν ἔνεκα ὅλου καὶ οὐχ ὅλον μέρους ἔνεκα ἀπεργάζεται· σὺ δὲ ἀγανακτεῖς, ἀγνοῶν d ὅπῃ τὸ περὶ σὲ ἄριστον τῷ παντὶ συμβαίνει καὶ σοὶ κατὰ δύναμιν τὴν τῆς κοινῆς γενέσεως. ἐπεὶ δὲ αἰὲ ψυχὴ συντεταγμένη σώματι τοτὲ μὲν ἄλλῃ, τοτὲ δὲ ἄλλῃ, μεταβάλλει πανταίᾳς μεταβολὰς δι' ἑαυτὴν ἢ δι' ἑτέραν ψυχὴν, οὐδὲν 5 ἄλλο ἔργον τῷ πεττευτῇ λείπεται πλὴν μετατιθέναι τὸ μὲν ἄμεινον γιγνόμενον ἡθος εἰς βελτίω τόπον, χεῖρον δὲ εἰς τὸν χεῖρονα, κατὰ τὸ πρόπον αὐτῶν ἕκαστον, ἵνα τῆς προσηκούσης μοίρας λαγχάνῃ. e

ΚΛ. Πῇ λέγεις;

ΑΘ. Ὅτιπερ ἂν ἔχοι ῥαστώνης ἐπιμελείας θεοῖς τῶν πάντων, αὐτῇ μοι δοκῶ φράζειν. εἰ μὲν γὰρ πρὸς τὸ ὅλον αἰὲ βλέπων πλάττοι τις μετασχηματίζων τὰ πάντα, 5 οἷον ἐκ πυρὸς ὕδωρ ἐμψυχον, καὶ μὴ σύμπολλα ἐξ ἑνὸς ἢ ἐκ πολλῶν ἔν, πρώτης ἢ δευτέρας ἢ καὶ τρίτης γενέσεως 904 μετεληφότα πλήθεσιν ἄπειρ' ἂν εἴη τῆς μετατιθεμένης κοσμήσεως· νῦν δ' ἔστι θαυμαστὴ ῥαστώνη τῷ τοῦ παντὸς ἐπιμελουμένῃ.

ΚΛ. Πῶς αὖ λέγεις;

ΑΘ. Ὡςδε. ἐπειδὴ κατεῖδεν ἡμῶν ὁ βασιλεὺς ἐμψύχους

c 3 ὡς γένεσις libri cum Eus. : γρ. ἡ γένεσις ὡς O ἐκείνου] κείνου A ἢ Eus. : ἡ A L et pr. O : ἢ ἡ O² c 7 ξυντείνον libri et re vera Eus. : ξυντείνων ci. Stephanus μὴν . . . d i μέρους om. A : add. in marg. A³ d 8 κατὰ] ἵνα Eus. αὐτῶν om. Eus. ἵνα om. Eus. προσηκούσης τῆς μοίρας Eus. προσηκούσης om. A O : add. in marg. A³ e 3 ἢπερ L O² Eus. : εἴπερ A O ῥαστώνης A L O Eus. : λόγον ῥαστώνης vulg. e 4 μὴ post γὰρ add. corr. Laur. lxxxv. 9 a 2 ἄπειρ' A O : ἄπορ' A³ (re vera) O² (o supra ei) : ἂν ὀρᾶν Eus. μετατιθεμένης L² O² Eus. : διατιθεμένης A O

οὔσας τὰς πράξεις ἀπάσας καὶ πολλὴν μὲν ἀρετὴν ἐν αὐταῖς
οὔσαν, πολλὴν δὲ κακίαν, ἀνώλεθρον δὲ ὃν γενόμενον, ἀλλ'
οὐκ αἰώνιον, ψυχὴν καὶ σῶμα, καθάπερ οἱ κατὰ νόμον οὔτες
b θεοί—γένεσις γὰρ οὐκ ἂν ποτε ἦν ζῶων ἀπολομένου τούτου
θατέρου—καὶ τὸ μὲν ὠφελεῖν αἰεὶ πεφυκός, ὅσον ἀγαθὸν
ψυχῆς, διανοήθη, τὸ δὲ κακὸν βλάπτειν· ταῦτα πάντα συνιδῶν,
5 ἀρετὴν, ἡττωμένην δὲ κακίαν, ἐν τῷ παντὶ παρέχοι μάλιστ'
ἂν καὶ ῥᾶστα καὶ ἄριστα. μεμηχάνηται δὴ πρὸς πᾶν τοῦτο
τὸ ποῖόν τι γιγνόμενον αἰεὶ ποῖαν ἔδραν δεῖ μεταλαμβάνον
οἰκίζεσθαι καὶ τίνας ποτὲ τόπους· τῆς δὲ γενέσεως τοῦ
c ποίου τινὸς ἀφῆκε ταῖς βουλήσεσιν ἐκάστων ἡμῶν τὰς
αἰτίας. ὅπῃ γὰρ ἂν ἐπιθυμῇ καὶ ὁποῖός τις ᾖ τὴν ψυχὴν,
ταύτῃ σχεδὸν ἐκάστοτε καὶ τοιοῦτος γίγνεται ἅπας ἡμῶν ὥς
τὸ πολὺ.

5 ΚΛ. Τὸ γοῦν εἰκός.

ΑΘ. Μεταβάλλει μὲν τοῖνυν πάνθ' ὅσα μέτοχά ἐστιν
ψυχῆς, ἐν ἑαυτοῖς κекτημένα τὴν τῆς μεταβολῆς αἰτίαν,
μεταβάλλοντα δὲ φέρεται κατὰ τὴν τῆς εἰμαρμένης τάξιν καὶ
νόμον· σμικρότερα μὲν τῶν ἡθῶν μεταβάλλοντα ἐλάττω κατὰ
10 τὸ τῆς χώρας ἐπίπεδον μεταπορεύεται, πλείω δὲ καὶ ἀδικώτερα
d μεταπεσόντα, εἰς βάθος τὰ τε κάτω λεγόμενα τῶν τόπων, ὅσα
"Αἰδην τε καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα τῶν ὀνομάτων ἐπονομάζοντες
σφόδρα φοβοῦνται καὶ ὄνειροπολοῦσιν ζῶντες διαλυθέντες
τε τῶν σωμάτων. μείζω δὲ δὴ ψυχὴ κακίας ἢ ἀρετῆς
5 ὁπότεν μεταλάβῃ διὰ τὴν αὐτῆς βούλησίν τε καὶ ὁμιλίαν
γενομένην ἰσχυράν, ὁπότεν μὲν ἀρετῇ θείᾳ προσμείζασα
γίγνηται διαφερόντως τοιαύτῃ, διαφέροντα καὶ μετέβαλεν
e τόπον ἅγιον ὅλον, μετακομισθεῖσα εἰς ἀμείνω τινὰ τόπον

a 8 (τὸ) γενόμενον Hermann **b** 1 ἦν O² Eus. : η A : ἦ A² O²
b 2 θατέρου Eus. : θατέροιν A O (sed ου s. v. A² O²) ὅσον A L O :
δν Eus. : γρ. δν ἀγαθὸν in marg. L O **b** 8 τοῦ Eus. : τὸ libri
c 3 ὥς A O Eus. : ὥς ἐπὶ in marg. O **d** 4 δὲ δὴ] δὴ om. A et pr.
O : δὲ om. L Eus. **d** 5 μεταλάβῃ A O : μεταβάλῃ L O² (β et λ
s. v.) : μεταβάλλῃ Eus.

ἕτερον· ὅταν δὲ τάναντία, ἐπὶ τάναντία μεθιδρύσασα τὸν αὐτῆς βίον.

Αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν,

ὦ παῖ καὶ νεανίσκε ἀμελείσθαι δοκῶν ὑπὸ θεῶν, κακίῳ μὲν 5
 γιγνόμενον πρὸς τὰς κακίους ψυχάς, ἀμείνω δὲ πρὸς τὰς
 ἀμείνους πορευόμενον, ἔν τε ζωῇ καὶ ἐν πᾶσι θανάτοις πάσχειν
 τε ἃ προσήκον δρᾶν ἐστί τοῖς προσφερέσι τοὺς προσφερέεις
 καὶ ποιεῖν. ταύτης τῆς δίκης οὔτε σὺ μὴ ποτε οὔτε εἰ ἄλλος 905
 ἀτυχῆς γενόμενος ἐπεύξεται περιγενέσθαι θεῶν· ἦν πασῶν
 δικῶν διαφερόντως ἔταξάν τε οἱ τάξαντες χρεῶν τε ἐξευλα-
 βείσθαι τὸ παράπαν. οὐ γὰρ ἀμεληθήσῃ ποτὲ ὑπ' αὐτῆς·
 οὐχ οὕτω σμικρὸς ὢν δύσῃ κατὰ τὸ τῆς γῆς βάθος, οὐδ' 5
 ὑψηλὸς γενόμενος εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναπτῆσῃ, τείσεις δὲ
 αὐτῶν τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν εἴτ' ἐνθάδε μένων εἴτε καὶ
 ἐν Ἀΐδου διαπορευθεὶς εἴτε καὶ τούτων εἰς ἀγριώτερον ἔτι b
 διακομισθεὶς τόπον. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος σοι καὶ περὶ ἐκείνων
 ἂν εἴη, τῶν οὓς σὺ κατιδὼν ἐκ σμικρῶν μεγάλους γεγονότας
 ἀνοσιουργήσαντας ἢ τι τοιοῦτον πράξαντας φήθης ἐξ ἀθλίων
 εὐδαιμόνας γεγενέσθαι, κᾶτα ὥς ἐν κατόπτροις αὐτῶν ταῖς 5
 πράξεσιν ἡγήσω καθεωρακέσθαι τὴν πάντων ἀμέλειαν θεῶν,
 οὐκ εἰδὼς αὐτῶν τὴν συντέλειαν ὅπῃ ποτὲ τῷ παντὶ συμ-
 βάλλεται. γινώσκεις δὲ αὐτήν, ὦ πάντων ἀνδρειότατε, πῶς c
 οὐ δεῖν δοκεῖς; ἦν τις μὴ γινώσκων οὐδ' ἂν τύπον ἴδοι ποτέ,
 οὐδὲ λόγον συμβάλλεσθαι περὶ βίου δυνατὸς ἂν γένοιτο εἰς
 εὐδαιμονίαν τε καὶ δυσδαιμόνα τύχην. ταῦτα εἰ μὲν σε πείθει
 Κλεινίας ὅδε καὶ σύμπασα ἡμῶν ἤδε ἡ γερουσία, περὶ θεῶν 5

Θ 2 μεθιδρύσα A : corr. A² (σα s. v.) : μεθιδρύσατο Eus. a 1 καὶ
 ποιεῖν hic A L O Eus. : post Θ 7 πάσχειν τε vulg. εἰ om. Eus.
 a 2 ἐπεύξεται A L O : ἐπεύζεται Eus. : ἀπεύξεται A² (ἀ s. v.)
 a 3 δικῶν] δίκην δικῶν Eus. a 7 αὐτῶν] αὐτῷ Eus. b 1 ἀγριώ-
 τερον γρ. A² : ἀγιώτερον A L O Eus. : in marg. ἀπώτερον καὶ ἀγριώτερον
 O, ἀποπώτερον καὶ ἀγριώτερον L b 5 κᾶτα] καὶ Eus. c 1 πῶς
 οὐ δεῖν A L O : πόσου δεῖν A² L² (πόσου in marg.) O (γρ. ἀπ' ὀρθώ-
 σεως) : πρὸς οὐδὲν Eus. c 3 οὐδὲ λόγον A L O Eus. : γρ. οὐδ' ἂν
 λόγους L O

ὥς οὐκ οἶσθα ὅτι λέγεις, καλῶς ἂν σοι θεὸς αὐτὸς συλλαμβάνου· εἰ δ' ἐπιδεῆς ἔτι λόγου τινὸς ἂν εἴης, λεγόντων ἡμῶν
d πρὸς τὸν τρίτον ἐπάκουε, εἰ νοῦν καὶ ὁπωσοῦν ἔχεις. ὅτι μὲν γὰρ θεοὶ τ' εἰσὶν καὶ ἀνθρώπων ἐπιμελοῦνται, ἔγωγε οὐ παντάπασιν φαύλως ἂν φαίην ἡμῖν ἀποδεδείχθαι· τὸ δὲ
 5 παραιτητοὺς αὐ θεοὺς εἶναι τοῖσιν ἀδικοῦσι, δεχομένους δῶρα, οὔτε τινὶ συγχωρητέον παντί τ' αὐ κατὰ δυνάμιν τρόπον ἐλεγκτέον.

ΚΛ. Κάλλιστ' εἶπες, ποιῶμέν τε ὥς λέγεις.

ΑΘ. Φέρε δὴ πρὸς θεῶν αὐτῶν, τίνα τρόπον παραιτητοὶ
e γίνονται ἂν ἡμῖν, εἰ γίνωιτο αὐ; καὶ τίνας ἢ ποιοί τινας ὄντες; ἄρχοντας μὲν ἀναγκαῖόν που γίνεσθαι τοὺς γε διοικήσοντας τὸν ἅπαντα ἐντελεχῶς οὐρανόν.

ΚΛ. Οὕτως.

5 ΑΘ. Ἄλλ' ἄρα τίσιν προσφερεῖς τῶν ἀρχόντων; ἢ τίνας τούτοις, ὧν δυνατὸν ἡμῖν ἀπεικάζουσι τυγχάνειν μείζονα ἐλάττονας; πότερον ἡνίοχοί τινας ἂν εἶεν τοιοῦτοι ζευγῶν ἀμιλλωμένων ἢ πλοίων κυβερνῆται; τάχα δὲ καὶ ἀπεικασθεῖεν στρατοπέδων ἄρχουσί τισιν· εἴη δ' ἂν καὶ νόσων
10 πόλεμον εὐλαβουμένοις ἰατροῖς ἐοικέναι περὶ σώματα, ἢ
906 γεωργοῖς περὶ φυτῶν γένεσιν εἰωθυίας ὥρας χαλεπὰς διὰ φόβων προσδεχομένοις, ἢ καὶ ποιμνίων ἐπιστάταις. ἐπειδὴ γὰρ συγκεχωρήκαμεν ἡμῖν αὐτοῖς εἶναι μὲν τὸν οὐρανὸν πολλῶν μεστὸν ἀγαθῶν, εἶναι δὲ καὶ τῶν ἐναντίων, πλειόνων
5 δὲ τῶν μὴ, μάχη δὴ, φαμέν, ἀθάνατός ἐσθ' ἢ τοιαύτη καὶ φυλακῆς θαυμαστῆς δεομένη, σύμμαχοι δὲ ἡμῖν θεοὶ τε ἅμα καὶ δαίμονες, ἡμεῖς δ' αὐ κτῆμα θεῶν καὶ δαιμόνων· φθείρει δὲ ἡμᾶς ἀδικία καὶ ὕβρις μετὰ ἀφροσύνης, σφίζει δὲ δικαιοσύνη
b καὶ σωφροσύνη μετὰ φρονήσεως, ἐν ταῖς τῶν θεῶν ἐμψύχοις

c 6 θεὸς A (re vera) L O Eus. : ὁ θεὸς O² d 4 αὐ θεοὺς A L O :
 γρ. αὐτοὺς L O cum Stob. : αὐ τοὺς θεοὺς vulg. d 5 τ' L O² (s. v.) :
 δ' A O Stob. e 3 ἐντελεχῶς libri : ἐνδελεχῶς Stob. a 2 φόβων
 A L O : φόβον Stob. a 3 συνεχωρήσαμεν Eus. a 5 ἐσθ' ἢ Eus. :
 ἐστιν ἢ O² Stob. : ἐστι A (in ras.) O a 7 κτῆμα A O : κτήματα L
 (sed in marg. γρ. κτῆμα, ὃ καὶ κάλλιον) Eus. Stob.

οικοῦσαι δυνάμεσιν, βραχὺ δέ τι καὶ τῇδε ἂν τις τῶν τοιούτων
 ἐνοικοῦν ἡμῖν σαφὲς ἴδοι. ψυχὰς δέ τινες ἐπὶ γῆς οἰκοῦσαι
 καὶ ἄδικον λῆμμα κεκτημέναι δῆλον ὅτι θηριώδεις, πρὸς τὰς
 τῶν φυλάκων ψυχὰς ἄρα κυνῶν ἢ τὰς τῶν νομέων ἢ πρὸς 5
 τὰς τῶν παντάπασιν ἀκροτάτων δεσποτῶν προσπίπτουσαι,
 πείθουσιν θωπείαις λόγων καὶ ἐν εὐκταίαις τισὶν ἐπωδαῖς,
 ὥς αἱ φῆμαί φασιν αἱ τῶν κακῶν, ἐξεῖναι πλεονεκτοῦσιν c
 σφίσιν ἐν ἀνθρώποις πάσχειν μηδὲν χαλεπόν· φαμὲν δ'
 εἶναι πού τὸ νῦν ὀνομαζόμενον ἀμάρτημα, τὴν πλεονεξίαν,
 ἐν μὲν σαρκίνοις σώμασι νόσημα καλούμενον, ἐν δὲ ὥραις
 ἐτῶν καὶ ἐνιαυτοῖς λοιμόν, ἐν δὲ πόλεσι καὶ πολιτείαις τοῦτο 5
 αὐτό, ῥήματι μετεσχηματισμένον, ἀδικίαν.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἀναγκαῖον λέγειν τὸν λέγοντα
 ὥς εἰσὶν συγγνώμονες αἱ θεοὶ τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀδίκους καὶ d
 ἀδικούσιν, ἂν αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων τις ἀπονέμη· καθάπερ
 κυσὶν λύκοι τῶν ἀρπασμάτων σμικρὰ ἀπονέμειν, οἱ δὲ
 ἡμερούμενοι τοῖς δώροις συγχωροῖεν τὰ ποίμνια διαρπάξιν.
 ἄρ' οὐχ οὗτος ὁ λόγος ὁ τῶν φασκόντων παραιτητοὺς εἶναι 5
 θεούς;

ΚΛ. Οὗτος μὲν οὖν.

ΑΘ. Τίσιν οὖν δὴ τῶν προρρηθέντων ἀπεικάζων ὁμοίους
 φύλακας εἶναι θεοὺς οὐκ ἂν καταγέλαστος γίγνοιτο ἀνθρώπων
 ὅστισιν; πότερον κυβερνήταις, λοιβῇ τε οἴνου κνίσῃ e
 τε παρατρεπομένοις αὐτοῖς, ἀνατρέπουσι δὲ ναῦς τε καὶ
 ναύτας;

ΚΛ. Μηδαμῶς.

ΑΘ. Ἄλλ' οὔτι μὴν ἡνιόχοισί γε ἐν ἀμίλλῃ συντε- 5

b₃ δέ A L O : δὴ O² (ἡ s. v.) b₄ λῆμμα A² L O : λῆμα (ut
 vid.) A c₂ γρ. σφίσιν in marg. A² O² : φησιν A O c₅ ἐνιαυτοῖς
 A : ἐνιαυτῶν vulg. c₆ αὐτὸ cod. Voss : αὐτὸ A O ῥήματι A O :
 ῥῆμα A² O² d₃ (εἰ) κυσὶ Hermann : κυσὶν εἰ Turicenses ἀρπα-
 σμάτων A O : ἀρπαγμάτων L σμικρ' (ἔν) Ast d₉ εἶναι φύλακας
 Stob. e i λοιβῇ τε A L O Stob. : λοιβῇ γε O² (γ s. v.) κνίσῃ L
 cum A² O² : κνήσῃ A O : κνίσῃ in marg. a

ταγμένοις, πεισθεῖσιν ὑπὸ δωρεᾶς ἐτέροισι τὴν νίκην ζεύγεσι προδοῦναι.

ΚΛ. Δεινὴν γὰρ εἰκόνα λέγοις ἂν λέγων τὸν λόγον τούτου.

- 10 ΑΘ. Οὐ μὴν οὐδὲ στρατηγοῖς γε οὐδ' ἱατροῖς οὐδὲ γεωργοῖς, οὐδὲ νομεῦσιν μὴν οὐδέ τισι κυσὶν κεκλημένοις ὑπὸ λύκων.

907 ΚΛ. Εὐφήμεν· πῶς γὰρ ἄν;

ΑΘ. Ἄλλ' οὐ πάντων φυλάκων εἰσὶ μέγιστοι καὶ περὶ τὰ μέγιστα ἡμῖν οἱ πάντες θεοί;

ΚΛ. Πολύ γε.

- 5 ΑΘ. Τοὺς δὴ κάλλιστά τε πράγματα φυλάττοντας, διαφέρουτάς τε αὐτοὺς φυλακῇ πρὸς ἀρετὴν, κυνῶν χείρους καὶ ἀνθρώπων μέσων εἶναι φήσομεν, οἳ τὸ δίκαιον οὐκ ἂν ποτε προδοῖεν ἔνεκα δώρων παρὰ ἀδίκων ἀνδρῶν ἀνοσίως διδομένων;

- b ΚΛ. Οὐδαμῶς· οὔτε ἀνεκτὸς λόγων, τῶν τε περὶ πᾶσαν ἀσέβειαν ὄντων κινδυνεύει πᾶς ὁ ταύτης τῆς δόξης ἀντεχόμενος πάντων ἂν τῶν ἀσεβῶν κεκρίσθαι δικαιοτάτα κάκιστός τε εἶναι καὶ ἀσεβέστατος.

- 5 ΑΘ. Τὰ μὲν δὴ προτεθέντα τρία, θεοὶ τε ὥς εἰσὶν, καὶ ὥς ἐπιμελεῖς, καὶ παρὰ τὸ δίκαιον ὥς παντάπασιν ἀπαραίτητοι, φῶμεν ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι·

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ; καὶ σύμψηφοί γε τούτοις τοῖς λόγοις ἐσμέν.

- 10 ΑΘ. Καὶ μὴν εἴρηναί γε πῶς σφοδρότερον διὰ φιλονικίαν
c τῶν κακῶν ἀνθρώπων· τούτου γε μὴν ἔνεκα, ᾧ φίλε Κλεινία, πεφιλονικηται, μή ποτε λόγοις ἡγῶνται κρατοῦντες ἐξουσίαν εἶναι σφίσιν ἃ βούλονται πρᾶττειν οἱ κακοί, ἃ δὴ καὶ ὅσα

e 11 μὴν A L O Stob. : οὐ μὴν scr. recc.

fecit A²

b 1 λόγων A O Stob. : δ λόγος vulg.

a 7 μέσον Stob. et b 2 πᾶς A L O

Stob. : πῶς vulg.

b 6 καὶ om. A : add. s. v. A²

b 10 σφοδρό-

τερον om. pr. A (add. in marg. A²) O

c 1 γρ. τοῦδε γε

μὴν O

καὶ οἷα περὶ θεοὺς διανοοῦνται. προθυμία μὲν δὴ διὰ ταῦτα
νεωτέρως εἰπεῖν ἡμῖν γέγονεν· εἰ δέ τι καὶ βραχὺ προὔργου 5
πεποιήκαμεν εἰς τὸ πείθειν πῃ τοὺς ἄνδρας ἑαυτοὺς μὲν
μισῆσαι, τὰ δ' ἐναντία πως ἦθη στέρξαι, καλῶς ἡμῖν εἰρημένον
ἂν εἴη τὸ προοίμιον ἀσεβείας πέρι νόμων. d

ΚΛ. Ἀλλὰ ἐλπίς· εἰ δὲ μή, τό γε τοῦ λόγου γένος οὐκ
αἰτιάσεται τὸν νομοθέτην.

ΑΘ. Μετὰ τὸ προοίμιον τοίνυν λόγος οἷος ἂν τῶν νόμων
ἐρμηνεύς ὁρθῶς γίγνοιτο ἡμῖν, προαγορεύων ἐξίστασθαι πᾶσι 5
τοῖς ἀσεβέσι τρόπων τῶν αὐτῶν εἰς τοὺς εὐσεβεῖς. τοῖς δὲ μὴ
πειθομένοις ἀσεβείας ὅδε ἔστω πέρι νόμος· Ἐάν τις ἀσεβῇ
λόγοις εἴτ' ἔργοις, ὁ παρατυγχάνων ἀμυνέτω σημαίνων πρὸς e
ἄρχοντας, τῶν δὲ ἀρχόντων οἱ πρῶτοι πυθόμενοι πρὸς τὸ
περὶ τούτων ἀποδεδειγμένον κρίνειν δικαστήριον εἰσαγα-
γόντων κατὰ τοὺς νόμους· ἔαν δέ τις ἀκούσασα ἀρχὴ μὴ
δρᾷ ταῦτα, αὐτὴ ἀσεβείας ὑπόδικος γινέσθω τῷ ἐθέλοντι 5
τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν νόμων. ἔαν δέ τις ὀφλη, τιμάτω τὸ
δικαστήριον ἐν ἐκάστῳ τῶν καθ' ἐν ἀσεβούντων τίμημα.
δεσμὸς μὲν οὖν ὑπαρχέτω πᾶσιν· δεσμοτηρίων δὲ ὄντων ἐν 908
τῇ πόλει τριῶν, ἐνὸς μὲν κοινοῦ τοῖς πλείστοις περὶ ἀγοράν,
σωτηρίας ἕνεκα τοῖς πολλοῖς τῶν σωμάτων, ἐνὸς δὲ περὶ τὸν
τῶν νύκτωρ συλληγομένων σύλλογον, σωφρονιστήριον ἐπονο-
μαζόμενον, ἐνὸς δὲ αὐτὰ κατὰ μέσσην τὴν χώραν, ὅπηπερ ἂν 5
ἔρημός τε καὶ ὥς ὅτι μάλιστα ἀγριώτατος ἢ τόπος, τιμωρίας
ἔχων ἐπωνυμίαν φήμην τινά· περὶ ἀσεβειαν δὲ ὄντων αἰτίαις
μὲν τρισὺν, αἷσπερ καὶ διήλθομεν, δύο δὲ ἐξ ἐκάστης τῆς b
τοιαύτης αἰτίας γενομένων, ἐξ ἂν γίγνοιτο ἡ καὶ διακρίσεως
ἄξια γένη τῶν περὶ τὰ θεῖα ἐξαμαρτανόντων, οὐκ ἔσης οὐδ'
ὁμοίας δίκης δεόμενα. ᾧ γὰρ ἂν μὴ νομίζοντι θεοὺς εἶναι
τὸ παράπαν ἦθος φύσει προσγένηται δίκαιον, μισοῦντές τε 5
γίγνονται τοὺς κακοὺς, καὶ τῷ δυσχεραίνειν τὴν ἀδικίαν οὔτε

c 4 καὶ οἷα om. pr. A (s. v. A²) O d 2 εἰ δὲ μή L O : ἡ δ' ἐμὴ A
(sed ἡ fecit A²) et in marg. L O : ἡ δ' ἐ in marg. A² d 4 λόγος
A O : ὁ λόγος L e 7 prius ἐν Schneider : ἐν libri

τὰς τοιαύτας πράξεις προσίενται πράττειν, τοὺς τε μὴ δικαίους
 c τῶν ἀνθρώπων φεύγουσι καὶ τοὺς δικαίους στέργουσιν· οἷς
 δ' ἂν πρὸς τῇ δόξῃ τῇ θεῶν ἔρημα εἶναι πάντα ἀκράτειαί
 τε ἡδονῶν καὶ λυπῶν προσπέσωσι, μνημαὶ τε ἰσχυραὶ καὶ
 μαθήσεις ὀξείαι παρῶσι, τὸ μὲν μὴ νομίζειν θεοὺς ἀμφοῖν
 5 ἂν ἐνυπάρχου κοινὸν πάθος, τῇ δὲ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
 λώβῃ τὸ μὲν ἐλάττω, τὸ δὲ πλείω κακὰ ἐργάζοιτ' ἂν. ὁ μὲν
 γὰρ λόγῳ τε ἂν περὶ θεοὺς παρρησίας εἴη μεστός καὶ περὶ
 θυσίας τε καὶ ὅρκους, καὶ ὡς τῶν ἄλλων καταγελῶν τάχ' ἂν
 d ἐτέρους τοιούτους ἀπεργάζοιτο, δίκης μὴ τυγχάνων· ὁ δὲ
 δὴ δοξάζων μὲν καθάπερ ἕτερος, εὐφυὴς δὲ ἐπικαλούμενος,
 δόλου δὲ καὶ ἐνέδρας πλήρης, ἐξ ὧν μάντις τε κατασκευά-
 ζονται πολλοὶ καὶ περὶ πᾶσαν τὴν μαγανείαν κεκινημένοι,
 5 γίνονται δὲ ἐξ αὐτῶν ἔστιν ὅτε καὶ τύραννοι καὶ δημηγόροι
 καὶ στρατηγοί, καὶ τελεταῖς δὲ ἰδίαις ἐπιβεβουλευκότες,
 σοφιστῶν τε ἐπικαλουμένων μηχαναί. τούτων δὴ πολλὰ
 e μὲν εἶδη γένοιτ' ἂν, τὰ δὲ νόμων ἄξια θέσεως δύο, ὧν τὸ μὲν
 εἰρωνικὸν οὐχ ἑνὸς οὐδὲ δυοῖν ἄξια θανάτῳ ἀμαρτάνον, τὸ
 δὲ νουθετήσεως ἅμα καὶ δεσμῶν δεόμενον. ὡσαύτως δὲ καὶ
 τὸ θεοὺς νομίζον ἀμελεῖν δύ' ἕτερα γεννᾷ, καὶ τὸ παραιτη-
 5 τοὺς ἄλλα δύο. τούτων δὴ ταύτῃ διεστηκότων, τοὺς μὲν ὑπ'
 ἀνοίας ἄνευ κάκης ὀργῆς τε καὶ ἡθους γεγενημένους εἰς τὸ
 909 σωφρονιστήριον ὁ δικαστὴς τιθέμενος νόμῳ τιθέσθω μηδὲν
 ἔλαττον ἐτῶν πέντε, ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ μηδεὶς τῶν
 πολιτῶν αὐτοῖς ἄλλος συγγιγνέσθω πλὴν οἱ τοῦ νυκτερινοῦ
 συλλόγου κοινωνοῦντες, ἐπὶ νουθετήσῃ τε καὶ τῇ τῆς ψυχῆς
 5 σωτηρίᾳ ὁμιλοῦντες· ὅταν δ' ὁ χρόνος αὐτοῖς ἐξέλθῃ τῶν
 δεσμῶν, ἔαν μὲν δοκῇ τις σωφρονεῖν αὐτῶν, οἰκείτω μετὰ
 τῶν σωφρόνων, ἔαν δὲ μή, ὀφείλῃ δ' αὖθις τὴν τοιαύτην
 δίκην, θανάτῳ ζημιούσθω. ὅσοι δ' ἂν θηριώδεις γένωνται

c 2 δ' om. pr. A (s. v. A²) O c 5 ἐνυπάρχου A et γρ. O: ἐν
 ὑπάρχου O c 6 ἐργάζοιτ' fecit O² (σα s. v.) c 8 τε O²: om. A O
 d 2 εὐφυὴς in marg. L² O²: εὐτυχῆς A L O e 1 τὰ om. pr. A (s. v.)
 A²) O e 3 δεομένων A (corr. A²) e 4 γεννᾷ A L O² (i s. v.):
 γεννᾶν O et fecit a e 6 κακῆς A et pr. O

πρὸς τῷ θεοῦς μὴ νομίζειν ἢ ἀμελεῖς ἢ παραιτητοὺς εἶναι, **b**
καταφρονούντες δὲ τῶν ἀνθρώπων ψυχαγωγῶσι μὲν πολλοὺς
τῶν ζώντων, τοὺς δὲ τεθνεώτας φάσκοντες ψυχαγωγεῖν καὶ
θεοὺς ὑπισχνόμενοι πείθειν, ὡς θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς καὶ
ἐπωδαῖς γοητεύοντες, ιδιώτας τε καὶ ὅλας οἰκίας καὶ πόλεις **5**
χρημάτων χάριν ἐπιχειρῶσιν κατ' ἄκρας ἐξαιρεῖν, τούτων δὲ
ὅς ἂν ὀφλῶν εἶναι δόξῃ, τιμάτω τὸ δικαστήριον αὐτῷ κατὰ
νόμον δεδέσθαι μὲν ἐν τῷ τῶν μεσογέων δεσμοτηρίῳ, **c**
προσιέναι δὲ αὐτοῖς μηδένα ἐλευθέρον μηδέποτε, τακτὴν δὲ
ὑπὸ τῶν νομοφυλάκων αὐτοὺς τροφὴν παρὰ τῶν οἰκετῶν λαμ-
βάνειν. ἀποθανόντα δὲ ἔξω τῶν ὀρίων ἐκβάλλειν ἄταφον·
ἐὰν δέ τις ἐλευθέρος συνθάπτῃ, δίκας ἀσεβείας τῷ ἐθέλοντι **5**
λαγχάνειν ὑπεχέτω. παῖδας δὲ ἂν μὲν καταλείπῃ τῇ πόλει
ικανούς, οἱ τῶν ὀρφανῶν ἐπιμελούμενοι καὶ τούτων ὡς ὄντων
ὀρφανῶν ἐπιμελείσθων μηδὲν χεῖρον τῶν ἄλλων ἀπὸ τῆς **d**
ἡμέρας ἧς ἂν ὁ πατήρ αὐτῶν ὄφλῃ τὴν δίκην.

Κοινὸν δ' ἐπὶ τούτοις πᾶσιν νόμον κείσθαι χρεῶν, ὅς
ἐλάττω τε εἰς θεοὺς αὐτῶν τοὺς πολλοὺς ἔργῳ καὶ λόγῳ
πλημμελεῖν ἂν ποιοῖ, καὶ δὴ καὶ ἀνοήτους ἥττον γίνεσθαι, **5**
διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι θεοπολεῖν παρὰ νόμον. ἔστω γὰρ νόμος
ὅδε τοῖς σύμπασιν κείμενος ἀπλῶς· Ἱερὰ μὴδὲ εἰς ἐν ἰδίαις
οἰκίαις ἐκτῆσθω· θύειν δ' ὅταν ἐπὶ νοῦν ἵη τινί, πρὸς τὰ
δημόσια ἴτω θύσων, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν τε καὶ ἱερεῖαις ἐγχει-
ριζέτω τὰ θύματα, οἷς ἀγνεῖαι τούτων ἐπιμελεῖς. συνευξάσθω **e**
δὲ αὐτός τε καὶ ὃν ἂν ἐθέλῃ μετ' αὐτοῦ συνεύχεσθαι. ταῦτα

b 1 μὴ secl. Stallbaum **b 2** πολλοὺς A O : τοὺς πολλοὺς L O²
b 6 ἐξαιρεῖν L O² et in marg. A³ : ἐξευρεῖν A O **c 1** μεσογέων
O (ei s. v.) : μεσογαίων O² : μεσογαίων A (sed ai in ras.) **c 2** προιεναι
A : corr. A² αὐτοῖς A L O : αὐτῷ O² (ὡι s. v.) **c 6** λαγχάνειν]
τυγχάνειν A : corr. A² (λα s. v.) καταλείπῃ A L O : καταλίπῃ O²
(ι s. v.), sed in marg. καταλείπῃ ὅλα τὰ ἀντίγραφα **c 7** ὡς ὄντων
L (ut vid.) O² et in marg. A³ : ὡς ἂν τῶν A O **d 3** πᾶσι νόμον L
(ut vid.) O² et in marg. A³ : πᾶσιν ὁμοιον A O **d 8** εἴη A O : corr. O²
e 1 ἀγνεῖαι L O² : ἀγνεῖα A O ἐπιμελεῖς pr. A (re vera) O : ἐπιμελεῖν
O² (ν s. v.) : ἐπιμελές A² συνευξέσθω A O **e 2** ὃν A L O : ὅς O¹
(ς s. v.)

- δὲ γιγνόμενα τῶν τοιῶνδε χάριν ἔστω. ἱερὰ καὶ θεοὺς οὐ
 ῥάδιον ἰδρύνεσθαι, μεγάλης δὲ διανοίας τινὸς ὀρθῶς δρᾶν τὸ
 5 τοιοῦτον, ἔθος τε γυναιξί τε δὴ διαφερόντως πάσαις καὶ τοῖς
 ἀσθενοῦσι πάντη καὶ κινδυνεύουσι καὶ ἀποροῦσιν, ὅπῃ τις
 ἂν ἀπορῇ, καὶ τοῦναντίον ὅταν εὐπορίας τινὸς λάβωνται,
 καθιεροῦν τε τὸ παρὸν αἰεὶ καὶ θυσίας εὐχέσθαι καὶ ἰδρύσεις
 10 ὑπὸ σπινθίσθαι θεοῖς καὶ δαίμοσιν καὶ παισὶν θεῶν, ἐν τε
 φάσμασιν ἐγρηγορότας διὰ φόβους καὶ ἐν ὀνείροις, ὥς δ'
 αὕτως ὅψεις πολλὰς ἀπομνημονεύοντας ἐκάσταισί τε αὐτῶν
 ἄκη ποιουμένους, βωμοὺς καὶ ἱερὰ πάσας μὲν οἰκίας, πάσας
 5 δὲ κώμας ἐν τε καθαροῖς ἰδρυόμενους ἐμπιμπλάναι καὶ ὅπῃ
 τις ἔτυχε τῶν τοιούτων. ὦν ἔνεκα χρὴ πάντων ποιεῖν κατὰ
 τὸν νῦν λεγόμενον νόμον· πρὸς τούτοις δὲ ἔνεκα τῶν ἀσέ-
 10 βούντων, ἵνα μὴ καὶ ταῦτα κλέπτοντες ταῖς πράξεσιν, ἱερὰ
 τε καὶ βωμοὺς ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἰδρυόμενοι, λάθρα τοὺς θεοὺς
 ἴλεως οἰόμενοι ποιεῖν θυσίαις τε καὶ εὐχαῖς, εἰς ἀπειρον τὴν
 ἀδικίαν αὐξάνοντες αὐτοῖς τε ἐγκλήματα πρὸς θεῶν ποιῶνται
 5 καὶ τοῖς ἐπιτρέπουσιν, οὖσιν αὐτῶν βελτίσις, καὶ πᾶσα
 οὕτως ἢ πόλις ἀπολαύῃ τῶν ἀσεβῶν τρόπον τινὰ δικαίως.
 τὸν μὲν δὴ νομοθέτην ὁ θεὸς οὐ μέμψεται· κείσθω γὰρ νόμος
 οὗτος· Μὴ κεκτῆσθαι θεῶν ἐν ἰδίαις οἰκίαις ἱερὰ, τὸν δὲ
 10 φανέντα κεκτημένον ἕτερα καὶ ὀργιάζοντα πλὴν τὰ δημόσια,
 εἰ μὲν ἄδικον μὴδὲν τῶν μεγάλων καὶ ἀνοσίων εἰργα-
 σμένος ἀνὴρ ἢ καὶ γυνὴ κεκτῆται τις, ὁ μὲν αἰσθανόμενος
 καὶ εἰσαγγελλέτω τοῖς νομοφύλαξιν, οἱ δὲ προσταττόντων
 5 εἰς τὰ δημόσια ἀποφέρειν ἱερὰ τὰ ἴδια, μὴ πείθοντες δὲ
 ζημιούντων ἕως ἂν ἀπενεχθῇ· εἰ μὲν δὲ τις ἀσεβήσας μὴ
 παιδίῳ ἀλλ' ἀνδρῶν ἀσέβημα ἀνοσίων γέννηται φανερός,
 εἴτε ἐν ἰδίοις ἰδρυσάμενος εἴτ' ἐν δημοσίοις θύσας ἱερὰ θεοῖς
 10 οἰσισινούῃ, ὥς οὐ καθαρὸς ὢν θύων θανάτῳ ζημιούσθω.

e8 καθιεροῦνται A : corr. A² (ε s. v.) a3 ἐκάσταισί A O : ἐκά-
 στοῖσι O² (ο s. v.) b1 ταῖς πράξεσιν L (ut vid.) O² : πράξεσιν A O
 b5 βελτίσις L (ut vid.) O² : βελτίστοισιν A O c4 καὶ A O : om.
 L cum γρ. O

τὸ δὲ παίδειον ἢ μὴ κρίναντες οἱ νομοφύλακες, εἰς τὸ δικαστήριον οὕτως εἰσαγαγόντες, τὴν τῆς ἀσεβείας δίκην τούτοις ἐπιτελούντων.

ΙΑ

ΑΘ. Τὸ δὴ μετὰ ταῦτ' εἴη συμβολαίων ἂν πρὸς ἀλλή- 913
λους ἡμῖν δεόμενα προσηκούσης τάξεως. ἀπλοῦν δέ γέ
ἐστίν που τό γε τοιοῦτον· Μήτε οὖν τις τῶν ἐμῶν χρημάτων
ἄπτοιτο εἰς δύναμιν, μηδ' αὖ κινήσειεν μηδὲ τὸ βραχύτατον
ἐμὲ μηδαμῇ μηδαμῶς πείθων· κατὰ ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ 5
περὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐγὼ δρῶην, νοῦν ἔχων ἔμφρονα. θη-
σαυρὸν δὴ λέγωμεν πρῶτον τῶν τοιούτων ὃν τις αὐτῷ καὶ
τοῖς αὐτοῦ κειμήλιον ἔθετο, μὴ τῶν ἐμῶν ὧν πατέρων· μήθ'
εὐρεῖν ποτε θεοῖς εὐξαίμην μήθ' εὐρὼν κινήσαιμι, μηδ' αὖ b
τοῖς λεγομένοις μάντεσιν ἀνακουνώσαιμι τοῖς ἁμῶς γέ πῶς
μοι συμβουλευούσιν ἀνελεῖν τὴν γῆν παρακαταθήκην. οὐ
γάρ ποτε τοσοῦτον εἰς χρημάτων ὠφεληθείην ἂν κτήσιν
ἀνελών, ὅσον εἰς ὄγκον πρὸς ἀρετὴν ψυχῆς καὶ τὸ δίκαιον 5
ἐπιδιδοίην μὴ ἀνελόμενος, κτήμα ἀντὶ κτήματος ἄμεινον
ἐν ἀμείνονι κτησάμενος, δίκην ἐν τῇ ψυχῇ πλούτου προτι-
μήσας ἐν οὐσίᾳ κεκτήσθαι πρότερον· ἐπὶ πολλοῖς γὰρ δὴ
λεγόμενον εἶ τὸ μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα καὶ περὶ τούτου
λέγοιτ' ἂν ὡς ἐνὸς ἐκείνων ὄντος. πείθεσθαι δὲ χρή καὶ c
τοῖς περὶ ταῦτα λεγομένοις μύθοις, ὡς εἰς παιδῶν γενεὰν
οὐ σύμφορα τὰ τοιαῦτα· ὅς δ' ἂν παιδῶν τε ἀκηδὴς γένηται
καί, τοῦ θέντος τὸν νόμον ἀμελήσας, ἃ μῆτε αὐτὸς κατέθετο
μῆτε αὖ πατέρων τις πατήρ, μὴ πείσας τὸν θέμενον ἀνέ- 5
ληται, κάλλιστον νόμων διαφθείρων, ἀπλούστατον καὶ
οὐδαμῇ ἀγεννοῦς ἀνδρὸς νομοθέτημα, ὅς εἶπεν· Ἄ μὴ κατέ-

Θ 2 παίδειον L O² et in marg. A³: παιδίον A O et in marg. L: παιδίον
fecit A² et add. ω in marg. γρ. προκρίναντες O οἱ A et γρ. O: om.
vulg. a 1 δὴ A O: δὲ O² (ἐ s. v.) a 2 δέ L (ut vid.) O²: om. A O
b 2 τοῖς A² (οἰς s. v.) O²: τῶν A O b 3 συμβουλευούσιν ci.
Stephanus τὴν γῆν A L O: γρ. τὴν γε in marg. A² b 6 γρ.
ἐπιδιδόην O: ἐπιδιδόει ἂν A L O c 6 ἀπλούστατον] καὶ ἀπλούστατον
O² vulg.

- d** θου, μὴ ἀνέλη—τούτοις τοῖν δυοῖν νομοθέταις καταφρονήσαντα καὶ ἀνελόμενον, οὐτι σμικρόν, ὃ μὴ κατέθετο αὐτός, πλήθος δ' ἔστιν ὅτε θησαυροῦ παμμέγεθες, τί χρὴ πάσχειν; ὑπὸ μὲν δὴ θεῶν, ὃ θεὸς οἶδεν· ὃ δὲ κατιδὼν πρῶτος ἀγγε-
- 5** λέτω, ἔαν μὲν ἐν ἄστει γίγνηται τὸ τοιοῦτον, τοῖς ἀστυνόμοις, ἔαν δὲ τῆς πόλεως ἐν ἀγορᾷ πού, τοῖσιν ἀγορανόμοις, ἔαν
- 914** δὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀγρονόμοις τε καὶ τοῖς τούτων ἄρχουσι δηλωσάτω. δηλωθέντων δέ, ἡ πόλις εἰς Δελφοὺς πεμπέτω· ὅτι δ' ἂν ὁ θεὸς ἀναιρῇ περί τε τῶν χρημάτων καὶ τοῦ κινήσαντος, τοῦτο ἡ πόλις ὑπηρετοῦσα ταῖς μαντείαις δράτω τοῦ
- 5** θεοῦ. καὶ ἔαν μὲν ἐλεύθερος ὁ μηνύσας ᾗ, δόξαν ἀρετῆς κεκτήσθω, μὴ μηνύσας δέ, κακίας· δοῦλος δ' ἔαν ᾗ, μηνύσας μὲν ἐλεύθερος ὑπὸ τῆς πόλεως ὀρθῶς γίγνοιτ' ἂν ἀποδιδούσης τῷ δεσπότῃ τὴν τιμὴν, μὴ μηνύων δὲ θανάτῳ ζημιούσθω. τούτῳ δ' ἐπόμενον ἐξῆς ἂν γίγνοιτο τὸ περὶ
- b** σμικρὰ καὶ μεγάλα ταῦτόν τοῦτο νόμιμον συνακολουθεῖν. ἂν τις τῶν αὐτοῦ τι καταλείπη πού ἐκὼν εἴτ' ἄκων, ὃ προστυγχάνων ἕατω κείσθαι, νομίζων φυλάττειν ἐνοδίαν
- 5** δαίμονα τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ νόμου τῇ θεῷ καθιερωμένα. ἂν δὲ παρὰ ταῦτά τις ἀπειθῶν ἀναιρούμενος οἴκαδε φέρῃ, ἂν μὲν σμικρὰς τιμῆς ἄξιον ᾦν δοῦλος, ὑπὸ τοῦ προστυγχάνοντος μὴ ἔλαττον τριακονταέτους πολλὰς πληγὰς μαστι-
- c** γούσθω· ἔαν δὲ τις ἐλεύθερος, πρὸς τῷ ἀνελεύθερος εἶναι δοκεῖν καὶ ἀκοινώνητος νόμων, δεκαπλάσιον τῆς τιμῆς τοῦ κινήθέντος ἀποτινέτω τῷ καταλιπόντι. ἔαν δὲ τις ἐπαιτιᾶται τῶν αὐτοῦ χρημάτων ἔχειν τινα πλεόν ἢ καὶ σμικρό-
- 5** τερον, ὃ δὲ ὁμολογῇ μὲν ἔχειν, μὴ τὸ ἐκείνου δέ, ἂν μὲν ἀπογεγραμμένον ᾗ παρὰ τοῖς ἄρχουσιν τὸ κτῆμα κατὰ νόμον, τὸν ἔχοντα καλείσθω πρὸς τὴν ἀρχήν, ὃ δὲ καθιστάτω. γενομένου δὲ ἐμφανοῦς, ἔαν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπογεγραμ-

d 1 τοῖν om. A   **d 3** χρῆ] γρ. χρήμα O   **d 6** ἐὰν δὲ τῆς ἄλλης
 . . . **a 1** ἀγρονόμοις om. A (add. in marg. A³) pr. O   **a 3** χρημάτων]
 κτημάτων Eus.   **a 6** μὴ μηνύων Eus. et fecit O² (ων s. v.)
b 3 καταλίπη O² (ι s. v.)

μένουν φαίνεται ποτέρου τῶν ἀμφισβητούντων, ἔχων οὗτος d
ἀπίτω· ἐὰν δὲ τινος ἄλλου τῶν μὴ παρόντων, ὁπότερος ἂν
παράσχη τὸν ἐγγυητὴν ἀξιόχρεων, ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ὡς
παραδώσων ἐκεῖνῳ κατὰ τὴν ἐκείνου ἀφαίρεσιν ἀφαιρείσθω.
ἐὰν δὲ παρὰ τοῖς ἄρχουσιν τὸ ἀμφισβητούμενον μὴ ἀπο- 5
γεγραμμένον ᾖ, κείσθω μὲν μέχρι δίκης παρὰ τρισὶ τῶν
ἀρχόντων τοῖς πρεσβυτάτοις, ἐὰν δὲ τὸ μεσεγγυθῆν θρέμμα
ᾖ, τὸν νικηθέντα περὶ αὐτοῦ δίκη τὴν τροφὴν ἐκτίνειν τοῖς
ἄρχουσιν· τὴν δὲ κρίσιν διαδικάζειν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν e
τοὺς ἄρχοντας.

Ἀγέτω τὸν ἑαυτοῦ δοῦλον ὁ βουλόμενος, ἐὰν ἔμφρων
ᾖ, χρησόμενος ὅτι ἂν ἐθέλῃ τῶν ὁπόσα ὅσια· ἀγέτω δὲ καὶ 5
ὑπὲρ ἄλλου τῶν οἰκείων ἢ φίλων τὸν ἀφεστῶτα ἐπὶ σω-
τηρίᾳ. ἐὰν δὲ τις ἀφαιρῇται τινα εἰς ἐλευθερίαν ὡς δοῦλον
ἀγόμενον, μεθιέτω μὲν ὁ ἄγων, ὁ δὲ ἀφαιρούμενος ἐγγυητὰς
τρεῖς ἀξιόχρεως καταστήσας, οὕτως ἀφαιρείσθω κατὰ ταῦτα,
ἄλλως δὲ μή· ἐὰν δὲ παρὰ ταῦτά τις ἀφαιρῇται, τῶν βιαίων
ἔνοχος ἔστω, καὶ ἀλὺς τὴν διπλασίαν τοῦ ἐπιγραφέντος 915
βλάβους τῷ ἀφαιρεθέντι τινέτω. ἀγέτω δὲ καὶ τὸν ἀπε-
λευθέρων, ἐὰν τις μὴ θεραπεύῃ τοὺς ἀπελευθερώσαντας ἢ
μὴ ἱκανῶς· θεραπεία δὲ φοιτᾶν τρις τοῦ μηνὸς τὸν ἀπε-
λευθερωθέντα πρὸς τὴν τοῦ ἀπελευθερώσαντος ἐστίαν, 5
ἐπαγγελλόμενον ὅτι χρὴ δρᾶν τῶν δικαίων καὶ ἅμα δυνατῶν,
καὶ περὶ γάμου ποιεῖν ὅτι περ ἂν συνδοκῇ τῷ γενομένῳ
δεσπότη. πλουτεῖν δὲ τοῦ ἀπελευθερώσαντος μὴ ἐξεῖναι
μᾶλλον· τὸ δὲ πλεόν γιγνέσθω τοῦ δεσπότη. μὴ πλείω b
δὲ εἴκοσιν ἔτων μένειν τὸν ἀφεθέντα, ἀλλὰ καθάπερ καὶ τοὺς
ἄλλους ξένους ἀπιέναι λαβόντα τὴν αὐτοῦ πᾶσαν οὐσίαν,
ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς τε ἄρχοντας καὶ τὸν ἀπελευθερώσαντα.
ἐὰν δὲ τῷ ἀπελευθερωθέντι ἢ καὶ τῶν ἄλλων τῷ ξένων 5

d 1 ποτέρου (sed po ref. in ras.) A et in marg. L² O²: προτέρου L O
οὕτως pr. A (ut vid.) d 7 μεσεγγυηθῆν L² O² (η s. v.) e 1 διαδι-
κάσειν L (ut vid.) O²: δικάζειν A O a 4 θεραπεία fecit A² b 5 τῷ
Matthiae: τῶν libri

- οὐσία πλείων γίγνηται τοῦ τρίτου μεγέθει τιμήματος, ἥ ἂν τοῦτο ἡμέρα γένηται, τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ ταύτης ἡς
- c ἡμέρας λαβὼν ἀπίτω τὰ ἑαυτοῦ, καὶ μηδεμία τῆς μονῆς παραίτησις ἔτι τούτῳ παρ' ἀρχόντων γιγνέσθω· ἔαν δέ τις ἀπειθῶν τούτοις εἰσαχθεὶς εἰς δικαστήριον ὄφλη, θανάτῳ τε ζημιούσθω καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ γιγνέσθω δημόσια.
- 5 δίκαι δ' ἔστωσαν τούτων ἐν ταῖς φυλετικαῖσιν δίκαις, ἔαν μὴ πρότερον ἐν γείτοσιν ἢ ἐν αἰρετοῖσιν δικασταῖς ἀπαλλάττωνται πρὸς ἀλλήλους τῶν ἐγκλημάτων. ἔαν δὲ ὡς αὐτοῦ ἐφάπτηται ζῶου καὶ ὄτουοῦν ἢ τινος ἑτέρου τῶν αὐτοῦ
- d χρημάτων, ἀναγέτω μὲν ὁ ἔχων εἰς πρατήρα ἢ τὸν δόντα ἀξιόχρεόν τε καὶ ἔνδικον ἢ τινι τρόπῳ παραδόντα ἄλλῳ κυρίως, εἰς μὲν πόλιν ἢ καὶ μέτοικον τῶν ἐν τῇ πόλει ἡμερῶν τριάκοντα, εἰς δὲ ξενικὴν παράδοσιν πέντε μηνῶν,
- 5 ἧς μέσος ὁ μὴν ἐν ᾧ τρέπεται θερινὸς ἥλιος εἰς τὰ χειμερινά. ὅσα δὲ διὰ τινος ὠνῆς ἢ καὶ πράσεως ἀλλάττηται τις ἕτερος ἄλλῳ, διδόντα ἐν χώρᾳ τῇ τεταγμένη ἐκάστοις κατ' ἀγορὰν καὶ δεχόμενον ἐν τῷ παραχρήμα τιμῇ, οὕτως
- e ἀλλάττεσθαι, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ, μηδ' ἐπὶ ἀναβολῇ πρᾶσιν μηδὲ ὠνὴν ποιεῖσθαι μηδενός· ἔαν δὲ ἄλλως ἢ ἐν ἄλλοις τόποις ὅτιοῦν ἀνθ' ὅτουοῦν διαμείβηται ἕτερος ἄλλῳ, πιστεύων πρὸς ὃν ἂν ἀλλάττηται, ποιείτω ταῦτα ὡς οὐκ οὐσῶν
- 5 δικῶν κατὰ νόμον περὶ τῶν μὴ πραθέντων κατὰ τὰ νῦν λεγόμενα. ἐράνων δὲ πέρι, τὸν βουλόμενον ἐρανίζειν φίλον παρὰ φίλοις· ἔαν δέ τις διαφορὰ γίγνηται περὶ τῆς ἐρανίσεως, οὕτω πράττειν ὡς δικῶν μηδενὶ περὶ τούτων μηδαμῶς ἐσομένων. ὅς δ' ἂν ἀποδόμενος τιμῇ τοῦ λάβῃ μὴ ἐλάττω
- 10 δραχμῶν πεντήκοντα, παραμενέτω κατὰ πόλιν ἐξ ἀνάγκης
- 916 δέκα ἡμέρας, ὁ δὲ πριάμενος ἴστω τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ ἀποδομένου, τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγκλημάτων εἰωθότων γίγνεσθαι χάριν καὶ τῶν ἀναγωγῶν τῶν κατὰ νόμους εἵνεκα· ἡ δὲ κατὰ

c 5 δίκαι L O²: δίκαια A O (sic βιβλίον τοῦ πατριάρχου καὶ τὰ ἀντίγραφα) et in marg. L c 8 ὄτφουν A cum pr. O d 6 ἀλλάττηται A L O: ἀλλάττεται O² (ε s. v.) a 3 εἵνεκα A sed εἴ ref. A²

νόμους ἀναγωγὴ καὶ μὴ τῆδε ἔστω. ἔαν τις ἀνδράποδον ἀποδῶται κάμνον φθόῃ ἢ λιθῶν ἢ στραγγουριῶν ἢ τῇ καλου- 5 μένῃ ἱερᾷ νόσφ ἢ καὶ ἐτέρῳ τινὶ ἀδήλῳ τοῖς πολλοῖς νοσή- ματι μακρῷ καὶ δυσιάτῳ κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν διάνοιαν, ἔαν μὲν ἱατρῷ τις ἢ γυμναστῇ, μὴ ἀναγωγῆς ἔστω τούτῳ πρὸς τὸν τοιοῦτον τυγχάνειν, μηδ' ἔαν τὰληθές τις προειπῶν **b** ἀποδῶταί τῳ· ἔαν δέ τις ἰδιώτῃ τι τῶν τοιούτων ἀποδῶται δημιουργός, ὁ πριάμενος ἐντὸς ἐκμήνου ἀναγέτω, πλὴν τῆς ἱερᾶς, ταύτης δ' ἐντὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἀναγωγὴν ἐξέστω ποιεῖσθαι τῆς νόσου. διαδικαζέσθω δὲ ἐν τισι τῶν ἱατρῶν, 5 οὓς ἂν κοινῇ προβαλόμενοι ἔλυνται· τὸν δὲ ὀφλόντα τὴν δίκην διπλάσιον ἀποτίνειν τῆς τιμῆς ἧς ἂν ἀποδῶται. ἔαν δὲ ἰδιώτῃ τις ἰδιώτης, ἀναγωγὴν μὲν εἶναι, καθάπερ καὶ **c** τοῖς πρόσθεν ἐρρήθη, καὶ τὴν διαδικασίαν, ὁ δὲ ὀφλὼν τὴν τιμὴν ἀπλὴν ἀποτινέτω. ἔαν δὲ ἀνδροφόνον ἀποδῶταί τις τινὶ εἰδότι μὲν εἰδῶς, μὴ τυγχανέτω ἀναγωγῆς τοῦ τοιούτου τῆς πράσεως, μὴ δὲ εἰδότι τὴν μὲν ἀναγωγὴν εἶναι τότε ὅταν 5 τις αἰσθηται τῶν πριαμένων, ἐν πέντε δὲ τῶν νομοφυλάκων τοῖς νεωτάτοις εἶναι τὴν κρίσιν, εἰδῶς δὲ ἂν κριθῇ, τὰς τε οἰκίας τοῦ πριαμένου καθηράτω κατὰ τὸν τῶν ἐξηγητῶν νόμον, τῆς τιμῆς τε ἀποδότη τῷ πριαμένῳ τριπλάσιον. **d**

Ὁ δὲ ἀλλαττόμενος ἢ νόμισμα ἀντὶ νομίσματος, ἢ καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ὅτιοι ἢ καὶ μὴ ζῶων, ἀκίβδηλον πᾶν διδότη καὶ δεχέσθω τῷ νόμῳ συνεπόμενος· προοίμιον δέ, καθάπερ ἄλλων νόμων, δεξώμεθα καὶ περὶ ὅλης ταύτης τῆς 5 κάκης. κιβδηλείαν δὲ χρὴ πάντα ἄνδρα διανοηθῆναι καὶ ψεῦδος καὶ ἀπάτην ὥς ἐν τι γένος ὄν, τοῦτο ᾧ τὴν φήμην ἐπιφέρειν εἰώθασιν οἱ πολλοί, κακῶς λέγοντες, ὥς ἐν καιρῷ

a 5 λιθῶν Photius : λίθων A L O : λιθῶν vulg. **a 8** τούτῳ L (ut vid.) et in marg. A² O²: om. A O **b 2** ἀποδῶταί A sed ᾧ ref. a et ω in marg. A² **c** ἔαν δέ τις ἰδιώτῃ τι] ἔαν τις ἰδιώτῃ τι A, sed δέ s. v. a et in marg. **c** ἔαν δέ τις ἰδιώτῃ A²: ἔαν ἰδιώτῃ τι O sed in marg. γρ. τι ἰδίως **b 6** προβαλόμενοι A : προβαλλόμενοι A² O **c 5** δὲ εἰδότη A O² : εἰδότη δὲ O τότε om. A (add. in marg. A²) pr. O **c 6** αἰσθηται L (ut vid.): αἰσθησις A (ται s. v. a) pr. O

- e γιγνόμενον ἐκάστοτε τὸ τοιοῦτον πολλάκις ἂν ὀρθῶς ἔχοι, τὸν καιρὸν δὲ καὶ ὅπου καὶ ὁπότε ἀτάκτως καὶ ἀορίστως ἔωντες, τῇ λέξει ταύτῃ πολλὰ ζημιοῦνται τε καὶ ζημιόσιν ἐτέρους. νομοθέτῃ δὲ οὐκ ἐγγωρεῖ τοῦτο ἀόριστον ἔαν,
- 5 ἀλλὰ ἡ μείζους ἢ ἐλάττους ὅρους αἰεὶ δεῖ διασαφεῖν, καὶ δὴ καὶ νῦν ὠρίσθω. Ψεῦδος μὴδεῖς μὴδὲν μὴδ' ἀπάτην μὴδέ τι κίβδηλον, γένος ἐπικαλούμενος θεῶν, μήτε λόγῳ μήτε
- 917 ἔργῳ πράξειεν, ὃ μὴ θεομισέστατος ἔσσεσθαι μέλλων· οὗτος δ' ἐστὶν ὃς ἂν ὄρκους ὁμνῶν ψευδεῖς μὴδὲν φροντίξῃ θεῶν, δεύτερος δὲ ὃς ἂν ἐναντίον τῶν κρείττωνων αὐτοῦ ψεύδῃται. κρείττους δὲ οἱ ἀμείνους τῶν χειρόνων, πρεσβυταὶ τε ὡς ἐπὶ
- 5 τὸ πᾶν εἰπεῖν τῶν νέων, διὸ καὶ γονῆς κρείττους ἐκγόνων, καὶ ἄνδρες δὴ γυναικῶν καὶ παίδων, ἄρχοντές τε ἀρχομένων· οὓς αἰδεῖσθαι πᾶσιν πάντας πρέπον ἂν εἴῃ ἐν ἄλλῃ τε ἀρχῇ πάσῃ καὶ ἐν ταῖς πολιτικαῖς δὴ μάλιστα ἀρχαῖς, ὅθεν ὁ νῦν παρὼν ἡμῖν λόγος ἐλήλυθεν. πᾶς γὰρ τῶν κατ' ἀγορὰν
- b ὁ κιβδηλεύων τι ψεύδεται καὶ ἀπατᾷ καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλῶν ἐπόμνυσιν ἐν τοῖς τῶν ἀγορανόμων νόμοισιν τε καὶ φυλακτηρίοις, οὔτε ἀνθρώπους αἰδούμενος οὔτε θεοὺς σεβόμενος. πάντως μὲν δὴ καλὸν ἐπιτήδευμα θεῶν ὀνόματα
- 5 μὴ χραίνειν ῥαδίως, ἔχοντα ὡς ἔχουσιν ἡμῶν ἐκάστοτε τὰ πολλὰ οἱ πλείστοι καθαρότητός τε καὶ ἀγνείας τὰ περὶ τοὺς θεοὺς· εἰ δ' οὖν μὴ πείθοιτο, ὅδε νόμος· Ὁ πωλῶν ὅτιοῦν ἐν ἀγορᾷ μὴδέποτε δύο εἴπη τιμὰς ὧν ἂν πωλῇ,
- c ἀπλῆν δὲ εἰπών, ἂν μὴ τυγχάνῃ ταύτης, ἀποφέρων ὀρθῶς ἂν ἀποφέρει πάλιν, καὶ ταύτης τῆς ἡμέρας μὴ τιμῇσιν πλέονος μὴδὲ ἐλάττονος, ἔπαινος δὲ ὄρκος τε περὶ παντὸς τοῦ πωλουμένου ἀπέστω· ἔαν δέ τις ἀπειθῇ τούτοις, ὁ παρα-
- 5 τυγχάνων τῶν ἀστών, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντα γεγωνὼς ἔτῃ, κολάζων μὲν τὸν ὁμνύντα ἀνατὶ τυπτέτω τις, ἀφροντιστῶν

e 1 τὸ om. A et pr. O   e 3 τε om. A et pr. O   a 8 δ νῦν L (ut vid.): οὖν A (in marg. γρ. δ νῦν A²) O (sed ν supra o)   a 9 παρῶν] παρ' ὧν A (sed punct. not.)   o 6 κολάζων μὲν] κολαζόμεν A: corr. A² ἀνατεῖ pr. A (ut vid.): in marg. ἀνατὶ A²   τις] ἐν ἄλλοις τυπτέτω ἄνευ τοῦ τις, καὶ καλῶς in marg. O

δὲ καὶ ἀπειθῶν ἔνοχος ἔστω ψόγῳ προδοσίας τῶν νόμων.
 τὸν δὲ δὴ κίβδηλόν τι πωλοῦντα, καὶ μὴ δυνάμενον τοῖς
 νῦν πείθεσθαι λόγοις, ὁ προστυγχάνων τῶν γιγνωσκόντων, d
 δυνατὸς ὦν ἐξελέγχειν, ἐναντίον ἐλέγξας τῶν ἀρχόντων,
 ὁ μὲν δοῦλος φερέσθω τὸ κιβδηλευθὲν καὶ ὁ μέτοικος, ὁ δὲ
 πολίτης μὴ ἐλέγχων μὲν ὥς ἀποστερῶν τοὺς θεοὺς κακὸς
 ἀγορευέσθω, ἐλέγξας δὲ ἀναθέτω τοῖς τὴν ἀγορὰν ἔχουσιν 5
 θεοῖς. ὁ δὲ δὴ φανερός γενόμενός τι πωλῶν τοιοῦτον,
 πρὸς τῷ στερηθῆναι τοῦ κιβδηλευθέντος, ὁπόσης ἂν τιμῆς
 ἀξίωσῃ τὸ πωλούμενον, κατὰ δραχμὴν ἑκάστην τῇ μάστιγι
 τυπτέσθω πληγὰς ὑπὸ κήρυκος ἐν τῇ ἀγορᾷ κηρύξαντος ὦν e
 ἕνεκα μέλλει τύπτεσθαι. τὰ δὲ κιβδηλεύματά τε καὶ κακουρ-
 γίας τῶν πωλούντων οἱ τε ἀγορανόμοι καὶ οἱ νομοφύλακες,
 πυθόμενοι τῶν ἐμπείρων περὶ ἕκαστα, ἀναγραφάντων ἃ τε
 χρὴ ποιεῖν τὸν πωλοῦντα καὶ ἃ μὴ, καὶ πρόσθε τοῦ ἀγορα- 5
 νομίου θέντων ἐν στήλῃ γράψαντες νόμους εἶναι τοῖς περὶ
 τὴν τῆς ἀγορᾶς χρεῖαν μηνυτὰς σαφεῖς. τὰ δὲ περὶ τῶν 918
 ἀστυνόμων ἐν τοῖς πρόσθεν ἱκανῶς εἴρηται· εἰ δέ τι προσ-
 δεῖν δοκῇ, νομοφύλαξιν ἐπανακουώσαντες καὶ γράψαντες τὸ
 δοκοῦν ἐκλιπεῖν, εἰς ἀστυνόμιον θέντων ἐν στήλῃ τὰ τε
 πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα τεθέντα αὐτοῖσιν τῆς ἀρχῆς νόμιμα. 5

Κιβδηλοῖς δ' ἐπιτηδεύμασιν ἔπεται κατὰ πόδα καπηλείας
 ἐπιτηδεύματα· ταύτης δὲ περί συμπάσης συμβουλὴν πρῶτον
 δόντες καὶ λόγον, ἐπ' αὐτῇ νόμον ὕστερον ἐπιθώμεθα. κα-
 πηλεία γὰρ κατὰ πόλιν πᾶσα γέγονεν οὐ βλάβης ἕνεκα τό b
 γε κατὰ φύσιν, πᾶν δὲ τοῦναντίον· πῶς γὰρ οὐκ εὐεργέτης
 πᾶς ὅς ἂν οὐσίαν χρημάτων ὠντινωνοῦν, ἀσύμμετρον οὔσαν
 καὶ ἀνώμαλον, ὁμαλήν τε καὶ σύμμετρον ἀπεργάζηται; τοῦτο
 ἡμῖν χρὴ φάναι καὶ τὴν τοῦ νομίματος ἀπεργάζεσθαι 5
 δύναμιν, καὶ τὸν ἔμπορον ἐπὶ τούτῳ τετάχθαι δεῖ λέγειν.

d 5 ἀναγορευέσθω ci. Stallbaum e 5 καὶ ante πρόσθε om. A
 (add. s. v. A²) pr. O ἀγορανόμιου ci. Stephanus : ἀγορανόμου libri
 a 4 ἐκλιπεῖν] ἑλλιπεῖν Herinann a 6 κατὰ πόδα A O : κατὰ πολλὰ
 L et in marg. γρ. O

καὶ μισθωτὸς καὶ πανδοκεὺς καὶ ἄλλα, τὰ μὲν εὐσχημονέ-
 c στερα, τὰ δὲ ἀσχημονέστερα γιγνόμενα, τοῦτό γε πάντα
 δύναται, πᾶσιν ἐπικουρίαν ταῖς χρεαῖς ἐξευπορεῖν καὶ ὁμα-
 λότητα ταῖς οὐσίαις. τί ποτε δὴ τὸ μὴ καλὸν αὐτὸ μηδ'
 εὐσχημον δοκεῖν εἶναι, καὶ τί τὸ διαβεβληκὸς τυγχάνει,
 5 ἴδωμεν, ἵνα εἰ μὴ καὶ τὸ ὅλον, ἀλλ' οὖν μέρη γε ἐξιασώ-
 μεθα νόμῳ. πρᾶγμ' ἔσθ', ὥς ἔοικεν, οὐ φαῦλον, οὐδὲ
 σμικρὰς δεόμενον ἀρετῆς.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. ὦ φίλε Κλειώ, σμικρὸν γένος ἀνθρώπων καὶ
 10 φύσει ὀλίγον καὶ ἄκρα τροφῇ τεθραμμένον, ὅταν εἰς χρεῖας
 d τε καὶ ἐπιθυμίας τιῶν ἐμπίπτῃ, καρτερεῖν πρὸς τὸ μέτριον
 δυνατὸν ἐστίν, καὶ ὅταν ἐξῇ χρήματα λαβεῖν πολλά, νήφει
 καὶ πρότερον αἰρεῖται τοῦ πολλοῦ τὸ τοῦ μέτρου ἐχόμενον·
 5 τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων πλήθῃ πᾶν τοῦναντίον ἔχει τούτοις,
 δεόμενά τε ἀμέτρως δεῖται καὶ ἐξὸν κερδαίνειν τὰ μέτρια,
 ἀπλήστως αἰρεῖται κερδαίνειν, διὸ πάντα τὰ περὶ τὴν καπη-
 λείαν καὶ ἐμπορίαν καὶ πανδοκεῖαν γένη διαβέβληταί τε καὶ
 ἐν αἰσχροῖς γέγονεν ὀνειδέσιν. ἐπεὶ εἴ τις, ὃ μὴ ποτε
 γένοιτο οὐδ' ἔσται, προσαναγκάσειεν—γελοῖον μὲν εἰπεῖν,
 e ὅμως δὲ εἰρήσεται—πανδοκεῦσαι τοὺς πανταχῇ ἀρίστους
 ἄνδρας ἐπὶ τινα χρόνον, ἢ καπηλεύειν ἢ τι τῶν τοιούτων
 πράττειν, ἢ καὶ γυναῖκας ἔκ τινος ἀνάγκης εἰμαρμένης τοῦ
 τοιούτου μετασχεῖν τρόπον, γνοίημεν ἂν ὥς φίλον καὶ ἀγα-
 5 πητόν ἐστίν ἕκαστον τούτων, καὶ εἰ κατὰ λόγον ἀδιάφθορον
 γίγνοιτο, ἐν μητρὸς ἂν καὶ τροφοῦ σχήματι τιμῶτο τὰ
 τοιαῦτα πάντα· νῦν δὲ ὁπότεν εἰς ἐρήμους τις καπηλείας
 919 ἔνεκα τόπους καὶ πανταχόσε μήκη ἔχοντας ὁδῶν ἰδρυσάμενος
 οἰκήσεις, ἐν ἀπορίᾳ γιγνομένους καταλύσειεν ἀγαπηταῖς

c 5 εἰ om. A (add. s. v. A^v) pr. O ἐξιασώμεθα A² (ε et α s. v.) in
 marg. γρ. L O : ἀξιασώμεθα A L O d 2 ἐξῇ] ἐξεῖ fecit et in marg.
 ὅτ' ἂν ἔξει α d 7 ἐμπορεῖαν (ut vid.) A : corr. A² πανδοκεῖαν
 L O² : πανδοχεῖαν A (sed οχεί in ras.) O e i δὲ om. A et pr. O
 πανδοκεῦσαι L O² (κ s v.) : πανδοχεῦσαι A O

δεχόμενος ἢ ὑπὸ χειμῶνων ἀγρίων βία ἐλαυνομένους, εὐ-
 διεινὴν γαλήνην παρασχὼν ἢ πνίγεσιν ἀναψυχὴν, τὰ μετὰ
 ταῦτα οὐχ ὥς ἐταίρους δεξάμενος φιλικὰ παράσχη ξένια 5
 ἐπόμενα ταῖς ὑποδοχαῖς, ὥς δ' ἐχθροὺς αἰχμαλώτους κεχει-
 ρωμένους ἀπολυτρώσῃ τῶν μακροτάτων καὶ ἀδίκων καὶ ἀκα-
 θάρτων λύτρων, ταῦτά ἐστιν καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν σύμπασιν **b**
 τοῖς τοιούτοις ὁρθῶς ἀμαρτανόμενα τὰς διαβολὰς τῇ τῆς
 ἀπορίας ἐπικουρήσει παρεσκευακότα. τούτων οὖν χρὴ φάρ-
 μακον αἰεὶ τέμνειν τὸν νομοθέτην. ὁρθὸν μὲν δὴ πάλαι
 τε εἰρημένον ὥς πρὸς δύο μάχεσθαι καὶ ἐναντία χαλεπόν, 5
 καθάπερ ἐν ταῖς νόσοις πολλοῖς τε ἄλλοισιν· καὶ δὴ καὶ
 νῦν ἢ τούτων καὶ περὶ ταῦτα ἐστὶν πρὸς δύο μάχῃ, πενίαν
 καὶ πλοῦτον, τὸν μὲν ψυχὴν διεφθαρκότα τρυφῇ τῶν ἀνθρώ-
 πων, τὴν δὲ λύπαις προτετραμμένην εἰς ἀναισχυντίαν αὐτήν. **c**
 τίς οὖν δὴ τῆς νόσου ταύτης ἀρωγὴ γίγνοιτ' ἂν ἐν νοῦν
 ἐχούσῃ πόλει; πρῶτον μὲν ὅτι σμικροτάτῳ χρῆσθαι κατὰ
 δύνάμιν τῷ τῶν καπῆλων γένει, ἔπειτα τούτοις τῶν ἀνθρώ-
 πων προστάττειν ὧν διαφθειρομένων οὐκ ἂν γίγνοιτο μεγάλη 5
 λύμη τῇ πόλει, τρίτον δὲ αὐτοῖς τοῖς μετασχοῦσι τούτων
 τῶν ἐπιτηδευμάτων εὐρεῖν μηχανὴν ὅπως ἴθῃ μὴ ἀνέδῃν
 ἀναισχυντίας τε καὶ ἀνελευθέρου ψυχῆς μέτοχα συμβήσεται **d**
 γίγνεσθαι ῥαδίως. μετὰ δὴ τὰ νῦν εἰρημένα, περὶ ταῦτα
 νόμος ἀγαθῇ τύχῃ τοιόσδε ἡμῖν γιγνέσθω· Μαγνήτων, οὓς
 ὁ θεὸς ἀνορθῶν πάλιν κατοικίζει, γεωμόροι ὅσοι τῶν τετταρά-
 κοντα καὶ πεντακισχιλίων ἐστιῶν εἰσιν, μήτε κάπηλος ἐκὼν 5
 μηδ' ἄκων μηδεὶς γιγνέσθω μηδ' ἔμπορος μήτε διακονίαν μηδ'
 ἥντινα κεκτημένος ἰδιώταις τοῖς μὴ ἐξ ἴσου ἑαυτῷ, πλὴν
 πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ τοῖς ἔτι τούτων εἰς τὸ ἄνω γένεσιν καὶ **e**

a 3 εὐδιηνὴν fecit a a 5 ἐταίρους O² (αἱ s. v.): ἐτέρους A O
 a 7 μακροτάτων] μιαιωτάτων Hermann b 2 ὁρθῶς A L O: αἰσχροῦς
 in marg. γρ. L O b 5 ὥς πρὸς O²: ὥσπερ A O c 1
 προστετραμμένην fecit O² (σ s. v.) c 2 ἀρωγὴ fecit A² (ρ s. v.):
 ἀρωγὴ A O d 1 ἀνελευθέρου L: ἀνελευθερίου A (et in marg.
 ἀνελευθερίου ψυχῆς A²) pr. O et in marg. L d 4 κατοικίῃ fecit O²
 d 6 μηδ' ἔμπορος] μήτ' ἔμπορος Bekker

πᾶσι τοῖς αὐτοῦ πρεσβυτέροις, ὅσοι ἐλεύθεροι ἐλευθέρως.
 τὸ δ' ἐλευθερικὸν καὶ ἀνελεύθερον ἀκριβῶς μὲν οὐ ῥᾶδιον
 νομοθετεῖν, κρινέσθω γε μὴν ὑπὸ τῶν τὰ ἀριστεία εἰληφό-
 5 των τῷ ἐκείνων μίσει τε καὶ ἀσπασμῷ. ὃς δ' ἂν καπηλείας
 τῆς ἀνελευθέρου τέχνη τινὶ μετὰσχη, γραφέσθω μὲν αὐτὸν
 γένους αἰσχύνῃς ὁ βουλόμενος πρὸς τοὺς ἀρετῇ πρῶτους
 κεκριμένους, ἔαν δὲ δόξῃ ἀναξίῳ ἐπιτηδεύματι καταρρυπαί-
 νειν τὴν αὐτοῦ πατρίαν ἐστίαν, δεθεὶς ἐνιαυτὸν ἀποσχέσθω
 920 τοῦ τοιούτου, καὶ ἔαν αὖθις, ἔτη δύο, καὶ ἐφ' ἐκάστης ἀλώ-
 σεως τοὺς δεσμοὺς μὴ πανέσθω διπλασιάζων τὸν ἔμπροσθεν
 χρόνον. δεύτερος μὲν νόμος· Μέτοικον εἶναι χρεῶν ἢ ξένον,
 ὃς ἂν μέλλῃ καπηλεύσειν· τὸ δὲ τρίτον καὶ τρίτος· Ὅπως
 5 ὥς ἄριστος ἢ καὶ κακὸς ὥς ἥκιστα ὁ τοιοῦτος ἡμῖν ἢ σύνοικος
 ἐν τῇ πόλει, τοὺς νομοφύλακας χρὴ νοῆσαι φύλακας εἶναι
 μὴ μόνον ἐκείνων οὖς φυλάττειν ῥᾶδιον μὴ παρανόμους
 καὶ κακοὺς γίνεσθαι, ὅσοι γενέσει καὶ τροφαῖς εὖ πεπαί-
 10 δυνται, τοὺς δὲ μὴ τοιούτους ἐπιτηδεύματά τε ἐπιτηδεύοντας
 ἃ ῥοπήν ἔχει τινὰ ἰσχυρὰν πρὸς τὸ προτρέπειν κακοὺς
 γίνεσθαι, φυλακτέον μᾶλλον. ταύτῃ δὴ τὰ περὶ τὴν
 καπηλείαν πολλὴν οὔσαν καὶ πολλὰ ἐπιτηδεύματα τοιαῦτα
 5 κεκτημένην, ὅσαπερ ἂν αὐτῶν λειφθῇ δόξαντα ἐκ πολλῆς
 ἀνάγκης ἐν τῇ πόλει δεῖν εἶναι, συνελθεῖν αὖ χρεῶν περὶ
 ταῦτα τοὺς νομοφύλακας μετὰ τῶν ἐμπείρων ἐκάστης καπη-
 15 λείας, καθάπερ ἔμπροσθεν ἐπετάξαμεν τῆς κιβδηλείας πέρι,
 συγγενοῦς τούτῳ πράγματος, συνελθόντας δὲ ἰδεῖν λῆμμά
 τε καὶ ἀνάλωμα τί ποτε τῷ καπήλῳ κέρδος ποιεῖ τὸ μέτριον,
 γράψαντας δὲ θεῖναι τὸ γιγνόμενον ἀνάλωμα καὶ λῆμμα
 5 καὶ φυλάττειν, τὰ μὲν ἀγορανόμους, τὰ δὲ ἀστυνόμους, τὰ

α 6 φύλακας εἶναι] φυλας εἶναι A (corr. a et φύλακας εἶναι in marg.
 A¹) O (sed ακ s. v.) α 8 πεπαιδευται A (corr. a) b 1 ματά
 τε ἐπιτηδεύ in marg. A³: om. A cum pr. O b 2 ἃ ῥοπήν fecit A²
 (add. acc. et ποτ punct. not.): αποτροπήν A: αποτροπήν O (sed in
 marg. γρ. ἃ τροπήν): ἃ προτροπήν vulg. προτρέπειν] τρέπειν A (sed
 pro in marg. A³) O (sed προ s. v.) b 5 ἂν om. A et pr. O
 c 5 τὰ δὲ ἀγορανόμους om. A (add. in marg. A³) pr. O

δὲ ἀγρονόμους· καὶ σχεδὸν οὕτως ἂν καπηλεία τὰ μὲν ὠφελοῖ
ἐκάστους, σμικρότατα δὲ ἂν βλάβη τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι
χρωμένους.

Ὅσα τις ἂν ὁμολογῶν συνθέσθαι μὴ ποιῇ κατὰ τὰς d
ὁμολογίας, πλὴν ὧν ἂν νόμοι ἀπείρωσιν ἢ ψήφισμα, ἢ
τινος ὑπὸ ἀδίκου βιασθεὶς ἀνάγκης ὁμολογήσῃ, καὶ ἔαν
ἀπὸ τύχης ἀπροσδοκίτου τις ἄκων κωλυθῇ, δίκας εἶναι τῶν
ἄλλων ἀτελοῦς ὁμολογίας ἐν ταῖς φυλετικαῖσιν δίκαις, ἔαν ἐν 5
δαιτηταῖς ἢ γείτοσιν ἔμπροσθεν μὴ δύνωνται διαλλάττεσθαι.
Ἐφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν τὸ τῶν δημιουργῶν γένος, οἱ
τὸν βίον ἡμῖν συγκατεσκευάκασιν τέχναις, Ἀρεως δ' αὖ καὶ e
Ἀθηνᾶς οἱ τὰ τῶν δημιουργῶν σφύζοντες τέχναισιν ἑτέραις
ἀμυντηρίοις ἔργα· δικαίως δὲ καὶ τὸ τούτων γένος ἱερὸν
ἐστὶ τούτων τῶν θεῶν. οὗτοι δὲ πάντες χώραν καὶ δῆμον
θεραπεύοντες διατελοῦσιν, οἱ μὲν ἄρχοντες τῶν κατὰ πόλεμον 5
ἀγώνων, οἱ δὲ ὀργάνων τε καὶ ἔργων ἀποτελοῦντες γένεσιν
ἔμμισθον· οἷς δὲ περὶ τὰ τοιαῦτα οὐ πρόπον ἂν εἶη ψεῦδεσθαι,
θεοὺς προγόνους αὐτῶν αἰδουμένους. ἂν δὴ τις δημιουργῶν 921
εἰς χρόνον εἰρημένον ἔργον μὴ ἀποτελέσῃ διὰ κάκην, μηδὲν
τὸν βιοδότην θεὸν ἐπαιδεσθεῖς, ἡγούμενος ὥς οἰκείον συγγνώ-
μονα εἶναι θεόν, οὐδὲν τῷ νῷ βλέπων, πρῶτον μὲν δίκην
τῷ θεῷ ὑφέξει, δεύτερον δὲ ἐπόμενος αὐτῷ νόμος κείσθω· 5
τὴν τιμὴν τῶν ἔργων ὀφειλέτω ὧν ἂν τὸν ἐκδόντα ψεύσῃται
καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ῥηθέντι χρόνῳ προῖκα ἐξεργα-
ζέσθω. καὶ ἀναιρουμένῳ δ' ἔργον συμβουλευτῆς νόμος, ἅπερ
τῷ πωλοῦντι συνεβούλευεν, μὴ πλέονος τιμᾶν διαπειρώμενον b
ἀλλ' ὥς ἀπλούστατα τῆς ἀξίας, ταῦτόν δὲ προστάττει καὶ
τῷ ἀναιρουμένῳ—γινώσκει γὰρ ὅ γε δημιουργὸς τὴν ἀξίαν
—ἐν ἐλευθέρῳ οὖν πόλεσιν οὐ δὴ ποτε χρή τέχνη, σαφεῖ
τε καὶ ἀψευδεῖ φύσει πράγματι, διαπειρᾶσθαι τῶν ἰδιωτῶν 5
τεχνάζοντα αὐτὸν τὸν δημιουργόν, δίκας δὲ εἶναι τούτων

d₃ ὑπὸ ἀδίκου] ὑποδίκου A (sed à s. v. A²) pr. O d₄ ἀπὸ A O :
ὑπὸ O¹ (ὁ s. v.) e₁ ἄρεος L cum A² (o ex ω) O² (o s. v.) e₃ τὸ
om. A et pr. O a₃ βιοδότην in marg. iterat A²

τῷ ἀδικουμένῳ πρὸς τὸν ἀδικοῦντα. ἔαν δέ τις ἐκδοὺς αὐ
 c δημιουργῷ μὴ ἀποδῷ τοὺς μισθοὺς ὀρθῶς κατὰ τὴν ἔννομον
 ὁμολογίαν γενομένην, Δία δὲ πολιοῦχον καὶ Ἀθηνᾶν κοινω-
 νοὺς πολιτείας ἀτιμάζων, βραχὺ κέρδος ἀγαπῶν, λύη μεγάλας
 κοινωνίας, νόμος ὁ βοηθῶν ἔστω τῷ τῆς πόλεως συνδέσμῳ
 5 μετὰ θεῶν. Ὃς γὰρ ἂν προαμειψάμενος ἔργον μισθοὺς μὴ
 ἀποδιδῷ ἐν χρόνοις τοῖς ὁμολογηθεῖσιν, διπλοῦν πραττέσθω.
 ἔαν δὲ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ, τῶν ἄλλων ἀτόκων ὄντων χρημάτων,
 d ὅποσα δανεισμῷ συμβάλλει τις, οὗτος τῇ δραχμῇ ἐκάστου
 μηνὸς ἐπωβελίαν κατατιθέτω, δίκας δὲ εἶναι τούτων ἐν τοῖς
 κατὰ φυλὰς δικαστηρίοις.

Ὡς δὲ ἐν παρέργῳ περὶ τῶν κατὰ πόλεμον δημιουργῶν
 5 ὄντων σωτηρίας, στρατηγῶν τε καὶ ὅσοι περὶ ταῦτα τεχνικοί,
 δίκαιον εἰπεῖν, ὅτι τὸ παράπαν ἐμνήσθημεν δημιουργῶν. Ὃς
 τούτοις αὐ, καθάπερ ἐκείνοις, οἷον ἐτέροις οὖσιν δημιουργοῖς.
 ἔαν τις ἄρα καὶ τούτων ἀνελόμενος δημόσιον ἔργον εἴθ' ἐκὼν
 e εἴτε προσταχθὲν καλῶς ἐξεργάσῃται, τὰς τιμὰς, οἳ δὲ μισθοὶ
 πολεμικοῖς ἀνδράσιν εἰσὶν, ἀποδιδῷ δικαίως, ὁ νόμος αὐτὸν
 ἐπαινῶν οὐποτε καμείται. ἔαν δὲ προαμειψάμενος ἔργον τι
 τῶν κατὰ πόλεμον καλῶν ἔργων μὴ ἀποδιδῷ, μέμψεται.
 5 νόμος οὖν οὗτος ἐπαίνῳ περὶ τούτων ἡμῖν μεμειγμένος
 κείσθω, συμβουλευτικός, οὐ βιαστικός, τῷ πλήθει τῶν πολι-
 922 τῶν, τιμᾶν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ὅσοι σωτῆρες τῆς πόλεως
 εἰσι συμπάσης εἴτε ἀνδρέαις εἴτε πολεμικαῖς μηχαναῖς,
 δευτέρους· πρῶτοις γὰρ τὸ μέγιστον γέρας δεδόσθω τοῖς
 τὰ τῶν ἀγαθῶν νομοθετῶν γράμματα τιμᾶν διαφερόντως
 5 δυνηθεῖσιν.

Τὰ μὲν δὴ μέγιστα τῶν συμβολαίων, ὅσα πρὸς ἀλλήλους
 ἄνθρωποι συμβάλλουσιν, πλήν γε ὀρφανικῶν καὶ τῆς τῶν
 ἐπιτρόπων ἐπιμελείας τῶν ὀρφανῶν, σχεδὸν ἡμῖν διατέτακται·
 b ταῦτα δὲ δὴ μετὰ τὰ νῦν εἰρημένα ἀναγκαῖον ἀμῶς γέ πως

d 5 τε] δὲ A (τ s. v. a) O (τ s. v.)
 libri a 1 ὅσοι] ὡς οἱ A et pr. O
 ὀρφανικά A L O

d 6 δs Schneider: ὡς
 a 7 ὀρφανικῶν Aldina:

τάξασθαι. τούτων δὲ ἀρχαὶ πάντων αἷ τε τῶν τελευτῶν
 μελλόντων ἐπιθυμίαι τῆς διαθέσεως αἷ τε τῶν μηδὲν τὸ
 παράπαν διαθεμένων τύχαι· ἀναγκαῖον δὲ εἶπον, ὦ Κλεινία,
 βλέψας αὐτῶν ἐπὶ πρὸς τε τὸ δύσκολον καὶ χαλεπόν. οὐδὲ 5
 γὰρ ἄτακτον δυνατόν ἐστ' αὐτὸ ἑᾶν· πολλὰ γὰρ ἕκαστοι καὶ
 διάφορα ἀλλήλων καὶ ἐναντία τιθεῖντ' ἂν τοῖς τε νόμοις
 καὶ τοῖς τῶν ζώντων ἦθεσιν καὶ τοῖς αὐτῶν τοῖς ἐμπροσθεν
 πρὶν διατίθεσθαι μέλλειν, εἴ τις ἐξουσίαν δώσει ἀπλῶς οὕτως c
 κυρίαν εἶναι διαθήκην ἣν ἂν τις διαθῆται ὅπως οὖν ἔχων
 πρὸς τῷ τοῦ βίου τέλει. ἀνοήτως γὰρ δὴ καὶ διατεθρυμμένως
 τινὰ τρόπον ἔχουμεν οἱ πλείστοι, ὅταν ἤδη μέλλειν ἡγώμεθα
 τελευτᾶν.

5

ΚΛ. Πῶς τοῦτο, ὦ ξέने, λέγεις;

ΑΘ. Χαλεπὸν ἐστ', ὦ Κλεινία, μέλλων ἄνθρωπος τελευ-
 τήσειν, καὶ μεστὸν λόγου τοῖς νομοθέταις εὖ μάλα φοβεροῦ
 καὶ δυσχεροῦς.

ΚΛ. Πῃ;

10

ΑΘ. Ζητῶν εἶναι κύριος ἀπάντων, εἴωθε μετ' ὀργῆς d
 λέγειν.

ΚΛ. Ποῖα δῆ;

ΑΘ. Δεινὸν γε, ὦ θεοί, φησὶν, εἰ τὰ ἐμὰ ἐμοὶ μηδαμῶς
 ἐξέσται δοῦναί τε ὅτῳ ἂν ἐθέλω καὶ μή, καὶ τῷ μὲν πλείῳ, 5
 τῷ δ' ἐλάττωνα, τῶν ὅποσοι περὶ ἐμὲ φαῦλοι καὶ ὅσοι ἀγαθοὶ
 γεγονόνασιν φανερώς, βασανισθέντες ἱκανῶς ἐν νόμοις, οἱ δ'
 ἐν γῆρᾳ καὶ ἄλλαις παντοίοις τύχαις.

ΚΛ. Οὐκοῦν, ὦ ξέने, καλῶς δοκοῦσίν σοι λέγειν;

ΑΘ. Μαλθακοὶ ἔμοιγ', ὦ Κλεινία, δοκοῦσιν οἱ πάλοι e
 νομοθετοῦντες γεγονέναι καὶ ἐπὶ σμικρὸν τῶν ἀνθρωπίνων
 πραγμάτων βλέποντές τε καὶ διανοούμενοι νομοθετεῖν.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Τὸν λόγον τοῦτον, ὠγαθέ, φοβούμενοι, τὸν νόμον 5

b 5 περὶ secl. Hermann d 4 εἰ τὰ ἐμὰ] εἴ τε ἄμα A et (ut vid.)
 pr. O d 6 ἐμὲ fecit A²: με Λ

- ἐτίθεσαν τὸν ἐξεῖναι τὰ ἑαυτοῦ διατίθεσθαι ἀπλῶς ὅπως ἂν
923 τις ἐθέλῃ τὸ παράπαν, ἐγὼ δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐν τῇ σῇ πόλει
 μέλλουσι τελευτᾶν ἀποκρινόμεθα ἐμμελέστερόν πως. Ὡς
 φίλοι, φήσομεν, καὶ ἀτεχνῶς ἐφήμεροι, χαλεπὸν ὑμῖν ἐστὶν
 γιγνώσκειν τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν χρήματα καὶ πρὸς γε ὑμᾶς
5 αὐτούς, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς Πυθίας γράμμα φράζει, τὰ νῦν.
 ἔγωγ' οὖν νομοθέτης ὢν οὗθ' ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν εἶναι τίθημι
 οὔτε τὴν οὐσίαν ταύτην, σύμπαντος δὲ τοῦ γένους ὑμῶν τοῦ
 τε ἔμπροσθεν καὶ τοῦ ἔπειτα ἐσομένου, καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς
b πόλεως εἶναι τό τε γένος πᾶν καὶ τὴν οὐσίαν· καὶ οὕτω
 τούτων ἐχόντων, οὐκ, ἐάν τις ὑμᾶς θωπείαις ὑποδραμῶν ἐν
 νόσοις ἢ γήρᾳ σαλεύοντας παρὰ τὸ βέλτιστον διατίθεσθαι
 πείθῃ, συγχωρήσομαι ἐκῶν, ὅτι δὲ τῇ πόλει τε ἄριστον πάσῃ
5 καὶ γένει, πρὸς πᾶν τοῦτο βλέπων νομοθετήσω, τὸ ἐνὸς
 ἐκάστου κατατιθεῖς ἐν μοίραις ἐλάττωσι δικαίως. ὑμεῖς δὲ
 ἡμῖν ἴλεψ' τε καὶ εὐμενεῖς ὄντες πορεύοισθε ἥπερ κατὰ φύσιν
 νῦν πορεύεσθε τὴν ἀνθρωπίνην· ἡμῖν δὲ περὶ τῶν ἄλλων τῶν
c ὑμετέρων μελήσει, κηδομένοις ὅτι μάλιστα εἰς δύναμιν, οὐ
 τῶν μὲν, τῶν δὲ οὐ. ταῦτα μὲν οὖν παραμύθιά τε καὶ
 προοίμια τῶν τε ζώντων, ὦ Κλεινία, καὶ τῶν τελευτώντων
 ἔστω, νόμος δὲ ὅδε· Ὅς ἂν διαθήκη γράφῃ τὰ αὐτοῦ διατιθέ-
5 μενος, παίδων ὢν πατήρ, πρῶτον μὲν τῶν ὑέων κληρονόμον
 ὃν ἂν ἀξιώσῃ γίγνεσθαι γραφέτω, τῶν δὲ ἄλλων παίδων, ὃν
 ἂν μὲν ἐτέρῳ ποιείσθαι διδῶ δεχομένῳ, γραφέσθω τοῦτο αὐτό·
d ἐὰν δὲ περιγίγνηται τις τῶν ὑέων αὐτῷ μὴ ἐπὶ τινὶ κλήρῳ
 πεποιημένος, ὃν κατὰ νόμον ἐλπίς εἰς ἀποικίαν ἐκπεμφθή-
 σεσθαι, τούτῳ τῶν ἄλλων χρημάτων ἐξέστω τῷ πατρὶ διδόναι
 ὅσα ἂν ἐθέλῃ, πλὴν τοῦ πατρῷου κλήρου καὶ τῆς περὶ τὸν
5 κλήρον κατασκευῆς πάσης, καὶ ἐὰν πλείους ᾧσιν, πρὸς μέρος
 ὁ πατήρ ὅπῃ ἂν ἐθέλῃ νεμέτω τὰ περιόντα τοῦ κλήρου. οὕτω

ε 6 τὸν ΑΟ (βιβλίον τοῦ πατριάρχου): τόνδε Α² (δε s. v.) Ο²
 α 2 πως Α: πῶς; vulg. (Cliniae tribuens) β 2 ὑποδραμῶν L (ut
 vid.) Ο²: ὑπολαβῶν Α et (ut vid.) Ο d 1 κλήρῳ om. Α et pr. Ο
 δ 4 ἐθέλῃ L: θέλῃ ΑΟ

δ' ἂν τῶν υἱῶν ὑπάρχων οἶκος ᾗ, μὴ νέμειν τούτῳ τῶν χρη-
μάτων, θυγατρί τε ὡσαύτως, ᾗ μὲν ἂν ἐγγεγενημένος ὡς ἀνὴρ
ἐσόμενος ᾗ, μὴ νέμειν, ᾗ δ' ἂν μή, νέμειν· ἔαν δέ τῳ τῶν **e**
υἱῶν ᾗ καὶ τῶν θυγατέρων φανῇ κληῖρος ἐπιχώριος τῆς
διαθήκης γενόμενος ὕστερον, τῷ κληρονόμῳ τοῦ τὴν διαθήκην
διαθεμένου καταλειπέτω. ἔαν δὲ ἄρρενας μὲν μὴ λείπῃ,
θηλείας δέ, ὁ διατιθέμενος, ἄνδρα μὲν τῶν θυγατέρων ἦτινι **5**
ἂν ἐθέλῃ, ὕδν δὲ αὐτῷ καταλειπέτω, γράψας κληρονόμον·
ἔαν δὲ ὕος τῳ τελευτήσῃ παῖς ὢν, πρὶν εἰς ἄνδρας δυνατὸς
εἶναι τελεῖν, εἴτε γεννητὸς ὢν εἴτε ποιητός, γραφέτω καὶ
περὶ τῆς τοιαύτης τύχης ὁ τὴν διαθήκην γράφων τίνα χρὴ **924**
παῖδα αὐτῷ δεύτερον ἐπὶ τύχαις ἀμείνοσιν γίνεσθαι. ἔαν
δὲ τις ἄπαις ὢν τὸ παράπαν διαθήκην γράφῃ, τὸ τῆς ἐπι-
κτῆτου δεκατημόριον ἐξελόμενος, ἔαν ἐθέλῃ τῳ δωρεῖσθαι,
δωρεῖσθω· τὰ δὲ ἄλλα παραδιδούς πάντα τῷ ποιηθέντι **5**
ἄμεμπτος ἴλεων ὕδν αὐτὸν ποιείσθω σὺν νόμῳ. ᾧ δ' ἂν
ἐπιτρόπων οἱ παῖδες δέωνται, ἔαν μὲν διαθέμενος τελευτᾷ
καὶ γράψας ἐπιτρόπους τοῖς παισὶν ἐκόντας τε καὶ ὁμολο-
γούντας ἐπιτροπεύσειν οὐστυνασοῦν καὶ ὀπόσους ἂν ἐθέλῃ, **b**
κατὰ ταῦτα τὰ γραφέντα ἢ τῶν ἐπιτρόπων αἴρεσις γιγνέσθω
κυρία· ἔαν δὲ ἢ τὸ παράπαν μὴ διαθέμενος τελευτήσῃ τις ἢ
τῆς τῶν ἐπιτρόπων αἰρέσεως ἐλλιπής, ἐπιτρόπους εἶναι τοὺς
ἐγγύτατα γένει πρὸς πατρός καὶ μητρός κυρίους, δύο μὲν **5**
πρὸς πατρός, δύο δὲ πρὸς μητρός, ἓνα δ' ἐκ τῶν τοῦ τελευτή-
σαντος φίλων, τούτους δ' οἱ νομοφύλακες καθιστάντων τῷ
δεομένῳ τῶν ὀρφανῶν. καὶ πάσης τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν
ὀρφανῶν πεντεκαίδεκα τῶν νομοφυλάκων οἱ πρεσβύτατοι **c**
πάντων ἐπιμελίσθων ἀεὶ κατὰ πρέσβιν καὶ κατὰ τρεῖς διελό-
μενοι σφᾶς αὐτούς, κατ' ἐνιαυτὸν τρεῖς καὶ κατ' ἐνιαυτὸν

ε 6 ὕδν] υἱῶν A O κληρονόμον L et in marg. O² (ἀπ' ὁρθώσεως):
κληρονομεῖν A O b 2 τὰ om. A (add. A² extra v.) et pr. O
b 4 τῆς om. A et pr. O ἐλλειπής A et pr. O (i s. v. O²)
b 7 δ' οἱ] οἱ A et pr. O c 2 πάντων L (ut vid.) O² (ων s. v.):
πάντα A O

ἄλλον ἕτεροι τρεῖς, ἕως ἂν αἱ πέντε περίοδοι γίνωνται κύκλω·

5 καὶ τοῦτο ἐκλιπέτω μηδέποτε κατὰ δύναμιν.

Ἄς δ' ἂν μηδὲν τὸ παράπαν διαθέμενος ἀποθάνῃ, παῖδας μὲν καταλιπὼν δεομένους ἐπιτροπῆς, τῶν αὐτῶν νόμων τούτων

d ἢ χρεῖα τῶν παίδων αὐτοῦ μετεχέτω· θηλείας δὲ ἂν καταλείπῃ τις ἀπροσδοκῆτω τύχῃ χρησάμενος, συγγνώμην τῷ τιθέντι τὸν νόμον ἐχέτω, ἔαν τῶν τριῶν αὐτοῦ πρὸς τὰ δύο ἐπισκοπῶν τὴν ἕκδοσιν τῶν θυγατέρων ποιῇται, πρὸς τε τὴν τοῦ γένους

5 ἀγχιστεῖαν καὶ τὴν τοῦ κλήρου σωτηρίαν, τὸ δὲ τρίτον, ὅπερ ἂν πατὴρ διασκέψαιτο, ἐξ ἀπάντων τῶν πολιτῶν βλέπων εἰς ἡθὴ τε καὶ τρόπους τὸν ἐπιτήδειον αὐτῷ μὲν ὕον, νυμφίον

e δ' εἶναι τῇ θυγατρί, τοῦτο δὲ παραλείπῃ διὰ τὴν ἀδύνατον σκέψιν. νόμος τοίνυν εἰς δύναμιν ὅδε περὶ τῶν τοιούτων κείσθω· Ἐὰν ὁ μὴ διαθέμενος θυγατέρας λείπῃ, τοῦδε ἀποθανόντος, ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἢ ἀκλήρος ὁμομήτριος ἐχέτω τὴν

5 θυγατέρα καὶ τὸν κλῆρον τοῦ τελευτήσαντος· ἔαν δὲ μὴ ἢ ἀδελφός, ἀδελφοῦ δὲ παῖς, ὡσαύτως, ἔαν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς ἀλλήλους ᾖσιν· ἔαν δὲ μηδὲ εἰς τούτων, ἀδελφῆς δὲ παῖς ἢ, κατὰ ταῦτά· τέταρτος δὲ πατὴρ ἀδελφός, πέμπτος δὲ τούτου παῖς, ἕκτος δὲ ἀδελφῆς πατὴρ ἕκγονος. ὡσαύτως δὲ τὸ γένος

10 αἰ πορευέσθω κατ' ἀγχιστεῖαν, ἔαν τις παῖδας θηλείας κατα-

925 λείπῃ, δι' ἀδελφῶν τε καὶ ἀδελφιδῶν ἐπανιόν, ἔμπροσθε μὲν τῶν ἀρρένων, ὕστερον δὲ θηλειῶν ἐνὶ γένει. τὴν δὲ τούτων γάμον χρόνον συμμετρίαν τε καὶ ἀμετρίαν ὁ δικαστὴς σκοπῶν κρινέτω, γυμνοὺς μὲν τοὺς ἄρρενας, γυμνὰς δὲ ὀμφαλοῦ μέχρι

5 θεώμενος τὰς θηλείας· ἔαν δὲ τοῖς οἰκείοις ἀπορία συγγενῶν ἢ μέχρι μὲν ἀδελφοῦ ὑιδῶν, μέχρι δὲ πάππου παίδων ὡσαύτως,

d 1 καταλείπῃ A O : καταλίπῃ O² (i s. v.) d 2 τιθέντι] γρ. θέντι O

d 6 διασκέψαιτο ἐξ fecit A² : διασκέψασθαι τὸ ἐξ A (sed asst erasum) L O e 1 παραλίπῃ fecit O¹ (i s. v.) e 3 λείπῃ

A O : λίπῃ O² (i s. v.) τοῦδε Stallbaum : τοῦ δὲ A L O : τοῦ vulg.

e 6 δὲ ante παῖς om. A (add. s. v. A²) pr. O e 8 κατὰ] καὶ

κατὰ A (ut vid.) om. e 10 καταλείπῃ A O : καταλίπῃ O² (i s. v.)

Eus. a 1 τε L Eus. et fecit O² (τ s. v.) : δὲ A O ἐπανιόν Eus.

a 2 τούτων scripsi : τοῦ τῶν libri a 3 γάμον A O : γάμων O²

a 6 πάππου A L O : πάππων L² O² (ω s. v.)

τῶν ἄλλων ὄντων ἂν ἡ παῖς μετ' ἐπιτρόπων αἰρήται τῶν
 πολιτῶν ἐκούσιον ἐκουσία, κληρονόμος γιγνέσθω τοῦ τελευτή- **b**
 σαντος καὶ τῆς θυγατρὸς νυμφίος. ἔτι δὲ πολλὰ πολλῶν καὶ
 πλείων ἀπορία τῶν τοιούτων γίγνοιτ' ἂν ἔστιν ὅτ' ἐν αὐτῇ
 τῇ πόλει· ἂν οὖν δῆ τις ἀπορουμένη τῶν αὐτόθεν ὀρᾷ τινα
 εἰς ἀποικίαν ἀπεσταλμένον, ἥ δὲ κατὰ νοῦν αὐτῇ κληρονόμον **5**
 ἐκείνον γίγνεσθαι τῶν τοῦ πατρὸς, ἐὰν μὲν συγγενὴς ᾖ, κατὰ
 τὴν τάξιν τοῦ νόμου ἐπὶ τὸν κλῆρον πορευέσθω, ἐὰν δὲ ἐκτὸς
 γένους, τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων ἕξω τῆς συγγενείας, κύριος
 ἔστω κατὰ τὴν τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῆς παιδὸς τοῦ τελευτή- **c**
 σαντος αἵρεσιν γῆμαι καὶ τὸν κλῆρον ἐπανελθὼν οἴκαδε
 λαβεῖν τοῦ μὴ διαθεμένου. ἅπαις δὲ ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν
 τὸ παράπαν ὅς ἂν μὴ διαθέμενος τελευτᾷ, τὰ μὲν ἄλλα περὶ
 τοῦ τοιούτου κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἐχέτω νόμον, θήλεια δὲ **5**
 καὶ ἄρρην οἷον σύννομοι ἴωσαν ἐκ τοῦ γένους εἰς τὸν
 ἐξηρημαμένον ἐκάστοτε οἶκον, ὧν ὁ κλῆρος γιγνέσθω κυρίως,
 ἀδελφῇ μὲν πρῶτον, ἀδελφοῦ δὲ θυγάτηρ δευτέρα, τρίτῃ δὲ **d**
 ἕκγονος ἀδελφῆς, τετάρτῃ δὲ πατρὸς ἀδελφῇ, καὶ πέμπτῃ
 πατρὸς ἀδελφοῦ παῖς, ἕκτῃ δὲ ἀδελφῆς πατρὸς ἂν εἴη παῖς·
 συνοικίξειν δὲ ταύτας ἐκείνοις κατ' ἀγχιστεῖαν καὶ θέμιν,
 ὥς ἔμπροσθεν ἐνομοθετήσαμεν. μὴ δὲ λαυθανέτω τὸ τῶν **5**
 τοιούτων νόμων ἡμᾶς βάρος, ὥς χαλεπῶς ἔστιν ὅτε προσ-
 τάττει τῷ τοῦ τελευτήσαντος κατὰ γένος οἰκίῳ γαμεῖν
 τὴν συγγενῇ, μὴ δοκεῖ δὲ σκοπεῖν ἅ μυρία ἐν ἀνθρώποις
 ἐμπόδια γίγνεται τοῖς τοιούτοις ἐπιτάγμασιν τοῦ μήτινα **e**
 ἐθέλειν πείθεσθαι, πρότερον δὲ οὔστινας ὁτιοῦν ἂν βουλη-
 θῆναι παθεῖν, ὅποταν ἡ σωμάτων νοσήματα καὶ πηρώσεις ἢ
 διανοίας ἔντισιν τῶν ἐπιταττομένων γαμεῖν ἢ γαμίσθαι **5**
 γίγνηται. τούτων δὲ μηδὲν φροντίζειν τάχ' ἂν ὁ νομοθέτης **5**
 δόξειέν τιςιν, οὐκ ὀρθῶς δοκοῦν. εἰστω τοίνυν εἰρημένον ὑπέρ

b 2 πολλὰ] πολλή Ast   c 6 ἴωσαν L (ut vid.) O²: πως ἂν A O
 d 8 δοκεῖ] δοκῇ fecit A² et η s. v. O²   γρ. μυρία ἀνθρώποις (om. ἐν)
 O et sic liber patriarchae   e 4 γαμεῖν . . . e 5 τούτων om. A (add.
 in marg. A¹) pr. O   e 5 τάχ' ἂν ὁ] τάχα A   e 6 δόξειέν] δόξει
 ἐν A (sed ei ex emend.): δόξη ἐν O

τε νομοθέτου καὶ ὑπὲρ νομοθετουμένου σχεδὸν οἷον κοινὸν
 προσίμιον, συγγνώμην μὲν τῷ νομοθέτῃ τοὺς ἐπιταττομένους
 δεόμενον ἔχειν, ὅτι τῶν κοινῶν ἐπιμελούμενος οὐκ ἂν ποτε
 10 δύναιτο διοικεῖν ἅμα καὶ τὰς ἰδίας ἐκάστῳ γιγνομένας συμ-
 926 φοράς, συγγνώμην δ' αὖ καὶ τοῖς νομοθετουμένοις, ὥς τὰ
 τοῦ νομοθετοῦντος εἰκότως ἐνίστε οὐ δύνανται προστάγματα
 τελεῖν, ἀ μὴ γινώσκων προστάττει.

ΚΛ. Τί δὴ τις οὖν, ὦ ξένε, δρῶν πρὸς τὰ τοιαῦτα
 5 ἐμμετρότατος ἂν εἴη;

ΑΘ. Διαιτητὰς, ὦ Κλεινία, τοῖς τοιούτοις νόμοις καὶ
 νομοθετουμένοις ἀναγκαῖον αἰρεῖσθαι.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Ἔστιν ὅτε πλουσίου πατὴρ ἀδελφιδούς τὴν τοῦ
 b θείου θυγατέρα ἐκὼν οὐκ ἂν ἐθέλοι λαμβάνειν, τρυφῶν
 καὶ ἐπὶ μείζοσι γάμοις τὴν διάνοιαν ἐπέχων· ἔστιν δ' ὅτε
 καὶ συμφορὰν τὴν μεγίστην τοῦ νομοθέτου προστάττοντος,
 ἀπειθεῖν ἀναγκάζοιτ' ἂν τῷ νόμῳ, μαινόμενα κηδεύματα
 5 ἀναγκάζοντος λαμβάνειν ἢ δεινὰς ἄλλας σωματῶν ἢ ψυχῶν
 συμφοράς, ἃς ἀβίωτον ζῆν κεκτημένῳ. ὁ δὲ νῦν λόγος ἡμῖν
 περὶ τούτων ὅδε νόμος κείσθω· Ἐάν τις ἄρα περὶ διαθήκης
 c ἐγκαλῶσι τοῖς κειμένοις νόμοις, περὶ τε ἄλλων ὠντινωνοῦν
 καὶ δὴ καὶ περὶ γάμων, ἢ μὴν παρόντα καὶ ζῶντα αὐτὸν τὸν
 νομοθέτην μήποτ' ἂν ἀναγκάσαι πράττειν οὕτω, μηδὲ γῆμαι
 μηδὲ γήμασθαι, τοὺς νῦν ἀναγκαζομένους ἐκάτερα δρᾶν, ὁ δέ
 5 τις τῶν οἰκείων ἢ τις ἐπίτροπος φῆ, διαιτητὰς φάναι καὶ
 πατέρας τοὺς πεντεκαίδεκα τῶν νομοφυλάκων καταλιπεῖν τοῖς
 ὀρφανοῖς καὶ ὀρφαναῖς τὸν νομοθέτην· πρὸς οὓς ἐπανιόντες
 d διαδικαζέσθων οἱ περὶ τίνος τῶν τοιούτων ἀμφισβητοῦντες,
 κύρια τελούντες τὰ τούτων δόγματα. ἂν δέ τῳ μείζων
 δύναμις ἐπανατίθασθαι δοκῇ τοῖς νομοφύλαξιν, εἰς τὸ τῶν
 ἐκκρίτων δικαστῶν δικαστήριον εἰσάγων αὐτοὺς διαδικαζέσθω

ο γ νομοθέτου καὶ ὑπὲρ om. A (add. in marg. A³) pr. O a 3 γρ.
 προστάττει in marg. A³ O²: πράττει A L O a 5 ἐμμετρότατος A
 (sed o ex ω A²) O c 3 ἂν om. O A O

περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων· τῷ δὲ ἡττηθέντι παρὰ τοῦ 5
νομοθέτου ψόγος καὶ ὄνειδος κείσθω, πολλῶν χρημάτων νοῦν
κεκτημένῳ ζημία βαρυτέρα.

Νῦν δὴ τοῖς ὀρφανοῖς παισὶ γένεσις οἶον δευτέρα τις
γίγνεται· ἂν. μετὰ μὲν οὖν τὴν πρώτην ἐκάστοις εἴρηνται e
τροφᾶι καὶ παιδεύσεις· μετὰ δὲ τὴν δευτέραν, ἔρημον πατέρων
γενομένην, μηχανᾶσθαι δεῖ τίνα τρόπον ἢ τῆς ὀρφανίας τύχῃ
τοῖς γενομένοις ὀρφανοῖς ὥς ἡκιστα ἔλεον ἔξει τῆς συμφορᾶς.
πρῶτον μὲν δὴ φαμεν νομοθετεῖν αὐτοῖς τοὺς νομοφύλακας 5
ἀντὶ γεννητόρων πατέρας οὐ χείρους, καὶ δὴ καὶ καθ' ἕκαστον
ἐνιαυτὸν ὥς οἰκείων ἐπιμελεῖσθαι προστάττομεν, ἐμμελῇ
τούτοις τε αὐτοῖς περὶ τροφῆς ὀρφανῶν προοιμιασάμενοι
καὶ τοῖς ἐπιτρόποις. εἰς τινα γὰρ οὖν μοι καιρὸν φαινόμεθα
τοὺς ἔμπροσθεν λόγους διεξελεῖν, ὥς ἄρα αἱ τῶν τελευτη- 927
σάντων ψυχαὶ δύνανται ἔχουσιν τινα τελευτήσασαι, ἢ τῶν
κατ' ἀνθρώπους πραγμάτων ἐπιμελοῦνται· ταῦτα δὲ ἀληθεῖς
μέν, μακροὶ δ' εἰσὶν περιέχοντες λόγοι, πιστεύειν δὲ ταῖς
ἄλλαις φήμαις χρεὼν περὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτω πολλαῖσιν καὶ 5
σφόδρα παλαιαῖς οὖσαις, πιστεύειν δ' αὖ καὶ τοῖς νομοθε-
τοῦσιν ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἄνπερ μὴ παντάπασιν ἄφρονες
φαίνωνται. ταύτῃ δὲ εἰ ταῦτ' ἐστὶν κατὰ φύσιν, πρῶτον
μὲν τοὺς ἄνω θεοὺς φοβεῖσθων, οἱ τῶν ὀρφανῶν τῆς ἐρημίας b
αἰσθήσεις ἔχουσιν, εἴτα τὰς τῶν κεκηκότων ψυχάς, αἷς ἐστὶν
ἐν τῇ φύσει τῶν αὐτῶν ἐκγόνων κήδεσθαι διαφερόντως καὶ
τιμῶσιν τε αὐτοὺς εὐμενεῖς εἶναι καὶ ἀτιμάζουσιν δυσμενεῖς,
ἔτι δὲ τὰς τῶν ζώντων μέν, ἐν γήρᾳ δὲ ὄντων καὶ ἐν μεγί- 5
σταις τιμαῖς—ὅπουπερ πόλις εὐνομοῦσα εὐδαιμονεῖ, τούτους
οἱ παῖδες παίδων φιλοστοργοῦντες ζῶσι μεθ' ἡδονῆς· καὶ τὰ
περὶ ταῦτα ὁξὺ μὲν ἀκούουσιν βλέπουσιν τε ὁξὺ, τοῖς τε

d 8 τις om. A et pr. O e 2 παιδεύσεις A et pr. O e 5 φαμεν
in marg. A¹: om. A et pr. O e 7 γρ. ἐμμελῇ in marg. A² O²: ἐν
μελέτῃ A L O b 2 inter ἔχουσιν et εἴτα verba καὶ τὰ περὶ ταῦτα
. . . καὶ ἱερωτάτην auctore Desiderio Heraldo interposuit Hermann
b 6 ὅπουπερ] ὅπου γὰρ Hermann

- c περὶ αὐτὰ δίκαιοις εὐμενεῖς εἰσιν, νεμεσῶσιν τε μάλιστα αὐ τοῖς εἰς ὄρφανὰ καὶ ἔρημα ὑβρίζουσιν, παρακαταθήκην εἶναι μεγίστην ἡγούμενοι καὶ ἱερωτάτην—οἷς ἐπίτροπον καὶ ἄρχοντα πᾶσι δεῖ τὸν νοῦν, ᾧ καὶ βραχὺς ἐνείη, προσέχοντα,
- 5 καὶ εὐλαβούμενον περὶ τροφήν τε καὶ παιδείαν ὄρφανῶν, ὡς ἔρανον εἰσφέροντα ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς αὐτοῦ, κατὰ δύναμιν πάντως πᾶσαν εὐεργετεῖν. ὁ μὲν δὴ πεισθεὶς τῷ πρὸ τοῦ νόμου μύθῳ καὶ μηδὲν εἰς ὄρφανὸν ὑβρίσας οὐκ εἴσεται
- d ἐναργῶς τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ὀργὴν νομοθέτου, ὁ δὲ ἀπειθήs καὶ τινα πατρὸς ἢ μητρὸς ἔρημον ἀδικῶν διπλὴν τινέτω πᾶσαν τὴν βλάβην ἢ περὶ τὸν ἀμφιθαλῆ γενόμενος κακός. τὴν δὲ ἄλλην νομοθεσίαν ἐπιτρόποισιν τε περὶ ὄρφανους
- 5 ἄρχουσιν τε περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐπιτρόπων, εἰ μὲν μὴ παράδειγμά. τε τροφῆs παλῶν ἐλευθέρων ἐκέκτηντο αὐτοὶ τρέφοντες τοὺς αὐτῶν καὶ τῶν οἰκείων χρημάτων ἐπιμελούμενοι, ἔτι δὲ νόμους περὶ αὐτῶν τούτων μετρίως διειρημένους εἶχον, εἶχέν τινα λόγον ἂν ἐπιτροπικούς τινας νόμους, ὡς ὄντας ἰδίᾳ διαφέροντας πολὺ, τιθέναι, ποικίλλοντας ἐπιτηδεύμασιν ἰδίῳ τὸν τῶν ὄρφανῶν βίον παρὰ τὸν τῶν μὴ· νῦν
- 5 δὲ εἰς μὲν τὰ τοιαῦτα σύμπαντα οὐ πολὺ διαφέρουν ἢ παρ' ἡμῶν ὄρφανία κέκτηται τῆs πατρονομικῆs, τιμαῖs δὲ καὶ ἀτιμίαιs ἅμα καὶ ἐπιμελείαισιν οὐδαμῶς ἐξισοῦσθαι φιλεῖ.
- 928 διὸ δὴ περὶ τοῦτο αὐτὸ τὴν ὄρφανῶν πέρι νομοθεσίαν παραμυθούμενός τε καὶ ἀπειλῶν ὁ νόμος ἐσπούδακεν. ἔτι δ' ἀπειλή τις ἂν τοιάδε εἴη μάλα ἔγκαιρος· ὅs ἂν θῆλυν εἶτε ἄρρενα ἐπιτροπεύῃ, καὶ ὅs ἂν ἐπιτρόπου φύλαξ τῶν νομοφυ-
- 5 λάκων καταστὰs ἐπιμελῆται, μὴ χεῖρον ἀγαπάτω τῶν αὐτοῦ τέκνων τὸν τῆs ὄρφανικῆs μετεληφότα τύχης, μηδὲ τῶν οἰκείων τῶν τοῦ τρεφομένου χεῖρον χρημάτων ἐπιμελείσθω,
- b βέλτιον δὲ ἢ τῶν αὐτοῦ κατὰ προθυμίαν. ἕνα δὲ τοῦτον νόμον

c 2 αὐ τοῖς Ast: αὐτοῖς libri c 4 ᾧ καὶ O²: ᾧ A O d 4 περὶ L (ut vid.): καὶ A (γρ. περὶ in marg. A²) O (περὶ s. v. O²) d 5 μὴ Baiter: δὴ libri e 1 διηρημένους A (sed η ex emend.) O (sed ei s. v.) b 1 τουτον νόμων (ut vid.) A: τούτων νόμων A² et pr. O

ἔχων ὀρφανῶν πέρι πᾶς ἐπιτροπεύετω· ἔαν δὲ ἄλλως τις
 περὶ τὰ τοιαῦτα πράττη παρὰ τὸν νόμον τόνδε, ὁ μὲν ἄρχων
 ζημιούτω τὸν ἐπίτροπον, ὁ δὲ ἐπίτροπος τὸν ἄρχοντα εἰς τὸ
 τῶν ἐκκρίτων δικαστήριον εἰσάγων ζημιούτω τῷ δόξαντι 5
 τιμῆματι τῷ δικαστηρίῳ διπλῇ. ἔαν δ' ἐπίτροπος ἀμελεῖν
 ἢ κακουργεῖν δοκῇ τοῖς οἰκείοις ἢ καὶ τῶν ἄλλων τινὶ πολιτῶν,
 εἰς ταῦτόν ἀγέτω δικαστήριον· ὅτι δ' ἂν ὄφλη, τετραπλασίαν
 μὲν τοῦτου τίνειν, γιγνέσθω δὲ τὸ μὲν ἡμισυ τοῦ παιδός, τὸ c
 δ' ἡμισυ τοῦ καταδικασαμένου τὴν δίκην. ἅμα δ' ἂν ἡβήσῃ
 τις τῶν ὀρφανῶν, ἔαν ἡγῇται κακῶς ἐπιτροπευθῆναι, μέχρι
 πέντε ἐτῶν ἐξηκούσης τῆς ἐπιτροπῆς ἔστω δίκην λαχεῖν
 ἐπιτροπίας· ἔαν δὲ τις ὄφλη τῶν ἐπιτρόπων, τιμᾶν τὸ 5
 δικαστήριον ὅτι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίνειν, ἔαν δὲ διὴ τῶν
 ἀρχόντων, ἀμελεία μὲν δόξας κακῶσαι τὸν ὀρφανόν, ὅτι χρὴ
 τίνειν αὐτόν τῷ παιδί, τιμάτω τὸ δικαστήριον, ἔαν δὲ ἀδικία, d
 πρὸς τῷ τιμῆματι, τῆς ἀρχῆς τῶν νομοφυλάκων ἀφιστάσθω,
 τὸ δὲ κοινὸν τῆς πόλεως ἕτερον νομοφύλακα ἀντὶ τοῦτου
 καθιστάτω τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει.

Διαφοραὶ πατέρων τε πρὸς αὐτῶν παῖδας γίνονται καὶ 5
 παίδων πρὸς γεννητὰς μείζους ἢ χρεῶν, ἐν αἷς οἱ τε πατέρες
 ἡγοῦντ' ἂν δεῖν τὸν νομοθέτην νομοθετεῖν ἐξεῖναι σφισιν, ἔαν
 βούλωνται, τὸν υἱὸν ὑπὸ κήρυκος ἐναντίον ἀπάντων ἀπειπεῖν
 υἱὸν κατὰ νόμον μηκέτ' εἶναι, υἱεῖς τ' αὖ σφίσι πατέρας ὑπὸ e
 νόσων ἢ γήρως διατιθεμένους αἰσχροῦς ἐξεῖναι παρανοίας
 γράφεσθαι· ταῦτα δὲ ὄντως ἐν παγκάκων ἥθεσιν ἀνθρώπων
 γίνεσθαι φιλεῖ, ἐπεὶ ἡμίσεών γε ὄντων τῶν κακῶν, οἷον
 μὴ κακοῦ μὲν πατρός, υἱός δέ, ἢ τοῦναντίον, οὐ γίνονται 5
 συμφοραὶ τηλικαύτης ἔχθρας ἔκγονοι. ἐν μὲν οὖν ἄλλῃ
 πολιτείᾳ παῖς ἀποκεκηρυγμένος οὐκ ἂν ἐξ ἀνάγκης ἀπολις
 εἴη, ταύτης δέ, ἥς οἶδε οἱ νόμοι ἔσονται, ἀναγκαίως ἔχει
 εἰς ἄλλην χώραν ἐξοικίσσεσθαι τὸν ἀπάτορα—πρὸς γὰρ 929
 τοῖς τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλίοις οἰκοῖς οὐκ ἔστιν ἓνα

b6 τῷ om. A et pr. O

e4 ἐπεὶ] ἐπὶ A

- προσγενέσθαι—διὸ δὴ δεῖ τὸν ταῦτα πεισόμενον ἐν δίκῃ μὴ ὑπὸ ἐνὸς πατρός, ὑπὸ δὲ τοῦ γένους ἀπορρηθῆναι παντός.
- 5 ποιεῖν δὲ χρὴ τῶν τοιούτων πέρι κατὰ νόμον τοιόνδε τινα· Ὀν ἂν θυμὸς ἐπὶ μηδαμῶς εὐτυχής, εἴτ' οὖν ἐν δίκῃ εἴτε καὶ μὴ, ὃν ἔτεκέ τε καὶ ἐξεθρέψατο, τοῦτον ἐπιθυμῆιν ἀπαλλάξαι τῆς αὐτοῦ συγγενείας, μὴ φαύλως οὕτως ἐξέστω μηδ'
- b εὐθὺς τοῦτο δρᾶν, πρῶτον δὲ συλλεξάτω τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς μέχρι ἀνεψιῶν καὶ τοὺς τοῦ ἑός ὡσαύτως τοὺς πρὸς μητρός, κατηγορεῖτω δὲ ἐν τούτοις, διδάσκων ὡς ἄξιός ἑκαστω ἐκ τοῦ γένους ἐκκεκρηῦχθαι, δότω δὲ καὶ τῷ υἱὶ λόγους τοὺς ἴσους
- 5 ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τούτων οὐδὲν πάσχειν· καὶ ἔαν μὲν πείθῃ ὁ πατήρ καὶ συμψήφους λάβῃ πάντων τῶν συγγενῶν ὑπὲρ ἡμῖν, πλὴν πατρὸς διαψηφισμένου καὶ μητρὸς καὶ τοῦ
- c φεύγοντος, τῶν τε ἄλλων ὅποσοι περ ἂν ᾧσιν γυναικῶν εἴτε ἀνδρῶν τέλειοι, ταύτῃ μὲν καὶ κατὰ ταῦτα ἐξέστω τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν ἀποκηρύττειν, ἄλλως δὲ μηδαμῶς. τὸν δ' ἀποκηρυχθέντα ἔαν τις τῶν πολιτῶν υἱὸν βούληται θέσθαι, μηδεὶς
- 5 νόμος ἀπειργέτω ποιέσθαι—τὰ γὰρ τῶν νέων ἦθη πολλὰς μεταβολὰς ἐν τῷ βίῳ μεταβάλλειν ἐκάστοτε πέφυκει—ἀποκηρυχθέντα δὲ ἂν τις δέκα ἐτῶν μὴ ἐπιθυμήσῃ θετὸν
- d υἱὸν ποιήσασθαι, τοὺς τῶν ἐπιγόνων ἐπιμελητὰς τῶν εἰς τὴν ἀποικίαν ἐπιμελεῖσθαι καὶ τούτων, ὅπως ἂν μετάσχωσι τῆς αὐτῆς ἀποικίας ἐμμελῶς. ἔαν δὲ τίς τινα νόσος ἢ γῆρας ἢ καὶ τρόπων χαλεπότης ἢ καὶ σύμπαντα ταῦτα ἐκφρονα
- 5 ἀπεργάζεται διαφερόντως τῶν πολλῶν, καὶ λανθάνῃ τοὺς ἄλλους πλὴν τῶν συνδιαιτωμένων, οἰκοφθορῇ δὲ ὡς ᾧ τῶν αὐτοῦ κύριος, ὁ δὲ υἱὸς ἀπορῇ καὶ ὀκνῇ τὴν τῆς παρανοίας
- e γράφεσθαι δίκην, νόμος αὐτῷ κείσθω πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς πρεσβυτάτους τῶν νομοφυλάκων ἐλθόντα διηγήσασθαι τὴν τοῦ πατρὸς συμφοράν, οἱ δὲ κατιδόντες ἱκανῶς συμβουλευόντων ἔαντε δέῃ γράφεσθαι καὶ ἔαν μὴ τὴν γραφὴν, ἔαν

b6 δ] ὅτι A
c1 τε] δὲ Ast

b7 διαψηφισμένους Ast : διαψηφισμένων Hermann
d6 posterius τῶν om. A (add. extra v. A²) pr. O

δὲ συμβουλευσώσιν, γιγνέσθωσαν τῷ γραφομένῳ μάρτυρες 5
ἅμα καὶ σύνδικοι· ὁ δὲ ὀφλὼν τοῦ λοιποῦ χρόνου ἄκυρος ἔστω
τῶν αὐτοῦ καὶ τὸ σμικρότατον διατίθεσθαι, καθάπερ παῖς δὲ
οἰκείῳ τὸν ἐπίλοιπον βίον.

Ἐὰν δὲ ἀνὴρ καὶ γυνὴ μηδαμῇ συμφέρωνται τρόπων
ἀτυχία χρώμενοι, δέκα μὲν ἄνδρας τῶν νομοφυλάκων ἐπι- 10
μελεῖσθαι τῶν τοιούτων αἰὶ χρόνους τοὺς μέσους, δέκα δὲ τῶν 930
περὶ γάμους γυναικῶν ὡσαύτως· καὶ ἔαν μὲν δὴ συναλλάττειν
δύνωνται, ταῦτ' ἔστω κύρια, ἔαν δ' αἱ ψυχαὶ κυμαίνωσιν
μειζόνως αὐτῶν, ζητεῖν κατὰ δύναμιν οἵτινες ἐκατέρῳ συνοί-
σουσιν. εἰκὸς δὲ εἶναι τοὺς τοιούτους μὴ πράξιεν ἤθεσιν 5
κεχρημένους· βαθύτερα δὲ τούτοις καὶ πραότερα τρόπων ἤθη
σύννομα πειρᾶσθαι προσαρμόττειν. καὶ ὅσοι μὲν ἂν ἄπαιδες
αὐτῶν ἢ ὀλιγόπαιδες ὄντες διαφέρωνται, καὶ παίδων ἕνεκα
τὴν συνοίκησιν ποιεῖσθαι· ὅσοι δ' ἂν ἱκανῶν ὄντων παίδων, **b**
τῆς συγκαταγηράσεως ἕνεκα καὶ ἐπιμελείας ἀλλήλων τὴν
διάζευξίν τε καὶ σύζευξιν ποιεῖσθαι χρεῶν. ἔαν δὲ τελευτᾷ
γυνὴ καταλείπουσα παῖδας θηλείας τε καὶ ἄρρενας, συμβου-
λευτικὸς ἂν εἴη νόμος ὁ τιθέμενος, οὐκ ἀναγκαστικός, τρέφειν 5
τοὺς ὄντας παῖδας μὴ μητρὸν ἐπαγόμενον· μὴ δὲ ὄντων, ἐξ
ἀνάγκης γαμεῖν, μέχρι περ ἂν ἱκανοὺς γεννήσῃ παῖδας τῷ
τε οἴκῳ καὶ τῇ πόλει. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ ἀποθάνῃ παῖδας ἱκανοὺς **c**
λιπών, ἢ μήτηρ τῶν παίδων αὐτοῦ μένουσα τρεφέτω· νεωτέρα
δ' ἂν δοκῇ τοῦ δέοντος εἶναι πρὸς τὸ ζῆν αὐτῷ ὑγιαίνουσα
ἄνδρος, οἱ προσήκοντες πρὸς τὰς τῶν γάμων ἐπιμελου-
μένας γυναῖκας κοινοῦμενοι, τὸ δοκοῦν αὐτοῖς τε καὶ ἐκείναις 5
περὶ τῶν τοιούτων ποιούντων, ἔαν δὲ ἐνδεεῖς τέκνων ᾖσιν,
καὶ παίδων ἕνεκα, παίδων δὲ ἱκανότης ἀκριβὴς ἄρρην καὶ
θήλειαν ἔστω τῷ νόμῳ. ὅταν δὲ ὁμολογῇται μὲν τὸ γενό- **d**

e 10 ἀτυχία A (sed à s. v.) L O: δυστυχία A² (δυσ in marg.) O²
(δυσ s. v.) a 4 ξυνοίσουσιν A L O: ξυνοικήσουσιν scr. rec.
a 6 κεχρημένους A L O: γρ. κεκραμμένους A²: κεκραμένους in marg. L² O²
b 4 καταλείπουσα A (sed ei ex emend.) O² (ei s. v.): καταλιπούσα O
b 6 μητρὸν A et pr. O: μητριὰν vulg. ὄντων A² L² O² (ν s. v.):
ὄντως A L O d 1 γενόμενον A L O: γεννώμενον vulg.

μενον εἶναι τῶν ποιουμένων ἔκγονον, δέηται δὲ κρίσεως τίνι
τὸ γεννηθὲν ἔπεσθαι χρεών, δούλη μὲν ἔαν συμμείξῃ δούλῳ
ἢ ἐλευθέρῳ ἢ ἀπελευθέρῳ, πάντως τοῦ δεσπότου ἔστω τῆς
5 δούλης τὸ γεννώμενον, ἔαν δέ τις ἐλευθέρα δούλῳ συγ-
γίγηται, τοῦ δεσπότου ἔστω τὸ γιγνόμενον τοῦ δούλου· ἔαν
δ' ἐξ αὐτοῦ δούλης ἢ ἐκ δούλου ἑαυτῆς, καὶ περιφανὲς τοῦτ'
ᾗ, τὸ μὲν τῆς γυναικὸς αἱ γυναῖκες εἰς ἄλλην χώραν ἐκπε-
e πόντων σὺν τῷ πατρί, τὸ δὲ τοῦ ἀνδρὸς οἱ νομοφύλακες σὺν
τῇ γεννησάσῃ.

Γουέων δὲ ἀμελεῖν οὔτε θεὸς οὔτε ἄνθρωπος νοῦν ἔχων
σύμβουλος ποτε γένοιτ' ἂν οὐδείς οὐδενί· φρονῆσαι δὲ χρῆ
5 περὶ θεῶν θεραπείας τοιόνδε προοίμιον ἂν γενόμενον εἰς τὰς
τῶν γεννησάντων τιμὰς τε καὶ ἀτιμίας ὀρθῶς συντεταγμένον·
Νόμοι περὶ θεοὺς ἀρχαῖοι κείμενοι πᾶσιν διχῇ. τοὺς μὲν γὰρ
931 τῶν θεῶν ὀρῶντες σαφῶς τιμῶμεν, τῶν δ' εἰκόνας ἀγάλματα
ἰδρυσάμενοι, οὓς ἡμῖν ἀγάλλουσι καίπερ ἀψύχους ὄντας, ἐκεί-
νους ἡγοῦμεθα τοὺς ἐμψύχους θεοὺς πολλὴν διὰ ταῦτ' εὐνοίαν
καὶ χάριν ἔχειν. πατὴρ οὖν ὄψω καὶ μήτηρ ἢ τούτων πατέρες
5 ἢ μητέρες ἐν οἰκίᾳ κείμενοι κειμήλιοι ἀπειρηκότες γήρα, μηδεὶς
διανοηθήτω ποτὲ ἀγαλμα αὐτῷ, τοιοῦτον ἐφέστιον ἵδρυμα ἐν
οἰκίᾳ ἔχων, μᾶλλον κύριον ἔσεσθαι, ἔαν δὴ κατὰ τρόπον
γε ὀρθῶς αὐτὸ θεραπεύῃ ὁ κεκτημένος.

b ΚΛ. Τίνα δὴ τὴν ὀρθότητα εἶναι φράξεις;

ΑΘ. Ἐγὼ ἔρῳ· καὶ γὰρ οὖν ἄξιον, ὦ φίλοι, ἀκούειν τά
γε δὴ τοιαῦτα.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

5 ΑΘ. Οἰδίπους, φαμέν, ἀτιμασθεὶς ἐπηύξατο τοῖς αὐτοῦ
τέκνοις ἃ δὴ καὶ πᾶς ὕμνῃ τέλεα καὶ ἐπήκοα γενέσθαι
παρὰ θεῶν, Ἀμύντορά τε Φοῖνικι τῷ ἑαυτοῦ ἐπαρᾶσθαι παιδί

d 3 ἔπεσθαι A O : ἔσεσθαι L O² (s. v.) d 6 τοῦ δούλου om. A
et pr. O d 7 τοῦτ' ἢ fecit A² : ταύτη pr. A d 8 τὸ om. A : add.
s. v. A² e 4 φρονῆσαι libri cum Stob. : νοῆσαι ci. Stallbaum
e 7 πᾶσιν A O Stob. : παρὰ πᾶσιν A³ (παρὰ in marg.) O² a 4 χάριν
L (ut vid.) Stob. et fecit A² (s. v.) O² : χάραν A O a 8 ὀρθῶς secl.
Cobet αὐτὸ ** A b 7 ἐπαρᾶσθαι A O : ἐπαράσασθαι O² (as s. v.)

θυμωθέντα καὶ Ἰππολύτῳ Θησέα καὶ ἑτέροισιν ἄλλοις μυρίους
 μυρίοις, ὧν γέγονε σαφές ἐπηκόους εἶναι γονεῦσι πρὸς τέκνα **c**
 θεούς· ἀραῖοι γὰρ γονεὺς ἐκγόνοις ὥς οὐδεὶς ἕτερος ἄλλοις,
 δικαιοτάτα. μὴ δὴ τις ἀτιμαζόμενῳ μὲν διαφερόντως πατρὶ
 πρὸς παῖδων καὶ μητρὶ θεὸν ἐπήκοον ἐν εὐχαΐς ἡγείσθω
 γίγνεσθαι κατὰ φύσιν, τιμωμένῳ δὲ ἄρα καὶ περιχαρεῖ σφόδρα **5**
 γενομένῳ, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα εὐχαΐς λιπαρῶς εἰς ἀγαθὰ τοῖς
 παισὶ παρακαλοῦντος θεούς, οὐκ ἄρα τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ἐξ
 ἴσου καὶ νέμειν ἡμῖν αὐτοὺς ἡγησόμεθα; ἀλλ' οὐκ ἂν ποτε **d**
 δίκαιοι νομῆς εἶεν ἀγαθῶν, ὃ δὴ φάμεν ἥκιστα θεοὺς εἶναι
 πρέπον.

ΚΛ. Πολύ γε.

ΑΘ. Οὐκοῦν διανοηθῶμεν, ὃ σμικρῷ πρότερον εἵπομεν, **5**
 ὥς οὐδὲν πρὸς θεῶν τιμιώτερον ἄγαλμ' ἂν κητσαίμεθα πατρὸς
 καὶ προπάτορος παρειμένων γῆρα καὶ μητέρων τὴν αὐτὴν
 δύναμιν ἔχουσιν, οὓς ὅταν ἀγάλλῃ τις τιμαῖς, γένηθην ὁ
 θεός· οὐ γὰρ ἂν ἐπήκοος ᾗν αὐτῶν. θαυμαστὸν γὰρ δὴπου
 τὸ προγόνων ἴδρυμα ἡμῖν ἐστιν, διαφερόντως τῶν ἀψύχων· **e**
 τὰ μὲν γὰρ θεραπευόμενα ὑφ' ἡμῶν, ὅσα ἔμψυχα, συνεύ-
 χεται ἐκάστοτε, καὶ ἀτιμαζόμενα τὰναντία, τὰ δ' οὐδέτερα,
 ὥστε ἂν ὀρθῶς τις χρήται πατρὶ καὶ προπάτορι καὶ πᾶσι
 τοῖς τοιούτοις, πάντων πρὸς θεοφιλῇ μοῖραν κυριώτατα **5**
 ἀγαλμάτων ἂν κεκτῇτο.

ΚΛ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΑΘ. Πᾶς δὴ νοῦν ἔχων φοβεῖται καὶ τιμᾷ γονέων εὐχάς,
 εἰδὼς πολλοῖς καὶ πολλάκις ἐπιτελεῖς γενομένας· τούτων
 οὖν οὕτω φύσει διατεταγμένων, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἔρμαιον **932**
 πρόγονοι γηραιοί, ζῶντες μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ βίου, καὶ
 ἀπιόντες νέοι σφόδρα ποθεινοί, τοῖς δὲ κακοῖς εὖ μάλα
 φοβεροί. πᾶς δὴ τιμάτω πάσαις τιμαῖς ταῖς ἐννόμοις τοὺς

ο 4 ἐν om. γρ. ο d 2 νομῆς εἶεν] νομι|εν Α : νομείς εἶεν fecit Α² :
 νομίσειεν Ο d 7 πρόπατορ Α : corr. Α² (ο s. v.) e 6 κεκτῇτο
 ci. Bekker : κέκτῃτο Α Ο : κέκτῃται Ο² (αι s. v.) a 3 ἀπιόντες νέοι]
 ἀπόντες νέοις Winckelmann

- 5 αὐτοῦ γεννήτορας τοῖς νῦν πεισθεῖς λόγοις· εἰ δ' οὖν τινα κατέχοι φήμη κωφή τῶν τοιούτων προσιμίων, νόμος ὅδε ἐπὶ τούτοις ὀρθῶς κείμενος ἂν εἴη· Ἐάν τις ἐν τῇδε τῇ πόλει γονέων ἀμελέστερον ἔχη τοῦ δέοντος, καὶ μὴ τῶν ὑέων καὶ
- b** πάντων τῶν ἐκγόνων αὐτοῦ καὶ ἑαυτοῦ μειζόνως εἰς ἅπαντα ἐπιτρέπων καὶ ἀποπληρῶν ἢ τὰς βουλήσεις, ἐξαγγελλέτω μὲν ὁ πάσχων τι τοιοῦτον, εἴτε αὐτὸς εἴτε τινὰ πέμπων, πρὸς τρεῖς μὲν τῶν νομοφυλάκων τοὺς πρεσβυτάτους, τρεῖς
- 5 δ' αὖ τῶν περὶ γάμους γυναικῶν ἐπιμελουμένων· οἱ δ' ἐπιμελείσθωσαν, κολάζοντες τοὺς ἀδικούντας νέους μὲν ὄντας ἔτι πληγαῖς καὶ δεσμοῖς, μέχριπερ ἂν ἐτῶν ἄνδρες μὲν
- c** τυγχάνωσι ὄντες τριάκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα πλείοσι ἔτεσι κολαζέσθωσαν ταῖς αὐταῖς κολάσεσιν. ἔαν δὲ πορρωτέρω τούτων τῶν ἐτῶν ὄντες τῶν αὐτῶν ἀμελειῶν περὶ γονέας μὴ ἀφιστῶνται, κακῶσι δέ τινας τινας, εἰς δικαστήριον
- 5 εἰσαγόντων αὐτοὺς εἰς ἓνα καὶ ἑκατὸν τῶν πολιτῶν, οἷτινες ἂν ὧσι πρεσβύτατοι ἀπάντων· ἂν δέ τις ὄφλη, τιμάτω τὸ δικαστήριον ὅτι χρή τίνειν ἢ πάσχειν, ἀπόρρητον μὴδὲν ποιούμενοι ὅσων δυνατὸς ἄνθρωπος πάσχειν ἢ τίνειν.
- d** ἔαν δέ τις ἀδυνατῇ κακούμενος φράζειν, ὁ πυθόμενος τῶν ἐλευθέρων ἐξαγγελλέτω τοῖς ἄρχουσιν ἢ κακὸς ἔστω καὶ ὑπόδικος τῷ ἐθέλουτι βλάβης. ἔαν δὲ δοῦλος μηνύσῃ, ἐλεύθερος ἔστω, καὶ ἔαν μὲν τῶν κακούντων ἢ κακουμένων
- 5 δοῦλος, ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀφείσθω, ἔαν δέ τινος ἄλλου τῶν πολιτῶν, τὸ δημόσιον ὑπὲρ αὐτοῦ τιμὴν τῷ κεκτημένῳ καταβαλλέτω· τοῖς ἄρχουσιν δὲ ἐπιμελὲς ἔστω μή τις ἀδικῇ τὸν τοιοῦτον τιμωρούμενος τῆς μηνύσεως ἕνεκα.
- e** Ὅσα τις ἄλλος ἄλλον πημαίνει φαρμάκοις, τὰ μὲν θανάσιμα αὐτῶν διείρηται, τῶν δ' ἄλλων περί βλάβειν, εἴτε

a 6 κωφὸν ci. England ὅδε] δε A : corr. A² (δ s. v.) b 2 ἀπο-
πληρῶν L (ut vid.) : ἀποκληρῶν re vera A O ἢ] ἡ A O b 5 ἐπι-
μελουμένων L² O² (ων s. v.) : ἐπιμελουμένους A L O c 5 ἑκατὸν ci.
Bekker : ἑκαστον libri c 8 ὅσων A et γρ. O : ὅσον O d 4 ἡ L
(ut vid.) A² (s. v.) O² : καὶ A O e 2 βλάβειν in marg. iterat A²

τις ἄρα πώμασιν ἢ καὶ βρώμασιν ἢ ἀλείμμασιν ἐκὼν ἐκ
 προνοίας πημαίνει, τούτων οὐδέν πω διερρήθη. διτταὶ γὰρ
 δὴ φαρμακεῖαι κατὰ τὸ τῶν ἀνθρώπων οὔσαι γένος ἐπί- 5
 σχουσιν τὴν διάρρησιν. ἦν μὲν γὰρ τὰ νῦν διαρρήδην
 εἵπομεν, σώμασι σώματα κακουργοῦσά ἐστιν κατὰ φύσιν· 933
 ἄλλη δὲ ἢ μαγανείαις τέ τισιν καὶ ἐπφδαῖς καὶ καταδέσσει
 λεγομέναις πείθει τοὺς μὲν τολμῶντας βλάπτειν αὐτούς,
 ὥς δύνανται τὸ τοιοῦτον, τοὺς δ' ὥς παντὸς μᾶλλον ὑπὸ
 τούτων δυναμένων γοητεύειν βλάπτονται. ταῦτ' οὖν καὶ 5
 περὶ τὰ τοιαῦτα σύμπαντα οὔτε ῥάδιον ὅπως ποτὲ πέφυκεν
 γινώσκειν, οὔτ' εἴ τις γνῶνῃ, πείθειν εὐπετές ἑτέρους· ταῖς
 δὲ ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων δυσωπουμένους πρὸς ἀλλήλους
 περὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἄξιον ἐπιχειρεῖν πείθειν, ἂν ποτε ἄρα b
 ἴδωσί που κήρινα μιμήματα πεπλασμένα, εἴτ' ἐπὶ θύραις
 εἴτ' ἐπὶ τριόδοις εἴτ' ἐπὶ μνήμασι γονέων αὐτῶν τινες,
 ὀλιγωρεῖν πάντων τῶν τοιούτων διακελεύεσθαι μὴ σαφὲς
 ἔχουσι δόγμα περὶ αὐτῶν. διαλαβόντας δὲ διχῇ τὸν τῆς 5
 φαρμακείας πέρι νόμον, ὅποτέρως ἂν τις ἐπιχειρῇ φαρμάτ-
 τειν, πρῶτον μὲν δεῖσθαι καὶ παραινεῖν καὶ συμβουλεύειν
 μὴ δεῖν ἐπιχειρεῖν τοιοῦτο δρᾶν μηδὲ καθάπερ παῖδας τοὺς c
 πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων δειμαίνοντας φοβεῖν, μηδ' αὖ τὸν
 νομοθέτην τε καὶ τὸν δικαστὴν ἀναγκάζειν ἐξῆσθαι τῶν
 ἀνθρώπων τοὺς τοιούτους φόβους, ὥς πρῶτον μὲν τὸν ἐπι-
 χειροῦντα φαρμάττειν οὐκ εἰδότα τί δρᾷ, τά τε κατὰ σώματα, 5
 ἐὰν μὴ τυγχάνῃ ἐπιστήμων ὦν ἱατρικῆς, τά τε αὖ περὶ τὰ
 μαγανεύματα, ἐὰν μὴ μάντις ἢ τερατοσκοπὸς ὦν τυγχάνῃ.
 λεγέσθω δὴ λόγος ὅδε νόμος περὶ φαρμακείας· Ὅς ἂν φαρ- d
 μακεύῃ τινα ἐπὶ βλάβῃ μὴ θανασίμῃ μήτε αὐτοῦ μήτε
 ἀνθρώπων ἐκείνου, βοσκημάτων δὲ ἢ σμηνῶν εἴτ' ἄλλη

ε 3 πώμασιν fecit A² a 1 εἵπομεν A : corr. A² a 2 ἢ] ἢ A
 a 4 παντὸς A² O² : πάντως A O a 5 ταῦτ' οὖν fecit a : ταῦτὸν A
 a 8 δυσωπουμένους A O : δυσωπουμέναις L O² (ais s. v.) b 3 εἴτ'
 ἐπὶ (ante μνήμασι) A² (πλ s. v.) O² : εἴτε A O c 1 παῖδας om. A
 (add. in marg. A³) pr. O d 3 ἐκείνου A O : τῶν ἐκείνου O² :

- βλάβῃ εἴτ' οὖν θανασίμῳ, ἐὰν μὲν ἰατρὸς ὢν τυγχάνῃ καὶ
 5 ὀφλῇ δίκην φαρμάκων, θανάτῳ ζημιούσθω, ἐὰν δὲ ἰδιώτης,
 ὅτι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, τιμάτῳ περὶ αὐτοῦ τὸ δικαστή-
 ριον. ἐὰν δὲ καταδέσειω ἢ ἐπαγωγαῖς ἢ τισιν ἐπ' ὧδαῖς ἢ
 e τῶν τοιούτων φαρμακείων ὠντινωνοῦν δόξῃ ὅμοιος εἶναι
 βλάπτοντι, ἐὰν μὲν μάντις ὢν ἢ τερατοσκόπος, τεθνάτω,
 ἐὰν δ' ἄνευ μαντικῆς ὢν τῆς φαρμακείας ὀφλῇ, ταῦτόν καὶ
 τούτῳ γιγνέσθω· περὶ γὰρ αὐτὸ καὶ τούτου τιμάτῳ τὸ δικα-
 5 στήριον ὅτι ἂν αὐτοῖς δεῖν αὐτὸν δόξῃ ἀσχεῖν ἢ ἀποτίνειν.
 "Ὅσα τις ἂν ἕτερος ἄλλου πημῆνῃ κλέπτων ἢ βιαζόμενος,
 ἂν μὲν μείζω, μείζονα τὴν ἔκτισιν τῷ πημανθέντι τινέτῳ,
 ἐλάττω δὲ ζημιώσας σμικροτέραν, παρὰ πάντα δὲ τοσαύτην
 ἡλίκᾳ ἂν ἐκάστοτε ζημιώσῃ τίς τινα, μέχρι περ ἂν ἰάσῃται
 10 τὸ βλαβέν· δίκην δὲ ἕκαστος πρὸς ἕκάστῳ τῷ κακουργήματι
 934 σωφρονιστύος ἕνεκα συνεπομένην προσεκτεισάτω, ὃ μὲν
 ἀνοίᾳ κακουργήσας ἀλλοτρίᾳ, πειθοῖ διὰ νεότητα ἢ τι
 τοιοῦτον χρησάμενος, ἐλαφροτέραν, ὃ δὲ διὰ οἰκείαν ἀνοίαν
 ἢ δι' ἀκράτειαν ἢ δυνάμει ἢ λυπῶν, ἐν φόβοις δειλίας ἢ τισιν
 5 ἐπιθυμίαις ἢ φθόνοις ἢ θυμοῖς δυσίατοις γιγνόμενος, βαρυ-
 τέραν, οὐχ ἕνεκα τοῦ κακουργῆσαι διδούς τὴν δίκην—οὐ γὰρ
 τὸ γεγονός ἀγένητον ἔσται ποτέ—τοῦ δ' εἰς τὸν αὐθις ἕνεκα
 b χρόνον ἢ τὸ παράπαν μισῆσαι τὴν ἀδικίαν αὐτόν τε καὶ
 τοὺς ἰδόντας αὐτὸν δικαιούμενον, ἢ λωφῆσαι μέρη πολλὰ
 τῆς τοιαύτης συμφορᾶς. ὢν δὲ πάντων ἕνεκα χρὴ καὶ
 πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα βλέποντας τοὺς νόμους τοξότου μὴ
 5 κακοῦ στοχάζεσθαι δίκην τοῦ τε μεγέθους τῆς κολάσεως
 ἐκάστων ἕνεκα καὶ παντελῶς τῆς ἀξίας· ταῦτόν δ' ἔργον

d6 ἀποτίσαι (sic) A O : ἀποτίνειν O² (νεῖν s. v.)   e1 <τῷ> τῶν
 Ast : τῶν <τῷ> Stallbaum : φτίνιουν Hermann (secl. φαρμακείων)
 e3 ὢν τῆς A O : ὢν τις vulg. : δ' ἂν τις Hermann   e6 ὅσα τις ἂν
 ἕτερος ἄλλου in marg. γρ. A² O² : δς ἂν τις ἂν ἕτερον ἄλλου A O
 e7 μείζω scr. recc. : μείζων A L O   e8 ζημιώσας] μὴ ζημιώσας A O :
 γρ. ζημιούσθω A³ O²   a1 σωφρονιστύος in marg. iterat A²   a4 ἢ
 δι' A² O² (ἢ s. v.) : δι' A O   δειλίας A² O² (λία s. v.) : δειλιάσας L :
 δεινῶς A O   a5 γιγνόμενος L² O² (os s. v.) : γιγνόμενοις A L O

δρῶντα συνυπηρετεῖν δεῖ τῷ νομοθέτῃ τὸν δικαστὴν, ὅταν αὐτῷ τις νόμος ἐπιτρέπη τιμᾶν ὅτι χρή πάσχειν τὸν κρινόμενον ἢ ἀποτίνειν, τὸν δέ, καθάπερ ζωγράφον, ὑπογράφειν c ἔργα ἐπόμενα τῇ γραφῇ. ὁ δὲ καὶ νῦν, ὦ Μέγилле καὶ Κλεινία, ποιητέον ἡμῖν ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα· τῶν κλοπαίων τε καὶ βιαίων πάντων τὰς ζημίας λεγομένας οἷας δεῖ γίγνεσθαι, λεκτέον, ὅπως ἂν ἡμῖν παρείκωσιν θεοὶ καὶ 5 θεῶν παῖδες νομοθετεῖν.

Μαινώμενος δὲ ἂν τις ᾗ, μὴ φανερὸς ἔστω κατὰ πόλιν· οἱ προσήκοντες δ' ἐκάστων κατὰ τὰς οἰκίας φυλαττόντων αὐτούς, ὅτῳ ἂν ἐπίστωνται τρόπῳ, ἢ ζημίαν ἐκτινόντων, ὁ d μὲν τοῦ μεγίστου τιμήματος ἑκατὸν δραχμάς, ἐάντ' οὖν δοῦλον ἐάντ' οὖν καὶ ἐλεύθερον περιορᾷ, δευτέρου δὲ τιμήματος τέτταρα μέρη τῆς μνᾶς τῶν πέντε, τρία δ' ὁ τρίτος, καὶ δύο ὁ τέταρτος. μαίνονται μὲν οὖν πολλοὶ πολλοὺς 5 τρόπους· οὓς μὲν νῦν εἵπομεν, ὑπὸ νόσων, εἰσὶν δὲ οἱ διὰ θυμοῦ κακὴν φύσιν ἅμα καὶ τροφὴν γενομένην, οἱ δὲ σμικρὰς ἔχθρας γενομένης, πολλὴν φωνὴν ἰέντες κακῶς ἀλλήλους βλασφημοῦντες λέγουσιν, οὐ πρόπον ἐν εὐνόμων πόλει e γίγνεσθαι τοιοῦτον οὐδὲν οὐδαμῇ οἶδαμῶς. εἰς δὲ περὶ κακηγορίας ἔστω νόμος περὶ πάντας ὅδε· Μηδένα κακηγορεῖτω μηδεὶς. ὁ δὲ ἀμφισβητῶν ἐν τισι λόγοις ἄλλος ἄλλῳ διδασκέτω καὶ μανθανέτω τὸν τε ἀμφισβητοῦντα καὶ 5 τοὺς παρόντας ἀπεχόμενος πάντως τοῦ κακηγορεῖν. ἐκ γὰρ τοῦ κατεύχεσθαί τε ἀλλήλοις ἐπαρωμένους καὶ δι' αἰσχροῶν ὀνομάτων ἐπιφέρειν γυναικείους ἑαυτοῖς φήμας, πρῶτον μὲν 935 ἐκ λόγων, κούφου πράγματος, ἔργῳ μίσση τε καὶ ἔχθρῳ βαρύνεται γίνονται· πράγματι γὰρ ἀχαρίστῳ, θυμῷ, χαριζόμενος ὁ λέγων, ἐμπιμπλὰς ὀργὴν κακῶν ἐστιαμάτων, ὅσον ὑπὸ παιδείας ἡμερώθη ποτέ, πάλιν ἐξαγριῶν τῆς ψυχῆς 5 τὸ τοιοῦτον, θηριούμενος ἐν δυσκολίᾳ ζῶν γίγνεται, πικρὰν

c 3 κλοπαίων in marg. iterat A² c 6 post νομοθετεῖν lacunam
statuit Susemihl d 4 τέτταρα] τὰ τέτταρα O¹ (τὰ s. v.) e 1 εὐ-
νόμῳ ci. Stephanus e 5 ἄλλῳ A O : ἄλλον L

- τοῦ θυμοῦ χάριν ἀποδεχόμενος. μετεκβαίνειν δὲ αὐτὸς πως
b εἰώθασιν πάντες θαμὰ ἐν τοῖς τοιούτοις εἰς τό τι γελοῖον
 περὶ τοῦ ἐναντίου φθέγγεσθαι· ὃ τις ἐθιζόμενος οὐδεὶς
 πώποτε ὅς οὐ τοῦ σπουδαίου τρόπου ἦτοι τὸ παράπαν διή-
 μαρτεν ἢ μεγαλονοίας ἀπώλεσεν μέρη πολλά. ὦν δὲ χάριν
 5 ἐν μὲν ἱερῷ τὸ παράπαν μηδεὶς τοιοῦτον φθέγγεται μηδέποτε
 μηδὲν μηδ' ἐν τισι δημοτελέσι θυσίαις, μηδ' αὐτὸς ἐν ἄθλοις
 μηδ' ἐν ἀγορᾷ μηδ' ἐν δικαστηρίῳ μηδ' ἐν συλλόγῳ κοινῶ
 μηδενί· κολαζέτω δὲ ὁ τούτων ἄρχων ἕκαστος ἀνατί, ἢ
c μηδέποτ' ἀριστεύων πέρι φιλονικίῃς, νόμων ὥς οὐ κηδό-
 μενος οὐδὲ ποιῶν τὰ προσταχθέντα ὑπὸ τοῦ νομοθέτου.
 εἰς δὲ τις ἐν ἄλλοις τόποις λοιδορίας ἄρχων ἢ ἀμυνόμενος
 5 πρεσβύτερος ὢν τῷ νόμῳ ἀμυνέτω, πληγαῖς ἐξείργων τοὺς
 θυμῷ, ἐτέρῳ κακῷ, φιλοφρονουμένους, ἢ ἐνεχέσθω τῇ τετα-
 γμένην ζημίᾳ. λέγομεν δὲ τὰ νῦν ὥς λοιδορίαις συμπλεκό-
d μενος ἄνευ τοῦ γελοῖα ζητεῖν λέγειν οὐ δυνατός ἐστιν
 χρῆσθαι, καὶ τοῦτο λοιδοροῦμεν, ὁπότεν θυμῷ γιγνόμενον
 ἦ· τί δὲ δῆ; τὴν τῶν κωμωδῶν προθυμίαν τοῦ γελοῖα εἰς
 τοὺς ἀνθρώπους λέγειν ἢ παραδεχόμεθα, εἰς ἄνευ θυμοῦ
 5 τὸ τοιοῦτον ἡμῖν τοὺς πολίτας ἐπιχειρῶσιν κωμωδοῦντες
 λέγειν; ἢ διαλάβωμεν δῖχα τῷ παίζειν καὶ μὴ, καὶ παίζοντι
 μὲν ἐξέστω τινὶ περὶ τοῦ λέγειν γελοῖον ἄνευ θυμοῦ, συντε-
e ταμένῳ δὲ καὶ μετὰ θυμοῦ, καθάπερ εἵπομεν, μὴ ἐξέστω
 μηδενί; τοῦτο μὲν οὖν οὐδαμῶς ἀναθετέον, ὧ [δ'] ἐξέστω καὶ
 μὴ δέ, τοῦτο νομοθετησώμεθα. ποιητῇ δὲ κωμωδίας ἢ
 τινος ἰάμβων ἢ μουσῶν μελωδίας μὴ ἐξέστω μήτε λόγῳ
 5 μήτε εἰκόνι, μήτε θυμῷ μήτε ἄνευ θυμοῦ, μηδαμῶς μηδένα
 τῶν πολιτῶν κωμωδεῖν· εἰς δὲ τις ἀπειθῇ, τοὺς ἀθλοθέτας

b 3 ὅς οὐ L (ut vid.) O²: ὅσοι A O **b** 8 ἕκαστος A O: ἕκαστον
 A² O¹ (ν s. v.) ἀνατί in marg. γρ. A² O²: om. A O **c** 6 ἐτέρῳ]
 εἰταίρῳ England **c** 7 λέγομεν L O² (ο s. v. et γρ. λέγομεν ἀπ'
 ὀρθώσεως): λέγωμεν A O ὥς A O: ὥς δ O² vulg. **d** 3 τὴν om.
 A (add. s. v. A²) pr. O **d** 4 παραδεχόμεθα A O: παραδεχώμεθα vulg.
d 7 συντεταμένῳ Heusde: συντεταγμένῳ libri **e** 2 δ' secl. ci.
 R. W. Chapman **e** 3 μὴ δέ A O: μὴ vulg.

ἐξείργειν ἐκ τῆς χώρας τὸ παράπαν αὐθημερόν, ἢ ζημιουῖσθαι 936
 μναῖς τρισὶν ἱεραῖς τοῦ θεοῦ οὗ ἂν ἀγὼν ᾗ. οἷς δ' εἴρηται
 πρότερον ἐξουσίαν εἶναι περὶ τοῦ ποιεῖν, εἰς ἀλλήλους
 τούτοις ἄνευ θυμοῦ μὲν μετὰ παιδιᾶς ἐξέστω, σπουδῇ δὲ
 ἅμα καὶ θυμουμένοισιν μὴ ἐξέστω. τούτου δὴ διάγνωσις 5
 ἐπιτετράφθω τῷ τῆς παιδεύσεως ὅλης ἐπιμελητῇ τῶν νέων·
 καὶ ὁ μὲν ἂν οὗτος ἐγκρίνῃ, προφέρειν εἰς τὸ μέσον ἐξέστω
 τῷ ποιήσαντι, ὁ δ' ἂν ἀποκρίνῃ, μήτε αὐτὸς ἐπιδεικνύσθω
 μηδενὶ μήτε ἄλλον δοῦλον μήτε ἐλεύθερόν ποτε φανῇ διδάξας, b
 ἢ κακὸς εἶναι δοξαζέσθω καὶ ἀπειθῆς τοῖς νόμοις.

Οἰκτρὸς δ' οὐχ ὁ πεινῶν ἢ τι τοιοῦτον πάσχων, ἀλλ'
 ὁ σωφρονῶν ἢ τινα ἀρετὴν ἢ μέρος ἔχων ταύτης, ἂν τινα 5
 συμφορὰν πρὸς τούτοις κεκτῇται· διὸ θαυμαστὸν ἂν γένοιτο
 εἴ τις ὦν τοιοῦτος ἀμεληθεῖν τὸ παράπαν, ὥστ' εἰς πτωχείαν
 τὴν ἐσχάτην ἐλθεῖν, δοῦλος ἢ καὶ ἐλεύθερος, ἐν οἰκουμένῃ
 καὶ μετρίως πολιτεία τε καὶ πόλει. διὸ τῷ νομοθέτῃ θεῖναι
 νόμον ἀσφαλὲς τοιούτοις τοιόνδε τινά· Πτωχὸς μηδεὶς ἡμῖν c
 ἐν τῇ πόλει γιγνέσθω, τοιοῦτον δ' ἂν τις ἐπιχειρῇ δρᾶν,
 εὐχαῖς βίον ἀνηνύτοις συλλεγόμενος, ἐκ μὲν ἀγορᾶς ἀγορα-
 νόμοι ἐξειργόντων αὐτόν, ἐκ δὲ τοῦ ἄστεος ἢ τῶν ἀστυνόμων
 ἀρχῇ, ἀγρονόμοι δὲ ἐκ τῆς ἄλλης χώρας εἰς τὴν ὑπερορίαν 5
 ἐκπεμπόντων, ὅπως ἢ χώρα τοῦ τοιοῦτου ζῶου καθαρὰ
 γίγνηται τὸ παράπαν.

Δοῦλος δ' ἂν ἢ δούλη βλάβῃ τῶν ἀλλοτρίων καὶ ὁτιοῦν,
 μὴ συναιτίου τοῦ βλαβέντος αὐτοῦ γενομένου κατ' ἀπειρίαν d
 ἢ τιν' ἐτέραν χρεῖαν μὴ σώφρονα, ὁ τοῦ βλάψαντος δεσπότης
 ἢ τὴν βλάβην ἐξιάσθω μὴ ἐνδεῶς, ἢ τὸν βλάψαντ' αὐτὸν
 παραδότω· ἐὰν δ' ἐπαιτιώμενος ὁ δεσπότης κοινῇ τοῦ βλά-
 ψαντος τέχνῃ καὶ τοῦ βλαβέντος ἐπ' ἀποστερήσει φῆ τοῦ 5
 δούλου γεγενένη τὴν αἰτίαν, διαδικαζέσθω μὲν κακοτεχνιῶν

a 2 ἀγὼν A et pr. O : δ ἀγὼν vulg. a 3 περὶ του] περὶ τοῦ libri
 a 6 τῷ om. A (s. v. A²) pr. O b 1 μήτε ἐλεύθερόν] μηδὲ ἐλεύθερόν
 Bekker b 3 πεινῶν A² (ei et acc. s. v.) O² (ε s. v.) : πίνων A O
 τοιοῦτο A O b 5 κεκτῇται Schaefer : κέκτηται libri

τῷ φάσκοντι βλαβῆναι, καὶ ἔαν ἔλῃ, διπλασίαν τῆς ἀξίας
 e τοῦ δούλου κομιζέσθω ἥς ἂν τιμήσῃ τὸ δικαστήριον, ἔαν
 δὲ ἡττηθῇ, τὴν τε βλάβην ἐξιάσθω καὶ τὸν δοῦλον παρα-
 δότω. καὶ ἔαν ὑποζύγιον ἢ ἵππος ἢ κύων ἢ τι τῶν ἄλλων
 5 θρεμμάτων σίνηται τι τῶν πέλας, κατὰ ταῦτα ἐκτίνειν τὴν
 5 βλάβην.

Ἐάν τις ἐκὼν μὴ ᾔελῃ μαρτυρεῖν, προκαλεῖσθαι τὸν
 δεόμενον, ὃ δὲ κληθεὶς ὑπαντίτω πρὸς τὴν δίκην, καὶ ἔαν
 μὲν εἰδῇ καὶ ἐθέλῃ μαρτυρεῖν, μαρτυρεῖτω, ἔαν δὲ εἰδέναι
 μὴ φῇ, τοὺς τρεῖς θεοὺς Δία καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Θέμιν
 937 ἀπομόσας ἢ μὴν μὴ εἰδέναι ἀπαλλατέσθω τῆς δίκης· ὁ δ'
 εἰς μαρτυρίαν κληθεὶς, μὴ ἀπαντῶν δὲ τῷ καλεσαμένῳ, τῆς
 βλάβης ὑπόδικος ἔστω κατὰ νόμον. ἔαν δὲ τίς τινα δικά-
 ζοντα ἀναστήσῃται μάρτυρα, μαρτυρήσας μὴ διαψηφίζέσθω
 5 περὶ ταύτης τῆς δίκης. γυναικὶ δ' ἐξέστω ἐλευθέρᾳ μαρτυρεῖν
 καὶ συνηγορεῖν, ἔαν ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη ἢ γεγονυῖα, καὶ
 δίκην λαγχάνειν, ἔαν ἀνανδρὸς ἢ· ζῶντος δὲ ἀνδρὸς ἐξέστω
 μαρτυρῆσαι μόνον. δούλῃ δὲ καὶ δούλῳ καὶ παιδὶ φύλον
 b μόνον ἐξέστω μαρτυρεῖν καὶ συνηγορεῖν, ἔαν ἐγγυητὴν ἀξιό-
 χρεων ἢ μὴν μενεῖν καταστήσῃ μέχρι δίκης, ἔαν ἐπισκηφθῇ
 τὰ ψευδῇ μαρτυρῆσαι. ἐπισκήπτεσθαι δὲ τῶν ἀντιδίκων
 ἐκάτερον ὅλη τῇ μαρτυρίᾳ καὶ μέρει, ἔαν τὰ ψευδῇ φῇ τινα
 5 μεμαρτυρηκέναι, πρὶν τὴν δίκην διακεκρίσθαι· τὰς δ' ἐπισκή-
 ψεις τὰς ἀρχὰς φυλάττειν κατασεσημασμένας ὑπ' ἀμφοῖν, καὶ
 παρέχειν εἰς τὴν τῶν ψευδομαρτυριῶν διάκρισιν. ἔαν δέ
 c τις ἄλλῳ δις ψευδομαρτυρῶν, τοῦτον μηκέτι νόμος ἀναγκαζέτω
 μηδεὶς μαρτυρεῖν, ἔαν δὲ τρεῖς, μηκέτ' ἐξέστω τούτῳ μαρτυ-
 ρεῖν· ἔαν δὲ τολμήσῃ μαρτυρῆσαι τρεῖς ἑαλωκώς, ἐνδεικνύτω
 μὲν πρὸς τὴν ἀρχὴν ὁ βουλόμενος αὐτόν, ἢ δ' ἀρχὴ δικα-

ε 6 προκαλεῖσθαι Cobet: προσκαλεῖσθαι libri   ε 7 κληθεὶς A O:
 προσκληθεὶς A¹ (pros in marg.) O²   b 2 μενεῖν Stephanus:
 μένειν libri   ἐπισκηφθῇ L: ἐπισκεφθῇ A O (sed η s. v. A² O²)
 b 3 ἐπισκέπτεσθαι A O (η s. v. A² O²)   b 5 ἐπισκήψεις A (sed η
 ex emend.)

στηρίψ παραδότω, ἔαν δὲ ὄφλη, θανάτῳ ζημιούσθω. ὁπόσων 5
δ' ἂν μαρτυρίαι ἀλώσιw δίκη, ψευδῇ δοξάντων μαρτυρεῖν καὶ
τὴν νίκην τῷ ἐλόντι πεποιηκέναι, ἔαν τῶν τοιούτων ὑπὲρ
ἡμῖσιν μαρτυριῶν καταδικασθῶσιν τιwes, τὴν κατὰ ταύτας d
ἀλοῦσαν δίκην ἀνάδικον γίγνεσθαι, ἀμφισβήτησιν δ' εἶναι
καὶ διαδικασίαν εἶτε κατὰ ταύτας εἶτε μὴ ἢ δίκη ἐκρίθῃ,
ὁποτέρως δ' ἂν κριθῇ, ταύτῃ γιγνέσθω τὸ τέλος τῶν ἐμπροσθεν
δικῶν. 5

Πολλῶν δὲ ὄντων καὶ καλῶν ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ,
τοῖς πλείστοις αὐτῶν οἷον κῆρες ἐπιπεφύκασιν, αἱ κατα-
μαίνουσίw τε καὶ καταρρυπαίνουσιν αὐτά· καὶ δὴ καὶ δίκη e
ἐν ἀνθρώποις πῶς οὐ καλόν, ὃ πάντα ἡμέρωκεν τὰ ἀνθρώ-
πινα; καλοῦ δὲ ὄντος τούτου, πῶς οὐ καὶ τὸ συνδικεῖν ἡμῖν
γίγνεται ἂν καλόν; ταῦτα οὖν τοιαῦτα ὄντα διαβάλλει τις
κάκῃ, καλὸν ὄνομα προστησαμένη τέχνην, ἣ πρῶτον μὲν
δὴ φησιν εἶναι τινα δικῶν μηχανήν—εἶναι δ' αὐτὴ τοῦ τε 5
δικάσασθαι καὶ συνδικεῖν ἄλλῳ—νικᾶν δυναμένην, ἄντ' οὖν
δίκαια ἄντε μὴ τὰ περὶ τὴν δίκην ἐκάστην ἢ πεπραγμένα·
δωρεὰν δ' αὐτῆς εἶναι τῆς τέχνης καὶ τῶν λόγων τῶν ἐκ 938
τῆς τέχνης, ἂν ἀντιδωρῇται τις χρήματα. ταύτην οὖν ἐν
τῇ παρ' ἡμῖν πόλει, εἴτ' οὖν τέχνη εἶτε ἄτεχνός ἐστίν τις
ἐμπειρία καὶ τριβή, μάλιστα μὲν δὴ χρεῶν ἐστιν μὴ φῦναι·
δεομένου δὲ τοῦ νομοθέτου πείθεσθαι καὶ μὴ ἐναντία δίκῃ 5
φθέγγεσθαι, πρὸς ἄλλην δὲ ἀπαλλάττεσθαι χώραν, πειθο-
μένοις μὲν σιγή, ἀπειθοῦσιν δὲ φωνὴ νόμου ἦδε· Ἄν τις δοκῇ
πειρᾶσθαι τὴν τῶν δικαίων δύναμιν ἐν ταῖς τῶν δικαστῶν b

o 6 δίκη ΑΟ: δικῶν L O² (ων s. v.) d 2 δ' s. v. A² O²: om. ΑΟ
d 3 διαδικασίαν] ἀδικασίαν Α (δι s. v. A²) d 4 ὁποτέρως Stephanus:
ὁπότερος libri ὁπότερος δ' ἂν κριθῇ in marg. A² O²: om. ΑΟ
e 2 οὐ s. v. A² O²: om. ΑΟ e 3 διαβάλλει O² (ει s. v.): διαβάλλη
Α (ut vid.) O: διαβολή in textu fecit A² et in marg. διαβολή cum O²
(ολη s. v.): διέβαλε Hermann e 4 κάκῃ Orelli: κακῇ libri
τέχνην] τέχνη Hermann e 5 αὐτῇ Schneider: αὐτῇ libri (γρ.
ἔχειν δ' ἂν αὐτῇ L² O²): αὐτῇ Cornarius τοῦ libri: τῷ Cornarius
e 6 post ἄλλῳ distinxi a 1 αὐτῆς O² et fecit a: αὐτῇ Α: αὐτῇ τε
A² O² (τε s. v.)

- ψυχαῖς ἐπὶ τὰναντία τρέπειν καὶ παρὰ καιρὸν πολυδικεῖν
 τῶν τοιούτων ἢ καὶ συνδικεῖν, γραφέσθω μὲν ὁ βουλόμενος
 αὐτὸν κακοδικίας ἢ καὶ συνδικίας κακῆς, κρινέσθω δὲ ἐν τῷ
 5 τῶν ἐκλεκτῶν δικαστηρίῳ, ὁφλόντος δέ, τιμάτω τὸ δικαστή-
 ριον εἴτε φιλοχρηματία δοκεῖ δρᾶν τὸ τοιοῦτον εἴτε φιλονικία,
 καὶ ἂν μὲν φιλονικία, τιμᾶν αὐτῷ τὸ δικαστήριον ὅσου χρό-
 νου τὸν τοιοῦτον μηδενὶ λαχεῖν δίκην μηδὲ συνδικῆσαι,
 c ἂν δὲ φιλοχρηματία, τὸν μὲν ξένον ἀπιόντα ἐκ τῆς χώρας
 μήποτε πάλιν ἐλθεῖν ἢ θανάτῳ ζημιουῖσθαι, τὸν ἀστὸν δὲ
 τεθνάναι φιλοχρημοσύνης ἔνεκα τῆς ἐκ παντὸς τρόπου παρ'
 αὐτῷ τιμωμένης· καὶ ἂν τις φιλονικία κριθῇ δις τὸ τοιοῦτον
 5 δρᾶν, τεθνάτω.

IB

- 941 ΑΘ. Ἐὰν ὡς πρεσβευτῆς τις ἢ κήρυς καταψευδόμενος
 τῆς πόλεως παραπρεσβεύηται πρὸς τινα πόλιν, ἢ πεμπό-
 μενος μὴ τὰς οὔσας πρεσβείας ἐφ' αἷς πέμπεται ἀπαγγέλλῃ,
 ἢ πάλιν αὖ παρὰ τῶν πολεμίων ἢ καὶ φίλων μὴ τὰ παρ'
 5 ἐκείνων ὀρθῶς ἀποπρεσβεύσας γένηται φανερός ἢ κηρυκεύσας,
 γραφαὶ κατὰ τούτων ἔστων ὡς Ἑρμοῦ καὶ Διὸς ἀγγελίας
 καὶ ἐπιτάξεις παρὰ νόμον ἀσεβησάντων, τίμημα δὲ ὅτι χρόν
 b πᾶσχειν ἢ ἀποτίνειν, ἂν ὅφλῃ.

- Κλοπὴ μὲν χρημάτων ἀνελεύθερον, ἄρπαγὴ δὲ ἀναί-
 σχυντον· τῶν Διὸς δὲ ὑέων οὐδεὶς οὔτε δόλοισι οὔτε βία
 χαίρων ἐπιτετήδευκεν τούτοις οὐδέτερον. μηδεὶς οὖν ὑπὸ
 5 ποιητῶν μὴδ' ἄλλως ὑπὸ τιῶν μυθολόγων πλημμελῶν περὶ
 τὰ τοιαῦτα ἐξαπατῶμενος ἀναπειθέσθω, καὶ κλέπτων ἢ
 βιαζόμενος οἰέσθω μηδὲν αἰσχρὸν ποιεῖν ἀλλ' ἅπερ αὐτοὶ
 θεοὶ δρῶσιν· οὔτε γὰρ ἀληθὲς οὔτ' εἰκός, ἀλλ' ὅς τι δρᾷ
 τοιοῦτον παρανόμως, οὔτε θεὸς οὔτε παῖς ἐστίν ποτε θεῶν,
 c ταῦτα δὲ νομοθέτῃ μᾶλλον προσήκει γιγνώσκειν ἢ ποιηταῖς

a 4 πόλιν] πόλιν A

b 5 πλημμελῶν] πλημμελεῖν Baiter

b 8 ὅς τι ΑΘ: ὅστις L (ut vid.) O²

σύμπασιν. ὁ μὲν οὖν πεισθεὶς ἡμῶν τῷ λόγῳ εὐτυχεῖ τε καὶ εἰς χρόνον ἅπαντα εὐτυχοῖ, ὁ δὲ ἀπιστήσας τὸ μετὰ ταῦτα τοιῷδέ τινι μαχέσθω νόμῳ· Ἐάν τις τι κλέπτῃ δημοσίον μέγα ἢ καὶ σμικρόν, τῆς αὐτῆς δίκης δεῖ. μικρόν 5
τι γὰρ ὁ κλέπτων ἔρωτι μὲν ταὐτῷ, δυνάμει δὲ ἐλάττονι κέκλοφεν, ὃ τε τὸ μείζον κινῶν οὐ καταθέμενος ὅλον ἀδικεῖ· d
δίκης οὖν οὐδέτερον οὐδετέρου ἐλάττονος ἔνεκα μεγέθους τοῦ κλέμματος ὁ νόμος ἀξιοῖ ζημιοῦν, ἀλλὰ τῷ τὸν μὲν ἴσως ἂν ἰασίμον ἔτ' εἶναι, τὸν δ' ἀνίατον. ξένον μὲν δὴ τῶν δημοσίων ἢ δοῦλον ἂν τίς τι κλέπτουτα ἐν δικαστηρίῳ ἔλῃ, 5
ὡς ἰασίμῳ ἐκ τῶν εἰκότων ὄντι, τί χρὴ παθεῖν ἢ τίνα ζημίαν ἀποτίνειν αὐτὸν ἢ κρίσις γιγνέσθω· τὸν δὲ ἀστὸν καὶ 942
τεθραμμένον ὡς ἔσται τεθραμμένος, ἂν πατρίδα συλῶν ἢ βιαζόμενος ἀλίσκεται, ἐάντ' ἐπ' αὐτοφώρῳ ἑάντε μή, σχεδὸν ὡς ἀνίατον οὐτα θανάτῳ ζημιοῦν.

Στρατιῶν δὲ ἔνεκα πολλὴ μὲν συμβουλή, πολλοὶ δὲ 5
νόμοι γίνονται κατὰ τρόπον, μέγιστον δὲ τὸ μηδέποτε ἀναρχον μηδένα εἶναι, μήτ' ἄρρενα μήτε θήλειαν, μηδέ τινος ἔθει ψυχὴν εἰθίσθαι μήτε σπουδάζοντος μήτ' ἐν παιδιαῖς αὐτὸν ἐφ' αὐτοῦ τι κατὰ μόνας δρᾶν, ἀλλ' ἐν τε πολέμῳ b
παντὶ καὶ ἐν εἰρήνῃ πάσῃ πρὸς τὸν ἄρχοντα ἀεὶ βλέποντα καὶ συνεπόμενον ζῆν, καὶ τὰ βραχύταθ' ὑπ' ἐκείνου κυβερνῶμενον, οἷον ἐστάναι θ' ὅταν ἐπιτάτῃ τις καὶ πορεύεσθαι καὶ γυμνάζεσθαι καὶ λοῦσθαι καὶ σιτεῖσθαι καὶ ἐγείρεσθαι 5
νύκτωρ εἰς τε φυλακὰς καὶ παραγγέλσεις, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις μήτε τινα διώκειν μήθ' ὑποχωρεῖν ἄλλῳ ἄνευ τῆς τῶν ἀρχόντων δηλώσεως, ἐνὶ τε λόγῳ τὸ χωρὶς τι τῶν ἄλλων c
πράττειν διδάξαι τὴν ψυχὴν ἔθεσι μήτε γινώσκειν μήτ' ἐπίστασθαι τὸ παράπαν, ἀλλ' ἄθρόον ἀεὶ καὶ ἅμα καὶ κοινὸν

c 4 μαχέσθω] κατεχέσθω ci. Stephanus : ἐνεχέσθω Ast c 6 τι
A L O : τε O² Stob. d 3 ἀλλὰ] γρ. ἅμα O d 5 ἔλῃ ὡς ἰασίμῳ
in marg. A² O² : om. A O d 6 ὄντι L cum A² (ν s. v.) O² (γρ. in
marg.) : ὅτι A O a 5 στρατιῶν A L O : στρατειῶν vulg. b i τι
s. v. A² O² : om. A O b 4 ἐστάναι ex ἐστίν fecit A² θ' om. A
b 6 παραγγέλσεις in marg. iterat A²

- τὸν βίον ὅτι μάλιστα πᾶσι πάντων γίνεσθαι—τούτου γὰρ
 5 οὐτ' ἔστιν οὔτε ποτὲ μὴ γένηται κρείττον οὔτε ἄμεινον οὔτε
 τεχνικώτερον εἰς σωτηρίαν τὴν κατὰ πόλεμον καὶ νίκην—
 τοῦτο ἐν εἰρήνῃ μελετητέον εὐθὺς ἐκ τῶν παίδων, ἄρχειν τε
 ἄλλων ἄρχεσθαί θ' ὑφ' ἑτέρων· τὴν δ' ἀναρχίαν ἐξαιρετέον
 d ἐκ παντὸς τοῦ βίου ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων τε καὶ τῶν
 ὑπ' ἀνθρώπους θηρίων. καὶ δὴ καὶ χορείας πάσας εἰς τὰς
 ἀριστείας τὰς κατὰ πόλεμον βλεπούσας χορεύειν, καὶ ὅλην
 εὐκολίαν τε καὶ εὐχέριαν ἐπιτηδεύειν τῶν αὐτῶν εἵνεκα,
 5 καρτερήσεις τε αὐ σίτων καὶ ποτῶν καὶ χειμῶνων καὶ τῶν
 ἐναντίων καὶ κοίτης σκληρᾶς, καὶ τὸ μέγιστον, τὴν τῆς
 κεφαλῆς καὶ ποδῶν δύναμιν μὴ διαφθείρειν τῇ τῶν ἁλλο-
 τρίων σκεπασμάτων περικαλυφῇ, τὴν τῶν οἰκείων ἀπολ-
 e λύντας πύλων τε καὶ ὑποδημάτων γενέσιν καὶ φύσιν· ταῦτα
 γὰρ ἀκρωτήρια ὄντα σφζόμενά τε ἔχει μεγίστην δύναμιν
 παντὸς τοῦ σώματος καὶ τοῦναντίον ἐναντίως, καὶ τὸ μὲν
 ὑπηρετικώτατον ἅπαντι τῷ σώματι, τὸ δὲ ἀρχικώτατον, ἔχον
 943 τὰς κυρίας ἀπάσας αἰσθήσεις αὐτοῦ φύσει. ἔπαινον μὲν
 δὴ τοῦτον ἀκούειν τὸν νέον χρῆν δοκεῖν πολεμικοῦ περὶ
 βίου, νόμους δ' αὖ τούσδε· Στρατεύεσθαι τὸν καταλεγέντα
 ἢ τὸν ἐν μέρει τινὶ τεταγμένον. ἔαν δέ τις ἐκλείπῃ τινὶ
 5 κάκῃ μὴ στρατηγῶν ἀφέντων, γραφὰς ἀστρατείας εἶναι πρὸς
 τοὺς πολεμικοὺς ἄρχοντας, ὅταν ἔλθωσιν ἀπὸ στρατοπέδου,
 δικάζειν δὲ τοὺς στρατεύσαντας ἐκάστους χωρὶς, ὀπλίτας
 τε καὶ ἱππέας καὶ τᾶλλα ἐμπολέμια ἕκαστα ὡσαύτως, καὶ
 b εἰσάγειν ὀπλίτας μὲν εἰς τοὺς ὀπλίτας, ἱππέας δὲ εἰς τοὺς
 ἱππέας καὶ τοὺς ἄλλους δὲ κατὰ ταῦτα εἰς τοὺς αὐτῶν συννό-
 μους· ἔαν δέ τις ὀφλῇ, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ μήποτε τῆς
 ὅλης ἀριστείας ἀγωνιστῇ γενέσθαι μηδὲ ἀστρατείας ἄλλον

ο 7 τοῦτο A LO: τοῦτο καὶ O²

d 5 σίτων AO: σιτίων LO² (i s. v.)

καὶ O² d 6 τὸ AO: τό γε vulg.

om. AO

a 8 ἐμπολέμια Ruhnken: ἐνπολέμια A: ἐν πολέμῳ A²

vulg.

b 4 ἄλλον L (ut vid.): μᾶλλον AO

d 2 ἀνθρώποις Turicenses

καὶ (ante ποτῶν) AO: τε

a 2 περί (sic) s. v. A² O²:

γράψασθαι ποτε μηδὲ κατηγορῶ τούτων πέρι γενέσθαι, πρὸς 5
τούτοις δ' ἔτι προστιμᾶν αὐτῷ τὸ δικαστήριον ὅτι χρή παθεῖν
ἢ ἀποτίνειν. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐκδικασθεῖσιν τῶν τῆς ἀστρα-
τείας δικῶν, πάλιν ἐκάστων ἄρχοντας ποιῆσαι σύλλογον,
ἀριστείων δὲ πέρι κρίνεσθαι τὸν βουλόμενον ἐν τοῖς αὐτῶν c
ἔθνεσιν, μὴ περὶ προτέρου πολέμου μηδὲν παρεχόμενον μήτε
τεκμήριον μήτε μαρτύρων πιστώσεις λόγων, αὐτῆς ὕε περι
τῆς στρατείας τῆς τότε γενομένης αὐτοῖς. στέφανον οὐ το
νικητήριον ἐκάστοις εἶναι θαλλοῦ· τούτου δὲ εἰς τὰ των 5
πολεμικῶν θεῶν ἱερά, ὧν ἂν τις βούληται, γράψαντα ἀνα-
θεῖναι μαρτύριον εἰς τὴν τῶν ἀριστείων κρίσιν παντὸς τοῦ
βίου καὶ τὴν τῶν δευτέρων καὶ τρίτων. ἐὰν δὲ στρατεύσῃται
μὲν τις, μὴ ἀπαγαγόντων δὲ τῶν ἀρχόντων οἵκαδε προα- d
πέλθῃ τοῦ χρόνου, λιποταξίου τούτων εἶναι γραφὰς ἐν τοῖς
αὐτοῖς οἷς περὶ τῆς ἀστρατείας, ὀφλοῦσιν τε τιμωρίαί
ἐπέστωσαν αἵπερ καὶ πρόσθεν ἐτέθησαν. χρή μὲν δὴ πᾶσαν
ἐπιφέροντα δίκην ἀνδρὶ πάντ' ἀνδρα φοβεῖσθαι τὸ μήτε 5
ἐπενεγκεῖν ψευδῇ τιμωρίαν, μήτ' οὖν ἐκόντα μήτ' ἄκουτα
κατὰ δύνάμιν—παρθένος γὰρ Αἰδοῦς Δίκη λέγεται τε καὶ e
ὄντως εἴρηται, ψεῦδος δὲ αἰδοῖ καὶ δίκη νεμεσητὸν κατὰ
φύσιν—τῶν τε οὖν ἄλλων εὐλαβεῖσθαι πέρι πλημμελεῖν
εἰς δίκην, διαφερόντως δὲ καὶ τῆς τῶν κατὰ πόλεμον ὅπλων
ἀποβολῆς, μὴ διαμαρτῶν τις ἄρα τῶν ἀναγκαίων ἀποβολῶν, 5
ὥς αἰσχρὰς αὐτὰς εἰς ὄνειδος τιθεῖς, ἀναξίῳ ἀναξίας ἐπάγῃ
δίκας. ῥάδιον μὲν οὖν οὐδαμῶς διορίσαι τούτων θάτερον,
ὅμως δὲ χρή τὸν νόμον ἁμῶς γέ πως ὀρίζειν πειρᾶσθαι κατὰ 944
μέρη. μύθῳ δὴ προσχρώμενοι ἅμ' εἵπωμεν, εἰ κομισθεῖς
ἐπὶ σκηπὴν ἄνευ τῶν ὅπλων Πάτροκλος ἔμπνους ἐγένεθ',

b 5 περιγενέσθαι A   b 8 ἐκάστων A O : ἐκάστων τούτων O²
c 2 ἔθνεσιν O² (ν s. v.) cum Vat. 1029 : ἔθεσιν A O   d 2 λειποταξίου
A sed ei ex i   d 3 οἷς περὶ L O² : περὶ A (οἷς s. v. a) O : οἷσπερ
Bekker   d 4 πρόσθεν] γρ. πρότερον O²   d 5 μήτε] μή Hermann
e 1 αἰδοῦς libri : αἰδοίη ci. Stephanus (ex Hesiodo O. D. 255)   e 3 δεῖ
post εὐλαβεῖσθαι add. a vulg.   a 3 ἔμπνους A O : ἔκπνους O²
(κ s. v.)

- οἷον δὴ μυρίοις συνέπεσεν, τὰ δὲ πρότερα ἐκεῖνα ὄπλα,
 5 ἃ Πηλεΐ φησιν ὁ ποιητὴς παρὰ θεῶν προῖκα ἐν τοῖς γάμοις ἐπιδοθῆναι Θέτιδι, ταῦτα δὲ Ἐκτωρ εἶχεν, ἐξῆν ἂν τῶν τότε ὅσοι κακοὶ ὀνειδίζεω ὄπλων ἀποβολὴν τῷ τοῦ Μενoitίου. ἔτι δὲ ὅπόσοι κατὰ κρημῶν ῥιφέντες ἀπώλεσαν
 b ζπλα, ἣ κατὰ θάλατταν, ἣ χειμῶνων ἐν κόποις ὑποδεξαμένης αὐτοὺς ἐξαίφνης πολλῆς ῥύσεως ὕδατος, ἣ μυρί' ἂν ἔχοι τις τοιαῦτα παραμυθούμενος ἐπάδειν, εὐδιάβολον κακὸν καλλύνων· τεμεῖν δὴ χρεὼν κατὰ δύναμιν τὸ μείζον καὶ
 5 τὸ δυσχερέστερον κακὸν ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. σχεδὸν οὖν ἐν τοῖς ὀνειδέσω ἔχει τιτὰ τομὴν ἢ τούτων τῶν ὀνομάτων ἐπιφορά· ῥίψασπισ μὲν γὰρ οὐκ ἐν πᾶσιν ὀνομάζοιτ' ἂν
 c δικαίως, ἀποβολεὺς δὲ ὄπλων. οὐχ ὁμοίως γὰρ ὁ τε ἀφαιρεθεὶς μετ' εἰκυίας βίας γίγνοιτ' ἂν ῥίψασπισ ὁ τε ἀφείς ἐκῶν, διαφέρει δὲ ὅλον που καὶ τὸ πᾶν. ᾧδ' οὖν διὴ λεγέσθω νόμφ· Ἐὰν καταλαμβανόμενός τις ὑπὸ πολεμίων καὶ ἔχων
 5 ὄπλα μὴ ἀναστρέφῃ καὶ ἀμύνηται, ἀφῇ δὲ ἐκῶν ἢ ῥίψῃ, ζῶν αἰσχροῦν ἀρνύμενος μετὰ κάκης μᾶλλον ἢ μετ' ἀνδρείας καλὸν καὶ εὐδαίμονα θάνατον, τοιαύτης μὲν ὄπλων ἀποβολῆς
 d ἔστω δίκη ῥιφθέντων, τῆς δὲ εἰρημένης ἔμπροσθεν ὁ δικάζων μὴ ἀμελείτω σκοπεῖν. τὸν γὰρ κακὸν αἰεὶ δεῖ κολάζειν, ἵν' ἀμείνων ᾗ, οὐ τὸν δυστυχῇ· οὐδὲν γὰρ πλεον. ζημία διὴ τῷ τὴν τοιαύτην ἀμυντηρίων ὄπλων εἰς τὸνναντίον ἀφέντι
 5 δύναμιν τίς ἄρα γίγνοιτ' ἂν πρόσφορος; οὐ γὰρ δυνατόν ἀνθρώπῳ δρᾶν τὸνναντίον ὥς ποτε θεόν φασι δρᾶσαι, Καίνέα τὸν Θετταλὸν ἐκ γυναικὸς μεταβαλόντα εἰς ἀνδρὸς φύσιν· ἦν γὰρ ἀνδρὶ ῥιψάσπιδι τρόπον τιτὰ πρέπουσα πασῶν
 e μάλιστα ἢ 'κεῖνῃ τῇ γενέσει ἐναντία γένεσις, εἰς γυναικα ἐξ ἀνδρὸς μεταβαλοῦσα, τιμωρία τούτῳ γενομένη. νῦν δ'

b 1 κόποις ci. Stallbaum : τόποις libri   b 5 δυσχερέστερον A L O²
 (ερ s. v.) : δυσχερέστατον O   c 3 διαφέρει] γρ. διαφθείρει O
 c 6 κάκης Photius : τάχους libri   c 7 ἀποβολῆς L (ut vid.) O²
 (ἀπο s. v.) : μεταβολῆς A O   d 2 μὴ A L O : om. vulg.   d 6 ᾧδ] ὃ Stephanus : ᾧν Ast   d 8 (ἔν) ἀνδρὶ Winckelmann   e 1 ἢ 'κεῖνῃ] ἥκειν· ἢ A

ὅτι τούτων ἐγγύτατα φιλοψυχίας ἔνεκα, ἵνα τὸν ἐπίλοιπον
βίον μὴ κινδυνεύῃ, ζῆ δὲ ὡς πλείστον χρόνον ὦν κακὸς
ὀνειδέει συνεχόμενος, ἔστω νόμος ὃδε ἐπὶ τούτοις· Ἀνὴρ δς 5
ἂν ὀφλῇ δίκην ὡς αἰσχροῦς ἀποβαλὼν ὅπλα πολεμικά, τούτω
μήτ' οὖν τις στρατηγὸς μήτ' ἄλλος ποτὲ τῶν κατὰ πόλεμον
ἀρχόντων ὡς ἀνδρὶ στρατιώτῃ χρήσεται μὴδ' εἰς τάξιν 945
κατατάξῃ μὴδ' ἡντινοῦν· εἰ δὲ μή, κατευθύνειν αὐτοῦ τὸν
εὐθύνον, ἂν μὲν ἦ τοῦ μεγίστου τιμήματος ὁ τάξας τὸν
κακόν, χιλίας, ἂν δὲ τοῦ δευτέρου, πέντε μνᾶς, ἂν δὲ τοῦ
τρίτου, τρεῖς μνᾶς, ἂν δὲ τοῦ τετάρτου, μνᾶν. ὁ δὲ ὀφλὼν 5
τὴν δίκην πρὸς τῷ ἀφείσθαι τῶν ἀνδρείων κινδύνων κατὰ
φύσιν τὴν αὐτοῦ προσαποτεισάτω μισθόν, χιλίας μὲν, ἂν
τοῦ μεγίστου τιμήματος ἦ, πέντε δέ, τοῦ δευτέρου, τρεῖς δέ,
ἂν τοῦ τρίτου, μνᾶν δὲ ὡσαύτως, καθάπερ οἱ πρόσθεν, τοῦ b
τετάρτου μέρους.

Εὐθύνων δὲ περὶ τί ἡμῖν λόγος ἂν εἴη πρέπων ἀρχόντων
γενομένων τῶν μὲν κατὰ τύχην κλήρου καὶ ἐπ' ἐνιαυτόν,
τῶν δ' εἰς πλείονα ἔτη καὶ ἐκ προκρίτων; τῶν δὲ τοιούτων 5
εὐθυντῆς τίς ἱκανός, ἂν τίς τί εἴπῃ σκολιὸν αὐτῶν (ἦ)
καμφθεὶς ὑπὸ βάρους μὲν τὴν ἀρχὴν πράξῃ, τῆς δ' αὐτοῦ
δυνάμεως ἐνδεία πρὸς τὴν τῆς ἀρχῆς ἀξίαν; ῥᾶδιον μὲν
οὐδαμῶς εὐρεῖν τῶν ἀρχόντων ἄρχοντα ὑπερβάλλοντα πρὸς c
ἀρετὴν, ὅμως δὲ πειρατέον εὐθυντάς τινας ἀνευρίσκειν θείους.
ἔχει γὰρ οὖν οὕτω. πολλοὶ καιροὶ πολιτείας λύσεώς εἰσιν,
καθάπερ νεὼς ἢ ζῴου τινός, οὓς ἐντόνους τε καὶ ὑποζώματα
καὶ νεύρων ἐπιτόνους, μίαν οὖσαν φύσιν διεσπαρμένην, 5
πολλαχοῦ πολλοῖς ὀνόμασιν προσαγορεύομεν· εἰς δὲ οὗτος
οὐ σμικρότατος καιρὸς τοῦ σφύζεσθαι τε καὶ διαλυθῆσαν
οἴχεσθαι πολιτείαν. ἂν μὲν γὰρ οἱ τοὺς ἄρχοντας ἐξευθύ- d

e 4 ὦν κακὸς L O²: ὦν κακῶς A et pr. O: κακῷ Hermann b 6 εἴπῃ]
πη Baiter ἦ add. Cornarius b 7 τὴν ἀρχὴν L et in marg. A¹ O²:
τῆς ἀρχῆς Cornarius: om. A O c 1 ἀρχόντων A L O: ἀρχάντων a
(ἐα s. v.) O² c 4 (ζῴου) πλοίου ci. Stallbaum ἐντόνους A L O: ἐν
τόνους Winckelmann: τόνοους Stephanus

- νοντες βελτίους ὦσιν ἐκείνων, καὶ τοῦτ' ἐν δίκῃ ἀμέμπτω
 τε καὶ ἀμέμπτως, ἡ πᾶσα οὕτω θάλλει τε καὶ εὐδαιμονεῖ
 χωρὰ καὶ πόλις· ἐὰν δ' ἄλλως τὰ περὶ τὰς εὐθύνας τῶν
 5 ἀρχιυτων γίγνηται, τότε λυθείσης τῆς τὰ πάντα πολιτεύ-
 μιν συνεχούσης εἰς ἐν δίκης, ταύτῃ πᾶσα ἀρχὴ διεσπᾶσθαι
 χωρὶς ἐτέρα ἀπ' ἄλλης, καὶ οὐκ εἰς τὸ αὐτὸ ἔτι νεύουσαι,
 e πολλὰς ἐκ μῆς τὴν πόλιν ποιοῦσαι, στάσεων ἐμπλήσασαι
 ταχὺ διώλεσαν. διὸ δὴ δεῖ πάντως τοὺς εὐθύνους θαυμαστοὺς
 πᾶσαν ἀρετὴν εἶναι. τεκταινώμεθα δὴ τινα τρόπον αὐτῶν
 τοιάνδε γένεσιν. κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον μετὰ τροπὰς ἡλίου
 5 τὰς ἐκ θέρους εἰς χειμῶνα συνιέναι χρῶν πᾶσαν τὴν πόλιν
 εἰς Ἑλίου κοινὸν καὶ Ἀπόλλωνος τέμενος, τῷ θεῷ ἀποφανου-
 946 μένους ἄνδρας αὐτῶν τρεῖς, ὃν ἂν ἕκαστος αὐτῶν ἡγῆται πάντῃ
 ἄριστον εἶναι, πλὴν αὐτοῦ, μὴ ἔλαττον πευτῆκοντα γεγυότα
 ἔτων. τῶν δὲ προκριθέντων οὓς ἂν πλείστοι ἐνέγκωσι, τού-
 τους ἐκλέξει μέχρι τῶν ἡμίσεων, ἐὰν ἄριστοι γίγνωνται,
 5 περιττοὶ δὲ ἐὰν ὦσιν, ἕνα ἀφελεῖν, ὃ ἂν ἐλάχιστοι γένωνται,
 καταλιπεῖν δὲ τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν πλήθει τῶν ψήφων ἀπο-
 κρίναντας, ἐὰν δὲ τισιν ἴσαι γίγνωνται καὶ τὸν ἡμισυν
 ἀριθμὸν πλείω ποιῶσιν, ἀφελεῖν τὸ πλεον ἀποκρίναντας
 b νεότητι, τοὺς δ' ἄλλους ἐγκρίναντας φέρειν αἰθῆς, μέχριπερ
 ἂν τρεῖς λειφθῶσιν ἄνιστοι· ἐὰν δὲ ἡ πᾶσι ἡ τοῖν δυοῖν ἴσαι
 γίγνωνται, τῇ ἀγαθῇ μοίρᾳ καὶ τύχῃ ἐπιτρέψαντας, κλήρω
 διελόντας τὸν νικῶντα καὶ δεύτερον καὶ τρίτον στεφανώσαι
 5 θαλλῶ, καὶ τὰ ἀριστεία ἀποδόντας πᾶσιν ἀνειπεῖν ὅτι
 Μαγνήτων ἡ κατὰ θεὸν πάλιν τυχοῦσα σωτηρίας πόλις,
 ἀποφῆνασα αὐτῆς Ἑλίῳ ἄνδρας τοὺς ἀρίστους τρεῖς, ἀκρο-
 c θίνιον Ἀπόλλωνι κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἀνατίθῃσι κοινὸν
 καὶ Ἑλίῳ, ὅσονπερ ἂν ἔπωνται χρόνον τῇ κρίσει. τούτους
 δὲ πρώτῳ μὲν ἐνιαυτῷ δώδεκα εὐθύνους ἀποδείξει, μέχριπερ
 ἂν ἐκάστῳ πέντε καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη συμβῇ γενόμενα, τὸ

d 3 ἡ] γρ. ἡ ἢ O² d 7 τὸ αὐτὸ* A ἔτι νεύουσαι A et in marg.
 νεύουσαι A²: νέαι οὐσαι O: ναίουσαι O² (αι s. v.) e 3 αὐτῶν in
 marg. A³ O²: om. A O b 2 λειφθῶσιν O² (ει s. v.): ληφθῶσιν A
 (sed η ex emend.) L O

λοιπὸν δὲ τρεῖς αἰὶ προσγιγνέσθων κατ' ἐνιαυτόν· οὗτοι δὲ 5
 τὰς ἀρχὰς πάσας δώδεκα μέρη διελόμενοι πάσαις βασάνοις
 χρώμενοι ἐλευθέραις ἐλεγχόντων. οἰκούντων δέ, ὅσον ἂν
 εὐθύνωσιν χρόνον, ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἑλίου d
 τεμένει, ἐν ᾧ περ ἐκρίθησαν· καὶ τὰ μὲν ἰδίᾳ ἕκαστος, τὰ δὲ
 καὶ κοινῇ μετ' ἀλλήλων κρίναντες τοὺς ἄρξαντας τῇ πόλει,
 ἀποφηνάντων, εἰς τὴν ἀγορὰν γράμματα καταθέντες, περὶ
 ἑκάστης ἀρχῆς ὅτι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίνειν κατὰ τὴν τῶν 5
 εὐθύνων γνώμην. ἥ τις δ' ἂν τῶν ἀρχῶν μὴ ὁμολογῇ κε-
 κρίσθαι δικαίως, εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς δικαστὰς εἰσαγέτω τοὺς
 εὐθύνους, καὶ ἔαν μὲν ἀποφύγῃ τις τὰς εὐθύνας, αὐτῶν τῶν
 εὐθύνων κατηγορεῖτω, ἔαν ἐθέλῃ· ἔαν δὲ ἄλῳ, ἔαν μὲν ἢ τῷ e
 θανάτου τετιμημένον ὑπὸ τῶν εὐθύνων, ὥσπερ ἀνάγκη, ἀπλῶς
 θνησκέτω, τῶν δ' ἄλλων τιμημάτων ὧν ἂν δυνατὸν ᾖ διπλὴν
 τεῖσαι, διπλασίαν τιπέτω. τὰς δ' εὐθύνας αὐτῶν τούτων
 ἀκούειν χρὴ τίνας ἔσονται καὶ τίνα τρόπον. ζῶσι μὲν οὖν 5
 τούτοις τοῖς παρὰ πάσης τῆς πόλεως ἀριστείων ἡξιωμένοις
 προεδραῖαι τ' ἐν ταῖς πανηγύρεσι πάσαις ἔστωσαν, ἔτι δὲ τῶν 947
 εἰς τοὺς Ἑλληνας κοινῇ θυσιῶν καὶ θεωριῶν καὶ ὅσων ἂν
 ἑτέρων κοινωνῶσιν ἱερῶν, ἐκ τούτων τοὺς ἄρχοντας τῆς
 θεωρίας ἑκάστης ἐκπέμπειν, καὶ τούτους μόνους δάφνης
 στεφάνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει κεκοσμημένους εἶναι, καὶ ἱερέας 5
 μὲν πάντας τοῦ Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἑλίου, ἀρχιέρεων δὲ ἕνα
 κατ' ἐνιαυτὸν τὸν πρῶτον κριθέντα τῶν γενομένων ἐκείνῳ τῷ
 ἐνιαυτῷ τῶν ἱερέων, καὶ τοῦνομα ἀναγράφειν τούτου κατ' b
 ἐνιαυτόν, ὅπως ἂν γίγνηται μέτρον ἀριθμοῦ τοῦ χρόνου, ἕως
 ἂν ἡ πόλις οἰκῇται. τελευτήσασι δὲ προθέσεις καὶ ἐκφορὰς
 καὶ θήκας διαφόρους εἶναι τῶν ἄλλων πολιτῶν· λευκὴν μὲν
 τὴν στολὴν ἔχειν πᾶσαν, θρήνων δὲ καὶ ὀδυρμῶν χωρὶς 5

c 5 προσγιγνέσθων A O: προσγενέσθων L c 6 κατὰ ante δώδεκα
 in marg. A³ O¹ d 2 ἕκαστος L (ut vid.): ἐκάστῳ A O d 3 καὶ
 om. γρ. O e 2 τετιμημένον A³ (μη s. v.): τετιμενον A a 1 προ-
 εδρεῖαι A (i ex ei A²) O (i s. v. O²) a 3 ἑτέρων L (ut vid.) O:
 ἑτέρῳ A a 5 εἶναι] γρ. εἶναι O b 1 τῶν secl. ci. Stephanus
 b 3 καὶ A O: τε καὶ O²

- γίγνεσθαι, κορῶν δὲ χορὸν πεντεκαίδεκα καὶ ἄρρένων ἕτερον περισταμένους τῇ κλίνῃ ἑκατέρους οἶον ὕμνον πεποιημένον
- c ἔπαινον εἰς τοὺς ἱερέας ἐν μέρει ἑκατέρους ᾄδειν, εὐδαιμονίζοντας ᾧδῇ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας· ἔωθεν δ' εἰς τὴν θήκην φέρειν αὐτὴν μὲν τὴν κλίνην ἑκατὸν τῶν νέων τῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις, οὓς ἂν οἱ προσήκοντες τοῦ τελευτήσαντος ἐπι-
- 5 ὄψωνται, πρώτους δὲ προΐεναι τοὺς ἡιθέους τὴν πολεμικὴν σκευὴν ἐνδεδυκότας ἑκάστους, σὺν τοῖς ἵπποισι μὲν ἱππέας, σὺν δὲ ὄπλοις ὀπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους ὡσαύτως, παῖδας δὲ περὶ αὐτὴν τὴν κλίνην ἔμπροσθεν τὸ πάτριον μέλος ἐφυμνεῖν,
- d καὶ κόρας ἐπομένας ἐξόπισθεν ὅσαι τ' ἂν γυναῖκες τῆς παιδοποιήσεως ἀπηλλαγμένοι τυγχάνωσι, μετὰ δὲ ταῦτα ἱερέας τε καὶ ἱερεῖας ὡς καθαρεύοντι τῷ τάφῳ ἔπесθαι, ἐὰν ἄρα καὶ τῶν ἄλλων εἴργωνται τάφων, ἐὰν καὶ τὸ τῆς Πυθίας
- 5 οὕτω τε καὶ ταύτῃ σύμφηφον ᾗ. θήκην δὲ ὑπὸ γῆς αὐτοῖς εἰργασμένην εἶναι ψαλῖδα προμήκη λίθων ποτίμων καὶ ἀγήρων εἰς δύναμιν, ἔχουσιν κλῖνας παρ' ἀλλήλας λιθίνας
- e κειμένας, οὗ δὴ τὸν μακάριον γεγονότα θέντες, κύκλῳ χώσαντες, πέριξ δένδρων ἄλσος περιφυτεύσουσι πλὴν κώλου ἑνός, ὅπως ἂν αὖξιν ὁ τάφος ἔχῃ ταύτην τὴν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἐπιδεῖν χώματος τοῖς τιθεμένοις· κατ' ἐνιαυτὸν δὲ
- 5 ἀγῶνα μουσικῆς αὐτοῖς καὶ γυμνικὸν ἱππικὸν τε θήσουσιν. τὰ μὲν δὴ γέρα ταῦτα τοῖς τὰς εὐθύνας διαφυγοῦσιν· ἂν δέ τις τούτων, πιστεύων τῷ κεκρίσθαι, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐπιδείξῃ κακὸς γενόμενος ὕστερον τῆς κρίσεως, γράφεσθαι μὲν τὸν βουλόμενον αὐτὸν ὁ νόμος προσταττέτω, ὁ δ' ἀγὼν
- 948 ἐν δικαστηρίῳ γιγνέσθω τοιῷδὲ τινὶ τρόπῳ. πρῶτον μὲν νομοφύλακες ἕστωσαν τούτου τοῦ δικαστηρίου, ἔπειτα αὐτῶν τούτων οἱ ζῶντες, πρὸς δὲ τούτοις τὸ τῶν ἐκλεκτῶν δικα-

c3 ἑκατὸν] γρ. ἕκαστον O c4 ἐπιόψωνται Buttman (cf. Meisterhans § 78, 5): ἐπόψωνται AO: ἐπόψονται O² c7 ἄλλους O²: ἄλλως AO c8 ἐφυμνεῖν A²: ἐφύμιν A d6 ποτίμων AO Photius: ποτίμων A² (ρ s. v.) O² e4 ἐπιδεῖν AO: ἀνεπιδεῖν A² (ἀν s. v.) O²: ἂν ἐπιδεῖ Hermann e6 ταῦτα A: τοιαῦτα vulg.

στήριον, γραφέσθω δὲ ὁ γραφόμενος, ὃν ἂν γράφηται, λέγουσαν τὴν γραφὴν ἀνάξιον εἶναι τὸν καὶ τὸν τῶν ἀρι- 5 στείων καὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἔαν μὲν ὁ φεύγων ἄλῳ, στερέσθω τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τάφου καὶ τῶν ἄλλων τῶν δοθεισῶν αὐτῷ τιμῶν, ἔαν δὲ ὁ διώκων μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, τινέτω ὁ μὲν τοῦ μεγίστου τιμήματος δώδεκα μνᾶς, b ὁκτῶ δὲ ὁ τοῦ δευτέρου, τρίτου δὲ ἕξ, τετάρτου δὲ δύο.

Ῥαδαμάνθυος δὲ περὶ τὴν λεγομένην κρίσιν τῶν δικῶν ἄξιον ἄγασθαι, διότι κατεῖδεν τοὺς τότε ἀνθρώπους ἡγου- μένους ἐναργῶς εἶναι θεοὺς, εἰκότως, ἅτε κατὰ τὸν τότε 5 χρόνον τῶν πολλῶν ἐκ θεῶν ὄντων, ὧν εἷς ἦν αὐτός, ὥς γε λόγος. ἔοικεν δὴ δικαστῇ μὲν ἀνθρώπων οὐδενὶ διανοοῦ- μένος δεῖν ἐπιτρέπειν, θεοῖς δέ, ὅθεν ἀπλαῖ καὶ ταχεῖαι δίκαι ἐκρίνουντ' αὐτῷ· διδοὺς γὰρ περὶ ἐκάστων τῶν ἀμφισβη- τουμένων ὄρκον τοῖς ἀμφισβητοῦσιν ἀπηλλάττετο ταχὺ καὶ c ἀσφαλῶς. νῦν δὲ δὴ ὅτε μέρος τι μὲν, φαμέν, ἀνθρώπων τὸ παράπαν οὐχ ἡγοῦνται θεοὺς, οἱ δὲ οὐ φροντίξιν ἡμῶν αὐτοὺς διανοοῦνται, τῶν δὲ δὴ πλείστων ἐστὶ καὶ κακίστων ἢ δόξα ὥς σμικρὰ δεχόμενοι θύματα καὶ θωπείας πολλὰ 5 συναποστεροῦσι χρήματα καὶ μεγάλων σφᾶς ἐκλύονται κατὰ πολλὰ ζημιῶν, οὐκέτι δὴ τοῖς νῦν ἀνθρώποις ἢ Ῥαδαμάνθυος ἂν εἴη τέχνη πρέπουσα ἐν δίκαις. μεταβεβληκνῶν οὖν τῶν d περὶ θεοὺς δοξῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις μεταβάλλειν δεῖ καὶ τοὺς νόμους· ἐν γὰρ λήξεσιν δικῶν τοὺς μετὰ νοῦ τιθεμένους νόμους ἐξαιρεῖν χρὴ τοὺς ὄρκους τῶν ἀντιδικούντων ἐκα- τέρων, καὶ τὸν λαγχάνοντά τῷ τινα δίκην τὰ μὲν ἐγκλήματα 5 γράφειν, ὄρκον δὲ μὴ ἐπομνύναι, καὶ τὸν φεύγοντα κατὰ

a 5 τὸν alterum om. A: add. s. v. A² a 8 διώκων fecit A²: δικῶν A τὸ] μὲν τὸ A (sed μὲν punct. not.) b 1 ὁ A O: δ' ὁ A² (δ' s. v. sed postea punct. not.) L O² c 2 γρ. νῦν δέ, ὅτε δὴ μέρος μὲν τι, φαμέν A³ O² φαμέν] φησιν (σιν supra μὲν) γρ. O c 3 τὸ A et pr. O: οἱ τὸ vulg. c 4 δὲ δὴ A L O: δὲ vulg. c 7 πολλά(λὰ (sic) A: πολλάς πολλά fecit A³ (add. σ πολ extra v.) d 2 δεῖ A L O: χρῇ (errore) Bekker Hermann (cf. d 4) d 4 χρῇ A L O: ἐστὶ vulg.

- ταῦτὰ τὴν ἄρνησιν γράψαντα παραδοῦναι τοῖς ἄρχουσιν ἀνώμοτον. δεινὸν γάρ που, δικῶν γ' ἐν πόλει πολλῶν
e γενομένων, εὖ εἶδέναι σμικροῦ δεῖν τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐπιωρκηκότας, ἐν συσσιτίοις τε ἀλλήλοις εὐχερῶς συγγιγνο-
 μένους καὶ ἐν ἄλλαις συνουσίαις τε καὶ ἰδιωτικαῖς συγγενή-
 σεσιν ἐκάστων. νόμος δὲ κείσθω δικαστὴν μὲν ὁμνῦναι
5 δικάζην μέλλοντα, καὶ τὸν τὰς ἀρχὰς τῷ κοινῷ καθιστάντα
949 δι' ὅρκων ἢ διὰ φορᾶς ψήφων ἀφ' ἱερῶν φέροντα δρᾶν αἰεὶ
 τὸ τοιοῦτον, καὶ κριτὴν αὖ χορῶν καὶ πάσης μουσικῆς καὶ
 γυμνικῶν τε καὶ ἵππικῶν ἄθλων ἐπιστάτας καὶ βραβέας
 καὶ ἀπάντων ὅποσα μὴ φέρει κέρδος κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην
5 δόξαν τῷ ἐπιорκοῦντι· τῶν δὲ ὅποσα ἐξαρηθέντι καὶ ἐξο-
 μοσαμένῳ κέρδος μέγα φανερόν εἶναι δοκεῖ, ταῦτα δὲ διὰ
 δικῶν ὅρκων χωρὶς κρίνεσθαι σύμπαντας τοὺς ἐπικαλοῦντας
 ἀλλήλοις. καὶ τὸ παράπαν ἐν δίκῃ τοὺς προέδρους μὴ
b ἐπιτρέπειν μήτε ὁμνῦντι λέγειν πιθανότητος χάριω μήτε
 ἐπαρώμενον ἑαυτῷ καὶ γένει μήτε ἱκετεῖαις χρώμενον ἀσχή-
 μοσιν μήτε οἴκτοις γυναικείοις, ἀλλὰ τὸ δίκαιον μετ' εὐφη-
 μίας διδάσκοντα καὶ μαυθάνοντα αἰεὶ διατελεῖν, εἰ δὲ μή,
5 καθάπερ ἕξ· τοῦ λόγου λέγοντος, τοὺς ἄρχοντας πάλιν
 ἐπανάγειν εἰς τὸν περὶ τοῦ πράγματος αἰεὶ λόγον. ξένῳ δ'
 εἶναι πρὸς ξένους, καθάπερ τὰ νῦν, δέχεσθαι τε ὅρκους παρ'
c ἀλλήλων, ἂν ἐθέλωσι, καὶ διδόναι κυρίως—οὗ γὰρ κατα-
 γηράσουσιν οὐδ' ἐννεοττεύοντες ἐν τῇ πόλει ὥς τὸ πολὺ
 τοιοῦτους ἄλλους κυρίους τῆς χώρας παρέξονται συντρόφους
 —δικῶν τε περὶ λήξεως τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι πρὸς
5 ἀλλήλους πᾶσι τὴν κρίσιν.

“Ὅσα τις ἐλεύθερος ἀπειθεῖ τῇ πόλει, μήτ' οὖν πληγὼν
 ἄξια μηδ' αὖ δεσμῶν μηδὲ θανάτου, περὶ δὲ χορείας τινῶν

e 1 δεῖν] δεῖ A O   **a 1** αἰεὶ s. v. A² O²: δεῖ A O: αἰεὶ δεῖ
 vulg.   **a 3** βραβέας in marg. iterat A²   **a 4** φέρει A² (ρεῖ
 ex emend.) O² (εἰ s. v.): φέρη A (ut vid.) O   **a 6** διὰ δικῶν]
 δι' ἀδίκων A O   **c 2** οὐδ' ἐννεοττεύοντες fecit A² (v s. v.):
 οὐδ' ἐννεοττεύοντες A

φοιτήσεων ἢ πομπέσεων ἢ τοιούτων τῶν ἄλλων κοινῶν
 κοσμήσεων ἢ λητουργιῶν, ὅποσα περὶ θυσίας εἰρηνικῆς ἢ d
 πολεμικῶν εἰσφορῶν εἵνεκα, πάντων τῶν τοιούτων τὴν
 πρώτην ἀνάγκην ἰατὴν εἶναι τῆς ζημίας, τοῖς δὲ μὴ πειθο-
 μένοις ἐνεχυράσιαν τούτοις οἷς ἂν πόλις ἅμα καὶ νόμος
 εἰσπράττειν προστάτῃ, τῶν δὲ ἀπειθούντων ταῖς ἐνεχυ- 5
 ρασίαις πράσιν τῶν ἐνεχύρων εἶναι, τὸ δὲ νόμισμα γίγνεσθαι
 τῇ πόλει· ἔαν δὲ ζημίας δέωνται πλείονος, τὰς ἀρχὰς
 ἐκάστας τοῖς ἀπειθοῦσι τὰς πρεπούσας ζημίας ἐπιβαλλούσας
 εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον, ἕως ἂν ἐθελήσωσι δρᾶν τὸ e
 προσταχθέν.

Πόλει δέ, ἥτις ἂν μήτε χρηματίζεται πλὴν τὸν ἐκ γῆς
 χρηματισμὸν μήτ' ἐμπορεύηται, περὶ ἀποδημίας ἑαυτῶν ἕξω 5
 τῆς χώρας καὶ ξένων ὑποδοχῆς ἄλλοθεν ἀνάγκη βεβου-
 λεῦσθαι τί χρῆ δρᾶν· συμβουλευεῖν οὖν τὸν νομοθέτην δεῖ
 τούτων πέρι πρῶτον πείθοντα εἰς δύναμιν. πέφυκεν δὲ
 ἡ πόλεω ἐπιμειξία πόλεσιν ἦθη κεραννύναι παντοδαπά,
 καινοτομίας ἀλλήλοις ἐμποιούντων ξένων ξένους· ὁ δὲ τοῖς 950
 μὲν εὖ πολιτευομένοις διὰ νόμων ὀρθῶν βλάβην ἂν φέροι
 μεγίστην πασῶν, ταῖς δὲ πλείσταις πόλεσιν, ἅτε οὐδαμῶς
 εὐνομουμέναις, οὐδὲν διαφέρει φύρεσθαι δεχομένους τε αὐτοῖς
 ξένους καὶ αὐτοὺς εἰς τὰς ἄλλας ἐπικωμάζοντας πόλεις, ὅταν 5
 ἐπιθυμήσῃ τις ἀποδημίας ὀπηροῦν καὶ ὁπότε, εἴτε νέος εἴτε
 καὶ πρεσβύτερος ὢν. τὸ δ' αὖ μήτε ἄλλους δέχεσθαι μήτε
 αὐτοὺς ἄλλοσε ἀποδημεῖν ἅμα μὲν οὐκ ἐγχωρεῖ τό γε
 παράπαν, ἔτι δὲ ἄγριον καὶ ἀπηνὲς φαίνουτ' ἂν τοῖς ἄλλοις b
 ἀνθρώποις, ὀνόμασιν τε χαλεποῖς ταῖσιν λεγομέναις ξενη-
 λασίαις χρωμένους καὶ τρόποις αὐθάδεσι καὶ χαλεποῖς, ὥς
 δοκοῖεν ἂν· χρῆ δὲ οὔποτε περὶ σμικροῦ ποιεῖσθαι τὸ δοκεῖν
 ἀγαθοὺς εἶναι τοῖς ἄλλοις ἢ μὴ δοκεῖν. οὐ γὰρ ὅσον οὐσίας 5
 ἀρετῆς ἀπεσφαλμένοι τυγχάνουσιν οἱ πολλοί, τοσοῦτον καὶ

c 8 ἢ πομπέσεων om. A (add. in marg. A³) pr. O d 3 ἰατὴν]
 τακτὴν Winckelmann e 3 μήτε γρ. μὴ O a 1 δὴ L (ut vid.): δὲ
 A O a 4 τε αὐτοῖς] τε ἀστοῖς Winckelmann: τ' ἐν αὐτοῖς Stallbaum

- τοῦ κρίνειν τοὺς ἄλλους ὅσοι πονηροὶ καὶ χρηστοί, θεῖον δέ
 τι καὶ εὖστοχον ἔνεστι καὶ τοῖσι κακοῖς, ὥστε ἀμύπολλοι
 c καὶ τῶν σφόδρα κακῶν εὖ τοῖς λόγοις καὶ ταῖς δόξαις διαι-
 ροῦνται τοὺς ἀμείνους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς χείρονας.
 διὸ καλὸν ταῖς πολλαῖς πόλεσι τὸ παρακέλευμά ἐστιν,
 προτιμᾶν τὴν εὐδοξίαν πρὸς τῶν πολλῶν. τὸ μὲν γὰρ
 5 ὀρθότατον καὶ μέγιστον, ὄντα ἀγαθὸν ἀληθῶς οὕτω τὸν
 εὐδοξον βίον θηρεύειν, χωρὶς δὲ μηδαμῶς, τὸν γε τέλεον
 ἄνδρα ἐσόμενον, καὶ δὴ καὶ τῇ κατὰ Κρήτην οἰκίζομένῃ
 πόλει πρέπον ἂν εἴη δόξαν πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ὅτι
 d καλλίστην τε καὶ ἀρίστην παρασκευάζεσθαι πρὸς ἀρετὴν·
 πᾶσα δ' ἐλπίς αὐτὴν ἐκ τῶν εἰκότων, ἅνπερ κατὰ λόγον
 γίγνηται, μετ' ὀλίγων ἥλιον ὄψεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς
 ἐν ταῖς εὐνόμοις πόλεσι καὶ χώραις. ὦδε οὖν χρὴ ποιεῖν
 5 περὶ ἀποδημίας εἰς ἄλλας χώρας καὶ τόπους καὶ περὶ ὑπο-
 δοχῆς ξένων. Πρῶτον μὲν νεωτέρῳ ἐτῶν τετταράκοντα μὴ
 ἐξέστω ἀποδημῆσαι μηδαμῇ μηδαμῶς, ἔτι τε ἰδίᾳ μηδενί,
 δημοσίᾳ δ' ἔστω κήρυξιν ἢ πρεσβείαις ἢ καὶ τισι θεωροῖς·
 e τὰς δὲ κατὰ πόλεμον καὶ στρατείας ἀποδημίας οὐκ ἐν ἐκδη-
 μίαις πολιτικαῖς ἄξιον ἀγορεύειν ὡς τούτων οὕσας. Πυθῶδε
 τῷ Ἀπόλλωνι καὶ εἰς Ὀλυμπίαν τῷ Διὶ καὶ εἰς Νεμέαν καὶ
 εἰς Ἴσθμὸν χρὴ πέμπειν κοινωνοῦντας θυσιῶν τε καὶ ἀγώνων
 5 τούτοις τοῖς θεοῖς, πέμπειν δὲ εἰς δύναμιν ὅτι πλείστους
 ἄμα καὶ καλλίστους τε καὶ ἀρίστους, οἵτινες εὐδόκιμον τὴν
 πόλιν ἐν ἱεραῖς τε καὶ εἰρηνικαῖς συνουσίαις ποιήσουσι
 951 δοκεῖν, τοῖς περὶ τὸν πόλεμον ἀντίστροφον ἀποδιδόντες
 δόξης παρασκευήν, ἐλθόντες δὲ οἴκαδε διδάξουσιν τοὺς νέους
 ὅτι δεύτερα τὰ τῶν ἄλλων ἐστὶ νόμιμα τὰ περὶ τὰς πολι-
 τείας. θεωροὺς δὲ ἄλλους ἐκπέμπειν χρῶν τοιούσδε τινας
 5 τοὺς νομοφύλακας παρεμένους· ἂν τινες ἐπιθυμῶσι τῶν

b 7 ὅσοι A² O² (δσ s.v.): οἱ A O χρηστοί A O et in marg.
 L: ἄχρηστοι A² (ἄ s.v.) L O² b 8 ἔνεστι γρ. O: ἐστι A L O
 d 4 ἐννόμοις O² (ν s.v.) e 2 πυθῶδε A a 5 ἂν τινες L (ut
 vid.) O²: ἄ τινες A O ἐπιθυμοῦσι ex ἐπιθυμῶσι fecit a

πολιτῶν τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πράγματα θεωρήσῃ κατὰ
τινα πλείω σχολήν, ἀπειργέτω μηδεὶς τούτους νόμος. οὔτε
γὰρ ἄπειρος οὔσα πόλις ἀνθρώπων κακῶν καὶ ἀγαθῶν δύναται **b**
ἂν ποτε, ἀνομήλῃτος οὔσα, ἡμερος ἱκανῶς εἶναι καὶ τέλεος,
οὐδ' αὖ τοὺς νόμους διαφυλάττειν ἄνευ τοῦ γνώμῃ λαβεῖν
αὐτοὺς ἀλλὰ μὴ μόνον ἔθεσιν. εἰσὶ γὰρ ἐν τοῖς πολλοῖς
ἄνθρωποι ἀεὶ θεοὶ τινες—οὐ πολλοί—παντὸς ἄξιοι συγγί- **5**
γνεσθαι, φυόμενοι οὐδὲν μᾶλλον ἐν εὐνομουμέναις πόλεσιν
ἢ καὶ μή, ὦν κατ' ἔχνος ἀεὶ χρὴ τὸν ἐν ταῖς εὐνομουμέναις
πόλεσιν οἰκοῦντα, ἐξίοντα κατὰ θάλατταν καὶ γῆν, ζητεῖν
ὅς ἂν ἀδιάφθαρτος ᾖ, τὰ μὲν βεβαιούμενον τῶν νομίμων, **c**
ὅσα καλῶς αὐτοῖς κείται, τὰ δ' ἐπανορθούμενον, εἴ τι παρα-
λείπεται. ἄνευ γὰρ ταύτης τῆς θεωρίας καὶ ζητήσεως οὐ
μένει ποτὲ τελῶς πόλις, οὐδ' ἂν κακῶς αὐτὴν θεωρῶσιν.

ΚΛ. Πῶς οὖν ἂν γίγνοιτ' ἀμφοτέρα;

5

ΑΘ. Τῇδε. πρῶτον μὲν ὁ θεωρὸς ὁ τοιοῦτος ἡμῖν
γεγονὼς ἔστω πλείονων ἐτῶν ἢ πεντήκοντα, ἔτι δὲ τῶν
εὐδοκίμων τά τε ἄλλα καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἔστω γεγενη-
μένος, εἰ μέλλει τὸ τῶν νομοφυλάκων δείγμα εἰς τὰς ἄλλας **d**
μεθήσειν πόλεις· πλέον δὲ ἐξήκοντα γεγονὼς ἐτῶν μηκέτι
θεωρεῖτω. θεωρήσας δὲ ὅπόσ' ἂν ἔτη βουληθῇ τῶν δέκα
καὶ ἀφικόμενος οἰκαδε, εἰς τὸν σύλλογον ἴτω τὸν τῶν περὶ
νόμους ἐποπτευόντων· οὗτος δ' ἔστω νέων καὶ πρεσβυτέρων **5**
μεμειγμένος, ἐκάστης μὲν ἡμέρας συλλεγόμενος ἐξ ἀνάγκης
ἀπ' ὀρθρου μέχρι περ ἂν ἡλῖος ἀνάσχη, πρῶτον μὲν τῶν
ιερέων τῶν τὰ ἀριστεία εἰληφότων, ἔπειτα τῶν νομοφυλάκων
τοὺς ἀεὶ πρεσβεύοντας δέκα. ἔτι ὁ περὶ τῆς παιδείας πάσης **e**
ἐπιμελητὴς ὃ τε νέος οἷ τε ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπηλλα-
γμένοι. ἕκαστος δὲ τούτων μὴ μόνος, ἀλλ' ἴτω μετὰ νέου

a 7 δὲ post ἀπειργέτω add. a νόμος A² (u erasum): νόμους A O
b 3 αὐ τοὺς fecit a: αὐτοὺς A γνώμῃ L (ut vid.) O²: γνώμην A O
b 4 ἔθεσιν L² O² (ξ s. v.): ἔθεσιν A O b 5 παντὸς A O: παντὸς
δ' vulg. c 4 αὐτὴν] ταύτην O² (ταύ s. v.) d 3 ὅπόσ' ex ὅπως A²
d 5 οὗτος ex οὕτως A² d 7 ἀνάσχη A L O: ἀνίσχη vulg. e 1 ἔτι
A O: ἔτι δὲ vulg. e 3 ἴτω] ἦτω A (sed ἦ in ras.) O

- ἀπὸς τριάκοντα ἔτων μέχρι τετταράκοντα, τὸν ἀρέσκοντα
 5 αὐτῷ προσλαμβάνων. τὴν δὲ συνουσίαν εἶναι τοῦτοις καὶ
 952 τοὺς λόγους περὶ νόμων αἰεὶ τῆς τε οἰκείας πόλεως πέρι, καὶ
 ἔαν ἄλλοθι πυνθάνωνται τι περὶ τῶν τοιούτων διαφέρων,
 καὶ δὴ καὶ περὶ μαθημάτων, ὅπόσ' ἂν ἐν ταύτῃ τῇ σκέψει δοκῇ
 συμφέρειν μαθοῦσι μὲν εὐαγέστερον γίγνεσθαι, μὴ μαθοῦσι
 5 δὲ σκοτωδέστερα τὰ περὶ νόμους αὐτοῖς φαίνεσθαι καὶ
 ἀσαφῇ. ἃ δ' ἂν τούτων ἐγκρίνωσιν οἱ γεραίτεροι, τοὺς
 νεωτέρους πάσῃ σπουδῇ μανθάνειν, ἔαν δέ τις ἀνάξιος δοκῇ
 τῶν παρακεκλημένων εἶναι, τῷ παρακαλοῦντι μέμφεσθαι τὸν
 b σύλλογον ὅλον· τοὺς δ' εὐδοκιμοῦντας τούτων τῶν νέων
 φυλάττειν τὴν ἄλλην πόλιν, ἀποβλέποντας εἰς αὐτοὺς
 διαφερόντως τε τηροῦντας, καὶ τιμᾶν μὲν κατορθοῦντας,
 ἀτιμάζειν δὲ μᾶλλον τῶν ἄλλων, ἔαν ἀποβαίνωσι χεῖρους
 5 τῶν πολλῶν. εἰς δὴ τοῦτον τὸν σύλλογον ὁ θεωρήσας
 τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις νόμιμα ἀφικόμενος εὐθὺς
 πορευέσθω, καὶ εἴ τινα φήμην τινῶν περὶ θέσεως νόμων
 ἢ παιδείας ἢ τροφῆς ἤρην τινος ἔχοντας φράζειν, εἴτε καὶ
 αὐτὸς νενοηκῶς ἅττα ἦκοι, κοινούτω τῷ συλλόγῳ ἅπαντι·
 c καὶ ἔάντε μὴδὲν χείρων μὴδέ τι βελτίων ἦκειν δόξη, χάριω
 γοῦν τῆς σφόδρα προθυμίας αἰνεῖσθω, ἔαν δὲ πολὺ βελτίων,
 πολὺ τ' ἐπαινεῖσθω μᾶλλον ζῶν, τελευτήσαντά τε τιμαῖς
 αὐτὸν προσηκούσαις ἢ τῶν συλληγομένων τιμάτω δύνამις.
 5 ἔαν δὲ διεφθαρμένος ἀφικέσθαι δόξη, μὴδενὶ συγγιγνέσθω
 μήτε νέῳ μήτε πρεσβυτέρῳ προσποιούμενος εἶναι σοφός·
 καὶ ἔαν μὲν πείθηται τοῖς ἀρχουσιν, ἰδιώτης ζήτω, ἔαν δὲ
 d μὴ, τεθνάτω, ἔαν γ' ἐν δικαστηρίῳ ἁλῶ πολυπραγμονῶν τι
 περὶ τὴν παιδείαν καὶ τοὺς νόμους. ἔαν δὲ ἄξιον ὄντα εἰς

a 2 τι om. A et pr. O a 4 συμφέρειν A² (ν s.v.) O²:
 συμφέρει A O μαθοῦσι A O : ἃ μαθοῦσι A² (ἃ s.v.) O² a 5 τὰ
 A² (s.v.) O²: om. A O b 2 ἀποβλέποντας A² (β et π s.v.):
 ἀποπλέοντας A b 8 εὔρεν A² (ε s.v.) L: εὐρεῖν A O b 9 γρ.
 ἦκοι κοινούτω, ἀπ' ὀρθώσεως O: ἦ κοι ***νοῦτω A: ἦ κοινούτω
 vulg. d i γ' ἐν Stephanus: δὲ A O: τ' ἐν A² (τ' et ν
 s.v.)

δικαστήριον εἰσάγειν ἀρχόντων μηδεὶς εἰσάγη, ὄνειδος ἀπο-
κείσθω τοῖς ἄρχουσιν εἰς τὴν τῶν ἀριστείων διαδικασίαν.

Ὁ μὲν οὖν ἐκδημῶν οὕτω καὶ τοιοῦτος ὢν ἐκδημείτω, 5
τὸν δ' εἰσεπιδημήσαντα μετὰ τοῦτον χρή φιλοφρονεῖσθαι.
τέτταρες δ' εἰσὶ ξένοι ὢν δεῖ περί λόγον τινα ποιεῖσθαι·
ὁ μὲν δὴ πρῶτός τε καὶ διὰ τέλους αἰεὶ θερινὸς ὥς τὰ πολλὰ
διατελῶν ταῖς φοιτήσεσιν, καθάπερ οἱ τῶν ὀρνίθων διαπο- e
ρευόμενοι—καὶ τούτων οἱ πολλοὶ κατὰ θάλατταν ἀτεχνῶς
οἶον πετόμενοι χρηματισμοῦ χάριν ἐμπορευόμενοι ἔτους
ᾧραν πέτονται πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις—ὃν ἀγοραῖς καὶ λιμέσι
καὶ δημοσίοις οἰκοδομήμασιν ἔξω τῆς πόλεως πρὸς τῇ πόλει 5
ὑποδέχεσθαι χρή τοὺς ἐπὶ τούτοις ἄρχοντας τεταγμένους,
φυλάττοντας μὴ νεωτερίζῃ τίς τι τῶν τοιούτων ξένων, καὶ 953
δίκας αὐτοῖς ὀρθῶς διανέμοντας, ἀναγκαῖα μὲν, ὥς ὀλίγιστα
δ' ἐπιχωμένους. ὁ δὲ δεύτερος, ὅμμασιν ὄντως θεωρὸς ὅσα
τε μουσῶν ὥσιν ἔχεται θεωρήματα· τῷ δὴ τοιούτῳ παντὶ
χρή καταλύσεις πρὸς ἱεροῖς εἶναι φιλοξενίας ἀνθρώπων 5
παρεσκευασμένας, χρή δὲ καὶ τῶν τοιούτων ἱερέας τε καὶ
νεωκόρους ἐπιμελείσθαι καὶ τημελεῖν, ἕως ἂν τὸν μέτριον
ἐπιμείναντες χρόνον, ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαντες ὢν χάριν ἀφί-
κουτο, ἀβλαβεῖς τοῦ δράσαί τε καὶ παθεῖν ἀπαλλάττωνται. b
δικαστὰς δ' αὐτοῖς εἶναι τοὺς ἱερέας, ἐὰν ἀδικῇ τις αὐτῶν
τινα ἢ τιν' ἄλλον ἀδικῇ τις τούτων ὅσα ἐντὸς δραχμῶν
πεντήκοντα, ἐὰν δέ τι μείζον ἐγκλημα αὐτοῖς γίγνηται, πρὸς
τοῖς ἀγορανόμοις εἶναι δεῖ δίκας τοῖς τοιούτοις. τρίτον δὲ 5
ξένον ὑποδέχεσθαι χρή δημοσίᾳ τὸν κατὰ τι δημόσιον ἐξ
ἄλλης χώρας ἀφιγμένον· ὃν στρατηγοῖς τε καὶ ἱππάρχοις
καὶ ταξιάρχοις ὑποδεκτέον ἐστὶν μόνοις, τὴν τ' ἐπιμέλειαν
τῶν τοιούτων μετὰ τῶν πρυτάνεων ποιητέον ἐκεῖνῳ παρ' c
οὕτῳ τις ἂν αὐτῶν τὴν κατάλυσιν ξενωθεὶς ποιήσεται μόνῳ.

ε 4 ᾧραν A L O: ᾧρα vulg. a 1 τι O²: om. A O a 2 ὀλι-
γοστὰ A et γρ. O a 6 παρεσκευασμένας O: παρεσκευασμέναις
A O² (ai s. v.) a 7 ἕως A L O: ὅπως A² (om s. v.) et in marg.
L² O² τὸν A² O² (v s. v.): τὸ A O b 7 ὃν A² (v s. v.): ὃ A

- τέταρτος δέ, ἄν ποτέ τις ἀφίκηται, σπάνιος μὲν, ἂν δ' οὖν ποτέ τις ἔλθῃ τῶν παρ' ἡμῖν θεωρῶν ἀντίστροφος ἐξ ἄλλης
- 5 χώρας, πρῶτον μὲν ἔλαττον ἐτῶν μηδὲν πεντήκοντα γεγονώς ἔστω, πρὸς τούτῳ δὲ ἀξιῶν τι καλὸν ἰδεῖν τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν διαφέρων ἐν καλλοναῖς ἢ καὶ δεῖξαί τι κατὰ
- d ταῦτ' ἄλλῃ πόλει. ἴτω μὲν νῦν πᾶς ἀκέλευστος ὁ τοιοῦτος ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων καὶ σοφῶν θύρας, τοιοῦτος ἕτερος αὐτὸς ὢν· ἐπὶ γὰρ τὴν τοῦ τῆς παιδείας ἐπιμελουμένου πάσης οἰκῆσιν ἴτω πιστεύων ἱκανῶς εἶναι ξένος τῷ τοιούτῳ
- 5 ξένῳ, ἢ τὴν τῶν νικηφόρων τινὸς ἐπ' ἀρετῇ, συνὼν δὲ τούτων τισὶν τὸ μὲν διδάξας, τὸ δὲ μαθὼν ἀπαλλαττέσθω, φίλος παρὰ φίλων δώροις καὶ τιμαῖς πρεπούσαις τιμηθείς. τούτοις δὴ τοῖς νόμοις ὑποδέχεσθαί τε χρὴ πάντας ξένους
- e τε καὶ ξένας ἐξ ἄλλης χώρας καὶ τοὺς αὐτῶν ἐκπέμπειν, τιμῶντας ξένιον Δία, μὴ βρώμασι καὶ θύμασι τὰς ξενηλασίας ποιουμένους, καθάπερ ποιοῦσιν νῦν θρέμματα Νείλου, μηδὲ κηρύγμασιν ἀγρίοις.
- 5 Ἐγγύην, ἣν ἂν ἐγγυᾷται τις, διαρρήδην ἐγγυάσθω, τὴν πρᾶξιν πᾶσαν διομολογούμενος ἐν συγγραφῇ καὶ ἐναντίον μαρτύρων μὴ ἔλαττον τριῶν, ὅσα ἐντὸς χιλίων, τὰ δ' ὑπὲρ
- 954 χιλίας μὴ ἔλαττον ἢ πέντε. ἐγγυητὴς μὲν δὴ καὶ ὁ προπωλὼν ὅτιοῦν τοῦ μὴ ἐνδίκως πωλοῦντος ἢ καὶ μηδαμῶς ἀξιόχρεω· ὑπόδικος δ' ἔστω καὶ ὁ προπωλὼν καθάπερ ὁ ἀποδόμενος.
- 5 Φωρᾶν δὲ ἂν ἐθέλῃ τις παρ' ὄψεσιν, γυμνὸς ἢ χιτωνίσκον ἔχων ἄζωστος, προομόσας τοὺς νομίμους θεοὺς ἢ μὴν ἐλπίζειν εὐρήσειν, οὕτω φωρᾶν· ὁ δὲ παρεχέτω τὴν οἰκίαν, τά τε σεσημασμένα καὶ τὰ ἀσήμαντα, φωρᾶν. ἐὰν δέ τις
- b ἐρευνᾶν βουλομένῳ φωρᾶν μὴ διδῶ, δικάζεσθαι μὲν τὸν

c 7 ἐν A² (s. v.) O²: om. A O ἢ om. γρ. O δεῖξαι O³ (εἰ s. v.): δόξαι A O d 1 ὁ τοιοῦτος a (in marg.) O²: om. A O d 5 ξένῳ ἢ τὴν τῶν in marg. A² L² O²: ξένῳ τὴν τῶν A: ξενῶνι τὴν τῶν vulg. e 7 τριῶν A O: ἢ τριῶν vulg. a 5 τις A O: τίς τι vulg. ἢ secl. Hermann a 6 ἐλπίζειν Boeckh: ἐλπίζων libri

ἀπειργόμενον, τιμησάμενον τὸ ἐρευνώμενον, ἂν δέ τις ὄφλη, τὴν διπλασίαν τοῦ τιμηθέντος βλάβην ἐκτίνειν. ἔαν δὲ ἀποδημῶν οἰκίας δεσπότης τυγχάνῃ, τὰ μὲν ἀσήμαντα παρεχόντων οἱ ἐνοικοῦντες ἐρευνᾶν, τὰ δὲ σεσημασμένα παραση- 5 μηνάσθω καὶ ὃν ἂν ἐθέλῃ φύλακα καταστησάτω πέντε ἡμέρας ὁ φωρῶν· ἔαν δὲ πλείονα χρόνον ἀπῇ, τοὺς ἀστυνόμους παραλαβὼν οὕτω φωράτω, λύων καὶ τὰ σεσημασμένα, πάλιν δὲ μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἀστυνόμων κατὰ ταῦτα c σημηνάσθω.

Τῶν ἀμφισβητησίμων χρόνου ὅρος, ὃν ἔαν τις ᾗ κεκτημένος, μηκέτ' ἀμφισβητεῖν ἐξεῖναι. χωρίων μὲν οἰκῆσεών τε τῇδε οὐκ ἔστ' ἀμφισβήτησις· τῶν δὲ ἄλλων ὅτι ἂν τις 5 ἐκτεμένος ᾗ, ἔαν μὲν κατὰ ἄστυ καὶ κατ' ἀγορὰν καὶ ἱερὰ χρώμενος φαίνεται καὶ μηδεὶς ἐπιλάβηται, φῇ δὲ ζητεῖν τοῦτον τὸν χρόνον, ὁ δὲ μὴ ἀποκρυπτόμενος φανερός ᾗ, ἔαν οὕτω τις ἐνιαυτὸν ὀτιοῦν ἐκτεμένος, ὁ δὲ ζητῶν διαγένηται, d μὴ ἐξέστω τοιοῦτου κτήματος ἐπιλαβέσθαι μηδέν' ἀπελθόντος ἐνιαυτοῦ. ἔαν δὲ κατ' ἄστυ μὲν μὴ μηδὲ κατ' ἀγορὰν χρήται, κατ' ἀγροὺς δὲ φανερώς, μὴ προστυχῆς δὲ ἐν πέντε ἔτεσιν γένηται τις, τῶν πέντε ἐξελθόντων ἐτῶν, μηκέτι τοῦ 5 λοιποῦ χρόνου ἐξέστω τούτῳ τοῦ τοιοῦτου ἐπιλαβέσθαι. ἔαν δὲ κατ' οἰκίας ἐν ἄστει τέ τις χρήται, τριετὴ τὴν προθεσμίαν εἶναι, ἔαν δὲ κατ' ἀγροὺς ἐν ἀφανεί κεκτῇται, δέκα e ἐτῶν, ἔαν δ' ἐν ἀλλοδημίᾳ, τοῦ παντός χρόνου, ὅταν ἀνεύρῃ που, μηδεμίαν εἶναι προθεσμίαν τῆς ἐπιλήψεως.

Ἐάν τις τινα δίκη παραγενέσθαι κωλύσῃ βίᾳ, εἴτε αὐτὸν εἴτε μάρτυρας, ἔαν μὲν δοῦλον εἴτε αὐτοῦ εἴτε ἀλλότριον, 5 ἀτελῇ καὶ ἄκυρον γίγνεσθαι τὴν δίκην, ἔαν δὲ ἐλεύθερον, πρὸς τῷ ἀτελεῇ, δεθῆναι μὲν ἐνιαυτόν, ὑπόδικον δὲ ἀνδρα- 955

b 2 τὸ O² cum Vat. 1029: τὸν A O   b 5 παρασημανάσθω A O
(η supra α O²)   c 3 χρόνου A O: χρόνου δὲ L O²   c 6 ᾗ,
ἐάν] · ἢ ἐάν A   d 2 μηδέν (sic) ἀπελθόντος A L O: γρ. μηδένα
παρελθόντος L O   d 5 τοῦ λοιποῦ χρόνου in marg. A² O²: om. A O
e 2 ἀλλοδημίᾳ iterat in marg. A²

- πούτισμοι τῷ ἐθέλονται γίγνεσθαι. εἰ δὲ ἀνταγωνιστὴν
 γυμναστικῆς ἢ μουσικῆς ἢ τινος ἀγῶνος ἐτέρου διακωλύ-
 τις βίᾳ μὴ παραγίγνεσθαι, φραζέτω μὲν ὁ ἐθέλων τοῖς
 5 ἀθλοθέταις, οἱ δ' εἰς τὸν ἀγῶνα ἐλεύθερον ἀφιέντων τὸν
 ἐθέλοντα ἀγωνίζεσθαι· εἰ δὲ ἀδυνατήσωσιν, εἰ μὲν ὁ
 κωλύων ἀγωνίζεσθαι νικήσῃ, τά τε νικητήρια τῷ διακωλυ-
 b θέντι διδόναι καὶ νικήσαντα γράφειν ἐν ἱεροῖς οἷς ἂν ἐθέλῃ,
 τῷ δὲ διακωλύσαντι μὴ ἐξέστω μηδὲν ἀνάθημα μηδ' ἐπι-
 γραφὴν τοῦ τοιούτου ἀγῶνός ποτε γενέσθαι, βλάβης δὲ ὑπό-
 δικος γιγνέσθω, ἐάντε ἡττῆται ἀγωνιζόμενος ἐάντε καὶ νικᾷ.
 5 Ἐάν τις κλεμμάδιον ὀτιοῦν ὑποδέχεται γιγνώσκων, τὴν
 αὐτὴν ὑπεχέτω δίκην τῷ κλέψαντι· φυγάδος δὲ ὑποδοχῆς
 θάνατος ἔστω ζημία.

- Τὸν αὐτὸν φίλον τε καὶ ἐχθρὸν νομιζέτω πᾶς τῇ πόλει·
 c εἰ δὲ τις ἰδίᾳ ποιῆται πρὸς τινὰς εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄνευ
 τοῦ κοινοῦ, θάνατος ἔστω καὶ τούτῳ ζημία· εἰ δὲ τι μέρος
 τῆς πόλεως εἰρήνην ἢ πόλεμον πρὸς τινὰς ἐαυτῷ ποιῆται,
 τοὺς αἰτίους οἱ στρατηγοὶ ταύτης τῆς πράξεως εἰσαγόντων
 5 εἰς δικαστήριον, ὀφλόντι δὲ θάνατος ἔστω δίκη.

- Τοὺς τῇ πατρίδι διακονοῦντάς τι δώρων χωρὶς χρῆ δια-
 κονεῖν, πρόφασιν δ' εἶναι μηδεμίαν μηδὲ λόγον ἐπαινούμενον,
 ὥς ἐπ' ἀγαθοῖς μὲν δεῖ δέχεσθαι δῶρα, ἐπὶ δὲ φλαύροις
 d οὐ· τὸ γὰρ γινῶναι καὶ γνόντα καρτερεῖν οὐκ εὐπετές,
 ἀκούοντα δὲ ἀσφαλέστατον πείθεσθαι τῷ νόμῳ, μηδὲν ἐπὶ
 δώροισιν διακονεῖν. ὁ δὲ μὴ πειθόμενος ἀπλῶς τεθνᾶτω
 ἅλους τῇ δίκῃ.

- 5 Χρημάτων εἰσφορᾶς πέρι τῷ κοινῷ, τετιμῆσθαι μὲν
 ἕκαστον τὴν οὐσίαν ἕνεκα πολλῶν χρεῶν καὶ τὴν ἐπέτειον
 ἐπικαρπίαν ἐν γράμμασιν ἀποφέρειν ἀγρονόμοις φυλέτας,
 ὅπως ἂν δυοῖν οὖσαι ταῖν εἰσφοραῖν, ὁποτέρᾳ τὸ δημόσιον

b 4 ἡττῆται Ast : ἡττᾶται Boeckh : ἡττῆται libri   b 5 γρ. ἐάν
 τις L O : ἐάν τέ τις A L O   κλεμμάδιον ὀτιοῦν L O : κλεμμάδιον ὅτι
 A et in marg. κλεμμάδιον iterat A² : γρ. κλέμμα δι' ὀτιοῦν L O   c 7 δ'
 A² (s. v.) O² : om. A O

ἂν χρήσθαι βούληται, χρήται, κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον βουλευο- **e**
μένων, ἕαντε τοῦ τιμήματος ὅλου μέρει ἕαντε τῆς γενομένης
ἐπ' ἐνιαυτὸν ἕκαστοτε προσόδου, χωρὶς τῶν εἰς τὰ συσσίτια
τελουμένων.

Θεοῖσι δὲ ἀναθήματα χρῶν ἔμμετρα τὸν μέτριον ἄνδρα **5**
ἀνατιθέντα δωρεῖσθαι. γῇ μὲν οὖν ἐστία τε οἰκίσεως ἱερὰ
πάσι πάντων θεῶν· μηδεὶς οὖν δευτέρως ἱερὰ καθιερούτω
θεοῖς. χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἰδίᾳ τε
καὶ ἐν ἱεροῖς ἐστὶν ἐπίφθονον κτήμα, ἐλέφας δὲ ἀπολελοι- **956**
πότης ψυχὴν σώματος οὐκ εὐαγὲς ἀνάθημα, σῖδηρος δὲ
καὶ χαλκὸς πολέμων ὄργανα· ξύλου δὲ μονοξύλον ὅτι ἂν
ἐθέλῃ τις ἀνατιθέτω, καὶ λίθον ὡσαύτως πρὸς τὰ κοινὰ
ἱερά, ὑφὴν δὲ μὴ πλέον ἔργον γυναικὸς μιᾶς ἔμμηνον. **5**
χρώματα δὲ λευκὰ πρόποντ' ἂν θεοῖς εἴη καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν
ὑφῇ, βάμματα δὲ μὴ προσφέρειν ἀλλ' ἢ πρὸς τὰ πολέμου
κοσμήματα. θεϊότατα δὲ δῶρα ὄρνιθές τε καὶ ἀγάλματα **b**
ὅσα περ ἂν ἐν μιᾷ ζωγράφος ἡμέρα εἰς ἀποτελεῖ· καὶ τᾶλλα
ἔστω κατὰ τὰ τοιαῦτα ἀναθήματα μεμιμημένα.

"Οτε δὲ μέρη διείρηται τῆς πόλεως συμπάσης, ὅσα τε
καὶ ἃ δεῖ γίνεσθαι, καὶ νόμοι περὶ τῶν συμβολαίων εἰς **5**
δύναμιν τῶν μεγίστων πέρι πάντων εἴρηται, τὸ λοιπὸν δὴ
δίκας ἂν εἴη χρῶν γίνεσθαι. δικαστηρίων δὲ τὸ μὲν
πρῶτον αἵρετοὶ δικασταὶ γίγνοιντ' ἂν, οὓς ἂν ὁ φεύγων τε
καὶ ὁ διώκων ἔλωνται κοινῇ, διαιτηταὶ δικαστῶν τοῦνομα **c**
μᾶλλον πρόπον ἔχοντες· δεύτεροι δὲ κωμήται τε καὶ φυλέται,
κατὰ τὸ δωδέκατον μέρος διηρημένοι, ἐν οἷς, ἂν μὴ διακρι-
θῶσιν ἐν τοῖς πρώτοις, περὶ ζημίας μείζονος ἰόντων ἀγωνιού-
μενοι, ὁ δὲ φεύγων, ἂν ἡττηθῇ τὸ δεύτερον, τὸ πεμπτημόριον **5**
ἀποτινέτω τοῦ τιμήματος τῆς γραφείσης δίκης. ἕαν δ'

e 2 ἕαντε τῷ τοῦ **O**²: ἕαν τοῦ **A O** **e 6** γῇ **L** (ut vid.) **Eus.** et
γ s. v. **O**²: τῇ **A O** ἐστία **L** (ut vid.) **Eus.**: ἐστία **A O** **e 7** πᾶς
πάντων θεῶν ante καθιερούτω iterat **A** (sed punct. nōt) **a 1** ἀπολε-
λοιπότης) ἀπὸ λελοιπότης **Orelli** **a 2** εὐαγὲς **Clemens Eus.** (*haud*
satis castum **Cicero**): εὐχερὲς libri

- ἐγκαλῶν τις τοῖς δικασταῖς τὸ τρίτον ἀγωνίζεσθαι βούληται,
d ἀγέτω μὲν ἐπὶ τοὺς δικαστὰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τὴν δίκην, ἔαν δὲ
 πάλιν ἡττηθῇ, τὴν ἡμιολίαν τοῦ τιμήματος ἀποτινέτω. ἔαν
 δὲ ὁ διώκων ἡττηθεῖς ἐν τοῖς πρώτοις μὴ ἡρεμῇ, εἰς δὲ τοὺς
 δευτέρους ἔη, νικήσας μὲν δὴ τὸ πέμπτον μέρος ἀπολαμ-
 5 βανέτω, νικηθεῖς δὲ ἀποτινέτω ταῦτον μέρος τῆς δίκης.
 ἔαν δ' εἰς τὸ τρίτον ἔλθωσιν δικαστήριον ἀπειθήσαντες ταῖς
 ἔμπροσθεν δίκαις, ὁ μὲν φεύγων ἡττηθεῖς, ὥσπερ εἴρηται,
 τὴν ἡμιολίαν, ὁ δὲ διώκων τὴν ἡμίσειαν τοῦ τιμήματος
e ἀποτινέτω. κληρώσεις δὲ δικαστηρίων καὶ πληρώσεις, καὶ
 ὑπηρεσιῶν ἐκάσταις τῶν ἀρχῶν καταστάσεις, καὶ χρόνους
 ἐν οἷς ἕκαστα γίνεσθαι χρεῶν, καὶ διαψηφίσεων περὶ καὶ
 ἀναβολῶν, καὶ πάνθ' ὅποσα τοιαῦτα ἀναγκαῖα περὶ δίκας
 5 γίνεσθαι, προτέρων τε καὶ ὑστέρων λήξεις, ἀποκρίσεων τε
 ἀνάγκας καὶ παρακαταβάσεων, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφὰ σύμ-
 παντα, εἵπομεν μὲν καὶ πρόσθεν, καλὸν δὲ τό γε ὄρθον καὶ
957 δις καὶ τρίς. πάντα δ' οὖν ὅποσα σμικρὰ καὶ ῥάδια νόμιμα
 εὐρίσκει, πρεσβύτου νομοθέτου παραλιπόντος, τὸν νέον
 ἀναπληροῦν χρὴ νομοθέτην. τὰ μὲν ἴδια δικαστήρια ταύτη
 πῃ γιγνόμενα μέτρον ἂν ἔχοι· τὰ δὲ δημόσια καὶ κοινὰ
 5 καὶ ὅσοις ἀρχὰς δεῖ χρωμένους τὰ προσήκοντα ἐκάστη τῶν
 ἀρχῶν διοικεῖν, ἔστ' ἐν πολλαῖς πόλεσιν οὐκ ἀσχήμονα
 ἐπεικῶν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγα νομοθετήματα, ὅθεν νομοφύλακας
b χρὴ τὰ πρόποντα τῇ νῦν γεννωμένῃ πολιτείᾳ κατασκευάζειν
 συλλογισαμένους καὶ ἐπανορθουμένους, ταῖς ἐμπειρίαις δια-
 βασανίζοντας, ἕως ἂν ἱκανῶς αὐτῶν ἕκαστα δόξῃ κείσθαι,
 τότε δὲ τέλος ἐπιθέντας, ἀκίνητα οὕτως ἐπισφραγισαμένους,
 5 χρῆσθαι τὸν ἅπαντα βίον. ὅσα δὲ περὶ τε σιγὴν δικαστῶν
 καὶ εὐφημίας καὶ τούναντίον, καὶ ὅσα παραλλάττει τῶν πολ-
 λῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν δικαίων καὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν,
c τὰ μὲν εἴρηται, τὰ δ' ἔτι πρὸς τῷ τέλει ῥηθήσεται. πρὸς ἃ

ε 2 χρόνους A O : χρόνοι O² (oi s. v.)
 Schneider b 4 τότε O² : τὸ A O
 b 7 καὶ καλῶν in marg. A³ O² : om. A O

ε 6 παρακαταστάσεων ci.
 b 6 πολλῶν secl. Hermann

πάντα χρὴ τὸν μέλλοντα δικαστὴν ἴσον ἔσσεσθαι κατὰ δίκην
 βλέπειν τε καὶ κεκτημένον γράμματα αὐτῶν περὶ μαθάνειν·
 πάντων γὰρ μαθημάτων κυριώτατα τοῦ τὸν μαθάνοντα
 βελτίω γίγνεσθαι τὰ περὶ τοὺς νόμους κείμενα, εἴπερ ὀρθῶς 5
 εἴη τεθέντα, γίγνοιτ' ἂν, ἣ μάτην τοῦνομα νῶ προσήκον
 κεκτήητ' ἂν ὁ θεὸς ἡμῖν καὶ θαυμαστὸς νόμος. καὶ δὴ
 καὶ τῶν ἄλλων λόγων ὅσοι τε ἐν ποιήμασιν ἔπαινοι καὶ
 ψόγοι περὶ τιῶν λέγονται καὶ ὅσοι καταλογάδην, εἴτ' ἐν d
 γράμμασιν εἴτε καθ' ἡμέραν ἐν ταῖς ἄλλαις πάσαις συνουσίαις
 διὰ φιλονικίας τε ἀμφισβητοῦνται καὶ διὰ συγχωρήσεων
 ἔστω ὅτε καὶ μάλα ματαίων, τούτων πάντων ἂν βάσανος
 εἴη σαφὴς τὰ τοῦ νομοθέτου γράμματα, ἃ δεῖ κεκτημένον 5
 ἐν αὐτῷ, καθάπερ ἀλεξιφάρμακα τῶν ἄλλων λόγων, τὸν
 ἀγαθὸν δικαστὴν αὐτόν τε ὀρθοῦν καὶ τὴν πόλιν, τοῖς μὲν
 ἀγαθοῖς μονὰς τῶν δικαίων καὶ ἐπαύξῃσιν παρασκευάζοντα, e
 τοῖς δὲ κακοῖς ἐξ ἀμαθίας καὶ ἀκολασίας καὶ δειλίας καὶ
 συλλήβδην πάσης ἀδικίας εἰς τὸ δυνατόν μεταβολήν, ὅσοις
 ἰάσιμοι δόξαι τῶν κακῶν· οἷσιν δὲ ὄντως ἐπικεκλωσμένοι, 958
 θάνατον ἴαμα ταῖς οὕτω διατεθείσαις ψυχαῖς διανέμοντες,
 ὁ δικαίως εἴη πολλάκις ἂν εἰρημένον, ἄξιοι ἐπαίνου γίγνοιτ'
 ἂν τῇ πάσῃ πόλει τοιοῦτοι δικασταὶ καὶ δικαστῶν ἡγεμόνες.
 Ἐπειδὰν δὲ αἱ κατ' ἐνιαυτὸν δίκαι τέλος ἐκδικασθεῖσαι
 σχῶσι, ταῖς πράξεσι νόμους αὐτῶν χρεῶν γίγνεσθαι τούσδε· 5
 Πρῶτον μὲν ἡ δικάζουσα ἀρχὴ τὰ τοῦ ὀφλόντος τῷ νικήσαντι
 χρήματα πάντα ἀποδιδότω, χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κεκτήσθαι,
 μετὰ τὴν διαψήφισιν ἐκάστην εὐθὺς ὑπὸ κήρυκος, ἀκουόντων b
 τῶν δικαστῶν· ἐπειδὰν δὲ ὁ τῶν δικασίμων μηνῶν ἐχόμενος
 γένηται μῆν, ἐάν τις μὴ ἀπαλλάττῃ τὸν νικήσαντα ἐκόντα
 ἐκόν, ἡ δικάσασα ἀρχὴ συνεπομένη τῷ νικῶντι τὰ τοῦ

c 4 κυριώτατα τοῦ O²: κυριωτάτου A O   c 5 εἴπερ Stob.:
 αἰπερ A: ἃ εἴπερ fecit A² sed & postea punct. not.: ἃ εἴπερ vulg.
 c 7 κεκτήητ' Ast: κέκτηητ' libri   e 4 ἐπικεκλωσμένοι] γρ. κλώμεναι O
 a 2 ἄξιοι A O² (i s. v.): ἄξιον O   γίγνοιτ' A (add. ν a) O
 (ν s. v. O²)   b 2 δικασίμων A O: διαδικασίμων A² (δια s. v.) O²

5 ὀφλόντος παραδιδότω χρήματα. ἔαν δὲ μὴ ἔχωσιν ὀπόθεν, ἐλλείπῃ δὲ μὴ ἔλαττον δραχμῆς, μὴ πρότερον εἶναι τούτῳ δίκας πρὸς ἄλλον μηδένα, πρὶν ἂν ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος
 c ἅπαν τῷ νικήσαντι· ἄλλοις δὲ πρὸς τοῦτον ἔστωσαν δίκαι κυρίως. ἔαν δὲ τις ἀφῃρητῇ τὴν ἀρχὴν τὴν καταδικάσασαν καταδικασθεὶς, εἰσαγόντων μὲν αὐτὸν εἰς τὸ τῶν νομοφυλάκων δικαστήριον οἱ ἀφαιρεθέντες ἀδίκως, ἔαν δὲ τις
 5 ὅφλῃ τὴν τοιαύτην δίκην, ὥς ὅλην τὴν πόλιν καὶ νόμους φθείρων θανάτῳ ζημιούσθω.

Ἄνδρὶ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο γεννηθέντι καὶ ἐκτραφέντι, καὶ γεννήσαντι καὶ ἐκθρέψαντι τέκνα, καὶ συμμειζάντι συμβόλαια
 d μετρίως, διδόντι τε δίκας εἴ τινα ἡδίκηκει καὶ παρ' ἐτέρου ἐκλαβόντι, σὺν τοῖς νόμοις ἐν μοίρᾳ γηράσαντι τελευτῇ γίγνοιτ' ἂν κατὰ φύσιν. περὶ τελευτήσαντας δὲ, εἴτε τις ἄρρην εἴτε τις θήλυς ᾗ, τὰ μὲν περὶ τὰ θεῖα νόμιμα τῶν τε
 5 ὑπὸ γῆς θεῶν καὶ τῶν τῇδε, ὅσα προσήκει τελεῖσθαι, τοὺς ἐξηγητὰς γίνεσθαι κυρίους φράζοντας· θήκας δ' εἶναι τῶν χωρίων ὅποσα μὲν ἐργάσιμα μηδαμοῦ, μήτε τι μέγα μήτε
 e τι σμικρὸν μνήμα, ἃ δὲ ἡ χώρα πρὸς τοῦτ' αὐτὸ μόνον φύσιν ἔχει, τὰ τῶν τετελευτηκότων σώματα μάλιστα ἀλυπῆτως τοῖς ζῶσι δεχομένη κρύπτειν, ταῦτα ἐκπληροῦν, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ὅσα τροφὴν μῆτηρ οὕσα ἢ γῆ πρὸς ταῦτα
 5 πέφυκεν βούλεσθαι φέρειν, μήτε ζῶν μήτε τις ἀποθανὼν στερείτω τὸν ζῶνθ' ἡμῶν. χῶμα δὲ μὴ χοῦν ὑψηλότερον πέντε ἀνδρῶν ἔργον, ἐν πένθ' ἡμέραις ἀποτελούμενον· λίθινα δὲ ἐπιστήματα μὴ μείζω ποιεῖν ἢ ὅσα δέχεσθαι τῶν τοῦ τετελευτηκότος ἐγκώμια βίου μὴ πλείω τεττάρων ἡρωικῶν
 959 στίχων. τὰς δὲ προθέσεις πρῶτον μὲν μὴ μακρότερον χρόνον ἔνδον γίνεσθαι τοῦ δηλοῦντος τὸν τε ἐκτεθνεῶτα καὶ τὸν

c 2 ἀφῃρηται A O: ἀφαιρηται O² (ai s. v.) d 2 μοίρα] μοραι A
 (i s. v. A²) d 3 δὴ O² (η s. v.): δέ A L O d 4 ᾗ] ἣν Ast (sed
 cf. Bekk. Anecd. i. 144) d 6 φράζοντας] φράζειν· τὰς Valckenaer
 e 1 ᾗ] ἡ ἢ Hermann e 8 τῶν A L O: τὰ vulg. e 9 τελευτη-
 κότης A (alterum τε s. v. A²) a 1 μὴ μακρότερον Aldina:
 μικρότερον libri

ὄντως τεθνηκότα, εἴη δ' ἂν σχεδόν, ὥς τὰνθρώπινα, μέτρον
 ἔχουσα τριταία πρὸς τὸ μνήμα ἐκφορά. πείθεσθαι δ' ἐστὶ
 τῷ νομοθέτῃ χρεῶν τὰ τε ἄλλα καὶ λέγοντι ψυχὴν σώματος 5
 εἶναι τὸ πᾶν διαφέρουσαν, ἐν αὐτῷ τε τῷ βίῳ τὸ παρ-
 εχόμενον ἡμῶν ἕκαστον τοῦτ' εἶναι μηδὲν ἄλλ' ἢ τὴν ψυχὴν,
 τὸ δὲ σῶμα ἰνδαλλόμενον ἡμῶν ἑκάστοις ἔπεσθαι, καὶ b
 τελευτησάντων λέγεσθαι καλῶς εἶδωλα εἶναι τὰ τῶν νεκρῶν
 σώματα, τὸν δὲ ὄντα ἡμῶν ἕκαστον ὄντως, ἀθάνατον εἶναι
 ψυχὴν ἐπονομαζόμενον, παρὰ θεοὺς ἄλλους ἀπιέναι δώσουσα
 λόγον, καθάπερ ὁ νόμος ὁ πάτριος λέγει—τῷ μὲν γὰρ ἀγαθῷ 5
 θαρραλέον, τῷ δὲ κακῷ μάλα φοβερὸν—βοήθειάν τε αὐτῷ
 μήτινα μεγάλην εἶναι τετελευτηκότι· ζῶντι γὰρ ἔδει βοηθεῖν
 πάντας τοὺς προσήκοντας, ὅπως ὅτι δικαιοτάτος ὢν καὶ
 ὁσιώτατος ἔζη τε ζῶν καὶ τελευτήσας ἀτιμώρητος ἂν κακῶν c
 ἁμαρτημάτων ἐγίγνετο τὸν μετὰ τὸν ἐνθάδε βίον. ἐκ δὲ
 τούτων οὕτως ἔχόντων οὐδέποτε οἰκοφθορεῖν χρή, διαφε-
 ρόντως νομίζοντα τὸν αὐτοῦ τοῦτον εἶναι τὸν τῶν σαρκῶν
 ὄγκον θαπτόμενον, ἀλλ' ἐκείων τὸν υἱὸν ἢ ἀδελφόν, ἢ ὄντινά 5
 τις μάλισθ' ἡγείται ποθῶν θάπτειν, οἷχεσθαι περαίνοντα καὶ
 ἐμπιμπλάντα τὴν αὐτοῦ μοῖραν, τὸ δὲ παρὸν δεῖν εὖ ποιεῖν,
 τὰ μέτρια ἀναλίσκοντα ὥς εἰς ἄψυχον χθονίων βωμόν· τὸ d
 δὲ μέτριον νομοθέτης ἂν μαντεύσαιο οὐκ ἀσχημονέστατα.
 ἔστω δὴ νόμος οὗτος· Τῷ μὲν δὴ τοῦ μεγίστου τιμήματος
 εἰς τὴν πᾶσαν ταφὴν ἀναλίσκόμενα μὴ πλέον πέντε μνῶν,
 τῷ δὲ τοῦ δευτέρου τρεῖς μναῖ, καὶ δύο τῷ τοῦ τρίτου, μνά 5
 δὲ τῷ τοῦ τετάρτου μέτρον ἂν ἔχοι τῶν ἀναλωμάτων. νομο-
 φύλαξι δὲ πολλὰ τε ἄλλα ἀνάγκη πράττειν καὶ πολλῶν
 ἐπιμελεῖσθαι, τούτων δ' οὐχ ἥκιστα, ὅπως ἂν παῖδων τε καὶ
 ἀνδρῶν καὶ πάσης ἡλικίας ἐπιμελούμενοι ζῶσι, καὶ δὴ καὶ e
 πρὸς τὸ τέλος ἀπάντων νομοφύλαξ εἰς γέ τις ἐπιστατῇ, ὃν
 ἂν οἱ τοῦ τετελευτηκότος ἐπίσκοπον οἰκείοι παραλάβωσιν, ᾧ

b 5 γὰρ A et γρ. O : om. vulg. c 1 ἂν κακῶν] ἂν secl. Ast :
 παγκάκων Baiter c 7 ἐμπιμπλάντα (sic) A O (λ supra ρ A² O²)

- καλόν τ' ἔστω καλῶς καὶ μετρίως τὰ περὶ τὸν τετελευτηκότα
 5 γιγνόμενα καὶ μὴ καλῶς αἰσχρόν. πρόθεσις δὲ καὶ τὰλλα
 ἔστω μὲν κατὰ τὸν περὶ τὰ τοιαῦτα νόμον γιγνόμενα, τῷ
 δὲ πολιτικῷ νομοθετοῦντι παραχωρεῖν χρή τὰ τοιάδε· δακρύειν
 960 μὲν τὸν τετελευτηκότα ἐπιτάττειν ἢ μὴ ἄμορφον, θρηνεῖν
 δὲ καὶ ἔξω τῆς οἰκίας φωνὴν ἐξαγγέλλειν ἀπαγορεύειν, καὶ
 τὸν νεκρὸν εἰς τὸ φανερόν προάγειν τῶν ὁδῶν κωλύειν, καὶ
 ἐν ταῖς ὁδοῖς πορευόμενον φθέγγεσθαι, καὶ πρὸ ἡμέρας ἔξω
 5 τῆς πόλεως εἶναι. ταῦτα δὴ κείσθω τε οὕτω περὶ τὰ
 τοιαῦτα νόμιμα, καὶ ὁ μὲν πειθόμενος ἔστω ζημίας ἑκτός,
 ὁ δὲ ἀπειθὼν ἐνὶ τῶν νομοφυλάκων ὑπὸ πάντων ζημιούσθω
 b τῇ δοξάσῃ πᾶσι κοινῇ ζημίᾳ. ὅσαι δ' ἄλλαι γίνονται περὶ
 τελευτήσαντας ταφαὶ εἴτε καὶ ἄταφοι πράξεις, περὶ πατρο-
 φύων καὶ ἱεροσύλων καὶ τῶν τοιούτων πάντων, εἰρημέναι
 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν κείμεναι διὰ νόμων, ὥστε σχεδὸν ἡ νομο-
 5 θεσία τέλος ἂν ἡμῖν ἔχοι· τῶν πάντων δ' ἐκάστοτε τέλος οὐ
 τὸ δρᾶσαι τι σχεδὸν οὐδὲ τὸ κτήσασθαι κατοικίσαι τ' ἐστίν,
 ἀλλὰ τῷ γεννηθέντι σωτηρίαν ἐξευρόντα τελέως αἰεὶ, τότ'
 ἤδη νομίζειν πᾶν ὅσον δεῖ πραχθῆναι πεπραχθαι, πρότερον
 c δ' ἀτελὲς εἶναι τὸ ὅλον.

ΚΛ. Καλῶς, ὦ ξέने, λέγεις· πρὸς ὅτι δὲ τὸ νῦν αὖ
 ῥηθὲν εἴρηται, φράζ' ἔτι σαφέστερον.

ΑΘ. Ὡς Κλεινία, πολλὰ τῶν ἔμπροσθεν καλῶς ὑμνηται,
 5 σχεδὸν δὲ οὐχ ἥκιστα τὰ τῶν Μοιρῶν προσρήματα.

ΚΛ. Ποῖα δὴ;

ΑΘ. Τὸ Λάχεσιν μὲν τὴν πρώτην εἶναι, Κλωθῶ δὲ τὴν
 δευτέραν, τὴν Ἄτροπον δὲ τρίτην σώτειραν τῶν λεχθέντων,
 ἀπηκασμένα τῇ τῶν κλωσθέντων τῷ πυρὶ τὴν ἀμετάστροφον
 d ἀπεργαζομένων δύναμιν· ἃ δὴ καὶ πόλει καὶ πολιτείᾳ δεῖ

ο γ νομοθετοῦντι Α Ο : νόμῳ νομοθετοῦντι Ο² b 1 πᾶσι Ι² Ο² :
 πάσῃ Α Λ Ο b 8 δεῖ Α Ο : ἔδει Ο³ c 4 ὑμνηται Α Λ Ο :
 εἴρηται vulg. c 5 τὰ om. Α (s. v. Α²) c 8 δὴ Α Λ Ο : δὲ vulg.
 λεχθέντων] ληχθέντων ci. Bekker: alii alia c 9 ἀπ. . . . πυρὶ
 secl. Stallbaum τῷ πυρὶ] τολύπη Baiter: σωτηρίᾳ Hermann
 d 1 ἀπεργαζομένη Ast

μὴ μόνον ὑγίειαν καὶ σωτηρίαν τοῖς σώμασι παρασκευάζειν, ἀλλὰ καὶ εὐνομίαν ἐν ταῖς ψυχαῖς, μᾶλλον δὲ σωτηρίαν τῶν νόμων. ἡμῖν δ' ἔτι μοι φαίνεσθαι δοκεῖ τοῦτ' ἐλλείπον τοῖς νόμοις εἶναι, πῶς χρὴ τὴν ἀμετάστροφον αὐτοῖς 5 ἐγγίγνεσθαι κατὰ φύσιν δύναμιν.

ΚΛ. Οὐ σμικρὸν λέγεις, εἴπερ ἐστὶ μὴ δυνατόν εὐρεῖν ὅπῃ γίγνοιτ' ἂν παντὶ κτῆμά τι τοιοῦτον.

ΑΘ. Ἄλλ' ἔστι μὴν δυνατόν, ὥς γέ μοι τὰ νῦν παν- e τάπασι καταφαίνεται.

ΚΛ. Μὴ τοίνυν ἀφιστώμεθα μηδενὶ τρόπῳ, πρὶν ἂν τοῦτ' αὐτὸ ἐκπορισώμεθα τοῖς εἰρημένοις νόμοις· γελοῖον γὰρ τό γε μάτην πονήσαντα ὁτιοῦν εἰς μηδὲν βέβαιον κατα- 5 βαλεῖν.

ΑΘ. Ὅρθῶς παρακελεύῃ, καὶ ἐμὲ τοιοῦτον εὐρήσεις ἄλλον.

ΚΛ. Καλῶς δὴ λέγεις. τίς οὖν δῆ, φῆς, σωτηρία γίγνοιτ' ἂν καὶ τίνα τρόπον πολιτεία τε καὶ τοῖς νόμοις 10 ἡμῖν;

ΑΘ. Ἄρ' οὐκ εἵπομεν ὅτι δεῖ σύλλογον ἡμῖν ἐν τῇ 96i πόλει γίγνεσθαι τοιόνδε τινά; δέκα μὲν τῶν νομοφυλάκων τοὺς πρεσβυτάτους αἰεί, τοὺς δὲ τὰριστεῖα εἰληφότας ἅπαντας δεῖν εἰς ταῦτὸ συλλέγεσθαι τούτοις, ἔτι δὲ τοὺς ἐκδημή- 5 σαντας ἐπὶ ζήτησιν εἴ τί που πρὸς τὴν νομοφυλακίαν γί- γνοιτο ἐν καίριον ἀκοῦσαι καὶ σωθέντας οἴκαδε, δόξαι, τούτοις αὐτοῖς διαβασανισθέντας, τοῦ συλλόγου ἀξιοκοινωνήτους εἶναι· πρὸς τούτοις δὲ ἓνα ἕκαστον δεῖν προσλαμβάνειν τῶν νέων, μὴ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη γεγονότα, πρῶτον δὲ b αὐτὸν κρίναντα ἐπ' αἴριον εἶναι φύσει καὶ τροφῇ, τὸν νέον οὕτως εἰς τοὺς ἄλλους εἰσφέρειν, καὶ ἔαν μὲν δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις, προσλαμβάνειν, εἰ δὲ μή, ἀπόρρητον εἶναι τὴν

d 7 μὴ ΑΟ: καὶ Α² (s. v.) Ο²
(τὸ s. v. a) Ο: κτήματι τὸ vulg.
Α² (ἐγ in marg.) et γρ. Ο: ἔγκαιρον Winckelmann
ἐτη (sic) ΑΟ: τριακονταετη vulg.

d 8 κτῆμά τι scripsi: κτήματι Α
a 6 ἐν καίριον ΑΟ: ἐγκάριον
b 1 τριακοντ'

- 5 γεγонуῖαν κρίσιν τοῖς τε ἄλλοις δὴ καὶ μάλιστ' αὐτῷ τῷ ἀποκριθέντι· δεῖν δὲ ὀρθριον εἶναι τὸν σύλλογον, ἥνικ' ἂν τῶν ἄλλων πράξεων ἰδίῳν τε καὶ κοινῶν καὶ μάλιστ' ἢ τις σχολὴ παντὶ. τοιοῦτόν τί που λεχθὲν ἡμῖν ἦν ἐν τοῖς
 c ἔμπροσθεν λόγοις;

ΚΛ. Ἦν γὰρ οὖν.

- ΑΘ. Τούτου δὴ πέρι τοῦ συλλόγου πάλιν ἀναλαβὼν λέγοιμ' ἂν τὸ τοιόνδε. φημί, εἴ τις τοῦτον βάλοιτο οἶον
 5 ἄγκυραν πάσης τῆς πόλεως, πάντα ἔχουσαν τὰ πρόσφορα ἑαυτῇ, σφάζειν ἂν σύμπαντα ἃ βουλόμεθα.

ΚΛ. Πῶς δὴ;

ΑΘ. Τὸ μετὰ τοῦτο ἡμέτερος ἂν καιρὸς γίγνοιτο ὀρθῶς φράζοντας μηδὲν ἀπολείπειν προθυμίας.

- 10 ΚΛ. Καὶ μάλα καλῶς εἶπες, ποίει θ' ὥσπερ καὶ διανοῇ.

- d ΑΘ. Χρὴ τοίνυν, ὦ Κλεινία, παντὸς πέρι νοῆσαι σωτηῖρα τὸν εἰκότα ἐν ἐκάστοις τῶν ἔργων, ὥς ἐν ζῳῇ ψυχὴ καὶ κεφαλὴ, τό γε μέγιστον, πεφύκατον.

ΚΛ. Πῶς αὖ φῆς;

- 5 ΑΘ. Ἡτούτων ἀρετὴ δῆπου παντὶ παρέχει ζῳῇ σωτηρίαν.

ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Ψυχῇ μὲν πρὸς τοῖς ἄλλοις νοῦς ἐγγιγνόμενος, κεφαλῇ δ' αὖ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὄψις καὶ ἀκοή· συλλήβδην δὲ νοῦς μετὰ τῶν καλλίστων αἰσθήσεων κραθεῖς, γενόμενός

- 10 τε εἰς ἓν, σωτηρία ἐκάστων δικαιοτάτ' ἂν εἴη καλουμένη.

ΚΛ. Ἔοικε γοῦν.

- e ΑΘ. Ἔοικε γάρ. ἀλλ' ὁ περὶ τί νοῦς μετ' αἰσθήσεων κραθεῖς σωτηρία πλοίων ἓν γε χειμῶσιν καὶ ἐν εὐδαίαις γίγνοιτ' ἂν; ἄρ' οὐκ ἐν νηὶ κυβερνήτης ἄμα καὶ ναῦται τὰς αἰσθήσεις τῷ κυβερνητικῷ νῷ συγκερασάμενοι σφάζουσιν
 5 αὐτούς τε καὶ τὰ περὶ τὴν ναῦν;

ΚΛ. Τί μήν;

b8 παντί] γρ. πάντα O ἦν om. A et pr. O e1 ἀλλ' δ' περὶ τί] ἄλλο περὶ τι A

ΑΘ. Οὐδὲν δὴ πολλῶν δεῖ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα πασα-
 δειγμάτων· ἀλλ' οἷον περὶ στρατοπέδων νοήσωμεν τίνα
 θέμενοι στρατηγῶν σκοπὸν καὶ ἱατρικὴ ὑπηρεσία πᾶσα
 στοχάζοιτ' ἂν τῆς σωτηρίας ὀρθῶς. ἀρ' οὐχ ἡ μὲν νίκη 962
 καὶ κράτος πολεμίων, ἡ δὲ ἱατρῶν τε καὶ ὑπηρετῶν ὑγείας
 σώματι παρασκευήν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Ἰατρὸς δὴ τὸ περὶ σῶμα ἀγνοῶν, ὃ προσείπομεν 5
 ὑγίειαν νῦν, ἡ νίκη στρατηγὸς ἡ τῶν ἄλλων ὅσα δὴ διήλ-
 θομεν, ἔσθ' ὅπως ἂν νοῦν περὶ τι τούτων ἂν ἔχων φαίνοιτο;

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Τί δὲ δὴ περὶ πόλιν; εἴ τις τὸν σκοπὸν οἱ βλέ-
 πειν δεῖ τὸν πολιτικὸν φαίνοιτο ἀγνοῶν, ἄρα ἄρχων μὲν 10
 πρῶτον δικαίως ἂν προσαγορεύοιτο, εἴτα σφίξειν ἂν δυνατὸς b
 εἴη τοῦτο οὐ τὸν σκοπὸν τὸ παράπαν μὴδ' εἰδείη;

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Δεῖ δὴ καὶ τὰ νῦν, ὥς ἔοικεν, εἶπερ μέλλει τέλος ὃ
 κατοικισμὸς τῆς χώρας ἡμῶν ἔξειν, εἶναι τι τὸ γινγνώσκον ἐν 5
 αὐτῷ πρῶτον μὲν τοῦτο ὃ λέγομεν, τὸν σκοπόν, ὅστις ποτὲ
 ὁ πολιτικὸς ὦν ἡμῶν τυγχάνει, ἔπειτα ὄντινα τρόπον δεῖ
 μετασχεῖν τούτου καὶ τίς αὐτῷ καλῶς ἡ μὴ συμβουλεύει,
 τῶν νόμων αὐτῶν πρῶτον, ἔπειτα ἀνθρώπων· εἰ δ' ἔσται c
 τοῦ τοιούτου κενὴ τις πόλις, οὐδὲν θαυμαστὸν ἄνους οὔσα καὶ
 ἀναίσθητος εἰ πράξει τὸ προστυχὸν ἐκάστοτε ἐν ἐκάσταις
 τῶν πράξεων.

ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΑΘ. Νῦν οὖν ἡμῶν ἐν τίνι ποτὲ τῶν τῆς πόλεως μερῶν 5
 ἡ ἐπιτηδευμάτων ἔστιν ἱκανὸν κατεσκευασμένον ὅτιοῦν
 τοιοῦτον φυλακτήριον; ἔχομεν φράζειν;

a 1 ὀρθῶς Cliniae trib. vulg. a 3 σώματι A L O : σώμασι O²
 (σ s. v.) a 7 ὅπως ἂν νοῦν ὀπωσανουν A (alterum v s. v. A²) τι
 O² : om. A O b 2 μὴδ' εἰδείη ex emend. A O : μὴδ' εἰ δεῖν
 (ut vid.) pr. A : μὴ οἶδεν in marg. A² O² b 9 πρῶτον] πρώτων A O
 c 1 τοῦ om. A (s. v. a) pr. O γρ. τις ἡ πόλις O

ΚΛ. Οὐ δῆτα, ὦ ξέने, σαφῶς γε· εἰ δ' οὖν τοπάξειν δεῖ, δοκεῖ μοι τείνειν ὁ λόγος οὗτος εἰς τὸν σύλλογον ὃν εἶπες
10 νυνδὴ νύκτωρ δεῖν συνιέναι.

δ ΑΘ. Κάλλισθ' ὑπέλαβες, ὦ Κλεινία, καὶ δεῖ δὴ τοῦτον, ὥς ὁ νῦν παρεστηκὼς ἡμῖν λόγος μηνύει, πᾶσαν ἀρετὴν ἔχειν· ἥς ἄρχει τὸ μὴ πλανᾶσθαι πρὸς πολλὰ στοχαζόμενον, ἀλλ' εἰς ἓν βλέποντα πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὰ πάντα οἶον βέλη
5 αφιέναι.

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Νῦν δὴ μαθησόμεθα ὅτι θαυμαστὸν οὐδὲν πλανᾶσθαι τὰ τῶν πόλεων νόμιμα, ὅτι πρὸς ἄλλο ἄλλη βλέπει τῶν νομοθεσιῶν ἐν τῇ πόλει ἐκάστη. καὶ τὰ μὲν πολλὰ
10 οὐδὲν θαυμαστὸν τὸ τοῖς μὲν τὸν ὅρον εἶναι τῶν δικαίων
e ὅπως ἄρξουσὶ τιwes ἐν τῇ πόλει, εἴτ' οὖν βελτίους εἶτε χείρους τυγχάνουσιν ὄντες, τοῖς δ', ὅπως πλουτήσουσιν, εἴτ' οὖν δοῦλοί τινων ὄντες εἶτε καὶ μή, τῶν δ' ἡ προθυμία πρὸς τὸν ἐλεύθερον δὴ βίον ὠρμημένη· οἱ δὲ καὶ
5 σύνδου νομοθετοῦνται, πρὸς ἅμφω βλέποντες, ἐλεύθεροί τε ὅπως ἄλλων τε πόλεων ἔsονται δεσπότες, οἱ δὲ σοφώτατοι, ὥς οἶονται, πρὸς ταῦτά τε καὶ τὰ τοιαῦτα σύμπαντα, εἰς ἓν δὲ οὐδὲν διαφερόντως τετιμημένον ἔχοντες φράζειν εἰς ὃ τᾶλλ' αὐτοῖς δεῖ βλέπειν.

963 ΚΛ. Οὐκοῦν τό γ' ἡμέτερον, ὦ ξέने, ὀρθῶς ἂν εἴη πάλαι τιθέμενον; πρὸς γὰρ ἓν ἔφαμεν δεῖν ἀεὶ πάνθ' ἡμῖν τὰ τῶν νόμων βλέποντ' εἶναι, τοῦτο δ' ἀρετὴν που συνεχωροῦμεν πάνν ὀρθῶς λέγεσθαι.

5 ΑΘ. Ναί.

ΚΛ. Τὴν δέ γε ἀρετὴν τέτταρα ἔθεμέν ποῦ.

ΑΘ. Πάνν μὲν οὖν.

ΚΛ. Νοῦν δέ γε πάντων τούτων ἡγεμόνα, πρὸς ὃν δὴ τὰ τε ἄλλα πάντα καὶ τούτων τὰ τρία δεῖ βλέπειν.

10 ΑΘ. Κάλλιστ' ἐπακολουθεῖς, ὦ Κλεινία. καὶ τὰ λοιπὰ

δὴ συνακολουθεῖ. νοῦν γὰρ δὴ κυβερνητικὸν μὲν καὶ ἱα-
τρικὸν καὶ στρατηγικὸν εἵπομεν εἰς τὸ ἐν ἐκείνῳ οἱ δεῖ **b**
βλέπειν, τὸν δὲ πολιτικὸν ἐλέγχοντες ἐνταῦθ' ἐσμὲν νῦν,
καὶ καθάπερ ἄνθρωπον ἐπανερωτῶντες εἵπομεν ἄν. “ᾧ
θαυμάσιε, σὺ δὲ δὴ ποῖ σκοπεῖς; τί ποτ' ἐκεῖνό ἐστι τὸ ἐν,
ὃ δὴ σαφῶς ὁ μὲν ἱατρικὸς νοῦς ἔχει φράζειν, σὺ δ' ὦν δὴ **5**
διαφέρων, ὡς φαίης ἄν, πάντων τῶν ἐμφρόνων, οὐχ ἔξεις
εἰπεῖν;” ἡ σύ γε, Μέγилле καὶ Κλειωία, ἔχετον διαρθροῦντες
ὑπὲρ αὐτοῦ φράζειν πρὸς ἐμὲ τί ποτέ φατε εἶναι τοῦτο,
καθάπερ ὑπὲρ ἄλλων ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς συχρῶν διωριζόμεν; **c**

ΚΛ. Οὐδαμῶς, ὦ ξένε.

ΑΘ. Τί δ' ὅτι δεῖ προθυμείσθαι τε συνιδεῖν αὐτὸ καὶ ἐν οἷς;

ΚΛ. Οἶον ἐν τίσι λέγεις;

ΑΘ. Οἶον ὅτε τέτταρα ἐφήσαμεν ἀρετῆς εἶδη γεγονέναι, **5**
δῆλον ὡς ἐν ἑκαστῷ ἀνάγκη φάναι, τεττάρων γε ὄντων.

ΚΛ. Τί μὴν;

ΑΘ. Καὶ μὴν ἐν γε ἅπαντα ταῦτα προσαγορεύομεν. ἀν-
δρείαν γάρ φαμεν ἀρετὴν εἶναι, καὶ τὴν φρόνησιν ἀρετὴν,
καὶ τὰ δύο τᾶλλα, ὡς ὄντως ὄντα οὐ πολλὰ ἀλλ' ἐν τοῦτο **d**
μόνον, ἀρετὴν.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

ΑΘ. Ἡ μὲν τοίνυν διαφέρειτον αὐτοῖν τούτῳ τῷ δύο
καὶ δὴ ὀνόματα ἐλαβέτην καὶ τᾶλλα, οὐδὲν χαλεπὸν εἰπεῖν. **5**
ἡ δὲ ἐν ἀμφοῖν ἐπωνομάσαμεν, ἀρετὴν, καὶ τοῖς ἄλλοις, οὐκ
εὐπετέες ἔτι.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

ΑΘ. Οὐδὲν χαλεπὸν δ' λέγω δηλῶσαι. διανεμώμεθα
γὰρ ἀλλήλοις τὴν ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν. **10**

ΚΛ. Πῶς αὖ φράξεις;

a 11 δὴ O : δεῖ A : δὲ A² (i. erasum) O² (è s. v.) ξυνακολουθεῖν A
et pr. O b 6 ἄν. πάντων] ἀπάντων A et pr. O c 5 ἐφήσαμεν
A L O Stob. : ἔφαμεν O² c 8 καὶ om. A (s. v. A²) pr. O ἅπαντα] αὐ
πάντα Stob. d 1 ὄντως L O : ὄντων A L² (v s. v.) γρ. O : om. Stob.
d 6 ἐν A² (marg.) O : ἐν A et γρ. O d 9 δ A O : δ γε O²

e ΑΘ. Ἐρώτησόν με τί ποτε ἐν προσαγορεύοντες ἀρετὴν ἀμφοτέρα, δύο πάλιν αὐτὰ προσείπομεν, τὸ μὲν ἀνδρείαν, τὸ δὲ φρόνησιν. ἐρῶ γάρ σοι τὴν αἰτίαν, ὅτι τὸ μὲν ἐστὶν περὶ φόβον, οὗ καὶ τὰ θηρία μετέχει, τῆς ἀνδρείας, καὶ τὰ
5 γε τῶν παίδων ἦθη τῶν πάνυ νέων· ἄνευ γὰρ λόγου καὶ φύσει γίγνεται ἀνδρεία ψυχῇ, ἄνευ δὲ αὐτοῦ λόγου ψυχῇ φρόνιμός τε καὶ νοῦν ἔχουσα οὐτ' ἐγένετο πώποτε οὐτ' ἐστὶν οὐδ' αὐθὺς ποτε γενήσεται, ὥς ὄντος ἐτέρου.

ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις.

964 ΑΘ. Ἡ μὲν τοίνυν ἐστὸν διαφόρῳ καὶ δύο, σὺ παρ' ἐμοῦ ἀπέληφας τῷ λόγῳ· ἥ δὲ ἐν καὶ ταυτόν, σὺ πάλιν ἀπόδος ἐμοί. διανοοῦ δὲ ὡς ἐρῶν καὶ ὅπῃ τέτταρα ὄντα ἐν ἐστὶ, καὶ ἐμὲ δὲ ἀξίου, σοῦ δείξαντος ὡς ἐν, πάλιν ὅπῃ
5 τέτταρα. καὶ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο σκοπῶμεν τὸν εἰδότα ἱκανῶς περὶ ὧν τινωμένων οἷς ἐστὶν μὲν ὄνομα, ἐστὶν δὲ αὐτὸ καὶ λόγος, πότερον μόνον ἐπίστασθαι τοῦνομα χρεῶν, τὸν δὲ λόγον ἀγνοεῖν, ἢ τὸν γε ὄντα τι καὶ περὶ τῶν διαφερόντων
b μεγέθει τε καὶ κάλλει πάντα τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖν αἰσχροῦν.

ΚΛ. Ὁμοεικεν γοῦν.

ΑΘ. Μείζον δὴ τι νομοθέτῃ τε καὶ νομοφύλακι, καὶ ὅς ἀρετῇ πάντων διαφέρειν οἴεται καὶ νικητήρια τούτων αὐτῶν
5 εἴληφεν, ἢ ταῦτα αὐτὰ περὶ ὧν νῦν λέγομεν, ἀνδρεία, σωφροσύνη, δικαιοσύνη, φρόνησις;

ΚΛ. Καὶ πῶς;

ΑΘ. Τούτων δὴ πέρι τοὺς ἐξηγητάς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς νομοθέτας, τῶν ἄλλων τοὺς φύλακας, τῷ δεομένῳ
c γυνῶναί τε καὶ εἰδέναι, ἢ τῷ δεομένῳ κολάζεσθαι τε καὶ ἐπιπλήξαι ἁμαρτάνοντι, πότερον οὐ διδάσκοντα ἢν δύνανται ἔχει κακία τε καὶ ἀρετὴ καὶ πάντως δηλοῦντα, διαφέρειν τῶν

ε3 ἐρῶ in marg. γρ. A³ L² O² cum Stob. : εγω A : λέγω L O et fecit A² (λ s. v.) a8 γε ὄντα A O : λέγοντα A² (λέγον in marg.)

b6 δικαιοσύνη φρόνησις A³ (ἐν ἄλλῳ γρ.) O¹ : φρόνησις δὲ δικαιοσύνη A O c2 οὐ διδάσκοντα A O : οὐδὲ διδάσκοντα al. : οὐ δεῖ διδάσκοντα fecit a

ἄλλων, ἀλλ' ἡ ποιητὴν τινα ἐλθόντα εἰς τὴν πόλιν ἡ παιδευτὴν
νέων φάσκοντ' εἶναι βελτίω φαίνεσθαι τοῦ πᾶσαν ἀρετὴν 5
νευικηκότος; εἶτα ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ὅπου μὴ λόγῳ ἔργῳ
τε ἱκανοὶ φύλακες εἶεν, ἀρετῆς περὶ γιννώσκοντες ἱκανῶς,
θαυμαστόν τι ταύτην τὴν πόλιν ἀφύλακτον οὖσαν πάσχειν
ἃ πολλὰ πάσχουσι τῶν νῦν πόλεων; d

ΚΛ. Οὐδέν γε, ὥς εἰκός.

ΑΘ. Τί οὖν; ὃ λέγομεν νῦν ποιητέον ἡμῖν, ἡ πῶς; τοὺς
φύλακας ἀκριβεστέρους τῶν πολλῶν περὶ ἀρετῆς ἔργῳ καὶ
λόγῳ κατασκευαστέον; ἡ τίνα τρόπον τῇ τῶν ἐμφρόνων 5
κεφαλῇ τε καὶ αἰσθήσεσιν ὁμοιωθήσεται ἡμῖν ἡ πόλις, ὥς
τοιαύτην τινα φυλακὴν κεκτημένη ἐν αὐτῇ;

ΚΛ. Πῶς οὖν δὴ καὶ τίνα τρόπον, ὦ ξένε, ἀπεικάζοντες
αὐτὸ τοιοῦτ' ἂν λέγομεν;

ΑΘ. Δῆλον ὥς αὐτῆς μὲν τῆς πόλεως οὐσης τοῦ κύτους, e
τῶν δὲ φυλάκων τοὺς μὲν νέους οἷον ἐν ἄκρᾳ κορυφῇ, ἀπει-
λεγμένους τοὺς εὐφρεστάτους, ὀξύτητας ἐν πάσῃ τῇ ψυχῇ
ἔχοντας, περὶ ὅλην κύκλῳ τὴν πόλιν ὁρᾶν, φρουροῦντας δὲ
παραδιδόναι μὲν τὰς αἰσθήσεις ταῖς μνήμαις, τοῖς πρε- 5
σβυτέροις δὲ ἐξαγγέλους γίνεσθαι πάντων τῶν κατὰ πόλιν,
τοὺς δὲ νῦν ἀπηκασμένους τῷ πολλῷ καὶ ἄξια λόγου δια- 965
φερόντως φρονεῖν, τοὺς γέροντας, βουλευέσθαι, καὶ ὑπερέ-
ταις χρωμένους μετὰ συμβουλίας τοῖς νέοις, οὕτω δὴ κοινῇ
σφίξειν ἀμφοτέρους ὅντως τὴν πόλιν ὅλην. πότερον οὕτω
λέγομεν ἢ πῶς ἄλλως δεῖν κατασκευάζεσθαι; μὴν ὁμοίους 5
πάντας κεκτημένους καὶ μὴ διηκριβωμένους ἔστιν οὓς
τραφέντας τε καὶ πεπαιδευμένους;

ΚΛ. Ἄλλ', ὦ θανμάσιε, ἀδύνατον.

ΑΘ. Ἰτέον ἄρα ἐπὶ τινα ἀκριβεστέραν παιδείαν τῆς b
ἐμπροσθεν.

c 5 πᾶσαν ἀρετὴν A L O : πάσῃ ἀρετῇ A² (η supra αν et ι supra ν)
e 2 ἀπειλεγμένους A L O : ἀπειληγμένους in marg. L O a 4 ὅλην
om. A (add. in marg. A) pr. O a 6 διηκριβωμένους] διηκριβωμένως
ci. Stephanus

ΚΛ. Ἴσως.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν ἥς δὴ νῦν σχεδὸν ἐφηψάμεθα, τυγχανοὶ ἂν
5 οὐσα ἥς χρεῖαν ἔχομεν αὐτῇ;

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἐλέγομεν τόν γε πρὸς ἕκαστα ἄκρον δη-
μιουργόν τε καὶ φύλακα μὴ μόνον δεῖν πρὸς τὰ πολλὰ βλέπειν
δυνατὸν εἶναι, πρὸς δὲ τὸ ἐν ἐπείγεσθαι γινώναί τε, καὶ γνόντα
10 πρὸς ἐκεῖνο συντάξασθαι πάντα συνορώντα;

ΚΛ. Ὅρθῶς.

ΑΘ. Ἄρ' οὖν ἀκριβεστέρα σκέψις θέα τε ἂν περὶ οὐτοῦν
ὁψοῦν γίγνοιτο ἢ τὸ πρὸς μίαν ἰδέαν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ
ἀνομοίων δυνατὸν εἶναι βλέπειν;

ΚΛ. Ἴσως.

5 ΑΘ. Οὐκ ἴσως, ἀλλ' ὄντως, ὦ δαιμόνιε, ταύτης οὐκ ἔστιν
σαφεςτέρα μέθοδος ἀνθρώπων οὐδενί.

ΚΛ. Σοὶ πιστεύων, ὦ ξένε, συγχωρῶ δῆ, καὶ ταύτη
πορευόμεθα λέγοντες.

ΑΘ. Ἀναγκαστέον ἄρ', ὥς ἔοικεν, καὶ τοὺς τῆς θείας
10 πολιτείας ἡμῖν φύλακας ἀκριβῶς ἰδεῖν πρῶτον τί ποτε διὰ
d πάντων τῶν τεττάρων ταῦτόν τυγχάνει, ὃ δὴ φαμεν ἐν τε
ἀνδρείᾳ καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν φρονήσει ἐν
ὄν, ἀρετὴν ἐνὶ δικαίῳς ἂν ὀνόματι προσαγορεύεσθαι. τοῦτο,
ὦ φίλοι, εἰ μὲν βουλόμεθα, τὰ νῦν οἰόνπερ σφόδρα πιέσαντες
5 μὴ ἀνῶμεν, πρὶν ἂν ἱκανῶς εἴπωμεν τί ποτ' ἔστιν εἰς ὃ
βλεπτέον, εἴτε ὥς ἐν εἴτε ὥς ὅλον εἴτε ἀμφοτέρω εἴτε ὅπως
ποτὲ πέφυκεν ἢ τούτου διαφυγόντος ἡμᾶς, οἰόμεθά ποτε
e ἡμῖν ἱκανῶς ἔξειν τὰ πρὸς ἀρετὴν, περὶ ἥς οὐτ' εἰ πολλὰ

b 7 τόν om. A et pr. O c 1 ἀκριβεστέρα σκέψις θέα τε ἂν pr.
ΑΟ (ut vid.): ἀκριβεστέραν σκέψιν θεατέαν L O² et in marg. A³:
ἀκριβεστέραν σκέψιν θεατέον in textu fecit a: γρ. ἀκριβεστέρα σκέψασθε
ἄτε in marg. L O c 10 τί ποτε A L² (marg.) O: ὅτι ποτὲ L O²
d 1 φαμεν ἐν τε] φαμεν ἐν (ut vid.) A (sed τε in marg. A² et ἐν s. v. a)
d 2 γρ. ἐν ὄν A³ O² (v. s. v.): ἐν δ ΑΟ: γρ. ἐνὸν in marg. L O
d 6 ὥς ante ἐν om. A (add. s. v. A²) pr. O e 1 οὐτ' εἰ πολλὰ in
marg. A³ (ἐν ἄλλῳ) O²: οὐτε πολλὰ ΑΟ

ἐστ' οὐτ' εἰ τέτταρα οὐθ' ὥς ἐν δυνατοὶ φράζειν ἐσόμεθα;
οὐκουν ἕαν γε ἡμῖν συμβούλοις πειθώμεθα, ἄλλως δέ πως
μηχανησόμεθα ἐν τῇ πόλει ἐγγεγονέναι τοῦθ' ἡμῖν· εἰ δ'
ἄρα τὸ παράπαν δοκεῖ ἔαν, ὁρᾶν δὴ χρεῶν. 5

ΚΛ. Ἦκιστα, νῆ τὸν ξένιον, ᾧ ξένε, θεόν, ἐατέον που τὸ
τοιούτον, ἐπεὶ δοκεῖς ἡμῖν ὀρθότατα λέγειν. ἀλλὰ δὴ πῶς
τις τοῦτ' ἂν μηχανῶτο;

ΑΘ. Μήπω τὸ πῶς ἂν μηχανησαίμεθα λέγωμεν· εἰ δεῖ 966
δὲ ἡ μή, πρῶτον βεβαιωσώμεθα τῇ συνομολογίᾳ πρὸς ἡμᾶς
αὐτούς.

ΚΛ. Ἀλλὰ μὴν δεῖ γε, εἴπερ δυνατόν.

ΑΘ. Τί δὲ δῆ; περὶ καλοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ ταῦτόν τοῦτο 5
διανοοῦμεθα; ὥς πόλλ' ἔστιν μόνον ἕκαστον τούτων τοὺς
φύλακας ἡμῖν γνωστότερον, ἢ καὶ ὅπως ἔν τε καὶ ὅπη;

ΚΛ. Σχεδὸν ἔοικ' ἐξ ἀνάγκης δεῖν καὶ ὅπως ἔν δια-
νοεῖσθαι.

ΑΘ. Τί δ', ἐννοεῖν μέν, τὴν δὲ ἐνδειξιν τῷ λόγῳ ἀδυνατεῖν b
ἐνδείκνυσθαι;

ΚΛ. Καὶ πῶς; ἀνδραπόδον γάρ τινα σὺ λέγεις ἔξιν.

ΑΘ. Τί δέ; περὶ πάντων τῶν σπουδαίων ἂρ' ἡμῖν αὐτὸς
λόγος, ὅτι δεῖ τοὺς ὄντως φύλακας ἐσομένους τῶν νόμων 5
ὄντως εἰδέναι τὰ περὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, καὶ λόγῳ τε
ικανοὺς ἐρμηνεύειν εἶναι καὶ τοῖς ἔργοις συνακολουθεῖν,
κρίνοντας τά τε καλῶς γιγνόμενα καὶ τὰ μὴ κατὰ φύσιν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Μῶν οὖν οὐχ ἐν τῶν καλλίστων ἐστὶν τὸ περὶ τοὺς c
θεοὺς, ὃ δὴ σπουδῇ διεπερανάμεθα, ὥς εἰσὶν τε καὶ ὅσης

e 2 οὐθ' ὥς in marg. A³ (ἐν ἄλλῳ) O²: οὕτως A O e 3 οὐκουν
Schneider: οὐκοῦν vulg. ἡμῖν] ἡμεῖς A (in s. v. A²) pr. O ἄλλως
δέ πως A O: ἀμωσγέπως in marg. A³ O² e 5 ἔαν, ὁρᾶν δὴ scripsi (cf.
968 a 4): ἔαν χρῆν Schneider: ἔαν, δρᾶν Hermann: ἔαν*ρηι A sed in
marg. δρῆι A (non A²): ἔαν ὀρῆι O: γρ. ἔαν δὴ O et δὴ in marg. A³
e 6 ἡκιστα νῆ] ἡκιστ' ἂν ἡι A: ἡκιστ' ἂν * O et in marg. A³ ξένιον A³:
ξένον A e 8 μηχανῶτο] γρ. μηχανήσαιο in marg. A³ L O a 6 γρ.
μόνον ὃν ἕκαστον L O b 4 αὐτὸς scripsi: αὐτὸς A O: ὁ αὐτὸς L O²

φαίνονται κύριοι δυνάμεως, εἰδέναι τε εἰς ὅσον δυνατόν
 ἐστὶν ταῦτ' ἄνθρωπον γιγνώσκειν, καὶ τοῖς μὲν πλείστοις
 5 τῶν κατὰ πόλιν συγγιγνώσκειν τῇ φήμῃ μόνον τῶν νόμων
 συνακολουθοῦσιν, τοῖς δὲ φυλακῆς μετέξουσιν μηδὲ ἐπι-
 τρέπειν, ὅς ἂν μὴ διαπονήσῃται τὸ πᾶσαν πίστιν λαβεῖν
 τῶν οὐσῶν περὶ θεῶν; τὴν δὲ μὴ ἐπιτροπὴν εἶναι τὸ μηδέ-
 d ποτε τῶν νομοφυλάκων αἰρεῖσθαι τὸν μὴ θεῖον καὶ δια-
 πεπονηκότα πρὸς αὐτά, μηδ' αὖ τῶν πρὸς ἀρετὴν ἔγκριτον
 γίνεσθαι;

ΚΛ. Δίκαιον γοῦν, ὡς λέγεις, τὸν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀργὸν
 5 ἢ ἀδύνατον ἀποκρίνεσθαι πόρρω τῶν καλῶν.

ΑΘ. Ἐὰρ οὖν ἴσμεν ὅτι δύο' ἐστὸν τῷ περὶ θεῶν ἄγοντε
 εἰς πίστιν, ὅσα διήλθομεν ἐν τοῖς πρόσθεν;

ΚΛ. Ποῖα;

ΑΘ. Ἐν μὲν ὁ περὶ τὴν ψυχὴν ἐλέγομεν, ὡς πρεσβύ-
 e τατόν τε καὶ θειότατόν ἐστιν πάντων ὧν κίνησις γένεσιν
 παραλαβοῦσα ἀέναον οὐσίαν ἐπόρισεν· ἐν δὲ τὸ περὶ τὴν
 φοράν, ὡς ἔχει τάξεως, ἄστρον τε καὶ ὅσων ἄλλων ἐγκρατὴς
 νοῦς ἐστὶν τὸ πᾶν διακεκοσμηκώς. ὁ γὰρ ἰδὼν ταῦτα μὴ
 5 φαύλως μηδ' ἰδιωτικῶς, οὐδεὶς οὕτως ἄθεος ἀνθρώπων ποτὲ
 πέφυκεν, ὅς οὐ τοῦναντίον ἔπαθεν ἢ τὸ προσδοκώμενον ὑπὸ
 967 τῶν πολλῶν. οἱ μὲν γὰρ διανοοῦνται τοὺς τὰ τοιαῦτα μετα-
 χειρισαμένους ἀστρονομία τε καὶ ταῖς μετὰ ταύτης ἀναγκαίαις
 ἄλλαις τέχναις ἀθέους γίνεσθαι, καθεωρακότας ὡς οἶόν τε
 γιγνόμενα ἀνάγκαις πράγματ' ἀλλ' οὐ διανοαῖς βουλήσεως
 5 ἀγαθῶν πέρι τελουμένων.

ΚΛ. Τὸ δὲ δὴ πῶς ἔχον ἂν εἴη;

ΑΘ. Πᾶν, ὅπερ εἶπον, τοῦναντίον ἔχει νῦν τε καὶ ὅτε
 ἄψυχα αὐτὰ οἱ διανοοῦμενοι διανοοῦντο. θαύματα μὲν οὖν
 b καὶ τότε ὑπεδύετο περὶ αὐτά, καὶ ὑπωπτεύετο τὸ νῦν ὄντως
 δεδογμένον, ὅσοι τῆς ἀκριβείας αὐτῶν ἤπτοντο, ὅπως μή ποτ'

c8 μὴ Ast : μὴν libri   d 2 ἐγκρίτων Hermann   d 5 ἀποκρίνεσθαι
 L : ἀποκρίνασθαι A O (ε supra α A² O²)   a 4 ἀναγκαίοις O² (οι s. v.)

ἀν ἄψυχα ὄντα οὕτως εἰς ἀκρίβειαν θαυμαστοῖς λογισμοῖς ἀν
ἐχρήτο, νοῦν μὴ κεκτημένα· καὶ τινες ἐτόλμων τοῦτό γε
αὐτὸ παρακινδυνεύειν καὶ τότε, λέγοντες ὡς νοῦς εἴη ὁ 5
διακεκοσμηκῶς πάνθ' ὅσα κατ' οὐρανόν. οἱ δὲ αὐτοὶ πάλιν
ἀμαρτάνοντες ψυχῆς φύσεως ὅτι πρεσβύτερον εἴη σωμάτων,
διανοηθέντες δὲ ὡς νεώτερον, ἄπανθ' ὡς εἰπεῖν ἔπος ἀνέ- c
τρεψαν πάλιν, ἑαυτοὺς δὲ πολὺν μᾶλλον· τὸ γὰρ δὴ πρὸ τῶν
ὁμμάτων, πάντα αὐτοῖς ἐφάνη, τὰ κατ' οὐρανὸν φερόμενα,
μεστὰ εἶναι λίθων καὶ γῆς καὶ πολλῶν ἄλλων ἀψύχων
σωμάτων διανεμόντων τὰς αἰτίας παντὸς τοῦ κόσμου. ταῦτ' 5
ἦν τὰ τότε ἐξεργασμένα πολλὰς ἀθεότητος καὶ δυσχερείας
τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι, καὶ δὴ καὶ λοιδορήσεις γε ἐπῆλθον
ποιηταῖς, τοὺς φιλοσοφοῦντας κυσὶ ματαίαις ἀπεικάζοντας
χρωμέναισιν ὑλακαῖς, ἄλλα τε αὖ ἀνόητ' εἰπεῖν· νῦν δέ, ὅπερ d
εἴρηται, πᾶν τοῦναντίον ἔχει.

ΚΛ. Πῶς;

ΑΘ. Οὐκ ἔστιν ποτὲ γενέσθαι βεβαίως θεοσεβῇ θνητῶν
ἀνθρώπων οὐδένα, ὃς ἀν μὴ τὰ λεγόμενα ταῦτα νῦν δύο λάβῃ, 5
ψυχὴ τε ὡς ἔστιν πρεσβύτατον ἀπάντων ὅσα γονῆς μετεί-
ληφεν, ἀθάνατόν τε, ἄρχει τε δὴ σωμάτων πάντων, ἐπὶ δὲ
τούτοισι δῆ, τὸ νῦν εἰρημένον πολλάκις, τὸν τε εἰρημένον
ἐν τοῖς ἀστροῖς νοῦν τῶν ὄντων τά τε πρὸ τούτων ἀναγκαῖα e
μαθήματα λάβῃ, τά τε κατὰ τὴν μούσαν τούτοις τῆς κοινωνίας
συνθεασάμενος, χρήσεται πρὸς τὰ τῶν ἡθῶν ἐπιτηδεύματα καὶ
νόμιμα συναρμοττόντως, ὅσα τε λόγον ἔχει, τούτων δυνατὸς
ἧ δοῦναι τὸν λόγον· ὁ δὲ μὴ ταῦθ' οἷός τ' ὦν πρὸς ταῖς 968
δημοσίαις ἀρεταῖς κεκτηῖσθαι σχεδὸν ἄρχων μὲν οὐκ ἂν
ποτε γένοιτο ἱκανὸς ὅλης πόλεως, ὑπηρέτης δ' ἀν ἄλλοις

c 2 τὸ Α Ο : τὰ vulg. δὴ Α : om. L O πρὸ τῶν] πρῶτον Α
(sed δ supra ω et ὦ supra ο Α²) c 6 γρ. ἐξεργασμένα in marg.
Α³ Ο² c 7 γρ.] τε Α Ο (γ s. v. Α² Ο²) d 1 ἄλλα τε αὖ Ο et in
marg. L : ἄλλα τα Α : ἀλλὰ ταῦτα fecit Α² : γρ. ἄλλὰ τε ἀνόητα in
marg. Α³ d 8 τὸ νῦν εἰρημένον] γρ. τὸ εἰρημένον Ο τὸν τε
εἰρημένον] ἀλλαχού τὸ εἰρημένον ὠβέλίσται in marg. L O e 2 λάβῃ
secl. Stallbaum a 1 ὁ δὲ μὴ Ο et in marg. γρ. Α³ : ὅσα τε μὴ Α

- ἀρχουσιν. ὁρᾶν δὴ χρῶν νῦν, ὦ Κλεινία καὶ Μέγилле, ἤδη
 5 πρὸς τοῖς εἰρημένοισ νόμοις ἅπασιν ὅσους διεληλύθαμεν εἰ
 καὶ τοῦτον προσοίσομεν, ὥς φυλακὴν ἐσόμενον κατὰ νόμον
 χάριν σωτηρίας τὸν τῶν ἀρχόντων νυκτεριῶν σύλλογον,
 b παιδείας ὁπόσης διεληλύθαμεν κοινωνῶν γενόμενον· ἢ πῶς
 ποιῶμεν;

ΚΛ. Ἄλλ', ὦ λῶστε, πῶς οὐ προσοίσομεν, ἂν πῃ καὶ
 κατὰ βραχὺ δυνηθῶμεν;

- 5 ΑΘ. Καὶ μὴν πρὸς γε τὸ τοιοῦτον ἀμιλληθῶμεν πάντες.
 συλλήπτωρ γὰρ τούτου γε ὑμῖν καὶ ἐγὼ γιγνοίμην ἂν προ-
 θύμωσ—πρὸς δ' ἐμοὶ καὶ ἑτέροις ἴσως εὐρήσω—διὰ τὴν περὶ
 τὰ τοιαῦτ' ἐμπειρίαν τε καὶ σκέψιν γεγονυῖάν μοι καὶ μάλα
 συχνήν.
 10 ΚΛ. Ἄλλ', ὦ ξένε, παντὸς μὲν μᾶλλον ταύτῃ πορευτέον
 ἥπερ καὶ ὁ θεὸς ἡμᾶς σχεδὸν ἄγει· τίς δὲ ὁ τρόπος ἡμῖν
 c γιγνόμενος ὀρθῶς γίγνοιτ' ἂν, τοῦτο δὴ τὰ νῦν λέγωμέν τε
 καὶ ἐρευνῶμεν.

ΑΘ. Οὐκέτι νόμους, ὦ Μέγилле καὶ Κλεινία, περὶ τῶν
 τοιούτων δυνατὸν ἐστὶν νομοθετεῖν, πρὶν ἂν κοσμηθῇ—τότε
 5 δὲ κυρίου ὦν αὐτοὺς δεῖ γίγνεσθαι νομοθετεῖν—ἀλλὰ ἤδη
 τὸ τὰ τοιαῦτα κατασκευάζον διδαχὴ μετὰ συνουσίας πολλῆς
 γίγνοιτ' ἂν, εἰ γίγνοιτο ὀρθῶς.

ΚΛ. Πῶς; τί τοῦτο εἰρῆσθαι φῶμεν αὖ;

- ΑΘ. Πρῶτον μὲν δήπου καταλεκτέος ἂν εἴη κατάλογος
 d τῶν ὅσοι ἐπιτήδευοι πρὸς τὴν τῆς φυλακῆς φύσιν ἂν εἶεν
 ἡλικίαις τε καὶ μαθημάτων δυνάμεσιν καὶ τρόπων ἡθεσιν καὶ
 ἔθεσιν· μετὰ δὲ τοῦτο, ἃ δεῖ μαθάνειν οὔτε εὐρεῖν ῥάδιον
 οὔτε ἡρῆκότος ἄλλου μαθητὴν γενέσθαι. πρὸς τούτοις δὲ
 5 χρόνους, οὓς τε καὶ ἐν οἷς δεῖ παραλαμβάνειν ἕκαστα, μάταιον

b 2 ποιῶμεν L² O² (οὐ s. v.) et in marg. a b 3 ἀλλ', ὦ λῶστε O² :
 ἀλλ' ὅλως τε A (corr. in marg. A²) : ἄλλωστε O c 1 τοῦτο A O :
 τουτὶ O² (i s. v.) λέγωμεν A L O : λέγομεν L² O² (τὰ ἀντίγραφα διὰ
 τοῦ ο) c 5 νομοθετεῖν] γρ. νομοθετητέον L O c 9 καταδεκτέος
 A² (δ s. v.) L² O² εἴη] εἰ pr. A O d 5 ἕκαστον O² (ον s. v.)

ταῦτ' ἐν γράμμασιν λέγειν· οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς τοῖς μαθάνουσι
 δῆλα γίνονται· ἂν ὅτι πρὸς καιρὸν μαθάνεται, πρὶν ἐντὸς τῆς **e**
 ψυχῆς ἐκάστῳ που μαθήματος ἐπιστήμην γεγυῖναι. οὕτω
 δὴ πάντα τὰ περὶ ταῦτα ἀπόρρητα μὲν λεχθέντα οὐκ ἂν ὀρθῶς
 λέγοιτο, ἀπόρρητα δὲ διὰ τὸ μηδὲν προρρηθέντα δηλοῦν τῶν
 λεγομένων. 5

ΚΛ. Τί οὖν δὴ ποιητέον ἐχόντων τούτων οὕτως, ὦ ξένη;

ΑΘ. Τὸ λεγόμενον, ὦ φίλοι, ἐν κοινῷ καὶ μέσῳ ἔοικεν
 ἡμῖν κείσθαι, καὶ εἴπερ κινδυνεύειν περὶ τῆς πολιτείας ἐθέ-
 λομεν συμπάσης, ἥ τρις ἔξ, φασίν, ἥ τρεῖς κύβους βάλλοντες,
 ταῦτα ποιητέον, ἐγὼ δ' ὑμῖν συγκινδυνεύσω τῷ φράζειν τε **969**
 καὶ ἐξηγέσθαι τὰ γε δεδογμένα ἐμοὶ περὶ τῆς παιδείας τε καὶ
 τροφῆς τῆς νῦν αὖ κεκινημένης τοῖς λόγοις· τὸ μέντοι κινδύ-
 νευμα οὐ σμικρὸν οὐδ' ἑτέροις τισὶν προσφερὲς ἂν εἴη. σοὶ
 δὴ τοῦτό γε, ὦ Κλεινία, μέλειν παρακελεύομαι· σὺ γὰρ τὴν **5**
 Μαγνήτων πόλιν, ἥ ᾧ ἂν θεὸς ἐπώνυμον αὐτὴν ποιήσῃ, κλέος
 ἀρῇ μέγιστον κατασκευάσας αὐτὴν ὀρθῶς, ἥ τό γε ἀνδρείο-
 τatos εἶναι δοκεῖν τῶν ὕστερον ἐπιγιγνομένων οὐκ ἐκφεύξῃ **b**
 ποτέ. ἐάν γε μὴν οὗτος ἡμῖν ὁ θείος γένηται σύλλογος, ὦ
 φίλοι ἐταῖροι, παραδοτέον τούτῳ τὴν πόλιν, ἀμφισβήτησις
 τε οὐκ ἔστ' οὐδεμία οὐδενὶ τῶν νῦν παρὰ ταῦθ' ὥς ἔπος εἰπεῖν
 νομοθετῶν, οὕτως δὲ ἔσται σχεδὸν ὕπαρ ἀποτετελεσμένον **5**
 οὐ σμικρῷ πρόσθεν οὐείρατος ὥς τῷ λόγῳ ἐφηψάμεθα,
 κεφαλῆς νοῦ τε κοινωνίας εἰκόνα τινά πως συμμείξαντες,
 ἐὰν ἄρα ἡμῖν οἳ τε ἄνδρες ἀκριβῶς ἐκλεχθῶσι, παιδευθῶσι τε
 προσηκόντως, παιδευθέντες τε ἐν ἀκροπόλει τῆς χώρας κατοί- **c**
 κήσαντες, φύλακες ἀποτελεσθῶσιν οἷους ἡμεῖς οὐκ εἶδομεν ἐν
 τῷ πρόσθεν βίῳ πρὸς ἀρετὴν σωτηρίας γενομένους.

Θ 2 που] γρ. τοῦ Ο et s. v. L : του ci. Stallbaum Θ 3 λεχ-
 θέντα] γρ. ἐλεγχθέντα in marg. A³ L² O² Θ 4 ἀπόρρητα Ast :
 ἀπόρρητα libri Θ 9 βάλλοντες ΑΟ : βάλλοντας (α s. v.) A² O²
 α 1 ταῦτα ΑΟ : πάντα L O² β 1 δοκεῖν ΑΟ : δόξαι A¹ O² (ξαι s. v.)
 β 2 οὗτος] γρ. τοιοῦτος Ο β 7 νοῦ τε Ο² : οὔτε Α (νοῦ in marg. A³) Ο
 β 8 ἐκλεχθῶσι Ο et in marg. L : ξυμμιχθῶσι Α

ME. ὦ φίλε Κλεινία, ἐκ τῶν νῦν ἡμῶν εἰρημένων ἀπάντων
 5 ἡ τὴν πόλιν ἐατέον τῆς κατοικίσεως ἢ τὸν ξένον τόνδε οὐκ
 ἀφετέον, ἀλλὰ δεήσεσιν καὶ μηχαναῖς πάσαις κοινωνὸν
 ποιητέον ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως κατοίκισιν.

d ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Μέγιλλε, καὶ ἐγὼ ποιήσω
 ταῦθ' οὕτως καὶ <σὺ> συλλάμβανε.

ME. Συλλήψομαι.

c 5 κατοικίσεως . . . c 7 κατοίκισιν Stephanus: κατοικήσεως . . .
 κατοίκησιν libri d 1 ἐγὼ A O: ἐγὼ τε a (τε s. v.) d 2 σὺ
 add. Ast

ΕΠΙΝΟΜΙΣ

ΚΛΕΙΝΙΑΣ ΚΡΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΞΕΝΟΣ
ΜΕΓΙΛΛΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ

St. 11
p. 973

ΚΛ. Πρὸς μὲν τὸ τῆς ὁμολογίας ἦκομεν ἅπαντες ὀρθῶς, **a**
ὧ ξένε, τρεῖς ὄντες, ἐγὼ καὶ σὺ καὶ Μέγιλλος ὅδε, τὸ τῆς
φρονήσεως ἐπισκεψόμενοι τίνι ποτὲ χρὴ λόγῳ διεξελθεῖν, ὃ
τὴν ἀνθρωπίνην ἕξιν φαμέν, ὅταν διανοηθῇ, κάλλιστ' ἔχειν
ποιεῖν πρὸς φρόνησιν ὅσην δυνατὸν ἀνθρώπῳ σchein. τὰ μὲν **5**
γὰρ ἄλλα, ὥς φαμεν, ἅπαντα διεξήλθομεν ὅσα ἦν περὶ νόμων **b**
θέσις· ὃ δὲ μέγιστον εὐρεῖν τε καὶ εἰπεῖν, τί ποτε μαθὼν
θυητὸς ἀνθρώπος σοφὸς ἂν εἴη, τοῦτο οὔτε εἴπομεν οὔτε
ἠϋρομεν, νῦν τε πειρώμεθα τοῦτο μὴ καταλιπεῖν· σχεδὸν γὰρ
ἀτελὲς ἂν πράξαιμεν οὗ χάριν ἅπαντες ὠρμήσαμεν, ὥς φανερά **5**
ποιήσουντες ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους.

ΑΘ. ὦ φίλε Κλεινία, καλῶς μὲν λέγεις, ἄτοπον μὴν
ἀκούσεσθαι σε λόγον οἶμαι, καὶ τινα τρόπον οὐκ ἄτοπον αὐ.
πολλοὶ γὰρ δὴ προστυχεῖς τῷ βίῳ γιγνόμενοι τὸν αὐτὸν λόγον **c**
φέρουσιν, ὥς οὐκ ἔσται μακάριον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὐδ'
εὐδαιμον. ἔπου δὴ καὶ σύνιδε ἂν σοι δοκῶ καὶ μετ' αὐτῶν
καλῶς τοῦ τοιούτου πέρι λέγειν. οὗ φημι εἶναι δυνατὸν ἀν-
θρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαιμόσις γενέσθαι πλὴν ὀλίγων— **5**
μέχρι περ ἂν ζῶμεν τοῦτο διορίζομαι· καλὴ δὲ ἐλπίς τελευτή-
σαντι τυχεῖν ἀπάντων ὧν ἔνεκά τις προθυμοῖτ' ἂν ζῶν τε
ὥς κάλλιστ' ἂν ζῇν κατὰ δύνάμιν καὶ τελευτήσας τελευτῆς
τοιαύτης τυχεῖν—λέγω δ' οὐδὲν σοφόν, ἀλλ' ὅπερ ἅπαντες **d**
Ἕλληνες τε καὶ βάρβαροι γιννώσκομέν τινα τρόπον, ὥς ἐξ

b₄ τε A L O: δὲ cod. Voss. b₇ γρ. φίλε ξένε O
c₁ ἄλλαχού ἀπ' ὀρθώσεως· τὸν αὐτὸν ἐπ' αὐτὸν λόγον φέρουσιν in
marg. O c₃ δοκῶ A L O: δόξω L² O² (ξ s. v.)

- ἀρχῆς τὸ γενέσθαι χαλεπὸν ἅπαντι ζῳῳ· πρῶτον μὲν τὸ μετασχεῖν τῆς τῶν κυουμένων ἐξεως, ἔπειτ' αὐτὸ γίγνεσθαι,
 5 καὶ ἔτι τὸ τρέφεσθαι. καὶ παιδεύεσθαι, διὰ πόνων μυρίων
 974 ταῦτα γίγνεσθαι σύμπαντα, ὥς φαμεν ἅπαντες. καὶ χρόνος βραχύς ἂν τις εἴη πρὸς λογισμὸν μή τοι τῶν μοχθηρῶν, ἀλλ' ὁ πᾶς ἂν ὑπολάβοι μέτριον. οὗτος δὲ σχεδὸν ἀναπνοὴν δοκεῖ ποιεῖν τινα κατὰ μέσον πη βίον τὸν ἀνθρώπινον· ταχύ
 5 γε μὴν ἐπιλαβὸν γῆρας ὄντων οὖν ποιήσῃ ἂν μήποτ' ἐθελῆσαι πάλιν ἀναβιβῶναι, λογισάμενον τὸν βεβιωμένον ἑαυτῷ βίον, ὅστις μὴ τυγχάνει παιδικῆς δόξης μεστὸς ὢν. τούτων δὴ τί ποτέ μοι τεκμήριον; ὅτι πέφυκεν ταύτῃ τὸ νῦν ζητούμενον
 b τῷ λόγῳ. ζητοῦμεν δὲ δὴ τίνα τρόπον σοφοὶ γενησόμεθα, ὥς οὔσης τινὸς ἐκάστοις ταύτης τῆς δυνάμεως· ἡ δὲ φυγῇ φεύγει τότε ὅταν τις πρὸς τινα φρόνησιν ἴῃ τῶν λεγομένων τεχνῶν ἢ φρονήσεων ἢ τινων ἄλλων τοιούτων ὥς οἴομεθα
 5 ἐπιστημῶν, ὥς ἀξίας τούτων οὐδεμιᾶς οὔσης ἐπὶ κλησιν ῥηθῆναι τῆς περὶ ταῦτα σοφίας τῶν ἀνθρώπων, τῆς δὲ ψυχῆς σφόδρα πεποιθυίας καὶ μαυτευομένης ὥς οὔσης αὐτῇ κατὰ
 c τινα φύσιν ταύτης, τίς δέ ἐστιν καὶ πότε καὶ πῶς, οὐ πάνυ δυναμένης ἐξευρίσκειν. ἄρ' οὐ τούτῳ σφόδρα προσέοιχ' ἡμῶν ἢ περὶ σοφίαν ἀπορία καὶ ζήτησις, πλείων τῆς ἐλπίδος ἐκάστῳ γιγνομένη τῶν ὅσοι ἐν ἡμῖν δυνατοὶ γίνονται φρο-
 5 νίμως αὐτοὺς ἄλλους τε ἐξετάσαι συμφώνως διὰ λόγων πάντων καὶ πάντῃ λεγομένων; ταῦτα οὐχ οὕτως ἢ ταύτῃ συμφήσομεν ἔχειν;

ΚΑ. Συμφήσομεν ἐπ' ἐλπίδι σοι ἴσως ταῦτ', ὦ ξένε, τῇ
 d μετὰ σοῦ κατὰ χρόνον ἂν γενομένη, δοξάσαι περὶ αὐτῶν εἰς αὐθις τὸ ἀληθέστατον.

a 2 τοι] τι cod. Voss. a 5 ποιήσῃ ἂν] ποιήσειαν A: ποιήσοι ἂν L: ποιήσῃ ἂν O a 7 τυγχάνη A (ei fecit A²) O (ei s. v. O²)
 b 3 τότε O² (τ s. v.): ποτέ A O b 6 τῶν ἀνθρώπων secl. Hermann
 δὲ A et pr. O: δὲ αὐτῶν vulg. c 1 δὲ L O² (έ s. v.): δὴ A O καὶ
 πῶς O²: ὅπως A O c 2 οὐ] οὐδ' A L O προσέοιχ' scr. reccl.:
 προσέχοι A O c 4 γίνονται A (o fecit A²) O c 8 γρ. ἐπ'
 ἐλπίδι σοι ἴσως in marg. O: ἐπ' ἐλπίδ' ἴσως A O d 1 χρόνον A O:
 χρόνον ἱκανὸν L et in marg. γρ. O

ΑΘ. Τὰς ἄλλας τοίνυν ὅσαι ἐπιστῆμαι μέν εἰσιν λεγόμεναι, σοφὸν δὲ οὐκ ἀποτελοῦσιν τὸν λαμβάνοντά τε αὐτὰς καὶ ἔχοντα, πρῶτον διεξιτέον, ὅπως ταύτας ἐκποδῶν 5 θέμενοι, πειρώμεθα ἐκείνας ὧν δεόμεθα παραθέσθαι τε καὶ παραθέμενοι μαυθάνειν.

Πρῶτον μὲν τοίνυν ὧν πρῶτον δεῖ θνητῷ γένει, ἰδῶμεν ὥς εἰσὶ μὲν ἀναγκαιόταται σχεδὸν ἀληθῶς τε πρῶται, ὁ δὲ **e** ἐπιστήμων αὐτῶν γιγνόμενος, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔδοξεν τις εἶναι ποτε σοφός, οὐκ οὖν νῦν γε οὔτε σοφὸς εἶναι δοξάζεται ὀνειδῆ τε ἴσχει μᾶλλον ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης. ἐροῦ- **975** μεν δὴ αἶ τ' εἰσὶν καὶ ὅτι πᾶς ἀνὴρ αὐτάς, σχεδὸν ὅσοις ἀγῶν πρόκειται τοῦ δοκεῖν ὡς ἀριστον ἄνδρα συμβῆναι γενόμενον ἄν, φεύγει διὰ τὰς κτήσεις τῆς φρονήσεώς τε καὶ ἐπιτηδεύσεως. ἔστω δὴ πρῶτον μὲν ἡ τῆς ἀλληλοφαγίας 5 τῶν ζώων ἡμᾶς τῶν μέν, ὡς ὁ μῦθός ἐστιν, τὸ παράπαν ἀποστήσασα, τῶν δὲ εἰς τὴν νόμιμον ἐδωδὴν καταστήσασα. ἴλεω δ' ἡμῖν οἱ πρόσθεν εἴησαν τε καὶ εἰσὶν—οἷτινες μὲν γὰρ οὖν† ἐλέγομεν, πρῶτοι χαιρέτωσαν—ἡ δ' οὖν ἀλφίτων **b** τε καὶ ἀλεύρων ποίησις ἅμα καὶ τροφή καλὴ μὲν καὶ ἀγαθὴ, σοφὸν δὲ ἄνδρα τελέως οὐκ ἐθελήσει ποτὲ ἀπεργάσασθαι τοῦτο γὰρ αὐτό, ἡ τῆς ποιήσεως ἐπικλήσις, τῶν ποιουμένων αὐτῶν δυσχέρειαν ἀπεργάζουτ' ἄν. σχεδὸν δ' οὐδὲ χώρας 5 συμπάσης γεωργία· οὐ γὰρ τέχνη ἀλλὰ φύσει κατὰ θεὸν πάντες φαινόμεθα γῆν μετακεχειρίσθαι. καὶ μὴν οὐδ' ἡ τῶν οἰκίσεών γε συνυφὴ καὶ σύμπασα οἰκοδομία καὶ σκευῶν πάντων ἀπεργαστική, χαλκεία τε καὶ ἡ τῶν τεκτονικῶν καὶ **c** πλαστικῶν καὶ πλεκτικῶν καὶ ἔτι συμπάντων ὀργάνων παρασκευή, δῆμῳ τὸ πρόσφορον ἔχουσα, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρετῇ λεγομένη. καὶ μὴν οὐδ' ἡ σύμπασα θηρευτική, πολλή περ

d 8 ἰδῶμεν A²: εἰδῶμεν A L O a 4 φεύγει A: φεύγη A² L O
a 5 δὴ O²: om. A O a 6 τδ] δ A O a 7 καταστήσασα]
καταστήσας A et pr. O a 8 οἷτινες A O² (οἷ s. v.): εἷ τινες L O
b i prius οδν] οδν οδς Winckelmann: ὧν Stallbaum: οδν . . . Baiter
b 5 οὐδὲ A L O: οὐδὲ ἢ O² c 2 ἔτι scr. rec.: ἐπὶ A L O

5 καὶ τεχνικὴ γεγонуῖα, τό γε μεγαλοπρεπὲς σὺν τῷ σοφῷ οὐκ ἀποδίδωσιν. οὐ μὴν οὐδὲ μαντικὴ γε οὐδ' ἐρμηνευτικὴ τὸ παράπαν· τὸ λεγόμενον γὰρ οὔδεν μόνον, εἰ δ' ἀληθές, οὐκ ἔμαθεν.

“Οτε δὴ τὴν τῶν ἀναγκαίων ὀρώμεν κτήσιν διὰ τέχνης μὲν

d ἀπεργαζομένην, τούτων δὲ οὐδεμίαν οὐδένα σοφὸν ποιούσαν, τό γε μετὰ τοῦτο παιδιὰ τις ἂν λείποιτο, μιμητικὴ μὲν τὸ πλείστον ἀλλ' οὐδαμῇ σπουδαία. πολλοῖς μὲν γὰρ ὀργάνοις μιμοῦνται, πολλοῖς δ' αὐτῶν τῶν σωμάτων οὐ πάντως
5 εὐσχήμοσι μιμήμασιν, τά τε κατὰ λόγους καὶ μοῦσαν πᾶσαν, καὶ ὅσων γραφικὴ μήτηρ, πολλῶν καὶ παντοίων ποικιλμάτων ἀποτελουμένων ἐν πολλοῖς ὑγροῖς καὶ ξηροῖς γένεσιν· ὧν σοφὸν οὐδένα εἰς οὐδὲν σπουδῇ τῇ μεγίστῃ δημιουργοῦντα ἢ μιμητικὴ παρέχεται.

e Πάντων δ' ἐξειργασμένων τὸ λοιπὸν βοήθεια γίγνεται· ἂν μυρία μυρίοις, ἢ μὲν μεγίστη τε καὶ εἰς πλείστα πολεμικὴ κληθεῖσα, στρατηγικὴ τέχνη, εὐδοκιμωτάτη πρὸς χρεῖαν, εὐ-
976 σοφία δεδομένη. ἦν δὲ καλοῦσι μὲν ἱατρικὴν, βοήθεια δέ που καὶ αὕτη σχεδὸν ὅσων ὦραι ψύχει καὶ καύματι ἀκαίρῳ καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις ληίζονται τὴν τῶν ζώων φύσιν. εὐδόκιμον δὲ οὐδὲν τούτων εἰς σοφίαν τὴν ἀληθεστάτην·
5 ἄμετρα γὰρ δόξαις φορεῖται τοπαζόμενα. βοηθοὺς δέ που καὶ τοὺς κυβερνήτας ἅμα καὶ τοὺς ναύτας ἐροῦμεν, καὶ τούτων ἄνδρα σοφὸν μηδένα τις ἡμᾶς παραμυθούμενος ἐξ ἀπάντων διαγγελλέτω· οὐ γὰρ ἂν εἰδείη τις πνεύματος ὀργὴν
b οὐδὲ φιλίαν, ὃ προσφιλὲς ἀπάσῃ κυβερνητικῇ. καὶ μὴν οὐδ' ὁπόσοι βοηθοὶ δίκαις ἐν τῇ τοῦ λέγειν ῥώμῃ φασὶ γίγνεσθαι, μνήμη καὶ τριβῇ δόξης ἤθεσιν προσέχοντες τὸν νοῦν, ἀληθείας δὲ τῶν ὄντως δικαίων ἐκτὸς παρεσφαλμένοι.

d 7 ἀποτελουμένων] ἀποτυπουμένων O² (v s. v.) d 8 γρ. ἡμῖν ἢ μιμητικὴ· ἀπ' ὀρθώσεως marg. O a 1 δεδομένη] γενομένη Hermann a 8 οὐ A L: οὐδὲ vulg. b 3 μνήμη καὶ τριβῇ A et pr. O δόξης] δόξαις Winckelmann (dist. post τριβῇ) ἤθεσιν] ἢ ἔθεσιν Winckelmann

Λοιπὴ δ' ἔτι πρὸς δόξαν σοφίας ἐστὶν τις ἄτοπος δύναμις, 5
 ἣν φύσιν ἂν οἱ πολλοὶ μᾶλλον ἢ σοφίαν ὀνομάσειαν, τότε
 ὅταν τινὰ τις συννοῇ ῥαδίως μὲν ὅτιπερ ἂν μαθήνη μα-
 θάνοντα, μάλα δὲ πολλὰ καὶ ἀσφαλῶς μνημονεύοντα, ὅταν c
 τε τὸ πρόσφορον ἐκάστῳ διαμνημονεύῃ τις, ὅτι γιγνόμενον
 ἂν πρέποι, τοῦτο δὲ ταχὺ δρᾶ· ταῦτα γὰρ ἅπαντα οἱ μὲν
 φύσιν, οἱ δὲ σοφίαν, οἱ δὲ ἀγχίνουσαν θήσουσιν φύσεως,
 σοφὸν δὲ ὄντως οὐδενὶ τούτων οὐδεὶς τῶν ἐμφρόνων ἐβελήσει 5
 ποτὲ καλεῖν.

Ἀλλὰ μὴν δεῖ φανῆναί γε τινα ἐπιστήμην ἣν ἔχων
 σοφὸς γίγνuit' ἂν ὁ σοφὸς ὄντως ὦν καὶ μὴ μόνον δοξα-
 ζόμενος. ἴδωμεν δὴ. χαλεπῷ μὲν γὰρ λόγῳ παντάπασιν d
 ἐπιχειροῦμεν, ἑτέραν πάρεξ τῶν εἰρημένων εὐρεῖν, ἢ σοφία d
 μὲν λέγοιτ' ἂν ὄντως τε καὶ εἰκότως, ὁ δὲ λαβὼν οὔτε
 βάναιστος οὔτ' ἡλίθιος ἔσται, σοφὸς δὲ καὶ ἀγαθὸς δι' αὐτὴν
 πολίτης τε καὶ ἄρχων καὶ ἀρχόμενος ἐνδίκως ἔσται πόλεως
 ἅμα καὶ ἐμμελής. κατὶδωμεν δὴ ταύτην πρώτην, τίς ποτ' 5
 ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπιστήμη μία διεξελθοῦσα ἢ μὴ
 παραγενομένη τῶν νῦν παρουσῶν ἀνοητότατον ἂν καὶ ἀφρο-
 νέστατον παράσχοιτο ζῶον τὸ τῶν ἀνθρώπων. οὐ δὴ
 τοῦτό γε πάνυ χαλεπὸν τὸ κατιδεῖν. μία γὰρ ὥς εἰπεῖν e
 πρὸς μίαν ἢ τὸν ἀριθμὸν δοῦσα παντὶ τῷ θνητῷ γένει τοῦτ'
 ἂν δράσειεν· θεὸν δ' αὐτὸν μᾶλλον ἢ τινα τύχην ἡγοῦμαι
 δόντα ἡμῖν σφίξειν ἡμᾶς. ὃν δὲ θεὸν ἡγοῦμαι, φράζειν χρή,
 καίπερ ἄτοπον ὄντα, καὶ πως οὐκ ἄτοπον αὖ· πῶς γὰρ τὸ 5
 ἀγαθὸν αἴτιον ἡμῖν συμπάντων οὐ καὶ τοῦ πολὺ μεγίστου, 977
 τῆς φρονήσεως, αἴτιον ἡγεῖσθαι δεῖ γεγονέναι; τίνα δὴ καὶ
 σεμνύνων ποτὲ λέγω θεόν, ὦ Μέγισλλέ τε. καὶ Κλεινία;
 σχεδὸν Οὐρανόν, ὃν καὶ δικαιοτάτον, ὥς σύμπαντες ἄλλοι

b 7 ὅτιπερ ἂν L (ut vid.) O¹: ὅτι πᾶσαν A O c 2 τε O² (τ
 s. v.): δὲ A O c 3 πρέποι O²: πρέπον A O c 5 οὐδενί
 A O: οὐδένα O² d 4 τε et ἔσται secl. Stallbaum' d 6 μί' ἂν
 ἐξελθοῦσα Hermann ἢ om. A et pr. O d 8 παράσχοιτο Hermann:
 παράσχοι τὸ A O: παράσχοιτο τὸ L et γρ. O e 5 τὸ A O: τὸν O²
 (ν s. v.) a 3 λέγω L (ut vid.) Eus.: λέγων A O

- 5 δαίμονες ἅμα καὶ θεοί, τιμᾶν τε καὶ εὐχέσθαι διαφερόντως αὐτῷ. τὸ δὲ καὶ τῶν ἄλλων αἴτιον ἀγαθῶν πάντων ἡμῖν αὐτὸν γεγενῆσθαι πάντες ἂν ὁμολογοῖμεν· δοῦναι δὲ ἅμα καὶ ἀριθμὸν ἡμεῖς γε ὄντως αὐτόν φαμεν, ἔτι δὲ καὶ δώσειν, ἔαν
b τις θέλῃ συνακολουθεῖν. ἔαν γὰρ ἴη τις ἐπὶ θεωρίαν ὀρθὴν τὴν τοῦδε, εἴτε κόσμον εἴτε ὄλυμπον εἴτε οὐρανὸν ἐν ἡδονῇ τῷ λέγειν, λεγέτω μὲν, ἀκολουθείτω δὲ ὅπῃ ποικίλλων αὐτὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ στρέφων ἄστρα πάσας διεξόδους ὥρας τε καὶ
5 τροφὴν πᾶσιν παρέχεται. καὶ τὴν ἄλλην δὲ οὖν φρόνησιν, ὡς φαίμεν ἂν, σὺν ἀριθμῷ παντί, καὶ τὰλλ' ἀγαθὰ· τοῦτο δὲ μέγιστον, ἔαν τις τὴν ἀριθμῶν αὐτοῦ δόσω δεξάμενος ἐπεξέλθῃ πᾶσαν τὴν περιόδον.

- Ἔτι δὲ σμικρὸν ἐπαυελθόντες πως τοῖς λόγοις ἀναμνη-
c σθῶμεν ὅτι καὶ μάλ' ὀρθῶς ἐνοήσαμεν ὥς, εἴπερ ἀριθμὸν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐξέλοιμεν, οὐκ ἂν ποτέ τι φρόνιμοι γενοίμεθα. οὐ γὰρ ἂν ἔτι ποτέ ψυχὴ τούτου τοῦ ζῴου πᾶσαν ἀρετὴν λάβοι σχεδόν, ὅτου λόγος ἀπέιη· ζῶν δὲ ὅτι μὴ
5 γινώσκου δύο καὶ τρία μηδὲ περιττὸν μηδὲ ἄρτιον, ἀγνοοῖ δὲ τὸ παράπαν ἀριθμόν, οὐκ ἂν ποτε διδόναι λόγον ἔχοι περὶ ὧν αἰσθήσεις καὶ μνήμας [ἔχοι] μόνον εἴη κεκτημένον, τὴν
d δὲ ἄλλην ἀρετὴν, ἀνδρείαν καὶ σωφροσύνην, οὐδὲν ἀποκωλύει. στερόμενος δὲ ἀληθοῦς λόγου σοφὸς οὐκ ἂν ποτε γένοιτο, ὅτῳ δὲ σοφία μὴ προσείη, πάσης ἀρετῆς τὸ μέγιστον μέρος, οὐκ ἂν ἔτι τελέως ἀγαθὸς γενόμενος εὐδαίμων ποτέ γένοιτο.
5 οὕτως ἀριθμὸν μὲν ἀνάγκη πᾶσα ὑποτίθεσθαι· διότι δὲ τοῦτο ἀνάγκη, λόγος ἔτι πλείων πάντων γίγνεται ἂν τῶν εἰρημένων. ἀλλὰ καὶ ὁ νῦν ὀρθῶς ῥηθήσεται, ὅτι καὶ τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν λεγόμενα, ἃ νυνδὴ διήλθομεν ἑῶντες εἶναι πάσας τὰς
e τέχνας, οὐδὲ τούτων ἐν οὐδὲν μένει, πάντα δ' ἀπολείπεται τὸ παράπαν, ὅταν ἀριθμητικὴν τις ἀνέλῃ.

a 7 ἂν ὁμολογοῖμεν] ἀνομολογοῖμεν **A** **b** 3 ὅπῃ] **δ** **A** : ὅποι **O**
(πηι s. v. **O**²) **c** 7 ἔχοι **A L O** : om. vulg. **d** 4 ἔτι τελέως]
ἐπιτελέως **A L O** **d** 6 πλείων **A** (sed ν postea additum) : πλείω **O**
e 1 ἀπολείπεται **A L O** : ἀπολείται vulg.

Δόξειε δ' ἂν ἴσως τις βραχέων ἔνεκα ἀριθμοῦ δεῖσθαι τὸ
 τῶν ἀνθρώπων γένος, εἰς τὰς τέχνας ἀποβλέψας—καίτοι μέγα
 μὲν καὶ τοῦτο—εἰ δέ τις ἴδοι τὸ θεῖον τῆς γενέσεως καὶ τὸ 5
 θνητόν, ἐν ᾧ καὶ τὸ θεοσεβὲς γνωρισθῆσεται καὶ ὁ ἀριθμὸς
 ὄντως, οὐκ ἂν ἔτι πᾶς ἂν τις γνοίῃ σύμπαντα ἀριθμὸν ὅσης 978
 ἡμῖν δυνάμεως αἷτιος ἂν εἴη συγγιγνόμενος—ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ
 μουσικὴν πᾶσαν διαριθμουμένων κινήσεώς τε καὶ φθόγγων
 δῆλον ὅτι δεῖ—καὶ τὸ μέγιστον, ἀγαθῶν ὥς πάντων αἷτιον,
 ὅτι δὲ κακῶν οὐδενός, εὖ τοῦτο γνωστέον, ὃ καὶ τάχα γένοιτ' 5
 ἂν. ἀλλ' ἡ σχεδὸν ἀλόγιστος τε καὶ ἄτακτος ἀσχήμων τε
 καὶ ἄρρυθμος ἀνάρμοστος τε φορὰ, καὶ πάνθ' ὅποσα κακοῦ
 κεκοινώνηκέν τινος, ἐπιλέλειπται παντὸς ἀριθμοῦ, καὶ δεῖ b
 τοῦθ' οὕτω διανοεῖσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα τελευτήσων
 καὶ τό γε δὴ δίκαιόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ καλὸν καὶ πάντα
 τὰ τοιαῦτα οὐδεὶς ποτε μὴ γινώσκων, ἀληθοῦς δόξης ἐπιλα-
 βόμενος, διαριθμήσεται πρὸς τὸ ἑαυτὸν τε καὶ ἕτερον πείσαι 5
 τὸ παράπαν.

Ἴωμεν δὴ σκεψόμενοι πρὸς τοῦτ' αὐτό, πῶς ἐμάθομεν
 ἀριθμεῖν. φέρε· τὸ γὰρ ἐν δὴ καὶ δύο γέγονε πόθεν ἡμῖν
 ὥστ' ἐννοῆσαι, φύσιν ταύτην ἔχουσιν ἐκ τοῦ παντὸς πρὸς c
 τὸ δυνατοὺς ἐννοεῖν εἶναι; πολλοῖς δὲ ἄλλοις αὖ τῶν ζῴων
 οὐδ' εἰς αὐτὸ τοῦθ' ἡ φύσις παραγέγονεν, ὥστε μαθεῖν δυνα-
 τοῖς εἶναι παρὰ τοῦ πατρὸς ἀριθμεῖν, παρὰ δ' ἡμῖν τοῦτ'
 αὐτὸ πρῶτον ἐνέγκισεν ὁ θεός, ὥστε ἱκανοῖς εἶναι δεικνύ- 5
 μενον συννοεῖν, ἔπειτ' ἐδείξεν καὶ δείκνυσιν· ὦν τί κάλλιον
 ἐν ἐνὸς ἂν τις θεάσαιτο πλὴν τὸ τῆς ἡμέρας γένος, εἴτα εἰς
 τὸ τῆς νυκτὸς ἔλθοι μέρος ἔχων ὄψω, ὅθεν ἕτερον πᾶν αὐτῷ
 φαίνεται ἂν; καὶ ἐλίττων δὴ ταῦτα αὐτὰ ὅταν μὴ παύηται d
 πολλὰς μὲν νύκτας, πολλὰς δὲ ἡμέρας [ἄς] οὐρανός, οὐδέποτε

e3 ἴσως Theo: ἱκανῶς libri   τις ALO: τισι O² (σι s. v.)
 e4 ἀποβλέψας ALO: ἀποβλέψας O² (σι s. v.)   e6 δ Theo: om.
 libri   a1 ἂν τις· ἀπ' ὁρθώσεως L²O²: μάντις ALO   a5 δ
 ALO: ὅτι vulg.   b3 τό γε AO: τότε L O² (τ s. v.)   c1 ἔχουσιν
 AO: ἴσχουσιν LO²   c7 (εἰ) εἰς ci. Ast   d1 ὅταν· ἀπ'
 ὁρθώσεως marg. LO: ὕντα ALO   ὕντα μὴ παύηται et d2 ἄς secl. Ast

- παύεται διδάσκων ἀνθρώπους ἐν τε καὶ δύο, πρὶν ἂν καὶ ὁ
 δυσμαθέστατος ἱκανῶς μάθῃ ἀριθμεῖν· ὥς γὰρ καὶ τρία καὶ
 5 τέτταρα καὶ πολλά, ἕκαστος ἡμῶν ἐπινοήσειεν ἂν ὁρῶν ταῦτα.
 καὶ ἐκ τούτων ἐν ἐποίησεν τὴν σελήνην ὁ θεὸς ἀπεργασά-
 μενος, ἡ τοτὲ μὲν μείζων φαινομένη, τοτὲ δ' ἐλάττων, διεξήλθεν
 e ἄλλην αἰὲ φαίνουσα ἡμέραν, μέχρι πεντεκαίδεκα ἡμερῶν καὶ
 νυκτῶν· αὕτη δ' ἔστιν περίοδος, εἰ βούλεται τις τὸν κύκλον
 ἓνα ὅλον εἰς ἐν τιθέναι, ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν καὶ τὸ δυσμα-
 θέστατον ἂν μαθεῖν ζῶον, οἷς παρέδωκεν φύσιν ὁ θεὸς τοῦ
 5 δυνατοῦς εἶναι μαθάνειν. καὶ μέχρι μὲν τούτων τε καὶ ἐν
 τούτοις σύμπαν τὸ δυνατόν τῶν ζώων μάλα ἀριθμητικόν
 979 γέγονε, τὸ καθ' ἐν αὐτὸ σκοποῦν· τὸ δὲ πρὸς ἄλληλα
 πάντα ἀριθμὸν αἰὲ λογίζεσθαι, δοκῶ μὲν μείζονος ἕνεκα, καὶ
 τούτου δὲ σελήνην, καθάπερ εἶπομεν, αὐξανομένην καὶ
 φθίνουσαν ἐμποιήσας, μῆνας πρὸς τὸν ἐνιαυτὸν συνεστήσατο,
 5 καὶ πάντα ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν ἡρξάτο συνορᾶν εὐδαίμονι
 τύχῃ. διὰ δὲ ταῦθ' ἡμῖν καρποί τε καὶ ἐγκύμων ἡ γῆ γέ-
 γονεν, ὥστ' εἶναι τροφὴν πᾶσι τοῖς ζώοις, ἀνέμων τε καὶ
 ὑετῶν γιγνομένων οὐκ ἐξαισιῶν οὐδὲ ἀμέτρων· ἀλλ' εἴ τι
 b παρὰ ταῦτα γίγνεται πρὸς τὸ φλαῦρον, οὐ τὴν θεῖαν ἀλλὰ
 τὴν ἀνθρωπίνην αἰτιᾶσθαι χρὴ φύσιν, οὐκ ἐν δίκῃ διανέ-
 μουσαν τὸν αὐτῶν βίον. ἡμῖν δ' οὖν ζητοῦσιν περὶ νόμων
 σχεδὸν ἔδοξεν τὰ μὲν ἄλλα ῥᾷδιά τ' εἶναι γινῶναι τὰ βέλ-
 5 τιστα ἀνθρώποις, καὶ πᾶς ἂν ἱκανὸς γίγνεσθαι καὶ συνεῖναι
 τὰ λεγόμενα καὶ ποιεῖν, εἰ γνοίῃ τί ποτ' ἔστιν ὁ συμφέρειν
 εἰκὸς καὶ τί τὸ μὴ συμφέρον· ἔδοξε δὴ καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ τὰ
 c μὲν ἄλλα ἐπιτηδεύματα πάντα οὐ σφόδρα χαλεπὰ εἶναι, τὸ
 δὲ τίνα τρόπον χρὴ γίγνεσθαι χρηστοὺς ἀνθρώπους παγχά-
 λεπον. καὶ τὰ μὲν ἄλλα αὖ πάντα κτᾶσθαι χρηστά, τὸ λε-
 γόμενόν [τε], καὶ δυνατόν καὶ οὐ χαλεπόν, οὐσίαν τε ὅσην δεῖ
 5 καὶ μὴ δεῖ, καὶ σῶμα οἷόν τε δεῖ καὶ μή· καὶ ψυχὴν ὅτι μὲν

d 6 ἐν ἐποίησεν] ἐνεποίησε Hermann   a 1 αὐτὸ A O : αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ vulg.   c 3 χρηστά L (ut vid.) O² : χρή A O   c 4 τε
 om. Bekker

ἀγαθὴν δεῖ, συγχωρεῖ πᾶς παντί, τὸ δ' ὄντινα τρόπον ἀγαθὴν, ὅτι μὲν αὖ δικαίαν καὶ σώφρονα καὶ ἀνδρείαν, καὶ ταῦτα, ὅτι δὲ σοφὴν, φησὶ μὲν πᾶς δεῖν, ἥντινα δὲ σοφίαν, ὥς ἄρτι διεληλύθαμεν, οὐδεὶς οὐδενὶ τὸ παράπαν ἔτι συνομολογεῖ **d** τῶν πολλῶν. νῦν οὖν δὴ παρὰ πάσας τὰς πρόσθεν σοφίας οὐ φαύλην τινα ἀνευρίσκομεν εἰς αὐτά γε ταῦτα, τὸ δοκεῖν σοφὸν εἶναι τὸν γε μεμαθηκότα ὑπερ καὶ διεληλύθαμεν· εἰ δ' ἔστιν σοφὸς ὁ ταῦτ' ἐπιστήμων καὶ ἀγαθός, τούτου δὴ πέρι λόγον **5** δεῖ λαβεῖν.

ΚΛ. ὦ ξέने, ὥς εἰκότως εἶπες ὅτι περὶ μεγάλων μεγάλα ἐπιχειρεῖς φράζειν.

ΑΘ. Οὐ γὰρ σμικρά, ὦ Κλεινία· τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι **e** παντάπασι καὶ πάντως ἀληθῆ.

ΚΛ. Σφόδρα γε, ὦ ξέने· ἀλλ' ὅμως μὴ ἀποκάμης λέγων ὁ φῆς.

ΑΘ. Ναί, μηδὲ σφὼ τοίνυν ἀκούοντε. **5**

ΚΛ. Ταῦτ' ἔσται· καὶ ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐγὼ σοι φράζω.

ΑΘ. Καλῶς. ἐξ ἀρχῆς δὴ ῥητέον ἀνάγκη πρῶτον, ὥς **980** φαίνεται, μάλιστα μὲν ἂν, εἰ δυνάμεθα ἐνὶ λαβεῖν ὀνόματι, τίς ἐστιν ἣν οἰόμεθα σοφίαν εἶναι, τοῦτο δ' εἰ σφόδρα ἀδυνατοῦμεν, τὸ δεύτερον, τίνες εἰσὶν ποτε καὶ ὁπόσαι τιμές, ἅς τις λαβὼν σοφὸς ἂν εἴη κατὰ τὸν ἡμέτερον μῦθον. **5**

ΚΛ. Λέγοις ἂν.

ΑΘ. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ἀνεμέσητον τῷ νομοθέτῃ τὸ κάλλιον τῶν πρότερον εἰρημένων περὶ θεῶν καὶ ἄμεινον ἀπεικάζοντι λέγειν, οἷον παιδιᾷ καλῇ χρωμένῳ καὶ τιμῶντι θεοῦς, ὕμνοις τε καὶ εὐδαιμονίᾳ γεραίρουσι διάγειν τὸν αὐτοῦ **b** βίον.

ΚΛ. ὦ καλῶς, ὦ ξέने, λέγεις. εἰ γάρ σοι τοῦτο τέλος εἴη τῶν νόμων, θεοὺς προσπαίσαντι καθαρώτερόν δὲ δια-

a 1 ἀνάγκη Schneider : ἀνάγκη libri : ἂν εἴη Hermann **a 8** εἰρη-
μένων A L O : γρ. εἰρηκότων in marg. L O (cum Vat. 1029)
a 9 παιδιᾷ in marg. L O : παιδείᾳ A L O **b 4** δὲ A L O : τε
vulg.

5 γαγόντι τὸν βίον τῆς ἅμα τελευτῆς ἀρίστης τε καὶ καλλίστης
 τυχεῖν.

ΑΘ. Πῶς οὖν, ὦ Κλεινία, λέγομεν; ἡ δοκεῖ τοὺς θεοὺς
 ὑμνοῦντες σφόδρα τιμῶμεν, εὐχόμενοι τὰ κάλλιστα καὶ
 ἄριστα περὶ αὐτῶν ἐπιέναι λέγειν ἡμῖν; οὕτως ἢ πῶς λέγεις;

c ΚΛ. Θαυμαστῶς μὲν οὖν οὕτως. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε,
 πιστεύσας τοῖς θεοῖς εὖχου τε καὶ λέγε τὸν ἐπιόντα σοι
 λόγον τῶν καλῶν περὶ τοὺς θεοὺς τε καὶ τὰς θεάς.

ΑΘ. Ἔσται ταῦτα, ἂν αὐτὸς ὁ θεὸς ἡμῖν ὑφηγηται.
 5 συνεύχου μόνον.

ΚΛ. Λέγοις ἂν τὸ μετὰ τοῦτο.

ΑΘ. Θεογονίαν τοίνυν καὶ ζῳογονίαν ἀναγκαῖον, ὡς
 ἔοικεν, πρῶτόν μοι, κακῶς ἀπεικασάντων τῶν ἔμπροσθεν,
 βέλτιον ἀπεικάσαι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἀναλαμβάντα
 d ὃν πρὸς τοὺς ἀσεβεῖς ἐπικεχείρηκα λέγων, φράζων ὡς εἰσὶν
 θεοὶ ἐπιμελούμενοι πάντων, σμικρῶν καὶ μεζόνων, καὶ
 σχεδὸν ἀπαραμύθητοι τῶν περὶ τὰ δίκαιά εἰσιν πράγματα—
 εἰ δὴ μέμνησθέ γε, ὦ Κλεινία· ἐλάβετε μὲν γὰρ δὴ καὶ
 5 ὑπομνήματα—καὶ γὰρ ἦν τὰ ῥηθέντα τότε καὶ μάλα ἀληθῆ·
 τόδε δὲ αὐτῶν ἦν τὸ μέγιστον, ὅτι πρεσβύτερον εἷη ψυχῇ
 σώματος ἅπαντα παντός—ἄρα μέμνησθε; ἢ πάντως που
 τοῦτό γε;—ὃ γὰρ ἄμεινον καὶ παλαιότερον καὶ θεοειδέστερον,
 e πιθανὸν ὅτι τοῦ ἔνθεν καὶ νεωτέρου καὶ ἀτιμωτέρου, πανταχῇ
 τε ἄρχον ἀρχομένου πρεσβύτερον καὶ ἄγον ἀγομένου πάντη.
 λάβωμεν δὴ τοῦτό γε, ὡς ψυχῇ πρεσβυτέρόν ἐστι σώματος.
 981 εἰ δ' ἔχει τοῦτο οὕτως, τό γε πρῶτον ἡμῖν τοῦ πρώτου τῆς
 γενέσεως πιθανώτερον ἂν εἷη σχεδὸν ὑπηργμένον· καὶ θῶμεν
 δὴ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρχῆς εὐσχημονέστερον ἔχειν, καὶ τῶν
 μεγίστων σοφίας περὶ θεῶν γενέσεως ὀρθότατα ἐπιβαίνειν
 5 ἡμᾶς.

ΚΛ. Ἔστω ταῦτα εἰς δύναμιν λεγόμενα.

c2 σοι A L O : ἀεί σοι in marg. γρ. L O
 Eus. d1 λέγων Eus. : λόγους libri
 e1 νέου A L O : χείρονος scr. recc.

c9 ἔμπροσθεν] ὑστερον
 d7 η] η Stallbaum

ΑΘ. Φέρε δὴ, ζῶόν γε ἀληθέστατα λέγεσθαι κατὰ φύσιν
φῶμεν τοῦτό γε, ὅταν μία συνελθοῦσα σύστασις ψυχῆς καὶ
σώματος ἀποτεκῇ μίαν μορφήν;

ΚΛ. Ὅρθως.

10

ΑΘ. Ζῶον μὲν δὴ τὸ τοιοῦτον καλεῖται δικαιοτάτα;

b

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Στερεὰ δὲ σώματα λέγεσθαι χρή κατὰ τὸν εἰκότα
λόγον πέντε, ἐξ ὧν κάλλιστα καὶ ἄριστα τις ἂν πλάττοι, τὸ
δὲ ἄλλο γένος ἅπαν ἔχει μορφήν μίαν· οὐ γὰρ ἔστιν ἀσώ- 5
ματον ὅτι τ' ἄλλο γίγνεται ἂν καὶ χρώμα οὐδὲν οὐδαμῶς
οὐδέποτε ἔχον, πλὴν τὸ θειότατον ὄντως ψυχῆς γένος. τοῦτο
δ' ἔστι σχεδὸν ὃ μόνον πλάττειν καὶ δημιουργεῖν προσήκει,
σώματι δέ, ὃ λέγομεν, πλάττεσθαι καὶ γίγνεσθαι καὶ ὁρᾶ- c
σθαι τῷ δέ—λέγωμεν πάλιν· οὐ γὰρ ἅπαξ ῥητέον—ἀοράτῳ
τε εἶναι καὶ γινώσκοντι νοητῷ τε, μνήμης μεταλαβόντι
λογισμοῦ τε ἐν περιτταῖς τε καὶ ἀρτίαις ἅμα μεταβολαῖς.
πέντε οὖν ὄντων τῶν σωμάτων, πῦρ χρή φάναι καὶ ὕδωρ 5
εἶναι καὶ τρίτον ἀέρα, τέταρτον δὲ γῆν, πέμπτον δὲ αἰθέρα,
τούτων δ' ἐν ἡγεμονίαις ἕκαστον ζῶον πολὺ καὶ παντοδαπὸν
ἀποτελεῖσθαι. μαθεῖν δὲ καθ' ἐν ᾧ ἔστιν χρεῶν. γήινον
μὲν τιθώμεν τὸ πρῶτον ἡμῖν ἐν, πάντας μὲν ἀνθρώπους, d
πάντα δὲ ὅσα πολύποδα καὶ ἄποδα, καὶ ὅσα πορεύσιμα καὶ
ὅσα μόνιμα, διειλημμένα ῥίζαις· τὸ δὲ ἐν αὐτοῦ τὸδε νομίζειν
δεῖ, ὥς πάντα μὲν ἐξ ἀπάντων ταῦτ' ἔστιν τῶν γενῶν, τὸ δὲ
πολὺ τούτου γῆς ἔστιν καὶ τῆς στερεμνίας φύσεως. ἄλλο 5
δὲ χρή ζῶον γένος θεῖναι δεύτερον γιννόμενον ἅμα καὶ
δυνατὸν ὁρᾶσθαι· τὸ γὰρ πλεῖστον πυρὸς ἔχει, ἔχει μὴν γῆς
τε καὶ ἀέρος, ἔχει δὲ καὶ ἀπάντων τῶν ἄλλων βραχέα μέρη, e
διὸ δὴ ζῶα τε ἐξ αὐτῶν παντοδαπὰ γίγνεσθαι χρή φάναι καὶ
ὁρώμενα, νομίσαι δὲ δὴ δεῖ πάλιν τὰ κατ' οὐρανὸν ζῶων

a 8 τοῦτό γε L (ut vid.) O¹ (γ s. v.): τοῦτό τε A O: γρ. τότε in
marg. O b 6 ὅτι τ' ἄλλο A O: ὅτι τᾶλλα L: ὅτι ποτ' ἄλλο in marg. L
c 3 νοητῷ τε L (ut vid.) O² (τ s. v.): νοητῷ δὲ A O c 7 ἕκαστον
A O: ἐκάστων vulg. d 4 δεῖ scr. recc.: δεῖν A L O

γένη, ὃ δὴ πᾶν χρὴ φάναι θεῖον γένος ἄστρον γεγενῆσθαι,
 5 σώματος μὲν τυχὸν καλλίστου, ψυχῆς δ' εὐδαιμονεστάτης
 τε καὶ ἀρίστης. δυοῖν δὲ αὐτοῖς μοιρῶν τὴν ἑτέραν χρὴ
 δόξῃ μεταδιδόναι σχεδόν· ἡ γὰρ ἀνώλεθρόν τε καὶ ἀθάνατον
 982 ἕκαστον αὐτῶν εἶναι καὶ θεῖον τὸ παράπαν ἐξ ἀπάσης ἀνά-
 γκης, ἢ τινα μακραίωνα βίον ἔχειν ἱκανὸν ἐκάστῳ ζωῆς, ἥς
 οὐδέν τι πλείονος ἂν προσδεῖσθαι ποτε.

Νοήσωμεν οὖν πρῶτον, ὃ λέγομεν, δύο τὰ τοιαῦτα εἶναι
 5 ζῶα—πάλιν γὰρ λέγωμεν—ὁρατὰ μὲν ἀμφότερα, τὸ μὲν ἐκ
 πυρός, ὥς δόξειεν ἄν, ὅλον, τὸ δ' ἐκ γῆς, καὶ τὸ μὲν γήινον
 ἐν ἀταξίᾳ, τὸ δ' ἐκ πυρὸς ἐν τάξει πάσῃ κινούμενον. τὸ μὲν
 οὖν ἐν ἀταξίᾳ κινούμενον ἄφρον χρὴ νομίζειν, ὅπερ ὥς τὸ
 b πολὺ δρᾷ τὸ περὶ ἡμᾶς ζῶον, τὸ δὲ ἐν τάξει τε καὶ οὐρανῷ
 πόρον ἔχον μέγα τεκμήριον χρὴ ποιεῖσθαι τοῦ φρόνιμον εἶναι·
 κατὰ ταῦτα γὰρ ἂν καὶ ὡσαύτως πορευόμενον αἰεὶ καὶ ποιοῦν
 καὶ πάσχον τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ φρονίμως ζῆν εἶη παρε-
 5 χόμενον. ἡ ψυχῆς δὲ ἀνάγκη νοῦν κεκτημένης ἀπασῶν
 ἀναγκῶν πολὺ μεγίστη γίγνεται· ἂν—ἄρχουσα γὰρ ἀλλ' οὐκ
 ἀρχομένη νομοθετεῖ—τὸ δὲ ἀμετάστροφον, ὅταν ψυχὴ τὸ
 c ἀριστον κατὰ τὸν ἀριστον βουλευσῇται νοῦν, τὸ τέλεον
 ἐκβαίνει τῷ ὄντι κατὰ νοῦν, καὶ οὐδὲ ἀδάμας ἂν αὐτοῦ
 κρεῖττον οὐδὲ ἀμεταστροφώτερον ἂν ποτε γένοιτο, ἀλλ' ὄντως
 τρεῖς Μοῖραι κατέχουσai φυλάττουσι τέλεον εἶναι τὸ βελ-
 5 τίστη βουλῇ βεβουλευμένον ἐκάστοις θεῶν. τοῖς δὲ ἀνθρώ-
 ποις ἐχρὴν τεκμήριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχειν ἄστρο τε καὶ
 σύμπασαν ταύτην τὴν διαπορείαν, ὅτι τὰ αὐτὰ αἰεὶ πράττει
 διὰ τὸ βεβουλευμένα πάλαι πράττειν θαυμαστόν τινα χρόνον
 d ὅσον, ἀλλ' οὐ μεταβουλευόμενον ἄνω καὶ κάτω, τοτὲ μὲν
 ἕτερα, ἄλλοτε δὲ ἄλλα πράττον, πλανᾶσθαι τε καὶ μετακυ-
 κλείσθαι. τοῦθ' ἡμῶν τοῖς πολλοῖς αὐτὸ τούναντίον ἔδοξεν,
 ὅτι τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως πράττει, ψυχὴν οὐκ ἔχειν· οὕτω

982 αὐτοῖς] αὐτοῖν fecit a c 1 τὸ] τότε ci. Schneider c 2 ἐκ-
 βαίνει· ἀλλαχοῦ ἀπ' ὀρθώσεως in marg. L O : ἐσβαίνει A L O c 7 δια-
 πορείαν O : διαπορίαν A O d 4 πράττει ci. Stephanus : πράττειν libri

τοῖς ἄφροσι συνεφέσπετο τὸ πλήθος, ὥς τὸ μὲν ἀνθρώπινον 5
 ἔμφρον καὶ ζῶν ὥς κινούμενον ὑπολαβεῖν, τὸ δὲ θεῖον ἄφρον
 ὥς μένον ἐν ταῖς αὐταῖς φοραῖς· ἐξήν δὲ ἀνθρώπῳ γε ἐπὶ
 τὰ καλλίω καὶ βελτίω καὶ φίλα τιθεμένῳ λαμβάνειν ὥς e
 διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔμφρον δεῖ νομίζειν τὸ κατὰ ταῦτα καὶ
 ὡσαύτως καὶ διὰ ταῦτα πράττον αἰεί, τοῦτο δ' εἶναι τὴν τῶν
 ἀστρων φύσιν, ἰδεῖν μὲν καλλίστην, πορείαν δὲ καὶ χορείαν
 πάντων χορῶν καλλίστην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην χορεύοντα 5
 πᾶσι τοῖς ζῶσι τὸ δέον ἀποτελεῖν. καὶ μὴν ὅτι γε δικαίως
 ἔμψυχα αὐτὰ λέγομεν, πρῶτον τὸ μέγεθος αὐτῶν διανοη- 983
 θῶμεν. οὐ γάρ, ὥς σμικρὰ φαντάζεται, τηλικαῦτα ὄντως
 ἐστίν, ἀλλ' ἀμήχανον ἕκαστον αὐτῶν τὸν ὄγκον—πιστεῦσαι
 δ' ἄξιον· ἀποδείξεσιν γὰρ ἱκαναῖς λαμβάνεται—τὸν γὰρ
 ἥλιον ὅλον τῆς γῆς ὅλης μείζω διανοηθῆναι δυνατόν ὀρθῶς, 5
 καὶ πάντα δὴ τὰ φερόμενα ἄστρα θαυμαστόν τι μέγεθος ἔχει.
 λάβωμεν δὴ τίς τρόπος ἂν εἴη τοσοῦτον περιφέρειν ὄγκον
 τινὰ φύσιν τὸν αὐτὸν αἰεὶ χρόνον, ὅσον καὶ νῦν περιφέρεται.
 θεὸν δὴ φημι τὸν αἷτιον ἔσεσθαι, καὶ οὐποθ' ἐτέρως εἶναι b
 δυνατόν· ἔμψυχον μὲν γὰρ οὐποτε γένοιτ' ἂν ἐτέρα πλὴν
 διὰ θεόν, ὥς ἡμεῖς ἀπεφηνάμεθα. ὅτε δὲ τοῦτο οἷός τε
 ἐστὶν θεός, ἅπανα αὐτῷ ῥαστώνη γέγονεν τοῦ πρῶτον μὲν
 ζῶον γεγενῆσθαι πᾶν σῶμα καὶ ὄγκον σύμπαντα, ἔπειτα, ἥπερ 5
 ἂν διανοηθῇ βέλτιστα, ταύτη φέρειν. νῦν δὲ περὶ ἀπάντων
 τούτων ἓνα λόγον λέγομεν ἀληθῆ· οὐκ ἔστιν γῆν τε καὶ
 οὐρανὸν ἅπαντάς τε ἀστέρας ὄγκους τε ἐκ τούτων σύμπαντας, c
 μὴ ψυχῆς πρὸς ἐκάστῳ γενομένης ἢ καὶ ἐν ἐκάστοις, εἴτα
 εἰς ἀκρίβειαν κατ' ἐνιαυτὸν οὕτω πορεύεσθαι κατὰ μῆνάς τε
 καὶ ἡμέρας, καὶ σύμπαντα τὰ γιγνόμενα σύμπασιν ἡμῖν ἀγαθὰ
 γίγνεσθαι. 5

Δεῖ δέ, ὅσῳ φλαυρότερόν ἐστ' ἄνθρωπος, μή τοι
 ληροῦντά γε, σαφῶς δέ τι λέγοντα φαίνεσθαι. ῥύμας
 μὲν οὖν εἴ τις αἰτίας τινὰς ἐρεῖ σωματῶν ἢ φύσεις ἢ τι

ε 3 πράττον] πράττειν ci. Stephanus

b 2 ἐτέρα A O: ἐτέρως vulg.

- τοιοῦτον, οὐδὲν σαφὲς ἐρεῖ· τὸ δὲ παρ' ἡμῶν εἰρημένον
d σφόδρ' ἀναλαβεῖν χρή, πότερον ἔχει λόγον ὁ λόγος ἢ πάντως
 ὑστερεῖ, τὸ πρῶτον μὲν τὰ ὄντα εἶναι δύο, τὸ μὲν ψυχὴν, τὸ
 δὲ σῶμα, καὶ πολλὰ ἐκατέρου, πάντα δὲ ἀλλήλων ἄλλα καὶ
 ἐκάτερα ἐκατέρων, καὶ τρίτον ἄλλο οὐδὲν κοινὸν οὐδενί,
 5 διαφέρειν δὲ ψυχὴν σώματος. ἔμφρον μὲν που, τὸ δὲ ἄφρον
 θήσομεν, ἄρχον δέ, τὸ δὲ ἀρχόμενον, καὶ τὸ μὲν αἴτιον
 ἀπάντων, τὸ δὲ ἀναίτιον πάσης πάθης· ὥστε τά γε δὴ κατ'
e οὐρανὸν ὑπ' ἄλλου του φάναι γεγονέναι, καὶ μὴ ψυχῆς τε
 καὶ σώματος οὕτως εἶναι γεννήματα, πολλὰ μωρία τε καὶ
 ἀλογία. εἰ δ' οὖν δεῖ νικᾶν τοὺς περὶ ἀπάντων τῶν τοιούτων
 λόγους καὶ πιστῶς θεῖα φαίνεσθαι γεγονέναι τὰ τοιαῦτα
 5 σύμπαντα, δυοῖν τοι θάτερα θετέον αὐτά· ἡ γὰρ θεοὺς αὐ-
 τοὺς ταῦτα ὑμνητέον ὀρθότατα, ἡ θεῶν εἰκόνας ὡς ἀγάλματα
984 ὑπολαβεῖν γεγονέναι, θεῶν αὐτῶν ἐργασαμένων· οὐ γὰρ
 ἀνοήτων γε οὐδὲ βραχέος ἀξίων, ἀλλ' ὅπερ εἰρήκαμεν, τού-
 των ἡμῖν θάτερα θετέα, τὰ δὲ τεθέντα τιμητέον πάντων
 ἀγαλμάτων διαφερόντως· οὐ γὰρ μήποτε φανῇ καλλίω καὶ
 5 κοινότερα συμπάντων ἀνθρώπων ἀγάλματα, οὐδ' ἐν δια-
 φέρουσιν τόποις ἰδρυμένα, καθαριότητι καὶ σεμνότητι καὶ συμ-
b πάσῃ ζωῇ διαφέροντα ἢ ταύτῃ ὡς πάντῃ ταύτῃ γεγέννηται.
 νῦν οὖν δὴ περὶ θεῶν ἐγχειρῶμεν τό γε τοσοῦτον, τὰ δύο
 κατιδόντες ζῶα ὁρατὰ ἡμῖν, ἃ φαμεν ἀθάνατον, τὸ δὲ γήινον
 ἅπαν θνητὸν γεγονέναι, τὰ τρία τὰ μέσα τῶν πέντε τὰ μεταξὺ
 5 τούτων σαφέστατα κατὰ δόξαν τὴν ἐπιεικὴ γεγονότα πειρα-
 θῆναι λέγειν. αἰθέρα μὲν γὰρ μετὰ τὸ πῦρ θῶμεν, ψυχὴν
 δ' ἐξ αὐτοῦ τιθῶμεν πλάττειν ζῶα δύνανται ἔχοντα, ὥσπερ
c τῶν ἄλλων γενῶν, τὸ πολὺ μὲν τῆς αὐτοῦ φύσεως, τὰ δὲ
 σμικρότερα συνδέσμου χάρις ἐκ τῶν ἄλλων γενῶν· μετὰ
 δὲ τὸν αἰθέρα ἐξ ἀέρος πλάττειν τὴν ψυχὴν γένος ἕτερον

c 9 ἐρεῖ] αἰρεῖ A (ἐ ref. in ras. A²) O (ἐ s. v. O²) b 1 ταύτῃ
 A L O: ταῦτα vulg. πάντῃ ταύτῃ A L: πάντῃ O b 3 φαμεν
 γρ. O: φαίνωμεν A (sed o ex w A²) O ἀθάνατον A O: τὸ μὲν s. v.
 et in marg. τὸ μὲν ἀθάνατον a cum γρ. O

ζῳων, καὶ τὸ τρίτον ἐξ ὕδατος. πάντα δὲ δημιουργήσασαν
ταῦτα ψυχὴν ζῳων εἰκὸς ὅλον οὐρανὸν ἐμπληῆσαι, χρησαμένην 5
πᾶσι τοῖς γένεσι κατὰ δύναμιν, πάντων μὲν μετόχων τοῦ ζῆν
γεγονότων· δεύτερα δὲ καὶ τρίτα καὶ τέταρτα καὶ πέμπτα,
ἀπὸ θεῶν τῶν φανερῶν ἀρξάμενα γενέσεως, εἰς ἡμᾶς τοὺς d
ἀνθρώπους ἀποτελευντᾶν.

Θεοὺς μὲν δὴ, Δία τε καὶ Ἥραν καὶ τοὺς ἄλλους πάντας,
ὅπη τις ἐθέλει, ταύτη κατὰ τὸν αὐτὸν τιθέσθω νόμον καὶ
πάγιον ἐχέτω τοῦτον τὸν λόγον· θεοὺς δὲ δὴ τοὺς ὁρατοὺς, 5
μεγίστους καὶ τιμιωτάτους καὶ ὀξύτατον ὀρώντας πάντη, τοὺς
πρώτους τὴν τῶν ἀστρῶν φύσιν λεκτέον καὶ ὅσα μετὰ τούτων
αἰσθανόμεθα γεγονότα, μετὰ δὲ τούτους καὶ ὑπὸ τούτοις ἐξῆς
δαίμονας, ἀέριον δὲ γένος, ἔχον ἔδραν τρίτην καὶ μέσσην, τῆς e
ἐρμηνείας αἴτιον, εὐχαῖς τιμᾶν μάλα χρεῶν χάριν τῆς εὐφήμου
διαπορείας. τῶν δὲ δύο τούτων ζῳων, τοῦ τ' ἐξ αἰθέρος ἐφεξῆς
τε ἀέρος ὄν, διορώμενον ὅλον αὐτῶν ἐκότερον εἶναι—παρὸν
δὴ πλησίον οὐ κατὰδῆλον ἡμῖν γίγνεσθαι—μετέχοντα δὲ 5
φρονήσεως θαυμαστῆς, ἅτε γένους ὄντα εὐμαθοῦς τε καὶ 985
μνήμονος, γινώσκειν μὲν σύμπασαν τὴν ἡμετέραν αὐτὰ
διάνοιαν λέγωμεν, καὶ τόν τε καλὸν ἡμῶν καὶ ἀγαθὸν ἅμα
θαυμαστῶς ἀσπάζεσθαι καὶ τὸν σφόδρα κακὸν μισεῖν, ἅτε
λύπης μετέχοντα ἤδη—θεὸν μὲν γὰρ δὴ τὸν τέλος ἔχοντα 5
τῆς θείας μοίρας ἔξω τούτων εἶναι, λύπης τε καὶ ἡδονῆς, τοῦ
δὲ φρονεῖν καὶ τοῦ γινώσκειν κατὰ πάντα μετεिल्φέναι—
καὶ συμπλήρους δὴ ζῳων οὐρανοῦ γεγονότος, ἐρμηνεύεσθαι b
πρὸς ἀλλήλους τε καὶ τοὺς ἀκροτάτους θεοὺς πάντας τε καὶ
πάντα, διὰ τὸ φέρεσθαι τὰ μέσα τῶν ζῳων ἐπὶ τε γῆν καὶ ἐπὶ
τὸν ὅλον οὐρανὸν ἐλαφρᾶ φερόμενα ῥύμη. τὸ δὲ ὕδατος
πέμπτον ὃν ἡμίθεον μὲν ἀπεικάσειεν ἂν τις ὀρθῶς ἀπεικάζων 5
ἐξ αὐτοῦ γεγονέναι, καὶ τοῦτ' εἶναι τοτὲ μὲν ὀρώμενον, ἄλλοτε

Θ 1 δὲ γένος A L O Eus.: γε Vat. 1029 Stallbaum Θ 3 διαπορίας
A (sed í in ras.) Θ 4 ὃν διορώμενον A L O: οὐ διορώμενον vulg.: οὐδ'
δρώμενον Hermann α 4 κακὸν L O² (on s. v.): κακῶς A O b 1 δὴ
A L: δὲ O b 6 καὶ A: om. O

- δὲ ἀποκρυφθὲν ἄδηλον γιγνόμενον, θαῦμα κατ' ἀμυδρὰν ὄψιν
 c παρεχόμενον. τούτων δὴ τῶν πέντε ὄντως ὄντων ζώων, ὅπη
 τινὲς ἐνέτυχον ἡμῶν, ἡ καθ' ὕπνον ἐν ὀνειροπολίᾳ προστυ-
 χόντες, ἡ κατὰ φήμας τε καὶ μαντείας λεχθέν τισιν ἐν ἀκοαῖς
 ὑγιαίνουσιν ἡ καὶ κάμνουσιν, ἡ καὶ τελευτῇ βίου προστυχέσι
 5 γενομένοις, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ δόξας παραγενομένας, ὅθεν
 ἱερὰ πολλὰ πολλῶν γέγονεν, τὰ δὲ γενήσεται, τούτων πάντων
 νομοθέτης, ὅστις νοῦν κέκτηται καὶ τὸν βραχύτατον, οὐποτε
 μὴ τολμήσῃ καινοτομῶν, ἐπὶ θεοσέβειαν ἥτις μὴ σαφὲς ἔχει
 d τι τρέψαι πόλιν ἑαυτοῦ· καὶ μὴν οὐδ' ὦν ὁ πάτριος νόμος
 εἴρηκεν περὶ θυσιῶν ἀποκωλύσει, μηδὲν τὸ παράπαν εἰδώς,
 ὥσπερ οὐδ' ὃν δυνατόν εἰδέναι τῇ θνητῇ φύσει τῶν τοιούτων
 πέρι. τοὺς δὲ ὄντως ἡμῖν φανεροὺς ὄντας θεοὺς ἄρ' οὐχ
 5 αὐτὸς λόγος ἔχει κακίστους εἶναι τοὺς μὴ τολμώντας λέγειν
 ἡμῖν καὶ φανεροὺς ποιεῖν ἀνοργιάστους τε ὄντας ἐτέρους
 θεοὺς καὶ τιμὰς μὴ δεχομένους τὰς προσηκούσας αὐτοῖς; νῦν
 e δὲ δὴ συμβαίνει γιγνόμενον ἅμα τὸ τοιοῦτον· οἷον γὰρ εἴ
 ποτέ τις ἡμῶν ἥλιον ἢ σελήνῃν ἑωρακὼς ἦν γιγνομένους
 ἐφορῶντάς τε ἡμᾶς πάντας, καὶ μὴ ἔφραζεν ἀδύνατος ὦν πῃ
 φράζειν, τιμῆς τε ἀμοίρους ὄντας ἅμα καὶ μὴ προθυμοῖτο τό
 5 γε αὐτοῦ μέρος, εἰς ἔντιμον χώραν καταφανείς ἄγων αὐτούς,
 ἐορτάς τε αὐτοῖς γίγνεσθαι ποιεῖν καὶ θυσίας, ἀπολαμβανό-
 μενόν τε χρόνον ἐκάστοις μειζόνων καὶ ἐλαττόνων πολλάκις
 986 ἐνιαυτῶν ὥρας διανέμειν, ἄρ' οὐκ ἂν κακὸς ἑαυτῷ τε καὶ
 ἄλλῳ τῷ γινώσκοντι λεγόμενος ἐν δίκῃ συνεδόκει λέγεσθαι
 ποτ' ἄν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐκ, ὦ ξέने; κάκιστος μὲν οὖν.

- 5 ΑΘ. Τοῦτο τοῖνυν, ὦ Κλεινία φίλε, περὶ ἐμὲ νῦν γιγνό-
 μενον ἴσθι φανερώς.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

c 4 γρ. τοῦ βίου O c 5 ἰδίᾳ τε] γρ. τοῖς δὲ O d 5 αὐτὸς
 re vera A e 1 γὰρ A L O : ἂν vulg. e 3 ἀδύνατος] δυνατός
 Grou e 4 προθυμοῖτο] προθυμεῖτο Hermann e 7 καὶ ΑΟ :
 τε καὶ O²

ΑΘ. Ἵστε ὁκτὼ δυνάμεις τῶν περὶ ὅλον οὐρανὸν γεγουνίας ἀδελφὰς ἀλλήλων, ὧν καθεώρακα ἐγώ—καὶ οὐδὲν μέγα διαπέπραγμα· ῥάδιον γὰρ καὶ ἐτέρῳ—τούτων δ' εἰσὶ τρεῖς αὐται, **b** μία μὲν ἡλίου, μία δὲ σελήνης, μία δὲ τῶν [πλανητῶν] ἀστρων ὧν ἐμνήσθημεν ὀλίγον ἔμπροσθεν, πέντε δὲ ἕτεραι. ταύτας δὴ πάσας καὶ τούτους τοὺς ἐν ταύταισιν εἴτε αὐτοὺς ἰόντας εἴτε φερομένους ἐν ὀχήμασι πορεύεσθαι ταύτῃ, μηδεὶς ἄλλως ποτὲ **5** νομίσει πάντων ἡμῶν ὥς οἱ μὲν θεοὶ εἰσιν αὐτῶν, οἱ δ' οὐ, μηδ' ὥς οἱ μὲν γνήσιοι, οἱ δὲ τοιοῦτοί τινες οἴους οὐδὲ θέμις εἰπεῖν ἡμῶν οὐδενί, πάντες δὲ δὴ πάντας λέγωμέν τε καὶ φῶμεν ἀδελφούς τ' εἶναι καὶ ἐν ἀδελφαῖς μοίραις, καὶ τιμὰς **c** ἀποδιδῶμεν μὴ τῷ μὲν ἐνιαυτόν, τῷ δὲ μῆνα, τοῖς δὲ μήτε τινα μοῖραν τάττωμεν μήτε τινα χρόνον ἐν ᾧ διεξέρχεται τὸν αὐτοῦ πόλον, συναποτελῶν κόσμον ὃν ἔταξεν λόγος ὁ πάντων θεϊότατος ὁρατόν· ὃν ὁ μὲν εὐδαίμων πρῶτον μὲν **5** ἐθαύμασεν, ἔπειτα δὲ ἔρωτα ἔσχεν τοῦ καταμαθεῖν ὅποσα θνητῇ φύσει δυνατά, ἡγούμενος ἄρισθ' οὕτως εὐτυχέστατά τε διάξειν τὸν βίον τελευτήσας τε εἰς τόπους ἥξειν προσήκοντας **d** ἀρετῇ, καὶ μεμνημένος ἀληθῶς τε καὶ ὄντως, μεταλαβὼν φρονήσεως εἰς ὧν μιᾶς, τὸν ἐπίλοιπον χρόνον θεωρὸς τῶν καλλίστων γενόμενος, ὅσα κατ' ὄψιν, διατελεῖ. νῦν δὴ τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμῖν λοιπὸν λέγειν ὅσοι τ' εἰσὶν, καὶ τίνες· οὐ γὰρ **5** μήποτε φανώμεν ψευδεῖς. βεβαίως δὴ διυσχυρίζομαι τό γε **e** τοσοῦτον. λέγω γὰρ πάλιν ὁκτὼ μὲν εἶναι, τῶν δὲ ὁκτὼ τρεῖς μὲν εἰρήσθαι, πέντε δ' ἔτι λοιπάς. ἡ τετάρτη δὲ φορὰ καὶ διέξοδος ἅμα καὶ πέμπτη τάχει μὲν ἡλίῳ σχεδὸν ἴση, καὶ οὔτε βραδυτέρα οὔτε θάττων τό γ' ἐπίπαν. δεῖ τούτων τριῶν **5** ὄντων τὸν νοῦν ἰκανὸν ἔχοντα ἡγεῖσθαι. λέγωμεν δὴ ταύτας ἡλίου τ' εἶναι καὶ ἑωσφόρου, καὶ τρίτου—ὥς μὲν ὀνόματι φράζειν οὐκ ἔστιν διὰ τὸ μὴ γιννώσκεσθαι, τούτου δ' αἴτιος ὁ πρῶτος ταῦτα κατιδὼν βάρβαρος ὢν· παλαιὸς γὰρ δὴ

b 2 πλανητῶν (A O) seclusi: πλανήτων L: ἀπλανῶν Ast: πάντων vulg. **c** 2 μήτε τινα] μή τινα Eus. **c** 3 μήτε] μηδὲ Eus. **c** 5 ὁρατόν om. Eus. **e** 5 δεῖ scripsi: ἀεὶ libri

- 987 τρόπος ἔθρεψεν τοὺς πρώτους ταῦτα ἐννοήσαντας διὰ τὸ κάλλος τῆς θεριῆς ὥρας, ἣν Αἴγυπτός τε Συρία θ' ἱκανῶς κέκτηται, φανεροὺς μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀστέρας ἀεὶ σύμπαντας καθορῶντας, ἅτε νεφῶν καὶ ὑδάτων ἀπόπροσθεν ἀεὶ
 5 τοῦ κόσμου κεκτημένους, ὅθεν καὶ πανταχόσε καὶ δεῦρ' ἐξήκει, βεβασανισμένα χρόνῳ μυριετεί τε καὶ ἀπείρῳ. διὸ θαρροῦντα χρῆ ταῦτα εἰς νόμους θέσθαι—τὸ γὰρ μὴ τίμια τὰ θεῖα εἶναι, τὰ δὲ τίμια, σαφῶς οὐκ ἐμφρόνων—ὅτι δὲ οὐκ
 b ὀνόματα ἔσχηκεν, τήν γε αἰτίαν χρῆ λέγεσθαι ταύτην. ἀλλὰ γὰρ ἐπωνυμίαν εἰλήφασιν θεῶν· ὁ μὲν γὰρ ἐωσφόρος ἔσπερος τε ὦν αὐτὸς Ἀφροδίτης εἶναι σχεδὸν ἔχει λόγον καὶ μάλα Συρίῳ νομοθέτῃ πρέπον, ὁ δ' ὁμόδρομος ἡλίῳ τε ἅμα καὶ
 5 τούτῳ σχεδὸν Ἑρμοῦ. τρεῖς δ' ἔτι φορὰς λέγωμεν ἐπὶ δεξιὰ πορευομένων μετὰ σελήνης τε καὶ ἡλίου. ἕνα δὲ τὸν ὀγδοοὺν χρῆ λέγειν, ὃν μάλιστα τις ἂν κόσμον προσαγορεύει, ὃς ἐναντίος ἐκείνοις σύμπασιν πορεύεται, (οὐκ) ἄγων τοὺς ἄλλους, ὥς γε ἀνθρώποις φαίνουσι· ἂν ὀλίγα τούτων εἰδόσιν. ὅσα δὲ
 c ἱκανῶς ἴσμεν, ἀνάγκη λέγειν καὶ λέγομεν· ἡ γὰρ ὄντως οὐσα σοφία ταύτῃ πη φαίνεται τῷ καὶ σμικρὰ συννοίας ὀρθῆς θείας τε μετεिल्φότι. λοιποὶ δὲ τρεῖς ἀστέρες, ὧν εἷς μὲν βραδυτῇ διαφέρων αὐτῶν ἐστι, Κρόνου δ' αὐτὸν τινες ἐπω-
 5 νυμίαν φθέγγονται· τὸν δὲ μετὰ τοῦτον βραδυτῇτι λέγειν χρῆ Διός, Ἄρεως δὲ ὁ μετὰ τοῦτον, πάντων δὲ οὗτος ἐρυθρότατον ἔχει χρῶμα. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν τούτων κατα-
 d νοῆσαι τινα φράζοντός τινος, ἀλλὰ μαθόντα, ὡς λέγομεν, ἡγεῖσθαι δεῖ.

Τόδε γε μὴν διανοηθῆναι χρῆ πάντ' ἄνδρα Ἕλληνα, ὡς τόπον ἔχομεν τὸν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἄρετῃν ἐν τοῖς σχεδόν

a 1 τρόπος A L O : τόπος Eus. a 2 τε Eus. : τε καὶ libri θ'
 A L O : om. vulg. a 4 γρ. ἀπόπροθεν O a 5 κεκτημένους
 A L O : κατφικισμένους vulg. a 8 τὰ δὲ τίμια libri : ἡ τὰδε μὴ θεῖα
 vulg. b 3 αὐτὸς A b 4 πρέπων fecit A² (ω ex o) b 7 ἂν
 scripsi : ἂνω libri b 8 οὐκ addidi c 4 κρόνου L O² (s. v.) :
 ἡλίου A O : φαίνονα vulg. c 5 τοῦτον] τοῦτο A c 6 ἄρεος fecit
 A² c 7 ἐρυθρότατον fecit A²

ἄριστον· τὸ δ' ἐπαινετὸν αὐτοῦ χρηὴ λέγειν ὅτι μέσος ἂν εἴη 5
 χειμῶνων τε καὶ τῆς θερωῆς φύσεως, ἡ δ' ὑστεροῦσα ἡμῖν
 εἰς τὸ θεριῶν φύσις τοῦ περὶ τὸν ἐκεῖ τόπον, ὅπερ εἵπομεν,
 ὕστερον αὐτοῖς παραδεδωκεν τὸ τούτων τῶν θεῶν τοῦ κόσμου
 κατανόημα. λάβωμεν δὲ ὥς ὅτιπερ ἂν Ἑλληνες βαρβάρων
 παραλάβωσι, κάλλιον τοῦτο εἰς τέλος ἀπεργάζονται· καὶ δὴ e
 καὶ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα ταῦτ' οὐκ εἰς διανοηθῆναι τοῦτο, ὥς
 χαλεπὸν μὲν πάντα τὰ τοιαῦτα ἀναμφισβητήτως ἐξευρίσκειν,
 πολλὰ δ' ἐλπίς ἅμα καὶ καλὴ κάλλιον καὶ δικαιοτέρον 988
 ὄντως τῆς ἐκ τῶν βαρβάρων ἐλθούσης φήμης τε ἅμα καὶ
 θεραπείας πάντων τούτων τῶν θεῶν ἐπιμελήσεσθαι τοὺς
 Ἕλληνας, παιδείαις τε καὶ ἐκ Δελφῶν μαντείαις χρω-
 μένους καὶ πάσῃ τῇ κατὰ νόμους θεραπείᾳ. τόδε δὲ μηδεὶς 5
 ποτε φοβηθῇ τῶν Ἑλλήνων, ὥς οὐ χρηὴ περὶ τὰ θεῖα ποτε
 πραγματεῦσθαι θνητοὺς ὄντας, πᾶν δὲ τούτῳ διανοηθῆναι
 τοῦναντίον, ὥς οὔτε ἄφρον ἐστὶν ποτε τὸ θεῖον οὔτε ἀγνοεῖ
 πού τιν' ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλ' οἶδεν ὅτι διδάσκοντος αὐ- b
 τοῦ συνακολουθήσει καὶ μαθήσεται τὰ διδασκόμενα. ὅτι δὲ
 διδάσκει τοῦτο αὐτὸ ἡμᾶς, μανθάνομεν δὲ ἡμεῖς ἀριθμόν τε καὶ
 ἀριθμεῖν, οἶδεν δὴ πού. πάντων γὰρ ἀφρονέστατον ἂν εἴη
 τοῦτο ἀγνοοῦν· τὸ λεγόμενον γὰρ ἂν ὄντως αὐτὸ αὐτὸ ἀγνοοῖ, 5
 χαλεπαίνουν τῷ δυναμένῳ μανθάνειν, ἀλλ' οὐ συγχαῖρον ἄνευ
 φθόνου διὰ θεὸν ἀγαθῷ γενομένῳ. λόγον δὲ καὶ πολὺν καὶ
 καλὸν ἔχει, τότε μὲν, ὅτε περὶ θεῶν ἦν ἀνθρώποις διανοήματα c
 πρῶτα, ὥς τε ἐγένοντο οἰοί τε ἐγίγνοντο καὶ ὁ μὲν καὶ οἷας
 μετεχειρίζοντο πράξεις, μὴ κατὰ νοῦν τοῖς σώφροσιν λέγεσθαι
 μηδὲ φίλως, μηδ' ὥς οἱ δεῦτεροι, ἐν οἷς πρεσβύτατα μὲν τὰ
 πυρὸς ἐλέγετο καὶ ὕδατος καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων, ὕστερα δὲ 5
 τὰ τῆς θαυμαστῆς ψυχῆς, καὶ φορὰ κρείττων καὶ τιμιωτέρα, ἦν

d 8 αὐτοῖς] αὐτ Ast   d 9 δὲ] δὴ Eus.   e i παραλάβωσι L Eus.:
 παραλάβωμεν A O   a 7 τούτῳ A L O: τούτου vulg.   b 5 αὐτὸ O':
 om. A O   b 6 οὐ] γρ. οὐν ἀπ' ὁρθώσεως O   c 2 καὶ ὁ μὲν A O
 (sed ὁ μὲν punct. not. O'): καὶ οἶμαι in marg. a: καὶ ὅθεν Hermann
 c 4 μηδ' ὥς] ὥς μηδ' ci. Stallbaum   c 6 ἦν] τὴν A O: τὴν τὸ vulg.

- σῶμα εἴληχεν φέρειν αὐτό τε ἑαυτὸ θερμότητι καὶ ψύξεισιν
καὶ πᾶσιν τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' οὐ ψυχὴ σῶμά τε καὶ ἑαυτήν·
d νῦν δ' ὅτε λέγομεν ψυχὴν μὲν, ἅνπερ ἐν σώματι γένηται,
θαῦμα οὐδὲν κινεῖν τε καὶ περιφέρειν τοῦτο καὶ ἑαυτήν, οὐδ'
ἡμῖν ἀπιστεῖ ψυχὴ κατὰ λόγον οὐδένα ὡς βάρος οὐδὲν περι-
φέρειν δυναμένη. διὸ καὶ νῦν ἡμῶν ἀξιούντων, ψυχῆς οὔσης
5 αἰτίας τοῦ ὅλου, καὶ πάντων μὲν τῶν ἀγαθῶν ὄντων τοιούτων,
τῶν δὲ αὖ φλαύρων τοιούτων ἄλλων, τῆς μὲν φορᾶς πάσης
e καὶ κινήσεως ψυχὴν αἰτίαν εἶναι θαῦμα οὐδέν, τὴν δ' ἐπὶ
τάγαθον φορὰν καὶ κίνησιν τῆς ἀρίστης ψυχῆς εἶναι, τὴν δ'
ἐπὶ τοῦναντίον ἐναντίαν, νενικηκέναι δεῖ καὶ νικᾶν τὰ ἀγαθὰ
τὰ μὴ τοιαῦτα.
- 5 Ταῦτα ἡμῖν εἴρηται πάντα κατὰ τὴν τῶν ἀνοσίων τιμωρὸν
[δὲ] δίκην· περὶ δὲ δὴ τὸ δοκιμαζόμενον οὐχ οἶόν τε ἡμῖν
ἀπιστεῖν ὡς οὐ δεῖ τόν γε ἀγαθὸν σοφὸν ἡμᾶς ἡγεῖσθαι,
989 τὴν δὲ σοφίαν ταύτην, ἣν ζητοῦμεν πάλαι, ἴδωμεν ἂν ποτ'
ἄρα ἐπινοήσωμεν ἢ κατὰ παιδείαν ἢ κατὰ τέχνην, ἥντινα τοῦ
γιγνώσκειν ἐνδεεῖς ὄντες τῶν δικαίων, ἀγνώμονες ἂν εἴμεν
ὄντες τοιοῦτοι. δοκοῦμεν δὴ μοι, καὶ λεκτέον· ἄνω γὰρ καὶ
5 κάτω ζητῶν ἢ μοι καταφανῆς γέγονεν, πειράσομαι δὴ λην
ὑμῖν αὐτὴν ἀποτελεῖν. τὸ δὲ μέγιστον ἀρετῆς οὐ καλῶς
πραττόμενον ἡμῖν γέγονεν αἴτιον, ὡς ἄρτι σημαίνειν ἐκ τῶν
b εἰρημένων μοι σφόδρα δοκεῖ. μείζον μὲν γὰρ ἀρετῆς μηδεὶς
ἡμᾶς ποτε πείσῃ τῆς εὐσεβείας εἶναι τῷ θνητῷ γένει· τοῦτο
δ' ὅτι δι' ἀμαθίαν τὴν μεγίστην ἐν ταῖς ἀρίσταις φύσεισιν
οὐ γέγονεν, λεκτέον. ἀρισται δ' εἰσὶν αἱ χαλεπώτατα μὲν ἂν
5 γενόμεναι, μέγιστον δὲ ὄφελος, ἂν γίγνωνται· τὰ τε γὰρ τῆς
βραδείας τε καὶ τῆς ἐναντίας φύσεως μετρίως ἀποδεχομένη
ψυχὴ καὶ πράως, εὐκολος ἂν εἴη, τὴν τε ἀνδρείαν ἀγαμένη,
καὶ πρὸς τὸ σωφρονεῖν εὐπειθείης, καὶ τό γε μέγιστον, ἐν

c 7 τε] γε ci. Stallbaum

d 2 θαῦμα οὐδὲν secl. Stall-

baum (e i secl. Hermann)

e 6 δὲ A L O : δὴ ci. Stallbaum

om. vulg.

a 3 γρ. εἴμεν ἀπ' ὀρθώσεως O : εἴημεν A O

b 2 πείσῃ L (ut vid.) : πείσῃ A O : πείσῃ vulg.

ταύταις ταῖς φύσεσιν δυναμένη μαθάνειν καὶ μνήμων οὔσα, **c**
 εὖ μάλα χαίρειν τούτοις αὐτοῖς δύναιτ' ἂν φιλομαθῆς ὥστ'
 εἶναι. ταῦτα γὰρ οὔτε ῥάδια φύεσθαι, γενόμενά τε, καὶ
 τροφῆς καὶ παιδείας τυχόντα ἧς δεῖ, τοὺς πλείστους αὐτῶν
 καὶ χεῖρους κατέχειν ὀρθότατα δύναιτ' ἂν τῷ φρονεῖν καὶ **5**
 πράττειν καὶ λέγειν περὶ θεοὺς ἕκαστα ὡς δεῖ τε καὶ ὅτε δεῖ,
 περὶ θυσίας τε καὶ καθαρμῶν τῶν περὶ θεοῦ τε καὶ ἀνθρώ-
 πους, οὐ στήμασι τεχνάζοντας, ἀλλὰ ἀληθείᾳ τιμῶντας
 ἀρετήν, ὃ δὴ καὶ μέγιστόν ἐστι συμπάντων πάσῃ τῇ πόλει. **d**
 τοῦτο δὴ οὖν τὸ μέρος εἶναί φαμεν φύσει κυριώτατον καὶ
 δυνατὸν ὡς οἶόν τε κάλλιστα καὶ ἄριστα μαθεῖν, εἰ διδάσκοι
 τις. ἀλλ' οὐδ' ἂν διδάξειεν, εἰ μὴ θεὸς ὑφηγοῖτο· εἰ τ' οὖν
 διδάσκοι, κατὰ τρόπον δὲ μὴ δρῶν τὸ τοιοῦτον, κρεῖττον μὴ **5**
 μαθάνειν. ὁμῶς δ' ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ἀνάγκη μαθεῖν
 ταῦτα καὶ ἐμὲ λέγειν τὴν τοιαύτην τε καὶ ἀρίστην φύσιν.
 πειρώμεθα δὴ τῷ τε λόγῳ διεξελεθῆναι ἃ τ' ἐστὶν καὶ οἷα καὶ **e**
 ὡς δεῖ μαθάνειν, κατὰ δύναμιν τὴν τ' ἐμὴν τοῦ λέγοντος
 καὶ τὴν τῶν δυναμένων εἰσακοῦσαι, θεοσεβείας ᾧ τινι τρόπῳ **990**
 τις τίνα μαθήσεται. σχεδὸν μὲν οὖν ἐστὶν ἄτοπον ἀκού-
 σαντι, τὸ δ' ὄνομα αὐτοῦ λέγομεν ἡμεῖς γε, ὃ τις οὐκ ἂν ποτε
 δόξειεν δι' ἀπειρίαν τοῦ πράγματος—ἀστρονομίαν—ἀγνοεῖ τε
 ὅτι σοφώτατον ἀνάγκη τὸν ἀληθῶς ἀστρονόμον εἶναι, μὴ τὸν **5**
 καθ' Ἡσίοδον ἀστρονομούντα καὶ πάντας τοὺς τοιούτους, οἶον
 δυσμᾶς τε καὶ ἀνατολᾶς ἐπεσκεμμένον, ἀλλὰ τὸν τῶν ὀκτῶ
 περιόδων τὰς ἑπτὰ περιόδους, διεξιούσης τὸν αὐτῶν κύκλον
 ἐκάστης οὕτως ὡς οὐκ ἂν ῥαδίως ποτὲ πᾶσα φύσις ἱκανὴ **b**
 γένοιτο θεωρῆσαι, μὴ θαυμαστῆς μετέχουσα φύσεως. ὃ νῦν
 εἰρήκαμεν ἐροῦμέν τε, ὥς φαμεν, ὅπῃ δεῖ τε καὶ ὅπως χρεῶν
 μαθάνειν· πρῶτον δ' ἡμῖν τόδε λεγέσθω.

δ 2 φαμεν ἐν φύσει in marg. L O δ 4 εἴτ' οὖν A O:
 εἰ δ' οὖν L O² δ 7 τε] γε ci. Stallbaum a 1 δυνα-
 μένων] δυναμεων A (v s. v. A²) a 4 ἀγνοεῖ τε Schneider: ἀγνοεῖτε
 vulg. a 8 αὐτῶν A L O: αὐτὸν vulg. b 1 οὐκ ἂν O²: οὐ
 καὶ A O

- 5 Σελήνη μὲν περίοδον τὴν αὐτῆς τάχιστα διέξεισιν, ἄγουσα μῆνα καὶ πανσέληνον πρώτην· δεύτερον δὲ κατανοεῖν δεῖ τὸν ἥλιον, τροπὰς ἄγοντα διὰ πάσης τῆς αὐτοῦ περιόδου, καὶ τούτῳ τοὺς συνδρόμους. ἵνα δὲ μὴ πολλάκις ταῦτα περὶ
- c τῶν αὐτῶν διαλεγώμεθα, τὰς ἄλλας ὅσας ἐν τῷ πρόσθεν διεξήλθομεν ὁδοὺς τούτων οὐ ῥάδιον συννοεῖν, ἐπὶ δὲ ταῦτα παρασκευάζοντας φύσεις οἷας δυνατόν εἶναι, χρεὼν πολλὰ προδιδάσκοντα καὶ ἐθίζοντα αἰεὶ διαπονήσασθαι παῖδα ὄντα
- 5 καὶ νεανίσκον. διὸ μαθημάτων δέον ἂν εἴη· τὸ δὲ μέγιστόν τε καὶ πρῶτον καὶ ἀριθμῶν αὐτῶν ἀλλ' οὐ σώματα ἐχόντων, ἀλλὰ ὅλης τῆς τοῦ περιπτοῦ τε καὶ ἀρτίου γενέσεώς τε καὶ δυνάμεως, ὅσῃν παρέχεται πρὸς τὴν τῶν ὄντων φύσιν.
- d ταῦτα δὲ μαθόντι τούτοις ἐφεξῆς ἐστὶν ὃ καλοῦσι μὲν σφόδρα γελοῖον ὄνομα γεωμετρίαν, τῶν οὐκ ὄντων δὲ ὁμοίων ἀλλήλοις φύσει ἀριθμῶν ὁμοίωσις πρὸς τὴν τῶν ἐπιπέδων μοῖραν γεγονυῖα ἐστὶν διαφανής· ὃ δὴ θαῦμα οὐκ
- 5 ἀνθρώπων ἀλλὰ γεγονὸς θεῖον φανερόν ἂν γίγνοιτο τῷ δυνάμει συννοεῖν. μετὰ δὲ ταύτην τοὺς τρεῖς ἡυξημένους καὶ τῇ στερεᾷ φύσει ὁμοίους· τοὺς δὲ ἀνομοίους αὖτε γεγονότας ἐτέρᾳ τέχνῃ ὁμοιοῖ, ταύτη ἦν δὴ στερεομετρίαν ἐκάλεσαν
- e οἱ προστυχεῖς αὐτῇ γεγονότες· ὃ δὲ θεῖον τ' ἐστὶν καὶ θαυμαστόν τοῖς ἐγκαθορῶσί τε καὶ διανοουμένοις ὥς περὶ τὸ διπλάσιον αἰεὶ στρεφομένης τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐξ ἐναντίας ταύτης καθ' ἐκάστην ἀναλογίαν εἶδος καὶ γένος ἀποτυποῦται
- 991 πᾶσα ἡ φύσις. ἡ μὲν δὴ πρώτη τοῦ διπλασίου κατ' ἀριθμὸν ἐν πρὸς δύο κατὰ λόγον φερομένη, διπλάσιον δὲ ἡ κατὰ δύναμιν οὐσα· ἡ δ' εἰς τὸ στερεόν τε καὶ ἄπτον πάλιν αὖ

b 7 ἄγοντα scr. recc. : ἀγαγόντα A L O c 2 ἐπὶ] ἐπεὶ A (l supra ei A²) O c 3 οἷας Theo et in marg. γρ. L O : δι' ἅς A O c 4 αἰεὶ scripsi : δεῖ libri : secl. Stallbaum c 6 καὶ ἀριθμῶν A L O : ἀριθμὸν vulg. : ἀριθμῶν Bekker σώματα L Theo et in marg. γρ. O : σώματος A O d 3 ὁμοίωσις O² (ι supra ei) : ὁμοιώσεις A O d 6 τρεῖς Bekker : τρεῖς libri d 8 ὁμοιοῖ A O : ὁμοία L O² στερεομετρίαν Theo L² : γεωμετρίαν A O e 2 ὥς περὶ O² (l supra ei) : ὥσπερ A O a 3 δ' εἰς in marg. A² : δις A L O

διπλασίον, ἀφ' ἐνὸς εἰς ὀκτὼ διαπορευθεῖσα· ἡ δὲ διπλασίον
 μὲν εἰς μέσον, ἴσως δὲ τοῦ ἐλάττονος πλέον ἐλαττόν τε τοῦ 5
 μείζονος, τὸ δ' ἕτερον τῷ αὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν
 ὑπερέχον τε καὶ ὑπερεχόμενον—ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἕξ πρὸς τὰ
 δώδεκα συνέβη τό τε ἡμιόλιον καὶ ἐπίτριτον—τούτων αὐτῶν **b**
 ἐν τῷ μέσῳ ἐπ' ἀμφοτέρα στρεφομένη τοῖς ἀνθρώποις σύμ-
 φωνον χρεῖαν καὶ σύμμετρον ἀπενείματο παιδιᾶς ῥυθμοῦ τε
 καὶ ἁρμονίας χάριν, εὐδαίμονι χορείᾳ Μουσῶν δεδομένη.

Ταῦτα μὲν οὖν δὴ ταύτη γιγνέσθω τε καὶ ἐχέτω σύμπαντα· 5
 τὸ δ' ἐπὶ τούτοις τέλος, εἰς θείαν γένεσιν ἅμα καὶ τὴν
 τῶν ὁρατῶν καλλίστην τε καὶ θειοτάτην φύσιν ἱτέον, ὅσην
 ἀνθρώποις θεὸς ἔδωκεν κατιδεῖν, ἣν οὐπότε ἄνευ τῶν νῦν
 διειρημένων μὴ κατιδὼν ἐπεύξεταί τις ῥαστώνῃ παραλαβεῖν. **c**
 πρὸς τούτοις δὲ τὸ καθ' ἐν τῷ κατ' εἶδη προσακτέον ἐν
 ἐκάσταις ταῖς συνοουσίαις, ἐρωτῶντά τε καὶ ἐλέγχοντα τὰ μὴ
 καλῶς ῥηθέντα· πάντως γὰρ καλλίστη καὶ πρώτη βάσανος
 ἀνθρώποις ὀρθῶς γίγνεται, ὅσαι δὲ οὐκ οὔσαι προσποιούνται, 5
 ματαιοτάτος πόνος ἀπάντων. ἔτι δὲ τὴν ἀκριβείαν τοῦ
 χρόνου ἡμῖν ληπτέον, ὥς ἀκριβῶς ἀποτελεῖ πάντα τὰ κατ'
 οὐρανὸν γιγνόμενα, ἵν' ὁ πιστεύσας ὥς ὁ λόγος ἀληθὴς **d**
 γέγονεν ὅτι πρεσβύτερόν τ' ἐστὶν ἅμα καὶ θειότερον ψυχῇ
 σώματος, ἡγήσαιτ' ἂν παγκάλως τε καὶ ἱκανῶς εἰρησθαι τὸ
 θεῶν εἶναι πάντα πλέα καὶ μηδέποτε λήθῃ μηδὲ ἀμελείᾳ τῶν
 κρειττόνων ἡμᾶς παρωλιωρῆσθαι. νοητέον δ' ἐστὶν περὶ 5
 πάντα τὰ τοιαῦτα τόδε, ὥς, ἐὰν μὲν τις ἕκαστα τούτων ὀρθῶς
 λαμβάνῃ, μέγ' ὄφελος γίγνεται τῷ παραλαμβάνοντι κατὰ
 τρόπον, εἰ δὲ μὴ, θεὸν ἄμεινον αἰεὶ καλεῖν· ὁ δὲ τρόπος ὅδε
 —ἀνάγκη γὰρ τό γε τοσοῦτον φράζειν—πᾶν διάγραμμα **e**
 ἀριθμοῦ τε σύστημα καὶ ἁρμονίας σύστασιν ἅπασαν τῆς τε
 τῶν ἄστρων περιφορᾶς τὴν ὁμολογίαν οὔσαν μίαν ἀπάντων

b 7 ἱτέον **O**²: εἴτε **A** **O** **c** 1 ἐπεύξεταί **A** **O**: ἐπεύζεται **O**²
 (ε supra η) **c** 3 τὰ s. v. **O**²: om. **A** **O** **c** 4 πάντως
A **O**: πάντων **O**² (ν s. v.) **c** 5 τὸ ἀνθρώποις ὠβέλιστα in marg. **O**
d 7 κατὰ τρόπον] κατοπον **A** (τὰ s. v. **A**²)

- ἀναφανῆναι δεῖ τῷ κατὰ τρόπον μανθάνοντι, φανήσεται δέ,
 5 ἄν, ὃ λέγομεν, ὀρθῶς τις εἰς ἐν βλέπων μανθάνη—δεσμός
 992 γὰρ πεφυκὼς πάντων τούτων εἰς ἀναφανήσεται διανοούμενους
 —εἰ δ' ἄλλως πως ταῦτα μεταχειριεῖται τις, τύχην δεῖ καλεῖν,
 ὥσπερ καὶ λέγομεν. οὐ γὰρ ἄνευ γε τούτων μήποτε τις ἐν
 πόλεσιν εὐδαίμων γένηται φύσις, ἀλλ' οὗτος ὁ τρόπος, αὕτη
 5 ἡ τροφή, ταῦτα τὰ μαθήματα· εἴτε χαλεπὰ εἴτε ῥάδια, ταύτη
 πορευτέον. ἀμελήσαι δὲ οὐ θεμιτόν ἐστιν θεῶν, καταφανοῦς
 γενομένης τῆς πάντων αὐτῶν κατὰ τρόπον λεγομένης φήμης
 b εὐτυχοῦς. τὸν δὲ σύμπαντα ταῦτα οὕτως εἰληφότα, τοῦτον
 λέγω τὸν ἀληθέστατα σοφώτατον· ὃν καὶ δισχυρίζομαι
 παίζων καὶ σπουδάζων ἅμα, ὅτε θανάτῳ τις τῶν τοιούτων
 τὴν αὐτοῦ μοῖραν ἀναπλήσει, σχεδὸν ἔάνπερ ἔτ' ἀποθανὼν
 5 ᾗ, μήτε μεθέξειν ἔτι πολλῶν τότε καθάπερ νῦν αἰσθήσεων,
 μῖας τε μοίρας μετειληφότα μόνον καὶ ἐκ πολλῶν ἓνα
 γεγονότα, εὐδαίμονά τε ἔσεσθαι καὶ σοφώτατον ἅμα καὶ
 μακάριον, εἴτε τις ἐν ἡπείροις εἴτ' ἐν νήσοις μακάριος ὢν
 c ζῇ, κἀκεῖνον μεθέξειν τῆς τοιαύτης αἰεὶ τύχης, κείμε δημοσίᾳ
 τις ἐπιτηδεύσας ταῦτα εἴτε ἰδίᾳ διαβιώῃ, τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως
 αὐτὸν πράξειν παρὰ θεῶν. ὃ δὲ κατ' ἀρχάς τε ἐλέγομεν,
 καὶ νῦν αὐτὸς ἀρεστί λόγος ἀληθῆς ὄντως, ὥς οὐ δυνατόν
 5 ἀνθρώποις τελέως μακαρίους τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι πλήν
 ὀλίγων, ἐστὶν ταῦτα ὀρθῶς εἰρημένα· ὅποσοι γὰρ θεῖοι καὶ
 σόφρονες ἅμα τῆς ἄλλης τε μετέχοντες ἀρετῆς φύσει, πρὸς
 d δὲ τούτοις ὅσα μαθήματος ἔχεται μακαρίου πάντα εἰληφότες
 —ἃ δ' ἔστιν εἰρήκαμεν—τούτοισιν μόνοις τὰ τοῦ δαιμονίου
 σύμπαντα ἱκανῶς εἰληχέ τε καὶ ἔχει. τοῖς μὲν οὖν ταῦτα
 οὕτω διαπονήσασιν ἰδίᾳ λέγομεν καὶ δημοσίᾳ κατὰ νόμον

94 φανήσεται A O: ἀναφανήσεται vulg. 95 δ λέγομεν L
 (ut vid.): ὃ λεγόμενος A O a4 εὐδαίμων L (ut vid.): εὐ-
 δαιμόνων A O a5 ἡ Theo: om. libri τὰ L Theo:
 om. A O b4 ἔάνπερ ἔτ' L et ἔτ' in marg. O²: ἔάνπερατα
 A: ἔάνπερ ἔατε O c1 κείμε L et γρ. O: κειτο A (κ' εἴτε fecit
 et in marg. κ' εἴ τε A²): κείται O (in marg. κάντε) c4 αὐτὸς
 Bekker: αὐτὸς libri

τίθεμεν, εἰς πρεσβύτου τέλος ἀφικομένοις τὰς μεγίστας 5
 ἀρχὰς παραδίδοσθαι δεῖν, τοὺς δ' ἄλλους τούτοις συνεπο-
 μένους εὐφημεῖν πάντας θεοὺς ἅμα καὶ πάσας, καὶ τὸν
 νυκτερινὸν σύλλογον ἐπὶ ταύτην τὴν σοφίαν ἱκανῶς γνόντας
 τε καὶ δοκιμάσαντας ἡμᾶς ὀρθότατα πάντας παρακαλεῖν. e

d 5 τίθεμεν L : θεμεν A (θέμενοι A²) O (τί φαῖμεν O²) d 6 τούτοις]
 τούτους A L O

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

St. III

P. 309

A

Πλάτων Διονυσίῳ εὖ πράττειν.

- a** Διατρίψας ἐγὼ παρ' ὑμῖν χρόνον τοσοῦτον καὶ διοικῶν
τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν πεπιστευμένος πάντων μάλιστα, τὰς
ὠφελίας ὑμῶν λαμβανόντων, τὰς διαβολὰς δυσχερεῖς οὖσας
ὑπέμενον· ἤδη γὰρ ὅτι τῶν ὠμοτέρων οὐδὲν ἐμοῦ συνε-
5 θέλοντος ὑμῖν δόξει πεπρᾶχθαι· πάντες γὰρ οἱ συμπολιτευό-
b μνοι μεθ' ὑμῶν ὑπάρχουσί μοι μάρτυρες, ὧν ἐγὼ πολλοῖς
συνηγωνισάμην, ἀπολύσας αὐτοὺς οὐ σμικρὰς ζημίας. αὐ-
τοκράτωρ δὲ πολλάκις τὴν ὑμετέραν πόλιν διαφυλάξας,
ἀπεπεμφθὴν ἀτιμότερον ἢ πτωχὸν ὑμῶν ἀποστελλόντων
5 προσήκει καὶ κελεύοντων ἐκπλεῦσαι, τοσοῦτον παρ' ὑμῖν
διατρίψαντα χρόνον. ἐγὼ μὲν οὖν περὶ ἐμαυτοῦ βουλευ-
σομαι τὸ λοιπὸν τρόπον ἀπανθρωπότερον, σὺ δὲ τοιοῦτος
ὢν τύραννος οἰκήσεις μόνος. τὸ δὲ χρυσίον τὸ λαμπρόν,
c ὅπερ ἔδωκας εἰς ἀποστολὴν, ἄγει σοι Βακχεῖος ὁ τὴν ἐπι-
στολὴν φέρων· οὔτε γὰρ ἐφόδιον ἐκεῖνό γ' ἦν ἱκανὸν οὔτε
πρὸς τὸν ἄλλον βίον συμφέρον, ἀδοξίαν δὲ πλείστην τῷ
διδόντι σοὶ παρασκευάζον, οὐ πολλῷ δὲ ἐλάττω κάμοι λαμ-
5 βάνοντι, διόπερ οὐ λαμβάνω. σοὶ δ' οὐδὲν διαφέρει δῆλον
ὅτι καὶ λαβεῖν καὶ δοῦναι τοσοῦτον, ὥστε κομισάμενος
ἄλλον τινα τῶν ἐταίρων θεράπευσον ὥσπερ ἐμέ· καγὼ γὰρ

Πλάτων Διονυσίῳ libri : Δίων Διονυσίῳ Ficinus (ut vid.) a 2 γρ.
πάντων μάλιστα in marg. A³ L² O²: πᾶσι τῶν μάλιστα A L O a 3 ὠφε-
λείας fecit A² a 4 ἤδη A · ἥδεν fecit A² γρ. συνεθέλοντος
L² O²: συνελθόντος A L O b 1 ὧν A L O : ὡς s. v. L² O² b 6 μὲν
re vera A : om. errore Hermann (cf. c 3) h 7 τὸ λοιπὸν A L :
τὸν λοιπὸν vulg. c 3 πλείστην] πλείστην μὲν fecit a (μὲν s. v.)
c 4 λαμβάνοντι A O : τῷ λαμβάνοντι L et τῷ s. v. a

ἰκανῶς ὑπὸ σοῦ τεθεράπευμαι. καὶ μοι τὸ τοῦ Εὐριπίδου d
κατὰ καιρὸν ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι σοὶ πραγμάτων ἄλλων ποτὲ
συμπεσόντων—

εὔξῃ τοιοῦτον ἄνδρα σοι παρεστάναι.

ὑπομνήσαι δέ σε βούλομαι διότι καὶ τῶν ἄλλων τραγωδο- 5
ποιῶν οἱ πλείστοι, ὅταν ὑπὸ τινος ἀποθνήσκοντα τύραννον
εἰσάγωσιν, ἀναβοῶντα ποιοῦσιν—

φίλων ἔρημος, ᾧ τάλας, ἀπόλλυμαι·

310

χρυσίου δὲ σπάνει ἀπολλύμενον οὐδεὶς πεποίηκεν. καὶ κείνῳ
δὲ τὸ ποίημα τοῖς νοῦν ἔχουσιν οὐ κακῶς ἔχειν δοκεῖ—

οὐ χρυσὸς ἀγλαὸς σπανιώτατος ἐν θνατῶν δυσελπί-
στῳ βίῳ, 5

οὐδ' ἀδάμας οὐδ' ἀργύρου κλῖναι πρὸς ἄνθρωπον
δοκιμαζόμεν' ἀστράπτει πρὸς ὄψεις·

οὐδὲ γαίης εὐρυπέδου γόνιμοι βρίθοντες αὐτάρκεις
γῆναι, 10

ὥς αγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοφράδμων νύησις.

10

ἔρρωσο, καὶ γίγνωσκε τοσοῦτον ἡμῶν διημαρτηκῶς, ἵνα b
πρὸς τοὺς ἄλλους βέλτιον προσφέρῃ.

B

Πλάτων Διονυσίῳ εὖ πράττειν.

Ἦκουσα Ἀρχεδέμου ὅτι σὺ ἡγῇ χρῆναι περὶ σοῦ μὴ
μόνον ἐμὲ ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐπιτηδείους 5
τοῦ φλαυρόν τι ποιεῖν ἢ λέγειν περὶ σέ· Δίωνα δὲ μόνον
ἐξαίρετον ποιῇ. οὗτος δὲ ὁ λόγος σημαίνει, τὸ Δίωνα ἐξαί- c
ρετον εἶναι, ὅτι οὐκ ἄρχω ἐγὼ τῶν ἐμῶν ἐπιτηδείων· εἰ

d 5 τραγωδιοποιῶν A a 3 κακῶς A (sed alterum κ in ras. a)
a 6 κλῖναι A (sed ἱ ex emend.): κλίνα L a 7 δοκιμαζόμενα
ἀστράπτει A (sed ἀ in initio versus postea add.) a 9 γῆναι]
γῆναι A L O b 6 σέ A O: σοῦ A² (ou s. v.) O² (σοῦ s. v.)

- γὰρ ἤρχον ἐγὼ οὕτω τῶν τε ἄλλων καὶ σοῦ καὶ Δίωνος, πλείω ἂν ἦν ἡμῖν τε πᾶσιν ἀγαθὰ τοῖς τε ἄλλοις Ἑλλήσιν, 5 ὡς ἐγὼ φημι. νῦν δὲ μέγας ἐγὼ εἰμι ἐμαυτὸν παρέχων τῷ ἐμῷ λόγῳ ἐπόμενον. καὶ ταῦτα λέγω ὡς οὐχ ὑγιές τι Κρατιστόλου καὶ Πολυξένου πρὸς σὲ εἰρηκότων, ὧν φασὶ
- d** λέγειν τὸν ἕτερον ὅτι ἀκούει Ὀλυμπίασι πολλῶν τιῶν τῶν μετ' ἐμοῦ σε κακηγορούντων. ἴσως γὰρ ὀξύτερον ἐμοῦ ἀκούει· ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἤκουσα. χρὴ δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὕτωςί σε ποιεῖν τοῦ λοιποῦ, ὅταν τι τοιοῦτον λέγῃ τις 5 περὶ ἡμῶν τιнос, γράμματα πέμψαντα ἐμὲ ἐρέσθαι· ἐγὼ γὰρ τάληθ' ἐλέγχειν οὕτε δκνήσω οὔτε αἰσχυνοῦμαι. ἐμοὶ δὲ δὴ καὶ σοὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους οὕτωςι τυγχάνει ἔχοντα· οὔτε αὐτοὶ [ἂν] ἀγνώτες ἐσμεν οὐδενὶ Ἑλλήνων ὡς ἔπος
- e** εἰπεῖν, οὔτε ἡ συνουσία ἡμῶν σιγᾶται. μὴ λανθανέτω δὲ σε ὅτι οὐδ' εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον σιγηθήσεται· τοιοῦτοι οἱ παραδεδεγμένοι εἰσὶν αὐτήν, ἅτε οὐκ ὀλίγην γεγεννημένην οὐδ' ἡρέμα. τί οὖν δὴ λέγω νυνί; ἐρῶ ἄνωθεν ἀρξάμενος.
- 5 πέφυκε συνιέναι εἰς ταῦτόν φρόνησίς τε καὶ δύναμις μεγάλη, καὶ ταῦτ' ἄλληλα ἀεὶ διώκει καὶ ζητεῖ καὶ συγγίγνεται· ἔπειτα καὶ οἱ ἄνθρωποι χαίρουσιν περὶ τούτων αὐτοὶ τε διαλεγόμενοι καὶ ἄλλων ἀκούοντες ἕν τε ἰδίαις συνουσίαις καὶ
- 311** ἐν ταῖς ποιήσεσιν. οἶον καὶ περὶ Ἰέρωνος ὅταν διαλέγωνται ἄνθρωποι καὶ Πausανίου τοῦ Λακεδαιμονίου, χαίρουσι τὴν Σιμωνίδου συνουσίαν παραφέροντες, ἃ τε ἔπραξεν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· καὶ Περίανδρον τὸν Κορίνθιον καὶ Θαλῆν τὸν
- 5 Μιλήσιον ὑμνεῖν εἰώθασιν ἅμα, καὶ Περικλέα καὶ Ἀναξαγόραν, καὶ Κροῖσον αὖ καὶ Σόλωνα ὡς σοφοὺς καὶ Κῦρον ὡς δυνάστην. καὶ δὴ ταῦτα μιμούμενοι οἱ ποιηταὶ Κρέοντα μὲν
- b** καὶ Τειρεσίαν συνάγουσιν, Πολύειδον δὲ καὶ Μίνω, Ἀγαμέμνονα δὲ καὶ Νέστορα καὶ Ὀδυσσέα καὶ Παλαμῆδην—ὥς

c 4 ἡμῖν A O: ὑμῖν vulg. d 2 κακηγορούντων O² (κ s. v.): κατηγορούντων A O d 8 ἂν A L O: ἀλλαχοῦ τὸ ἂν ὠβελίσται in marg. L: τὸ ἂν ἐν τῇ β. τοῦ πατριάρχου ὠβελίσται in marg. O b 1 πολυίδον A (sed i in ras. a)

δ' ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ Προμηθέα Διὶ ταύτῃ πη συνήγον οἱ πρῶτοι
 ἄνθρωποι—τούτων δὲ τοὺς μὲν εἰς διαφοράν, τοὺς δ' εἰς
 φιλίαν ἀλλήλοις ἰόντας, τοὺς δὲ τοτὲ μὲν εἰς φιλίαν, τοτὲ 5
 δ' εἰς διαφοράν, καὶ τὰ μὲν ὁμοιοῦντας, τὰ δὲ διαφορο-
 μένους ἄδουσι. πάντα δὴ ταῦτα λέγω τόδε βουλόμενος ἐν-
 δείξασθαι, ὅτι οὐκ, ἐπειδὴν ἡμεῖς τελευτήσωμεν, καὶ οἱ λόγοι c
 οἱ περὶ ἡμῶν αὐτῶν σεσιγῇσονται· ὥστ' ἐπιμελητέον αὐτῶν
 ἐστίν. ἀνάγκη γάρ, ὥς ἔοικε, μέλειν ἡμῖν καὶ τοῦ ἔπειτα
 χρόνου, ἐπειδὴ καὶ τυγχάνουσιν κατὰ τινα φύσιν οἱ μὲν
 ἀνδραποδωδέστατοι οὐδὲν φροντίζοντες αὐτοῦ, οἱ δ' ἐπιεικέ- 5
 στατοι πᾶν ποιοῦντες ὅπως ἂν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον εὖ
 ἀκούσωσιν. ὃ δὴ καὶ ἐγὼ τεκμήριον ποιοῦμαι ὅτι ἐστίν τις
 αἴσθησις τοῖς τεθνεώσι τῶν ἐνθάδε· αἱ γὰρ βέλτισται
 ψυχαὶ μαντεύονται ταῦτα οὕτως ἔχειν, αἱ δὲ μοχθηρόταται d
 οὐ φασι, κυριώτερα δὲ τὰ τῶν θείων ἀνδρῶν μαντεύματα ἢ
 τὰ τῶν μῆ. οἶμαι δ' ἔγωγε τοῖς ἔμπροσθεν, περὶ ὧν λέγω,
 εἰ ἐξείη αὐτοῖς ἐπανορθώσασθαι τὰς αὐτῶν συνουσίας, πάνν
 ἂν σπουδάσαι ὥστε βελτίω λέγεσθαι περὶ αὐτῶν ἢ νῦν. 5
 τοῦτο οὖν ἡμῖν ἔτι, σὺν θεῷ εἰπεῖν, ἔξεστιν, εἴ τι ἄρα μὴ
 καλῶς πέπρακται κατὰ τὴν ἔμπροσθεν συνουσίαν, ἐπανορ-
 θώσασθαι καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ· περὶ γὰρ φιλοσοφίαν φημὶ
 ἐγὼ τὴν ἀληθινὴν δόξαν ἔσεσθαι καὶ λόγον ἡμῶν μὲν ὄντων e
 ἐπιεικῶν βελτίω, φαύλων δέ, τοῦναντίον. καίτοι περὶ τούτου
 ἡμεῖς ἐπιμελούμενοι οὐδὲν ἂν εὐσεβέστερον πράττοιμεν, οὐδ'
 ἀμελοῦντες ἀσεβέστερον. ὥς δὴ δεῖ γίγνεσθαι, καὶ τὸ
 δίκαιον ἢ ἔχει, ἐγὼ φράσω. ἦλθον ἐγὼ εἰς Σικελίαν δόξαν 5
 ἔχων πολὺ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διαφέρειν, βουλόμενος δὲ

c 1 λόγοι οἱ O²: λόγοι A O   o 7 ἀκούωσιν in marg. O   d 3 τοῖς]
 τοὺς Hermann   d 4 εἰ ἐξείη . . . o 2 τοῦναντίον in marg. A³ (ἐν ἄλλῳ
 οὕτως εἶρον· οἶμαι δ' ὅτι καὶ κρείττον τοῦτο) L² (ἀλλαχοῦ οὕτως εἴρηται,
 ὃ καὶ βέλτιον) O² (ἐν ἄλλῳ οὕτως εἶρον)   τὰς αὐτῶν . . . d 7 ἐπανορθώ-
 σασθαι hic om. et post o 1 δόξαν ἔσεσθαι collocat A   d 5 ὥστε A³ L²
 O²: ὥς τὰ A L O   νῦν. τοῦτο οὖν A³ L² O²: νῦν τοῦτο· ὃ οὖν A L O
 d 8 ἔργῳ καὶ λόγῳ A³ L² O²: λόγῳ καὶ ἔργῳ A L O   e 1 καὶ λόγον
 A L O: om. A³ L² O² (ante ἔσεσθαι transp. Hermann errore)

- 312 ἐλθὼν εἰς Συρακούσας συμμάρτυρα λαβεῖν σέ, ἵνα μοι τιμῶτο φιλοσοφία καὶ παρὰ τῷ πλήθει. τοῦτο δ' οὐκ εὐαγές μοι ἀπέβη. τὸ δ' αἴτιον οὐ λέγω ὅπερ ἂν πολλοὶ εἴποιεν, ἀλλ' ὅτι ἐφαίνου οὐ πάνυ ἐμοὶ πιστεύειν σύ, ἀλλ' ἐμὲ μὲν πως
 5 ἀποπέμψασθαι ἐθέλειν, ἐτέρους δὲ μεταπέμψασθαι, καὶ ζητεῖν τὸ πρᾶγμα τί τὸ ἐμὸν ἐστίν, ἀπιστῶν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ. καὶ οἱ ἐπὶ τούτοις βοῶντες πολλοὶ ἦσαν, λέγοντες ὥς σὺ ἐμοῦ μὲν
 b καταπεφρόνηκας, ἄλλα δ' ἐσπούδακας. ταῦτα δὴ διαβεβόηται. ὁ δὴ μετὰ ταῦτα δίκαιόν ἐστι ποιεῖν, ἄκουε, ἵνα σοι καὶ ἀποκρίνωμαι ὃ σὺ ἐρωτᾷς, πῶς χρῆ ἔχειν ἐμὲ καὶ σὲ πρὸς ἀλλήλους. εἰ μὲν ὅλως φιλοσοφίας καταπεφρόνηκας,
 5 ἂν χαίρειν, εἰ δὲ παρ' ἐτέρου ἀκήκοας ἢ αὐτὸς βελτίονα ἡῦρηκας τῶν παρ' ἐμοί, ἐκεῖνα τίμα. εἰ δ' ἄρα τὰ παρ' ἡμῶν σοι ἀρέσκει, τιμητέον καὶ ἐμὲ μάλιστα. νῦν οὖν, ὥσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς, σὺ καθηγοῦ, ἔψομαι δὲ ἐγώ. τιμώμενος γὰρ
 c ὑπὸ σοῦ τιμήσω σέ, μὴ τιμώμενος δὲ ἡσυχίαν ἔξω. ἔτι δὲ σὺ μὲν ἐμὲ τιμῶν καὶ τούτου καθηγούμενος φιλοσοφίαν δόξεις τιμᾶν, καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι διεσκόπεις καὶ ἄλλους, πρὸς πολλῶν εὐδοξίαν σοι οἴσει ὥς φιλοσόφῳ ὄντι. ἐγὼ δὲ
 5 σὲ τιμῶν μὴ τιμῶντα πλοῦτον δόξω θαυμάζειν τε καὶ διώκειν, τοῦτο δ' ἴσμεν ὅτι παρὰ πᾶσιν ὄνομα οὐ καλὸν ἔχει. ὥς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἶπεν, σοῦ μὲν τιμῶντος ἀμφοτέροις κόσμος,
 d ἐμοῦ δὲ ὄνειδος ἀμφοῖν. περὶ μὲν οὖν τούτων ταῦτα.

Τὸ δὲ σφαιρίον οὐκ ὀρθῶς ἔχει. δηλώσει δέ σοι Ἀρχέδημος, ἐπειδὰν ἔλθῃ. καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦδε, ὃ δὴ τούτου τιμιώτερόν τ' ἐστὶν καὶ θειότερον, καὶ μάλα σφόδρ'
 5 αὐτῷ δηλωτέον, ὑπὲρ οὗ σὺ πέπομφας ἀπορούμενος. φῆς γὰρ δὴ κατὰ τὸν ἐκείνου λόγον, οὐχ ἱκανῶς ἀποδεδειχθαι σοι περὶ τῆς τοῦ πρώτου φύσεως. φραστέον δὴ σοι δι' αἰ-

a 1 ἵνα] ἵνα δὴ O²

add. in marg. A² O²

γὰρ O²

σ 1 ἔξω A O : ἔξω O² (ἄ s. v.)

d 1 οὖν om. A (add. s. v. A²) pr. O

d 4 θειότερον in marg. A² (sed om. δὴ post δ) L² : καὶ μὴν περὶ τούτου.

δου δὲ τιμιώτερόν τ' ἐστὶν καὶ θειότερον A L (ἐστὶ L)

a 5 ἐθέλειν . . . μεταπέμψασθαι om. A O :

b 2 δὴ A O : δὲ vulg.

b 8 γὰρ] μὲν

c 3 ἄλλους] ἄλλως scr.

d 3 γρ. καὶ δὴ . . .

νιγμῶν, ἵν' ἂν τι ἡ δέλτος ἢ πόντου ἢ γῆς ἐν πτυχαῖς πάθῃ,
 ὁ ἀναγνούς μὴ γνῶ. ὦδε γὰρ ἔχει. περὶ τὸν πάντων βα- **e**
 σιλέα πάντ' ἐστὶ καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο αἴτιον
 ἀπάντων τῶν καλῶν· δεύτερον δὲ πέρι τὰ δεύτερα, καὶ τρίτον
 πέρι τὰ τρίτα. ἡ οὖν ἀνθρωπίνη ψυχὴ περὶ αὐτὰ ὀρέγεται
 μαθεῖν ποῖ' ἅττα ἐστίν, βλέπουσα εἰς τὰ αὐτῆς συγγενή, ὧν **5**
 οὐδὲν ἱκανῶς ἔχει. τοῦ δὲ βασιλέως πέρι καὶ ὧν εἶπον, **313**
 οὐδὲν ἐστὶν τοιοῦτον—τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ φησιν—
 ἀλλὰ ποῖόν τι μὴν; τοῦτ' ἐστίν, ὧ παῖ Διονυσίου καὶ Δωρίδος,
 τὸ ἐρώτημα ὃ πάντων αἰτιόν ἐστιν κακῶν, μᾶλλον δὲ ἡ περὶ **5**
 τούτου ὥδις ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένη, ἣν εἰ μὴ τις ἐξαιρε-
 θήσεται, τῆς ἀληθείας ὄντως οὐ μὴ ποτε τύχῃ. σὺν δὲ τούτο
 πρὸς ἐμὲ ἐν τῷ κήπῳ ὑπὸ ταῖς δάφναις αὐτὸς ἐφησθα ἔννε-
 νοηκέναι καὶ εἶναι σὺν εὐρημα· καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι τοῦτο εἰ **b**
 φαίνοιτό σοι οὕτως ἔχειν, πολλῶν ἂν εἴης λόγων ἐμὲ ἀπολε-
 λυκώς. οὐ μὴν ἄλλῃ γέ ποτ' ἔφην ἐντετυχηκέναι τοῦθ'
 ἡρῆκότι, ἀλλὰ ἡ πολλή μοι πραγματεία περὶ τοῦτ' εἴη· σὺ
 δὲ ἴσως μὲν ἀκούσας του, τάχα δ' ἂν θείᾳ μοίρᾳ κατὰ τοῦθ' **5**
 ὀρμήσας, ἔπειτα αὐτοῦ τὰς ἀποδείξεις ὥς ἔχων βεβαίως οὐ
 κατέδησας, ἀλλ' ἄττει σοι τοτὲ μὲν οὕτως, τοτὲ δὲ ἄλλως
 περὶ τὸ φανταζόμενον, τὸ δὲ οὐδὲν ἐστὶν τοιοῦτον. καὶ τοῦτο **c**
 οὐ σοὶ μόνῳ γέγονεν, ἀλλ' εὖ ἴσθι μηδένα πώποτε μου τὸ
 πρῶτον ἀκούσαντα ἔχειν ἄλλως πως ἢ οὕτως κατ' ἀρχάς, καὶ
 ὁ μὲν πλείω ἔχων πράγματα, ὁ δὲ ἐλάττω, μόγις ἀπαλλάτ-
 τονται, σχεδὸν δὲ οὐδεὶς ὀλίγα. τούτων δὲ γεγονότων καὶ **5**
 ἐχόντων οὕτω, σχεδὸν κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν ἡρῆκαμεν ὃ σὺ
 ἐπέστειλας, ὅπως δεῖ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἔχειν. ἐπεὶ γὰρ
 βασανίζεις αὐτὰ συγγιγνόμενός τε ἄλλοις καὶ παραθεώμενος

d 8 ἡ om. pr. O Eus. πτυχαῖς fecit A²: πυχαι A e 3 τῶν
 om. Clem. Eus. a 6 μὴ om. A et pr. O τύχῃ] τύχοι A O
 b 5 του] τοῦ A b 6 ὥρμησας A sed ὁ supra ὦ A² b 7 ἀλλ'
 ἄττει σοι ἀλλαττισοι A: ἀλλ' ἄττει σοι fecit a: in marg. ἄττει A²: ἀλλ'
 αἵττει σοι O (ei supra τι O²): ἀλλ' ἄττεις vulg. c 1 τὸ δὲ in marg.
 L O (ἀλλαχοῦ ἀπ' ὁρθώσεως): τοῦ δὲ A L O c 7 ἐπεὶ] ἐπὶ A

- d παρὰ τὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὰ καθ' αὐτά, νῦν σοι ταῦτά τε, εἰ ἀληθὴς ἢ βάσανος, προσφύσεται, καὶ οἰκείος τούτοις τε καὶ ἡμῖν ἔσθι. πῶς οὖν αὐτά τ' ἔσται καὶ πάντα ἃ εἰρήκαμεν; τὸν Ἀρχέδημον νῦν τε ὀρθῶς ἐποίησας πέμψας, καὶ τὸ λοιπόν,
- 5 ἐπειδὴν ἔλθῃ πρὸς σέ καὶ ἀπαγγείλῃ τὰ παρ' ἐμοῦ, μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλαι σε ἀπορίαι λήψονται. πέμψεις οὖν αὖθις, ἂν ὀρθῶς βουλευῇ, παρ' ἐμέ τὸν Ἀρχέδημον, ὃ δ' ἐμπορευ-
σάμενος ἤξει πάλιν· καὶ τοῦτο ἔαν δις ἢ τρίς ποιήσης καὶ
- e βασανίσῃς τὰ παρ' ἐμοῦ πεμφθέντα ἱκανῶς, θαυμάζοιμ' ἂν εἰ μὴ τὰ νῦν ἀπορούμενα πολὺ σοι διοίσει ἢ νῦν. θαρροῦντες οὖν ποιεῖτε οὕτως· οὐ μὴ γάρ ποτε τῆς ἐμπορίας ταύτης οὔτε σὺ στείλῃς οὔτε Ἀρχέδημος ἐμπορεύσεται καλλίω
- 314 καὶ θεοφιλεστέραν. εὐλαβοῦ μέντοι μὴ ποτε ἐκπέσῃ ταῦτα εἰς ἀνθρώπους ἀπαιδεύτους· σχεδὸν γάρ, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ἔστιν τούτων πρὸς τοὺς πολλοὺς καταγελαστότερα ἀκού-
σματα, οὐδ' αὖ πρὸς τοὺς εὐφνεῖς θαυμαστότερα τε καὶ ἐνθου-
5 σιαστικώτερα. πολλὰκις δὲ λεγόμενα καὶ αἰεὶ ἀκουόμενα καὶ πολλὰ ἔτη, μόγις ὥσπερ χρυσὸς ἐκκαθαίρεται μετὰ πολλῆς πραγματείας. ὃ δὲ θαυμαστὸν αὐτοῦ γέγονεν, ἄκουσον. εἰσὶν γὰρ ἄνθρωποι ταῦτα ἀκηκοότες καὶ πλείους, δυνατοὶ
- b μὲν μαθεῖν, δυνατοὶ δὲ μνημονεύσαι καὶ βασανίσαντες πάντῃ πάντως κρίναι, γέροντες ἤδη καὶ οὐκ ἐλάττω τριάκοντα ἐτῶν ἀκηκοότες, οἳ νῦν ἄρτι σφίσι φασὶν τὰ μὲν τότε ἀπιστότατα δόξαντα εἶναι νῦν πιστότατα καὶ ἐναργέστατα φαίνεσθαι, ἃ
- 5 δὲ τότε πιστότατα, νῦν τοῦναντίον. πρὸς ταῦτ' οὖν σκοπῶν εὐλαβοῦ μὴ ποτέ σοι μεταμελήσῃ τῶν νῦν ἀναξίως ἐκπεσόντων. μεγίστη δὲ φυλακὴ τὸ μὴ γράφειν ἀλλ' ἐκμανθάνειν·
- c οὐ γὰρ ἔστιν τὰ γραφέντα μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. διὰ ταῦτα οὐδὲν πώποτ' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα, οὐδ' ἔστιν σύγ-

d 3 γρ. αὐτά τ' L O : οὐ ταῦτ' A L O e 2 νῦν A : πρὶν O
 ἢ νῦν A O² : ἢ τὰ νῦν A² (τὰ s. v.) O θαρροῦντες A² O² (ε supra ω) :
 θαρροῦντως A O e 4 στείλῃς L et in marg. γρ. A² O² : στείλῃς A
 (sed i ex ei) : σ' οἱ s. v. A² : σοτιστιλῆς in ras. O : om. γρ. L (γρ. οὔτε
 σὺ οὔτε ἀρχέδημος) a 5 καὶ αἰεὶ ἀκουόμενα L Eus. et in marg.
 A³ O² : om. A O

γραμμα Πλάτωνος οὐδὲν οὐδ' ἔσται, τὰ δὲ νῦν λεγόμενα
Σωκράτους ἐστὶν καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. ἔρρωσο καὶ
πείθου, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην νῦν πρῶτον πολλάκις 5
ἀναγνοὺς κατάκαυσον.

Ταῦτα μὲν ταύτῃ. περὶ δὲ Πολυξένου ἐθαύμασας ὅτι
πέμψαιμί σοι· ἐγὼ δὲ καὶ περὶ Λυκόφρονος καὶ τῶν ἄλλων d
τῶν παρὰ σοὶ ὄντων λέγω καὶ πάλαι καὶ νῦν τὸν αὐτὸν
λόγον, ὅτι πρὸς τὸ διαλεχθῆναι καὶ φύσει καὶ τῇ μεθόδῳ
τῶν λόγων πάμπλου διαφέρεις αὐτῶν, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκὼν
ἐξελέγχεται, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλ' ἄκουτες. καὶ 5
δοκεῖς μέντοι πάννυ μετρίως κεχρησθῆναι τε αὐτοῖς καὶ δεδω-
ρῆσθαι. ταῦτα μὲν περὶ τούτων, πολλὰ ὡς περὶ τοιούτων·
Φιλιστίωνι δέ, εἰ μὲν αὐτὸς χρῆ, σφόδρα χρῶ, εἰ δὲ οἷόν τε, e
Σπενσίππῳ χρῆσιν καὶ ἀπόπεμψον. δεῖται δὲ σοῦ καὶ
Σπεύσιππος· ὑπέσχετο δέ μοι καὶ Φιλιστίων, εἰ σὺ ἀφείης
αὐτὸν, ἥξειν προθύμως Ἀθήναζε. τὸν ἐκ τῶν λατομιῶν εὖ
ἐποίησας ἀφείς, ἐλαφρὰ δὲ ἡ δέησις καὶ περὶ τῶν οἰκετῶν 5
αὐτοῦ καὶ περὶ Ἠγησίππου τοῦ Ἀρίστωνος· ἐπέστειλας
γάρ μοι, ἄν τις ἀδικῇ ἢ τοῦτον ἢ ἐκείνους καὶ σὺ αἴσθη, μὴ 315
ἐπιτρέψειν. καὶ περὶ Λυσικλείδου τάληθες εἰπεῖν ἄξιον·
μόνος γὰρ τῶν ἐκ Σικελίας Ἀθήναζε ἀφικομένων οὐδὲν μετε-
βάλετο περὶ τῆς σῆς καὶ ἐμῆς συνουσίας, ἀλλ' αἰεὶ τι ἀγαθὸν
καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω λέγων περὶ τῶν γεγονότων διατελεῖ. 5

Γ

“Πλάτων Διονυσίῳ χαίρειν” ἐπιστείλας ἄρ' ὀρθῶς ἂν
τυγχάνοιμι τῆς βελτίστης προσήσεως; ἢ μάλλον κατὰ τὴν b
ἐμὴν συνήθειαν γράφων “εὖ πράττειν,” ὥσπερ εἶωθα ἐν ταῖς

c 7 ὅτι A et pr. O : ὅτι οὐ vulg. d 4 διαφέροισ A et pr. O
d 6 δοκεῖς O² : δοκεῖ δ A O e 3 ἀφείης Hermann : ἀφίης A
(ἀφίης A²) O et in marg. γρ. L : ἀφήσεις L : γρ. εἰ σὺ ἀφίης εἰ σὺ ἀφίης
δ καὶ κρεῖττον in marg. O e 4 γρ. λατομιῶν A³ L² O² : λιθοτομιῶν
A L O a 4 ἀλλ' αἰεὶ (αἰεὶ A²) τι ἀγαθὸν καὶ ἔπειτα βελτίω A L O :
γρ. ἀλλ' εἰ τι ἀγαθὸν καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω in marg. A³ L

ἐπιστολαῖς τοὺς φίλους προσαγορεύει· σὺ μὲν γὰρ δὴ καὶ τὸν
θεόν, ὡς ἡγγειλαν οἱ τότε θεωροῦντες, προσείπες ἐν Δελφοῖς
5 αὐτῷ τούτῳ θωπεύσας τῷ ῥήματι, καὶ γέγραφας, ὡς φασί,
χαῖρε καὶ ἡδόμενον βίωτον διάσωζε τυράννου·

c ἐγὼ δὲ οὐδὲ ἀνθρώπῳ κλήσει, μήτι δὴ θεῷ, παρακελευσαίμην
ἂν δρᾶν τοῦτο, θεῷ μὲν, ὅτι παρὰ φύσιν προστάττοιμ' ἂν,
πόρρω γὰρ ἡδονῆς ἴδρυται καὶ λύπης τὸ θεῖον, ἀνθρώπῳ δέ,
ὅτι τὰ πολλὰ βλάβην ἡδονῇ καὶ λύπῃ γεννᾷ, δυσμάθειαν καὶ
5 λήθην καὶ ἀφροσύνην καὶ ὕβριν τίκτουσα ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ
ταῦτα μὲν οὕτως εἰρήσθω παρ' ἐμοῦ περὶ τῆς προσρήσεως·
σὺ δ' ἀναγνούς αὐτά, ὅπη βούλει δέξασθαι, ταύτη δέχου.

Φασὶν δ' οὐκ ὀλίγοι λέγειν σε πρὸς τινὰς τῶν παρὰ σέ
d πρεσβευόντων ὡς ἄρα σοῦ ποτε λέγοντος ἀκούσας ἐγὼ
μέλλοντος τάς τε Ἑλληνίδας πόλεις ἐν Σικελίᾳ οἰκίζειν καὶ
Συρακουσίους ἐπικουφίσαι, τὴν ἀρχὴν ἀντὶ τυραννίδος εἰς
βασιλείαν μεταστήσαντα, ταῦτ' ἄρα σέ μὲν τότε διεκώλυσα,
5 ὡς σὺ φῆς, σοῦ σφόδρα προθυμουμένου, νῦν δὲ Δίωνα διδά-
σκοιμι δρᾶν αὐτὰ ταῦτα, καὶ τοῖς διανοήμασιν τοῖς σοῖς τὴν
e σὴν ἀρχὴν ἀφαιρούμεθά σε. σὺ δ' εἰ μὲν τι διὰ τοὺς λόγους
τούτους ὠφελῇ, γιγνώσκεις αὐτός, ἀδικεῖς δ' οὖν ἐμὲ τὰναντία
τῶν γενομένων λέγων. ἄδην γὰρ ὑπὸ Φιλιστιίδου καὶ ἄλλων
πολλῶν πρὸς τοὺς μισθοφόρους καὶ εἰς τὸ Συρακουσίαν
5 πλήθος διεβλήθην διὰ τὸ μένειν ἐν ἀκροπόλει, τοὺς δ' ἔξωθεν,
εἴ τι γίγνωιτο ἀμάρτημα, πᾶν εἰς ἐμὲ τρέπειν, σὲ φάσκοντας
πάντα ἐμοὶ πείθεσθαι. σὺ δ' αὐτὸς οἶσθα σαφέστατα τῶν
316 πολιτικῶν ἐμὲ σοὶ κουνῇ πραγματευσάμενον ἐκόντα ὀλίγα δὴ
κατ' ἀρχάς, ὅτε τι πλέον ποιεῖν ἂν ᾤήθην, ἄλλα τε βραχέα
ἅττα καὶ τὰ περὶ τῶν νόμων προοίμια σπουδάσαντα μετρίως,

c 1 μήτι δὴ θεῷ scripsi : γρ. μή ὅτι δὴ θεῷ A³ : οὔτι θεῷ A O
o 4 δυσμάθειαν A (sed ei ex i et acc. A³) c 5 λήθην A O :
λύπην O² (υπ s.v.) d 6 σοῖς A O : σοῖς ἰδίοις γρ. Z O e 2 γρ.
ἀδικεῖς δ' οὖν ἐμὲ A³ O² : ἀδικεῖς δ' οὐδὲν ἐμὲ A O e 6 φάσκοντας
πάντα A O : φάσκοντάς τινας πάντας vulg. e 7 πείθεσθαι A O :
πέισσθαι vulg. a 2 γρ. ὅτε τι A³ : ὅπη A O a 3 τὰ περὶ A
et gr. O : περὶ τὰ vulg.

χωρὶς ὧν σὺ προσέγραψας ἢ τις ἕτερος· ἀκούω γὰρ ὕστερον
 ὑμῶν τινας αὐτὰ διασκευαρεῖν, δῆλα μὴν ἐκάτερα ἔσται τοῖς 5
 τὸ ἐμὸν ἦθος δυναμένοις κρίνειν. ἀλλ' οὖν, ὅπερ ἀρτίως
 εἶπον, οὐ διαβολῆς προσδέομαι πρὸς τε Συρακουσίους καὶ εἰ
 δὴ τινας ἐτέρους πείθεις λέγων αὐτά, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
 ἀπολογίας πρὸς τε τὴν προτέραν γενομένην διαβολὴν καὶ b
 τὴν νῦν μετ' ἐκείνην μείζω φυομένην καὶ σφοδροτέραν. πρὸς
 δύο δὴ μοι διττὰς ἀναγκαῖον ποιήσασθαι τὰς ἀπολογίας,
 πρῶτον μὲν ὡς εἰκότως σοι ἔφυγον κοινωνεῖν περὶ τὰ τῆς
 πόλεως πράγματα, τὸ δὲ δεύτερον ὡς οὐκ ἐμὴν ταύτην εἴρηκας 5
 συμβουλήν οὐδὲ διακώλυσιν, μέλλοντί σοι κατοικίξειν Ἑλλη-
 νίδας πόλεις ἐμποδῶν ἐμὲ γεγενῆσθαι. τὴν οὖν ἀρχὴν ὧν c
 εἶπον περὶ προτέρων ἀκούε πρότερον.

* Ἦλθον καλούμενος εἰς Συρακούσας ὑπὸ τε σοῦ καὶ Δίωνος,
 τοῦ μὲν δεδοκιμασμένου παρ' ἐμοὶ καὶ ξένου πάλαι γεγονότος,
 ἐν ἡλικίᾳ δὲ ὄντος μέση τε καὶ καθεστηκυῖα, ὧν δὴ παντά- 5
 πασι χρειά τοῖς νοῦν καὶ σμικρὸν κεκτημένοις, μέλλουσιν
 περὶ τοσούτων ὅσα ἦν τότε τὰ σὰ βουλευέσθαι, σοῦ δὲ ὄντος
 μὲν σφόδρα νέου, πολλῆς δὲ ἀπειρίας οὔσης περὶ σὲ τούτων
 ὧν ἔμπειρον ἔδει γεγενῆσθαι, καὶ σφόδρα ἀγνώτος ἐμοί. τὸ d
 μετὰ τοῦτο εἴτ' ἄνθρωπος εἶτε θεὸς εἶτε τύχη τις μετὰ σοῦ
 Δίωνα ἐξέβαλεν, καὶ ἐλείφθης μόνος. ἄρ' οὖν οἶμι μοι τότε
 πολιτικῶν εἶναι κοινωνίαν πρὸς σέ, τὸν μὲν ἔμφρονα κοινωνὸν
 ἀπολωλεκότι, τὸν δὲ ἄφρονα ὀρώντι μετὰ πονηρῶν καὶ πολλῶν 5
 ἀνθρώπων καταλελειμμένον, οὐκ ἄρχοντα, οἰόμενον δ' ἄρχειν,
 ὑπὸ δὲ τοιούτων ἀνθρώπων ἀρχόμενον; ἐν οἷς τί χρὴν ποιεῖν
 ἐμέ; μὴν οὐχ ὅπερ ἐποιοῦν ἀναγκαῖον, ἐκ τῶν λοιπῶν τὰ
 μὲν πολιτικὰ χαίρειν ἔαν, εὐλαβούμενον τὰς ἐκ τῶν φθόνων e
 διαβολάς, ὑμᾶς δὲ πάντως, καίπερ ἀλλήλων χωρὶς γεγονότας
 καὶ διαφόρους ὄντας, πειρᾶσθαι φίλους ἀλλήλοις ὅτι μάλιστα

a 5 γρ. διασκευαρεῖν A³ O²: διασκευαρίαν A O   b 6 γρ. διακώλυσιν
 O²: διακωλύσειν A O   c 4 παρ' ἐμοὶ O et fecit A² (ἐμ s. v.): παρὰ
 σοὶ A et fecit O² (ἀ σοὶ s. v.)   d 5 ὀρώντι O² (ι s. v.): ὀρώντα A O
 d 8 ἐποιοῦν O²: ποιοῦν A O

- ποιεῖν; τούτων δὴ καὶ σὺ μάρτυς, ὅτι τοῦτο αὐτὸ συντείνων
 5 οὐκ ἀνῆκα πώποτε· καὶ μόγις μὲν, ὅμως δ', ὠμολογήθη νῦν
 317 πλεῦσαι μὲν οἴκαδε ἐμέ, ἐπειδὴ πόλεμος ὑμᾶς κατεῖχεν,
 εἰρήνης δ' αὖ γενομένης ἐλθεῖν ἐμέ τε καὶ Δίωνα εἰς Συρα-
 κούσας, σέ δὲ καλεῖν ἡμᾶς. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο
 τῆς ἐμῆς εἰς Συρακούσας ἀποδημίας περὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς
 5 πάλιν οἴκαδε σωτηρίας· τὸ δὲ δεύτερον εἰρήνης γενομένης
 ἐκάλεῖς με οὐ κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἀλλὰ μόνον ἦκειν ἐπέ-
 στειλας, Δίωνα δ' εἰς αὐθις ἔφησθα μεταπέμψεσθαι. διὰ
 ταῦτα οὐκ ἦλθον, ἀλλὰ καὶ Δίῳνι τότ' ἀπηχθόμην· ᾤετο γὰρ
 b εἶναι βέλτιον ἐλθεῖν ἐμὲ καὶ ὑπακοῦσαι σοι. τὸ δὲ μετὰ
 ταῦτα ὕστερον ἐνιαντῷ τριήρης ἀφίκετο καὶ ἐπιστολαὶ παρὰ
 σοῦ, τῶν δ' ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γραμμάτων ἦρχεν ὥς, ἂν
 ἀφίκωμαι, τὰ Δίωνός μοι γενήσοιτο πράγματα πάντα κατὰ
 5 νοῦν τὸν ἐμόν, μὴ ἀφικομένου δέ, τὰναντία. αἰσχύνομαι δὴ
 λέγειν ὅσαι τότε ἐπιστολαὶ παρὰ σοῦ καὶ παρ' ἄλλων ἦλθον
 c διὰ σέ ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, καὶ παρ' ὅσους τῶν ἐμῶν
 οἰκείων καὶ τῶν γνωρίμων, καὶ πᾶσαι διακελευόμεναί μοι
 ἰέναι καὶ δεόμεναι σοὶ πάντως ἐμὲ πείθεσθαι. ἐδόκει δὴ
 πᾶσιν, ἀρξαμένοις ἀπὸ Δίωνος, δεῖν ἐμὲ πλεῦσαι καὶ μὴ
 5 μαλθακίζεσθαι. καίτοι τήν θ' ἡλικίαν αὐτοῖς προτυεινόμεν
 καὶ περὶ σοῦ δισχυριζόμεν ὥς οὐχ οἶός τ' ἔσοιο ἀνταρ-
 κέσαι τοῖς διαβάλλουσιν ἡμᾶς καὶ βουλομένοις εἰς ἔχθραν
 ἐλθεῖν—ἐώρων γὰρ καὶ τότε καὶ νῦν ὁρῶ τὰς μεγάλας οὐσίας
 καὶ ὑπερόγκους τῶν τε ἰδιωτῶν καὶ τῶν μονάρχων σχεδόν,
 d ὅσῳ περ ἂν μείζους ᾧσιν, τοσούτῳ πλείους καὶ μείζους τοὺς
 διαβάλλοντας καὶ πρὸς ἡδονὴν μετὰ αἰσχροῦς βλάβης ὀμι-
 λούντας τρεφούσας, οὗ κακὸν οὐδὲν μείζον γεννᾷ πλουτὸς τε
 καὶ ἡ τῆς ἄλλης ἐξουσίας δύναμις—ὅμως δ' οὖν πάντα ταῦτα
 5 χαίρειν ἐάσας ἦλθον, διανοηθεὶς ὥς οὐδένα δεῖ τῶν ἐμῶν

a 6 ἐπέστελλας A O : ἐπέστελλες A² O² (ε et λε s. v.) a 7 μετα-
 πέμψεσθαι scf. recs. : μεταπέμψασθαι A O c 1 ὅσους A² (σ s. v.) :
 ὅσου A c 2 μοι O² (οι s. v.) : με A O c 3 σοι O² : σου A O
 d 4 ἡ τῆς A¹ (ἡ s. v.) : ἥτις A

φίλων ἐμὲ αἰτιάσθαι ὥς διὰ τὴν ἐμὴν ῥαθυμίαν τὰ σφέτερα
 πάντα ἐξόν μὴ ἀπολέσθαι διώλετο· ἐλθὼν δέ—οἴσθα γὰρ δὴ **e**
 σὺ πάντα τὰντεῦθεν ἤδη γενόμενα—ἐγὼ μὲν ἡξίουν δῆπου
 κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἐπιστολῶν πρῶτον μὲν κατάγειν
 Δίωνα οἰκειωσάμενον, φράζων τὴν οἰκειότητα, ἣν εἰ ἐμοὶ
 τότε ἐπέιθου, τάχ' ἂν βέλτιον τῶν νῦν γεγονότων ἔσχεν καὶ **5**
 σοὶ καὶ Συρακούσαις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ὥς ἡ ἐμὴ
 δόξα μαντεύεται· ἔπειτα τὰ Δίωνος τοὺς οἰκείους ἔχειν
 ἡξίουν καὶ μὴ διανείμασθαι τοὺς διανειμαμένους, οὕς οἴσθα **318**
 σὺ· πρὸς δὲ τούτοις ᾧμην δεῖν τὰ κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον
 εἰωθότα αὐτῷ κομίζεσθαι καὶ μᾶλλον ἐγὼ ἔτι καὶ οὐχ ἦττον
 ἐμοῦ παραγενομένου πέμπεσθαι. τούτων οὐδενὸς τυγχάνων,
 ἡξίουν ἀπιέναι. τὸ μετὰ ταῦτα ἔπειθές με μέναι τὸν ἐν- **5**
 αὐτόν, φάσκων τὴν Δίωνος ἀποδόμενος οὐσίαν πᾶσαν τὰ μὲν
 ἡμίσεια ἀποπέμψειν εἰς Κόρινθον, τὰ δ' ἄλλα τῷ παιδί κατα-
 λείψειν αὐτοῦ. πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ὧν ὑποσχόμενος οὐδὲν **b**
 ἐποίησας, διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν συντέμνω. τὰ γὰρ δὴ χρήματα
 πάντα ἀποδόμενος, οὐ πείσας Δίωνα, φάσκων οὐ πωλήσειν
 ἄνευ τοῦ πείθειν, τὸν κολοφῶνα, ᾧ θανμάσιε, ταῖς ὑποσχέσεσιν
 ἀπάσαις νεανικώτατον ἐπέθηκας· μηχανὴν γὰρ οὔτε καλὴν **5**
 οὔτε κομψὴν οὔτε δικαίαν οὔτε συμφέρουσαν ἦρες, ἐμὲ ἐκφο-
 βεῖν ὥς ἀγνοοῦντα τὰ τότε γινόμενα, ἵνα μηδὲ ἐγὼ ζητοίην
 τὰ χρήματα ἀποπέμπεσθαι. ἡνίκα γὰρ Ἑρακλείδην ἐξέ- **c**
 βαλες, οὔτε Συρακοσίοις δοκοῦν δικαίως οὐτ' ἐμοί, διότι μετὰ
 Θεοδότου καὶ Εὐρυβίου συνεδεήθην σου μὴ ποιεῖν ταῦτα,
 ταύτην λαβὼν ὥς ἱκανὴν πρόφασιν, εἶπες ὅτι καὶ πάλαι σοι
 δῆλος εἶην σοῦ μὲν οὐδὲν φροντίζων, Δίωνος δὲ καὶ τῶν **5**
 Δίωνος φίλων καὶ οἰκείων, καὶ ἐπειδὴ νῦν Θεοδότης καὶ
 Ἑρακλείδης ἐν διαβολαῖς εἶεν, οἰκείοι Δίωνος ὄντες, πᾶν
 μηχανώμην ὅπως οὗτοι μὴ δώσουσιν δίκην. καὶ ταῦτα μὲν **d**

e 1 δὴ σὺ πάντα **O**²: δὴ σύμπαντα **O**: δὴ πάντα **A** **e** 4 φράζων **O**²:
 φράζειν **A** **O** **a** 2 τὰ **O**²: om. **A** **O** **a** 3 ἐγὼ ἔτι **Z** **O**²: ἔτι **A** **O**
b 7 τὰ τότε **A**² (τό s. v.): τά τε **A** **c** 3 θεοδότου **A**² (o ex ω) **O**²
 (o s. v.): θεοδώτου **A** **O** (et passim) **d** 1 ὅπως **O**²: ὅτι ὡς **A** **O**

ταύτη περὶ τὰ πολιτικὰ κοινωνίας τῆς ἐμῆς καὶ σῆς· καὶ εἴ
 τινα ἐτέραν ἀλλοτριότητα ἐνεῖδες ἐν ἐμοὶ πρὸς σέ, εἰκότως
 οἶει ταύτη πάντα ταῦτα γεγονέναι. καὶ μὴ θαύμαζε· κακὸς
 5 γὰρ ἂν ἔχοντί γε νοῦν ἀνδρὶ φαινοίμην ἐνδίκως, πεισθεὶς ὑπὸ
 τοῦ μεγέθους τῆς σῆς ἀρχῆς τὸν μὲν παλαιὸν φίλον καὶ ξένον
 κακῶς πράττοντα διὰ σέ, μηδὲν σοῦ χεῖρω, ἵνα οὕτως εἴπω,
 e τοῦτον μὲν προδοῦναι, σέ δὲ τὸν ἀδικοῦντα ἐλέσθαι καὶ πᾶν
 δρᾶν ὅπῃ σὺ προσέταττες, ἔνεκα χρημάτων δῆλον ὅτι· οὐδὲν
 γὰρ ἂν ἕτερον ἔφησεν αἰτιὸν τις εἶναι τῆς ἐμῆς μεταβολῆς,
 εἰ μετεβαλόμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτη γινόμενα τὴν ἐμὴν
 5 καὶ σὴν λυκοφιλίαν καὶ ἀκοινωνίαν διὰ σέ ἀπηργάσατο.

Σχεδὸν δ' εἰς λόγον ὁ λόγος ἦκει μοι συνεχῆς τῷ νυνδὴ
 γενόμενος, περὶ οὗ μοι τὸ δεύτερον ἀπολογητέον ἔφην εἶναι.
 319 σκόπει δὴ καὶ πρόσεχε πάντως, ἂν σοὶ τι ψεύδεσθαι δόξω
 καὶ μὴ τὰληθῇ λέγειν. φημὶ γάρ σε Ἀρχεδήμου παρόντος
 ἐν τῷ κήπῳ καὶ Ἀριστοκρίτου, σχεδὸν ἡμέραις πρότερον
 εἴκοσι τῆς ἐμῆς ἐκ Συρακουσῶν οἴκαδ' ἀποδημίας, ἃ νῦν δὴ
 5 λέγεις ἐμοὶ μεμφόμενος, ὥς Ἡρακλείδου τέ μοι καὶ τῶν
 ἄλλων πάντων μᾶλλον ἢ σοῦ μέλοι. καὶ με τούτων ἐναντίον
 διηρώτησας εἰ μνημονεύω, κατ' ἀρχὰς ὅτ' ἦλθον, κελεύω σε
 b τὰς πόλεις τὰς Ἑλληνίδας κατοικίζειν· ἐγὼ δὲ συνεχώρου
 μεμνησθαι καὶ ἔτι νῦν μοι δοκεῖν ταῦτ' εἶναι βέλτιστα.
 ῥητέον δέ, ὦ Διονύσιε, καὶ τοῦπὶ τούτῳ τότε λεχθέν.
 ἡρόμην γὰρ δὴ σε πότερον αὐτὸ τοῦτό σοι συμβουλευσάμην
 5 μόνον ἢ τι καὶ ἄλλο πρὸς τούτῳ· σὺ δὲ καὶ μάλ' ἀπεκρίνω
 μεμνημένως καὶ ὑβριστικῶς εἰς ἐμέ, ὥς ᾧ—διὸ τὸ τότε
 σοι ὑβρισμα νῦν ὕπαρ ἀντ' οὐείρατος γέγονεν—εἶπες δὲ

d 7 χείρω scr. rec. : χείρων A O   e 2 ὅτι add. rec. : om.
 A O   e 6 τῷ νῦν δὴ γενομένῳ O² (ωι bis s. v.) : τῶν νῦν δὴ
 γενόμενος A O   a 1 πάντως A O : καὶ πάντως Z O² (οὐκ ἔστιν ὁ καὶ
 παρὰ τοῖς ἀντιγράφοις καὶ καλῶς in marg. O)   σοι τί A : τι σοὶ
 vulg.   a 5 μεμφόμενος libri : μεμφόμενον vulg.   a 6 ἐναντίον
 A² (o ex ω) O² (o s. v.) : ἐναντίων A O   b 2 ἔτι O² : ἐπεὶ
 A O   b 6 μεμνημένως] γρ. μεμνημένως Z : μεμνημένως A² O² (η
 s. v.) : μεμνημένως A O

καὶ μάλα πλαστῶς γελῶν, εἰ μέμνημαι, ὥς “Παιδευθέντα c
 με ἐκέλευες ποιεῖν πάντα ταῦτα ἢ μὴ ποιεῖν.” ἔφην ἐγὼ
 κάλλιστα μνημονεῦσαί σε. “Οὐκοῦν παιδευθέντα,” ἔφησθα,
 “γεωμετρεῖν, ἢ πῶς;” καὶ γὰρ τὸ μετὰ ταῦτα ὃ ἐπῆει μοι εἰπεῖν
 οὐκ εἶπον, φοβούμενος μὴ σμικροῦ ῥήματος ἕνεκα τὸν ἔκπλουν 5
 ὃν προσεδόκων, μὴ μοι στενὸς γίγνοιτο ἀντ’ εὐρυχωρίας.
 ἀλλ’ οὖν ὦν ἕνεκα πάντ’ εἴρηται ταῦτ’ ἐστί· μὴ με διά-
 βαλλε λέγων ὥς οὐκ εἶων ἐγὼ σε πόλεις Ἑλληνίδας ἐρρούσας
 ὑπὸ βαρβάρων οἰκίζειν, οὐδὲ Συρακουσίους ἐπικουφίσαι βασι- d
 λεῖαν ἀντὶ τυραννίδος μεταστήσαντα. τούτων γὰρ οὐθ’ ἦττον
 ἐμοὶ πρέποντα ἔχouis ἂν ποτε λέγων μου καταψεύσασθαι,
 πρὸς δὲ τούτοις ἔτι σαφεστέρους τούτων εἰς ἔλεγχον λόγους
 ἐγὼ δοίην ἂν, εἴ τις ἱκανή που φαίνοιτο κρίσις, ὥς ἐγὼ μὲν 5
 ἐκέλευον, σὺ δ’ οὐκ ἤθελες πράττειν αὐτά· καὶ μὴν οὐ χαλεπὸν
 εἰπεῖν ἐναργῶς ὥς ἦν ταῦτα ἄριστα πραχθέντα καὶ σοὶ καὶ
 Συρακοσίοις καὶ Σικελιώταις πᾶσιν. ἀλλ’ ὦ τῶν, εἰ μὲν μὴ e
 φῆς εἰρηκέναι εἰρηκῶς ταῦτα, ἔχω τὴν δίκην· εἰ δ’ ὁμολογεῖς,
 τὸ μετὰ τοῦτο ἡγησάμενος εἶναι σοφὸν τὸν Στησίχορον, τὴν
 παλινοφθίαν αὐτοῦ μιμησάμενος, ἐκ τοῦ ψεύδους εἰς τὸν ἀληθῆ
 λόγον μεταστήσῃ. 5

Δ

Πλάτων Δίῳνι Συρακοσίῳ εὖ πράττειν.

Οἶμαι μὲν φανερὰν εἶναι διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν ἐμὴν 320
 προθυμίαν περὶ τὰς συμβεβηκυίας πράξεις, καὶ ὅτι πολλὴν
 εἶχον περὶ αὐτῶν σπουδὴν εἰς τὸ συμπερανθῆναι, οὐκ ἄλλου
 τινὸς ἕνεκα μᾶλλον ἢ τῆς ἐπὶ τοῖς καλοῖς φιλοτιμίας·
 νομίζω γὰρ δίκαιον εἶναι τοὺς ὄντας τῇ ἀληθείᾳ ἐπιεικεῖς b

c 1 γρ. μάλα πλαστῶς O : μάλ’ ἀπλάστως A O c 7 εἴρηται Z :
 εἴρηται καὶ A O d 2 τούτων] τοῦτον A οὐθ’ A O : οὐχ Z O²
 (χ s. v.) d 5 εἴ*** τις A : εἶπον τις O e 1 μὴ φῆς A : φῆς
 Z O e 5 μεταστήσῃ A (η in ras. A²) Z O : γρ. μετὰστήσῃ A³
 b 1 ὄντας A (sed a in ras.)

καὶ πράττοντας τοιαῦτα τυγχάνειν δόξης τῆς προσηκούσης.
 τὰ μὲν οὖν εἰς τὸ παρόν, σὺν θεῷ εἰπεῖν, ἔχει καλῶς, τὰ δὲ
 περὶ τῶν μελλόντων ὁ μέγιστός ἐστιν ἀγών. ἀνδρεία μὲν
 5 γὰρ καὶ τάχει καὶ ῥώμῃ διενεγκεῖν δόξειεν ἂν καὶ ἐτέρων
 εἰναί τινων, ἀληθεία δὲ καὶ δικαιοσύνη καὶ μεγαλοπρεπεία
 c καὶ τῇ περὶ πάντα ταῦτα εὐσχημοσύνη, συμφαίη τις ἂν τοὺς
 ἀντιποιοιμένους τὰ τοιαῦτα τιμᾶν εἰκότως τῶν ἄλλων δια-
 φέρειν. νῦν οὖν δῆλον μὲν ἐστίν ὃ λέγω, ἀναμνησκείν
 δὲ ὅμως δεῖ ἡμᾶς αὐτοὺς ὅτι προσήκει πλέον ἢ παίδων τῶν
 5 ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρειν τοὺς οἶσθα δήπου. φανεροὺς
 οὖν δεῖ ἡμᾶς γενέσθαι ὅτι ἐσμέν τοιοῦτοι οἰοίπερ φαμέν,
 ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ, σὺν θεῷ εἰπεῖν, ῥᾶδιον ἔσται. τοῖς
 d μὲν γὰρ ἄλλοις συμβέβηκεν ἀναγκαῖον εἶναι πλανηθῆναι
 πολλὸν τόπον, εἰ μέλλουσι γνωσθῆναι· τὸ δὲ νῦν ὑπάρχον
 περὶ σὲ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥς τοὺς ἐξ ἀπάσης τῆς οἰκουμένης,
 εἰ καὶ νεανικώτερόν ἐστιν εἰπεῖν, εἰς ἓνα τόπον ἀποβλέπειν,
 5 καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα πρὸς σέ. ὥς οὖν ὑπὸ πάντων ὁρώμενος
 παρασκευάζου τόν τε Λυκοῦργον ἐκείνον ἀρχαῖον ἀποδείξων
 καὶ τὸν Κῦρον, καὶ εἴ τις ἄλλος πώποτε ἔδοξεν ἦθαι καὶ
 πολιτεία διενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ καὶ σχεδόν
 e ἅπαντες οἱ τῇδε λέγουσιν ὥς πολλή ἐστιν ἐλπίς ἀναιρεθέντος
 Διουσιίου διαφθαρῆναι τὰ πράγματα διὰ τὴν σὴν τε καὶ
 Ἑρακλείδου καὶ Θεοδότου καὶ τῶν ἄλλων γνωρίμων φιλο-
 τιμίαν. μάλιστα μὲν οὖν μηδεὶς εἴη τοιοῦτος· ἔαν δ' ἄρα
 5 καὶ γίγνηται τις, σὺ φαίνου ἱατρούων, καὶ πρὸς τὸ βέλτιστον
 321 ἔλθοιτ' ἂν. ταῦτα δὲ ἴσως γελοῖόν σοι φαίνεται εἶναι τὸ
 ἐμὲ λέγειν, διότι καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγνοεῖς· ἐγὼ δὲ καὶ ἐν τοῖς
 θεάτροις ὁρῶ τοὺς ἀγωνιστὰς ὑπὸ τῶν παίδων παροξυνο-
 μένους, μήτι δὴ ὑπὸ γε τῶν φίλων, οὓς ἂν τις οἴηται μετὰ
 5 σπουδῆς κατ' εὖνοιαν παρακελεύεσθαι. νῦν οὖν αὐτοὶ τε
 ἀγωνίζεσθε καὶ ἡμῖν εἰ του δεῖ ἐπιστέλλετε· τὰ δ' ἐνθάδε

c 1 ἂν τοὺς ἀντιποιοιμένους] ἀντιποιοιμένους A (sed ἂν fecit et τοὺς
 ἂν s. v. A³) pr. O d 3 ὥς AZ O : ὥστε O²

παραπλησίως ἔχει καθάπερ καὶ ὑμῶν παρόντων. ἐπιστέλλετε
 δὲ καὶ ὅτι πέπρακται ὑμῖν ἡ πράττοντες τυγχάνετε, ὥς ἡμεῖς **b**
 πολλὰ ἀκούοντες οὐδὲν ἴσμεν· καὶ νῦν ἐπιστολαὶ παρὰ μὲν
 Θεοδότου καὶ Ἑρακλείδου ἤκουσιν εἰς Λακεδαιμόνα καὶ
 Αἴγινα, ἡμεῖς δέ, καθάπερ εἴρηται, πολλὰ ἀκούοντες περὶ
 τῶν τῆδε οὐδὲν ἴσμεν. ἐνθυμοῦ δὲ καὶ ὅτι δοκεῖς τισιν **5**
 ἐνδεεστέρως τοῦ προσήκοντος θεραπευτικὸς εἶναι· μὴ οὖν
 λανθανέτω σε ὅτι διὰ τοῦ ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ
 πράττειν ἐστίν, ἡ δ' αὐθάδεια ἐρημία σύνοικος. εὐτύχει. **c**

Ε

Πλάτων Περδίκκα εὖ πράττειν.

Εὐφραίῳ μὲν συνεβούλευσα, καθάπερ ἐπέστελλες, τῶν
 σῶν ἐπιμελούμενον περὶ ταῦτα διατρίβειν· δίκαιος δ' εἰμί καὶ
 σοὶ ξενικὴν καὶ ἱερὰν συμβουλὴν λεγομένην συμβουλεύειν **5**
 περὶ τε τῶν ἄλλων ὧν ἂν φράξης καὶ ὥς Εὐφραίῳ δεῖ τὰ νῦν **d**
 χρῆσθαι. πολλὰ μὲν γὰρ ὁ ἀνὴρ χρήσιμος, μέγιστον δὲ οὐ
 καὶ σὺ νῦν ἐνδεὴς εἶ διὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὸ μὴ πολλοὺς
 αὐτοῦ πέρι συμβούλους εἶναι τοῖς νέοις. ἔστιν γὰρ δὴ τις
 φωνὴ τῶν πολιτειῶν ἐκάστης καθαπερεὶ τινων ζώων, ἄλλη **5**
 μὲν δημοκρατίας, ἄλλη δ' ὀλιγαρχίας, ἡ δ' αὖ μοναρχίας·
 ταύτας φαῖεν μὲν ἂν ἐπίστασθαι πάμπολλοι, πλείστον δ' **e**
 ἀπολείπονται τοῦ κατανοεῖν αὐτὰς πλὴν ὀλίγων δὴ τινων.
 ἦτις μὲν ἂν οὖν τῶν πολιτειῶν τὴν αὐτῆς φθέγγηται φωνὴν
 πρὸς τε θεοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ τῇ φωνῇ τὰς πράξεις
 ἐπομένας ἀποδιδῶ, θάλλει τε ἀεὶ καὶ σφύζεται, μιμουμένη δ' **5**
 ἄλλην φθείρεται. πρὸς ταῦτ' οὖν Εὐφραῖός σοι γίγνεται
 οὐχ ἥκιστα ἂν χρήσιμος, καίπερ καὶ πρὸς ἄλλα ὧν ἀνδρείος·

b ι ὑμῖν] ἡμῖν A et pr. O **c** ι ἐρημία] ἐρημίας Stob. **c** 3 ἐπέ-
 στελλες Z O² (σ s. v.): ἐπέστελλε A O **d** 3 νῦν Z et in marg.
 A¹ O²: om. A O **e** ι φαῖεν μὲν Z O²: φαῖμεν A O **e** 6 φθείρεται
 A O: διαφθείρεται Z O² (τὰ πλείω ἀντίγραφα δίχα τῆς διὰ in marg.
 Z O)

- 322** τοὺς γὰρ τῆς μοναρχίας λόγους οὐχ ἥκιστ' αὐτὸν ἐλπίζω
 συνεξευρήσειν τῶν περὶ τὴν σὴν διατριβὴν ὄντων· εἰς ταῦτ'
 οὖν αὐτῷ χρώμενος ὀνήσῃ τε αὐτὸς καὶ ἐκείνον πλεῖστα
 ὠφελήσεις. ἔαν δέ τις ἀκούσας ταῦτα εἴπῃ· “Πλάτων, ὥς
 5 ἔοικεν, προσποιεῖται μὲν τὰ δημοκρατία συμφέροντα εἰδέναι,
 ἐξὸν δ' ἐν τῷ δήμῳ λέγειν καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὰ
 βέλτιστα οὐ πρόποτε ἀναστὰς ἐφθέγγεσθαι,” πρὸς ταῦτ' εἰπεῖν
 ὅτι Πλάτων ὅψ' ἐν τῇ πατρίδι γέγονεν καὶ τὸν δῆμον κατέ-
b λαβεν ἤδη πρεσβύτερον καὶ εἰθισμένον ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν
 πολλὰ καὶ ἀνόμοια τῇ ἐκείνου συμβουλῇ πράττειν· ἐπεὶ
 πάντων ἂν ἥδιστα καθάπερ πατρὶ συνεβούλευεν αὐτῷ, εἰ
 μὴ μάτην μὲν κινδυνεύσειν ᾤετο, πλεον δ' οὐδὲν ποιήσῃν.
 5 ταῦτόν δ' οἶμαι δρᾶσαι ἂν καὶ τὴν ἐμὴν συμβουλήν. εἰ γὰρ
 δόξαιμεν ἀνιάτως ἔχειν, πολλὰ ἂν χαίρειν ἡμῖν εἰπὼν ἐκτός
c ἂν γίγνοιτο τῆς περὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ συμβουλῆς. εὐτύχει.

5

Πλάτων Ἑρμείᾳ καὶ Ἑράστῳ καὶ Κορίσκῳ εὖ πράττειν.

- Ἑμοὶ φαίνεται θεῶν τις ὑμῖν τύχην ἀγαθὴν, ἂν εὖ δέξησθε,
 5 εὐμενῶς καὶ ἱκανῶς παρασκευάζειν· οἰκεῖτε γὰρ δὴ γείτονές
 τε ὑμῖν αὐτοῖς καὶ χρεῖαν ἔχοντες ὥστε ἀλλήλους εἰς τὰ
d μέγιστα ὠφελεῖν. Ἑρμείᾳ μὲν γὰρ οὔτε ἵππων πλῆθος οὔτε
 ἄλλης πολεμικῆς συμμαχίας οὐδ' αὖ χρυσοῦ προσγενομένου
 γένοιτ' ἂν μείζων εἰς τὰ πάντα δύνამις, ἣ φίλων βεβαίων τε
 καὶ ἡθὸς ἐχόντων ὑγιές· Ἑράστῳ δὲ καὶ Κορίσκῳ, πρὸς τῇ
 5 τῶν εἰδῶν σοφίᾳ τῇ καλῇ ταύτῃ, φήμ' ἐγώ, καίπερ γέρων
 ὢν, προσδεῖν σοφίας τῆς περὶ τοὺς πονηροὺς καὶ ἀδίκους
e φυλακτικῆς καὶ τιнос ἀμυντικῆς δυνάμεως. ἄπειροι γάρ

a 1 ἐλπίζω scr. rec. : ἐλπίζων A Z O   a 2 ταῦτ' οὖν Z O² :
 ταυτὸν A O   a 5 τὰ] τὸ A   a 7 εἰπεῖν ὅτι re vera A : εἰπεῖν
 ἔστιν ὅτι vulg.   c 4 τύχην Z O² : ψυχὴν A O

εἰσι διὰ τὸ μεθ' ἡμῶν μετρίων ὄντων καὶ οὐ κακῶν συχνὸν
 διατετριφέναι τοῦ βίου· διὸ δὴ τούτων προσδεῖν εἶπον, ἵνα
 μὴ ἀναγκάζονται τῆς ἀληθινῆς μὲν ἀμελεῖν σοφίας, τῆς δὲ
 ἀνθρωπίνης τε καὶ ἀναγκαίας ἐπιμελεῖσθαι μειζόνως ἢ δεῖ. 5
 ταύτην δ' αὖ τὴν δύναμιν Ἑρμείας μοι φαίνεται φύσει τε, ὅσα
 μήπω συγγεγονότι, καὶ τέχνη δι' ἐμπειρίας εἰληφέναι. τί 323
 οὖν δὴ λέγω; σοὶ μὲν, Ἑρμεία, πεπειραμένος Ἑράστου καὶ
 Κορίσκου πλέονα ἢ σύ, φημί καὶ μηνύω καὶ μαρτυρῶ μὴ
 ῥαδίως εὐρήσειν σε ἀξιοπιστότερα ἢθη τούτων τῶν γειτόνων·
 ἔχεισθαι δὴ παντὶ συμβουλευῶ δικαίῳ τρόπῳ τούτων τῶν 5
 ἀνδρῶν, μὴ πάρεργον ἡγουμένῳ. Κορίσκῳ δὲ καὶ Ἑράστῳ
 πάλιν Ἑρμείου ἀντέχεισθαι σύμβουλός εἰμι καὶ πειρᾶσθαι ταῖς
 ἀνθέξεσιν ἀλλήλων εἰς μίαν ἀφικέσθαι φιλίας συμπλοκήν. b
 ἂν δέ τις ὑμῶν ἄρα ταύτην πη λύειν δοκῇ—τὸ γὰρ ἀνθρώ-
 πων οὐ παντάπασιν βέβαιοι—δεῦρο παρ' ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς
 πέμπετε μομφῆς κατήγορον ἐπιστολήν· οἶμαι γὰρ δίκη τε καὶ
 αἰδοῖ τοὺς παρ' ἡμῶν ἐντεῦθεν ἐλθόντας λόγους, εἰ μὴ τι τὸ 5
 λυθὲν μέγα τύχοι γενόμενον, ἐπωδῆς ἡστινοσοῦν μᾶλλον
 ἂν συμφῦσαι καὶ συνδῆσαι πάλιν εἰς τὴν προϋπάρχουσαν
 φιλόττητά τε καὶ κοινωνίαν, ἣν ἂν μὲν φιλοσοφῶμεν ἅπαντες c
 ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς, ὅσον ἂν δυνώμεθα καὶ ἐκάστῳ παρείκη,
 κύρια τὰ νῦν κεχρησμοφδημένα ἔσται. τὸ δὲ ἂν μὴ δρῶμεν
 ταῦτα οὐκ ἔρῳ· φήμην γὰρ ἀγαθὴν μαντεύομαι, καὶ φημί
 δὴ ταυθ' ἡμᾶς πάντ' ἀγαθὰ ποιήσειν, ἂν θεὸς ἐθέλῃ. 5

Ταύτην τὴν ἐπιστολήν πάντας ὑμᾶς τρεῖς ὄντας ἀναγνῶναι
 χρή, μάλιστα μὲν ἀθρόους, εἰ δὲ μή, κατὰ δύο, κοινῇ κατὰ
 δύναμιν ὡς οἶόν τ' ἐστὶν πλειστάκις, καὶ χρῆσθαι συνθήκη
 καὶ νόμῳ κυρίῳ, ὃ ἐστὶν δίκαιον, ἐπομνύντας σπουδῇ τε ἅμα d
 μὴ ἀμούσῳ καὶ τῇ τῆς σπουδῆς ἀδελφῇ παιδιᾷ, καὶ τὸν τῶν

ε 3 τούτων προσδεῖν Z et in marg. A³O²: om. A O ε 4 μὲν
 Z O²: om. A O ε 5 ἢ Z O²: ἢ A O b 4 μομφῆς in marg.
 iterat A² b 7 συμφῦσαι A² (συ s. v.) O²: ἐμφῦσαι A Z O c 1 γρ.
 ἣν ἂν μὲν φιλοσοφῶμεν A³O²: ἣν ὅταν μὲν φιλοσοφῶμεν A Z O
 d 1 γρ. ἅμα A³O² cum Eus.: μάλα A Z O d 2 τῇ A² (s. v.) Z O²
 Eus.: om. A O παιδιᾷ] παιδείᾳ libri cum Eus.

πάντων θεὸν ἡγεμόνα τῶν τε ὄντων καὶ τῶν μελλόντων, τοῦ τε
 ἡγεμόνος καὶ αἰτίου πατέρα κύριον ἐπομνύντας, ὃν, ἂν ὄντως
 5 φιλοσοφῶμεν, εἰσόμεθα πάντες σαφῶς εἰς δύναμιν ἀνθρώπων
 εὐδαιμόνων.

Z

Πλάτων τοῖς Δίῳνος οἰκείοις τε καὶ ἐταίροις
 εὖ πράττειν.

Ἐπεστείλατέ μοι νομίζεω δεῖν τὴν διάνοιαν ὑμῶν εἶναι τὴν
 10 αὐτὴν ἣν εἶχεν καὶ Δίῳν, καὶ δὴ καὶ κοινωνεῖν διεκελεύεσθαι
 324 μοι, καθ' ὅσον οἷός τέ εἰμι ἔργῳ καὶ λόγῳ. ἐγὼ δέ, εἰ μὲν
 δόξαν καὶ ἐπιθυμίαν τὴν αὐτὴν ἔχετε ἐκείνῳ, σύμφημι κοινω-
 νήσειν, εἰ δὲ μή, βουλεύσεσθαι πολλάκις. τίς δ' ἦν ἡ
 ἐκείνου διάνοια καὶ ἐπιθυμία, σχεδὸν οὐκ εἰκάζω ἀλλ' ὥς
 5 εἰδὼς σαφῶς εἴποιμ' ἄν. ὅτε γὰρ κατ' ἀρχὰς εἰς Συρακούσας
 ἐγὼ ἀφικόμεν, σχεδὸν ἔτη τετταράκοντα γεγονώς, Δίῳν εἶχε
 τὴν ἡλικίαν ἣν τὰ νῦν Ἰππαρίνους γέγονεν, καὶ ἦν ἔσχεν
 b τότε δόξαν, ταύτην καὶ διετέλεσεν ἔχων, Συρακοσίους οἰεσθαι
 δεῖν ἐλευθέρους εἶναι, κατὰ νόμους τοὺς ἀρίστους οἰκοῦντας·
 ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν εἴ τις θεῶν καὶ τοῦτον εἰς τὴν αὐτὴν
 δόξαν περὶ πολιτείας ἐκείνῳ γενέσθαι σύμφρονα ποιήσειεν.
 5 τίς δ' ἦν ὁ τρόπος τῆς γενέσεως αὐτῆς, οὐκ ἀπάξιον ἀκοῦσαι
 νέῳ καὶ μὴ νέῳ, πειράσομαι δὲ ἐξ ἀρχῆς αὐτὴν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς
 διεξελεθεῖν· ἔχει γὰρ καιρὸν τὰ νῦν.

Νέος ἐγὼ ποτε ὦν πολλοῖς δὴ ταῦτόν ἐπαθον· ῥήθην, εἰ
 θάττον ἐμαυτοῦ γενοίμην κύριος, ἐπὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως
 c εὐθὺς ἰέναι. καὶ μοι τύχαι τινὲς τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων
 τοιαῖδε παρέπεσον. ὑπὸ πολλῶν γὰρ τῆς τότε πολιτείας

ἄ 4 ἂν ὄντως] ἐὰν ὀρθῶς Eus. d 9 ἐπεστείλατέ μοι in marg. A³:
 in textu ἐπεστείλατε sed ε (post π) et τ ex emend. A², μοι s. v. A³
 a 1 λόγῳ Z et φ s. v. A² O²: λόγοις A O a 3 βουλεύσεσθαι O²
 (σ s. v.): βουλεύεσθαι A O b 3 ὥστε A² (τ s. v.) O²: ὥς γε A O
 αὐτὴν in marg. O²: αὐτῶν A O

λοιδορουμένης μεταβολή γίγνεται, καὶ τῆς μεταβολῆς εἰς καὶ
 πευτήκοντά τινες ἄνδρες προύστησαν ἄρχοντες, ἔνδεκα μὲν ἐν
 ἄστει, δέκα δ' ἐν Πειραεῖ—περὶ τε ἀγορὰν ἑκάτεροι τούτων 5
 ὅσα τ' ἐν τοῖς ἄστεσι διοικεῖν ἔδει—τριάκοντα δὲ πάντων
 ἄρχοντες κατέστησαν αὐτοκράτορες. τούτων δὴ τινες οἰκεῖοι **d**
 τε ὄντες καὶ γνώριμοι ἐτύγχανον ἐμοί, καὶ δὴ καὶ παρεκάλουν
 εὐθὺς ὡς ἐπὶ προσήκοντα πράγματά με. καὶ ἐγὼ θαυμαστὸν
 οὐδὲν ἔπαθον ὑπὸ νεότητος· ᾤθηθην γὰρ αὐτοὺς ἕκ τινος ἀδίκου
 βίου ἐπὶ δίκαιον τρόπον ἄγοντας διοικήσειν δὴ τὴν πόλιν, 5
 ὥστε αὐτοῖς σφόδρα προσεῖχον τὸν νοῦν, τί πράξοιεν. καὶ
 ὁρῶν δὴπου τοὺς ἄνδρας ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ χρυσὸν ἀποδεί-
 ξαντας τὴν ἐμπροσθεν πολιτείαν—τά τε ἄλλα καὶ φίλον
 ἄνδρα ἐμοὶ πρεσβύτερον Σωκράτη, ὃν ἐγὼ σχεδὸν οὐκ ἂν **e**
 αἰσχυνοίμην εἰπὼν δικαιοτάτον εἶναι τῶν τότε, ἐπὶ τινα τῶν
 πολιτῶν μεθ' ἑτέρων ἔπεμπον, βιάζοντα ὡς ἀποθανούμενον,
 ἵνα δὴ μετέχοι τῶν πραγμάτων αὐτοῖς, εἴτε βούλοιτο εἴτε 325
 μή· ὁ δ' οὐκ ἐπέιθετο, πᾶν δὲ παρεκινδύνευσεν παθεῖν πρὶν
 ἀνοσιῶν αὐτοῖς ἔργων γενέσθαι κοινωνός—ἃ δὴ πάντα
 καθορῶν καὶ εἴ τιν' ἄλλα τοιαῦτα οὐ σμικρά, ἔδυσχέρανά τε
 καὶ ἐμαντὸν ἐπανήγαγον ἀπὸ τῶν τότε κακῶν. χρόνῳ δὲ οὐ 5
 πολλῷ μετέπεσε τὰ τῶν τριάκοντά τε καὶ πᾶσα ἡ τότε
 πολιτεία· πάλιν δὲ βραδύτερον μὲν, εἴλκεν δέ με ὅμως ἡ
 περὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ καὶ πολιτικὰ ἐπιθυμία. ἦν οὖν **b**
 καὶ ἐν ἐκείνοις ἅτε τεταραγμένοις πολλὰ γιγνόμενα ἃ τις ἂν
 δυσχεράνειεν, καὶ οὐδέν τι θαυμαστὸν ἦν τιμωρίας ἐχθρῶν
 γίγνεσθαι τινῶν τισιν μείζους ἐν μεταβολαῖς· καίτοι πολλῇ
 γε ἐχρήσαντο οἱ τότε κατελθόντες ἐπιεικείᾳ. κατὰ δέ τινα 5
 τύχην αὐτὸν ἐταῖρον ἡμῶν Σωκράτη τοῦτον δυναστεύοντές

d 2 καὶ δὴ καὶ O²: καὶ δὴ A O   **d** 7 ὁρῶν] ὁρῶ ci. Stephanus
 χρυσὸν A O: χρυσὴν A² (ἡ s. v.) O²   **a** 4 καὶ εἴ τιν' ἄλλα A² (v
 s. v.) O²: καὶ εἴ τι ἄλλα A et (ut vid.) O: γρ. καὶ ἔτι ἄλλα in marg.
 A³ O²   **a** 6 πᾶσα ἡ τότε A² (add. sign. transp.) O²: τότε ἡ
 πᾶσα A O   **a** 7 βραδύτερον] βαρύτερον vel βαθύτερον (ut vid.)
 pr. A O   **b** 6 ἐταῖρον A²: ἔτερον A

- τινες εἰσάγουσιν εἰς δικαστήριον, ἀνοσιωτάτην αἰτίαν ἐπι-
c βαλόντες καὶ πάντων ἥκιστα Σωκράτει προσήκουσαν· ὥς ἀσεβῆ
 γὰρ οἱ μὲν εἰσήγαγον, οἱ δὲ κατεψηφίσαντο καὶ ἀπέκτειναν
 τὸν τότε τῆς ἀνοσίου ἀγωγῆς οὐκ ἐβελήσαντα μετασχεῖν περὶ
 ἓνα τῶν τότε φευγόντων φίλων, ὅτε φεύγοντες ἐδυστύχουν
5 αὐτοί. σκοποῦντι δὴ μοι ταῦτά τε καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς
 πράττοντας τὰ πολιτικά, καὶ τοὺς νόμους γε καὶ ἔθνη, ὅσῳ
 μᾶλλον διεσκόπουν ἡλικίας τε εἰς τὸ πρόσθε προύβαινον,
 τοσοῦτῳ χαλεπώτερον ἐφαίνετο ὀρθῶς εἶναι μοι τὰ πολιτικά
d διοικεῖν· οὔτε γὰρ ἄνευ φίλων ἀνδρῶν καὶ ἐταίρων πιστῶν
 οἶόν τ' εἶναι πράττειν—οὓς οὐθ' ὑπάρχοντας ἦν εὐρεῖν εὐπετές,
 οὐ γὰρ ἔτι ἐν τοῖς τῶν πατέρων ἡθεσιν καὶ ἐπιτηδεύμασιν
 ἢ πόλις ἡμῶν διωκεῖτο, καινούς τε ἄλλους ἀδύνατον ἦν
5 κτᾶσθαι μετὰ τινος ῥαστώνης—τά τε τῶν νόμων γράμματα
 καὶ ἔθνη διεφθείρετο καὶ ἐπεδίδου θαυμαστὸν ὅσον, ὥστε με,
e τὸ πρῶτον πολλῆς μεστὸν ὄντα ὀρμῆς ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ
 κοινά, βλέποντα εἰς ταῦτα καὶ φερόμενα ὀρῶντα πάντη
 πάντως, τελευτῶντα ἱλιγγίαν, καὶ τοῦ μὲν σκοπεῖν μὴ ἀπο-
 στήναι μή ποτε ἄμεινον ἂν γίγνοιτο περὶ τε αὐτὰ ταῦτα καὶ
326 δὴ καὶ περὶ τὴν πᾶσαν πολιτείαν, τοῦ δὲ πράττειν αὐτὸ περι-
 μένειν αἰεὶ καιρούς, τελευτῶντα δὲ νοῆσαι περὶ πασῶν τῶν
 νῦν πόλεων ὅτι κακῶς σύμψασαι πολιτεύονται—τὰ γὰρ τῶν
 νόμων αὐταῖς σχεδὸν ἀνιάτως ἔχοντά ἐστιν ἄνευ παρασκευῆς
5 θαυμαστῆς τινος μετὰ τύχης—λέγειν τε ἠναγκάσθην, ἐπαινῶν
 τὴν ὀρθὴν φιλοσοφίαν, ὥς ἐκ αὐτῆς ἔστιν τά τε πολιτικά
 δίκαια καὶ τὰ τῶν ἰδιωτῶν πάντα κατιδεῖν· κακῶν οὖν οὐ
b λήξειν τὰ ἀνθρώπινα γένη, πρὶν ἂν ἡ τὸ τῶν φιλοσοφούντων
 ὀρθῶς γε καὶ ἀληθῶς γένος εἰς ἀρχὰς ἔλθῃ τὰς πολιτικὰς ἢ
 τὸ τῶν δυναστεύοντων ἐν ταῖς πόλεσιν ἔκ τινος μοίρας θείας
 ὄντως φιλοσοφήσῃ.
- 5** Ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν

b 7 ἐπιβαλόντες A O : ἐπιβάλλοντες O² e 4 μή ποτε A² (μή in
 marg.) O² (μή s. v.) : πῇ ποτε A O γρ. περὶ τε αὐτὰ ταῦτα in marg.
 A' eum O' : περὶ τὰ αὐτὰ A O

ἦλθον, ὅτε πρῶτον ἀφικόμενη. ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτη λεγόμενος αὖ βίος εὐδαίμων, Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακουσίῳν τραπεζῶν πλήρης, οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρεσεν, δὴς τε τῆς ἡμέρας ἐμπιμπλάμενον ζῆν καὶ μηδέποτε κοιμώμενον μόνον νύκτωρ, καὶ ὅσα τούτῳ ἐπιτηδεύματα συνέπεται τῷ βίῳ· ἐκ γὰρ c
τούτων τῶν ἐθῶν οὐτ' ἂν φρόνιμος οὐδεὶς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δύναιτο—οὐχ οὕτως θαυμαστῇ φύσει κραθήσεται—σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι, καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς 5
ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη, πόλις τε οὐδεμία ἂν ἡρεμήσαι κατὰ νόμους οὐδ' οὐστινασοῦν ἀνδρῶν οἰομένων ἀναλίσκειν μὲν δεῖν πάντα εἰς ὑπερβολάς, ἀργῶν δὲ εἰς ἅπαντα ἡγουμένων αὖ d
δεῖν γίγνεσθαι πλὴν ἐς εὐωχίας καὶ πότους καὶ ἀφροδισίων σπυρδᾶς διαπονουμένας· ἀναγκαῖον δὲ εἶναι ταύτας τὰς πόλεις τυραννίδας τε καὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας μεταβαλλούσας μηδέποτε λήγειν, δικαίου δὲ καὶ ἰσονόμου πολιτείας τοὺς ἐν 5
αὐταῖς δυναστεύοντας μὴδ' ὄνομα ἀκούοντας ἀνέχεσθαι. ταῦτα δὴ πρὸς τοῖς πρόσθε διανοοῦμενος, εἰς Συρακούσας διεπορεύθην, ἴσως μὲν κατὰ τύχην, ἔοικεν μὴν τότε μηχαν- e
νωμένῳ τινὶ τῶν κρειττόνων ἀρχὴν βαλέσθαι τῶν νῦν γεγονότων πραγμάτων περὶ Δίωνα καὶ τῶν περὶ Συρακούσας· δέος δὲ μὴ καὶ πλειόνων ἔτι, ἐὰν μὴ νῦν ὑμεῖς ἐμοὶ πείθῃσθε τὸ δεύτερον συμβουλευόντι. πῶς οὖν δὴ λέγω πάντων 5
ἀρχὴν γεγενέσθαι τὴν τότε εἰς Σικελίαν ἐμὴν ἄφικξιν; ἐγὼ 327
συγγενόμενος Δίῳνι τότε νέῳ κινδυνεύω, τὰ δοκοῦντα ἐμοὶ βέλτιστα ἀνθρώποις εἶναι μηνύων διὰ λόγων καὶ πράττειν αὐτὰ συμβουλευών, ἀγνοεῖν ὅτι τυραννίδος τινὰ τρόπον κατάλυσιν ἐσομένην μηχανώμενος ἐλάνθανον ἐμαυτόν. Δίῳν 5

b 8 ἡμέ| ÷ ÷ ρας A c 1 τούτῳ . . . τῷ βίῳ Stephanus (*quae comitantur huius vitae Cicero*): τούτων . . . τῶν βίων libri c 3 οὐχ A O: οὐθ' O² (πάντα τὰ ἀντίγραφα καὶ τὸ τοῦ πατριάρχου διὰ τοῦ χ in marg. O) c 5 μελλήσαι A O c 6 ἡρεμήσαι A O d 2 ἐς re vera A d 3 πόλεις A O: πόλεις εἰς A² (εἰς s. v.) O² e 2 βάλλεσθαι (ut vid.) pr. A e 4 ἔτι A² (s. v.) O²: om. A O u 1 τὴν τότε A² O² (ἡ s. v.): τῶν τότε A O: τῶν τότε τὴν (τὴν s. v.) A² O²

- μὲν γὰρ δὴ, μάλ' εὐμαθὴς ὦν πρὸς τε τὰλλα καὶ πρὸς τοὺς τότε ὑπ' ἐμοῦ λόγους γενομένους, οὕτως ὀξέως ὑπήκουσεν
- b** καὶ σφόδρα, ὥς οὐδεὶς πώποτε ὦν ἐγὼ προσέτυχον νέων, καὶ τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν ἠθέλησεν διαφερόντως τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν τε καὶ Σικελιωτῶν, ἀρετὴν περὶ πλείονος ἡδονῆς τῆς τε ἄλλης τρυφῆς ἡγαπηκώς· ὅθεν ἐπαχθέστερον τοῖς
- 5** περὶ τὰ τυραννικὰ νόμιμα ζῶσιν ἐβίω μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ περὶ Διονύσιον γενομένου. μετὰ δὲ τοῦτο διανοήθη μὴ μόνον ἐν αὐτῷ ποτ' ἂν γενέσθαι ταύτην τὴν διάνοιαν, ἣν
- c** αὐτὸς ὑπὸ τῶν ὀρθῶν λόγων ἔσχευ, ἐγγιγνομένην δὲ αὐτὴν καὶ ἐν ἄλλοις ὀρῶν κατενόει, πολλοῖς μὲν οὖν, γιγνομένην δ' οὖν ἐν τισιν, ὧν καὶ Διονύσιον ἡγήσατο ἓνα γενέσθαι τάχ' ἂν συλλαμβανόντων θεῶν, γενομένου δ' αὖ τοῦ τοιούτου τόν
- 5** τε αὐτοῦ βίον καὶ τὸν τῶν ἄλλων Συρακουσίων ἀμύχανον ἂν μακαριότητι συμβῆναι γενόμενον. πρὸς δὲ τούτοις ψήθη δεῖν ἐκ παντὸς τρόπου εἰς Συρακούσας ὅτι τάχιστα ἐλθεῖν ἐμὲ
- d** κοινωνὸν τούτων, μεμνημένος τὴν τε αὐτοῦ καὶ ἐμὴν συνουσίαν ὥς εὐπετῶς ἐξηργάσατο εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθεῖν αὐτὸν τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου βίου· ὃ δὴ καὶ νῦν εἰ διαπράξαιτο ἐν Διονυσίῳ ὥς ἐπεχείρησε, μεγάλας ἐλπίδας εἶχεν ἄνευ
- 5** σφαγῶν καὶ θανάτων καὶ τῶν νῦν γεγονότων κακῶν βίον ἂν εὐδαίμονα καὶ ἀληθινὸν ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ κατασκευάσαι. ταῦτα Δίων ὀρθῶς διανοηθεὶς ἔπεισε μεταπέμπεσθαι Διονύσιον ἐμέ, καὶ αὐτὸς ἐδεῖτο πέμπων ἦκειν ὅτι τάχιστα ἐκ
- e** παντὸς τρόπου, πρὶν τινας ἄλλους ἐντυχόντας Διονυσίῳ ἐπ' ἄλλον βίον αὐτὸν τοῦ βελτίστου παρατρέψαι. λέγων δὲ τὰδε ἐδεῖτο, εἰ καὶ μακρότερα εἰπεῖν. Τίνας γὰρ καιροὺς, ἔφη, μείζους περιμενοῦμεν τῶν νῦν παραγεγονότων θείᾳ τινὶ
- 5** τύχῃ; καταλέγων δὲ τὴν τε ἀρχὴν τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας
- 328** καὶ τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν νεότητά καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν Διονυσίου, φιλοσοφίας τε καὶ παιδείας ὥς ἔχοι

a γ γενομένους A O: λεγομένους O² c 4 αὐ τοῦ] αὐτοῦ A
 c 6 ἂν A² (s. v.) O²: om. A O d 3 νῦν εἰ O²: νυνὶ A O e 3 γὰρ
 om. A cum pr. O (τὸ γὰρ ἐν τισιν οὐ φέρεται in marg. O)

σφόδρα λέγων, τοὺς τε αὐτοῦ ἀδελφιδοὺς καὶ τοὺς οἰκείους
ὥς εὐπαρακλήτοι εἶεν πρὸς τὸν ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον αἰεὶ
λόγον καὶ βίον, ἱκανώτατοί τε Διουνύσιον συμπαρακαλεῖν, 5
ὥστε εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν ἐλπίς πᾶσα ἀποτελεσθήσεται τοῦ
τοὺς αὐτοὺς φιλοσόφους τε καὶ πόλεων ἄρχοντας μεγάλων
συμβῆναι γενομένους. τὰ μὲν δὴ παρακελεύματα ἦν ταῦτά **b**
τε καὶ τοιαῦτα ἕτερα πάμπολλα, τὴν δ' ἐμὴν δόξαν τὸ μὲν
περὶ τῶν νέων, ὅπῃ ποτὲ γενήσοιτο, εἶχεν φόβος—αἱ γὰρ
ἐπιθυμῖαι τῶν τοιούτων ταχεῖαι καὶ πολλάκις ἐναντία
φερόμεναι—τὸ δὲ Δίωνος ἦθος ἡπιστάμην τῆς ψυχῆς πέρι 5
φύσει τε ἐμβριθεὶς ὃν ἡλικίας τε ἤδη μετρίως ἔχον. ὅθεν
μοι σκοπομένῳ καὶ διστάζοντι πότερον εἴη πορευτέον καὶ
ὑπακουστέον ἢ πῶς, ὅμως ἔρρεψε δεῖν, εἰ ποτέ τις τὰ δια-
νοηθέντα περὶ νόμων τε καὶ πολιτείας ἀποτελεῖν ἐγχειρήσοι, **c**
καὶ νῦν πειρατέον εἶναι· πείσας γὰρ ἓνα μόνον ἱκανῶς πάντα
ἐξεργασμένους ἐσοίμην ἀγαθὰ. ταύτῃ μὲν δὴ τῇ διανοίᾳ τε
καὶ τόλμῃ ἀπῆρα οἰκοθεν, οὐχ ἢ τινες ἐδόξαζον, ἀλλ' αἰ-
σχυρόμενος μὲν ἑμαυτὸν τὸ μέγιστον, μὴ δόξαιμί ποτε ἑμαυτῷ 5
παντάπασι λόγος μόνον ἀτεχνῶς εἶναι τίς, ἔργου δὲ οὐδενὸς
ἂν ποτε ἐκὼν ἀνθάψασθαι, κινδυνεύσειν δὲ προδοῦναι πρῶτον
μὲν τὴν Δίωνος ξενίαν τε καὶ ἑταιρίαν ἐν κινδύνοις ὄντως **d**
γεγονότος οὐ σμικροῖς. εἴτ' οὖν πάθοι τι, εἴτ' ἐκπεσὼν ὑπὸ
Διουνυσίου καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν ἔλθοι παρ' ἡμᾶς φεύγων
καὶ ἀνέροιτο εἰπών· “Ω Πλάτων, ἦκω σοι φυγὰς οὐχ ὀπλι-
τῶν δεόμενος οὐδὲ ἱππέων ἐνδεὴς γενόμενος τοῦ ἀμύνασθαι 5
τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ λόγων καὶ πειθοῦς, ἢ σὲ μάλιστα ἡπι-
στάμην ἐγὼ δυνάμενον ἀνθρώπους νέους ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ
δίκαια προτρέποντα εἰς φιλίαν τε καὶ ἑταιρίαν ἀλλήλοις
καθιστάναι ἐκάστοτε· ὦν ἐνδεία κατὰ τὸ σὸν μέρος νῦν ἐγὼ **e**

a 6 τοῦ τοὺς O²: τούτους A O **b** 1 παρακελεύσματα fecit a (σ
s. v.) **b** 5 ἦθος in marg. A³ O²: om. A O **b** 7 εἴη] ἂν εἴη a
(ἂν s. v.) καὶ ὑπακουστέον in marg. A³ O²: om. A O **c** 3 ἐξ-
εργασμένους A sed ei in ras. et aliquid erasum post σ (ἐξεργασαμενος
fuisse videtur) **c** 4 ἀπῆρα A **c** 6 λόγος] λόγῳ al.: λόγοις
Hermann

- καταλιπὼν Συρακούσας ἐνθάδε πάρεμι. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν
 ἔλαττον ὄνειδός σοι φέρει· φιλοσοφία δέ, ἣν ἐγκωμιάζεις
 αἰεὶ καὶ ἀτίμως φῆς ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων φέρεσθαι, πῶς
 5 οὐ προδέδοται τὰ νῦν μετ' ἐμοῦ μέρος ὅσον ἐπὶ σοὶ γέγονεν;
 329 καὶ Μεγαροὶ μὲν εἰ κατοικοῦντες ἐτυγχάνομεν, ἦλθες δὴ πού
 ἄν μοι βοηθὸς ἐφ' ᾧ σε παρεκάλουν, ἡ πάντων ἂν φαυλότατον
 ἡγοῦ σαυτόν· νῦν δ' ἄρα τὸ μῆκος τῆς πορείας καὶ τὸ
 μέγεθος δὴ τοῦ πλοῦ καὶ τοῦ πόνου ἐπαιτιώμενος οἶει δόξαν
 5 κακίας ἀποφευξέισθαι ποτε; πολλοῦ καὶ δεήσει." λεχθέν-
 των δὲ τούτων τίς ἂν ἦν μοι πρὸς ταῦτα εὐσχήμων ἀπό-
 κρισις; οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ἦλθον μὲν κατὰ λόγον ἐν δίκῃ τε
 b ὡς οἶόν τε ἀνθρώπῳ μάλιστα, διὰ τε τὰ τοιαῦτα καταλιπὼν
 τὰς ἐμαυτοῦ διατριβάς, οὔσας οὐκ ἀσχήμονας, ὑπὸ τυραννίδα
 δοκοῦσαν οὐ πρόπειν τοῖς ἐμοῖς λόγοις οὐδὲ ἐμοί· ἐλθὼν
 τε ἐμαυτὸν ἡλευθέρωσα Διὸς ξενίου καὶ τῆς φιλοσόφου
 5 ἀνέγκλητον μοίρας παρέσχον, ἐπονειδίστου γενομένης ἄν,
 εἴ τι καταμαλθακισθεὶς καὶ ἀποδειλιῶν αἰσχύνῃς μετέ-
 σχον κακῆς. ἐλθὼν δέ—οὐ γὰρ δεῖ μηκύνειν—ἡἱρον
 στάσεως τὰ περὶ Διουνύσιον μεστὰ σύμπαντα καὶ διαβολῶν
 c πρὸς τὴν τυραννίδα Δίωνος πέρι· ἤμυνον μὲν οὖν καθ' ὅσον
 ἡδυνάμην, σμικρὰ δ' οἷός τ' ἦ, μηνὶ δὲ σχεδὸν ἵσως τετάρτῳ
 Δίωνα Διουνύσιος αἰτιώμενος ἐπιβουλεύειν τῇ τυραννίδι,
 σμικρὸν εἰς πλοῖον ἐμβιβάσας, ἐξέβαλεν ἀτίμως. οἱ δὲ
 5 Δίωνος τὸ μετὰ τοῦτο πάντες φίλοι ἐφοβούμεθα μή τινα
 ἐπαιτιώμενος τιμωροῖτο ὡς συναίτιον τῆς Δίωνος ἐπιβουλῆς·
 περὶ δ' ἐμοῦ καὶ διῆλθε λόγος τις ἐν Συρακούσαις, ὡς
 τεθνεὼς εἶην ὑπὸ Διουνυσίου τούτων ὡς πάντων τῶν τότε
 d γεγονότων αἴτιος. ὁ δὲ αἰσθανόμενος πάντας ἡμᾶς οὕτω

a 1 μεγαροῖ A (sed oī in ras.)

kas.) καὶ A O : γε καὶ O²

ἀνθρωπον fecit A² cum O

τὰ O² (à s. v.)

δὲ O² (δ s. v.)

(ν s. v. a) O : ἦν O²

A (sed add. sign. transp.) pr. O : ὡς τούτων vulg.

a 5 ἀποφευξέισθαι A (sed eī in

b 1 ἀνθρώπῳ pr. A et fecit O² (ωι s. v.):

διὰ τε τὰ A² (τὰ s. v.): διὰ τε A O : διὰ

τὰ O² (à s. v.)

b 3 λόγοις in marg. A³ O² : om. A O

b 4 τε]

b 8 τὰ A² (s. v.) O² : om. A O

c 2 ἦ] ἦι A

c 8 τούτων ὡς

διατεθέντας, φοβούμενος μὴ μείζον ἐκ τῶν φόβων γένοιτό
 τι, φιλοφρόνως πάντας ἀνελάμβανεν, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐμὲ
 παρεμυθεῖτό τε καὶ θαρρεῖν διεκελεύετο καὶ ἐδεῖτο πάντως
 μένειν· ἐγίγνετο γάρ οἱ τὸ μὲν ἐμὲ φυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ καλὸν 5
 οὐδέν, τὸ δὲ μένειν—διὸ δὴ καὶ σφόδρα προσεποιεῖτο δεῖσθαι.
 τὰς δὲ τῶν τυράννων δεήσεις ἴσμεν ὅτι μεμειγμέναι ἀνάγκαις
 εἰσίν—ὃ δὴ μηχανώμενος διεκώλυνέ μου τὸν ἔκπλουν, εἰς e
 ἀκρόπολιν ἀγαγὼν καὶ κατοικίσας ὅθεν οὐδ' ἂν εἰς ἔτι με
 ναύκληρος μὴ ὅτι κωλύοντος ἐξήγαγε Διονυσίου, ἀλλ' οὐδ'
 εἰ μὴ πέμπων αὐτὸς τὸν κελεύοντα ἐξαγαγεῖν ἐπέστελλεν,
 οὐτ' ἂν ἔμπορος οὔτε τῶν ἐν ταῖς τῆς χώρας ἐξόδοις 5
 ἀρχόντων οὐδ' ἂν εἰς περιεῖδέν με μόνον ἐκπορευόμενον,
 ὃς οὐκ ἂν συλλαβὼν εὐθέως παρὰ Διονύσιον πάλιν ἀπ-
 ἤγαγεν, ἄλλως τε καὶ διηγγελμένον ἤδη ποτὲ τούναντίον ἧ
 τὸ πρότερον πάλιν, ὥς Πλάτωνα Διονύσιος θαυμαστῶς ὥς 330
 ἀσπάζεται. τὸ δ' εἶχεν δὴ πῶς; τὸ γὰρ ἀληθὲς δεῖ φράζειν.
 ἡσπάζετο μὲν αἰεὶ προϊόντος τοῦ χρόνου μᾶλλον κατὰ τὴν
 τοῦ τρόπου τε καὶ ἥθους συνουσίαν, ἑαυτὸν δὲ ἐπαινεῖν
 μᾶλλον ἢ Δίωνα ἐβούλετό με καὶ φίλον ἡγεῖσθαι διαφερόντως 5
 μᾶλλον ἢ κείνον, καὶ θαυμαστῶς ἐφιλονίκηκε πρὸς τὸ τοιοῦτον·
 ἦ δ' ἂν οὕτως ἐγένετο, εἴπερ ἐγίγνετο, κάλλιστα, ὥκνει
 ὥς δὴ μαρθάνων καὶ ἀκούων τῶν περὶ φιλοσοφίαν λόγων b
 οἰκειοῦσθαι καὶ ἐμοὶ συγγίγνεσθαι, φοβούμενος τοὺς τῶν
 διαβαλλόντων λόγους, μή πη παραποδισθείη καὶ Δίῳ
 δὴ πάντα εἶη διαπεπραγμένος. ἐγὼ δὲ πάντα ὑπέμενον,
 τὴν πρώτην διάνοιαν φυλάττων ἥπερ ἀφικόμεν, εἴ πως 5
 εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθοι τῆς φιλοσόφου ζωῆς· ὁ δ' ἐνίκησεν
 ἀντιτείνων.

Καὶ ὁ πρῶτος δὴ χρόνος τῆς εἰς Σικελίαν ἐπιδημίας
 τε καὶ διατριβῆς διὰ πάντα ταῦτα συνέβη γενόμενος. μετὰ c

d 3 τὸν ΑΟ: αὐτὸν Α² (αὐ s. v.) Ο² e 7 δς Ο²: ὡς ΑΟ
 e 8 διηγγελμένον] διηγγελμένου Α b 1 ὡς ΑΟ: γρ. ἴσως Α² Ο²
 b 5 ἥπερ Α (sed ἦ in ras.) b 6 ἐνίκησεν Α (sed ί in ras.)
 b 8 ἐπιδημίας ΑΟ: ἐπιδημήσεως Ο²

δὲ τοῦτο ἀπεδήμησά τε καὶ πάλιν ἀφικόμην πάσῃ σπουδῇ μεταπεμπομένου Διονυσίου· ὦν δὲ ἔνεκα καὶ ὅσα ἔπραξα, ὥς εἰκότα τε καὶ δίκαια, ὑμῖν πρῶτον μὲν συμβουλευσας ἃ
 5 χρῆ ποιεῖν ἐκ τῶν νῦν γεγονότων, ὕστερον τὰ περὶ ταῦτα διέξιμι, τῶν ἐπανερωτώντων ἔνεκα τί δὴ βυλλόμενος ἦλθον τὸ δεύτερον, ἵνα μὴ τὰ πάρεργα ὥς ἔργα μοι συμβαίνει λεγόμενα. λέγω δὴ τάδε ἐγώ—

Τὸν συμβουλευόντα ἀνδρὶ κάμνοντι καὶ δίαιταν διαιτω-
 d μένῃ μοχθηρὰν πρὸς ὑγίειαν ἄλλο τι χρῆ πρῶτον μὲν μεταβάλλειν τὸν βίον, καὶ ἐθέλοντι μὲν πείθεσθαι καὶ τὰλλα ἤδη παραινεῖν· μὴ ἐθέλονται δέ, φεύγοντα ἀπὸ τῆς τοῦ τοιοῦτου συμβουλῆς ἄνδρα τε ἡγοίμην ἂν καὶ ἱατρικόν, τὸν δὲ ὑπο-
 5 μένοντα τοῦναντίον ἀνανδρόν τε καὶ ἄτεχνον. ταῦτόν δὴ καὶ πόλει, εἴτε αὐτῆς εἰς εἴη κύριος εἴτε καὶ πλείους, εἰ μὲν κατὰ τρόπον ὀρθῇ πορευομένης ὁδῷ τῆς πολιτείας συμβου-
 e λευοῖτό τι τῶν προσφόρων, νοῦν ἔχοντος τὸ τοῖς τοιοῦτοις συμβουλευεῖν· τοῖς δ' ἔξω τὸ παράπαν βαίνουσι τῆς ὀρθῆς πολιτείας καὶ μηδαμῇ ἐθέλουσιν αὐτῆς εἰς ἵχνος ἵνα, προ-
 331 αγορεύουσιν δὲ τῷ συμβούλῳ τὴν μὲν πολιτείαν ἔαν καὶ μὴ κινεῖν, ὥς ἀποθανομένην ἔαν κινῇ, ταῖς δὲ βουλήσεσιν καὶ ἐπιθυμίαις αὐτῶν ὑπηρετοῦντας συμβουλεύειν κελεύοιεν, τίνα τρόπον γίγνεται ἂν ῥᾶστά τε καὶ τάχιστα εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον, τὸν μὲν ὑπομένοντα συμβουλὰς τοιαύτας ἡγοίμην ἂν ἀναν-
 5 δρον, τὸν δ' οὐχ ὑπομένοντα ἄνδρα. ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἐγὼ κεκτημένος, ὅταν τίς μοι συμβουλευῇται περὶ τίνος τῶν μεγίστων περὶ τὸν αὐτοῦ βίον, οἶον περὶ χρημάτων κτήσεως
 b ἢ περὶ σώματος ἢ ψυχῆς ἐπιμελείας, ἂν μὲν μοι τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τινι τρόπῳ δοκῇ ζῆν ἢ συμβουλεύσαντος ἂν ἐθέλῃ

c 4 μὲν] ἐν τισιν ὠβελίσται Ο d 1 ἄλλο τι] ὅτι Hermann: ἀλλ' ὅτι Schneider μὲν Α Ο: μὲν αὐτὸν Ο² d 4 ἱατρικόν Α Ο: ἱατρὸν Α² Ο² (ὅν s. v.) d 7 πορευομένης Ο²: πορευόμενος Α Ο a 2 ὑπηρετοῦντας Α Ο: ὑπηρετοῦντα vulg. κελεύοιεν] κελεύουσι scr. recc. a 4 ἐν ἄλλῳ οὕτως· τὸν μὲν μὴ ὑπομένοντα συμβουλὰς τοιαύτας, ἡγοίμην ἂν ἀνανδρον· τὸν δ' ὑπομένοντα, ἄνδρα in marg. Α³ Ο² ἂν om. in textu Α: habet in marg. Α³

πείθεσθαι περὶ ὧν ἀνακοινούται, προθύμως συμβουλευώ καὶ
 οὐκ ἀφοσιωσάμενος μόνον ἐπαυσάμην. ἔαν δὲ μὴ συμβου-
 λεύηταί μοι τὸ παράπαν ἢ συμβουλευόντι δηλὸς ἢ μηδαμῇ 5
 πεισόμενος, αὐτόκλητος ἐπὶ τὸν τοιοῦτον οὐκ ἔρχομαι συμ-
 βουλευσών, βιασόμενος δὲ οὐδ' ἂν υἱὸς ἦ μου. δούλῳ δὲ
 συμβουλευέσαιμ' ἂν καὶ μὴ ἐθέλοντά γε προσβιάζεσθαι μὴ c
 νόσῳ παραφροσύνης ἐχομένους, ἔαν δέ τινα καθεστῶτα ζῶσι
 βίον, ἑαυτοῖς ἀρέσκοντα, ἐμοὶ δὲ μή, μήτε ἀπεχθάνεσθαι
 μάτην νουθετοῦντα μήτε δὴ κολακεύοντά γε ὑπηρετεῖν αὐτοῖς,
 πληρώσεις ἐπιθυμιῶν ἐκπορίζοντα ἅς αὐτὸς ἀσπαζόμενος 5
 οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ζῆν. ταῦτόν δὴ καὶ περὶ πόλεως αὐτοῦ
 διανοούμενον χρή ζῆν τὸν ἔμφρονα· λέγειν μὲν, εἰ μὴ
 καλῶς αὐτῷ φαίνεται πολιτεύεσθαι, εἰ μέλλοι μήτε ματαίως d
 ἐρεῖν μήτε ἀποθανεῖσθαι λέγων, βίαν δὲ πατρίδι πολιτείας
 μεταβολῆς μὴ προσφέρειν, ὅταν ἄνευ φυγῆς καὶ σφαγῆς
 ἀνδρῶν μὴ δυνατόν ἢ γίγνεσθαι τὴν ἀρίστην, ἡσυχίαν δὲ
 ἄγοντα εὐχεσθαι τὰ ἀγαθὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ πόλει. 5

Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν τρόπον ἐγὼ ὑμῖν τ' ἂν συμβουλεύοιμι,
 συνεβούλευον δὲ καὶ Διονυσίῳ μετὰ Δίωνος, ζῆν μὲν τὸ
 καθ' ἡμέραν πρῶτον, ὅπως ἐγκρατὴς αὐτὸς αὐτοῦ ὅτι μάλιστα
 ἔσσεσθαι μέλλοι καὶ πιστοὺς φίλους τε καὶ ἐταίρους κτήσεσθαι, e
 ὅπως μὴ πάθοι ἅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὃς παραλαβὼν Σικελίας
 πολλὰς καὶ μεγάλας πόλεις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐκπεπορθη-
 μένας, οὐχ οἷός τ' ἦν κατοικίσας πολιτείας ἐν ἐκάσταις
 καταστήσασθαι πιστὰς ἐταίρων ἀνδρῶν, οὔτε ἄλλων δὴ 5
 ποθεν ὀθνεῖων οὔτε ἀδελφῶν, οὓς ἔθρεψέν τε αὐτὸς νεω- 332
 τέρους ὄντας, ἕκ τε ἰδιωτῶν ἀρχοντας καὶ ἐκ πενήτων πλου-
 σίους ἐπεποιήκει διαφερόντως. τούτων κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς

b γρ. υἱὸς ἦ μου. δούλῳ A³ et sic corr. O: υἱὸς ἢ δομοδούλῳ et
 δομοδούλῳ, γρ. δούλῳ in marg. O² c 4 γε A² (γ s. v.): τε A
 d 2 γρ. πατρίδι πολιτείας A³: πατρὶ διὰ πολιτείας A d 3 ὅταν] ὁ τ'
 ἀλλαχοῦ οὐ κεῖται O φυγῆς A O: φυγῶν A² O² (ὦν s. v.) d 7 μὲν
 τῷ] μέντοι A O: μέντοι τὸ vulg. e 1 κτήσασθαι A O e 5 πιστὰς
 A³ (marg.) O²: om. A O δὴ ποθεν A: δὴ ποθεν O

- οὐδένα οἷός τ' ἦν πειθοῖ καὶ διδαχῇ καὶ εὐεργεσίαις καὶ
 5 συγγενείαις ἀπεργασάμενος ποιήσασθαι, Δαρείου δὲ ἑπτα-
 πλασίφ φαυλότερος ἐγένετο, ὅς οὐκ ἀδελφοῖς πιστεύσας οὐδ'
 ὑφ' αὐτοῦ τραφεῖσιν, κοινωνοῖς δὲ μόνον τῆς τοῦ Μήδου τε
 b καὶ εὐνούχου χειρώσεως, διένειμέ τε μέρη μείζω ἕκαστα
 Σικελίας πάσης ἑπτὰ, καὶ πιστοῖς ἐχρήσατο τοῖς κοινωνοῖς
 καὶ οὐκ ἐπιτιθεμένοις οὔτε αὐτῷ οὔτε ἀλλήλοις, ἔδειξέν τε
 παράδειγμα οἷον χρῆ τὸν νομοθέτην καὶ βασιλέα τὸν ἀγαθὸν
 5 γίγνεσθαι· νόμους γὰρ κατασκευάσας ἔτι καὶ νῦν διασέσωκεν
 τὴν Περσῶν ἀρχήν. ἔτι δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς τούτοις, οὐκ
 αὐτοὶ κατοικίσαντες, πολλὰς τῶν Ἑλλήνων πόλεις ὑπὸ βαρ-
 βάρων ἐμβεβλημένας ἀλλ' οἰκουμένας παραλαμβάνοντες, ὅμως
 c ἐβδομήκοντα ἔτη διεφύλαξαν τὴν ἀρχὴν ἀνδρας φίλους ἐν
 ταῖς πόλεσιν ἐκάσταις κεκτημένοι. Διουνύσιος δὲ εἰς μίαν
 πόλιν ἀθροίσας πάσαν Σικελίαν, ὑπὸ σοφίας πιστεύων οὐδενί,
 μόγις ἐσώθη· πένης γὰρ ἦν ἀνδρῶν φίλων καὶ πιστῶν, οὗ
 5 μείζον σημεῖον εἰς ἀρετὴν καὶ κακίαν οὐκ ἔστιν οὐδέν, τοῦ
 ἔρημον ἢ μὴ τοιούτων ἀνδρῶν εἶναι. ἃ δὲ καὶ Διουνυσίῳ
 συνεβουλευόμεν ἐγὼ καὶ Δίῳ, ἐπειδὴ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς
 d αὐτῷ συνεβεβήκει οὕτως, ἀνομιλήτῳ μὲν παιδείας, ἀνομιλήτῳ
 δὲ συνουσιῶν τῶν προσηκουσῶν γεγενέαι, πρῶτον . . .
 ἔπειτα ταύτῃ ὁρμήσαντα φίλους ἄλλους αὐτῷ τῶν οἰκείων
 ἄμα καὶ ἡλικιωτῶν καὶ συμφώνους πρὸς ἀρετὴν κτήσασθαι,
 5 μάλιστα δ' αὐτὸν αὐτῷ, τούτου γὰρ αὐτὸν θαυμαστῶς ἐνδεᾶ
 γεγενέαι, λέγοντες οὐκ ἐναργῶς οὕτως—οὐ γὰρ ἦν ἀσφαλές
 —αἰνιττόμενοι δὲ καὶ διαμαχόμενοι τοῖς λόγοις ὥς οὕτω μὲν
 πᾶς ἀνὴρ αὐτόν τε καὶ ἐκείνους ὧν ἂν ἡγεμὼν γίγνηται σώσει,
 e μὴ ταύτῃ δὲ τραπόμενος τὰναντία πάντα ἀποτελεῖ· πορευθεὶς
 δὲ ὥς λέγομεν, καὶ ἑαυτὸν ἔμφρονά τε καὶ σῶφρονα ἀπεργα-
 σάμενος, εἰ τὰς ἐξηρημωμένας Σικελίας πόλεις κατοικίσειεν

b8 ἐμβεβλημένας A: ἐκβεβλημένας A³ (κ s. v.) ἀλλ' οἰκου-
 μένας in marg. A³: om. A c7 παρὰ τοῦ πατρὸς re vera A
 d2 lacunam post πρῶτον indicavi d3 ἔπειτα ταύτῃ A O: ἐπὶ ταῦτα
 vulg.

νόμοις τε συνδήσειεν καὶ πολιτείαις, ὥστε αὐτῷ τε οἰκείας
καὶ ἀλλήλαις εἶναι πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων βοηθείας, οὐ 5
διπλασίαν τὴν πατρώαν ἀρχὴν μόνον ποιήσοι, πολλαπλασίαν 333
δὲ ὄντως· ἔτοιμον γὰρ εἶναι τούτων γενομένων πολὺ μᾶλλον
δουλώσασθαι Καρχηδونیους τῆς ἐπὶ Γέλωνος αὐτοῖς γενομένης
δουλείας, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ νῦν τοῦναντίον ὁ πατὴρ αὐτοῦ
φόρον ἐτάξατο φέρειν τοῖς βαρβάροις. ταῦτα ἦν τὰ λεγό- 5
μενα καὶ παρακελυόμενα ὑφ' ἡμῶν τῶν ἐπιβουλευόντων
Διουνσίῳ, ὡς πολλαχόθεν ἐχώρουν οἱ τοιοῦτοι λόγοι, οἳ δὴ
καὶ κρατήσαντες παρὰ Διουνσίῳ ἐξέβαλον μὲν Δίωνα, ἡμᾶς
δ' εἰς φόβον κατέβαλον· ἵνα δ' ἐκπεράνωμεν οὐκ ὀλίγα b
πράγματα τὰ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἐλθὼν ἐκ Πελοποννήσου καὶ
Ἀθηνῶν Δίῳ ἔργῳ τὸν Διουνύσιον ἐνουθέτησεν. ἐπειδὴ
δ' οὖν ἡλευθέρωσέν τε καὶ ἀπέδωκεν αὐτοῖς δις τὴν πόλιν,
ταῦτόν πρὸς Δίωνα Συρακόσιοι τότε ἔπαθον ὅπερ καὶ Διουνύ- 5
σιος, ὅτε αὐτὸν ἐπεχείρει παιδεύσας καὶ θρέψας βασιλέα τῆς
ἀρχῆς ἄξιον, οὕτω κοινωνεῖν αὐτῷ τοῦ βίου παντός, ὁ δὲ τοῖς
διαβάλλουσιν καὶ λέγουσιν ὡς ἐπιβουλευῶν τῇ τυραννίδι c
Δίῳ πράττοι πάντα ὅσα ἔπραττεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἵνα
ὁ μὲν παιδείᾳ δὴ τὸν νοῦν κληθεῖς ἀμελοῖ τῆς ἀρχῆς ἐπι-
τρέψας ἐκείνῳ, ὁ δὲ σφετερίσαιο καὶ Διουνύσιον ἐκβάλῃ ἐκ
τῆς ἀρχῆς δόλῳ. ταῦτα τότε ἐνίκησεν καὶ τὸ δεύτερον ἐν 5
Συρακοσίοις λεγόμενα, καὶ μάλα ἀτόπῳ τε καὶ αἰσχρᾷ νίκη
τοῖς τῆς νίκης αἰτίοις. οἷον γὰρ γέγονεν, ἀκοῦσαι χρὴ τοὺς
ἐμὲ παρακαλοῦντας πρὸς τὰ νῦν πράγματα. ἦλθον Ἀθηναῖος d
ἀνὴρ ἐγώ, ἑταῖρος Δίωνος, σύμμαχος αὐτῷ, πρὸς τὸν τύραν-
νον, ὅπως ἀντὶ πολέμου φιλίαν ποιήσασαι· διαμαχόμενος δὲ
τοῖς διαβάλλουσιν ἡττήθην. πείθοντος δὲ Διουνυσίου τιμαῖς
καὶ χρήμασιν γενέσθαι μετ' αὐτοῦ ἐμὲ μάρτυρά τε καὶ φίλον 5
πρὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς ἐκβολῆς τῆς Δίωνος αὐτῷ γίνεσθαι,

e 4 πολιτείας pr. A (i postea additum) O e 5 ἀλλήλαις A:
ἀλλήλοισι O : γρ. ἄλλαις O a 5 ἐτάξατο scr. rec. : ἐπετάξατο A O
τὰ O : om. A b 2 τὰ secl. Hermann b 6 παιδεύσας A O :
παιδεύσαι O² (i s. v.) θρέψας A O : θρέψαι O² (i s. v.)

- τούτων δὴ τὸ πᾶν διήμαρτεν. ὕστερον δὲ δὴ κατιῶν οἴκαδε
- e Δίῳ ἀδελφῷ δύο προσλαμβάνει Ἀθήνηθεν, οὐκ ἐκ φιλοσοφίας γεγονότε φίλῳ, ἀλλ' ἐκ τῆς περιτρεχούσης ἐταιρίας ταύτης τῆς τῶν πλείστων φίλων, ἣν ἐκ τοῦ ξενίζειν τε καὶ μυεῖν καὶ ἐποπτεύειν πραγματεύονται, καὶ δὴ καὶ
- 5 τούτῳ τῷ συγκαταγαγόντε αὐτὸν φίλῳ ἐκ τούτων τε καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν κάθοδον ὑπηρεσίας ἐγενέσθην ἐταίρῳ· ἐλθόντες
- 334 δὲ εἰς Σικελίαν, ἐπειδὴ Δίῳνα ἦσθοντο διαβεβλημένον εἰς τοὺς ἐλευθερωθέντας ὑπ' αὐτοῦ Σικελιώτας ὡς ἐπιβουλευόντα γενέσθαι τύραννον, οὐ μόνον τὸν ἐταῖρον καὶ ξένον προὔδοσαν, ἀλλ' οἶον τοῦ φόνου αὐτόχειρες ἐγένοντο, ὅπλα
- 5 ἔχοντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοὶ τοῖς φονεῦσι παρεστῶτες ἐπικουροί. καὶ τὸ μὲν αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον οὔτε παρίεμαι ἔγωγε οὔτε τι λέγω—πολλοῖς γὰρ καὶ ἄλλοις ὑμνεῖν ταῦτα ἐπιμελὲς
- b καὶ εἰς τὸν ἔπειτα μελήσει χρόνον—τὸ δὲ Ἀθηναίων πέρι λεγόμενον, ὡς αἰσχύνῃ οὗτοι περιῆψαν τῇ πόλει, ἐξαιροῦμαι· φημί γὰρ κἀκεῖνον Ἀθηναῖον εἶναι ὃς οὐ προὔδωκεν τὸν αὐτὸν τοῦτον, ἐξὸν χρήματα καὶ ἄλλας τιμὰς πολλὰς λαμβάνειν. οὐ
- 5 γὰρ διὰ βαναύσου φιλότῃτος ἐγεγόνει φίλος, διὰ δὲ ἐλευθέρας παιδείας κοινωνίαν, ἥ μόνῃ χρὴ πιστεύειν τὸν νοῦν κεκτημένον μᾶλλον ἢ συγγενείᾳ ψυχῶν καὶ σωμάτων· ὥστε οὐκ ἀξίῳ
- c ὀνειδῶν γεγόνατον τῇ πόλει τῷ Δίῳνα ἀποκτείναντε, ὡς ἐλλογίμῳ πῶποτε ἄνδρε γενομένῳ.

Ταῦτα εἴρηται πάντα τῆς συμβουλῆς ἕνεκα τῶν Διωνείων φίλων καὶ συγγενῶν· συμβουλευῶ δὲ δὴ τι πρὸς τούτοις τὴν

5 αὐτὴν συμβουλήν καὶ λόγον τὸν αὐτὸν λέγων ἤδη τρίτον τρίτοις ὑμῖν. μὴ δουλοῦσθαι Σικελίαν ὑπ' ἀνθρώποις δεσπόταις, μῆδὲ ἄλλην πόλιν, ὃ γ' ἐμὸς λόγος, ἀλλ' ὑπὸ νόμοις· οὔτε γὰρ τοῖς δουλουμένοις οὔτε τοῖς δουλωθείσιν ἄμεινον,

d αὐτοῖς καὶ παισὶ παίδων τε καὶ ἐκγόνοις, ἀλλ' ὀλέθριος πάντως ἡ πείρα, σμικρὰ δὲ καὶ ἀνελεύθερα ψυχῶν ἦθη τὰ τοιαῦτα ἀρπάζειν κέρδη φιλεῖ, οὐδὲν τῶν εἰς τὸν ἔπειτα καὶ

e 2 φίλῳ O²: om. A O
fecit A² (add. τ): ὧν A

d 1 τε καὶ A O: τε vulg.

d 3 τῶν

εἰς τὸν παρόντα καιρὸν ἀγαθῶν καὶ δικαίων εἰδότα θείων τε
καὶ ἀνθρωπίνων. ταῦτα πρῶτον μὲν Δίωνα ἐπεχείρησα ἐγὼ 5
πείθειν, δεύτερον δὲ Διονύσιον, τρίτους δὲ ὑμᾶς νῦν. καὶ
ἐμοὶ πείθεσθε Διὸς τρίτον σωτῆρος χάριν, εἴτα εἰς Διονύσιον
βλέψαντες καὶ Δίωνα, ὧν ὁ μὲν μὴ πειθόμενος ζῇ τὰ νῦν
οὐ καλῶς, ὁ δὲ πειθόμενος τέθνηκεν καλῶς· τὸ γὰρ τῶν e
καλλίστων ἐφιέμενον αὐτῷ τε καὶ πόλει πάσχειν ὅτι ἂν
πάσχη πᾶν ὄρθον καὶ καλόν. οὔτε γὰρ πέφυκεν ἀθάνατος
ἡμῶν οὐδεὶς, οὔτ' εἴ τῳ συμβαίῃ, γένοιτο ἂν εἰδαίμων, ὥς
δοκεῖ τοῖς πολλοῖς· κακὸν γὰρ καὶ ἀγαθὸν οὐδὲν λόγου ἄξιόν 5
ἐστὶν τοῖς ἀψύχοις, ἀλλ' ἡ μετὰ σώματος οὔση ψυχῇ τοῦτο 335
συμβήσεται ἐκάστη ἡ κεχωρισμένη. πείθεσθαι δὲ ὧτως ἀεὶ
χρὴ τοῖς παλαιοῖς τε καὶ ἱεροῖς λόγοις, οἳ δὴ μνηνύουσιν ἡμῖν
ἀθάνατον ψυχὴν εἶναι δικαστὰς τε ἴσχειν καὶ τίνειν τὰς
μεγίστας τιμωρίας, ὅταν τις ἀπαλλαχθῇ τοῦ σώματος· διὸ 5
καὶ τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα καὶ ἀδικήματα σμικρότερον εἶναι
χρὴ νομίζειν κακὸν πάσχειν ἢ δρᾶσαι, ὧν ὁ φιλοχρήματος
πένης τε ἀνὴρ τὴν ψυχὴν οὔτε ἀκούει, ἐάν τε ἀκούσῃ, κατα- b
γελῶν, ὥς οἴεται, πανταχόθεν ἀναιδῶς ἀρπάξει πᾶν ὅτι περ
ἂν οἴηται, καθάπερ θηρίον, φαγεῖν ἢ πιεῖν ἢ περὶ τὴν
ἀνδραποδώδῃ καὶ ἀχάριστον, ἀφροδίσιον λεγομένην οὐκ
ὀρθῶς, ἡδονὴν ποριεῖν αὐτῷ τοῦ μίμπλασθαι, τυφλὸς ὢν καὶ 5
οὐχ ὁρῶν, οἷς συνέπεται τῶν ἀρπαγμάτων ἀνοσιουργία, κακὸν
ἡλικὸν ἀεὶ μετ' ἀδικήματος ἐκάστου, ἣν ἀναγκαῖον τῷ ἀδική-
σαντι συνεφέλκειν ἐπὶ τε γῇ στρεφόμενῳ καὶ ὑπὸ γῆς
νοστήσαντι πορείαν ἀτιμόν τε καὶ ἀθλίαν πάντως πανταχῇ. c
Δίωνα δὲ ἐγὼ λέγων ταῦτά τε καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπειθον,
καὶ τοῖς ἀποκτείνασιν ἐκείνον δικαιοτάτ' ἂν ὀργιζομένην ἐγὼ

d 4 δικαίων A³ (καὶ s. v.) O²; δι' ὧν (ut vid.) A²; διων A O d 5 ἐπε-
χείρησα ἐγὼ A O: ἐγὼ ἐπεχείρησα O² d 7 ἐμοὶ A: μοι vulg.
a 1 ψυχῇ A (sed ἡ in ras.): ψυχῆς O a 4 δικαστὰς τε A O: δίκας
τε γρ. A³ O² a 5 ἀπαλλαχθῇ in marg. iterat A² b 5 ποριεῖν
A O: ἐκποριεῖν vulg. τοῦ μίμπλασθαι Hermann: τοῦ μὴ μίμπλασθαι
A O: τοῦ μίμπλασθαι γρ. O b 6 ἀρπαγμάτων A: πραγμάτων vulg.
ἀνοσιουργίαι A et pr. O c 3 ἐκείνον in marg. A³ O²: om. A O

- τρόπον τινὰ ὁμοιότατα καὶ Διουνσίῳ· ἀμφοτέρω γὰρ ἐμὲ καὶ
 5 τοὺς ἄλλους ὡς ἔπος εἰπεῖν ἅπαντας τὰ μέγιστα ἔβλαψαν
 ἀνθρώπους, οἱ μὲν τὸν βουλόμενον δικαιοσύνη χρῆσθαι
 διαφθείραντες, ὁ δὲ οὐδὲν ἐθελήσας χρῆσασθαι δικαιοσύνη
 d διὰ πάσης τῆς ἀρχῆς, μεγίστην δύναμιν ἔχων, ἐν ᾗ γενομένη
 φιλοσοφία τε καὶ δύναμις ὄντως ἐν ταύτῳ διὰ πάντων ἀν-
 θρώπων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων λάμψας· ἂν ἱκανῶς δόξαν
 παρέστησεν πᾶσι τὴν ἀληθῆ, ὡς οὐκ ἂν ποτε γένοιτο εὐδαί-
 5 μων οὔτε πόλις οὔτ' ἀνὴρ οὐδεὶς, ὅς ἂν μὴ μετὰ φρονήσεως
 ὑπὸ δικαιοσύνη διαγάγῃ τὸν βίον, ἥτοι ἐν αὐτῷ κεκτημένος
 ἢ ὁσίων ἀνδρῶν ἀρχόντων ἐν ᾗθεις τραφεὶς τε καὶ παιδευθεὶς
 e ἐνδίκως. ταῦτα μὲν Διουνύσιος ἔβλαψεν· τὰ δὲ ἄλλα σμικρὰ
 ἂν εἴη πρὸς ταῦτά μοι βλάβη. ὁ δὲ Δίωνα ἀποκτείνας οὐκ
 οἶδεν ταῦτόν ἐξεργασμένος τούτῳ. Δίωνα γὰρ ἐγὼ σαφῶς
 οἶδα, ὡς οἶόν τε περὶ ἀνθρώπων ἀνθρωπον δισχυρίζεσθαι,
 5 ὅτι, τὴν ἀρχὴν εἰ κατέσχευ, ὡς οὐκ ἂν ποτε ἐπ' ἄλλο γε
 336 σχῆμα ἀρχῆς ἐτράπετο ἢ ἐπὶ τὸ Συρακούσας μὲν πρῶτον, τὴν
 πατρίδα τὴν ἑαυτοῦ, ἐπεὶ τὴν δουλείαν αὐτῆς ἀπήλλαξεν
 φαιδρύνας ἐλευθέρως δ' ἐν σχήματι κατέστησεν, τὸ μετὰ
 τοῦτ' ἂν πάσῃ μηχανῇ ἐκόσμησεν νόμοις τοῖς προσήκουσιν
 5 τε καὶ ἀρίστοις τοὺς πολίτας, τό τε ἐφεξῆς τούτοις προθυμεῖτ'
 ἂν πρᾶξαι, πᾶσαν Σικελίαν κατοικίζειν καὶ ἐλευθέραν ἀπὸ
 τῶν βαρβάρων ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐκβάλλων, τοὺς δὲ χειροῦ-
 μένος ῥᾶον Ἱέρωνος· τούτων δ' αὖ γενομένων δι' ἀνδρὸς
 b δικαίου τε καὶ ἀνδρείου καὶ σώφρονος καὶ φιλοσόφου, τὴν
 αὐτὴν ἀρετῆς ἂν πέρι γενέσθαι δόξαν τοῖς πολλοῖς, ἥπερ ἂν,
 εἰ Διουνύσιος ἐπέισθη, παρὰ πᾶσι ἂν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώ-
 ποις ἀπέσωσεν γενομένη. νῦν δὲ ἢ πού τις δαίμων ἢ τις
 5 ἀλιτῆριος ἐμπεσὼν ἀνομία καὶ ἀθεότητι καὶ τὸ μέγιστον

d 3 λάμψας· ἂν Schneider: λάμψαν O²: λάμψαν A O d 7 ὁσίων
 (sed i postea add.) A a 1 ἐπὶ τὸ secl. Hermann a 2 τὴν ἑαυτοῦ
 in marg. A³ O²: om. A O ἀπήλλαξεν ἐλευθέρως δ' ἐν σχήματι A O:
 γρ. ἀπήλλαξεν φαιδρύνας, ἐλευθερίῳ ἐν σχήματι A³ O² b 2 ἂν περι-
 γενέσθαι A ἥπερ A

τόλμαις ἀμαθίας, ἐξ ἧς πάντα κακὰ πᾶσιν ἐρρίζωται καὶ
 βλαστάνει καὶ εἰς ὕστερον ἀποτελεῖ καρπὸν τοῖς γεννή-
 σασιν πικρότατον, αὕτη πάντα τὸ δεύτερον ἀνέτρεψέν τε καὶ
 ἀπώλεσεν. νῦν δὲ δὴ εὐφημῶμεν χάριν οἰωνοῦ τὸ τρίτον. **c**
 ὅμως δὲ μιμῆσθαι μὲν συμβουλεύω Δίωνα ὑμῖν τοῖς φίλοις
 τήν τε τῆς πατρίδος εὐνοίαν καὶ τὴν τῆς τροφῆς σώφρονα
 δίαίταν, ἐπὶ λφόνων δὲ ὀρνίθων τὰς ἐκείνου βουλήσεις
 πειρᾶσθαι ἀποτελεῖν—αἱ δὲ ἦσαν, ἀκηκόατε παρ' ἐμοῦ **5**
 σαφῶς—τὸν δὲ μὴ δυνάμενον ὑμῶν Δωριστὶ ζῆν κατὰ τὰ
 πάτρια, διώκοντα δὲ τὸν τε τῶν Δίωνος σφαγέων καὶ τὸν **d**
 Σικελικὸν βίον, μήτε παρακαλεῖν μήτε οἴεσθαι πιστὸν ἂν τι
 καὶ ὑγιᾶς πρᾶξαί ποτε, τοὺς δὲ ἄλλους παρακαλεῖν ἐπὶ πάσης
 Σικελίας κατοικισμὸν τε καὶ ἰσονομίαν ἕκ τε αὐτῆς Σικελίας
 καὶ ἐκ Πελοποννήσου συμπάσης, φοβεῖσθαι δὲ μηδὲ Ἀθή- **5**
 νας· εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ πάντων ἀνθρώπων διαφέροντες πρὸς
 ἀρετήν, ξενοφόνων τε ἀνδρῶν μισοῦντες τόλμας. εἰ δ' οὖν
 ταῦτα μὲν ὕστερα γένοιντ' ἂν, κατεπείγουσιν δὲ ὑμᾶς αἱ τῶν
 στάσεων πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ φνύμεναι ἐκάστης ἡμέρας **e**
 διαφοραί, εἰδέναι μὲν που χρὴ πάντα τινὰ ἄνδρα, ᾧ καὶ
 βραχὺ δόξης ὀρθῆς μετέδωκεν θεία τις τύχη, ὥς οὐκ ἔστιν
 παῦλα κακῶν τοῖς στασιάσασιν, πρὶν ἂν οἱ κρατήσαντες
 μάχαις καὶ ἐκβολαῖς ἀνθρώπων καὶ σφαγαῖς μνησικακοῦντες **5**
 καὶ ἐπὶ τιμωρίας παύσωνται τρεπόμενοι τῶν ἐχθρῶν, ἐγκρατεῖς **337**
 δὲ ὄντες αὐτῶν, θέμενοι νόμους κοινούς μηδὲν μᾶλλον πρὸς
 ἡδονὴν αὐτοῖς ἢ τοῖς ἡττηθεῖσιν κειμένους, ἀναγκάσωσιν
 αὐτοὺς χρῆσθαι τοῖς νόμοις διτταῖς οὖσαις ἀνάγκαις, αἰδοῖ καὶ
 φόβῳ, φόβῳ μὲν διὰ τὸ κρείττους αὐτῶν εἶναι δεικνύντες τὴν **5**
 βίαν, αἰδοῖ δὲ αὐτὴ διὰ τὸ κρείττους φαίνεσθαι περὶ τε τὰς
 ἡδονὰς καὶ τοῖς νόμοις μᾶλλον ἐθέλοντές τε καὶ δυνάμενοι

b 8 πικρότατον A² (ατ s. v.): πικρότερον A O **c** 4 λφόνων
 Schneider: λφον ὦν A O: λφον ὡς vulg. **d** 7 ξενοφόνων scr.
 recc.: ξενοφόνων A O μισοῦντες] μισθοῦντες A (sed θ punct. not.)
e 2 ᾧ O²: ὦν A O **a** 2 γρ. πρὸς ἡδονὴν A¹ O²: προσήκον A O
a 3 ἀναγκάσωσιν A² O² (σ s. v.): ἀναγκάζωσιν A O

- δουλεύειν. ἄλλως δὲ οὐκ ἔστιν ὥς ἂν ποτε κακῶν λήξαι
 b πόλις ἐν αὐτῇ στασιάσασα, ἀλλὰ στάσεις καὶ ἔχθραι καὶ
 μίση καὶ ἀπιστίαι ταῖς οὕτω διατεθείσαις πόλεσιν αὐταῖς
 πρὸς αὐτὰς ἀεὶ γίγνεσθαι φιλεῖ. τοὺς δὴ κρατήσαντας ἀεὶ
 χρῆ, ὅταν περ ἐπιθυμήσωσιν σωτηρίας, αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς
 5 ἄνδρας προκρίναι τῶν Ἑλλήνων οὓς ἂν πυνθάνωνται ἀρίστους
 ὄντας, πρῶτον μὲν γέροντας, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κεκτη-
 μένους οἴκοι καὶ προγόνους αὐτῶν ὅτι μάλιστα πολλοὺς τε
 καὶ ἀγαθοὺς καὶ ὀνομαστοὺς καὶ κτήσιν κεκτημένους πάντας
 c ἱκανήν—ἀριθμὸν δὲ εἶναι μυριάνδρῳ πόλει πεντήκοντα ἱκανοὶ
 τοιοῦτοι—τούτους δὴ δεήσεσιν καὶ τιμαῖς ὅτι μεγίσταις
 οἴκοθεν μεταπέμψασθαι, μεταπεμψαμένους δὲ ὁμόσαντας
 δεῖσθαι καὶ κελεύειν θεῖναι νόμους, μήτε νικήσασιν μήτε
 5 νικηθείσιν νέμειν πλέον, τὸ δὲ ἴσον καὶ κοινὸν πάσῃ τῇ
 πόλει. τεθέντων δὲ τῶν νόμων ἐν τούτῳ δὴ τὰ πάντα
 ἔστιν. ἂν μὲν γὰρ οἱ νενικηκότες ἥττους αὐτοὺς τῶν νόμων
 d μᾶλλον τῶν νενικημένων παρέχωνται, πάντ' ἔσται σωτηρίας
 τε καὶ εὐδαιμονίας μεστὰ καὶ πάντων κακῶν ἀποφυγῇ· εἰ
 δὲ μή, μήτ' ἐμὲ μήτ' ἄλλον κοινωνὸν παρακαλεῖν ἐπὶ τὸν μὴ
 πειθόμενον τοῖς νῦν ἐπεσταλμένοις. ταῦτα γάρ ἐστιν ἀδελφὰ
 5 ὦν τε Δίῳ ὦν τ' ἐγὼ ἐπεχειρήσαμεν Συρακούσαις εὖ
 φρονούντες συμπῶξαι, δεύτερα μὴν· πρῶτα δ' ἦν ἂν τὸ
 πρῶτον ἐπεχειρήθη μετ' αὐτοῦ Διουνυσίου πραχθῆναι πᾶσιν
 κοινὰ ἀγαθὰ, τύχη δὲ τις ἀνθρώπων κρείττων διεφόρησεν.
 e τὰ δὲ νῦν ὑμεῖς πειρᾶσθε εὐτυχέστερον αὐτὰ ἀγαθῇ πράξαι
 μοίρα καὶ θείᾳ τινὶ τύχῃ.

Συμβουλὴ μὲν δὴ καὶ ἐπιστολὴ εἰρήσθω καὶ ἡ παρὰ
 Διουνύσιον ἐμὴ προτέρα ἄφιξις· ἡ δὲ δὴ ὑστέρα πορεία τε
 5 καὶ πλοῦς ὥς εἰκότως τε ἅμα καὶ ἐμμελῶς γέγονεν, ᾧ μέλει

a 8 λῆξαι A   b 2 αὐταῖς A O : ἄπερ αὐταῖς O²   b 5 ἐλλήνων
 A et γρ. O : ἄλλων O   b 8 καὶ ἀγαθοὺς in marg. A¹ : om. A O
 c 1 δὲ A² (s. v.) O² : om. A O   c 2 δὴ A² (η s. v.) O² : δὲ A O
 c 3 μεταπέμψασθαι A O : μεταπέμπεσθαι A² O² : (πε s. v.) ὁμόσαντας
 A² O² (ντας s. v.) : ὁμόσασθαι A O   c 6 δὲ A² (ἐ s. v.) O² : δὴ A O
 e 5 μέλει] μέλλει A

ἀκούειν ἔξεστι τὸ μετὰ τοῦτο. ὁ μὲν γὰρ δὴ πρῶτος χρόνος
 τῆς ἐν Σικελίᾳ διατριβῆς μοι διεπεράνθη, καθάπερ εἶπον, **338**
 πρὶν συμβουλευεῖν τοῖς οἰκείοις καὶ ἐταίροις τοῖς περὶ Δίωνα·
 τὸ μετ' ἐκεῖνα δ' οὖν ἔπεισα ὅπῃ δὴ ποτ' ἐδυνάμην Διονύσιον
 ἀφεῖναι με, εἰρήνης δὲ γενομένης—ἦν γὰρ τότε πόλεμος ἐν
 Σικελίᾳ—συνωμολογήσαμεν ἀμφότεροι. Διονύσιος μὲν ἔφη **5**
 μεταπέμψεσθαι Δίωνα καὶ ἐμὲ πάλιν, καταστησάμενος τὰ
 περὶ τὴν ἀρχὴν ἀσφαλέστερον ἑαυτῷ, Δίωνα δὲ ἡξίου
 διανοεῖσθαι μὴ φυγὴν αὐτῷ γεγονέναι τότε, μετάστασιν δέ· **b**
 ἐγὼ δ' ἡξειν ὡμολόγησα ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις. γενομένης
 δὲ εἰρήνης, μετεπέμπετό με, Δίωνα δὲ ἐπισχεῖν ἔτι ἐνιαυτὸν
 ἐδεῖτο, ἐμὲ δὲ ἦκειν ἐκ παντὸς τρόπου ἡξίου. Δίον μὲν οὖν
 ἐκέλευέ τέ με πλεῖν καὶ ἐδεῖτο· καὶ γὰρ δὴ λόγος ἐχώρει πολὺς **5**
 ἐκ Σικελίας ὡς Διονύσιος θαυμαστῶς φιλοσοφίας ἐν ἐπι-
 θυμίᾳ πάλιν εἶη γεγυνώς τὰ νῦν· ὅθεν ὁ Δίον συντεταμένως
 ἐδεῖτο ἡμῶν τῇ μεταπέμψει μὴ ἀπειθεῖν. ἐγὼ δὲ ἥδη μὲν που
 κατὰ τὴν φιλοσοφίαν τοῖς νέοις πολλὰ τοιαῦτα γιγνόμενα, **c**
 ὅμως δ' οὖν ἀσφαλέστερόν μοι ἔδοξεν χαίρειν τότε γε πολλὰ
 καὶ Δίωνα καὶ Διονύσιον ἑᾶν, καὶ ἀπηχθόμην ἀμφοῖν
 ἀποκρινάμενος ὅτι γέρων τε εἶην καὶ κατὰ τὰς ὁμολογίας
 οὐδὲν γίγνοιτο τῶν τὰ νῦν πραττομένων. ἔοικεν δὴ τὸ μετὰ **5**
 τοῦτο Ἀρχύτης τε παρὰ Διονύσιον [πρὶν] ἀφικέσθαι—ἐγὼ
 γὰρ πρὶν ἀπιέναι ξενίαν καὶ φιλίαν Ἀρχύτῃ καὶ τοῖς ἐν
 Τάραντι καὶ Διονυσίῳ ποιήσας ἀπέπλεον—ἄλλοι τέ τινες ἐν **d**
 Συρακούσαις ἦσαν Διώνος τε ἅττα διακηκούτες καὶ τούτων
 τινὲς ἄλλοι, παρακουσμάτων τινῶν ἔμμεστοι τῶν κατὰ φιλο-
 σοφίαν· οἱ δοκοῦσί μοι Διονυσίῳ πειρᾶσθαι διαλέγεσθαι τῶν
 περὶ τὰ τοιαῦτα, ὡς Διονυσίου πάντα διακηκούτος ὅσα διε- **5**

a 3 ὅπῃ δὴ ποτ' ἐδυνάμην A O : γρ. ὅποι ποτὲ ἡδυνάμην A³ O²
 a 4 με O² : μοι A O a 6 μεταπέμψασθαι libri b 2 γρ. δ'
 ἡξειν ὡμολόγησα in marg. O : δὴ συνωμολόγησα A O b 3 μετε-
 πέμπετό με re vera A b 5 τέ με πλεῖν] γρ. τ' ἐμέ. πλὴν in marg. O
 λόγος A : ὁ λόγος O c 6 πρὶν ἀφικέσθαι A O : τὸ πρὶν ἀλλαχοῦ
 ὠβελίσται in marg. O d 2 καὶ τούτων in marg. A³ O² : om. A O
 d 3 ἔμμεστοι in marg. iterat A³

- νοούμην ἐγώ. ὁ δὲ οὔτε ἄλλως ἐστὶν ἀφυῆς πρὸς τὴν τοῦ
 μανθάνειν δύναμιν φιλότιμός τε θαυμαστώς· ἤρεσκέν τε οὖν
 ἴσως αὐτῷ τὰ λεγόμενα ἡσχύνετό τε φανερός γιγνόμενος
 e οὐδὲν ἀκηκῶς ὅτ' ἐπεδήμουν ἐγώ, ὅθεν ἅμα μὲν εἰς ἐπι-
 θυμίαν ἦει τοῦ διακοῦσαι ἐναργέστερον, ἅμα δ' ἡ φιλοτιμία
 κατήπειγεν αὐτόν—δι' ἃ δὲ οὐκ ἤκουσεν ἐν τῇ πρόσθεν
 ἐπιδημία, διεξήλθομεν ἐν τοῖς ἄνω ῥηθείσιν νυνδὴ λόγοις—
 5 ἐπειδὴ δ' οὖν οἰκαδὲ τ' ἐσώθην καὶ καλοῦντος τὸ δεύτερον
 ἀπηρνήθην, καθάπερ εἶπον νυνδὴ, δοκεῖ μοι Διουνύσιος
 παντάπασιν φιλοτιμηθῆναι μὴ ποτέ τισιν δόξαιμι κατα-
 339 φρονῶν αὐτοῦ τῆς φύσεώς τε καὶ ἕξεως ἅμα καὶ τῆς διαίτης
 ἔμπειρος γεγονώς, οὐκέτ' ἐθέλειν δυσχεραίνων παρ' αὐτὸν
 ἀφικνεῖσθαι. δίκαιος δὲ λέγειν εἰμὶ τὰληθές καὶ ὑπομένειν,
 εἴ τις ἄρα τὰ γεγονότα ἀκούσας καταφρονήσει τῆς ἐμῆς
 5 φιλοσοφίας, τὸν τύραννον δὲ ἡγήσεται νοῦν ἔχειν. ἐπεμψε
 μὲν γὰρ δὴ Διουνύσιος τρίτον ἐπ' ἐμὲ τριήρη ῥαστώνης ἕνεκα
 τῆς πορείας, ἔπεμψεν δὲ Ἀρχέδημον, ὃν ἡγεῖτό με τῶν ἐν
 b Σικελίᾳ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, τῶν Ἀρχύτῃ συγγεγονότων
 ἕνα, καὶ ἄλλους γνωρίμους τῶν ἐν Σικελίᾳ· οὗτοι δὲ ἡμῖν
 ἡγγελλον πάντες τὸν αὐτὸν λόγον, ὥς θαυμαστὸν ὅσον
 Διουνύσιος ἐπιδεδωκώς εἶη πρὸς φιλοσοφίαν. ἔπεμψεν δὲ
 5 ἐπιστολὴν πάννυ μακράν, εἰδὼς ὥς πρὸς Δίωνα διεκείμην καὶ
 τὴν αὐτὴν Δίωνος προθυμίαν τοῦ ἐμὲ πλεῖν καὶ εἰς Συρακούσας
 ἐλθεῖν· πρὸς γὰρ δὴ πάντα ταῦτα ἦν παρεσκευασμένη τὴν
 ἀρχὴν ἔχουσα ἡ ἐπιστολή, τῇδὲ πῃ φράζουσα—“Διουνύσιος
 c Πλάτῳ” —τὰ νόμιμα ἐπὶ τούτοις εἰπὼν οὐδὲν τὸ μετὰ
 τοῦτο εἶπεν πρότερον ἢ ὥς “*Αν εἰς Σικελίαν πεισθῆς ὑφ'
 ἡμῶν ἔλθῃς τὰ νῦν, πρῶτον μὲν σοι τὰ περὶ Δίωνα ὑπάρξει
 ταύτῃ γιγνόμενα ὅπηπερ ἂν αὐτὸς ἐθέλῃς—θελήσεις δὲ οἶδ'
 5 ὅτι τὰ μέτρια, καὶ ἐγὼ συγχωρήσομαι—εἰ δὲ μή, οὐδέν σοι

Θ 2 γρ. ἦει τοῦ διακοῦσαι A¹ O²: ἡγεῖτο διακοῦσαι A O e 5 δ' οὖν
 A² (δ' s. v.) γρ. O: οὖν A O b 8 τῇδε | ÷ ÷ ÷ πῃ φράζουσα
 ÷ ÷ ÷ A (qui mox tres versus his signis implevit. novam scilicet
 epistolam incipere putaverat) c 1 γρ. εἰπούσα O

τῶν περὶ Δίωνα ἔξει πραγμάτων οὔτε περὶ τᾶλλα οὔτε περὶ αὐτὸν κατὰ νοὺν γιγνόμενα.” ταῦθ’ οὕτως εἶπεν, τᾶλλα δὲ μακρὰ ἂν εἴη καὶ ἄνευ καιροῦ λεγόμενα. ἐπιστολαὶ δὲ ἄλλαι **d** ἐφοίτων παρά τε Ἀρχύτου καὶ τῶν ἐν Τάραντι, τήν τε φιλοσοφίαν ἐγκωμιάζουσai τὴν Διονυσίου, καὶ ὅτι, ἂν μὴ ἀφίκωμαι νῦν, τὴν πρὸς Διονύσιον αὐτοῖς γενομένην φιλίαν δι’ ἐμοῦ, οὐ σμικρὰν οὔσαν πρὸς τὰ πολιτικά, παντάπασιν **5** διαβαλοῖην. ταύτης δὴ τοιαύτης γενομένης ἐν τῷ τότε χρόνῳ τῆς μεταπέψσεως, τῶν μὲν ἐκ Σικελίας τε καὶ Ἰταλίας ἐλκόντων, τῶν δὲ Ἀθήνηθεν ἀτεχνῶς μετὰ δεήσεως οἶον ἐξωθούντων με, καὶ πάλιν ὁ λόγος ἦκεν ὁ αὐτός, τὸ μὴ δεῖν **e** προδοῦναι Δίωνα μηδὲ τοὺς ἐν Τάραντι ξένους τε καὶ ἐταίρους, αὐτῷ δέ μοι ὑπὴν ὡς οὐδὲν θαυμαστὸν νέον ἄνθρωπον παρακούοντα ἀξίων λόγου πραγμάτων, εὐμαθῇ, πρὸς ἔρωτα ἐλθεῖν τοῦ βελτίστου βίου· δεῖν οὖν αὐτὸ ἐξελέγχει σαφῶς **5** ὁποτέρως ποτὲ ἄρα ἔχοι, καὶ τοῦτ’ αὐτὸ μηδαμῇ προδοῦναι μηδ’ ἐμὲ τὸν αἵτιον γενέσθαι τηλικούτου ἀληθῶς ὀνειδούς, εἶπερ ὄντως εἴη τῷ ταῦτα λελεγμένα. πορεύομαι δὴ τῷ **340** λογισμῷ τούτῳ κατακαλυψάμενος—πολλὰ δεδιὼς μαντευόμενός τε οὐ πάνυ καλῶς, ὡς ἔοικεν—ἐλθὼν δ’ οὖν τὸ τρίτον τῷ σωτήρι τοῦτό γε οὖν ἔπραξα ὄντως· ἐσώθην γάρ τοι πάλιν εὐτυχῶς, καὶ τούτων γε μετὰ θεὸν Διονυσίῳ χάριν **5** εἰδέναι χρεῶν, ὅτι πολλῶν βουληθέντων ἀπολέσαι με διεκώλυσεν καὶ ἔδωκέν τι μέρος αἰδοῖ τῶν περὶ ἐμὲ πραγμάτων. ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμην, ᾤμην τούτου πρῶτον ἔλεγχον **b** δεῖν λαβεῖν, πότερον ὄντως εἴη Διονύσιος ἐξημμένος ὑπὸ φιλοσοφίας ὥσπερ πυρός, ἢ μάτην ὁ πολὺς οὗτος ἔλθοι λόγος Ἀθήναζε. ἔστιν δὴ τις τρόπος τοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα πείραν λαμβάνειν οὐκ ἀγεννῆς ἀλλ’ ὄντως τυράννοις πρέπων, **5**

c 7 γιγνόμενα] γιγνόμενον scr. recc. ταῦθ’ O¹ (α s. v.): τοῦθ’ A O d 6 διαβαλοῖην Vind. 109: διαβαλλοῖην A O e 5 τοῦ] τὰ τοῦ A O e 6 ἔχοι scripsi: σχεῖ A O: σχῆ O² (ἦ s. v.): σχολή Bekker a 2 δεδειὼς pr. A a 4 γάρ τοι πάλιν Hermann: γὰρ τὸ πάλαι A O: γὰρ τὸ πάλιν O² (ι s. v.)

- ἄλλως τε καὶ τοῖς τῶν παρακουσμάτων μεστοῖς, ὃ δὴ κἀγω
 Διονύσιον εὐθύς ἐλθὼν ἡσθόμην καὶ μάλα πεπονθότα. δει-
 κνύναι δὴ δεῖ τοῖς τοιούτοις ὅτι ἔστι πᾶν τὸ πρᾶγμα οἷόν τε
 c καὶ δι' ὅσων πραγμάτων καὶ ὅσον πόνον ἔχει. ὁ γὰρ ἀκούσας,
 ἔαν μὲν ὄντως ἢ φιλόσοφος οἰκεῖός τε καὶ ἄξιος τοῦ πρά-
 γματος θεῖος ᾖ, ὁδόν τε ἡγεῖται θαυμαστὴν ἀκηκοέναι συν-
 τατέον τε εἶναι νῦν καὶ οὐ βιωτὸν ἄλλως ποιοῦντι· μετὰ
 5 τοῦτο δὴ συντείνας αὐτός τε καὶ τὸν ἡγούμενον τὴν ὁδόν,
 οὐκ ἀνίσω πρὶν ἂν ἡ τέλος ἐπιθῇ πᾶσιν, ἡ λάβη δύναμιν
 ὥστε αὐτὸς αὐτὸν χωρὶς τοῦ δείξοντος δυνατὸς εἶναι ποδη-
 d γεῖν. ταύτη καὶ κατὰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ τοιοῦτος ζῆ, πρᾶτ-
 των μὲν ἐν αἰστίσιν ἂν ἢ πράξεσιν, παρὰ πάντα δὲ αἰ-
 φιλοσοφίας ἐχόμενος καὶ τροφῆς τῆς καθ' ἡμέραν ἥτις ἂν
 αὐτὸν μάλιστα εὐμαθῇ τε καὶ μνήμονα καὶ λογίζεσθαι δυνα-
 5 τὸν ἐν αὐτῷ νήφοντα ἀπεργάζεται· τὴν δὲ ἐναντίαν ταύτη
 μισῶν διατελεῖ. οἱ δὲ ὄντως μὲν μὴ φιλόσοφοι, δόξαις δ'
 ἐπικεχωσμένοι, καθάπερ οἱ τὰ σώματα ὑπὸ τῶν ἡλίων
 ἐπικεκαυμένοι, ἰδόντες τε ὅσα μαθήματά ἐστιν καὶ ὁ πόνος
 e ἡλίκος καὶ δίαίτα ἢ καθ' ἡμέραν ὥς πρέπουσα ἢ κοσμία τῷ
 πράγματι, χαλεπὸν ἡγησάμενοι καὶ ἀδύνατον αὐτοῖς, οὔτε δὴ
 341 ἐπιτηδεύειν δυνατοὶ γίνονται, ἔνιοι δὲ αὐτῶν πείθουσιν
 αὐτοὺς ὥς ἱκανῶς ἀκηκοότες εἰσὶν τὸ ὅλον, καὶ οὐδὲν ἔτι
 δέονται τινων πραγμάτων. ἡ μὲν δὴ πείρα αὕτη γίγνεται
 ἢ σαφῆς τε καὶ ἀσφαλεστάτη πρὸς τοὺς τρυφῶντάς τε καὶ
 5 ἀδυνάτους διαπονεῖν, ὥς μηδέποτε βαλεῖν ἐν αἰτία τὸν
 δεικνύντα ἀλλ' αὐτὸν αὐτόν, μὴ δυνάμενον πάντα τὰ πρόσ-
 φορα ἐπιτηδεύειν τῷ πράγματι. οὕτω δὴ καὶ Διονυσίῳ τότ'
 ἐρρήθη τὰ ῥηθέντα. πάντα μὲν οὖν οὗτ' ἐγὼ διεξῆλθον οὔτε
 b Διονύσιος ἐδεῖτο· πολλὰ γὰρ αὐτὸς καὶ τὰ μέγιστα εἰδέναι

c 5 τοῦτο A² (add. το) O²: τοῦ A O αὐτός A O: αὐτόν O² (ν s. v.)
 c 6 ἂν ἢ O²: ἂν A O c 7 γρ. δείξοντος O: δείξαντος A O γρ.
 δυνατὸς O: ἀδύνατος A O: μὴ ἀδύνατος vulg. (μὴ re vera om. A)
 d 7 τῶν ἡλίων pr. A (ut vid.) et in marg. A²: τὸν ἡλίον A² (ον bis in
 ras.) O: τοῦ ἡλίου A³ O² (ον bis s. v.) e 1 πρέπουσα ἢ fecit A²:
 παρέπουσα ηι (ut vid.) pr. A O e 2 καὶ O²: om. A O

τε καὶ ἱκανῶς ἔχειν προσεποιεῖτο διὰ τὰς ὑπὸ τῶν ἄλλων
 παρακοάς. ὕστερον δὲ καὶ ἀκούω γεγραφέναι αὐτὸν περὶ ὧν
 τότε ἤκουσε, συνθέντα ὡς αὐτοῦ τέχνην, οὐδὲν τῶν αὐτῶν
 ὧν ἀκούει· οἶδα δὲ οὐδὲν τούτων. ἄλλους μὲν τινὰς οἶδα 5
 γεγραφότας περὶ τῶν αὐτῶν τούτων, οἵτινες δέ, οὐδ' αὐτοὶ
 αὐτοὺς. τοσόνδε γε μὴν περὶ πάντων ἔχω φράζειν τῶν γε-
 γραφόντων καὶ γραψόντων, ὅσοι φασὶν εἰδέναι περὶ ὧν ἐγὼ c
 σπουδάζω, εἴτ' ἐμοῦ ἀκηκοότες εἴτ' ἄλλων εἴθ' ὡς εὐρόντες
 αὐτοί· τούτους οὐκ ἔστιν κατὰ γε τὴν ἐμὴν δόξαν περὶ τοῦ
 πράγματος ἐπαίειν οὐδέν. οὐκ οὖν γε περὶ αὐτῶν ἔστιν
 σύγγραμμα οὐδὲ μήποτε γένηται· ῥητὸν γὰρ οὐδαμῶς ἔστιν 5
 ὡς ἄλλα μαθήματα, ἀλλ' ἐκ πολλῆς συνουσίας γιγνομένης
 περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ τοῦ συζῆν ἐξαίφνης, οἶον ἀπὸ πυρὸς
 πηδῆσαντος ἐξαφθὲν φῶς, ἐν τῇ ψυχῇ γενόμενον αὐτὸ ἑαυτὸ d
 ἤδη τρέφει. καίτοι τοσόνδε γε οἶδα, ὅτι γραφέντα ἢ
 λεχθέντα ὑπ' ἐμοῦ βέλτιστ' ἂν λεχθείη· καὶ μὴν ὅτι γε-
 γραμμένα κακῶς οὐχ ἦκιστ' ἂν ἐμὲ λυποῖ. εἰ δέ μοι
 ἐφαίνετο γραπτέα θ' ἱκανῶς εἶναι πρὸς τοὺς πολλοὺς καὶ ῥητά, 5
 τί τούτου κάλλιον ἐπέπρακτ' ἂν ἡμῖν ἐν τῷ βίῳ ἢ τοῖς τε
 ἀνθρώποισι μέγα ὄφελος γράψαι καὶ τὴν φύσιν εἰς φῶς
 πᾶσιν προαγαγεῖν; ἀλλ' οὔτε ἀνθρώποις ἡγοῦμαι τὴν ἐπι- e
 χείρησιν περὶ αὐτῶν λεγομένην ἀγαθόν, εἰ μὴ τισιν ὀλίγοις
 ὁπόσοι δυνατοὶ ἀνευρεῖν αὐτοὶ διὰ σμικρᾶς ἐνδείξεως, τῶν τε
 δὴ ἄλλων τοὺς μὲν καταφρονήσεως οὐκ ὀρθῆς ἐμπλήσειεν ἂν
 οὐδαμῇ ἐμμελῶς, τοὺς δὲ ὑψηλῆς καὶ χαύνης ἐλπιδος, ὡς 5
 σέμν' ἄττα μεμαθηκότας. ἔτι δὲ μακρότερα περὶ αὐτῶν ἐν 342
 νῶ μοι γέγονεν εἰπεῖν· τάχα γὰρ ἂν περὶ ὧν λέγω σα-
 φέστερον ἂν εἴη λεχθέντων αὐτῶν. ἔστι γάρ τις λόγος

b 5 ὧν] ὡς A O c 1 γραψόντων A O : γραφόντων O² (φ s. v.)
 d 1 πηδῆσαντος A² (δ s. v.) O² Eus. : πηλήσαντος A O d 2 γρα-
 φθέντα A O d 5 ῥητά A O : ῥητέα Vind. 109 et fecit O² (εα s. v.)
 e 1 πᾶσιν A O : τοῖς πᾶσιν Vind. 109 et τοῖς s. v. A² O² e 2 ἀγαθόν
 A² (ο ex ω) O (δ s. v.) : ἀγαθῶν A O e 4 ὀρθῆς] ὀρθῶς scr. Ven. 184
 e 5 ἐμμελῶς A O : ἐμμελοῦς O² (ου s. v.) a 2 γέγονεν A² O² (εν s. v.) :
 γεγόνει A O a 3 εἴη A O : εἴη τι O²

ἀληθής, ἐναντίος τῷ τολήσαντι γράφειν τῶν τοιούτων καὶ
 5 ὅτιοι, πολλάκις μὲν ὑπ' ἐμοῦ καὶ πρόσθεν ῥηθείς, ἔοικεν δ'
 οὖν εἶναι καὶ νῦν λεκτέος.

*Ἔστιν τῶν ὄντων ἐκάστῳ, δι' ὧν τὴν ἐπιστήμην ἀνάγκη
 παραγίνεσθαι, τρία, τέταρτον δ' αὐτὴ—πέμπτον δ' αὐτὸ
 b τιθέναι δεῖ ὃ δὴ γνωστόν τε καὶ ἀληθὺς ἐστὶν ὄν—ἐν μὲν
 ὄνομα, δεύτερον δὲ λόγος, τὸ δὲ τρίτον εἰδῶλον, τέταρτον
 δὲ ἐπιστήμη. περὶ ἐν οὖν λαβὲ βουλόμενος μαθεῖν τὸ νῦν
 λεγόμενον, καὶ πάντων οὕτω πέρι νόησον. κύκλος ἐστὶν
 5 τι λεγόμενον, ᾧ τοῦτ' αὐτὸ ἐστὶν ὄνομα ὃ νῦν ἐφθέγγεσθαι.
 λόγος δ' αὐτοῦ τὸ δεύτερον, ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων συγ-
 κείμενος· τὸ γὰρ ἐκ τῶν ἐσχάτων ἐπὶ τὸ μέσον ἴσον ἀπέχον
 πάντῃ, λόγος ἂν εἴη ἐκείνου ᾧπερ στρογγύλον καὶ περιφερὲς
 c ὄνομα καὶ κύκλος. τρίτον δὲ τὸ ζωγραφούμενόν τε καὶ
 ἐξαλειφόμενον καὶ τορνεύμενον καὶ ἀπολλύμενον· ὧν αὐτὸς
 ὁ κύκλος, ὃν πέρι πάντ' ἐστὶν ταῦτα, οὐδὲν πάσχει, τούτων
 ὡς ἕτερον ὄν. τέταρτον δὲ ἐπιστήμη καὶ νοῦς ἀληθής τε
 5 δόξα περὶ ταῦτ' ἐστίν· ὡς δὲ ἐν τούτῳ αὖ πᾶν θετέον, οὐκ
 ἐν φωναῖς οὐδ' ἐν σωμάτων σχήμασιν ἀλλ' ἐν ψυχαῖς ἐνόν,
 ᾧ δῆλον ἕτερόν τε ὃν αὐτοῦ τοῦ κύκλου τῆς φύσεως τῶν
 d τε ἔμπροσθεν λεχθέντων τριῶν. τούτων δὲ ἐγγύτατα μὲν
 συγγενεῖα καὶ ὁμοιότητι τοῦ πέμπτου νοῦς πεπλησίακεν,
 τᾶλλα δὲ πλέον ἀπέχει. ταυτὸν δὴ περὶ τε εὐθέος ἅμα καὶ
 5 καὶ δικαίου, καὶ περὶ σώματος ἅπαντος σκευαστοῦ τε καὶ
 κατὰ φύσιν γεγονότος, πυρὸς ὕδατός τε καὶ τῶν τοιούτων
 πάντων, καὶ ζῶον σύμπαντος πέρι καὶ ἐν ψυχαῖς ἦθους, καὶ
 περὶ ποιήματα καὶ παθήματα σύμπαντα· οὐ γὰρ ἂν τούτων
 e μὴ τις τὰ τέτταρα λάβῃ ἀμῶς γέ πως, οὔποτε τελέως
 ἐπιστήμης τοῦ πέμπτου μέτοχος ἔσται. πρὸς γὰρ τούτοις

a 8 πέμπτον . . . b 2 ὄνομα in marg. A³ (ἐν ἄλλῳ) O³ b 1 δεῖ
 δ A³ O¹: διδ in textu A O ἀληθὺς ἐστὶν ὄν A³ O²: ἀληθές ἐστίν· ὧν
 in textu A O c 4 τε *** δόξα A: τε καὶ δόξα O e 1 ἀμῶς
 γέ πως A² (spir. et μ s. v.) et γρ. O: ἕλλως γέ πως A O

ταῦτα οὐχ ἤττον ἐπιχειρεῖ τὸ ποῖόν τι περὶ ἕκαστον δηλοῦν
 ἢ τὸ ὃν ἑκάστου διὰ τὸ τῶν λόγων ἀσθενές· ὧν ἔνεκα νοῦν **343**
 ἔχων οὐδεὶς τολμήσει ποτὲ εἰς αὐτὸ τιθέναι τὰ νευνοημένα
 ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ταῦτα εἰς ἀμετακίνητον, ὃ δὴ πάσχει τὰ
 γεγραμμένα τύποις. τοῦτο δὲ πάλιν αὖ τὸ νῦν λεγόμενον
 δεῖ μαθεῖν. κύκλος ἕκαστος τῶν ἐν ταῖς πράξεσι γραφο- **5**
 μένων ἢ καὶ τορνευθέντων μεστὸς τοῦ ἐναντίου ἐστὶν τῷ
 πέμπτῳ—τοῦ γὰρ εὐθέος ἐφάπτεται πάντῃ—αὐτὸς δέ, φαμέν,
 ὁ κύκλος οὔτε τι σμικρότερον οὔτε μείζον τῆς ἐναντίας ἔχει
 ἐν αὐτῷ φύσεως. ὄνομά τε αὐτῶν φαμεν οὐδὲν οὐδενὶ
 βέβαιον εἶναι, κωλύειν δ' οὐδὲν τὰ νῦν στρογγύλα καλού- **b**
 μενα εὐθέα κεκληθῆσαι τά τε εὐθέα δὴ στρογγύλα, καὶ οὐδὲν
 ἤττον βεβαίως ἔξειν τοῖς μεταθεμένοις καὶ ἐναντίως καλοῦσιν.
 καὶ μὴν περὶ λόγου γε ὁ αὐτὸς λόγος, εἴπερ ἐξ ὀνομάτων
 καὶ ῥημάτων σύγκειται, μηδὲν ἱκανῶς βεβαίως εἶναι βέ- **5**
 βαιον· μυρίος δὲ λόγος αὖ περὶ ἑκάστου τῶν τεττάρων ὡς
 ἀσαφές, τὸ δὲ μέγιστον, ὅπερ εἵπομεν ὀλίγον ἔμπροσθεν,
 ὅτι δυοῖν ὄντων, τοῦ τε ὄντος καὶ τοῦ ποιοῦ τινος, οὐ τὸ
 ποῖόν τι, τὸ δὲ τί, ζητούσης εἰδέναι τῆς ψυχῆς, τὸ μὴ ζητού- **c**
 μενον ἕκαστον τῶν τεττάρων προτεῖνον τῇ ψυχῇ λόγῳ τε
 καὶ κατ' ἔργα, αἰσθήσεσιν εὐέλεγκτον τό τε λεγόμενον καὶ
 δεικνύμενον ἀεὶ παρεχόμενον ἕκαστον, ἀπορίας τε καὶ ἀσα-
 φείας ἐμπύμπλησι πάσης ὡς ἔπος εἰπεῖν πάντ' ἄνδρα. ἐν **5**
 οἷσι μὲν οὖν μηδ' εἰθισμένοι τὸ ἀληθὲς ζητεῖν ἐσμεν ὑπὸ
 πονηρᾶς τροφῆς, ἐξαρκεῖ δὲ τὸ προταθὲν τῶν εἰδώλων, οὐ
 καταγέλαστοι γιγνόμεθα ὑπ' ἀλλήλων, οἱ ἐρωτώμενοι ὑπὸ
 τῶν ἐρωτῶντων, δυναμένων δὲ τὰ τέτταρα διαρρίπτειν τε **d**
 καὶ ἐλέγχειν· ἐν οἷς δ' ἂν τὸ πέμπτον ἀποκρίνασθαι καὶ
 δηλοῦν ἀναγκάζωμεν, ὁ βουλόμενος τῶν δυναμένων ἀνατρέ-

a 3 ὑπ' αὐτοῦ in marg. A³ O²: om. A O   b 1 κωλύει* A: κωλύειν
 O (in marg. κωλύει O²)   c 2 προτεῖνον A O: πρότερον in marg.
 A³ et γρ. O   c 3 αἰσθήσεσιν in marg. A³ O²: αἰσθησιν A O
 c 6 εἰ*θισμένοι A: ἡθισμένοι O (sed εἰ s. v.)   ἐσμεν in marg. A³ O²:
 om. A O   c 7 προταθὲν A O: προτεθὲν A² O² (ε s. v.)

- πειν κρατεῖ καὶ ποιεῖ τὸν ἐξηγούμενον ἐν λόγοις ἢ γράμ-
 5 μασιν ἢ ἀποκρίσειςιν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀκούοντων δοκεῖν
 μηδὲν γινώσκειν ὧν ἂν ἐπιχειρῇ γράφειν ἢ λέγειν, ἀγνο-
 ούντων ἐνίοτε ὡς οὐχ ἡ ψυχὴ τοῦ γράψαντος ἢ λέξαντος
 ἐλέγχεται, ἀλλ' ἡ τῶν τεττάρων φύσις ἐκάστου, πεφυκυῖα
 e φαύλως. ἡ δὲ διὰ πάντων αὐτῶν διαγωγὴ, ἄνω καὶ κάτω
 μεταβαίνουσα ἐφ' ἑκάστου, μόγις ἐπιστήμην ἐνέτεκεν εὖ
 πεφυκότος εὖ πεφυκότι· κακῶς δὲ ἂν φυῇ, ὡς ἡ τῶν πολλῶν
 344 ἐξίς τῆς ψυχῆς εἷς τε τὸ μαθεῖν εἷς τε τὰ λεγόμενα ἦθη
 πέφυκεν, τὰ δὲ διέφθαρται, οὐδ' ἂν ὁ Λυγκεὺς ἰδεῖν ποιή-
 σιεν τοὺς τοιούτους. ἐνὶ δὲ λόγῳ, τὸν μὴ συγγενῇ τοῦ
 πράγματος οὐτ' ἂν εὐμάθεια ποιήσειεν ποτε οὔτε μνήμη—
 τὴν ἀρχὴν γὰρ ἐν ἀλλοτρίαις ἔξεσιν οὐκ ἐγγίγνεται—ὥστε
 5 ὁπόσοι τῶν δικαίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσα καλὰ μὴ προσ-
 φυεῖς εἰσιν καὶ συγγενεῖς, ἄλλοι δὲ ἄλλων εὐμαθεῖς ἅμα
 καὶ μνήμονες, οὐδ' ὅσοι συγγενεῖς, δυσμαθεῖς δὲ καὶ ἀμνή-
 μονες, οὐδένες τούτων μήποτε μάθωσιν ἀλήθειαν ἀρετῆς εἰς
 b τὸ δυνατὸν οὐδὲ κακίας. ἅμα γὰρ αὐτὰ ἀνάγκη μαυθάνειν
 καὶ τὸ ψεῦδος ἅμα καὶ ἀληθὲς τῆς ὅλης οὐσίας, μετὰ τριβῆς
 πάσης καὶ χρόνου πολλοῦ, ὅπερ ἐν ἀρχαῖς εἶπον· μόγις δὲ
 τριβόμενα πρὸς ἄλληλα αὐτῶν ἕκαστα, ὀνόματα καὶ λόγοι
 5 ὄψεις τε καὶ αἰσθήσεις, ἐν εὐμενέσιν ἐλέγχους ἐλεγχόμενα
 καὶ ἄνευ φθόνων ἐρωτήσεων καὶ ἀποκρίσεων χρωμένων,
 ἐξέλαμψε φρόνησις περὶ ἑκάστου καὶ νοῦς, συντείνων ὅτι
 c μάλιστ' εἰς δύναμιν ἀνθρωπίνην. διὸ δὴ πᾶς ἀνὴρ σπουδαῖος
 τῶν ὄντων σπουδαίων πέρι πολλοῦ δεῖ μὴ γράψας ποτὲ ἐν
 ἀνθρώποις εἰς φθόνον καὶ ἀπορίαν καταβαλεῖ. ἐνὶ δὴ ἐκ
 τούτων δεῖ γινώσκειν λόγῳ, ὅταν ἴδῃ τίς του συγγράμματα
 5 γεγραμμένα εἴτε ἐν νόμοις νομοθέτου εἴτε ἐν ἄλλοις τισὶν
 ἄττ' οὖν, ὡς οὐκ ἦν τούτῳ ταῦτα σπουδαιότατα, εἴπερ ἔστ'
 αὐτὸς σπουδαῖος, κείται δέ που ἐν χώρᾳ τῇ καλλίστῃ τῶν

a 3 εὐμαθία A (sed i in ras.) a 5 ὅσα καλὰ A O : ὅσαι καλαὶ O²
 cum Vind. 109 c 3 καταβαλεῖ A O : καταβάλῃ fecit A² c 4 του
 A² (s. v.) O² : om. A O c 6 ἄττ' A

τούτου· εἰ δὲ ὄντως αὐτῷ ταῦτ' ἐσπουδασμένα ἐν γράμματιν ἐτέθη, “ἐξ ἄρα δὴ τοι ἔπειτα,” θεοὶ μὲν οὐ, βροτοὶ δὲ “φρένας ὤλεσαν αὐτοί.”

Τούτῳ δὴ τῷ μύθῳ τε καὶ πλάνῳ ὁ συνεπισπόμενος εὖ εἴσεται, εἴτ' οὖν Διόνυσιος ἔγραψεν τι τῶν περὶ φύσεως ἄκρων καὶ πρώτων εἴτε τις ἐλάττων εἴτε μείζων, ὥς οὐδὲν 5 ἀκηκῶς οὐδὲ μεμαθηκῶς ἦν ὑγιὲς ὦν ἔγραψεν κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον· ὁμοίως γὰρ ἂν αὐτὰ ἐσέβητο ἐμοί, καὶ οὐκ ἂν αὐτὰ ἐτόλμησεν εἰς ἀναρμοστίαν καὶ ἀπρέπειαν ἐκβάλλειν. οὔτε γὰρ ὑπομνημάτων χάριν ἔγραψεν—οὐδὲν γὰρ δεινὸν μὴ τις αὐτὸ ἐπιλάθεται, ἐὰν ἅπαξ τῇ ψυχῇ περι- e λάβῃ· πάντων γὰρ ἐν βραχυτάτοις κείμεναι—φιλοτιμίας δὲ αἰσχροῦς, εἵπερ, ἔνεκα, εἴθ' ὥς αὐτοῦ τιθέμενος εἴθ' ὥς παιδείας δὴ μέτοχος ὦν, ἧς οὐκ ἄξιος ἦν ἀγαπῶν δόξαν τὴν τῆς μετοχῆς γενομένης. εἰ μὲν οὖν ἐκ τῆς μιᾶς συνοουσίας 345 Διουσιῶ τοῦτο γέγονεν, τάχ' ἂν εἴη, γέγονεν δ' οὖν ὅπως, “ἴττω Ζεὺς,” φησὶν ὁ Θηβαῖος· διεξήλθον μὲν γὰρ ὥς εἰπὼν τε ἐγὼ καὶ ἅπαξ μόνον, ὕστερον δὲ οὐ πώποτε ἔτι. ἐννοεῖν δὴ δεῖ τὸ μετὰ τοῦτο, ὅτῳ μέλει τὸ περὶ αὐτὰ γεγονὸς εὐρεῖν 5 ὅπῃ ποτὲ γέγονεν, τίνι πότ' αἰτία τὸ δεῦτερον καὶ τὸ τρίτον, πλεονάκεις τε οὐ διεξῆμεν· πότερον Διόνυσιος ἀκούσας μόνον ἅπαξ, οὕτως εἰδέναι τε οἶεται καὶ ἱκανῶς οἶδεν, εἴτε αὐτὸς b εὐρὼν ἢ καὶ μαθὼν ἔμπροσθεν παρ' ἐτέρων, ἢ φαῦλα εἶναι τὰ λεχθέντα, ἢ τὸ τρίτον οὐ καθ' αὐτόν, μείζονα δέ, καὶ ὄντως οὐκ ἂν δυνατὸς εἶναι φρονήσεώς τε καὶ ἀρετῆς ζῆν ἐπιμελούμενος. εἰ μὲν γὰρ φαῦλα, πολλοῖς μάρτυσι μα- 5 χεῖται τὰ ἐναντία λέγουσιν, οἱ περὶ τῶν τοιούτων πάμπαν Διουσιῶν κυριώτεροι ἂν εἴεν κριταί· εἰ δὲ ἡρῆκεναι ἢ μεμαθηκέναι, ἄξια δ' οὖν εἶναι πρὸς παιδείαν ψυχῆς ἐλευ- θέρας, πῶς ἂν, μὴ θαυμαστὸς ὦν ἄνθρωπος, τὸν ἡγεμόνα c

d 1 τοι A O Homerus : oi vulg. d 9 ἔγραψεν A O : αὐτὰ ἔγραψεν
O¹ e 3 prius εἴθ'] εἴθ' A : εἴωθ' O a 1 γενομένης A O : γενο-
μένην O² (ν s. v.) a 3 ἴττω] εἴττω A O (s. v. οὕτως τὰ ἀντίγραφα
O) : γρ. ἥττω A¹ O¹ a 5 posterius τὸ] τὰ A O

τούτων καὶ κύριον οὕτως εὐχερῶς ἡτίμασέν ποτ' ἄν; πῶς δ' ἡτίμασεν, ἐγὼ φράζοιμ' ἄν.

- Οὐ πολλὸν χρόνον διαλιπὼν τὸ μετὰ τοῦτο, ἐν τῷ πρόσθεν
 5 Δίωνα ἐὼν τὰ ἑαυτοῦ κεκτῆσθαι καὶ καρποῦσθαι χρήματα, τότε οὐκέτ' εἶα τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ πέμπειν εἰς Πελοπόννησον, καθάπερ ἐπιλεησμένος τῆς ἐπιστολῆς παντάπασι· εἶναι γὰρ αὐτὰ οὐ Δίωνος ἀλλὰ τοῦ ὕεος, ὅντος μὲν ἀδελ-
 d φιδου αὐτοῦ κατὰ νόμους ἐπιτροπεύοντος. τὰ μὲν δὴ πεπραγμένα μέχρι τούτου ταῦτ' ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, τούτων δὲ οὕτω γενομένων, ἑωράκη τε ἐγὼ ἀκριβῶς τὴν ἐπιθυμίαν τὴν Διουνσίου φιλοσοφίας, ἀγανακτεῖν τε ἐξῆν εἴτε βου-
 5 λοίμην εἴτε μή. ἦν γὰρ θέρος ἤδη τότε καὶ ἔκπλοι τῶν νεῶν· ἐδόκει δὴ χαλεπαίνειν μὲν οὐ δεῖν ἐμὲ Διουνσίῳ μᾶλλον ἢ ἐμαντῷ τε καὶ τοῖς βιασαμένοις ἐλθεῖν ἐμὲ τὸ
 e τρίτον εἰς τὸν πορθμὸν τὸν περὶ τὴν Σκύλλαν,

ὅφρ' ἔτι τὴν ὁλοὴν ἀναμετρήσαιμι Χάρυβδι,

- λέγειν δὲ πρὸς Διουνσίον ὅτι μοι μένειν ἀδύνατον εἴη Δίωνος οὕτω προπεπηλακισμένου. ὁ δὲ παρεμυθεῖτό τε καὶ ἐδεῖτο
 5 μένειν, οὐκ οἰόμενός οἱ καλῶς ἔχειν ἐμὲ ἄγγελον αὐτὸν τῶν τοιούτων ἐλθεῖν ὅτι τάχος· οὐ πείθων δὲ αὐτός μοι πομπὴν
 346 παρασκευάσειν ἔφη. ἐγὼ γὰρ ἐν τοῖς ἀποστόλοις πλοίοις ἐμβὰς διενοούμην πλεῖν, τεθυμωμένος, πάσχειν τε οἰόμενος δεῖν, εἰ διακωλυοίμην, ὅτι οὐκ, ἐπειδὴ περιφανῶς ἠδίκουν μὲν οὐδέν, ἠδικοῦμην δέ· ὁ δὲ οὐδέν με τοῦ καταμένειν προσιέ-
 5 μενον ὀρών, μηχανὴν τοῦ μέναι τὸν τότε ἔκπλουν μηχανᾶται τοιάνδε τινά. τῇ μετὰ ταῦτα ἐλθὼν ἡμέρᾳ λέγει πρὸς με πιθανὸν λόγον· “Ἐμοὶ καὶ σοὶ Δίων,” ἔφη, “καὶ τὰ Δίωνος

c 4 διαλιπὼν A (sed i ex ei) marg.): οὐκέτι A (εἶα s. v. a) O

d 1 ἐπιτροπεύοντος A² (δὲ s. v.) O²

a): ἑωράκει A² (κει in marg.) O: γρ. ἑωράκη O

om. vulg. d 4 τὴν scripsi: τῆς libri

A³ O²: om. A O μὴ προσιέμενον (μὴ in marg.) A²

O²: κατὰ A O (τὰ ἀντίγραφα καὶ τὸ τοῦ πατριάρχου, οὐ καλῶς)

c 6 οὐκέτ' εἶα A² (κ' ἔτ' εἶα in

d 1 ἐπιτροπεύοντος A O: δὲ

d 3 ἑωράκειν A (sed ein in ras.

a 4 δ δὲ οὐδέν με in marg.

a 7 καὶ τὰ

ἐκποδὼν ἀπαλλαχθήτω τοῦ περὶ αὐτὰ πολλακίς διαφερεσθαι· **b**
 ποιήσω γὰρ διὰ σέ, ἔφη, Δίω·νι τάδε. ἀξιῶ ἐκείνους ἀπολα-
 βόντα τὰ ἑαυτοῦ οἰκεῖν μὲν ἐν Πελοποννήσῳ, μὴ ὡς φυγάδα
 δέ, ἀλλ' ὡς αὐτῷ καὶ δεῦρο ἐξὸν ἀποδημεῖν, ὅταν ἐκείνῳ τε
 καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν τοῖς φίλοις κοινῇ συνδοκῇ· ταῦτα δ' εἶναι **5**
 μὴ ἐπιβουλεύοντος ἐμοί, τούτων δὲ ἐγγυητὰς γίγνεσθαι σέ
 τε καὶ τοὺς σοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἐνθάδε Δίω·νος, ὑμῖν δὲ
 τὸ βέβαιον ἐκείνους παρεχέτω. τὰ χρήματα δὲ ἃ ἂν λάβῃ,
 κατὰ Πελοπόννησον μὲν καὶ Ἀθήνας κείσθω παρ' οἰσισιν **c**
 ἂν ὑμῖν δοκῇ, καρπούσθω δὲ Δίω·νι, μὴ κύριος δὲ ἄνευ ὑμῶν
 γιγνέσθω ἀνελεύσθαι. ἐγὼ γὰρ ἐκείνῳ μὲν οὐ σφόδρα
 πιστεύω τούτοις χρώμενον ἂν τοῖς χρήμασιν δίκαιον γί-
 γνεσθαι περὶ ἐμέ—οὐ γὰρ ὀλίγα ἔσται—σοὶ δὲ καὶ τοῖς **5**
 σοῖς μᾶλλον πεπίστευκα. ὅρα δὴ ταῦτα εἴ σοι ἀρέσκει,
 καὶ μένε ἐπὶ τούτοις τὸν ἐνιαυτὸν τούτου, εἰς δὲ ὥρας ἅπιθι
 λαβὼν τὰ χρήματα ταῦτα· καὶ Δίω·νι εἰ οἷδ' ὅτι πολλὴν
 χάριν ἔξει σοι διαπραξαμένῳ ταῦτα ὑπὲρ ἐκείνου.” τούτου
 δὴ ἐγὼ τὸν λόγον ἀκούσας ἐδυσχέραω μὲν, ὅμως δὲ
 βουλευσάμενος ἔφην εἰς τὴν ὑστεραίαν αὐτῷ περὶ τούτων
 τὰ δόξαντα ἀπαγγελεῖν. ταῦτα συνεθέμεθα τότε. ἐβου- **5**
 λεύομην δὴ τὸ μετὰ ταῦτα κατ' ἐμαυτὸν γενόμενος, μάλα
 συγκεχυμένος· πρῶτος δ' ἦν μοι τῆς βουλῆς ἡγούμενος ὁδε
 λόγος. “Φέρε, εἰ διανοεῖται τούτων μηδὲν ποιεῖν Διονύ- **e**
 σιος ὧν φησιν, ἀπελθόντος δ' ἐμοῦ ἐὰν ἐπιστέλλῃ Δίω·νι
 πιθανῶς, αὐτός τε καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν αὐτοῦ διακελευό-
 μενος, ἃ νῦν πρὸς ἐμὲ λέγει, ὡς αὐτοῦ μὲν ἐθέλοντος, ἐμοῦ
 δὲ οὐκ ἐθελήσαντος ἃ προυκαλεῖτό με δρᾶν, ἀλλ' ὀλιγωρή- **5**
 σαντος τῶν ἐκείνου τὸ παράπαν πραγμάτων, πρὸς δὲ καὶ
 τούτοιςιν ἔτι μηδ' ἐθέλῃ με ἐκπέμπειν, αὐτὸς τῶν ναυκλήρων

b 1 ἀπαλλαχθήτω **O**²: ἀπηλλάχθη, τω **A O**   **b 4** ἐπιδημεῖν **corr.**
Vind. 109   **b 6** ἐπιβουλεύοντος **A O**: ἐπιβουλεύοντι **O**² (ι s. v.)
c 7 ἅπιθι: in ras. **A**   **d 3** ὅμως **A O**: ὅλως **A**² (ὅλ s. v.) **O**²: ὅλως ὅμως
vulg.   **d 5** ἀπαγγελεῖν **scr. recc.**: ἀπαγγέλλειν **A O**   **d 6** γρ. τὸ
O: τότε **A O**   **e 2** δ' ἐμοῦ] δέ μου **A**   **e 3** ἄλλοις πολλοῖς **libri**:
 ἄλλοι πολλοὶ **vulg.**   αὐτοῦ **Vind.** 109: αὐτῶν **A O**

- 347** μηδενὶ προστάττων, ἐνδείξεται δὲ πᾶσιν ῥαδίως ὡς ἀβουλῶν ἐμὲ ἐκπλεῖν, ἄρά τις ἐθελήσει με ἄγειν ναύτην ὁρμώμενον ἐκ τῆς Διουνσίου οἰκίας;”—ῥκουν γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοισιν κακοῖς ἐν τῷ κήπῳ τῷ περὶ τὴν οἰκίαν, ὅθεν οὐδ’ ἂν ὁ
- 5 θυρωρὸς ἠθελέν με ἀφεῖναι μὴ πεμφθείσης αὐτῷ τινας ἐντολῆς παρὰ Διουνσίου—“ἂν δὲ περιμείνω τὸν ἐνιαυτόν, ἔξω μὲν Δίῳνι ταῦτα ἐπιστέλλειν, ἐν οἷς τ’ αὐτ’ εἰμὶ καὶ ἂ πράττω· καὶ ἔαν μὲν δὴ ποιῇ τι Διουνύσιος ὧν φησιν, οὐ
- b** παντάπασιν ἔσται μοι καταγελάστως πεπραγμένα—τάλαντα γὰρ ἴσως ἐστὶν οὐκ ἔλαττον, ἂν ἐκτιμᾷ τις ὀρθῶς, ἐκατὸν ἢ Δίῳνος οὐσία—ἂν δ’ οὖν γίγνηται τὰ νῦν ὑποφαίνοντα οἷα εἰκὸς αὐτὰ γίγνεσθαι, ἀπορῶ μὲν ὅτι χρήσομαι ἐμαυτῷ,
- 5 ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἴσως ἐνιαυτόν γ’ ἔτι πονῆσαι καὶ ἔργοις ἐλέγξαι πειρᾶσθαι τὰς Διουνσίου μηχανάς.” ταῦτά μοι δόξαντα, εἰς τὴν ὑστεραίαν εἶπον πρὸς Διουνύσιον ὅτι “Δέ-
- c** δοκαί μοι μένειν· ἀξιῶ μὴν,” ἔφην, “μὴ κύριον ἡγεῖσθαι σε Δίῳνος ἐμέ, πέμπειν δὲ μετ’ ἐμοῦ σὲ παρ’ αὐτὸν γράμματα τὰ νῦν δεδογμένα δηλοῦντα, καὶ ἐρωτᾶν εἴτε ἀρκεῖ ταῦτα αὐτῷ, καὶ εἰ μὴ, βούλεται δὲ ἄλλ’ ἅττα καὶ ἀξιοῖ,
- 5 καὶ ταῦτα ἐπιστέλλειν ὅτι τάχιιστα, σὲ δὲ νεωτερίζειν μηδέν πω τῶν περὶ ἐκείνου.” ταῦτα ἐρρήθη, ταῦτα συνωμολογήσαμεν, ὡς νῦν εἴρηται σχεδόν. ἐξέπλευσεν δὴ τὰ πλοῖα μετὰ τοῦτο, καὶ οὐκέτι μοι δυνατὸν ἦν πλεῖν, ὅτε δὴ μοι καὶ
- d** Διουνύσιος ἐμνήσθη λέγων ὅτι τὴν ἡμίσειαν τῆς οὐσίας εἶναι δέοι Δίῳνος, τὴν δ’ ἡμίσειαν τοῦ ὑέος· ἔφη δὴ πωλήσειν αὐτήν, πραθείσης δὲ τὰ μὲν ἡμίσεα ἐμοὶ δώσειν ἄγειν, τὰ δ’ ἡμίσεα τῷ παιδὶ καταλείψειν αὐτοῦ· τὸ γὰρ δὴ δικαιο-
- 5 τατον οὕτως ἔχειν. πληγείς δ’ ἐγὼ τῷ λεχθέντι πάνν μὲν

a 2 ναύτην A O (cf. Soph. Phil. 901): ναύτης scr. recc. a 3 γὰρ A O: γὰρ δὲ O² a 4 κακοῖς] καλοῖς A a 6 περιμείνω A: μέινω O a 7 ἔξω] ἔξω A ταῦτ’ εἰμὶ A O: γρ. ἐν οἷς τ’ εἰμὶ, καὶ ἐν οἷοις τ’ εἰμὶ, καὶ ἐν οἷς τ’ αὐτ’ εἰμὶ O b 3 ὑποφαίνοντα O: ἀποφαίνοντα A: γρ. ἀπεμφαίνοντα O et εμ in marg. A² c 2 παρ’ αὐτὸν γράμματα τὰ in marg. A² O²: om. A O c 3 δηλοῦντα A² (in marg.) O² (in litura): om. A O

ᾧμην γελοῖον εἶναι ἀντιλέγειν ἔτι, ὅμως δ' εἶπον ὅτι χρείη
 τὴν παρὰ Δίωνος ἐπιστολὴν περιμένειν ἡμᾶς καὶ ταῦτα
 πάλιν αὐτὰ ἐπιστέλλειν. ὁ δὲ ἐξῆς τούτοις πάνυ νεανικῶς
 ἐπῶλει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν, ὅπῃ τε καὶ ὅπως ἤθελε e
 καὶ οἰστισι, πρὸς ἐμὲ δὲ οὐδὲν ὅλως ἐφθέγγετο περὶ αὐτῶν,
 καὶ μὴν ὡσαύτως ἐγὼ πρὸς ἐκεῖνον αὐτὸν περὶ τῶν Δίωνος
 πραγμάτων οὐδὲν ἔτι διελεγόμην· οὐδὲν γὰρ ἔτι πλέον
 ᾧμην ποιεῖν. 5

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ταύτη μοι βεβοηθημένον ἐγεγόνει
 φιλοσοφία καὶ φίλοις· τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἐξῶμεν ἐγὼ καὶ
 Διονύσιος, ἐγὼ μὲν βλέπων ἔξω, καθάπερ ὄρνις ποθῶν 348
 ποθεν ἀναπτέσθαι, ὁ δὲ διαμηχανώμενος τίνα τρόπον ἀνα-
 σοβήσοι με μηδὲν ἀποδοὺς τῶν Δίωνος· ὅμως δὲ ἔφαμεν
 ἑταῖροί γε εἶναι πρὸς πᾶσαν Σικελίαν. τῶν δὴ μισθοφόρων
 τοὺς πρεσβυτέρους Διονύσιος ἐπεχείρησεν ὀλιγομισθοτέρους 5
 ποιεῖν· παρὰ τὰ τοῦ πατρὸς ἔθη, θυμωθέντες δὲ οἱ στρατιῶται
 συνελέγησαν ἄθροοι καὶ οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψειν. ὁ δ' ἐπε-
 χεῖρει βιάζεσθαι κλείσας τὰς τῆς ἀκροπόλεως πύλας, οἱ δ' b
 ἐφέροντο εὐθὺς πρὸς τὰ τείχη, παιῶνά τινα ἀναβοήσαντες
 βάρβαρον καὶ πολεμικόν· οὗ δὴ περιδεῆς Διονύσιος γενό-
 μενος ἅπαντα συνεχώρησεν καὶ ἔτι πλείω τοῖς τότε συλλε-
 χθεῖσι τῶν πελταστῶν. λόγος δὴ τις ταχὺ διήλθεν ὡς 5
 Ἑρακλείδης αἴτιος εἶη γεγονώς πάντων τούτων· ὃν ἀκούσας
 ὁ μὲν Ἑρακλείδης ἐκποδῶν αὐτὸν ἔσχεν ἀφανῆ, Διονύσιος
 δὲ ἐζήτηι λαβεῖν, ἀπορῶν δέ, Θεοδότην μεταπεμψάμενος c
 εἰς τὸν κήπον—ἔτυχον δ' ἐν τῷ κήπῳ καὶ ἐγὼ τότε περι-
 πατῶν—τὰ μὲν οὖν ἄλλα οὐτ' οἶδα οὐτ' ἤκουον διαλεγο-
 μένων, ἃ δὲ ἐναντίον εἶπεν Θεοδότης ἐμοῦ πρὸς Διονύσιον,
 οὐδὰ τε καὶ μέμνημαι. “Πλάτων γάρ,” ἔφη, “Διονύσιον 5
 ἐγὼ πείθω τουτουί, ἐὰν ἐγὼ γένωμαι δεῦρο Ἑρακλείδην

¶ 6 ἀντιλέγειν Hermann : ὅτι λέγειν libri : τι λέγειν vulg.   χρείη
 Α Ο : δέοι in marg. Α (non Α²) Ο   b 2 παιῶνά Α Ο : παιᾶνα Vind.
 109 ἀναβοήσαντες Ο² cum Vind. 109 : βοήσαντες Α Ο   c 3 οἶδα
 Α Ο : εἶδον Vind. 109

- κομίσαι δυνατὸς ἡμῖν εἰς λόγους περὶ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῷ
 τῶν νῦν γεγονότων, ἂν ἄρα μὴ δόξῃ δεῖν αὐτὸν οἰκεῖν ἐν
 Σικελίᾳ, τὸν τε υἱὸν λαβόντα καὶ τὴν γυναῖκα ἀξιώ εἰς
 d Πελοπόννησον ἀποπλεῖν, οἰκεῖν τε βλάπτοντα μηδὲν Διο-
 νύσιον ἐκεῖ, καρπούμενον δὲ τὰ ἑαυτοῦ. μετεπεμψάμην
 μὲν οὖν καὶ πρότερον αὐτόν, μεταπέμψομαι δὲ καὶ νῦν, ἄντ'
 οὖν ἀπὸ τῆς προτέρας μεταπομπῆς ἄντε καὶ ἀπὸ τῆς νῦν
 5 ὑπακούσῃ μοι· Διονύσιον δὲ ἀξιώ καὶ δέομαι, ἂν τις ἐντυγ-
 χάνῃ Ἡρακλείδῃ ἑάντ' ἐν ἀγρῷ ἑάντ' ἐνθάδε, μηδὲν ἄλλο
 e αὐτῷ φλαῦρον γίνεσθαι, μεταστῆναι δ' ἐκ τῆς χώρας, ἕως
 ἂν ἄλλο τι Διονυσίῳ δόξῃ. ταῦτα," ἔφη, "συγχωρεῖς;"
 λέγων πρὸς τὸν Διονύσιον. "Συγχωρῶ· μηδ' ἂν πρὸς τῇ
 σῇ," ἔφη, "φανῇ οἰκία, πείσεσθαι φλαῦρον μηδὲν παρὰ
 5 τὰ νῦν εἰρημένα." τῇ δὲ μετὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δείλῃς
 Εὐρύβιος καὶ Θεοδότης προσηλθέτην μοι σπουδῇ τεθορυβη-
 μένω θαυμαστῶς, καὶ Θεοδότης λέγει, "Πλάτων," ἔφη,
 "παρῆσθα χθὲς οἷς περὶ Ἡρακλείδου Διονύσιος ὠμολόγει
 πρὸς ἐμὲ καὶ σέ;" "Πῶς δὲ οὐκ;" ἔφη. "Νῦν τοῖνυν,"
 10 ἢ δ' ὅς, "περιθέουσιν πελτασταὶ λαβεῖν Ἡρακλείδην ζη-
 τοῦντες, ὁ δὲ εἶναί πῃ ταύτην κινδυνεύει· ἀλλ' ἡμῖν," ἔφη,
 349 "συνακολουθήσουσιν πρὸς Διονύσιον ἀπάσῃ μηχανῇ." ὥχόμεθα
 οὖν καὶ εἰσῆλθομεν παρ' αὐτόν, καὶ τῷ μὲν ἐστάτην σιγῇ
 δακρύνετε, ἐγὼ δὲ εἶπον· "Οἷδε πεφόβηται μή τι σὺ παρὰ
 τὰ χθὲς ὠμολογημένα ποιήσης περὶ Ἡρακλείδην νεώτερον·
 5 δοκεῖ γάρ μοι ταύτη πῃ γεγονέναι φανερὸς ἀποτετραμ-
 μένος." ὁ δὲ ἀκούσας ἀνεφλέχθη τε καὶ παντοδαπὰ χρώ-
 ματα ἤκεν, οἷ' ἂν θυμούμενος ἀφείῃ· προσπεσὼν δ' αὐτῷ
 b ὁ Θεοδότης, λαβόμενος τῆς χειρὸς ἐδάκρυσέν τε καὶ ἰκέτευν
 μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, ὑπολαβὼν δ' ἐγὼ παραμυθούμενος,
 "Θάρρει, Θεοδότα," ἔφη. "οὐ γὰρ τολμήσει Διονύσιος
 παρὰ τὰ χθὲς ὠμολογημένα ἄλλα ποτὲ δρᾶν." καὶ ὅς ἐμ-

e 2 ἔφη* A e 7 καὶ A O : καὶ ὁ O² a 4 ὠμολογημένα A O :
 εἰρημένα Vind. 109 b 3 θεοδότα O² (δ' et a s. v.) : θεοδότῃ A² (δ' ex
 ὦ) : θεοδώτῃ A O

βλέψας μοι καὶ μάλα τυραννικῶς, “Σοί,” ἔφη, “ἐγὼ οὔτε 5
 τι σμικρὸν οὔτε μέγα ὠμολόγησα.” “Νὴ τοὺς θεοὺς,” ἦν
 δ’ ἐγώ, “σύ γε, ταῦτα ἂ σοῦ νῦν οὗτος δεῖται μὴ ποιεῖν”
 καὶ εἰπὼν ταῦτα ἀποστρεφόμενος ὤχομην ἔξω. τὸ μετὰ
 ταῦτα ὁ μὲν ἐκνύγει τὸν Ἡρακλείδην, Θεοδότης δὲ ἀγγέλους c
 πέμπων Ἡρακλείδην φεύγειν διεκελεύετο. ὁ δὲ ἐκπέμψας
 Τεισίαν καὶ πελταστὰς διώκειν ἐκέλευε· φθάνει δέ, ὡς
 ἐλέγετο, Ἡρακλείδης εἰς τὴν Καρχηδονίῳ ἐπικράτειαν ἐκ-
 φυγὼν ἡμέρας σμικρῷ τινι μέρει. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ἡ 5
 πάλαϊ ἐπιβουλὴ Διουνσίῳ τοῦ μὴ ἀποδοῦναι τὰ Δίωνος
 χρήματα ἔδοξεν ἔχθρας λόγον ἔχειν ἂν πρὸς με πιθανόν,
 καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐκπέμπει με, εὐρὼν
 πρόφασιν ὡς τὰς γυναικας ἐν τῷ κήπῳ, ἐν ᾧ κατῴκουν ἐγώ, d
 δέοι θῆσαι θυσίαν τινὰ δεχήμερον· ἔξω δὴ με παρ’ Ἀρχε-
 δήμῳ προσέταττεν τὸν χρόνον τοῦτον μείναι. ὄντος δ’
 ἐμοῦ ἐκεῖ, Θεοδότης μεταπεμψάμενός με πολλὰ περὶ τῶν
 τότεπραχθέντων ἡγανάκτει καὶ ἐμέμφετο Διουνσίῳ· ὁ δ’ 5
 ἀκούσας ὅτι παρὰ Θεοδότην εἶην εἰσεληλυθώς, πρόφασιν
 αὐτὴν ταύτην ἄλλην τῆς πρὸς ἐμὲ διαφορᾶς ποιούμενος, ἀδελφὴν e
 τῆς πρόσθεν, πέμψας τινὰ ἡρώτα με εἰ συγγιγνοίμην ὄντως
 μεταπεμψαμένου με Θεοδότου. καὶ γὰρ, “Παντάπασιν,” ἔφην·
 ὁ δέ, “Ἐκέλευε τοῖνυν,” ἔφη, “σοὶ φράζειν ὅτι καλῶς οὐδαμῇ
 ποιεῖς Δίωνα καὶ τοὺς Δίωνος φίλους αἰεὶ περὶ πλείονος 5
 αὐτοῦ ποιούμενος.” ταῦτ’ ἐρρήθη, καὶ οὐκέτι μετεπέμψατό
 με εἰς τὴν οἴκησιν πάλιν, ὡς ἤδη σαφῶς Θεοδότου μὲν
 ὄντος μου καὶ Ἡρακλείδου φίλου, αὐτοῦ δ’ ἐχθροῦ, καὶ οὐκ
 εὐνοεῖν ᾔετό με, ὅτι Δίωνι τὰ χρήματα ἔρρει παντελῶς.
 ᾔκουν δὴ τὸ μετὰ τοῦτο ἔξω τῆς ἀκροπόλεως ἐν τοῖς μισθο- 350
 φόροις· προσιόντες δέ μοι ἄλλοι τε καὶ οἱ τῶν ὑπηρεσιῶν
 ὄντες Ἀθήνηθεν, ἐμοὶ πολῖται, ἀπήγγελλον ὅτι διαβεβλη-

33 διώκειν in marg. A³: δίων A O (κειν s. v. A² O²)   32 συγ-
 γιγνοίμην A O: συγγενοίμην scr. rec.   38 γρ. αὐτοῦ δ’ O et αὐ
 supra καὶ A²: καὶ τοῦδ’ A O   οὐκ] γρ. οὐκέτ’ O   39 8τι] διότι
 O² (δι s. v.)

μένος εἶην ἐν τοῖς πελτασταῖς καὶ μοί τινες ἀπειλοῖεν, εἴ
 5 που λήψονται με, διαφθερεῖν. μηχανῶμαι δὴ τινα τοιάνδε
 σωτηρίαν. πέμπω παρ' Ἀρχύτην καὶ τοὺς ἄλλους φίλους
 εἰς Τάραντα, φράζων ἐν οἷς ὦν τυγχάνω· οἱ δὲ πρόφασιν
 τινα πρεσβείας πορισάμενοι παρὰ τῆς πόλεως πέμπουσιν
 b τριακόντορόν τε καὶ Λαμίσκον αὐτῶν ἕνα, ὃς ἐλθὼν ἐδεῖτο
 Διονυσίου περὶ ἐμοῦ, λέγων ὅτι βουλοίμην ἀπιέναι, καὶ
 μηδαμῶς ἄλλως ποιεῖν. ὁ δὲ συνωμολόγησεν καὶ ἀπέπεμψεν
 ἐφόδια δούς, τῶν Δίωνος δὲ χρημάτων οὐτ' ἐγὼ ἔτι ἀπῆτουν
 5 οὔτε τις ἀπέδωκεν.

Ἐλθὼν δὲ εἰς Πελοπόννησον εἰς Ὀλυμπίαν, Δίωνα
 καταλαβὼν θεωροῦντα, ἡγγελλον τὰ γεγονότα· ὁ δὲ τὸν
 Δία ἐπιμαρτυράμενος εὐθὺς παρήγγελλεν ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς
 c οἰκείοις καὶ φίλοις παρασκευάζεσθαι τιμωρεῖσθαι Διονύσιον,
 ἡμᾶς μὲν ξεναπατίας χάριν—οὕτω γὰρ ἔλεγεν τε καὶ ἐνόει—
 αὐτὸν δ' ἐκβολῆς ἀδίκου καὶ φυγῆς. ἀκούσας δ' ἐγὼ τοὺς
 μὲν φίλους παρακαλεῖν αὐτὸν ἐκέλευον, εἰ βούλονται. “Ἐμέ
 5 δ'” εἶπον ὅτι “σὺ μετὰ τῶν ἄλλων βία τινα τρόπον σύσ-
 σιτον καὶ συνέστιον καὶ κοινωνὸν ἱερῶν Διονυσίῳ ἐποίησας,
 ὃς ἴσως ἡγείτο διαβαλλόντων πολλῶν ἐπιβουλεύειν ἐμέ
 μετὰ σοῦ ἑαυτῷ καὶ τῇ τυραννίδι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπέκτεινεν,
 d ἥδέσθη δέ. οὐτ' οὖν ἡλικίαν ἔχω συμπολεμεῖν ἔτι σχεδὸν
 οὐδενί, κοινός τε ὑμῖν εἰμι, ἄν ποτέ τι πρὸς ἀλλήλους δεη-
 θέντες φιλίας ἀγαθὸν τι ποιεῖν βουληθῇτε· κακὰ δὲ ἕως ἄν
 ἐπιθυμῇτε, ἄλλους παρακαλεῖτε.” ταῦτα εἶπον μεμισηκῶς
 5 τὴν περὶ Σικελίαν πλάνην καὶ ἀτυχίαν· ἀπειθοῦντες δὲ καὶ
 οὐ πειθόμενοι ταῖς ὑπ' ἐμοῦ διαλλάξεσιν πάντων τῶν νῦν
 γεγονότων κακῶν αὐτοὶ αἵτιοι ἐγένοντο αὐτοῖς, ὦν, εἰ Διονύ-
 e σιος ἀπέδωκεν τὰ χρήματα Δίῳνι ἢ καὶ παντάπασι κατηλλάγη,

a 5 λήψονται A O: λήψονται in marg. O¹ με] ἐμέ A a 7 φρά-
 ζων A² (ν s. v.): φράζω A b 1 καὶ ** λαμίσκον A: καὶ σαλαμίσκον
 O b 4 ἔτι A O: γρ. τι O b 7 ἡγγελλον τὰ in marg. A²:
 om. A c 2 ξεναπατίας A (et in marg. iterat A²) O c 7 ἴσως
 O² (ως s. v.): ἴσον A O d 6 γρ. διαλλάξεσι O: διαλέξεσι(ν) A O

οὐκ ἂν ποτε ἐγένετο οὐδέν, ὅσα γε δὴ τὰνθρώπινα—Δίωνα
 γὰρ ἐγὼ καὶ τῷ βούλεσθαι καὶ τῷ δύνασθαι κατεΐχον ἂν
 ῥαδίως—νῦν δὲ ὀρμήσαντες ἐπ' ἀλλήλους κακῶν πάντα ἐμ-
 πεπλήκασιν. καίτοι τὴν γε αὐτὴν Δίω·ν εἶχεν βούλησιν 351
 ἣνπερ ἂν ἐγὼ φαίην δεῖν ἐμὲ καὶ ἄλλον, ὅστις μέτριος,
 περὶ τε τῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ φίλων καὶ περὶ πόλεως
 τῆς αὐτοῦ διανοοῖτ' ἂν εὐεργετῶν ἐν δυνάμει καὶ τιμαῖσιν
 γενέσθαι τὰ μέγιστα ἐν ταῖς μεγίσταις. ἔστιν δὲ οὐκ ἂν 5
 τις πλούσιον ἑαυτὸν ποιήσῃ καὶ ἐταίρους καὶ πόλιν, ἐπι-
 βουλεύσας καὶ συνωμότας συναγαγών, πένης ὢν καὶ ἑαυτοῦ
 μὴ κρατῶν, ὑπὸ δειλίας τῆς πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡττημένος,
 εἴτα τοὺς τὰς οὐσίας κεκτημένους ἀποκτείνας, ἐχθροὺς καλῶν b
 τούτους, διαφορῇ τὰ τούτων χρήματα καὶ τοῖς συνεργοῖς τε
 καὶ ἐταίροις παρακελεύεται ὅπως μηδεὶς αὐτῷ ἐγκαλεῖ πένης
 φάσκων εἶναι· ταῦτόν δὲ καὶ τὴν πόλιν ἂν οὕτω τις εὐερ-
 γετῶν τιμᾶται ὑπ' αὐτῆς, τοῖς πολλοῖς τὰ τῶν ὀλίγων ὑπὸ 5
 ψηφισμάτων διανεμῶν, ἣ μεγάλης προεστὼς πόλεως καὶ
 πολλῶν ἀρχούσης ἐλαττόνων, τῇ ἑαυτοῦ πόλει τὰ τῶν σμι-
 κροτέρων χρήματα διανεμῇ μὴ κατὰ δίκην. οὕτω μὲν γὰρ c
 οὔτε Δίω·ν οὔτε ἄλλος ποτὲ οὐδεὶς ἐπὶ δύναμιν ἐκὼν εἶσιν
 ἀλιτηριώδη ἑαυτῷ τε καὶ γένει εἰς τὸν αἰὲ χρόνον, ἐπὶ πολι-
 τείαν δὲ καὶ νόμῳ κατασκευῇ τῶν δικαιοτάτων τε καὶ
 ἀρίστων, οὗ τι δι' ὀλιγίστων θανάτων καὶ φόνων γιγνο- 5
 μένην· ἃ δὴ Δίω·ν νῦν πράττων, προτιμήσας τὸ πάσχειν
 ἀνόσια τοῦ δρᾶσαι πρότερον, διευλαβούμενος δὲ μὴ παθεῖν,
 ὅμως ἔπταισεν ἐπ' ἄκρον ἐλθὼν τοῦ περιγενέσθαι τῶν
 ἐχθρῶν, θαυμαστὸν παθὼν οὐδέν. ὅσιος γὰρ ἄνθρωπος d
 ἀνοσιῶν πέρι, σώφρων τε καὶ ἔμφρων, τὸ μὲν ὅλον οὐκ ἂν

a 2 δεῖν A² (extra v.) O²: om. A O   b 2 *** διαφορῇ A: καὶ
 διαφορῇ O   b 3 ἐταίροις A (sed al in ras.)   ἐγκαλεῖ A (sed ἡ ex
 εἰ fecit A²) O (sed ἡ s. v. O²)   b 6 διανεμῶν] γρ. διανέμειν O
 c 1 γὰρ A² O² (s. v.): οὖν A O   c 2 ἐκὼν A et in marg. O²: om. O
 εἶσιν fecit a: εἰσίν (ut vid.) A   c 5 φόνων A O: φονῶν vulg.
 c 6 δὴ Δίω·ν νῦν re vera A: νῦν δὴ Δίω·ν al.   c 8 ἔπταισεν ex
 ἔπταισεν fecit A²

- ποτε διαψευσθείη τῆς ψυχῆς τῶν τοιούτων πέρι, κυβερνήτην
 δὲ ἀγαθοῦ πάθος ἂν ἴσως οὐ θαυμαστὸν εἰ πάθοι, ὃν χειμῶν
 5 μὲν ἐσόμενος οὐκ ἂν πάνυ λάθοι, χειμῶνων δὲ ἐξαίσιον καὶ
 ἀπροσδόκητον μέγεθος λάθοι τ' ἂν καὶ λαθὼν κατακλύσειεν
 βίᾳ. ταῦτόν δὴ καὶ Δίωνα ἔσφηλεν· κακοὶ μὲν γὰρ ὄντες αὐ-
 τὸν σφόδρα οὐκ ἔλαθον οἱ σφήλαντες, ὅσον δὲ ὕψος ἀμαθίας
 e εἶχον καὶ τῆς ἄλλης μοχθηρίας τε καὶ λαιμαργίας, ἔλαθον,
 ᾧ δὴ σφαλὲς κείται, Σικελίαν πένθει περιβαλὼν μυρίῳ.
 352 Τὰ δὲ μετὰ τὰ νῦν ῥηθέντα ἃ συμβουλευώ, σχεδὸν εἴρηται
 τέ μοι καὶ εἰρήσθω· ὧν δ' ἐπανέλαβον ἕνεκα τὴν εἰς Σικε-
 λίαν ἀφίξιν τὴν δευτέραν, ἀναγκαῖον εἶναι ἔδοξέ μοι ῥηθῆναι
 δεῖν διὰ τὴν ἀτοπίαν καὶ ἀλογίαν τῶν γενομένων. εἰ δ' ἄρα
 5 τινὶ νῦν ῥηθέντα εὐλογώτερα ἐφάνη καὶ προφάσεις πρὸς
 τὰ γεγνημένα ἱκανῶς ἔχειν ἔδοξέν τῳ, μετρίως ἂν ἡμῖν καὶ
 ἱκανῶς εἴη τὰ νῦν εἰρημένα.

H

- b Πλάτων τοῖς Δίωνος οἰκείοις τε καὶ ἐταίροις
 εὖ πράττειν.

- Ἄ δ' ἂν διανοηθέντες μάλιστα εὖ πράττοιτε ὧντως, πειρά-
 σομαι ταῦθ' ὑμῖν κατὰ δύναμιν διεξελεῖν. ἐλπίζω δὲ οὐχ
 5 ὑμῖν μόνοις συμβουλευέσειν τὰ συμφέροντα, μάλιστα γὰρ μὴν
 c ὑμῖν, καὶ δευτέροις πᾶσιν τοῖς ἐν Συρακούσαις, τρίτοις δὲ
 ὑμῶν καὶ τοῖς ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις, πλὴν εἴ τις αὐτῶν
 ἀνοσιουργὸς γέγονεν· ταῦτα γὰρ ἀνίατα καὶ οὐκ ἂν ποτέ
 τις αὐτὰ ἐκνήψειεν. νοήσατε δὲ ἃ λέγω νῦν.
 5 Ἔσθ' ὑμῖν κατὰ Σικελίαν πᾶσαν λελυμένης τῆς τυραν-

δ 7 δὴ O² (ἡ s. v.) : δὲ A ἐσφηλεν A O : ἔσφηλεν δι' ὀλιγίστων
 vulg. (δι' ὀλιγίστων in marg. O) e 1 ἔλαθον O² : ἔτυχον A O
 a 1 & A² (s. v.) O² : om. A O a 5 νῦν A O : τὰ νῦν A² (τὰ s. v.) O²
 b 1 numerum et superscriptionem Πλάτων . . . πράττειν om. A (relictio
 spatio). nempe diorthota (A²), qui haec omnia cum scholiis addidit,
 priori epistolae haec continuavit, ideoque omnes quae sequuntur
 epistolas falso numero insignivit c 4 & A O : δ O² (s. v.)

νίδος πᾶσα μάχη περὶ αὐτῶν τούτων, τῶν μὲν βουλομένων ἀναλαβεῖν πάλιν τὴν ἀρχήν, τῶν δὲ τῇ τῆς τυραννίδος ἀποφυγῇ τέλος ἐπιθεῖναι. συμβουλὴ δὴ περὶ τῶν τοιούτων ὀρθὴ δοκεῖ ἐκάστοτε τοῖς πολλοῖς εἶναι ταῦτα συμβουλευεῖν **d** δεῖν ἂν τοὺς μὲν πολεμίους ὥς πλείστα κακὰ ἐξεργάσεται, τοὺς δὲ φίλους ὥς πλείστα ἀγαθὰ· τὸ δὲ οὐδαμῶς ῥάδιον πολλὰ κακὰ δρῶντα τοὺς ἄλλους μὴ οὐ καὶ πάσχειν αὐτὸν πολλὰ ἑτέρα. δεῖ δὲ οὐ μακρὰν ἐλθόντας ποιῆσαι ταῦτα **5** ἐναργῶς ἰδεῖν, ἀλλ' ὅσα νῦν γέγονεν τῇδε, αὐτοῦ περὶ Σικελίαν, τῶν μὲν ἐπιχειρούντων δρᾶν, τῶν δὲ ἀμύνασθαι τοὺς δρῶντας· ἂν καὶ ἄλλοις μυθολογοῦντες ἱκανοὶ γίγνοισθ' **e** ἂν ἐκάστοτε διδάσκαλοι. τούτων μὲν δὴ σχεδὸν οὐκ ἀπορία· τῶν δὲ ὅσα γένοιτ' ἂν ἢ πᾶσιν συμφέροντα ἐχθροῖς τε καὶ φίλοις ἢ ὅτι σμικρότατα κακὰ ἀμφοῖν, ταῦτα οὔτε ῥάδιον ὁρᾶν οὔτε ἰδόντα ἐπιτελεῖν, εὐχῇ δὲ προσείκειν ἢ τοιαύτη **5** συμβουλὴ τε καὶ ἐπιχείρησις τοῦ λόγου. ἔστω δὴ παντά-
 πασι μὲν εὐχὴ τις—ἀπὸ γὰρ θεῶν χρὴ πάντα ἀρχόμενον αἰεὶ **353** λέγειν τε καὶ νοεῖν—ἐπιτελῆς δ' εἴη σημαίνουσα ἡμῖν τοιόνδε τινα λόγον· Νῦν ὑμῖν καὶ τοῖς πολεμίοις σχεδόν, ἐξ οὗπερ γέγονεν ὁ πόλεμος, συγγένεια ἄρχει μία διὰ τέλους, ἣν ποτε κατέστησαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐς ἀπορίαν ἐλθόντες τὴν **5** ἄπασαν, τόθ' ὅτε κίνδυνος ἐγένετο ἔσχατος Σικελία τῇ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Καρχηδονίων ἀνάστατον ὅλην ἐκβαρβαρωθεῖσαν γενέσθαι. τότε γὰρ εἴλοντο Διονύσιον μὲν ὥς νέον καὶ πολεμικὸν ἐπὶ τὰς τοῦ πολέμου πρεπούσας αὐτῷ πράξεις, **b** σύμβουλον δὲ καὶ πρεσβύτερον Ἰππαρίνον, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς Σικελίας αὐτοκράτορας, ὥς φασι, τυράννους ἐπονομάζοντες. καὶ εἴτε δὴ θέλιαν τις ἡγείσθαι βούλεται τύχην καὶ θεὸν εἴτε τὴν τῶν ἀρχόντων ἀρετὴν εἴτε καὶ τὸ συναμφό- **5**

c 6 πᾶσα μάχη A O: πᾶσα μηχανή (ἐν ἄλλῳ) A³ O² c 7 τῇ A²
 (s. v.) O²: om. A O d 2 ἀ] δ ** A: δ τὰ O d 6 γρ. γέγονεν
 ἐν τῇδε O e 4 ἢ ὅτι O²: ἢ τι A O et γρ. O a 4 ἄρχει (sed
 ei in ras.) A O a 5 ἐς re vera A b 1 πρεπούσας A O:
 πρεπούσας O² (τ s. v.)

- τερον μετὰ τῶν τότε πολιτῶν τῆς σωτηρίας αἰτίαν συμβῆναι
γενομένην, ἔστω ταύτῃ ὅπῃ τις ὑπολαμβάνει· σωτηρία
δ' οὖν οὕτως συνέβη τοῖς τότε γενομένοις. τοιούτων οὖν
c αὐτῶν γεγονότων, δίκαιόν που τοῖς σώσασιν πάντας χάριν
ἔχειν· εἰ δέ τι τὸν μετέπειτα χρόνον ἢ τυραννὶς οὐκ ὀρθῶς
τῇ τῆς πόλεως δωρεὰ κατακέχρηται, τούτων δίκας τὰς μὲν
ἔχει, τὰς δὲ τινέτω. τίνες οὖν δὴ δίκαι ἀναγκαίως ὀρθαὶ
5 γίνονται· ἂν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς; εἰ μὲν βραδίως ὑμεῖς
ἀποφυγεῖν οἰοί τ' ἦτε αὐτοὺς καὶ ἄνευ μεγάλων κινδύνων
καὶ πόνων, ἢ 'κείνοι ἐλεῖν εὐπετῶς πάλιν τὴν ἀρχήν, οὐδ'
ἂν συμβουλευεῖν οἶόν τ' ἦν τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι· νῦν
d δ' ἐννοεῖν ὑμᾶς ἀμφοτέρους χρεὼν καὶ ἀναμνησέσθαι
ποσάκεις ἐν ἐλπίδι ἐκάτεροι γεγόνατε τοῦ νῦν οἴεσθαι σχεδὸν
αἰετινος σμικροῦ ἐπιδεεῖς εἶναι τὸ μὴ πάντα κατὰ νοῦν
πράττειν, καὶ δὴ καὶ ὅτι τὸ σμικρὸν τοῦτο μεγάλων καὶ
5 μυρίων κακῶν αἴτιον ἐκάστοτε συμβαίνει γιγνόμενον, καὶ
πέρας οὐδέν ποτε τελεῖται, συνάπτει δὲ αἰετὶ παλαιὰ τελευτὴ
δοκοῦσα ἀρχῇ φνομένη νέᾳ, διολέσθαι δ' ὑπὸ τοῦ κύκλου
e τούτου κινδυνεύσει καὶ τὸ τυραννικὸν ἅπαν καὶ τὸ δημοτικὸν
γένος, ἥξει δέ, ἔάνπερ τῶν εἰκότων γίγνηται τι καὶ ἀπευκ-
τῶν, σχεδὸν εἰς ἐρημίαν τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς Σικελία
πᾶσα, Φοινίκων ἢ Ὀπικῶν μεταβαλοῦσα εἰς τινα δυναστείαν
5 καὶ κράτος. τούτων δὴ χρὴ πάσῃ προθυμίᾳ πάντας τοὺς
Ἕλληνας τέμνειν φάρμακον. εἰ μὲν δὴ τις ὀρθότερον ἄμει-
νόν τ' ἔχει τοῦ ὑπ' ἐμοῦ ῥηθησομένου, ἐνεγκὼν εἰς τὸ μέσοι
354 ὀρθότατα φιλέλλην ἂν λεχθείη· ὁ δέ μοι φαίνεται πῇ τὰ
νῦν, ἐγὼ πειράσομαι πάσῃ παρρησίᾳ καὶ κοινῷ τινι δικαίῳ
λόγῳ χρώμενος δηλοῦν. λέγω γὰρ δὴ διαιτητοῦ τινα τρόπον
διαλεγόμενος ὥς δυοῖν, τυραννεύσαντί τε καὶ τυραννευθέντι,
5 ὥς ἐνὶ ἐκατέρῳ παλαιὰν ἐμὴν συμβουλήν· καὶ νῦν δὲ ὁ γ'

c 5 γίγνοιτ' Α (ν s. v. a) pr. O d 2 γρ. γεγόνατε τοίνυν οἴεσθαι.
σχεδὸν δεῖ σμικροῦ τινος O d 3 τὸ Α: τῷ fecit a d 5 μυρίων
* * * κακῶν Α: μυρίων καὶ κακῶν O d 7 διολέσθαι O²: διελέσθαι
Α O e 2 ἔάνπερ * Α τι] τε Hermann (errore) a 5 ἐνὶ O:
Stob.: ἐν Α O et γρ. O δὲ O² (δ s. v.) Stob.: γε Α O

ἔμὸς λόγος ἂν εἴη σύμβουλος τυράννῳ παντὶ φεύγειν μὲν
 τοῦνομά τε καὶ τοῦργον τοῦτο, εἰς βασιλείαν δέ, εἰ δυνατόν
 εἶη, μεταβαλεῖν. δυνατόν δέ, ὡς ἔδειξεν ἔργῳ σοφὸς ἀνὴρ **b**
 καὶ ἀγαθὸς Λυκοῦργος, ὃς ἰδὼν τὸ τῶν οἰκείων γένος ἐν
 Ἄργει καὶ Μεσσήνῃ ἐκ βασιλέων εἰς τυράννων δύναμιν
 ἀφικομένους καὶ διαφθείραντας ἑαυτοὺς τε καὶ τὴν πόλιν
 ἑκατέρους ἑκατέραν, δείσας περὶ τῆς αὐτοῦ πόλεως ἅμα καὶ **5**
 γένους, φάρμακον ἐπήνεγκεν τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν καὶ
 τὸν τῶν ἐφόρων δεσμὸν τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς σωτήριον,
 ὥστε γενεὰς τοσαύτας ἤδη μετ' εὐκλείας σφίζεσθαι, νόμος
 ἐπειδὴ κύριος ἐγένετο βασιλεὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οὐκ **c**
 ἄνθρωποι τύραννοι νόμων. ὃ δὴ καὶ νῦν οὐμὸς λόγος πᾶσιν
 παρακελεύεται, τοῖς μὲν τυραννίδος ἐφιεμένοις ἀποτρέπεσθαι
 καὶ φεύγειν φυγῇ ἀπλήστως πεινώντων εὐδαιμόνισμα ἀν-
 θρώπων καὶ ἀνοήτων, εἰς βασιλείῳ δ' εἶδος πειρᾶσθαι μετα- **5**
 βάλλειν καὶ δουλεῦσαι νόμοις βασιλικοῖς, τὰς μεγίστας
 τιμὰς κεκτημένους παρ' ἐκόντων τε ἀνθρώπων καὶ τῶν νόμων·
 τοῖς δὲ δὴ ἐλεύθερα διώκουσιν ἡθὴ καὶ φεύγουσιν τὸν δού- **d**
 λειον ζυγὸν ὡς ὃν κακόν, εὐλαβεῖσθαι συμβουλευόμεν' ἂν μὴ
 ποτε ἀπληστίᾳ ἐλευθερίας ἀκαίρου τινὸς εἰς τὸ τῶν προγόνων
 νόσημα ἐμπέσωσιν, ὃ διὰ τὴν ἄγαν ἀναρχίαν οἱ τότε ἔπαθον,
 ἀμέτρῳ ἐλευθερίας χρώμενοι ἔρωτι. οἱ γὰρ πρὸ Διονυσίου **5**
 καὶ Ἰππαρίνου ἀρξάντων Σικελιώται τότε ὡς ᾤοντο εὐδαι-
 μόνως ἔζων, τρυφῶντές τε καὶ ἅμα ἀρχόντων ἀρχοντες· οἱ
 καὶ τοὺς δέκα στρατηγούς κατέλευσαν βάλλοντες τοὺς πρὸ
 Διονυσίου, κατὰ νόμον οὐδένα κρίναντες, ἵνα δὴ δουλεύοιεν **e**
 μηδενὶ μήτε σὺν δίκῃ μήτε νόμῳ δεσπότη, ἐλεύθεροι δ' εἶεν
 πάντῃ πάντως· ὅθεν αἱ τυραννίδες ἐγένοντο αὐτοῖς. δουλεία
 γὰρ καὶ ἐλευθερία ὑπερβάλλουσα μὲν ἑκατέρα πάγκαλον,

b γρ. δεσμὸν O cum Stob. : δασμὸν A O   c 4 ἀπλήστως A O :
 ἀπλήστῳ O² (i s. v.)   πεινώντων in marg. A³ O² : πλὴν τῶν A O
 d 6 ἀρξάντων A O : ἄρξαντες A² O² (es s. v.)   d 8 γρ. κατέλευσαν O
 e 1 οὐδένα κρίναντες O² : οὐδ' ἀνακρίναντες A O   e 4 πᾶν κακόν
 ... e 5 πᾶν ἀγαθόν A

5 ἔμμετρος δὲ οὖσα πανάγαθον· μετρία δὲ ἡ θεῶ δουλεία,
 ἄμετρος δὲ ἡ τοῖς ἀνθρώποις· θεὸς δὲ ἀνθρώποις σώφροσιν
355 νόμος, ἄφροσιν δὲ ἡδονή. τούτων δὴ ταύτῃ πεφυκότων,
 ἃ συμβουλευώ Συρακοσίοις πᾶσιν φράζω παρακελεύομαι
 τοῖς Δίωνος φίλοις ἐκείνου καὶ ἐμὴν κοινὴν συμβουλήν· ἐγὼ
 δὲ ἐρμηνεύσω ἂν ἐκείνος ἔμπρους ὦν καὶ δυνάμενος εἴπειν
 5 νῦν πρὸς ὑμᾶς. τίν' οὖν δὴ, τις ἂν εἴποι, λόγον ἀποφαί-
 νεται ἡμῖν περὶ τῶν νῦν παρόντων ἢ Δίωνος συμβουλή;
 τόνδε.

“ Δέξασθε, ὦ Συρακοσίοι, πάντων πρῶτον νόμους οἵτινες
b ἂν ὑμῖν φαίνωνται μὴ πρὸς χρηματισμὸν καὶ πλοῦτον τρέ-
 ψοντες τὰς γνώμας ὑμῶν μετ' ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὄντων τριῶν,
 ψυχῆς καὶ σώματος ἔτι δὲ χρημάτων, τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν
 ἐντιμοτάτην ποιοῦντες, δευτέραν δὲ τὴν τοῦ σώματος, ὑπὸ
 5 τῇ τῆς ψυχῆς κειμένην, τρίτην δὲ καὶ ὑστάτην τὴν τῶν
 χρημάτων τιμὴν, δουλεύουσιν τῷ σώματι τε καὶ ψυχῇ. καὶ
c ὁ μὲν ταῦτα ἀπεργαζόμενος θεσμὸς νόμος ἂν ὀρθῶς ὑμῖν
 εἴη κείμενος, ὄντως εὐδαίμονας ἀποτελῶν τοὺς χρωμένους·
 ὁ δὲ τοὺς πλουσίους εὐδαίμονας ὀνομάζων λόγος αὐτός τε
 5 μένους τε ἀπεργάζεται τοιούτους. ὅτι δ' ἀληθὴ ταῦτ' ἐγὼ
 παρακελεύομαι, ἐὰν γεύσησθε τῶν νῦν λεγομένων περὶ νόμων,
 ἔργῳ γνώσεσθε· ἡ δὲ βάσανος ἀληθεστάτη δοκεῖ γίνεσθαι
 τῶν πάντων πέρι. δεξάμενοι δὲ τοὺς τοιούτους νόμους,
d ἐπειδὴ κατέχει κίνδυνος Σικελίαν, καὶ οὔτε κρατεῖτε ἱκανῶς
 οὐτ' αὖ διαφερόντως κρατεῖσθε, δίκαιον ἂν ἴσως καὶ συμ-
 φέρον γίγνοιτο ὑμῖν πᾶσιν μέσον τεμῖν, τοῖς τε φεύγουσιν
 τῆς ἀρχῆς τὴν χαλεπότητα ὑμῖν καὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς πάλιν
 5 ἐρώσιν τυχεῖν, ὧν οἱ πρόγονοι τότε, (τὸ) μέγιστον, ἔσωσαν

a 4 ἂν scripsi: & libri εἶπεν A O: γρ. εἰπεῖν O: εἶπεν ἂν ci.
 Bekker a 5 τίν' A² (ν extra v.) O²: τί A O b 2 γρ. μετ'
 O cum Stob.: μήτ' A O ἀλλ' ὄντων A O Stob.: ἀλόντων in marg.
 A² τριῶν in marg. A³: om. A b 6 ψυχῇ A O Stob.: add. τῇ
 in marg. a c 2 χρωνους A: μέ s. v. A² d 2 κρατεῖσθε (sed
 ε in ras.) A d 5 τὸ add. Ven. 184: om. A O

ἀπὸ βαρβάρων τοὺς Ἕλληνας, ὥστ' ἐξεῖναι περὶ πολιτείας
 νῦν ποιεῖσθαι λόγους· ἔρρουσι δὲ τότε οὔτε λόγος οὔτ' ἐλπίς
 ἐλείπετ' ἂν οὐδαμῇ οὐδαμῶς. νῦν οὖν τοῖς μὲν ἐλευθερία
 γιγνέσθω μετὰ βασιλικῆς ἀρχῆς, τοῖς δὲ ἀρχὴ ὑπεύθυνος e
 βασιλική, δεσποζόντων νόμων τῶν τε ἄλλων πολιτῶν καὶ
 τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἃν τι παράνομον πράττωσιν· ἐπὶ δὲ
 τούτοις σύμπασιν ἀδόλφῃ γνώμῃ καὶ ὑγιεῖ μετὰ θεῶν βασιλέα
 στήσασθε, πρῶτον μὲν τὸν ἕμῳ ὕδν χαρίτων ἔνεκα διττῶν, 5
 τῆς τε παρ' ἐμοῦ καὶ τῆς παρὰ τοῦ ἐμοῦ πατρός—ὁ μὲν
 γὰρ ἀπὸ βαρβάρων ἡλευθέρωσεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ τὴν
 πόλιν, ἐγὼ δὲ ἀπὸ τυράννων νῦν δῖς, ὧν αὐτοὶ μάρτυρες 356
 ὑμεῖς γεγόνατε—δεύτερον δὲ δὴ ποιεῖσθε βασιλέα τὸν τῷ
 μὲν ἐμῷ πατρὶ ταυτὸν κεκτημένον ὄνομα, ὕδν δὲ Διουνυσίου,
 χάριν τῆς τε δὴ νῦν βοηθείας καὶ ὁσίου τρόπου· ὃς γενό-
 μενος τυράννου πατρός ἐκὼν τὴν πόλιν ἐλευθεροῖ, τιμὴν 5
 αὐτῷ καὶ γένει ἀείζων ἀντὶ τυραννίδος ἐφημέρου καὶ ἀδίκου
 κτώμενος. τρίτον δὲ προκαλεῖσθαι χρὴ βασιλέα γίγνεσθαι
 Συρακουσῶν, ἐκόντα ἐκούσης τῆς πόλεως, τὸν νῦν τοῦ τῶν
 πολεμίων ἄρχοντα στρατοπέδου, Διουνύσιον τὸν Διουνυσίου, b
 ἔαν ἐθέλῃ ἐκὼν εἰς βασιλέως σχῆμα ἀπαλλάττεσθαι, δεδιῶς
 μὲν τὰς τύχας, ἐλεῶν δὲ πατρίδα καὶ ἱερῶν ἀθεραπευσίαν
 καὶ τάφους, μὴ διὰ φιλονικίαν πάντως πάντα ἀπολέσῃ βαρ-
 βάροις ἐπίχαρτος γενόμενος. τρεῖς δ' ὄντας βασιλέας, εἴτ' 5
 οὖν τὴν Λακωνικὴν δύναμιν αὐτοῖς δόντες εἴτε ἀφελόντες
 καὶ συνομολογησάμενοι, καταστήσασθε τρόπῳ τιw τοιῷδε,
 ὃς εἴρηται μὲν καὶ πρότερον ὑμῖν, ὅμως δ' ἔτι καὶ νῦν c
 ἀκούετε. ἔαν ἐθέλῃ τὸ γένος ὑμῖν τὸ Διουνυσίου τε καὶ
 Ἰππαρίνου ἐπὶ σωτηρίᾳ Σικελίας παύσασθαι τῶν νῦν παρόν-
 των κακῶν, τιμὰς αὐτοῖς καὶ γένει λαβόντες εἷς τε τὸν

d8 ἐλείπετ' A² (ē s. v.) O²: λείπετ' A (sed ei ex i) O 66 τῆς
 παρὰ A³ (in marg.) O²: om. A O a7 προκαλεῖσθαι A O: γρ.
 προκαλέσασθαι O b3 ἀθεραπευσίαν in marg. iterat A² b7 γρ.
 συνομολογήσαντας O καταστήσασθε] καταστήσεσθε A O: καταστή-
 σασθαι O² (a et ai s. v.)

- 5 ἔπειτα καὶ τὸν νῦν χρόνον, ἐπὶ τούτοις καλεῖτε, ὥσπερ καὶ πρότερον ἐρρήθη, πρέσβεις οὓς ἂν ἐθελήσωσιν κυρίου ποιησάμενοι τῶν διαλλαγῶν—εἴτε τινὰς αὐτόθεν εἴτε ἔξωθεν εἴτε ἀμφοτέρα—καὶ ὁπόσους ἂν συγχωρήσωσιν τούτους
- d δ' ἐλθόντας νόμους μὲν πρῶτον θεῖναι καὶ πολιτείαν τοιαύτην, ἐν ᾗ βασιλέας ἀρμόττει γίνεσθαι κυρίους ἱερῶν τε καὶ ὅσων ἄλλων πρέπει τοῖς γενομένοις ποτὲ εὐεργέταις, πολέμου δὲ καὶ εἰρήνης ἄρχοντας νομοφύλακας ποιήσασθαι
- 5 ἀριθμὸν τριάκοντα καὶ πέντε μετὰ τε δήμου καὶ βουλῆς. δικαστήρια δὲ ἄλλα μὲν ἄλλων, θανάτου δὲ καὶ φυγῆς τοὺς τε πέντε καὶ τριάκοντα ὑπάρχειν· πρὸς τούτοις τε ἐκλεκτοὺς γίνεσθαι δικαστὰς ἐκ τῶν νῦν αἰὲ περυσινῶν ἀρχόντων,
- e ἓνα ἀφ' ἐκάστης τῆς ἀρχῆς τὸν ἄριστον δόξαντ' εἶναι καὶ δικαιότατον· τούτους δὲ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν δικάζειν ὅσα θανάτου καὶ δεσμοῦ καὶ μεταστάσεως τῶν πολιτῶν· βασιλέα δὲ τῶν τοιούτων δικῶν μὴ ἐξεῖναι δικαστὴν γίνεσθαι,
- 357 καθάπερ ἱερέα φόνου καθαρεύοντα καὶ δεσμοῦ καὶ φυγῆς. ταῦθ' ὑμῖν ἐγὼ καὶ ζῶν διενόηθην γίνεσθαι καὶ νῦν διανοοῦμαι, καὶ τότε κρατήσας τῶν ἐχθρῶν μεθ' ὑμῶν, εἰ μὴ ξενικαὶ ἐρινύες ἐκώλυσαν, κατέστησα (ἂν) ἥπερ καὶ διενοοῦ-
- 5 μην, καὶ μετὰ ταῦτα Σικελίαν ἂν τὴν ἄλλην, εἴπερ ἔργα ἐπὶ νῶ ἐγίγνετο, κατῴκισα, τοὺς μὲν βαρβάρους ἦν νῦν ἔχουσιν ἀφελόμενος, ὅσοι μὴ ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας
- b διεπολέμησαν πρὸς τὴν τυραννίδα, τοὺς δ' ἔμπροσθεν οἰκητὰς τῶν Ἑλληνικῶν τόπων εἰς τὰς ἀρχαίας καὶ πατρώας οἰκῆσεις κατοικίσας· ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ νῦν πᾶσιν συμβουλευώ κοινῇ διανοηθῆναι καὶ πράττειν τε καὶ παρακαλεῖν ἐπὶ
- 5 ταύτας τὰς πράξεις πάντας, τὸν μὴ ᾔθελοντα δὲ πολέμιον ἡγεῖσθαι κοινῇ. ἔστιν δὲ ταῦτα οὐκ ἀδύνατα· ἃ γὰρ ἐν

c 8 γρ. συγχωρήσειαν A d 4 πολέμου δὲ A² (μου s. v.): πολεδε
 A d 8 νῦν om. recc. περυσινῶν A (sed v ex emend.): περι-
 συνῶν O a 4 ξενικαὶ O²: ξενικὰ καὶ A O ἂν s. v. a: om.
 A O a 6 γρ. ἐπεγίγνετο ἐπὶ νῶ O b 1 οἰκητὰς in marg.
 iterat A²

δυοῖν τε ὄντα ψυχაῖν τυγχάνει καὶ λογισαμένοις εὐρεῖν
 βέλτιστα ἐτοιμῶς ἔχει, ταῦτα δὲ σχεδὸν ὁ κρίνων ἀδύνατα
 οὐκ εὖ φρονεῖ. λέγω δὲ τὰς δύο τήν τε Ἰππαρίνου τοῦ c
 Διονυσίου υἱός καὶ τὴν τοῦ ἐμοῦ υἱός· τούτοις γὰρ συνο-
 μολογησάντων τοῖς γε ἄλλοις Συρακουσίοις οἶμαι πᾶσιν
 ὅσοι περ τῆς πόλεως κήδονται συνδοκεῖν. ἀλλὰ θεοῖς τε
 πᾶσιν τιμὰς μετ' εὐχῶν δόντες, τοῖς τε ἄλλοις ὅσοις μετὰ 5
 θεῶν πρέπει, πείθοντες καὶ προκαλούμενοι φίλους καὶ δια-
 φόρους μαλακῶς τε καὶ πάντως μὴ ἀποστήτε, πρὶν ἂν τὰ
 νῦν ὑφ' ἡμῶν λεχθέντα, οἷον ὀνειράτα θεῖα ἐπιστάνα ἔγρη- d
 γορόσω, ἐναργῆ τε ἐξεργάσησθε τελεσθέντα καὶ εὐτυχῇ."

Θ

Πλάτων Ἀρχύτα Ταραντίνῳ εὖ πράττειν.

Ἀφίκοντο πρὸς ἡμᾶς οἱ περὶ Ἀρχιππον καὶ Φιλωνίδην, 5
 τήν τε ἐπιστολὴν φέροντες ἣν σὺν αὐτοῖς ἔδωκας, καὶ ἀπαγ- e
 γέλλοντες τὰ παρὰ σοῦ. τὰ μὲν οὖν πρὸς τὴν πόλιν οὐ
 χαλεπῶς διεπράξαντο—καὶ γὰρ οὐδὲ παντελῶς ἦν ἐργώδη
 —τὰ δὲ παρὰ σοῦ διήλθον ἡμῖν, λέγοντες ὑποδυσφορεῖν σε
 ὅτι οὐ δύνασαι τῆς περὶ τὰ κοινὰ ἀσχολίας ἀπολυθῆναι. 5
 ὅτι μὲν οὖν ἡδιστόν ἐστιν ἐν τῷ βίῳ τὸ τὰ αὐτοῦ πράττειν,
 ἄλλως τε καὶ εἴ τις ἔλοιτο τοιαῦτα πράττειν οἷα καὶ σύ, 358
 σχεδὸν παντὶ δῆλον· ἀλλὰ κακὲν δεῖ σε ἐνθυμείσθαι, ὅτι
 ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὐτῷ μόνον γέγονεν, ἀλλὰ τῆς γενέσεως
 ἡμῶν τὸ μέν τι ἢ πατρὶς μερίζεται, τὸ δέ τι οἱ γεννήσαντες,
 τὸ δὲ οἱ λοιποὶ φίλοι, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς καιροῖς δίδονται 5
 τοῖς τὸν βίον ἡμῶν καταλαμβάνουσιν. καλούσης δὲ τῆς
 πατρίδος αὐτῆς πρὸς τὰ κοινὰ, ἄτοπον ἴσως τὸ μὴ ὑπα-
 κοῦειν· ἅμα γὰρ συμβαίνει καὶ χώραν καταλιμπάνειν φαύλοις b
 ἀνθρώποις, οἳ οὐκ ἀπὸ τοῦ βελτίστου πρὸς τὰ κοινὰ προσ-

b 7 δυοῖν A² O²: δυὶν A O c 3 γε A O: τε O² (τ s.v.)
 α 4 ὅσοι περ] ὅσοι περὶ A a 1 ἔλοιτο A O: γρ. ἔχοι A² O² cum Stob.

έρχονται. περὶ τούτων μὲν οὖν ἱκανῶς, Ἐχεκράτους δὲ
καὶ νῦν ἐπιμέλειαν ἔχομεν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἔξομεν
5 καὶ διὰ σέ καὶ διὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ Φρυνίωνα καὶ δι'
αὐτὸν τὸν νεανίσκον.

I

Πλάτων Ἀριστοδώρῳ εὖ πράττειν.

c Ἀκούω Δίωνος ἐν τοῖς μάλιστα ἐταῖρον εἶναί τέ σε νῦν
καὶ γεγονέναι διὰ παντός, τὸ σοφώτατον ἦθος τῶν εἰς
φιλοσοφίαν παρεχόμενον· τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ
ὑγιές, τοῦτο ἐγὼ φημι εἶναι τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν, τὰς
5 δὲ ἄλλας τε καὶ εἰς ἄλλα τεινούσας σοφίας τε καὶ δεινό-
τητας κομψότητας οἶμαι προσαγορεύων ὀρθῶς ὀνομάζειν.
ἀλλ' ἔρρωσό τε καὶ μένε ἐν τοῖς ἡθεσιν οἷσπερ καὶ νῦν
μένεις.

IA

d Πλάτων Λαοδάμαντι εὖ πράττειν.

Ἐπέστειλα μὲν σοι καὶ πρότερον ὅτι πολὺ διαφέρει πρὸς
ἅπαντα ἃ λέγεις αὐτὸν ἀφικέσθαι σε Ἀθήναζε· ἐπειδὴ δὲ
σὺ φῆς ἀδύνατον εἶναι, μετὰ τοῦτο ἦν δεύτερον, εἰ δυνατόν
5 ἐμὲ ἀφικέσθαι ἢ Σωκράτη, ὥσπερ ἐπέστειλας. νῦν δὲ
e Σωκράτης μὲν ἔστιν περὶ ἀσθένειαν τὴν τῆς στραγγουρίας,
ἐμὲ δὲ ἀφικόμενον ἐνταῦθα ἀσχημον ἂν εἴη μὴ διαπράξασθαι
ἐφ' ἅπερ σὺ παρακαλεῖς. ἐγὼ δὲ ταῦτα γενέσθαι ἂν οὐ
πολλὴν ἐλπίδα ἔχω—δι' ἃ δέ, μακρῶς ἐτέρας δέοιτ' ἂν
5 ἐπιστολῆς ἥτις πάντα διεξίοι—καὶ ἅμα οὐδὲ τῷ σώματι
διὰ τὴν ἡλικίαν ἱκανῶς ἔχω πλανᾶσθαι καὶ κινδυνεύειν κατὰ
τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν οἷα ἅπαντᾷ, καὶ νῦν πάντα κιν-

c 3 παρεχόμενον A d 2 καὶ (compendio) postea add. A²
e 5 ἥτις A O (sed ἡ ref. in ras. A²): εἴ τις Ficinus e 7 οἷα
ἅπαντᾷ secl. Hermann

δύνων ἐν ταῖς πορείαις ἐστὶ μεστά. συμβουλευσαι μέντοι
 ἔχω σοί τε καὶ τοῖς οἰκισταῖς, ὁ εἰπόντος μὲν ἐμοῦ, φησὶν 359
 Ἡσίοδος, δόξαι ἂν εἶναι φαῦλον, χαλεπὸν δὲ νοῆσαι. εἰ
 γὰρ οἶόν τε ὑπὸ νόμων θέσεως καὶ ὦντινων εἶ ποτε πολι-
 τεῖαν κατασκευασθῆναι ἄνευ τοῦ εἶναί τι κύριον ἐπιμελού-
 μενον ἐν τῇ πόλει τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης, ὅπως ἂν ᾗ 5
 σώφρων τε καὶ ἀνδρική δούλων τε καὶ ἐλευθέρων, οὐκ ὀρθῶς
 διανοοῦνται. τοῦτο δ' αὖ, εἰ μὲν εἰσιν ἤδη ἄνδρες ἄξιοι
 τῆς ἀρχῆς ταύτης, γένοιτ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τὸ παιδεῦσαι δεῖ b
 τινος, οὔτε ὁ παιδεύσων οὔτε οἱ παιδευθησόμενοι, ὥς ἐγὼ
 οἶμαι, εἰσὶν ὑμῖν, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν τοῖς θεοῖς εὐχέσθε. καὶ
 γὰρ σχεδόν τι καὶ αἱ ἔμπροσθεν πόλεις οὕτω κατεσκευά-
 σθησαν, καὶ ἔπειτα εἷ ᾤκησαν, ὑπὸ συμβάσεων πραγμάτων 5
 μεγάλων καὶ κατὰ πόλεμον καὶ κατὰ τὰς ἄλλας πράξεις
 γενομένων, ὅταν ἐν τοιούτοις καιροῖς ἀνὴρ καλός τε καὶ
 ἀγαθὸς ἐγγένηται μεγάλην δύναμιν ἔχων· τὸ δ' ἔμπροσθεν
 αὐτὰ προθυμείσθαι μὲν χρὴ καὶ ἀνάγκη, διανοεῖσθαι μέντοι c
 αὐτὰ οἷα λέγω, καὶ μὴ ἀνοηταίνειν οἰομένους τι ἐτοίμως
 διαπράξασθαι. εὐτύχει.

IB

Πλάτων Ἀρχύτα Ταραντίνῳ εἶ πράττειν. 5

Τὰ μὲν παρὰ σοῦ ἐλθόνθ' ὑπομνήματα θαυμαστῶς ὥς
 ἄσμενοί τε ἐλάβομεν καὶ τοῦ γράψαντος αὐτὰ ἡγάσθημεν d
 ὥς ἐνι μάλιστα, καὶ ἔδοξεν ἡμῖν εἶναι ὁ ἀνὴρ ἄξιος ἐκείνων
 τῶν πάλαι προγόνων· λέγονται γὰρ δὴ οἱ ἄνδρες οὗτοι
 Μύριοι εἶναι—οὗτοι δ' ἦσαν τῶν ἐπὶ Λαομέδοντος ἕξανα-

a 1 ἔχω* A: ἔχων O a 3 γρ. πολιτείαν A³ O²: πόλιν ἂν A O:
 πολιτείαν πόλιν Z a 4 τι A O: τινὰ Z et γὰρ s. v. A² O² b 3 εὐ-
 χεσθε A O: εὐχεσθαι Z b 5 ᾤκησαν A Z: ᾤκισθησαν O et γρ. Z
 c 3 post διαπράξασθαι add. δεῖ s. v. A² d 4 οὗτοι δ' ἀπάντων ἐπὶ
 λαομέδοντος A Z O: γρ. αὐτοὶ δ' ἦσαν τῶν ἐπὶ λαομέδοντος A² (ἐν ἑλλφ)
 Z² O²

- 5 σπάντων Τρώων—ἄνδρες ἀγαθοί, ὡς ὁ παραδεδομένος μῦθος
 δηλοῖ. τὰ δὲ παρ' ἐμοὶ ὑπομνήματα, περὶ ὧν ἐπέστειλας,
 ἱκανῶς μὲν οὐπω ἔχει, ὡς δέ ποτε τυγχάνει ἔχοντα, ἀπέ-
 e σταλκά σοι· περὶ δὲ τῆς φυλακῆς ἀμφοτέροι συμφωνοῦμεν,
 ὥστ' οὐδὲν δεῖ παρακελεύεσθαι.
 (ἀντιλέγεται ὡς οὐ Πλάτωνος.)

ΙΓ

360 Πλάτων Διονυσίῳ τυράννῳ Συρακουσῶν
 εὖ πράττειν.

- Ἀρχή σοι τῆς ἐπιστολῆς ἔστω καὶ ἅμα σύμβολον ὅτι
 παρ' ἐμοῦ ἐστιν· τοὺς Λοκροὺς ποθ' ἐστιῶν νεανίσκους,
 5 πόρρῳ κατακείμενος ἀπ' ἐμοῦ, ἀνέστης παρ' ἐμὲ καὶ φι-
 λοφρονούμενος εἶπες εὖ τι ῥῆμα ἔχον, ὡς ἔμοιγε ἐδόκει καὶ
 b τῷ παρακατακειμένῳ—ἦν δ' οὗτος τῶν καλῶν τις—ὃς τότε
 εἶπεν· “Ἡ που πολλά, ὦ Διονύσιε, εἰς σοφίαν ὠφελῇ ὑπὸ
 Πλάτωνος.” σὺ δ' εἶπες· “Καὶ εἰς ἄλλα πολλά, ἐπεὶ καὶ
 ἀπ' αὐτῆς τῆς μεταπέμψεως, ὅτι μετεπεμψάμην αὐτόν, δι'
 5 αὐτὸ τοῦτο εὐθὺς ὠφελήθην.” τοῦτ' οὖν διασωστέον, ὅπως
 ἂν αὐξάνηται ἀεὶ ἡμῶν ἢ ἀπ' ἀλλήλων ὠφελία. καὶ ἐγὼ
 νῦν τοῦτ' αὐτὸ παρασκευάζω, τῶν τε Πυθαγορείων πέμπω
 σοι καὶ τῶν διαιρέσεων, καὶ ἄνδρα, ὥσπερ ἐδόκει ἡμῖν τότε,
 c ᾧ γε σὺ καὶ Ἀρχύτης, εἴπερ ἦκει παρά σε Ἀρχύτης, χρῆσθαι
 δύναισθ' ἂν. ἔστι δὲ ὄνομα μὲν Ἑλίκων, τὸ δὲ γένος ἐκ
 Κυζίκου, μαθητῆς δὲ Εὐδόξου καὶ περὶ πάντα τὰ ἐκείνου
 πάννυ χαριέντως ἔχων· ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν
 5 τῷ συγγέγονεν καὶ Πολυξένῳ τῶν Βρύσωνός τινη ἐταίρων.
 ὁ δὲ σπάνιον ἐπὶ τούτοις, οὔτε ἄχαρίς ἐστιν ἐντυχεῖν

ε 3 ἀντιλέγεται κτλ. habent in textu AZO   a 4 ποτεστιῶν A :
 ποτ' ἐστιῶν A²   a 6 ἔμοιγε AZO : ἐμοί τε O² (τ s. v.)   ἐδόκει
 re vera AO : ἐδόκει vulg.   b 6 ἡμῶν AZO : ἡμῖν O² (i s. v.)
 c 1 γε] τε libri   o 4 μαθη**τῶν A : μαθημάτων O

οὔτε κακοθήθῃ ἔοικεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἑλαφρὸς καὶ εὐήθης
 δόξειεν ἂν εἶναι. δεδιὼς δὲ λέγω ταῦτα, ὅτι ὑπὲρ ἀνθρώπου d
 δόξαν ἀποφαίνομαι, οὐ φαύλου ζῆφου ἀλλ' εὐμεταβόλου,
 πλὴν πάνυ ὀλίγων τινῶν καὶ εἰς ὀλίγα· ἐπεὶ καὶ περὶ
 τούτου φοβούμενος καὶ ἀπιστῶν ἐσκόπουν αὐτός τε ἐντυγ-
 χάνων καὶ ἐπυνθανόμην τῶν πολιτῶν αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν 5
 φλαῦρον ἔλεγεν τὸν ἄνδρα. σκόπει δὲ καὶ αὐτὸς καὶ εὐ-
 λαβοῦ. μάλιστα μὲν οὖν, ἂν καὶ ὅπωςτιοῦν σχολάζῃς,
 μάθανε παρ' αὐτοῦ καὶ τᾶλλα φιλοσόφει· εἰ δὲ μή, ἐκ- e
 δίδαξαι τινα, ἵνα κατὰ σχολὴν μανθάνων βελτίων γίγνη καὶ
 εὐδοξῇς, ὅπως τὸ δι' ἐμὲ ὠφελείσθαι σοι μὴ ἀνιῇ. καὶ ταῦτα
 μὲν δὴ ταῦτη.

Περὶ δὲ ὧν ἐπέστελλές μοι ἀποπέμπειν σοι, τὸν μὲν 361
 Ἀπόλλω ἐποίησάμην τε καὶ ἄγει σοι Λεπτίνης, νέου καὶ
 ἀγαθοῦ δημιουργοῦ· ὄνομα δ' ἔστιν αὐτῷ Λεωχάρης. ἕτερον
 δὲ παρ' αὐτῷ ἔργον ἦν πάνυ κομψόν, ὥς ἐδόκει· ἐπριάμην
 οὖν αὐτὸ βουλούμενός σου τῇ γυναικὶ δοῦναι, ὅτι μου ἐπε- 5
 μελεῖτο καὶ ὑγιαίνοντος καὶ ἀσθενούντος ἀξίως ἐμοῦ τε καὶ
 σοῦ. δὸς οὖν αὐτῇ, ἂν μὴ τι σοὶ ἄλλο δόξῃ. πέμπω δὲ καὶ
 οἶνου γλυκέος δώδεκα σταμνία τοῖς παισὶ καὶ μέλιτος δύο.
 ἰσχάδων δὲ ὕστερον ἤλθομεν τῆς ἀποθέσεως, τὰ δὲ μύρτα b
 ἀποτεθέντα κατεσάπη· ἀλλ' αὐθις βέλτιον ἐπιμελησόμεθα.
 περὶ δὲ φυτῶν Λεπτίνης σοι ἐρεῖ.

Ἀργύριον δ' εἰς ταῦτα ἕνεκά τε τούτων καὶ εἰσφορῶν
 τινῶν εἰς τὴν πόλιν ἔλαβον παρὰ Λεπτίνου, λέγων ἃ μοι 5
 ἐδόκει εὐσχημονέστατα ἡμῖν εἶναι καὶ ἀληθῇ λέγειν, ὅτι
 ἡμέτερον εἴη ὃ εἰς τὴν ναῦν ἀναλώσαμεν τὴν Λευκαδίαν,
 σχεδὸν ἐκκαίδεκα μυαῖ· τοῦτ' οὖν ἔλαβον, καὶ λαβὼν αὐτός
 τε ἐχρησάμην καὶ ὑμῖν ταῦτα ἀπέπεμψα. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο c
 περὶ χρημάτων ἄκουε ὥς σοι ἔχει, περὶ τε τὰ σὰ τὰ Ἀθή-
 νησι καὶ περὶ τὰ ἐμά. ἐγὼ τοῖς σοῖς χρήμασι, ὥσπερ

ε 3 γρ. ὠφελῆσθαι O σοι A O : σε vulg. ἀνίη A (sed í in
 ras.): ἀνείη O b 4 δ' εἰς A (sed εἰ in ras. et εἰς in marg. A²)

τότε σοι ἔλεγον, χρήσομαι καθάπερ τοῖς τῶν ἄλλων ἐπιτη-
 5 δειῶν, χρῶμαι δὲ ὥς ἂν δύνωμαι ὀλιγίστοις, ὅσα ἀναγκαῖα
 ἢ δίκαια ἢ εὐσχήμονα ἐμοί τε δοκεῖ καὶ παρ' οὗ ἂν λαμβάνω.
 ἐμοὶ δὴ τοιοῦτον νῦν συμβέβηκεν. εἰσί μοι ἀδελφιδῶν
 d θυγατέρες τῶν ἀποθανουσῶν τότε ὅτ' ἐγὼ οὐκ ἔστεφανούμην,
 σὺ δ' ἐκέλευες, τέτταρες, ἡ μὲν νῦν ἐπίγαμος, ἡ δὲ ὀκταέτις,
 ἡ δὲ σμικρὸν πρὸς τρισὶν ἔτεσι, ἡ δὲ οὐπω ἐνιαυσία. ταύ-
 τας ἐκδοτέον ἐμοὶ ἔστιν καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐπιτηδείοις, αἷς ἂν
 5 ἐγὼ ἐπιβιῶ· αἷς δ' ἂν μὴ, χαιρόντων. καὶ ὧν ἂν γένωνται
 οἱ πατέρες αὐτῶν ἐμοῦ πλουσιώτεροι, οὐκ ἐκδοτέον· τὰ δὲ
 νῦν αὐτῶν ἐγὼ εὐπορώτατος, καὶ τὰς μητέρας δὲ αὐτῶν ἐγὼ
 e ἐξέδωκα καὶ μετ' ἄλλων καὶ μετὰ Δίωνος. ἡ μὲν οὖν
 Σπευσίππῳ γαμεῖται, ἀδελφῆς οὖσα αὐτῷ θυγάτηρ. δεῖ δὴ
 ταύτῃ οὐδὲν πλεόν ἢ τριάκοντα μνῶν· μέτραι γὰρ αὗται
 ἡμῖν προῖκες. ἔτι δὲ ἔαν ἡ μήτηρ τελευτήσῃ ἡ ἐμή, οὐδὲν
 5 αὐ πλείονος ἢ δέκα μνῶν δέοι ἂν εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ τάφου.
 καὶ περὶ ταῦτα τὰ μὲν ἐμὰ ἀναγκαῖα σχεδόν τι ἐν τῷ νῦν
 ταῦτά ἐστιν· ἔαν δέ τι ἄλλο γίγνηται ἴδιον ἢ δημόσιον
 ἀνάλωμα διὰ τὴν παρὰ σὲ ἄφιξιν, ὥσπερ τότε ἔλεγον δεῖ
 ποιεῖν, ἐμὲ μὲν διαμάχεσθαι ὅπως ὥς ὀλίγιστον γένηται τὸ
 362 ἀνάλωμα, ὃ δ' ἂν μὴ δύνωμαι, σὴν εἶναι τὴν δαπάνην.

Τὸ δὴ μετὰ ταῦτα λέγω περὶ τῶν σῶν αὖ χρημάτων τῶν
 Ἀθήνησιν τῆς ἀναλώσεως, ὅτι πρῶτον μὲν ἔαν τι δέῃ ἐμὲ
 ἀναλίσκειν εἰς χορηγίαν ἢ τι τοιοῦτον, οὐκ ἔστι σοι ξένος
 5 οὐδεὶς ὅστις δώσει, ὥς ὥόμεθα, ἔπει(τα) καὶ ἂν τι σοὶ αὐτῷ
 διαφέρειν μέγα, ὥστε ἀναλωθὲν μὲν ἦδη ὀνῆσαι, μὴ ἀναλωθὲν
 δὲ ἀλλ' ἐγχνονισθὲν ἕως ἂν τις παρὰ σοῦ ἔλθῃ, βλάψαι,
 πρὸς τῷ χαλεπῷ τὸ τοιοῦτόν σοι ἔστιν καὶ αἰσχρόν. ἐγὼ
 b γὰρ δὴ ταῦτά γε ἐξήτασα, παρ' Ἀνδρομήδῃ τὸν Αἰγινήτην
 πέμψας Ἑραστον, παρ' οὗ ἐκέλευες τοῦ ὑμετέρου ξένου, εἰ
 τι δεοίμην, λαμβάνειν, βουλόμενος καὶ ἄλλα μείζονα ὑ

ο 4 ἐπιτηδεῖα* A d 5 ἐπιβιῶ A² (i s. v.): ἐπιβῶ A O d 7 εὐ-
 πορώτατος libri: εὐπορώτερος vulg. e 6 τὰ s. v. A²: om. A
 a 5 ἔπειτα Schneider: ἐπεὶ libri a 7 ἂν τις in marg. A³ O²:
 om. A O

ἐπέστελλες πέμπειν. ὁ δὲ εἶπεν εἰκότα καὶ ἀνθρώπινα,
 ὅτι καὶ πρότερον ἀναλώσας τῷ πατρί σου μόλις κομίσαιτο, 5
 καὶ νῦν σμικρὰ μὲν δοίῃ ἄν, πλείω δὲ οὐ. οὕτω δὴ παρὰ
 Λεπτίνου ἔλαβον· καὶ τοῦτό γε ἄξιον ἐπαινέσαι Λεπτίνην,
 οὐχ ὅτι ἔδωκεν, ἀλλ' ὅτι προθύμως, καὶ τὰ ἄλλα περὶ σέ
 καὶ λέγων καὶ πράττων, ὅτι οἶός τ' ἦν ἐπιτήδειος, φανερός c
 ἦν. χρὴ γὰρ δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τὰναντία τούτων ἐμὲ
 ἀπαγγέλλειν, ὁποῖός τις ἂν ἕκαστος ἐμοὶ φαίνεται περὶ σέ.
 τὸ δ' οὖν περὶ τῶν χρημάτων ἐγὼ σοι παρρησιάσομαι· δίκαιον
 γάρ, καὶ ἅμα ἐμπείρως ἔχων τῶν παρὰ σοὶ λέγοιμ' ἄν. οἱ 5
 προσαγγέλλοντες ἐκάστοτέ σοι, ὅτι ἂν οἶωνται ἀνάλωμα
 εἰσαγγέλλειν, οὐκ ἐθέλουσιν προσαγγέλλειν, ὥς δὴ ἀπεχθη-
 σόμενοι· ἔθιζε οὖν αὐτοὺς καὶ ἀνάγκαζε φράζειν καὶ ταῦτα d
 καὶ τὰ ἄλλα· σὲ γὰρ δεῖ εἰδέναι τε τὰ πάντα κατὰ δύναμιν
 καὶ κριτὴν εἶναι καὶ μὴ φεύγειν τὸ εἰδέναι. πάντων γὰρ
 ἄριστόν σοι ἔσται πρὸς τὴν ἀρχήν· τὰ γὰρ ἀναλώματα
 ὀρθῶς ἀναλίσκόμενα καὶ ὀρθῶς ἀποδιδόμενα πρὸς τε τὰλλα 5
 καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν καὶ σὺ δὴ φῆς
 ἀγαθὸν εἶναι καὶ φήσεις. μὴ οὖν σε διαβαλλόντων πρὸς
 τοὺς ἀνθρώπους οἱ κήδεσθαί σου φάσκοντες· τοῦτο γὰρ οὔτε
 ἀγαθὸν οὔτε καλὸν πρὸς δόξαν σοι, δοκεῖν δυσσύμβολον
 εἶναι. e

Τὰ μετὰ ταῦτα περὶ Δίωνος λέγοιμ' ἄν. τὰ μὲν ἄλλ'
 οὕτω ἔχω λέγειν, πρὶν ἂν παρὰ σοῦ ἔλθωσιν αἱ ἐπιστολαί,
 ὥσπερ ἔφη· περὶ μέντοι ἐκείνων ὧν οὐκ εἶας μεμνήσθαι
 πρὸς αὐτόν, οὔτε ἐμνήσθην οὔτε διελέχθην, ἐξεπειρώμην δὲ 5
 εἶτε χαλεπῶς εἶτε ραδίως οἴσει γιγνομένων, καὶ μοι ἐδόκει
 οὐκ ἡρέμα ἂν ἄχθεσθαι εἰ γίγνοιτο. τὰ δὲ ἄλλα περὶ σέ
 καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ μέτριός μοι δοκεῖ εἶναι Δίων.

b 6 παρὰ λεπτίνου in marg. A¹: παραλιπεῖν· οὐ A c 2 δὴ
 Z O²: om. A O c 5 ἅμα A¹ (marg.) O¹: om. A O d 4 ἄριστόν
 σοι ἔσται A² O¹ (σοι et ai s. v.): ἄριστόν ἐστιν re vera A O d 9 δο-
 κεῖν δυσσύμβολον Schneider: δοκεῖ *** ξύμβολον A: δοκεῖν αἷς ξύμ-
 βουλον O: δοκεῖ ξύμβολον vulg. e 2 μὲν] μὲν οὖν recc. e 6 οἴσει]
 οἴσι in marg. A²

363 Κρατίνῳ τῷ Τιμοθέου μὲν ἀδελφῷ, ἐμῷ δ' ἐταίρῳ, θώρακα
 δωρησόμεθα ὀπλιτικὸν τῶν μαλακῶν τῶν πεζῶν, καὶ ταῖς
 Κέβητος θυγατράσι χιτῶνια τρία ἑπταπύχη, μὴ τῶν πολυ-
 τελῶν τῶν Ἀμοργίνων, ἀλλὰ τῶν Σικελικῶν τῶν λιπῶν.
 5 ἐπεικῶς δὲ γινώσκεις τοῦνομα Κέβητος· γεγραμμένος γάρ
 ἐστίν ἐν τοῖς Σωκρατείοις λόγοις μετὰ Σιμμίου Σωκράτει
 διαλεγόμενος ἐν τῷ περὶ ψυχῆς λόγῳ, ἀνὴρ πᾶσιν ἡμῖν
 οἰκεῖός τε καὶ εὖνους.

b Περὶ δὲ δὴ τοῦ συμβόλου τοῦ περὶ τὰς ἐπιστολάς, ὅσας
 τε ἂν ἐπιστέλλω σπουδῇ καὶ ὅσας ἂν μὴ, οἶμαι μὲν σε
 μεμνησθαι, ὅμως δ' ἐννόει καὶ πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν·
 πολλοὶ γὰρ οἱ κελεύοντες γράφειν, οὓς οὐ ῥᾷδιον φανερώς
 5 διωθεῖσθαι. τῆς μὲν γὰρ σπουδαίας ἐπιστολῆς θεὸς ἄρχει,
 θεοὶ δὲ τῆς ἥττον.

Οἱ πρέσβεις καὶ ἐδέοντο ἐπιστέλλειν σοι, καὶ εἰκός·
 πάνυ γὰρ προθύμως σὲ πανταχοῦ καὶ ἐμὲ ἐγκωμιάζουσιν,
 καὶ οὐχ ἥκιστα Φίλαγρος, ὃς τότε τὴν χεῖρα ἡσθένει. καὶ
 c Φιλαίδης παρὰ βασιλέως ἦκων τοῦ μεγάλου ἔλεγεν περὶ
 σοῦ· εἰ δὲ μὴ πάνυ μακρὰς ἐπιστολῆς ἦν, ἔγραψα ἂν ἃ
 ἔλεγεν, νῦν δὲ Λεπτίνου πυνθάνου.

* Ἄν τὸν θώρακα ἢ ἄλλο τι ὧν ἐπιστέλλω πέμπης, ἂν
 5 μὲν αὐτός τῳ βούλῃ, εἰ δὲ μὴ, Τηρίλλῳ δός· ἔστι δὲ τῶν αἰεὶ
 πλεόντων, ἡμέτερος ἐπιτήδειος καὶ τὰ ἄλλα καὶ περὶ φιλο-
 σοφίαν χαρίεις. Τείσωνος δ' ἔστιν κηδεστής, ὃς τότε ὅθ'
 ἡμεῖς ἀπεπλέομεν ἐπολιανόμει.

* Ἐρρωσο καὶ φιλοσόφει καὶ τοὺς ἄλλους προτρέπου τοὺς
 d νεωτέρους, καὶ τοὺς συσφαιριστὰς ἀσπάζου ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ
 πρόσταττε τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ἀριστοκρίτῳ, ἔάν τις παρ'
 ἐμοῦ λόγος ἢ ἐπιστολὴ ἴῃ παρὰ σέ, ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὥς
 τάχιστα σὺ αἰσθη, καὶ ὑπομνησκῇ σε ἵνα ἐπιμελῇ τῶν

α 2 ὀπλιτικὸν Z O²: ὀπλιτικῶν A O   μαλακῶν A O: μάλα καλῶν
 A² O² (αλ s. v.) et καλῶν in marg. A²   ταῖς A³ (marg.) O²:
 om. A O   c 1 παρὰ A O: ὁ παρὰ O²   ο 5 μὴ τηρίλλῳ A O:
 μήτηρ ἄλλῳ A² O² (α supra ι)   d 3 ἴῃ in marg. A² O² (et ι in textu
 add. a): η A: ἦ O

ἐπισταλέντων. καὶ νῦν Λεπτίνῃ τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἀργυρίου 5
μὴ ἀμελήσης, ἀλλ' ὥς τάχιστα ἀπόδος, ἵνα καὶ οἱ ἄλλοι
πρὸς τοῦτον ὀρώντες προθυμότεροι ᾧσιν ἡμῖν ὑπηρετεῖν.

Ἰατροκλῆς, ὁ μετὰ Μυρωνίδου τότε ἐλεύθερος ἀφεθείς ὑπ' 6
ἐμοῦ, πλεῖ νῦν μετὰ τῶν πεμπομένων παρ' ἐμοῦ· ἔμμισθον
οὖν πον αὐτὸν κατάστησον ὥς ὄντα σοι εὖνουν, καὶ ἂν τι
βούλῃ, αὐτῷ χρῶ. καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἢ αὐτὴν ἢ ὑπόμνημα
αὐτῆς σῶζέ τε, καὶ ὁ αὐτὸς ἴσθι. 5

64 αὐτὴν ἢ] αὐτὴν ἢ εἰ a (εἰ s. v.) 65 σῶζέ τε Schneider:
σώζεται libri καὶ ὁ αὐτὸς O: καὶ * αὐτὸς A

Epistolas XIV–XVIII aliunde addidit Hermann: in codd. Platonicis
desunt

ΟΡΟΙ

St. III
p. 411

Ἄϊδιον τὸ κατὰ πάντα χρόνον καὶ πρότερον ὄν καὶ νῦν μὴ **a**
ἐφθαρμένον.

Θεὸς ζῶν ἀθάνατον, αὐταρκες πρὸς εὐδαιμονίαν· οὐσία
αἰδίου, τῆς τὰγαθοῦ φύσεως αἰτία.

Γένεσις κίνησις εἰς οὐσίαν· μετάληψις οὐσίας· πόρευσις **5**
εἰς τὸ εἶναι.

Ἥλιος πῦρ οὐράνιον· ὃ μόνον ἀπ' ἡοῦς μέχρι δειλῆς τοῖς
αὐτοῖς ἔστιν ὁραθῆναι ἄστρον ἡμεροφανές· ζῶν αἰδίον **b**
ἐμψυχον τὸ μέγιστον.

Χρόνος ἡλίου κίνησις, μέτρον φορᾶς.

Ἡμέρα ἡλίου πορεία ἀπ' ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμάς· φῶς
τοῦναντίον νυκτί. **5**

Ἔως ἡμέρας ἀρχή· τὸ πρῶτον φῶς ἀπὸ τοῦ ἡλίου.

Μεσημβρία χρόνος ἐν ᾧ τῶν σωμάτων αἱ σκιαὶ ἐλαχίστου
μήκους κοινωνοῦσιν.

Δείλη ἡμέρας τελευτή.

Νύξ σκότος τοῦναντίον ἡμέρας· ἡλίου στέρησις. **10**

Τύχη φορὰ ἐξ ἀδήλου εἰς ἀδηλον, καὶ ἡ ἐκ τοῦ αὐτομάτου
αἰτία δαιμονίας πράξεως.

Γῆρας φθίσις ἐμψύχου ὑπὸ χρόνου γιγνομένη. **c**

Πνεῦμα κίνησις ἀέρος περὶ τὴν γῆν.

Ἀὖρ στοιχείον οὐ πᾶσαι αἱ κατὰ τόπον κινήσεις κατὰ
φύσιν εἰσίν.

b 2 ἐμψυχον τὸ μέγιστον scr. recc. : ἐμψυχον· ἄστρον ἡμεροφανές, τὸ
μέγιστον in marg. **A**³ : ἡμεροφανές δὲ ἄστρον **A** **b 3** κίνησις **A** :
κίνησις κύκλον ἀπαρτίζουσα al. **b 4** ἐπὶ **AO** : εἰς **O**² (s. v.)
b 11 ἡ ἐκ (ἐκ s. v) **A**³ : ἡ **A**

5 Οὐρανὸς σῶμα περιέχον πάντα τὰ αἰσθητὰ πλὴν αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτου ἀέρος.

Ψυχὴ τὸ αὐτὸ κινοῦν· αἰτία κινήσεως ζωτικῆς ζώων.

Δύναμις τὸ καθ' αὐτὸ ποιητικόν.

*Οψις ἕξις διακριτικὴ σωμάτων.

10 Ὅσπουν μυελὸς ὑπὸ θερμοῦ παγείς.

Στοιχεῖον τὸ συνάγον καὶ διαλύον τὰ σύνθετα.

d Ἀρετὴ διάθεσις ἢ βελτίστη· ἕξις θνητοῦ ζώου καθ' αὐτὴν ἐπαινετή· ἕξις καθ' ἣν τὸ ἔχον ἀγαθὸν λέγεται· κοινωνία νόμων δικαία· διάθεσις, καθ' ἣν τὸ ἔχον διακείμενον τελείως σπουδαῖον λέγεται· ἕξις ποιητικὴ εὐνομίας.

5 Φρόνησις δύναμις ποιητικὴ καθ' αὐτὴν τῆς ἀνθρώπου εὐδαιμονίας· ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν· διάθεσις καθ' ἣν κρίνομεν τί πρακτέον καὶ τί οὐ πρακτέον.

Δικαιοσύνη ὁμόνοια τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτήν, καὶ εὐταξία
e τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν πρὸς ἀλλήλα τε καὶ περὶ ἀλλήλα· ἕξις διανεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστω· ἕξις καθ' ἣν ὁ ἔχων προαιρετικὸς ἐστιν τῶν φαινομένων αὐτῷ δικαίων· ἕξις ἐν βίῳ νόμου ὑπήκοος· ἰσότης κοινωνικὴ· ἕξις ὑπηρετικὴ
5 νόμων.

Σωφροσύνη μετρίότης τῆς ψυχῆς περὶ τὰς ἐν αὐτῇ κατὰ φύσιν γιγνομένας ἐπιθυμίας τε καὶ ἡδονάς· εὐαρμοστία καὶ εὐταξία ψυχῆς πρὸς τὰς κατὰ φύσιν ἡδονὰς καὶ λύπας· συμφωνία ψυχῆς πρὸς τὸ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· αὐτοπραγία
10 κατὰ φύσιν· εὐταξία ψυχῆς· λογιστικὴ ὁμιλία ψυχῆς περὶ
412 καλῶν καὶ αἰσχροῶν· ἕξις καθ' ἣν ὁ ἔχων αἰρετικὸς ἐστι καὶ εὐλαβητικὸς ὧν χρή.

Ἀνδρεία ἕξις ψυχῆς ἀκίνητος ὑπὸ φόβου· θάρσος πολεμικόν· ἐπιστήμη τῶν κατὰ πόλεμον πραγμάτων· ἐγκράτεια
5 ψυχῆς πρὸς τὰ φοβερά καὶ δεινά· τόλμα ὑπηρετικὴ φρονή·

c6 ἀνωτάτω al. c7 αὐτὸ A: αὐτὸ ἐαυτὸ vulg. d1 ἡ] ἡ A
d3 νόμων . . . d4 εὐνομίας in marg. A¹: νόμων· δικαία A ἔχον om.
vulg. e5 νόμων A: ὁρθῶν νόμον vulg. e9 αὐτοπραγία . . .
a2 ὧν χρή in marg. A¹: om. A

σεως· εὐθαρσία ἐπὶ θανάτου προσδοκία· ἕξις διαφυλακτικὴ λογισμῶν ὀρθῶν ἐν κινδύνοις· ῥώμη πρὸς κίνδυνον ἀντίρροπος· ῥώμη καρτερικὴ πρὸς ἀρετὴν· ἡρεμία ψυχῆς περὶ τὰ δεινὰ καὶ θαρσαλέα κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φαινόμενα· σωτηρία δογμάτων ἀδήλων περὶ τὰ δεινὰ καὶ ἐμπειρία πολέμου· ἕξις b ἐμμενητικὴ νόμου.

Ἐγκράτεια δύναμις ὑπομενητικὴ λύπης· ἀκολουθήσις τῷ ὀρθῷ λογισμῷ· δύναμις ἀνυπέρβλητος τοῦ ὑποληφθέντος ὀρθῷ λογισμῷ. 5

Αὐτάρκεια τελειότης κτήσεως ἀγαθῶν· ἕξις καθ' ἣν οἱ ἔχοντες αὐτοὶ αὐτῶν ἄρχουσιν.

Ἐπιείκεια δικαίων καὶ συμφερόντων ἐλάττωσις· μετριότης ἐν συμβολαίοις· ἐνταξία ψυχῆς λογιστικῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ αἰσχροῦ. 10

Καρτερία ὑπομονὴ λύπης ἔνεκα τοῦ καλοῦ· ὑπομονὴ πόνων c ἔνεκα τοῦ καλοῦ.

Θάρσος ἀπροσδοκία κακοῦ· ἀνεκπληξία διὰ κακοῦ παρουσίαν.

Ἄλυνία ἕξις καθ' ἣν ἀνέμπτωτοί ἐσμεν εἰς λύπας. 5

Φιλοπονία ἕξις ἀποτελεσματικὴ οὗ ἂν προέλθαι· καρτερία ἐκούσιος· ἕξις ἀδιάβλητος πρὸς πόνον.

Αἰδῶς τολμήσεως ὑποχώρησις ἐκουσία δικαίως καὶ πρὸς τὸ βέλτιστον φανέν· καταλαβὴ ἐκουσία τοῦ βελτίστου· εὐλάβεια ὀρθοῦ ψόγου. 10

Ἐλευθερία ἡγεμονία βίου· αὐτοκράτεια ἐπὶ παντί· ἐξουσία d τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐν βίῳ· ἀφειδία ἐν χρήσει καὶ ἐν κτήσει οὐσίας.

Ἐλευθεριότης ἕξις πρὸς τὸ χρηματίζεσθαι ὡς δεῖ· πρόσθεσις καὶ κτήσις οὐσίας ὡς χρή. 5

a 7 λογισμῶν] διαλογισμῶν A a 8 ἡρεμία . . . b 2 νόμου in marg. A³: om. A b 3 ἀκολουθήσις A O² (η et i s. v.): ἀκολουθούσης Z O b 4 ἀνυπέρβλητος O² (λη s. v.): ἀνυπέρβατος A O b 9 λογιστικῆς] λογιστικῆς scf. recc. c 1 ὑπομονή . . . c 2 καλοῦ in marg. A¹: om. A c 9 καταλαβή . . . c 10 ψόγου in marg. A¹: om. A d 4 ἕξις . . . d 5 χρή in marg. A³: om. A

Πραότης κατάστασις κινήσεως τῆς ὑπ' ὀργῆς· κρᾶσις
 ψυχῆς σύμμετρος.

Κοσμιότης ὑπείξισ ἐκουσία πρὸς τὸ φανὲν βέλτιστον·
 εὐταξία περὶ κίνησιν σώματος.

- 10 Εὐδαιμονία ἀγαθὸν ἐκ πάντων ἀγαθῶν συγκείμενον· δύ-
 ναμις αὐτάρκης πρὸς τὸ εὖ ζῆν· τελειότης κατ' ἀρετὴν·
 e ὠφελία αὐτάρκης ζώου.

Μεγαλοπρέπεια ἀξιώσις κατὰ λογισμὸν ὀρθὸν τὸν σεμνό-
 τατον.

- Ἀγχίνοια εὐφυΐα ψυχῆς, καθ' ἣν ὁ ἔχων στοχαστικός
 5 ἔστω ἐκάστῳ τοῦ δέοντος· δξύτης νοῦ.

Χρηστότης ἡθους ἀπλαστία μετ' εὐλογιστίας· ἡθους
 σπουδαιότης.

Καλοκαγαθία ἕξις προαιρετικῇ τῶν βελτίστων.

- Μεγαλοψυχία χρησις τοῖς συμβαίνουσιν ἀστεία· μεγα-
 10 λοπρέπεια ψυχῆς μετὰ λόγου.

Φιλανθρωπία ἕξις εὐάγωγος ἡθους πρὸς ἀνθρώπου φιλίαν·
 ἕξις εὐεργετικῇ ἀνθρώπων· χάριτος σχέσις· μνήμη μετ'
 εὐεργεσίας.

- Εὐσέβεια δικαιοσύνη περὶ θεούς· δύναμις θεραπευτικῇ
 413 θεῶν ἐκούσιος· περὶ θεῶν τιμῆς ὑπόληψις ὀρθή· ἐπιστήμη
 τῆς περὶ θεῶν τιμῆς.

Ἀγαθὸν τὸ αὐτοῦ ἔνεκεν.

Ἀφοβία ἕξις καθ' ἣν ἀνέμπτωτοί ἐσμεν εἰς φόβους.

- 5 Ἀπάθεια ἕξις καθ' ἣν ἀνέμπτωτοί ἐσμεν εἰς πάθη.

Εἰρήνη ἡσυχία ἐπ' ἔχθρας πολεμικάς.

Ῥαθυμία ῥαστώνη ψυχῆς· ἀπάθεια τοῦ θυμοειδοῦς.

Δεινότης διάθεσις καθ' ἣν ὁ ἔχων στοχαστικός ἔστω τοῦ
 ἰδίου τέλους.

- 10 Φιλία ὁμόνοια ὑπὲρ καλῶν καὶ δικαίων· προαίρεσις βίου

d 8 ἐκουσία A O et a s. v. Z : ἐκούσιος Z O² (os s. v.) d 9 κίνησιν
 O² (iv s. v.) : κινήσεως A Z O e 12 χάριτος . . . e 13 εὐεργεσίας in
 marg. A² : om. A a 2 θεῶν A O : θεοῦ Z O² (ou s. v.) a 5 ἀπά-
 θεια in marg. A² : om. A ἐσμέν O² : om. A O a 10 ὑπὲρ A² C²
 (ἐρ s. v.) : ὑπὸ A O

τοῦ αὐτοῦ· ὁμοδοξία περὶ προαιρέσεως καὶ πράξεως· ὁμόνοια
περὶ βίον· κοινωνία μετ' εὐνοίας· κοινωνία τοῦ εὖ ποιῆσαι **b**
καὶ παθεῖν.

Εὐγένεια ἀρετὴ εὐγενοῦς ἡθους· εὐαγωγία ψυχῆς πρὸς
λόγους ἢ πράξεις.

Αἵρεσις δοκιμασία ὀρθή. 5

Εὐνοια [αἵρεσις] ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον ἀσπασμός.

Οἰκειότης ταῦτο γένους κοινωνία.

Ὅμόνοια κοινωνία τῶν ὄντων ἀπάντων· συμφωνία νοημά-
των καὶ ὑπολημμάτων.

Ἀγάπησις ἀπόδεξις παντελής. 10

Πολιτικὴ ἐπιστήμη καλῶν καὶ συμφερόντων· ἐπιστήμη
ποικητικὴ δικαιοσύνης ἐν πόλει.

Ἐταιρία φιλία κατὰ συνήθειαν ἐν τοῖς καθ' ἡλικίαν **c**
γεγενημένοις.

Εὐβουλία ἀρετὴ λογισμοῦ σύμφυτος.

Πίστις ὑπόληψις ὀρθὴ τοῦ οὕτως ἔχειν ὡς αὐτῷ φαίνεται·
βεβαιότης ἡθους. 5

Ἀλήθεια ἕξις ἐν καταφάσει καὶ ἀποφάσει· ἐπιστήμη
ἀληθῶν.

Βούλησις ἔφεσις μετὰ λόγου ὀρθοῦ· ὄρεξις εὐλογος· ὄρεξις
μετὰ λόγου κατὰ φύσιν.

Συμβούλευσις παραίνεσις ἐτέρῳ ὑπὲρ πράξεως, τίνα δεῖ **10**
τρόπον πράττειν.

Εὐκαιρία χρόνου ἐπίτευξις, ἐν ᾧ χρὴ παθεῖν τι ἢ ποιῆσαι.

Εὐλάβεια φυλακὴ κακοῦ· ἐπιμέλεια φυλακῆς. d

Τάξις ἐργασίας ὁμοιότης τῶν πρὸς ἄλληλα πάντων ὄντων·
συμμετρία κοινωνίας· αἰτία τῶν πρὸς ἄλληλα πάντων ὄντων
συμμετρίας [πρὸς τὸ μαθεῖν].

b 1 βίον κοινωνία **A** O : βίου κοινωνίαν **O**² **b** 3 εὐγένεια in
marg. γρ. **A**³: εὐνοια **A** εὐγενοῦς in marg. **A**¹: om. **A** **b** 4 ἢ
A O : καὶ **O**² (s. v.) **b** 6 αἵρεσις secl. Schneider ἀνθρώπου
O²: ἀνθρώπῳ **A** O ἀσπασμός] ἀσπασμῷ **AZ** O **b** 10 ἀπόδεξις
A² (ε s. v.): ἀπόδειξις **A** **c** 1 ἔταιρεία **A** (sed i s. v. **A**²) **c** 3 ἀρε-
τῆς λογισμὸς fecit **A**² (σ s. v. bis) **O**² **c** 10 ὑπὲρ **A** O : πρὸ s. v. **A**² **O**²
d 4 συμμετρίας scripsi : συμμετρία πρὸς τὸ μαθεῖν libri (cf. **d** 5)

- 5 Πρόσεξις συντονία ψυχῆς πρὸς τὸ καταμαθεῖν.
 Εὐφυία τάχος μαθήσεως· γέννησις φυτῶν ἀγαθῇ ἀρετῇ
 ἐν φύσει.
 Εὐμάθεια εὐφυία ψυχῆς πρὸς τάχος μαθήσεως.
 Νόμος ἀπόφασις κυρία περὶ ἀμφισβητουμένου πράγματος.
- 10 Δίκη ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ ἀδικεῖν ἢ μή.
 e Εὐνομία πειθαρχία νόμων σπουδαίων.
 Εὐφροσύνη ἐπὶ τοῖς τοῦ σώφρονος ἔργοις χαρά.
 Τιμὴ δόσις ἀγαθῶν ἐν ταῖς δι' ἀρετὴν πράξεσιν διδομένῳ·
 ἀξίωμα ἀπ' ἀρετῆς· σχῆμα σεμνότητος· τήρησις ἀξιώματος.
- 5 Προθυμία ἐμφανισμὸς προαιρέσεως πρακτικῆς.
 Χάρις εὐεργασία ἐκούσιος· ἀπόδοσις ἀγαθοῦ ὑπουργίας ἐν
 καιρῷ.
 Ὁμόνοια ὁμοδοξία ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ὡς δεῖ ἄρχειν
 καὶ ἄρχεσθαι.
- 10 Πολιτεία κοινωνία πλήθους ἀνθρώπων αὐτάρκης πρὸς
 εὐδαιμονίαν· κοινωνία πλήθους ἔννομος.
- 414 Πρόνοια παρασκευὴ πρὸς μέλλοντά τινα.
 Βουλὴ σκέψις περὶ τῶν μελλόντων πῶς συμφέρει.
 Νίκη δύναμις κρατητικὴ περὶ ἀγωνίαν.
 Εὐπορία εὐκρίνεια κρατητικὴ τοῦ λεγομένου.
- 5 Δωρεὰ ἀλλαγὴ χάριτος.
 Καιρὸς χρόνου ἀκμὴ πρὸς τὸ συμφέρον· χρόνος ἀγαθοῦ
 τινος συνεργός.
 Μνήμη διάθεσις ψυχῆς φυλακτικὴ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης
 ἀληθείας.
- 10 Ἑννοία συντονία διανοίας.
 Νόσις ἀρχὴ ἐπιστήμης.
 Ἄγνεια εὐλάβεια τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς ἁμαρτημάτων· τῆς
 b θεοῦ τιμῆς κατὰ φύσιν θεραπεία.
 Μαντεία ἐπιστήμη προδηλωτικὴ πράξεως ἄνευ ἀποδείξεως.

d 6 φυτῶν A O : φύσεως O²
 d 10 δίκη scripsi : νόμος libri
 A Z O : λογιζομένου in marg. Z O

d 9 νόμος scripsi : δίκη libri
 e 6 ὑπουργία al. a 4 λεγομένου
 b 1 θεραπεία] θεραπείας A Z O

Μαντική ἐπιστήμη θεωρητικὴ τοῦ ὄντος καὶ μέλλοντος
ζῶν θνητῷ.

Σοφία ἐπιστήμη ἀνυπόθετος· ἐπιστήμη τῶν ἀεὶ ὄντων· 5
ἐπιστήμη θεωρητικὴ τῆς τῶν ὄντων αἰτίας.

Φιλοσοφία τῆς τῶν ὄντων ἀεὶ ἐπιστήμης ὁρεξίς· ἔξις
θεωρητικὴ τοῦ ἀληθοῦς, πῶς ἀληθές· ἐπιμέλεια ψυχῆς μετὰ
λόγου ὀρθοῦ.

Ἐπιστήμη ὑπόληψις ψυχῆς ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου· 10
δύναμις ὑποληπτικὴ τινος ἢ τινῶν ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου· c
λόγος ἀληθής ἐπὶ διανοίᾳ ἀμετάπτωτος.

Δόξα ὑπόληψις μεταπειστὸς ὑπὸ λόγου· λογιστικὴ φορά·
διάνοια ἐμπίπτουσα εἰς ψεῦδος καὶ ἀληθές ὑπὸ λόγου.

Αἴσθησις ψυχῆς φορά· νοῦ κίνησις· ψυχῆς διὰ σώματος 5
εἰσάγγελσις εἰς ὥρας ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς γίνεται ψυχῆς
ἄλογος δύναμις γνωριστικὴ διὰ σώματος.

Ἐξις διάθεσις ψυχῆς καθ' ἣν ποιοὶ τινες λεγόμεθα.

Φωνὴ ρεῦμα διὰ στόματος ἀπὸ διανοίας.

d

Λόγος φωνὴ ἐγγράμματος, φραστικὴ ἐκάστου τῶν ὄντων·
διάλεκτος συνθετὴ ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ἄνευ μέλους.

Ὄνομα διάλεκτος ἀσύνθετος ἐρμηνευτικὴ τοῦ τε κατὰ 5
τῆς οὐσίας κατηγορουμένου καὶ παντὸς τοῦ μὴ καθ' ἑαυτοῦ
λεγομένου.

Διάλεκτος φωνὴ ἀνθρώπου ἐγγράμματος· καὶ σημειῖον τι
κοινὸν ἐρμηνευτικὸν ἄνευ μέλους.

Συλλαβὴ ἀνθρωπίνης φωνῆς ἄρθρον ἐγγράμματον.

Ὅρος λόγος ἐκ διαφορᾶς καὶ γένους συγκεείμενος.

10

Τεκμήριον ἀπόδειξις ἀφανοῦς.

e

Ἀπόδειξις λόγος συλλογιστικὸς ἀληθής· λόγος ἐμφανι-
στικὸς διὰ προγιγνωσκομένων.

b 8 ἀληθοῦς A² O² (οὗς s. v.) : ἀληθῶς A O c 1 τινος A : περί
τινος A³ (περί s. v.) c 2 ἐπὶ re vera A c 3 μεταπειστὸς]
μεταπιστὸς A O : μετὰ πίστει O² et in marg. γρ. A¹ c 6 εἰς A²
(s. v.) O² : om. A O d 3 συνθετὴ A O : σύνθετος O² (ος s. v.)
d 10 συγκεείμενος in marg. A³ : om. A

Στοιχείον φωνῆς φωνὴ ασύνθετος, αἰτία ταῖς ἄλλαις
5 φωναῖς τοῦ φωνᾶς εἶναι.

᾽Ωφέλιμον τὸ αἷτιον τοῦ εἶν πάσχειν· τὸ αἷτιον ἀγαθοῦ.
Συμφέρον τὸ εἰς ἀγαθὸν φέρον.

[Καλὸν τὸ ἀγαθόν.]

᾽Αγαθὸν τὸ αἷτιον σωτηρίας τοῖς οὖσιν· τὸ αἷτιον παντὸς
10 τοῦ πρὸς αὐτό, ἀφ' οὗ συμβαίνει ἂ χρὴ αἰρεῖσθαι.

Σῶφρον τὸ κόσμιον τῆς ψυχῆς.

Δίκαιον νόμον τάγμα ποιητικὸν δικαιοσύνης.

415 ᾽Εκούσιον τὸ αὐτοῦ προσαγωγόν· τὸ καθ' αὐτὸ αἰρετὸν
κατὰ διάνοιαν ἀποτελούμενον.

᾽Ελεύθερον τὸ ἄρχον αὐτοῦ.

Μέτριον τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως καὶ κατὰ
5 τέχνην ἄρκοῦν.

Μέτρον τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως.

᾽Αθλον ἀρετῆς γέρας τὸ ἑαυτοῦ ἔνεκα αἰρετόν.

᾽Αθανασία οὐσία ἔμψυχος καὶ αἰδῖος μονή.

᾽Οσιον θεράπευμα θεοῦ ἀρεστὸν θεῷ.

10 ᾽Εορτὴ χρόνος ἱερὸς κατὰ νόμους.

᾽Ανθρωπος ζῶν ἄπτερον, δῖπον, πλατύνυχον· ὁ μόνος
τῶν ὄντων ἐπιστήμης τῆς κατὰ λόγους δεκτικὸν ἔστω.

b Οὐσία θεῷ δόμα θύματος.

Εὐχὴ αἰτήσις ἀνθρώποις ἀγαθῶν ἢ δοκούντων παρὰ θεῶν.

Βασιλεὺς ἄρχων κατὰ νόμους ἀνυπεύθυνος· πολιτικῆς
κατασκευῆς ἄρχων.

5 ᾽Αρχὴ ἐπιμέλεια τοῦ παντός.

᾽Εξουσία ἐπιτροπὴ νόμου.

Νομοθέτης ποιητὴς νόμων καθ' οὓς δεῖ πολιτεύεσθαι.

e 8 καλὸν τὸ ἀγαθόν in marg. O²: om. A O e 12 δικαιοσύνη A
a 1 αὐτοῦ] αὐτὸ A a 2 κατὰ . . . ἀποτελούμενον om. A a 6 τὸ
O²: om. A O a 7 ἀλλαχοῦ· ἄθλον ἀρετῆς. εἴτα γέρας τὸ ἑαυτοῦ
ἔνεκα αἰρετόν in marg. Z O a 8 ἔμψυχος O²: ἐμψύχου A O
a 9 θεοῦ A O² (οὗ s. v.): θεῶν Z O b 2 θεῶν O²: θεοῖς A O
b 3 ἀλλαχοῦ· πολιτικῆς κατασκευῆς ἄρχοντα. εἴτα· ἄρχων· ἐπιμέλεια
τοῦ παντός in marg. Z b 7 νόμων Z O² (ν et μ s. v.): λόγων A O
et s. v. Z

Νόμος δόγμα πλήθους πολιτικὸν οὐκ εἰς τινα χρόνον
ἀφωρισμένον.

Ἐποθεσις ἀρχὴ ἀναπόδεικτος· συγκεφαλαίωσις λόγου. 10

Ψήφισμα δόγμα πολιτικὸν εἰς τινα χρόνον ἀφωρισμένον.

Πολιτικὸς ἐπιστήμων πόλεως κατασκευής. c

Πόλις οἰκησις πλήθους ἀνθρώπων κοινοῖς δόγμασιν χρω-
μένων· πλήθος ἀνθρώπων ὑπὸ νόμοι τὸν αὐτὸν ὄντων.

Πόλεως ἀρετὴ κατάστασις ὀρθῆς πολιτείας.

Πολεμικὴ ἐμπειρία πολέμου. 5

Συμμαχία κοινωνία πολέμου.

Σωτηρία περιποίησις ἀβλαβής.

Τύραννος ἄρχων πόλεως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν.

Σοφιστὴς νέων πλουσίων ἐνδόξων ἔμμισθος θηρευτής.

Πλοῦτος κτήσις σύμμετρος πρὸς εὐδαιμονίαν· περιουσία d
χρημάτων εἰς εὐδαιμονίαν συντείνοντων.

Παρακαταθήκη δόμα μετὰ πίστεως.

Κάθαρσις ἀπόκρισις χειρόνων ἀπὸ βελτιόνων.

Νικᾶν κρατεῖν διαφερόμενον. 5

Ἄγαθός ἀνθρώπος ὁ τοιοῦτος οἷος ἀνθρώπῳ τὰγαθὰ
ἐπιτελεῖν.

Σώφρων ὁ μετρίας ἐπιθυμίας ἔχων.

Ἐγκρατὴς ὁ κρατῶν ἀντιτείνοντων τῶν τῆς ψυχῆς μορίων
τῷ ὀρθῷ λογισμῷ. 10

Σπουδαῖος ὁ τελείως ἀγαθός· ὁ ἔχων τὴν αὐτοῦ ἀρετήν.

Σύννοια διάνοια μετὰ λύπης ἄνευ λόγου. e

Δυσμαθία βραδυτὴς ἐν μαθήσει.

Δεσποτεία ἀρχὴ ἀνυπεύθυνος δικαία.

Ἀφιλοσοφία ἕξις καθ' ἣν ὁ ἔχων μισολόγος ἐστίν.

Φόβος ἐκπληξίς ψυχῆς ἐπὶ κακοῦ προσδοκία. 5

Θυμὸς ὁρμὴ βίαιος ἄνευ λογισμοῦ † νοῦς τάξεως † ψυχῆς
ἀλογίστου.

* Ἐκπληξίς φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ κακοῦ.

e 6 νοῦς τάξεως] an προστάξεως?
marg. A³: ἐκπ A (in fine pag.)

e 8 ἐκπληξίς . . . κακοῦ in

Κολακεία ὁμιλία ἢ πρὸς ἡδονὴν ἄνευ τοῦ βελτίστου· ἔξις
10 ὁμιλητικὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπερβάλλουσα τὸ μέτριον.

Ὅργη παράκλησις τοῦ θυμικοῦ εἰς τὸ τιμωρεῖσθαι.

Ὑβρις ἀδικία πρὸς ἀτιμίαν φέρουσα.

416 Ἀκρασία ἔξις βιαστικὴ παρὰ τὸν ὀρθὸν λογισμὸν πρὸς τὰ
δοκοῦντα ἡδέα εἶναι.

Ὅκνος φυγὴ πόνων· δειλία ἀντιληπτικὴ ὀρμῆς.

Ἀρχὴ πρώτη τοῦ εἶναι αἰτία.

5 Διαβολὴ διάστασις φίλων λόγῳ.

Καιρὸς ἐν ᾧ ἕκαστον ἐπιτήδειον παθεῖν ἢ ποιῆσαι.

Ἀδικία ἔξις ὑπεροπτικὴ νόμων.

Ἐνδεια ἐλάττωσις τῶν ἀγαθῶν.

Αἰσχύνη φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ ἀδοξίας.

10 Ἀλαζονεία ἔξις προσποιητικὴ ἀγαθοῦ ἢ ἀγαθῶν τῶν μὴ
ὑπαρχόντων.

Ἀμαρτία πρᾶξις παρὰ τὸν ὀρθὸν λογισμὸν.

Φθόνος λύπη ἐπὶ φίλων ἀγαθοῖς ἢ οὖσιν ἢ γεγενημένοις.

Ἀναισχυντία ἔξις ψυχῆς ὑπομενητικὴ ἀδοξίας ἕνεκα

15 κέρδους.

Θρασύτης ὑπερβολὴ θράσους πρὸς φόβους οὓς μὴ δεῖ.

Φιλοτιμία ἔξις ψυχῆς προετικὴ πάσης δαπάνης ἄνευ
λογισμοῦ.

Κακοφυΐα κακία ἐν φύσει καὶ ἁμαρτία τοῦ κατὰ φύσιν·
20 νόσος τοῦ κατὰ φύσιν.

Ἐλπίς προσδοκία ἀγαθοῦ.

Μανία ἔξις φθαρτικὴ ἀληθοῦς ὑπολήψεως.

Λαλιὰ ἀκρασία λόγου ἄλογος.

Ἐναντιότης τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος κατὰ τινα διαφορὰν

25 πιπτόντων ἢ πλείστη διάστασις.

Ἀκούσιον τὸ παρὰ διάνοιαν ἀποτελούμενον.

Παιδεία δύναμις θεραπευτικὴ ψυχῆς.

α 3 δειλία ἀντιληπτικὴ ὀρμῆς et ἀρχὴ transposui : πόνων ἀρχή (ἀρχῆς
Ο²) et δειλία . . . αἰτία coniungunt libri α 16 θάσους fecit α

α 17 προε*τικὴ Α : προεκτικὴ Ζ Ο α 23 ἄλογος Ζ Ο² : ἑλαλος Α Ο

Παίδευσις παιδείας παράδοσις.

Νομοθετική ἐπιστήμη ποιητική πόλεως ἀγαθῆς.

Νουθέτησις λόγος ἐπιτιμητικός ἀπὸ γνώμης· λόγος 30
ἀμαρτίας ἀποτροπῆς ἔνεκεν.

Βοήθεια κακοῦ κώλυσις ὄντος ἢ γινομένου.

Κόλασις ψυχῆς θεραπεία ἐπὶ ἀμαρτήματι γενομένῳ.

Δύναμις ὑπεροχὴ ἐν πράξει ἢ ἐν λόγῳ· ἕξις καθ' ἣν τὸ
ἔχον δυνατόν ἐστιν· ἰσχὺς κατὰ φύσιν. 35

Σώζειν τὸ περιποιεῖν ἀβλαβῆ.

a 28 παίδευσις . . . a 29 νομοθετική in marg. A¹: om. A
a 29 ἀγαθῆς Z O² (γ s. v.): ἀπαθῆς A O: εὐπαγῆς vulg.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΝΟΘΕΤΟΜΕΝΟΙ

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΑΝΩΝΤΜΟΣ ΤΙΣ

St. III
p. 37²

Ἐχεις ἡμῖν εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν τὸ δίκαιον; ἢ οὐκ ἄξιόν σοι α
δοκεῖ εἶναι λόγον περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι;—Ἐμοιγε καὶ μάλα.
—Τί οὖν ἐστίν;—Τί γὰρ ἄλλο γε ἢ τὰ νομιζόμενα δίκαια;
—Μή μοι οὕτως, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ σύ μ' ἔροιο τί ἐστίν
ὀφθαλμός, εἵποιμ' ἂν σοι ὅτι ᾧ ὀρώμεν, ἐὰν δὲ καὶ δεῖξαι 5
με κελεύῃς, δείξω σοι, καὶ ἐάν με ἔρῃ ὅτῃ ψυχὴ ὄνομα, ἐρῶ
σοι ᾧ γινώσκωμεν, ἐὰν δὲ ἔρῃ αὐτὸ τί ἐστίν φωνή, ἀποκρι-
νοῦμαι σοι ᾧ διαλεγόμεθα, καὶ σὺ οὕτω φράσον ὅτι δίκαιόν
ἐστὶ ᾧ τί χρώμεθα, ὥσπερ ἂ νυνδὴ ἡρόμην.—Οὐ πάντ' ἔχω
σοι οὕτως ἀποκρίνασθαι.—'Αλλ' ἐπειδὴ οὐχ οὕτως ἔχεις, 10
ἴσως τῇδέ πη ῥᾶον αὐτὸ εὔροιμεν ἂν; φέρε, τὰ μείζω καὶ
τὰ ἐλάττω τίνι σκοποῦντες διαγινώσκωμεν; ἄρα οὐ μέτρω;
—Ναί.—Μετὰ δὲ τοῦ μέτρου τίνι τέχνῃ; ἄρ' οὐ μετρη-
τικῇ—Μετρητικῇ.—Τί δὲ τὰ κοῦφα καὶ βαρέα; ἄρ' οὐ 373
σταθμῷ;—Ναί.—Μετὰ δὲ τοῦ σταθμοῦ τίνι τέχνῃ; οὐ τῇ
στατικῇ;—Πάντ' γε.—Τί δὲ δῆ; τὰ δίκαια καὶ τὰδίκαια τίνι
σκοποῦντες διαγινώσκωμεν ὄργάνῳ, καὶ μετὰ τοῦ ὀργάνου

ΑΝΩΝΤΜΟΣ ΤΙΣ Α: ΕΤΑΙΡΟΣ vulg. 373 a 1 μετρητικῇ (in
resp.) Α: om. Υ: Ναί vulg. δέ] δαί fecit Α¹ a 3 δέ] δαί
fecit Α²

- 5 τίνι τέχνη πρόσθεν; ἄρα οὐδ' οὕτω πῶς σοι καταφανές
 ἐστίν;—Οὐ.—'Αλλὰ πάλιν ᾧδε· ὅταν ἀμφισβητῶμεν περὶ
 τῶν μειζόνων καὶ τῶν ἐλαττόνων, τίνες ἡμᾶς διακρινούσιν;
 οὐχ οἱ μετρηταί;—Ναί.—'Όταν δὲ περὶ τῶν πολλῶν καὶ
 b ὀλίγων, τίνες οἱ διακρίνοντες; οὐχ οἱ ἀριθμηταί;—'Αλλὰ
 τί;—'Όταν δὲ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἀμφισβητῶμεν
 ἀλλήλοις, ἐπὶ τίνας ἐρχόμεθα καὶ τίνες ἡμᾶς οἱ διακρίνοντές
 εἰσιν ἐκάστοτε; εἰπέ.—'Αρά γε δικαστὰς λέγεις, ὦ Σώ-
 5 κρατες;—Εὐ γ' ἡῦρες. ἴθι δὴ καὶ τόδε πειράθῃτι εἰπεῖν. τί
 ποιοῦντες διακρίνουσιν οἱ μετρηταί περὶ τῶν μεγάλων καὶ
 σμικρῶν; ἄρ' οὐ μετροῦντες;—Ναί.—Τί δὲ περὶ τῶν βαρέων
 καὶ κούφων; οὐχ ἰστάντες;—'Ιστάντες μέντοι.—Τί δὲ περὶ
 τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων; ἄρα οὐκ ἀριθμοῦντες;—Ναί.—Τί δὲ
 c δὴ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἄρα; ἀπόκριναι.—Οὐκ ἔχω.
 —Λέγοντες, φάθι.—Ναί.—Λέγοντες ἄρα ἡμᾶς διακρίνουσι,
 ὅταν περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων κρίνωσιν οἱ δικασταί;—
 Ναί.—Μετροῦντες δέ γε περὶ τῶν σμικρῶν καὶ μεγάλων
 5 οἱ μετρητικοί· μέτρον γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκρίνετο.—Οὕτως.—
 'Ιστάντες δ' αὖ περὶ τῶν βαρέων καὶ κούφων οἱ στατικοί·
 σταθμὸς γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκρίνετο.—'Ην γάρ.—'Αριθμοῦντες
 d δ' αὖ περὶ τῶν πολλῶν καὶ ὀλίγων οἱ ἀριθμητικοί· ἀριθμὸς
 γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκρίνετο.—Οὕτως.—Λέγοντες δέ γε, ὡς ἄρτι
 ὠμολογήσαμεν, περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων κρίνουσιν ἡμᾶς
 οἱ δικασταί· λόγος γὰρ ἦν ᾧ ταῦτ' ἐκρίνετο.—Εὐ λέγεις, ὦ
 5 Σώκρατες.—'Αληθῆ μὲν οὖν· καὶ λόγος ἐστίν, ὡς ἔοικεν,
 ᾧ τὰ δίκαια καὶ ἄδिका κρίνεται.—Φαίνεται γοῦν.—Τί ποτε
 ὄντα (τὰ) δίκαια καὶ τᾶδिका; ὥσπερ ἂν ἡμᾶς εἴ τις ἦρετο,
 ἐπειδὴ μέτρον καὶ μετρητικὴ καὶ μετρητικὸς τὸ μείζον καὶ
 e τὸ ἐλαττον διακρίνει, τί ὄν τὸ μείζον καὶ τὸ ἐλαττον; εἴ-
 ποιμεν ἂν αὐτῷ ὅτι τὸ μὲν μείζον ὑπερέχον, τὸ δὲ ἐλαττον
 ὑπερεχόμενον. ἐπειδὴ δὲ τὸ βαρὺ καὶ τὸ κούφον σταθμὸς

a 8 διακρινούσιν AY: διακρίνουσιν vulg.

b 7 δὲ] δαλ fecit A¹

b 8 ἰστάντες μέντοι A: Ναί vulg.

d 6 τὰ scr. recc.: om. AY Z

καὶ στατικὴ καὶ στατικὸς διακρίνει, τί ὃν τό τε βαρὺ καὶ
 τὸ κοῦφον; εἵπομεν ἂν αὐτῷ ὅτι τὸ μὲν κάτω ῥέπον ἐν τοῖς 5
 ζυγοῖς βαρὺ, τὸ δὲ ἄνω κοῦφον. οὕτω δὴ εἰ καὶ ἔροιτο
 ἡμᾶς, ἐπειδὴ δὲ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον λόγος τε καὶ
 δικαστικὴ καὶ δικαστῆς ἐστὶν ἡμῖν ὁ διακρίνων, τί ποτε ὃν
 τὸ δίκαιον καὶ τᾷδικον; τί ἔχομεν αὐτῷ ἀποκρίνεσθαι; ἢ
 οὐδέπω ἔχομεν εἰπεῖν;—Οὐκ ἔχομεν.—Πότερον δὲ ἐκόντας 10
 οἶει ἔχειν τοῦτο τὸ ἄδικον τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἄκοντας; ὦδε 374
 δὲ λέγω. ἐκόντας οἶει ἀδικεῖν καὶ ἀδίκους εἶναι ἢ ἄκοντας;
 —Ἐκόντας ἔγωγε, ὦ Σώκρατες· πονηροὶ γὰρ εἰσιν.—
 Ἐκόντας ἄρα σὺ οἶει πονηροὺς εἶναι καὶ ἀδίκους ἀνθρώ-
 πους;—Ἐγωγε· σὺ δ' οὐ;—Οὐκ, εἰ γέ τι δεῖ τῷ ποιητῇ 5
 πείθεσθαι.—Ποίῳ ποιητῇ;—Ὅστις εἶπεν—

οὐδεὶς ἐκὼν πονηρὸς οὐδ' ἄκων μάκαρ.

Ἀλλὰ τοι, ὦ Σώκρατες, εὖ ἢ παλαιὰ παροιμία ἔχει, ὅτι
 πολλὰ ψεύδονται αἰδοί. —Θαυμάζοιμ' ἂν εἰ τοῦτό γε ἐψεύ- b
 σατο οὗτος αἰοιδός, ἐπεὶ εἴ σοι σχολή ἐστίν, ἐπισκεψώμεθα
 αὐτὸν εἴτε ψευδῇ εἴτε ἀληθῇ λέγει. —Ἀλλὰ σχολή.—
 Φέρε δὴ, πότερον ἡγῇ δίκαιον εἶναι ψεύδεσθαι ἢ ἀληθῇ
 λέγειν;—Ἀληθῇ ἔγωγε. —Πεύδεσθαι ἄρα ἄδικον;—Ναί. 5
 Πότερον δ' ἐξαπατᾶν ἢ μὴ ἐξαπατᾶν;—Μὴ ἐξαπατᾶν δήπου.
 —Ἐξαπατᾶν ἄρα ἄδικον;—Ναί. —Τί δέ; βλάπτειν δίκαιον
 ἢ ὠφελεῖν;—Ὦφελεῖν. —Βλάπτειν ἄρα ἄδικον;—Ναί. —
 Ἔστιν ἄρα ἀληθῇ μὲν λέγειν καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ ὠφελεῖν c
 δίκαιον, ψεύδεσθαι δὲ καὶ βλάπτειν καὶ ἐξαπατᾶν ἄδικον.
 —Ναὶ μὰ Δία σφόδρα γε. —Ἡ καὶ τοὺς πολεμίους;—
 Οὐδαμῶς. —Ἀλλὰ βλάπτειν δίκαιον τοὺς πολεμίους, ὠφε-
 λεῖν δὲ ἄδικον;—Ναί. —Οὐκοῦν καὶ ἐξαπατῶντας δίκαιον 5
 βλάπτειν τοὺς πολεμίους;—Πῶς γὰρ οὐ;—Τί (δὲ) ψεύ-
 δεσθαι ἵνα ἐξαπατῶμεν καὶ βλάπτωμεν αὐτούς; οὐ δίκαιον;

e 9 τᾷδικον re vera A
 δαί fecit A²

b 6 δ' ἐξαπατᾶν re vera A
 c 6 δὲ add. recc. : om. A Y Z

b 7 δέ]

- d —Ναί.—Τί δέ; τοὺς φίλους οὐκ ὠφελεῖν φῆς δίκαιον εἶναι;—Ἐγώ γε.—Πότερον μὴ ἐξαπατῶντας ἢ ἐξαπατῶντας ἐπ' ὠφελίᾳ τῇ ἐκείνων;—Καὶ ἐξαπατῶντας νῆ Δία.—'Αλλ' ἐξαπατῶντας μὲν δίκαιον ἄρα ὠφελεῖν, οὐ μέντοι ψευδο-
 5 μένους γε; ἢ καὶ ψευδομένους;—Καὶ ψευδομένους δίκαιον.
 —Ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ψεύδεσθαί τε καὶ ἀληθῆ λέγειν δίκαιον καὶ ἄδικον.—Ναί.—Καὶ μὴ ἐξαπατᾶν καὶ ἐξαπατᾶν δίκαιον καὶ ἄδικον.—Ἔοικεν.—Καὶ βλάπτειν καὶ ὠφελεῖν δίκαιον καὶ ἄδικον;—Ναί.—Ταῦτά δὴ, ὡς ἔοικεν, πάντα τὰ
 e τοιαῦτα ὄντα καὶ δίκαια καὶ ἄδικά ἐστιν.—Ἐμοιγε φαίνεται.—Ἀκουε δὴ. ὀφθαλμὸν ἐγὼ ἔχω δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι;—Ναί.—Μυκτῆρα δεξιὸν καὶ ἀριστερόν;—Πάνν γε.—Καὶ χεῖρα δεξιὰν καὶ ἀριστεράν;
 5 —Ναί.—Οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ὀνομάζων τὰ μὲν δεξιὰ φῆς εἶναι, τὰ δὲ ἀριστερὰ τῶν ἐμῶν, εἴ σε ἐγὼ ἐροίμην ὁπότερα, ἅρ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὅτι τὰ μὲν πρὸς τοῦ δεξιὰ ἐστίν, τὰ δὲ πρὸς τοῦ ἀριστερά;—Ναί.—Ἴθι δὴ καὶ ἐκεῖ, ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ ὀνομάζων τὰ μὲν δίκαια φῆς εἶναι, τὰ δὲ ἄδικα,
 375 ἔχεις εἰπεῖν ὁπότερα τὰ δίκαια καὶ ὁπότερα τὰ ἄδικα;—Ἐμοὶ μὲν τοίνυν δοκεῖ ἐν μὲν τῷ δέοντι καὶ τῷ καιρῷ ἕκαστα τούτων γιγνόμενα δίκαια εἶναι, ἐν δὲ τῷ μὴ δέοντι ἄδικα.—Καλῶς γέ σοι δοκοῦν. ὁ μὲν ἄρα ἐν τῷ δέοντι ἕκαστα
 5 τούτων ποιῶν δίκαια ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ἐν τῷ δέοντι ἄδικα;—Ναί.—Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια ποιῶν δίκαιος, ὁ δὲ τὰ δικά ἄδικος;—Ἔστι ταῦτα.—Τίς οὖν ὁ ἐν τῷ δέοντι (καὶ) καιρῷ οἷός τε τέμνειν καὶ κάειν καὶ ἰσχυαίνειν;—Ὁ ἰατρός.—Ὅτι
 b ἐπίσταται ἢ δι' ἄλλο τι;—Ὅτι ἐπίσταται.—Τίς δ' ἐν τῷ δέοντι σκάπτειν καὶ ἀροῦν καὶ φυτεύειν οἷός τε;—Ὁ γεωργός.—Ὅτι ἐπίσταται, ἢ ὅτι οὐ;—Ὅτι ἐπίσταται.—Οὐκοῦν καὶ τὰλλα οὕτως; ὁ μὲν ἐπιστάμενος οἷός τε τὰ δέοντα
 5 ποιεῖν ἐστίν καὶ ἐν τῷ δέοντι καὶ ἐν τῷ καιρῷ, ὁ δὲ μὴ ἐπι-

d 1 δέ] *daī fecit* A³*ἐξαπατᾶν* AZ: om. Y

Boeckh καὶ add. Boeckh

d 5 γε scr. recc.: τε A Y Z

θ 7 τοῦ Z: τοῦδε A Y

d 7 καὶ

a 7 ὁ secl.

στάμενος οὐ;—Οὕτως.—Καὶ ψεύδεσθαι ἄρα καὶ ἐξαπατᾶν καὶ ὠφελεῖν, ὁ μὲν ἐπιστάμενος οἷός τε ποιεῖν ἕκαστα τούτων ἐν τῷ δέοντι καὶ τῷ καιρῷ, ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὐ;—
 Ἀληθῆ λέγεις.—Ὁ δὲ γε ταῦτα ποιῶν ἐν τῷ δέοντι δίκαιος; **c**
 —Ναί.—Δί' ἐπιστήμην δὲ γε ταῦτα ποιεῖ.—Πῶς δ' οὐ;—
 Δί' ἐπιστήμην ἄρα δίκαιος ὁ δίκαιος.—Ναί.—Οὐκοῦν ὁ ἄδικος διὰ τὸ ἐναντίον ἄδικός ἐστιν τῷ δικαίῳ;—Φαίνεται.—Ὁ δὲ δίκαιος διὰ σοφίαν δίκαιος.—Ναί.—Δί' ἀμαθίαν ἄρα ὁ ἄδικος **5**
 ἄδικος.—Ἔοικε.—Κινδυνεύει ἄρα ὁ μὲν οἱ πρόγονοι ἡμῖν κατέλιπον σοφίαν δικαιοσύνη εἶναι, ὁ δὲ ἀμαθίαν, τοῦτο δὲ ἀδικία.—Ἔοικεν.—Ἐκόντες δὲ ἀμαθεῖς εἰσιν οἱ ἄνθρωποι **d**
 ἢ ἄκοντες;—Ἄκοντες.—Ἄκοντες ἄρα καὶ ἄδικοι;—Φαίνεται.—Οἱ δὲ ἄδικοι πονηροί;—Ναί.—Ἄκοντες ἄρα πονηροὶ καὶ ἄδικοι;—Παντάπασιν μὲν οὖν.—Διὰ δὲ τὸ ἄδικοι εἶναι ἀδικοῦσιν;—Ναί.—Διὰ τὸ ἀκούσιον ἄρα;—Πάνυ γε.—Οὐ **5**
 μὲν δὴ διὰ τὸ ἀκούσιόν γε τὸ ἐκούσιον γίγνεται.—Οὐ γὰρ οὖν.—Διὰ δὲ τὸ ἄδικον εἶναι τὸ ἀδικεῖν γίγνεται.—Ναί.—Τὸ δὲ ἄδικον ἀκούσιον.—Ἀκούσιον.—Ἄκοντες ἄρα ἀδικοῦσιν καὶ ἄδικοί εἰσιν καὶ πονηροί.—Ἄκοντες, ὥς γε φαίνεται.—
 Οὐκ ἄρα ἐψεύσατο τοῦτό γε αἰοιδός.—Οὐκ ἔοικεν. **10**

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΙΠΠΟΤΡΟΦΟΣ

St. III
p. 376

* Ἄρα διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετή; ἢ οὐ διδακτόν, ἀλλὰ φύσει **a**
 οἱ ἀγαθοὶ γίνονται ἄνδρες, ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ;—Οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι, ὦ Σώκρατες.—Ἀλλὰ ὧδε σκεψώμεθα **b**
 αὐτό. φέρε, εἴ τις βούλοιτο ταύτην τὴν ἀρετὴν γενέσθαι

b 7 ποιεῖν Z : εἰπεῖν A Y   c 7 κατέλιπον A (sed i in ras.) Y :
 κατέλειπον pr. A Z O   d 4 ἄδικοι scf. recs. : ἄδικον A Y Z
 ΙΠΠΟΤΡΟΦΟΣ O (personas om. A) : ΕΤΑΙΡΟΣ vulg.

- ἀγαθὸς ἦν ἀγαθοὶ εἰσιν οἱ σοφοὶ μάγειροι, πόθεν ἂν γένοιτο;
 —Δῆλον ὅτι εἰ παρὰ τῶν ἀγαθῶν μαγείρων μάθοι.—Τί δέ;
 5 εἰ βούλοιο ἀγαθὸς γίγνεσθαι ἱατρός, παρὰ τίνα ἂν ἐλθὼν
 γένοιτο ἀγαθὸς ἱατρός;—Δῆλον δὴ ὅτι παρὰ τῶν ἀγαθῶν
 τινα ἱατρῶν.—Εἰ δὲ ταύτην τὴν ἀρετὴν ἀγαθὸς βούλοιο
 c γενέσθαι ἥνπερ οἱ σοφοὶ τέκτονες;—Παρὰ τῶν τεκτόνων.
 —Εἰ δὲ ταύτην τὴν ἀρετὴν βουλευθεῖν ἀγαθὸς γενέσθαι ἥνπερ
 οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ τε καὶ σοφοί, ποῖ χρὴ ἐλθόντα μαθεῖν;
 —Οἶμαι μὲν καὶ ταύτην, εἴπερ μαθητός ἐστι, παρὰ τῶν
 5 ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν;—Φέρε δὴ, τίνες
 ἡμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γεγόνασιν; ἵνα σκεψώμεθα εἰ οὗτοί
 εἰσιν οἱ τοὺς ἀγαθοὺς ποιοῦντες.—Θουκυδίδης καὶ Θερ-
 στοκλῆς καὶ Ἀριστείδης καὶ Περικλῆς.—Τούτων οὖν ἐκάστου
 d ἔχομεν διδάσκαλον εἰπεῖν;—Οὐκ ἔχομεν· οὐ γὰρ λέγεται.
 —Τί δέ; μαθητὴν ἢ τῶν ξένων τινα ἢ τῶν πολιτῶν ἢ ἄλλοι,
 ἐλεύθερον ἢ δοῦλον, ὅστις αἰτίαν ἔχει διὰ τὴν τούτων ὁμι-
 λίαν σοφός τε καὶ ἀγαθὸς γεγονέναι;—Οὐδὲ τοῦτο λέγεται.
 5 —Ἄλλ' ἄρα μὴ ἐφθόουν μεταδιδόναι τῆς ἀρετῆς τοῖς ἄλλοις
 ἀνθρώποις;—Τάχα.—Ἄρα ἵνα μὴ ἀντίτεχνοι αὐτοῖς γί-
 γνουτο, ὥσπερ οἱ μάγειροί τε καὶ ἱατροὶ καὶ τέκτονες
 φθονοῦσιν; οὐ γὰρ λυσιτελεῖ αὐτοῖς πολλοὺς ἀντιτέχνους
 γίγνεσθαι οὐδὲ οἰκεῖν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς ὁμοίοις. ἄρ' οὖν
 10 οὕτω καὶ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς οὐ λυσιτελεῖ ἐν ὁμοίοις
 αὐτοῖς οἰκεῖν;—Ἰσως.—Εἰσιν δὲ οἱ αὐτοὶ οὐχὶ ἀγαθοὶ τε καὶ
 δίκαιοι;—Ναί.—Ἔστιν οὖν ὅτῃ λυσιτελεῖ μὴ ἐν ἀγαθοῖς
 οἰκεῖν ἀνδράσιν ἀλλ' ἐν κακοῖς;—Οὐκ ἔχω εἰπεῖν.—Ἄρ' οὖν
 οὐδὲ τοῦτ' ἔχεις εἰπεῖν, πότερον ἔργον ἐστὶν τῶν μὲν ἀγαθῶν
 15 βλάπτειν, τῶν δὲ κακῶν ὠφελεῖν, ἢ τούναντίον;—Τού-
 377 ναντίον.—Οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἄρα ὠφελοῦσιν, οἱ δὲ κακοὶ βλά-
 πτουσιν;—Ναί.—Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι
 μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι;—Οὐ πάνν.—Οὐδεὶς ἄρα βούλεται ἐν

b 3 ἦν Fischer : ἦ libri   b 4 δέ] δαί fecit A²   c 4 μαθητός in
 marg. iterat A²   d 2 δέ Z : δῆ A Y   ἄλλων pr. A

πονηροῖς οἰκεῖν μάλλον ἢ ἐν χρηστοῖς.—Οὕτως.—Οὐδεὶς ἄρα
 φθονεῖ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄλλω, ὥστε ἀγαθὸν καὶ ὁμοιον ἑαυτῷ 5
 ποιῆσαι.—Οὐκ οὖν φαίνεται γε δὴ ἐκ τοῦ λόγου.—Ἀκήκοας
 οὖν ὅτι Θεμιστοκλεῖ Κλεόφαντος υἱὸς ἐγένετο;—Ἀκήκοα.
 —Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὐδὲ τῷ υἱεὶ ἐφθόνηι ὡς βελτίστῳ γενέ-
 σθαι ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅς γε ἄλλω οὐδενί, εἴπερ ἦν ἀγαθός; **b**
 ἦν δέ, ὡς φαμεν.—Ναί.—Οἶσθα οὖν ὅτι Θεμιστοκλῆς τὸν υἱὸν
 ἱππέα μὲν ἐδιδάξατο σοφὸν εἶναι καὶ ἀγαθόν—ἐπέμενε γοῦν
 ἐπὶ τῶν ἵππων ὀρθὸς ἐστηκώς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων
 ὀρθός, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμάσια εἰργάζετο—καὶ ἄλλα 5
 πολλὰ ἐδίδαξεν καὶ ἐποίησεν σοφόν, ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν
 εἶχετο. ἢ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων;—Ἀκήκοα.
 —Οὐκ ἄρα τὴν φύσιν γέ τις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ αἰτιάσαιτ' ἂν **c**
 κακὴν εἶναι.—Οὐκ ἂν οὖν δικαίως γε ἐξ ὧν σὺ λέγεις.—Τί
 δὲ τὸδε; ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους υἱὸς ἀνὴρ ἀγαθὸς
 καὶ σοφὸς ἐγένετο ἅπερ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἦν σοφός, ἤδη τοῦτο
 ἤκουσας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου;—Οὐκ ἤκουσα.—Ἄρ' 5
 οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν
 παιδεῦσαι, ἦν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, μηδὲν βελτίω
 αὐτὸν ποιῆσαι τῶν γειτόνων μηδενός, εἴπερ διδασκτὸν ἦν ἢ **d**
 ἀρετή;—Οὐκ οὖν εἰκός γε.—Οὗτος μὲν δὴ σοὶ τοιοῦτος δι-
 δάσκαλος ἀρετῆς, ὃν ὑπεῖπες· ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα,
 Ἀριστείδην, ὃς ἔθρεψεν μὲν τὸν Λυσίμαχον, ἐπαίδευσεν δὲ
 κάλλιστα Ἀθηναίων ὅσα διδασκάλων εἶχετο, ἄνδρα δὲ οὐ- 5
 δενὸς βελτίω ἐποίησεν· τοῦτον γὰρ καὶ σὺ καὶ ἐγὼ εἶδομεν
 καὶ συνεγενόμεθα.—Ναί.—Οἶσθα οὖν ὅτι Περικλῆς αὖ
 ἔθρεψεν υἱεὶς Πάραλον καὶ Ξάνθιππον, ὧν καὶ σὺ μοι δοκεῖς
 τοῦ ἐτέρου ἐρασθῆναι. τούτους μέντοι, ὡς καὶ σὺ οἶσθα, **e**
 ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μου-
 σικὴν καὶ τὴν ἄλλην ἀγωνίαν καὶ τὰλλα ἐπαίδευσεν ὅσα
 τέχνη διδάσκονται, οὐδενὸς χείρους· ἀγαθοὺς δὲ ἄρα ἄνδρας

a 5 ἄλλω ὥστε scr. rec. : ἀλλ' ὥστε A Y Z : ἄλλον ὡς οἶός τε ci.
 Schneider b 3 ἐπέμενε Meno 93 d 3 : ἐπέβαινε libri c 3 δὲ]
 δαί fecit A²

- 5 οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι;—'Ἄλλ' ἴσως ἂν ἐγένοντο, ὦ Σώκρατες, εἰ μὴ νέοι ὄντες ἐτελεύτησαν.—Σὺ μὲν εἰκότως βοηθεῖς τοῖς παιδικοῖς, Περικλῆς δὲ ἐκείνους, εἴπερ διδασκὼν ἦν ἀρετῇ καὶ οἶός τ' ἦν ἀγαθοὺς ποιῆσαι, πολὺ πρότερον ἂν τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν σοφοὺς ἐποίησεν ἢ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν.
- 378** ἀλλὰ μὴ οὐκ ἦ διδασκὼν, ἐπεὶ Θουκυδίδης αὖ δύο ὑεῖς ἔθρεψεν, Μελησίαν καὶ Στέφανον, ὑπὲρ ὧν σὺ οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὑπὲρ ὑπὲρ τῶν Περικλέους ὕων· τούτων γὰρ δὴ καὶ σὺ οἶσθα τὸν γ' ἕτερον μέχρι γήρως βιοῦντα, τὸν δ' ἕτερον
- 5 πόρρω πάννυ. καὶ μὴν καὶ τοῦτω ὁ πατὴρ ἐπαίδευσεν τὰ τε ἄλλα εὖ καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων· τὸν μὲν γὰρ Ξανθίᾳ ἔδωκεν, τὸν δὲ Εὐδώρῳ, οὗτοι δέ που ἐδόκουν κάλλιστα τῶν τότε παλαίειν.—Ναί.—Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτος
- b** οὐκ ἂν ποτε οἱ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξεν τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ, οἱ δ' οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἀνδρας ποιῆσαι, τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἐδίδαξεν, εἰ διδασκὼν ἦν;—Εἰκός γε.—'Ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης
- 5 φαῦλος ἦν, καὶ οὐχὶ ἦσαν αὐτῷ πλείστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. καὶ οἰκίας ἦν μεγάλης καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν, ὥστ' εἴπερ
- c** ἦν τοῦτο διδασκὼν, ἐξηῦρεν ἂν ὅστις αὐτοῦ ἔμελλεν τοὺς ὑεῖς ἀγαθοὺς ποιήσῃ ἢ τῶν ἐπιχωρίων ἢ τῶν ξένων, εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζε διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γάρ, ὦ ἐταῖρε, μὴ οὐκ ἦ διδασκὼν ἢ ἀρετῇ.—Οὐκ, ἴσως.—'Ἀλλὰ
- 5 δὴ εἰ μὴ διδασκὼν ἐστιν, ἄρα φύσει φύονται οἱ ἀγαθοί; καὶ τοῦτο τῇδε πῃ σκοποῦντες ἴσως ἂν εὖροιμεν. φέρε γάρ· εἰσὶν ἡμῖν φύσεις ἵππων ἀγαθῶν;—Εἰσίν.—Οὐκοῦν εἰσίν
- d** τινες ἀνθρώποι τέχνην ἔχοντες ἢ τὰς τῶν ἵππων τῶν ἀγαθῶν φύσεις γινώσκουσιν, καὶ κατὰ τὸ σῶμα πρὸς δρόμον, καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, οἴτινές τε θυμοειδεῖς καὶ ἄθυμοι;—Ναί.—Τίς οὖν αὕτη ἡ τέχνη ἐστίν; τί ὄνομα αὐτῇ;—Ἱππική.—
- 5 Οὐκοῦν καὶ περὶ τοὺς κύνας ὡσαύτως ἐστὶν τις τέχνη ἢ τὰς

b 1 οἶ] σπον in marg. A²

ἀγαθὰς καὶ τὰς κακὰς φύσεις τῶν κυνῶν διακρίνουσιν;—
 Ἔστι.—Τίς αὕτη;—Ἡ κυνηγετική.—Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ
 τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον εἰσὶν ἡμῖν δοκιμασταί, οἵτινες
 ὀρώντες κρίνουσιν τό τε βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον;—Εἰσὶν.—
 Τίνας οὖν τούτους καλεῖς;—Ἀργυρογνώμονας.—Καὶ μὴν οἱ
 παιδοτρίβαι γινώσκουσι σκοπούμενοι τὰς φύσεις τὰς τῶν
 σωμάτων τῶν ἀνθρώπων ὅποιαί τε χρησταὶ καὶ ὅποιαι μὴ
 πρὸς ἐκάστους τῶν πόνων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ νέων
 ὅσα μέλλει τῶν σωμάτων ἄξια λόγου ἔσεσθαι καὶ ἐν οἷς
 ἐλπίς ἐστὶ πολλή τὰ ἔργα, ὅσα σώματος ἔχεται, εὖ ἀπεργά-
 σασθαι.—Ἔστι ταῦτα.—Πότερον οὖν σπουδαιότερόν ἐστιν
 ταῖς πόλεσιν ἵπποι καὶ κύνες ἀγαθοὶ καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα,
 ἢ ἄνδρες ἀγαθοί;—Ἄνδρες ἀγαθοί.—Τί οὖν; οἷι ἂν, εἶπερ
 ἦσαν φύσεις ἀγαθαὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνθρώπων, οὐκ ἂν πάντα
 μεμηχανῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὥστε διαγινώσκειν αὐτάς;
 —Εἰκός γε.—Ἐχεις οὖν τινα εἰπεῖν τέχνην ἣτις ἐστὶν ἐπὶ
 ταῖς φύσεσιν ταῖς τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγαθῶν ἀποδεδειγμένη,
 ὥστε δύνασθαι αὐτὰς κρίνειν;—Οὐκ ἔχω.—Καὶ μὲν δὴ
 πλείστου ἂν ἦν ἄξία καὶ οἱ ἔχοντες αὐτήν· οὗτοι γὰρ ἂν
 ἡμῖν ἀπέφαινον τῶν νέων τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἔσεσθαι
 ἔτι παῖδας ὄντας, οὓς ἂν ἡμεῖς παραλαβόντες ἐφυλάττομεν
 ἐν ἀκροπόλει δημοσίᾳ, ὥσπερ τὸ ἀργύριον, καὶ μᾶλλον τι,
 ἵνα μὴ τι φλαυρον ἡμῖν πάθοιεν μήτε ἐν μάχῃ μήτε ἐν
 ἄλλῳ μηδενὶ κινδύνῳ, ἀλλ' ἀπέκειντο τῇ πόλει σωτήρές τε
 καὶ εὐεργέται, ἐπειδὴ γε εἰς τὴν ἡλικίαν ἀφίκοντο. ἀλλὰ
 γὰρ κινδυνεύει οὔτε φύσει οὔτε μαθήσει ἢ ἀρετῇ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις παραγίγνεσθαι.—Πῶς οὖν ἂν ὁ Σώκρατες σοι δοκοῦσιν
 γίγνεσθαι, εἰ μήτε φύσει μήτε μαθήσει γίνονται; τίς ἄλλον
 τρόπον γίνονται ἂν οἱ ἀγαθοί;—Οἶμαι μὲν οὐκ ἂν ῥαδίως
 αὐτὸ δηλωθῆναι, τοπάζω μέντοι θεῖόν τι μάλιστα εἶναι τὸ
 κτῆμα καὶ γίγνεσθαι τοὺς ἀγαθοὺς ὥσπερ οἱ θεοὶ τῶν

b 4 ἀπέκειντο scr. recc. : ἐπέκειντο A Y Z   b 5 γε Z : δὲ A Y
 b 6 γὰρ re vera A   c 3 μέντοι Stob. : μὲν δὲ libri

- 5 μάντεων καὶ οἱ χρησμολόγοι. οὗτοι γὰρ οὔτε φύσει τοιοῦτοι γίνονται οὔτε τέχνη, ἀλλ' ἐπιπνοία ἐκ τῶν θεῶν γιγνόμενοι τοιοῦτοί εἰσιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ἀγαθοὶ λέγουσι ταῖς πόλεσιν ἐκάστοτε τὰ ἀποβησόμενα καὶ τὰ
- d μέλλοντα ἔσεσθαι ἐκ θεοῦ ἐπιπνοίας πολὺ μᾶλλον καὶ ἐναργέστερον ἢ οἱ χρησμοδοί. λέγουσιν δέ που καὶ αἱ γυναῖκες ὅτι Θεῖος ἀνὴρ οὗτός ἐστι· καὶ Λακεδαιμόνιοι ὅταν τινα μεγαλοπρεπῶς ἐπαινῶσιν, θείου ἄνδρα φασὶν εἶναι.
- 5 πολλαχοῦ δὲ καὶ Ὅμηρος τῷ αὐτῷ τούτῳ καταχρήται καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. καὶ ὅταν βούληται θεὸς εὖ πράξαι πόλιν, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐνεποίησεν· ὅταν δὲ μέλλῃ κακῶς πράξειν πόλις, ἐξείλε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ἐκ ταύτης τῆς πόλεως ὁ θεός. οὕτως ἔοικεν οὔτε διδασκτὸν εἶναι οὔτε φύσει
- 10 ἀρετῇ, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγίγνεται κτωμένοις.

St. III
p. 380

ΔΗΜΟΔΟΚΟΣ

- a Σὺ μὲν δὴ κελεύεις με, ὦ Δημόδοκε, συμβουλεύειν ὑμῖν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι· ἐμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι ἐπέρχεται τί ποτε δύναται ἡ σύνοδος ὑμῶν καὶ ἡ τῶν οἰομένων συμβουλεύειν ὑμῖν προθυμία καὶ ἡ ψῆφος ἣν
- 5 φέρειν ἕκαστος ὑμῶν διανοεῖται. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ μὴ ἔστιν ὀρθῶς καὶ ἐμπείρως συμβουλεύειν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι, πῶς οὐ γελοῖόν ἐστιν συνέρχεσθαι βουλευσο-
- b μένους περὶ ὧν συμβουλεύειν οὐκ ἔστιν ὀρθῶς; τοῦτο δέ, εἰ μὲν ἔστιν ὀρθῶς συμβουλεύειν καὶ ἐμπείρως περὶ τῶν τοιούτων, ἐπιστήμη δ' ἀφ' ἧς ἔστιν ὀρθῶς συμβουλεύειν καὶ

d 10 παραγίγνεται A Y Z : παραγίγνεσθαι vulg.

g. 2 ὧν συνέρχεσθε A Z : ὧν ἂν συνέρχησθε Y (et mox a. 6) b 2 μὲν ἔστιν Y Z et in marg. A³ : om. A b 3 ἐπιστήμη A Y Z : ἔστιν ἐπιστήμη A² (ἔστιν in marg.) O δ' Y Z et δὲ s. v. A² : om. A καὶ ἐμπείρως A : om. Y Z

ἐμπείρως περὶ τούτων μηδεμία ἐστίν, πῶς οὐκ ἄτοπον; εἰ δέ
 τις ἐπιστήμη ἀφ' ἧς ἔστιν τὰ τοιαῦτα ὀρθῶς συμβουλευεῖν, 5
 οὐκ ἀνάγκη καὶ ἐπισταμένους εἶναί τινας συμβουλευεῖν
 ὀρθῶς περὶ τῶν τοιούτων; ὄντων δέ τινων ἐπισταμένων
 συμβουλευεῖν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι, οὐκ ἀνάγκη
 ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ἦτοι ἐπίστασθαι περὶ τούτων συμβουλευεῖν c
 ἢ μὴ ἐπίστασθαι, ἢ τοὺς μὲν ἐπίστασθαι ὑμῶν, τοὺς δὲ μὴ
 ἐπίστασθαι; εἰ μὲν οὖν ἐπίστασθε πάντες, τί δεῖ ἔτι ὑμᾶς
 συνέρχεσθαι βουλευσόμενους; συμβουλευεῖν γὰρ ἱκανὸς
 ἕκαστος ὑμῶν. εἰ δ' αὖ πάντες μὴ ἐπίστασθε, πῶς ἂν 5
 δύναισθε βουλεύεσθαι; ἢ τί ὑμῖν προύργου τῆς συνόδου
 ταύτης εἴη ἂν μὴ δυναμένων γε βουλεύεσθαι; εἰ δὲ οἱ μὲν
 ἐπίστανται, οἱ δὲ οὐκ ἐπιστάμενοί εἰσιν ὑμῶν, οὗτοι δὲ d
 συμβουλῆς δέονται, εἰ ἄρα δυνατόν ἐστίν συμβουλευεῖν
 ἔμφρονα ἄνδρα τοῖς ἀπείροις, ἱκανὸς δὴπου ἐστὶ καὶ εἷς
 συμβουλευεῖν τοῖς ἐπισταμένοις ὑμῖν. ἢ οὐ ταῦτα οἱ ἐπιστά-
 μενοι συμβουλεύουσιν πάντες; ὥστ' ἀκούσαντας ὑμᾶς τούτου 5
 ἀπαλλάττεσθαι προσήκει. νῦν δ' οὐ ποιεῖτε τοῦτο, ἀλλὰ
 βούλεσθε πολλῶν συμβουλευόντων ἀκούειν. οὐ γὰρ ὑπο-
 λαμβάνετε εἰδέναι τοὺς ἐπιχειροῦντας ὑμῖν συμβουλευεῖν
 περὶ ὧν συμβουλεύουσιν. εἰ γὰρ ὑπελαμβάνετε εἰδέναι
 τοὺς συμβουλεύοντας ὑμῖν, ἐνὸς μόνου ἀκούσασιν ἐξήρκει ἂν 10
 ὑμῖν. τὸ οὖν συνέρχεσθαι ἀκουσομένους μὴ εἰδόντων ὥς 381
 προύργου τι ποιοῦντας, πῶς οὐκ ἄτοπὸν ἐστίν; καὶ περὶ μὲν
 τῆς συνόδου ὑμῶν ἀπορῶ ταύτη.

b 4 μηδεμία] εἰ δὲ μηδεμία A¹ (εἰ δὲ in marg.) ἐστὶ A Z: om. Y
 εἰ δέ τις ἐπιστήμη ἀφ' ἧς Y Z et in marg. A²: εἰ δέ τις ** μὴ' ἀφ' A
 (ἐπιστή in ras. scripsit a) b 5 συμβουλευεῖν A Z: συμβουλεύειν οἶόν
 τε Y b 8 ξυνέρχασθε Y c 1 ὑμᾶς A Y: ἡμᾶς Z c 5 πάντες
 μὴ A Y: μὴ πάντες Z c 6 δύναισθε] δύνασθε A (sed as in ras.)
 Z: δύνησθε Y ὑμῖν Y Z: ἡμῖν A d 1 ἡμῶν Z (qui saepius
 sic peccat) δὲ] οὐδὲ in marg. A¹ et in textu fecit a d 3 ἀπείροις
 . . . d 4 τοῖς Y et in marg. A² Z²: om. A Z d 4 ἢ in marg. A²:
 ἢ A οἱ Y Z: om. A d 5 ὑμᾶς scr. recb.: ἡμᾶς A Y Z
 τούτου scr. Ven. 184: τούτους A Y Z d 9 ὑπελαμβάνετε Z: ὑπο-
 λαμβάνετε A Y

- Περὶ δὲ τῆς τῶν οἰομένων ὑμῖν συμβουλευεῖν προθυμίας
 5 ἐκεῖνο ἄπορον· εἰ μὲν γὰρ μὴ ταῦτα συμβουλευέουσιν περὶ τῶν
 αὐτῶν συμβουλευόντες, πῶς ἂν πάντες καλῶς συμβουλευοῖεν,
 μὴ συμβουλευόντες ἂ συμβουλευεῖ ὁ ὀρθῶς συμβουλευών;
 b ἢ πῶς ἂν οὐκ ἄτοπος εἴη ἡ προθυμία τῶν προθυμουμένων
 συμβουλευεῖν περὶ ὧν ἀπείρως ἔχουσιν; οὐ γὰρ δὴ ἔμπειροι
 ὄντες προαιρήσονται συμβουλευεῖν μὴ ὀρθῶς. εἰ δ' αὖ
 ταῦτα συμβουλευέουσιν, τί δεῖ πάντας αὐτοὺς συμβουλευεῖν;
 5 εἰς γὰρ αὐτῶν τὰ αὐτὰ συμβουλευόντων ἱκανὸς ἔσται. τὸ οὖν
 τοιαῦτα προθυμείσθαι ἂ οὐδὲν προύργου ἂν γένοιτο, πῶς οὐ
 γελοῖον; οὔτε οὖν ἡ τῶν ἀπείρων προθυμία οὐκ ἂν ἄτοπος
 c εἴη, τοιαύτη γε οὖσα, οὔτε ἔμφρονες ἂν τοιαῦτα προθυμηθεῖεν,
 εἰδότες ὅτι καὶ εἰς τις αὐτῶν τὸ αὐτὸ πράξει συμβουλευών
 γε ὥς προσήκει. ὥστε πῶς οὐ γελοῖός ἐστιν ἡ προθυμία
 τῶν οἰομένων ὑμῖν συμβουλευεῖν; οὐ δύναμαι εὐρεῖν.
 5 Τὸ δὲ περὶ τῆς ψήφου ἧς φέρειν διανοείσθε τί δύναται,
 ἀπορῶ μάλιστα. πότερον γὰρ τοὺς εἰδότας συμβουλευεῖν
 κρίνετε; ἀλλ' οὐ πλείονες ἐνὸς συμβουλευέουσιν οὐδ' ἄλλως
 καὶ ἄλλως περὶ τοῦ αὐτοῦ· ὥστε περὶ τούτων μὲν τὴν ψήφον
 d φέρειν ὑμᾶς οὐ δεήσει. ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους καὶ ὥς μὴ δεῖ
 συμβουλευόντας κρίνετε; ἢ τοῖς τοιούτοις ὥς μαινομένοις
 οὐκ ἐπιτρέπειν συμβουλευεῖν προσήκει; εἰ δὲ μήτε τοὺς
 ἐμπείρους μήτε τοὺς ἀπείρους κρινεῖτε, τίνας κρίνετε; ἀρχὴν
 5 δὲ τί δεῖ πάντως ἄλλους συμβουλευεῖν ὑμῖν, εἴπερ κρίνειν
 τὰ τοιαῦτα ἱκανοὶ ἐστέ; εἰ δ' αὖ μὴ ἐστὲ ἱκανοί, τί καὶ
 δύνανται ὑμῖν αἱ ψήφοι; ἢ πῶς οὐ γελοῖόν ἐστιν συνέρχεσθαι
 e μὲν ὑμᾶς συμβουλευομένους, ὥς δεομένους συμβουλίας καὶ
 οὐχ ἱκανοὺς ὄντας αὐτοὺς, συνελθόντας δὲ οἶεσθαι δεῖν ψη-

a γ δ A Z: om. Y   b ι ἂν οὐκ A Z: οὐκ ἂν Y   c ι ἐμφρονες
 A Y: οἱ ἐμφρονες Z   c 3 γε O² (γ s. v.): τε A Y Z   c 7 πλείονες
 Y: πλείονος A Z   c 8 μὲν A Z: om. Y   d ι καὶ Y: om. A Z
 d 2 κρίνετε A: κρινεῖτε Y: κρίνει τε Z   d 4 κρινεῖτε re vera A
 τίνας κρίνετε Y et in marg. A²: om. A Z   d 5 δὲ Z et (post τί) Y:
 om. A   δεῖ A Z: om. Y   ἄλλους Y: ἄλλως A (sed ou supra ως
 A²): ἄλλωσεν Z   d 6 καὶ Y: om. A Z

φίξεσθαι, ὥς κρίνειν ἱκανοὺς ὄντας; οὐ γὰρ δὴ καθ' ἓνα μὲν
 ὄντες οὐκ οἶδατε, συνελθόντες δὲ φρόνιμοι γίγνεσθε· οὐδ'
 αὖ ἰδίᾳ μὲν ἀπορεῖτε, ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ αὐτὸ οὐκέτι ἀπορεῖτε, 5
 ἀλλ' ἱκανοὶ γίγνεσθε συνορᾶν ποῖα πρακτέα ἐστὶν ὑμῖν, καὶ
 ταῦτα παρ' οὐδενὸς μαθόντες οὐδ' αὐτοὶ εὐρόντες, ὃ ἐστὶν
 δεινότατον ἀπάντων. οὐ γὰρ δὴ, μὴ δυνάμενοι γε συνορᾶν
 ἃ πρακτέον ἐστίν, κρίνειν ἱκανοὶ ἔσεσθε τὸν ὀρθῶς συμβου- 382
 λεύοντα περὶ τούτων ὑμῖν. οὐδ' αὖ τοῦτό γε ἐρεῖ εἰς ὧν ὁ
 συμβουλευῶν ὑμῖν οὗτος ὑμᾶς διδάξειν ἃ πρακτέον ὑμῖν ἐστὶν,
 καὶ κρίνειν τοὺς κακῶς καὶ μὴ συμβουλευόντας ὑμῖν, οὕτως
 ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ὄντας τοσοῦτους. τοῦτο δὲ ἐκείνου 5
 οὐδὲν ἦττον ἂν φανείη δεινὸν ὄν. εἰ δὲ μήθ' ἢ σύνοδος
 μήθ' ὁ συμβουλευῶν ὑμῖν ἱκανοὺς κρίνειν ποιεῖ ὑμᾶς, τίς
 χρεῖα τῶν ψήφων ἐστὶν ὑμῖν; ἢ πῶς οὐκ ἐναντιοῦται ἡ
 σύνοδος ὑμῶν ταῖς ψήφοις καὶ αἱ ψήφοι τῇ τῶν συμβουλευόν- b
 των ὑμῖν προθυμίᾳ; ἡ μὲν γὰρ σύνοδος ἐστὶν ὑμῶν ὥς οὐχ
 ἱκανῶν ἀλλὰ συμβούλων δεομένων, αἱ δὲ ψήφοι φέρονται ὥς
 οὐ συμβούλων δεομένων ἀλλὰ καὶ κρίνειν καὶ συμβουλεύειν
 δυναμένων. καὶ ἡ μὲν προθυμία τῶν συμβουλευόντων ὑμῖν 5
 ὥς εἰδόντων ἐστίν, αἱ δὲ παρ' ὑμῶν ψήφοι ὥς οὐκ εἰδόντων
 τῶν συμβουλευόντων φέρονται. καὶ εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο τοὺς
 ψηφισαμένους, καὶ τὸν συμβουλεύσαντα ὑμῖν περὶ ὧν ἂν c
 ψηφίσῃσθε, πότερον ἴστε ὅτι ἔσται οὗ ἕνεκα πράττειν δια-
 νοεῖσθε ἢ ἐψηφίσασθε, οὐκ οἶμαι ἂν φῆσαι ὑμᾶς. τί δ',
 εἰ γένοιτο οὗ ἕνεκα πράττειν διανοεῖσθε, ἴστε ὅτι συνοίσει
 τοῦτο ὑμῖν; οὐδὲ τοῦτο ἂν φῆσαι οἶμαι ὑμᾶς οὐδὲ τὸν 5
 συμβουλευόντα ὑμῖν. τῶν ἀνθρώπων δὲ τίνα ὑπολαμβάνετε
 εἰδέναι τι τούτων; εἴ τις προσέροιτο ὑμᾶς, οὐδὲ τοῦτο συγ-
 χωρεῖν ἂν οἶμαι ὑμᾶς. ὅταν οὖν περὶ τε ὧν συμβουλεύετε
 ἢ τοιαῦτα οἷα ὑμῖν μὴ δῆλα εἶναι, οἳ τε ψηφίζόμενοι καὶ οἱ d
 συμβουλευόντες ἄπειροι ᾧσιν, εἰκότως καὶ ὑμεῖς φήσετε

ε 4 οὐδ' A Z: εἰ δ' Y   a 3 διδάξει Y: διδάξει A Z   a 4 κρινεῖν
 Bekker   a 6 ὄν Y: om. A Z   a 7 ἱκανοὺς Y Z et fecit A²:
 ἱκανὸς A   c 8 ἂν A Y: om. Z

συμπίπτειν ἀπιστεῖν καὶ μεταμέλεσθαι πολλάκις αὐτοῖς καὶ
περὶ ὧν ἂν συμβουλευσῶνται καὶ περὶ ὧν ἂν ψηφίσωνται.
5 τοῖς ἀγαθοῖς δὲ τοιαῦτα συμβαίνειν οὐ προσήκει. ἴσασι
γὰρ καὶ περὶ ὧν συμβουλευόουσιν ποῖά τ' ἐστίν, καὶ τοῖς
πεισθεῖσιν αὐτοῖς ὅτι βεβαίως ὑπάρχει ὧν ἔνεκα συμβου-
λεύουσιν. καὶ ὅτι οὔτε αὐτοῖς οὔτε τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς
e πῶποτε μεταμελήσει. περὶ τοιούτων οὖν ἔγωγε τοὺς νοῦν
ἔχοντας συμβουλευεῖν ἀξιοῦν ὑπελάμβανον, ἀλλ' οὐ περὶ ὧν
σὺ κελεύεις με συμβουλευεῖν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἐκείνων
συμβουλίας τὸ τέλος εὐτυχία, ἀπὸ δὲ τῆς τούτων φλυαρίας
5 ἀτυχία ἐστίν.

Παρεγενόμην δ' ἀνθρώπῳ τινὶ νουθετοῦντι ἑαυτοῦ ἑταῖρον,
διότι ἐπίστευεν τῷ κατηγοροῦντι οὐκ ἀκούσας τοῦ ἀπολογου-
μένου ἀλλὰ μόνου τοῦ κατηγοροῦντος. ἔλεγεν οὖν ὡς δεινὸν
πρᾶγμα ποιοῖ καταγινώσκων τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε αὐτὸς
383 παραγενόμενος οὔτε τῶν φίλων ἀκούσας παραγενομένων,
οἷς εἰκὸς ἦν αὐτὸν λέγουσιν πιστεῦειν· οὐδ' αὖ ἀμφοτέρων
ἀκούσας, οὕτως προπετῶς ἐπίστευσε τῷ κατηγοροῦντι. δίκαιον
δὲ εἶναι καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀκοῦσαι πρὸ τοῦ ἐπαινεῖν ἢ
5 μέμφεσθαι, ὥσπερ καὶ τοῦ κατηγοροῦντος. πῶς γὰρ ἂν τις
ἢ δίκην καλῶς δικάσαι ἢ ἀνθρώπους κατὰ τρόπον κρίναι
δύναίτο, μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσας; τοὺς γὰρ
b λόγους παραβαλλομένους, ὥσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸ χρυ-
σίον, ἄμεινον κρίνεσθαι. ἢ τίνος ἔνεκεν ἢ χρόνον ἀμφοτέροις
δίδοσθαι τοῖς ἀντιδίκοις, ἢ ὁμνύειν τοὺς δικαστὰς ἀκροάσασθαι
ὁμοίως ἀμφοτέρων, εἰ μὴ ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης τὰς δίκας
5 δικαιότερον ἢ καὶ βέλτιον κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν δικαστῶν; σὺ
δέ μοι δοκεῖς οὐδὲ τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενον
ἀκηκοέναι. Τὸ ποῖον; ἔφη.
c Μηδὲ δίκην δικάσης, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης.

d 6 ποῖά AY : ὁποῖά ZO² e 7 ἐπίστευεν AY : ἐπίστευσε Z
e 8 μόνου Z : μόνον AY e 9 ποιοῖ Z : ποιοῖτο AY a 6 κρίναι
corr. YZ : κρίνας AY b 3 ἀκροάσασθαι AY Z : ἀκροάσεσθαι Bekker
b 5 ἂν ZO² : om. AO

καίτοι οὐκ ἂν οὕτω τοῦτο περιεφέρετο, εἰ μὴ καλῶς ἐλέγετο καὶ ὥς προσήκει. συμβουλευώ οὖν σοι, ἔφη, τοῦ λοιποῦ μὴ προπετῶς οὕτως τοὺς ἀνθρώπους μήτε μέμφεσθαι μήτ' ἐπαινεῖν.

5

Ὁ οὖν ἐταῖρος ἄτοπον ἔφη ἑαυτῷ καταφαίνεσθαι εἰ ἔνα μὲν γινῶναι λέγοντα πότερον ἀληθεύει ἢ ψεύδεται οὐ δυνατόν, δύο δὲ λέγοντας γινῶναι δυνατόν ἔσται· καὶ παρὰ μὲν τοῦ ἀληθῆ λέγοντος μαθεῖν οὐ δυνατόν, ὑπὸ τούτου δ' αὐτοῦ καὶ ἄλλου ψευδομένου διδαχθῆναι ταῦτα οἶόν τε· καὶ εἰ ὁ μὲν εἰς ὀρθῶς καὶ ἀληθῆ λέγων ἐμφανίσει ἃ λέγει οὐ δυνήσεται, δύο δέ, ὧν ὁ ἕτερος ψεύσεται καὶ οὐκ ὀρθῶς ἑρεῖ, δυνήσονται ἐμφανίσει τοῦτο ὃ ὁ λέγων ὀρθῶς ἐμφανίσει οὐχ οἷός τ' ἦν. ἀπορῶ δ', ἔφη, κἀκεῖνο, πῶς ποτε ἐμφανιοῦσι. πότερον γὰρ σιωπῶντες ἢ λέγοντες; εἰ μὲν γὰρ σιωπῶντες ἐμφανιοῦσιν, οὐδετέρου ἂν δέοι, μήτι γε ἀμφοτέρων, ἀκούειν· εἰ δὲ λέγοντες ἀμφότεροι ἐμφανιοῦσιν, ἀμφότεροι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον λέγουσιν—ἐν μέρει γὰρ λέγειν ἑκάτερον ἀξιούσιν—πῶς ἀμφοτέρους ἐμφανίσει ἅμα οἶόν τε; εἰ γὰρ ἐμφανιοῦσιν ἅμα ἀμφότεροι, καὶ ἑροῦσιν τότε ἅμα. τοῦτο δ' οὐκ ἐῷσιν. ὥστε λοιπόν, εἴπερ λέγοντες ἐμφανιοῦσιν, ἑκάτερος εἰπὼν ἐμφανιεῖ· καὶ ὁπότε γε ἑρεῖ ἑκάτερος, τότε καὶ ἐμφανιεῖ ἑκάτερος αὐτῶν. ὥστ' ἑρεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ' ὕστερος· καὶ ἐμφανιεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ' ὕστερος. καίτοι εἴπερ ταῦτο ἐν μέρει ἐμφανιοῦσιν ἑκάτεροι, τί δεῖ ἔτι τοῦ ὑστέρου ἀκούειν; ὑπὸ γὰρ τοῦ πρότερον εἰπόντος ἤδη φανερόν ἔσται. ἐκεῖνο δ', ἔφη, εἴπερ ἀμφότεροι ἐμφανιοῦσιν, πῶς οὐ καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐμφανιεῖ; ὧν γὰρ ὁ ἕτερος οὐκ ἐμφανιεῖ, οὗτοι ἀμφότεροι πῶς ἂν ἐμφανίσει δύναντο; εἰ δ' ἑκάτερος ἐμφανιεῖ, δῆλον ὅτι ἑρεῖ πρότερος καὶ ἐμφανιεῖ πρότερος· ὥστ' ἐκείνου μόνου ἀκούσαντα γινῶναι πῶς ἔστιν οὐχ οἶόν τε.

10

384

c 6 ἐταῖρος corr. Y (ai s. v.): ἕτερος A Y d 2 ταῦτα οἶόν τε Y: δυνατόν ταῦτα οἶόν τε A Z d 5 ὁ Y: om. A Z d 6 γρ. ἐμφανιοῦσι Z: ἐμφαίνουσι A Y Z e 3 ἐμφανιοῦσιν (et mox e 5): ἐμφαίνουσιν libri a 1 ἔφη Y· ἔφης A: ἄφης Z οὐ* A: οὖν Y a 5 ἔστι A: ἔτι in marg. A²

Ἐγὼ γοῦν ἀκούων αὐτῶν ἠπόρουν καὶ κρίνειν οὐχ οἶός τ' ἦν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἔφασαν οἱ παρόντες τὸν πρῶτον λέγειν
b ἀληθῆ. εἰ οὖν τι ἔχεις συμβάλλεσθαι μοι περὶ τούτων, πότερόν ἐστιν ἐνὸς λέγοντος γινῶναι τί λέγει, ἢ προσδεῖται τοῦ ἀντεροῦντος, εἰ μέλλει τις γνώσεσθαι πότερον ὀρθῶς λέγει· ἢ οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀμφοτέρων ἀκούειν. ἢ πῶς
 5 νομίζεις;

Πρῶτην τις ἐνεκάλει ἀνθρώπων τινὶ ὅτι αὐτῷ ἀργύριον χρῆσαι οὐκ ἠθέλησεν οὐδὲ πιστεῦσαι. κἀκεῖνος μὲν ᾧ ἐνεκάλει, ἀπελογεῖτο· ἄλλος δὲ τις τῶν παρόντων ἠρώτησε τὸν
c ἐγκαλοῦντα πότερον ὁ μὲν μὴ πιστεύσας αὐτῷ μὴδὲ χρήσας ἤμαρτεν· σὺ δ', ἔφη, οὐ πείσας σοι χρῆσαι οὐχ ἡμάρτηκας; ὁ δέ, Τί γὰρ ἤμαρτον; εἶπεν.—Πότερος δ', ἔφη, σοὶ δοκεῖ ἀμαρτάνειν; ὁ ἀποτυχῶν ὦν ἤθελεν ἢ ὁ μὴ;—Ὁ ἀποτυχῶν,
 5 εἶπεν.—Οὐκοῦν, εἶπεν, σὺ μὲν ἀπέτυχες, χρήσασθαι ἐθέλων; ὁ δέ σοι μὴ προέσθαι, οὐκ ἀπέτυχε τούτου;—Ναί, εἶπεν· ἀλλ' ἐγὼ τί ἤμαρτον, καὶ εἰ μὴ ἐκεῖνός μοι ἔδωκεν;—Ὅτι εἰ μὲν ἐδέου αὐτοῦ, ἔφη, ὦν οὐκ ἐχρήν, πῶς οὐκ οἶει ἀμαρτάνειν;
d ἐκεῖνος δὲ ὁ μὴ προέμενος ὀρθῶς ἔπραξεν. εἰ δὲ ὦν χρῆν ἐδέου αὐτοῦ, ἀποτυχῶν τούτου, πῶς οὐχ ἤμαρτες ἐξ ἀνάγκης;—Ἰσως, εἶπεν. ἀλλ' ἐκεῖνος πῶς οὐχ ἤμαρτεν, ὁ μὴ πιστεύσας μοι;—Ἄρ' οὖν, ἔφη, εἰ προσωμίλησας αὐτῷ ὥς προσήκει,
 5 οὐκ ἂν ἤμαρτες οὐδέν;—Οὐ γὰρ δή.—Νῦν ἄρα οὐχ ὥς προσήκει αὐτῷ προσωμίλησας.—Φαίνομαι, εἰπεῖν.—Εἰ οὖν ὥς μὴ προσήκει ὀμιλοῦντός σου μὴ ἐπείσθῃ, πῶς ἂν δικαίως
e ἐγκαλοῖς ἐκεῖνον;—Οὐκ ἔχω εἰπεῖν.—Οὐδὲ ὅτι τοῖς κακῶς χρωμένοις οὐ προσεκτέον ἐστιν ἔχεις εἰπεῖν;—Καὶ μάλ', ἔφη, τοῦτό γε.—Ἄλλ' οὖν οὐχ οἱ ὥς οὐ προσήκει ὀμιλοῦντες, ἔφη, κακῶς χρῆσθαι σοι δοκοῦσιν;—Ἐμοιγε, ἔφη.—Τί οὖν
 5 ἤμαρτεν εἰ σοι μὴ προσέσχεν κακῶς χρωμένῳ;—Οὐδὲν φαί-

b ι συμβάλλεσθαι **A**: ξυμβαλέσθαι **Y Z**
 s. v.) **e** ι οὐδὲ **O**² (οὐ s. v.): εἰ δὲ **A Y Z**

d 6 εἰπεῖν] εἶπεν **O**¹ (ε

νεται, εἰπεῖν.—Τί οὖν ποτε οἱ ἄνθρωποι, ἔφη, τοιαῦτα ἐγκα-
 λοῦσιν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῖς μὲν μὴ πεισθεῖσιν αὐτοῖς
 ὅτι οὐκ ἐπέισθησαν μέμφονται, αὐτοῖς δέ, ὅτι οὐκ ἔπεισαν,
 οὐδ' ὅτι οὖν ἐγκαλοῦσιν;—Καὶ ἄλλος τις παρών, "Οταν τε γάρ 385
 τις, ἔφη, εὖ χρήσῃται τῷ καὶ βοηθήσῃ, εἴτα ἀξιῶν αὐτῷ
 ὁμοίως χρήσασθαι μὴ τυγχάνῃ τούτου, πῶς οὐκ εἰκότως
 μέμφοιτ' ἂν ὁ τοιοῦτος;—Οὐκοῦν ἔφη, ὃν ἀξιοῖ ὁμοίως αὐτῷ
 χρήσθαι, ἥτοι δυνατός ἐστιν χρήσθαι αὐτῷ καλῶς ἢ οὐ δυνα- 5
 τός; καὶ εἰ μὲν μὴ δυνατός ἐστιν, πῶς ἂν καλῶς ἀξιοίῃ, ἀξιῶν
 αὐτὸν ὃ οὐ δυνατός ἐστιν; εἰ δὲ δυνατός ἐστιν, πῶς τοιοῦτον
 ἄνθρωπον οὐκ ἔπεισεν; ἢ πῶς τοιαῦτα λέγοντες καλῶς
 λέγουσιν;—'Αλλὰ νῆ Δί', ἔφη, τοῦτο δεῖ ἐγκαλεῖν, ὅπως b
 οὗτός τε τοῦ λοιποῦ βέλτιον χρήται αὐτῷ, καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι
 ἀκούσαντες αὐτοῦ ἐγκαλοῦντος.—Βέλτιον δὲ χρῆσθαι, ἔφη,
 οἶετις τινὰς ἀκούοντας ὀρθῶς λέγοντος καὶ ἀξιούντος, ἢ ἁμαρ-
 τάνοντος;—'Ορθῶς λέγοντος, ἔφη.—'Ο δέ γε οὐκ ὀρθῶς 5
 ἀξιοῦν ἐδόκει σοι;—Ναί, ἔφη.—Πῶς οὖν ἀκούοντες τοιαῦτα
 ἐγκαλοῦντος βέλτιον χρῆσονται;—Οὐδαμῶς, ἔφη.—Τοῦ οὖν
 ἔνεκα τοιαῦτά τις ἐγκαλεῖ;—'Ανευρεῖν ἔφη οὐκ ἂν δύνασθαι. c

'Ανθρώπου τις κατηγορεῖ εὐήθειαν ὅτι ταχέως καὶ τοῖς
 τυχοῦσιν ἀνθρώποις λέγουσι πιστεύει. πολῖταις μὲν γὰρ καὶ
 οἰκείοις λέγουσιν πιστεύειν εἰκός ἐστιν· τοιούτοις δ' ἀνθρώ-
 ποις οὓς οὔτε εἶδεν οὔτε ἤκουσεν πρότερον αὐτῶν, πιστεύειν, 5
 καὶ ταῦτα οὐκ ἀγνοοῦντα ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων
 εἰσὶν ἀλαζόνες καὶ πονηροί, ἡλιθιότητος σημεῖον οὐ σμικρὸν
 εἶναι. Καὶ τῶν παρόντων τις ἔφη, 'Εγὼ δὲ ᾧμην σὲ τὸν d
 ταχὺ καὶ τοῦ τυχόντος ἂν αἰσθανόμενον πολλοῦ νομίζω ἀξίον
 εἶναι μᾶλλον ἢ τὸν βραδέως.—Καὶ γὰρ νομίζω, εἶπεν ἐκεῖνος.
 —Τί οὖν, ἔφη, ἐγκαλεῖς εἰ ταχὺ καὶ τοῖς τυχοῦσιν πιστεύει
 τᾷληθῇ λέγουσιν;—'Αλλ' οὐ τοῦτο ἐγκαλῶ, εἰπεῖν, ἀλλ' ὅτι 5

θ 6 εἰπεῖν] εἶπεν O³ (ε s. v.)   α 5 ἥτοι O³ (η et οι s. v.): εἴτε
 A Y Z   α 6 ἀξίῃ A Y Z   β 3 χρῆσθαι] χρήσεσθαι vulg.   β 7 τοῦ
 οὖν Z et in marg. γρ. A³: τί οὖν A Y   γ 1 ἐγκαλεῖ Y: ἐγκαλοῖ A Z
 δ 5 εἰπεῖν] εἶπεν (ε s. v.) O² et mox θ ι, θ 5, θ 8

- πιστεύει ταχέως ψευδῇ λέγουσιν.—Εἰ δ' ἐν πλείονι χρόνῳ
καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευε καὶ ἡτιάτο, οὐκ ἂν ἐνεκάλεσας
αὐτῷ μᾶλλον;—Ἔγωγ' ἄν, εἰπείν.—Ἄρα διότι γε βραδέως
e καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευεν;—Μὰ Δί', εἶπεν.—Οὐ γὰρ
οἶμαι γ', ἔφη, διὰ τοῦτ' ἐγκαλεῖν ἀνθρώπῳ ἄξιον εἶναι ὑπολαμ-
βάνεις, ἀλλὰ διότι πιστεύει λέγουσιν ἄπιστα.—Ἔγωγ',
εἰπείν.—Πότερον οὖν, ἔφη, διὰ μὲν τὸ βραδέως καὶ μὴ τοῖς
5 τυχοῦσιν πιστεύειν οὐκ οἶε ἄξιον εἶναι ἐγκαλεῖν αὐτῷ, διὰ
δὲ τὸ ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν ἄξιον;—Οὐκ ἔγωγ',
εἰπείν.—Τί οὖν, ἔφη, ἐγκαλεῖς αὐτῷ;—Ὅτι ἁμαρτάνει, πρὸ
τοῦ σκέψασθαι ταχέως πιστεύων τοῖς τυχοῦσιν.—Ἄλλ' εἰ
386 βραδέως ἐπίστευσεν πρὸ τοῦ σκέψασθαι, οὐκ ἂν ἡμάρτανεν;
—Μὰ Δί', εἶπεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἡμάρτανεν ἂν οὐδὲν ἥττον.
ἀλλ' οὐ τοῖς τυχοῦσιν οἶμαι δεῖν πιστεύειν.—Εἰ δὲ μὴ πι-
στεύειν τοῖς τυχοῦσιν, ἔφη, οἶε δεῖν, ἀλλὰ τοῖς ἀγνώσιν πῶς
5 προσήκει ταχέως πιστεύειν; ἀλλὰ πρότερον οἶε δεῖν σκέ-
ψασθαι εἰ ἀληθῇ λέγουσιν.—Ἔγωγ', εἶπεν.—Ἐπεὶ οἰκείων
καὶ συνήθων, ἔφη, ὄντων οὐ δεῖ σκοπεῖσθαι εἰ λέγουσιν
ἀληθῇ.—Ἐγὼ μὲν φαίην ἄν, εἰπείν.—Ἴσως γὰρ καὶ τούτων
τινές, ἔφη, λέγουσιν ἄπιστα.—Καὶ μάλα, εἶπεν.—Τί οὖν
b μᾶλλον, ἔφη, τοῖς οἰκείοις καὶ συνήθεσιν εἰκὸς πιστεύειν, ἢ
τοῖς τυχοῦσιν ἐστίν;—Οὐκ ἔχω, ἔφη, εἰπείν.—Τί δ'; εἰ οὐ
μᾶλλον τοῖς οἰκείοις πιστεύειν δεῖ ἢ τοῖς τυχοῦσιν, οὐκ
ἀπίστους αὐτοὺς δεῖ νομίζειν μᾶλλον ἢ τοὺς τυχόντας;—
5 Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη.—Ἐὰν οὖν τοῖς μὲν οἰκείοις ᾧσιν, τοῖς δ'
ἀγνώτες, πῶς οὐ δεήσει τοὺς αὐτοὺς μᾶλλον αὐτῷ πιστοὺς
νομίζειν; οὐ γὰρ ὁμοίως πιστοὺς αὐτοὺς δεῖ νομίζειν τοὺς
οἰκείους καὶ τοὺς ἀγνώτας, ὥς φῆς.—Οὐκ ἀρέσκει μοι, εἰπείν.
—Ὅμοίως δ', ἔφη, καὶ τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν οἱ μὲν
10 πιστεύουσιν, οἱ δ' οὐ πιστὰ ἡγήσονται, καὶ οὐδέτεροι ἁμαρ-
τῇσονται αὐτῶν.—Ἀποπον καὶ τοῦτ', εἰπείν.—Ἐπειτα, ἔφη,

a 3 ἀλλ' οὐ Z: ἀλλὰ καὶ A Y
mox b 8   b 2 εἰ οὐ] εἰ A Y Z
στον] οὐ καὶ πιστοὺς ci. Schneider
b 9 ἔφη scr. Ven. 184: ἔφην A Y Z

a 8 εἰπείν] εἶπεν O² (ε s. v.) et
b 3 δεῖ Z: δεῖν A Y   οὐκ ἀπί-
b 6 αὐτῷ] αὐτῶν ci. Schneider

εἰ ταῦτὰ λέγουσιν οἱ οἰκείοι καὶ οἱ τυχόντες, πῶς οὐχ ὁμοίως
τὰ λεγόμενα πιστὰ εἶη ἂν ἢ ἄπιστα;—'Ανάγκη, εἶπεν.— c
Οὐκοῦν καὶ τοῖς λέγουσιν αὐτὰ ὁμοίως πιστευτέον λέγουσιν
αὐτά;—Πιθανόν, εἶπεν.

Ταῦτ' οὖν λεγόντων αὐτῶν ἠπόρουν τίσιν ποτὲ δεῖ πιστεῦναι
καὶ τίσιν οὐ, καὶ πότερον τοῖς πιστοῖς καὶ τοῖς εἰδόσι περὶ 5
ὧν λέγουσιν ἢ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις. περὶ τούτων
οὖν πῶς σὺ νομίζεις;

ΣΙΣΥΦΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΣΙΣΥΦΟΣ

St. III
p. 387

ΣΩ. Ἡμεῖς δὲ καὶ χθές σε πολὺν χρόνον ἀνεμείναμεν, ὦ b
Σίσυφε, ἐπὶ τῇ Στρατονίκου ἐπιδείξει, ὅπως ἂν συνηκροῶ ἡμῖν
ἄνδρὸς σοφοῦ πολλὰ τε καὶ καλὰ ἐπιδεικνυμένου πράγματα
καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, καὶ ἐπεὶ σὲ οὐκέτι ψόμεθα παρέσεσθαι,
αὐτοὶ ἤδη ἠκροώμεθα τὰνδρός. 5

ΣΙ. Ναὶ μὰ τὸν Δία· ἀσχολία γάρ μοί τις ἐγένετο
ἀναγκαιοτέρα, ὥστε μὴ παραμελῆσαι αὐτῆς. οἱ γὰρ ἄρχοντες
ἡμῶν ἐβουλευόντο χθές· συμβουλευεῖν οὖν αὐτοῖς ἠνάγκαζόν c
με. ἡμῖν δὲ τοῖς Φαρσαλίοις καὶ νόμος ἐστὶ τοῖς ἄρχουσι
πέιθεσθαι, ἂν κελεύωσι συμβουλεύειν τινα ἡμῶν αὐτοῖς.

ΣΩ. Ἀλλὰ καλὸν τό τε τῷ νόμῳ πείθεσθαι, τό τε ὑπὸ
τῶν πολιτῶν δεδοξάσθαι εὐβουλον εἶναι, ὥσπερ καὶ σὺ 5
δεδοξάσαι εὐβουλος εἶναι εἰς τῶν Φαρσαλίων. ἀτάρ, ὦ
Σίσυφε, ἐγὼ γὰρ οὐπω περὶ τοῦ εὖ βουλευέσθαι τοὺς λόγους
ἂν δυναίμην ποιήσασθαι πρὸς σέ, ἡγούμενος καὶ σχολῆς εἶναι d
πολλῆς καὶ λόγου μακροῦ, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ βουλευέσθαι
πρῶτον, ὅτι ἔστω, ἐγχειρήσαιμ' ἂν διαλεχθῆναί σοι. ἄρ' οὖν

ἔχοις ἂν μοι εἰπεῖν αὐτὸ τὸ βουλευέσθαι ὅτι ποτ' ἔστιν; μὴ
 5 μοι ἢ τὸ εὖ ἢ κακῶς ἢ τὸ καλῶς πως, ἀλλ' αὐτὸ μόνον τὸ
 βουλευέσθαι, ὁποῖόν τί ἐστιν. ἢ καὶ πάνν ῥαδίως, αὐτὸς
 γε οὕτως εὖβουλος ὢν; ἀλλὰ μὴ ἐμὴ περιεργία ἢ καὶ τὸ
 ἐρωτῆσαί σε περὶ τούτου;

ΣΙ. Ἡ σοι γὰρ ἄγνωστόν ἐστιν ὅτι τὸ βουλευέσθαι ἐστιν;

e ΣΩ. Ἐμοιγε, ὦ Σίσυμφε, εἴ γέ τι ἄλλο ἐστὶν ἢ ὅπερ τὸ
 μὴ ἐπιστάμενόν τινα περὶ ὧν ἂν δέῃ τι πράττειν, διαμαν-
 τευόμενον καὶ σχεδιάζοντα λέγειν ὅτι ἂν τύχη, εἰκάζοντα καὶ
 κατὰ ταῦτα αὐτῷ, ὥσπερ καὶ οἱ ἀρτιάζοντες τῶν ἀνθρώπων,
 5 οὐδὲν ἐπιστάμενοι δῆπου περὶ τῶν ἀρτίων τε καὶ περιττῶν
 ὧν ἂν ἐν ταῖς χερσὶν ταῖς αὐτῶν ἔχωσιν, ὅμως ἐπιτυγχάνουσι
 388 λέγοντες περὶ τῶν αὐτῶν τάληθῇ. πολλὰκις μὲν οὖν τοιοῦτόν
 τι καὶ τὸ βουλευέσθαι ἐστιν, οἷον μὴδὲν ἐπιστάμενον περὶ ὧν
 ἂν βουλευῇται τις, ἀπὸ τύχης εἰπόντα ἐπιτυγχάνειν τάληθῇ.
 εἰ μὲν οὖν τοιοῦτόν ἐστιν, γινώσκω δὴ οἷον τὸ βουλευέσθαι
 5 ἐστίν· εἰ μέντοι γε μὴ τοιοῦτόν ἐστιν, οὐκ ἂν πω ἐπισταίμην
 αὐτό.

ΣΙ. Οὐ τοίνυν τοιοῦτόν ἐστιν ὅπερ τὸ μὴ ἐπίστασθαι
 κομιδῇ μηδέ τι, ἀλλ' οἷον τὸ μὲν εἰδέναι τι τοῦ πράγματος
 ἤδη, τὸ δὲ μὴδέπω ἐπίστασθαι.

b ΣΩ. Ἄρα τοιόνδε τι λέγεις τὸ βουλευέσθαι πρὸς τοῦ
 Διός—ὥσπερ γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς ὑπομαντεύεσθαι μοι δοκῶ
 τὴν διάνοιάν σου περὶ τοῦ εὖ βουλευέσθαι—οἷον τὸ ζητεῖν
 τὰ βέλτιστα ἐξευρεῖν τινα ἑαυτῷ διαπράξασθαι, μὴδέπω δὲ
 5 ἐπίστασθαι σαφῶς, ἀλλ' ὥσπερ ἐν νοήσει τινὰ εἶναι; τοῦτο
 οὐχ οὕτω πως λέγεις;

ΣΙ. Ἐγωγε.

ΣΩ. Ζητοῦσι δ' οἱ ἄνθρωποι πότερον ἂ ἂν ἐπιστῶνται
 c τῶν πραγμάτων, ἢ καὶ ἂ ἂν μὴ ἐπιστῶνται;—ΣΙ. Ἀμφότερα.
 —ΣΩ. Ἀρ' οὖν καὶ τοῦθ' οὕτως πως λέγεις, τὸ ζητεῖν ἀμφό-

ο 1 εἴ γέ scr. Ven. 184: εἴτε A Y Z   ο 4 ἀρτιάζοντες scr. Ven.
 184: ἀρτιάζοντες A Y Z   α 7 ὅπερ τὸ A: οἷόν περ Y: ὅπερ Z
 α 8 μὴδέ τι A: μὴδέν Y: μὴδ' ἔτι Z   β 3 βουλευέσθαι Y Z: βούλεσθαι
 A   β 5 τινὰ A Y Z: τινὲ vulg.

τερα τοὺς ἀνθρώπους, ἃ ἂν τε ἐπιστῶνται καὶ ἃ ἂν μὴ
ἐπιστῶνται, ὅμοιον ὥσπερ εἴ τις Καλλίστρατον γινώσκει
μὲν ὅστις ὁ Καλλίστρατος, μὴ μέντοι ἐπίσταιτο ὅπου εἴη 5
ἐξευρεῖν, οὐχ ὅστις εἴη ὁ Καλλίστρατος. ἄρ' οὕτω πως
λέγεις τὸ ζητεῖν εἶναι ἀμφότερα;—ΣΙ. Ἐγωγε.—ΣΩ. Οὐκοῦν
ἐκεῖνο μὲν οὐκ ἂν ζητοίη, τὸν Καλλίστρατον εἰδέναι, ὃ γε
εἰδώς;—ΣΙ. Οὐ γάρ.—ΣΩ. Ὅπου δέ γε εἴη, ζητοίη ἂν αὐτόν. d
—ΣΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ.—ΣΩ. Οὐκοῦν οὐδὲ τοῦτο ἐζητεῖ, ὅπου
ἦν ἐξευρεῖν αὐτόν, εἰ ἦδει· ἀλλ' ἐξηῦρεν ἂν εὐθέως;—
ΣΙ. Ναί.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα ταῦτά γε δὴ ζητοῦσιν ἅττα ἂν ἐπιστῶνται 5
οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ἃ ἂν μὴ ἐπιστῶνται, ὥς ἔοικεν. εἰ δέ σοι
οὗτος ὁ λόγος ἐριστικός εἶναι δοκεῖ, ὧ Σίσυφε, καὶ μὴ τοῦ
πράγματος ἔνεκα λέγεσθαι ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ διαλέγεσθαι μόνον,
σκόπει δὲ καὶ ὧδε ἐὰν δοκῇ σοι οὕτως ἔχειν ὥσπερ καὶ νῦν e
λέγεται. ἄρα γὰρ οὐκ ἐν τῇ γεωμετρίᾳ οἶσθα τοῦτο γιννό-
μενον· ἀγνοουμένην τὴν διάμετρον τοῖς γεωμέτραις, οὐκ εἰ
διάμετρος ἔστιν ἢ μή—οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ζητεῖται τοῦτο ὑπ' αὐτῶν
εὑρεθῆναι—ἀλλ' ὅποση τίς ἔστιν μέτρω πρὸς τὰς πλευρὰς τῶν 5
χωρίων ὧν ἂν διατέμνη; ἄρ' οὐ τοῦτό ἐστιν αὐτὸ τὸ ζητού-
μενον περὶ αὐτῆς;—ΣΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ.—ΣΩ. Ὅπερ καὶ
ἀγνοεῖται. ἢ γάρ;—ΣΙ. Πάνυ γε.—ΣΩ. Τί δέ; ὁ τοῦ κύβου
διπλασιασμός οὐκ οἶσθ' ὅτι ζητεῖται τοῖς γεωμέτραις ὅποσος
τίς ἔστιν εὑρεθῆναι λόγῳ; αὐτὸς δὲ ὁ κύβος οὐ ζητεῖται 10
αὐτοῖς εἰ κύβος ἔστιν ἢ μή, ἀλλ' ἐπίστανται τοῦτό γε. ἢ γάρ;
—ΣΙ. Ναί.—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ ἀέρος Ἀναξαγόραι 389
τε καὶ Ἐμπεδοκλέα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μεταρσιολέσχας
ἅπαντας οἶσθα ζητοῦντας πότερον ἀπειρός ἔστιν ἢ πέρας
ἔχων;—ΣΙ. Ναί.—ΣΩ. Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο, εἰ ἀήρ ἔστιν. ἢ
γάρ;—ΣΙ. Οὐ δῆτα.—ΣΩ. Συγχωρήσαις ἂν οὖν μοι καὶ 5
κατὰ τῶν ἄλλων πάντων οὕτως ἔχειν ἤδη, μηδὲν μηδενὶ εἶναι

c 8 ὃ γε scr. Ven. 184 : ὅτε AY Z d 5 ἅττα ἂν Y : ἅττα ἃ ἂν AZ
e 8 δέ] δαί fecit A² a 4 ἀήρ AZ : ὁ ἀήρ Y a 6 ἥδη] ἢ δῆ A

ζητεῖν τῶν ἀνθρώπων ὧν ἂν ἐπίσθηταί τις, ἀλλὰ μᾶλλον ὧν ἂν μὴ ἐπίσθηται;—ΣΙ. Ἐγωγε.

- b ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὸ βουλευέσθαι τοῦτο ἐδόκει ἡμῖν εἶναι αὐτό, τὸ ζητεῖν τὰ βέλτιστά τινα ἐξευρεῖν περὶ ὧν ἂν δέοιτο διαπράττεσθαι αὐτῷ;—ΣΙ. Ναί.—ΣΩ. Τὸ δὲ ζητεῖν γε ὅπερ τὸ βουλευέσθαι ἦν περὶ τῶν πραγμάτων. ἦ γάρ;—ΣΙ. Πάνυ μὲν οὖν.—ΣΩ. Οὐκοῦν σκεπτέον ἡμῖν ἐστὶ νῦν ἥδη τί ἐστὶν ἐμποδὼν τοῖς ζητοῦσιν περὶ ὧν ἂν τὴν ζήτησιν ποιῶνται εἰς τὸ ἐξευρεῖν.—ΣΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ.—ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἄλλο τι c φαίμεν ἂν αὐτοῖς ἐμποδὼν εἶναι ἢ τὴν ἀνεπιστημοσύνην;—ΣΙ. Σκοπῶμεν νῆ Δία.

- ΣΩ. Ὑπερφυῶς μὲν οὖν, τὸ λεγόμενόν γε, πάντα κάλων ἐφέντες καὶ πᾶσαν φωνὴν ἀφιέντες. ἄθρει δὲ δὴ μετ' ἐμοῦ d τόδε· ἄρά γε νομίζεις οἷόν τέ τι εἶναι ἀνθρώπῳ περὶ μουσικῆς βουλευέσθαι, μήτε ἐπισταμένῳ περὶ μουσικῆς, μηδὲ ὅπως ἢ καθαριστέον εἴη αὐτῷ ἢ ἄλλο τι τῶν κατὰ μουσικὴν ποιητέον;—ΣΙ. Οὐκ ἔγωγε.—ΣΩ. Τί δὲ περὶ στρατηγίας ἢ κυβερνη- e τικῆς; τὸν μὴ ἐπιστάμενον μηδέτερα τούτων οἷε ἔχειν ἂν τι βουλευέσθαι περὶ τούτων τοῦ ἐτέρου ὅτι ποιητέον εἴη αὐτῷ; ὅπως ἢ στρατηγητέον ἢ κυβερνητέον ἐκείνῳ αὐτῷ τῷ μὴ ἐπισταμένῳ μήτε στρατηγεῖν μήτε κυβερνᾶν;—ΣΙ. Οὐχί.— f ΣΩ. Ἡ καὶ περὶ τῶν ἄλλων οὖν ἀπάντων οὕτως ἀξιούς ἔχειν, περὶ ὧν ἂν μὴ ἐπίσθηταί τις, μὴ εἰδέναι μηδὲ βουλευέσθαι πῶ δυνατόν τῷ μὴ ἐπισταμένῳ περὶ αὐτῶν;—ΣΙ. Ἐγωγε.—ΣΩ. Ἀλλὰ ζητεῖν περὶ ὧν ἂν τις μὴ ἐπιστήμων ᾖ. ἦ γάρ;— g ΣΙ. Πάνυ μὲν οὖν.—ΣΩ. Τὸ μὲν αὐτὸ ἄρα οὐκ ἂν ἔτι εἴη τὸ ζητεῖν τῷ βουλευέσθαι.—ΣΙ. Πῶς δὴ;—ΣΩ. Ὅτι τὸ μὲν ζητεῖν ἐστὶ δῆπου ἐπὶ τούτοις οἷς ἂν μὴ ἐπίσθηταί τις, τὸ δὲ βουλευέσθαι οὐχ οἷόν τ' εἶναι δοκεῖ περὶ ταῦτα ἀνθρώπῳ, h περὶ δ' ἂν τις μὴ ἐπιστήμων ᾖ. ἦ οὐχ οὕτως ἐλέχθη;—ΣΙ. Πάνυ γε.

c 3 κάλων Y et fecit A² (ω s. v.): κάλων AZ
Bekker: ἐφιέντες libri c 5 τέ] γέ libri
e 5 μὴ add. Ven. 184: om. A Y Z

c 4 ἀφιέντες ci.
c 8 δέ] δαλ fecit A²

ΣΩ. Οὐκοῦν ὑμεῖς χθὲς ἐζητεῖτε τὰ βέλτιστα ἐξευρεῖν τῇ πόλει, οὐκ ἠπίστασθε δὲ αὐτά; εἰ γὰρ ἠπίστασθε, οὐκ ἂν ἐτι δῆπου ἐζητεῖτε αὐτά, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὦν ἂν ἐπιστώμεθα ζητοῦμεν. ἡ γάρ;—ΣΙ. Οὐ γὰρ οὖν.—ΣΩ. Πότερον 10 οὖν σοι δοκεῖ χρῆναι, ὦ Σίσυφε, ἂν μὴ ἐπίστηταί τις, ζητεῖν ἢ μανθάνειν;—ΣΙ. Μανθάνειν ἔμοιγε νῆ Δία.—ΣΩ. Ὅρθῶς 390 γέ σοι δοκεῖ. ἀλλ' ἄρά γε καὶ διὰ τοῦτό σοι δοκεῖ χρῆναι μανθάνειν μᾶλλον ἢ ζητεῖν, διότι θᾶπτον ἂν καὶ ῥᾶον ἐξεύροι τις, εἰ παρὰ τῶν ἐπισταμένων μανθάνοι, ἢ εἰ αὐτὸς ὁ μὴ εἰδὼς ζητοίῃ; ἢ δι' ἄλλο τι;—ΣΙ. Οὐκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο. 5

ΣΩ. Τί οὖν οὐκ ἀμελήσαντες χθὲς ὑμεῖς τοῦ βουλευέσθαι περὶ ὦν ἂν μὴ ἐπίστασθε, καὶ τοῦ ζητεῖν τὰ βέλτιστα διαπράττεσθαι ἐν τῇ πόλει, ἐμανθάνετε παρὰ τῶν ἐπισταμένων τινός, ὅπως ἂν ἐδύνασθε τὰ βέλτιστα διαπράττεσθαι τῇ πόλει; ἀλλ' ἔδοκεῖτέ μοι τὴν ἡμέραν ὅλην τὴν χθὲς αὐτοσχεδιάζοντες καὶ διαμαντενόμενοι καθῆσθαι περὶ ὦν οὐκ ἠπίστασθε, ἀμελήσαντες μανθάνειν, οἳ τε ἄρχοντες τῆς πόλεως καὶ σὺ μετὰ τούτων. ἴσως δ' ἂν φαίης ταῦτα ἐμοί τε εἶναι 5 πεπαιγμένα πρὸς σέ τοῦ διαλεχθῆναι μόνον εἵνεκα, σοί τε οὐκ ἐσπουδασμένως ἀποδεδεῖχθαι. ἀλλὰ τοῦτό γε πρὸς Διός, c ὦ Σίσυφε, σκόπει νῦν σπουδῇ· εἰ δοθείη τὸ βουλευέσθαι τι εἶναι, καὶ μὴ ὥσπερ νῦν οὐδὲν ἐξευρίσκεται ἄλλοιον ἢ ὅπερ ἐπιστήμη τε καὶ εἰκασία καὶ σχεδιασμός, ὀνόματι σεμνοτέρῳ μόνον κεχρημένον τούτῳ, ἀλλ' ὅθεν δ' οὐδενί, ἄρ' ἂν οἶε αὐτῷ 5 διενεγκεῖν τι ἐτέρους ἐτέρων πρὸς τὸ εὖ βουλευέσθαι τε καὶ εὐβούλους εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις ἀπάσαις διαφέρουσιν ἕτεροι ἐτέρων, τέκτονες τεκτόνων ἱατροί τε ἱατρῶν αὐληταί τε αὐλητῶν, οἳ τε ἄλλοι δημιουργοὶ d ἥπαντες, αὐτοὶ τε αὐτῶν διαφέρουσιν, ὥσπερ καὶ οὗτοι οἱ ἐν ταύταις ταῖς τέχναις; ἢ οὕτως καὶ ἐν τῷ βουλευέσθαι οἶε ἂν τι διενεγκεῖν ἐτέρους ἐτέρων;

a 4 δ] ἢ δ AY : ἢ δ Z
Ven. 184 : τῷ AY Z

a 8 τῶν Z : τῶν μὴ AY
d 3 ἢ Schneider : ἢ libri

c 2 τὸ scr.

5 ΣΙ. Ἐγωγε.

ΣΩ. Εἰπὲ δὴ μοι· οὐχ ἅπαντες οἳ τε εὖ βουλευόμενοι καὶ οἱ κακῶς περὶ μελλόντων τιῶν ἔσεσθαι βουλεύονται;—

ΣΙ. Πάνυ γε.—ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν ἢ τὰ μέλλοντα οὕτω ἐστίν;

—ΣΙ. Οὐ γὰρ δὴ.—ΣΩ. Εἰ γὰρ εἴη, οὐκ ἂν ἔτι δήπου μέλλοι

e ἔσεσθαι, ἀλλ' εἴη ἂν ἤδη. ἢ γάρ;—ΣΙ. Ναί.—ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μήπω ἐστίν, οὕτως οὐδὲ γέγονε τὰ μὴ ὄντα;—ΣΙ. Οὐ γάρ.—

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μήπω μηδὲ γέγονεν, οὕτω οὐδὲ φύσιν ἔχει οὐδεμίαν αὐτῶν;—ΣΙ. Οὐ γὰρ οὖν.—ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν ἢ οἷ

5 τε εὖ βουλευόμενοι καὶ οἱ κακῶς ἅπαντες βουλεύονται περὶ πραγμάτων οὔτε ὄντων οὔτε γεγενημένων· οὔτε φύσιν οὐδεμίαν ἐχόντων, ὅται περὶ τῶν μελλόντων βουλεύονται;—

ΣΙ. Φαίνονται γε.

ΣΩ. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατὸν εἶναι τοῦ μὴ ὄντος τυχεῖν
10 τινι ἢ εὖ ἢ κακῶς;

ΣΙ. Πῶς τοῦτο λέγεις;

ΣΩ. Ἐγὼ σοι φράσω ὃ γε βούλομαι εἰπεῖν. σκόπει γάρ.
391 πῶς ἂν τοξοτῶν πολλῶν διαγνοίης τόν τε χρηστὸν καὶ τὸν

πονηρὸν ὅστις εἴη αὐτῶν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ χαλεπὸν εἰδέναι; ἴσως γὰρ ἂν κελεύοις αὐτοὺς ἐπὶ σκοποῦ τινος τοξεύειν. ἢ

γάρ;—ΣΙ. Πάνυ μὲν οὖν.—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὸν πλειστάκις

5 βάλλοντα τοῦ σκοποῦ κατ' ὀρθὸν κρίνοις ἂν νικᾶν;—ΣΙ.

Ἐγωγε.—ΣΩ. Εἰ δὲ σκοπὸς μηδεὶς εἴη κείμενος αὐτοῖς τοῦ

τοξεύειν, ἀλλ' ἕκαστος βάλλοι ὅπως βούλοιο, πῶς ἂν

b διαγνοίης τὸν εὖ ἢ κακῶς τοξεύοντα αὐτῶν;—ΣΙ. Οὐδαμῶς.

—ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τοὺς βουλευομένους ἢ εὖ ἢ κακῶς, εἰ μὴ

ἐπίσταιντο περὶ ὅτου βουλεύοιντο, ἀπορήσειας ἂν διαγνῶναι;

—ΣΙ. Ἐγωγε.—ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ περὶ μελλόντων πραγμάτων

5 βουλεύονται οἱ βουλευόμενοι, περὶ τῶν οὐκ ὄντων βουλεύονται;

—ΣΙ. Πάνυ γε.—ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦ γε μὴ ὄντος οὐχ

οἷόν τ' οὐδενὶ τυχεῖν ἐστιν; πῶς γὰρ ἂν τίς σοι δοκεῖ τοῦ μὴ

c ὄντος δύνασθαι τυχεῖν;—ΣΙ. Οὐδαμῶς.—ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ

b γ δοκεῖ A Z : δοκῇ Y : δοκοῖ vulg.

οὐκ ἔστιν τοῦ μὴ ὄντος τυγχάνειν οἶόν τε, οἷδεῖς ἂν ἔτι περὶ
 τῶν μὴ ὄντων βουλευόμενος τυγχάνοι; τὰ γὰρ μέλλοντα τῶν
 οὐκ ὄντων ἐστίν. ἦ γάρ;—ΣΙ. Ἐμοιγε δοκεῖ.—ΣΩ. Οὐκοῦν
 οὐδ' ὁ μὴ τυγχάνων τῶν μελλόντων, οὐδεῖς ἂν οὐτ' εὐβουλος 5
 οὔτε κακόβουλος εἴη ἀνθρώπων ἔτι;—ΣΙ. Οὐ φαίνεται.—
 ΣΩ. Οὐδέ γε εὐβουλότερος οὐδὲ κακοβουλότερος ἕτερος
 ἑτέρου εἶναι, εἰ καὶ μὴ ἐπιτυχέστερος καὶ ἀποτυχέστερος εἴη
 τοῦ μὴ ὄντος.—ΣΙ. Οὐ γὰρ οὖν. d

ΣΩ. Πρὸς τί οὖν ποτε ἀποβλέποντες ἀνθρωποὶ πρᾶγμα,
 ἀποκαλοῦσιν ἀνθρώπους εὐβούλους τε καὶ κακοβούλους εἶναι
 τινας; ἅρά γε ἄξιόν ἐστιν καὶ αὐθὶς ποτε περὶ αὐτοῦ ἐνθυμη-
 θῆναι, ᾧ Σίσυφε; 5

ΕΡΥΞΙΑΣ

St. III
 p. 392

Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Διὸς τοῦ a
 ἐλευθερίου ἐγώ τε καὶ Ἐρυξίας ὁ Στειριεύς· εἴτα προσηλθέτην
 ἡμῖν Κριτίας τε καὶ Ἐρασίστρατος ὁ Φαίακος τοῦ Ἐρασι-
 στράτου ἀδελφιδοῦς—ἐτύγχανεν δὲ τότε νεωστὶ παρὼν ἀπὸ
 Σικελίας καὶ τῶν τόπων τούτων ὁ Ἐρασίστρατος—προσελθὼν 5
 δ' ἔφη, Χαῖρε, ᾧ Σώκρατες.—Καὶ σύ γε, ἦν δ' ἐγώ. τί b
 γάρ; καλὸν τι ἀπὸ Σικελίας ἔχεις λέγειν ἡμῖν;—Καὶ πάνυ.
 ἀλλὰ βούλεσθ', ἔφη, πρῶτον καθιζώμεθα; κέκμηκα γὰρ χθὲς
 βαδίσας Μεγαρόθεν.—Πάνυ γε, εἰ δοκεῖ.—Τί οὖν, ἔφη,
 βούλεσθε πρῶτον ἀκούειν τῶν ἐκεῖ; πότερον περὶ αὐτῶν 5
 ἐκείνων ὅτι πράττουσιν, ἢ ὅπως πρὸς τὴν πόλιν ἔχουσιν τὴν
 ἡμετέραν; ἐκεῖνοι γὰρ ἐμοὶ δοκοῦσιν πεπονθέναι πρὸς ἡμᾶς
 οἶόν περ οἱ σφῆκες. καὶ γὰρ τούτους ἐάν τις κατὰ σμικρὸν
 ἐρεθίσῃν ὀργίσῃ, ἅμαχοι γίγνονται, ἕως τις αὐτοὺς ἐπιθέμενος c

c 8 ἀποτυχέστερος AY: ἀτυχέστερος Z. d 2 τί Y: τί** A: τίνα Z
 a 2 στειριεύς AZO προσηλθέτην L: προηλθέτην AO b 1 σύ γε
 AO: σὺ δὲ L b 2 καλόν] καιρόν Fischer b 4 γε L: om. A

πανοικὶ ἐξέλη. οὕτως οὖν καὶ οἱ Συρακόσιοι, εἰ μὴ τις ἔργον
 ποιησάμενος σφόδρα μεγάλῳ στόλῳ ἤξει ἐκείσε, οὐκ ἔστιν
 ὅπως ἐκεῖνη ἡ πόλις ἔσται ποτὲ ἡμῖν ὑποχειρία, ὑπὸ δὲ
 5 τῶν σμικρῶν τούτων ἂν μᾶλλον ὀργίζωτο, οὕτως ὡς ἂν
 μάλιστα χαλεπώτατοι εἴησαν. πεπόμφασι δὲ καὶ νῦν ὡς
 ἡμᾶς πρέσβεις, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, βουλόμενοί τι ἐξαπατήσαι
 d τὴν πόλιν.—Μεταξὺ δὲ ἡμῶν διαλεγομένων ἐτυχέτην οἱ
 Συρακόσιοι πρέσβεις παριόντες. εἶπεν οὖν ὁ Ἑρασίστρατος,
 δείξας εἰς τὸν ἕνα τῶν πρέσβεων, Οὔτωσὶ μέντοι, ἔφη, ὦ
 Σώκратες, πλουσιώτατός ἐστιν τῶν Σικελιωτῶν καὶ Ἰτα-
 5 λιωτῶν. πῶς δ' οὐχί, ἔφη, ᾧ γε ὑπάρχει γῆ τε ἄφθονος
 οὕτως, ὥστε εὐπορίαν εἶναι, εἰ τις βούλοιτο, πάνυ πολλὴν
 γεωργεῖν; καὶ αὕτη μὲν τοιαύτη οἷα οὐχ ἑτέρα ἄλλη ἐν
 γε τοῖς Ἑλλησιν, ἔτι δὲ τᾶλλα τὰ εἰς πλοῦτον ἦκοντα
 ἄπλετα, ἀνδράποδα καὶ ἵπποι καὶ χρυσὸς καὶ ἄργυρος.—
 10 Ὅρων δ' ἐγὼ αὐτὸν ἀναγόμενον, ὡς ἀδολεσχήσουντα περὶ
 393 τῆς οὐσίας τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡρόμην, Τί δέ, ὦ Ἑρασί-
 στρατε; ἀνὴρ ποῖός τις εἶναι δοκεῖ ἐν τῇ Σικελίᾳ;—Οὗτος,
 ἔφη, Σικελιωτῶν καὶ Ἰταλιωτῶν καὶ δοκεῖ καὶ ἔστι πλέον
 πάντων πονηρότατος ἢ ὅσῳ πλουσιώτατος, οὕτως ὥστ' εἰ τινα
 5 βούλει Σικελιωτῶν ἐρωτᾶν ὄντινα πονηρότατον νομίζει εἶναι
 καὶ πλουσιώτατον, οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἄλλον ἢ τοῦτον.

Οἰηθεὶς δ' αὐτὸν ἐγὼ οὐ περὶ σμικρῶν τὸν λόγον ποιεῖσθαι,
 ἀλλὰ περὶ τῶν μεγίστων δοκούντων εἶναι, ἀρετῆς τε πέρι καὶ
 b πλούτου, ἡρόμην πότερον ἂν φαίη πλουσιώτερον εἶναι ἄν-
 θρωπον ὅτῳ ὄντα τυγχάνει τάλαντα ἀργυρίου, ἢ ὅτῳ ἀγρός
 ἄξιος δυοῖν τάλαντων.—Οἶμαι μὲν ἐγώ, ἔφη, ὅτῳ ἀγρός.—
 Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ εἰ τυγχάνοι
 5 τῷ ἱμάτια ὄντα ἢ στρώματα ἢ τᾶλλα ἔτι πλέονος ἄξια ἢ

e 5 ὀργίζωτο A: ὀργίζοιτο L O d 7 αὐτὴ A d 8 γε] τε
 L O: om. A in ras. d 9 ἄπλετα L: ἀπλᾶ τὰ A O a 1 δέ]
 δαί fecit A² b 2 ὅτῳ ὄντα L: ὅτῳ ὄν Z O: ὅτῳ ὄν ex ὅτῳ*ον A²
 τάλαντα A L O: τάλαντων Z b 4 τυγχάνοι A O: τυγχάνει L
 b 5 ἔτι πλέονος Stephanus: ἐπὶ πλέονος libri

ὅσον τῷ ξένῳ, οὗτος εἴη ἂν πλουσιώτερος.—Συνέφη καὶ
 ταῦτα.—Εἰ δέ τίς σοι διδοίη αἵρεσιν τούτοις, πότερον ἂν
 βούλοιο;—'Εγὼ μὲν ἂν, ἔφη, τὸ πλείστου ἄξιον.—Ποτέρως c
 ἂν οἰόμενος πλουσιώτερος εἶναι;—Οὕτω.—Νυνὶ μὲν ἄρα
 φαίνεται οὗτος ἡμῖν ὡς πλουσιώτατος, ὅστις πλείστου ἄξια
 κέκτηται;—Ναί, ἔφη.—Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οἱ ὑγιαίνοντες τῶν
 καμνόντων πλουσιώτεροι ἂν εἴησαν, εἴπερ ἡ ὑγίεια πλείονος 5
 ἄξιον κτῆμα ἢ τὰ τοῦ κάμνοντος χρήματα. οὐδεὶς γ' ἂν
 οὖν ὅστις οὐχὶ προτιμήσειεν ὑγιαίνειν ὀλίγον κεκτημένος
 ἀργύριον μᾶλλον ἢ τὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου χρήματα d
 κεκτημένος νοσεῖν, δῆλον ὅτι πλείονος ἄξιον οἰόμενος εἶναι
 τὴν ὑγίειαν. οὐ γὰρ ἂν ποτε προηρέιτο, εἰ μὴ προτιμότερον
 ἡγείτο εἶναι τῶν χρημάτων.—Οὐ γάρ.—Οὐκοῦν καὶ εἰ τι
 ἄλλο φαίνοιτο πλείονος ἄξιον τῆς ὑγείας, ὁ τοῦτο κεκτη- 5
 μένος, οὗτος ἂν πλουσιώτατος εἴη.—Ναί.—Εἰ δὲ δὴ τις
 ἡμᾶς νυνὶ προσελθὼν ἔροιτο, ὦ Σώκρατες καὶ Ἐρυξία καὶ
 Ἐρασίστρατε, ἔχοιτ' ἂν εἰπεῖν μοι τί ἐστὶν ἀνθρώπῳ πλείστου e
 ἄξιον κτῆμα; ἄρα γέ τοῦτο ὁ κτησάμενος ἄνθρωπος ἄριστα
 βουλευέοιτο περὶ τούτου, ὅπως ἂν βέλτιστα διαπράττοιτο τά
 τε αὐτὸς αὐτοῦ πράγματα καὶ τὰ τῶν φίλων; τί ἂν εἶναι
 τοῦτο φήσαιομεν;—'Εμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, εὐδαιμονία 5
 πλείστου ἄξιον ἀνθρώπῳ εἶναι.—Καὶ οὐ κακῶς γ', ἔφην ἐγώ·
 ἀλλ' ἄρα γέ τούτους ἂν τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονεστάτους
 ἡγησαίμεθα εἶναι, οἷτινες μάλιστα εὖ πράττειν;—'Εμοὶ γοῦν
 δοκοῦσιν.—Οὐκοῦν ἂν οὗτοι ἄριστα πράττειν, ὅσοι περ καὶ
 ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοιεν περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ περὶ τοὺς 10
 ἄλλους ἀνθρώπους, τὰ δὲ πλείστα κατορθοῖεν;—Πάννυ γε.—
 Οὐκοῦν οἱ ἐπιστάμενοι τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὅσα
 πρακτέα καὶ ὅσα μή, οὗτοι ἂν ὀρθότατα πράττειν καὶ 394
 ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοιεν;—Συνεδόκει καὶ ταῦτα.—Νῦν ἄρα
 ἡμῖν φαίνονται οἱ αὐτοὶ ἄνδρες σοφώτατοί τε καὶ ἄριστα

h 6 ὅσον ΑΟ: ὅσον L   e 3 διαπράττοιτο Schneider: λίαν
 πράττοιτο ΑΛΟ: λίαν πράττοι Stephanus   e 5 δοκεῖ ΑΟ:
 om. L

- πράττοντες καὶ εὐδαιμονέστατοι καὶ πλουσιώτατοι, εἴπερ ἄρα
 5 ἡ σοφία τοῦ πλείστου ἄξιον κτῆμα φαίνεται.—Ναί.—'Αλλ',
 ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Ἑρυξίας, ὦ Σώκρατες, τί ἂν ὄφελος εἴη
 τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ σοφώτερος μὲν εἴη τοῦ Νέστορος, τὰ δ'
 b ἐπιτήδεια τὰ πρὸς τὴν δίαιταν μὴ τυγχάνοι ἔχων, σιτία καὶ
 ποτὰ καὶ ἱμάτια καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἐστίν; τί ἂν ἡ
 σοφία ὠφελοίη; ἢ πῶς ἂν οὗτος πλουσιώτατος εἴη, ὃν γε
 οὐδὲν κωλύει πτωχεύειν, μηδενὸς γ' εὐποροῦντα τῶν ἐπιτη-
 5 δείων;—Σφόδρα οὖν ἐδόκει καὶ οὗτος λέγειν τι.—'Αλλὰ
 πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν τὴν σοφίαν κεκτημένος πάθοι ἂν
 τοῦτο, εἰ ἐνδεὴς γένοιτο τούτων· εἰ δέ τις τὴν Πουλυτίωνος
 c οἰκίαν κεκτημένος εἴη καὶ πλήρης εἴη χρυσίου καὶ ἀργυρίου
 ἢ οἰκία, οὐκ ἂν δεηθείη οὐδενός;—'Αλλ', ἔφη, τοῦτον μὲν
 οὐδὲν κωλύει αὐτίκα νῦν διαθέμενον τὰ κτήματα ἔχειν ἀντ'
 αὐτῶν τούτων ὥνπερ καὶ τυγχάνει δεόμενος εἰς τὴν δίαιταν,
 5 ἢ καὶ νόμισμα ἀνθ' ὅτου ταῦτα δυνήσεται πορίζεσθαι, καὶ
 ἀπάντων εὐπορεῖν παραχρήμα.—Εἴ γε τυγχάνοιεν, ἔφη ἐγώ,
 οἱ ὄντες ἄνθρωποι δεόμενοι τοιαύτην σφίσιν οἰκίαν γενέσθαι
 d μᾶλλον ἢ περὶ τὴν ἐκείνου σοφίαν, ἐπεὶ εἴ γε τοιοῦτοι εἴησαν
 οἱοὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου σοφίαν περὶ πλείονος ἡγείσθαι καὶ
 τὰ ἀπὸ ταύτης γιγνόμενα, πολὺ μᾶλλον οὗτος ἔχοι διατί-
 θεσθαι, εἴπερ τυγχάνοι τι δεόμενος καὶ βούλοιο καὶ αὐτὴν
 5 καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ ταύτης διατίθεσθαι. ἢ τῆς μὲν οἰκίας ἢ
 τε χρήσις πολλὴ τυγχάνει οὐσα καὶ ἀναγκαία, καὶ μεγάλα
 τῷ ἀνθρώπῳ τὰ διαφέροντα τὰ πρὸς τὸν βίον ἐν τῇ τοιαύτῃ
 οἰκίᾳ οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν σμικρῷ καὶ φαύλῳ οἰκιδίῳ, τῆς δὲ
 e σοφίας ἢ τε χρεῖα ὀλίγου ἄξια καὶ τὰ διαφέροντα σμικρὰ
 ἢ σοφῷ ἢ ἀμαθεῖ εἶναι περὶ τῶν μεγίστων; ἢ τούτου μὲν
 καταφρονεῖν τοὺς ἀνθρώπους καὶ μὴ εἶναι ὠνητάς, τῆς δὲ
 κυπαρίττου τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ Πευτελικῶν λίθων πολλοὺς
 5 τοὺς δεομένους τε καὶ βουλομένους πρίασθαι; οὐκ οὖν ἂν εἴ
 γε σοφὸς εἴη κυβερνήτης οὐδὲ λατρός σοφὸς τὴν τέχνην, ἢ

a 5 τοῦ] τὸ Boeckh
 d 4 τυγχάνοι Z: τυγχάνει A O

a 6 Ἑρυξίας Fischer: ἐρασίστρατος libri

τῷ ἄλλῃ τῶν τοιοῦτοτρόπων τεχνῶν εἶ καὶ καλῶς δύναιτο
 μεταχειρίζεσθαι, οὐδενὸς οὗτου οὐκ ἂν ἐντιμότερος εἴη τῶν
 κατὰ τὰς οὐσίας μεγίστων κτημάτων· ὁ δὲ δυνάμενος εἶ
 βουλευέσθαι καὶ αὐτὸς αὐτοῦ πέρι καὶ ἐτέρου, ὅπως ἂν ἄριστα 10
 πράττοι, οὐκ ἂν ἄρα δύναιτο διατίθεσθαι, εἴπερ βούλοιτό γε
 τοῦτο πράττειν;—Ἵπολαβὼν δὲ καὶ ὑποβλέψας ὁ Ἑρυξίας, 395
 ὥσπερ τι ἀδικούμενος, Σὺ γὰρ ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰ δέοι
 σε τάλῃθι λέγειν, φαίης ἂν εἶναι Καλλίου τοῦ Ἴππονίκου
 πλουσιώτερος; καίτοι οὐκ ἂν ἀμαθέστερός γε ὁμολογήσαις
 ἂν εἶναι περὶ οὐδενὸς τῶν μεγίστων, ἀλλὰ σοφώτερος· καὶ 5
 οὐδὲν μᾶλλον διὰ τοῦτο πλουσιώτερος εἶ.—Ἴσως γάρ, ἦν δ'
 ἐγώ, σὺ οἶει, ὦ Ἑρυξία, τουτουσὶ μὲν τοὺς λόγους, οὓς νυνὶ
 διαλεγόμεθα, εἶναι παιδιάν, ἐπεὶ οὐκ ἀληθῶς γε οὕτως ἔχειν, b
 ἀλλ' ὥσπερ ἐν τῇ πεττεία εἶναι πεττούς, οὓς εἴ τις φέροιτο,
 δύναιτ' ἂν τοὺς ἀντιπαίζοντας ποιεῖν ἡττᾶσθαι οὕτως ὥστε
 μὴ ἔχειν ὅτι πρὸς ταῦτα ἀντιφέρωσιν. Ἴσως οὖν καὶ περὶ τῶν
 πλουσιῶν οἶει μὲν οὐδὲν τι μᾶλλον οὕτως ἔχειν, λόγους δέ 5
 τινὰς εἶναι τοιούτους οὐδὲν τι μᾶλλον ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς, οὓς
 λέγων ἄνθρωπος περιγίγναιτ' ἂν τῶν ἀντιλεγόντων, ὥς οἱ
 σοφώτατοι καὶ πλουσιώτατοι ἡμῖν εἰσιν, καὶ ταῦτα μέντοι
 αὐτὰ ψευδῇ λέγων ἀληθῇ λεγόντων. καὶ οὐδὲν μὲν ἴσως c
 θαυμαστόν, ὁμοίως ὥσπερ εἰ δὴ ἄνθρωπῳ περὶ γραμμάτων
 λεγοίτην, ὁ μὲν φάσκων τοῦ Σωκράτους ἄρχειν σίγμα, ὁ δ'
 ἕτερος ἄλφα, οὗτος ἂν εἴη κρείττων ὁ λόγος ὁ τοῦ λέγοντος
 ἄλφα ἢ τοῦ φάσκοντος σίγμα ἄρχειν.—Περιβλέψας δὲ πρὸς 5
 τοὺς παρόντας ὁ Ἑρυξίας, ἅμα γελῶν τε καὶ ἐρυθριῶν, ὥσπερ
 οὐ παρὼν τοῖς ἐμπροσθεν λελεγμένοις, Ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὦ
 Σώκρατες, οὐ τοιούτους ᾤμην δεῖν τοὺς λόγους εἶναι οἷς d
 μὴτ' ἂν πείσαι δύναιτό τις μηδένα τῶν παρόντων, μὴτ' ἂν
 ὠφελῃθίη μηδὲν ἀπ' αὐτῶν—τίς γὰρ ἂν ἀνθρώπων ποτὲ
 πεισθείη νοῦν ἔχων ὥς οἱ σοφώτατοι ἡμῖν πλουσιώτατοι;—

b 1 παιδιάν ex παιδείαν a γε] τε AZO b 2 ὥσπερ ex ὥπερ a
 b 8 μέντοι αὐτὰ ci. Fischer : μὲν τοιαῦτα AO : μὲν ZO² c 2 ὥσπερ
 εἰ] ὥς περὶ AO c 5 ἄρχειν scripsi : ἀρχήν libri

- 5 ἀλλὰ μᾶλλον, ἐπειδὴ περὶ τοῦ πλουτεῖν, διαλέγεσθαι δεῖν
 ὁπόθεν καλὸν ἐστὶ πλουτεῖν καὶ ὁπόθεν αἰσχρόν, καὶ αὐτὸ
 τὸ πλούσιον εἶναι ὁποῖόν τί ἐστιν, πότερον ἀγαθὸν ἢ κακόν.
 —Εἶεν, ἔφην ἐγώ· τοιγαροῦν τὸ λοιπὸν δὴ φυλαξόμεθα·
- e καλῶς δὲ καὶ σὺ ποιεῖς παραινῶν. ἀλλὰ τί οὐκ αὐτός,
 ἐπείπερ εἰσηγῇ τὸν λόγον, ἐπεχείρησας εἰπεῖν πότερον σοὶ
 δοκεῖ ἀγαθὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν ἢ κακόν; ἐπειδήπερ οἷ γ’
 ἔμπροσθεν λόγοι οὐ περὶ τούτου δοκοῦσιν σοὶ εἰρῆσθαι.—
- 5 Ἐμοὶ μὲν τοίνυν δοκεῖ ἀγαθὸν εἶναι, ἔφη, τὸ πλουτεῖν.—
 Ἔτι δ’ αὐτοῦ τι βουλομένου λέγειν, ὑποκρούσας ὁ Κριτίας,
 Σὺ γὰρ εἰπέ μοι, ᾧ Ἐρυξία, ἀγαθὸν ἡγῇ τὸ πλουτεῖν;—
 Ἐγωγε νῆ Δία· ἡ γὰρ ἂν μαινοίμην. καὶ οὐδένα γε οἶμαι
 εἶναι ὅστις ἂν οὐχ ὁμολογήσειεν ταῦτα.—Καὶ μὴν, ἔφη ὁ
- 10 ἕτερος, καὶ ἐγώ οἶμαι οὐδένα ὄντιν’ οὐκ ἂν ποιῆσαι ὁμολογεῖν
- 396 ἐμοὶ ἐνίοις ἀνθρώποις κακὸν εἶναι τὸ πλουτεῖν. οὐκ ἂν οὖν,
 εἴπερ ἀγαθὸν ἦν, κακὸν ἡμῶν ἐνίοις ἐφαίνετο.—Εἶπον οὖν
 αὐτοῖν ὅτι Ἐγώ τοι ὑμᾶς, εἰ μὲν ἐτυγχάνετε περὶ τούτου δια-
 φερόμενοι, ὁπότερος ὑμῶν ἀληθέστερα λέγει περὶ ἱππασίας,
- 5 ὅπως ἂν τις ἄριστα ἱππεύοι, εἰ μὲν αὐτὸς ἐτύγχανον ἱππικὸς
 ὢν, αὐτὸς ἂν ὑμᾶς ἐπειρώμην παύειν τῆς διαφορᾶς—ἡσχυ-
 νόμην γὰρ ἂν εἰ παρὼν μὴ καθ’ ὅσον οἶός τ’ ἦν ἐκώλυνον
 διαφερομένους—ἢ εἰ περὶ ἐτέρου οὕτινος οὖν διαφερόμενοι
- b μὴδὲν τι μᾶλλον ἐμέλλετε, εἰ μὴ ὁμολογοῖτε τουτί, μᾶλλον
 ἐχθρῶ ἀντὶ φίλων ἀπαλλαγῆναι· νῦν δέ, ἐπειδὴ τετυχήκατε
 περὶ τοιούτου πράγματος διαφερομένω, ᾧ ἀνάγκη προσχρῆ-
 σθαι παρ’ ὅλον τὸν βίον, καὶ μεγάλως διαφέρει πότερον
- 5 ἐπιμελητέον ἐστὶν τούτου ὥς ὠφελίμου ὄντος ἢ οὐ, καὶ ταῦτα
 οὐ τῶν φαύλων ἀλλὰ τῶν μεγίστων δοκούντων εἶναι τοῖς
 Ἕλλησιν—οἱ γοῦν πατέρες τουτί πρῶτον τοῖς σφετέροις ὑέσιν
- c παραινοῦσιν, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἡλικίαν τάχιστα ἀφίκωνται τοῦ
 ἤδη φρονεῖν, ὥς δοκοῦσιν, σκοπεῖν ὁπόθεν πλούσιοι ἔσονται,

d ὁ ποῖόν τί re vera A   e 10 ἕτερος] ἑταῖρος Boeckh   a 8 οὐτι-
 νοσοῦν] τινοσοῦν A (sed οὐ ref. a) Z O   b 4 μεγάλως Z et ws in
 marg. A²: μέγала A O   b 7 τουτί] του in marg. A²

ὥς, ἂν μὲν τι ἔχῃς, ἀξίος τοῦ εἶ, ἂν δὲ μή, οὐδενός—εἰ οὖν
 σπουδάζεται μὲν οὕτως σφόδρα, ὑμεῖς δὲ τὰλλα συμφερο-
 μένω, περὶ τούτου οὕτως μεγάλου πράγματος διαφέρεσθε, 5
 ἐτι δ' αὖ πρὸς τούτοις περὶ τοῦ πλουτεῖν διαφέρεσθε οὐχ
 ὁπότερον μέλαν ἢ λευκὸν οὐδὲ ὁπότερον κοῦφον ἢ βαρὺ, ἀλλ'
 ὁπότερον κακὸν ἢ ἀγαθόν, ὥς ἂν μάλιστα καὶ εἰς ἔχθραν
 καταστῆναι, εἰ τῶν κακῶν τε καὶ ἀγαθῶν πέρι διαφέρεσθε, d
 καὶ ταῦτα μέντοι τὰ μάλιστα φίλω τε ὄντε καὶ συγγενεῖ—
 ἐγὼ οὖν, ὅσον ἂν ἐπ' ἐμοὶ ᾖ, οὐ περιόψομαι ὑμᾶς αὐτοὺς
 αὐτοῖς διαφερομένους· ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὸς οἷός τ' ᾖ, φράσας
 ἂν ὑμῖν ὅπως ἔχει, ἔπαυσα τῆς διαφορᾶς· νυνὶ δ' ἐπειδὴ 5
 αὐτὸς μὲν οὐ τυγχάνω οἷός τ' ὦν, ὑμῶν δ' ἐκάτερος οἶται
 οἷός τ' εἶναι ὁμολογεῖν ποιῆσαι τὸν ἕτερον, ἔτοιμός εἰμι e
 συλλαμβάνειν καθ' ὅσον ἂν δύνωμαι, ἵνα διομολογηθῇ ὑμῖν
 ὅπως ἔχει τοῦτο. σὺ οὖν, ἔφην, ὦ Κριτία, ἐπιχειρεῖ ποιῆσαι
 ἡμᾶς ὁμολογεῖν, ὥσπερ ὑπεδέξω.—'Αλλ', ἔφη, ἐγὼ μὲν,
 ὥσπερ ἡρξάμην, 'Ερυξίαν τοῦτον ἡδέως ἐροίμην ἂν εἰ δοκοῦσιν 5
 αὐτῷ εἶναι ἄνθρωποι ἄδικοι καὶ δίκαιοι.—Νῆ Δία, ἔφη
 ἐκεῖνος, καὶ σφόδρα μέντοι.—Τί δέ; τὸ ἀδικεῖν πότερον
 κακόν σοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἀγαθόν;—Κακὸν ἔμοιγε.—Δοκεῖ δ'
 ἂν σοι ἄνθρωπος, εἰ μοιχεύοι τὰς τῶν πέλας γυναῖκας ἐπ'
 ἀργυρίῳ, ἀδικεῖν ἂν ᾖ οὐ; καὶ ταῦτα μέντοι καὶ τῆς πόλεως 10
 καὶ τῶν νόμων κωλύοντων;—'Αδικεῖν ἂν ἔμοιγε δοκεῖ.—
 Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν πλούσιος τυγχάνοι ὦν καὶ ἀργύριον
 δυνατὸς ἀναλῶσαι ὁ ἄδικός τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βουλόμενος,
 ἐξαμαρτάνοι ἂν· εἰ δέ γε μὴ ὑπάρχοι πλουσίῳ εἶναι τῷ 397
 ἀνθρώπῳ, οὐκ ἔχων ὀπόθεν ἀναλίσκοι, οὐδ' ἂν διαπράττεσθαι
 δύναιτο ἢ βούλεται, ὥστ' οὐκ ἂν οὐδὲ ἐξαμαρτάνοι. διὸ καὶ
 λυσιτελοῖ ἂν τῷ ἀνθρώπῳ μᾶλλον μὴ εἶναι πλουσίῳ, εἴπερ
 ἦττον διαπράζεται ἢ βούλεται, βούλεται δὲ μοχθηρά. καὶ 5

c 4 σπουδάζεται Z: σπουδάσετε A O d 2 συγγενεῖ scripsi:
 συγγενεῖς (sic) A (sed ἐε s. v. et συγγενέε in marg. a): συγγενεῖς Z O
 d 4 ἦ] ἦ A O: ἦν Z et fecit a d 5 ἔχη A (sed η in ras. A²) et
 mox e 3 e 7 δέ] δαί fecit A² a 4 μὴ A Z O²: om. O

πάλιν αὖ τὸ νοσεῖν πότερον ἂν φαίης κακὸν ἢ ἀγαθὸν εἶναι;
 —Κακὸν ἔγωγε.—Τί δέ; δοκοῦσί τινές σοι ἀκρατεῖς εἶναι
 b ἀνθρώποι;—Ἐμοιγε.—Οὐκοῦν εἰ βέλτιον εἴη πρὸς ὑγίειαν
 τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχεσθαι σίτων καὶ ποτῶν καὶ τῶν
 ἄλλων τῶν ἡδέων δοκούντων εἶναι, ὁ δὲ μὴ οἷός τ' εἴη δι' ἀκρά-
 τειαν, βέλτιον ἂν εἴη τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ μὴ ὑπάρχειν ὁπόθεν
 5 ἐκποριεῖται ταῦτα, μᾶλλον ἢ πολλὴν περιουσίαν εἶναι τῶν
 ἐπιτηδείων; οὕτω γὰρ ἂν αὐτῷ οὐκ ἐξουσία εἴη ἐξαμαρτάνειν,
 οὐδ' εἰ σφόδρα βούλοιο.

Ἐδόκει οὖν εὖ καὶ καλῶς διειλέχθαι ὁ Κριτίας οὕτως, ὥστ'
 c εἰ μὴ ἡσχύνετο τοὺς παρόντας ὁ Ἑρυξίας, οὐδὲν αὐτὸν ἐκώλυεν
 ἀναστάντα τύπτειν τὸν Κριτίαν· οὕτως ᾤετο μεγάλου τινὸς
 ἐστερηῆσθαι, ἐπεὶ αὐτῷ φανερὸν ἐγένετο ὅτι οὐκ ὀρθῶς τὸ
 πρότερον ἐδόξαζε περὶ τοῦ πλουτεῖν. καταμαθὼν δ' ἐγὼ
 5 οὕτως ἔχοντα τὸν Ἑρυξίαν, καὶ εὐλαβούμενος μὴ πορρωτέρω
 τις λοιδορία καὶ ἐναντίωσις γένοιτο, Τουτουῖ μὲν τὸν λόγον,
 ἔφην ἐγώ, πρῶτον ἐν Λυκείῳ ἀνὴρ σοφὸς λέγων Πρόδικος ὁ
 d Κεῖος ἐδόκει τοῖς παροῦσι φλυαρεῖν οὕτως, ὥστε μηδένα δύ-
 νασθαι πείσαι τῶν παρόντων ὡς ἀληθὴ λέγει. καὶ δῆτα
 καὶ μειράκιόν τι σφόδρα νέον προσελθὼν καὶ στωμύλον,
 προσκαθιζόμενον, κατεγέλα τε καὶ ἐχλεύαζεν καὶ ἔσειεν αὐτόν,
 5 βουλόμενον λόγον λαμβάνειν ὧν ἔλεγεν· καὶ μέντοι καὶ πολὺ
 μᾶλλον εὐδοκίμησε παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις ἢ περὶ ὁ Πρόδικος.
 —Ἄρ' οὖν, ἔφη ὁ Ἑρασίστρατος, ἔχοις ἂν ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι
 e τὸν λόγον;—Πάνυ μὲν οὖν, ἔαν ἄρα ἀναμνησθῶ. ὥδὲ γάρ
 πως, ὡς ἐγῶμαι, εἶχεν.

Ἡρώτα γὰρ αὐτὸν τὸ μειράκιον πῶς οἶεται κακὸν εἶναι τὸ
 πλουτεῖν, καὶ ὅπως ἀγαθόν. ὁ δ' ὑπολαβὼν, ὥσπερ καὶ σὺν
 5 νυνδῇ, ἔφη, Τοῖς μὲν καλοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγαθόν,
 καὶ τοῖς ἐπισταμένοις ὅπου δεῖ χρήσθαι τοῖς χρήμασι, τού-
 τοις μὲν ἀγαθόν, τοῖς δὲ μοχθηροῖς καὶ ἀνεπιστήμοσιν κακόν.

a 7 δέ] δαί fecit A¹ εἶναι re vera A b 3 ἄλλων τῶν A :
 ἄλλων Z O c 7 λυκείῳ A (sed εἰ ref.) d 1 Κεῖος] κῖος A Z O
 d 3 μειράκιόν Z O² : τὸ μειράκιον A O e 7 κακόν A O et s. v. Z² :
 πονηρόν Z

ἔχει δ', ἔφη, καὶ τᾶλλα πράγματα οὕτω πάντα· ὅποιοι γὰρ
 ἂν τινες ὦσιν οἱ χρώμενοι, τοιαῦτα καὶ τὰ πράγματα αὐτοῖς
 ἀνάγκη εἶναι. καλῶς δ', ἔφη, δοκεῖ μοι καὶ τὸ τοῦ Ἀρχιλόχου 10
 πεποιῆσθαι—

καὶ φρονεῦσι τοῖ' ὁκοίοις ἐγκυρέωσιν ἔργμασιν.

Νῦν ἄρ', ἔφη τὸ μειράκιον, εἴ τις ἐμὲ σοφὸν ποιοῖ ταύτην 398
 τὴν σοφίαν ἣν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες σοφοὶ εἰσιν, ἅμα ἀνάγκη
 καὶ τὰ ἄλλα πράγματ' αὐτὸν ἀγαθὰ ἐμοὶ ποιεῖν, πρὸς μὲν
 αὐτὰ ἐκεῖνα μὴδὲν πραγματευσάμενον, ὅτι δέ με ἀντ' ἀμαθοῦς
 σοφὸν πεποίηκεν ἄρα· ὥσπερ εἴ τις ἐμὲ νυνὶ γραμματικὸν 5
 ποιήσειεν, ἀνάγκη αὐτὸν καὶ τᾶλλα πράγματα γραμματικὰ
 ἐμοὶ ποιεῖν, καὶ εἰ μουσικόν, μουσικά, ὥσπερ ὅταν ἀγαθὸν ἐμὲ
 ποιήσῃ, ἅμα ἀγαθὰ καὶ τὰ πράγματα πεποιηκέναι μοι.—Οὐ b
 μέντοι ταῦτά γε συνέφη ὁ Πρόδικος ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὠμολόγει.
 —Πότερον δέ σοι δοκεῖ, ἔφη, ὥσπερ οἰκίαν ποιεῖν ἀνθρώπου
 ἔργον εἶναι, οὕτω καὶ πράγματα ἀγαθὰ ποιεῖν; ἢ ἀνάγκη,
 ὅποι' ἅττ' ἂν τὴν ἀρχὴν γένωνται, εἴτε κακὰ εἴτε ἀγαθὰ, 5
 τοιαῦτα διατελεῖν ὄντα αὐτά;—Ὑποπτεύσας δέ μοι δοκεῖ
 ὁ Πρόδικος ἢ ἐμελλεν ὁ λόγος χωρήσεσθαι αὐτῶν, σφόδρα
 πανούργως, ἵνα μὴ πάντων (τῶν) παρόντων ἐναντίον φαίνοιτο c
 ἐξελεγχόμενος ὑπὸ τοῦ μειρακίου.—μόνῳ μὲν γὰρ αὐτῷ τοῦτο
 παθεῖν οὐδὲν ᾤετο διαφέρειν—ἔφη ἀνθρώπου ἔργον εἶναι.—
 Πότερον δέ σοι, ἔφη, δοκεῖ εἶναι διδακτὸν ἢ ἀρετὴ ἢ ἔμφυτον;
 —Διδακτὸν, ἔφη, ἔμοιγε.—Οὐκοῦν, ἔφη, ἂν δοκεῖ σοι ἡλίθιος 5
 εἶναι εἴ τις οἶοιτο τοῖς θεοῖς εὐχόμενος γραμματικὸς ἂν γενέ-
 σθαι ἢ μουσικός, ἢ ἐτέραν τινὰ ἐπιστήμην λαβεῖν ἣν ἀνάγκη
 μαθόντα παρ' ἐτέρου ἢ αὐτὸν ἐξευρόντα κτήσασθαι;—Συνέφη d
 καὶ ταῦτα.—Οὐκοῦν, ἔφη τὸ μειράκιον, σύ, ὦ Πρόδικε, ὅταν
 εὖχῃ τοῖς θεοῖς εὖ πράττειν καὶ ἀγαθὰ σοι εἶναι, τότε οὐδὲν
 ἕτερον εὖχῃ ἢ καλὸς κἀγαθὸς γενέσθαι, εἴπερ γε τοῖς μὲν

Θ 12 τοῖ'] τοῖα A ἔργμασιν ci. Stephanus: ἐρύμασιν libri a 5 ἄρα·
 ὥσπερ Fischer: ἄρα ὥσπερ A: ὥσπερ Z O b 7 αὐτῷ Stephanus
 c 1 τῶν add. Fischer c 5 δοκεῖ Boeckh: δοκῇ libri c 7 ἦν Boeckh:
 ἦ libri d 4 γε in marg A²: ἔγω A et fort. O: om. Z et del. Q²

- 5 καλοῖς κάγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ πράγματα τυγχάνει ἀγαθὰ ὄντα, τοῖς δὲ φαύλοις μοχθηρά. εἴπερ οὖν τυγχάνει ἡ ἀρετὴ διδακτὸς οὕτω, οὐδὲν ἕτερον φαίνοιο ἂν εὐχόμενος ἢ διδασθῆναι ἃ οὐκ ἐπίστασαι.—Εἶπον οὖν ἐγὼ πρὸς τὸν
- e Πρόδικον ὅτι μοι δοκεῖ οὐχὶ φαῦλον πρᾶγμα πεπονθέναι, εἰ τυγχάνει τούτου διημαρτηκώς, εἰ οἶται ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ἃ εὐχόμεθα γενέσθαι ἂν καὶ ἅμα· εἰ καὶ σὺ ἐκάστοτε σπουδῇ βαδίζων εἰς πόλιν, προσευχόμενος αἰτεῖς παρὰ τῶν
- 5 θεῶν δοῦναί σοι ἀγαθὰ, οὐ μέντοι οἶσθα εἰ οἶοί τέ σοι ἐκείνοι ταῦτα δοῦναι ἃ σὺ τυγχάνεις αἰτούμενος, ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς τὰς τοῦ γραμματιστοῦ φοιτῶν θύρας ἀντιβολοίης σοι δοῦναι γραμματικὴν ἐπιστήμην μὴδὲν ἄλλο πραγματευσάμενψ, ἀλλὰ ἥντινα λαβὼν παραχρῆμα καὶ δυνήσῃ πράττειν τὰ τοῦ
- 10 γραμματιστοῦ ἔργα.

Ταῦτα ἐμοῦ λέγοντος ὁ Πρόδικος ἀντανήγετο πρὸς τὸ μεिरάκιον, ὡς ἀμυνόμενος καὶ ἐπιδείξων ταῦτα ἅπερ

399 σὺ νυνδὴ, ἀγανακτῶν εἰ φαίνοιο μάτην τοῖς θεοῖς εὐχόμενος. εἴτα προσελθὼν ὁ γυμνασίάρχος ἀπαλλάττεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου ἐκέλευεν ὡς οὐκ ἐπιτήδεια τοῖς νέοις διαλεγόμενον, εἰ δὲ μὴ ἐπιτήδεια, δηλὸν ὅτι

5 μοχθηρά.

Τούτου δὴ σοι ἕνεκα ταῦτα διήλθον, ἵνα θεάσαιο ὡς ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν φιλοσοφίαν. εἰ μὲν γε Πρόδικος παρῆν λέγων ταῦτα, μαίνεσθαι τοῖς παροῦσιν ἐδόκει ἂν

b οὕτως, ὥστε καὶ ἐκβληθῆναι ἐκ τοῦ γυμνασίου, σὺ δὲ νυνὶ οὕτω σφόδρα δοκεῖς εἶ διειλέχθαι, ὥστε οὐ μόνον τοὺς παρόντας πείσαι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντιλέγοντα ποιῆσαι ὁμολογεῖν σοι· δηλὸν ὅτι ὥσπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις, εἰ δὴ ἄνθρωποι

5 τύχοιεν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν μαρτυροῦντες, ὁ μὲν καλὸς κάγαθός δοκῶν εἶναι, ὁ δὲ μοχθηρός, διὰ τὴν τοῦ μοχθηροῦ μαρτυρίαν οὐδὲν ἂν τι μᾶλλον οἱ δικασταὶ πεισθείησαν, ἀλλὰ τυχὸν καὶ τὰναντία ποιήσειαν· εἰ δ' ὁ καλὸς κάγαθός δοκῶν

ταῦτα φήσεις, καὶ σφόδρ' ἂν δοκοῖ ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. ἴσως c
οὖν καὶ οἱ παρόντες τοιοῦτόν τι πεπόνθασιν πρὸς σέ καὶ Πρό-
δικον· τὸν μὲν σοφιστὴν καὶ ἀλαζόνα ἡγοῦντο εἶναι, σέ δὲ
πολιτικόν τε καὶ ἄνδρα καὶ πολλοῦ ἄξιον. εἴτα οἴονται δεῖν μὴ
αὐτὸν τὸν λόγον θεωρεῖν, ἀλλὰ τοὺς λέγοντας, ὅποιοί τινες 5
ἂν ᾧσιν.—'Αλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Ἐρασίστρατος, ᾧ Σώκρατες,
εἰ καὶ σκώπτων λέγεις, φαίνεσθαι ἔμοιγε δοκεῖ ὁ Κριτίας
λέγων τι.—'Αλλὰ μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, οὐδ' ὅπως οἴονται. ἀλλὰ
τί οὐκ, ἐπεὶ ταῦτα εἶ καὶ καλῶς διείλεχθον, οὐ καὶ τὰ λοιπὰ d
τοῦ λόγου ἐπετελεσάτην; δοκεῖ δέ μοι ὑμῖν ἐπίλοιπὸν τι
εἶναι τῆς σκέψεως, ἐπειδὴ τοῦτό γε ἐδόκει ὁμολογεῖσθαι, τοῖς
μὲν ἀγαθὸν εἶναι, τοῖς δὲ κακόν· λοιπὸν δὴ σκέψασθαι τί
ἐστὶν αὐτὸ τὸ πλουτεῖν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πρῶτον εἴσεσθε, 5
οὐδ' ἂν ὁπότερον κακόν ἐστὶν ἢ ἀγαθὸν δύνασθε συνομολο-
γῆσαι. ἔτοιμος δ' ὑμῖν καὶ ἐγώ, καθ' ὅσον οἶός τ' ἂν ᾧ, e
συνδιασκοπεῖσθαι. φρασάτω οὖν ἡμῖν ὁ φάσκων τὸ πλουτεῖν
ἀγαθὸν εἶναι, τούτου περὶ ὅπως τυγχάνει ἔχων.—'Αλλ' ἐγώ
μὲν, ἔφη, ᾧ Σώκρατες, οὐδέν τι περιττότερον τῶν ἄλλων
ἀνθρώπων τὸ πλουτεῖν λέγω εἶναι· τὸ γὰρ χρήματα πολλὰ 5
κεκτήσθαι, τοῦτο εἶναι τὸ πλουτεῖν· οἶμαι δὲ καὶ Κριτίαν
τοῦτον οὐχ ἑτερόν τι τὸ πλουτεῖν οἶεσθαι εἶναι.—'Ἐτι μὲν
ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, κἂν οὕτως ὑπόλοιπον εἴη σκέψασθαι ὁποῖά
ἐστὶ χρήματα, ἵνα μὴ ὀλίγον ὕστερον περὶ τούτου αὖ πάλιν
φαίνησθον διαφερομένω. αὐτίκα γὰρ οὗτοι Καρχηδόνιοι 10
νομίσματι χρώνται τοιῷδε· ἐν δερματίφ σμικρῷ ἀποδέδεται 400
ὅσον γε στατήρος τὸ μέγεθος μάλιστα, ὅτι δέ ἐστὶν τὸ
ἐναποδεδεμένον, οὐδεὶς γινώσκει, εἰ μὴ οἱ ποιοῦντες· εἴτα
κατεσφραγισμένῃ τούτῃ νομίζουσιν, καὶ ὁ πλείστα τοιαῦτα
κεκτημένος, οὗτος πλείστα δοκεῖ χρήματα κεκτήσθαι καὶ 5
πλουσιώτατος εἶναι. εἰ δέ τις παρ' ἡμῖν πλείστα τοιαῦτα

c 4 καὶ ante ἄνδρα secl. Clericus d 1 οὐκ Α Ο : om. Z et del. O²
d 2 ἐπετελέσατον ci. Bekker d 6 δύνασθε Α (sed ασθε ref. in ras.) O
e 10 φαίνησθον Bekker : φανῆσθον libri οὔτοι οὖν οἱ Horreus
a 2 γε Boeckh : τε libri

- κεκτημένος εἴη, οὐδὲν ἂν μᾶλλον πλούσιος εἴη ἢ εἰ ψήφους
πολλὰς τῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἔχοι. ἐν δὲ Λακεδαιμόνι σιδηρῶ
b σταθμῶ νομίζουσιν, καὶ ταῦτα μέντοι τῷ ἀχρείῳ τοῦ σιδήρου·
καὶ ὁ πολὺν σταθμὸν σιδήρου τοῦ τοιοῦτου κεκτημένος
πλούσιος δοκεῖ εἶναι, ἐτέρωθι δ' οὐδενὸς ἄξιον τὸ κτῆμα.
ἐν δὲ τῇ Αἰθιοπίᾳ λίθοις ἐγγεγλυμμένοις χρῶνται, οἷς οὐδὲν
5 ἂν ἔχοι χρήσασθαι Λακωνικὸς ἀνὴρ. ἐν δὲ Σκύθαις τοῖς
νομάσιν εἴ τις τὴν Πουλυντίωνος οἰκίαν κεκτημένος εἴη,
οὐδὲν ἂν πλουσιώτερος δοκοῖ εἶναι ἢ εἰ παρ' ἡμῖν τὸν Λυκα-
c βηττόν. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἕκαστά γε τούτων κτήματα,
εἴπερ ἔνιοι τῶν κεκτημένων μηδὲν διὰ τοῦτο πλουσιώτεροι
φαίνονται. ἀλλ' ἔστιν, ἔφην, ἕκαστα τούτων ὄντα τοῖς μὲν
χρήματά τε καὶ πλούσιοι οἱ ταῦτα κεκτημένοι, τοῖς δὲ οὔτε
5 χρήματα οὔτε πλουσιώτεροι διὰ τοῦτο, ὥσπερ γε οὐδὲ καλὰ
τε καὶ αἰσχρὰ πᾶσιν τὰ αὐτά, ἀλλ' ἕτερα ἐτέροις. εἰ δὴ
βουλοίμεθα ἐπισκέψασθαι τί δή ποτε τοῖς μὲν Σκύθαις αἰ
d οἰκίαι οὐ χρήματά εἰσιν, ἡμῖν δέ, ἢ τοῖς Καρχηδονίοις μὲν
τὰ δέρματα, ἡμῖν δ' οὐ, ἢ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὁ σίδηρος
χρήματα, ἡμῖν δ' οὐ, ἅρ' ἂν οὕτωςι μάλιστα ἐξεύροιμεν;
αὐτίκα εἴ τις Ἀθήνησι τούτων τῶν λίθων τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ,
5 οἷς οὐδὲν χρώμεθα, κεκτημένος εἴη χίλια τάλαντα σταθμόν,
ἔστιν ὅτι ἂν πλουσιώτερος νομίζοιτο εἶναι διὰ τοῦτο;—Οὐκ
ἔμοιγε φαίνεται.—Ἀλλ' εἰ τοῦ λυχνίτου λίθου κεκτημένος
εἴη τὰ χίλια τάλαντα, καὶ σφόδρα πλούσιον φαίμεν εἶναι
e ἄν;—Πάνυ γε.—Ἀρά γε, ἔφην, διὰ τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν χρή-
σιμον, τὸ δ' ἀχρεῖον ἡμῖν ἐστι;—Ναί.—Ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς
Σκύθαις τούτου ἕνεκα αὐτοῖς οἰκίαι οὐ χρήματά ἐστιν, ὅτι
οὐδεμία αὐτοῖς χρεῖα οἰκίας ἐστίν· οὐδ' ἂν προτιμήσειεν
5 Σκύθης ἀνὴρ οἰκίαν αὐτῷ τὴν καλλίστην εἶναι μᾶλλον ἢ περ
σίσυραν δερματίνην, ὅτι τὸ μὲν χρήσιμον, τὸ δ' ἀχρεῖον
αὐτῷ ἐστιν. αὐθις αὖ ἡμῖν τὸ Καρχηδόνιον νόμισμα οὐκ

a 8 σιδήρῳ A   b 7 λυκαβηττόν A sed τ alterum s. v.   c 3 φαί-
νονται A²: φαίνονται A O   c 4 οἱ A² (s. v.): om. A   c 6 τὰ αὐτά
Clericus: τὰ τοιαῦτα libri   δὴ re vera A

οιόμεθα χρήματα εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ὅτι ἂν αὐτοῦ κοιμισαί-
 μεθα ὅσων δεόμεθα, ὥσπερ τῷ ἀργυρίῳ, ὥστ' ἀχρεῖον ἂν
 ἡμῖν εἶη.—Εἰκός γε.—“Ὅσα μὲν ἄρα τυγχάνει χρήσιμα 10
 ὄντα ἡμῖν, ταῦτα χρήματα· καὶ ὅσα δ' ἀχρεῖα, ταῦτα δ' οὐ
 χρήματα.—Πῶς οὖν, ἔφη ὁ Ἑρυσίας ὑπολαβὼν, ὦ Σώκρατες;
 ἢ ἔστιν ὅτι χρώμεθα πρὸς ἀλλήλους τῷ διαλέγεσθαι καὶ τῷ 401
 βλάπτειν καὶ ἐτέροις πολλοῖς; ἄρα ἡμῖν ταῦτ' ἂν εἶη [τὰ]
 χρήματα; καὶ μὴν χρήσιμά γε φαίνεται ὄντα. οὐκ αὖ οὐδ'
 οὕτως ἐφαίνετο ἡμῖν ὅτι ποτ' ἔστιν τὰ χρήματα. ὅτι μὲν γὰρ
 ἀνάγκη χρήσιμα εἶναι, ἐάνπερ μέλλῃ χρήματα ἔσσεσθαι, 5
 τοῦτο μὲν ἐκ πάντων ὁμολογεῖτο σχεδόν τι· ἀλλὰ ποῖα δὴ
 τῶν χρησίμων, ἐπειδὴ γε οὐ πάντα; φέρε δὴ, εἰ πάλιν ὥδε
 μετίοιμεν, ἄρα μᾶλλον τι εὐρεθείη ὃ ζητοῦμεν, τί ποτ' ἔστιν b
 ὃ χρώμεθα χρήμασιν, καὶ πρὸς τί ὑῤῃρηται ἢ τῶν χρημάτων
 κτήσις, ὥσπερ τὰ φάρμακα πρὸς τὸ τὰς νόσους ἀπαλλάττειν;
 ἴσως γὰρ ἂν ἡμῖν οὕτως μᾶλλον φανερόν γενεῖτο. ἐπειδὴ
 ἀναγκαῖον μὲν φαίνεται, ὅσαπερ τυγχάνει χρήματα ὄντα, 5
 ταῦτα καὶ χρήσιμα εἶναι, τῶν δὲ χρησίμων γένος τι ὃ καλοῦ-
 μεν χρήματα, λοιπὸν ἂν εἶη σκέψασθαι τὰ πρὸς τίνα
 χρεῖαν χρήσιμα χρῆσθαι χρήματά ἐστιν. πάντα μὲν γὰρ
 ἴσως χρήσιμα, ὅσοιςπερ πρὸς τὴν ἐργασίαν χρώμεθα, ὥσπερ c
 γε πάντα μὲν τὰ ψυχὴν ἔχοντα ζῶα, τῶν δὲ ζώων γένος τι
 καλοῦμεν ἄνθρωπον. εἰ δὴ τις ἡμᾶς ἔροιτο τίνος ἂν ἡμῖν
 ἐκποδὼν γενομένου οὐδὲν δεοίμεθα ἱατρικῆς οὐδὲ τῶν ταύτης
 ἐργαλείων, ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ὅτι εἰ αἱ νόσοι ἀπαλλαγεῖνσαν 5
 ἐκ τῶν σωμάτων καὶ μὴ γίνοντο παντάπασιν, ἢ γιγνόμεναι
 παραχρῆμα ἀπαλλάττοντο. ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικει, ἢ ἱατρικῇ
 τῶν ἐπιστημῶν ἢ πρὸς τοῦτο χρησίμη, πρὸς τὸ νόσους
 ἀπαλλάττειν. εἰ δέ τις ἡμᾶς πάλιν ἔροιτο τίνος ἂν ἡμῖν d

e 8 αὐτοῦ* κοιμισαίμεθα A²: αὐτοῦ ἐκκομισαίμεθα A O (deest Z': αὐτῷ
 ἐκπορισαίμεθα Fischer e 11 καὶ om. Stephanus a 2 βλάπτειν]
 γράφειν vel βλέπειν ci. Clericus τὰ secl. Boeckh a 7 χρησίμων
 Fischer: χρημάτων libri b 1 τι O: γε A: om Z b 3 κτήσις
 A O et in marg. Z: κτήσις Z c 1 ὅσοιςπερ Stob.: ὅσα γε libri

- ἀπαλλαγέντος οὐδὲν δεοίμεθα χρημάτων, ἂρ' ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν; εἰ δὲ μή, πάλιν ὥδὲ σκοπώμεθα· φέρε, εἰ οἷός τε εἴη ζῆν ἄνθρωπος ἄνευ σίτων καὶ ποτῶν, καὶ μὴ πεινῶ μηδὲ
 5 διψῶ, ἔσθ' ὅτι ἂν ἡ αὐτῶν τούτων δέοιτο ἢ ἀργυρίου ἢ ἐτέρου τινὸς ἵνα ταῦτα ἐκπορίζηται;—Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.—Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· εἰ μὴ δεοίμεθα πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ὧν νῦν ἐνδεεῖς ἐσμεν, καὶ ἀλέας
 e καὶ ψύχους ἐνίοτε, καὶ τῶν ἄλλων ὅσων τὸ σῶμα ἐνδεές γιγνόμενον προσδίδεται, ἄχρηστ' ἂν ἡμῖν εἴη τὰ καλούμενα χρήματα, εἰ μηδεὶς γε παντάπασιν μηδεὶς δέοιτο τούτων ὧν ἔνεκεν νυνὶ βουλόμεθα χρήματα ἡμῖν εἶναι, ἵνα ἐξικοίμεθα
 5 πρὸς τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἐνδείας τοῦ σώματος, ὧν ἂν ἐκάστοτε δεώμεθα. εἰ δ' ἔστιν ἄρα πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἡ τῶν χρημάτων κτήσις, πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν τῶν ἐνδειῶν, εἰ γοῦν ἡμῖν τοῦτο ἐκ μέσου ἀναιρεθεῖη, οὐδὲν ἂν δεοίμεθα χρημάτων, ἴσως δ' ἂν οὐδ' εἴη παντάπασιν χρήματα.
 10 —Φαίνεται.—Φαίνεται ἄρα ἡμῖν, ὥς ἔοικεν, τὰ πρὸς ταύτην τὴν πραγματείαν χρήσιμα τῶν πραγμάτων ταῦτα εἶναι χρήματα.—Συνέφη μὲν ταῦτα εἶναι χρήματα, οὐ μὴν ἄλλ' ἐτάραττέ γε αὐτὸν σφόδρα τὸ λογίδιον.—Τί δὲ τὰ τοιαῦδε;
 402 πότερον ἂν φήσαιομεν οἷόν τε εἶναι ταῦτ' ἄν πρᾶγμα πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοτὲ μὲν χρήσιμον εἶναι, τοτὲ δὲ ἀχρεῖον;—Οὐκ ἔγωγ' ἂν φαίην, ἀλλ' εἴ τι δεοίμεθα τούτου πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν, καὶ χρησιμόν μοι δοκεῖ εἶναι· εἰ δὲ μή, οὐ.—
 5 Οὐκοῦν εἰ ἄνευ πυρὸς οἷοί τε εἶμεν ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐργάσασθαι, οὐδὲν ἂν δεοίμεθα πυρὸς πρὸς γε τὴν τούτου ἐργασίαν· εἰ δὲ μὴ δεοίμεθα, οὐδ' ἂν χρήσιμον ἡμῖν εἴη. ὁ αὐτὸς
 b δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων.—Φαίνεται.—Οὐκοῦν ὅσων ἄνευ οἷόν τε γίγνεσθαι τι, οὐδὲν ἂν τούτων ἡμῖν οὐδὲ χρή-

d 4 σίτων A (sed add. acc. A² et ω in ras.): σιτίων Stob. e 4 νυνὶ βουλόμεθα Stob.: νυνὶ βουλοίμεθα libri: ἂν βουλοίμεθα vulg. ἐξικοίμεθα Stob.: ἐξαρκοίμεθα libri e 12 συνέφη . . . χρήματα A Stob.: om. vulg. e 13 γε Stob.: τε A Z O λογίδιον in marg. iterat A² δὲ] δαί fecit A² πότερον ἂν] πότερ' ἂν Stob. a 2 αὐτὴν scr. recc.: τοιαύτην A Z O Stob. a 5 εἶμεν scripsi: εἴημεν libri: ἤμεν Stob.

σιμον φαίνοιτο πρὸς γε τοῦτο.—Οὐ γάρ.—Οὐκοῦν εἴ ποτε
 φαινοίμεθα οἷοί τε ὄντες ἄνευ ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ τῶν
 ἄλλων τῶν τοιούτων, οἷς μὴ αὐτοῖς χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα, 5
 ὥσπερ σιτίοις καὶ ποτοῖς καὶ ἱματίοις καὶ στρώμασιν καὶ
 οἰκίαις, παύειν τὰς τοῦ σώματος ἐνδείας, ὥστε μηκέτι δεῖσθαι,
 οὐκ ἂν ἡμῖν οὐδὲ χρήσιμα φαίνοιτο πρὸς γε τοῦτο ἀργύριον
 τε καὶ χρυσίον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄνευ c
 τούτων οἷόν τε γίγνεσθαι.—Οὐ γάρ.—Οὐκ ἂν ἄρα οὐδὲ χρή-
 ματα ἡμῖν ταῦτα φανείη, εἰ μηδὲν χρήσιμα· ἀλλὰ ταῦτ' ἂν
 εἴη οἷς τὰ χρήσιμα οἷοί τ' ἐσμὲν ἐκπορίζεσθαι.—[?]Ω Σώ-
 κρατες, οὐκ ἂν ποτε δυναίμην τοῦτο πεισθῆναι, ὥς τὸ χρυσίον 5
 καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα οὐκ ἄρα χρήματα
 ἡμῖν ἐστίν. ἐκείνο μὲν γὰρ σφόδρα πέπεισμαι, ὥς τὰ γε
 ἀχρεῖα ἡμῖν ὄντα οὐδὲ χρήματά ἐστιν, καὶ ὅτι τῶν χρη-
 σιμωτάτων ἐστὶν πρὸς τοῦτο χρήματα τὰ χρήσιμα· οὐ μὴν d
 τοῦτό γε, ὥς ταῦτα οὐ χρήσιμα ἡμῖν τυγχάνει ὄντα πρὸς τὸν
 βίον, εἴπερ γε τούτοις τὰ ἐπιτήδεια ἐκποριζοίμεθα.—Φέρε
 δὴ, πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιομεν; ἄρ' εἰσὶν τινες ἄνθρωποι
 οἷτινες μουσικὴν παιδεύουσιν ἢ γράμματα ἢ ἐτέραν τινὰ 5
 ἐπιστήμην, οἱ ἀντὶ τούτων σφίσιν αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια ἐκ-
 πορίζονται, τούτων μισθὸν πραττόμενοι;—Εἰσὶ γάρ.—Οὐκοῦν
 οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ἂν ἐκπορίζοντο τὰ e
 ἐπιτήδεια, ἀντὶ ταύτης ἀλλαττόμενοι, ὥσπερ ἡμεῖς ἀντὶ τοῦ
 χρυσίου καὶ ἀργυρίου.—Φημί.—Οὐκοῦν εἴπερ τούτῳ ἐκπορί-
 ζονται οἷς πρὸς τὸν βίον χρῶνται, κἂν αὐτὸ χρήσιμον εἴη
 πρὸς τὸν βίον. καὶ γὰρ τἀργύριον τούτου ἕνεκα χρήσιμον 5
 ἔφαιμεν εἶναι, ὅτι οἷοί τ' ἤμεν αὐτῷ τὰναγκαῖα πρὸς τὸ σῶμα
 ἐκπορίζεσθαι.—Οὕτως, ἔφη.—Οὐκοῦν εἴπερ αὐταὶ αἱ ἐπιστή-
 μαι τῶν χρησίμων πρὸς τοῦτο, φαίνονται ἡμῖν αἱ ἐπιστήμαι
 χρήματα οὔσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ τὸ χρυσίον
 τε καὶ τὸ ἀργύριον. δῆλον δὲ ὅτι καὶ οἱ ταύτας κεκτημένοι 10

b 6 σιτίοις] σίτοις Stob.   b 8 τοῦτο Fischer : τούτων libri cum
 Stob.   d 1 τοῦτο Fischer : τούτων libri cum Stob.   e 3 τούτῳ
 scr. recc. : τοῦτο A Z O

- πλουσιώτεροι. ὀλίγον δὲ πρότερον οὕτω χαλεπῶς ἀπεδεχόμεθα τὸν λόγον, εἰ οὗτοι πλουσιώτατοι. ἀναγκαῖον δ' ἂν εἴη
- 403 καὶ ἐκ τοῦ νῦν ὡμολογημένου τοῦτο συμβαίνειν, ἐνίοτε τοὺς ἐπιστημονεστέρους πλουσιωτέρους εἶναι. εἰ γάρ τις ἡμᾶς ἔροιτο ἄρα παντὶ ἀνθρώπῳ οἰόμεθα χρήσιμον εἶναι ἵππον, ἄρα φαίης ἄν; ἡ τοῖς μὲν ἐπιστήμοσιν ὅπως δεῖ ἵππῳ χρῆ-
- 5 σθαι χρήσιμον ἂν εἴη, τοῖς ἀνεπιστήμοσι δ' οὐ;—Φαίην ἄν. —Οὐκοῦν, ἔφην, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδὲ φάρμακον παντὶ ἀνθρώπῳ χρήσιμον εἶναι, ἀλλὰ τούτῳ ὅστις τυγχάνει εἰδὼς ὡς δεῖ χρῆσασθαι αὐτῷ;—Φημί.—Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα πάντα
- b ὁμοίως;—Ἐοικεν.—Χρυσίον ἄρα καὶ ἀργύριον καὶ τᾶλλα τὰ δοκοῦντα χρήματα εἶναι τούτῳ ἂν μόνῳ χρήσιμα εἴη, ὅστις τυγχάνει ἐπιστάμενος ὡς χρηστέον αὐτοῖς.—Οὕτως.—Οὐκοῦν πρότερον ἐδόκει τοῦ καλοῦ καγαθοῦ ἀνθρώπου εἶναι
- 5 εἰδέναι ὅπου τε καὶ ὅπως τούτων ἐκάστοις χρηστέον ἐστίν;—Φημί.—Τοῖς ἄρα καλοῖς καγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων, τούτοις ἂν μόνοις καὶ χρήσιμα ταῦτ' εἴη, εἴπερ γε οὗτοι ἐπιστήμονες ὡς χρηστέον. εἰ δὲ τούτοις μόνον χρήσιμον, τούτοις ἂν μόνοις καὶ χρήματα εἶναι ταῦτα φαίνοιτο. ἀτάρ, ὡς ἔοικε, καὶ τὸν
- c ἀνεπιστήμονα ἱππικῆς, κεκτημένον δὲ ἵππους οἱ τυγχάνουσιν αὐτῷ ἀχρεῖοι οὐτε, εἴ τις τοῦτον ἱππικὸν ποιήσειεν, ἄρα ἂν ἅμα καὶ πλουσιώτερον πεποιηκὼς εἴη, εἴπερ γε αὐτῷ ἂ ἐτύχανεν πρόσθεν ἀχρεῖα ὄντα, χρήσιμα πεποίηκεν· ἐπιστήμην
- 5 γάρ τινα παραδιδούς τῷ ἀνθρώπῳ ἅμα καὶ πλούσιον αὐτὸν πεποίηκεν.—Φαίνεται γέ. —Ὅμως δέ μοι κἂν διομόσασθαι δοκῶ ὑπὲρ Κριτίου, ὑπὸ μηδενὸς τούτων τῶν λόγων πεπεῖσθαι.—Νὴ Δία· καὶ γάρ, ἔφη, μαινοίμην ἄν, εἰ ταῦτα
- d πειθοίμην. ἀλλὰ τί οὐκ ἐκείνων τὸν λόγον διετέλεσας, ὡς τὰ δοκοῦντα οὐκ ἔστιν χρήματα, χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα; ὡς ἐγὼ πάνν σφόδρα τούτους τοὺς λόγους

a 5 χρήσιμον re vera A ἀνεπιστήμοσιν A (sed ἂν s. v.) a 6 ἔφην
 O Stob.: ἔφη A Z a 8 χρῆσασθαι] χρῆσθαι Stob. b 1 ἄρα]
 τοῖνυν Stob. b 3 τυγχάνοι scr. rec. αὐτοῖς] τοῖτοῖς Stob.
 b 8 μόνον re vera A cum Stob. μόνοις A : μόνον Stob.

ἀκροώμενος, οὓς καὶ σὺ νῦν τυγχάνεις δὴ διεξιὼν, ἀγαμαι.—
 Εἶπον οὖν ἐγὼ ὅτι μοι δοκεῖς σὺ, ὦ Κριτία, οὕτως ἐμοῦ χαί- 5
 ρειν ἀκροώμενος, ὥσπερ τῶν ῥαψωδῶν οἱ τὰ Ὅμηρου ἐπη
 ᾄδουσιν, ἐπεὶ οὐδεὶς γέ σοι δοκεῖ τούτων τῶν λόγων ἀληθὴς
 εἶναι. ὅμως δὲ φέρε, πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιμεν; ἄρα
 γε τοῖς γε οἰκοδομικοῖς τῶν ἀνθρώπων φαίης ἂν ἅττα εἶναι e
 χρήσιμα πρὸς τὸ οἰκίαν ἐργάσασθαι;—Ἔμοιγε δοκεῖ.—
 Πότερον οὖν ταῦτα φήσαιμεν ἂν χρήσιμα εἶναι οἷς αὐτῶν
 κατεχρῶντο εἰς τὴν οἰκοδομίαν, λίθους καὶ πλίνθους καὶ ξύλα
 καὶ εἴ τι ἕτερον τοιούτου; ἢ καὶ τὰ ἐργαλεῖα οἷς αὐτοὶ τὴν 5
 οἰκίαν ἐργάζονται, καὶ οἷς ταῦτα ἐκπορίζονται, τὰ ξύλα καὶ
 τοὺς λίθους, καὶ πάλιν τὰ τούτων ἐργαλεῖα;—Ἔμοιγ', ἔφη,
 δοκεῖ πάντα ταῦτα χρήσιμα εἶναι πρὸς ἐκεῖνα.—Οὐκοῦν, ἦν
 δ' ἐγώ, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐργασιῶν, οὐ μόνον αὐτοῖς οἷς
 καταχρῶμεθα πρὸς ἕκαστον τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ οἷς ταῦτα 10
 ἐκπορίζομεθα καὶ ὧν ἄνευ οὐκ ἂν γένοιτο;—Πάνυ γε οὕτω.
 —Οὐκοῦν πάλιν καὶ οἷς ταῦτα, καὶ εἴ τι ἀνωτέρω τούτων,
 καὶ οἷς πάλιν ἐκεῖνα καὶ ἔτι μάλα τὰ ἄνω, ὥστε καὶ εἰς 404
 ἄπειρόν τι πλῆθος τελευτῶντα ἀνάγκη πάντα ταῦτα πρὸς
 τὴν αὐτῶν ἐργασίαν χρήσιμα φαίνεσθαι;—Καὶ οὐδέν γε,
 ἔφη, ταῦτα οὕτω κωλύει ἔχειν.—Τί δ' εἰ ὑπάρχουσι τῷ ἀν-
 θρώπῳ σιτία καὶ ποτὰ καὶ ἱμάτια καὶ τᾶλλα οἷς αὐτὸς πρὸς 5
 τὸ σῶμα μέλλοι χρήσθαι, ἅρ' ἂν τι προσδέοιτο χρυσίου ἢ
 ἀργυρίου ἢ ἄλλου του, οἷς ταῦτα ποριεῖται ἃ γε δὴ ὑπάρχουσι;
 —Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.—Οὐκοῦν φαίνονται ἂν ἡμῖν ἔστιν ὅτε
 ἄνθρωπος οὐδενὸς τούτων δεόμενος πρὸς τὴν τοῦ σώματος b
 χρείαν;—Οὐ γάρ.—Οὐκοῦν εἰ ταῦτα ἀχρεῖα φαίνονται πρὸς
 ταύτην τὴν ἐργασίαν, οὐκ ἂν ποτε πάλιν δεοὶ χρήσιμα φανῆναι;
 ὑπέκειτο γὰρ μὴ οἷόν τε εἶναι πρὸς τὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοτὲ
 μὲν χρήσιμα, τοτὲ δὲ ἀχρεῖα εἶναι.—'Αλλ' οὕτω γ' ἂν, ἔφη, 5
 ὁ αὐτὸς λόγος σοὶ καὶ ἐμοὶ γίγνεται· εἰ γάρ ποτε ταῦτα

e 1 οἰκοδομικοῖς A O et in marg. Z : οἰκοδομοῦσι Z ἅττα Bekker :
 αὐτὰ libri e 5 αὐτοὶ * A : αὐτοῖς Z O e 6 ἐκπορίζονται
 Stephanus : ἐμπορίζονται A Z O

χρήσιμα γίγνοιτο πρὸς τοῦτο, οὐκ ἂν ποτε συμβαίνοι πάλιν
 c ἀχρεῖα εἶναι· νῦν δὲ πρὸς τινὰς ἐργασίας πραγμάτων μοχθη-
 ρῶν, τὰς δὲ χρηστῶν.—Ἐγὼ γ' ἂν φαίην.—Ἄρ' οὖν οἶόν τε
 μοχθηρόν τι πᾶγμα πρὸς ἀγαθοῦ τινος ἐργασίαν χρήσιμον
 εἶναι;—Οὐκ ἔμοιγε φαίνεται.—Ἀγαθὰ δὲ πράγματα ἄρ'
 5 ἂν ταῦτα φαίμεν εἶναι, ἃ δι' ἀρετὴν ἄνθρωπος πράττει;
 —Φημί.—Ἄρ' οὖν οἶόν τε ἄνθρωπον μαθεῖν τι τούτων ὅσα
 διὰ λόγου διδάσκεται, εἰ παντάπασιν ἀπεστερημένος εἴη τοῦ
 ἀκούειν, ἢ ἑτέρου τινός;—Μὰ Δί' οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.—Οὐκοῦν
 d τῶν χρησίων φαίνοιτο ἂν ἡμῖν πρὸς ἀρετὴν τὸ ἀκούειν,
 εἴπερ διδακτός γε ἡ ἀρετὴ τῷ ἀκούειν καὶ αὐτῷ καταχρώ-
 μεθα πρὸς τὰς μαθήσεις;—Φαίνεται.—Οὐκοῦν εἴπερ ἡ
 5 ἱατρικὴ οἷα τέ ἐστιν τὸν νοσοῦντα παύειν, φαίνοιτο ἂν ἡμῖν
 ἐνίοτε καὶ ἡ ἱατρικὴ τῶν χρησίων οἷσα πρὸς τὴν ἀρετήν,
 εἴπερ διὰ τῆς ἱατρικῆς τὸ ἀκούειν πορισθεῖη;—Καὶ οὐδὲν
 γε κωλύει.—Ἄρ' οὖν πάλιν καὶ εἰ τὴν ἱατρικὴν ἀντὶ χρη-
 μάτων πορισαίμεθα, φαίνοιτο ἂν ἡμῖν καὶ τὰ χρήματα
 e χρήσιμα ὄντα πρὸς ἀρετήν;—Καὶ γὰρ ἔστιν, ἔφη, τοῦτό
 γε.—Οὐκοῦν πάλιν ὁμοίως καὶ δι' οὗ τὰ χρήματα πορισαί-
 μεθα;—Παντάπασιν μὲν οὖν πάντα.—Ἄρ' οὖν ἂν σοι δοκεῖ
 ἄνθρωπος ἀπὸ μοχθηρῶν τε καὶ αἰσχυρῶν πραγμάτων ἀργύριον
 5 αὐτῷ πορίσασθαι, ἀνθ' ὅτου τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην κτήσαιοτο,
 ἢ δύναιτο ἀκούειν, ἐκ τοῦ μὴ οἶου τε; τῷ δ' αὐτῷ ἐκείνῳ
 καταχρῆσθαι πρὸς ἀρετὴν ἢ ἕτερ' ἅττα τῶν τοιούτων;—Πάννυ
 μὲν οὖν ἔμοιγε δοκεῖ.—Οὐκοῦν οὐκ ἂν τό γε μοχθηρὸν χρή-
 σιμον ἂν εἴη πρὸς ἀρετήν;—Οὐ γάρ.—Οὐκ ἄρα ἀναγκαῖον
 10 ἐστὶ, δι' ὧν ἂν ἐκπορισαίμεθα τὰ πρὸς ἕκαστα χρήσιμα, καὶ
 ταῦτα πρὸς τὰ αὐτὰ χρήσιμα εἶναι· φαίνοιτο γὰρ ἂν ἐνί-
 405 οτε μοχθηρὰ πράγματα πρὸς ἀγαθόν τι χρήσιμον εἶναι. ἔτι
 δὲ μᾶλλον καὶ ἐπὶ τούτου ἂν φανερὰ γένοιτο. εἴπερ γὰρ
 ταῦτα χρήσιμά ἐστι πρὸς ἕκαστα, ὧν ἄνευ οὐκ ἂν γένοιτο,
 εἰ μὴ ταῦτα προϋπάρχοι, φέρε, πῶς ἂν τὰ τοιαῦτα φήσαιο;

ε 3 δοκεῖ Z : δοκοῖ A
 οἷφτε libri

ε 6 ἦ Boeckh : ἡ libri

οἷου τε Aldina :

ἄρ' οἷόν τε ἀμαθίαν πρὸς ἐπιστήμην χρήσιμον εἶναι, ἢ 5
 νόσον πρὸς ὑγίειαν, ἢ κακίαν πρὸς ἀρετήν;—Οὐκ ἂν
 ἔγωγε φαίην.—Καὶ μὴν τόδε γ' ἂν ὁμολογήσαιμεν ἀδύνατον
 εἶναι, ἐπιστήμην ἐγγενέσθαι ὅτῳ μὴ ἀμαθία πρότερον
 ὑπάρξαι, καὶ ὑγίειαν, ὅτῳ μὴ νόσος, οὐδὲ ἀρετήν, ὅτῳ μὴ
 κακία.—Ἐφη γὰρ οὕτως, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ.—Οὐκ ἂν ἄρα b
 φαίνοιτο ἀναγκαῖον εἶναι, ὅσων ἄνευ μὴ οἷόν τε γίγνεσθαι,
 ταῦτα καὶ χρήσιμα εἶναι πρὸς τοῦτο. φαίνοιτο γὰρ ἂν ἡμῖν
 ἢ ἀμαθία πρὸς ἐπιστήμην χρήσιμος οὖσα, καὶ ἢ νόσος πρὸς
 ὑγίειαν, καὶ ἢ κακία πρὸς ἀρετήν.—Σφόδρα δυσπερίστως εἶχεν 5
 καὶ πρὸς τούτους τοὺς λόγους, εἰ μὴ πάντα ταῦτα χρήματα
 ἔσται.—Καταμαθὼν δ' αὐτὸν ἐγὼ ὅτι ἴσον εἴη πεῖσαι, ὅπερ
 ἂν τὸ λεγόμενον λίθον ἐψηῇσαι, Ἀλλὰ τούτους μὲν τοὺς
 λόγους, ἦν δ' ἐγώ, ἐάσωμεν χαίρειν, ἐπειδὴ περ οὐ δυνατοί c
 ἔσμεν ὁμολογήσαι ὁπότερον ταῦτ' ἀχρησίμα τ' ἐστὶν καὶ χρή-
 ματα ἢ οὐ· ἐκείνου δὲ περὶ πῶς ἂν φαίημεν; πότερον ἂν
 εὐδαιμονέστερόν τε καὶ βελτίω ἡγησαίμεθα εἶναι ἄνθρωποι,
 εἰ ὥς πλείστων δέοιτο πρὸς τὸ σῶμά τε καὶ τὴν δίαιταν 5
 ἐπιτηδεῖων, ἢ εἰ ὥς ἐλαχίστων τε καὶ φαυλοτάτων; μάλιστα
 δ' ἂν ἴσως καὶ τοῦτο ᾧδε θεωρηθείη, εἴ τις αὐτὸν πρὸς αὐτὸν
 τὸν ἄνθρωπον παραβάλλων σκοποῖτο ὁποτέρᾳ τῶν ἕξεων
 βελτίων, πότερον ὅταν τύχη νοσῶν ἢ ὅταν ὑγιαίνων.—Ἀλλὰ d
 τοῦτό γ', ἔφη, οὐ πολλῆς τιнос τῆς σκέψεως δεῖται.—Ἰσως
 γάρ, ἦν δ' ἐγώ, παντὶ ἀνθρώπῳ εὐπορον γινώσκειν ὅτι ἢ τοῦ
 ὑγιαίνοντος ἕξις κρείττων ἐστὶν τῆς τοῦ κάμνουτος. τί δέ;
 ποτέρως τυγχάνομεν πλείονων τε καὶ μᾶλλον παντοδαπῶν 5
 δεόμενοι; ὅταν κάμνωμεν ἢ ὅταν ὑγιαίνωμεν;—Ὅταν κάμ-
 νωμεν.—Ὅταν ἄρα αὐτοὶ αὐτῶν τυγχάνωμεν φαυλότατα
 διακείμενοι, τότε σφόδρα τε καὶ πλείστων, τὰ πρὸς ἡδονὰς e
 τὰς διὰ τοῦ σώματος, ἐν ἐπιθυμίαις τε καὶ δεήσεσιν ἔσμεν;—
 Οὕτως.—Οὐκοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὥσπερ αὐτὸς αὐτοῦ

b 5 *δυσπερίστως* scripsi: *δυσπίστως* A O: *ἀπίστως* Z   c 8 *ὁποτέρᾳ*
 Aldina: *ὁποτέραν* libri   d 4 δέ] *δαί* fecit A¹

- τότε φαίνεται βέλτιστα ἔχων, ὅταν ἐλαχίστων τῶν τοιούτων
 5 δέηται, οὕτω πάλιν καὶ δυοῖν ὄντων, εἰ ὁ μὲν τυγχάνοι
 σφόδρα τε καὶ πολλῶν ἐν ἐπιθυμίᾳ τε καὶ δεήσει ὢν, ὁ δὲ
 ὀλίγων τε καὶ ἡσύχως; οἷον τὰ τοιάδε· ὅσοι τῶν ἀνθρώπων
 τυγχάνουσιν κυβευταὶ ὄντες, οἱ δὲ οἰνόφλυγες, ἕτεροι δὲ
 10 γαστρίμαργοι,—ἅπαντα γὰρ ταῦτα οὐδὲν ἕτερον τυγχάνει
 ὄντα ἢ ἐπιθυμίαι.—Σφόδρα γε.—Αἱ δ' ἐπιθυμίαι πᾶσαι
 οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐνδειαί τινων. οἱ οὖν πλεῖστα τούτων
 πεπονθότες ἀνθρώποι ἐν μοχθηροτέρᾳ ἕξει εἰσὶν τῶν μηδὲν ἢ
 406 ὡς ἐλάχιστα τοιαῦτα πεπονθότων.—Πάνυ μὲν οὖν ἔγωγε καὶ
 σφόδρα μοχθηροὺς τοὺς τοιούτους ὑπολαμβάνω εἶναι· καὶ
 ὅσῳ ἂν μᾶλλον τοιούτους, τοσούτῳ καὶ μοχθηροτέρους.
 Οὐκοῦν δοκεῖ ἡμῖν οὐχ οἷόν τε χρήσιμα εἶναι ταῦτα πρὸς
 5 τοῦτο, εἰ μὴ τυγχάνοιμεν καὶ δεόμενοι τούτων πρὸς τοῦτο;—
 Φημί.—Ἀναγκαῖον ἄρα, εἴπερ μέλλει ἡμῖν χρήσιμα εἶναι
 ταῦτα πρὸς τὰς τοῦ σώματος θεραπείας τῶν ἐνδεῶν, ἅμα
 καὶ δεῖσθαι ἡμᾶς τούτων πρὸς τοῦτο;—Ἐμοιγε δοκεῖ.—Οὐκ-
 οῦν ὅτῳ τυγχάνει πλεῖστα χρήσιμα ὄντα πρὸς τοῦτο, οὗτος
 10 ἂν φαίνοιτο καὶ πλείστων δεόμενος πρὸς τοῦτο, εἴπερ ἀνάγκη
 τῶν χρησίμων πάντων προσδεῖσθαι.—Ἐμοιγε δοκεῖ οὕτω
 φαίνεσθαι.—Ἀναγκαῖον ἄρα φαίνεται κατὰ γε τοῦτον τὸν
 λόγον, οἷς τυγχάνει πολλὰ χρήματα ὄντα, τούτοις καὶ πολλῶν
 δεῖσθαι τῶν πρὸς τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν ἐπιτηδείων·
 15 τὰ γὰρ πρὸς τοῦτο χρήσιμα ὄντα χρήματα ἐφαίνετο. ὥστε
 ἐξ ἀνάγκης ἂν ἡμῖν φαίνωτο οἱ πλουσιώτατοι μοχθηρότατα
 διακείμενοι, εἴπερ γε καὶ πλείστων τοιούτων ἐνδεεῖς ὄντες.

α 4 post verba καὶ μοχθηροτέρους signum — (verba Οὐκοῦν δοκεῖ . . .
 Socrati tribuens) addendum est   α 13 τούτοις] τούτους Horreus

ΑΞΙΟΧΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΛΕΙΝΙΑΣ ΑΞΙΟΧΟΣ

St. III
p. 364

ΣΩ. Ἐξίόντι μοι ἐς Κυνόσαργες καὶ γενομένῳ μοι κατὰ **a**
τὸν Ἴλισον διῆξε φωνὴ βοῶντός του, “Σώκρατες, Σώκρατες.”
ὥς δὲ ἐπιστραφεῖς περισκόπουν ὁπόθεν εἶη, Κλεινίαν ὁρῶ
τὸν Ἀξιόχου θέοντα ἐπὶ Καλλιρρόην μετὰ Δάμωνος τοῦ
μουσικοῦ καὶ Χαρμίδου τοῦ Γλαύκωνος· ἦστην δὲ αὐτῷ ὁ **5**
μὲν διδάσκαλος τῶν κατὰ μουσικὴν, ὁ δ’ ἐξ ἑταιρείας ἑραστῆς
ἄμα καὶ ἐρώμενος. ἐδόκει οὖν μοι ἀφεμένῳ τῆς εὐθὺ ὁδοῦ **b**
ἀπαντᾶν αὐτοῖς, ὅπως ῥᾶστα ὁμοῦ γενοίμεθα. δεδακριμένος
δὲ ὁ Κλεινίας, “Σώκρατες,” ἔφη, “νῦν ὁ καιρὸς ἐνδεί-
ξασθαι τὴν αἰὲ θρυλουμένην πρὸς σοῦ σοφίαν· ὁ γὰρ πατήρ
ἐκ τίνος ὥρας αἰφνιδίου ἀδυνάτως ἔχει καὶ πρὸς τῷ τέλει **5**
τοῦ βίου ἐστίν, ἀνιαρῶς τε φέρει τὴν τελευτήν, καίτοι γε
τὸν πρόσθεν χρόνον διαχλενάζων τοὺς μορμολυττομένους τὸν
θάνατον καὶ πρῶως ἐπιτωθάζων. ἀφικόμενος οὖν παρηγό- **c**
ρησον αὐτὸν ὥς εἴωθας, ὅπως ἀστενακτὶ ἐς τὸ χρεῶν ἴη,
καὶ μοι σὺν τοῖς λοιποῖς ἵνα καὶ τοῦτο εὐσεβηθῇ.” “Ἄλλ’
οὐκ ἀτυχῆσεις μου, ὦ Κλεινία, οὐδενὸς τῶν μετρίων, καὶ
ταῦτα ἐφ’ ὅσια παρακαλῶν. ἐπειγόμεθα δ’ οὖν· εἰ γὰρ **5**
οὕτως ἔχει, ὠκύτητος δεῖ.”

ΚΛ. Ὁφθέντος σου μόνον, ὦ Σώκρατες, ῥαῖσει· καὶ γὰρ
ἤδη πολλάκις αὐτῷ γέγονεν συμπτώματος ἀνασφῆλαι.

Ὡς δὲ θάττον τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ἤειμεν ταῖς Ἰτωνίαις **d**
—πλησίον γὰρ ὄκει τῶν πυλῶν πρὸς τῇ Ἀμαζονίδι στηλῇ— **365**
καταλαμβάνομεν αὐτὸν ἤδη μὲν συνειλεγμένον τὰς ἀφὰς
καὶ τῷ σώματι ῥωμαλέον, ἀσθενῇ δὲ τὴν ψυχὴν, πάννυ ἐνδεᾶ
παραμυθίας, πολλάκις δὲ ἀναφερόμενον καὶ στεναγμούς ἰέντα

a 1 alterum μοι A : om. Y   a 2 ἰλισόν A : ἰλισσὸν fecit A²
a 3 ἐπιστραφεῖς Z O² (ἐπὶ s. v.) : περιστραφεῖς A O : στραφεῖς Y
b 5 ὥρας ὥρακίας Hermann   d 1 ἤειμεν A (sed eim ref. in ras.)
ἰτωνίαις Z : ἰτωνυμίαις A : σιτωνυμίαις Y

- 5 σὺν δακρύοις καὶ κροτήσεσι χειρῶν. κατιδὼν δὲ αὐτόν.
 “Ἀξίοχε, τί ταῦτα;” ἔφην· “ποῦ τὰ πρόσθεν αὐχήματα
 καὶ αἱ συνεχεῖς εὐλογίαι τῶν ἀρετῶν καὶ τὸ ἄρρατον ἐν
 σοὶ θάρσος; ὥς γὰρ ἀγωνιστῆς δειλός, ἐν τοῖς γυμνασίοις
b γενναῖος φαινόμενος, ὑπολέλοιπας ἐν τοῖς ἄθλοις. οὐκ ἐπι-
 λογιῇ τὴν φύσιν περιεσκεμμένως, ἀνὴρ τοσόσδε τῷ χρόνῳ
 καὶ κατήκοος λόγων, καὶ εἰ μὴδὲν ἔτερον, Ἀθηναῖος, ὅτι, τὸ
 κοινὸν δὴ τοῦτο καὶ πρὸς ἀπάντων θρυλούμενον, παρεπιδημία
 5 τίς ἐστίν ὁ βίος, καὶ ὅτι δεῖ ἐπεικῶς διαγαγόντας εὐθύμως
 μόνον οὐχὶ παιανίζοντας εἰς τὸ χρεῶν ἀπιέναι; τὸ δὲ οὕτως
 μαλακῶς καὶ δυσάποσπαστως ἔχειν νηπίου δίκην οὐ περὶ
 φρονοῦσαν ἡλικίαν ἔχειν;”
- c** ΑΞ. Ἀληθῇ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, καὶ ὁρθῶς μοι φαίνη
 λέγων· ἀλλ’ οὐκ οἶδα ὅπως παρ’ αὐτό μοι τὸ δεινὸν γενομένῳ
 οἱ μὲν καρτεροὶ καὶ περιττοὶ λόγοι ὑπεκπνέουσιν λεληθότως
 καὶ ἀτιμάζονται, ἀντίσχει δὲ δέος τι, ποικίλως περιαμύττον
 5 τὸν νοῦν, εἰ στερήσομαι τοῦδε τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ἀγαθῶν,
 αἰδῆς δὲ καὶ ἄπυστος ὑποίποτε κείσομαι σηπόμενος, εἰς εὐλὰς
 καὶ κνώδαλα μεταβάλλων.
- d** ΣΩ. Συνάπτεις γάρ, ὦ Ἀξίοχε, παρὰ τὴν ἀνεπιστασίαν
 ἀνεπιλογίστως τῇ ἀναισθησίᾳ αἰσθησιν, καὶ σεαυτῷ ὑπε-
 ναντία καὶ ποιεῖς καὶ λέγεις, οὐκ ἐπιλογιζόμενος ὅτι ἅμα
 μὲν ὁδύρη τὴν ἀναισθησίαν, ἅμα δὲ ἀλγείς ἐπὶ σήψῃσι καὶ
 5 στερήσει τῶν ἡδέων, ὥσπερ εἰς ἕτερον ζῆν ἀποθανούμενος,
 ἀλλ’ οὐκ εἰς παντελῇ μεταβαλὼν ἀναισθησίαν καὶ τὴν αὐτὴν
 τῇ πρὸ τῆς γενέσεως. ὥς οὖν ἐπὶ τῆς Δράκοντος ἢ Κλει-
 σθένους πολιτείας οὐδὲν περὶ σὲ κακὸν ἦν—ἀρχὴν γὰρ οὐκ

a 7 ἄρρατον ci. Fischer · ἄρρηκτον ci. Stephanus: ἄρρηκτον libri
 b 1 ὑπολέλοιπας A: ἀπολέλοιπας Y b 4 κοινὸν Y Stob.: καινὸν A
 δη Stob.: δήπου A Y ἀπάντων Stephanus: ἅπαντας A Y: πάντων
 Stob. b 8 ἔχειν A Y: ἔχει Z c 1 ἀληθῇ Y: om. A Z c 2 αὐτό
 μοι Y: ταῦτό A c 4 ἀντίσχει A Z: ἀντηχείται Y τι s. v. A²:
 om. A c 6 αἰδῆς A ut vid.: ἀηδῆς Z et fecit A²: ἀειδῆς Y
 ἄπυστος Y: ἄγευστος A Z d 6 μεταβάλλων A Y d 7 τῇ Y:
 om. A Z

ἤς, περὶ ὃν ἂν ἦν—οὕτως οὐδὲ μετὰ τὴν τελευτὴν γενήσεται e
 σὺ γὰρ οὐκ ἔση περὶ ὃν ἔσται. πάντα τοιγαροῦν τὸν τοιονδε
 φλύαρον αποσκέδασαι, τοῦτο ἐννοήσας, ὅτι τῆς συγκρίσεως
 ἅπαξ διαλυθείσης καὶ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν οἰκεῖον ἰδρυθείσης
 τόποι, τὸ ὑπολειφθὲν σῶμα, γεῶδες ὃν καὶ ἄλογον, οὐκ ἔστιν 5
 ὁ ἄνθρωπος. ἡμεῖς μὲν γάρ ἐσμεν ψυχὴ, ζῶον ἀθάνατον
 ἐν θνητῷ καθειργμένον φρουρίῳ· τὸ δὲ σκῆνος τοῦτι πρὸς 366
 κακοῦ περιήρμοσεν ἢ φύσις, ᾧ τὰ μὲν ἡδοντα ἀμυχιαῖα καὶ
 πτηνὰ καὶ εἰς πλείους ὁδύνας ἀνακεκραμένα, τὰ δὲ ἀλγεινὰ
 ἀκραιφνῇ καὶ πολυχρόνια καὶ τῶν ἡδόντων ἁμοιρα· νόσους δὲ
 καὶ φλεγμονὰς τῶν αἰσθητηρίων, ἔτι δὲ τὰς ἐντὸς κακότητας, 5
 οἷς ἀναγκαστῶς, ἅτε παρεσπαρμένη τοῖς πόροις, ἢ ψυχῇ
 συναλγούσα τὸν οὐράνιον ποθεῖ καὶ σύμφυλον αἰθέρα, καὶ
 διψᾷ, τῆς ἐκείσε διαίτης καὶ χορείας ὀριγνωμένη. ὥστε ἡ
 τοῦ ζῆν ἀπαλλαγὴ κακοῦ τινός ἐστιν εἰς ἀγαθὸν μεταβολή. b

AΞ. Κακὸν οὖν, ὦ Σώκρατες, ἡγούμενος τὸ ζῆν πῶς ἐν
 αὐτῷ μένεις; καὶ ταῦτα φροντιστὴς ὢν καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς τοὺς
 πολλοὺς τῷ νῷ διαφέρων;

ΣΩ. Ἀξίوخε, σὺ δὲ οὐκ ἔτυμά μοι μαρτυρεῖς, οἷε δὲ 5
 καθάπερ Ἀθηναίων ἢ πληθὺς, ἐπειδὴ ζητητικός εἰμι τῶν
 πραγμάτων, ἐπιστήμονά του εἶναι με. ἐγὼ δὲ εὐξαίμην ἂν
 τὰ κοινὰ ταῦτα εἶδέναι· τοσοῦτον ἀποδέω τῶν περιττῶν.
 καὶ ταῦτα δὲ ἃ λέγω, Προδίκου ἐστὶν τοῦ σοφοῦ ἀπηχήματα, c
 τὰ μὲν διμοίρου ἐωνημένα, τὰ δὲ δυοῖν δραχμαῖν, τὰ δὲ
 τετραδράχμων. προῖκα γὰρ ἀνὴρ οὗτος οὐδένα διδάσκει,
 διὰ παντὸς δὲ ἔθος ἐστὶν αὐτῷ φωνεῖν τὸ Ἐπιχάρμειον, “ ἃ
 δὲ χεῖρ τὰν χεῖρα νίξει.” δός τι, καὶ λάβε τι. καὶ πρῶην 5
 γοῦν παρὰ Καλλία τῷ Ἰππονίκου ποιούμενος ἐπίδειξιν τοσάδε

Θ 1 ἦν Z: ῥ AY a 1 ἐν s. v. A²: om. A φρουρίῳ AY Stob.:
 γρ. χωρίῳ in marg. A³ a 2 γρ. ᾧ τὰ μὲν ἡδοντα μυχιαῖα in marg.
 A²: (μυχιαῖα etiam Y): ᾧ ἐνῆδοντα ἀμυχιαῖα A (ἀμυχιαῖα etiam Stob.)
 a 3 εἰς πλείους ὁδύνας AY: πλείοσιν ὁδύνας Stob. a 8 ὀριγνωμένη
 A Stob.: ὀριγνομένη Y (ὀρεγομένη s. v.) b 5 δὲ A: γε Y οὐκ
 ἔτυμα YZ: οὐχ ἔτοιμα A b 7 εὐξαίμην Y: εὐξάμην A c 3 ἀνὴρ
 Bekker: ἀνὴρ libri c 5 τὰν χεῖρα νίξει· δός τι καὶ λάβε **** τί A:
 γρ. τὰν χεῖρα· εἰ δίδως τί, καὶ λάβοις τι in marg. A³

τοῦ ζῆν κατεῖπεν, ὥστε ἔγωγε μὲν παρὰ ἀκαρῇ διέγραψα
τὸν βίον, καὶ ἐξ ἐκείνου θανατᾶ μου ἢ ψυχῇ, Ἀξίوخε.

ΑΞ. Τίνα δὲ ἦν τὰ λεχθέντα;

- d** ΣΩ. Φράσαιμι ἄν σοι ταῦτα ἃ μνημονεύσω. ἔφη γάρ,
Τί μέρος τῆς ἡλικίας ἄμοιρον τῶν ἀνιαρῶν; οὐ κατὰ μὲν
τὴν πρώτην γένεσιν τὸ νήπιον κλάει, τοῦ ζῆν ἀπὸ λύπης
ἀρχόμενον; οὐ λείπεται γοῦν οὐδεμιᾶς ἀλγηδόνος, ἀλλ' ἡ
5 δι' ἔνδειαν ἡ περιψυγμὸν ἡ θάλπος ἡ πληγὴν ὀδυνᾶται,
λαλήσαι μὲν οὐπω δυνάμενον ἃ πάσχει, κλαυθυριζόμενον
δὲ καὶ ταύτην τῆς δυσареσθήσεως μίαν ἔχον φωνήν. ὁπότεν
δὲ εἰς τὴν ἑπταετίαν ἀφίκηται πολλοὺς πόνους διαντλήσαν,
e ἐπέστησαν παιδαγωγοὶ καὶ γραμματισταὶ καὶ παιδοτρίβαι
τυραννοῦντες· αὐξανομένου δὲ κριτικοί, γεωμέτραι, τακτικοί,
πολὺ πλῆθος δεσποτῶν. ἐπειδὴν δὲ εἰς τοὺς ἐφήβους
ἐγγραφῇ, κοσμητῆς καὶ φόβος χειρῶν, ἔπειτα Λύκειον καὶ
367 Ἀκαδήμεια καὶ γυμνασιαρχία καὶ ῥύβδοι καὶ κακῶν ἀμετρίαι
καὶ πᾶς ὁ τοῦ μειρακίσκου πόνος ἐστὶν ὑπὸ σωφρονιστὰς
καὶ τὴν ἐπὶ τοὺς νέους αἴρεσιν τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς.
ἐπειδὴν δὲ ἀπολυθῇ τούτων, φροντίδες ἀντικρυς ὑπέδυσαν
5 καὶ διαλογισμοὶ τίνα τὴν τοῦ βίου ὁδὸν ἐνστήσονται, καὶ
τοῖς ὕστερον χαλεποῖς ἐφάνη τὰ πρῶτα παιδικὰ καὶ νηπίων
ὥς ἀληθῶς φύβητρα· στρατείαί τε γὰρ καὶ τραύματα καὶ
b συνεχεῖς ἀγῶνες. εἴτα λαθὼν ὑπῆλθεν τὸ γῆρας, εἰς ὃ πᾶν
συρρεῖ τὸ τῆς φύσεως ἐπίκηρον καὶ δυσαλθές. κἂν μὴ τις
θᾶπτον ὥς χρέος ἀποδιδῶ τὸ ζῆν, ὥς ὀβολοστάτης ἢ φύσις
ἐπιστᾶσα ἐνεχυράζει τοῦ μὲν ὄψιν, τοῦ δὲ ἀκοήν, πολλάκις

d 2 ἄμοιρον Stob.: om. A: οὐ s. v. A² d 7 ταύτην Y Stob.:
ταύτης A (sed v supra s A²) τῆς A Stob.: τὴν Y e 1 ἐπέ-
στησαν Stob.: om. libri e 2 αὐξανομένου A Y Stob.: αὐξομένου
vulg. e 4 κοσμητῆς Stob.: om. libri χειρῶν Y: χείρων A
Stob. ἔπειτα Stob.: εἴη τὸ A Y: ἡ τὸ Z a 1 ἀμετρίαι A Y:
ἀμετρία Z Stob. a 2 μειρακίσκου μείρακλου Stob. πόνος A Y:
χρόνος Z Stob. ἐστὶν om. Stob. a 3 ἐξ A² (s. v.) Y: om. A Z
a 5 τὴν A: τῆς Stob. et fecit A² (s. v.) ἐνστήσονται A Y Z:
ἐνστήσεται Stob. et fecit A² a 6 παιδικὰ παιδιὰ Stob. a 7 τε
s. v. A²: om. A Stob. b 1 ὑπῆλθε A Stob.: ὑπεισήλθε A²
(s. v.) Y Z b 4 τοῦ . . . τοῦ] τοῦτο . . . τοῦτο Stob.

δὲ ἄμφω. κὰν ἐπιμείνῃ τις, παρέλυσεν, ἐλωβήσατο, παρ- 5
 ἥρθρωσεν. ἄλλοι πολυγῆρως ἀκμάζουσιν, καὶ τῷ νῶ δις
 παῖδες οἱ γέροντες γίνονται. καὶ τοῦτο καὶ οἱ θεοὶ τῶν ἀν-
 θρωπέων ἐπιστήμονες, καὶ οὗς ἂν περὶ πλείστου ποιῶνται, c
 θῦττον ἀπαλλάττουσι τοῦ ζῆν. Ἀγαμήδης γοῦν καὶ Τρο-
 φώνιος οἱ δειμάμενοι τὸ Πυθοῖ τοῦ θεοῦ τέμενος, εὐξάμενοι
 τὸ κράτιστον αὐτοῖς γενέσθαι, κοιμηθέντες οὐκέτ' ἀνέστησαν·
 οἳ τε τῆς Ἀργείας Ἥρας ἱερείας υἱεῖς, ὁμοίως εὐξαμένης αὐτοῖς 5
 τῆς μητρὸς γενέσθαι τι τῆς εὐσεβείας παρὰ τῆς Ἥρας
 γέρας, ἐπειδὴ τοῦ ζεύγους ὑστερήσαντος ὑποδύντες αὐτοὶ
 διήνεγκαν αὐτὴν εἰς τὸν νεῶν, μετὰ τὴν εὐχὴν νυκτὶ μετήλ-
 λαξαν. μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι τὰ τῶν ποιητῶν, οἳ στόμασιν d
 θειοτέροις τὰ περὶ τὸν βίον θεσπιωδοῦσιν, ὥς κατοδύρονται
 τὸ ζῆν· ἐνὸς δὲ μόνου μνησθήσομαι τοῦ ἀξιολογωτάτου,
 λέγοντος—

ὥς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσιν, 5
 ζῶειν ἀχινυμένοις,

καὶ—

οὐ μὲν <γάρ> τί ποτ' ἐστὶν οὐζυρώτερον ἀνδρὸς
 πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἐπιπνεῖει τε καὶ ἔρπει. e

τὸν δ' Ἀμφιάραον τί φησιν;— 368

τὸν πέρι κῆρι φίλει Ζεὺς τ' αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων
 παντοίῃ φιλότῃ· οὐδ' ἔκετο γήραος οὐδόν.

ὁ δὲ κελεύων—

τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακά, 5

b 5 παρήρθρωσεν Stob. : παρήρθρῃσεν libri b 6 πολυγῆρως (vel
 πολὺ γῆρως libri : πολλοὶ γῆρως Stob. : πολυγῆρῳ Toup b 7 καὶ A Y Z :
 διὰ Clemens Stob. c 1 καὶ A : om. Y Clem. Stob. c 4 γενέ-
 σθαι Stob. et in marg. a : ἔσεσθαι A c 5 ἥρας A Y Z : om.
 Stob ἱερείας Stob. : ἱερεῖς A Y Z c 8 νεῶν A² (ν s v.) Z : νεῶ
 A Y μετὰ] τῇ (vel πρώτῃ) μετὰ ci. Stephanus d 1 στόμασι
 Stob. : ποιήμασι (ν) libri d 8 γάρ Homerus : om. libri ποτ']
 που Homerus a 5 φύντα A Stob. : φῶτα Y

- τί σοι φαίνεται; ἀλλὰ παύομαι, μή ποτε παρὰ τὴν ὑπό-
 σχεσιν μηκύνω καὶ ἐτέρων μιμνησκόμενος. ποῖαν δέ τις
 ἐλόμενος ἐπιτήδευσιν ἢ τέχνην οὐ μέμψεται καὶ τοῖς παροῦσι
b χαλεπανεῖ; τὰς χειρωνακτικὰς ἐπέλθωμεν καὶ βαναύσους,
 πονουμένων ἐκ νυκτὸς εἰς νύκτα, καὶ μόλις ποριζομένων
 τὰπιτήδεια, κατοδυρομένων τε αὐτῶν καὶ πᾶσαν ἀγρυπνίαν
 ἀναπιμπλάντων ὀλοφυρμοῦ καὶ δακρύων; ἀλλὰ τὸν πλωτικὸν
5 καταλεξώμεθα, περαιούμενον διὰ τοσῶνδε κινδύνων καὶ
 μήτε, ὥς ἀπεφύγατο Βίας, ἐν τοῖς τεθνηκόσιν ὄντα μήτε ἐν
 τοῖς βιοῦσιν; ὁ γὰρ ἐπίγειος ἄνθρωπος ὥς ἀμφίβιος αὐτὸν
c εἰς τὸ πέλαγος ἔρριπεν, ἐπὶ τῇ τύχῃ γενόμενος πᾶς. ἀλλ'
 ἢ γεωργία γλυκύ; δῆλον· ἀλλ' οὐχ ὅλον, ὥς φασιν, ἔλκος,
 αἰὲ λύπης πρόφασιν εὕρισκόμενον; κλᾶον νυνὶ μὲν αὐχμόν,
 νυνὶ δὲ ἐπομβρίας, νυνὶ δὲ ἐπίκασιν, νυνὶ δὲ ἐρυσίβην, νυνὶ
5 δὲ θάλπος ἄκαιρον ἢ κρίσις; ἀλλ' ἢ πολυτίμητος πολιτεία
 —πολλὰ γὰρ ὑπερβαίνω—διὰ πόσων ἐλαύνεται δεινῶν, τὴν
 μὲν χάρα ἐχουσα φλεγμονῆς δίκην παλλομένην καὶ σφυ-
d γματώδη, τὴν δὲ ἀπότευξιν ἀλγεινὴν καὶ θανάτων μυρίων
 χεῖρω; τίς γὰρ ἂν εὐδαιμονήσκει πρὸς ὄχλον ζῶν, εἰ
 πομπησθεῖ καὶ κροτηθεῖ δῆμου παλγνιον ἐκβαλλόμενον,
 συριττόμενον, ζημιούμενον, θνήσκον, ἐλεούμενον; ἐπεὶ τοί
5 γε, Ἀξίوخε πολιτικέ, ποῦ τέθνηκε Μιλτιάδης; ποῦ δὲ Θε-
 μιστοκλῆς; ποῦ δ' Ἐφιάλτης; ποῦ δὲ πρόην οἱ δέκα
 στρατηγοί, ὅτ' ἐγὼ μὲν οὐκ ἐπηρόμην τὴν γνώμην;—οὐ γὰρ
 ἐφαίνεται μοι σεμνὸν μαινομένῳ δήμῳ συνεξάρχειν· οἱ δὲ
e περὶ Θηραμένην καὶ Καλλίξενον τῇ ὑστεραίᾳ προέδρους

a 8 μέμψεται . . . b 1 χαλεπανεῖ] μέμψεται . . . χαλεπαίνει Stob.
 b 1 τὰς χειρωνακτικὰς A Y Z cum Stob. : τοὺς χειρωνακτικούς scr. Ven.
 184 τέχνας post βαναύσους add. Stob. b 2 πονουμένων Stob :
 πονουμένων libri ποριζομένων A Stob. : ποριζομένους A² (ous s.v., Y
 b 4 ἀναπιμπλάντων] πιμπλάντων Stob. καὶ δακρύων] τε καὶ φροντίδων
 Stob. c 1 γενόμενος] γεγονώς Stob. c 2 οὐχ del. A¹ c 4 ἐπομ-
 βρίας Stob. ἐπίκασιν] ἐπίκλυσιν Stob. c 5 κρίσις] κρυμόν
 Stob. d 1 ἀλγεινὴν] ἀλγίστην Stob. d 5 δέ] δαί fecit A²
 d 6 πρόην οἱ δέκα Stob. : οἱ πρόην libri d 7 ἐπηρόμην A : ἐπειρώ-
 μην Y

ἐγκαθέτους ὑφέντες κατεχειροτόνησαν τῶν ἀνδρῶν ἄκριτον
θάνατον. καίτοι γε σὺ μόνος αὐτοῖς ἤμυνες καὶ Εὐρυπτό- 369
λεμος, τρισυρῶν ἐκκλησιαζόντων.

ΑΞ. Ἔστιν ταῦτα, ὦ Σώκρατες· καὶ ἔγωγε ἐξ ἐκείνου
ἄλῃς ἔσχον τοῦ βήματος καὶ χαλεπώτερον οὐδὲν ἐφάνη μοι
πολιτείας. δῆλον δὲ τοῖς ἐν τῷ ἔργῳ γενομένοις. σὺ μὲν 5
γὰρ οὕτω λαλεῖς ὥς ἐξ ἀπόπτου θεώμενος, ἡμεῖς δ' ἴσμεν
ἀκριβέστερον οἱ διὰ πείρας ἰόντες. δῆμος γάρ, ὦ φίλε
Σώκρατες, ἀχάριστον, ἀψίκορον, ὠμόν, βάσκανον, ἀπαί-
δευτον, ὥς ἂν συνηρανισμένον ἐκ συγκλύδων ὄχλου καὶ
βιαίων φλυάρων. ὁ δὲ τούτῳ προσεταιριζόμενος ἀθλιώτερος b
μακρῶ.

ΣΩ. Ὅποτε οὖν, ὦ Ἀξίοχε, τὴν ἐλευθεριωτάτην ἐπι-
στήμην τίθεσαι τῶν λοιπῶν ἀπενκταιοτάτην, τί τὰς λοιπὰς
ἐπιτηδεύσεις ἐννοήσομεν; οὐ φευκτάς; ἤκουσα δέ ποτε καὶ 5
τοῦ Προδίκου λέγοντος ὅτι ὁ θάνατος οὔτε περὶ τοὺς ζῶντάς
ἐστίν οὔτε περὶ τοὺς μετηλλαχότας.

ΑΞ. Πῶς φής, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Ὅτι περὶ μὲν τοὺς ζῶντας οὐκ ἔστιν, οἱ δὲ ἀπο-
θανόντες οὐκ εἰσίν. ὥστε οὔτε περὶ σὲ νῦν ἐστίν—οὐ γὰρ c
τέθνηκας—οὔτε εἴ τι πάθοις, ἔσται περὶ σέ· σὺ γὰρ οὐκ
ἔση. μάταιος οὖν ἡ λύπη, περὶ τοῦ μήτε ὄντος μήτε ἐσο-
μένου περὶ Ἀξίοχον Ἀξίοχον ὀδύρεσθαι, καὶ ὅμοιον ὥς εἰ
περὶ τῆς Σκύλλης ἢ τοῦ Κενταύρου τις ὀδύροιτο, τῶν μήτε 5
ὄντων περὶ σὲ μήτε ὕστερον μετὰ τὴν τελευτήν ἐσομένων. τὸ
γὰρ φοβερόν τοῖς οὐσίν ἐστίν· τοῖς δ' οὐκ οὐσίῳ πῶς ἂν εἴη;

ΑΞ. Σὺ μὲν ἐκ τῆς ἐπιπολαζούσης τὰ νῦν λεσχνηείας τὰ d
σοφὰ ταῦτα προήρηκας· ἐκεῖθεν γάρ ἐστιν ἤδη ἡ φλυαρολογία

α 1 εὐρυπτόλεμος Z (cf. Xen. Hell. i. 7): ἐρυπτόλεος A: ἐρυπτόλεμος Y
α 7 ἰόντες YZ: ὄντες A α 9 συγκλύδων Phot. Suid.: συγκλύδωνος
A Y: σύγκλυδος Z b 6, 7 περὶ] πρὸς Stob. (bis) c 6 ὄντων AZ:
ὄντων νῦν Y μετὰ scr. recce: περὶ A Y Z d 1 σὺ μὲν ἐκ YZ: ἐκ
μὲν A d 2 προήρηκας Immisch: προείρηκας A (sed ei ex emend.):
εἴρηκας Y Z ἡ s. v. A²: om. A φλυαρολογία A Z: φορολογία Y

πρὸς τὰ μειράκια διακεκοσμημένη· ἐμὲ δὲ ἡ στέρησις τῶν
 ἀγαθῶν τοῦ ζῆν λυπεῖ, κἄν πιθανωτέρους τούτων λόγους
 5 ἀρτικροτήσης, ὧ Σώκρατες. οὐκ ἐπαίει γὰρ ὁ νοῦς ἀπο-
 πλανώμενος εἰς εὐεπείας λόγων, οὐδὲ ἄπτεται ταῦτα τῆς
 ὁμοχροίας, ἀλλ' εἰς μὲν πομπὴν καὶ ῥημάτων ἀγαλῖσμον
 ἀνύτει, τῆς δὲ ἀληθείας ἀποδεῖ. τὰ δὲ παθήματα σοφι-
 e σμάτων οὐκ ἀνέχεται, μόνοις δὲ ἀρκεῖται τοῖς δυναμένοις
 καθικέσθαι τῆς ψυχῆς.

ΣΩ. Συνάπτεις γάρ, ὦ Ἀξίοχε, ἀνεπιλογίστως, τῇ
 στερήσει τῶν ἀγαθῶν ἀντεισάγων κακῶν αἴσθησι, ἐκλα-
 370 θόμενος ὅτι τέθνηκας. λυπεῖ γὰρ τὸ στερόμενον τῶν ἀγαθῶν
 ἡ ἀντιπάθεια τῶν κακῶν, ὃ δ' οὐκ ὦν οὐδὲ τῆς στερήσεως
 ἀντιλαμβάνεται. πῶς οὖν ἐπὶ τῷ μὴ παρέξοντι γνῶσιν
 τῶν λυπησόντων γένοιτ' ἂν ἡ λύπη; ἀρχὴν γάρ, ὧ Ἀξίοχε,
 5 μὴ συνυποτιθέμενος ἀμῶς γέ πως μίαν αἴσθησι, κατὰ τὸ
 ἀνεπιστήμον, οὐκ ἂν ποτε πτυρεῖς τὸν θάνατον. νῦν δὲ
 περιτρέπεις σεαυτόν, δεκμιζόμενος στερήσεσθαι τῆς ψυχῆς,
 τῇ δὲ στερήσει περιτιθεῖς ψυχὴν, καὶ ταρβεῖς μὲν τὸ μὴ
 αἰσθήσεσθαι, καταλήψεσθαι δὲ οἶει τὴν οὐκ ἐσομένην αἰ-
 b σθησι αἰσθήσει· πρὸς τῷ πολλοὺς καὶ καλοὺς εἶναι λόγους
 περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. οὐ γὰρ δὴ θνητὴ γε φύσις
 τοσόνδε ἂν ἦρατο μεγεθουργίας, ὥστε καταφρονῆσαι μὲν
 ὑπερβαλλόντων θηρίων βίας, διαπεραιώσασθαι δὲ πελάγη,
 5 δειμάσθαι δὲ ἄστη, καταστήσασθαι δὲ πολιτείας, ἀναβλέψαι
 δὲ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἰδεῖν περιφορὰς ἄστρον καὶ δρόμους
 ἡλίου τε καὶ σελήνης, ἀνατολάς τε καὶ δύσεις, ἐκλείψεις τε
 c καὶ ταχείας ἀποκαταστάσεις, ἰσημερίας τε καὶ τροπὰς διττάς,
 καὶ Πλειάδων χειμῶνας, καὶ θέρους ἀνέμους τε καὶ κατα-

d 5 ἀρτικροτήσης Winckelmann: ἀρτι κροτήσης libri γὰρ Y: δὲ A Z
 e 1 ἀρκεῖται] ἀκείται Hemsterhuis a 1 τδ] τὸν scr. recc. a 5 συν-
 υποτιθέμενος A Z: συνυποθέμενος Y ἀμῶς scr. recc.: ἄλλως A Y Z
 a 8 περιτιθεῖς (sic) A: περιτιθεῖς Z: περιτίθης Y b 2 δὴ Y: δὴ
 γε A Z b 3 τοσόνδε ἂν ἦρατο] τόσον δύους διήρατο A (sed deos supra
 δύους A³): τόσον δόλους διήρατο Y: τοσόνδε διήρατο Z μεγεθουργίας
 A: μεθουργίας Y Z c 2 χειμῶνας A Z: χειμῶνος Y

φορὰς ὄμβρων, καὶ πρηστήρων ἐξαισίους συρμούς, καὶ τὰ τοῦ κόσμου παθήματα παραπήξασθαι πρὸς τὸν αἰῶνα, εἰ μὴ τι θεῖον ὄντως ἐνῆν πνεῦμα τῇ ψυχῇ, δι' οὗ τὴν τῶν τηλικῶνδε περινοῖαν καὶ γνῶσιν ἔσχεν. ὥστε οὐκ εἰς θάνατον ἀλλ' εἰς ἀθανασίαν μεταβάλλεις, ὦ Ἀξίοχε, οὐδὲ ἀφαίρεσιν ἔξεις τῶν ἀγαθῶν ἀλλ' ἐλικοκρινεστέραν τὴν ἀπόλαυσιν, οὐδὲ μεμειγμένας θνητῷ σώματι τὰς ἡδονὰς ἀλλ' ἀκράτους ἀπασῶν ἀλγηδόνων. κείσε γὰρ ἀφίξῃ μονωθεὶς ἐκ τῆσδε τῆς εἰρηκτῆς, ἔνθα ἄπωνα πάντα καὶ ἀστένακτα καὶ ἀγήρατα, γαληνὸς δέ τις καὶ κακῶν ἄπικτος βίος, ἀσαλεύτῳ ἡσυχίᾳ εὐδιαζόμενος, καὶ περιθρῶν τὴν φύσιν, φιλοσοφῶν οὐ πρὸς ὄχλον καὶ θέατρον ἀλλὰ πρὸς ἀμφιθαλὴ τὴν ἀλήθειαν.

ΑΞ. Εἰς τοῦναντίον με τῷ λόγῳ περιέστακας· οὐκέτι γάρ μοι θανάτου δέος ἔνεστιν, ἀλλ' ἤδη καὶ πόθος—ἴνα τι ἐκὰν μμησάμενος τοὺς ῥήτορας περιττὸν εἴπω—καὶ πάλαι μετεωρολογῶ καὶ δίεμι τὸν αἰδίων καὶ θεῖον δρόμον, ἐκ τε τῆς ἀσθενείας ἐμαυτὸν συνείλεγμα καὶ γέγονα καινός.

ΣΩ. Εἰ δὲ καὶ ἔτερον βούλει λόγον, ὃν ἐμοὶ ἡγγεῖλε Γωβρήης, ἀνὴρ μάγος· ἔφη κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν τὸν πάππον αὐτοῦ καὶ ὁμώνυμον, πεμφθέντα εἰς Δῆλον, ὅπως τηρήσειε τὴν νήσου ἄστυλον ἐν ᾗ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ἐκ τινων χαλκῶν δέλτων, ἃς ἐξ Ὑπερβορέων ἐκόμισαν Ὡπίς τε καὶ Ἑκαέργη, ἐκμεμαθηκέναι μετὰ τὴν τοῦ σώματος λύσιν τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ἄδηλον χωρεῖν τόπον, κατὰ τὴν ὑπόγειον οἴκησιν, ἐν ᾗ βασιλεία Πλούτωνος οὐχ ἥττω τῆς τοῦ Διὸς αὐλῆς, ἅτε τῆς μὲν γῆς ἐχούσης τὰ μέσα τοῦ κόσμου, τοῦ δὲ πόλου ὄντος σφαιροειδοῦς, οὗ τὸ μὲν ἔτερον ἡμισφαίριον θεοὶ ἔλαχον οἱ οὐράνιοι, τὸ δὲ ἔτερον οἱ ὑπένερθεν, οἱ μὲν ἀδελφοὶ ὄντες, οἱ δὲ ἀδελφῶν παῖδες. τὰ δὲ πρότυλα τῆς

d 2 κείσε] ἐκείσε scr. recc.
γον] λόγον ἀκούσαι Stob.

d 4 ἄπικτος AY: ἄγονος Z

a 1 λό-

a 2 ἔφη] δε ἔφη Stob.

a 4 ἄστυλον

Stob.: om. libri

a 5 χαλκῶν libri cum Stob.: χαλκῶν Boeckh

a 6 Ἑκαέργη] ἐκάεργε A: ἐκάεργος Y Z Stob.

μετὰ Stob.: κατὰ

libri

b 4 πρότυλα Y: πρόπολα A: πρόθυρα Z et fecit A² (θυρ s. v.)

- 5 εἰς Πλούτωνος ὁδοῦ σιδηροῖς κλείθοις καὶ κλεισὶν ὠχύρωται.
ταῦτα δὲ ἀνοίξαντα ποταμὸς Ἀχέρων ἐκδέχεται, μεθ' ὃν
- c Κωκυτός, οὗς χρῆ πορθμεύσαντας ἀχθῆναι ἐπὶ Μίνω καὶ
Ῥαδάμανθυ, ὃ κλήζεται πεδῖον ἀληθείας. ἐνταυθοὶ καθέ-
ζονται δικασταὶ ἀνακρίνοντες τῶν ἀφικνουμένων ἕκαστον,
τίνα βίον βεβίωκε καὶ τίσιν ἐπιτηδεύμασιν ἐνφύκισθη τῷ
- 5 σώματι. ψεύσασθαι μὲν οὖν ἀμήχανον. ὅσοις μὲν οὖν ἐν
τῷ ζῆν δαίμων ἀγαθὸς ἐπέπνευσεν, εἰς τὸν τῶν εὖσεβῶν
χώρον οἰκίζονται, ἐνθα ἄφθονοι μὲν ὦραι παγκάρπου γουῆς
βρύνουσιν, πηγαὶ δὲ ὑδάτων καθαρῶν ῥέουσιν, παντοῖοι δὲ λει-
μῶνες ἀνθεσι ποικίλοις ἐαριζόμενοι, διατριβαὶ δὲ φιλοσόφων
- d καὶ θέατρα ποιητῶν καὶ κύκλιοι χοροὶ καὶ μουσικὰ ἀκού-
σματα, συμπόσιά τε εὐμελῆ καὶ εἰλαπῖναι αὐτοχορήγητοι,
καὶ ἀκήρατος ἀλυπία καὶ ἡδεῖα δίαίτα· οὔτε γὰρ χεῖμα
σφοδρὸν οὔτε θάλπος ἐγγίγνεται, ἀλλ' εὐκρατος ἀῆρ χεῖται
- 5 ὑπαλαῖς ἡλίου ἀκτίσιν ἀνακιρνάμενος. ἐνταῦθα τοῖς μεμνη-
μένοις ἐστὶν τις προεδρία· καὶ τὰς ὁσίους ἀγιστείας κάκεισε
συντελοῦσιν. πῶς οὖν οὐ σοὶ πρῶτῳ μέτεστι τῆς τιμῆς,
- e ὄντι γεννήτῃ τῶν θεῶν; καὶ τοὺς περὶ Ἡρακλέα τε καὶ Διό-
νυσον κατιόντας εἰς Αἰδοῦ πρότερον λόγος ἐνθάδε μνηθῆναι,
καὶ τὸ θάρσος τῆς ἐκέισε πορείας παρὰ τῆς Ἑλευσινίας
ἐναύσασθαι. ὅσοις δὲ τὸ ζῆν διὰ κακουργημάτων ἡλάθη,
- 5 ἄγονται πρὸς Ἑρινύων ἐπ' ἔρεβος καὶ χάος διὰ Ταρτάρου,
ἐνθα χώρος ἀσεβῶν καὶ Δαναίδων ὑδρεῖαι ἀτελεῖς καὶ Ταν-
τάλου δῖψος καὶ Τιτυοῦ σπλάγχνα αἰωνίως ἐσθιόμενα καὶ
γεννώμενα καὶ Σισύφου πέτρος ἀνήνυτος, οὗ τὰ τέρματα αὐθις
- 372 ἄρχει πόνων. ἐνθα θηρσὶν περιλιχμώμενοι καὶ λαμπάσιν
ἐπιμόνως πυρούμενοι Ποινῶν καὶ πᾶσαν αἰκίαν αἰκιζόμενοι
αἰδίοις τιμωρίαις τρύχονται. ταῦτα μὲν ἐγὼ ἤκουσα παρὰ
Γωβρύου, σὺ δ' ἂν ἐπικρίνειας, Ἀξίοχε. ἐγὼ γὰρ λόγῳ

c 8 παντοῖοι A (sed ai supra oi A')

μενοις A d 2 εὐμελῆ A Y Stob. : εὐμενῆ A' (v s. v.) Y': ἐμμελῆ Z

e 7 αἰωνίως . . . γεννώμενα Stob. : om. libri

a 1 ἄρχει scripsi :

ἄρχεται libri : ἀρχαι Stob.

πόνων Stob. : πόνω A Y Z

θηρσιν]

πυρσὶ Stob.

ἀνθελκόμενος τοῦτο μόνον ἐμπέδως οἶδα, ὅτι ψυχὴ ἅπαντα 5
ἀθάνατος, ἣ δὲ ἐκ τοῦδε τοῦ χωρίου μετασταθεῖσα καὶ
ἄλυπος. ὥστε ἡ κάτω ἢ ἄνω εὐδαιμονεῖν σε δεῖ, Ἀξίλοχε,
βεβιωκότα εὐσεβῶς.

ΑΞ. Αἰσχύνομαί σοί τι εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες· τοσοῦτον
γὰρ ἀποδέω τοῦ δεδοικέναι τὸν θάνατον, ὥστε ἤδη καὶ ἔρωτα 10
αὐτοῦ ἔχειν. οὕτως με καὶ οὗτος ὁ λόγος, ὥς καὶ ὁ οὐράνιος,
πέπεικε, καὶ ἤδη περιφρονῶ τοῦ ζῆν, ἅτε εἰς ἀμείνω οἶκον
μεταστησόμενος. νυνὶ δὲ ἡρέμα κατ' ἐμαυτὸν ἀναριθμήσομαι
τὰ λεχθέντα. ἐκ μεσημβρίας δὲ παρέση μοι, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ποιήσω ὡς λέγεις, κἀγὼ δὲ ἐπάνειμι ἐς Κυνόσαργες, 15
ἐς περίπατον, ὁπόθεν δεῦρο μετεκλήθην.

a 11 με Y : μὴν AZ οὗτος δ A¹ Y : οὕτως δ A : ὁ σὸς Z δ Y :
om. AZ a 13 μεταστησόμενος Z et fecit A² (δ s. v.) : μεταστησά-
μενος A Y